PABULUM SPIRITUALE OVIUM CHRISTIANARUM, SEU CONCIONES SUPER DOMINICAS PENTECOSTES, AC SUPER PRÆCEPTA DECALOGI,

Ab omnibus Paſtoribus Ovium Chriſtianarum ex Cathedris prædicandæ, ſed multò magis in Confeſſionalibus cum Peccatoribus ſedulo ventilandæ; quantò utiliores, tantò neceſſariores judicatæ; propterea & omni poſſibili ſtudio compoſitæ, ac pro ſalute æternæ Ovium Chriſtianarum in lucem datæ.

A

R. P. STEPHANO ZAGRABIENSI,

Concionatore Capucino.

PARS QUINTA, ET ULTIMA.

SUPERIORUM PERMISSU.

Zagrabiæ, Typis Joannis Weitz, Anno 1734.

353259

353259

HRANA DUHOUNA,

OVCHICZ KERSCHANZKEH,

ALITI

PRODEKE

ZVERHU

NEDELY TRO-JACHKEH,

I ZVERHU

DESZETEREH BOSIEH ZAPOVEDIH,

Od uſzeh Paztirov Ovchicz Kerſchanzkeh iz Prodekalnicz prodekuvane, ali unogo bolye vu Szpovedalniczah z-Greſniki marlivo obchiniane; kuliko haſznoviteſse, tuliko potrebneſse ſzugiene; zato uſzum moguchnum marlivoztium zkomponuvane, y k-ſitku vekovechnomu Ovchiczam Kerſchanzkem na ſzvetlo dàne.

PO

P. STEFANU ZAGREBCZU,

Prodekatoru Capuczinu.

ZTRAN PETA, y NAIZADNIA.

17. IV. 1965 A 488

Z-DOPUSCHENIEM GORNIEH.

PREDGOVOR
K-POBOSNOMU CSTAVCZU.

VO ô moy poboſni Cſtavecz, naimre pako uſzaki Paztír Duhouni, koiega zkerb, y dusnozt je hraniti Ouchicze kerſchanzke hranum duhounum, RechiBoſie, ovo velim podaiemti na pomoch y Peto Breme travicz uſzakoiachkeh z-koiemi y ſzam ſzebe y nye hraniti budes znal, y mogel, ako liztor budes hotel: koie travicze poztavilſzemti vu dve bremena; Vu pervom bremenu naiti hoches 24. vehte, vu drugom pako ſzamo 21. hochu recſi, vu pervom bremenu 24. Prodeke zverhu tuliko Nedely Troiachkeh. Vu drugom pako bremenu ſzamo 21. zverhu Deſzetereh Zapovedi Boſieh, kakoveſzem naimre potrebneſſe y haſznoviteſſe preſtimal, terſzechiſze nye ukup zebrati, y ſzpraviti onum marlivoztium, koia je za takov poſzel potrebna bila, tak da morem y ja one mudroga Salamona rechi, koieie on vu Pete, y naizadnie Knige ſzvoie, na konczu poztavil, y zapiſzane oztavil, morem velim y ja od mene recſi *Quæſivi verba utilia, & conſcripſi ſermones rectiſſimos, ac varietate plenos. Eccle. c. 12. v. 10.* Izkalſzem rechi haſznovite, popiſzalſzem Raz govore pravichne y iztinzke, y vſzakoiachkeh govoreny pune. Rauno tak y ja vu ove Pete, y naiſadnie, kakti y vu oztaleh perveh Chetireh kniſiczah moieh, terſzilſzemſze uſzigdar takove rechi imeti, y na paper poztaulyati, koieſzu vſzakomu mogle pohaſzneti, y daieie vſzaki naipriproztesſi mogel razumeti, y iz nyhſze kai navuchiti haſznovitoga k-duſſnomu zvelicheniu, oztaulyaiuch za ſkolne katedre diſputaczie od Filoſofie, Theologie, Aſtrologie, y oztaleh navukov, koij proztem lyudem k-duſſnomu zvelicheniu nikai nepomaſu, negoſzem piſzal. *Sermones rectiſſimos, ac varietate plenos.* Razgovore iztinzke, y nye vſzakoiachke, kod naimre od Szmerti telounè, y duſſeunè; Od SzudaBoſiega obchinzkoga, y zoſzebnoga; Od lepo te dike nebezke, od ztrahote muk peklenzkeh, y vekovechnozti nyhove; Od oſtroche muk Purgatoriumzkeh, y kakſzeDuſſiczam onem pomagati mora, y more; Od vſzakoiachkeh dobrot z-koiemiſzuſzi Szvetczi y Szveticze diku nebezku zadobili, kakti y od vſzakoiachkeh grehov, z-koiemiſzuſzi Greſniki y greſnicze muke peklenzke zaſzluſili, koia vuſza terſzilſzemſze vſzakoiachkemi lepemi Peldami, y Hiſtoriami potverditi, koieſzem pobral tuliko iz Sz. Piſzma, kuliko iz knig

Sz.

Sz. Navuchitelov, y vucheneh Piſzczev, koiem poboſno veruvati prepuſcha Sz. Matti Czirkva; Kakti tulikai y iz ztareh Rimzkeh, pache y Poganzkeh Hiſtorikuſsev, koieſzem prikladne nahagial k-czilyu govorenia moiega, jednum rechium. *Conſcripſi ſermones varietate plenos.* Od koieh vecs naiſze nigdor nenadeie od mene, ar ako prem rekelie Salamon. *Faciendi plures libros, nullus eſt finis. ibid. v. 12.* Piſzati, y komponuvati vech knig, nieden ni konecz, vendar pridalie taki ove rechi. *His amplius fili mi ne requiras. ibid.* Od oveh vech dalye ſzinko moy nezizkavai. Tako velim y ja tebe ò moy Poboſni Cſtavecz, da ako prem piſzaniu knigam nigdar ni, niti nebude koncza, togaſze vendar ti od mene vecs nadeati nemores, ar tebe ja velim da naimre. *Finis venit, Venit Finis. Ezech. c. 7. v. 2.* Konecz je doſsel. Dohagia Konecz. Hochu recſi, Konecz je doſſel jakozti moie, koiuie ztarozt poterla, y vecs neg napol ſzlepoga vuchinila, ar na levo nikai, a na deſzno kruto mallo vidim, oko; y tako piſzaniu vecs knig prî mene je konecz doſſel. *Finis venit.* Od ſzada potrebnoie daſze ja pripraulyam k-onomu drugomu konczu, koimiſze vſzaki dan pribliſava. *Venit Finis.* Dohagia konecz, toieto konecz ſitka moiega, ztraſſechime jako one S. Paula Apoſt. rechi. *Ne cum aliis prædicaverim, ipſe reprobus efficiar. 1. Corin. c. 9. v. 27.* Da morebiti potlam ſzem drugem prodekuval, put vu nebo kazal, y zrok zvelichenia bil, ſzam krivecz neoztanem, y zkvarien nebudem; Koie rechi ja mene pripiſzuiem, y od mene govorim, armi iz ſzercza y miſzlih izpazti nemogu; Zakaizato vam naipervo ò Gozpoda Paztiri Duhouni, koizte naivexi zrok bili za pomochivaſz z-Hranum Duhounum, Rechi naimre Boſie, koiumzte vi Ouchicze Kerſchanzke vam podloſne hranili, preporuchamſze vu Sz. Molitve vaſſe, dami ſnymi izproſzite od Boga oproſchenie grehov. Zatem y vſzem Poboſnem Cſtauczem, koijſzu kada cſteli, ali budu cſteli knificze moie, doznauſi daſzem dokonchal ſiveti na ovom ſzvetu, y daie duſſa moia preminula na vekovechnozt, akobiſze morebiti zaderſavala od Boſanzke Pravicze vu mukah purgatoriumzkeh, daſze iz nye ſzpomenete, y nyu z-kakovum ako prem y kratkum molitviczum Miloztiunozti Boſanzke za pokoy vekovechni preporuchite, vu koiega kada zaidem, budemſze y ja za vaſz kod dobrochinitele moie pred liczem Boſiem molil; Medtemtoga ſeleiuchi ja vam vſzem ſzrechno, zdravo, y veſzelo, do volye Boſie oude ſiveti, od ovud vu miloſche Boſie preminuti, y potlam vek vekoma Blaſene vekovechnozti vkup zmenum vuſivati.

Fr. Stefan od Zagreba Conr. Capucin.

APRO-

APPROBATIO.

QUintum hoc, ídque poſtremum Opus Concionatorium, nuncupatum *Pabulum Spirituale Ovium Chriſtianarum*, ſub ſenium jam & ſenectam à R. P. Stephano Zagrabienſi, Ordinis noſtri Capucinorum Concionatore, Croatico idiomate affabrè elucubratum, complectens Conciones in Dominicas Pentecoſtales, & in Decalogum, ex mandato A. R. P. Gotthardi Græcenſis Provinciæ noſtræ Styriæ Provincialis, facultate ſibi ad id delegata à Reverendiſſimo P. Hartmano Brixienſi Miniſtro Generali; eâ, quâ valui, ſolertiâ luſtravi. Et quoniam idem cum ſua Nuncupatione ex aſſe concordare adinveni, nihílque in illo offendi, quod Orthodoxæ Fidei, ſanæ Doctrinæ, aut morum regulæ adverſaretur, quin potiùs cunctis Verbi DEI Præconibus, ac etiam Confeſſariis, nec non cæteris curam Animarum gerentibus, admodùm utile ac neceſſarium notavi; quapropter, ut luce publicâ donetur, & Prælo mandetur, digniſſimum judicio, atque Approbo.

Dabam Varasdini 3. Aprilis, Anno 1733.

Fr. Georgius Severinenſis, Capuc.
Guardianus, & antehac SS.
Theologiæ Lector.

JUſſu A. R. P. Gotthardi Græcenſis FF. Minorum Capucinorum per Provinciam Styriæ Miniſtri Provincialis, Quintum Opus à R. P. Stephano Zagrabienſi ejusdem Ordinis ac Provinciæ Concionatore zelo Apoſtolico compilatum, cui Titulus: *Pabulum Spirituale Ovium Chriſtianarum*, ſeu Conciones in Dominicas Pentecoſtes, ac ſuper Præcepta Decalogi, attento oculo perluſtravi, mentéque ruminavi; Idque Orthodoxis SS. Conciliorum, SS. Patrum graviſſimo ordine concinatis manipulis dexterrimè locupletatum, quia Chriſtianis Ovibus in vita ſpirituali ſaginandis, aureo diſciplinatorum morum vellere adornandis, ac ad ſecurum per pericula mundi fallacis deſerta inceſſum dirrigendis ſtudioſiſſimè reperi adaptatum, unde ut & Prœli miniſterio publicis ovilis Evangelici uſibus

uſibus depntatum, communi Paſtorum, Oviúmque paſcendarum utilitati deſerviat dignisſimum cenſeo, ac approbo.

Dabam Goritiæ 1. Februarii, Anno 1733.

Fr. Felix Zagorienſis, Capuc. Ind.
SS. Theologiæ Lector actualis.

FACULTAS.

Reverendiſsimi P. Generalis.

Nos Fr. Hartmanus Brixienſis, Ord. Min. Capucinorum Miniſter Generalis (L. I.)

FAculſtatem concedimus, ut Quintum Opus, cui Titulus: *Pabulum Spirituale Ovium Chriſtianarum*, à duobus Ordinis noſtri Theologis examinantum, & approbatum, ab A. V. P. Stephano Zagrabienſi, Concionatore Provinciæ Styriæ, idiomate Croatico compoſitum, ſervatis de more ſervandis, Typis dari valeat. Inquorum fidem &c.

Datum Romæ 15. Maij 1733.

Fr. Hartmanus Brixenſis,
Miniſter Generalis Ind.

CEN-

CENSURA.

PRæſentem Partem Quintam *Pabuli Spiritualis Ovium Chriſtianarum, &c.* Compoſitam à R. P. Stephano Zagrabienſi Concionatore Capucino ex commiſſione Illuſtriſſimi, ac Reverendiſſimi D. Sigismundi L. B. à Sinisperg, Cathedralis Eccleſiæ Zagrabienis Præpoſiti Majoris, Canonici Senioris, S. Margaritæ de Bela Abbatis, Gorenſis, & Zagorienſis Archidiaconi, nec non per Almam Diœceſim Zagrabienſem in Spiritualibus Vicarii Generalis &c. accuratè, & ſtudiosè perlegi; in qua cùm nihil repererim Catholicæ Religioni, aut bonis moribus adverſans, quin imò tum lectiſſimis Scripturis, quàm Patrum Sententiis, rarísque Exemplis illuſtratam reperi Ovibus Chriſti ad cœleſtem Patriam iter præbens; Eamdem igitur luce publicâ in multorum utilitatem omninò dignam judico, ac cenſeo.

Dabam Zagrabiæ die 2. May,
Anno 1733.

Petrus Antonius Zauerſki, Canon.
Zagrabienſis, Archidiaconus
Varasdinenſis Præpoſitis Inful.
S. Stephani de Bela.

Ad

AD requiſitionem Illuſtriſſimi, ac Reverendiſſimi D. Sigismundi L.B. à Sinisperg, Præpoſiti Majoris Almæ Capitularis Eccleſiæ Zagrabienſis Abbatis S. Margaritæ de Bela &c. &c. Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi D. D. Georgii Branjugh Epiſcopi Zagrabienſis &c. &c. in Spiritualibus Vicarii, &c. Cauſarum Auditoris Generalis. Legi cum guſtu ſpirituali Librum, cui Titulus : *Quinta Pars Pabuli Spiritualis Ovium Chriſtianarum &c.* A. R. P. Stephani Zagrabienſis Concionatoris Capucini. In quo nihil omninò reperi fidei Chriſtianæ Orthodoxæ : Sacris Canonibus & Conciliis ; ſive bonis moribus, aut Regimini Principium contrarium : Sed potiùs Opus dictante animarum zelo, compoſitum ad Cynoſuram Doctrinæ Cœleſtis, Sacræ Scripturæ, ac SS. Patrum Sententiis egregiè & ſolidè fultum. Quapropter Prælo digniſſimum cenſeo, ſi ita iis, ad quos id ſpectat, videbitur. In cujus rei fidem &c.

Dabam Zagrabiæ 30. Aprilis
Anno 1733.

Nicolaus Stanislaus Pepelko, Canonicus Zagrabienſis Archidiaconus Dubicenſis.

FACULTAS ORDINARII.

ANno Domini 1733. die 6. May. Visâ hâc Cenſurâ, conceditur Facultas Imprimendi ſupra dictum Librum.

Sigismundus Bernardus L. B. à Sinisperg, Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi D. D. Georgii Branjugh Epiſcopi Zagrabienſis in Spiritualibus Vicarius Generalis.

NA

NA DAN SZ. TROIZTVA.

Da jedan ſzam pravi Goſzp. Bog ie vu Treh Perſonah, toſze zpoznava ne ſzamo iz Sz. Piſzma, nego y iz vnogeh Boſanzkeh ochituvany: Od koiega kuliko chlovek menie govoriti more; tuliko vu niega bolye veruvati, y niega lyubiti mora.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritûs Sancti. Matth. c. 28. v. 19.

Vu Ime Otcza, y Szina, y Duha Sz.

Szvoie pochiniati

Selbi, y hotel dabimi moguche bilo dan danasni muchati, ali konche na ztran oztaviti ſzpomenek danaſniega tak velikoga, pacſe naivexega vu lettu Szvetka naimre Preſz. TROIZTVA, ali kaitimi Prodekatorzke regule to prepovedaju, zapovedajuch vſzigdar na Prodekalniczah govorenie vu Imenu Preſz. TROIZTVA Otcza, Szina,

y Duha Sz. Akoli budem muchal? takoſze boim, da budem primoran danaſz ali zutra tuſitiſze z-rechimi Sz. Iſaiaſſa Proroka: *Væ mihi, quia tacui.* Jay mene, kaitiſzem muchal; y rechi Sz. Tobiaſſa ztarcza hoteme obſaniti, koi veli. *Sacramentum Regis abſcondere bonum eſt. Opera autem Dei revelare honorificum eſt.* Zkrovnozt kralya zakriti dobroie; chine pako Boſie odkriti, poſtenoie. Ako budem govoril? takomi hoche zavezati jezik Sz. Job ovemi rechmi. *Ecce Deus magnus, vincens ſcientiam noſtram.* Nut Bog veliki, obladajuchi znanie naſſe, y vu drugom meztu, *Excelſior cœlo factus eſt, & quid facies? profundior inferno, & unde cognoſces? longior terrâ menſura eius, & latior mari.* Viſſeſſi od neba vuchinienie, y kai pochnes? glubokeſſi od pekla, y odkud zpoznas? dugſſaie od zemlye mera niegova, y ſirſſa od moria. Akoli zamuknem? takomi Sz. Kraly David hoche vuzta odpreti z-onemi rechmi. *Ex ore infantium, & lactentium, perfeciſti laudem.* Iz vuzt detinzkeh, y ſzeſznucheh dobilſzi hvalu. Akoli odprem vuzta? takomie Sz. Gregur Papa zapre govorecſi. *Diviná virtutis opera tunc facundius loquimur, cum obſtupeſcendo tacemus.* Boſanzke jakozti dela onda naibolye povedamo, kada chudechiſze nad nymi muchimo. Kaiſzem adda ſzad ja chinecſi? neznam, neznam velim hochuli na hvalu, y diku Boſiu vuzta moia odpreti, ali pak zaperta derſati, ter na tihom Preſz. TROIZTVO chaztiti, y hvaliti, arme nato vabe one Sz. Dionyſiuſſa rechi. *Trinam Deitatem, quæ ſimul eſt Deus, neque dicere, neque cogitare eſt poſſibile.* Troie Boſanztvo, koie zkupa je Bog, nitiſze dopovedati, niti zadozta razmiſzliti more, kak naimre troy y jeden, kak jedan y troy? tojeto ako jeden, kak troy, ako troy kak jedan? Alime pako batriveu one Sz. Auguſtina rechi, z-koiemie y on ſzam ſzebe batrivel: *Loquar igitur de Deo meo, non quantùm debeo, ſed quantùm valeo.* Govoriti adda hochu od Boga moiega, ne kulikoſzam duſen, nego kuliko znam y morem. Polek vſze moguchnozti adda moie terſzitiſze hochu govoriti, y izkazati da je ſzam jeden jedini G. Bog, à troy vu Perſonah, vu koie-

Iſaiæ c. 6. v. 5.

Tobiæ c. 12.

Job. c. 36.

Idem c. 11.

Pſal. 8.

S. Greg. lib. 9. moral.

S. Dionyſ. de Divin. Nom.

S. Auguſtin. l. 1. de Trinit. c. 7.

koiega ſzamoga mi veruvati jeſzmo duſni, oztavlyajuch na velikeh skol diake diſputuvanie y premislyavania kak to more bitti: verujuch pako kak chaztiti, y lyubiti Preſz. TROIZTVO mi duſni jeſzmo, poſzluh adda.

Daie ſzam jeden jedini G. Bog, Troy vu Perſonah, to ne ſzamo iz Sz. Piſzma ztaroga y novoga Teſtamenta, nego tulikai iz prechudneh Boſanzkeh ochituvany zpoznatiſze lehko more, y naipervo iz ztaroga Teſtamentuma, iz perveh knig Moyſeſſeveh, kade taki na pochetku cſtuſze ove rechi. Geneſ. c. 1. *In principio creavit Deus cœlum, & terram, & Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas.* Na pochetku ztvorilie G. Bog nebo, y zemlyu; y Duh Gozponov noſzilſzeie zverhu vòd. Po ovem pochetku razmeju Sz. Otczi Auguſtin, Ambros, y Baſilius, Boga Szina, koi ſzam ſzebe imenuje pri Sz. Ivanu vu 8. dèlu, Joan. c. 8. v. *Principium*, Pochetek, ar kadaſzuga ſidovi pitali *Tu quis es?* 25. Gdoſzi ti? *dixit eis JEſus; Principium, qui & loquor vobis.* Rekelie nym JEſus; Jaſzem Pochetek, koi y govorim vam, y tako z-ovemi Moyſeſſevemi rechmi izkaſujuſze y ochituju vſze 3. Boſanzke Perſone, ar naipervo znati y veruvati vſzakomu je potrebno da Otecz Bog nebezki ſzvoium Boſanzkum mudroztium y vſzamoguchnoztium ztvorilie nebo y zemlyu, po Pochetku razmeſze (kodſzem pokazal) Szin Bog, po Duhu pako Gozponovom razumetiſze mora Duh Sz. Bog.

Nadalye vu ovom iztom pervom delu knig Moyſeſſa, vu drugom meztu kadaſzeie vu ſzpraviſchu Boſanzkom tolnach chinil zverhu chloveka, kakbiſze naimre ztvoriti moral, rekelie Ztvoritel Bog nebezki. *Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram.* Vuchinemo chloveka na kip, y ſzpodobu naſſu, ſzad pitam ja vaſz N. N. zkem, y komuie to tak Ztvoritel Bog nebezki govoril? *Faciamus hominem*, vuchinemo chloveka, ako rauno naideſze morebiti gdo od vaſz N. N. koimi nato odgovori, daie naimre G. Bog rekel ovu rech *Faciamus*, vuchinemo, zbok toga, kaitiſze tak doztoie niegove zmoſnozti, y velichanztva, da y on ſzam ſzebe imenuie *Nos.* Mi. Kod chine Kralyi, y Ceſzari, pache

y pomenſi Glavari imaju navadu ſzameh ſzebe imenuvati *Nos*, Mi takov, y takov, zapovedamo, ali Mi na znanie daiemo &c. tak adda chinilie y G. Bog, Ali tomu takovomu jaſze ſzuproti poztavlyam govorecs da to ni nigdar Boſia miſzel bila, dabi on ſzam ſzebe takov Titulus daval, nego nahagiam vu knigah Izhoda da kadaie Moyſeſſa poſſilyal k-Faraonu Kralyu, y k-lyucztvu Izraelzkomu, rekelie Moyſes G. Bogu, akome budu pitali, gdoie on, y kakſze zove, koi tebe k-nam poſſilya? nato G. Bog rekelie Moyſeſſu, akote pitali budu za me? ti nym odogovori daſzem Ja on, koi jeſzem, *Ego ſum, qui ſum.* Kade (NB.) ni rekel G. Bog *Nos ſumus, qui ſumus.* Mi jeſzmo, koi jeſzmo: addaſze veruvati mora da vu ztvarianiu ckloveka G. Bog z-onum rechium *Faciamus.* Vuchinemo, razmelie ne ſzamo ſzebe, nego y vech Boſanzkeh Perſon, tojeto Szina, y Duha Sz. k-ovem adda Boſanzkem Perſonam govorecſi. *Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram*, Vuchinemo chloveka na kip y ſzpodobu naſſu. Hotelie pokazati jedinztvo, y jednaku ſzpodobu vſzeh treh Boſanzkeh Perſon, ar ni rekel *Ad imagines, & ſimilitudines noſtras*, na kipe y ſzpodobe naſſe, nego na kip y ſzpodobu, iz cheſza vſzega zpoznavaſze TROICZA Boſanzkeh Perſon, y ove Perſone ſzebe jeſzu jednake vu Boſanztvu, lepote, ſzvetloztj, zmoſnoztj, y vekovechnoztj.

Joſche ochitneie ſzvedochanztvo Preſz. TROIZTVA nahagiam vu Sz. Piſzmu Novoga Teſtamenta naimre pri Sz. Januſſu Evang. koi veli. *Tres ſunt, qui teſtimonium dant in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus S. & hi tres unum ſunt.* Triſzu koy ſzvedochanztvo daju na nebu, Otecz, Rech, y Duh Sz. y ovi Tri jeſzu jedno, ali kakovo ſzvedochanztvo daju ove TRI Perſone? jedna od druge ſzvedochi, kako to? Otecz y Duh Sz. daju ſzvedochanztvo od Szina; Szin od Otcza, y Duha Sz. y ova ſzvedochanztva jeſzu bila z-vuſſeſzmi chlovechanzkemi chuiena, y ochima vigiena: Otecz Bog dalie ſzvedochanztvo od Szina onda, kadaje Chriſtus vu potoku

Jor-

Jordanu od Ivana kerſchen bil, kadaje naimre glaſz iz Neba od Otcza izhagiajuchj od lyudih chuien bil ovakov. *Hic* Matth. c. 3. *eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Ovo je Szin moy dragi, vu koiemſzemſze obraduval. Szin pako dalie ſzvedochanztvo od Otcza ſzvoga nebezkoga, onda, kadaje rekel. *Non omnis, qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum, ſed qui fecerit voluntatem Patris mei, qui in cœlis eſt.* Ne vſzaki on koi mene govori Gozpone, Gozpone, vleze vu kralyeuztvo nebezko; nego koi vuchini volyu Otcza moga, koi je na nebeſzeh. Od Duha pako Sz. zkupa, y od Otcza dalie Szin ſzvedochanztvo onda kadaje govoril. *Cùm venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre,* Joan. c. 15. *Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille teſtimonium perhibebit de me.* Kada doyde Razveſzelitel Duh iztine, koi od Otcza izhagia, on ſzvedochil bude od mene, kodie y vuchinil na Troiachku Nedelyu kadaſzeje Apoſtolom vu ſzpodobe gorucheh jezikov pokazal, nye vu lyubavi Bo ſie vuſgal, z-oſzebuinemi krepoſchiami napunil, daſzu oni preſz. Ime JESUSſevo prez vſzakoga ztraha po vſzem ſzvetu raznaſſali, y Sz. Veru Krivovernikom nazveſchali, y zadniemu (da prevnoga druga ſzvedochanztva na ztran oztavim) doztami budi rechj danasniega Sz. Evang. napervo doneztj, y jeſzu ove *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris,* Matth. c. 28. *& Filii, & Spiritûs S.* Kadaje naimre Szin Boſi Apoſtole ſzvoje poſſilyal po ſzvetu nazveſchat Sz. Evang. govorilie nym, poyte moji dragi Vucheniki vuchete vſze narode, y nye Kerztete vu Imenu Otcza, y Szina, y Duha Sz. iz kojeh rechih mi zpoznatj moremo TROIZTVO vu Perſonah, y Jedinztvo vu Boſanztvu, ar veli *In Nomine*, vu Ime, à neveli *in nominibus*, vu Imeneh. Y to budi dozta poſzvedocheno y potvergieno iz Sz. Piſzma od Boga jedinoga vu Boſanztvu; Trojega vu Perſonah.

To tulikai iz vnogeh prechudneh pripechèny od G. Boga ochituvaneh zpoznatiſze more ne ſzamo od mudreh, nego y priproztch lyudi, kak naimre G. Bog je Troji vu Perſo-

nah, à jedan ſzam vu Boſantzvu, y naipervo chudo nai bude ono z-koiem vu ſzpraviſchu Nicenzkom Sz. Mikula Biskup, tverdokornozt Ariuſſevu je obladal vu diſputuvaniu od Preſz. TROIZTVA, ar ov Sz. Biskup videchi nevernoga Ariuſſa ztalnoga vu ſzvoie tverdokornozti, vzelie pred vſzem ſzpraviſchem, y pred Ariuſſem jeden goruchi, y od ognia razbelyeni czigel, ovakmuje pochel govoriti. *Quare tibi in Creatore videtur difficile, quod in creatura reperitur? Ecce laterem unum, in quo ſunt trina diſtincta, ignis namque, aqua, & terra, & tamen later unus eſt.* Zakaiſze tebe vu Ztvoritelu vidi tesko, kaiſze vu ztvoreniu nahagia? Nut ovo jeden czigel, vu koiemſze troia razluchna nahagiaiu, ogeny naimre, voda, y zemlya, y vendar jeden ſzam czigel je: koie rechi kak berſe je izrekel Sz. Biskup, pochelie iz onoga czigla goruchj plamen na viſſak podigatiſze, voda pak dole kapatj y czureti, y k-zadniemu zemlyaſze drobiti, y na prah obrachati, z-velikem chudom vſzega ſzpraviſcha, y obſanoztium nevernoga Ariuſſa.

Niti menſega chuda je vredno ono pripechenie, koieſze y do danasniega dneva vu latinzke zemlye za vekovechni ſzpomenek chuva, oni naimre 3. Globuſczi, koji vu ſuchi Sz. Clare *de Monte Falco* naideni po nye ſzmertj jeſzu bili, na znamenje velike chazti, y lyubavi, koiuie ona Preſz. TROIZTW izkazuvala, koji 3. Globuſczi jeſzu iz meſza bili, vſzi tri jednako veliki, y jednako ſmehki, ar ako rauno poztaveſze na jednu ztran vage dva, na drugu jeden, ona dva neprevaſuiu jednoga, negoſzu ſnym jednako ſmehka, y jeden ſzam tak ſmehkek, kak druga obodva, y jeden tak velik, kod vſzaki zmegy oztaleh dveh, y vſzi tri tuliko vaſu zkupa, kuliko vſzaki zoſzeb; Koie Blaſene Devicze nahagiaſze do danasniega dneva Sz. Telo vſze czelo, y vu Telu ſzercze, vu koiem ſzerczu videſze, vſzakoiachkoga Orudia muke Chriſtuſſeve zlamenia, kai ona prez vſzake dvoinozti jeſzi izproſzila od Preſz. TROIZTVA, kakti jedno zlamenie z-koiemſzu neverniki Ariani, y Manikei obſanieni bili.

Nut

Nut ſzada N.N. premiſzlete dobro ovo dvoie chudo iz koiega lahko zpoznati budete mogli zkrovnozt Preſz. TROIZTVA, kak naimre G. Bog je Troji vu Perſonah, tojezt Otecz, Szin, y Duh Sz. à ſzam jedan vu Boſanztvu, vu zmosnozti, y vekovechnozti, kak pako to more, y mora bitti? vu tomſze nikomu ni potreba diſputuvati, nego nai dozta bude veruvati, verujuch Preſz. TROIZTVO hvaliti, chaztiti, y lyubiti, ar veli Sz. Ambroſ. *Laudare potes, effari non potes, lauda, & effatus es.* Hvaliti mores, govoriti pak nemores, tojeto od zkrovnozti Preſz. TROIZTVA, zakaizato *lauda, & effatus es.* Hvalie polek moguchnozti, y doztaſzi govoril. S. Ambroſ.

Buduch adda tomu tak, da ova zkrovnozt Preſz. TROIZTVA nemoreſze z-jezikom chlovechanzkem izrecſi, niti razumom preſzechi, preztaiem y ja od nye govoriti, nego polek vſze moguchnozti iz glubine ſzercza moga lyubiti, lyubech, vſzum jakoztium chaztiti y hvaliti; Iztinaie dame turobè one Sz. Auguſtina rechi, z-koiemiſzeie on G. Bogu izprichaval daga nemore vredno, doztoino, y zadovolyno hvaliti ovak govorecſi. *Quis ego ſum Domine Deus, ut laudem te, qui inhabitas æternitatem? Numquid tenebræ laudabunt lucem, aut mors vitam, aut vanitas veritatem? Tu lux, ego tenebræ; Tu vita, ego mors; Tu veritas, ego vanitas; Nunquid ſator laudabit odorem; numquid laudabit te miſeria mea?* Gdoſzem ja dabi tebe hvalil G. Boſe, koi ztanuies vu vekovechnozti? Jeda morebiti hvalila bude tmicza ſzvetlozt; ali ſzmert, ſitek; ali chalarnozt, iztinu? Tiſzi ſzvetlozt, ja tmicza, Ti ſitek, ja ſzmert, Ti iztina, ja chalarnozt: Jeda bude hvalil ſzmrad, duhu, jeda bude hvalila Tebe ſzlabozt, nevolya y Kerhkocha moia? S. Auguſtin. ſoliloq. c. 10.

Ali na vſze to ni potreba paziti, negoie potrebno daſze mi vſzi zkupa terſzimo hvaliti, y chaztiti Preſz. TROIZTVO, buduch da ono to od naſz potrebuie, y chiniti zapoveda, ali kak, y kem nachinom bi mogli mi to doztoino vuchiniti? Naipervo moramo mi z-onemi tremi Mladenczi vu go-

vu goruche Babilonzke pechi zapertemi vſza nebeſza, y elementume, vſze jakozti y krepozti, vſze ztvari zemelyzke y nebezke na hvalu Preſz. TROIZTVA zezavati, y ſnymi zkup vſza naſſa chutenia ſzloſiti govorecſi. *Benedictus es Domine in firmamento cœli, & laudabilis, & glorioſus, & ſuperexaltatus in ſæcula.* Blagoſzlovlyen jeſzi G. Boſe na nebu, hvalyen, odichen, y izviſſen na vſze veke vekoma. Drugoch moramo mi z-Sz. Serafinzkem moiem Otczem Ferenczem zezavati Pticze nebezke; Sz. Antonom Ribe morzke; z-velikem Opatom Antonom zveria puſchinzka; y z-poſtuvanem Bedum tverde pechine, y kamenia, na hvalu Preſz. TROIZTVA. Moramo mi z-onemi 24. ztarczi krichati nepreztancze po dnevu, y po nochi Szvet, Szvet, Szvet, Goz. Bog Sabaoth, ſzvet Otecz, ſzvet Szin, ſzvet Duh ſz. Sz. Ztvoritel, Sz. Odkupitel, Sz. Zvelichitel: ſzvet na nebu, ſzvet na zemlye, y pod zemlyum. Moramo hvaliti y zeuſzemi Koruſſi Angelzkemi, vſzemi Szvetczi, y Szveticzami nebezkemi od koieh Sz. Janus ſzvedochi. *Et requiem non habebant die, ac nocte, dicentes:*
Apocal. c. 4. *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, qui eſt & qui venturus eſt.* Pokoia niſzu imela po dnevu, y po nochi, govorecſa Szvet, Szvet, Szvet G. Bog zmosni, koi je bil, koi je, y koi doyti hoche. *Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis.* Szvet Bog zmosni, jàki, y neumertelni, vezda y na vſze veke vekoma.

Ovem nachinom akoſze mi budemo terſzili polek moguchnozti ne ſzamo vu Preſz. TROIZTVO jedino Boſanztvo veruvati, nego polek vere, nye lyubiti, y lyubech chaztiti, velike plàche od niega budemoſze mogli nadeiati, ali kakove plàche, morebiti dame opita gdogod? tomu takovomu ja odgovariam rechmi Sz. Paula Apoſt. *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparavit Deus diligentibus ſe.* Niti oko chlovechanzko je videlo, niti vuho je chullo, niti vu ſzercze je doſlo; ono, kai G. Bog je pripravil onem koji niega lyube; ali kaibi jur to takovoga moralo biti ò Sz. Apoſtole? *Illud decus, illa celſitudo, illa gloria.*

Ona

Ona lepota, ona ſzvetlozt, vu gledaniu licza Preſz. TROIZTVA, koie gledanie ſzvetlozti y lepote licza Boſiega, kai za jednu ſzlazt, veſzelje y naſzladnozt vu ſzebe zaderſava? tonamie hotela obznaniti ona Blaſena Johanna Bellopratenſis, koia po Boſiem prepuſcheniu izkazalaſzeie bila po ſzmerti, jedne ſzvoie ſzeztre, y megy oztalemi nigdar chuienemi, nit vigienemi novinami od drugoga ſzveta, ove tulikai ona je nye povedala, govorecsj. Moia draga ſzeztra ti moras znati, y tverdno veruvati da vu Preſz. TROIZTVU tulike y takove naſzladnoztiſze nahagiaiu zakrivene, da dabi vſze nebo pargamena bilo, vſze vode tinta, vſze travicze pera; y vſze ztvari od pochetka ſzveta ztvoriene piſzczj dabi bili, ter dabi dan y noch nepreztanczè od niega piſzali, vendar naimenſe naſzladnozti, koiaſze vu nebu vuſiva gledaiuch Preſz. TROIZTVO, nebi mogli zadovolyno izpiſzati; koiu lepotu, ſzlazt, veſzelye, y naſzladnozt megy oztalemi ztanovniki nebezkemi oſzebuinem nachinom vuſiva Sz. Auguſtina duſſa, y to zbok toga, kaiti on megy oztalemi lyudmi oſzebuinu lyubav y poboſnozt vu ſzvoiem ſzerczu vſzigdar je noſzil k-Preſz. TROIZTVU, y polek moguchnozti terſzilſzeie nye chaztiti, y hvaliti, koiu iztinu ſzvedochi ſzercze niegovo, koieſze na ſzvetu nahagia, za veliko chudo y kincs chuva, y na dan Preſz. TROIZTVA za pobosnozt lyucztvu kaſe, friſko ykakti ſivo, ali ztoprav iz tela izrezano dabi bilo.

Ovo adda premislyavaiuch y mi, gdo bude od naſz on tako tverdovrat daſze nebude mogel, y moral genuti ne ſzamo na pobosnozt, y lyubav proti Preſz. TROIZTVU, nego y na alduvanie ſzercza ſzvoga za ztan y prebivaliſche, kod rauno to Boſanzke Perſone od naſz potrebuiu: *Fili mi, præbe mihi cor tuum.* Szinko moy, kcherko moia, daimi, prikaſimi ſzercze tvoie, za ztan y prebivaliſche moie, koie Boſanzke Perſone videuſſi od kotere poboſne kerſchene duſſe ſzercze alduvano, y daruvano, vſze tri zkupa z-velikem veſzelyem govore: *Ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.*

k-nyemu (tojeto tomu takovomu koi nym ſzercze ſzvoie daruie) hochemo doiti, y prebivaliſche naſſe pri nyem vuchiniti, Oh! te gdo bude mogel tak zkup, neſzpameten, y nezahualen bitti, da ſzvoie ſzercze nebi hotel Boſanzkem Perſonam daruvati? Buduchi daie vſzaki od naſz ztem duſen: Ali vendar vendar koie zmegy oveh Boſanzkeh Perſon naipervo, y naivecs mi duſni jeſzmo ſzercze naſſe daruvati? Prez vſake dvoinozti one, koianaſzie naibolye lyubila; vezdaſze pako pita, koia Boſanzka Perſona je naſz naivecs, y naibolye lyubila? Znanoie da Otecz Bog nebezki je naſz natuliko lyubil, danamie ſzvoga jedinorogienoga Szinka dal, y prikazal ar veli Sz. Janus Evang. *S'c Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret.* Takie Otecz Bog nebezki lyubil ſzvet, daie nyemu na odkuplyenie Szinka ſzvoga jedinorogienoga prikazal, kainamie on mogel preſtimaneſſega prikazati? kaknaſzie bolye on mogel lyubiti? Iztinaie prava, da nitinaiſzie mogel bolye lyubiti, nitinamie imel kai preſtimaneſſega prikazati.

Joan. c. 3.

Niſtarmanie lyubav ſzerchena koiuie proti nam nevolynem gresnikom Szin Boſi, druga Perſona Preſz. TROIZTVA izkazal, onda, kada Boſanzke Perſone videchi narod chlovechanzki po pregreſſeniu perveh otczev upazti pod oblazt, y ſzuſanztvo vraga peklenoga, y za pomochimu, vuchinileſzu megy ſzobum tolnach kakbimuſze pomochi moglo, y dokonialeſzu da drugacs nikak bolye, pomochimuſze nemore, nego da jedna zmegy nyh mora na zemlyu ztupiti, naturu chlovechanzku naſze vzetj, mukum, keruium, y ſzmertium niega od ſzmerti vekovechne oſzloboditi, to dokoniauſi megy ſzobum, rekelie adda Otecz Bog nebezki. *Quem mittam, & quis ibit nobis?* Koga na tak velik poſzel poſzlati hochu, y gdo bude on, koi bude hotel poyti? Na koie pitanie taki prez vſzakoga ſtentania odgovorilie Szin Boſi Druga Boſanzka Perſona iz one prevelike lyubavi koiuie proti nam imal. *Ecce ego mitte me.* Nut ovo mene ò Otecz nebezkj, posli mene, jaſzem on koi hochu rad nebo y naruchaj tvoy oztaviti,

na

na ſzvet poiti, vſzem tugam, nevolyam, pregonom, mukam, y iztoi ſzmertiſze podurecſi, da liztor nevolyni narod chlovechanzki od oblaztj, vraſie, y ſzmerti vekovechne oſzlobodim. *Mitte me.* Posli mene. Y takoie vuchinieno bilo, kod Sz. Mat Czirkva ſzvedochi: *Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cœlis &c.* Koi zbok naſz lyudih, y zbok zvelichenia naſſega ztupilie na zemlyu &c. *Oh Amor amorum! quo te deduxit amor?* Oh lyubav vſzeh lyubavih, kamteie napelyala, y zapelyala lyubav?

Niti menſa morebiti lyubav ni bila Duha Sz. Tretie Boſanzke Perſone, koi Otcza, y Szina Szercze je nadehnul, y genul na izkazanie tulike lyubavi proti nam gresnikom, kaiſze adda komu vidi zmegy vaſz N.N. y od ove Duha Sz. Perſone, jeli mogla y ona naſz bolye lyubiti, negnaſzie lyubila? Koie adda zmegy oveh Perſon mi moramo Szercze naſſe prikazati? Szpomeneteſze N.N. da: *Hi Tres unum ſunt.* Tojeto da ove Tri Perſone Otecz, Szin, y Duh Sz. *unum ſunt.* Jedno jedino jeſzu Boſanztvo, zato vſzem Trem zkupa Perſonam jedinomu G. Bogu vſzaki od naſz jedino ſzercze ſzvoie nai daruie, y iz vſzega czeloga Szercza ſzvoga nai lyubi zverhu vſzeh ztvarih G. Boga, ako hoche da Preſz. TROIZTVO bude vſzigdar pri nyem, y vu nyem prebivalo.

Na konecz govorienia moga oztavlyam vſzem za navuk rechi Sz. Bernarda, koi veli da buduchi Chlovek na kip, y ſzpodobu Boſiu ztvorien, polek oneh rechi: *Faciamus hominem ad imaginem noſtram.* Vuchinemo chloveka na kip nas, y zato (veli Sz. Otecz: *Sicut in Deo ſunt tres Perſonæ, Pater, Filius, & Spiritus S. ſic in homine ſunt tres potentiæ, intellectus, memoria, & voluntas.* Kakti vu Bogu jeſzu tri Perſone, Otecz, Szin, y Duh Sz. tak vu chloveku jeſzu tri jakozti, Razum, Pamet, y Volya. Zakai zato vuchinaſz y Diſcipulus da mi moramo naſ Razum, Pamet, y Volyu daruvati, y na ſzlusbu alduvati vſzem Trem Boſanzkem Perſonam. *Intellectus ſit Camera Patris, in qua habitet per veræ fidei cognitionem.* Razum nai bude komora Otcza Boga vu koie nai prebiva, po prave ve-

S. Bernard. de inter. domo c. 67.

re zpoznaniu. *Memoria sit Camera Filii, in qua inhabitet per continuam recordationem.* Pamet nai bude prebivaliſche Szina Boga, daſze vſzigdar ſzpominamo iz lyubavi niegove proti nam izkazane. *Voluntas ſit Camera Spiritûs S. in qua inhabitet per Amorem.* Volya neka bude Ztan Duha Sz. na koiem naj ztanuie pó lyubavi, y ovako daruiuch tri Iakoztj naſſe Trem Boſanzkem Perſonam, Szercze pako naſſe jednomu jedinomu ſzamomu G. Bogu, ter iz vſzega ſzercza, Razuma, Pametj, y Volye: *Benedicamus Patrem, & Filium cum S. Spiritu, laudemus, & ſuperexaltemus eum in ſæcula.* Blagoslovemo Otcza, y Szina, z-Duhom Sz. hvalemo, y chaztemo nye, na vſze veke vekovechne, Amen.

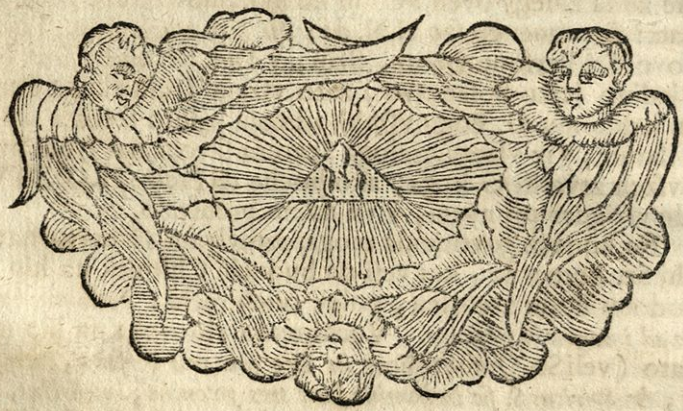

DRUGA NEDELYA PO TROJAKEH.

Chudo zverhu vſzeh chud naivexe, izkazalaie mudrozt, y dobrota Boſanzka, dajuchi chloveku na hranu duhovnù ſzvoie *Boſanzko Telo*, vu Preſz. Oltarzkom Sacramentumu; Koiſze ove dneve tak pobosno na Proceſsiah obnaſſa; y odkud ſzvoy pochetek imaju ove proceſsie?

Caro mea verè eſt cibus. Joan. c. 6. v. 56.

Telo moie zaiztinu je hrana.

N premudri, ali krive vere chlovek imenom Seneca, imalie negda navadu govoriti ove rechi. *Magni artificis eſt, totum clauſiſſe in exiguo.* Velikoga mestra je, vſze zapreti vu malom; Kakti Gallenus ſzpominaſze daie videl jeden perzten z-jednem takovem dragem kamenom, vu koiemie bil izrezam Faëton Bog Szuncza, ſzvoiem goruchem hintovom, y chetiremi koini z-koiemiſzeie vozil, daie bilo Gallenus.

na nyh poznati glave, noge, grive, repe, y vſze naimenſe dlake. Adrianus Junius piſſe, daie videl jednu Chresnievu koſchiczu, koiaie bila napravlyena, y izrezana na ſzpodobu jedne pletenicze, ali koſſaricze, vu koiecie bilo petnaizt parov Koczkih, na koieh koczkah vſze piknicze lepo, y razluchno jeſzuſze mogle videtj, y poznati. Illias Homerus ſzvedochi daie on vu jedne Orehove Lupinie videl razluchno vſze Trojanzke voyzke, koieſzu czeleh deſzet leth terpele, y vſzi harczi takſzu izrezani bili, daſzuſze mogli poznati, kodſzu negda vuchinieni bili. Aulus Gellius piſſe, daie negda Dedalus tak mudro izrezal bil kip Boſiczc Venus, y niega ſivem ſzrebrom napunil, daie on kip iz dreva izrezan ſzam ſzimo tamo hodil. Myrmecides izrezalie bil jeden hintov z-koinitak mal, dagaie jedna muha ſzvoium jednum ſzamum perutniczum mogla pokriti, y zakriti. Oh! prechudna della ruk chlovechanzkeh: Niti menſega chuda vredno je bilo ono zteklo od Arkimedeſſa izmislyeno, z-koiem on jednu millu dalko vuſigalie Barke na moriu, y nye zkonchaval. Ali on dreveni Golub koiegaie ſzvoium rukum napravil Arkites daie po zraku kod vſzaki drugi ſivi Golub letal. Ali ona Statua ili kip izrezan od Memnona iz kamena, vu koiega kadaie vu jutro pochelo ſzuncze ſzeiati, pochelaie govoriti, y zlata poztaiati. Iztinaie da y ova jeſzu bila chudna dela mudrozti chlovechanzke, ali od vſzeh oveh do ſzada imenuvaneh meneſze naichudneſſa vidi meſtria Joannella Turianuſſa od koiega piſſe, y ſzvedochi Strada, daie on pokazal Ceſzaru Caroluſſu V. ovoga imena vu ſzvoie puſchine pri Sz. Juſtu, na jednom ztollu jeden ſereg ſzoldatov od ſzvoieh ruk napravlyeneh, koyſzuſze megy ſzobum z-oruſiem vojuvali, vu trumbete puhali, y bubniali. Zatem pokazalie vu jedne male skatule iz dreva napravlyene urabcze, koiſzu iz skatule izleteli, y ne ſzamo po komore letali, nego chez obluk van izletavali, y pak nazad vu skatulu, kakti na gniezdo doletavali. Zatem je pokazal jeden ſelezni tak mal melin, dagaie vſzaki puſchenik mogel vu rukavu noſziti, chez dan pa-

Adrianus Junius.

Illias Homer.

Aulus Gellius.

ko

ko mogelie tuliko melye zemleti, kulikoie oſzmem perſonam chez dan za hranu bilo potrebno. Gdo ſzada bude zmegy vaſz N.N. koiſze nebi chudil dabi kai takovoga videl? Ali prez kraia y koncza vexega chuda je vredno ono dello mudrozti, y dobrote Boſanzke proti greſnomu chloveku izkazano, kada naimre ſzvoie Preſz. Boſanzko Telo vu malyahnu droptiniczu kruha je poztavil, y nam na duhovnu hranu oztavil; On velim prezmoſni G. Bog: *Quem cœli capere non poſſunt*, koiega nebeſza zavieti nemogu, y koi *Tribus digitis ſuſtentat mollem terræ*. Z-tremi perztmi zderſava ſmechinu zemlye, jeſze doztoial y hotel zeuſzum ſzvoium zmoſnoztium, poztauitj, y zapreti vu vſzaku naimenſu hoſtiu, ali droptiniczu vſzake poſzvechene Hoſtie Preſz. Oltarzkoga Sacramenta kod on ſzam ſzvedochi pri Sz. Januſſu govoreczi. *Caro mea verè eſt cibus.* Telo moie zaiztinu je jeztvina. Odkud Sz. Auguſtin veſz od chuda oſzupnien krichi. *Quid hoc Sacramento admirabilius? in quo Deus, & homo ſub ſpeciebus panis, & vini continetur.* Kaiſze more naiti od ovoga Preſz. Sacramenta chudneſſega? vu koiem Bog y chlovek vu kruhu, y vinu zaderſavaſze. *O Miraculum! O Dei bonitatem!* krichim y ja z-Sz. Ivanom zlatovuztem, O chudo! ô dobrota Boſanzka nezgovorna, y nepreſzesna! od koie vendar ja polek ſzlabozti moie nekai na kratkom govoriti kanim, kakti takai pochetek y zrok Proceſſijh, koieſze ove dneve po vſzem kerſchanztvu chine k-vexe poboſnozti vſzeh Katolikov napervo donezti, y pokazati hochu.

S. Auguſtin. ſer. de Corp. & Sang. Dom.

Nedvoim N.N. dazteſze vſzi do jednoga zadozta chudili nad moiem do vezda govoreniem, y pripovedaniem od tulikeh prechudneh meſtrijh, y chinov chlovechanzkeh; Ali ako hochemo mi dobro razmiſzliti chudo mudrozti Boſanzke, koieie nas predragi Odkupitel Chriſtus na one ſzvoie zadnie Vecherie vuchinil, dajuchi naimre y oztavlyajuchi nam pod krusnem kipu vu Preſz. Oltarzkom Sacramentu na hranu duhovnu ſzebe vſzega czeloga z-Duſſum, y Telom; z-Meſzom, y Keruium; z-Boſantzvom, y Chlovechanztvom;

vom; kod on ſzam od ſzebe to ſzvedochi. *Caro mea verè eſt cibus.* Meſzo y Telo moie zaiztinu je jeztvina, koiuſzem pod Kruſnem kipom narodu chlovechanzkomu, iz ſzame lyubavi, y dobrote moie nyemu na hranu dal: Koiu lyubav, y dobrotu premislyavaiuch moy Sz. Serafinzkj Otecz Ferencz, chudechiſze nad nyum ovak govori. *O admiranda altitudo! O ineffabilis dignatio! O humilitas numquam ſatis laudabilis! quòd Dominus univerſitatis Deus, & Dei Filius ſic ſe humiliavit, ut pro noſtra ſalute ſub modica panis formula ſe abſcondat.* Oh prechudna viſzina! O nezgovorna doztoinozt! O poniznozt nigdar zadozta hvalyena! Da Gozpod'n vſzega ſirokoga neba y ſzveta y Szin Bosj, tak ſzebe ponizuie, da za naſſe zvelichenie pod malyahnem kruha kipom ſzam ſzebe zakriva, y zapira. Pravoie adda rekel od nyega Sz. Thomas Aquinas, kodie negda mudri Seneka govoril od meſtrov ovoga ſzveta. *Magni artificis eſt ſe totum clauſiſſe in exiguo, imò miraculum ab ipſo ſanctorum maximum.* Velikoga meſtra je Kunſt y meſtria ſzebe vſzega vu malo kaj zapreti, kodie naimre Szin Bosj koga vſza nebeſza zavieti y zapreti nemogu, ſzamoga ſzebe je zaperl vu vſzaku naimenſu droptiniczu poſzvechene Hoſtie, da pache toie jedno chudo zverhu vſzeh chud od niega vuchiniench naivexe.

S. Franciſcus Epiſt. 12.

S. Thom. Aq. Opuſc. 57.

Koie chudo za povexati, pridaie Odkupitel nas ove takai rechi. *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, in me manet, & ego in eo.* Koi je moie Telo, y pie moiu Kerv, vu mene prebiva, y ja vu nyem. Oh! ter kai chudneſſega, y kai za naſz gresnike ſzrechneſſega moreſze naitj, nego Boga vu ſzebe imeti, y vu Bogu prebivati? odkud Sz. Cyrillus ovu veliku ſzrechu, y haſzen chlovechanzku premislyavaiuch, govori. *Nullum Sacramentum eſt iſto utilius, quo purgantur peccata, virtutes augentur, mens omnium gratiarum abundantia repletur.* Nieden Sz. Sacramentum od ovoga ni haſznoviteſſi, z-koiemſze chizte grehi, dobroteſze povexavaiu, y pamet vſzeh miloſch obilnoztiumſze napuniuie; joſche vecs veli pobosni Thomas de Kempis, da ne ſzamo

S. Cyrillus.

oni

oni kojiſze doztoino priztuplyuiu k-ovomu Preſz. Oltarzkomu Sacramentu dobivaju G. Boga vu ſzvoie telo, y oni vu Bogu prebivaiu, od koiega oproſchenie grehov dobivaiu, velikemi miloſchamiſze od niega nadelyuiu; nego zdravie telovno, y duſsno zvelichenie ſzebe zadobivaiu. *Eſt hoc altiſſimum, & diviniſſimum Sacramentum ſalus animæ, & corporis.* Tho. Kemp l. 4. c. 4. paragraho 2. Je ov previſzoki, y Boſanzki Sacramentum zdravie duſſe, y tela, k-koiemu vſzakomu Boſiemu Kerſcheniku je put odpert: *Veniat doctus, veniat indoctus, veniat dives, veniat pauper, nullus ab hac menſa excluditur.* govorj Sz. Ivan Chryſoſtomus: S. Joa. Chryſ. hom. 2. ad Pop. Antioc. Nai doide chlovek vuchen, ali priprozt, bogat ali ſziromah, Gozpodin ali kmet, nikomuſze nekrati k-ovomu Boſanzkomu ztollu priztupiti.

Ali navuk koga Sz. Pavel Apoſt. vſzakomu od naſz daie, kojiſze priztuplyuiemo na Sz. Prichefchaniu k-Preſz. Oltarzkomu Sacramentu, potrebaie da ne ſzamo dobro zapametimo, nego y obderſavamo, y je ov. *Probet autem ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat.* Nai pak vſzaki chlovek ſzam ſzebe probuie, illi zkuſſa, y tak nai od kruha onoga je, y od keliha pie, zverhu koieh rechih mudri Cornelius à Lapide ovak govori. *Probet, id eſt, examinet, an ſit ſibi conſcius alicujus peccati, maximè mortalis, illúdque expurget contritione, ac confeſſione.* Corn. à Lap. Nai zkuſſava, tojeto nai izpitava y obchinia ſzvoiu conſcienczu, akoſze zpoznava y nahagia vu kakovom grehu naimre ſzmertnom, y niega nai ochizti ſzerchenum ſaloztium, y chiztum ſzpovedium, ar drugach: *Qui manducat, & bibit indignè, judicium ſibi manducat, & bibit.* Koi nevredno, y nedoztoino, tojeto, hoche recsj, vu kakovom ſzmertnom grehu buduchj, je, y pie Preſz. Telo y Kerv Chriſtuſſevu, ſzud ſzebe je, y pie, hoche recsj da na vexe oſzugienie, y zkvarienie, neg na zvelichenie jemlye k-ſzebe, y vuſze Preſz. Oltarzki Sacramentum.

Znanoie iz Sz. Piſzma ono kaiſze vu drugeh knigah kralyeuzkeh cſte vu 6. delu od one Skrinie Boſie, vu koieſzeie zaderſavala Manna kruh Angelzkj; Skrinie Mira, koiu Skri-

niu videchi ſenkrat Oza, y doteknuchiſze nye z-nechiztemi
2. Reg. c. 6. v. 6. rukami proti Zapovedi Boſie, *Extendit Oza manum ad Archam Dei, & tenuit eam*, velj Sz. Piſzmo daie pretegnul Oza ruku
v. 7. k-Skrinie Boſie, y derſaliuie, zakaj zato: *Iratúsque eſt Dominus indignatione contra Ozam, & percuſſit eum ſuper temeritate, qui mortuus eſt ibi, juxta Archam Dei.* Raſzerdilſzeie G. Bog ſzuproti Oze, y vudrilgaie zbok preuzetnoztj, koi je mertev opal onde polek Skrinie Boſie. Malo pak niſe vu oveh izteh knigah, cſteſze kakie G. Bog obilnemi darmi y blagoſzlovi ſzvojemi nadelil, y naplatil Obededa Getheia, zbok toga daie on onu Skriniu Boſiu doztoino z-velikum chaztium vu ſzvoiu
v. 11. hiſu priel, y onde vu velikom poſteniu derſal. *Et habitavit Archa in Domo Obededom Gethei tribus menſibus, & benedixit Dominus Obededom, & omnem domum ejus.* Y prebivalaie Skrinia Gozponova vu hiſe Obededove tri meſzecze, y blagoſzlovilie G. Bog Obededa, y vſzu hiſu niegovu. Po ove pako Skrinie Boſie kaiſze drugo zlamenuie kak Preſz. Oltarzki Sacramentum? koiega gdogoderſze dotiche nedoztoino, nevredno, y prevzetno, koieto on koiga vu gresna ſzvoia vuzta prijmlye neſznasnum, y zatepenum Conſcienczium, z-kakovem ſzmertnem grehom, kaſtige Boſie, y ſzmerti vekovechne nadeiati, y boiatiſze mora, ar *Mors eſt malis, vita bonis.* Szmertie hudobnem y greſnem, Sitek pako je dobrem, y pravichnem. Oni pak pravichni, poboſni, y Bogaboiechi Kerſcheniki, koijſze z-chiztemi Conſcienczami priztuplyniu k-Boſanzke Szkrinie Preſz. Sacramenta, y nyu k-ſzebe z-doztoinum poboſnoztium na ztan po Sz. Pricheſchaniu prijmlyu, nadeiatiſze mogu Blagoſzlova na ovom, y ſitka vekovechnoga na drugom ſzvetu; Koj Blagoſzlov, y ſitek vekovechni nadeiatiſze moraiu tulikaiſse vſzi oni, koij doztoinu chazt y poſtenie izkaſuiu vu vſzakom meztu Skrinie Boſie pune Kruha Angelzkoga, Preſz. Oltarzkomu Sacramentumu, à naimre pak vu oveh 8. dneveh vu Czirkvah y na Proceſſiah, na koieh Sz. Mati Czirkva poztavlya van, y na poboſnozt lyudem: Ponaſſania pak na Proceſſiah Sz. Sacramenta zrok, y pochetek je ovakov.

Piſſu

Piſſu Sigonius, Panvinius, Dieſtelmius, y Mathias Faber z-vnogemi drugemi ztareh pripecheny Piſczj, da leta 1230. je ſivela jedna poboſna, y Bogaboiecha Devicza imenom Juliana, koia vu ſzvoie zasgane molitve, y premislyavaniu duhovnom videlaie vecskrat jeden lep, pun, okrugel meſzecz pred ochima ſzvoiemi, ali jednu fallingu vu nyem je zpoznavala, kako dabi naimre natren bil, da ni mogel pravo ſzvetiti, kod drugacs ſzveti kadaie pun, zverhu cheſza chudilaſzeie ona, neznaiuchi zroka tomu, y miſzlechi Juliana nekj put zverhu toga, nut zachulaie glaſz iz neba ove rechi zgovariaiuchi, Imas znati ò kchi moia, da ov pun Meſzecz zlamenuie Sz. Czirkvu Katolichanzku, koiaſze ſzveti z-tulikemi ſzvetki koie chez letto obſzluſava, alie joſche manka jeden ſzvetek koibi nye zverſſenu ſzvetlozt dal, tojeto ſzvetek Preſz. Sacramenta vu koiemſze Telo, y Kerv Chriſtuſſeva zaderſavaiu, poidi adda y povecs Redovnikom da ov Szvetek nai chaztè z-oſzebuinum poboſnoztium; To chuiuchi iz neba Juliana, poznalaie daie glaſz Boſi, ali ſzama ſzebe je zpoznávala za nevrednu y priproztu prevecs to lyudem od ztrani Boſie povedatj, y zato proſzilaie G. Boga dabi on po kom drugom to ſzvetu obznanil, ali zahman, k-zadniemu podalaſzeie na pokornozt, y obverſſenie zapovedi Boſiè, y poslaie k-jednomu pobosnomu Redovniku Kanoniku Ivanu de Lauſema imenom, povedauſſimu kaije videla, y chula, iz neba; Koi Kanonik povedalie ſzvoiemu Jaspriſtu, Jakopu de Trecis imenuvanomu, koi Jaspriſt chez mal chaſz vuchinienie bil Biskup vu Verdunu, y Patriarka vu Jeruſalemu, potlam pak do malo vremena, y na Papinzku chazt izviſſen, koiſzeie potlam Urbanus IV. zval, koi Sz. Otecz ni pod vuho vergel one volye y zapovedi Boſie, zato vuchinilie zverhu toga z-Cardinali y drugemi Redovnemi Perſonami tolnach, akobiſze naimre doztoialo, y moralo koi oſzebuini dan chez letto obſzluſavati Szvetek Preſ. Tela Chriſtuſſevoga, k-chemu vſzi privoliſſe, y obchinzkem nachinom dokoniaſſe, letta 1264. zapovedauſi ov Sz. Otecz da vſzako letto, pervi chetertek po Sz. Troyztvu, po vſzoi

Sz. Matere Czirkve Katolichanzke zeuſzum moguchnum pompum, y poboſnoztium moraſze obſzluſavati, y Sz. Sacramentum na Proceſſiah noſziti, y ovo dozta budi povedano od pochetka ovoga Szvetka.

Gdobimi pak ſzada znal povedati kaiſze naibolye po oveh Proceſſiah Telovneh, koieſze vſzako leto, ovoga tiedna po vſzoi Sz. Matere Czirkve Rimzke Katolichanzke k-chaſzti Preſz. Sacramenta chine, na nyh Preſz. Sacramentum ponaſſaiuch, kaiſze velim naibolye zlamenuie? y kaiſze razme? Znam da to malo gdo zna, zato nai vſzaki poſzluſſa, ako znati hoche, y navuk kogamu dam nai dobro zapameti, y na Proceſſiah hodech obderſava. Naipervich adda znati morate N.N. daſze ove Proceſſie chine na ſzpomenek onoga ſaloztnoga y ſpotlyvoga okolu hogienia Chriſtuſſa Odkupitela naſſega, koi potlambi nam na one ſzvoie zadnie vecherie oztavil bil ſzvoie Preſz. Telo, y Kerv na hranu, govorecſi: *Caro mea verè eſt cibus &c.* Telo moie je prava hrana, puztilſzeie na vertu Olivetanzkom od Judaſſa izdati, y od ſidovov vloviti, iz verta vu temniczu odpelyati, iz temnicze pred Annaſſa, od Annaſſa do Caifaſſa, od Caifaſſa do Pilatuſſa, od Pilatuſſa do Herodeſſa, po piaczeh y vuliczah bilie mili JESUS z-velikem ſpotom natezan, muchen, y traplyen kod kakov naivexi hudodelnik: Zatoga vezda Sz. Mati Czirkva vu oveh oſzmeh dneveh ima navadu po vuliczah y piaczeh zeuſzum moguchnum pobosnoztium obnaſſati, y na ſzpomenek oneh Poglavnikov ſidovskeh dvorov, vu koieh krivo tuſen, ſpotan, y oſzmehavan je bil, ſzada Sz. Mati Czirkva ima navadu vu nekulikeh meztah po varaſſeh ſznasne oltare napravlyati, na koieh, y pri koieh pochivaſze Sz. Sacramentom, kadeſze na mezto oneh ſpotov vu dvoreh ſidovzkeh prieteh; od Kerſchenikov hvali, chazti y dichi. Ondaſzeie vſzaki iz nyega oſzmehaval, y ſpot delal; ſzadaſze vſzaki pred nym klania, y pokleka, niega chaztech y molech. Onda od naigorſeh lyudi, kodſzu henkari, ſergi, y grabanti, je bil natezan, povlachen, y zprevagian iz jedne muke na drugu; ſzada od naivexe Gozpodè;

y

y naipreſtimaneſſega lyucztva Szveczkoga, y Redovnoga ztaliſſa je zprevagian. Onda on pouſzud à naimre pak na Goru Calvarie bilie zprevagian od oboruſneh ſzoldatov, zaztavami, bubni, y trumbetami, y to na vexi ſpot niegov: Szada po Proceſſiah od naiuredreſſeh Perſon Redovneh noſſen, takai od ſzoldatov z-oruſiem, zaztavami, bubni, y trumbetami je ſzprevagian, y to k-vexe chaytj y poſteniu niegovomu. Onda ſidovi niega jeſzu z-ternovum korunum korunili; Szada na Sz. Monſtranczie vu koieh on prebiva pod kruſsnem kipom, poztavlyaiu vencze iz vſzakoiachkoga czvetia, y tako vſzi ſpoti, trudi, y muke koieie Odkupitel nas od ſidovov preterpel, ſzadamuſze vſzum chaztium ypoſteniem nadomeſchaiu od kerſchenikov.

Imaiu ztaru navadu Anglianczi, koiu marlivo obderſavaiu, naimre ovu, toieto, da kada gdo od nyh mimo Tronuſſa Kralyeuzkoga akoprem praznoga ide, tak dobromuſze klania, kako dabi ſzam Kraly vu nyem ſzedel: Kuliko pak vredneie, y doztoineie je daſze mi Katoliki odkrivamo, y klaniamo pred Monſtrancziami, y Kelihmi vu koiehſze nas Kraly zverhu vſzeh kralyev naivexi, z-meſzom y keruium, Telom y Duſſum, Boſanztvom, y Chlovechanztvom zaderſava, zakaizato naiſze nigdor neſzramuie; niti nepoteschava vu oveh oſzebuinem nachinom oſzmeh dneveh nä obchinzke Proceſſie doyti Ztvoritela, y Odkupitela ſzvoga chaztit, y nyemuſze do cherne zemlyè klaniat, kaiſze ni koruniene glave; y Poglavniki Kerſchanzki niſzu ſzramuvali, ali poteschavali chiniti. Ovu iztinu poſzvedochiti morem zdvemi nigdar zadozta hvalyenemi Ceſzari Caroluſſem naimre V. ovoga imena, y Rudolfuſſem Drugem, ar Carolus buduchi vu Auſpurgu na obchinzkom Szpraviſchu letta 1530. na koiemie vnoſina Herczegov, Erſsekov, Biskupov bilo, pacſe y izti Kraly Ferdinand, arie ono ſzpraviſche derſano bilo zbok vere Katolichanzke, ter rauno ovo vreme Preſz. Tela Chriſtuſſevoga, koi Szvetek vuchinilie Czeſzar z-velikum pompum y pobosnoztium obſzluſavati, na koie Proceſſie noſzilie Sz. Sacramen-

tum Cardinal y Herczeg Moguntinzki; Nebo pak noſziloie ſezt Herczegov do pervoga Oltara, od onud drugeh ſezt Herczegov do drugoga Oltara, y tako od tretiega do chetertoga drugeh ſezt; Czeſzar pako Carolus, z-Kralyem Ferdinandom jeſzu od zada za Sz. Sacramentom hodili na Proceſſie odkrivenemi glavami vſze po ſzunczu noſzechi vu rukah velike y ſmehke chetirovuglate goruche duplere, za koiemi onem iztem nachinom hodiliſzu vſzi Herczegi y druga velika Gozpoda ſzvetczka, y Redovna zprevagiaiuch velikum poniznoztium, y pobosnoztium Preſz. Oltarzki Sacramentum.

Rudolfus pako Ceſzar iz ſzvoie gluboke poniznoztj, lyubavi, y pobosnozti k-Preſz. Sacramentu, kaktj pravomu Odkupitela, y Zvelichitela duſſe ſzvoie, Telu y Kervi, jenkrat vu ſzadasniem vremenu imajuchi nekoiu bol vu ſzvoie deſzne ruke, daiuie moral na ruchniku k-vratu obeſſenu noſziti, hotechi vendar na Proceſſiu poyti, opitanie bil od dvorianika, kak zapoveda, da koi od velike Gozpode, ali pak koi Dvorianik polek niega goruchi dupler noſzi? na koie pitanie onie vekovechnoga ſzpomenka vreden odgovor dal ovakov. *Supereſt adhuc manus altera, quâ Deo ſerviam.* Oztaiemi joſche ruka druga, z-koium Bogu moiemu dvoril budem, y tako po naivexem ſzunczu na vſze Proceſſie gollum glavum vu leve ruke ſmehkek dupler noſzechi Preſz. Sacramentum je pobosno zprevagial; y ovu ovakovu pobosnozt proti Sz. Sacramentu ov Bogabojechi Ceſzar ne ſzamo na Proceſſiah ovoga Telovnoga tiedna je izkazuval, nego y vſzigdar, ter naimre kadaie chul daſze mimo niegovoga Ceſzarzkoga Dvora neſze od Redovnika, k-koiemu betesniku, vſzigdarie naproti van z-vusganem duplerom iztekel zprevagiat, y chaztit Zvelichitela ſzvoga. Szadasnye pako vreme kakova chazt, y poboſnozt od vſzake verzti, y ztana lyudi izkaluieſze G. Bogu vu Preſz. Sacramentu? Kulikoijhie koiemſze gruztj na obchinzke Proceſſie hoditi, po ſzunczu, ali po vetru, boiechiſze nezbeteſati? Kulikoijhie koijſze ſzramuiu ne ſzamo poyti zprevagiat Boga ſzvoga k-betesnikom, nego liztor pred nym pokleknutj na piaczu, ali vulicze, kadga vide od Redov-

dovníka noſzitj, y ako pokleknu, to chine zbok ſpota lyudi, y liztor na jedno koleno, kodſzu pred niega poklekali Sidovi, kadſzu iz nyega norcza chinili. Akoga zprevagiaiu? z-kakovum poboſnoztium oni to chinè? jeli molech y premislyavaiuch koga zprevagiaiu: ali paz razgovariaiuchiſze, z-ochima zbrivaiuch po oneh obrazeh, od nyh nechizto miſzlech, y za nymi hlepechi? oh! dabi tak nebila to iztina, kod je y prevecs velika, y tako chinechi vecs ſaloztj neg hvale ali radoztj G. Bogu zaudaiu, ſzebe pako muke vekovechne, na mezto dike nebezke zaſzluſuiu; na mezto Blagoſzlova na telu, duſſe, y blagu, koiſze Sz. Saramentom poboſnem kerſcheníkom na takoveh Proceſſiah daie, takovi nepobosni kerſcheniki kaſtige vremenitne, y vekovechne ſzebe zaſzluſiu.

Ztare Rimzke Hiſtorie ſzvedoche od Rimlyanov, daſzu naimre oni negda navadu imali nekoi oſzebuini dan chez leto okolu po varaſſu z-Proceſſium obnaſſati, y zprevagiati jednoga Piſza na ſtange obeſſenoga, y jednu Guzku na Barſunzkom vanykuſſu ſzedechu, y to zbok zroka ovoga, kaiti naimre doiduchi muchecs po skure nochi Franczuzj pod Rim, y pocheuſſiga ſturmati kadaſzu Rimlyani naibolye ſzpali, onda pocheleſzu Guzke krichati vu Capitoliumu, y ſzvoiem krichem ztraſu jeſzu zbudile, ſtraſa pak ſzoldate, ſzoldati veſz varas zbuchili, koiiſzuſze nepriatelom oborili, nye obladali, y varas od nepriatelzke ſzille oſzlobodili; y zbok toga zroka guzku chaztè, y pſzu ſpot chinè, kaitj paſzia dusnozt bi bila laiatj, y lyudy buditi, toga pako ni vuchinil paſz, nego Guzka, y zato nyu chaztè.

Vu Orſzagu Kataio bilaie ova negda navada, koiaſze morebit y ſzada obderſava, da oni poganini vſzakoga Meſzecza pervi dan z-jednum oſzebuinum Proceſſium tri odurne kipe ſzvoieh Malikov jeſzu okolu velikum chaztium obnaſſali, z-uffaniem da oni nyhovi Bogi nyhov Varas y Orſzag od vſzake kaſtige, y neſzreche obchuvati hote.

Szada pak ja velim ovak, ako Rimlyani jedne guzke tuliku chazt jeſzu izkazuvali? y ako pogani Kataierczj tuliko uffanie poztavlyaiu vu ſzvoie malike? Kai ſzada mi Kerſcheniki duſni

jeſz-

jeſzmo chiniti? Nili adda vredno y doztoino da mi oveh oſzem dan na Proceſſiah ponaſſamo, y zprevagiamo, ne jednu guzku na barſunzkom vanykuſſu, nego pravoga ſivoga G. Boga vu Preſz. Oltarzkom Sacramentu prebivajuchega, na ſzpomenek y zahvalnozt daie on naſz na ſzvoy Boſanzki kip ztvoril, ſzvoium Preſz. Keruium, mukum, y ſzmertium od ſzuſanztva peklenzkoga, y ſzmerti vekovechne oſzlobodil.

Kuliko pravichneie moramo mi kerſcheniki ne ſzamo kip, nego pravo iztinzko, pod kruſnem kipom Telo G. Boga naſſega vſzaki meſzecz van poztavlyati, y na Proceſſiah uſzum moguchnū poboſnoztium od Redovnikov noſſenoga zprevagiati, vſza naſſa uffania vu niega poztavlyaiuch, da on naſz ſzvoiem Boſanzkem blagoſzlovom napuni, naſz od kuge, glada, y voyzke oſzlobodi, od vſzeh neſzrech y kaſtig telovneh, y duſſeuneh obchuva, y z-miloſchami Boſanzkemi nadeli.

Hvalemo adda vſzi mi, chaztemo, y poboſno molemo G. Boga naſſega vu Preſz. Oltarzkom Sacramentu govoreci Sz. Materium Czirkvum

Genitori, Genitóque laus & jubilatio,
Procedenti ab utroque compar ſit laudatio.

Roditelu y Roienomu dika budi y ſzlava,
Prihodechemu od obedveh, jednaka budi hvala, Amen.

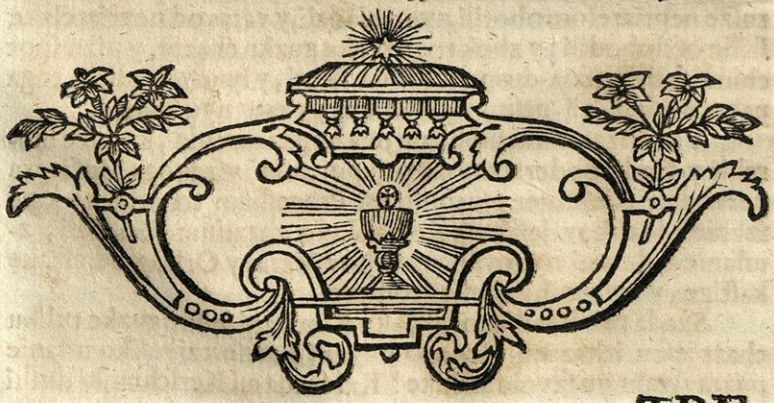

TRE-

TRETA NEDELYA PO TROJAKEH.

Kak skodlyvo, y ſpotlyvo je na lyuczke grehe bolye neg na ſzvoie paziti, y nye odkrivati: Kak pako haſznovito, y hvale vredno je nye pokrivati, y zagovariati.

Hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Lucæ c. 15. v. 2.

Ov gresnike priemlye, y jèda ſnymi.

PRez vſzake dvoinozti veruvati morem, y hochu, daie vſzakomu zmegy vaſz N. N. dobro znano, da zmegy vſzeh Boſieh zapovedih, naiperva y naivexa je ova, lyubiti naimre G. Boga, zeuſzega ſzercza naſſega, y bliſniega kakti naſz ſzameh, kod to zpoznavaſze iz Evang. Sz. Matthea kadeſze cſte vu 22. dèlu, kakie negda Chriſtus odgovoril onomu koigaie zkuſſavaiuch pital, Meſter, koiaie zapoved velika vu praude? y JESUS nyemu je odgovoril: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, hoc eſt maximum mandatum.* Lyubi G. Boga tvoiega, iz vſzega ſzer- Matth. c. 22. v. 37.

cza tvoiega, ova je naivexa zapoved. *Secundum autem ſimile eſt huic; Diliges proximum tuum ſicut te ipſum.* Druga pako ſzpodobna je ovoi; lyubi blisniega tvoga kako tebe ſzamoga. Koiu zapoved kada ja premislyavam, nahagiam daſzu dve, ali jedna zaderſavaſze vu druge, y tako obodve chinè jednu ſzamu; tak da on koi Boga lyubi, ni moguche dabi za lyubav Boſiu, y blisniega ſzvoga nelyubil; On pako koi blisniega ſzvoga naimre vu kakove potreboche poztavlyenoga lyubi; pomaſe, y brâni, ni moguche dabi G. Boga takai nelyubil. Od jednè takove lyubavi vlecheme ſzercze moie danaſz vam N.N. govoriti, boiechiſze davaſzie kruto malo koijbiu zverſſeno obderſavali. Ali nai nigdor neſtima, niti neveruie, da ja deneſz kanim govoriti, kakſze mora od naſz Bog lyubiti; Niti od one koiaſze vu ovoi zaderſava, lyubiti naimre blisniega kakti ſzebe ſzamoga. Niti od one, koiunam Otecz Bog nebezki po Sz. Iſaiaſſu Proroku zapoveda: *Frange eſurienti panem,* Iſa. c. 58. *& egenos induc in domum tuam, cùm videris nudum, operi eum &c.* Vlomi gladnomu kruha, y nevolyne zapelyai vu hiſu tvoiu, ako vidis gologa pokriga: Niti miſzlim govoriti od one, koiunam Matth. c. 5. Szin Boſi zapoveda proti nepriatelom naſſem imati: *Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros.* Ja pako velim vam, lyubete nepriatele vaſſe. Nego kanim govoriti od jedne druge lyubavi, od vſzeh oveh do ſzada imenuvaneh vnogo vexe, G. Bogu dragſe y prietneſſe, toieto kada mi lyubimo nazochi blisniega naſſega, y zagovariamo gdega nazochi ni, ar ovi takovi jeſzu pravi priateli. *Amantes in præſentia, deſendentes in abſentia.* Ar rauno od ove ovakove lyubavi govori Duh Prov. c. 10. Sz. po mudrom Salamonu: *Univerſa delicta operit charitas.* Vſze 1. Petri c. 4. grehe pokriva lyubav, y po Sz. Petru: *Charitas operit multitudinem peccatorum.* Lyubav pokriva vnoſinu grehov. Oni adda kerſcheniki jeſzu pravi lyubiteli, y lyublyeni priateli, zapoved Boſiu naizverſſeneſſe obderſavaiuchi, koijti zagovariaiu blisniega ſzvoiega, kada chuiu proti niemu kai zloga govoriti; y kadga vide greſſiti, grehe niegove pokrivaiu. Szuprotiunem pako nachinom moreſze, y mora recſi od oneh ker-

kerſchenikov, koij na grehe bliſniega ſzvoga bolye paze neg na ſzvoie, y nye razglaſzuiu y raznaſſaiu pouſzud, pacſe, ne ſzamo grehe, nego y dobra dela koia vide od bliſnieh ſzvoieh, iz prokletoga nazloba za zla y greſna ſzude y razglaſzuiu, kodſzu rauno chinili oni Sidovi od koiehſze denesni Sz. Evang. ſzpomina, kadaſzu od Chriſtuſſa govorili. *Hic peccatores recipit, & manducat cum illis.* Ov gresnike prijmlye y jèda ſnymi, toie zlamenie da on nye lyubi, ar: *Omne ſimile diligit ſibi ſimile.* Vſzaka ztvar lyubi ſzebe ſzpodobnu ztvar, y tako Chriſtus mora gresnik bittj kodſzu oni zkoiemi barache, arſze govori: *Noſcitur ex ſocio, qui non cognoſcitur ex ſe.* Zpoznavaſze iz paidaſtva, koiſze ſzam iz ſzebe nezpoznava: Od koieh ſidovov govori Sz. Peter Chriſologus: *Non minus ſuperbi, quàm invidi, malitiam de Dominica bonitate capiebant, idque reprehendebant, quod laudare debebant.* Ne menie gizdavi neg y nazlobni dobrotu Boſiu za hudobu jeſzu derſali, y proti onomu mermrali, kaibi hvaliti bili morali. Od oveh adda obodveh bude moie govorienie, kanechi izkazati kak skodlyvo, y ſpotlyvo je lyuczke grehe odkrivati, y dobra dela za zla oſzugiavati: Kak pako haſznovito y hvale vredno je gresnike zagovariatj, y grehe nyhove pokrivati. Poſzluh.

S. Petr. Chryſ. ſol. ſerm. 168.

Natulikoſzeie laztovita luybav, koiu vſzaki chlovek ſzam proti ſzebe ima, vu ſzerczah chlovechanzkeh zakorenila po iztochnom grehu, daſze lyudi nikai bolye nezkerbè, neg grehe ſzvoie pokrivati; y nikaiſze bolye neboiè, neg grehe ſzvoie na ſzvetlo doyti, natuliko da vnogem tesko y ſzmehkoſze vidi, da drugi lyudi za nyhove grehe znaiu; ſzuprotivnem pako nachinom na druge paziti, y lyuczke ne ſzamo grehe zezvedati, nego y dobra dela za greſna oſzugiavati, kodſzu Sidovi Chriſtuſſeva dobra dela za greſna derſalj, y proti niemu mermrali: *Et murmurabant Phariſæi, & Scribæ, dicentes: hic peccatores recipit, & manducat cum illis.* Mermraſſe Fariſeuſſi, y Piſzci govorecſi, ov gresnike prijmlye, y jèda ſnymi, ove velim neverne Sidove naſzleduiuch vnogi y prevnogi kerſcheniki naivexe veſzelye chùte, ar z odkrivaniem

lyuczkeh grehov, y mermraiuch proti Bogaboiechem lyudem, terſzeſze grehe ſzvoie pokrivati, ſzebe za pravichne, a druge za krivichne, y gresne oſzugievati. *Multi ita ſoliciti ſunt de alieno negotio, quòd perdunt ſuum*, govori Poſtuvani Hugo Card. Vnogiſze tak zkerbe za lyuczko ſivlyenie y grehe, daſze pozablyuiu iz ſzvoga gresnoga ſitka.

Hugo Card.

Hodmo vu Sz. Piſzmo vu perve naimre Knige Kralyeuzke, y onde hochemo nayti vu pervom dèlu od onoga velikoga Popa Heli zapiſzano, daie on bil tak jako ſzvoy vid pogubil, da ni mogel vecs videti goruchega pred oltarom lampaſſa ſzvetlozti, ali vendar onie poznaval vſzakoga koigodie vu czirkvu doſſel, y videlie kakſzeie gdo vu czirkve derſal, vu koiu czirkvu doiduchi jenkrat ztaricza Anna Matti 1. Reg. c. 1. v. 13. Samuelova molit G. Boga za plodnozt vutrobe ſzvoie. *Anna loquebatur in corde ſuo, tantùmmodò labia illius movebantur, & vox penitùs non audiebatur.* Anna govorilaie vu ſzerczu ſzvoiem, y liztor vuztnicze nye jeſzuſze gibale, glaſz pako zeuſzema ni bil chuien, ouo gibanie vuztnicz videlie dobro Heli, ali glaſza nechuiuchi, zato oſzudilie Annu za piannu, govorecſi nye. *Uſquequo ebria es? digere pauliſper vinum, quo mades.* Kak dugo budes pianna? hotelieie recſi, poydi domov, y prebavi to vino, koiegaſzi puna, y od koiegaſzi pianna; kai razumeuſi Anna pochelaſzeie ſaloztiti, chuiuchiſze potvariati piankum, kakova nigdar ni bila. *Infelix mulier ego ſum.* v. 15. Neſzrechna ſenna ja jeſzem, koiaſzem potvoriena za piannu, akoprem ni vina, niti nicheſza niſzem pìla, od cheſzabiſze bila opìla, *Vinúmque, & omne, quod inebriare poteſt, non bibi.*

Pop Heli bilie takov chlovek daie on videl vſze naimenſe fallinge vu ztranzkeh lyudeh, a vu ſzvoie hiſe, y vu ſzineh ſzvoieh naivexeh grehov ni videl, koie grehe akopremibid. c. 2. v. 17. ſzu oni pred ochima niegovemi chinili. *Erat peccatum puerorum grande nimis coram Domino.* Bilie greh deczè niegove prevecs velik pred G. Bogom, niti je videti mogel, ali znati za nye, doklam ni chul po vuliczah, y po piaczu, obchinzkem nachinom od grehov ſzinov ſzvoieh lyucztvo govoriti, vu

nyh

nyhſze ſzpachuvati, y od ſzlusbe Boſie dalko ztati, onda ztoprav doznalie Pop Heli hudobu veliku ſzinov gresneh. *Audivit omnia, quæ faciebant filii ſui univerſo Iſraèli.* Chulie vſza koiaſzu chinili ſzini niegovi vſzemu Izraëlu, zato dozvalie Heli ſzine ſzvoie predſze, y pochelie nym govoriti Decza moia kakzte to vuchinili? *Res peſſimas quas ego audio ab omni populo.* Tulike y takove hudobe koie ja chuiem od vſzega Izraelzkoga lyucztva proti vam povedati: Adda vſze lyucztvo je znallo za grehe koijſzuſze chinili od Szinov Popa Heli, pervo neg ſzam Otecz, oh! ſzlepota prevelika, ſzlepomu bittj doma, a videti vſza koiaſze chinè vane, koiu ſzlepotu premislyavaiuch ne ſzamo Helia Popa, nego vnogeh, y prevnogeh kerſchenikov Sz. Hieronym ovak govori: *Solemus mala domûs noſtræ ſcire noviſſimi; & liberorum, & conjugum vitia, vicinis canentibus, ignorare.* Vnogi Roditeli, y Zakonzki tovaruſſi jeſzu tak zaſzleplyeni da grehov koijſze vu nyhoveh hiſah chinè neuide, niti za nye neznaiu, doklam od ſzuſzedov ochitno za nye govorecs nechuju, a znaiu pak za grehe blisnieh ſzvoieh, y nye razglaſzuiu, derſechi ſzameh ſzebe pravichneſſe, y hiſe ſzvoie poſteneſſe od vſzeh drugeh. *Ibid. v. 22.* *S. Hyeronym.*

Kakov pako vſzemu tomu zrok moralbi bitti? Sz. Bernard ovak odgovaria: *Tamdiu homo ignorat peccata ſua, quæ debuerat flere, quamdiu aliena vitia exquirit curiosè.* Dotehdob chlovek nezpoznava grehov ſzvoieh, za koiebiſze duſen plakati, doklam gdo za lyuczke grehe, y fallinge zezveda prevzetno, nego kadaſze chlovek ſzam vuſze poverne, y ſitek ſzvoy premislyava, nepazi, nit nezveda za grehe lyuczke: Oh! kulikoie pak y kuliko ſzada na ſzvetu kerſchenikov koij zabechiſze iz ſzvoga gresnoga Bogu y lyudem odurnoga ſivlenia, vu drugeh ne ſzamo male naturalſzke fallinge, nego y dobra dèla za gresna dersè, ſzude, y razglaſzuiu. Kodſzu oni Fariſeuſſi, y Piſzci Sidovzki z-Chriſtuſſem chinili, mermraiuchi proti nyemu: *Hic peccatores recipit.* Ov gresnike prijmlye; ono niegvo dobro dello lyubavi, y miloſzerdia proti gresnikom, koieie on lyublyeno prijmal kadaſzuſze k-niemu *S. Bernard. de modo benè vivendi c. 54.*

mu po Sz. pokore utekali, y nym miloztivno grehe je oprafchal, oni pak nyega jefzu ofzugievali za gresnika fzpodobnoga onem, koijfzu k-niemu dohagiali; Rauno ovak chine vnogi kerfcheniki, koij fzami buduchi puni grehov, alifze nezpoznavaiu za gresnike; fzami dobra nikaj nechinè, y vu drugeh dobra dèla kude, y za gresna razglafzuiu, od koiehfze mogu one Chriftuffeve rechi recsj. *Vident feſtucam in oculo fratris ſui, trabem autem in oculo ſuo non conſiderant.* Vide male truffi cze vu lyuczkeh ocheh, à velikeh tramov vu fzvoieh nepremislyavaiu, toicto, vide vnogj male fallinge, koiefze niti za greh pravo nemogu derfati, vu fzvoieh blifnieh, y nye za velike grehe fzude, y po vfzeh kuteh razglafzuiu; velikeh pako grehov vu koieh fzami tuliko vremena fivu, nepremislyavaiu, ah! *Medice cura te ipſum.* O gresnik! ô gresnicza! izhiti naipervo tram iz oka tvoiega: *Ejice primùm trabem de oculo tuo*: Zpoznai tvoy gresni fitek, tvoie fzmertne grehe, fzpovecfze iz nyh, y pokoru za nye chini. *Et tunc perſpicies, ut educas feſtucam de oculo fratris tui.* Onda budes znal pomiluvati Bratta tvoiega, y niegove ne fzamo male fallinge, nego y velike grehe pomiluvatj, y zagovoriti.

Jeden Puſchenik vzelie bil jenkrat jedne bifzage, vu koie na jednu ztran poztavilie bil drobnoga pefzka, vu drugu pako zernaztoga velikoga kamenia, y ovak poztavilie na plecha fzvoia one bifzage, zpreda pefzek, od zada kamenie, y ovak iffelie po Varaffu, koiega pitaiuchi lyudi kai zlamenuiu one bifzage z-pefzkom zpreda, kameniem odzada? Odgovorilie, da po bifzage z-pefzkom zlamenuiufze male fallinge naffeh blisnieh koie mi vfzigdar predochima naffemi nofzimo, po bifzage pako druge z-kameniem zlamenuiefze Confcienczia naffa puna fzmertneh grehov, koie mi odzada za herbtom nofzimo za nevidetyh, y nefzpominatifze iz nyh, zakaj zato Sz. Ivan Chrifoftomus izpitava vfzakoga takovoga nefzpametnoga kerfchenika koifze za lyuczkè grehe bolye zkerbì, neg za fzvoie. *Quare in alienis vides tam parva peccata, & in te tam magna tranſcurris?* Zakai ò gresni chlovek vu drugeh

S. Joa. Chriſoſt. apud S. Bonav. citat.

geh vidis tak male grehe, a vu tebe tak velikeh nevidis, niti nezpoznavas? Koiemu Sz. Bernard ovak odgovaria: *Multis multa sciunt, sed seipsos nesciunt, quia revera sicut oculus cognoscit, & videt alia, se ipsum autem non potest cognoscere, nec videre.* S. Bernard. in meditat. Vnogi vnoga znaiu, ali szameh szebe neznaiu, kaitj kod oko poznava y vidi druga, szebe pak szamo nemore poznatj, niti videti: *Sic multi sunt, qui se ipsos non considerant, nec cognoscunt, defectusque suos tam naturales, quàm morales non advertunt.* Idem. Tak jeszu vnogj koij na druge paze, a szameh szebe nepremislyaiu, niti nepoznavaiu. *Qui tamen alios sciunt cognoscere optimè judicare, & arguere.* Idem. Koij vendar druge znaiu dobro poznatj oszugievati, y ogovariatj, kai vszakomu vecs skodi, neg haszne k-dusznomu zvelicheniu: *Relinque ergo cætera, & te ipsum discute,* daie vszakomu za navuk Sz. Bernard, puztj vsze pri miru, nai sive gdo kak hoche; pazj szam naszе kak tj sives? kak Bogu szlusis? y kak niegove Sz. Zapovedi obderszavas? *A te incipiat cogitatio tua, & in te finiatur, ne frustrà in alia distendaris te neglecto.* Idem de interiori domo c. 65. Od tebe, toieto od tvoie Conscienczie, od sitka tvoiega, y vszeh tvoieh podlosneh vu hise tvoie naisze pochnu miszli tvoie, y vu tebe naisze dokonchaiu, da nebudes zabztuny drugeh premislyaval, y oszugiaval, à tebe szamoga zamugiaval, kodie chinil zgora imenuvani Pop Heli koi vu drugeh fallinge je videl, y oszugiaval, a za grehe szvoieh szinov akoprem vszemu lyucztvu znane, on vendar ni znal, niti karal, vnogo menie kastigal; y kodszu chinili Farisevssi odkoiehsze denesni Sz. Evang. szpomina, koijszu vu Christussu dobra dela za gresna oszugiavali: *Hic peccatores recipit.* Ov gresnike prijmlye.

Velika iztinaietò da je ona lyubav, koiu vszaki kerschenik proti szvomu blisniemu je dusen izkazati, vszakoga naimre puztiussi pri miru szvoiem siveti, za nichie siulyenie izvedati, nikoga neszuditi, niti koga potvariati za gresnika, nego od vszakoga vszigdar dobro miszliti; koia lyubav kerschanzka kakie G. Bogu draga, y od G. Boga naplachena zpoznatisze more iz one Historie koiasze csze vu Kronikah moie-

moiega Sz. Redda, od Fratra Bernarda iz Quintavale jednoga zmegy perveh tovaruſſev Sz. Ferencza, daſzeie naimre on po ſzmerti izkazal bil, po Boſiem prepuſcheniu, jednomu Brattu Szvoiega Redda, z-ochima ſzvetlemi kakti ſzuncze, od koiega Bratta buduchi opitan on velikj ſzluga Boſi Bernard, kai zlamenuie ona tulika ſzvetlozt vu ochieh niegoveh? Odgovorilie jaſzem ovum ſzvetloztium na veke daruvan od G. Boga, zbog toga, kaitiſzem vſzigdar od vſzakoga dobro miſzlil, y akoſzem prem kada kai zloga chiniti videl, vſzigdarſzem na dobro obrachal, y za dobro dello, ali konche nakanenie ſzudil.

Niti menſega ſzpomenka je vredno ono kaiſze cſte vu ſitku Sz. Magdalene de Paczis, daie naimre G. Bog prepuztil bil jedne duſſe nekoie ſzeztrè Redda ſzvoga, koiaie jur 16. dan po ſzmerti bila vu purgatoriumu, daſzeie pokazala bila ove Szveticze Boſie, ali vſza veſzela, koiu zagledauſi Magdalena vſzu vu goruchem plamnu obvitu, ali veſzelu, y ſzmeiuchu, nad chim zachudilaſzeie Szveticza, y opitalaie duſſu kakovoie to chudo Boſie ò ſzeztra daſze ti na ſzredi tak gorucheh plamnov veſzelis, y ſzmeies? Odgovorilaie Duſſa, imas znati ſzeztra moia draga daſzem ja od pravicze Boſanzkc zbok nekoieh maleh grehov vu purgatorium oſzugiena, ali kruto malu muku vu nyem terpim, zrok pako tomu ie moia neozkruniena chiztocha, y gorucha lyubav z-koiumſzem ja moie vſze Szeztre lyubila, od vſzeh dobro vſzigdar miſzlila y govorila, ſzudechj vſze zverſſeneſſe y ſzveteſſe od mene.

Nitiſze ſzamo G. Bog na drugom ſzvetu dareslyvoga, nego joſche y na ovom miloztivnoga izkaſuie proti onem koij od vſzeh dobro miſzle, kodſze zpoznati more iz one Hiſtorie, koiu Baronius piſse. Da naimre lerta 599. bilie nekoi Redovnik, koi dozta leno, nemarno, y nepoboſno, vecs vu greheh, neg vu dobrotah ſzvoiega Redovnicſtva dneve je potroſſil, na ſzvoiem vendar ſzmertnom vremenu, kadaſze drugi ne ſzamo greſni, nego y pravichni lyudi od ztraha merzlem potom potè, y vſzj derſchu, ov Redovnik pako je

Baronius ad ann. 599.

veſz

veſt veſzel bil, y ſzmeiuch ſzmerti chakal, nad chim vſzj okol ztoiechi Redovniki nachuditiſze zadozta niſzu znali, niti mogli, opitaſſega adda koi zrok mora bitti onoga vu tak pogibelnom vremenu veſzelia? Odgovorilie nym vmiraiuchj, Iztinaie daie ovo vreme pogibelno, y ja velik greſnik jeſzem bil, ali malo pervo Angeli Boſi jeſzu pri mene bili, y vſze moie grehe na paperu popiſzane jeſzu mene pokazali, opitauſſime akoie poznam? y odgovorilſzem daie poznam, ali dame ni za nye ztrah, ar ja od potlamſzem Redovnik poztal, niſzem nigdar nikoga ſzudil za gresnika, nitimeie bilo kai za lyuczko zlo ſiulyenie zkerb, od vſzakogaſzem dobro miſzlil, y vſzakomu, koimiſzeie zameril iz ſzercza jeſzem opraschal. Znam pako daie Chriſtus rekel: *Nolite judicare, & non judicabimini; Dimittite, & dimittetur vobis.* Naite ſzuditi, y nebudete ſzugieni; Oproztete, y oproſcheno vam bude, y kadaſzem ja to Angelom povedal, ondaſzu oni razdrapalj regiſter grehov moieh, y ſzadaſzu dosli po duſzu moiu, ovo izrekuchj veſzelo y ſzrechno je preminul.

Nut ſzada N.N. ova razumeusj premiſzlete kuliko haſzne od vſzakoga dobro miſzliti, vſzigdar na ſzvoy ſitek bolye neg na lyuczki paziti, ar je navadno govorienie da vſzakj ſzvoiem ſaklyem vu melin poyde; Naipervo potreba da vſzaki pred ſzvoium hiſum ſzmetie zmeche; Vſzakj potreba da tram velikj iz oka ſzvoga izuleche, ako hoche vu lyuczkom oku malu truhu videtj kod to vſzakomu ſzam Chriſtus zapoveda: Ako pako to Chriſtus zapoveda chiniti, y ovem nachinom bliſniega ſzvoga lyubitj? Oh kuliko zto jezerokrat zapoveda bolye vſzakomu ne ſzamo nepazitj na lyuczke grehe, nego kada gdo koga vidi greſſitj, dagaie duſen pokritj, y zagoveritj, y ovem nachinom proti bliſniemu naſſemu naivexu y G. Bogu naipovolyneſſu lyubav pokazatj, ar kodſzem na pochetku rekel. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* Lyubav pokriva vnoſinu grehov, y gdogod ovakove lyubavj nima? Boſiega ztraha, nitj lyubavi vu ſzerczu ſzvoiem nima, koj pak toga nima, kaiſze od Boga nadeiatj mora? ſzudete vi.

Plutarchus. Pisse Plutarkus od jednoga oszebuinoga Gerchkoga Herczega imenom Perikla; daie naimre on kruto lepa Persona bil, ali Glavu imelie prevecs veliku, y merzeg obrasz, a drugach zbok szvoga viteskoga dersania y junacstva, pri vnogeh narodeh na velikom glaszu je bil, koiegaszu vnogi seleli konche izmalanoga videti, y imeti. Gerkj pako iz lyubavi koiuszu proti Herczegu szvomu noszili, za pokriti rugotu obraza niegovoga, vuchiniliszu ukup zezvati y doyti vsze malare, y nym zapovedali jeszu, da kada god budu malali Herczega nyhovoga, moraiumu vszigdar na glave malati jeden kasket, illiti selezni ssissak kod szoldati na voyzkah noszе, y snym da pokriu, ali konche pomensaiu merzkochu obraza niegovoga: Velika lyubav bilaie ova, lyucztva onoga. Rauno ovakovu lyubav dusni jeszmo mi proti nassem bljsniem izkazati, kadaie vidimo vu kakoveh odurneh greheh sivetj, toieto da ono kai mi vidimo vu koiem kai lepoga, dobroga, y hvale vrednoga, to moramo kazati drugem: Kada pak znamo za kakovu fallingu, ili za kakov greh, koi chini blisniega nassega Bogu y lyudem merzkoga, y ogrutnoga, ono moramo mi z-pemzlinom jezika nassega farbati, y pokrivati, ali konche pomensavati z-onem izprichavaniem, zagovarianiem kulikoie naivecs moguche, y dopuscheno, prez Bosiega bantuvania to vuchiniti, ar: *Non sunt facienda mala, ut eveniant bona.* Ni potreba zla chiniti, toieto lagati, dabi iz onoga zla illi lasi kakovo dobro van izeslo.

Hodmo vu Sz. Piszmo vu druge knige Kralyeuzke, y onde hochemo nayti lepu peldu, y navuk vu Absolonu, koi videchi Szeztru szvoiu Thamar vszu saloztnu, y tusnu, pocheliuie izpitavati za zrok one velike salozti, akoie naimre betesna, ali pak kakova neszrecha jesze nye pripetila? kzadniemu povedalamuie, kakie szilum ozkruniena bila od
2. Reg. c. 13. Bratta Amona, kai razumeusi Absolon rekelie nye: *Soror tace, frater tuus est.* Szeztra muchi, Brat tvoy je, koi ztobum tak veliko zlo je vuchinil, y toga nikomu nepovedai, arsze nepriztoie tak velikoga y odurnoga greha pred lyudmi odkrivati.

Kaisz-

Kaiſzmo pak vſzi mi Boſi kerſcheniki, ako ne Bratia, y Szeztre vu Chriſtuſſu? kod Sz. Pavel Apoſt. govori: *Multi unum corpus ſumus in Chriſto.* Vſziſzmo jedno telo vu Chriſtuſſu, à megy ſzobum pako jeſzmo Bratia y Szeztre, zakaizato kod takovi duſniſzmoſze megy nami lyubiti, jeden drugoga pomagati, y grehe bliſniega ſzvoga, kod ſzami ſzvoie pokrivati; ako gdo za nye zna? duſni jeſzmo zagovariatj, y branitj izprichavaiuch kod ſzameh ſzebe. Kodie chinil negda on pobosui Opat Conſtabilis, koi kadagodie chul proti koiemu od Redovnikov ſzvoieh mermrati, y od grehov govoriti, vſzigdarſzeie terſzil niega vſzum moguchnoztium zagovariati, y fallinge Bratie ſzvoie pokrivati, zbok koie lyubavi dobilſzie bil ime y titulus: *Operimentum Fratrum.* Odeva Bratie. Rom. c. 12.

Ali ovde naideſze morebiti gdo, koimi recſe ovak; Greh bliſniega moiega je vſzemu Varaſſu zkoro znan, y tak ochiten daſze prez ochivezte lasj taiti nemore, kaiſzem adda chinech? Vzemi moy kerſchenik navuk Sz. Bernarda, toieto, ako greh je tak ochit daſze pokritj nemore? Lagati ni potreba, negoie potrebno on greh pomenſati, rekuchi, da ni vſze iztina kai lyudi govore, y akolibi kai takovoga vuchinieno bilo? nemore bitti tuliko, kuliko lyudi govore: Ako ochem ni mochi vſzega veruvati, ar vecskrat chloveka vkaniuiu, vnogo menieſze more vuſſeſzam veruvati. Akoli to nebi dozta bilo za izprichati bliſniega naſſega? tak pridai ovo, da morebiti ni imel nakanienia zlo ono vuchinitj, ako y to nepomaſe? tak recsj daie prilika prevecs jaka bila, koie ni mogel obladati, hvalemo Boga da mi niſzmo vu takovu priliku doſlí, y od takove tentaczie bantuvani bili, arbi morebit ztokrat gorie vuchinili, y vu vexe grehe opali bili, y tako duſni jeſzmo mi vſzemi moguchnemi nachini izprichati bliſniega naſſega, kak goder izprichavamo naſz ſzameh, ar akoſzmoga duſni polek zapovedi Boſie lyubiti kod naſz ſzameh, moramomu vſze dobro ſeletj, kod ſzamem nam, moramoga zagovariatj, kod mi ſelimo zagovorienj, izprichani,

branieni, y lyublyeni od drugeh bitti, ar veli Chriſtus pri
Matth. c. 7. v. 12. Sz. Mattheu. *Quæcunque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* Koiagod hochete da vuchinè vam lyudi, y vi vuchinete nym. Hoches adda ò moy kerſchenik da nigdor od tebe nebude nikai zla miſzlil, niti govoril? Nemiſzli, niti negovori zla nikakvoga od bliſniega tvoga, akoprem vidis niega zlo chiniti, y greſno ſiveti. Hoches da grehi y fallinge tvoie budu lyudem otaini, y pokriveni? pokrivai y ti lyuczkè grehe, neochituiuch otaineh, zagovariaiuch ochite. Szpomeniſze vſzigdar, kadſze vu prilike naides drugoga oſzugiavati, ali ogovariati, da tebe nebi drago bilo dabi gdo tebe oſzugiaval, ali ogovarial, ter nechini ni tì toga drugomu: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.* Kaj neches dabi tebe vuchinieno bilo, nechini niti ti drugomu, ar imas znati, y tverdno veruvati ono kai Chriſtus pri Sz. Lukachu govori: *Eâdem quippe menſurâ, quâ menſi fueritis, remetietur vobis.* Onum iztum merum, koium vi merili budete, odmerieno vam bude, toieto, kakgoder vi z-bliſniemi vaſſemi chinite, G. Bog prepuzti, da vam vuchinieno bude, tojezt ako vi druge oſzugievali, y ogovariali budete? budu y drugi vaſz; ako pak budete druge zagovariali, lyuczke otaine grehe pokrivali, od vſzeh dohro miſzlili? budu y drugi takzvami chinili.

Luce c. 6. v. 38.

Oudeſze napervo poztavlya Sz. Thomas od Aquine z-
S. Thom. 2. 2. q. 60. a. 4. jednem lepem, y mudrem izpitavaniem, y je ovakovo. *Utrum dubia ſint in meliorem partem interpretanda?* Ako ona dugovania za koiaſze pravo nezna akoſzu pravichna, ali krivichna, dobra ali zla, moraliſze ona dvoinozt na bolſu ztran ſzuditj? poztavemo dve ali tri pelde; Vidi gdo jednoga chloveka po nochi iz koie hiſe muchech izhagiati, y pod plaſchem nekai noſziti, neznaſze ako noſzi kai prikazanoga, ali kuplyenoga, ali vkragienoga? Vidiſze ona Divoyka iz one hiſe vſza vuſgana, y zacherlienena van iziti, neznaſze jeli od tancza, ali od vincza, ali od tople pechi, ali pak z-nechiztem kakvom dellom onu na liczu farbu dobila? Vidiſze

ona

ona mlada ſzneha lepo opravlyena, à znaſze da doma tulikoga imètka nima, odkud adda nye ona tak czifrazta oprava? kai adda mora vſzaki ovde nad ovemi miſzliti, y ſzuditi? Poſzluhnete navuk Sz. gore rechenoga Thomaſa. *Res ergo dubias, quas ignoramus an bonæ, aut malæ, juſtæ, vel injuſtæ, laudandæ, aut vituperandæ ſint? priùs in bonas, & juſtas, quàm malas, & injuſtas, interpretari debemus.* Dugovania adda dvoina za koia, neznamo akoſzu dobra, ali zla, pravichna, ali krivichna, hvale, ali ſpota vredna? pervo za dobra y pravichna, nego za zla y krivichna derſati, y ſzuditi moramo. Idem ibi.

Ali oh tuga y ſalozt! daſze ſzadasnie vreme malo, y kruto malo tak lyublyeneh lyudi na ſzvetu nahagia, koijbi ove lepe navuke obderſavli toieto, koijbi bolye ſzami naſze, neg na druge pazili, lyuczke otaine grehe pokrivalj, ochite zagovarialj: Szuprotiunem pako nachinom vſzi kuti jeſzu puni oneh, koij ne ſzamo na piaczu, na vuliczah, vu hiſah, nego tia y vu Czirkvah Boſieh pred ochima Szudcza nebezkoga od bliſneh ſzvoieh zlo miſzle y govore, ne ſzamo odkrivaiuch otaine grehe bliſnieh ſzvoieh, nego iz maleh muſſicz velike gamille chinechi, velim vecs, oſzugiavaiuch y govorecs od nyh ono, zakai oni ni miſzlili nigdar niſzu, vnoge menie kai onakovoga chinili, oh! prokleta lyubav takova.

Boſe moy Vſzamoguchi! kadeſzu ſzada ona zlata vremena? vu koieh Conſtantinus Ceſzar pervi ovoga imena vekovechnoga ſzpomenka navuk vſzemu ſzvetu je oztavil onda naimre, kadati vu ſzpraviſchu Nicenzkom duhovnom buduchimu podan jeden lizt, vu koiem popiſzane jeſzu bile tusbe proti greſnomu ſivlyeniu nekoieh Redovneh perſon, koi lizt pervo nego je precſtel Ceſzar vu ogeny jega hitil, odgovoriuſi onem koijſzuga doneſzlj, dabi ja z-ochima moiemi videl koiega Redovnika greſſiti, hotelbiga z-plaſchem moiem pokriti daga nigdor nebi videl zlo chiniti, a vi hochete dabi ja niega ſzudil, y kaſtigal? oh! nikai menye nego to.

Kadeſzu ona vremena? vu koieh poboſni Opat Amon razumeuſi tusbu proti jednomu Redovniku ſzvomu daie vigievan- In Spec. Exempl. ex Append. i.

vu Celliczez-jednum ſenzkum perſonum, kai on ni hotel veruvati niti na tusbu taki onoga Redovnika kaſtigati, negoie poſſel ſzam k-nyemu, y kodie obtuſen bil, naiduchi jednu mladu ſznehu pri nyem pod jednom chebrichkom zkrivenu, na koi chebrich Opat je ſzel, y vuchinil predſze doyti one koiſzumu tuſili, zapovedauſsijm da nai iſchu ſennu, y pokaſu, ali oni nemoguchiu nayti, oſtroiele pokaral y zagroziliſze ako vecs z-takovemi krivichnemi tusbami pred niega doydu, da budu onakovum kaſtigum kaſtigani, kakovumbi krivecz kaſtigan moral bitj, ſennu pak muchech vu Redovnichke oprave je van odpravil, y Redovniku onomu polek zaſzluſenia otainu pokoru dal, za koiu nigdor ni znal. Oh! Blaſena takova vremena; ali ſzada, gdeie koga takovoga nayti? Oh redka pticza Fenix.

Dokancham adda govorienie moie z-rechmi Sz. Bernarda: *Per te curre, & in te conſiſte.* Po tebe teczi, y vu tebe obztoy, toieto naj vſzaki ſzam ſzvoy ſitek z-miſzelyum obteche, premislyavaiuch kak ſzam ſive; kak G. Bogu ſzluſi? kak onu naipervu y naivexu zapoved Boſiu obderſava, vu koieſze vſze druge zapovedi zaderſavaiu toieto kak G. Boga, y bliſniega ſzvoga lyubi? Vu ovom ovakovom premislyavaniu naiſze zaderſava, y od vſzakoga bolye neg ſzam od ſzebe miſzlil, ſzudil, y govoril bude, y tako chinech, na ovom, y na drugom ſzvetu obilno plachen bude. Nai vſzaki dobro premiſzlj rechi Bogaboiechega Opata imenom Paſtora, koieſze vu ſitkeh ſzveteh Otczev nahagiaiu y cſtu. *Quacumque horâ legimus peccatum Fratris noſtri, leget etiam Deus noſtrum: Et quacumque horâ prodiderimus culpas fratrum, & Deus ſimiliter noſtras prodet.* Koiugod vuru zakrivamo greh brata, (toieto bliſniega naſſega) zakrie takaj y G. Bog naſſega: Koiugod pako vuru mi odkrivali budemo grehe brattov, y G. Bog podobnem nachinom grehe naſſe odkrival bude, y ochituvane chinil lyudem; ſzada naj vſzakj premiſzlj bilimu drago bilo dabi gdo za otaine grehe niegove znal, y drugem nve povedal? znam prez vſzake dvoinoztj da nebi? ako pak nebi? tak naj zna da y drugomu ni drago:

In Vitis Patr. lib. 9. n. 6.

go: Adda: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris*, kaj neches dabiſze tebe chinilo, nechini ni tj drugomu, znaiuch dobro, y tverdno veruiuch, kai Chriſtus govorj, Da rauno onakvum merum, kakovum mi merimo, nam odmerieno bude. Amen.

CHETERTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Vſza dobra dela od Kerſchenika vu ztaliſſu ſzmertnoga greha vuchiniena, jeſzu prez naima; kot vſzakoga krivovernika, y poganina.

Per totam noctem laborantes nihil cæpimus. Lucæ c. 5. v. 5.

Vſzu noch delaiuch, nikai niſzmo vlovili.

VFfamſze da vſzaki ſzpametni ſzadaſnie moie pravichno potverditi hoche govorienie, da naimre vſzako naimenſe dobro y poſteno dello, hvale y preſtimania je vredno. Takove hvale y poſtenia je vredna bila lyubav Auguſtuſſa Ceſzara koiuie on proti vſzem bliſniem, naimre pak ſzoldatom ſzvoiem beteſnem y ranienem izkazuval, nym ſzam dvorechj, y laztovitemi rukami ſzvoiemi nye ne ſzamo kermech, y napaiaiuch, nego y ſzmerdlyve nyhove ranne prevezuiuch. Takove hvale y preſtimania bilaie vredna Miloſzerdnozt y

dares-

dareslyvozt Alexandra velikoga Kralya Macedonzkoga, koi vzſigdar vbogem y potrebnem vechie prikazuval, nego ſzuga oni proſzili. Takove hvale y preſtimania bilaie vredna chiztocha, Kralya Demetriuſſa, Inaſſa imenom Demokla, koiega kadabi Kralicza k-izpunieniu nye nechiztoga poſelenia nagovariala, y truczala, chizti mladenecz raiſſie vu jeden kipuchi kotel zkochil, neg chiztochu ſzvoiu dabi pogubil. Niti menſe hvale y preſtimania bilaie vredna Rimzke Matrone Lucreczie vernozt proti zakonzkomu tovaruſſu ſzvomu, koia videchiſze od Ceſzara priſzilyevanu na praznozt, y vu ochivezte pogibeli naiduchiſze z-Ceſzarom naimre ſzamem vu komore zapertu, raiſſiſzeie chez viſzoki obluk one komore na glauczè dole hitila, neg Ceſzarovomu poſeleniu privolila, y veru zakonzku prelomila. A kai hochu recsj od oneh oſtreh poztov Kuriana Filoſofuſſa, z-koiemi czeleh 50. leth on ſzvoie je telo trapil, nigdar drugo neieduch, niti nepiuch, nego ſzuh kruh y vodu, Oh! gdobi mogel recsj da y ov z-oztalemi ni vſzake hvale y preſtimania vreden bil? koieh, oh! kakie pak malo na ſzvetu, koijbi nye naſzleduvali; ar gdeie lyubav y dareslyvozt megy Gozpodum y Glavareh videtj? gdeie megy mladenczj, y divoykami, za takovu chiztochu chuti? gde megy zakonzkemi takvu vernozt zpoznati? gde megy Redovnikj tuliku oſtrochu poztov naiti? Ali N.N. kaiſzu vſzj ovi za plachu tulikeh ſzvoieh dobreh, vſzake hvale y preſtimania dèl, od Boga prieli? Muke peklenzke vekovechne. Oh Boſe! kako to? nechudeteſze nad tem N.N. ar znaite da ovi vſzj jeſzu bili poganinzke krive vere lyudi, vu koie krive vere nikakvo najbolſe y naipreſtimaneſſe dello G. Bogu ni prietno, niti chloveku kduſnomu zvelicheniu haſznovito, toga ni potreba dalye tverditi, ar to jur ſzam vſzaki kerſchenik mora znati, y veruvati. Nego daſze rauno ovakove plache vnogi kerſcheniki za ſzvoia akoprem dobra y hvale vredna dela moraiu nadeiatj; oh! toie ztrahota, toie chuda y oſzupnienia vredno; y ti takovi kerſcheniki jeſzu vſzi oni gresniki, koij ako vu

koiem

koiem naimenſem ſzmertnem grehu ſivuchi, neznam kulika, y kakova dobra dela chinè doiduchi vendar na zkradniu vuru ſzvoiu, budu priſzilyeni pred Szudczem nebezkem zpoznatj, y valuvati, kodie Sz. Peter Apoſtol pred Chriſtuſſem, ribe lovechj govoril. *Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cæpimus.* Meſter vſzu noch trudechiſze y delaiuchi, nikaj niſzmo vlovili, po koie nochi razumetiſze more ne ſzamo poganinzki, nego y vſzakoga gresnika vu ſzmertnom grehu ſivuchega ztalis, greh pako y Bog vu jednom ſzerczu, y duſſe nemoguchi zkupa prebivati, kot nemogu ſzvetlozt y tmicza zkupa vu jedne hiſe bitti, kade pako Boga ni, onde nikakvoga dobra ni, y zato poboſni Didacus Stella govori. *Ubi Chriſtus abeſt, ibi omnis labor inanis eſt.* Didac. Stella. Kade Chriſtuſſa ni, ondeie veſz trud zahman, pri greſnikeh pako vu ſzmertneh greheh ſivuchehChriſtuſſa ni, adda vſza nyhova dobra dela, koia vu greſnom ztaliſſu chinè, nym jeſzu zahman, toieto nikai nehaſzneiu niti nepomaſu k-duſnomu zvelicheniu, nego kod drugi poganini vu nyhove krive vere vmiraiuchi, vu pekel idu, tak y kerſcheniki vu ſzmertneh greheh preminuiuchj, na veke zkvarieni jeſzu, ar veli Sz. Pavel Apoſt. *Nam & qui certat, in agone non coronatur, niſi legitimè certaverit.* 2. ad Timoth. c. 2. v. 5. Ar y on koi voiuie, na konczu ſitka ſzvoiega ni korunien, akoſze nevoiuie kodbiſze voiuvati moral, toieto, vſzaki on kerſchenik koigodſze voiuie ſzuproti nepriatelom duſſe ſzvoie telu, ſzvetu, y vragu, po ſzmerti ſzvoie korunien nebude vu nebu, akoſze vu kakovom ſzmertnom grehu voiuie, y vu nyem vmira: Nut adda N.N. kuliku skodu vſzaki ſzmertni greh kerſchene duſſe chinì? da vſzi trudi, y vſza dobra dèla zanikuie, na niſtar ſzpraulya, y prez vſzakoga naima, chinì chloveka ſivetj, y umreti, kai rauno obilneïe nakanilſzem pokaſzati.

On veliki priatel Boſi, y naivexi Secretar niegov, Sz. Iſaias Prorok, tuſilſzeie negda kulikoie pri G. Bogu bil pogubil, daſzumu naimre jenkrat vſzi puti bili preprecheni, y miloſcha zkratchena z-G. Bogom govoriti, koiemu takaj nitije hotel G. Bog ſzvoie zkrounozti ochituvati, kod pervo,

nitimuſzeie puſchal videti kod pervo, jednum rechium natulikoie zapuſchen bil od G. Boga ov Sz. Prorok Iſaias kako dabimuſze neznam kak jako bil zameril, y ova velika neſzrecha ovoga Sz. Chloveka terpelaie vſze ono vreme, doklamgod Ozias kraly zverhu ſidouzkoga lyucztva je kralyuval; koi preminuchi iz ovoga ſzveta, dobilie Iſaias znovich miloſchu pri Bogu, kod pervo, damuſzeie naimre G. Bog izkazuval, puſchalmuie ſzvoy Boſanzki glaſz chuti, y zkrounozti ſzvoie pochelmuie ochituvati, natuliko da ſzam Sz. Prorok od ſzebe je govoril: *In Anno quo mortuus eſt Rex Ozias, vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum, & elevatum.* Ono izto letto, vu koiem Ozias Kraly ſidouzki je umerl, videlſzem taki on iztj hip G. Boga moiega ſzedechega na velikom, viſzokom, y odichenom tronuſſu: Sz. Ivan Chriſoſtomus premislyavaiuch ovo pripetchenie chudiſze nad nym, y nemoguchimu na konecz doyti, iſche y izpitava zroka kakovbi moral bitti, da ov Sz. Prorok vſze ono vreme bilie zvun miloſche Boſie? Reese morebiti gdo daie moral on z-kakovem grehom G. Boga zbantuvati, ne ztanovito, odgovaria Sz. Navuchitel, arſze Sz. Iſaias nigdar z-nikakvem grehom G. Bogu ni bil zameril, nego: *Silet Spiritûs S. gratia, eò quòd ſub illo impuro non erat gratia, non adveniebat Deus, non apparebat, viſiones non exhibebat, Prophetæ non loquebantur, ſilentium, & ſimultas erat inter Deum, & hominem.* Muchì Duha Sz. miloſcha, kaiti pod onem nechiztom kralyu ni bilo miloſche, ni dohagial G. Bog, nitiſze ni izkazuval, vigienia ni prepuſchal, Proroki niſzu govorili, muchanie veliko biloie megy Bogom, y chlovekom, kako dabi hotel bil recſi Sz. Navuchitel da ov Sz. Prorok Iſaias doklam god je ſivel Kraly Ozias ni imel perve miloſche y priatelztva z-G. Bogom, arie to vſze pohagialo zbok velikeh grehov Oziaſſa Kralya; Oh! ter nili ztrahote vredno ovo dugovanie? da naimre ov tak ſzvet Prorok y tulik priatel Boſi, zbok lyuczkeh grehov iz miloſche Boſie ïe izpal, y vu tuliku neſzrechu opal, a kaibi pak bilo dabi on ſzam proti G. Bogu bil zagreſſil? Iſaias, ni kriv, ni duſen ponizuvalſzeie

Iſaiæ c. 6. v. 1.

S. Joa. Chryſoſtom. in c. 6. Iſaiæ.

pred

pred G. Bogom, molilie dan y noch, z-poztmi, diſciplinami, ciliciumi trapilie telo ſzvoie, dabi bil mogel vu pervu miloſchu doyti, ali vſze zahman doklamgod gresni Kraly Ozias je ſivel.

Tak ja govorim z-vami N.N. da doklamgod ſzmertni greh vu vaſſem ſzerczu ſive, y kraliuie, Miloſcha Boſia z-vami ni, ar on izti hip kada vi koi naimenſi greh ſzmertni vuchinite, iz miloſche Boſie izpadete, y pod oblazt vraſiu opadete, y onda pogublyate vſze one naime y korune, koiezteſzi vu nebu pred onem ſzmertnem grehom zaſzluſili bili; niti ſzamo to, nego joſche vecs, naimre, doklam god on peklenzki Ozias ſzmertni, toieto, greh, vu vaſſem ſzerczu kralyuie; Rauno kod Iſaiaſſu ſzvetomu vſza niegova dobra dèla niſzu pomagala miloſchu Boſiu nazad dobiti, tak tulikai y vam on ſzmertni greh koga vu ſzerczu, y na duſſe imate, pachi y brani, da vam vſza vaſſa dobra dela akoprem neznam kulika, y kakova, nikai nehaſzneiu k-zadoblyeniu miloſche Boſie, y duſsnomu zvelicheniu, ar veli mudri Abulenſis: *Opera facta in peccato mortali, ſunt mortua, id eſt tunc quando fiunt, non ſunt meritoria vitæ æternæ.* Abulenſis in 23. Matth. Dela vuchiniena vu ſzmertnom grehu jeſzu mertva, toieto, onda kadaſze chinè akoprem neznam kak dobra, y ſzveta, nezaſzluſuiu vendar ſitka vekovechnoga, tak dabiſze takovomu vu koiem god naimenſem ſzmertnom grehu nagla ſzmert pripetila, zeuſzemi ſzvoiemi dobremi deli moralbi naveke vu pekel poyti, kako dabyh nigdar nebil vuchinil, y daie to prava iztina, poſzluhnemo Sz. Ezekiela Proroka: *Si averterit ſe juſtus à juſtitia ſua, & fecerit iniquitatem? omnes juſtitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur.* Ezech. c. 18. v. 24. Akoſze odverne pravichen od pravichnozti ſzvoie y greſſil bude? vſzem niegovem pravichnem chinom nebude ſzpomenka, Oh! adda neſzrechni ſzmertni greh, kulikem skodam, y neſzrecham je on zrok? kak hitro z-jednum kratkum miſzelyum, z-jednem hipnem pogledom, ali dotekneniem vuchinien, tulikeh leth z-tulikemi trudi vuchiniena dobra dela, na niſtar ſzpravlya, koiega hudobu Sz.

Ivan Chryſoſtom ovemi kratkemi rechmi ovak izpiſzuie :

S. Joa. Chryſ-ostom. *Barbarum eſt peccatum , & tyranidem exercens in animam ſemel captam.* Kako dabi hotel recſi, niga poganina na ſzvetu tak hudobnoga y nemiloztiunoga proti chloveku akoprem neznam kak velikomu nepriatelu ſzvoiemu , kodie hudoben y nemiloztiven ſzmertni greh vſzake duſſe vu koiu doyde , y zverhu koie oblazt dobi.

Vnogi mudri Navuchiteli , y Sz. Otczi k-vnogem ztvaram priſzpodablyaliſzu ſzmertni greh , ali k-czilyu ſzadasniega govorenia moga , naiprilichneſſimiſze vidi Trezk , ar Trezk je takove nature kod vuchè Meteoriſte , da kadaſze trezk iz neba zpuzti , vnoge prechudne ſzvoie jakozti izkaſuie , pripechaiuchiſze vecs krat , da ako vudri vu koiu moſniu , ali ſaklecz pun penez , peneze na niſtar ſzpravi , a moſniu czelu oztavi ; rauno tak chini z-mechem , ſzablyum , ali noſem vu noſniczah , ſelezo na niſtar ſzpravi , a noſnicze neuraſene oztavi. Vecskrat vudri vu chloveka , ſitkaga mentuie , alimu telu nikai nenaskodi , negoga oztavi na meztu onak kodga naide , na ztoiechke , ſzedechke , ali leſechke : kodſzeie pripetilo po ſzvedochantzvu ztareh Hiſtorijh , da naimre vu Otoku Lemo jenkrat ſniachi obedvaiuch pod ſzenczum jednoga hrazta , megy koie ſniache vudriuſi trezk vſzeie pomoril , alieie oztavil onem iztem nachinom , kodieie naſſel , nekoga kruh reſuch , nekoga zaloſai vu vuzta poztavlyaiuch , nekoga vino tochech , nekoga piuch , vſziſzuſze tak videli , kako dabi ſivi bili , akopremſzu vſzi mertvi bili. Rauno tak pripetiloſzeie jednomu muſu putem ſzvoiemi voli pelyaiuchemu kola , koiega y z-volmi zkupa zadelie trezk , potukelie niega y vole , ali onak kodieie na putu naſſel , takieie y oztavil ztoieche ; iduchi pak lyudi mimo oneh ſniachev , y mimo ovoga muſa , videchie z-mirom ztoieche , nitiſze kai gibaiuche , priblisauſſiſze k-nym y terknuchi vu nye , taki na prah y peſſel jeſzuſze poruſſili y obernuli , ar vruchina onoga trezka vſzu vlagu , mehkochu , y muchvarnozt ſzuſsì , kervi y ſitka mentuie , y akoga prem puſcha pri miru na meztu kod-

ga

ga nahagia, nitimu jedinzke dlake na opraue nenaskodi, nego ſzamo telo skoncha.

Ovakovomu gorichemu trezku po pravicze priſzpodobitiſze more vſzaki ſzmertni greh, ar kakgoder trezk zkonchava vu chloveku meſzo y kozti; tak tulikai chinì ſzmertni greh vu naſſe duſſe, kaigod naide G. Bogu dragoga, y prietnoga, vſze zesge, poſzuſsì, y na niſtar zpravi, ar on chloveka greſnoga mentuie ſzercza, da nemore lyubiti G. Boga, y bliſniega ſzvoga, kodbi moral, y duſen bil lyubiti, mentuiega vſzeh kotrigov da nemore jednoga jedinoga dobroga, y G. Bogu prietnoga della vuchiniti, z-koiembiſzi mogel kakov naimenſi Naiem vu nebu zadobiti, jednum rechium duſſu greſnu vmaria, ar *Anima, quæ peccaverit, ipſa morietur.* Duſſa koia zagreſsì, vmreti mora, y tako videſze vnogi daſzu ſivi, aliſzu mertvi; ſivi pred lyudmì, mertvi pred Bogom, ar veli Sz. Ambros: *Nemo graviùs moritur, quàm qui peccato vivit.* Nigdor gorie neumira, nego koi grehu ſive, y Sz. Auguſtin pridaie ove lepe rechi. *Vita corporis anima eſt; Vita animæ Deus eſt; Moritur corpus, cùm recedit anima; Moritur ergo & anima, à qua recedit Deus.* Sitek tela, duſſa ie; ſitek duſſe G. Bog je; vmira telo, kadie duſſa oztavlya; vmira adda y duſſa od koie Bog odhagia; y tako nevolyni greſnik ſzam ſzebe nezpoznava akoie ſiv, ali mertev, ſtima daie priatel Boſi, ali G. Bog za niega nemara: ſtima daſzi zaſzluſuie velike naime y korune vu nebu, ſzvoiemi dobremi dèli; ali G. Bog neſche ni znati za nye: ſtima da poyde po ſzmerti duſſa niegova vu nebo k-G. Bogu; ali poyde na veke vu pekel k-vragu, Oh! neſzrechni ztalis vſzake greſne duſſe, vu ſzmertnom grehu buduche, ar dabi rauno koi takov greſnik ali greſnicza vu ſzmertnom grehu buduchi oſtreie ſzvoie telo trapil z-poztmi, diſciplinami, czilicziumi, nochnem na molitve zkoznuvaniem, negſzu trapili vſzi Sz. Puſcheniki, y Pokorniki. Dabi gdo vſza ſzvoia razdelil vbogem, kodie negda razdelila bila Melania y neizbroiene druge muſkoga y ſenzkoga ſzpolla perſone: Dabi ſzvoiemi rukami gubave

Ezech. c. 18. v. 4.

S. Ambroſius c. 10.

S. Auguſtinus ſerm. 28. de verb. Apoſt.

y grintave vrachil, y ſznaſil, kodie vuchinila Sz. Elizabeta Vugerzka Kralicza: Dabi gdo vecs Heretnikov, y krivovernikov obernul na Veru Katolichanzku, negyhie obernul Sz. Ferencz Xaverius: Dabi gdo z-vexem ſzerczem vſze ovoga ſzveta veſzelya y naſzladnozti oduril, negieie oduril Sz. Alexius; y dabi vu vexem ſziromaſtvu ſivel, negie ſivel Sz. Ferencz Serafinzki, jednum rechium dabi gdo vecs dobra vuchinil, negſzu vuchinili vſzi Szvetczi, y Szveticze Boſie, ter dabimuſze na konczu ſitka ſzvoga jednum ſzamum naimenſum miſzelyum ſzmertni greh vuchiniti pripetilo, vſza, vſza ona niegova dobra dela, nyemu tulikobi haſznela k-ſitku vekovechnomu, y duſsnomu zvelicheniu, kuliko dabijh nigdar nebil vuchinil, vſzabimu zahman y za ludo bila; Dabi imel vecs Naimov, y Korun vu Nebu, negſzu imeli vſzi Szvetczi y Szveticze Boſie vu Nebu, vecs neg izta Kralicza Nebezka Maria Dev. odcheſzaſze vecs nemore recſi, vendar vſza ova nikai nebi pomagala, neſzrechnomu greſniku k-duſsnomu zvelicheniu, Oh ſkoda prevelika! Oh kvar nezgovorni! koiega chinì vſzaki naimenſi ſzmertni greh neſzrechne kerſchene duſſe, kodga chinì goruchi trezk telu chlovechanzkomu, koie umaria, y na niſtar ſzpravlya.

Kaiſze adda vſzaki takov greſnik vu ſzmertnom grehu umiraiuchi nadeiati more po ſzmerti za tulika dobra dela za ſivota vuchiniena? Poſzluſſaite vi koijzte ſivi, davamſze denez ali zutra kai ſzpodobnoga nepripeti, kai Sz. Janus Apoſt. govori: *Pars illorum erit in ſtagno ardenti igne, & ſulphure, quod eſt mors ſecunda.* Ztran nyhova, toieto mezto, y placha nyhova bude vu jame goruche pune ſveplenoga ognia, y ovoie ſzmert druga, toieto duſſeuna, y ona vekovechna, y tonam potvergiuie Sz. Pavel Apoſt. govorecſi: *Iniqui Regnum Dei non poſſidebunt.* Greſniki hudobni kralyeuztva Boſiega nebudu ladali, negoſze vek vekoma vu peklu muchili budu.

Apoc. c. 21. v. 8.

2. Cor. c. 6. v. 9.

Joſche jednu priſzpodobu napervo daie Cornelius Celſus Medicus, priſzpodablyaiuchi naimre ſzmertni greh jednoi kache kada koga picſi, vuchiniga zamertvoga, y zvun

ſzebe

ſzebe iziti, kai takai potvergiuie Alexander ab Alexandro, daie naimre on bil doſſel na jednu Oſtariu, kadeie naſſel Gudcze illi Hegeduſſe dan y noch nepreztancè vu guſzle igraiuche, zachudilſzeie, y opitalie zrok onoga igrania, y odgovorienomu beſſe, da igraiu zato, dabi ſzvoium muſikum mogli obuditi, y k-ſzebe doyti Mladencza od Tarantule kache pichenoga koi je onde na tleh raztegnien leſal zamertev, koiu iztinu za zpoznati Alexander da nad onem Mladenczem, kai naiglaſzneie mogu z-guſzlami igrati, nai igraiu, za videti ako oſive, ali neoſive? Igraſſe hegeduſſi pri vuſſeſzeh onoga zamertvoga Mladencza kaiſzu naiglaſzneie mogli, y nut, pochelie Mladenecz ochi odpirati, gibatiſze, y na noge podigati, potlam pak y tanczati, kai videchi Alexander, y dabi joſche bolye tu iztinu zpoznal, zapovedalie hegeduſſem preztati od igrania, y Mladenecz je znovich na zemlyu zamertev opal, odkud zpoznalie Alexander da chemer one kache Tarantule je merzel, koi razhlagiuie niegovo ſzercze, y zamertvoga chinì; glaſz pako guſzlih koiga zbugiuie, raztaplya kakti kerv pri ſzerczu, koiaſze po vſzem ſzerczu razleva, y chinì on merzli chemer van hitati.

Nekai ſzpodobnoga pripechuieſze z-vami ò greſne duſſe, ar buduchi vi od peklenzke kache picheni z-kakovem ſzmertnem grehom, koiega vuchiniuſſi z-miſzelyum, z-ochima, vuztmi, vuſſeſzi, ali rukami, chemer lyuti vu vaſz prijmlyete, ar veli Sz. Ivan Chryſoſtomus: *Peccatum venenum in anima relinquit.* Greh, chemer vu duſſe puſcha, koi chemer greha taki vudira k-ſzerczu, nye merzlo y dreveno vuchinì, tak da nemore nikakvoga naimenſega dobroga y G. Bogu prietnoga della vuchiniti.

Takie bil Kraly David od peklenzke Tarantule kache pichen kada zagledauſi Barſabeu zalyubilſzeie vu nyu poſeleliuie, z-koiumie y pregreſſil, zamertev poztal, y ovak zvun ſzebe czeleh jedenaizt meſzeczev je bil, toieto da ſzvoiega neſzrechnoga greſnoga ztraliſſa ni poznal, doklamgod ni Natan Prorok k-nyemu doſſel; koimuie doteh dob na

vuſ-

vusſeſza krichal, napervo donaſſaiuch niegov greſni, y pogibelni ztalis, doklam David prebudilſzeie kakti iz glubokoga ſzna, zpoznalſzeie greſnikom, y pochelaſzeie kerv prj ſzerczu niegovom raztaplyatj, ochi razuma odpirati, y ſuhkemi ſzuzami chemer merzlj ſzmertnoga greha van hitatj, krichecs: *Peccavi Domino.* Zagreſſilſzem G. Bogu, zverhu koiega pripetchenia mudri Agellius govori, da naimre David chuiuch Natana od ztrani Boſie ſzebe karaiuchega, pochelie krichati: *Miſerere mei Deus; quoniam iniquitatem meam ego cognoſco.* Szmiluiſze mene G. Boſe, ar hudobu moiu ja zpoznavam, ali zakai pervo vu jedenaizteh meſzeczeh tak ni krichal David? Odgovaria recheni Agellius: *Quia quodam voluptatis faſcino conſopitus erat.* Kaitije bil od naſzladnozti telovne zaſzleplyen, y omamlyen: Nego kakberſe zachulie glaſz Natana Proroka, prebudilſzeie kaktj od ſzna, ſzam k-ſzebe je doſſel, zpoznalie ſzvoy greh, za koiega oproſchenie, y miloſchu pochelie od Boga proſziti: *Ubi verò Prophetæ verbis excitatus eſt, tunc tandem magnitudinem peccati ſui advertit, & ad Dei miſericordiam ſe convertit.* Kadaie pak od Prorokoveh rechih zbugien bil, ondaie ztoprav velikochu greha ſzvoiega zpoznal, y k-Miloſzerdiu Boſiemuſze obernul. Oh! kuliko, y kuliko zmegy vaſz N.N od peklenzke kache je picheneh, ter y Bog zna pred kulikemi letmi, koij vendar y ſzada zamertuj leſè kakti dreveni, neſzpoznavaiuchi vu kak neſzrechnom y pogibelnom ztaliſſu nahagiaſze greſna duſſa nyhova, akoprem Prodekatori krichè nad nymi na veſz glaſz malo dajim perſza nepuczaiu, liztor dabivaſz oſiveti, y vu miloſchu Boſiu pripelyati mogli, ali za kakovu haſzen? gdeſze gdo vidi, ali chuie dabi z-Davidom krichal: *Quoniam iniquitatem meam ego cognoſco.* Szmiluyſze mene ò G. Boſe, ar ja zpoznavam hudobu moiu, y greche moie, za nyeſze kaiem, y ſaluiem: Gdeie koga chuti z-Davidom greſnem krichatj: *Confitebor adversùm me iniuſtitiam meam Domino.* Szpovedamſze G. Bogu moiemu iz vſzeh grehov y krivicz proti nyemu vuchinieneh od mene greſnika? Ah krichi, krichi ò Sz. Jeremias

Agellius.

remias Prorok one tvoie iztinzke rechi : *Attendi, & auſcultavi, nemo quod bonum eſt, loquitur, nullus eſt, qui agat pœnitentiam ſuper peccato ſuo, dicens, quid feci?* Pazilſzem, y poſzluſſalſzem, akobiſze gde gdo videl, ali chul dobro govoriti, y grehe ſzvoie pravichno ſzpovedati, ali nitie videti, niti chuti koga koibi za grehe ſzvoie pokoru delal, ali koibiſze liztor zmiſzlil na grehe ſzvoie, y na pokoru, terbi ſzam ſzobum rekel Ahime! *Quid feci?* Kaiſzem vuchinil? Oh ter kaiſzem vuchinil? daſzem tak ludo y neſzpametno zagreſſil, y y greſſech iz miloſche Boſie izpal, ter pod oblazt vraga peklenoga opal? *Quid feci?* Kaiſzem vuchinil? daſzem vu tulikeh letah z-tulikemi trudi zadoblyene naime y korune vu nebu, na jenkrat z-jednum hipnum naſzladnoztium pogubil? *Quid feci?* Kaiſzem vuchinil? daſzemſzi tak kratkemi naſzladnoztmi vrata nebezka zaperl, y peklenzka odperl? Boga z-lepotum ſzvetloztium, y veſzelyem dike niegove pogubil; y muke peklenzke vekovechne zadobil? *Oh! quid feci, quid feci?* Oh! kaiſzem vuchinil? kaiſzem vuchinil? Da tuliko leth vu ztaliſſu ſzmertnoga greha ſivuchi zamertev pred liczem Boſiem na tulike kriche Prodekatorov, na tulika karania Szpovednikov, na tulika opominania Redovnikov, niſzemſze zbudil, od greha po ſz. pokore niſzem gore ztal, y oproſchenia Boga moiega proſzil? *Quid feci?* kaiſzem vuchinil? daſzem vu takovom greſnom ztaliſſu vſze moie molitve, pozte, almuſtva, y oztala dobra dela prez naimenſega pri Bogu naima vuchinil? Niga ni koibiſze ſzada na ove velike ſkode, koie duſſe ſzvoie chinì ſzpomenul doklamga Miloſcha Boſia na pokoru chaka, ali doide vreme kada bude pred pravichnoga Szudcza nebezkoga doyti, za davat rachunov od ſitka ſzvoga, y onde neſzrechni greſniki budu morali neſzrechu ſzvoiu zpoznati, y z-rechmi denesniega Sz. Evang. krichati : *Per totam noctem laborantes, nihil cæpimus.* Oh tuſni mi! vſzu noch delaiuchi, toieto vſze naſſe ſive dni akoprem jeſzmoſze poztili almuſtva delili, pregone y betege terpeli, aliſze ſzada zpoznavamo da *Nihil cæpimus*, Nikai niſzmo vlo- Jere. c. 8. v. 6.

vili, toieto niednoga naima, y korune pri tebe dobili, kaitiſzmo vu nochi ſzmertnoga greha ova dobra dela chinili, kada tebe pri naſz, y znami ni bilo, oh hudoba prevelika ſzmertnoga greha!

Zakaizato opominam vſze greſnike y greſnicze rechmi
Ps. 9. Sz. Kralya Davida: *Convertantur peccatores in infernum, omnes gentes, quæ obliviſcuntur Deum.* Oberneteſze greſniki z-vaſſemi miſzli vu pekel, y premiſzlete one muke peklenzke koievaſz tamo chakaiu, y koiehvaſz vſza vaſſa dobra dela vu ſzmertnom grehu vuchiniena oſzloboditi nebudu mogla, kod ni drugeh Poganinov vu krive Boge veruiuche, a za pravoga Boga neznaiuche: Nebili adda vſzakomu bolye, y haſznoviteie bilo ſzmert podnezti, neg duſſu ſzvoiu kakovem ſzmert-
S. Cyril. l. 14. nem grehom vmoriti? poſzluhnete vſzi Sz. Cyrilluſſa: *Sanè multò gravius eſt unicum committere peccatum, quàm morte mulctari.* Zaizto vnogo vexe je zlo, jeden ſzam greh vuchiniti, neg ſzmert podnezti. Toſzu dobro premislyavali vſzi Sz. Mucheniki, y Muchenicze Boſie, koyſzuſzi raiſſi ztraſne vſzakoiachke muke, y ſzmerti odbirali, neg dabi koiemu naimenſemu ſzmertnomu grehu privolili.

Toie dobro premislyaval on chizti mladeneczLaus Kraly Franczuzki, koi potlambi dugo vremena beteguval, y velike bolli rerpel, pochelmuie Doctor govoriti odperto ovak, Preſzvetli Kralye beteg y bol Szvetlozti vaſſe je pogibelen, y bude vam na ſzmert, zbok ſzamoga zroka ovoga, da vi z-chiztochum telo vaſſe vu takove mladozti trapite; kai razumeuſi Kraly raſzerdilſzeie na Doctora, y z-oſtrem pogledom odgovorilmuie, czuki van zpred obraza moiega ò peklenzki tolnachnik! *Malo enim mortem incurrere, quàm cum offenſa mei Creatoris ab hoc malo relevari.* Raiſſi hochu umreti, neg zbantum Ztvoritela moga oſzloboditiſze ove bolli. O Mladeneczi! kadezte? vi naimre koij od vraga naputcheni, vu tulikeh nechiztochah ſivuchi neiſchete zdravia telovnoga, nego ſzmert duſſeunu, y nyu vekovechnu.

Toie dobro premislyavala ona kralyeuzkoga pokolenia

pre-

prelepa Gozpodichna Alexandra, koia zbok ſzvoie lepote, bogacztva, y Gozpoczke kervi vu velikom preſtimaniu vu vſze Alexandrie je bila, vu koiu zalyubiuſſiſze nekoi Mladenecz gozpoczki, y hodechi za nyum dabiu kak mogel po ſzebe obernuti, ali ova chizta golubicza, ſeleiuchi, y zkerbechiſze dragſa bitti Chriſtuſſu Zaruchniku ſzvomu, neg niednomu chloveku, videchiſze adda vu pogibeli prelepi Czvet chiztoche ſzvoie, y miloſchu z-lyubauium Zaruchnika ſzvoga nebezkoga pogubiti, poslaie, y vu jednu gluboku pechinu ſzama ſzebe ſivu je zakopala, y onde chez dvanaizt let naidena od louczev, beſſe opitana gdoie? y kai onde chini? Odgovorilaie, vſzem Divoichiczam za vekovechni navuk, ove rechi. *Quidam inſano mei amore tenebatur, ne eum viderem, neve ab eo viderer, malui me vivam in hoc monumentum inferre, quàm offendere animam meam, quæ facta eſt ad imaginem Dei.* Neki Mladenecz neſzpametno y nedoztoino zalyubiuſſiſze vu me, dabiga adda nevidela, y od niega dabi vigiena nebila, raiſſiſzemſze ovde zakopala, neg dabi duſſu moiu vredila, koiaie na kip Boſi vuchiniena. O Divoichicze kadezte? koie pred Mladenczi ne ſzamo nebeſite, nego pache za nymi hodite, nezkrivateſze pred zalyublyenemi vu vaſz, negoſze prednye kod tulike vraſie mreſe poztavlyate, ſzvoie y nyhove duſſe pogublyate, y naveke vu pekel poſſilyate, ter zakai, y za kakovu haſzen, tulikoſze dobro pogublya, kodie G. Bog z-dikum ſzvoium nebezkum, y tulikoſze zlo dobiva, kodie vrag z-mukami ſzvoiemi peklenzkemi? Ah Boſe ſzmiluiſze! vſzemu tomu drugi zroki niſzu, nego oni nepoſteni pogledi, one nechizte miſzli, y poſelenia, oni neſzramni razgovori, y dotikania &c. koia vſza kratko vreme terpè, ali muke peklenzke koieſzi ſnymi zadobivaiu, terpè na veke, ar *Momentaneum quod delectat, æternum quod cruciat.* Hipnoie kai naſzladuie, vekovechno kai muchi, y vendar neſzpametni kerſcheniki na ovo nemiſzle, nego prez vſzakoga ztraha Boſiega, y pomiluvania duſſicz ſzvoieh greſsè nepreztanczè gorie od izteh poganinov.

In vitis P. B. l. 8. c. 5.

Ar ja eſtem daie Ariſtoteles zapiſzane oztavil ove veko-
Ariſtoteles Etich. 4. vechnoga ſzpomenka rechi: *Melius eſt mori, etiam crudeliter, quàm facere aliquid contra bonum virtutis.* Bolyeie umreti, nego vuchiniti kai ſzuproti dobrote. Cſtete N.N. dalye krivovernikov knige, y naiti hochete od Seneke daie on oztavil
Senec. Ep. 12. ove rechi zapiſzane: *Si ſcirem Deos meos ignoſcituros, & homines ignoraturos, adhuc peccare erubeſcerem, propter peccati turpitudinem.* Dabi znal da mene moij Bogi oprozte, y da lyudi nebudu znali, joſche greſſiti zacherlenilbiſze zbok odurnozti greha. K-zadniemu da neizbroiene druge na ztran oztavim, ſzamoga jednoga Cicerona rechi napervo poztavlyam k-ve-
Cicero lib. 5. xemu ſpotu vſzeh greſneh kerſchenikov. *Perſuaſum eſſe debet, etiamſi omnes homines, & Deum celare poſſem, nihil tamen amare, nihil libidinosè, aut injuſtè concupiſcere vellem.* Nai vſzaki dobro zna, y veruie, da dabi ja znal, da Bog, y chlovek nieden nebi znal ni videl, ja vendar nikai nechizto lyubiti, niti neſzramno ali krivichno poſeleti nebi hotel.

Kaiſzu ovi mudri za navuk vſzemu Szvetu vu knigah ſzvoieh zapiſzano oztavili, toſzu drugi z-dellom y peldum pokazali, kod naimre Socrates poganin raiſſi hotelie umreti, neg jedno nedoztoino, y nepoſteno dello vuchiniti. Tak ona poganinzka Divoichicza imenom Hipo vozechiſze po moriu vu jedne Barke, kadeſzeie videla vu pogibeli Divoiachtvo ſzvoie pogubiti, raiſſie iz barke vu morie zkochila govorocſi: *Quid ſalvi eſſe poteſt virgini, amiſſâ pudicitiâ?* Kai more pomagati ali haſzneti Divojke, kad chiztochu pogubì?

Szada pak z-vami dokancham ò N.N. govorienie moie ovemi rechmì. *Quid ſalvi eſſe poteſt Chriſtiano, amiſſâ Dei gratiâ?* Kai more haſzneti, y pomagati Kerſcheniku, ako Boſiu miloſchu pogubi? Ovo dobro premiſzlete ò greſniki, y greſnicze navuk, y peldu vzemeteſzi od poganinov, koijſzu natuliko oduriavali grehe, akoprem za Boga, y Miloſchu niegovu niſzu znali, vnogo menieſze vu nyu vffali, y vendar zbok ſzame odurnozti greha, tulikoſzuga oduriavali; Vi pako koijzte raſzvetcheni vu Sz. Vere, koij znate kuliku ſkodu

zaudaie

zaudaie dussam vassem vszaki naimensi szmertni greh, y vendar tak lahko y ludo prez vszakoga ztraha Bosiega, y szrama chlovechanzkoga gressite, ter niszteli gorsi od Poganinov? Kaisze imate nadeiatj zatulike vasse grehe plache, nego muke peklenzke, y one vekovechne. Budete priszilyeni z-vassum vekovechnum skodum pred szudczem nebezkem po szmerti vasse valuvati. *Domine per totam noctem laborantes, nihil cæpimus.* Gozpone vszu noch sitka nassega gresnoga delaiuch, toieto molech, poztech, almustva delech, nikai niszmo vlovili od Naimov y korun tvoieh nebezkeh, y tako zeusszemi szvoiemi dobremi deli pred szmertnom grehom, y vu szmertnom grehu vuchinienemi budu vkup z-poganini na veke vu muke peklenzke oszugieni, Oh ztrahota prevelika szmertnoga greha! Amen.

PETA

PETA NEDELYA PO TROJAKEH.

Greh Nazloba kak Bogu oduren; y Szerditczem pogibelen.

Vade priùs reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum. Matt.c.5.v.24.

Poydi pervo pomeriſze z-brattom tvoiem, y onda doiduchi alduies dàr tvoy.

VNoge mudre glave, vnogem kaikakvem beſtiam priſzpodablyaiu lyudi vu kaikakveh greheh ſivuche; kakti naimre Gizdaucze mudri Simboliſta Picinellus priſzpodablya pticze Pavu, z-ovem podpiſzkom *Formâ ſuperbit.* Lepotumſze izgizdava, ar kod Pav razgledaiuch lepotu ſzvoiega piſzanoga vu repu peria, veſz naſſeſſurien od gizdozti hodi, tak rauno hode y oni Gizdauczi, koijſze lepſeh vu obrazu od drugeh ſtimaiu, ali vu lepſeh opravah neg drugi gizdavo hode, vecs od ſzebe, neg od drugeh derſechi, od koieh Ovidius govori: *Faſtus ineſt pulchris, ſequitur ſuperbia luxum.* Ohole chinì lepota, naſzleduie gizdozt Opravu. Od Zkupczev, y Lakomczev, rechèni Picinellus piſſuchi nye priſzpodablya Jaztrebom ovem podpiſzkom. *Numquam contenti prædâ.* Nigdar zadovolyni dobichkom, ar kaktigod Jaztreb ako vlovì koiu

Ovid. lib. 1. faſtor.

koiu pticzu, ali piſche, ni ſnym kontent, nego y za drugem gledì, hlepì, letì, doklamie vlovì, tak rauno zkupczi, y Lakomczi chinè, od koieh Sz. Baſilius piſſe: *Avari, atque Guloſi non ea quæ retrò ſunt attendunt, ſed quæ his deſunt, quærunt.* Gizdauczi y Lakomczi nepaze na ona, koia imaiu, nego koga onem mankaiu, iſchu. Joſche jednu on mudri Simboliſta Picinellus priſzpodobu napervonam ovde poztavlya, Nenavidnike naimre Jalne priſzpodablyaiuch Pſzom laiaiuchem na lyudi ztranzke, koieh nepoznaiu ovem podpiſzkom: *Ignotos allatrant.* Na nepoznane laiu; Tak chinè Nenavidniki, kada zagledaiu koiu perſonu lepo opravlyenu, ali vu kakove chazti izviſſenu, ali kakovum ſzrechum od Boga nadelyenu, taki pochnu kod tuliki pſzi na nyu herſchati, na nyu, y proti nye z-jeziki ſzvoiemi laiati, govorecs da ona oprava ni poſteno zadoblyena, da ona chazt, y ſzrecha ni po pravicze nye doſzpela; Odkud Plutarkus od teh takoveh ovak govori: *Ut canis ignotos allatrat, ſic invidus novos, & nuper evectos homines potiſſimùm infeſtat.* Kakti paſz na nepoznane lyudi laie, tak Nenavidnik na one koie vidi vu noveh lepeh opravah oblechene, ali vu chazteh izviſzene, ali kakovum ſzrechum nadelyene, nemore gledati, niti terpeti, nego kak zna y more, tak nye pregania, y ogovaria. K-zadniemu da neizbroine druge na ztran oztavim, mudroga Sylveiru dopuſchenomi nai bude napervo donezti, koi nechizte gresnike ſ. v. ſzviniam priſzpodablya govorecſi: *Per ſues ſignificantur homines impuri, voluptatibus dediti.* Po ſzviniah razmeuſze lyudi nechizti, telovnem naſzladnoztiam podàni, ar kaktigoder Szvinie blato, y ſzmerdlyve mlake jeſzu naivexa naſzladnozt, tak rauno y nechiztocha onem lotriſſem, y praznikom naivexa je naſzladnozt, zato y Sz. Ivan Chriſoſtomus od teh takoveh govori: *Sues ex hominibus laſcivia facit, imò verò & ſuibus deteriores.* Szvinie iz lyudih nechiztocha chinì, da pacſe y od ſzviny vnogo gorſe, ar vnogi za nechiztochami bolye hlepè, y prekoredneie vu nyhſze naſzladuiuch kalyaiu, neg ſzvinie vu naiſzmerdliveſſeh mla-

S. Baſilius.

Plutarchus in moralib.

Sylveira in Evang. l. 4. c. 18.

S. Joa. Chryſoſtom.

kah;

kah ; y tako vſzem greſnikom kakovu takovu nemu ztvar mudre glave priſzpodablyaiu , ſzamomu jednomu greſniku Szerditczu nemogu naiti ſzpodobne beſtie , kod ſzvedochi

S. Joan. Damaſcen. Sz. Ivan Damaſcenus govorecſi : *Quænam bellua ità ſæva , & truculenta eſt , ut homo iracundus?* Koia beſtia je tak lyuta, y chemerna, kodie chlovek ſzerditecz? kako dabi hotel recſi, da ſzerditecz, illi greh ſzerditozti, koiſze zbok kakove krivicze, ali obſanozti priete, na ſzerczu proti bliſniemu noſzi, je greh zmegy vſzeh ſzedem ſzmertneh grehov naivexi , ar za vſzaki greh kadaſze greſnik pokaie, y ſzpovè , oproſchenie dobì, toſze pak od greha ſzerditozti, y Nazloba recſi nemore, ar niti ſalozt, niti ſzpoved, niti nikakvo dobro dello pred Bogom ni prietno, doklam godſze chlovek z-protivnikom ſzvoiem nepomeri , ar veli mudri Diſcipulus zverhu

Diſcipul. ſer. 230. de temp. rechih danasniega Sz. Evang. *Si non dimittitur injuria , nulla opera bona valent , etiam quæcumque ſint illa.* Akòſze neoprozti krivicza , tak nikakva dobra dela nevalyaiu , akoprem neznam kakva budu ona , *Sive jejunium , ſive elemoſyna , ſive caſtigationes corporis , frequentatio Eccleſiarum , Miſſarum , Sacramentorum , non valent.* Ali pozti , ali almoſtva , ali traplyenia tela , pohagiania Czirkvih , poſzluſſania Sz. Maſs , y hogienia na Szpoved , *non valent.* Nevalyaiu y nepomaſu k-duſsnomu zvelicheniu. Zakaizato opomina Chriſtus vſzeh vu danasniem Sz. Evangel. *Si offers munus tuum ad Altare , & recordatus fueris , quòd frater tuus habet aliquid adversùm te , vade prius reconciliari fratri tuo.* Ako ti ò K. D. hoches kakvoga dobroga della Dar G. Bogu alduvati , terſze ſzpomenes daſzi vu kakovom Nazlobu bliſniem tvoiem, poydi pervo pomeriſze ſnym, y onda tvoy dar aldui Bogu , ako hoches damu bude drag y prieten : Ali kaiti je dvoie fele ſzerditozt nekoia greſna , nekoia potrebna ; Ja derſechiſze danaſniega Sz. Evang. od ſzerditozti potrebne muchal budem , nego od greſne govoriti kanim , y vu kak pogibelnom ztaliſſu nazlobni ſzerditczi ſivu izkazati kochu.

Nebiſze zaizto pouffal danaſz ja moich vuzt odpreti ,

niti jezika moiega na govorienie genuti, dabi neimal uffania vu onoga, koi polek ſzvedochanztva mudroga Salamona: *Aperuit os mutorum, & linguas infantium fecit diſertas.* Sapient. c. 10. v. 21. Odpiralie vuzta nemeh, y jezike malyahne dechicze chinilie, govoriti, toieto Vſzam. Gozp. Otecz Bog nebezki: Nitibiſze uffal od danasniega Sz. Evangeliuma govoriti, dabi neznal, y neveruval onem rechem Szina niegovoga Odkupitela naſſega, z-koiemi on je Apoſtole ſzvoie batrivel, poſſilyaiuch nye po ſzvetu ſzvoiega Sz. Evang. nazveſchat, zbok koiega previdechi on da nye budu poganini preganiali, y natezali, zato rekelie nym: *Nolite præcogitare, quid loquamini.* Nemiſzlete vnogo, nitiſzi glav vaſſeh vu tom neterete, kai, y kak budete govorili, ar nizte vi govorecſi, nego Duh Sz. bude zvami govoril: *Non enim vos eſtis loquentes, ſed Spiritus S.* Znaiuch dobro ja da vnoge y neizbroiene kerſchenike leglyebi uputiti da pod zimzkem ſznegom roſicze czvetù, y ſitek na polyu razte; da pod ſzunchenum vruchinum po letu vu paſzich dneveh, po potokeh, ribniakeh, y mlakah vodeſze pomerzavaiu; da chlovek more po vode hoditi, y nog nezmochiti; da more gdo goruche vuglenie vu goleh rukah noſziti, terſze neſzpechi, niti neztopiti. Vu vſza ova velim ja dabi mogel vnoge kerſchenike berſe, y leglye vputiti, neg nym dopovedati dusnozt obderſavania Zapovedi Boſie koiunam vu danasniem Sz. Evag. Odkupitel nas napervo poztavlia govorecſi: *Si offers munus tuum ad Altare, & ibi recordatus fueris, quòd frater tuus habet aliquid adversùm te, &c.* Ako ti ò kerſcheni chlovek kakov dar hoches G. Bogu alduvati, ali kakovo dobro dello na chazt Boſiu vuchiniti, terſze ſzpomenes da koi tvoy bliſni ima kakov jal, y nazlob proti tebe, vu ſzerczu ſzvoiem, zbok koie krivicze z-koiumſzimuſze zameril: *Relinque ibi munus tuum, & vade priùs reconciliari fratri tuo.* Oztavi tvoy dar, preztani od dobroga della, y poydi pervo, pomeriſze z-Brattom tvoiem, ako hoches da G. Bogu prieten bude dar, y ono dobro dello, koie kanis vuchiniti, tebe haſznovito bude k-duſnomu zvelicheniu: Kai,

oh! kak teſko, y ſmehko vnogem kerſchenikom vidiſze chiniti, y vendar drugacs nemore bitti, nego daie duſen vſzaki od bliſniega ſzvoga proſchenia proſziti, koiemuſzeie vu chem zameril, y ſnym pomeriti kakti takai y vſze od bliſniega ſzvoga priete krivicze, nyemu iz ſzercza oproztiti, ako ſeli, y hoche da niegova dobra della budu G. Bogu draga y prietna.

Ako pak ova zapoved Boſia tak teskaſze vidi chloveku kuliko nebudeſze teſeſſa videla ona, od koieſze ov izti Sz. Evangeliſta Matthe malo niſe vu ovom iztom delu ſzvoiega Evangelia ſzpomina kak naimre Odkupitel nas nam zapoveda ne ſzamo proſchenia proſziti od oneh, koiemſze mi zameriamo, y ſnymi meriti; nego pache y onem koijſze nam zameriaiu, vſze krivicze iz ſzercza opraſchati, y koi naſz
Ibid. v. 44. oduriavaiu, nye lyubiti. *Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros.* Ja pako govorim vam, y zapovedam, da lyubite nepriatele vaſſe, *benefacite his, qui oderunt vos.* Dobro chinete onem, koij vaſz oduriavaiu; *Orate pro perſequentibus, & calumniantibus vos.* Molete za one koij vaſz preganiaiu, y pſane, *Ut ſitis filii Patris, qui in cœlis eſt.* Da budete Szini Otcza vaſſega, koi je na nebeſzeh, kade potrebaie dobro zapametiti ove zadnie rechi, y ovak razumeti, da ako oni, koij nepriatele ſzvoie lyube, nym dobro chinè, y za nye Boga mole, jeſzu pravi Szini Boſi, kaiſze drugo more recſi od oneh, koij toga nechine, nego daſzu Szini vraſi, y tomi Sz.
1. Joan. c. 3. v. 10. Janus Evang. potvergiuie govorecſi. *In hoc manifeſti ſunt filii Dei, & filii diaboli; Omnis enim, qui non eſt juſtus, non eſt ex Deo, & qui non diligit fratrem ſuum, odit Deum.* Vu tomſzu ochivezti ſzini Boſi, y ſzini vraſi; ar vſzaki on koi ni pravichen, ni od Boga, y koi nelyubi bratta ſzvoga, oduriava Boga, koi pak oduriava G. Boga on je ſzin y naſzlednik lucifera peklenoga, ſzin ſzmertì, y zkvarienia vekovechnoga
Ibid. v. 14. je vſzaki takov, polek ſzvedochanztva Sz. Januſſa: *Qui non diligit, manet in morte, id eſt filius mortis, & æternæ damnationis eſt.* Oh preztraſne rechi! Ako oni jeſzu ſzini ſzmerti,

y

y zkvarienia vekovechnoga, koij liztor nelyube blisniega szvoga, od koiegaszu kakov spot, ali kriviczu prieli; a kai bude iz oneh, koij dan y noch miszle, tuliko vremena vu nazlobu sivuch, kakbisze mogli fantiti, y na platiti za one krivicze priete, tomu takovomu vsze zlo, y neszreche, ne szamo selechi, nego y od Boga proszechi, ter kaije joschegorie, to vnogi chine vu Sz. Czirkvah, y pod Sz. Massami? Ah! ovoszu oni od koieh Sz. Kraly David govori: *Oratio ejus* Psal. 108. *fiat ei in peccatum.* Molitva niegova naimu bude na greh, toieto od Boga prieta za greh.

Nitimi nai nigdor negovori da nemore razumeti ove tak ochivezte zapovedi Bosie, ar ov koinaszie pervo kod nepriatele lyubil, zapoveda da y mi lyubimo nepriatele nasse; On, koije nas Otecz zapoveda daszе mi kod szini niegovi, y bratia megy szobum lyubimo; On, koi nam opraszcha vsze spote, y krivicze, koie mi nyemu nassemi grehi chinimo, zapoveda da y mi nassemu blisniemu, kadnamsze vuchem zameri, oproztimo: Toga pako on nezapoveda chiniti nam za kakovu szvoiu haszen, ali potrebochu, niti za kakovu haszen nepriatelov nasseh, nego vsze za szamu nassu vekovechnu haszen, ar akobimu prez toga dusen vszaki pokoren bitti, y zapoved niegovu zverszeno obderszavati, kuliko vexem nachinom to vszaki je dusen vuchiniti, ako neschevekoma pogublyen bitti.

Ja kuliko od moie ztrani valuiem y szpovedam da ova Bosia zapoved je dozta teska, y ostra, ali vendar naisse vszaki szpomene, y veruie tverdno da G. Bog nigdar nikai takovoga nam nezapoveda, kaibi mi podnezti, y preterpeti nemogli, y kai on nebi bil z-peldum szvoium pokazal: *Seipsum inter regulas suas concludens*, govori od Szina Bosiega kruto lepo y szpametno vucheni Arnoldus, *ut à capite patientiæ, forma prodiret in membra.* Szebeszamoga megy zapovedi szvoie je zaperl, y to zato, dabi naimre od glave terplyunozti pelda razeslasse po kotrigeh; Chrisstus je nassa Glava, koiega mi vszi jeszmo kerscheniki, koi kakovu zapoved nam ie dal; Arnold. tract. 10. de Verb. Domin. in cruce. tom. 4.

takovu y peldu je pokazal, ar on kulike pregone, y krivicze od neverneh ſidovov je prijmal, to vſzaki dobro zna, koia vendar vſza on ne ſzamo je dobrovolyno, y terplyuno, podnaſſal, nego y protiunike ſzvoie tulikemi miloſchami je nadelyaval, na ſzpodobu ſarkoga ſzuncza, koie, akoprem oblaki zakrivaiu, y ſzvetlozti niegove videti nepuztè, ono vendar jakoztium ſzvoium nepreztaie zemlye, y lyudem pomagati; koiu lyubav y miloſzerdnozt oſzebuinem nachinom na krisnom drevu viſzechi razpet je izkazal proti nepriatelom, y nam kerſchenikom peldu pokazal, kada naimre podignuſſi ochi ſzvoie Boſanzke vu nebo k-Otczu ſzvomu nebezkomu govorilie, y proſzil: *Pater!* Ottecz moy nebezki! molimtiſze za jednu miloſchu, y proſzimte damiu nezkratis pervo neg na ovom kriſnom drevu vmrem: koiemu rekelie Ottecz nebezki: Povecs Szinko, hochu rad proſniu tvoiu poſzluhnuti, y kai ſelis izpuniti: *Ah Pater! ignoſce illis, non enim ſciunt, quid faciunt.* Ah Otecz moy predragi! oprozti ovem gresnem ſidovom, koijſzume na ovo kriſno drevo tak nemilo, ni krivoga, ni duſnoga pribili, ar neznaiu kai chine, Oh! nezgovorna lyubav Odkupitela naſſega, od koie kaiſze vam vidi ò N-N.? a naimre pak vam ò nazlobni ſzerditczi? koij vu oneh jaleh y naztoreh tuliko vremena ſivete, dan y noch miſzlech kakbiſze mogli nad nepriatelmi vaſſemi fantiti, y nym za kakove male krivicze, od nyh vam morebiti nehotech vuchiniene, na blagu, telu, ali poſteniu, terſziteſze, y zkerbite naſkodeti. Ali polahko jednomalo ò ſzerdite, jadovite kache, y poſzluſſaite ne jur mene, nego Sz. Otcza Auguſtina, kai, y kak on vſzakoga zmegy teh takoveh izpitava. *Si de te quæreret vindictam Deus, ubi remaneres?* Dabiſze nad tobum fantiti hotel G. Bog, kambi ti doſſel? Naiſzi adda vſzaki ſzerditecz nazlobni ruku ſzvoiu na perſzi poztavi, y dobro premiſzli, kulike y kulike krivicze, ſpote, y obſanozti je G. Bogu vuchinil, y ſnymi tak ztraſnomuſze zameril, z-onemi blaznoztmi, kletvami, priſzegami, tatbinami, lotriami, pianztvom, lakomoztium, y oztalemi

S. Auguſt. lib. 50. Homili. hom. 42.

talemi preztrasnemi grehi, za koie dabiſze on bil hotel fanciti, *Ubi remaneres?* Gdebi ti do ſzada bil? Ah vu peklu, vu peklu, jurbi tuliko leth goreti moral, y vendar on niſze nad tobum tak nemiloztiunoga izkazal, kodſze ti nad bliſniem tvoiem izkaſuies, koiegabi gotov dabi kak mogel vu jedne slicze vodè vtopiti; Negoſze G. Bog iz vſzeh krivicz kakti zpozablyuie, opraſcha, miluiete, y podnaſſa. *Et li-* Idem ibid.
bet hominem vindicari, ſi Chriſtus non eſt vindicatus? pita nadalye Sz. Auguſtin, *quis es tu, ut vindictam quæras? Ille non vult vindicare de te, qui penè quotidiè illum offendis, & tu quæris vindicari?* O neſzrechni y neſzpametni chlovek! Terſze ti neſſonas, nego pacſe ſeleies fantitiſze nad bliſniem tvoiem, a Chriſtus nigdarſze nad tobum ni fantil? Gdoſzi ti, y gdo je Chriſtus? Onſze neſche nad tobum fantiti, akogaprem vſzaki dan bantuies, y to ne jenkrat, neg vecs, y vecskrat, a ti vſze moduſſe y nachine iſches fantitiſze nad bliſniem tvoiem: Niliti poleg Zapovedi dal y peldu na kriſnom drevu kakſze ti moras z-bliſniemi tvoiemi zponaſſati, odkoiehſzi kada vuchem zbantuvan, ter kak ti zapoved niegovu obderſavas? y kak peldu niegovu naſzleduies?

Ovde Sz. Auguſtin vu kipu vſzakoga tverdokornoga nazlobnika ovak govori: *Potuit hoc facere Chriſtus, non autem ego: Ille enim Deus, & homo, ego verò ſolùm homo.* Mogelie to vuchiniti Chriſtus, ne pako ja; Ar on bilie Bog y chlovek, ja pak ſzamo chlovek, niemu kod chloveku pomagaloie Boſanztvo podnaſſati y krivicze, y muke, aliſzem ja chlovek ſzamo pun ſuchi, y zlatenicze, od koieſze kerv vuſiſe, y kipì, a duh pekleni neſzpì, y tako ni chuda vredno daſzem na ſzerditozt y fantchenie nagnien. Aug. ſerm. 2. Dom. 1a. poſt Pent.

Polahko moy chlovek, ja tebe na ovo tvoie govorienie, y izprichavanie ovak govorim z-rechmi Sz. Auguſtina: *Si multum eſt tibi immitari Deum tuum? Attende, & immitare Stephanum conſervum tuum.* Akolitie prevecs, y preteſko naſzleduvati G. Boga tvoiega? Pazi, y naſzledui Stefana tebe jednakoga chloveka, y ſzlugu Boſiega, koi buduchi zka- Idem ibid.

meniem poſzipavan od nepriatelov, molilie vendar zanyè G. Boga da nym vſze krivicze ſzebe vuchiniene oproztì. *Attende, & imitare:* Pazi, y naſzledui Ivana Gualberta pred koiega doiduchi Lyudomorecz, koimuie Bratta bil nemilo vmoril, y proſzechiga na veliki petek klechech za lyubav razpetoga Chriſtuſſa dabimu onu kriviczu oproztil, y Ivan niſze dalye puztil proſziti, negoie taki onoga lyudomorcza od zemlyè podignul, obiel, y kuſsnul na zlamenie oproſchenia, y lyubavi kerſchanzke. *Attende, & imitare.* Pazi, y naſzledui onu dobru Gozpodichnu vu Marſſilie, koia vu ochitnom meztu pred vnogemi, od jednoga malopoſtenoga Mladencza jednufriſku zavuſsniczu je dobila zbok toga da ona k-niegovomu nechiztomu poſeleniu ni hotela privoliti, zbok koie krivicze priete y obſanozti, vusgalaſzeie kerv vu nye, y vſzaie gorela od ſzerditozti, ſeleiuchiſze nad nym fantiti, ali chuiuch drugi dan Prodecſtvo od lyubavi proti nepriatelom, utaſiloſzeie ſzercze vu nye, y ogeny ſzerditozti jeſze pogaſzil, tak da taki za Prodekum poslaie Mladencza onoga izkat, y od niega proſchenia proſzit, kako dabiſze ona niemu, a ne on nye, zamerila bila. *Attende, & imitare.* Pazi y naſzledui onu Vdoviczu, koie jedinoga ſzinka neki zlochezt chlovek na piaczu z-mechem je prebol, y vmoril, koi boiechiſze dabiga Pravicza nepriela pobegnulie, y za zkritiſze, rauno vu hiſu one vdovicze zatekelſzeie, proſzechiu dabiga nekam zkrila, daga ſzoldati nebi nasli, armuſzeie neka neſzrecha pripetila, koiagaie y zkrila, megytemtoga doneſzoſſeie mertvoga y vſzega kervavoga ſzina domov, koia, kuliku ſalozt vu ſerczu ſzvoiem je chutila nad mertvem ſzinom, lahkoſze ſzuditi more, ali kakſzeie ona proti ludomorczu, koiegaie vu rukah imela, izkazala, veruvati teſko gdo more, ar ludomorecz pokleknulie pred tuſnu Mater, zpoznalſzeie za krivcza, pochelie oproſchenia proſziti, za lyubav onoga, koi na kriſnom drevu razpet viſzech molilie Otcza ſzvoga Nebezkoga za nepriatele ſzvoie, na kai omekchaloſzeie ſzercze vu nye, jemu ne ſzamo kriviczu

oproz-

oproztila, nego y jednu moſniu penez prikazauſſimu, mucheh jega odpravila.

Kaimi ſzada nato odgovariate ò kerſchene ali greſne jalne, nazlobne ſzerdite duſſe? kaivamſze od oveh lepeh peldih vidi? Recſe morebiti gdogod daie to bilo *Opus dextera excelſi.* Dello deſznicze Boſie, arie G. Bog nym dal miloſchu ſzvoiu kakove ja nimam, daſzu oni mogli tak ſzercheno oproztiti za lyubav Boſiu krivicze ſzebe vuchiniene: Akoli to miſzlis, y veruies, tak *Attende, & imitare:* Pazi, y naſzledui, ne jur kerſchenike, ali Szvetcze Boſie, nego izte Poganine, koij nitiſzu znali za Boga, niti za Boſiu zapoved, niti za obetania Boſia velikeh naimov onem koij opraſchaiu, niti za groſnie z-mukami peklenzkemi onem, koij neopraſchaiu. Premiſzli, y naſzleduj mudroga Perikleſſa Filoſofa, koi potlambi czel dan od jednoga hudobnoga chloveka vſzakoiachke krivicze y obſanozti prijmal, vſzeie dobrovolyno ne ſzamo podnaſſal, nego y podvecher onoga hudobnoga kakti za zahvalnozt z-goruchem duplerom na niegov dom ie ſzprevodil. Premiſzli y naſzledui mudroga Euclideſſa, koi chuiuch jednoga ſzvoga nepriatela priſzegatiſze daga hoche ubiti, ov pako pred nym zapriſzegelſzeie damu tu kriviczu opraſcha, y da hoche rad umreti. Premiſzli y naſzledui Ceſzara Focziona, koi ni kriv ni duſen od podlosnikov ſzvoieh Athenianczev buduchi na chemernu ſzmert oſzugien, koiemu kadabi podan bil pehar chemera za izpitiga, opitanie bil od Senatuſſa Athenianzkoga kai zapoveda ſzinu ſzvomu? Odgovorilie: *Hoc mando ei, ut obliviſcatur potûs huius, quem nunc ab Athenienſibus oblatum bibo.* Ovo zapovedam ſzinu moiemu daſze on iz ovoga chemernoga napitka, y krivichnoga na ſzmert oſzugienia, po ſzmerti moie neſzpomina, niti nad Athenianczi nefanti; y ovakoveh peldih pune jeſzu knige z-koiemi dalye vremena gubiti neſchu, vſzake verzti, ztaliſſa, y vere lyudi, koijſzu tak lehko opraſchali vſze krivicze, à ti ò ſzerditi nazlobnik ſzmes recſi, ali liztor pomiſzliti, da toga tebe ni moguche vuchiniti? Niſzili ti chlo-

vek

vek iz meſza, y kervi, kodſzu oni bili? Nili G. Bog tebe, z-razumov, pametium, y ſzlobodnum volyum nadelil, kod y nyh? kak adda mores recſi da kaiſzu oni mogli vuchiniti, ti nemores?

Oh! moy Pater Concionator, vuchemſzi vi glavu terete, vuchemli vi vreme gubite? Gde ztoì zapiſzano dabiſze ovem napervo doneſſenem peldam veruvati moralo? a Ne-
Eccl. 6. 14. v. 35. govorili pak ſzam Duh Sz. po mudrom Syraku: *Curam habe de bono nomine.* Zkerb imai za dobro ime, y poſten glaſz. Ako ja budem pod vuho metal one ſpote, y obſanozti? ako budem podnaſſal one pregone, y krivicze? kam y nakai doidem, *Honor, & vita nónne pari paſſu ambulant?* Poſtenie y ſitek nehodeli vſzigdar zkupa? niſzuliſzi jednaki? Nedopuſchajuli vſze Pravde *Vi n vi repellere?* Szillu ſzillum pretirati? Ako vidim koga dami na ſzmert ſzili, niſzemli duſen braniti ſitka moiega? Ako pak poſtenie y ſirek jeſzu jednaki? Tak morem y duſen jeſzem ne menie Poſtenie, nego y ſitek braniti, kada vidim, y chuiem daſze za nye zadeva; Kai ako nevuchinim? kak budem mogel z-chiztem obrazom megy lyudmi hoditi? nebuduli vſzi lyudi za menum perztom kazali? vſziſze iz mene oſzmehavali? vſzi name reſali? y za norcza mene derſali? eh! moy Pater lehkoie vam govoriti, ali neznate kakie nam teſko terpeti, videchiſze pſanieneh, preganieneh, ogovarieneh, blaga y poſtenia mentuvaneh, ter vu jeden labirintus vſzeh nevoly poztavlyeneh.

Polahko kerſcheniki Brattia moia vu Chriſtuſſu predraga zadozta, y prevecs vnogo puzriliztefze chuti, ſzadaſze doztoiaite mene znovich poſzluſſati, kaivam nato vaſſe govorenie, odgovorim, y velim da ja ſzam zpoznavam, veruiem, y valuiem, daie to kruto teſko, kadaſzu naimre velike krivicze, y obſanozti, y kadaſze koiem velikoga ztana, y viſzokoga ztaliſſa perſonam chine: Jeſzuli pak vaſſe krivicze, pregoni, ſpoti, y obſanozti vexi, od oneh, koiiſzu ovomu razpetomu Odkupitelu vaſſemu (da Sz. Muchenike, y Apoſtole na ztran oztavim, y zamuchim) vuchinieni bili? y jez-

teli

teli vi vexega ztana, y viſzeſſega ztaliſſa, od ovoga iztoga Szina Boſiega, kralya neba y zemlyè? Akoliſzu vaſſe krivicze vexe od niegoveh, y vi od niega jezte vexi? eh imate kakov takov zrok tuſitiſze, y govoriti davam ni moguche tulikeh, y takoveh krivicz podnaſſati: Ali kaiti to ni jedno, ni drugo ni dabi naimre vi vexi bili od Szina Boſiega, y krivicze vaſſe, vexe od niegoveh, zato potreba da poſzluhnete rechi y navuk Sz. Hieronyma z-koiem on vaſz batrive govorecſi. *Durum, grave, difficile præceptum eſt; ſed magna, magna, magna ſunt præmia.* S. Hieronym. Tuerda, ſmehka, y teſka Zapoved je lyubiti onoga, koi tebe oduriava, moliti za onoga, koi tebe pſani y pregania, dobro chiniti onomu, koi tebe zlo chinì, teſkaſzu vſza ova, ali veliki, veliki, veliki naimi, korune, chazti, y kincſi chakaiu vu nebu oneh, koij zapoved ovu zverſſeno obderſavaiu; y ako Sz. Hieronimu neveruies, poſzluhni Sz. Auguſtina koi pripomaſe Sz. Hieronimu tu iztinu ſzvedochiri ovak govorecs: *Grandis labor eſt inimicos diligere, & pro perſecutoribus exorare; ſed attende, quia grande erit & præmium in futuro.* S. Aug. ſer. 1. de S. Steph. Velik trud, y teſko dello je nepriatele lyubiti, y za pregonitele moliti; ali pazi dobro y preſtimai ò moy kerſchenik na onu veliku plachu koiatie obechana na drugom ſzvetu, kakovaie pako ona placha, ſelis morebit znati, y mene opitati? Poſzluhni ne mene, nego ſzamoga Odkupitela tvoga koi vu ſzvoiem govorieniu falliti nemore, kak, y kaiti on obecha pri Sz. Mattheu govorecſi: *Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros, orate pro perſequentibus, & calumniantibus vos; ut ſitis Filij Patris veſtri, qui in cœlis eſt.* Matth. c. 5. Ja pako govorim vam, lyubete nepriatele vaſſe, molete za pregonitele, y pſanitele vaſſe; Da budete Szini Otcza vaſſega, koi je na nebeſzeh. O chazt! ò Szrecha! ò placha! nezgovorna y nepreſzesna, od koie, na nebu, niti na zemlye, vexaſze nemore od ſivuchega chloveka poſeleti, ar poztati Szinom Otcza Boga nebezkoga, Brattom Chriſtuſſa Odkupitela naſſega, preſzeſe razum ne ſzamo chlovechanzki, nego y Angelzki: *Tantò melior Angelis effectus, quantò*

quantò differentiùs præ illis nomen hæreditavit, govori S. Pavel Apoſtol od oneh kerſchenikov, koij Nepriatele ſzvoie lyubе, y za pregonitele Boga mole, pozablyuiuchiſze iz vſzeh krivicz prieteh od nyh, daie naimre vſzaki takov vexi, y preſtimaneſſi od izteh Angelov vuchinien, kuliko vexe ime, chazt, y titulus jeſzi zaſzluſil, *Cui enim Angelorum dixit Deus? Filius meus es tu.* Ar komuie nigdar zmegy vſzeh koruſſev Angelzkeh rekel G. Bog? Szin moy jeſzi ti, kod govori onem koij nepriatele ſzvoie lyube.

Nu vezda ova razumeuſi ò Szerditczi, kaimi nato odgovariate? Pater Concionator (velì nekoi zmegy nyh) Iztinaie prielſzem dozta ſpota, y krivicze od bliſniega moga, koia vſza na ztran poztavlyam, y za lyubav Odkupitela moiega niemu opraſcham, y proſzim G. Boga damuie y on oprzti, ſzamo to daſze vecs ſnym paidaſſiti nemorem, niti neſchu, ar kakga vidim ſzerczemiſze burka, y kerv kipeti pochinia; Ja pak tebe nato ò moy kerſchenik odgovariam ovak, da ni iztina kai ti govoris, da oprachas krivicze bliſniemu tvoiemu, ar akoga ti videti nemores, toie zlamenie da y chuti od niega nikai dobroga nemores, ako pak videti, y chuti nemores? toie zlamenie daga ti iz ſzercza nelyubis, nitimu nikakvoga dobra neſeleies, y tako Zapovedi Boſie neobderſavas, koia veli *Diligite inimicos veſtros.* Lyubete nepriatele vaſſe. Drugoch, ako rauno ti nepriatela tvoga lyubis, kod govoris, niemu nikakvoga zla neſelis, niti kai ſzuproti niemu govoris, ako polek vſzega toga ſnym neches govoriti, nitiga pozdraviti kadſze ſnym zeztaies, neveruiemti dabiga ti pravo lyubil; ar kadeie dim, ondeie y ogeny, nepaidaſſitiſze, niti negovoriti z-onem koitiſzeie kada zameril, je dim, adda vu ſzerczu tvoiem je ogeny ſzerditozti. Poztavemo na peldu onoga Mladencza od koiega piſſe Ceſarius.

Ceſarius. Da naimre beſſe neki Plemenit Mladenecz koi vu pobosnozti, chiztoche, y oztaleh dobrotah jedno ſivo zerczallo vſzem Mladenczem je bil tia do ſzmerti ſzvoie, od

vſzeh

vſzeh veruvaloſzeie daie duſſa niegova prez vſzakoga Purgatoriuma vu nebo zletela, aliſzu drugi ſzudi Boſi, drugi chlovechanzki, ar duſſa onoga Mladencza nekuliko dan po ſzmerti izkazalaſzeie vſza vu ogniu z-goruchemi lanczi zvezana, y od vragov pelyana, na koie vigienie preztraſſilſzeie Otecz, y opitalgaie kakov zrok one tulike niegove neſzreche mora bitti? Odgovorilaie duſſa, imas znati moy Otecz da ja niſzem nigdar nikakvoga ſzmertnoga greha vuchinila, nego kaiti niſzem nigdar iz pravoga ſzercza lyubil, niti z-dobrem okom gledati mogel na onoga, kojmiſzeie kada vu chem zameril, y zbok toga za vſza moia dobra dela niſzem mogel miloſche dobiti pri Bogu, negoſzem na veke zkvariena, y to zrekuchi neztaloie duſſe. Oh! pravo adda pravo rekelie Sz. Iſidorus: *Odium à regno Dei ſeparat, & à cœlo ſubtrahit; Odium nec paſſione dimittitur, nec martyrio expiatur.* Nazlob od kralyeuztva Boſiega razdruſava, y od neba oduracha; Nazlob nitiſze z-traplyeniem tela neopraſcha, niti z-mukum neodpira, y tonamie hotel Sz. Pavel Apoſt. dati za znanie z-onemi rechmi: *Si dedero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Ako ja dam moie telo na vſzakoiachke muke ovoga ſzveta, y ako budem ſzam iz niega meſzarniczu chinil, lyubavi pako nebudem imel, *nihil mihi prodeſt*, vſza traplyenia, muke, y vſza dobra dela mene nebudu nikai haſznela k-duſsnomu zvelicheniu, zato y Sz. Gregur govori: *Hoc eſt imaginarium credere Deum eſſe propitium iis, qui iram portant in corde.* Toie velika noria veruvati, daſze G. Bog ſzmiluie onem, koij nazlob noſze na ſzerczu, koiu iztinu ſzvoium vekovechnum ſkodum zpoznalie gore recheni Mladenecz, koiſzeie vffal vu ſzvoie pozte, ſzpovedi, pobosnozti, y oztale dobrote, a nazlob vſzigdar je na ſzerczu noſzil.

S. Iſidor. lib. 2. ſoliloq.

1. Cori. c. 13.

S. Greg. ſer. 5. fer. 6. Ciner.

Dokancham adda moie govorienie rechmi S. Auguſtina. *Fratres hæc agite, ut inter vos aut non exiſtant indignationes, aut exortæ ſtatim celerrimâ pace perimantur.* Brattia moia draga zkerbeteſze vſzemi nachini daſze jeden drugomu nezameri,

S. Aug. Ep. 87. in Corinth.

y akolibiſze kada pripetilo kai takovoga megy vami? Taki kai naiberſe morete pomereteſze megy ſzobum, jeden pred drugem ponizuiuchiſze, proſchenia nai proſzi, ar imate znati (veli vu jednom drugom meztu) da *Fores cœli clauſæ ſunt ei, qui non dimittit, ad Deum non ingredietur oratio eius, nec à Deo illi bona venient.* Vrata nebezka zaperta ieſzu onomu, koi neopraſcha, k-Bogu nedoide niegova molitva, nïti od Boga tomu takovomu nazlobnika kakovo dobro doyde.

Idem ſer. 122. de temp.

Nezapovedalinam rauno to vu danasniem Sz. Evang. Odkupitel nas govorecſi: *Si offers munus tuum ad Altare, & recordatus fueris, quòd frater tuus habeat aliquid contra te, relinque ibi munus, & vade priùs reconciliari fratri tuo.* Ako ti ò K.D. hoches kakov dar G. Bogu daruvati, toieto kakovo Almuſtvo, Pozt, Molitvu, Szpoved, Pricheſchanie, terſze ſzpomenes da Brat tvoy ima kai proti tebe, daſzimuſze naimre vuchem zameril? preztani od onoga dobroga della, y poidi pervo pomeriſze ſnym, y potlamſze pomeris, ona pochni dobro zhiniti, onda davai almuſtvo, ondaſze pozti, ondaſze ſzpovedai, pricheſchai, moli, y proſzi za oproſchenie grehov, y duſsno zvelichenie, y verui prez vſzake dvoinozti da tvoia molitva pred Bogom bude prietna, y dobra tvoia dela duſsnomu zvelicheniu haſznovita, kodſzu bila onomu pobosnomu Redovniku od koga piſſe Anaſtaſius Sinaita, da doiduchi na konecz ſitka ſzvoga, kadabiſze bil moral ztraſſiti, y derhtati, ni vendar, negoſzeie veſzelil, y ſzmeial, y buduch opitan zakaiſze tak veſzeli on na zkradniem vremenu, kadabiſze ztraſſiti moral; Odgovorilie, bilſzem iztinaie velik gresnik, aliſzem vſzigdar na pameti imel, y vezda naibolye imam one Chriſtuſſeve rechi: *Dimittite, & dimittetur vobis.* Opraſchaite, y oproſcheno vam bude, toieto grehi vaſſi, ovu pak zapoved vſzigdarſzem zverſſeno obderſaval, zato Odkupitel moy dragi: *Feci quod juſſiſti, da quod promiſiſti.* Vuchinilſzem kaiſzi zapovedal, dai ſzada kaiſzi obechal, ovo izrekuchi ſzrechno duſſiczu ſzvoiu vu naruchai Ztvoritela je zpuztil, zruchil, y povernul: Kak ako y vi

Anaſtaſius Sinaita.

N.N.

N.N. ſelite iz ovoga ſzveta preminuti? Sivete vu miru, lyubavi, y ſzlosnozti z-blisnemi vaſſemi, Zapoved Bosiu obderſavaite kodſzem vaſz nauchil, y vffaiteſze da kak vi oprasschali budete krivicze dusnikom vaſſem, tak y G. Bog krivicze od vaſz ſzebe vuchiniene vam oproztiti hoche. Amen.

SEZTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Kak gdo z-Bogom: Tak Bog Snym.

Miſereor Turbæ. Matth. c. 15. v. 32.

Milomie Lyucztva.

Hudno dugovanie izpiſzuie Plutarkus od jednoga imenom Timoteuſſa, koi jenkrat igraiuchi ſzvoium czitrum pod obedom velikoga Kralya Alexandra pri ztollu, y polek czitre pochevſſi popevati jednu popevku od voizkè y harcza, zgovariaiuch tak ztraſno ove rechi: *Bellum, bellum, bellum.* Voizka, voizka, voizka. Z-onum igrum, y popevkum, natulikoie zburkal ſzercze kralyevo, y na harcz genul, daie kraly zkochil od ztolla, zgrabil oruſie, y konia zapovedal takj dopelyati, kako dabimu ſereg nepriatelzki pred vrati kralyeuzkoga Dvora bil, zabiuſſiſze ſzam iz ſzebe, a joſche bolye iz kralyeuzkoga obeda ſzvoga. Za tem Citras premenilie y igre ſzvoie notu, y popevku, premenivſi oſter glaſz na tih, y milo pochelie popevati: *Pax, pax, pax.* Mir, mir, mir,

mir, kaj chuiuchi kraly Alexander, pochelſzeie y on premeniati, iz ſzerditoga tih poztaiati, oruſie odpaſzuvati, nazad k-ztollu ſzedati, friſko jeztj, bolye pitti, y dobre volye bitti, y tako kakmuie igrano, y popevano bilo, takvogaſzeie izkazuval. Ovomu Czitraſſu ja priſzpodablyam vſzakoga ſivuchega, ter naimre kerſchenoga chloveka: Kralyu pako Alexandru, kralya neba y zemlyè vſzam: G. Boga, koiemu kak mi igramo, y popevamo, toieto kakſze proti nyemu izkaſuiemo, takſze on proti nam izkaſuie, toieto ako mi niega lyubimo, on naſz lyudi: *Ego diligentes me diligo.* Ja mene lyubeche lyubim; govori on ſzam od ſzebe. Ako mi niega hvalimo, y dichimo, on tulikai naſz hvali: *Quicunque glorificaverit me, glorificabo eum.* Gdogod bude mene dichil, budem y ja niega. Akoſze gdo k-niemu priblisava po Sz. Pokore, y onſze k-nyemu priblisava po ſzvoie miloſche. *Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis.* Vuchì Sz. Jakop Apoſt: Priblisaiteſze k-Bogu, y priblisatiſze hoche k-vam. Toſze ochivezto zpoznava vu onom Lyucztvu od koiegaſze danaſni Sz. Evangelium ſzpomina: *Miſereor Turbæ, quia triduo jam perſeverant mecum, & non habent, quod manducent.* Milomie lyucztva, arme jur tri dni naſzleduie, y nima kaibi jello, chimbiſze nahranilo, y okrepilo: *Dimittere autem illos jejunos nolo, ne deficiant in via.* Odpuztitiga pako teſchega neſchu, da neopeſſa na putu. Nut lyubavi y miloſzerdnozti Boſie proti onem, koij niega lyube, lyubech niega naſzleduiu mirovno y terplyuno, glad y ſegiu terpechi. Szuprotiunem pako nachinom pokazalſzeie G. Bog onomu lyucztvu Izraelzkomu, koieie oſzlobodil bil iz vuze Egiptonzke, y zpod oblazti Faraona Kralya, koieie Moiſes pelyal po puſchine proti zemlye obechane, vu koie puſchine hranilieie G. Bog z-Mannum iz neba padaiuchum, y kadabiſze bilo moralo G. Bogu za tuliku miloſchu zahvalno izkazati, ondaſzeie zpozabilo iz Boga, miloſche, y darov niegovch, oztavilogaie, y od niega je odztupilo, ter na mezto niega jedno telle iz zlata napraviloſzie, nye za ſzvoga Boga derſalo, nye chaztilo,

Prov. c. 8.

1. Reg. c. 2.

Jacobi c. 4.

tlo, y molilo; ali kaiſzeie pripetilo? *Percuſſit Dominus popu-* Exod. c. 32.
lum pro reatu vituli, quem fecerat Aaron. Vudrilie G. Bog v. 35.
ono lyucztvò za greh kogaie z-onem teletom vuchinilo. Rauno tak chinì vſzakum kerſchenum duſſum, koiaſze niemu nezahvalna izkaſuie za tulike dare y miloſche, zpozablyuiuchiſze iz Dobrochinitela ſzvoga, daſze naimre y on iz nye zpozablyuie govorecſi po Sz. Oſcaſſu Proroku: *Oblita es mei,* Oſez c. 4.
& ego obliviſcar tui. Zpozabilaſziſze iz mene, y jaſze hochu pozabiti iz tebe. Zakaizato nakanilſzem vu ovom moiem danasniem govoreniu, pokazati kakgoder gdo barache z-G. Bogom, toieto dobro, ali zlo, tak y G. Bog ſnym; kakgoder adda vſzaki ſeleie dabiſze G. Bog proti niemu izkazal, takovſze nai proti Bogu pokaſe. Kai doklam pokaſem proſzim za poſzluh.

Maximilianus Czeſzar drugi ovoga imena berſelie Czeſzarzku korunu na glavu dobil, vuchinilie taki nove peneze kovati, poztavivſi na jednu ztran monete ſzvoi kip, y podobu, na drugu ztran vuchinilie poztaviti orla z-dvemi glavami, y raſſirienemi perutmì, derſechega vu jednom klyunu olichnu mladiczu zlatom obvitu, y zlatum korunum korunienu: Vu drugom pako klyunu imaiuchega goruchu ztrelu; megy glavami pako ove rechi zapiſzane. *In oportunitate utrumque.* Vu potreboche obodvoie; kako dabi dobri Czeſzar ovem nachinom podloſnikom ſzvoiem hotel na znanie dati, da kakgoderſze podloſniki proti nyemu izkazuvali budu, takſze bude y on proti nym, toieto, ako podlosniki vu miru y lyubavi niemu verno ſzluſili budu moguſze vffati da y on bude nyh lyubil, pomagal, miluval, y na nyh vernu zkerb imel, nyh z-Czeſzarzkemi miloſchami, y darmì nadelyuval: Ako pako oni niemu nebudu verni, negoga budu oduriavali, proti niemu oruſie podigali, na korunu, y na glavu niemu ſzilili? Tak gorucha ztrela oſtre pravicze nyh naiti hoche. Rauno tak y G. Bog znami kerſcheniki izkaſuieſze, y obecha chiniti.

Lep, y vekovechnoga ſzpomenka vreden navuk y za-

po-

poved, dalie negda Filip Kraly Macedonzki ſzinu ſzvomu Alexandru, koi navuk vſzi Poglauniki y Glavari vredno y potrebno bi bilo dabi obderſavali, y je ov, daſze naimre on, kod y vſzaki Poglaunik mora onem nachinom z-podlosniki ſzvoiemi zponaſſati, kodſze oni ſnym zponaſſaiu, iz koiega navuka, y zapovedi niſze pozabil Alexander, koi kadabi videl podlosnike ſzvoie gotove za niega kerv ſzvoiu preleiati, y vſze ſzuprotivchine za lyubav niegovu preterpeti, on takai nymſzeie lyublyenoga y dareslyvoga pokazal, nadeluiuchi nyh ſzrebrom y zlatom, koiemie on nyhova ſzercza tem bolye k-ſzebe privezuval.

Szpodobnem nachim Kralya Alexandra, naſzleduvalie Kraly Ageſilaus, koi vzemſi vpamet vu jednom harczu daie nepriatel niegov bil jur zamahnul na niega z-golem mechem, jeden niegov ſzoldat prizkochiuſi podvergelie ſzvoy ſchit, ſnym vudarecz od bil, y Kralya od ſzmerti oſzlobodil, kai videchi Kraly, napunilmuie nyegov ſchit zlatemi dukati, kulikoi'hie moglo na niega ztati, y niega za naipervoga Officera ſzoldatov tela ſzvoiega vuchinil. Ali oh kak vnogo bolye, verneie, y obilneie izkaſuieſze Szin Kralya Nebezkoga nas predragi Odkupitel znami greſnemi kerſcheniki kod podlosniki ſzvoiemi, ako mi navuke niegovoga Sz. Evangeliuma, y Zapovedi obderſavamo, kodſze ta iztina zpoznava iz rechih Sz. Piſzma kade G. Bog zaveſuieſze ovak govo-

Levit. 26. v. 3. recſi: *Si in præceptis meis ambulaveritis, & mandata mea cuſtodieritis, dabo vobis pluvias temporibus ſuis, & terra gignet germen ſuum; Dabo pacem in finibus veſtris: Auferam malas beſtias: Reſpiciam vos, & creſcere faciam.* Akoli budete po moieh zapovedah hodili, y nye obderſavali, hochuvam dati povolyne desgie vu ſzuſſe, y zemlya vam bude obilen ſzad rodila; Dam vam mir vu kotareh vaſſeh: Od ſkodlyveh beſtijh hochu vaſz obchuvati: Hochuſze na vaſz ogledati, y vaſz razti vuchiniti. Odkud Sz. Peter Cellenſis vſze ovo potvergiuie ma-

S. Petrus Cellenſis. lemi rechmi: *Non aliter ſe præbet Deus hominibus, quàm homines ſe præbent Deo.* Neizkaſuieſze drugach G. Bog lyudem,

negſze

negſze lyudi izkaſuiu Bogu, toieto dobro, ali zlo, kaiſze obodvoie z-peldami potverditi more, pochnemo od dobreh.

Nai pove, y potverdi to David, koi zbok maleh krivicz, y pregonov za lyubav Boſiu dobrovolyno podneſſeneh, izizviſſenie bil od Boga neſzamo na kralyeuzku chazt, nego y naivexem priatelom poztalie vreden imenuvan biti: *Inveni David virum ſecundùm cor meum.* Hvali niega G. Bogi naſzelſzem Davida chloveka po ſzerczu moiem. Nai paſzvedochi to on mladi chizti Joſef, koi nehotechi privoliti k-nechiztomu poſeleniu kralicze ſzvoie, za lyubav Boſiu, y obchuvanie chiztoche ſzvoie: Od G. Boga bilie izviſſen na Egiptonzku Herczeſiu. Nai poſzvedochi to Magdalena, koia izleiauſi jeden pehar drage mazti na glavu Szina Boſiega onie pako izleal miloſchu ſzvoiu Boſanzku, zkoiumie nye duſſu ochiztil govorecſi nye. *Remittuntur tibi peccata tua.* Oprachaiuſze tebe grehi tvoij.

Nai poſzvedochi (da neizbroiene druge na ztran oztavim) y Zakeus, koi dobiuſi Zvelichitela ſzvoga vu hiſu ſzvoiu za chaztiti prihod niegov, pochęlie krichati: *Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus: & ſi quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum.* Kako dabi hotel bil recſi O Gozp. Boſe! koiſziſze doztoial vu hiſu moiu doiti, za tuliku lyubav, y chazt, koiuſzi proti mene ſzluge tvoiemu izkazal, neznaiuchiſze ia tebe kak doztoino zahvalnoga izkazati, nego poloviczu blaga moiega daiem vbogem za ime tvoie ſzveto: y akoſzem kada komu kriviczu kakovu vuchinil, povracham chetveroverztium; Ovo razumeuſi Chriſtus y videchi chazt Zakeiuſſevu koiumuie izkazal vu hiſe ſzvoie. Odgovorilmuie kakti zahvalnoga izkaſuiuch. *Hodie domui huic ſalus à Deo facta eſt.* Danaſz hiſe ove zvelichenie je vuchinieno: koie rechi tak Zakeuſſeve kak Chriſtuſſeve vrednoie dobro zapametiti, kak naimre Chriſtus nepuſchaſze od Zakeuſſa vu dareslyvozti obladati, ar ako Zakeus je rekel: *Do,* Daiem, *Reddo,* Povracham, kade potrebnoie dobro zapametiti Zakeuſſeve rechi, da naimre on neveli budem daval,

ali hochu povernuti, nego veli daiem, povracham; Zato y Chriſtus odgovaria *Hodie*, Danaſz, Blagoſzlov moy vu hiſu tvoiu je doſſel, à neveli zutra, pozutra, letoſz, ali kletu bude ali doide blagoſzlov y zvelichenie vu tvoiu hiſu, toieto hotelie recſi Zakeuſſu, pokehdob da ti danaſz pourachas lyuczko po krivicze y vſurah zadoblyeno blago, y ja tebe danaſz opraſcham tvoie grehe; Danaſz ti razdelyuies poloviczu blaga tvoga vbogem, y ja tvoiu hiſu napunuiem moiem blagoſzlovom, tvoiu duſſu z-moium miloſchum, y tebe ſzigurnoga chinim danaſz da zvelichen budes.

Szada pako mene nai bude dopuſcheno zvamiſze razgovoriti N.N y recſi vſzakomu zoſzeb: *Hodie das?* Danaſz daies almuſtvo onomu vbogomu, koi od glada y nevolye pogiblye? *Et hodie tibi ſalus.* Danaſz pochinia G. Bog blagoſzlavlyati tebe na blagu, telu, y duſſe tvoie. *Hodie das?* Danaſz daies? chazt y poſtenie G. Bogu, y Roditelom tvoiem, preztaiuch od oneh blaznoztih, priſzeg, kletvih, y tulikeh nedoztoineh ſpotov, koiemiſzi ti G. Boga, y Roditele tvoie tuliko krat opſanil y raſaloztil? *Et hodie tibi ſalus.* Danaſz takai G. Bog tebe preztaie kaſtigati, tulikemi pregonmi, ogovormi, ſziromaſtvom, y betegmi. *Hodie das?* Danaſz daies mir tvoiem nepriatelom z-koiemiſzi tuliko vremena vu jalu y nazlobu ſivel, nym na blagu telu, y poſteniu, ſkodel, nym vſze krivicze opraſchaiuch, y ſnimiſze pomeriuiuch? Et *hodie tibi ſalus.* Danaſz tulikai G. Bog grehe tvoie y vſze krivicze nyemu vuchiniene miloztivno opraſcha. *Hodie das?* Danaſz ô Mladenecz! ô Divoika! ako daies proſchenie onem, z-koiemiſziſze do ſzada nechizto païdaſſila, y vu odurneh nechiztochah do ſzada kalyala, oduriavaiuch naſzladnozti, y paidaſtva, nepohagiaiuch ona navadna mezta, vu koiazteſze tuliko vremena zhagiali bantuvat G. Boga vaſſega? *Et hodie tibi ſalus?* Danaſz na mezto oneh nechizteh naſzladnoztih, ſzercza vaſſa napuniuie veſzeliem duhovnem, nebezkem. *Hodie das?* Danaſz ti ô Zakonzka Perſona, obechas kriſe tvoga zakonztva dobrovolyno podnaſſati, veruozt

jeden

ſeden drugomu chuvati? vu miru, lyubavi, y ſzlosnozti megy ſzobum ſiveti? *Et hodie tibi ſalus.* I danaſz G. Bog zvami, y megy vami pochinia prebivati, vaſz vu dechicze, y vu imetkeh blagoſzlavlyati. *Hodie das?* Danaſz ti ò greſnik teches na ſz. ſzpoved, ſzpovedas chizto vſze grehe tvoie, za nyeſze iz glubine ſzercza ſaluies, y pobolſanie obeches? *Et Hodie tibi ſalus.* I Danaſz tebe G. Bog grehov oproſchenie, duſsnò zvelichenie, y vekovechnò veſzelye obecha. *Hodie Reddis.* Danaſz povrachas, toieto danaſz ti ò Tat, y Tolvay, Kramar y Tergovecz, Prokorator y Szudecz, povrachas ono blago koieſzi ti pokral ali ſzilum vzel, z-vſurami y krivemi nachini dobil, izcziganil, krivo nepraudeno podſze podkopal? *Et Hodie tibi ſalus.* I Danaſz G. Bog tebe povracha ſzvoiu Boſanzku miloſchu, y kincſe vekovechne nebezke tebe obecha. Jednum rechium: *Prout quis cum Deo, ſic agit Deus cum eo.* Kak gdo z-Bogom, tak G. Bog ſnym: dobro ali zlo, ako gdo ſnym dobro, on ſnym joſche bolye, arſze vu dareslyvozti nepuſcha od podloſnikov obladati ſzvoieh. Szuprotivnem pako nachinom akoſze mi budemo zlo proti niemu ponaſſali, naſſem chuteniam y poſeleniam vuzdu puſchali, niega grehi naſſemi bantuvali? Oh! tak rauno y on bude znami baratal, naſz naimre bude kaſtigal rauno vu oneh kotrigeh, zkoiemi mi niega bantuvali budemo. *Quia per quæ quis peccat, per hæc & torquetur.* Sap. c. 11. v. 17. Veli Duh Sz. po Mudrom Salamonu, z-koiem kotrigom; ali nachinom gdo greſsi, onem iztem nachinom y kotrigom je muchen y traplyen.

Na potvergienie ove iztine mogelbi napervo donezti jednoga krivichnoga ſzudcza, koi ſziromaſko ſzvoie podloſno lyucztvo, je tako rekuch na meh derl, nye krivo ſzudech, y nyhovo blago grabech; y G. Bog je prepuztil daie bil pri Kralyu Cambiſe obtuſen zbok ſzvoieh krivichneh ſzudov; koiega kraly vuchinilie na ſzredi piacza na meh odreti.

Mogelbi to poſzvedochiti z-jednum Roſemundum Kraliczum Longobardzkum, koia po ſzmerti Kralya ſzvoga Alboina. pozakonilaſzeie bila z-Kralyem Helmokildom, ali

y niegove lyubavi hitroſzeie zaſzitila bila , ſeleiuchi tretiu ſzvadbu obſzluſavati , pripravilaïe bila ovomu zadni napitek podati, y ſnymſzega mentuvati, ali on opomenien zato, kadamugaie doneſzla, y podavala, zapovedalieie damu napie, kai ako rauno iz pochetka izprichavalaſzeie, ali vendar k-zadniemu moralaie vuchiniti, y on napitek izpiti, vu koiemie ſzmert Kralyu pripraulyenu izpila, y onak neſzrechno poginula.

Nai poſzvedochi to Conſtantinus Ceſzar; Szin Ceſzaricze Irenne , koi imaiuchi ſzvoie naivexe veſzelye podlosnikom Ochi izbadati za kakovu god naimenſu pregreſku ; zbok cheſza raſzerdiuſſiſze niegova Matti na niega , ſzama obodve ochi izpehnula je nyemu.

Kai tulikai vnogemi peldami iz Sz. Piſzma moglobiſze poſzvedochiti, ali mene oude zmegy vſzeh jednu ſzamu Salomeu kcher Herodiaſſichinu nai bude ſzlobodno napervo donezti, koia tanczaiuch pred Kralyem Herodeſſem, kogaie Sz. Ivan kerztitel karal , da neſzme ſiveti nechizto Sennum Bratta ſzvoga. *Non licet tibi habere Herodiadem uxorem fratris tui.* Ni ſzlobodno tebe imeti Herodiaſſiczu ſennu Bratta tvoga, koie karanie buduchi proti glave one nechizte praznieze, zato kadabi pri jedne vechere nye kchi pred Kralyem Herodeſſem tak lepo tanczala, daieie Kraly ponudil bil ſzvoiu miloſchu, kai goder bude od niega proſzila, zadobiti hoche ona pako po naputſcheniu Matere ſzvoie reklaie Kralyu: *Volo , ut protinus des mihi in diſco caput Joannis Baptiſtæ.* Hochu dami taki das na medenicze glavu Ivana Kerztitela, koiu je y dobila , ali Pravicza Boſia ni keſznula jednakem nachinom nyu kaſtigati , ar ova neſzrechna deklich ſsechuchiſze z-Kralyem y materium ſzvoium polek jednoga ribniaka zmerſnienoga, videchi da nye tanecz bilie tak jako Kralyu povolye vu palache, kotelaie ſzvoy kunſt pokazati y na ledu, ali komaiſzeie dvakrat obernula , y offerknula na onom ledu , daſzeie led pod nyum razpuchil , vu ribniak do gerla opala, kade po Boſiem prepuſcheniu led okol vrata jeſze ztiſznul, pod koiem ona ſzvoiemi nogami y vſzem telom jeſze gibala,

y

y poſzile tanczala doteh dob doklam led je vrat obgrizel, glavu od tela obtergnul, koie telo z-duſſum zkupa iz ribniaka vu pekel je opalo, kod to ſzvedochi glaſzoviti piſzecz ztareh Sz. Piſzma pripecheny Niceforus Caliſtus; *Domicella Salome tantum ſe agitabat cum corpore, quod erat ſub glacie, & cum pedibus quaſi ſaltando ſeparavit caput à corpore, efflavitque animam miſerè.* Oh! kak pravo adda pravo govori Duh Sz. po mudrom Salamonu da chim chlovek greſſi, tem od G. Boga je kaſtigan, kai y Dionyſius Carthuſianus ſzvedochi govorecſi: *Fiunt inſtrumenta pœnarum, quæ erant oblectamenta culparum.* Vuchemſze gdo naſzladnie greſſech, z-onemſze y kaſtiguie, koia iztina vſzaki danſze vidi y zpoznava vu vnogeh, y neizbroieneh greſnikeh. Niceph Caſſtus apud Baron. t. 1. a. 36.

Ar odkudaſzu one ztraſsne bolli glaunè, ochnè, gerlnè, zubnè, noſnè? reches morebiti da od katara, od fluxuſſa, od verbancza? morebiti daie iztina, ali gdo on katar, on fluxus, on verbanecz poſſilya? G. Bog, prez koiega znania, volye, ali prepuſchenia, ni laſz iz glave, ni lizt iz dreva opazti nemore, zakai pako takove bolli chloveku poſſilya? zato kaiti vu one glave jeſzuſze kuhale, y kovale tulike nechizte, gizdave, jalne, y vſzakoiachke greſne miſzli; kaitiſzu prekoredno one glave, y gerla kaichim prane, y czifrane bile na ſzpachenie vnogeh; kaiti one ochi jeſzu nedoztoino zbrivale, y gledale obraze, y ztrani telovne, ſzvoium naſzladnoztium, y ſzpacheniem bliſnieh: kaiti chez ona gerla tulike lakomozti nuter, tulike blaznozti, kletve, priſzege, y drugi grehi jeſzu izesli van, proti Boſiem zapovedam. Odkud oni vulogi na rukah y nogah, one kolike y kamenczi nutre vu telu? Eh! odkud drugud nego od Boga, ar z-onemi rukami tulike krivicze jeſzuſze chinile, kraduch, y ſzilum grabech blago lyuczko; ranech y umariaiuch ni krive, ni duſne; y kaikakve nechizte grehe chinechi, G. Bog jeſze bantuval: Onemi nogami vechkrat kerchme, y burdelnicze, neg Czirkve Boſie jeſzuſze pohagiale, y druge na vnoge grehe zapelyuvale: kai y kak od drugeh takai kotri-

gov betegov telovneh recſiſze more, y mora, daie naimre G. Bog poſſilya chloveku vu one kotrige, zkoiemi chlovek ie niega bantuval, proti niegovem Sz. Zapovedam greſſechi; ar *Per quæ quis peccat, per hæc & torquetur.* Z-koiem kotrigom gdo greſsì, na onom takai y muku terpì.

Chuiuſze vecskrat vnogi tuſiti na zrak, na oblake, deſgie, ſzuſſu, czopernicze, kadaijm letina zmanka, na nepriatele od koiehſzu prez zroka praudani, y preganiani, nemiſzlech na Boſanzku praviczu, od koieſzu zbok grehov ſzvoieh kaſtigani; nai adda vſzi ti takovi poſzluhnu Sz. Kralya Davida, koi nym ochito poveda odkud tuliki vſzakoiachki betegi, pregoni, praude, y vnoge druge neſzreche nad nyh dohagiaiu, y veli: *Neque ab oriente, neque ab occidente, neque à deſertis montibus, ſed quoniam Deus Judex iuſtus eſt, hunc humiliat, & hunc exaltat.* Niti od izhoda, niti od zapada ſzunchenoga, niti od gor zapuſcheneh, nego kaiti G. Bog ſzudecz pravichen je; ovoga ponizuie, onoga izviſzuie; toieto vſze neſzreche, tuge, nevolye, pregoni, betegi, ſziromaſtva neprihagiaiu nad chloveka od ſzunchenoga izhoda, ali zapada, nego kaiti je pravichen vu chineh ſzvoieh G. Bog koi ovoga izviſzuie, onoga ponizuie. Ako naiplemeniteſſe Gozpoczke familie, y naibogateſſe hiſe na niſtar dohagiaiu; Ako vu nailepſe dobe pomiraiu roditelom ona jedina draga dechicza; Ako iz jedne ztrani tati kradù blago, iz druge ztrani nepriateli iagme imania; Ako na oneh poztelyah tuliko vremena gnìù oni beteſniki daijm nigdor pomochi nezna, niti nemore; Odkuda vſza ova, y ovem neizbroiene druge oztale neſzreche? morebiti po kakove czoprie y vraſie meſtrie? morebitiſzu krive tomu zvezde, ali zrak? *Eh! neque à dextris, neque à ſiniſtris, ſed quia Deus juſtus Judex eſt.* Niti od deſzne, niti od leve ztrani, toieto niti od zraka, niti od zvezd, niti od czoprie, niti od vragulie prihagiaiu nad chloveka neſzreche: *Sed quia Deus juſtus Judex eſt.* Nego kaiti G. Bog je pravichen ſzudecz, prez koiega znania, volye, ali prepuſchenia nemore jeden laſz iz glave, niti lizt

Pſal. 74. v. 8. & 9.

iz

iz dreva opazti, vnogo menie nad chloveka koia ſzrecha, ali neſzrecha doyti. *Hunc humiliat, & hunc exaltat.* Da pak ovoga ponizuie, onoga izviſzuie, onſze rauno tak znami izkaſuie, kod mi ſnym.

Szmeſno, ali na moy czily kruto prikladno pripechenie piſſe Barzotus od jedne chedne, chizte, y Bogaboieche Gozpodichne, koia zbeteſauffiſze pochelaie naipervo miſzliti za Doctora duſſeunoga, potlam pako vuchinilaie doyti k-ſzebe Doctora telovnoga, koi doiduchi knye, pocheliuie izpitavati kai je manka? za zpoznati pak joſche bolye nye beteg, potrebuvalie nye ruku za potipati ſillu kak bie, y pulſus tuche, ona pak iz naturalzke ſzrameſlyvozti ſzvoie obvilaie ruku ſzvoiu z-rubczem, y onak obvitu jemu zpod odeve podala van, to videchi Doctor, on takai zavilie ruku ſzvoiu vu ſkricz plaſcha ſzvoiega, kogaie na ſzebe imel, y onako hotelſzeie nye ruke doteknuti, y pulſus potipati, nad chim zachudilaſzeie Gozpodichna, y pochelaie miſzliti da on Doctor mora velik norchak, ali bedak bitti, termu recſe kakovie to modus pulſus tipati vu ſzuknu zavitum rukum? to chuiuchi Doctor naſzmeialſzeie y odgovorilie, nechudeteſze Gozpodichna, nitime nepitaite kai chinim, y kak pulſus vas tiplyem, ar ovomu novomu nachinu tipania pulſuſſa vi ſzama jezte zrok, ar jaſze od vaſz vuchim tipati pulſus, y zpoznavam da platnenomu pulſuſſu, potrebniſzu perzti od ſzuknа; jaſzem vaſz naſſel y zpoznal tak ſzrameſlyvu, daſze neuffate mene vaſſe gole ruke podati, zato nitiſze ja vffam z-moium golum rukum vaſz doteknuti, nego kod vi vaſſu vu platnu jeztemi podala, tak ja moiu vu ſzukno zavitu jeſzem k-vam pretegnul, ar kak vi zmenum, tak ja zvami, onda Gozpodichna odkrivſi ruku ſzvoiu Doctoru je podala, koiu on takai ſzvoium golum rukum je priel, pulſus potipal, iz niega beteg nuterni poznal, y nyu izvrachil. Iz koiega pripetchenia hotelbi dabiſze vſzaki V. K. navuchil kak mora z-Doctorom nebezkem baratati, y niega vu betegu, ſziromaſtvu, ali vu koiegod nevolye, y potreboche pomochinika imeti,

imeti, ar kodſzem jur rekel: *Numquam aliter ſe Deus præbet hominibus, quàm homines ſe præbent Deo.* Nigdarſze drugach G. Bog neizkaſuie lyudem, negſze lyudi proti niemu izkaſuiu, y on ſzam po Sz. Zakariaſſu Proroku naſz vuchì govo-
Zachar. c. 1. v. 3. recſi. *Convertimini ad me, & convertar ad vos.* Obernetesze k-mene, y jaſze obernem k-vam: kako dabi hotel recſi G. Bog, ako gdo hoche daſze ja k-nyemu obernem, niega z-miloztivnem moiem okom pogledam, y z-miloſchum moium nadelim; potrebnoie daſze on pervo k-mene oberne po Sz. pokore, po obderſavaniu moieh zapovedih, po terplyvnom, y dobrovolynom podnaſſaniu vſzeh kriſev, teſkoch, y nevoly, koie ja niemu poslyem, y tonam potvergiuie Sz. Kra-
Pſal. 32. v. 18. ly David govorecſi: *Oculi Domini ſuper metuentes eum.* G. Bog ogledaſze miloztivno zverhu vſzeh oneh koijſze niega boïe, boiech greha chuvaiu; kod y zverhu oneh koij niega lyube, lyubech zapovedi niegove obderſavaiu, y vu terpleniu nie-
33. ga naſzlediuiu: *Et aures eius in preces eorum.* I za poſzluhnuti proſnie y molitve teh takoveh, vſzigdarſzu odperta vuſſeſza niegova Boſanzka.

Szuprotivnem pako nachinom izkaſuieſze ſzuproti onem koijſze niega neboiè ſivuchi vu vſzakoiachkeh odurneh greheh ſzlobodneie nego Turki y poganini, kako dabi za Bo-
Ibid. v. 17. ga, za nebo, y za pekel neznali. *Vultus autem Domini ſuper facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum.* Obraſz pako Gozponov zverhu chinecheh zla, za zkonchatijh y zatreti iz licza zemlyè, y naveke kaſtigati te takove vu mukah peklenzkeh: Od oveh ſzvedochi S. Ciril Alexandrinzki go-
S. Cyril Alexandrin. vorecſi: *Quotquot cultu, & obedientiâ, quæ Deo debetur, impiè contemptis, ſuo faſtui, ſatisque libidinibus liberè indulgendum eſſe putaverunt, omnes hi malè, miſerè, perierunt.* Kulikogoder chazt y pokornozt koiaſze G. Bogu ſzamomu doztoie, y izkazati mora, za niſtar derſech, ſzvoiem telovnem poſeleniam, vu gizdozti, lotriah, y drugeh greheh ſzlobodno ſiveti jeſzu ſtimali, vſzi ovi takovi neſzrechno jeſzu poginuli, y od pravicze Boſanzke zkonchani bili, ar kak gdo z-Bogom, tak Bog ſnym.

Piſſu

Pissu historie od Robertussa Kralya Franczuzkoga, koiega podlosniki z-vnogemi vszakoiachkemi odurnemi grehi ztrasno jeszu G. Boga bantuvali, zbok koieh grehov raszerdilszeie bil G. Bog na ono lyucztvo y poszlalie bil vu kralyevztvo niegovo vsze tri naivexe kastige, kugu naimre glad, y voizku, zkoium kastigum videchi kraly zkonchavatisze szvoie kralyevztvo, posselie pred jedno razpelo hitilszeie na kolena szvoia, y suhkemi szuzami poleian pochelszeie moliti za miloschu, dabisze naimre zverhu niega y lyucztva niegovoga szmiluual, y od oneh kastig nyh oszlobodil: Nut chuda, ov kraly vu one szvoie zasgane molitve y prosnie, zachulie glasz Christussev iz Razpela, ove rechi zgovariaiuchi. *Gratiam numquam impetrabis, quoadusque peccata non extirpabis.* Miloschu koiu proszis nigdar nedobis, doklam grehov z-koiemi mene tvoie lyucztvo tak ztrasno bantuie neizkorenis.

Szada dokancham ja moie govorienie N.N. y velim kodszem tuliko krat rekel da G. Bog znami chinì, kak mi snym chinimo, y kodsze mi snym zponassamo, taksze on znami zponassa zakaizato ako gdo kai terpì, y kakove neszreche nad szobum zpoznava, kod betege, pregone, sziromastvo, y oztala, naisze szpomene da *Propter perversa, veniunt adversa.* Zbok nasseh grehov, vsze szuprotivchine prihagiaiu od Bosanzke pravicze poszlane za kastigu, koieh gdo god selisze oszloboditi, naisze oberne k-G. Bogu po Sz. Pokore, po odurieniu grehov, gresneh prilik, y paidastva; jednum rechium da recsem po pobolsaniu gresnoga sitka szvoga, sivuchi vu pobosnozti, terplyvnozti, y drugeh dobrotah kerschanzkeh ako budete G. Bogu vassemu szlusili; G. Bog takai kod zverhu drageh priatelov szvoieh hochesze szmiluvati, y miloztivnoga izkazati ar veli Sz. Augustin: *Qualis apparueris Deo, talis oportet ut appareat tibi Deus.* Kakovsze pokases G. Bogu, takvoga potrebaie dasze pokase tebe G. Bog, kodszeie pokazal miloztivnoga z-onem danasniem lyucztvom od koiegasze Sz. Mathe Evang. szpomina daie naszleduvalo Christussa po ostreh puteh hodechi, glad, seiu, y trud dobrovo- S. August. c. 24. man.

lyno podnaſſaiuchi, nad koiemſzeie ſzmiluval Chriſtus govorechi k-Apoſtolom ſzvoiem: *Miſereor Turbæ.* Milomie Lyucztva. *Quia ecce iam triduo ſuſtinent me, nec habent, quod manducent*, ar jur tri dni za menum hodi, y nima kai jezti, odpuztitiga pak nateſche neſchu, da neopeſſa na putu: Rauno tak y ti ò moie kerſchanzko lyucztvo ako budes z-Bogom tvoiem po putu Sz. Zapovedih y Sz. Pokore hodilo, terpech dobrovolyno za lyubav y volyu niegovu glad y ſeiu, betege y ſziromaſtvo, pregone y druge ſzuprotivchine, prez morguvania, prez kletvih y blaznoztih, ah onſze hoche nad tobum ſzmiluvati: *Miſerear Turbæ*: hoche recſi Milomie moiega lyucztva, y hoche tebe ovde ſzvoium Boſanzkum miloſchum okrepiti, na drugom pako ſzvetu z-dikum nebezkum nadelyti, ar kak gdo z-Bogom, tak Bog ſnym.

Amen.

SZED-

SZEDMA NEDELYA PO TROJAKEH.

Kod vſzako drevo nerodeche dobroga ſzada, podſzekuieſze y vu ogeny poztavlya: Tak y G. Bog vſzakem gresnikom prez ſzâda dobreh dèl chini.

Arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Mat.c.7.v.19.

Drevo koie nechinì ſzada dobroga; bude podſzecheno, y vu ogeny verſeno.

Eſzu vnoge y neizbroiene ztvari, y ztvorenia Boſia koiemſze more vſzaki ſivuchi ter naimre kerſcheni chlovek priſzpodobiti, ali zmegy vſzeh ztvarih od koichſzem ja cſtel kai moie ſive dni, niednamiſze nevidi prilichneſſa od dreva, y tomi potvergiuie na ſzamo Sz. Piſzmo, Sz. Proroki y Navuchiteli Czirkveni, nego y poganinzki mudri, kodie bil Plato Filoſofus, koi veli: *Homo eſt arbor inverſa.* Chlovek je drevo naopak obernieno, ar kakti vſzako drevo ima ſzvoie korenie, zteblo, koru, ſzverſi, liztie, czvetie, y ſzad; tak moreſze recſi od chloveka, koiega glava je koren, zteblo je

telo, kora je kosa, szverſi jeszu ruke, liztie y szàd jeszu dobra, ali zla dela: Dreuie ima korenie szvoie vu zemlye, dobri pako lyudi imaiu proti nebu obernieno, odkud oni, kod drevo od zemlye hranu szvoiu prijmlyu; zlochezti pako lyudi obrachaiu korenie szvoie proti zemlye, nemiszlech, neselech, niti neischuch drugo nego veszelya y naszladnozti zemelyzka vremenitna, y hipnà; nemaraiuchisze, niti nezkerbechi za nebezka vekovechna; y kaktisze dvoie fele dreuie nahagia na zemlye, nekoie pitomo, nekoie diuie, kodszu hruske y jabuke, pitome koie rodè lep, szladek, y smahen szad za vszaki gozpoczki ztol, diuie pako rodè szad suhkek y kiszel, ne za lyudi nego za sivinu prikladen, koiem drevam priszpodobitisze mogu Verni kerscheniki, y krivoverniki: megy pitomemi drevi takai nahagiaiusze nekoia plodna, nekoia neplodna; tak y megy kerscheniki nahagiaiusze nekoij lyudi plodni z-dobremi deli, nekoij neplodni, y kaisze iz drevia neplodnoga y diuiega chinì od gozpodara nyhovoga, tosze chinì iz krivovernikov y prez dobreh dèl kerschenikov dasze naimre podszekuiu, y vu ogeny poztavlyaiu, polek szvedochanztva deneszniega Sz. Evang: *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.* Vszako drevo koie nebude chinilo szada dobroga, podszecheno bude y vu ogeny verszeno; kade potrebaie dobro vpamet uzeti one rechi: *Quæ non facit fructum bonum:* koie nechini szada dobroga, toieto oni kerscheniki (da Heretnike, y vsze krivovernike na ztran oztavim) koij nechine dobreh del, nego liztor zla y gresna dela, kod tulikai y oni leni, nemarni, y iz dussicz szvoieh zpozablyeni kerscheniki, koijsze nezkerbè napreduvati vu dobreh deleh, y snymiszi naime vu nebu zadobivati od koieh Sz. Bonaventura ovak govori: *Illa arbor est origo mali operis, quæ est infœcunda.* Ono drevo je pochetek zloga della, koie ie neplodno, koie govorienie szvoie ov Sz. Serafinzki Doctor tverdi z-rechmi Sz. Evangeliste Lukacha, koisze szpomina od jednoga neplodnoga dreva, vu 13. delu. *Per arborem illam potest intelligi,*

S. Bonav. ſer. 8. in Dom. 7.

Idem ibid.

ligi, qui in operibus virtutis non ſe exercet, cui minatur Dominus ſuccifionem, ſuccide ergo illam, ut quid terram occupat? rechiſzu Sz. Navuchitela. Po drevu onom moreſze razumeti on, koi nechinì dobreh del, koiemuſze grozí G. Bog z-podſzecheniem, podſzeczi adda nye, zakaí zahman vu zemlye ztoi? kaiſze pak z-podſzechenem drevom chini? Vu ogenyſze poztavlya: Rauno togaſze moraiu nadeiati vſzi oni kerſcheniki leni vu ſzlusbe Boſie, y vu obderſavaniu zapovedih Boſieh, koij namezto dobreh del tulike ztraſne grehe chinè, ovi velim takovi nadeiatiſze moraiu ſzekire Boſanzke Pravicze koia nyh kadſze naimenie nadeiali budu podſzeche, y vu ogeny vekovechni peklenzki hiti, ar *omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.* Vſzako drevo koie nerodi ſzada dobroga, bude podſzecheno, y vu ogeny verſeno, kai rauno obilneie nakanilſzem pokazati.

Od naiperveh adda rechih k-czilyu ſzadasniega govorienia moiega, iz Sz. Evang: danasniega napervo uzeteh, pochnemo govoriti, y jeſzu ove *Omnis arbor*, Vſzako drevo, budi ono viſzoko ali nizko, budi rauno ali gerbavo, budi lepo ali merzko, budi ono na bregu ali na doline, vu loze ali ternaczu, iednum rechium budi ono kakovoſzi hoche, y kadegodſzi hoche, ako dobroga, ali pak zeuſzema nikakvoga ſzada nebude rodilo, ſzekire nemore vuyti, podſzechenia naiſze nadeie. Toſze rauno y od vſzakoga chloveka recſi more, y mora, budi on Gozpodin ali kmet, chaztnik ali podlosnik, muder ali bedazt, vbog ali bogat, jak ali ſzlab, lep ali merzeg, ako ſzada nerodi koga G. Bog od niega potrebuie, y chaka, nekaſzi pazi od ſzekire, ar *Jam ſecuris ad radicem arboris poſita eſt.* Jurmu ſzekira za vratom chaka, koiu ſzmert vu rukah dersì, chakaiuch zapovedi Boſie da ſnyum za vrat ſikne, y na tla povalì niegovo mertvo telo, kod mus podſzecheno drevo.

Koi ſeleie videti jedno takovo drevo, neka ide zmenum k-Sz. Danielu Proroku, y on namie hoche pokazati vu

Dan. c. 4. v. 8. 4. delu ſzvoieh knig kade veli: *Videbam, & ecce arbor in medio terræ, & altitudo ejus nimia, magna arbor & fortis, aſpectus illius erat uſque ad terminos univerſæ terræ, folia ejus pulcherrima.* Videlſzem y nut drevo na ſzredi zemlye, viſzina niegova je prevelika, drevo veliko y jako, vigieno tia na krai ſzveta, liztie niegovo je nezgovorne lepotè: Oh Boſe! lepoga dre-

Ibid. v. 11. va, ali kaiſzeie pripetilo? poſzluſſaite N.N. *Ecce vigil & ſanctus de cœlo clamavit fortiter: Succidite arborem, & præcidite ramos ejus.* Zachulſzeiè glaſz jaki iz neba govorecſi, podſzeczete drevo, y prekleſtrete ſzverſiè niegovo, po koiem drevu zlamenuvalſzeie on veliki Kraly Nabukodonozor, koi ako prem tak velik y zmoſen, tak glaſzovit y moguchen, tak ſzrechen y ſzerchen, oſzloboditiſze vendar, y vuyti ni mogel Szekire Boſanzke pravicze, dabi nebil od nye podſzechen y zkonchan, y to naibolye zbok toga da on ni dobreh del ſzada rodil; kaiſze takai od zmoſnoga Kralya Balthaſara y neizbroieneh drugeh recſi more, da naimre kadaſzuſze naibolye vu chazteh, ſzrechah, y bogacztvah zelenili, y ſzvoie moguchnozti ſzverſi po vſzeh kraieh ſzveta raſſiriavali, ſzmerti pako naimenie nadeiali, ondaſzu podſzecheni od ſzmerti ſzekirum bili, zato pravo govori danaſni Sz. Evang: *Omnis arbor.* Vſzako drevo, toieto vſzaki ſivuchi chlovek mora doyti pod ſzekiru nemile ſzmerti.

Druge rechi daſze takai od vſzakoga razumeti budu mogle veli daſzu ove: *Quæ non facit fructum bonum:* y ovakſze razumeti moraiu, da naimre Sz. Evang. govori od vſzakoga dreva, koie nerodì ſzada dobroga, kadeie potrebno dobro zapametiti one rechi *fructum bonum.* Szada dobroga, toieto ſmahnoga vugodnoga, y povolynoga, a neveli lepoga, cherlenoga, gladkoga, ali kai takvoga, nego veli dobroga, arſze dobro zna da vnoga dreva rode lep zvuna ſzad, ali znutra je piſſiv, cherviv, gnyl, ſuhkek, y greneg, za koiega lyudi nemariu, negoga ſivine na hranu daiu. Tak rauno videſze nekoij da rodè ſzàd dobreh dèl, koiaſze zvuna vide lepa, dobra, ſzveta, kodſzu oni pozti, almuſtva, pohagia-

nia

nia Czirkvih, guzta ſzpovedania, pobosne molitve, aliſzu znutra cherviva, piſſiva, gnyla, kiſzela, y kot takova niſzu za ztol nebezki, nego peklenzki, arſzu vſza ova vuchiniena ne na chazt, y diku Boſiu, nego za zkaslyvozt chlovechanzku, y vu vnogeh kaikakveh ſzmertnih greheh, odkud Sz. Gregur Papa govori: *Cum perverſa eſt intentio, quæ præcedit, pravum eſt omne opus, quod ſequitur, quamvis rectum eſſe videatur.* S. Greg. Pap. Kadaie zlochezto nakanenie koiega dobroga della, zkoiemſze ono dello chinì, tak takaiſſe y dello zlem nakaneniem vuchinieno nikai nevalya, akoſze prem neznam kak dobro y ſzveto ſzamo od ſzebe zvuna vidi, zakaizato potrebaie daſze takova dobra dela chinè chiztem ſzerczem y dobrem nakaneniem na chazt y diku Boſiu, y ſzvoie duſnò zvelichenie.

Drugoch ni zadozta da jedno drevo lepo razte, lepem zelenem liztiem, y czvetiem okincheno, negoſze od niega potrebuie y ſzad dober, zrel, y ſmahen. Tak vu kerſcheniku niſzu zadozta vanzka nekoia zlamenia, ali dobre rechi, niti dobra nakanenia, ali pak pochetek kakovoga dobroga della, ar vſza ova niſzu drugo nego liztie, y czvetie, koia vſzaki veter lahko otreſze, ali mraz opari, y tako na hitrom poginu: Oh! kulikoie pak y kuliko na ſzvetu teh takoveh koij ſzamo liztie, y czvetie rodè, toieto, koij vſzigdar imaiu dobro hotenie, y nakanenie Bogu ſzluſiti, y dobro ſiveti, ali nigdar nepochiniaiu toga chiniti; y tako od nemile ſzmerti neſzrechno podſzekuiuſze, y vu ogeny peklenzki hitaiu, kaiti zreloga y dobroga za ztol kralya nebezkoga nigdar nepochiniaiu roditi ſzada: *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.* Vſzako drevo koie nechinì ſzada dobroga bude podſzecheno, y vu ogeny verſeno; oude potrebaie dobro zapametiti ove Chriſtuſſeve rechi: *Arbor, quæ non facit.* Drevo koie nechinì, neveli *in præterito. Quæ non fecit.* Koie ni chinilo, niti *in futuro. Quæ non faciet.* Koie nebude chinilo, nego veli *in præſenti. Quæ non facit.* Koie nechinì, hotechi dati na znanie, da ni

dozta

dozta daie drevo kada rodilo, ali pak ztoprav negda rodilo bude, negoie potrebno da vezda rodi: Takfze recfi mora od vfzakoga kerfchenika, da naimre ni zadozta daie kada dobro fivel, y poboſno Bogu fzluſil, Boga, y bliſniega fzvoga lyubil; ali pak da to ztoprau negda bude chinil, negoie to potreba nepreztanczè vfzaki dan chiniti.

Tretia rech Chriſtuſſeva je *Excidetur.* Hocheſze podſzechi, toieto vſzaki on kerſchenik koi dobreh del ſzada nepreztanczè nerodi podſzechen od ſzmerti ſzekirum bude, ar *ſecuris ad radicem arboris jam poſita eſt.* Szmert ſzekirum vſzakomu za vratom ztoi, zapovedi Boſie chakaiucha da zamahne, y podſzeche, duſſu od tela razluchi, y to pervo vremena, y neg natura ſzobum donaſſa, kaiſze vechkrat vidi kak vnogi vu mladozti, nekoij zdravi y veſzeli, vu malom chaſzu, vu jednom hipu od nemile ſzmerti jeſzu podſzecheni, kadſzuſze naimenie nadeiali, odkud Duh Sz. po mudrom Syraku opomina vſzakoga ſivuchega chloveka: *Ne impiè agas multum, ne moriaris in tempore non tuo.* Nechini vnogo zla, niti negreſi, da neumres vu vremenu ne tvoiem, toieto pervo negbi drugach polek nature prez greha ſivuchi umreti moral, y zato pravoſze veli *in tempore non tuo*, vu vremenu ne tvoiem, ar vreme greſnoga chloveka ni ono, vu koiem on ni pripraven umreti, y na rachun Boſi poyti, kodſzu vu takovom vremenu podſzecheni bili vſzi lyudi na obchinzkom potopu, y za nym lyucztvo Sodome y Gomore, Varaſſev, Datan y Abiron, Aman y Amon, Saul, Abſolon, Antiokus, z-neizbroienemi drugemi, koij vſzi kod zlochezta dreva biliſzu podſzecheni, y zkkonchani, kadaſzuſze naimenie nadeiali. *Excidetur.* Podſzechiſze hoche vſzaki gresnik kod zlochezto drevo, ne ſzamo kadſze naimenie nadeial bude ſzmerti, nego jednum ſzilnum y teſkum ſzmertium bude umreti moral, kodſzegod drevo debelo ſzilum y teſkochum podſzekuie, y toie perva kaſtiga z-koiumſze Chriſtus vu danaſniem Sz. Evangel. vſzake greſne duſſe, ſzada dobreh del nechineche grozi; da naimre *Excidetur.* Podſzechena

Eccleſ. c. 7. v. 18.

chena bude kot drevo zloſchezto, kadſze naimenie nadciala bude.

Druga pako kaſtiga je ova, da naimre vu ogeny bude hitchena: *Et in ignem mittetur*, y vu ogeny bude verſena, toieto vu ogeny peklenzki: Odkud poſtuvani Hugo polek ſzvedochanztva Sz. Ivana Chriſoſtoma govori zverhu danasniega Sz. Evang. ovak: *Duæ ſunt pœnæ, excidi, & in ignem mitti, qui enim comburitur, etiam à Regno exciditur.* Hugo in c. 7. Matth. Dvoia je kaſtiga z-koiumſze Chriſtus grozi, podſzechenomu bitti, y vu ogeny verſenomu, koi pak vu ogenyſze hita, onſze od Neba odbia, y odtuiuie: *Multi gehennam horrent, ego verò caſum illius gloriæ multò majorem gehennâ pœnam ajo.* Govori nadalye Hugo, da naimre vnogiſze pekla boie, ja pako pogublyenie dike nebezke vnogo vexu kaſtigu od muke peklenzke preſtimavam: *Intolerabilis eſt gehenna, verùm etiam mille aliquis ponat gehennas? nihil tale dicet, quale eſt à beata illa gloria excidere, & odio Chriſti haberi.* Dokancha ſzvoie govorienie Hugo recheni: Velika ztraſsna, y nepodneſſena je muka peklenzka, ali nai gdo jezero peklov poztavi napervo, nikai nepove niti nepokaſe tak teſkoga, y ztraſsnoga, kodie muka videtiſze od one Blaſene dike nebezke odverſenoga, y od Chriſtuſſa kralya one blaſene dike odurienoga.

Velike y ztraſsne vſzakoiachke muke izmislyaliſzu negdasni poganini, zkoiemiſzu kerſchenike muchili, kada naimre vu jednom brunchenom volu zaperte kerſchenike jeſzu pekli, kuhali, y frigali, buduchi pod onem volom velik ogeny nepreztancze kurien. Velika muka bilaie ona, z-koium lyucztvo Scitie je muchilo ſive lyudi, kadaieie zaſvavalo vu razparane konyzke, y volouzke terbuhe, vu koieh ſparoma hranieni z-kruhom, poztaialiſzu hrana chervov, koij vu oneh merczinah gniuchi, y od chervov mucheni moraliſzu neſzrechno pomreti. Velika muka bilaie nevernoga Maxenczi-uſſa Ceſzara z-koiumie on kerſchenike muchil, kadaie ſive chinil privezuvati k-mertvem, y onakieie puſchal od ſzmrada y vonybè pogibati. Niti menſa muka je bila ona izmis-

lyena od lyutoga Dioclecziana Ceſzara ſzuproti kerſchenikom, koieh vnoſinu chinilie vkup zvezati y na jeden kup poztaviti y preſſati kodſze grozdie preſſa: Ali ja ovde chuiem Sz. Ivana Chriſoſtoma govoriti da vſze muke, od vſzeh nailyuteſſeh, y nainemiloztivneſſeh poganinov izmislyene, y kerſchenikom zaudavane, naproti naimenſe peklenzke muke, jeſzu vſze ſzmeh, noria, y ſala: *Ludrica hæc ſunt omnia, & riſus ad illa ſupplicia, pone ferrum, pone ignem, beſtias, & ſi quid his difficiliùs noſti, attamen hæc omnia nec umbra quidem ſunt ad illa tormenta.* Naiſze poztave vſza naioſtreſſa, y naiſpichazteſſa ſeleza, nai vſzi naigorucheſſi plamni y vuglenia, nai vſze nailyuteſſe, nailakomeſſe, y naichemerneſſe beſtie, y akoſze kai vexega y ztraſneſſega izmiſzliti more, vſze vendar vſzega ſzveta muke niti niſzu ſzencza, vnogo menie ſzpodoba onem peklenzkem mukam, koieh z-jezikom chlovechanzkem ni mocſi izrecſi, niti razumom preſzèchi, ako veruiemo Sz. Otczu Auguſtinu koi veli: *Mala inferni dicere, aut cogitare, ut ſunt, nemo poteſt, pejora quippe ſunt valde, quàm cogitantur.* Muke peklenſzke kakoveſzu dopovedati, ali razmiſzliti nigdor nemore, arſzu prez kraja y koncza vexe y ztraſneſſe, negſze razmislyaiu. Oh! kerſchene greſne duſſe pitam ja vaſz ovde *Quis ex vobis, quis ex vobis habitare poterit cum ardoribus ſempiternis?* Gdo, gdo zmegy vaſz bude prebivati mogel z-plamni vekovechnemi? zmegy vaſz velim koij za jednu gizdavu, nechiztu, ali nenavidnu miſzel, za jeden pogled, za jedno nepoſteno doteknenie, za jednu kratku naſzladnozt, za jeden mal dobichek, pogublyate kincſe, veſzelya y naſzladnozti vekovechne nebezke, terſzi zaſzluſuiete, y zadobivate vekovechne muke peklenzke, kod tulika zlochezta dreva rodecha ſzad ne za ztol Kralya nebezkoga, nego za ztol Lucifera peklenzkoga. *Ah quis ex vobis, quis ex vobis habitare poterit cum ardoribus ſempiternis?* Gdo zmegy vaſz prebivati bude mogel z-plamni vekovechnemi?

S. Joa. Chryſoſtom. apud zuccan. Con. 14.

S. Auguſt. l. 9. de trip. habitaculo. 1.

Vi ò previſzoka Gozpoda koia kod tulika viſzoka y ſiroka dreva po vnogeh Orſzageh, Varaſſeh, y Gradeh raſſiriate

riate ſzverſi vaſſe oblazti, ladaiuch ſnymi, y zapovedaiuch vu nyh, zeleniteſze vu zmoznozti y bogacztvah, czvetete vu chazteh y naſzladnoztiah, ali prez vſzakoga ſzàda vrednoga y doztoinoga za nebezki ztol Ztvoritela vaſſega, ſivuchi liztor vu lakomozti, zkupozti, y oztaleh greheh, nemiſzlech na Boga nit na duſſu, na nebo nit na pekel: kak budete mogli prebivati vu mukah peklenzkeh na veke?

Vi ò Szudczi, Magiſtratuſſi, Prokoratori, koij omitcheni y zaſzleplyeni z-darmi pravichne oſzugiavate, a krivchne zagovariate, branite, y prez kaſtig oſzlobagiate, y prozte odpuſchate, koijſze vu perve grehe povrachaiu, kak budete G. Bogu Szudczu nebezkomu od vaſſeh krivicz, y nyhoveh grehov mogli rachun davati? kak vu mukah peklenzkeh vek vekoma prebivati?

Vi ò Kramari y Terſczi, koij krivo kupuiuch, y nepravdeno prodavaiuch bogati poztaiete, niti nigdar ſzada ſz. almuſtva nerodite, nego vſze vu vexeh cziganiah ſivete, dan y noch miſzlechi, hlepechi, y bolyeſze zkerbechi za dobichki vremenitnemi, neg za kincſi vekovechnemi, kak budete mogli prebivati zplamni, y vragmi peklenzkemi?

Vi ò priprozti Muſaki y teſaki, koij od pochetka do koncza ſitka vaſſega drugoga ſzada nerodite nego ſuhke y grenke diuie hruſke y jabuke oneh vſzakoiachkeh grehov, zkoiemiſze peklenzke ſzvinie hrane y naſzladuiu, à naimenſega ſzada za ztol nebezki, kakovoga dobroga della nigdar nechinite, kak, kak z-onem peklenzkem odurnem zveriem prebivati budete mogli?

Vi ò Senzkoga ſzpolla vſzake verzti y ztana perſone, koie rodite iztinaie to ſzada dozta lepoga zvuna, ali iznutra piſſivoga, chervivoga, y gnyloga, ali za nikakovu haſzen, ar kralyu nebezkomu oduren y ſzuprotiven je ſzad vaſs; toieto hochu recſi, hodite po Czirkvah k-Sz. Maſſam y Prodekam, ali vecs z-nakaneniem videti one, ali bitti vigiene od oneh za koiemi ſzercza vaſſa omilaiu, ſelechi od nyh bolye neg od Boga bitti lyublyene: hodite na Sz. Szpovedi y Pri-

cheſchania, ali vecs iz navade neg iz poboſnozti, kaſeteſze kako dabi hotele z-vuztmi vaſſemi Bogu noge odgrizti molech, ali z-onemi iztemi vuztmi ogrizavate bliſneh vaſſeh poſten glaſz; rodite ſzad lep ſz. molitvih, almuſtvih, poztov, y drugeh dobreh del koiaſze zvuna vide kruto lepa, y hvale vredna, ali iz nutra jeſzu vſza piſſiva, cherviva, y gnyla pred liczem Boſiem, koi hoche imeti dober y zrel, ne ſzamo lep nego y ſmahen ſzad od vaſz, kod od drev ſzvoieh, vu ternaczu Sz. Matere Czirkve zaſzaieneh: Nepoznavaſze adda niti nehvali drevo koie lepo viſzoko y ſiroko razte, niti koie lepo czvete, ali lep ſzad rodi, nego koieti lep zkupa y dober ſzad rodi, takovo drevo je hvale y preſtimania vredno, y tonamie Chriſtus hotel obznaniti vu danasniem Sz. Evang. z-ovemi rechmi: *Ex fructibus eorum cognoſcetis eos.* Iz ſzada nyhovoga hochete poznati nye. Tak y vſzaki chlovek koi zvunzka dobra dela znuterniem dobrem nakaneniem y chiztum conſcienczium chini, takova dobra dela jeſzu on preſtimani ſzad doztoien za ztol Kralya Nebezkoga.

To pak vſze hotelnamie Odkupitel nas obznaniti, y podvuchitinaſz z-onemi naizadniemi rechmi danaſniega Sz. Evang. *Non omnis, qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum, ſed qui facit voluntatem Patris mei, ipſe intrabit in regnum cœlorum.* Ne vſzaki on koi govori Gozpone, Gozpone, ulezti hoche vu kralyeuztvo nebezko, nego koi chini volyu Oteza moiega on vlezti hoche vu kralyeuztvo nebezko, zverhu koieh rechi Sz. Hilarius Biſkup ovak govori: *Regnum enim cœlorum ſola verborum officia non obtinent, neque qui dixerit Domine, Domine, hæres illius erit, quid enim meriti eſt dicere Domine, Domine? numquid Dominus non erit, niſi fuerit dictus à nobis?* Kralyeuztvo nebezko ſzamemi rechmi nedobivaſze, niti koi govori Gozpone, Gozpone, odvetnik niegov bude, ar kakov naiem je recſi Gozponu, Gozpone? jeda morebit Bog nebude Gozpon, ako nebude od naſz tak imenuvan? Vnogi pak vu molitve govore Bog moy

S. Hilarius in Comment. in Matt. c. 6.

y vſze dobro moie, veſzelye moie, dika moia, naſzladnozt jedina moia, veli Sz. Thomas *de Villa Nova*, kai ako iz pravoga ſzercza govore, pravo govore, ako pak ne? tak laſu, kod laſu vnogi y vnoge koij za Boge ſzvoie dersè, terbuhe ſzvoie *quorum Deus venter eſt.* Derſe za Boge one peneze koie po krivicze ſzpravlyaiu, y zkupo chuvaiu; one naſzladnozti telovne koie proti volye y zapovedi Boſie vuſivaiu &c. y zato ti takovi zahman krichè Gozpone, Gozpone, Bog moy y vſze dobro moie, arſze vu tom jako vkaniuiu, ar Bogi koie oni mole nyh vuchiniti hote odvetnike ne jur dike nebezke, nego muk peklenzkeh.

Takſzuſze negda vkanile bile one nore Devicze od koichſze Sz. Matthei Evang. ſzpomina daie naimre bilo deſzet Devicz, pet ſzpametneh, a pet neſzpametneh, koie vſze chakaleſzu zaruchnika nebezkoga z-lampaſſi goruchemi, za zprevoditiga vu kralyeuztvo niegovo, y vlezti ſnym na ſzvadbu nebezku, ali kaiſzeie pripetilo? doyduchi Zaruchnik, one ſzpametne Divoike imaiuchi ſzvoie lampaſſe pune olya zprovodileſzuga nuter z-goruchmi lampaſſi, one pako neſzpametne neprovideuſſiſze obilno z-olyem, y imaiuchi lampaſſe vgaſſene, za Zaruchnikom niſzu bile puſchene, zato zvuna kuchechi na vrata krichaleſzu k-Zaruchniku nebezkomu: *Domine, Domine, aperi nobis.* Gozpone, Gozpone od- Matth c. 25.
prinam, ali zahman, ar iz nutra zachuleſzu glaſz Zaruchnikov: *Amen dico vobis, neſcio vos.* Nepoznam vaſz za moie Zaruchnicze, oztanete vane. Rauno tak N.N. vnogem y vnogem pripetitiſze hoche na nyhove zkradnie vure, koij videchi priblisavatiſze vreme preminenia nyhovoga iz ovoga ſzveta, buduſze ſeleli Zaruchnikom nebezkem vkup ſzpraviti vu dike nebezke, buduga nazavali na pomoch ſzuproti tentacziam vraſiem govorecſi: *Domine, Domine*, Gozpone, Gozpone Ztvoritel, y Odkupitel moy ſzmiluimiſze, y neodverzime od tebe, nit tvoiega miloztivnoga oka od mene, ali za nikakvu haſzen, ar nym odgovorieno bude: *Neſcio vos.* Nepoznam vaſz gdozte vi, kako dabijm hotel recſi,

Nepoznam vaſz za moie Szine y Kchere, koij mene niſzte znali kod Otcza lyubiti, chaztitime, y preſtimavati doklamzte zdravi bili. *Neſcio vos.* Nepoznam vaſz kakti ſzluge y ſzlusbenicze moie ako rauno krichite, *Domine*, *Domine*, Gozpone, Gozpone, ar vi mene za Gozpona vaſſega nizte hoteli poznavati, niti zapovedih moieh obderſavati. *Neſcio vos.* Nepoznam vaſz kakti za Zaruchnicze moie, ar vi nizte proti mene kod Zaruchniku naimenſe lyubavi izkazali, vſze ztvari bolye lyubech neg mene, vſzem bolye dvorech neg mene, y zato *Neſcio vos.* Nepoznam vaſz za moie Ovchicze, pokehdob da vi nizte mene poznavale za paztira vaſſega, niti glaſz moi poſzluſſale jezte. Jednum rechium: *Neſcio vos.* Nepoznam vaſz za drevie moie od mene vu ternaczu Sz. Matere Czirkve zaſzaieno, ar nerodite *fructus dignos pœnitentiæ.* Szada vrednoga, ſzada dobroga, y mene povolynoga Sz. pokore y drugeh dobreh del, koiegaſzem ja z-Otczem moiem nebezkem od vaſz potrebuvali, ar mi niſzmo zadoyolyni ſzamem liztiem oneh rechi: *Domine*, *Domine*, Gozpone, Gozpone, nego polek liztia potrebuemo y ſzad dobreh dèl, y vendar natoſze malo miſzli od ſzadasniega vremena kerſcheneh lyudi, koij za vſza telovna y-vremenitna bolyeſze zkerbè neg za vekovechno zvelichenie ſzvoie, miſzlech, y uffaiuchiſze prevzetno da na zkradnie vure ſzvoie z-jednem udreniem perſzih z-dvemi ali tremi rechmi, miloſchu Boſiu, oproſchenie grehov, y duſno zvelichenie zadobiti hote, kotie to vſze zadobil on tolvay Dismas na deſznu ztran Chriſtuſſa zverhu gore Calvarie viſzechi, alijh uffanie nyhovo vkaniti hoche, kotie vnoge y prevnoge vkanilo, med oztalemi naulaztiro onoga gresnika, koi buduchi vecſkrat karan, opominan, y nagovarian dabiſze grehov oztavil, greſni ſitek ſzvoy pobolſal, y za grehe ſzvoie pokoru delal, ali on vſzigdar je odgovarial da on to lehko na zkradnie vure ſzvoie tremi rechmi vſze opravi, pripetiloſzeie pak da kadabi neki dan po jednom viſzokom moztu jahal, na koiemſzeie kony popiknul y ſnym zkupa iz mozta vu vodu

du opal, kai ſtima gdo daie on onda vu one ſzmertne pogibeli miſzlil, chinil, ali govoril? je morebiti vu nebo k-Bogu zkruſſenem ſzerdczem krichal, kodſzeie vſzigdar uffal y nadeial krichati G. Boſe miloztivni ſzmiluiſze mene gresniku? ako gdo od vaſz N.N. to ſtima, vkaniuieſze kruto, kodie on vkanien bil od uffania ſzvoiega, ar on peklene vuze vrag kogaie vſzigdar imal navadu za vſzakum rechium nazavati, y koiemuie bolye ſzluſil neg G. Bogu, zato y onda takai zruchilmuie duſſu y telo ſzvoie tremi rechmi naimre ovemi. Vzemi vſza vrag, y tako ovo zlochezto drevo greſnem ſzadom ſzvoiem kadaſzeie naimenie nadeialo, onda je podſzecheno, y vu ogeny peklenzki vekoma hitcheno bilo, na peldu vſzemu ſirokomu ſzvetu.

Ni vendar potreba ſtimati y veruvati dabi nekoij govorecſi ove rechi: *Domine*, *Domine*, Gozpone, Gozpone, na zkradnie vure ſzvoie miloſche Boſie dobiti nemogli, ar veli Chriſtus: *Non omnis*, Ne vſzaki, *Ergo aliquis*, Adda negdo, prez vſzake dvoinozti, koi pak bude on? bude on izti kerſchenik ako prem greſnik, koi z-liztjem oveh rechi Gozpone, Gozpone, porodi ſzad tulikai zkruſſenia y pokore *fructum dignum pœnitentiæ*, vere, uffania, y lyubavi, kodie porodil malo pervo imenuvani tolvay Diſmas, ali oh kak malo y malo je teh takoveh ſzrechneh Diſmaſſev na ſzvetu, ar veli Sz. Bernard: *Qualis vita*, *finis ita.* Kakov ſitek, takova y ſzmert, iliti konecz ſitka. I Sz. Hieronym: *Non memini me legiſſe, bonâ morte obiiſſe, cuius ſemper mala vita fuit.* Vnogoſzem cſtel ali toga nigdar dabi gdo dobro umerl, koi vſzigdar zlochezto je ſivel, kakti drevo koie od mladozti vſzigdar je rodilo ſzad ſzlochezt, ſuhkek, kiſzel, piſſiv, za naivexe chudo moglobiſze derſati dabi pod ztarozt, ali onda kadabi chlovek na nye ſzekirum zamahnul, za podſzechie, pochelo naturu premeniati y dober ſzladek ſzad roditi.

Tako y vi ò prelepa dreva N.N. od ruke Boſanzke na ſzredi ternacza Sz. Matere Czirkve zaſzaiena, z-roſzum miloſche Boſie poſkroplyena, z-keruium Szina Boſiega zaleiana, toplinum

linum Duha Sz. okreplyena, Szvetemi Sacramenti obgraiena, pazete dobro da budete rodila ſzad dober, lep, y ſmahen, vſzaki polek zvania y ztaliſſa ſzvoga, ako neſchete biti podſzechena, y vu ogeny peklenzki hitchena.

Joan. c. 5. Vi adda naipervo ò Redovne Perſone od koich oſzebuinem nachinom Szin Boſi govori: *Ego elegi vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus veſter maneat.* Jaſzem odebral vaſz dabi posli, z ſzad doprineſzli, y ſzad vas da oztane, vi velim ò prelepa dreva ako neſchete bitti neſzrechno podſzechena, y vekoma vu pekel hitchena, budete czvetuchi ſzvetu, y rodni nebu, na ſzpodobu Mandalzkoga dreva, koie zmegy vſzega ſzadovenoga drevia naipervo czvete, tak y vaſſa dusnozt je naipervo czvezti megy oztalem dreviem vu ternaczu Sz. Czirkve zaſzaienom; Mandala czvetucha mora joſche veliku zimu, vetre, y godine merzle podnezti, czvetucha vendar oztaie y plemenit ſzad donaſſa: Tak y vſzaka Redovna perſona mora vnoge ſzuprotiuchine od tela, ſzveta, y vraga preterpeti, ali zato nemora czvetia vnogo menie ſzada pogubiti.

Vi ò Zakonzki lyudi vſzakoiachka lepa dreva, ako neſchete od ſzekire Boſanzke pravicze podſzechena, y vu peklenzki ogeny hitchena bitti, naſzleduite Figovo drevo, koiega czvet je pervi ſzad, potlam pak drugi ſzad rodi, tak chinete y vi, da z-figovem drevom budete od ſzebe mogli recſi: *Flores mei fructus honoris, & honeſtatis.* Czvetie moie je ſzad poſtenia y chazti vreden, zkerbeteſze na vaſſu dechiczu koiuzte iz ſzebe rodili kod tulike roſicze, nyu tak chuvaite, y vuchete, da ona po navukeh vaſſeh poztanu ſzad chazti y poſtenia, vreden y doztoien ztola kralya nebezkoga. Vi takai da budete rodili ſzad dobreh del vreden ztolla nebezkoga; Kai ako zamudite y zakeſznite vuchiniti pred zimzkem vremenon one naimre ztarozti, betegov, ali lenozti, vas ſzad nebude mogel dozreleti, nadeiatiſze morete kod figovo drevo ſzekire ſzmerti, y ognia peklenzkoga.

Vi ò Mladenczi y Divoyke pod oblaztium vaſſeh roditelov

telov ſivuchi budete: *Sicut novellæ olivarum.* Kakti mladicze vlichne vſzigdar zelene po letu y po zime, czvetete joſche vu mladozti, y rodete ſzad, kod vlichne mladicze chine, ſivuchi vu pokornozti, poboſnozti, chiztoche y poniznozti, nenagiblyeteſze proti zemlye, nego izraven proti dike nebezke raztete, vſzigdar bolye premislyavaiuch lepotu y veſzelye nebezko vekovechno, neg chalarnozti y naſzladnozti hipnè ſzveta ovoga. Pſal. 127.

Vi ò Vdovicze ſivete na ſzpodobu jednoga dreva Palme imenuvanoga, koie drevo naibolye po zime razte, y chimſzu vexe zime, tem ſzlaiſſi ſzad rodi, tak y vi po zime one ſalozti, y pregonov raztete vu Sz. krepoſchah, vu lyubavi proti Bogu, y bliſniemu, vu chiztoche poniznozti y poboſnozti polek ztaliſſa ſzvoga: Palma ako je friſkum vodum zaleiana, pochne pogibati y ſzuſſitiſze; Tak y vi akoſze budete friſkale z-naſzladnoztmi ſzveta ovoga, pochnete taki pogibati vu miloſche Boſie, ſzada ſz. dobrot nebudete mogle roditi, y tak, budete podſzechene y vu ogeny hitchene, ar veli Sz. Pauel: *Vidua, quæ in deliciis eſt vivens, mortua eſt.* Vdovicza koia ſive vu naſzladnoztiah, mertva ie. 1. Timot. c. 5.

Jednum rechium govorim vſzem ztarem y mladem, vbogem y bogatem, gozpode y kmetom muſkoga y ſenzkoga ſzpolla, ſzvetczkoga y redovnoga ztaliſſa lyudem, poſzluſſaite y premislyavaite danaſniega Sz. Evang. rechi z-koiemiſze grozi Szin Boſi. *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.* Vſzako drevo koie nerodi ſzada dobroga, podſzecheno bude y vu ogeny hitcheno: Zato nai vſzaki dobro razmiſzli kakov ſzad do ſzada je rodil, y vezda rodi, nai velim razmiſzli ſzvoiu pamet kai miſzli, ſzvoie ſzercze kai ſeli, ſzvoia vuzta kai govore, ſzvoie ruke kai delaiu, ſzvoie noge kud hode, y onda zpoznati hoche kakov ſzad rodi, dober ali zlochezt, za nebo ali za pekel: akoli dober, blago vam; ako zlochezt jai vam. *Ex fructibus eorum cognoſcetis eos.* Iz ſzada zpoznatiſze more kam drevo ſzliſſi. Am.

OSZMA NEDELYA PO TROJAKEH.

Kak vſzaki kerſchenik z-blagom ſzebe od Boga podelyenom, more y mora ſzirote Boſie ſzebe priatele vuchiniti.

Facite vobis amicos de Mammona. Lucæ c. 16. v. 9.

Vuchinete ſzebe priatele iz blaga.

NEkoi mudri Filoſofus ſzudilie negda y vuchil, da ne ſzamo je vredno, nego y potrebno vſzakomu ſivuchemu chloveku imeti konche jednoga priatela, y takai jednoga nepriatela, y to zato dabimu priatel praviczu y iztinu povedal; Nepriatel pako dabi na vſze niegove ehine, pute, y korachaie pazil. Takai dabiga priatel opominal, y karal videchiga kai zlo y krivo chiniti, y po gresneh puteh hoditi: Nepriatel pako dabiga preganial y trapil, ter ovem nachinom terplyvnozti niega vuchil; Ar y vſzaki chlovek ima vſzigdar jednoga dobroga Angiela ſzebe za Chuvara od G. Boga odluchenoga, koiga na vſzako dobro obracha, y od vſzakoga zla oduracha; Ali ima takai y hudoga Angiela polek ſzebe koimu na vſzaku rech, korachai y pogled, pazi na vſzako zlo

y

y greſno dello naduſzava, vabi, y tenta; Kaiti pako ime Nepriatela, y hudoga duha vſzakomu chloveku ie ſzuprotivno y odurno, nitiſze koi chlovek naiti more na ſzvetu koibiga ſelel imeti, vnogo menie pak z-hudem duhom ſzpravlyatiſze, zato Szin Boſi opomina naſz kakſze moramo za dobroga priatela zkerbeti, govoreeſi vu danasniem Sz. Evang. *Ego autem dico vobis, facite vobis amicos de mamona.* Ja pako govorim vam chineteſzi priatele iz blaga, y zrok tomu daie ov: *Ut cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.* Da kad pomenykate oni primu vaſz vu vekovechna prebivaliſcha, znaiuch dobro on, one Duha Sz. rechi: *Amicus fidelis protectio fortis,* da naimre vſzaki verni priatel, ie obramba y podpornia preiaka vſzakomu koiga ima, y one druge: *Amico fideli nulla comparatio.* Nikai na ſzvetu ni bolſega od priatela vernoga, koiemu za priſzpodobiti, ni ztvari naſzvetu. Kade pako, y kakbiſze mogel takov priatel dobiti, ali nayti; Iztinaie danaſz Chriſtus vu danasniem Sz. Evang. vuchi kakbi ſzi mi verne priatele mogli naiti y vuchiniti, naimre: *De Mammona iniquitatis.* Iz blaga krivichnoga, koie rechi potrebaie razumeti ovak, da naimre neveli, niti nerazme Chriſtus blaga onoga koieſze po tatbinah, tolvaiztvu, vſurah, y cziganiah krivo y nepraudeno zadobiva, govori Hugo Cardinal. *Non eſt intelligendum de mamona iniquitatis, id eſt, pecunia injuſtè aquiſita, & iniquo titulo poſſeſſa, ſed intellige de mammona iniquitatis, id eſt, de divitiis, quæ ſolent facere iniquos, ſeu ſolent eſſe materia iniquitatis.* Po blagu krivichnom, nerazmeſze ovde ono blago koiele krivemi nachini proti pravicze zadoblyeno, y chuvano; negoſze razumeti mora blago ono, koie zlochezte lyudi chini, illi biva zrok koiega greha, kod prekoredne lyubavi, zkupozti, y nemiloſzerdnozti, ar blago koieſze krivemi nachini zadobiva nemoreſze niti nemora za almuſtyo vbogem podeliti, negoiele potrebno nazad povernnti onomu komuie vzeto govori Liranus: *Si injuſto titulo aquirantur divitiæ, vel poſſideantur, de eis non debet dari eleemoſyna, ſed eſt reſtitut iofacienda.* Almuſtvo adda datiſze mora

Eccl. c. 6. v. 14.

Hugo Card. cit. à Manſio:

Lyranus

poleg danasniega Sz. Evang. rechi, iz blaga onoga koieſze zlo zadobiva, ali vu ſzebe nezaderſava dusnozti povrachania: *Quoniam repugnat Divinis præceptis eleëmoſynæ ſacrificium offerre de rapina.* Arie ſzuproti Boſiem zapovedam aldov almuſtva daruvati, iz blaga ſzilum doblyenoga govori Cajetanus, kodſzu naimre tatbine, tolvaiztva, vſure, koia on vſza prepoveda pod ſzmertni greh chiniti, y zapoveda nazad komuie kai tak vzeto, povernuti: Zato dozta budi mene recſi daſzi vſzaki mora priatele vuchiniti Boſie ſzirote z-blagom onem koiemie od G. Boga gdo nadelyen, nikai negovorecs od blaga zlo iliti z-kakovem grehom zadoblyenoga, kodie ono, koie terſczi y kramari hodech po ſzenymch, y zamuguiuch Sz. Maſſe po ſzvetkeh, prekerſuiuch Sz. pozte; ali pak kurvende ſzvoiem ſzmerdlyvem telom lotruiuch zadobivaiu, y kakſzumu oni priateli na ovom, y na drugom ſzveru haſznoviti, pokazati hochu.

Cajetanus.

Kaije Sz. Almuſtvo? chuiem dami Sz. Thomas od Aquine naipervi ovak odgovaria: *Eſt opus, quando datur aliquid indigenti ex compaſſione, propter Deum.* Je dello, kadſze daie kai potrebnomu iz pomiluvania za lyubav Boſiu, dabi pak Chriſtus tem bolye, y berſe genuti mogel vſzako ſzercze na pomiluvanie ſzvoieh vbogeh ſzirot govori pri Sz. Mattheu: *Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis.* Kaizte jednomu zmegy malyahneh moieh vuchinili, menezte vuchinili; Ako adda on koi vbogomu almuſtvo daie, nye ſzamomu Chriſtuſſu daie, y tako Chriſtuſſa ſzebe za priatela chini, y dobiva, zakaizato opomina Duh Sz. po mudrom Syraku vſzakoga zmegy vaſz: *Si benefeceris, ſcito, cui feceris.* Ako kai dobra chinis, znai komuie vuchinis, Chriſtuſſu naimre vu kipu onoga vbogoga, odkud toga takovoga miloztivnoga y dareslyvoga chloveka joſche na ovom ſzvetu ſivuchega Duh Sz. za blaſenoga imenuie, govorecſi po Sz. Kralyu Davidu: *Beatus qui intelligit ſuper egenum & pauperem.* Blaſen koiſze razme zverhu potrebnoga y vbogoga, kade Sz. Otecz Auguſtin premislyavaiuch ove Sz. Kralya Davida rechi, ovak nye

Matth. c. 25.

Eccl. c. 12.

Pſal. 40.

raz-

razlaſe. *Alius te quærit indigens, alium tu debes quærere indigentem.* Drugi tebe iſche potreben, drugoga ti moras izkati potrebnoga, toieto hoche recſi, tebe ô moy kerſchenik vſzaki dan pohagiaiu y obizkavaiu doma one vboge ſzirote, ti pak vu nyh moras izkati drugoga potrebnoga toieto ſzamoga Chriſtuſſa, koi veli ovak: *De meo utique quæro, ait Dominus, da mihi & reddam tibi, habuiſti me largitorem, fac me debitorem.* Kaije moie, iliti od moiega iſchem y potrebuiem, dai mene, y povernem tebe, imelſzime darovnika, vuchinime duſnika, ali zakai Chriſtus iſche od naſz almuſtva? jeda morebiti on na tuliko ſziromaſtvo je doſſel da prez naſz nemore ſiveti? ah ne, ne, ar govori ſnym Sz Kraly David: *Bonorum meorum non eges.* Blaga nit imania moiega Gozpone ti nepotrebuies; Nego to on chinì za naſſu vekovechnu haſzen, ar mi nyemu daiemo kakovogod malo almuſtvo blaga vremenitnoga ſzveta ovoga, za koie on nam obecha, y povracha vekovechne kincſe nebezke, y ſnymi ſzamoga ſzebe, oh ter nili ovo zlamenie priatelztva y lyubavi velike G. Boga naſſega proti nam nevolynem gresnikom? S. Auguſt. de ſumma bon.

On pako koi hoche almuſtvo dati, to mora veſzelo y dobrovolyno chiniti premislyavaiuch vſzigdar G. Boga vu kipu vbogoga, y veruiuch da ſzamomu G. Bogu daie, kai vbogomu daie, y dabi rad vech dati dabimu moguche bilo, ar veli Sz. Iſidorus: *Quali enim intentione ab unoquoque largitur, taliter & apud Deum accipitur, nam Deus non remunerat ſecundùm quantitatem eleëmoſynæ, ſed ſecundùm affectum hominis.* Z-kakovem nakaneniem daieſze almuſtvo, takie pred Bogom prietno, ar G. Bog negledi na almuſtvo kulikoſze daie, nego kakovem ſzerczem y hoteniemſze daie, odkud nigdorſze nemore izprichati daie ſzam ſziromah, ar dabi koiemugod ſziromahu gdo ponuial za novecz jeden vagan pſenicze, ali vedro vina, prez vſzake dvoinozti onbi nye rad kupil, nitibiga ſziromaſtvo zderſalo od onoga dobichka: Tak prodaie G. Bog ſzvoiu miloſchu y dare, za dobru y lehku czenu, maloga almuſtva daiuch ſzvoie nebo y ſzebe ſzamoga onomu S. Iſidor. de ſum. bono.

mu koi veſzelo y dobrovolyno za lyubav niegovu vbogomu y malo kai almuſtva podelyuie; zakaizato naiſzi vſzaki za navuk vzeme one ztarcza Tobiaſſa rechi, koieie ſzinu ſzvomu na ſzmertne poztelye buduchi kakti za jeden Teſtamen-

Tobiæ c. 4. v. 8. tum oztavlyal, y naiperve jeſzu ove: *Quomodo potueris, itâ eſto miſericors, ſi multum tibi fuerit, abundanter tribue; ſi exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri ſtude.* Kak budes mogel tak budi miloztiven, ako budes dozta imal, obilno podeli; ako budes malo imel, y od onoga maloga nezkrati, nego dobrovolyno podeli vbogomu, y dabi ſzin nyegov ztem raiſſi y marliveie on niegov navuk y teſtamentum

v. 10. obderſaval, ov zrok napervomuie doneſzel: *Præmium enim bonum tibi theſaurizas in die neceſſitatis.* Ar tak chinechi velike dare ti tebe ſzpravlyas vu vremenu potreboche, y veliko dobro tebe zaſzluſuies zkakovemgod y malem almuſtvom koie

v. 11. iz dobre volye vbogomu razdelis: *Quoniam eleëmoſyna ab omni peccato, & à morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras.* Ar almuſtvo od vſzakoga greha, y od ſzmerti oſzlobagia, y nepuſcha duſſe poyti vu tmicze peklenzke, nut adda N.N. kuliko haſzne y pomaſe podelenie Sz. almuſtva.

Naideſze morebiti gdo koiſze izpricha da nima ni novcza pod oblaztium ſzvoium, kai adda takov mora chiniti? Ja nato odgovariam, da on koi nima novcza, ima kruha, y ako nima vina, ima konche friſke vode, ar ako Chriſtus pri

Matth. c. 10. v. 42. Sz. Mattheu govori: *Quicunque dederit calicem aquæ frigidæ tantùm in nomine diſcipuli, non perdet mercedem ſuam.* Koi da pehar vode friſke liztor vu imenu vuchenika, neſche pogubiti plache ſzvoie, adda akoſzi tak vbog y ſziromah da nimas kai podeliti vbogomu, podaimu konche friſke vode akoteie proſzi, y ako nye na ruku nimas, volyu pak y hotenie imas pomochi bliſniega tvoiega koiega znas od ſeie, glada, ali koie druge nevolye pogibati, znai y verui da *non perdes mercedem tuam.* Za tvoiu dobru volyu y hotenie ne-

S. Aug. ſup. Pſalm. ſches pogubiti plache tvoie, ar veli Sz. Auguſtin: *Coronat Dominus intus voluntatem, ubi non invenit facultatem.* Koruni

G.Bog nuterniu dobru volyu, kade zvunzke jakozti, almuſtva naimre podeliti, nenahagia.

Znanoie da kramari y terſczi ovoga ſzveta izpraznuiu ſzvoie moſnie kupuiuch ovo ali ono, nye neizpraznuiu vuto ime dabi prazne oztalle, nego dabi oni rem bogateſſi poztalli. G. Bog je on naizmoſneſſi terſecz zkoiem mi moramo terſiti, ako ſelimo na ovom y na drugom ſzvetu bogati poztati, terſimo pak mi onda ſnym, kada kai vu imenu nyegovom vbogomu koiemu kai dobra chinimo, toieto kakovem almuſtvom niega nadelyuiemo, koiem podeleniem almuſtva nepoztaiemo ſziromaſkeſſi, nego bogateſſi, arſze G. Bog nepuſcha od dareslyvozti naſſe obladati, koia iztina moglabiſze z-vnogemi prechudnemi hiſtoriami potverditi, y naipervo iz Sz. Piſzma z-onum ſziromaſkum Vdoviczum vu Sarepta Sidonie, koiaie ſzvoiem Szirotinztvom Sz. Eliaſſa Proroka hranila, y chimie vecs troſſila, tem ne menie nego vſzigdar vecs je blaga imevala.

Takſzeie prepetilo Sz. Ivanu Gualbertu Opatu, koi vzemſi iz paſſe 6. krav, koieie vbogem razdelil vu vremenu velikoga glada, y vendar jednak broy krav je na paſſe oztal, tak damu niedna ni zmankala, da pacſe od onoga vremena vſze krave jeſzu tuzteſſe y plodneſſe poztalle.

Takſzeie pripetilo z-Blaſenem Cozninom koi nimaiuchi vu moſnie ſzvoie nego ſzam jeden jedini kraiczer, kadaie od vbogoga za almuſtvo bil proſſen, koiega je van vzel y vbogomu dobrovolyno podal, ſeleiuchimu vecs dati dabi imel, y od onoga vremena niegova moſnia nigdar ni bila prazna prez penez, kulikoie god iz nye van jemal, izpraznitiſze vendar nigdar nikak ni puztila.

Takſzeie pripetilo z-Sz. Gerarduſſem Opatom letta 1197. vu vremenu velikoga glada, y on imaiuchi veliku zkerb na ſziromahe vboge daieie hranil, chinechi vſzaki dan kruh pecſi za nyhovu hranu, y chez nekuliko vremena opomenulie peka kloſtra ſzvoga da menſe hlebcze pecſe da morebiti nezmanka y za kloſter y za vboge kruha, koiemu odgovorilie

lie pek, Gozpone jaſzem to ſzam jur zdaunia miſzlil, y pochel menſi kruh pecſi, aliſze nepuztì, ar akoprem ja male hlebcze meſzim, y vu pech poztavlyam, kruh vendar vu pechi razte, y vſzigdar jednak oztaie.

Takſzeie pripetilo onomu ſziromahu chloveku od koiegaſze Sz. Peter Damian ſzpomina (da neizbroiena ovem ſzpodobna pripetchenia na ztran oztavim) koi y ſenum ſzvoium niſzu vech neg ſzam jeden novchecz imeli, z-koiem novczem poſſelie bil on ſziromah chlovek na piacz dabiſzi kai za niega kupil, kaibi z-kruhom poiel, koiega zeztauſi iden petlyar y proſzechiga vu Ime Boſie almuſtva, nimaiuchimu pako kai podeliti nego on novchecz, dalmuie y niega, y onak prez niega povernulſzeie domov, nut chuda, kadabi on ſenum ſzvoium ſzuh kruh za ztollom iel, doſſelie jeden mladenecz vu hiſu koimuie doneſzel vu jedne czandre zto novacz zaviteh, y poztavilicie pred nyega na ztol rekuchi, ovovam moy Gozpon poſſilya, y odiſſelie nazad daga vecs ni bilo videti, zato ſzuditiſze more daie ono bil jeden Angiel od Boga poſzlan, iz cheſza vſzega lehkoſze zpoznati more y ochima videti, daſze G. Bog nepuſcha obladati od dareslyvozti chlovechanzke, nego da on marlivo placha, y obilno povracha vſza koiaſze vbogem ſzirotam niegovem za volyu y lyubav niegovu daiu.

Ali potrebnoie znati vſzakomu zmegy vaſz N.N. da nemora bitti naivexi, y naipervi zrok vſzeh almuſtvih ov, dabi naimre vi na ovom ſzvetu od G. Boga naplacheni y blagom nadelyeni bili, ar ako gdo bude na ovom ſzvetu od Boga ſelel, y proſzil plachen bitti, y plachu dobi? plache vekovechne nebezke teſko delnik poztane, armu bude po ſzmerti odgovorieno: *Amen dico tibi, recepiſti bona in vita tua.* Govorimti daſzi priel plachu doklamſzi ſivel, ali pak: *Receperunt mercedem ſuam.* Prieliſzu plachu ſzvoiu, zakai zato, z-almuſtvom ſzvoiem koie gdo vbogem delì, mora ſnym czilyati na diku Boſiu, y duſnò zvelichenie ſzvoie, y tako kada gdo miſzli almuſtvo podeliti, nai nye G. Bogu alduie na ve-

xu

xu chazt y diku niegovu, y grehov ſzvoich oproſchenie, ar veli Duh Sz. po mudrom Syraku: *Ignem ardentem extinguit aqua, & eleëmoſyna reſiſtit peccatis.* Ogeny goruchi vgaſſuie voda, y almuſtvo obalya grehe, adda krichi Daniel: *Peccata tua eleëmoſynis redime.* Grehe tvoie z-almuſtvom odkupi, od-kud izpelyatiſze mora da on koi vech y vexeh grehov chini, vexe takai almuſtvo je duſen dati, chim pako vexe y obilneſſe almuſtva gdo daie, tem vecs priatelov pri G. Bogu zadobiva, koij za niega mole, kod Sz. Hieronym lepo govori: *Qui opera charitatis exercet, habet multos interceſſores, & impoſſibile eſt, multorum preces non exaudiri.* Koije lyubav proti vbogem toieto rad izkazuval, y nyh almuſtvom nadelyaval, ima vnoge koij za nyega proſze y mole, y ni moguche dabi vnogeh proſnia nebila vſzliſſana, y ovoſzu oni priateli za koienaſz vu danaſniem Sz. Evang. Chriſtus opomina: *Facite vobis amicos de mammona.* Vuchineteſzi priatele iz blaga, y akoprem naiduſze vnogi petlyari veliki greſniki, nikai zato, on koi y tem takovem dobrovolyno za lyubav Boſiu almuſtvo podeli: *Non perdet mercedem ſuam.* Nepogubi plache ſzvoie pri Bogu, ar ono almuſtvo podelyeno vu naruchaiu ſziromaha molilo bude za onoga koije nye podelil ar veli Duh Sz. *Conclude eleëmoſynam in corde pauperis, & hæc pro te exorabit.* Poztavi almuſtvo tvoie vu ſzercze vbogoga, y ono bude molilo zate.

Eccl. c. 3.

Daniel. c. 4. v. 24.

S. Hieron.

Eccl. c. 29. v. 15.

Vigymo joſche malo nadalye veliku haſzen koiu ne ſzamo na ovom, uego y na drugom ſzvetu ſz. almuſtvo chloveku dareslyvomu doprinaſſa, mudri Syrak vuchi: *Omnis miſericordia faciet locum unicuique ſuum ſecundùm meritum operum ſuorum.* Hoche recſi da almuſtvo prìpravlya mezto vu nebu vſzakomu miloſzerdnomu chloveku, odkud zpoznatiſze more da miloſzerdnozt proti vbogem izkazana je klyucharicza nebezka, koia zapira vrata nebezka zkupczem, y dareslyvem nye odpira, zato y Sz. Gregur veli: *Dei miſericordiam non poteſt promereri, qui miſericors non fuerit.* Boſie Miloſzerdnozti nemore zaſzluſiti, koi ni miloſzerden. Almuſtvo zpre-

Ibid. c. 16.

vagia duſſu na drugi ſzvet, kadaie chlovek od vſzeh ovoga ſzveta naidragſeh priatelov zapuſchen. *Opera enim illorum ſequuntur illos.* Dela nyhova toieto miloſzerdnozti y dareslyvozti naſzleduiu nyh. Almuſtvo na Szudu Boſiem, duſſu miloſzerdnoga chloveka chinì ſzrechnu y blaſenu polek ſzvedochanztva Sz. Kralya Davida: *Beatus qui miſeretur & comodat, diſponet ſermones ſuos in judicio.* Blaſeni koiſze ſzmiluie, y poſzuiuie ar na ſzudu Boſiem bude znal batrivo odgovoriti na tusbe peklenzkeh nepriatelov, pokehdob da Szudecz nebezki bude naibolye rachunov pital od miloſzerdnozti proti vbogem, zpochitaiuch onem nemiloſzerdnem: *Eſurivi, & non dediſtis mihi manducare, ſitivi, & non dediſtis mihi bibere, hoſpes eram, & non collegiſtis me, nudus, & non coperuiſtis me.* Gladuvalſzem y nizteme nahranili, ſeialſzem y nizte dali mene pitti, putnikſzem bil, y nizteme na ztan prieli, golſzem bil, y nizteme odeli, ar kaigod malyahnem moiem nizte vuchinili, nizte niti mene; ſzuprotivnem pako nachinom bude govoril z-onemi miloſzerdnemi, y tako nemiloſzerdne hoche vu pekel poſzlati, miloſzerdne pako ſzobum vu nebo odpelyati, nut velike haſzni miloſzerdnozti y dareslyvozti proti vbogem nevolynem.

Szada potrebaie premiſzliti komuſzeie chlovek naipervo y naibolye duſen ſzmiluvati, y vu potreboche z-almuſtvom nadeliti? arſze dobro zna daſze vnoge fele vbogi nahagiaiu, prez vſzake dvoinozti potrebaie veruvati y valuvati daſzeie vſzaki Boſi ketſchenik duſen naipervo ſzmiluvati nad onem koga vidi naiſziromaſkeſſega, ali y ovi naiſziromaſkeſſi moguſze razluchiti na vnoge, poztavemo jednoga gozpoczke familie, y negda bogatoga, koiega ali praude, ali nepriateli, ali ogeny jeſzu na petlyariu poztavili, doma nima obchem ſiveti, ſzramuieſze pako petlyati, ovomu takovomu duſenſzeie vſzaki pervo ſzmiluvati, neg koiemu drugomu proztoga ztana po hiſah petlyaiuchemu.

Ako koi tvoy dobrochinitel nahagiaſze vu takove potreboche, tiſzi duſen niega prepoztaviti onem dvem zgor-

niem

niem potrebnem, y niega pervo pomochi neg niednoga drugoga naivexega kolduſſa. Ako pak nahagiaſze vu takove potreboche tvoy rod, y kerv, toieto brat ali ſzeztra, ſzin ali kchi, ottecz ali matti, mus ali ſenna zakonzki, kulikoſzuti bliſneſſi vu rodu, tulikoſzi nyh pervlye y bolye duſen pomagati, nahagiaiuchiſze vu takove potreboche y nevolye daſzi ſzam nemore nikak pomagati, ti kakgoder naibolye znas y mores, morasga pomagati pervo neg nikoga drugoga.

Buduchi vſzemu tomu tak, kod y je iztina prava, ſzada pak velim polek rechih danasniega Sz. Evang. ovak; Akoie velika dusnozt pomagati vſzakoga vbogoga; vexa onoga koi iz gozpocztva y bogacztva vu ſziromaſtvo opade, joſche vexa dobrochinitele, priatele, y rodbinu, naivexa pako duſnozt je pomagati Roditele ſzvoie. Dabiſze pak ovi vſzi tituluſſi vu jedne ſzame perſone nasli, toieto vas otecz ali matti ztare gozpoczke familie rogieni, y negda bogati bili, koijſzu tuliko truda y zkerbi zvami preterpeli doklamſzu vaſz na noge poztavili, tulike ztroſke na vaſz chinili, doklamſzu vaſz vu ztalis dobroga imetka pripelyali, vam po ſzmerti vſza ſzvoia oztavili, y zbog vaſz morebit rauno vu takov ztalis opali, da od nevolye pogiblyu, glad, ſeiu, y Bog zna kakove muke terpech ſzamiſzi nikak pomocſi nemogu, gdo bude mogel taiti da vi pod ſzmertni greh nizte duſni pomagati nyh?

Akoie pak vſzemu tomu tak, kod y ni drugach, ah N.N. obernemoſze ſzada z-ochima razuma naſſega na one vboge, mile, tuſne, y ſaloztne duſſicze purgatoriumzke, one jeſzu Gozpoczkoga, ar Boſiega pokolenia, one jeſzu priatelicze, y dobrochinitelicze, rodbina y roditeli vaſſi, koie vu oneh preztraſsneh purgatoriumzkeh mukah od glada y ſeie miloſche Boſie pogibaiu, y ſzameſzi pomochi nikak nemoga nego milo zdiſſuch, ſuhko plachuch, y ruke gore zdiſuch kriché iz oneh muk: *Miſeremini mei, miſeremini mei, ſaltem vos amici mei.* Szmiluiteſze mene, ſzmiluiteſze mene konche vi priateli moij, pokehdob da oni koiemſzmo mi naſſe blago y

bogacztvo oztavili, naſſa rodbina, naſſa decza za naſz nemaraiu, nego veſzelo naſſega blaga vuſivaiu, naſz pako puſchaiu vu mukah od glada y ſcie pogibati.

Nahagiaſze vu ztareh hiſtoriah kakſzu negda velike ſumme penez broili za odkuplyenie ſzusnyev, kakti naimre za odkuplyenie Ivana Intrepiduſſa iz ſzuſanztva danoie bilo dve zto jezer zlateh dukat. Za Caroluſſa Herczega Aurelianzkoga oſzlobogienie iz ſzuſanztva Anglianzkoga izbroienoie bilo tri zto jezer zlateh dukat. Potlam bi Henricus Szin Friderica Ceſzara od otcza ſzvoga dvadeſzet y dve lette bil vu uze zapert, naſſelſzeie jeden niegov dober priatel, koi za oſzlobogienie mladoga Herczega obechalie Ceſzaru jeden iz chiztoga zlata lancz zkoiembiſze mogel veſz on veliki varas Bononie prepaſzati. Kraly Attapalipa za oſzlobogienie ſzvoie obechalie bil vu 40. dneveh 7. millionov chiztoga zlata poztaviti.

Dabi onem Purgatoriumzkem duſſiczam od G. Boga dopuſcheno bilo mochiſze oſzloboditi iz one vuze muk purgatoriumzkeh, oh! kak rade, y veſzele dalebi vſze ſzvoie peneze, pohiſtva, vſze blago grunte, y imania, vſze od naivexega do naimenſega kaiſzu na ſzvetu oztavili, ali kaiti to od Boga nym ni dopuſcheno, duſni jeſzu ſivuchi za nyh to chiniti, ter naimre oni koij preminucheh blago krivo ali pravo ladaiu, y vuſivaiu, a naibolye pako oni Executori Teſtamentumov, koijſzu duſni pod ſzmerti greh preminucheh zadnie volye iz-

Ad Hebr. c. 13. v. 3. puniti, zakaizato N.N. *Mementote vinctorum, tamquam ſimul vincti.* Opominavaſz Sz. Pauel Apoſt. Szpomeneteſze iz vuznikov, kakti dabi ſzami vu vuze bili, ali kak, y kakovum plachum? Sz. Gregur piſſuchi Bonifaciuſſu veli: *Animæ Defunctorum quatuor modis ſolvuntur, aut oblationibus Sacerdotum, aut precibus Sanctorum, aut charorum eleëmoſynis.* Duſſe Purgat. chetiremi nachini oſzlobagiaiuſze naimre Sz. Maſſami, Sz. Molitvami, y Almuſtvom, y to vuchi ne ſzamo Sz. Gregur Papa, nego y ſzam Chriſtus pri Sz. Lukachu z-jednum parabolum z-onem chlovekom koi vu nekoie ſzvoie potreboche doſſelie bil po tverde nochi k-jednomu ſzuſzedu y priatelu

ſzvo-

ſzvomu kadſzeie jur on bil na pochinek poloſil, ov pako zvuna kuchilie na vrateh y proſzil marlivo: *Amice commoda mihi tres panes.* Priatel dragi ſzuſzed moy lyublyeni ztani gore, y poſzudimi tri hlebcze kruha, y akoprem on znutra odpravlyalgaie odſzebe govorechimu: *Noli mihi moleſtus eſſe.* Nebantuime, ali on vanesni zato ni maral, nitiga preztal proſziti, doklamſzeie on nutreſni moral iz poztelye ztati, y dati kaigaie proſzil, kaitiſzu dobri ſzuſzedi y priateli bili.

N. N. Chulizte morebiti vechkrat ne ſzamo povedati, kak po ſkureh nocheh kadſze lyudi na pokoi poztavlyaiu, dohaggia nekai na vrata kuchit, da nekai po komorah hodi, po ſtengah, po nahiſu da ropace, zdihava, jauche, y ova vſza morebiti jezte ſzami chuli vu vaſſeh hiſah ovakve komedie, kaivamſze vidi, kai ſtimate, y ſzudite, gdo to chini? kaiſzu ovo za jedni nochni gozti? Ah veruite poboſno da po oſzebuinom prepuſcheniu Boſiem moraiu bitti duſſicze Purgat. oneh vaſſeh znanczev, ſzuſzedov, priatelov, rodbine, otcza mattere, ſzina kchere, bratta ſzeztre, muſa ſenne, koij vaſz budè, nazavaiu, proſze, mole, ali kai takvoga proſze? *Ah amice commoda mihi tres panes.* Ah priatel poſzu- Lucæ c. 11. v. 6.
dimi troiega kruha, toieto kruha Angelzkoga preſz. Sacramenta koga Meſnik vu Sz. Meſſe Otczu Bogu alduie: *Credentes*, govori Sz. Cyrillus Alexandrinzki, *maximum eſſe juvamen animarum, pro quibus offertur obſecratio ſancti illius, & tremendi ſacrificij.* Veruvatiſze mora naivexu pomocs dobivati duſſe za koieſze alduie Sz. Boſanzki Aldov, Sz. naimre Meſſe, ar Baronius, Beda, y Sz. Gregur piſſu ſzvedochecs od nekoieh ſzusniev koie lyudi ſtimaiuchi mertve, y kod za takoveh duſſe ſivuchi chiniliſzu Sz. Meſſe ſzluſiti, y kadagod je bila koia Meſſa ſzluſena, vſzigdarſzuſze ſelezia na nogah nyhoveh razpuczala: *Toties captivo vincula ſolvebantur, quoties pro ipſo tamquam pro defuncto ſacra hoſtia offerebatur.* Ako pak na ſemlye ſivuchem lyudem tulikoſzu Sz. Maſſe pomagale, gdo bude mogel dvoiti dabi nepomagale y purgatoriumzkem duſſiczam iz onoga ſzuſanztva van iziti?

To nai poſzvedochi ona Hiſtoria koiaſze cſte od Henrika Suſona, koi kadabi jednomu ſzvomu duhovnomu Brattu obechal bil da hoche za duſſu niegovu kada premine 3. Sz. Meſſe ſzluſiti, koi preminuchi y pokopan buduchi, zabilſzeie Suſo iz Bratta ſzvoga y obechania, niemu vuchinienoga, kodſze y ſzadasnie vreme vecskrat pripecha, akoprem on vſzaki dan marlivoie molil za vſzu ſzvoiu preminuchu Bratiu, chez nekuliko vremena po Boſiem prepuſcheniu doslaie k-niemu duſſa onoga Bratta, y po dugom zdihavaniu pochelamuie govoriti: *O frater! ſanguine opus eſt, qui extinguat ignem, quem patior.* Oh Bratte! kervibi potrebno koiabi vgaſzila ogeny koga terpim: Tvoia molitva za naſz preminuche iztinaie daie dobra y Bogu prietna, ali ni zadozta za vgaſziti ove goruche plamne koie terpim, negoie potreba kervi Chriſtuſſeve koiaſze zaderſava vu Aldovu Sz. Meſſe. Adda N.N. *Facite vobis amicos.* Vuchineteſzi priatele one mile duſſize, chinechi za nye koiu Sz. Maſſiczu ſzluſiti, nyu plachaiuch Meſniku ako ne z-blagom od vaſz z-kervavemi ſulyi zadoblyenom tak konche: *De mammona iniquitatis*, z-blagom od oneh preminucheh zadoblyenem, koie vi krivo y nepraudeno ladate.

Piſſe Anaſtaſius da lyuczto Scitie za obogareti z-dragem kameniem zakoieſzu znali daſze vu nyhovom orſzagu nahagia, ali vu jedne pregluboke glubine, vu koiu neuffaiuchiſze lyudi poyti, zato izmiſzliliſzu bili ov nachin, toieto, jednoga Jancza jeſzu na fallate poſzekli, y vu onu glubinu pohitali, mlſzlech daſze onoga kervavoga meſza prime drago kamenie, karvani pako buduſze vu onu glubinu zaletavali, y one fallate Janchevoga meſza van znaſſali, y z-meſzom derſechega dragoga kamenia nym donaſſali. Szada morem ja ovak rechi daſze po one glubine pune dragoga kamenia nikai bolye nerazme kak glubina purgatoriumzka puna duſſicz kerſchanzkeh, kaiti pak nam ſivuchem ni moguche vu onu gluboku jamu zayti, oneh duſſicz pobirat, y van nyh iznaſſat, kaiſzmo adda chinechi? ah kai drugo, kak prechiztoga Jancza Boſiega Chriſtuſſa naimre Szina Boſiega Telo vu

Preſz.

Preſz. Oltarzkom Sacramentu potreba da'mi dole hitimo, koiegaſze hote oni dragi kameni prieti, y od pticz nebezkeh ſzveteh naimre Angelov van izneſſeni bitti, y na goru dike nebezke zaneſſene; z-koiem dragem kameniem duſſicz kerſchanzkeh za obogateti komoru nebezku, oztavilie Chriſtus na zemlye ſzvoie Telo vu Preſz. Sacramentu, y dal oblazt Maſnikom daie vu Sz. Maſſe na tri falate razdele, ar y S. Meſſa razdelyuieſze na troie, naimre na chazt y diku Preſz. Troyztva, drugoch na zdrauie telovno y grehov oproſchenie lyudih ſivucheh, oua pak tretia droptinicza poztavlyaſze vu glubinu keliha y kervi Chriſtuſſeve, za oſzlobogienie oneh mileh duſſicz iz glubine muk purgatoriumzkeh, odkud zpoznatiſze more da nikai ni haſznoviteſſega y moguchneſſega za oſzlobogienie duſſicz kerſchanzkeh iz muk purgatoriumzkeh kak Sz. Meſſa, koi pak goder chini za nye Sz. Meſſe ſzluſiti, on naivexe, Bogu naidragſe, y ſzamomu ſzebe naihaſznoviteſſe almuſtvo chinì, ar vſzaki takov Boſi kerſchenik ſzebe G. Boga, y one Duſſicze priarele chini: *Facite ergo vobis amicos.* Vuchineteſzi priatele naſzleduiuchi navuk ztarcza Tobiaſſa, kogaie ſzinu ſzvomu na zkradnie vure ſitka ſzvoga oztavil: *Panem tuum, & vinum tuum ſuper ſepulturam juſti conſtitue.* Kruh tvoy, y vino tvoie na grob pravichnoga pozztavi, tak y ja vam velim N. N. koij ako nimate novcza z-koiembi Sz. Meſſu platili, kruscza, vincza, podelete vbogem polek premoguchnozti za duſſicze vaſſeh premìnucheh Roditelov, rodbine, priatelov, znaiuch dobro y tverdno veruiuch da: *Fiducia magna erit coram ſummo Deo eleemoſyna omnibus facientibus eam.* Uffanie veliko bude pred viſniem G. Bogom almuſtvo vſzem onem koij nye chinili budu, ar *Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur.* Blaſeni Miloſzerdni, ar oni na ſzudu Boſiem budu pomìluvaui, y miloſzerdnozt zadobiti hore. Tobiæ c. 4. v. 17.

Zakaizato opomina vſzeh y vſzakoga kerſchenika Boſiega Sz. Auguſtin ovemi lepemi rechmi: *Attendite fratres mei, attendite, quia non ſolùm pauperibus in via miſereri debemus, ſed & defunctis cum omni diligentia.* Pazete dobro bratia moia, S. Aug. ſerm. 40. ad Fratr. in Erem.

paze-

pazete dobro, ar ne ſzamo vbogem na zemlye ſivuchem, nego y duſſiczam preminuchem ſzmiluvatiſze moramo vſzum marlivoztium, toieto vſzemi moduſſi y nachini zkerbetiſze moramo miluvati y pomagati buduchi daſzi one ſzame nikak pomochi nemogu, neg pomoch ſzvoiu od naſz chakaiu, od naſz proſze y potrebuiu proſzech: *Amice commoda mihi tres panes.* Priatel poſzudimi tri hlebcze kruha, ako adda ò K.D. nemores onem milem duſſiczam vu nyhove potreboche pomocſi kodbi hotel, y moral z-kruhom Angelzkem koiſze vu Sz. Meſſe alduie, toieto ako nimas chim Sz. Maſſe platiti, pomozi konche Sz. Pricheſchaniem, pomozi z-fallatczem kruha podelechiga vbogomu za preminuche, pomozi Sz. poztom, pomozi Sz. Molitvum ar nato opomina nadelye vſza-
S. Auguſt. koga od naſz Sz. Auguſtin govorecſi: *Ora ergo pro defunctis, ut, dum fuerint in æterna vita, pro te orare non negligant, expectant enim nos, ut juventur per nos.* Moli adda ò kerſchena ſivucha duſſa za mertve, da pak one kad budu vu ſitku vekovechnom, za te moliti neprepuzte, chakaiu naſz, dabi pomagane bile od naſz. *Facite ergo vobis amicos.* Vuchineteſzi priatelicze one duſſicze, koie od vaſz vu oneh mukah pomochi proſze ne zabztuny, ne na prikazen, nego na poſzudu: *Commoda mihi.* Poſzudimi kakovo dobro dello z-koiemſze budem mogla naplatiti Boſanzke pravicze, y iz ove vuze preztraſneh muk oſzloboditi, y ja tebe hochu ztoverztium lyubav mene izkazanu naplatiti. *Mementote ergo vinctorum tamquam ſimul vincti.* Szpomeneteſze adda iz ſzuſniev Boſanzke pravicze vſzum moguchnoztium y marlivoztium nym pomagati, ne menye neg bi ſeleli vi pomocs imeti dabi med nymi bili vu one vuze zaperti, koie prez toga teſko y mi vuydemo, Amen.

DE-

DEVETA NEDELYA PO TROJAKEH.

Od neſzrechnoga ztaliſſa vſzake' greſne duſſe vu ſzmertnom grehu ſivueche.

Videns Civitatem, flevit ſuper eam. Lucæ c. 19. v. 41.

Videchi Varas, plakalſzeie zverhu nyega.

Rok ne mal, y kakovgoder imeliſzuſze Szini Izraelzki preztraſſiti, videuſſi Szina Boſiega pribliſavatiſze k Varaſſu ſzvoiemu, y nad nymſze milo plakati, kodnam to Sz. Lukach vu danasniem S. Evang. obznanuie govorecſi: *Ut appropinquavit, videns Civitatem, flevit ſuper illam.* Kadabiſze pribliſal bil, videchi Varas, plakalſzeie zverhu niega, zverhu koiega pripechenia vnogi Sz. Navuchiteli, y Tolmachniki Sz. Piſzma vnoga piſſu, aliſze vu piſzaniu neſzlaſu, ar nekoij vele daſzeie zato plakal, kaitie previdel ſzvoium Boſanzkum mudroztium da on niegov predragi Varas Jeruſalemzki mora poruſſen bitti od neverneh Tituſſa y Veſpaſianuſſa Ceſzarov natuliko da kamen zverhu kamena neoztane, niti ſzamo Varas mora poruſſen bitti, nego y vſze lyucztvo onoga Va-

raſſa mora na niſtar doyti, ar veli Sz. Lukach daie Chriſtus govoril: *Ad terram proſternent te, & filios tuos, qui in te ſunt, & non relinquent in te lapidem ſuper lapidem.* Na tla hote hititi tebe, y ſzine tvoie, koijſzu vu tebe, y nehte puztiti vu tebe kamena zverhu kamena, kod y je vſze ovo Chriſtuſſevo prorokuvanie bilo izpunieno, ar ſzvedochi Tirinus *in Chronica ſacra* od onoga lyucztva Izraelſzkoga: *Undecim centena millia occiſi, & nonaginta ſeptem millia capti.* dagaie naimre jedenaizt zto jezer bilo potucheno, y devedeſzet y ſzedem jezer polovlyeno, koiem ſzusniem bilaie tak mala czena, daijhie mogel chlovek trideſzet za jeden ſzam ſzreberni penez kupiti; Titus Romanus Ceſzar chinilie vſzaki dan pet zto Izraelczev obeſziti na drevia, tak da vech ni bilo mochi drevia zmagati: Takov glad je bil daſzuſze lyudi megy ſzobum raſali, pekli, kuhali, y jeli; drugi putem hodech pomirali, daijh vech ni bilo moguche pokapati, oh! kulika neſzrecha tak lepoga Varaſſa. Drugi pako Navuchiteli govore daſze ovo pripechenie od koiegaſze danasni Sz. Evang. ſzpomina razumeti more duhovnem nachinom, kod naimre moy Serafinzki Doctor Sz. Bonaventura veli: *Hoc autem ſpiritualiter contingit contra quemlibet peccatorem, manentem in proſperitate temporali.* Toſze pak duhovnem nachinom pripecha, ſzuprot vſzakomu greſniku, vu vremenitne ſzreche, da bolye recſem vn ſzmertnom grehu ſivuchemu, y to potvergiuie Sz. Anton od Padove: *Non flet Chriſtus civitatem terrenam ſolùm, ſed principaliter animam, non ruinam lapidum, ſed virtutum.* Neplacheſze Chriſtus nad varaſſem zemelyzkem ſzamo, nego vnogo bolye nad duſſum chlovechanzkum, ne zverhu poruſſenia kamenia, nego zverhu dobroth, krepoztih y naimov pogublyenia. *Non diruendos quidem muros*, pripomaſe tverditi ovu iztinu y vucheni Didacus Stella: *non ſubvertenda Jeruſalem ædificia deplorat Dominus, ſed cæcitatem civium eius, & animarum interitum atque jacturam*, hoche recſi niſze plakal Chriſtus zverhu poruſſenia zidin, y palach velikeh varaſſa Jeruſalemzkoga, negoſzeie plakal zverhu ſzlepote purgarov

Tirinus.

S. Bonavent. apud Manſ.

S. Ant. Pad. apud Manſ.

Didac. Stella ibid.

ono-

onoga varaſſa, y zverhu pogublyenia tulikeh neizbroieneh duſs, znaiuchi on dobro kak vrag pekleni ne ſzamo ono lyucztvo je zaſzlepil bil, damuſzeie zneverilo, nego y do danasniega dneva zaſzleplyuie, ter krivovernike vu ſzvoie krive vere, a kerſchenike vu greheh tverdokorne, y G. Bogu ſzvomu neverne chini ſiveti, vſze dobrote, naime, y korune nebezke pogublyati; Od neſzrechnoga adda ztaliſſa vſzake greſne duſſe, vu ſzmertnom grehu ſivuche, bude vezdaſnie govorienie moie.

Sz. y Bogaboiechi Prorok Jeremias videchi, y razmislyavaiuchi onoga nailepſega, naiplemeniteſſega, y naiglaſzoviteſſega Varaſſa Jeruſalemzkoga neſzrechno poroblyenie, y poruſſenie, zverhu niega milo zdihavaiuch, y ſuhko plachuch je govoril: *Quomodo ſedet ſola civitas plena populo: facta eſt quaſi vidua Domina gentium: Princeps provinciarum facta eſt ſub tributo.* Thren. c. 1. v. 1. O Jeruſalem prelepi varas nakai je doſſel, koi pervo bilie pun lyucztva, ſzada pako je veſz puzt y prazen, y koi pervo gozpoduvalie zverhu narodov, y Herczeg bil nad vnogemi Orſzagmi, y Provinczami, ſzada kod jedna ſaloztna vdovicza, y neſzrechna robinia opleniena, y poroblyena vidiſze y zpoznava. *Omnes amici ejus ſpreverunt eam, & facti ſunt ei inimici, & egreſſus eſt à filia Sion omnis decor ejus.* v. 2. Vſzi priateli niegovi jeſzuſze proti niemu podignuli, y nepriatelimu poztali; y vſza lepota niegova je potemnela y na nikai dosla. *Quomodo?* O prelepi Varas Jeruſalem? Odgovaria: *Quoniam facta ſum vilis, & quoniam invaluit inimicus.* v. 11. & 16. Kaiti od ztanovnikov niſzem bil preſtimavan, y kaitime nepriateli jeſzu predobili, y preobladali, jednum rechium kaitime moie lyucztvo ni preſtimavalo, zato nepriateli jeſzu mene na ovo ſzpravili.

Mudri Origines z-vnogemi drugemi Navuchitelmi zverhu oveh Sz. Jeremiaſſa rechi piſſuch govore, da vſze ove rechi koieie on govoril od Varaſſa Jeruſalemzkoga, moguſze duhovnem nachinom razumeti od vſzake greſne duſſe, y zato mudri Origenes vſzakum takovum duſſum ovak govori:

O dussa neszrechna ! tiszi negda bila nailepsa , naiplemenitessa y naipreszimanessa ar od szamoga G. Boga na szvoy Bosanzki kip , y szpodobu ztvorjena , tulikemi darmi y miloschami nadelyena od Boga y napuniena ; szada pako vidimte vszu poroblyenu ; y zapuschenu ; Tiszi bila prelepa y predraga Bosia Zaruchnicza , szadate pak vidim vu chernine kod jednu saloztnu vdoviczu : Tiszi bila gozpa y gozpodaricza nad vszem Bosiem ztvorjeniem , szadate pak vidim robinium pod harachem peklenzkem ; Vszi tvoij priateli Angeli y Szvetczi nebezki jeszu tebe zapuztili , y nepriateli tvoij poztali : Tvoia lepota tulikeh miloszch y darov z-koiemiszi od Boga okincsena bila , tebeie szad oztavila , *Quomodo ?* kak y odkud tulike neszreche jeszu nad te dosle ? *Eh quoniam facta sum vilis , & quoniam invaluit inimicus.* Kaiti lyudi vecs presztimavaiu blago , chazti , y naszladnozti telovne , neg mene , kaiti neznaiu gdoszem , kaiszem , odkudszem , y kakovaszem , y zato kaiti toga neznaiu , mene za niszar dersè , za lebudkai mene vragu peklenomu prodavaiu , pod oblaztium koiega ja nemorem naimenszega dobra G. Bogu povolynoga vuchiniti , nitiszi kakovoga naima vu nedu zadobiti , oh ! tusna ja y neszrechna : *Quoniam invaluit inimicus , & quoniam facta sum vilis.* Arszem od nepriatela obladana , kairi od chloveka niszem presztimavana.

Pravo adda je rekel Duh Sz. po mudrom Salamonu : Prov. c. 19. *Ubi non est scientia animæ , non est bonum.* Kadesze nezna kai je , odkud je , y kulikoie vredna y presztimana dussa , *non est bonum* , to ni dobro , niti onde nikakvoga ni dobra , zverhu Salazar. koich mudroga Salamona rechi govori mudri Salaczar : *Qui animæ suæ ingenitam dignitatem non satis calent , nihil boni se habere agnoscunt.* Koij dusse szvoie czene y vrednozti neznaiu , nesztimaiu nit neveruiu dabi kai dobra imeli ; kodsze to lepo zpoznati more iz ove priszpodobe koiaie y na iztinu dosla bila , toieto dabi jeden mus . ali dete nasli kakov dragi kamen , y nebiga poznali , nitibimu czenu znali , prez vszake dvoinozti niegabi lahko za dva ali tri novcze , morebiti y za menie pro-

prodali, y to zbok toga zroka (kodſzem rekel) kaitimu czene neznaiu, zatoga malo ſtimaiu: Kodſzeie to pripetilo vu Varaſſu Granſon koi buduchi od Sviczarov doblyen y poroblyen, jeden priprozt ſzoldat megy drugem blagom dobilie takai jeden dragi kamen Gemant, koiegaie drugomu ſzoldatu prodal za jeden Rainiski, ov pak prodalgaie tretiemu za jednu ſkudu, ali ov poznavſi bolie od perveh dveh vrednozt onoga kamena prodalgaie jednomu kramaru iz Genove za zto Rainiskov, koi kramar poznauſi joſche bolye od ſzoldata czenu onoga kamena prodalgaie Juliuſſu drugomu ovoga imena Pape Rimzkomu za dve jezere rimzkeh ſkud; Vezda velim ja od duſſe, daie naimre ona vredna vecs neg vſzega ſzveta ſzrebro, zlato, y drago kamenie, y neg vſzega ſzveta kincſi y bogaeztva, kod ona koiuie ov mili JESUS ſzvoium preſz. keruium, mukum, y ſzmertium odkupil, y vendar oh! kak na malo od ſzadasniega vremena kerſchenikov preſtimavaſze, oh! kak za malo prodavaſze vragu peklenomu, od koiega pak ona oh! kakſze marlivo chuva, y kulikemi nachini ona je od niega traplyena?

Buduch jenkrat Chriſtus na obedu pri Simonu Gubauczu kade doznauſi za niega greſnicza Magdalena doteklaie k-niemu z-jednem peharom punom drage mazti, y jednum ſzvetum preuzetnoztium priztupilaie k-preſz. Chriſtuſſeve Glave, y zverhu nye izleialaie onu dragu mazt: *Veniens mulier, habens alabaſtrum unguenti ſpicati pretioſi, & effudit illud ſuper caput ejus.* Marci c. 14. v. 3. Kai videchi Judas neverni zachudilſzeie y obernuchiſze k-drugem Apoſtolom pochelie knym ovak govoriti: *Ut quid perditio iſta unguenti facta eſt? poterat enim unguentum iſtud venundari plusquam trecentis denarijs, & dari pauperibus.* Kai je potreba bilo tulikoga gubichka y kvara? moglaſzeie mazt ova prodati vech neg za trizto ſzrebeniakov, y vbogem razdeliti: Oh Judas! tiſzi verli kramar, ar drechno znas terſiti: Ali vi N.N. neveruite cziganu, nego premiſzlete dobro kakie on terſil, kada naimre od zadnie vechere koiuie Chriſtus z-Apoſtolmi ſzvoiemi bil vuchinil, ztalſzeie Judas neverni

gore, y hlepechi za penezmi odiſſelie k-Sidovom pogaiatſze ſnymi za Meſtra ſzvoiega Chriſtuſſa, y niega nym prodavat: *Quid vultis mihi dare, & ego eum vobis tradam?* Kai hochete mene dati, y ja niega vam izdam, Oh! neſzrechni prokleti terſecz; one drage mazti poztavlyas czenu trizto ſzreberniakov, a czenu onoga koi je ztvoril onu mazt, nyu krepozrium y duhum napunil izpuſchas na ſzlobodnu volyu nepriatelov niegoveh? *Quid vultis mihi dare?* Kai hochete mene dati? Koij obechaliſzumu trideſzet ſzreberniakov: *At illi conſtituerunt ei triginta argenteos*: y Judas ztem kontent *Quærebat oportunitatem, ut traderet eum illis.* Izkalie priliku kakbiga nym izdal. Oh! Judas prokleti kai chinis? kai miſzlis? Anda na vecs preſtimavas jeden pehar drage mazti, neg Meſtra tvoga? pokehdob da nyu preſtimavas y preczenias trizto, à niega pak ſzamo trideſzet ſzreberniakov? Oh prekletecz! kade, y od kogaſziſze navuchil ti takovoga terſtva?

Matth. c. 26. v. 15.

Iztinaie N.N. daie chuda y ztrahote vredna neſzpametnozt, y ſzlepota nevernoga Judaſſa, ali kai, bilie on onda jeden ſzam ſzamehni nevernik koi je Chriſtuſſa prodal: Szadasnie pak neſzrechno vreme pun ſzvet je Judaſſev, pacſe kerſcheneh lyudih prez kraia y koncza gorſeh od Judaſſa, koij, kadaie vreme preczeniat jeden fallat zemlyè, jednu nemu ztvar, preczeniaiu po zto, po dve zto, y po tri zto rainiſkov; kadaie pako vreme prodati duſſu vragu peklenomu preſtimaneſſu od vſzega ſzveta ſzrebra, zlata, y dragoga kamenia, nyu prodavaiu za trideſzet giukeſzov, oh ali y toſzem vnogo rekel, velim da za menie, toieto za pet ali ſezt jaiecz, za pet ali ſezt jabuk, joſche za menie, y za menſu haſzen, ar za dve, trì rechi, za jednu kratku miſzel, ogovora, ali drugoga greha, za jedno hipno doteknenie, za jedno ochno megnenie. prodavaiu tuliki, y tulike ſzvoie mile duſſicze vragom peklenem; Velim joſche vecs, da za prodati duſſu za tak malu czenu, neſparaiuſze trudi ni poti, zkoznuvania nit ztroſki, podnaſſaſze glad y ſeia, zima y vruchina, zakai? za izpuniti ovde jednu kratku naſzladnozt, ali jalnozt,

pot-

potlam pako za goreti naveke vu peklu. Oh! ſzlepi y neſzpameten chlovek kamſziſze vergel? *Quare tam vilis es tibi ò homo? qui tam pretioſus es Deo.* Krichiti Sz. Peter Ghryſologus tebe iz pitavaiuch, zakai ti ſzam ſzebe na tak malo preſtimavas, koga na tuliko preſtimava ſzam G. Bog, y tak drago preczenia ſzam peklene vuze vrag. Petrus Chriſologus.

Ar potlambi vrag pekleni z-Boſiem prepuſcheniem tuliko bil trapil, Joba dagaie deczè, blaga, y zdravia bil mentuval, kod vſzaki dobro zna, y nemoguchiga na greh napelyati, buduchi od G. Boga opitan kai pri Jobu je opravil? Odgovorilie duh pekleni: *Pellem pro pelle, & quidquid habet homo, dabit pro anima ſua.* Koſu za koſu, y vſze kai ima chlovek hoche dati za duſſu ſzvoiu; hotechi recſi, da vſzaki ſzpametni chlovek koiemuſze na ſzloboſchinu puſcha, da mora ali duſſu ali pak blago, y telo ſzvoie pogubiti, vſzakiſze raiſſi blaga, y tela mentuie, neg dabi duſſu pogubil, odkud Sz. Salvianus Biſkup razmiſlyaiucſi ne ſzamo ove peklenoga duha recſi, nego tulikaiſſe y one z-koiemie Szina Boſiega vu puſchine zkuſſaval kadamuie iz zverhuncza jedne viſzoke gorè, na koiugaie bil zaneſzel, vnoge Orſzage y kralyeuztva pokazal, govorechimu: *Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens adoraveris me.* Ova vſza tebe dam, ako poklekſi molil budes mene, na veſz glaſz krichi Sz. Biſkup Salvianus vſzem gresnikom: *Quis furor veſter eſt? viles à vobis animas haberi, quas ipſe diabolus putat eſſe pretioſas.* Kakova ludozt je vaſſa ò greſniki y gresnicze? tak zanikai derſati duſſe, koie izti vrag na tuliko preſtimava, oh! ter moreliſze koia ludozt y ſzleparia od ove vexa naiti, naimre, dabi koi Terſecz na vech czenil, y preſtimaval blago koie kupuie, negie czeni, y preſtimava on koi ono blago prodaie? Job. c. 2. v. 4. Matth. c. 4. v. 9.

Szadaſze ja k-vam obracham y zvami govorim ò greſniki, y gresnicze, akozte koij ovde, koijbi z-koiem ſzmertnem grehom obterſeni bili, y pitam ja vaſz, kulikie vas dobichek koiega prijmlyete za duſſicze vaſſe, koie tak drago ztoiè Chriſtuſſa Odkupitela vaſſega, daſzeie 33. leta trudil na

ovom

ovom ſzvetu, nye iſchuch z-tulikemi trudi, poztmi, y pregonmi, y za koieie on vſzu ſzvoiu preſz. Kerv, y ſitek dal, kai ako neveruiete odprete vaſſe ſzlepe ochi, y podigneteie na ovo preſz. kriſno drevo, pogleite, y premiſzlete gdoie ov koi ovde viſzi, za koga y zakai viſzi? premiſzlete ovu preſz. Glavu ternovum korunum korunienu, Obraz veſz ztuchen, kervav, y poplyuvan; Ove preſz. Ruke. y Noge oſtremi chauli k-kriſu prikovane, Rebro niegovo ſzuliczum prebodeno, iz koieh preſz. Ran, kod iz tulikeh zdenczev vſza do kaplicze niegova preſz. Kerv je van iztekla, za odkuplyenie mileh duſſicz, vaſſeh, koie pak vi tak na malo preſtimavate, daie za hipnè naſzladnozti vragu paklenomu prodaiete, oh! neſzpametni greſniki znateli vi vu kakov neſzrechen ztalis duſſe vaſſe opadaiu po ſzmertnom akoprem naimenſem grehu? ah ako toga vi do ſzada nizte znali, tak poſzluhuete, y ja vam povedati hochu; Znaite adda y veruite, da kada vi ſzmertnem grehom greſſite, onda pogublyate vaſſega dobroga, y zmosnoga G. Boga, polek toga y ſzameh ſzebe, da naimre nizte vecs oni, koizte pred grehom bili, koiu iztinu jednum lepum peldum, y ſzpodobum potverditi hochu.

Szpominamſze od jedne prelepe gozpoczkoga pokolenia Gozpodichne Tebanzke, Ipermeſtra zvane, koiaie nezgovorne lepotè bila, daie vu vſzem Tebanzkom Orſzagu vu lepote ſzpodobne ni bilo, vu koiu zalyubiuſſiſze nekoi gozpoczki Mladenecz, nyuſzie izvolil za Zaruchniczu, y ſnyumſzeie zaruchil, nyu z-vnogemi gozpoczkemi darmi nadelil, nyu guztokrat pohagial, y vu nye lepote jeſze naſzladuval; ali ova pozabiuſſiſze iz lyubavi Zaruchnika ſzvoga, prepuztilaſzeie od drugoga lyubiti, pacſe y ozkruniti, ter pogubiuſi prelepi czvet chiztoche ſzvoie, pochelaie takai pogublyati lepotu licza, y obraza ſzvoga, kai videchi nye Zaruchnik, oduriliuie y od ſzebe pretiral, kai videchi drugi lyudi, pitaliſzuiu zakai je od Zaruchnika odtirana, y oduriena? Odgovorilaie *Atra pulchritudo me expulit Ipermeſtre.*

Kai

Kaitiſzem pogubila lepotu moiu, zato moy Zaruchnik vecs zame nemara, negome oduriava y od ſzebe tira.

Szpodobnem nachinom moreſze recſi od vſzake kerſchene duſſe kod prelepe y predrage Zaruchnicze Gozpoczkoga Mladencza ar Szina Kralya nebeszkoga, koi je *ſpecioſus præ filijs hominum.* Pſal. 44. v. 3. Nailepſi zmegy vſzeh ſzinov chlovechanzkeh, ov zagledauſi duſſu kerſchanzku tak lepu, daſze od lepote Angelzke ni luchila, zalyubilſzeie vu nyu, y rekelieie: *Sponſabo te mihi in ſempiternum.* Oſeæ c. 2. v. 19. Hochu zaruchiti tebe naveke, zaruchiuſſiu, nadeliliuie z-darmi od ſzrebra, zlata, y dragoga kamenia preſtimaneſſemi, miloſche naimre ſzvoie Boſanzke, koia doklamgod ſive pod zaruki niegovemi vu chiztoche, y pravichnozti prez ſzmertnoga greha, od niegaie lyublyena, y pohagiana, ali akomuſze zneveri, zpuntari, y koiem ſzmertnem grehom od peklenzkoga galiota puztì ozkruniti, onda ona vſzu ſzvoiu lepotu pogubi, y on nyu onda oduri, zapuztì, y pod oblaztium peklench galiotov nyn oztavi, koij ſnyum ladaiu y gozpodare polek volye ſzvoie, doklamiu y vu pekel zaulekù, oh! neſzrechna vſzaka takova duſſa.

Henrikus 8. Kraly Anglianzki buduchi na zkradnie vure, y videchiſze obterſenoga ne menie od betega telovnoga, neg y duſnoga zvelichenia, vu koiem zdvoiuſi zbok odruſenia od vere Katolichanzke, pochelie govoriti k-dvorianikom ſzvoiem ove naizadnie rechi je rekel: *Amici perdidimus omnia.* Priateli pogubiliſzmo vſza, hotelie recſi ali ni mogel izrecſi, Bratia moia draga y priateli, pogubivſi ja G. Boga zmoium nevernoztium, ſnyum ſzada pogubliam vſze dobro, ar pogublyam moie kralyevztvo, pogubliam bogacztva, pogublyam veſzelya y naſzladnozti, pogublyam telo y ſitek, pogublyam vekovechno blaſenztvo: *Perdidimus omnia.* y ni krivo rekel, ar veli Sz. Auguſtin: *Perdito Deo, perditur omne bonum.* Z-pogublyeniem Boga, pogublyaſze vſze dobro, oh! neſzrechno takovo pogublyenie. Oh! duſſa kerſchanzka, ſivucha vu miloſche Boſie, kulika ſzrecha y lepota je tvoia?

Tiſzi Kralieza vſzeh ztvari, tiſzi lepſa od neba y zemlye, tiſzi ſzvetleſſa od ſzuncza y meſzecza, tiſzi plemenitiſſa od Angelov, doklamgod ſives vu miloſche Boſie prez ſzmertnoga greha, Tiſzi kchi Otcza Boga nebezkoga, y Zaruchnicza Szina niegovoga: Ali kak berſe tiſze prepuztis premamiti od galliotov peklenzkeh, y od nyh z-koiem ſzmertnem grehom ozkruniti? Onda ti pogublyas tvoiu lepotu y ſzvetlozt, pogublyas ſzrechu y plemenſchinu, pogublyas G. Boga, y ſnym vſze dobro.

Znasli pak ò K.D. kai hoche recſi pogubiti Boga, ako neznas? poſzluhni; Boga pogubiti drugo neſche recſi, nego pogubiti vſze dobro, y vſze zlo zadobiti, ar kadeie Bog, ondeie vſze dobro: *Ubi Deus eſt, ibi paradiſus eſt*, Boëczius pako veli: *Paradiſus eſt locus omnium bonorum aggregatione perfectus.* Paradiſus je jedno mezto vſzega dobra puno. Kade pak Boga ni, onde neba ni, kade Boga y neba ni, ondeie vſze zlo, ar *omne malum extra Dominum.* y ova iztina daſze bolye zpozna povechtemi N.N. kai je G. Bog? nili on jedna ſzvetlozt ſzveta? ztanovito je, ar on ſzam od ſzebe govori pri Sz. Januſſu Evang: *Ego ſum lux mundi.* Ja jeſzem ſzvetlozt ſzveta anda on koi Boga pogublya, vu tmiczah ſive, y vu duhovne ſzlepote prebiva. Kai je Bog? Bog je on dobri Paztir: *Ego ſum Paſter bonus.* Kod ſzam od ſzebe govori: Ja jeſzem Paztir dobri, koiega jeſzmo mi Ovchicze, kakti pak goder ovcza prez paztira za zgublyenu moraſze derſati, tak y vſzaka kerſchena duſſa koia Boga kod Paztira ſzvoga dobroga pogublya, za zgublyenuſze mora derſati. Kai ie Bog? G. Bog je on pravi put pelyaiuchi vu diku nebezku: *Ego ſum via*, ſzvedochi ſzam od ſzebe: Ja jeſzem put, adda on koi Boga pogublya, pogublya pravi put vu nebo pelyaiuchi, y blyudi po puteh zkvarienia vekovechnoga. Kai je Beg? G. Bog je ſitek vekovechni, ar veli na dalye: *Ego ſum vita.* Ja jeſzem ſitek, anda koi Boga pogublya, pogublya ſitek, y mertev poztaie pod oblaztium vraga peklenoga: *In ſumma Perdito Deo, perditur omne bonum.* Pogublyuiuch Boga, pogu-

Joan. c. 8. v. 12.

Idem c. 10. v. 11.

Idem c. 14. v. 6.

Ibidem.

gublyaſze vſze dobro, y tako mogu z-iztinum vſzi gresniki recſi na ſzpodobu zgora imenuvanoga Henrikuſſa Kralya Anglianzkoga: *Amici perdidimus omnia.* Bratia, y priateli pogubiliſzmo vſza.

Nas pervi Otecz Adam doklamgod ni zapovedi Boſie prekerſil, y z-prekerſeniem G. Boga pogubil, oh! vu kulikeh ſzrechah on je bil? vſze neme ztvari bileſzu niemu podloſne, y pokorne, od koieh kod jeden kraly bilie dvorien; ali kak berſe Boſiu zapoved on je prekerſil, iz miloſche Boſie je izpal, y taki vſza zveria jeſzuſze niemu zneverila, on iz paradiſuma bilie iztiran, y vu tulike tuge, nevolye, y neſzreche poztavlyen, kulike mi ſzada oztanek niegov nad nami zpoznavamo, ſivuchi vu pogibeli vekovechnoga zkvarienia, ter vendar joſcheſze lyudi veſzelè, tanczaiu, pianchuiu, lotruiu, y vu vſzakoiachkeh greheh ſivu, kako dabi vſze norie y fabule bile kai od ztrani Boſie Prodekatori prodekuiu, odkud tulika ludozt med kerſcheniki? znate odkud? *Quia nullus eſt, qui recogitet corde.* Kaiti nikoga ni koibi razmiſzlil ſzerczem, govori S. Jeremias Prorok, y hoche recſi, kaitiga ni kerſchenoga chloveka koibiſze zmiſzlil, y dobro premiſzlil kai zgubiva, y kai dobiva, iz kulikeh ſzrech vu kulike neſzreche prehagia? y G. Bog bi hotel dabi vrag pekleui nimal jezero zrokov vecs hvalitiſze y dichiti z-vernoztium, y pokornoztium ſzadasniega vremena kerſchenikov, negie imel G. Bog hvalitiſze z-vernoztium y pokornoztium Abrahama Patriarke, koiemu zapovedauſi ſzinka jedinoga vmoriti, y ſzebega alduvati. *Tolle filium tuum quem diligis Iſaac, & offeres eum in holocauſtum ſuper unum montium, quem monſtravero tibi.* Poidi Abraham vzemi ſzinka tvoga jedinorogienoga, koga lyubis Iſaka, y daruiga mene na aldov, koiu zapoved Boſiu kak berſe Abraham je zachul, takiſzeie odpravil za izpunitiu, kodie bilo vredno y doztoino, ali ako ja premiſzlim ſzadasnieh vremen gresnike, y gresnicze, ja nyh nahagiam prez broia, koij prez kraia y koncza verneie, y marliveie izpuniuiu zapoved vraſiu, kada naimire on nym vu nyhovo

Jerem. c. 12. v. 11.

Gen. c. 22. v. 2.

hovo ſzercze daie ovo mislyenie; hodi vu onu hiſu k-one takove perſone, y onde: *Offer mihi animam tuam in holocauſtum.* Aldui mene duſſu tvoiu, paidaſſechiſze z-onum perſonum, noruiuch, opeczkavaiuch, hinczaiuch, kuſſuiuch, opipavaiuch, lotruiuch; *Tolle animam tuam*, govori Duh pekleni onomu Pianczu: Vzemi duſſu tvoiu, y neſziu vu onu kerchmu, oſtariu, ali vinzkeh bratczev kompaniu illi paidaſtvo: *Et offeres eam mihi in holocauſtum.* y onde nyu darui mene na aldov, z-onem prekerſeniem pozta, z-lakomoztium vu pitiu, zamugieniem Sz. Meſſe y ſzlusbe Boſie, z-blaznoztmi vu pianztvu, z-priſzegami, kletvami, y drugemi grehi koijſze vu pianztvu chine. *Tolle animam tuam.* Vzemi duſſu tvoiu, veli onomu nenavidnomu ſzerditczu, hodi vzemi oruſie vu ruke, y ſnymſze podigni proti bliſniemu tvoiemu protivniku, fantiſze nad nym za krivicze tebe vuchiniene, ſkodechimu z-oruſiem na telu y blagu, z-jezikom pak na poſteniu, oh! gdo marliveſſi, gdo hitreſſi, gdo pokorneſſi, od teh takoveh? kai pak za plachu ti takovi za vernozt ſzvoiu nadeiatiſze mogu? Glad, ſeiu, ſzmrad vonybu, muke plamne, plach y ſkripanie zubih z-vekovechnem jay y pomagai vu glubine peklenzke, budeli to dozta? Ne, nego joſche na ovom ſzvetu vſzakoiache betege, neſzreche, pregone, ſziromaſtva, ſzuprotivchine zeuſzeh ztran, y od vſzeh ztvarih; y vendar po vſzem tom, oh ztrahota! vnogi y prevnogi ſzlepi y neſzpametni kerſcheniki bolye, verneie, y marliveie obderſavaiu ove zapovedi vraſie, neg tvoie ò razpeti predragi moy Odkupitel Chriſtus JESUS, koi, akoprem obechas Blaſenztvo y veſzelye vekovechno nebezko vſzem chiztochu lyubechem govoreci: *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.* Blaſeni chiztoga ſzercza ar oni budu Boga videli: Obechas onem koijſze radi pozte, y mertuchlyvo ſivu da budu Blaſeni y naveke vuſivali bu du ſzlaztih, veſzelya y naſzladnoztih nebezkeh: *Beati qui eſuriunt & ſitiunt, quoniam ipſi ſaturabuntur.* Obechas onem koij za praviczu pregone terpè da budu Blaſeni, y z-kralyeuztvom nebezkom ladali. *Beati*

qui

qui perſecutionem patiuntur, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Blaſeni koij pregone terpe, arie nyhovo kralyeuztvo nebezko. Obechas jednum rechium tvoie miloſche y dare neſzamo vekovechne neg y vremenitne vſzem onem koijſze budu greha chuvali, ter polek zapovedih tvoieh ſiveli, koie nitiſzu tak oſtre niti tak teſke, kodſzu zapovedi vraſie, y vendar greſniki jeſzu tak ſzlepi y neſzpametni da raiſſi vragu ſzluſe neg tebe, Ztvoritelu ſzvomu Bogu, niemuſzu pokorneſſi y zapovedi niegove verneie obderſavaiu neg tvoie ò Vſzamoguchi G. Boſie; oh! ter moreliſze vexa ſzlepota od ove izmiſzliti?

K-vamſze adda obracham ò greſne kerſchene duſſe, y zvami ovo moie govorienie dokancham, vam napervo poztavlyaiuch neſzrechni y pogibelni ztalis, vu koiega vaſz vſzaki naimenſi ſzmertni greh poztavlya, kai ako do ſzada nizte znalli, znaite od ſzada, y tverdno veruite, da kada vi pervi put vu kakovgod ſzmettni, akoprem naimenſi greh opadete, on izti hip iz miloſche Boſie izpadete, y pod oblazt vraga peklenoga opadete; vecs, onda vi vſze naime, y korune koiezteſzi do onoga vremena z-vaſſemi dobremi deli vu nebu pri Bogu zaſzluſili, pogublyate, tak dabivamſze vu takovom ztaliſſu ſzmertnoga greha na naglom prez ſzpovedi, ali konche prez prave ſalozti pripetilo umreti, vſza vaſſa dobra dela nebivaſz mogla od zkvarienia vekovechnoga oſzloboditi: Joſche vecs, ako vi vu ztaliſſu ſzmertnoga greha vſze vaſſe blago vbogem razdelite, akoſze budete z-poztmi-diſciplinami bolye trapili neg vſzi Sz. Puſcheniki, ako dan y noch na molitve zkoznuvali, vſza ova vaſz neoſzlobodè zpod oblazti vraſie, koij komai chakaiu dopuſchenia Boſiega za zadavitivaſz, y ſzobum vu pekel odulechi, kodie nym od pravicze Boſanzke vecskrat prepuſcheno bilo z-vnogemi za ſzam jeden greh to vuchiniti: Hochete joſche vecs znati od neſzrechnoga ztaliſſa vu koiega vſzaku greſnu duſſu ſzmertni greh poztavlya? Imate adda znati da kada vi ſzmertnem grehom greſſite, onda vragom radozt, a Angelom ſalozt zaudaiete, onda vſzaki greſnik ſzvoga Angela chuvara od ſze-

be tira, Sz. pako Patronuſſe, Mariu Dev. y nye predragoga Szinka drugach Zvelichitela ſzvoga ſzuproti ſzebe zezava, tak da na ſzmertnom vremenu videchi vſzeh ſzuproti ſzebe, zdvoiti mora vu zvelicheniu ſzvoiem. Oh! neſzrechni Varas Jeruſalem vſzaka greſna duſſa vredna kervavemi ſzuzami izplakana bitti, ah *Venient, venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & coangustabunt te undique, & prosternent te.* Hote doiti dnevi, hoche doyti vreme, vu koiem nepriateli tvoij hote tebe obztreti, hote tebe na tla hititi, hote tebe muchiti, trapiti, y na zdvoinozt napelyati, kod to S. Greg. hom. 34. in Evan. Sz. Gregur Papa potvergiuie ovemi rechmi: *Maligni ſpiritus animam à corpore exeuntem obſident, quam in carnis amore poſitam deceptorijs delectationibus fovent.* Pekleni duhi duſſu iz tela izhagiaiuchu podſzedaiu, koiuſzu z-naſzladnoztmi telovnemi vkaniuvali, y na grehe napelyavali, koie grehe budu nye napervo pred ochi poztavlyali, kai onda pochnes ò greſna duſſa? Znam ja dobro kai gresniki onda pochnu, da naimre: *Tunc clamabunt ad Dominum.* Ali zahman, kod govori Sz. Mikeas Prorok, da naimre onda krichali budu k-G.Bogu, ali nebudu vſzliſſani: *Et non exaudiet Dominus, & abſcondet faciem ſuam ab eis.* y ſzvoy preſz. obraz hoche onda odvernuti od nyh. Micheæ c. 3.

Anda ò kerſchena greſna duſſa! kaiſzi chinecha? *Eh! fac nunc, quod tunc facere velles.* Chini ſzada, hitiſze na kolena tvoia pred ovoga razpetoga Odkupitela tvoga. Ter zkruſſenem ſzerczem krichi Sz. Kralyem Davidom: *Averte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.* Szada ſzada ò razpeti moy JESUS odverni obraz tvoy preſz. od grehov moieh, terſze oglei na zkruſſeno ſzercze moie, y oprozti mene grehe moie: Krichi ſzada z-Sz. Bernardom: *De mea miſera vita ſuſcipe obſecro reſiduum annorum meorum, pro his verò quos vivendo perdidi, quia perditè vixi, cor contritum & humiliatum Deus non deſpicias.* Oh G. Boſe! ogleiſze name greſnu duſſu tvoiu, molimtiſze y proſzimte dame od ſzada primes vu miloſchu tvoiu y leta ſitka moiega koia hochu vu pokore potroſ-

ſiti

ſiti y ſzlusbe tvoie; Za leta pako preſzetna koiaſzem vu greheh potroſſil, vffamſze da zkruſſeno y poniſeno ſzercze odurechi neſches Bog moy y vſze dobro moie, Amen.

DESZETA NEDELYA PO TROJAKEH.

Zahvalnozt kuliko G. Bogu, y lyudem, je dragſa, y prietneſſa: Tuliko Nezahvalnozt je odurneſſa, y protiuneſſa.

Deus gratias ago tibi. Lucæ c. 18. v. 11.

G. Boſe hvalu zdaiem tebe.

VElikaie negda bila diſputaczia megy mudremi Filoſofuſſi zaradi zdenczev, y potokov, odkuda naimre tulike vode vu nyhſze nahagiaiu? Mudri Ariſtoteles ſzvoiemi naſzledniki vuchì da za ztanovito odnikud drugud nimaiu pochetka ſzvoiega, ako ne iz zraka, y od ſzumporov koijſze na ſzpodobu megle iz zemlyè vide izhagiati, naimre po letu kadaſzu od vruchine vſze zemelyzke ſille odperte, koij ſzumpori po zemlye, ali da bolye receſem po lukniah y jamah viſzokeh gòr pozkrivaiuſze po zime, od zime pako na led, y vodu preobrachaiu, y onako po zemelyzkeh ſilah razlevaiuchiſze zdencze, y potoke obilnum vodum provigiuiu. Szuproti ove ſentenczie poztavlyaſze mudri Plinius, y veli daie ne-

ra-

razumno vuchil Ariſtoteles, ar ni moguche dabiſze tuliko zraka moglo ſzpraviti chez jedno leto vu jamah dabi tulike zdencze y potoke napuniti mogli, ako rauno tobiſze moglo kak tak od zdenczev veruvati, po nieden pako nachin od potokov, zato mudri Plinius vuchì da potoki od drugud nimaiu pochetka ſzvoga, nego iz moria, pokehdob daſze vu zemlye vnoge ne ſzamo ſille, nego y kakti naturalzki zlebi nahagiaiu, po koiehſze morzka voda razleva, y do potokov, y po potokeh recſe; Dabi pako ſzuproti tomu gdo rekel, kod y govore Ariſtoteleſſevi naſzledniki, kak to more bitti da potochna voda dohagia iz moria, pokehdob da morzka voda je ſzlana, potochna pako ſzladka, y morzka voda chinì zemlyu jalovu y neplodnu, potochna pako chini plodnu y rodovitnu, adda nemore vſze jedna voda bitti: Nato Plinius odgovaria y veli da to niedno ni chudo, da onda kadaie vu potokeh morzka voda ni ſzlana, y chini zemlyu plodnu, ar tekuchi van dalko iz moria diſtileraſze po zemlye, y pogublya onu ſzvoiu ſzlanochu, kodſze to zpoznava vu topliczah, ar kakovaie goder zemlya chez koiu tekù toplicze, takovu duhu y krepozt ima voda nyhova, toieto ako zemlya je ſveplena, tak toplicze diſſe po ſveplu, y jeſzu jako vruche; ako pak ima vu ſzebe kotlovinu zemlya, tak y toplichka voda koia po takove zemlye teche, po kotlovine dehne, y ni tak jako vrucha. Mene tulikai ova Pliniuſſeva miſzel je povolyneſſa, y vidiſze iztinzkeſſa neg Ariſtotelova, koiu takai ſzam mudri Salamon potvergiuie govorecſi: *Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat: ad locum unde exeunt flumina, revertuntur, ut iterum fluant.* Vſzi potoki prihagiaiu vu morie, y morieſze nepovexava; vu mezto odkud izhagiaiu potoki, povrachaiuſze dabi pak tekli. Nu ſzadabi ja rad znati od vaſz N.N. kaiſze po ovom ſirokom, glubokom y nepreſzesnom moriu zlamenuie? Kai velim drugo kak ſzam G. Bog koi nima kraia ni koncza, vu koiem zaderſavaiuſze vſzi naipreſtimaneſſi kincſi, dari, y miloſche, koie on iz ſzebe razleva vu naſz nevolyne lyudi, kod vu tu-

Eccl. c. 1. v. 7.

like

ke potoke, y hoche daſze pak nazad k-nyemu povernu, kodſze povracha voda iz potokov vu morie: *Omnia flumina intrant in mare.* Hoche velim G. Bog damu mi povernemo nazad dare, y miloſche, naturalzke y zverhunaturalzke koie on vu naſz vleva, ali kak, y kem nachinom mi budemo moguchni to vuchiniti? *Per gratiarum actionem.* Zahvalnoztium, toieto damuſze vſzigdar zahvalni izkaſuiemo, govorecſi zonem danasnem Fariſeuſſem: *Qui hæc apud ſe orabat: Deus gratias ago tibi.* G. Boſe hvalu zdaiem tebe, y ako ſelimo, y hochemo da G. Bog ne preztane vlevati vu naſz miloſche y dare ſzvoie, takoie potrebno da y mi nepreztanemo nigdar nyemuſze zahvalneh izkazuvati, ar veli Sz. Bonaventura: *Nihil eſt quod hominem reddat ita dignum divinis muneribus, ſicut ſemper Deo gratias reddere pro acceptis beneficijs.* Nikai ni kaibi chloveka chinilo tak vrednoga Boſanzkeh darov, kak vſzigdar G. Bogu hvaliti za prieta dobrachinenia. Kuliko adda zahvalnozt G. Bogu je draxa y prietneſſa; Tuliko nezahvalnozt je G. Bogu y lyudem odurneſſa, y ſzuprotivneſſa, pokazati hochu. S. Bonav. lib. de Perfect. c. 5.

Nigdor nigdar nemora pravo zpoznati kulikoie duſen zahvalen bitti dobrochinitelu ſzvoiemu, doklam pervo nepremiſzli dobro, y nezpozna kuliko dobra, darov, y miloſch je od niega priel, kai kada zpozna, onda takai zpozna duſnozt ſzvoiu, kakmuie zavezan vſzigdar zahvalen bitti; Tak negda ztaracz Tobias premislyavaiuch veliko dobro prieto od Arkangela Rafaela, koimuie niegovoga jedinoga ſzinka zdravoga ſzrechno zapelyal tam, kamogaie bil poſzlal, y od onud nazad dopelyal na putu od ribe, daga ni poſerla obranil, ztarcza pako ſzamoga ſzlepote je mentuval, y hiſumu z-blagoſzlovom napunil, ova vſza ztaracz premislyaiuch dozvalie ſzina predſze, y pochelmuie ovak govoriti: *Quid poſſumus dare viro iſti ſancto, qui venit tecum?* Hotechimu recſi ſzinko moy dragi kai hochemo mi dati chloveku ovomu ſzvetomu koi tebe je tak ſzrechno vodil, y kakmuſze hochemo zahvalneh izkazati? koiemu ſzin je odgovoril ovak: Tobiæ c. 12. v. 1.

v. 2. *Pater, quam mercedem dabimus ei, aut quid dignum poterit eſſe beneficiis ejus?* Oh Otteez moy dragi kakovu plachu mi damo niemu, ali kai vrednoga moglo bude bitti, toieto pod oblaztium naſſum, chimbi mi niemu tulika dobrachinenia mogli naplatiti?

Rauno tak ja danasni dan pitam vſzakoga zmegy vaſz N.N. kai mi budemo mogli zmochi vrednoga y doztoinoga za izkazatiſze zahvalneh prez kraia y koncza vexemu dobrochinitelu naſſemu, negie Rafaiel bil Tobiaſſev, toieto G. Bogu naſſemu od koiega tulikemi darmi y miloſchami jeſzmo nadelyeni, niemu velim kod zmosnomu y miloztivnomu Bogu, koi naſz chuva, brani, y vodi ne po jednom putu kod Rafael Tobiaſſa, nego po vſzeh puteh ſitka naſſega tulikum marlivoztium on naſz brani kod vſzaki chlovek more braniti oko ſzvoie, niemu, koi iz nebeſz na zemlyu je za volyu naſſu doſſel, chlovekom poztal, 33. leta tulike pregone, krivicze, ſpote, muku y ſzmert za lyubav naſſu je preterpel, dabinaſz on ſzvoium mukum, kerviium, y ſzmertium od ſzuſanztva peklenzkoga, y ſzmerti vekovechne odkupil, y oſzlobodil: *Ah! quam? quam mercedem dabimus ei, aut quid dignum poterit eſſe beneficiis ejus?* Ah! koiu, koiu plachu mi damo niemu, ali kai vrednoga, y doztoinoga mi budemo mogli prikazati tulikomu dobrochinitelu naſſemu Chriſtuſſu Szinu Boſiemu za tuliku lyubav proti nam izkazanu, y za tulike dobrote koie nepreztanczè od niega prijmlyemo: *Quid dabimus ei?* Kai damo niemu? Ovde chuiem velikum ſaloztium moium Sz. Ambroſa odgovariati na pitanie moie: *Nihil eſt, quod ei referre poſſimus.* Nikai takovoga vrednoga y preſtimanoga mi nimamo kaibiſze niega doztoialo, za naplatiti, niemu tulika dobrochinenia proti nam izkazana: Ah! akolie adda tomu tak da mi nemoremo zmochi dara doztoinoga Ztvoritelu y Odkupitelu naſſemu za daruvati, y prikazati, budemomu konche zahvalni, y ako rauno nitimu jeſzmo moguchni doztoinu polek vrednozti niegove, y duſnozti naſſe hvalu dati, deimomu konche onuliku, y onakovu

kovu, kuliku, y kakovu moremo, vzemſi navuk od mudroga Cicerona ako prem poganina . y je ov : *Cùm enim gratia tanta reſferri non poſſit, quanta debetur, habenda tamen tanta eſt, quam maximam animus capere poſſit.* Cicero in Philipicis. Kaiti zahvalnozt tulika nemoreſze izkazati, kulikaie potrebna, naiſze vendar tulika izkaſe, kakſze naivexa more; y rauno ov navuk hotelie Sz. Kraly David izpuniti kadaie krichal vu nebo k-G. Bogu iz glubine ſzercza ſzvoiega govorecſi : *Benedicam Dominum in omni tempore, ſemper laus ejus in ore meo.* Pſal. 33. v. 2. Blagoſzlavlyal budem G. Boga vu vſzakom vremenu, vſzigdar hvala niegova vu vzteh moieh: O David! kai ro velis? pazi dobro kai govoris? ti jeden velik zavez chinis G. Bogu, ali neznam budesliga mogel obderſavati, kai ako rauno morebiti ſzada mores lahko vuchiniti doklamſzi zdrav, ſzrechen, y obilen, ali imas znati ò moy David da nebude vſzigdar tomu tak, ar ti budes moral terpeti vnoge pregone od Semeia, krivicze od Moaba, ogovore od Mikola, na ſzmert izkania od Abſolona, kada morebiti ni Bog tebe nebude na mifzli, vnogo menie hvala niegova, meneſze anda vidi dabi bolye y ſzpametneie ovak tebe govoriti, G. Boſe kada budem zdrav, ſzrechen, y vu miru chazti y bogaeztva kralyeuzkoga vuſival, budem tebe chaztil, hvalil, y blagoſzlavlyal. Ah ne! ne veli Sz. David ne tako ne, negoga budem hvalil, y blagoſzlavlyal vu ſzrechah y neſzrechah, vu zdraviu, y betegu, vu miru y pregoneh vſzigdar y vſzigder : *Benedicam Dominum omni tempore, & in omni loco dominationis ejus.* Hvalil, chaztil, y blagoſzlavlyal budem G. Boga moiega vu vſzakom vremenu, y vu vſzakom meztu gozpocztva niegovoga, y rauno to hotelie vſzem nam Sz. Pavel Apoſt. za navuk dati kakſzmo mi duſni Sz. Kralya Davida naſzleduvati, govorecſi : *In omnibus gratias agite : hæc eſt enim voluntas Dei.* 1. Theſſal. 5. v. 18. Vu vſzem (na ſzpodobu Davida) hvalu zdavaite (toieto G. Bogu) arieto volya Boſia.

Kuliko pako haſzni vſzakomu kerſchenomu chloveku zahvalnogaſze izkazati G. Bogu za vſza dobrachinenia od nie-

ga prieta, poſzluhnemo naipervo zlatovuztoga Navuchitela
Joan. Chryſ. kak on ovu zahvalnozt izpiſzuie : *Magnus theſaurus gratiarum actio, magnæ divitiæ, inconſumptum bonum, fortis armatura.* Velik kincs je Zahvalnozt, veliko bogacztvo, nezkonchano dobro, jako orusie, y zato nagovarianasz vſze do jednoga Dionyſius Carthuſianus daſze marlivo vſzigdar, y vſzigder za vſza koia nam G. Bog iz ſzvoie nezgovorne miloſche y dobrote poſſilya zahvalneh izkaſuiemo, ako ſeleiemo y hochemo z-vexemi dobrotami y miloſchami od niega nadelyeni bitti : *Grati eſtote Deo pro univerſis beneficijs ejus, qui enim gratias agit, donis potioribus meretur impleri, juxta illud Matthæi 25. & 29. Omni habenti dabitur, id eſt, grato.* Zahvalni budete G. Bogu za vſza dobrochinenia niegova, ar on koi hvalu zdaie, darmi obilneſſemi vredenie napunien bitti, polek oneh Sz. Mattheia rechi vu 25. y 29. vſzakomu imaiuchemu bude dano, toieto zahvalnomu, toieto onomu koi je zahvalen za priete od Boga dare, y dobrochinenia, z-vexemi y obilneſſemi nadelyen bude : Odkud ja Conſequencziu ovakvu izpelyuiem : *Omni ergo non habenti, id eſt, ingrato, etiam quod putat ſe habere, aufferetur ab eo.* Vſzakomu adda nimaiuchemu, toieto nezahvalnomu y ono kai ſtima da ima, od vzeto bude od niega, toieto ono zdrauie, ſzreche, blago, chazti, pokoi &c. ako vu oveh bude nezahvalen G. Bogu ſzvoiemu, od koiegaie vſza dobil, vſza pogubiti hoche, ar veli
S. Bernard. Sz. Bernard : *Ingratitudo eſt inimica animæ, exinanitio meritorum, virtutum diſperſio, beneficiorum perditio.* Nezahvalnozt je nepriatelicza duſſe, zkonchanie naimov, raztreſzenie dobrot, dobrochineny pogublyenie, y tomuſze nai nigdor nechudi, veli Sz. Bernard, pokehdob da nikai ni G. Bogu ſzuprotivneſſega, y odurneſſega od nezahvalnozti kerſchanzke. Koiega rechi jeſzu ove : *Nihil ita diſplicet Deo, præſertim in filijs gratiæ, quemadmodum ingratitudo.* Nikai ni tak ſal G. Bogu naimre vu ſzineh miloſche (toieto vu kerſcheneh lyudeh) kak nezahvalnozt.

Hodmo vu ztare Rimzkeh hiſtorijh knige y hochemo naiti

ti lep navuk vu pelde Cyruſſa Kralya akoprem Poganina, koi vu detinztvu ſzvoiem bilie izruchen od Otcza ſzvoga jednomu Dvorianiku vu to ime dabiga zkonchal, y tako da nebi kralyem poztal, ov pako Dvorianik miluvalie ono neduſno deteſcze zkonchati, y boiechiſze iz kralyeuzke miloſche izpazti, akoga nezkoncha, zato dokonialie ſzam ſzobum ono neduſno deteſcze Cyruſſa vu jednu puſchinu odnezti, kodie negda odneſzla bila Agar ſzvoga mladoga ſzinka Iſmaela, y ondega na ſzrechu ſivoga oztaviti, pripetiloſzeie pako da jedna ſenna chredo ſivine okol one puſchine paſzucha (koiaſzeie imenuvala Sin) daie zachula glaſz jednoga deteta plachuchega, za koiem glaſzom je posla, doklamie y do deteta dosla, koie naiduchi kruto lepo ali od glada pogibaiuche, podignulaieie gore y k-perſzam ſzvoiem jeie pritiſznula, nahranila, okrepila, y ſzobum vu narucahiu odneſzla, nye ozkerblyavala doklamie je y na noge poztavila, Cyrus k-pameti doiduchi po ſzreche y na kralyeuzki tronus je dozpel, y doznauſi kakie odkoien, y odhranien vuchinile po vſzem kralyeuztvu za doiku ſzvoiu zvedati, dabiſzeie mogel zahvalnoga izkazati, doznauſi pako daie jur zdaunia umerla, pochelſzeie on zmosni Kraly Cyrus ſuhko plakati, y ovak milo zdihavaiuch govoriti: *O Sin! O Sin! utinam viveres! O Sin! O Sin!* Doika moia draga, dabi ti ſivela, moralabi zpoznati zahvalnozt moiu. *O utinam viveres!* oh dabi ti ſivela! moralbi veſz ſzvet zpoznati kakbi ja tebe derſal vu preſtimaniu kakti drugu moiu Mater.

Velika ztanovito zahvalnozt bi bila ova jednoga poganinzkoga Kralya, a ti ò kerſchena duſſa! kakſze ti zponaſſas z-Chriſtuſſem Odkupitelom tvoiem, koi po Sz. Davidu govori tebe: *Sicut mater unicum amat filium, ita te diligebam.* Kod matti jedinoga lyubi ſzinka, takſzem tebe lyubil, ò chlovek kerſcheni znai y tverdno verui da niedna matti nemore tak jako y ſzercheno jedinoga ſzinka ſzvoga lyubiti, kod ja tebe lyubim: *Quid ultra debui facere, vineæ meæ, & non feci?* govori Chriſtus chez vuzta Sz. Iſaiaſſa Proroka, kako dabi on 2. Reg. c. 1. Iſaiæ c. 5.

hotel recſi, kai more jeden chlovek vuchiniti dobra vinogradu ſzvomu; ali kai more jeden Gozpon za podlosnika ſzvoga vecs vuchiniti, negſzem ja za te, za lyubav, volyu, y haſzen tvoiu vuchinil, takſzeie tuſil negda proti Sinagoge Sidovzke, takſze tuſi y danaſz proti vſzakomu nezahvalnomu kerſcheniku, niti prez zroka negovori: *Quid ultra debui facere?* Kaiſzem vecs moral chiniti? Toieto hoche recſi, jaſzem iz naruchaia Otcza moga nebezkoga na zemlyu doſſel, chlovekom poztal, jaſzem narod chlovechanzki moium keruium od grehov ochiztil, od ſzuſanztva peklenzkoga, y ſzmerti vekovechne moium mukum y ſzmertium odkupil: *Quid ultra debui facere?* Jaſzem moie Telo y Kerv vu preſz. Sacramentumu na hranu duhovnu chloveku oztavil, oztavilſzem y oztale Sacramente na zvelichenie, oztavilſzem tulike Prodekatore koijbi vuchili, y karali, tulike Szpovednike koijbi od grehov greſnike odvezuvali, dalſzem tulike ſzvete Redovnike koijbi ſzvoiemi navuki y peldami put vu nebo k-mene kazali; chakalſzem y chakam tuliko vremena na pobolſanie ſitka, y na pokoru, ter kai? Kai za ova vſza moia dobrachinenja plache imam? kai zahvalnozti prijmlyem? *Oh! audite cœli, & auribus percipe terra: Filios enutrivi, & exaltavi, ipſi autem ſpreverunt me.* Krichi G. Bog tuſechiſze po Sz. Iſaiaſſu Proroku proti nam nevernem y nezahvalnem kerſchenikom. Poſzluſſaite nebeſza, y ti ò cherna zemlya odpri tvoia vuſſeſza na ona koia tebe povem; Jaſzem ſzine odhranil, y izviſzil, *ipſi autem ſpreverunt me.* Oni pako na mezto zahvalnozti mene ne ſzamo za nikai dersè, nitimiſze zahvalni izkaſuiu, nego pache tulikemi, tak ztraſznemi y odurnemi grehi mene bantuiu y pſane. Jaſzem za nyhovo odkuplyenie moie telo na muke, moy ſitek na ſzmert, y vſzu do kaplicze iz tela moiega kerv dal, za oſzloboditi nye od ſzmerti vekovechne, y izviſzitie vu moiem kralyeuztvu nebezkom: *Ipſi autem ſpreverunt me.* Oni pako mene, y vſze ove miloſche moie za niſtar derſe, na muku moiu plyuiu, kerv moiu tepchu, y polek nyhove moguchnozti, mezto

Iſa. 1. v. 2.

zah-

zahvalnozti mene znovich na kris razpiniaiu, oh! ter moreliſze vexa nezahvalnozt od ove, ne ſzamo megy krivoverniki y poganini, nego y megy nememi ztvarmi naiti, ali litor izmiſzliti? *Bos cognovit poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini, Iſraël autem me non cognovit.* Ibid. v. 3. Poznalie vol gozpodara ſzvoiega, y oſzel jaſzelcza Gozpona ſzvoiega, Izraël pako mene ni poznal, hotelie recſi, vſze neme ztvari poznavaiu dobrochinitela ſzvoga, y nyemuſze zahvalne izkaſuiu; ſzam jeden jedini chlovek koiegaſzem ja moium preſz. keruium odkupil, tulikemi darmi naturalzkemi y zverhu naturalzkemi nadelil, tulikemi miloſchami napunil, mene nezpoznava, nitimiſze zahvalnoga izkaſuie, nego pache na mezto zahvalnozti tulikemi neizbroienemi grehi mene tak ztraſsno bantuie, oh! nezahvalnozt prevelika naroda chlovechanzkoga ter naimre kerſchanzkoga.

Chulizte N.N. malo pervo od zahvalnozti jednoga poganina Kralya Cyruſſa koiuie na ſzerczu imel, y chinom ſelel pokazati proti one ſenne koiagaie mlekom ſzvoiem od ſzmerti oſzlobodila, odkolla, y kralyeuzke korune pervi zrok bila, od ſzada ja vaſz opominam rechmi Sz. Joba daſze idete k-nemem ztvaram vuchit zahvalnozti. *Interroga jumenta, & docebunt te, volatilia cœli, & indicabunt tibi.* Job. c. 12. v. 7. Hodi ò kerſcheni chlovek k-neme ſivine y opitai nyu kakſze moras zahvalen izkazati y pticze nebezke tebe hote pokazati, y naipervo hodi vu ſkolu k-naiſzerditeſſemu zmegy vſzeh nemeh ztvarih oroſzlanu, koiemu kadabi bil jenkrat Andronikus iz czape tern van iznel, na koiegaſzeie bil nabol, ova beſtia ſzpominalaſzeie iz ove lyubavi y dobrote od Andronikuſſa priete, ar buduchi Andronikus oſzugien na ſzmert, y naimre da on mora od Oroſzlanov vmorien y poieden biti, megy koie buduchi zapelyan, y od onoga, komuie tern iz czape van znel, poznan, ſzpomenuchiſze iz dobrote priete od niega naipervi je k-niemu dotekel, pred niegaſze poztavil, y od drugeh lakomeh oroſzlanov niega je branil daga ne ſzamo vmoriti, nego nitiſzega doteknuti niſzu ſzme-

li,

li, niti mogli *Interroga jumenta.* Opitai lyùte Riſze kakſzu oni zahvalni, od koieh ja nahagiam zapiſzano, da kadabi jenkrat jeden Riſz opal bil vu jednu jamu, y iz nye od jednoga ſzoldata izpelyan, ov ſzpominaiuchiſze iz lyubavi od ſzoldata ſzebe izkazane, poſſelie za ſzoldatom kod jeden verni peſz za gozponom ſzvoiem po vſze ne ſzamo puſchine, nego y tia do mezta kamoie putuval, za obranitiga, akobi potreba bilo, od vſzake pogibeli, y neſzreche. *Interroga jumenta.* Pitai neme ztvari, y megy nymi naichemerneſſega Pozoia, y on tebe hoche ſzvoium peldum navchiti zahvalnozti proti dobrochinitelu, koiega odhraniuſi nekoi plemenit chlovek Troas, y ov buduchi jenkrat obſzeden od nepriatelov koijſzuga na ſzmert izkali, pochelie na veſz glaſz krichati, pomochi od lyudi proſzech, koiega glaſz zachuffi, y poznavſſi Pozoy dotekelie knyemu, y nepriatele niegove vſze do jednoga poraſauſſi, odhranitela y dobrochinitela ſzvoga od ſzmertne pogibeli je oſzlobodil: *Et volatilia cœli, & indicabunt tibi.* Pitai ò nezahvalni chlovek ne ſzamo zveriè, nego y pticze nebezke, kakſze moras zahvalnoga izkazati proti dobrochinitelu tvoiemu G. Bogu, megy koiemi ſzam jeden vſzeh Pticz kraly orel buduchi odhranien od jedne Egiptonzke Divoichicze, vſzaki dan na zahvalnozt onie nye donaſſal vſzakoiachkeh pticz na hranu, y k-zadniemu videchi orel onu ſzvoiu dobrochiniteliczu vu ognienom plamnu, zaletelſzeie k-nye za obranitiu perutmi ſzvoiemi od ſzmerti, raiſſie onde ſnyum zgorel neg dabiu bil oztavil.

Nu kaivamſze ſzada vidi N.N. od zahvalnozti nemeh ztvarih proti dobrochinitelom ſzvoiem, nili hvale, y vekovechnoga ſzpomenka vredna? a kakſze pako vi zahvalneh izkaſuiete proti dobrochinitelu vaſſemu Bogu vſzamoguchemu? Meneſze vidi da rauno onako, kakoſzeie izkazal Ceſzar Baſilius Macedo proti ſzluge ſzvoiemu, koi Ceſzar zeztauſſiſze vu lovu z-jednem Jelenom, proti koiemu zaletiuſſiſze jelen, y oboriuſſiſze ſzvoiemi rogmì, y jednum ſpiczum roga zakvachilie Ceſzara za paſz, na viſſak podignul, y ſnym

po

po puſchine tekel, koiega jelena obtekelie Ceſzarov ſzluga, y ſzvoiem mechem obrezalie Ceſzaru pàſz, y onak jega od ſzmerti oſzlobodil, koi ſzluga daie veliku plachu od Ceſzara zaſzluſil, vu tom nieden ſzpametni nemore dvoiti, ali kakovuie dobil? Oh tuſna placha! naimre da taki drugi dan vuchinilie Ceſzar onomu vernomu ſzluge glavu odſzechi, kako dabi on ſzvoi mecs na Ceſzara bil podignul. Oh prokleta nezahvalnozt! hoche zakriknuti vſzaki zmegy vaſz N. N. ali ako ja premiſzlim chlovechanzku ter naimre kerſchanzku nezahvalnozt ne proti ſzluge y ſzebe ſzpodobnomu chloveku, nego proti Ceſzaru zverhu vſzeh Kralyev y Ceſzarov Bogu vſzam: za tulika nezgovorna y neizbroiena dobrochinenia koiaſzmo od niega prieli, y nepreztancze prijmlyemo; kadga naimre z-grehi znovich na kris razpiniamo polek rechi Sz. Paula: *Rurſum crucifigentes Chriſtum Filium Dei.* Znovich razpiniaiuch Chriſtuſſa Szina Boſiega, y tako *reddimus pro bono, malum.* Vrachamo za dobro, zlo, govori Sz. Jeremias Prorok, ar Chriſtus dan y noch je za naſz molil, mi pako kunemo ſentavamo, prilzeſemo, blaznimo: onſzeie za naſz kervavem potom potil, mi pako za niega nechemo naimenſe teſkoche dobrovolyno terpeti prez ſzerditozti, kletve, y blaznozti, *Hæccine reddis Domino populeſtulte, & inſipiens?* Ovali adda povrachas G. Bogu tvoiemu ò neſzpametno lyuczvo, za tulika izkazania miloſche, lyubavi, y dobrote proti tebe? gdoie tebe vuchinil na ov ſzvet doyti vu naruchaiu Sz. Mattere Czirkve? gdo tebe do ſzada ſivoga, y zdravoga derſi? akoſzi ſzpameten, tak moras valuvati y zpoznati da nigdor drugi nego G. Bog; gdo tebe vſzaki dan hrani, napaia, opravlya, y zblagom nadelyuie? nili to vſze tebe dano od dobrote y dareslyvozti G. Boga tvoga? Kakſze pako ti proti nyemu za tulike dare y dareslyvozti zahvalnoga izkaſuies? pianchuiuch, ſeruch, lotruiuch, blaznech, kunuch, y vu vſzakoiachkeh drugeh greheh ſivuch. *Hæccine reddis Domino populeſtulte, & inſipiens?* Ovali provrachas, ovakliſze zahvalno izkaſuies G. Bogu tvoiemu ò greſno nezahvalno lyucztvo?

Hebræ. c. 6. v. 6.

Jerem. c. 18.

Deut. c. 32.

Cſteſze vu ztareh Hiſtoriah od Edmogina Szina Kralycze Scelte vu Japonie, koiega potlambi ona porodila bila, podalamuie ſzama ſzvoie perſzi dabi iz nyh mleko materinzko ſzeſznul, y ſnymſze hranil, ali ovo nezahvalno dete ni hotelo materinzkoga mleka ſzeſznuti, negoie pochelo grizti materinzke perſzi, y merczvariti, tak damu vecs niſzu bile na haſzen, zato kadabi ono dete od glada pogibalo, ondaie Mati pochela govoriti: *Totum dedi, & hoc ſufficit.* Vſze jeſzem dala, y toie dozta, kako dabi hotela recſi, jaſzemti moie materinzke perſzi ponudila dabiſze ſnymi hranil, y vu ſivotu obderſal, ali kaiti ti kadabi bil moral mleko iz nyh ſzeſznuti, ondaſzie grizel, zato jaſze proteſtuiem da niſzem, niti neſchu tvoie ſzmerti zrok bitti. Rauno tak nas dobri G. Bog budeſze vſzakem nezahvalnem chlovekom zponaſſal, govoreeſimu na ſzmertne vure. *Totum dedi, & hoc ſufficit.* Ja kaiſzemgoder imel, mogel, y znal dati tebe ò narod chlovechanzki, vſze jeſzemti dal, kadaſzem tebe dal Szinka moga jedinoga, *& hoc ſufficit.* y toie dozta: Szin pako veli, Jaſzem vſze za chloveka dal, kaiſzem goder imel, tia do naimenſe kaplicze kervi. *Totum dedi, & hoc ſufficit.* Vſzeſzem dal za odkuplyenie tvoie od ſzmerti vekovechne, kaiſzem god znal, mogel, y imel dati, kadſzemti dal moie telo, ſitek, y kerv, koia bilaſzu tebe zadovolyna k-ſitku vekovechnomu, kaiti pako ti za ova niſzi maral, nego pacſe z-grehi tvoiemi, ò ztvar nezahvalna! moie perſzi toieto Szinka moiega, y mene ſnym jeſzi grizla, merczvarila, y muchila, zato ako moiega, y niegovoga miloztivnoga preſzvetloga oblichaia nigdar nebudes vu nebu vuſivala. *Perditio tua ex te.* Pogublyenie tvoie iz hudobe y nezahvalnozti tvoie.

Piſſe Eſopus jednu fabulu, ali czilyu govorienia moiega kruto prikladnu, da naimre buduchi jedna koſſuta od jagarov, y hertov naganiana na ſzmert, ova pako vuslaie pod jeden terſz vinike, y megy niegovo liztie jeſze zkrila, koie liztie pochelaie koſſuta ogrizavati, y ſzebe odkrivati daſzuiu lovczi zapazili, y vu nyu ztrelyali, koia videchiſze ranienu

po-

pochelaie krichati. *Meritò hoc mihi evenit, quæ violare non dubitaverim, servatricem meam.* Dobromi ztoi daſzem ztrelyana, koiaſze neſzem ſsonala grizti chuvariczu y braniteliczu moiu, terſz naimre vinichni, zverhu koie fabule ovak lepo neka mudra glava govori: *Docet hæc fabula ultionem Numinis non effugere eos, qui pro beneficijs malefacta reffundunt.* Vuchi ova fabula da kaſtige Boſie vuyti nehte, koij za dobra dèla, zlem chineniem vrachaiu: Rauno tak moreſze recſi od oneh nezahvalneh kerſchenikov, koij tuliko krat od jagarov peklenzkeh na ſzmert vekovechnu jeſzu bili izkani, ali od miloſche, y miloſzerdnozti Boſie obranieni, ali ako ti takovi proti chuvaricze, y branitelicze ſzvoie buduſze nezahvalneh z-grehi ſzvoiemi izkazuvali? nai dobro paze daijh Miloſcha Boſia neoztavi, y jagarom peklenzkem pod oblazt nedà, ar veli Sz. Auguſtin: *Quantò majora beneficia hominibus ſunt conſtituta; tantò majora, ingratitudine peccantibus, judicia ſunt præparata.* Kuliko vexi dari, y miloſche jeſzu od Boga lyudem dani; tuliko vexi nezahvalnoztium greſſechem, ſzud y mukeieſzu pripravlyene. S. Aug. ſoli. loq. c. 18.

Joſche jedno ſzpomenka vredno pripechenie na kratkom na pervo daiuch dokancham moie govorienie, kak naimre jeden ſzoldat ſzluſechi Auguſtuſſa Ceſzara vu voyzke Attike Orſzaga, koiega kadabi jeden niegov nepriatel obtuſil bil, y na praudu vuchinil pozvati, zbok nekoie velike pregreske; ov ſzoldat pochelſzeie preporuchati Ceſzaru za obrambu; Ceſzar pako proſzilie jednoga glaſzovitoga Prokoratora dabiga branil, kai videchi ſzoldat odgovorilie ſzercheno Ceſzaru; Preſzvetli Ceſzar kada Vaſſa ſzvetlovt jeſzte bili zmenum vu boiu Attiko, y ja vaſz videchi vu ochivezte ſzmertne pogibęli, niſzem ja nikoga proſzil, niti zval dabi vaſz branil, nego za oſzloboditi vaſz od ſzmerti, jeſzemſze ſzam na ſzmertnu pogibel poztavil za obraniti Vaſſu ſzvetlozt, y odkriuſſi pred Ceſzarom ſzvoie perſzi, vſze raniene, rekelie: *Ego verò in Attica pugna, Cæſar, interfui, nec alium vocavi, qui te defenderet, ſed mea hac vita te defendi.* Ja pako ò

Ceſzar buduchi ztobum vu boiu Attiko, znas da nikoga niſzem zval napomoch, nego z-ovemi moiemi ranienemi perſzi y ſivotom jeſzem tebe branil. Razmeslime ò greſni narad chlovechanzki kai od ovud izpelyati kanim? Ah komuſze more bolye ov ſzoldat priſzpodobiti kak predragomu Odkupitelu naſſemu, koi videchi nevolyni narod chlovechanzki vu pogibeli ſzmerti vekovechne po pregreſſeniu pervoga Otcza Adama, koiegaie G. Bog bil poztavil za kralya y Ceſzara vſzeh ztvari vu paradiſumu, ni ov nebezki ſzoldat nikoga napomoch zval, niti niednoga zmegy vſzeh koruſſev Angelzkeh ni mezto ſzebe na ov ſzvet poſzlal za branitga negoie hotel ſzam doyti, ſzamſze za naſz pobiti, ſzam mezto naſz na ſzmertnu pogibel poztaviti. Nutga ovo na ovom kriſnom drevu vſzega ranienoga, y oſtremi chauli prikovanoga, iz koiega on tebe krichi ò greſni nezahvalni chlovek ovak: *Vide homo, quæ pro te patior, ad te clamo, qui pro te morior; Vide plagas, quibus afficior, vide clavos, quibus confodior; Et cùm ſit tantus dolor exterior, & interior; plus tamen crucior, dum te ingratum experior.* Vigy chlovek koia zate terpim, k tebe krichim kad zate vmiram; Vigy ranne koieme muche, vigy chaule zkoiemiſzem pribit; y buduchi tulika boſ zvunzka y nuternia, vechme vendar muchi kad tebe nezahvalnoga zpoznavam.

NB. Hìc accipe Crucifixum ad manum.

S. Antonin. p. 2. Theologiæ.

K-vamſze adda obracham ò N.N. y vaſz rechmi S. Auguſtina nagovariam: *Sicut nulla eſt hora, vel punctum in omni vita mea, quo tuo non utor beneficio; ſic nulla debet eſſe hora, quo te non habeam ante oculos.* Nagovariamte velim y proſzim da ti podignes ochi tvoie greſne k-ovomu predragomu Odkupitelu tvoiemu, ter ſnym ovak iz glubine ſzercza tvoga govoris; Kakti niedne ni vure niti hipa za vſzega ſitka moiega, vu koiem ja nebi tvoie dobrote vuſival; Tak niedna nebudi vura vu koie ja nebi tebe pred ochima moiemi imal, iz tvoie lyubavi, dobrote, y miloſzerdnoztiſze ſzpominal, y za vſza tebeſze zahvalnoga izkazuval rechmi danaſniega Fariſeuſſa: *Deus gratias ago tibi.* G. Boſe hvalu daiem tebe za vſze mi-

S. Aug. Ep. 47. ad Aur.

miloſche, dare, y dobrachinenia. Ar govori nadalye Sz. Ottecz: *Quid meliùs & animo geramus, & calamo exprimamus, quàm Deo gratias? Hoc nec dici breviùs, nec audiri lætiùs, nec intelligi gratiùs, nec agi fructuoſiùs poteſt.* Kai bolſega, Bogu draxega, y nam haſznoviteſſega moremo na ſzerczu imati, jezikom govoriti, ali perom piſzati, kak *Deo gratias?* Bogu hvala? Od ove nikai kraiſſega rechiſze nemore, niti poſzluhnuti kai veſzeleſſega, nit razumeti povolyneſſega, niti chiniti kai haſznoviteſſegaſze more. *Sive ergo manducatis, ſive bibitis, ſive aliquid aliud facitis; in omnibus gratias agite, hæc eſt enim voluntas Dei.* Ako adda jezte, ali piete, ali kai drugo dobra chinite, ali zla terpite, vu vſzem, vſzigdar, y povſzud hvalete G. Bogu arie tak volya niegova ſzveta, Amen.

S. Aug. lib. adverſ. Pelag. gian.

1. Cor. c. 10. v. 31. 1. Theſſal. c. 5. v. 18.

JE-

JEDENAIZTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Gdo, kak, y koga, po danaſniem Evageliumzkem Gluhàku, y Nemàku zlamenuvanoga, k-Chriſtuſſu pripelyati mora?

Adducunt ei ſurdum, & mutum. Marci c. 7. v. 32.

Dopelyaſſe nyemu gluhova, y nemoga.

NI prez razloga, niti neſzpametno bilo ono negdasnieh ztareh Rimlyanov izmislyenie, y nachin, koiemſzu oni Mladencze ſzvoie batrive, ſzerchene, ſzrechne, y jake ſzoldate chinili, kod mudri Orator Claudius je zapiſzano oztavil, da naimre lepemi, y velike preczembe, iz ſzrebra, zlata, y dragoga kamenia, korunami, imevaliſzu navadu koruniti vſze one koijſzuſze ſzercheno proti nepriatelom voiuvali, y nye ſzrechno obláduvali. Perva koruna zvalaſzeie *Corona Triumphalis.* Koruna obladania, koiumſzu korunili Ceſzare y Poglaunike, kadaſzuſze po obladaniu nepriatelov ſzrechno domov povrachali. Druga koruna zvalaſzeie *Corona Obſidialis.* Koruna Obſzedania, koiaſzeie od

Rim-

Rimlyanov davala onem ſzamem koijtiſzu kteri Varas oſzlobodili od obſzedenia nepriatelzkoga, y nepriatele zpod niega pretirali. Treta koruna zvalaſzeie *Corona Muralis.* Koruna Zidinzka, koiaſzeie davala onem koijtiſzu naipervi zide nepriarelzke pretirali, y predirali, y na poſtaine nepriatelzke naipervi Rimzke zaztave zaneſzli, y zabiali. Cheterta koruna zvalaſzeie *Corona Caſtrenſis.* Koruna Taborzka, koiaſzeie davala onem koijſzu nepriatelzke tabore ſzilno razbiali, iz nyh nepriatele vu bèg naganiali, y od ſzebe dalko tirali. Peta koruna zvalaſzeie *Corona Navalis.* Koruna Morzka, koiaſzeie davala onem, koijſzuſze na moriu ſzuproti nepriatelom voiuvali, y nye ſzrechno predobivali, y obladuvali. Sezta koruna zvalaſzeie *Corona Civica.* Koruna Purgarzka, koiumſzu horunili one, koijſzu kada koiega Rimzkoga Purgara od ſzmerti, ali koie druge pogibeli, y nevolye oſzlobagali: potrebaie pak ovde znati da ova zadnia koruna ni bila iz ſzrebra, ali zlara, nego iz proztoga dreva; zverhu cheſza vnogi mudri jakoſzuſze chudili, y zrok toga izpitavali, koiem mudri Plinius je naipervi odgovoril ovak: *Cùm reliquas Coronas auro commendarent, ſalutem civium in pretio eſſe noluerunt.* Kako dabi hotel bil recſi, da vſza viteſka dèla, moguſze ſzrebrom, y zlatom naplatiti, ali lyubav izkazana proti bliſniemu, oſzlobagiaiuch niega od ſzmerti, ali koie druge neſzreche, y pogibeli, nikakovem kincſem zadozta naplatitiſze nemore. Iz koieh Pliniuſſeveh rechi Sz. Gregur Papa izpelyuie ovakovu conſequencziu: *Si magnæ mercedis eſt eripere carnem à morte, quamquam morituram; quanti eſt meriti à morte ſpirituali animam liberare, in cœleſti patria ſinè fine victuram?* Ako velikoga naima je oſzloboditi telo od ſzmerti, akoprem vmertelno? kulikoga je naima od ſzmerti duhovne duſſu oſzloboditi, koiabi vu nebezke domovine naveke ſiveti morala? Ali gdo, kak, y komubiſze morala ta takova lyubav izkazati? Moy Sz. Serafinzki Doctor Bonaventura odgovaria: *Peccatum, quod facit hominem ſurdum ad veritatem audiendam, cæcum ad videndam, mutum ad confitendam.*

Plinius.

S. Greg. Papa in Errario Manſij.

S. Bonaven. ibid.

dam. Toieto hoche rechi Sz. Doctor da naivexe dobro dello, y naivexa lyubav kerſchanzka je ova kada gdo bliſniega ſzvoga vidi po grehu gluhoga na poſzluſſanie iztine y dobreh navukov koijſze na prodekalniczah, y vu ſzpovedalniczah daiu; ſzlepoga na vigenie y zpoznanie ſzvoiega gresnoga pogibelnoga ztaliſſa, nemoga na ſzpovedanie grehov ſzvoieh pred Redovnikom: Ovoſzu oni po koiehſze zlamenuie on gluhi, y nemi chlovek od Sidovov pred Chriſtuſſa dopelyan: *Adducunt ei ſurdum, & mutum.* Dopelyaſſe nyemu gluhoga, y nemoga. Kakſze pako more ovem pomocſi? Onak kodie Chriſtus pomogel onomu gluhàku y nemàku, naimre: *Et apprehendens eum de turba ſeorſum, mittit digitos ſuos in auriculas ejus.* Priemſi nyega zmegy lyucztva na ztran, poztavilie perzte ſzvoie vu vuha niegova. Toieto: *Si peccaverit in te frater tuus*, veli Chriſtus: *vade, corripe illum inter te, & ipſum ſolum.* Ako zagreſsì pred tobum bratt tvov, poydi, pelyaiga na ztran, ter na ſzamom da nigdor nebude chul pokaraiga bratinzkem nachinom, poztavimu napervo niegov greſni y pogibelni ztalis, terſziſze vſzemi nachini odpretimu gluha vuha, y nema vuzta, da priemſi tvoy navuk, ſzpovedal bude grehe ſzvoie, y ſitek pobolſa; Kak adda, kada, y od koga toſze mora vuchiniti? pokazati hochu.

Matth. c. 18 v. 15.

Pervo neg pochnem govoriti od ovoga bratinzkoga opominania, y pokarania, potrebnoie videti, y znati koga naibolye to zadene chiniti; Iztinaie daie G. Bog zapovedal vſzakomu chloveku zkerb na bliſniega ſzvoga imeti, *Unicuique mandavit Deus de proximo ſuo*, daga naimre pomaſe vu vſzake potreboche y pogibeli, telovne, ali joſche bolye duſſeune, kadaga naimre vidi vu greheh ſiveti: y po puteh vekovechnoga zkvarienia hoditi; daga naimre z-lepem opominaniem, lyublyenem pokaraniem, y duhovnemi navuki od grehov odverne, na pokoru, pobolſanie ſitka, y put zvelichenia pripelya, ar veli Sz. Jakop Apoſtol: *Qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ peſſimæ, ſalvabit animam ejus à morte.* Koi odvernuti chinì gresnika, od greſnoga ſitka,

Jacob. c. 5. v. 20.

y pogibelnoga puta, oſzloboditi hoche duſſu niegovu od ſzmerti. Ova pako Boſia zapoved doticheſze vſzeh y vſzakoga Boſiega kerſchenika, ali vendar naibolye y naivech vſze Glavare proti podlosnikom ſzvoiem, vſze hiſne gozpodare proti druſine, vſze Roditele proti detcze ſzvoie, ar veli Sz. Pavel Apoſt: *Si quis ſuorum, & maximè domeſticorum curam non habet, fidem negavit, & eſt infideli deterior.* 1.Timoth.c. 5.v.68. Ako gdo na ſzvoie, ter naimre domache, zkerbi nima, veru je zatail, y od nevernika gorſi je poztal; kade Sz. Otecz Auguſtin zverhu oveh Sz. Paula rechi govori: *Quid autem tam cuique domeſticum, quàm parentibus filij?* S.Auguſtin. Tract.119.in Joan. Kai pako tak vſzakomu domacheſſe je, negſzu Roditelom ſzini, y detcza nyhova? Zakai zato y Sz. Ivan Chriſoſtomus miſzlechi na onu veliku zapoved Boſiu, koia vſzem kerſchenikom je dana, à naimre pak naivecs, y naipervics Roditelovſze dotiche, opomina vſze Roditele marlivo kak imaiu zkerb na ſzvoiu detczu noſziti: *Patres educate filios veſtros in omni diſciplina, & correptione Domini,* S Joannes Chryſoſt. Otczi odhranuite ſzine vaſſe vu vſzakom ztrahu, y pokaraniu, koie Sz. zlatovuztoga Navuchitela rechi Sz. Thomas ovak razlaſe: *In diſciplina & correptione, id eſt, in diſciplina verborum, & correptione verberum.* S.Thom.Aq. Vu ztrahu, y pokaraniu, toieto vu ztrahu oſtreh rechi, y pokaraniu tepenia, hoche recſi kada ti Ottecz, Matti, vidis tvoie dete da zna pervo greſſiti neg Boga moliti, da prez vſzakoga ztraha y lyubavi Boſie vu greheh ſivuchi hodi po puteh vekovechnoga zkvarienia, vi moij Roditeli duſni jezte pod ſzmertni greh nyh karati, y kaſtigati, nye vu ztrahu y lyubavi Boſie, vuchiti ſiveti; vſzemi lepemi y oſtremi navuki od puta zkvarenia odvrachati, y na put zvelichenia pripelyavati, y to ſzam Duh Sz. zapovedavam chiniti govorecſi po mudrom Salamonu: *Noli ſubtrahere à puero diſciplinam, ſi enim percuſſeris eum virgâ, non morietur; tu virgâ percuties eum, & animam ejus de inferno liberabis.* Prov. c. 23. v. 14. Nezderſavaiſze niti neſſonai deteta kaſtigati, ar akoga ſibum vudris, neſche zato vmreti; ti vudris ſibum nye, y duſſu niegovu od pekla y ſzmerti vekovechne oſzlobodis:

Tobiæ c. 1. Takie negda vuchil ztaracz Tobias Szinka ſzvoga: *Ab infantia timere Deum, & abſtinere ab omni peccato.* Vuchilgaie od detinztva boiatiſze Boga, y zderſavati od vſzakoga gteha.

Kaiſze pakgoder od Roditelov govori, toſze rauno vſze od vſzeh Glavarov, y hiſneh gozpodarov recſi mora, da naimre y oni ſzvoiu druſinu, y podloſnike, ne menie neg Roditeli ſzvoiu detczu, duſni jeſzu vſzemi nachini od grehov odurachati, ter vu ztrahu, y lyubavi Boſie vuchiti ſiveti, zapovedi ne ſzamo Boſie nego y Czirkvene zverſſeno obderſavati, kai akoli nechinè krivczi zkvarenia duſs nyhoveh podloſnikov poztaiu ar govori G. Bog po Sz. Ezekielu Proroku: *Si non annuntiaveris ei, neque locutus fueris, ut avertatur à via ſua impia, & vivat: ſanguinem ejus de manu tua requiram.* Ako ti ò Poglavar, tvoiemu podloſniku; ò Gozpodar, tvoiemu druſinchetu; ò Roditel, tvoiemu detetu nazveſchal nebudes niegov pogibelen ztalis, niegovo greſno ſivlyenie, nitiga nebudes vuchil, karal, kaſtigal, daſze odverne od greſnoga ſzvoga ztaliſſa, y ſitka nepobolſa, kerv niegovu, toieto duſſu niegovu od ruk tvoieh potrebuval budem; odkud zpoznatiſze more da vſzi Glavari, Gozpodari, y Roditeli budu morali G. Bogu oſter rachun davati ne ſzamo od ſzvoieh grehov, nego y od grehov ſzvoieh podloſnikov, druſine, y detczè, po nemarnozti koieh, akoſze koia duſſa pogubì, y vekoma vmre, za onu duſſu, duſſe nyhove takai budu vu ochivezte pogibeli zkvarienia vekovechnoga.

Ezech. c. 3. v. 18.

Niti ſzami Roditeli, Glavari, y Gozpodari duſni jeſzu na ſzvoie podloſnike zkerb imeti, nego paeſe y vſzaki chlovek na bliſniega ſzvoga, kadga vidi vu greheh ſiveti, y po putu zkvarienia hoditi, duſengaie od onoga puta odvernuti, y na put zvelichenia pripelyati, kakſze pako to more, y mora chiniti? z-bratinzkem lyublyenem opomenkom, kod Sz. Thomas od Aquine vuchì: *Correctio fraterna eſt ſub præcepto.* Ovo opominanie bratinzko zpada pod zapoved ſzmertnoga greha, *quæ facienda eſt eum debitis circumſtantijs*, koie opominanie y karanie moraſze zrazloſnemi nachini chiniti, ar ako

S. Thom. 2. 2. q. 33. a. 2.

veli

veli Sz. Thomas nadalye vu jednom drugom meztu: *Correctio eſt admonitio charitativa fratris, de emendatione peccatorum; ex fraterna charitate procedens.* Pokaranie je opominanie lyubleyeno bratta, na pobolſanie ſitka, iz bratinzke lyubavi izhagiaiuche; Pokaranie adda mora bitti ne iz jàla, ne iz naglozti, ali ſzerditozti, ne iz gizdozti, nego *Ex charitate fraterna, cum debitis circumſtantijs.* Iz lyubavi brattinzke doztoinemi nachini vuchiniena, kodnamie ſzam Chriſtus vu vnogeh mezteh Sz. Evangeliuma z-peldami lepe navuke oztavil, y naipervo vu danasnem Sz. Evangeliumu. Idem 2. Sent. dist. 29. q. 2. a. 2.

Ar dopelyauſi Sidovi pred nyega chloveka gluhoga, y nemoga: *Adducunt ei ſurdum, & mutum.* Koiega za ozdraveti, kai je vuchinil? *Apprehendens eum de turba ſeorſum, miſit digitos in auriculas ejus.* Szvedocſi od niega Sz. Marko Ev. Priemſi on nyega za ruku, odpelyalgaie zmegy lyucztva na ſzamom buduchi poztavilmuie ſzvoie Boſanzke perzte vu vuſſeſza, y ozdravelgaie. Rauno tak y ti ò moy kerſchenik chiniti moras, kada vidis ti bliſniega od greha zaglusſenoga, y nemoga, da nerad hodi vu Czirkvu k-Boſie ſzlusbe, k-Sz. Prodekam y Sz. Maſſam, da raiſſi hodi po kerchmah y burdelniczah, neg vu Czirkvu Boſiu, da na poſzluſſanie ogovorov, y nechizteh razgovorov, vuha ima odperta, a na navuke kerſchanzke zaperta, na kletve, priſzege, blaznozti vuzta ima odperta, a na Bogomolyu, y ſzpovedanie grehov ſzvoich zaperta, jednum rechium chuies, vidis, y znas, da bliſni tvoy vſze naglavczè teche na zkvarenie, y ſzmert vekovechnu, eh! ſzmiluiſze nad nym, priztupi k-nyemu, y niega na ztran zazovi, ter na ſzamom poztavi tvoy glaſz vu vuha niegova, brattinzkem nachinom opomeniga lyubleyeno zverhu niegovoga greſnoga pogibelnoga ztaliſſa, z-koiem on drugem ſzpachenie daie, ſzebe y ſzvoie rodbine ſpot chini, y duſſu na ochiveztu pogibel proklecztva vekovechnoga poztavlya;

Tonam takai ſzam Chriſtus pri Sz. Mattheu Evang. ochito zapoveda govoreczi: *Si peccaverit in te frater tuus: vade,* Matth. c. 18.

corripe eum inter te, & ipſum ſolum. Ako zagreſsì nad tobum, Brat tvoy: poydi, pokaraiga megy tobum, y nym ſzamem. Kade Sz. Auguſtin potvergiuie Origeneſſevo tolmachenie oneh rechi: *In te*, daie naimre vſze jedno recheno, *In te*, ali pak *Coram te.* Nad tobum, ali pred tobum, y zato veli
S. Aug. ſerm. 16. de V. D. nadalye Sz. Auguſtin: *Nam ſi ſolus noſti, quia peccavit in te, aut coram te, & tu vis eum coram omnibus arguere; non es corrector: ſed proditor.* Ar ako ti ſzam znas za greh bratta tvoga, dagaie naimre pred tobum ſzamem vuchinil, ti pak ako niega oſtro karaiuch pred drugemi obſanis, zlo chinis, ar tem nachinom neobderſavas zapovedi Boſie, pokehdob da niega nekaras, nego ogovarias, greh niegov ochituies y razglaſzuies, niega takai ne na pobolſanie, nego na ſzerditozt, y pogorſanie giblyes: Adda koi hoche kai dobra vuchiniti z-bliſniem ſzvoiem, y niega na dober put pripelyati, to mora na ſzamom vuchiniti: *Corripe eum inter te, & ipſum ſolum.* Pokaraiga na ſzamom, à ne pred lyudmi, z-jezikom à ne zubmi, toieto lepemi à ne oſtremi, ſzladkemi à ne ſuhkemi, rechmi.

Hodmo nadalye po Sz. Evangeliumu, vu koiem naidemo vſze puno Chriſtuſſeveh Peldih, koieie on nam za navuk ozravil kakſze mi moramo z-bliſniemi naſſemi zponaſſati kadaie vidimo greſſiti, arie dobro, znano da *Omnis Chriſti actio, noſtra eſt inſtructio.* Vſzako Chriſtuſſevo dello nam je za navuk oztavlyeno; Po ſzmerti adda Lazarove doiduchi Chriſtus na ztan k-Marte y Magdalene, koiemu doteklaie naproti Marta, y hitiuſſiſze pred noge niegove, na kolena po-
Joan. c. 11. v. 21. chelamuſzeie tuſiti: *Domine, ſi fuiſſes hìc, frater meus non fuiſſet mortuus.* Gozpone, dabi bil ovde, brat moy nebi bil vmerl, koie Marte malu veru videchi Chriſtus, buduch daie kakti dvoila da on iz dalka ni mogel od ſzmerti obuditi Lazara, kakti iz bliza, ali pak konche zapachitimu da nebi bil vumerl, zato odgovorilie nye. *Ego ſum reſurrectio & vita, qui credit in me, etiamſi mortuus fuerit, vivet.* Ja jeſzem izkerſznutie, y ſitek, koi veruie vume, ako rauno umre, ſi-

vel

vel bude, za tem Martaie potekla po ſzeztru Magdalenu daiuchie na znanie daie nye nebezki Meſter y ſkolnik doſſel: *Magiſter adeſt.* Meſterie doſſel, koia doznauſi daie nye nebezki ſkolnik doſſel, *ſurgit, & venit ad eum.* Ztalaſzeie y poslaie k-niemu, ter kod Marta pochelamuſzeie tuſiti za brata Lazara: *Domine, ſi fuiſſes hìc, frater meus non fuiſſet mortuus.* Gozpone dabi ti bil ovde, brat moi nebi bil vmerl. Znate vi N.N. arſzte vecſkrat chuli, znaliſzu ſidovi koijſzu onde na zochi bili, ali naibolye znalie Chriſtus da Magdalena je bila velika y ochita greſnicza. *Mulier, quæ erat in civitate peccatrix.* Je on morebiti onde nyu ochito pokaral, ali obſanil? Ne, nego kai, *Ut vidit eam plorantem, infremuit ſpiritu.* Kadie videl nyu plachuchu, zmutilſzeie vn duhu, ali Magdalene akoprem velike y ochitne gresnicze ni rechi ni rekel, kodie rekel bil Marte na pokaranie nye male vere vu zmoſnozti niegove, zakai anda Martu tak malu gresniczu, tak marlivo je pokaral, à Magdalene tak velike gresnicze ni rechi ni rekel? koia vendar y pred nym onde jednak greh z-Martum je vuchinila: Ah ovde Sz. Ivan Chriſoſtomus tomu ov zrok nam napervo poztavlya, kaiti, kadaie Marta ſnym govorila, y pred nym greſſila, ondaie ſzama bila, y zatoie nyu na ſzamom pokaral, ar pokaranie mora bitti na ſzamom *Corripe illum inter te* &c. Kadaie pak Magdalena dosla, ni bila ſzama, ar veli Sz. Janus Evang. daſzu bili ſidovi ſnyum: *Judæi, qui erant cum ea, in domo, & conſolabantur eam, ſecuti ſunt eam.* Sidovi koijſzu bili ſnyum vu hiſe, nyu batrivech y veſzelech, videchi da Magdalena ide van pred Chriſtuſſa, *ſecuti ſunt eam*, posli jeſzu za nyum, y toie zrok veli Sz. Ivan Chriſoſtom daie nikai ni govoril. *Nihil ad eam loquitur, ſicut ad ſororem; Turba aderat, neque verborum locus erat.* Nikai k-nye negovori, kakti k-ſzeztre; lyucztvoie onde bilo, y zato rechem nì mezta bilo, iz koie pelde moreſzi vſzaki navuk vzeti, kakſze z-bliſnem ſzvoiem zponezti mora, kadga chuie, ali vidi greſſiti, naimre naſzamomga mora pokarati. S. Jo. Chryſoſt. in c. 11. Joan.

Reche morebiti gdo, da greſniki ochitni ſzlobodnobiſze

morali ochito karati, Ne, veli Chriſtus, nego *Inter te, & ipſum ſolum.* Megy tobum, y nym ſzamem, arſze more pripetiti dabiſze onde gdo naſſel, koi joſche nebi znal za grehe konche vſze, onoga greſnika, y takobiga obſanil pred onem koi za on greh nebi znal, y vu tom hotelnamie Chriſtus peldu oztaviti paidaſſechiſze z-onum ochitnum gresniczum Samaritankum, ar kadabi on veſz truden bil doſſel k-Varaſſu Samarie, y polek jednoga zdencza ſzel za pochinu-

Joa. c. 4. ſ. 8. tiſze, *Venit mulier de Samaria haurire aquam.* Doslaie ſenna od Samarie pit vodè, on pako ſeiaiuchi bolye zvelichenia one gresnicze, neg vodè onoga zdencza, pochelie govoriti one greſnicze: *Da mihi bibere.* Senna dai mene pitti, zkoium pervo negoie hotel dalye govoriti, y nye greſni ztalis pred ochi poztaviti, kai je vuchinil? Odpravilie od ſzebe vſze ſzvoie Apoſtole: *Abierant in civitatem, ut cibos emerent.* Odidoſſe vu Varas dabiſzi jezti kupili, Nut zkrovnozti Boſie, ar kadaie hotel zadniu vecheriu z-Vucheniki ſzvoiemi vuchiniti: *Miſit duos ex diſcipulis ſuis.* Poſzlalie ſzama dva Vuchinika vecherie pripravlyat, ſzada pako hotechi onu greſniczu pokarati odpravilie vſze, z-ovem pretextuſſem da vſzaki zaſze polek volye ſzvoie, ſzebe jezti kupi, y oni odiduchi, ondaie pochel ſzam na ſzamom one greſnicze nye grehe napervo donaſſati: *Quinque viros habuiſti, & quem nunc habes, non eſt tuus vir.* Ti ò nechizta greſnicza pet muſev jeſzi imela, y koga ſzada imas, ni tvoy pravi mus: Nut N.N. lepe pelde Chriſtuſſeve z-koium naſz vuchi, kakſze y mi z-naſſemi bliſniemi zponaſſati moramo, kadaie zbok koiega greha opomenuti, y pokarati hochemo, poſzluhnemo Alberta Veli-

Alber. Mag. koga: *Deſtinavit omnes in civitatem ad emendum cibos, quia decreverat loqui cum Samaritana de peccatis ſuis occultis, ut in diſcipulorum præſentia nihil de illis eſſet locuturus.* Odluchilie bil vſze Vuchenike vu Varas kupuvat jeztvin, kaitie nakanil bil z-greſniczum od nye otaineh grehov govoriti, y to zbok toga dabi oni Vucheniki nechuli grehov one greſnicze, za koie pervo niſzu nikai znali, koia akoprem bilaie vu Varaſſu Sa-

ma-

marie ochitna greſnicza , nye vendar greſni ſitek Vuchenikom Chriſtuſſevem je bil otaien y zkroven , zato ni hotel nyu pred nymi karati , y nye grehov napervo donaſſati ; Hotechi tem nachinom nam vſzem dati peldu y navuk , kak mi takai moramo z-bliſniemi naſſemi chiniti , koie ako prem vidimo ochito greſſiti , vendar moramo mi nye na ſzamom lyublyeno opomenuti , miloztivno pokarati , y to zbok dveh zrokov , kaiti naimre y greſnik takovo pokaranie raiſſi prime , y morebiti greh niegov ni vſzem znan , y takoſze pred temi takovemi obſanozt greſnika zakrie.

Takie vuchinil z-onemi Fariſeuſſi koijſzumu dopelyali bili jednu Prazniczu , potrebuiuchi dabiſze kaſtigala polek zapovedi : *Magiſter , hæc mulier modò deprehenſa eſt in adulterio.* Joan. c. 8. v. 4. On pako nitie hotel ſzuditi greſniczu , niti je hotel nyh obſaniti , zpochituiuch ochito nym nyhove grehe , buduchi oni ſzami veliki greſniki , kai adda on je vuchiuil ? *Inclinans ſe deorſum , digito ſcribebat in terra* , Prignuchiſze dole , perztom piſzalie na zemlye , kai pako je piſzal ? odgovaria Lyranus : *Scribebat peccata Sacerdotum.* Piſzalie grehe oneh Popov , zakai pak Chriſtus grehe nyhove na zemlye piſſe ? odgovaria Hugo Cardinal. *Quia noluit voce prodere peccata eorum ; ſed voluit , ut ſcripta latenter legerent :* Hugo Card. Kaiti ni hotel nyh na glaſz dati , y ſzvoiem Boſanzkem glaſzom pred drugemi ni hotel grehov nyhoveh ochituvati , negoieie na zemlye piſzal , daſzuie oni ſzami mogli cſteti , y zpoznati da on za nyhove grehe zna , ter kai je joſche vecs hotelie nym dati na znanie daſze nepriztoie onem tuſiti greſnike , koijſzu ſzami puni grehov : *Et in hoc docet corripientes , quantum cavere debeant , ne peccatum latens publicent , aut infament perſonas.* Idem. Hotelie tem nachinom podvuchiti vſze one , koij hote druge karati , daſze moraiu dobro chuvati , da kakov otaini greh bliſniega ſzvoga na glaſz nedadu , y tem nachinom niega neobſane.

Naideſze morebiti gdo , koimi recſe , Iztinaie ja zpoznavam veliku duſnozt moiu , dabi ja vecskrat govoriti moral ,

ral., y ne ſzamo otaine ; nego y ochite greſnike opominati, y karati polek Boſie zapovedi, alie chuden ſzvet, ſeludczi niſzu vſzi jednaki, *Veritas odium parit.* Iztina nazlob poragia, koiu ako gdo poveda, nepriatelaſze chini onomu komuiu poveda, prevecs ſuhkeſze vide greſnikom pilule onoga akoprem lepoga y bratinzkoga opominania, jednum rechium ni ſzmeti govoriti, niti pokaranie ako prem nailyublyeneſſe dobroga koncza nima : Ni vecs Platonov na ſzvetu, ar buduchi Plato jenkrat od jednoga ſzvoga priatela opitan, kaibi on niemu naipovolyneſſega vuchiniti mogel, y kak naibolye bratinzku lyubav proti niemu izkazati? koiemu odgovorilie Plato ove od vſzakoga kerſchenika dobro zapame-
Plinius l. 13. c. 19. tene vredne bitti rechi: *Si quidquid in me vitioſum videris, liberè me arguas.* Ako kaigod vu mene greſnoga y nedoztoinoga videl budes, ſzlobodnome opomenes, y pokaras. Ni vecs Alexandrov Kralyev velikeh na ſzvetu, od koiega Alexandra Kralya piſſe Hector, daie on odpravil iz Kralyeuzkoga dvora ſzvoga jednoga velike mudrozti Filoſofuſſa drugach ſzebe dragoga, y prietnoga, koiemuie vnogo leth ſzvoie otainozti ochituval, y zauffal Kraly, na odhodku pako iz dvora opitalie Filoſofus Kralya zrok zbok koiega on niega
Hector Pent. in execu. 45. od ſzebe odpravlya? koiemu Kraly je odgovoril: *Quia aut errores, & defectus meos intelligis, aut non? ſi non? inſipiens es; ſi autem intelligis? es adulator, quia numquam me horum admonuiſti.* Zato ja tebe odpravlyam od mene, kaiti ali ti fallinge moie poznavas, ali nepoznavas, ako nepoznavas? takſzi velik bedak y norcz; ako pak poznavas? takoſzi Prilizavecz, pokehdob mene nigdar neſches opomenuti, niti pokarati dabiſze pobolſal. Ni vecs oneh zlateh vremen, vu koieh Lacedemonczi prez vſzake miloſche jednakum kaſtigum, kaſtigali jeſzu one, koij videchi bliſniega greſſiti, terga opominali niſzu, koiu kaſtigu vredenie bil podnezti on koi je greſſil, pacſe natulikoſzu preſtimavali ovo opominanie, daſzu oſtro kaſtigali y onoga koiſzeie raſzerdil, y za zlo, ali zamer vzel, videchiſze opomenienoga od bliſniega ſzvoga.

Nu

Nu ſzada N.N. kaiſze ſzada kòmu od negdaſnieh vremen, y lyudih vidi? y kai od ſzadaſnieh? Oh Pater Concionator! ni vecs ſzada na ſzvetu Alexandrov, Platonov, niti Lacedemonczev, ar Bog zachuvai ſzada opomenuti, menie pokarati, jednoga Glavara kotie bil Alexander, ali jednoga mudroga, kotie bil Plato, ali koga proztoga prez velikoga zamera; vſzeſze za ſpot, y kriviczu prijmlye: *Veritas odium parit.* Dozta budi recheno da iztina bliſniemu povedana, vu ſzerczu niegovom jàl, jàd, y nazlob zbugiuie, ali ovde mudri Seneca drugacheſſi navuk daie akoprem malemi rechmi, y jeſzu ove. *Dic amicis, quòd nolunt audire, vellent autem ſemper audiſſe.* Seneca. Povecs priatelom, kai nehte chuti, hotelibi pako vſzigdar chuti, hotelie recſi ov mudri chlovek, ako rauno gdo zna da ſzvoiem opominaniem, ali karaniem haſzne nikakve nechini, da pache jàlu y ſzerditozti zrok poztaie, vendar zato nai nikai nemara, niti od karania nepreztaie: Rauno tak y ja nagovariam vſzakoga zmegy vaſz N.N. ako rauno vi jezte vecſkrat vpamet vzeli da z-vaſſem opominaniem, y karaniem greſnikov nizte nikai haſznuvali, vendar opominati nemorate preztaiati, nego pacſe *Vade*, poydi, *& corripe*, y pokarai, *corripe*, *id eſt*, *cor rape.* Hodi vecskrat k-greſniku ter lepemi, maztnemi, lyublyenemi rechmi obladaimu niegovo tverdokorno ſzercze, znai pako y verui da za tvoy trud pred Bogom plache neſches pogubiti.

Ar kakti Doctor koi Beteſnika pohagia, y niemu vſzakoiachka ſzladka, y kiſzela vrachtva prepiſſuie, y daie, ako on beteſnik neſche vrachtva vzeti, niti nemore ozdraveti, nego pache mora umreti polek vſzeh doctorov, y vracſtvih, zato Doctor, za ſzvoie trude, niti Apotekar za ſzvoia vracstva niſzu duſni plache pogubiti: Takſze more recſi od oneh Prokoratorov, y Poſzlov, ali Agentov, koij ako rauno zeuſzemi ſzvoiemi trudi nikai neoprave, niti nedobè, zato plache za ſzvoie trude zgubiti nemoraiu, ar govore Praude Czeſzarzke: *Si quis fideliter negotium alterius peragit, dato quòd ipſum negotium ſuum non ſortiatur effectum, poteſt nihilominus petere*

tere expenſas. Ako gdo lyuczki poſzel marlivo opravlya, da rauno nikai nedobi, more vendar potrebuvati ſzvoie ztroſke, y plachu za trude; kaiſze ſzvedochi y potverguie z-onem tolvaiem na deſznu ztran Chriſtuſſa razpetoga na gore Calvarie k-Kriſu privezanem, koi chuiuchi tovaruſſa ſzvoga blazniti proti Chriſtuſſu, pokaralgaie: *Neque tu times Deum* &c. Terſze y ti Boga nebois da tak merzko blaznis, potlam pak dalmuie dobru peldu obernuchiſze k-Chriſtuſſu, y govorecs. *Memento mei Domine.* Szpomeniſze iz mene Gozpone, y zato dobilie taki odgovor z-plachum zkupa: *Hodie mecum eris in paradiſo.* Danaſz budes zmenum vu Paradiſumu.

Ako adda hoches ò moy chlovek ovu Chriſtuſſevu zapoved zverſſeno obderſavati, y za obderſavanie, doztoine plache od Chriſtuſſaſze nadeiati, moras (kodſzemte navchil) bliſniega karaiuch, Chriſtuſſa neſzleduvati, naimre na ſzamom, a ne pred lyudmi morasga opomenuti, y to moras lepem moduſſem y lyublyenemi rechmi chiniti: k-zadniemu duſen jeſzi ti ſzam vu tebe pervo pobolſati, ono kai kanis vu drugom pokarati, dati nebude odgovorieno pod nöſz: *Medice cura te ipſum.* Doctor vrachi pervo ti ſzam ſzebe, pot-

S. Iſidor. lib. de ſummo bono. lam pak mene, y zato Sz. Iſidorus veli: *Non debet aliorum vitia corrigere, qui vitijs eſt ſubditus.* Nemora lyuczkeh grehov karati, koi ſzam grehom je podverſen; Zakaizato Ottecz, Matti videchi deczu vaſſu greſſiti, pervo negiu hochete pokaMatth. c. 7. v. 18. rati, pogleite ſzami na vaſz, ar veli Sz. Matthe Evang. *Non poteſt arbor mala, bonos fructus facere.* Nemore zlochezto drevo dobroga ſzada roditi, ar ſzin kai vidi Otcza chiniti, toy on chini, nitiga more Otecz pokarati, damu nebi taki nazad Szin odgovoril: *Medice cura te ipſum.* Doctor vrachi ſzam ſzebe, ako adda Ottecz je pianecz, igras, blaznik, tat? kak more on Szina ſzvoga vuchiti mertuchlivo vino pirti, od igraniaſze zderſavati, zblaznoztmi Boga nebantuvati, lyuczko blago pri miru puztiti. Ako ona Matti czifraztoſze preko reda opravlya, raiſſi po tanczeh neg po Czirkvah hodi, z-mladenczi po dnevu y ponochi radaſze paidaſſi; kak bude

mogla

mogla ſzvoiu kcher vuchiti vu poniznozti, poboſnozti, y chiztoche ſiveti? y ako Szin Otcza, kchi Mater vu grehch budu naſzleduvali, kakovem obrazom budu oni mogli nye opominati, ali karati, y na pobolſanie ſitka nagovariati? Eh! ni, ni niti nebude nigdar moguche dabi jeden ochitni greſnik, mogel pri drugom ſzebe ſzpodobnom greſniku ſzvoiem opominaniem, ali karaniem kai dobra opraviti; ar veli Gaſparus Sancius: *Ut enim vitæ innocentia audaciam parit; ſic ſceleris conſcientia omnem adimit ad reprehendendum libertatem.* Ar kakti ſitka pravichnozt batrivozt zaudaie; tak greſna conſcienczia vſzu oduzimlye na pokaranie ſzloboſchinu. Gaſparus Sancius.

Ako adda N.N. koie mutazte, y gluhe greſnike hochete k-Chriſtuſſu pripelyati, y vu nebo zapelyati? Ako velim hochete vuha gluhem na poſzluſanie vaſſega opominania, y karania, vuzta pak na ſzpovedanie ſzvoieh grehov odpreti? Chriſtuſſa naſzleduiete, naipervich da vi ſzami budete pravichni, y naibolye vu oneh fallingah, ali greheh, koie hochete vu bliſnieh vaſſeh karati: Drugoch da vi morate niega na ſzamom muchech lepemi rechmi opominati, polek navuka Sz. Proſpera: *Argue coæquales, obſecra ſeniores, increpa juniores.* Opominai tebe jednake, moliſze ztareſſem, karai mlaiſſe od tebe, kadaie vidis greſſiti, y po putu vekovechnoga zkvarenia hoditi: Tretich, potrebaie paziti na vreme prilichno za takovo opominanie, y karanie, ar karati jednoga piancza vu pianozti, jednoga blaznika vu ſzerditozti buduchega, zahmanie, ondaſze nikai nemore opraviti, nego kadatiſze ztrezni, kadatimu ſzercze preide, ondamu povech kai znas, ar tak y ſzam Duh Sz. vuchi: *In convivio vini ne arguas proximum.* vu pianztvu nekarai bliſniega ar onda on pianecz: *Correctionis non eſt tunc ſuſceptivus.* Pridaie mudri Lyranus Pokarania tvoga neprime. *Vade ergo, & corripe.* Hodi adda y karai, zkerbiſze za duſnò zvelichenie bliſniega tvoga, kakti ſzam za ſzvoie, koi ako tebe bude poſzluſſal: *Lucratus eris fratrem tuum.* Dobiti hoches duſſu brata tvoga, akoli pak nebude za tvoia karania maral? *Dic Eccleſiæ.* Povech S. Proſper de vita contempl. c. 5. Eccl. c. 32. v. 21.

y tuſiga Glavarom, akoli y nyh nebnde hotel poſzluhnuti? *Sit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus*, termu reczi: *Perditio tua ex te.* Pogublyenie tvoie iz tebe, Amen.

DVANAIZTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Prevnogi kerſcheniki izkaſuiuſze proti bliſniem ſzvoiem, od nemeh ztvarih nemiloſztivneſſeh.

Sacerdos quidam viſo illo prætervit: Similiter & Levita, cùm videret eum, pertranſijt. Lucæ c. 10. v. 31. & 32.

Pop neki videuſi niega mimo preidè: Takaiſſe y Levita gdabi videl niega, mimo je preſſel.

MOia glava nemore toga vpamet vzeti, da ona velika vſzeh ztvari Mati Natura moreſze daresliveſſa izkazati z-nememi ztvarmì, neg z-razumnem chlovekom, daiuchi nym takovo nagnenie, da one nepraſchaiuch trudom, y potom, zablyuiuſze kakti iz pochinka kogabi vuſivati mogla, vſze zkerbne terſzeſze k-vexe haſzni, y pomochi chloveku bitti, neg ſzame ſzebe; koiu krepozt kak more mati Natura beſtiam prez razuma dati, à chloveku zkratiti, toie mene kru-

kruto teſko razumeti, y vendar je iztina, koiu ako N.N. ſelete zpoznati, razmiſzlete naipervo naturu Pchel, kak naimre one czelo leto, oſzebuinem pako nachinom vu protuletiu vſzako jutro izhagiaiu iz ſzvoieh Vliſch, terſze po czvetniakeh y ternaczeh razletavaiu, ſzedaiuch po vſzakoiachkem czvetiu, y iz niega ſzeſznuch onu ſzladkochu, z-koium povrachaiuchiſze vu ſzvoia vliſcha, y onde polek nagnenia nature prechudnem nachinom napravlyaiu ſzetine, y nye zpreſzladkem medom napuniuiu, y to za nikakovu ſzvoiu haſzen, nego za ſzamu chlovechanzku potrebochu, odkud Virgilius lepo popeva: *Sic vos, non vobis, mellificatis, Apes.* Tak vi, ne vam med delate Pchele. Od Pchel hodmo megy Pticze nebezke, y megy oztalemi nainam budu na peldu Laztovicze, koie kadaſze povrachaiu od moria, noſzech veſzele glaſzi naztaiuchega protuletia, y doiduchi knam lechuch po zraku, ſzvoiem popevaniem proſze kakti ztana pod krovi naſſemi, y dobiuſſiga meztoſzi vſzaka izbere, na koiem, oh! kulikem trudom napravlyaſzi y ſigie hiſiczu iz blata, y ſzlame, poztelyczu pako iz mehkoga peria y prediucza, ali y to vecs za naſſu, neg za ſzvoiu haſzen, ar Sz. Ambros Laztovichna gniezda vu vrednozti zlatu prepoztavlya: *Pretioſiores auro nidos ſtruit.* Preſtimaneſſa od zlata gniezda napravlya. Pokehdob da lyudi z-gniezdom laztovichnem vu gerlne bolli ſzmertifze oſzlobagiaiu, koiu iztinu ja ſzam nad menum dvakrat jeſzem zpoznal, zato y od oveh Virgilius ovak popeva: *Sic vos, non vobis, nidificatis, Aves.* Tak vi, ne vam gniezda delate, Pticze. Od Ptic, y Pchel hodmo znaſſemi razumi megy ſivinu, y naipervo menſu, megy koium razmiſzlemo Ovcze paſzucheſze po germiu, y polyu, kuliko truda one nevuſivaiu iſchuchi povolyneh travicz za hranu, y friſkeh vodicz za pitvinu, na pomankaniu koieh moraiuſze ſzuhemi traviczami, y kalnemi vodiczami krepit, y to vſze chinè za vexu chlovechanzku haſzen, neg za ſzvoiu, davaiuch chloveku od ſzebe tuliko mleka za hranu, y vune za odevu, zakaizato pravichno tulikai od nyh popeva Virgilius: *Sic vos, non vobis, vellera fertis, Oves.* Tak vi, ne vam,

rune noſzite Ovcze. Polek male ſivine razmiſzlemo y veliku ter naimre Vole, koij czel dan na ſzvoieh vrateh ponaſſaiu one teſke Jarme, vlekuch po lettu y po zime, velikem trudom ſmehke voze, ne jur za ſzvoiu, nego za chlovechanzku haſzen, niti ſzamo to, nego chloveku daiu koſu ſzvoiu za obutel, y meſzo za hranu, zato y od nyh popeva Virgilius: *Sic vos, non vobis, fertis aratra, Boves.* Tak vi, ne vam, noſzite jarme, Voli: jednum rechium akoſze vſze neme ztvari razmiſzle, naitiſze hote miloztivneſſe od chloveka, ar chlovek videchi vecſkrat bliſniega ſzvoga vu naivexe potreboche, negenemuſze ſzercze na pomiluvanie, vnogo menie na podaine kakove pomochi, kodſze to zpoznava iz dasniega Sz. Evang. koiſze ſzpomina od jednoga chloveka na putu razbitoga od tolvaiev, od nyh ne ſzamo poroblyenoga. nego y na ſzmert ranienoga, koiega na pol ſivoga oztavivſi na putu, pripetiloſzeie daie mimo iſſel jeden Pop, y videchiga vu tulike nevolye y pogibeli, ſzmiluvalſze ni nad nym, nego: *Viſo illo prætervit.* Videuſi niega mimoie preſſel; rauno tak y Levita iduchi putem mimo onoga nevolynaka: *Cùm videret eum, pertranſiit.* Kadbi niega videl, preſſelie y on mimo prez vſzake miloſzerdnozti y pomiluvania. Kai rauno y mene je genulo pokazati da y med ſzadaſnemi kerſcheniki nahagiaiuſze vnogi, y prevnogi koij ne ſzamo od onoga Popa y Levite, od koiehſze danaſni Sz. Evang. ſzpomina; Nego y od izteh nemeh beſtijh, izkaſuiuſze nemiloſztivneſſeh proti bliſniem ſzvoiem, kai doklam pokaſem, Poſzluh.

Vnogokrat razmislyalſzem ſzam ſzobum kakovbi zrok moral biti koi G. Boga je nato genul daie chloveka iz zemlyè ztvoril, kod vu Sz. Piſzmu ztoì zapiſzano vu knigah Po-
Gen. c. 2. v. 7. roda: *Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ.* Ztvorilie G. Bog chloveka iz zemlyè, zakai adda G. Bog jednu tak lepu, y plemenitu ztvar kodie chlovek, iz naipriproztefſega Elementuma zemlè je ztvoril, a ne iz koiega drugoga preſtimaneſſega, kodie Zrak, Ogeny, Voda? Sz. Hieronymus odgovaria, daiuchimi zrok zverhu toga ovakov, da-

biſze

biſze naimre chlovek ſzpomenul iz cheſzaie ztvorien, y tako dabiſze oholyno neizviſzil râdi tulikeh darov, z-koiemiga je G. Bog nadelil: *Ut intuens homo metallum corporis ſui, inveniat eo nihil eſſe vilius, nihil humilius, & ſic de ſua origine gloriari nequeat, erubeſcere autem poſſet.* Dabi chlovel videl rudu tela ſzvoiega iz koiecie napravlyeno, y naſſel od nye nikai ponizneſſega, y tako z-pochetkom ſzvoiem dichitiſze nebi mogel, ſzramuvatibiſze pak moral, kakti Pav dichiſze y zgizdava vu lepote ſzvoiega peria, ali kada na cherne ſzvoie noge pogleda, povenemu gizdozt, y perie repa ſzvoiega poklapi; Rauno tak vzſaki chlovek chinitibi moral, zmiſzlechiſze na zemlyu iz koiecie iziſſel. S. Hieron.

Na dalye Sz. Baſilius odgovaria daie zato G. Bog chloveka iz zemlyè ztvoril, dabi imel oruſie proti ſzerditozti; ar kakti zemlya ako rauno lyudi po nye hode, nyu kopaiu, oriù, gnoiem ſzmrade, onaſze vendar na nikoga neſzerdi; Tak y vſzaki chlovek moralbi terpliven bitti, kadmuſze kakova krivicza chinì. *Si nos factos eſſe de terra meminerimus, humilis hæc cogitatio nullo umquam tempore ſinet iræ impetum plus æquo excitare.* Ako naſz vuchinieneh iz zemlyè ſzpominaliſze budemo, ponizna ova miſzel nebude nigdar puztila prez reda ſzerditiſze; Lepaſzu ztanovito y hvale vredna ova obodva zroka, vredna tak velikeh Navuchitelov: alimiſze joſche lepſi vidi on koga Sz. Ambros daie, y je ovakov, dabiſze naimre chlovek ſzpominal iz zemlyè iz koiecie napravlyen, y dabi nikomu nikakvoga zla nechinil, negobi vſzem pomagal, kod chini y zemlya. *Conſidera ò homo!* rechiſzu Sz. Ambroſa, *unde nomen ſumpſeris; nempè ab humo, quæ cuiquam nihil eripit; ſed omnia largitur omnibus.* Premiſzli ò chlovek! odkudaſzi ime dobil, naimre od zemlyè, koia nikomu nikai neiemlye, nego vſza daruie vſzem. S. Baſilius hom. 11. S. Ambroſ. lib. 3. Offic. c. 3.

Ni adda G. Bog hotel ztvoriti chloveka iz niednoga drugoga elementuma, nego iz ſzame liztor zemlye, kaiti onie dobro znal kakoveſzu nature drugeh elementumov, y kakova natura je potrebna ſivuchemu chlovcku, znalic velim ja

G.

G. Bog daie ogeny kruto ſzerdit, y lakom, kaigod popadne, na prah y pepel oberne; znalie da iz zraka prihagiaiu ſzneg, tuche, ztrele, koia vſza lyucz vu y nyhovem derſaniam ſkode; znalie da voda vecſkrat polyam y vertom zna naſkodeti, da ſitek y povertelyu pomuli y pokvari: Zemlya pako znalie dobro da nikomu neſkodi, nego vſzem haſzne, zato hotelie chloveka iz krotke, dobre, dareslyve, y vſzem haſznovite zemlye ztvoriti: *Terra largitur omnia omnibus.* Zemlya vſzem vſza daie. Ah! takov, takov dabi bil y vſzaki chlovek zeuſzemi dober, krotek, miloztiven, y dareslyv, oſzebuinem pako nachinom z-betesniki, y ſzirotami od nevolye pogibaiuchemi, dabi naimre chlovek nym pomagal na ſzpodobu zemlyè, koia rodì vſzakoiachke travicze, czvetia, y korenia, za vrachtva, flaſtre, y mediczine; dabi zdrave vboge ſzirote odeval, hranil, y napaial, kod chini zemlya daiuch iz ſzebe pred'vo, kruh, y vino, odkud veli Sz. Ambros: *Nihil enim tam ſecundùm naturam, quàm juvare conſortes naturæ.* Nikai ni tak naturalzkoga, kak pomagati ſzebe ſzpodobne vu nature, kako dabi hotel recſi, daſze od nikud bolye nepoznava gdoie chlovek, y gdo ni? imali naturu chlovechanzku, ali nima? nego ìz lyubavi y miloſzerdia proti bliſniem, a naimre pak proti vbogem y beteſnem, kodie naimre bil on chlovek koi iduchi iz Jeruſalema vu Jerikum Varas, namerilſzeie bil na tolvaie na putu: *Incidit in latrones, qui deſpoliaverunt eum, & plagis impoſitis, abierunt ſemivivo relicto.* govori danaſni Sz. Evang. daſzumu vzeli vſze kaije imel, dobroſzuga ranili, y napol ſivoga oztavili, koi nevolynak onde na putu pogibaiuchi, y umiraiuchi, pomochi od Boga y lyudi chakaiuchi, komaiſzeie naſſel chlovek koiſzeie nad nym ſzmiluval, al veli Sz. Evang. *Accidit, ut Sacerdos quidam deſcenderet eâdem viâ, & viſo illo præterivit.* Pripetiloſzeie daie neki Pop onem putem iſſel, y videchi onoga nevolynaka prez vſzakoga pomiluvania preſſelie mimo. Malo potlam za nym iſſelie y nekoi Levita, onem iztem putom, ali y ov rauno kod y Pop: *Cùm videret eum, pertranſijt.* Kadabi videl

S. Ambroſ.

niega

niega, preſſelie mimo daſze ni nad nym hotel ſzmiluvati, vnogo menie pomochimu; kakoveh nevolyniakov y ſzadasnie vreme oh! kuliko y kulikoſze po ſzvetu, y vu naſſem Horvatczkom Orſzagu po Varaſſeh, y po ſzelah nahagia, koij od vſzakoiachkeh nevoly pogibaiu, za koie vnogi kerſcheniki dobro znaiu, ali za nyh nemaraiu, nitiſh pomagati hote, oh! beſtie à ne lyudi, da pacſe od beſtiſh nemiloztivneſſi vſzi ti takovi kerſcheniki, imena kerſchanzkoga nevredni.

Ovu ovakovu nemiloſzerdnozt chlovechanzku premislyavaiuch negda mudri Filoſofus Diogenes, koi videchi jenkrat pun piacz lyudi, poſſelie na jeden kray piacza, y ztavſſi na jeden kamen, pochelie na veſz glaſz krichati: *Adeſte homines, adeſte homines*, Szimo hodete lyudi, ſzimo hodete lyudi, koiega lyucztvo chuiuchi potekoſſe na jagmu knyemu y rekoſſemu: *En adſumus, dic aliquid.* Ovoſzmo dosli, povechnam kai novoga, ali razumnoga, onda Diogenes podignulie ſzvoium rukum paliczu, y ſnyum pochelie ono lyucztvo klopati, y mlatiti govorecſi: *Homines adeſſe juſſi, non beſtias*, Lyudiſzem ja k-mene zval, a ne beſtie kodzte vi; znaiuchi dobro Diogenes kakie ono lyucztvo vu vſzakoiachkeh greheh, naimre pako vu nemiloztivnozti proti vbogem, y nevolynem betesnikom ſivelo.

Jeden drugi krat ov izti Filoſofus Diogenes hodilie po piaczu czel dan megy lyudmi z-vusganum ſzvechum vu rukah, koiega opitauſi lyucztvo, kai z-onum goruchum ſzvechum po dnevu po piaczu iſche? koiemie on odgovoril: *Hominem quæro.* Chloveka iſchem, kako dabi nym hotel recſi, da polek vſze ſzunchene ſzvetlozti joſchemie y goruche ſzveche ſzvetlozti potrebno, ako ja hochu megy vami pravoga chloveka nayti, ar vi nizte lyudi, negozte beſtie, da pacſe gorſi, ar nemiloztivneſſi od izteh beſtiſh, kai vendar ja od vaſz N.N. govoriti neſchu, nego hochu da ſzami vi vaſſi ſzudczi budete. Poyte liztor po Varaſſu, po hiſah, po vuliczah onde hochete zpoznati na ſzpodobu Diogeneſſa

gdoie chlovek, y gdo nì, ar hochete nayti pouſzud nevolyneh petlyarov, beteſnikov, y drugeh od vſzakoiachkeh nevòly pogibaiucheh, ali neſchete pako nayti koibiſze nad nymi ſzmiluval, opitaite vſze one nvolyne zakai tak dugo pogiblyu na oneh poztelyah, vu onehſtallah, da nerecſem na gnoiu, y hochete od vſzakoga chuti odgovoritiſzi ove rechi: *Hominem nō habeo.* Cloveka nimam. Kodie Chriſtuſſu odgovoril on nevolynak 38. leth leſechi polek jednoga ribniaka, vu koiega hogievaliſzuſze betesniki kupat, y koigoderie vu niega beteſen zaſſel, ali zaneſſen bil, zdrav van je izeſſel on pako nevolynak, ſzam ni mogel vu vodu poyti, arie bil veſz zkerchen, nigdorſze pako vu vſzeh oneh letah ni hotel nad nym ſzmiluvati, akoprem vſzaki dan vnoſina lyudi mimo niega je hodilo, ali vſzi prez ſzercza y pomiluvania, y zato tuſiſze:

Joa. 5. 7. *Domine, hominem non habeo, ut cùm turbata fuerit aqua, mittat me in piſcinam.* Gozpone chloveka nimam, koibi mene vu ribniak zaneſzel kadaſze voda muti.

Rauno tak tuſeſze vnogi ſzadasnie vreme beteſniki proti nemiloſzerdnozti kerſchanzke: *Hominem non habeo.* Ja ovde pogibam, kaiti chloveka nimam koibiſze nad menum ſzmiluval, fallachecz kruſcza, kapliczu vodicze, ſlichiczu Juſſicze podal, niga koibiſze name ogledal y mene liztor pomiluval. Poyte vu one Gozpoczke hiſe, y hochete nayti vu nyh pune vſzakoiachkeh jeztvin ztolle, zkoiemiſze gozte, pianchuiuch, y ſeruch zverhu potreboche, kai izte neme ztvari nechine, ar ſzami znate da niedno nemo ſivinche neſche vech piti, ni jezti, neg ima potreba, da pak beſtie proti lyudem jeſzu miloztivneſſe, neg izti lyudi, poſzluhnete.

Ja cſtem vu tretieh knigah kralyeuzkeh da kadabi Elias Prorok bil preganian od Kralya Akaba, y Kralicze Izabelle, pobegnuſſi on vu puſchinu, ondeſzumu dugo vremena karvani dvorili, y z-hranumga ozkerblyavali. Jonas kadaie od Mornarov iz barke vu morie bil hitchen, ondeſzeie nad nym ſzmiluvala riba Balena, y niega vu ſzvoiem terbuhu od ſzmerti obchuvala, zverhu koiega pripetchenia piſſe Sz. Hieronim.

Quem

Quem malitia hominum perdidit, beſtia eſuriens cuſtodivit. Koga hudoba chlovechia je pogubila, beſtia gladna je obchuvala. S. Hieron.

Chulizte vechkrat kak vu puſchine Sz. Paulu pervomu Puſchenіku karvan vſzaki dan za hranu je zkerbel, y kruhamu donaſſal, y po ſzmerti niegove nimaiuchi Sz. Anton chim jame zkopati vu koiubi niega mertvoga bil zakopal, dotekoſſe na pomoch dva oroſzlana iz puſchine, y ſzvoiemi czapami grob jeſzu izkopali. Znano takai morebiti bude N.N. od Romuluſſa y Remuſſa bratov, kak naimre ovo dvoie decze buduchi vu jedne zibke doneſſeno vu puſchinu, y onde zapuſcheno, od jedne Vuchicze z-mlekom bili jeſzu doieni, hranieni, y od ſzmerti obranieni, na ſpot y ſzramotu vnogeh Materih, ter naimre oneh kurvendih, koie ne ſzamo ſzvoiu deczu zapuſchaiu, nego nym vrate zaviaiu, vu potoke, mlake, y druga ſzmradna mezta, y ſivu, y mertvu deczu hitaiu, oh! pravo adda pravo veliſze, y zpoznava da lyudi jeſzu nemiloztivneſſi od nemeh beſtijh, odkuda pravichno krichi Sz. Cyprian: *O humanæ malitiæ deteſtanda crudelitas! feræ parcunt, aves paſcunt, homines inſidiantur, & ſæviunt.* O chlovechanzke hudobe odurna y prokleta nemiloſzerdnozt! zverie praſcha, pticze hrane, ſzamo lyudi megy ſzobumſze naztore, y kolyu. S. Cyprian. ſer. de Orat. Dom.

Ako hochemo joſche bolye tu iztinu zpoznati, hodmo k-Sz. Lukachu, koiſze vu ſzvoiem Evangeliu ſzpomina od onoga nevolynoga kolduſſa koi je bil *ulceribus plenus.* Noge pune odurneh ran je imal, y doiduchi pred vrata jednoga bogatcza proſzit droptinicze kruha, *Et nemo illi dabat*, y nigdormuie ni hotel podati, nitiſze nad nym ſzmiluvati: *Cupiebat ſaturari de micis, quæ cadebant de menſa divitis*, ſelelſzeie nahraniti z-droptiniczami koieſzu iz ztolla onoga bogatcza opadale, ali zahman ar *nemo illi dabat.* nigdormu ni hotel podati liztor jedne, nego pſzi onoga bogatcza dosliſzu, y ſzmiluvaliſzuſze nad nym: *Sed & canes veniebant, & lingebant ulcera ejus.* Pſzi doiduchi oblizaliſzu, y oſznaſili niemu niegove gnyle noge: Gdo ſzada ova chuiuch N.N. nepohvali Luc. c. 16. v. 2.

bolye miloſzerdnozt paſziu, neg chlovechanzku? Oh! takoie tako krichi Sz. Ivan Chriſoſtom : *Canes curant pauperes magiſterio naturæ , & homo hominem negligit , ipsâ graviter accuſante naturâ.* Pſzi vrache lyudi meſtrium naturalzkum , a chlovek chloveka zapuſcha , oſtro tuſen od izte nature.

S. Jo. Chryſoſtom. ſerm. 121 de Divite & Lazaro.

Joſche nekai vexega chuda vredno cſtem od miloſzerdnozti koiu pſzi imaiu ne ſzamo z-lyudmi, nego y megyſzobum , kod piſſe Ludovicus Granata da vu jednom Kloſtru Dominikanzkom bila jeſzu dva pſza , od koieh jeden dobilie bil takovu rannu na noge daſze dugo vremena iz mezta ni mogel ztati, nitiſzi za hranu zkerbeti, to videchi on drugi zdravi paſz niegov tovarus, kai ſtimate N.N. kai je vuchinil? poſzluhnete terſze zachudete, y od ſpota zacherlenete, ov paſz pohagiale vechkrat ſzvoga beteſnoga tovaruſſa , y niegovu rannu pomagalmuie izlizavati , joſche vech, kadegoderie mogel kakovu kozt, meſza, ali kruha dobiti, nigdar ni hotel ſzam poiezti polek paſzie nature, negoie vſzigdar zaneſzel k-ſzvoiemu beteſnomu tovaruſſu , y ono kai beteſnomu je oztalo, on zdravi paſz je poiel. Ah Boſe! koi kerſchenik je on koi ova razumeuſi zacherlenitiſze nebi moral od velikoga ſzrama? Oh ! pravo adda pravo govori Sz. Gregur Niſſenus da ſzadasniega vremena kerſcheniki nemoraiuſze imenuvati Bratium vu Chriſtuſſu zarad nemiloſzerdnozti koiu jeden proti drugomu izkaſuiu, negoſze ozavati moraiu nainemiloſzerdneſſi Pogani , lyute beſtie, pacſe od izteh beſtijh gorſi. *Ille frater non eſt , ſed acerbus tyrannus , imò verò inexplicabilis fera , vel potiùs ipſis feris ferocior.* Za potvergenie ove iztine nebudem ja vremena troſſil izizkavaiuch kaikud po knigah peldih , y hiſtorijh , pokehdob da imamo zadozta ſiveh peldih , koie vſzaki dan ochima vidimo, kak naimre ſzadaſniega vremena lyudi kerſcheni gorſi , y nemiloztivneſſi jeſzu ne ſzamo od turkov , y poganov, nego y od izteh nailyuteſſeh beſtijh.

Greg. Niſſ. de pauper. juvam.

Ar gdoie on koibimi znal povedati kuliko , y kulikoſzeijh nahagia na ſzvetu , ali da bolye recſem vu ovom

naſſem

naſſem N. kotaru , koij imaiu obilye kruha y vina , ſivine y mladine , novcza takai zadovolyno , ali konche oporednо , y ovi takovi znaiu dobro da vu one hiſe pogiblye od nevolye ona ſziromaſka perſona nenavchena po hiſah petlyati , ar dobro rogiena , y negda bogata , po neſzreche na petlyariu dozpeuſi : Znaiu da vu one druge hiſe pogiblye chiztocha one Divoichicze , ali mlade vdovicze , radi toga da nimaiu kai naſze , niti vuſze poztaviti , a ſzramuiuſze petlyati : Znaiu da vu one tretie hiſe ona beteſna perſona tuliko vremena na poztelye gnie od neprigledbe y neſznage vu nebo krichechi: *Domine hominem non habeo.* G. Boſe ſzmiluiſze ti nad menum jednum ſzrechnum ſzmertium , pokehdob daſze nemore nati chlovek koibiſze name ogledal , mene koium dropriniczum kruha , kapliczum vincza , slichiczum juſſicze okrepil , niga koibi name vrata odperl , mene pomogel , ali konche pomiluval , y razveſzelil : Pripetiſze takai vechkrat da koia takova perſona ſziromaſka y nevolyna doide velikem ztrahom pred vrata bogatoga Gozpona , one premoguchne Gozpe , koiem miſſi , ztakori , chervi kruh , ſzlaninu , y maſzlo jedu , molli vu ſkriniah opravu kvare , penezi mertvi vu moſnyah , y ſaklinczeh leſe , ali kaiſze z-onemi ſziromaki pripecha? ah tuga , y ſalozt! pripechaſze da chim vexem ztrahom tamo zaidu , tem vexum ſaloztium od onud odidu , ar ni dobre rechi nedobè , vnogo menie kakovu pomoch , ali pomiluvanie , oh! pravo , pravo adda krichi Sz. Cyprian na veſz glaſz: *O humanæ malitiæ deteſtanda crudelitas! feræ parcunt, aves paſcunt, ſoli homines ſæviunt.* Neme ztvari pomaſu jedna drugu po naturalzkom nagneniu , y tak chinè z-lyudmi takai , ſzuproti ſzvoie nature , ar zmegy pticz kteraie lakomeſſa od karvana ? zmegy zverià koieie zgrabliveſſe od Vuka ? y vendar vu puſchine (kodſzem zgora povedal) Eliaſſa y Paula karvani jeſzu hranili ; Remuluſſa y Romuſſa zgrablyva Vuchicza je doila , chinili pako tak chlovek z-chlovekom ? Nato ja puſcham mudroga Seneku akoprem poganina da on mezto mene odgovori ; povecs adda ò mudri chlovek kaiſze

Seneca lib. 1. de moral. vidi: *Quid eſt homini inimiciſſimum?* Kai je chloveku naiſzuprotivneſſega? *Alter homo.* Chuiem dami Seneka ogovaria, da chloveku naiſzuprotivneſſi, y naivexi nepriatel je drugi chlovek, y tomu zrok daie ovakov, ar *Homo perniciosior feris omnibus.* Chlovek chloveku je ſkodliveſſi od vſzega zveria; jedna pak druga mudra glava pridaie: *Homo homini lupus.* Chlovek chloveku je vuk, ar raiſſi vſzaki bliſniemu ſzvoiemu vzeme neg dà, raiſſiga raſalozti neg pomiluie, raiſſiga ogovori neg zagovori.

S. Jo. Chryſoſtom. in Matth. c. 7. Sz. pako Ivan Chriſoſtomus dokancha govorienie ſzvoie od nemiloſzerdnozti chlovechanzke govorecſi: *Præ omnibus homo eſt peſſimum animal, qualibet enim beſtia unum habet malum, homo autem omnia.* Zmegy vſzeh nemeh ztvarih, chlovek je naigorſa ztvar, ar vſzaka nema ztvar jedno zlo ima vu ſzebe, chlovek pako vſza zla vu ſzebe zaderſava, zakaizato bolyebi ſzadaſnie vreme vu puſchinah megy beſtiami y zveriem prebivati, neg megy lyudmi na ſzvetu, arſze beſtie bolye megy ſzobum lyube, y miluiu, neg kerſcheni lyudi, buduch da vſzako zvere ima jednu vu ſzebe hudobu, kod oroſzlan ſzerditozt, Pozoy chemer, Vuk lakomozt, y tako od oztaleh; ali chlovek kadſze na koga raſzerdi, pochinuti nemore doklam niemu nenaſkodi, chlovek on chemer koga na ſzerczu proti bliſniemu ſzvomu noſzi, chez vuztaga van blyuie, kunuch, blaznech, y ogovariaiuch, od koieh Sz. Kraly David govori: *Venenum aſpidum ſub labijs eorum, quorum os maledictione plenum eſt.* Chlovek vu lakomozti je gorſi od vſzeh nemeh ztvari, ar niedno ſivinche nepie, niti ne je, vech negmuie potrebno, à chlovek ſere, y pie vech neg natura podnezti more; ni adda drugach nego daie iztina kai zlatovuzti Navuchitel je rekel da vſzaka nema ztvar ima jedno zlo vuſzebe, chlovek pako vſza.

Pſal. 13. v. 3.

Lyubav adda y miloſzerdie proti vbogem, nevolynem, y beteſnem, je ono prechizto zerczallo, vu koieſze N.N. vgledati morete, y vu nye gledaiuch zpoznati ſzameh ſzebe, kakovizte ne ſzamo zvuna, nego takai y znutra, toieto jeſzteli

lyudi

lyudi, ali beſtie, imateli naturu chlovechanzku, ali pak beſtinzku? Joſche ni dozta, nego gledaite bolye vu ovo zerczalo, y iz niega hochete zpoznati budeteli na ovom ſzvetu ſzrechni, ali neſzrechni; Na drugom pako budeteli blaſeni, ali prokleti; Ar imate znati kai malopervo imenuvani zlatovuzti Navuchitel Czirkveni Sz. Ivan Chriſoſtomus govori, vu jednom drugom meztu, naimre. *Hoc ſuper omnia diſcat homo, quoniam & hoc eſt homo, nam niſi hoc habeat, deſinit eſſe homo.* Ovo zverhu vſzega naiſze vuchi chlovek (toleto lyubavi y miloſzerdia proti bliſnem) ar to chloveka razluchuie od nemeh ztvarih, ar ako toga nima, toiezt lyubavi y miloſzerdia, preztaie bitti chlovekom, ako adda Sz. Piſzmu y Sz. Navuchitelom veruiemo kodſzmo veruvati duſni, tak moremo lehko zpoznati, y ochima videti daie on naiſzrechneſſi na ovom ſzvetu, koi z-vbogemi nevolynemi je naimiloſzerdneſſi, zmegy jezero hiſtorijh naivam na peldu bude Sz. Job, koi potlambi vſza ſzvoia bil pogubil, pogubil zdrauie, arie na gnoiu veſz ranien leſal, pogubil blago arſzumu vſza od vraga poruſſena, y zeſgana bila, pogubil ſzine arſzumu vſzi potucheni bili; kaigaie pak iz onoga gnoia izpelyalo? kai na telu ozdravelo? kai z-blagom dvakrat bolye nego pervo nadelilo? Rechemi morebiti gdo, da ona niegova velika terplyunozt, y pravichnozt, da *in omnibus his non peccavit Job labiis ſuis*; Vu vſzeh oveh protivchinah ni zagreſſil Job vuztmi ſzvoiemi. Reche morebiti koi drugi da ono ſzlaganie volye ſzvoie z-volyum Boſium, y blagoſzlavlyanie Imena Boſiega, je niemu pomoglo: *Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit Nomen Domini benedictum.* Bogie dal, Bogie vzel, nai bude Ime Boſie blagoſzlovlyeno: Vſza ova jeſzu prava, y iztinzka, aliſze mene vidi, daſzu niemu naivech pripomogla ona pomiluvania, y one pomochi, ona lyubav, y miloſzerdie koiegie on izkazuval proti vbogem, kod on ſzam od ſzebe ſzvedochi, govoreczi. *Flebam ſuper eo, qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi: Oculus fui cæco, pes eram claudo, & Pater eram pauperum.* Plakalſzem-

Idem ſer. 8 ad Popul.

Job. c. 2. v. 10.

ſze

ſze zverhu onoga, kogaſzem videl tuſnoga, y miluvalaie duſſa moia vbogoga, ſzvedochi Sz. Job ſzam od ſzebe, Okoſzem bil ſzlepomu, noga hromomu, y Otecz jeſzem bil vſzeh ſzirot, arſzem vſzem pomagal ſiveti.

Gdoie ſzlepomu Tobiaſſu slepe izvrachil ochi, y vid povernul? gdogaie ſzmerti oſzlobodil, y tulikemi miloſchami nadelil; Miloſzerdnozt, kodmuie Arkangel Rafael rekel: *Elemoſyna à morte liberat, purgat peccata, & facit invenire miſericordiam, & vitam æternam.* Almuſtvo oſzlobagia od ſzmerti, chizti grehe, y chini miloſzerdnozt naiti, y ſitek vekovechni. Gdoie priſzilil Sz. Petra Apoſt. od ſzmerti obuditi onu Vdoviczu po imenu Dorcas, ako ne vnoga almuſtva od nye razdelyena vbogem Vdovizam, koieſzuſze za nyum kakti obchinzkum vſzeh vdovicz materium vſze plakale: *Et circumſteterunt illum omnes viduæ flentes, & oſtendentes ei tunicas, & veſtes, quas faciebat illis Dorcas.* Ztaleſzu okolu Petra vſze vdoviche plachuch, y kaſuchi nyemu opravu koiuie nym napravila, y podelila Dorcas, zverhu cheſza govori Sz. Cyprian: *Quæ laborantibus Viduis largita fuerat ſubſidia vivendi, meruit ad vitam petitione viduarum revocari.* Ona koiaie pomagala Vdoviczam ſiveti, vrednaie bila po proſnye Vdovicz od ſzmerti obugiena bitti.

Takoveh Hiſtorijh puneſzu knige Sz. Piſzma, y Sz. Otczev, koie mene vreme nedopuſcha napervo donaſſati, dozta budi mene recſi, y vam N.N. znati ono kai Pravicza Boſanzka, koia falliti nemore, govori. *Quicumq; dederit potum aquæ frigidæ in nomine meo, amen dico vobis, non perdet mercedem ſuam.* Gdogod podà vbogomu y nevolynomu napitek vode friſke, vu imenu moiem, ztanovito govorim vam da neſche pogubiti plache ſzvoie, a kaiſze budu nadeiali oni, koij ne liztor vodu, nego kruh, vino, peneze, opravu delè vbogem? Odgovaria Sz. Kraly David kakove plache vſzi ti takovi nadeiatiſze mogu: *Beatus qui intelligit ſuper egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus.* Blaſeni koiſze razme, toieto koiſze ſzmiluie zverhu nevolynoga y vbogoga,

goga, ar na ſzudniem dnevu, vu onom pogibelnom dnevu hochega G. Bog od pogibeli zkvarienia oſzloboditi, ar tem takovem bude govoril G. Bog kod ſzudecz pravichni: *Venite Benedicti Patris mei, percipite Regnum, eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare, ſitivi, & dediſtis mihi bibere, nudus eram, & coperuiſtis me.* Hodete blaſeni Otcza moiega vzemete kralyevztvo, arſzem bil gladen y nahranili jezte mene, ſeialſzem y jezte mene napoili, golſzem bil y jezte mene oblekli.

Vezda zklenuiem y dokancham z-kratkemi rechmi vſze ovo govorienie moie, y velim ovak; Akoſzu adda oni miloſzerdni y dareslyvi kerſcheniki ſzrechni y blaſeni pred ſzmertium y po ſzmerti, kaiſze moraiu nemiloztivni y nemiloſzerdni kerſcheniki nadeiati na ſzmerti, y po ſzmerti? kai pred ſzmertium nadeiatiſze moraiu; odgovaria Rabanus Opat, govorecſi: *Fruſtra pro peccatis rogaturus manus ad Deum expandit, qui has ad pauperem non extendit.* Zahman ruke zdiſe Boga molech, koi nye na vbogoga ni pretezal, z-almuſtvom, toieto, niega nadelyuiuch: kai pak po ſzmerti, nemiloſzerdni kerſcheniki nadeiatiſze moraiu; ah kai drugo, kai drugo, ako ne on neſzrechni: *Ite Maledicti*, Odhagiaite prokleti, ar: *Eſurivi, & non dediſtis mihi manducare, ſitivi, & non dediſtis mihi bibere, nudus eram, & non coperuiſtis me &c.* Jaſzem bil gladen y niztemi dali jezti, bilſzem ſeien, y nizteme napoili, bilſzem gol y nizteme odeli, y tako ovi takovi nemiloztivni: *Hi ibunt in ſupplicium*, poydu vu muke vekovechne. *Juſti autem in vitam æternam.* Miloſzerdni pako poydu vu ſitek vekovechni: Kerſcheniki adda moij verni premiſzlete dobro vezdaſnie ovo, ter naimre naizadnie moie govorenie, ter onum pametium od G. Boga vam nadelyenum, z-koiumſze od nemeh ztvari razluchavate, zapametete dobro rechi moie, izkaſuiuchiſze miloſzerdneh, y miloztivneh proti vbogem, y nevolynem, od nevolye pogibaiuchem, ako ſelite y vi daſze G. Bog vu ſzmertneh ztizkah vaſſeh miloztiven proti vam izkaſe; y daſze vredneh vuchinite iz vuzt niegoveh Boſanzkeh on miloſzerdni y preſzrechni glaſz chu-

Rabanus ſupra illud Matth. Exten. manum tuam.

ti: *Venite Benedicti Patris mei, percipite regnum.* Hodete blaſeni Otcza moiega, vu Kralyevztvo od pochetka Szveta vam pripravlyeno, Amen.

TRINAIZTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Zakaiſzu nekoij lyudi ſzrechni, nekoij neſzrechni? y kai bolye haſzni, ſzrechnomu bitti ali neſzrechnomu?

Non eſt inventus, qui rediret, & daret gloriam Deo. Lucæ c. 17. v. 18.

Ni bil naiden koibiſze povernul, y dal hvalu Bogu.

Italie negda mudri Filoſofus Boëczius Severinus jeli bolye, y haſznoviteie chloveku na ovom ſzvetu ſzrechnomu, ali neſzrechnomu bitti? toieto moraliſze chlovek bolye raduvati, kadamu vſza na ruku, y po volye idu; ali pak kadamuſze vſza ſznproti volye, y hoteniu pripechaiu? haſznili chloveku vech daie zdrav, bogat, y na veliko preſtiman; ali pak kadaie beteſen, ſziromah, y od vſzeh zaverſen? Znam dobro, veli mudri Boëczius, dabijh malo naſſel koijbi rekli daie bolye neſzrechnomu, nego ſzrechnomu bitti; daie bolye ſziromahu neg bogatomu, y zaver-

zaverſenomu neg preſtimanomu bitti : Ali ja drugach ſzudim, veli mudri chlovek : *Ego enim plus hominibus reor adverſam, quàm proſperam prodeſſe fortunam.* Ja pako ſtimam y ſzudim vecs lyudem ſzuprotivnu, neg povolynu haſzneti ſzrechu y tomu zrok ovakov daie : *Iſta enim ſemper ſpeciem felicitatis blanda mentitur, illa ſemper vera eſt, hæc fallit, illa inſtruit.* Ar ſzrecha vidiſze chloveku daie povolyna, y haſznovita, aliga vkaniuie, neſzrecha pako chloveka vuchi na dobro, akoprem vidimuſze teſka y ſzuprotivna, ar ſzrecha od pravoga vekovechnoga dobra chloveka nazad vleche, koiega neſzrecha k-nyemu pripelyuie : Ova iztina pak moreſze ochivezta zpoznati vu oneh Gubauczeh od koiehſze deneſni Sz. Evang. ſzpomina, y veli, da doklamſzu bili vu nevolye onoga ſzmerdlyvoga betega, krutoſzuſze ponizni, poboſni, y Bogaboiechi kazali, vu niedne ztvari ovoga ſzveta ſzvoiega uffania niſzu poztavlyali, nego vu ſzamoga Chriſtuſſa vrachitela nebezkoga, y zatoſzu k-nyemu z-velikum poniznoztium dosli proſzechiga y molechi dabijh nyhovoga betega mentuval: *JESU Præceptor miſerere noſtri.* JESUS Preceptor ſzmiluiſze nam, nad koiemi nevolynaki ſzmiluvalſzeie dobri JESUS, y izurachilieie zverſſeno, koij videchiſze ozdravlyeneh obernuliſzu herbet Chriſtuſſu, y pozabiuſſiſze iz betega y nevolynoga ztaliſſa ſzvoga, pozabiliſzuſze takai y iz Chriſtuſſa Vrachitela nebezkoga, tak da zmegy vſzeh deſzet Gubavczev ſzam jeden jedini zpoznalſzeie duſnika za tuliku miloſchu proti ſzebe izkazanu, y zahvalilie Chriſtuſſu, y zato tuſiſzeie Chriſtus na nye govoreci : *Nonnè decem mundati ſunt, & novem ubi ſunt ? Non eſt inventus, qui rediret, & daret gloriam DEO.* Nilijh deſzet ochiſcheneh, a kadeijhie devet ? Ni naiden koibiſze povernul y hvalu dal Bogu. Odkuda zpoznatiſze more daie nym vecs haſznel beteg nego zdravie, kulikoſze duſſe doztoie, ar doklamſzu bili nevolyni k-Boguſzu zdihavali, G. Boguſzuſze poniſno, y poboſno molili, kakſzuſze pako nevolye oſzlobodili, takiſzuſze iz Boga zpozabili, pravoie adda rekel Boë-

Boetius lib. 2 de conſolat.

czius da vnogem lyudem vecs haſzne k-duſsnomu zvelicheniu beteg, ſziromaſtvo, pregoni, neſzreche, neg vſze ovoga ſzveta ſzreche, y bogacztva, ar neſzreche chloveka k-Bogu tiraiu, vu poniznozti, y poboſnozti ſiveti chinè, ſzreche pak od Boga odvrachaiu, iz Boga, iz poniznozti, y poboſnozti zpozablyuiu, y vu vſzakoiachke grehe napelyuiu, zbok cheſza od G. Boga na ovom, y na drugom ſzvetu vſzi ti takovi iz Boga zpozablyeni greſniki kak oſtro kaſtigani jeſzu pokazati hochu, y da vecs neſzreche, neg ſzreche chloveku k-duſsnomu zvelicheniu pomaſu, kai doklam izkaſem, poſzluh.

Vnogi lyudi jeſzu tak ſzrechni da kaigod chinè, ali ſelè, vſzeijm povolyno na ruku, y od ruk ide; Ali ni menie y oneh neſzrechneh lyudi, koiem vſza naopak proti ſelye, y volye idu, akoprem ſzpametno y razumno bila jeſzu izmislyena. Tak na voizke, y vu izbiraniu Generala koibi ſzoldate po voizke vodil, y raunal, izpitavaſze akoie takov ſzrechen, ali neſzrechen; Tak Polycrates ſzrechen je bil, kod od niega piſſe mudri Cicero: *Nihil acciderat ei quod nollet.* Nikaimuſze nigdar ni pripetilo, kai ni, niti nebi bil rad imeti; Ali ov izti na ſzmerti ſzvoie je bil kruto neſzrechen, ar piſſe od niegove neſzrechne ſzmerti Strabo: *A Perſarum Satrapa Oronte dolo captus, & ſuſpenſus eſt.* Od Perſianzkoga Grabanta Oronta bilie vlovlyen y obeſſen. Tak ſzrechen bilie Julius Ceſzar koi uffalſzeie prevzetno vu mudrozt, y jakozt ſzvoiu, na vſze pogibeli poztavlyaiuchiſze ſzrechnoie obladuval, y iz nyh van izhagial, koiega preuzetnozt tulikaie bila, da vozechiſze iz Macedonie vu Brunduſium po zburkanom pogibelnom moriu, od ztraha derſchuchemu Mornaru je rekel: *Noli timere Cæſarem Fortunatum ducis.* Neboiſze ar Ceſzara ſzrechnoga vozis. Tak Ceſzar nas Carolus V. ovoga imena bilie ſzrechen, daſzuſze Turczi ſzamoga imena niegovoga ztraſſili, z-koiem Szoldati po voyzkah hodech vſzigdarſzu ſzrechno nepriatele obladuvali, ali potlamſzu od Ceſzara Caroluſſa, k-Ferenczu Franczuzkomu Kralyu na ſzlusbu preſli, z-premenieniem Poglaunika, premeniſſe y ſzrechu: *Cum*

Cicero l. 5. de Finibus.

Strabo l. 14.

Priz-

Principe fortunam mutârunt, veli Paulus Jovius, y tako nekiſzu lyudi ſzrechni, nekoij neſzrechni, kakovbi pako tomu zrok moral bitti? ſzlepi Poganini govore da zato kaiti Boſicza Fortuna, toieto Szrecha, je ſzlepa, y kod takova nevredne pomaſe vechkrat, à na vredene vſze nevolye poſſilya: Aſtrologuſſi pripiſſuiu zvezdam da gdo je ſzrechen ali neſzrechen; pod kakovumſze naimre gdo zvezdum rodì, y drugi druga govore, ali nai govori gdo kai hoche, ja velim z-kralyem Davidom: *Neque ab oriente, neque ab occidente, ſed quoniam Deus judex ſt, hunc humiliat, & hunc exaltat* Niti to izhagia od ſzunchenoga izhoda, nit od zapada, niti od Boſicze Fortune, niti od zvezd, nego od pravichnoga G. Boga, koi nekoga ponizuie, nekoga izviſzuie; na nyem ztoì nadeliti koga on hoche z-mudroztium, zdraviem. jakoztium, lepotum, bogacztvom; ali pak bedaztochum, betegom, ſzlaboztium, merzkochum, y ſziromaſtvom kaſtigati, onie vſzemu tomu gozpodar ſzam, zato Sz. Kraly David krichalie k-niemu: *Deus meus es tu, in manibus tuis ſortes meæ.* Bog moy jeſzi ti, vu rukah tvoieh ztoiè ſzreche moie.

Paul. Jovius.

Pſal. 74. v. 8.

Pſal. 30. v. 16.

Ovoga Kralya Davida y Szvetoga Proroka potreba da mi naſzleduiemo, y vſzaki od naſz k-G. Bogu zdihava, y niemuſze vu ſzvoieh potrebochah preporucha: Ovakie chinilo ono ztaroga vremena Sidovzko Lyucztvo vu Szuſanztvu Egiptonzkom nemoguchi dalye onoga zloga derſania, y tulikoga traplyenia terpeti, y vu tak neſzrechnom ztaliſſu ſiveti, zato miloie pochelo vu nebo k-Bogu zdihavati, y ſuhko plachuch od niega pomochi proſziti, dabie od one tak oſtre vuze, y teſke ſzlusbe oſzlobodil, koieh ſzuze, placs, y krich poſzluhnulie G. Bog ar veli ſzam: *Clamor filiorum Iſraël venit ad me, vidique afflictionem eorum, quâ ab Ægyptijs opprimuntur.* Krich ſzinov Izraelzkeh doſſelie k-mene, y videlſzem terplyenie nyhovo z-koiemſzu od Egiptonczev obterſeni, y zato poſzlalie nym na pomoch Moiſeſſa, y Arona Bratta niegovoga vu Egiptum k-Faraonu Kralyu zapovedaiuchi-mu dabi odpuztil lyucztvo niegovo iz ſzuſanztva vu ſzloboſ-

Exodic. 3. v. 9.

chinu,

chinu, iz Egiptuma vu zemlyu obechànu, ali kraly pokazavſſiſze ſzuprotivnoga zapovedi Boſie, y Moiſeſſu, da lyucztva Izraelzkoga zpod oblazti ſzvoie odpuztiti neſche, odgovariaiuch nym: *Neſcio Dominum, & Iſrail non dimittam.* Neznam niti nepoznavam Gozpona zverhu mene, y lyucztva Iſraelzkoga neodpuſcham, ali G. Bog pokazalmuie ſzvoiu zmoſnozt, koiumgaie oſtro kaſtigal, na pokonecz koncza vzeliſzumu lyucztvo ſzilum zpod oblazti, iz vuze izpelyali, prek cherlenoga moria prepelyali, y vu puſchinu chez koiuſzu morali vu zemlyu obechanu poyti, zdravo y veſzelo jeſzu zapelyali, koiu veliku miloſchu y dobrotu Boſiu videchi ono nevolyno lyucztvo proti ſzebe izkazanu, pochelogaie hvaliti, y dichiti; Ali kak dugo ova nyhova zahvalnozt je terpela? Odgovaria Sz. Kraly David da do malo kruto vremena: *Citò fecerunt, obliti ſunt operum ejus.* Hitroſzu opravili zahvalnozt ſzvoiu, y takai zpozabiliſzuſze iz dobrochinenia niegovoga, y natulikoſzuſze zpozabili bili iz Dobrochinitela G. Boga ſzvoiega, daſzuſzi jednoga telcza iz chiztoga zlata napravili bili: *Et fecerunt vitulum in Horeb.* Okolu koiega telcza jeſzu tanczali, y niemuſze kod Bogu klaniali, y za Boga ſzvoga derſali, y moli: *Et adoraverunt ſculptile.* Jednum rechium: *Obliti ſunt Deum, qui ſalvavit eos.* Zpozabiliſzuſze iz G. Boga ſzvoiega koije nyh iz vuze, y ſzmerti oſzlobodil.

Ibid. c. 5. v. 2.

Pſal. 105. v. 13.

Nut N.N. nezahvalnozti prevelike onoga lyucztva proti G. Bogu, y Dobrochinitelu ſzvoiemu, gdobi to od niega bil recſi mogel, gdaie pred malem vremenom vu ſzuſanztvu Faraona Kralya Egiptonzkoga milo zdihavaiuch, y ſuhko plachuch, velikem glaſzom G. Boga na pomoch zvalo, gdobi velim ja to bil mogel veruvati, y recſi, damuſze tak naglo zneveriti, y iz dobra prietoga zpozabiti hoche? Akoprem toie chuda vredno, chuditiſze vendar nad tem ni potrebno, opomina mudri Sylveira tolmachnik Sz. Piſzma govorecſi: *Quia ſolent homines poſt accepta beneficia ſui benefactoris obliviſci.* Ar imaiu navadu lvudi potlam kai dobra primu, iz dobrochinitela ſzvoga zpozablyuvatiſze, y mudri Lactantius

Joa. Sylveir. in præſent. Evang. q. 8.

tius Firmianus pridaie na potvérgenie prave iztine, ove rechi : *Tunc maximè Deus ex memoria hominum labitur, cùm beneficijs ejus fruuntur.* Onda naibolye G. Bog iz pameti chlovechanzke izpàda kad dobrochineny niegoveh vusivaiu; Ali tobisze joschе zaslo, dasze kerscheniki zpozablyuiu iz zahvalnozti proti G. Bogu kad niegoveh darov, y milosch vusivaiu, dabiga liztor z-grehi szvoiemi nebantuvali, y nepsanili, kodszu vuchinila ona dva naiglaszovitessa y naimudressa Kralya, David y Salomon, od koich Sz. Bernard ovak lepo govori: *Sapiens David, sapiens Salomon fuit, sed blandientibus nimis secundis rebus, alter ex parte, alter ex toto desipuit.* Muderie David, muder Salomon je bil, ali szlusechi nym prevecs szreche, y imaiuchi vsza koiaszu hoteli po volye, jeden je na pol, drugi pak zeuszema obnorel, zlochezt, malovreden, y gresnik velik poztal, kak pako to? povedati hochu. Lactantius Firmian. S. Bernard.

David pervo negoie na Kralyeuzku chazt izvissen bil, oh! kakie on bil tih, krotek, y ponizen, kada naimre Ovcze Otcza szvoga je paszel, doklamgod David je delal na polyu megy drugemi Szoldati, szlusech Saulu po zime y po letu, terpechi glad y segiu, zimu y vruchinu, nigdarsze vendar necste, dabi David kai neszpametnoga bil vuchinil, ali bedaztoga kai proti Bogu govoril, na greh pako kakov ni misslil, vnogo menie koiega vuchinil: Nego kak berse od G. Boga na Kralyeuzku chazt bilie izvissen, y deszetereh kralyeuztvih Gozpodarom poztal, vu tulike szreche buduchi bogacztuih veszelya, y naszladnoztih vusivaiuchi, zpozabilszeie iz vszeh szvoieh perveh nevoly koieie terpel, y dobroth vu koiehie sivel, vesz premenilszeie polek onoga diachkoga Proverbiuma: *Honores mutant mores.* Chazti premeniaiu ssege: *Sed raro in meliores.* Ali redko krat na bolse, kaisze y vu Davidu vidi izpunieno, ar szercha Davidova premenilamuie pamet, vuchinilagaie Praznika, y lyudomorcza, kada naimre David po szvoiem Kralyeuzkem obedu, morebiti y ssumaztum glavum ssechuchisze po Palache szvoie,

ie, zagledaie chez obluk nekai beloga vu potoku gibatiſze, y kupati, zató y poſelelie znati kaibi ono moralo bitti? doznauſſi pako daie Berſabea niegovoga Kapitana Uriaſſa Senna, vuchinilſziuie dopelyati, z-koium je y praznuval, potlam pak za mochi ſzlobodneie nechizta poſelenia ſzvoia izpuniavati, vuchinilie y Uriaſſa vmoriti: Nutkam, y na kai ſzreche jeſzu Davida nepelyale, na Praznozt naimre, y na lyudomorztvo.

Rauno tak moreſze recſi od Salamona Kralya, koi pervo negoie Kralyeuzku Korunu dobil na glavu y Bat vu ruke, oh! kak dober, ponizen, chizt, y Bogaboiech je bil! Berſeli pako mudroztium od G. Boga je bil nadelyen, Kralyeuzkum chaztium okinchen, y bogacztvi napunien, zverhu vſzeh ovoga ſzveta lyudi, tak damu para vu mudrozti y bogacztvah ni bilo, kaiſzeie pripetilo? Toſzeie pripetilo, daie obnorel, y G. Bogu od kogaie y mudrozt y bogacztva dobil, jeſze zneveril, iz niegove dobrote, y darov zpozabil, vu kurvende pako ſzvoie jeſze zalyubil, za lyubav y volyu nyhovu malikom jeſze klanial, y nym aldove alduval. Oh! ter moreliſze vexa od ove noria naiti? koie zrok naipervi y naivexi bilaie ona velika ſzrecha Salomonova, od koie on ſzam valuie govorecſi: *Omnia, quæ deſideraverunt oculi mei, non negavi eis: nec prohibui cor meum, quin omni voluptate frueretur.* Vſza koiaſzu ſelele ochi moie, niſzemijm zkratil: Niti ſzerczu moiemu jeſzem prepovedal vſzeh naſzladnoztih vuſivati. Oh! pravo adda pravo rekelie Sz. Bernard: *Sapiens David, ſapiens fuit Salamon, ſed blandientibus rebus ſecundis, alter ex parte, alter ex toto deſipuit.* Muder David muderie bil Salamon, ali Dávid napol, Salomon pako czel norcz je poztal, ar David obnorelie bil, kadaie Praznozti y lyudomorztva greh vuchinil, aliſzeie zpametil, y zpoznal daie zlo vuchinil, daie proti G. Bogu y Dobrochinitelu ſzvomu zagreſſil, zato jeſze y zpokoril, Od Salamona pako nikai takvogaſze necſte, y nenahagia, y tako kamſzu niega ſzreche niegove napelyale, y zapelyale? Lahkoſze ſzuditi more.

Eccl. c. 2. v. 10.

Hod-

Hodmo ſzada iz ztaroga Teſtamentuma vu Novi, vu Evangelium naimre Sz. Matthea, kade vu 9. delu ja cſtem kak Chriſtus Odkupitel nas razumeuſi jenkrat daſzumu Fariſeuſſi zameriali kadſzuga videli z-Publicanuſſi y greſniki paidaſſitiſze, y baratati, ſnymi jezti, y piti, y zato tuſiliſzuſze kakti proti niemu, mermraiuch pred Vucheniki niegovemi, govorecſi: *Quare cum Publicanis & peccatoribus manducat, & bibit Magiſter veſter?* Zakai z-Publicanuſſi, y greſniki jè, y pie, Meſter vas? koiem Chriſtus je odgovoril nato ovak: *Non eſt opus valentibus Medicus, ſed malè habentibus.* Ni potrebno zdravem Doctora, nego beteſnem, kako dabi nym bil hotel recſi, nechudeteſze da ja guztokrat barachem jem, y piem z-greſniki, ar imate znati daſzem ja Doctor, illi Vrachitel, Doctorzka pako duſnozt je z-beteſniki bitti, nye pohagiati, y vrachiti; Publicani y greſniki jeſzu na duſſah ſzvoieh beteſni, addami ni zameriti daſze ja pri nyh zderſavam, y ſnymi paidaſſim, dobro, mudro, y ſzveto je Chriſtus nym odgovoril; alibi ja ovde rad znati zrok tomu, zakaiſze Odkupitel nas Doctorom illi Vrachitelom imenuie? Dva zroka tomu nahagiam, jedenſze nyega dotiche, drugi pako naſz gresnikov, ar od niega govori Sz. Thomas Aquinas: *Quia ipſe ſanat omnes infirmitates noſtras, tam animæ, quam corporis.* Kaiti on vrachi vſze betege naſſe, tak duſſe kak tela; Drugi pako zrok je, koiſze naſz greſnikov dotiche veli Sz. Gaudencz kaitiſze lyudi rauno onak proti Chriſtuſſu kaſu, kodſze beteſniki proti Doctoru izkaſuiu, kakſze pako izkaſuiu? znate dobro veli Sz. Gaudencz da gdaie koi chlovek beteſen neſzmernoſze priazliv Vrachitelu ſzvomu izkaſuie, lepemu rechi daie, veliko poſtenie odlaſe, gozpoczke dare obeche, vſzekuntinomabiga rad pri ſzebe imeti: Kada pako ozdrave, takiſze iz Doctora zpozabi, nedoidemu ni na miſzel dabiga vecs vu ſzvoiu hiſu zval: *Medicus neceſſitatis potius, quam lætitiæ domum ingreditur, quia medici officium proſperitas non requirit.* Doctor vu potrebnu bolye neg vu veſzelu hiſu hodi, ar Doctorov ſzrechna y zdrava hiſa nepotrebuie.

Matth. c. 9. v. 11.

v. 12.

S. Thom. Aquin. hic.

S. Gaudent. ſerm. 8.

Rauno tak zponaſſaiuſze Lyudi z-Chriſtuſſem Vrachitelom nebezkem kadaſzu vu kakove nevolye, teskoche, ali vu betegu, drugo nimaiu na jeziku nego Chriſtuſſa JESUSSA, niega mole, k-niemu zdihavaiu, niega na pomoch zazavaiu, y tulike vſzakoiachke zagovore chinè, ali kak dugo ova poboſnozt terpi? doklam nevolya chloveka tràpi, doklam od vrachitela nebezkoga pomiluvani, y od nevolye oſzlobogieni jeſzu, potlam pak? Herbetmu obrachaiu, za ſzvoga pomochnika nemaraiu, za zagovore vuchiniene niti nemiſzle; Kaiſze pak z-temi takovemi pripècha? Ono rauno kaiſze pripecha onem koijſzu nezahvalni telounomu Doctoru ſzvoiemu od koiegaſzu izvracheni bili; Ar kada ti takovi nezahvalni y necslovechni lyudi drugoch obeteſaiu poslyu znovich po Doctora, koiemuſzu za pervo izurachenie tak nezahvalni bili, proſzechiga dabi k-nym doztupil, y nym pomogel: Doctor pako kai onda chini? neſche ni chuti za zvanie, za proſnie, vnogo menie doztoiaſze k-nym na pomocs doyti, y nyh vu nyhove nevolye pomochi.

Rauno tak chinì y Doctor nebezki nas Chriſtus JESUS, zevſzemi onemi, koieie kada od kakove nevolye oſzlobodil, y koie teſkoche, pogibeli, ali neſzreche mentuval, terſzumuſze za dobrochinenie nezahvalni izkazali, prepuztie znovich vu onu iztu nevolyu, ali koiu drugu neſzrechu y potrebochu opazti, vu koie pochnuga znovich na pomocs zazavati, molitimuſze y proſzitiga, dabiſze nad nymi ſzmiluval, y nyh pomogel, ali on nyhove proſnie neſche poſzluhnuti, vnogo menieſze nad nymi ſzmiluvati, chinechiſze kakti gluh, ali kako dabijh nepoznal: *Sic enim habet ingratos, quaſi ignotos.* Veli Gloſſa Interlinealis zverhu danaſniega Sz. Evang. Takſze izkaſuie nezahvalnem, kakti nepoznanem.

Gloſſa Interl.

Zpoznaliſzu to bili Szini Izraelzki negda, koij vnogo krat buduchi nezahvalni G. Bogu, za niegova velika dobra chinenia, zbok cheſza raſzerdilſzeie bil zverhu nyh y poſzlalie nad nyh jeden velik obchinzki beteg. pocheliſzu oni zopet kod pervo nebezkoga Vrachitela napomoch zazavati, ali

kaiſzu

kaiſzu dobili? kaiſzu izproſzili? niſtar, niſtar, arſzeie G. Bog vuchinil gluhoga na nyhov krich, y proſniu: *Humiliatum eſt in laboribus cor eorum, infirmati ſunt, nec fuit, qui adjuvaret.* Veli Sz. Kraly David, Poniziloſzeie bilo vu uevolye nyhove, ſzercze nyhovo, zbeteſaliſzuſze, y niga bilo koibijh bil pomogel, ali zakaiſzeie G. Bog tak nemiloztiven y kakti tverdokoren proti nym pokazal? zaradi nyhove nezgovorne nezahvalnozti, odgovaria Sz. Jerolim: *Eò quòd in Deum firmi non eſſent.* Kaiti niſzu bili vu Bogu ztalni, toieto niſzu tak dobro vu ſzreche, kakti y vu neſzreche Boga hvalili, dichili, y zahvalnehmuſze izkazuvali. Pſalm 69. S. Hieron. hic.

Zpoznavaiu rauno takovu terdokornozt Boſiu y vnogi ſzadaſnieh vremen kerſcheniki, koij ne jenkrat nego vecskrat, ne od jedne nevolye. ali pogibeli po miloſzerdnozti Boſie oſzlobogieniſzu bili, ar proſnie y molitve, plach y zdihavania poſzluhnulie G. Bog, y ſzmiluvalſzeie nad nymi, y ovi kadabiſze morali zahvalneh G. Bogu izkazati, niſzu od niega hoteli ni miſzliti, nego polek nagnenia greſneh ſzvoieh poſeleny gorie od neme ſivine jeſzu ſiveli, y z-grehi ſzvoiemi G. Boga bantuvali:

Pripetiſze da letina zmanka, da naimre Jachmen, herſs, y pſenicza po zime pozebe, da ſitto y haidu mraz opali, da ſzadouie guſzenicze pokvare, da terſzie tucha zkoncha, da povertelye ali ſzuſſa poſzuſsi, ali povodnia pomùli, da na ſivinu kuga doyde, da ochivezti glad poztane, od koiega lyucztvo pogibaiuch, moliſze G. Bogu, hodi po Czirkvah na proceſſiah; krichi va veſz glaſz Gozpone ſzmiluiſzel, Chriſtus ſzmiluiſze, Gozpone vſzliſſinaſz, Chriſtus vſzliſſinaſz, ali vſze zahman, ar prez haſzni y prez pomochi chiniſze G. Bog gluhoga na proſnie, odkud to? zakai to? Sz. Thomas od Aquine tomu daie zrok ovakov: *Si Benefactor ex beneficijs multiplicatis ingratitudinem accipiat, debet à beneficiorum exhibitione ceſſare.* Ako Dobrochinitel za dobrochinenia vecskrat ponoulyena nezahvalnozt prijmlye, mora preztati dobrochiniti: Razmete N.N. rechi ovoga Sz. Chloveka y Navuchitela S. Thom. 2. 2. q. 107. art. 4.

Czirkvenoga ? Szpomeneteſze iednomalo iz kulikeh, y kulikokrat nevoyl, vas dobri y miloztiuni G. Bog je vaſz izpelyal ? iz kulikeh pogibelih oſzlobodil ? nad vaſſem krichem, zdihavaniem y ponizuvaniem ſzmiluval ? da pako on toga ſzada nechini, odkud to ? *Eh ! neq. à dextris, neq. à ſiniſtris, ſed quia Deus iuſtus Judex eſt.* Eh ! od nikud drugud neprihagia to, nego kaitie pravichen G Bog, ar kadavamie bil dal dozta kruha, obilye vina, prez broia ſivine, zdrauie, ſzreche, ondazteſze vi iz dodrote y dareslyvozti pozabili, kadabimuſze bili morali zahvalneh izkazuvati, onda vi ieſzte niega bantuvali z-grehi vaſſemi, pohagiaiuch guſche kleti y kerchme neg niegove Sz. Czirkve, izkaſuiuchiſze zkupeh y nemiloztiuneh z-vbogemi, iednum rechium ſivuchi vu lakomozti, pianztvah, nechiztochah y oztaleh odurneh greheh, y tako da ti takovi niſzu vſzigdar vſzliſſa ni vu ſzvoieh molitvah, ni chuda vredno, ar G. Bog z-takovem zkratchuvaniem miloſche y darov ſzvoieh, proti nekoiem izkaſuie ſzvoiu pravichnu ſzerditozt, proti nekoiem pako ſzvoiu lyubav y miloſzerdnozt, ar on koi je: *Scrutator Cordium.* Koi vſza chuie, vidi, y zna, kai lyudi chinè, y kaibi nekoii chinili dabi vſza po volye imeli, toieto da kod jedni iz niega y darov niegoveh zpozablyuiuſze, y kaſtige ne ſzamo vremenitne, nego vekovechne zaſzluſuiu, takbi rauno y oni drugi priateli niegovi chinili, dabi on nym vſza po volye vuchinil.

Nitimiſze oude nai nigdor ſzuproti nepoztaulya govorecs, kakbi to moglo bitti dabi ſzreche ovoga ſzveta mogle bitti komu zrok vekovechnoga zkvarienia ; ar ia tomu takovomu odgovorim z-mudremi Filoſofuſſi : *Quod eſt cauſa cauſæ, eſt cauſa cauſati.* Ono kai je zrok, onoga zroka od, y iz koiega kai drugo van izhagia, onoie zrok onoga dugovania koie iz niega van prihagia ; kaiti pak vekovechnem neſzrecham jeſzu zrok grehi zbok koiehſze zadobivaiu, grehom pako jeſzu zrok ſzreche, bogacztva, veſzelya naſzladnozti ovoga ſzveta, adda ova izta jeſzu zrok vekovechneh neſzrech naroda chlovechanzkoga.

Nai-

Naipervi pako greh koi iz ſzrech ovoga ſzveta izhaga je Gizdozt, arſze chlovek taki preuzeme, y zverhu drugeh izviſſava, ſzebe vech od drugeh iznaſſaiuch, y preſtimavaiuch! Na peldu, iedna ptichicza koiaſze ztoprav iz lupinke izverſe, y ioſcheie gola prez peria, nemoreſze preuzeti, negoie veſzela da ima jednomalo mezta vu gniezdu, ali kadaie perie, y peruti razti pochnu, ondaſze pochne jur izviſſavati, kadaie pako peruti izraztù, onda iz gniezda van izletì, nitiſze vecs za nye mari, ali vu nye pouracha, nego po zraku leche: Odkud na moy czily lepo piſſe moy Sz. Anton Paduanzki: *Multi ſunt, qui donec ſunt in plumis, id eſt pauperes, & ignobiles, ſunt in nido humilitatis, ſed cùm habent ales, ac plumas, id eſt, divitias & dignitates, avolant.* Vnogi jeſzu koij doklamſzu prez peria, toieto ſziromahi, y prez plemenſchine, ztoie vu gniezdu poniznozti, ali kada dobè peruti, y perie, toiezt bogacztvo y chazti, lechu po zraku gizdozti, y vſzakoiachkeh drugeh grehov kod to lepo potvergiuie Lactanczius Firmianus: *Ex rerum proſperitate procedit elatio, luxuria, oppreſſio aliorum, vitia omnia & impietas in DEum.* Iz ſzreche pohagia gizdozt, lotria, pregon bliſnieh, vſzi grehi, y nepoboſnozt k-G. Bogu.

S. Antoniut Pad Dom. 23. Trinit.

Lactant. Firmiau.

Navadaie vu naſſem naimre Horvatczkom Orſzagu z-kragulyem plepelicze loviti, y zato dobroie vſzem takovem lovczem znana natura kragulyzka, kakſze naimre oni iz ruk puſchaiu vu zrak zleteti, y nazad na ruku lechu Gozponu ſzvomu, y to nabolye onda, kadaſzu lachni, kadaſzu pak ſziti, ima zkerbi lovecz za nymi hodech, nye vabech, nym fuchkaiuch za privabitie na ruku, iz koie pelde Sz. Vincencius Fererius lep navuk van izpelyuie: *Sicut falco plenus recedit à Domino ſuo, ſed quando eſurit, ſtatim redit ad manum, dum à Domino vocatur: Sic Dives plenus divitiis recedit à Deo, ſed pauper ad primam vocem vocantis venit, convertitur, confitetur.* Kakti kraguly ſzit odhagia od Gozpona ſzvoga, nitiſze nepouracha? nego kadaie lachen, takiſze na ruku poverne kak zachuie glaſz gozponov: Rauno tak bogatecz pun blaga odbi-

S. Vinc. Fer. ſer. 9. Dom. Sept.

aſze od Boga; Sziromah pako na vſzaki glaſz povrachaſze taki preobrachaſze yſzpoveda, adda neſzreche ſziromaſtvo, y nevolye ovoga ſzveta jeſzu haſznoviteſſa k-duſsnomu zvelicheniu, neg ſzreche, bogacztva y chazti.

Da pak vnogi na ovom ſzvetu imaiu vſza po volye ſzreche, chazti, bogacztva, odkud to biva? Izpitava Sz. Augu-
S. Auguſtin. ſtin y taki ſzam ſzebe odgovaria ovak: *Jam intellexi, quare illi pacem habent, & florent in terra; quia certa mors, & æterna eos manet, quæ nec declinat eos, nec ipſi declinare ab ea poſſunt.* Razumelſzem dobro zakai oni vu miru ſivu, y vu ſzrechah czvetù na zemlye, ar ſzigurna ſzmert y ona vekovechna nyh chaka koia nyh neſche minuti, niti oni nye hote vuyti: Odkud zpoznatiſze more da oni koij na ovom ſzvetu vſza po volye imaiu, y imeti ſeleiu, G. Bog nyh neſche, niti neſele pri
S. Ambroſ. ſzebe vu nebu imeti, ar veli Sz. Ambros: *Succeſſus temporalium bonorum, futuræ damnationis inditium eſt.* Imati vſza po volye na ovom ſzvetu, vekovechnoga zkvarienia je zlamenie.

Kada vu moriu Riba Balena pochneſze igrati, tak velikem veſzelyem nyu gledaiu oni, koijſzu na kraiu, y na morieſze nerazmeiu; ali mornari, y drugi koijſzu na moriu, ter razmeiu kai ona igra zlamenuie, nikakvoga veſzelya nechute, negoſze od ztraha treſzù, buduch ona igra, onoga morzkoga ztraſſilla ribe Balene jedno ochivezto zlamenie velike
Stephan. fortune y ztraſnoga zburkania morzkoga: *Nota*, veli Stephanus
Cantuar. Cantuarienſis: *quod ſicut ludus Ceti ſignum eſt tempeſtatis.* Kaiſzu pak ſzreche, chazti, bogacztva, veſzelya, naſzladnozti ovoga ſzveta, nego tulike igre pogibelne, ar kodgoder ribe Balene igra je zlamenie zloga vremena, tak y veſzelia bogatuſſev ovoga ſzveta jeſzu zlamenia zle vekovechnozti: *Ita gaudia divitum ſignum ſunt tempeſtatis æternæ.*

Za takovogaſzeie dal zpoznati on Evangeliumzki Bogatecz, koi na ovom ſzvetu bilie do vremena ſzrechen, na drugom pako
Lucæ c. 16. vekoma neſzrechen: *Erat quidam Dives, qui induebatur purpurâ, & epulabatur quotidie ſplendidè.* Veli Sz. Lukach Eva. Daie bil nekoi

koi bogatecz koiſzeie opraulyal vu barſun, y vſzaki dan obilno goztil, koiemuſzu vſza po volye, y na ruku isla. Bilie pako jeden ſziromah petlyar imenom Lazarus, koi pun tuge y nevolye pred vrati onoga Bogatcza almuſtva je proſzil, ſeleiuchiſze naſzititi z-droptiniczami koieſzu pod ztol Bogatuſſa opadale: *Et nemo illi dabat.* y nigdormu ni daval, negoſzu pſzi Bogatczevi dosli, y raniene Lazarove noge jeſzu lizali, kaiſzeie pak pripetilo: *Factum eſt ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in ſinum Abrahæ.* Ptipetiloſzeie to, da kadaie ſziromah Lazar vmerl, od neſzliſzuga Angeli vu Naruchai Abrahama, a kai iz Bogatcza? *Mortuus eſt autem & Dives, & ſepultus eſt in inferno.* Vmerlie pako y Bogatecz, y zakopanie vu peklu, iz koiega pekla podigalie neſzrechni Bogatecz ſzvoie miſzli, ochi, ruke, y glaſz, krichech tuſno y ſaloztno: *Pater Abraham mitte Lazarum.* Oh Otecz Abraham! vu koiega naruchaiu veſzeliſze Lazar, poslyga ſzimo z-jednem mokrem perztom, y da jednum ſzamum kapliczum vode razhladi jezik moy, y ſeiu moiu vgaſzi: *Quia crucior in hac flamma.* Arſze muchim vu ovom goruchem peklenzkom plamnu. Ali neſzrechniak ni dobre rechi od Otcza Abrahama nedobiva, vnogo menieſze proti niemu miloztiunoga izkaſuie, zakai pako ne? morebitimu napervo donaſſa niegovu gizdozt, lakomozt, pianztvo, y druge grehe koij iz vina izhagiaiu? ne, nikai takvoga, negomu odgovaria: *Recordare, quia recepiſti bona in vita tua.* Szpomeniſze daſzi priel vu ſivotu dobra, vſivaiuch blaga, veſzelya, naſzladnoztih: *Et Lazarus ſimiliter mala.* Lazar pak vſivalie vſzeh nevoly: *Nunc autem* ſzada pako premenilaſzie koczka obodveh, ar *Hic conſolatur, tu verò cruciaris.* Ovſze veſzeli, tiſze pako muchis.

Zverhu koiega pripetchenia Sz. Bernard ovak izpitava: *Hæccinè tota cauſa cruciatuum, quòd in hoc ſæculo bona recepit,?* Ouolije veſz zrok muk, da na ovom ſzvetu dobro je priel? da on vezda, y na veke tak ztraſsne muke terpeti mora? *Ipſa planè.* Ov rauno, odgovaria ſzam ſzebe Sz. Bernard: Ja S. Bernard. in declar. ſuper Eccc nos.

pako

pako velim, adda chazti, bogacztva, ſzrechc, veſzelya, naſzladnozti ovoga ſzveta vu tulikom preſtimaniu jeſzu pri G. Bogu da on vſze one, koij nyh oude vuſivaiu nepuſcha doyti k-ztollu ſzvoie nebezke vecherie ? Moy Sz. Anton Paduvanz-

1. Cor. c. 10. ki z-rechmi Sz. Paula Apoſt. na to ovak odgovaria : *Non poteſtis menſæ Domini participes eſſe, & menſæ Dæmoniorum.* Nemorete ztolla Boſiega delniki bitti, y ztolla vraſiega ar na ovom ſzvetu ztol Boſi biloie ſziromaſtvo : *Menſa Domini erat paupertas.* Ztol pako Vraſi : *Eſt proſperitas Sæculariun.* Jeſzu ſzreche ovoga ſzveta lyudih : ſziromaſtvo vu ſzebe zaderſava tugu, ſalozt, nevolyu, glad, y ſeiu ; ſzrecha pako vu ſzebe zaderſava blago, chazti veſzelya, naſzladnozti, odkud vſzaki on koi je delnik jednoga ztolla, drugoga nemore delnik bitti na ovom niti na drugom ſzvetu ; Ar ovi ztolli, Boſi, y vraſi, na ovom, y na drugom ſzvetu razluchuiuſze megy ſzobum, pokehdob da na drugom ſzvetu pri ztollu Boſiem vu nebu vſivaiuſze veſzelya naſzladnozti, muſike, pri ztollu pako vraſiem vu peklu vſivaſze ſalozt, plach, ſzmrad, vonyba zubno ſkripanie, vragov ruchanie, goruchi plamni, y vſzakoiachke preztraſne muke. Zakaizato ni moguche dabi gdo mogel na ovom, y na drugom ſzvetu ſzrechen y blaſen bitti, dabi gdo mogel oude blaga veſzelya y naſzladnozti telovneh vuſivati, y tamoſze z-koruſſi Angelyzkemi

S. Hieron. veſzeliti, ar veli Sz. Hieronim : *Difficile, imò impoſſibile eſt, ut præſentibus quis & futuris perfruatur bonis, ut hic ventrem & ibi expleat mentem, ut de delitijs tranſeat ad delitias, ut in utroq; ſæculo primus ſit, ut in cœlo & in terra appareat glorioſus.* Teſko, pacſe nemoguchno je, dabi oudeſniga gdo y buduchega vuſival dobra, dabi ovde terbuh y onde pamet punu imeti mogel, dabi iz naſzladnoztih preiti mogel vu naſzladnozti ; dabi na ovom, y na drugom ſzvetu pervi bitti mogel, dabi na nebu y na zemlye odichen bil.

Dokancham govorienie moie rechmi Sz. Gregura Pape:

S. Greg. l. 16. moral. c. 4. *Quærenda eſt gloria Dei per vias ejus, nam quomodo alioquin eo perveniatur, ſi via, quæ eo ducit, non teneatur.* Izkatie potreba

Diku

Diku nebezku po puteh koij vu nyu pelyaiu, ar kakie moguche tamo zayti, akoſze nedersi puta, y po nyem nehodi, koi vu nyu pelya, kakouie pako put koi pelya vu nebo? Je put traplenia, put Sz. Pokore, put terplyenia, y dobrovolynoga podnaſſania vſzeh teſkoch y nevoly, vſzeh neſzrech y pregonov, ſziromaſtva y betegov, ar veli Sz. Pavel: *Non coronabitur, niſi qui legitimè certaverit.* Nebude korunien nego on koiſze bude verno harczuval: *Eh delectet ergo mentem magnitudo præmiorum, ſed non deterreat certamen laborum.* Naiſze adda vſzaki raduie, y naſzladuie premislyavaiuch diku, y korunu nebezku koiaga chaka priprauna, y ſzigurna, aliſze nai neztraſſi, niti neſalozti zverhu oſtroche putov po koiehſze vu nyu ide, y nai iz glubine ſzerdcza ſzvoga recſe: *Hìc urre, hìc ſeca, ut in æternum parcas.* Ovde G. Boſe sgi, ovde peczi, ovde muchi ovde trapi, vſza vſza hochu dobrovolyno terpeti, y podnaſſati, da liztor budem mogel pri ztollu tvoiem pred liczem tvoiem tvoga vekovechnoga veſzelya vuſivati, tako neka bude, Amen.

2. Timoth. 2.

c. 5.

CHETIRINAIZTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Bogacztvo ovoga ſzveta na ſzpodobu dimma zaſzleplyuie one, koijſze za nye prekoredno zkerbè.

Quærite primùm Regnum DEI. &c. Matth. c. 6. v. 33.

Iſchete naipervo kralyevztvo nebezko.

Nanoie prez vſzake dvoinozti vſzem y vſzakomu zmegy vaſz N.N. kak na pochetku ſzveta Vſzam: G. Bog ztvariaiuchi ſzvoium Boſanzkum vſzamoguchnoztium ztvari tuliko nebezke, kuliko zemelyzke, mudroztium pako ſzvoium vſzemie providel za laztovito prebivaliſche, y vſzakomuie odluchil poſzel koga opraulyati mora: Tako ztvorilie Angele, y poztavilieie vu nebo dabiga tamo chaztili, y hvalili na veke: Tak ztvorilie ſzuncze, meſzecz, y zvezde dabi po dnevu y po nochi lyudem na zemlye ſivuchem ſzvetili, y jakoztium ſzvoium zemlyu pomagali vu plodnozti, y doprinaſſaniu ſzada k-ſitku ztvarih ſivucheh potrebnoga: Tako ztvorilie zrak megy nebom, y zemlyum, dabi

dabi vſza zemelyzka ztvorenia od niega oduhu ſzvoiu mogla imeti, y ſiveti: Tako ztvorilie morie, y vode, y nym nyhovo mezto je odluchil, y slebe po koiehſze vkup ztechu, koiemi vodami daſze zemlya zaleva, nema ſivina napaia, y lyudi vu ſznage dersè: Tako ztvorilie zemlyu dabi ona ſzvoiem ſzadom lyudem y nemem ztvaram pomagala; ztvorilie vu zraku ptcize, vu moriu, y vodah ribe, na zemlye neme ztvari, odluchivſi gore y loze za prebivaliſche zveriu y tako vſze ztvari ztanuiu y prebivaiu vu ſzvoiem meztu vu koieie G. Bog poztavil, y poſzle ſzvoie od Ztvoritela ſzvoga zapovedane marlivo opraulyaiu: Tak Angeli nigdarſze iz neba negiblyu, ako od G. Boga niſzu kam poſzlani, y vu nebu oni: *Inceſſabili voce proclamant, dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus.* nepreztanczè krichè govorecſi: Szvet, Szvet, Szvet G. Bog. Tak vſze zvezde y planete prebivaiu vu viſzine nebezke ſzvetech, y jakozt davaiuch zemlye. Tak zrak ztoi na ſzredine neba y zemlyè koiega mi vſivamo, y pticze po nyem lechuch Ztvoritela ſzvoga hvale. Tak morie, komuie zapovedal G. Bog: *Ne tranſiret fines ſuos.* Nigdarſze iz mezta ſzvoiega, vu koieie G. Bog poztavil, negiblye. Tak zemlya ztoi ztalna vu meztu od Ztvoritela ſzvoga ſzebe odluchenom, y ſzadom ſzvoiem vſze ſivuche neme y razumne ztvari, hrani, kodieie od G. Boga zapovedano. Rauno tak recſiſze more od vſzeh nemeh ztvari, da naimre pticze vu zraku, ribe vu vodah, zverie po gorah, domacha ſivina megy lyudmi ſzvoy ztan, y oztanek chuvaiu, niti drugoga iſchu, ali ſele, nego ſzamo on, kogaie nym Ztvoritel nyhov odluchil; ſzam ſzamehni chlovek ſzvoiem meztom ni kontent, buduchi on ztvorien na zemlye, ali vendar ne za zemlyu nego za nebo, y zato niega ſzamoga ztvorilie razumnoga vu to ime dabi on znal razluchiti zemelyzka od nebezkeh, vremenitna od vekovechneh, y tako dabiſze on ovde na zemlye ſivuchi bolye zkerbel za vekovechno nebezko kralyevztvo, nego za vremenitne, hipnè chazti, bogacztva, veſzelya y naſzladnozti, ar on veli vu danasniem Sz. Evang.

Matth. c. 6. v. 24. *Nemo potest duobus Dominis servire.* Nigdor nemore dvem Gozponom szlusiti, toieto Bogu, telu, y szvetu, ter vendar oh Bose! kulikosze na szvetu nahagia lyudih koij z-Petrom krichè: *Domine bonum est nos hic esse.* Gozpone dobroie nam ovde bitti, ar Peter videchi na gore Taborzke vu preobrasseniu licza Bosiega, vu koiemsze vsza vesselya y naszladnozti vusivaiu od blasenech duhov nebezkeh, takszeie vendar Peter vu onu izkriczu lepote bil zalyubil, daszeie jur stimal vu nebu megy blasenemi szedeti: *Præ mentis excessu, nesciens, quid diceret, clamavit: Domine, bonum est nos hìc esse.* Poztavsi zvun szebe, neznaiuch kai govori, krichalie Gozpone dobro je nam ovde bitti: Tak tulikai vnogi lyudi szadasnie vreme zaszleplyeni od bogacztvih, y naszladnoztih, za vszasze bolye zkerbe, neg za nebo, koie Chriſtus opomina y kara govorecsi; *Quærite primùm Regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis.* Ischete y zkerbetesze naipervo za kralyeuztvo nebezko, y druga vsza budu vam pridana, oveh adda takoveh szlepe pameti kanim danasz odpreti z-izkazaniem da vsze ovoga szveta chalarnozti, za koiesze lyudi zkerbè jeszu naproti dike nebezke ne kod jedna izkricza koia raszvetchuie, nego kod jeden dim koi zaszleplyuie. Poszluh.

Ibid. c. 6. v. 33.

Vszi adda oni koijgod za chalarnoztmi ovoga szveta hlepé, trudesze, y zkerbè, neznaiu kai chiné, ar kaiszu vsza dobra ovoga szveta drugo nego jeden dim: *Fumus est rerum temporalium vanitas*, govorilie Absolon Opat, *utpotè divitiæ, honores, nobilitas, & potentia huius sæculi.* Dim je dugovany vremenitneh chalarnozt, kakti bogacztva, chazti, plemenschina, y zmosnozt ovoga szveta, y pravo ztanovito je rekel, ar dim chimsze bolye pod nebo y visse podise, temsze bolye po zraku razhagia, y na menie dohagia; Rauno tak y chlovek kaksze berse pochne vu chazteh izvissavati, vu bogacztvah povexavati, taki pochne vu dobrotah, y pred Bogom mensi poztaiati, y chimsze visse podise, tem mensi poztaie, doklam y na nikai doide, arga kod dima neztaic: Toga ako gdo mene neveruie, nai konche Sz. Kralyu Da-

Absolon Abbas ser. 8.

vidu

vidu veruie, koi ovak govori: *Inimici Domini mox ut honorificati fuerint, & exaltati, deficientes quemadmodum fumus deficient.* Nepriateli Bosi berseli budu hvalyeni y izvisseni, hocheijh neztaiati, doklamijh kod dima neztane; koijszu pako ovi nepriateli Bosi ò Sz. korunieni Prorok? chuiem dami mezto niega Sz. Jakop Apost. odgovaria: *Quicunque voluerit esse amicus sæculi huius, inimicus Dei constituitur.* Gdogod bude hotel bitti priatel szveta ovoga, nepriatel Bosi poztaie, adda koiem szvet daie chazti, bogacztva, y naszladnozti, koie kod priatele szvoie na viszoko izvissava, vszi ti takovi jeszu nepriateli Bosi, y kod dima teh takoveh vu malom vremenu neztati hoche, *quemadmodum fumus deficient*, ar dike, chazti bogacztva, y naszladnozti ovoga szveta drugo niszu nego chalarnozti, koieh kakti dima berzo neztaie, *quia fumus est rerum temporalium vanitas.* Psal. 36. v. 20. Jacob. c. 4.

Dabi pako gdo nerekel daie Kraly David iz kakove fantasie prez zroka y razloga to govoril, poszluhnemoga nadalye vu ovom iztom Soltaru kak on ochiveztem pripetcheniem szvoie govorienie tverdi, govorecsi: *Vidi impium superexaltatum sicut cedros Libani: & transivi, & ecce non erat, & quæsivi eum, & non est inventus locus ejus.* Videlszem gresnika izvissenoga kakti Czitronzka dreva vu Libanu, pressel-szem mimo y neztalogaie, izkalszemga, y nimu bilo mochi naiti mezta, tora, nit szleda. Psal. 36. v. 35. & 36.

Poznalszem ja, poznaliszu prez vszake dvoinozti y vnogi zmegy vasz N.N. ne szamo po szvetu, nego vu szamom nassem Horvatczkom Orszagu vnoge, koijszu vu bogacztvah plavali, vu chazteh letali, od vszeh hvalyeni, y presztimavani bili, koiem kakti tulikem zemelyzkem Bogom vsziszusze klaniali, à szada? *Transivi, & ecce non erat, quæsivi eum, & non est inventus locus ejus.* Preidosse kakti vcherasni dim, y kakti veherasniega dima mezto, gdeie bil, nemoresze naiti, niti videti, rauno tak moresze recsi od chaztih, bogacztvih, y naszladnoztih szveta ovoga da naimre, *sicut fumus deficient.* Kakti dima nyh neztaie: Niti szamo chalarnozti szveta ovo-

ga prifzpodablyaiufze dimu zato, kaitijh kod dima neztaie, nego vnogo bolye zato, kaiti kod dim chiní chloveka plakati, y da videti nemore, tako y chalarnozti, koiefze na ovom fzvetu vufivaiu, zafzleplyuiu, y plakati chinè lyudi, da ovde fzvoiega nefzrechnoga ztalifsa zpoznati nemogu, y vu nebu licza Bofiega videti nebudu mogli, nego vu dimu peklenzkom vekoma muchiti, y plakati budufze morali, kaí rauno vu Prodeke ove pokazati hochu, liztor pofzluh.

Sz. Kraly premislyavaiuchi jenkrat fzam fzobum vreme
Pfal. 101. fitka fzvoiega ovakieie prifzpodablyal dimu: *Defecerunt ficut fumus dies mei.* Neztaloie kakti dima dnevov moieh; ali ò Sz. Kraly David kak to ti mores recfi? Kay tvoij dnevi z-dimom imaju? Dim je jedna ztvar puna falozti, y placfa, tvoij pako dnevi puni jefzu bili vefzelya y radozti, ar nili bil vefzel on dan kadafzi ti onoga Goliata preobladal, y tebe na chazt kchere Sionzke vefzelo jefzu popevale: *Saul percuffit mille, & David decem millia.* Saul pobilie jezero, a David defzet jezet; Nifzuli bili vefzeli tvoij dnevi, vu koiehfzi tulikemi kralyevztvi, y bogacztvi ladal, tulike nepriatele tvoie fzrechno obladal, z-tulikemi kralyi vu miru, y priatelztvu fivel, y nafzladnoztih telovneh polek volye vufival; kak adda to razmes, y recfi mores da dnevi fitka tvoiega fzpodobni jefzu dimu?

Pravoie David rekel, y dneve fitka fzvoiega k-dimu je
Sylveira. prifzpodobil, veli mudri Sylveira: *Omnis enim humana proſperitas, & felicitas maximè ad luctum, & planctum excitat, nam ex hujufmodi bonis multa mala, & incommoda pululant, quæ ad gemitum, & dolorem trahunt.* Ar vfze fzreche ovoga fzveta na placs y falozt chloveka zbugiuiu, pokehdob da iz nyh vnoga zla, y neprilike izhagiaiu, koie na milo zdihavanie, placs, y falozt vleku: Ar akoprem vefzelie bil on dan kadaie kraly obladal Goliata, y kadafzuga vefzelo chaztile divoichicze Sionzke, ova vendar fzrecha Davidova zrok velike niegove falozti, y vnogem fuhkem fzuziczam je bila, ar ova chuiuch y videchi Kraly Saul pochelie Davida nafzlobuvati,

vati, potlam preganiati, y k-zadniemu na ſzmertga izkati, pred koiemſzeie David velikem ztrahom moral kaikud zkrivati: Bilie Kraly David velikeh kralyevztvih ladavecz, aliſzumu tuliko vexeh ſzuz, y kalin zrok bila, buduchi iz nyh tiran, y preganian od pravoga ſzina ſzvoga Abſolona pred koiemie on *flens, & nudis pedibus incedens*, plachuez, y boſzemi nogami hodech, beſati moral: Kai ni terpeti moral od Semea? koigaie ne ſzamo pſanil govorecſi. *Egredere, egredere vir ſanguinum.* Hodi van, hodi van kervolok, nego pacſe y kameniem kakti za jednem pſzom je hital, y fruſtal ne prez velike ſalozti Davidove, koie nebi nigdar bil zpoznal, dabi pri ſzvoiem paztirztvu bil oztal, y kralyem nebil poztal, odkud zpoznatiſze more daie pravo David govoril: *Defecerunt ſicut fumus dies mei.* Neztaloie kakti dima dnevov moieh, y vu drugom meztu: *Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus.* Neztaloie vu ſalozti ſitka moiega, y leta moia dokonchalaſzuſze vu tuge y nevolye.

Ovem rauno nachinom y ſzadaſnie vreme moguſze pohvaliti vſzi oni, koij vſivaiu dobro ſzveta ovoga, ar veli Sz. Pavel Apoſt: *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & inſeruerunt ſe doloribus multis.* Koij hote bogati bitti, opadaiu vu zkuſſavanie y zanyku vraſiu, terſze poztavlyaiu vu velike, y vnoge ſalozti: Zpoznavaliſzu to, y zpoznati mogu ſzada vſzi velikaſſi y chaztniki ſzveta ovoga da chazti bogacztva, ſzreche y veſzelya drugo niſzu nego jeden dim, ar kakti dim chloveka muche, y kakti dim hitro prehagiaiu, y vnogeh duſſe pod oblaztium vraſium ozravlyaiu. Tak kadabi Antigonu Kralyu Macedonzkomu zlata koruna doneſſena bila dabiſziu na glavu poztavil, uzemſiu vu ruke milo zdihavaiuch ovakie pochel govoriti. *O nobilem magis, quam felicem coronam, quam ſi quis bene cognoſceret. quantis periculis, curisque referta ſit, ne humi quidem jacentem tollere dignaretur.* O plemenitu bolye neg ſzrechnu korunu, koiu dabi gdo dobro zpoznal kulikem pogibelyam y zkerbam je podverſena, na zemlye leſechu nebiſze

1. ad Timot. c. 6. v. 9. & 10.

bifze doztoial podignuti. Tak on Sz. Otecz Papa Pius V. ovoga imena vecskrat milo zdihavaiuch puſchalſzeie chuti govoriti: *Papatum nemini ſanè eſſe deſiderabilem, ob moleſtias, & labores, cum quibus omnes pœnæ, & labores in Religione tolerati non ſunt comparandi.* Papinzke chazti nigdor nemora ſeleti, zbok neprilik, y trudov velikeh, zkoiemi vſzi trudi, zkerbi, y neprilike vu Redu podnaſſane nemoguſze priſzpodobiti: Tak ovoga Sz. Otcza Pape Piuſſa Ztrichich Cardinal Alexandrinzki na ſzmertne ſzvoie vure ſuhko plachuch je govoril: *Oh quam in hac hora optarem totam vitam meam in Religione mea tranſegiſſe.* Oh kak bi ja ſelel, y veſzel bil dabi ja do ſzada vu redu moiem ſivel, y na Cardinaliu nigdar nebil izviſſen. To zpoznavaiu y dan danaſni vſzi bogatczi ovoga ſzveta, ar gdo vecs zkerbi, y ztraha, y nepokoia vuſiva, nego on koi dobro ſzveta ovoga vuſiva, poſzluhnemo Kra-

Eccl. c. 5. lya Salamona govorecſega. *Saturitas divitis non ſinit eum dormire.* Szitozt bogatcheva nepuſchaga ſzpati, zverhu koieh rechi mudri Cornelius à Lap. ovak govori: *Saturitas hic tum*

Cornelius à Lap. *ciborum, tum divitiarum copia accipi poteſt, hæc enim parit diviti mille curas, quæ non ſinunt eum dormire.* Po ovoi ſzitozti razumetiſze more obilie ne ſzamo jeztvin, nego y bogacztva, koia bogatczu jezero zkerbi zaudaiu, koiega nepuzte ſzpati.

Na potvergienie ove iztine ſzpominaſze Sz. Bernardinus

In Medico Chriſtiano P. 1. T. 3. c. 5. Senenſis od jednoga bogatcza, y jednoga vbogcza, bogatecz vu gozpoczkom dvoru prebivaiuchi, vbogecz pako tik onoga dvora vu jednom kuchmeru ztanuiuchi, y vunum ſzebe hranu ſzluſechi, vſzaki dan do terdne nochí veſzeloſzie popeval, po nochi pako ſzladko do zorie je ſzpal, kai vecskrat on bogatecz je zapametil kak on ſziromah chlovek czel dan veſzelo popeva, y czelu noch ſzladko ſzpì,ov pak nekai od ptekorednoga jeliſſa, nekai od velike zkerbi na blago dabimu nepoginulo ni imel ſzna, niti pochinka, zato pochelmuie bogatecz kakti navideti, y dabi niega ſzvoie muke y zkerbi delnika vuchinil, y tovaruſſa dobil, poſſelie muchech po nocſi k-hiſe toga ſzuſzeda ſzvoga, y tiho vrata

od-

odpervſi, y na chavel na koiemie ſkropilnicza Sz. Vodum viſzela, obeſzilie precz veliku moſniu penez, vu jutro rano ztauſſiſze on ſziromah, y hotechiſze Sz. vodum, polek dobre kerſchanzke navade, poſkropiti, nut na mezto ſkropilnicze naſſelie moſniu punu penez, tiplye, ogleda, chudiſze, y miſzli, kteribi to moral Sz. Mikula bitti, koimuie onu moſniu zpenezi doneſſel? Videchiſze adda bogatoga z- czekini, oztavilie vunu, zapuztilie meſtriu, ali iz hiſe y od doma ſzvoga ni hotel van dalko poyti, boiechiſze dabi penezi lehko zadoblyeni, joſche laglye ukragieni nebili, da pacſe dabi moſnia z-penezi ſzigurneſſa bila od tata, nyuie vu ſzvoiu ſzlamnatu blazinu zkril, koiu dabi naimenſi chaſz ſzamu neoztavil, vuchinilſzeie betesnoga, y kakti kokos na jaiczeh je ſzedel, y leſal, ſenna niti druſinche niedno ni znalo kaimuie, y kakov beteg ima, vſzi ſaloztni jeſzuga miluvali, nevidechiga veſzeloga, niti chuiechiga kod pervo popevati: Bogatecz to vpamet vzemſi da on Vbogecz potlamie moſniu dobil vecs ni veſzel, nitiſzi vecs popeva, kod pervo, poſſelie k-nyemu, pita naipervo ſennu gdeie Gozpodar nye? odgovorimu vſza ſaloztna da na poztelye leſi, niti more ſzpati, niti pravo jezti, a neznaſze kaimuie, on ſzam neſche ſzvoga betega povedati, odgovori Bogatecz, neboiſze jaga taki ozdravem, puztime ſzamoga k-niemu, gdo raiſſi neg ſenna, koia za moſniu nikai ni znala; doide adda k-Vbogczu vu hiſu bogatecz, priblíſamuſze k-poztelye, pozdraviga, opitaga kaimuie, kakſze chuti, y gdega kai boli? Vbogecz pun ztraha za nepogubiti moſnie, maloie odgovarial bogatczu; Onda Bogatecz recſe niemu, milomiteie daſzi tak nevolyen, y za oſzloboditi tebe od te nevolye, ja hochu da ti mene povernes moſniu moiu z-penezmi koiuſzi na chaulu mezto ſkropilnicze naſſel obeſſenu, koiu akomi taki ſzada nepovernes, zutra budes na galgah viſzel, kai chuiuchi on ſziromah damuſze chudno vracſtvo za niegov beteg obecha, ztalſzeie iz poztelye, y nemaraiuchiſze za takovoga Doctora, koimuie vuſe na gerlo mezto vrachtva za gerlo, zkoiem-

ſzi ni mogel popevati kód pervo doklam moſnie ni bilo, zregnulie iz ſzvoie ſzlamnate blazine moſniu van, y podaliuie bogatczu, y povernulſzeie k-ſzvoie meſtrie od vune, pochelſzie kod pervo popevati, y prez zkerbi na peneze dobre volye bitti, y tako vu ſziromaſtvu za ſzrechneſſega jeſze zpoznaval, neg vu bogacztvu, kai y on bogatecz ochivezto je zpoznal, aliſzi pomochi, y ſzam ſzebe vrachiti ni znal, nego onak vu velike zkerbi y nepokoiu vremenitnom do ſzmerti ſivuchi, neſzrechnu duſſu vu muke vekovechne je poſzlal, od koiega, kod y vſzakoga takovoga bogatcza govori Sz. Auguſtin: *Implevisti domum, timentur latrones, aquivisti aurum, perdidisti somnum.* Napunilſzi hiſu z-bogacztvom, boisſze tatov y tolvaiev, nakupilſzi ſzrebra y zlata, pogubilſzi ſzeny nye chuvaiuch da nebi poginulo. Rekelſzem da chazti, bogacztva, y naſzladnozti ovoga ſzveta jeſzu ſzpodobna dimmu, ar kakti dim ochi chlovechanzke zaſzlepluie y ſzuze tochiti chinì, tak chinì y bogacztvo, ali koga naibolye zaſzlepiuie? naipervo, y naibolye zaſzlepluie vſze Vſuraſſe, koij po kriveh nachineh dobivaiu, ſzpravlyaiu, y chuvaiu ono blago, koie pak ſnyhoum vremenitnum, y vekovechnum ſaloztium y neſzrechum G. Bog razpravlya govorecſi nym ochito po ſzvoiem Sz. Proroku Agaeo 1. v. 9. Ageaſſu: *Reſpexiſtis ad amplius, & ecce factum eſt minus.* Ogledalizteſze na vecs, y nut vuchinienovam je menie, toieto vu vaſſeh terſtvah gledali y pazili jezte na vexe dobichke, Intereſſe, y vſure: *Intuliſtis in domum, & ego exſufflavi illud.* Vi jezte znaſſali domov vu vaſſe moſnie, y ſkrinie, ſzrebro, zlato, y drugo blago po kriveh nachineh zadoblyeno: *Et ego exſufflabo illud.* y ja to takovo krivichno blago hochu izpuhati da nebudete ni znali kamie doſzpello.

S. Auguſt. in Ep. 3. Joan.

Szmeſno, ali iztinzko pripechenie cſteſze vu ſitku Sz. Simona Salo, koi hotechi jednoga Sidova na pravu veru obernuti, od koiegaie doznal da on zpoznava naſſu kerſchanzku veru za pravu, à ſzvoiu ſidovzku za krivu, ali zbok vſur, y kriveh dobichkov, koia zapoved y vera ſidovzka prepuſcha,

cha, nisze hotel obernuti, natuliko od blaga zasleplyen daiete vecs prestimaval nego kincse nebezke: zato rekelmuie Sz. Simon, znai y verui da kulikogod ztekel ti od szada napusses, y napravis (arie on Sidov bil zteklar, koi je ztekla napravlyal) tebe budu vsza izpuhana po vetru da nebudes znal kud kamo za nymi, ni veruval toga Sidov, nego pacse videchi drugi dan vsza szvoia ztekla na szvoieh meztah pri miru, pochelszeie oszmehavati iz rechih onoga Sz. Chloveka, y on chasz dosselie vu ztaczun k-Sidovu jeden mal, ali chern y chuden chlovechecz, kako dabi hotel ztekla kupuvati, y gledechi okolu po ztekleh trikratic okolu puhnul, y taki vszeh ztekel je neztallo, y ztaczun prazen je oztal, to videchi Sidov, kakmuie pri szerczu bilo? lehkoie szuditi, vendar poztavilszeie na dello drugeh noveh ztekel zlevat, koieh kadabi bil dober kup napravil, zaperlie vrata, y obluke szvoiega staczuna, pripravilie nekuliko palicz za onoga kupcza, akobi pak dosszel, y szilum vu staczun zasszel, pazilie marlivo zteklar na vsze kraie, ali on kupecz toieto skrapchecz dosselie chez dimniak, y puhnuchi szamo jenkrat y pak vsza ztekla razletelaszuszе po zraku kako dabijh nigdar nebilo: Rauno tak izpuhava G. Bog vnogeh blago krivo zadoblyeno, ali naibolye oneh, koij szvoie pravichne dobichke messaiu z-blagom czirkvenem, spitalzkem, mertvechkem &c. ar: *Male parta, male dilabentur.* Zakaizato opomina Duh Sz. po mudrom Salamonu: *Non facias violentiam pauperi, quia pauper est.* Nechini szille sziromahu kaiti sziromah je kade potrebnoie onu rech *quia*, kaiti, dvoiem nachinom razumeti, pervich ovem, kaiti branitisze nemore, niti Prokoratori, ali szudczi za niega nemaraiu, arsze od niega kod vbogcza nikai dobra, nenadeiaiu, niti zla neboie; drugoch rechi: *Quia pauper est.* Kaiti sziromah je, razumetisze moraiu kakti Bosia grosnia, ar G. Bog je Szirotinzki Otecz, koi szvoie Szirote brani: *Quia Dominus judicabit causam ejus, & configet illos, qui confixerunt animam illius.* Ar G. Bog bude szudil y branil vszaku szvoiu szirotu, y on koi bude nye pre-

Prov. c. 22. v. 22.

v. 23.

ganial, preganian na veke bude, y tako ti takovi od dimma bogacztvih zaſzleplyeni, naſzudu Boſiem odpreti hoteſzvoieſzlepe ochi, y iz nyh potoke ſzuz budu tochili, ar vragom peklenem budu zrucheni, koij nyh na veke vu peklu preganiali, y muchili budu.

Naiduſze koijmi rekù, imam ja hvala G. Bogu lepa Imania obilno pohiſtvo, dozta gotovoga novcza, aliſze nezpoznavam dabi kada kai po krivicze dobil, vnogo menie dabi koie ſzirote kai po krivicze vzel, ali czirkvenoga poſzvoial, nego moiemi trudi, y ſulyi jeſzem vſza zadobil; dobro, y ſzveto, ali kaitiſze dobro zna da blago chimſze teſe dobiva, temſze teſe van daie, tak daſze vnogi neuffaiu za ſzvoiu telovnu potrebochu novcza van dati, vnogo menie ſziromahuga podeliti, ali prez vſure potrebnomuga poſzuditi; nut dimma, nut ſzlepote, za koium y places doide, arſze tem takovem grozì G. Bog kakti naivexem tatom po ſzvoiem Habaku Proroku: *Quia tu ſpoliaſti gentes multas, ſpoliabunt te omnes.* Kaitiſzi ti porobil narode vnoge, porobiti hote tebe vſzi, toſze pak razumeti mora oſzebuinem nachinom od vſuraſſev, koie G. Bog ovde puſcha prez kaſtige ſivcti, zato tem vexeh kaſtig na drugom ſzvetu moraiuſze nadeiati; ar ako G. Bogu ni drago, niti povolyuo da chlovek ſzvoie pravichno y poſteno zadoblyeno blago ztiſche, velikem ztrahom, y zkerbium chuva, daga ne ſzamo ne delì vbogem, nego pacſe nitiga ſzam vſiva, vnogo menie za duſſu daie, da od toga takovoga govori mudri Syrak: *Avaro nihil eſt ſceleſtius.* Da naimre ni greha vexega od zkupozti, ar zkupecz y vu peneze zalyublyen greſnik: *Animam ſuam venalem habet.* Duſſu ſzvoiu na prodaiu ima, Sz. pako Auguſtin veli: *Non tam avarus eſt, qui aliena rapit, quàm qui cupidè ſervat ſua.* Ni takov zhupecz, koi lyuczko grabi, kodie on koi tak chuva ſzvoie, daſzega ſzam neuffa vſiti.

Habac. c. 2. v. 8.

Eccl. c. 10. v. 9.

v. 10.

S. Aug. ſer. 169. de temp.

In Hiſtor. Orientali ad Ann. 1258.

Cſteſze in Hiſtoria Orientali da letta 1258. nekoi zmoſen ali velik zkupecz Turchin imenom Califa razumeuſi da idu nad niega Tatari z-velikum voizkum, y od potlamie on

to

to doznal da nepriatel ide nad niega, imelie dozta vremena, obiachitiſze z-Sanczi, poſtainaimi, z-orufiem y ſoldatmi, providetiſze za profunt, y puſkeni prah, y vendar nikai takovoga ni vuchinil, arie miluval ſzvoieh penez troſſiti, za obranitiſze nepriatelzke ſzille, y ſzebe vu ſitku obderſati, negoſzeie raiſſi podal nepriatelu y z-penezmi ſzvoiemi zkupa. Alaon Tatarzki General doiduchi pod Baldak Turzki Varas, y dobiuſiga pod oblazt z-Comandantom zkupa, y naiduchi vu dvoru onoga Comandanta Calife, General Alaon tulike peneze, blago, y kincs, zkoiemibiſze on bil lahko mogel obraniti, nego iz ſzame zkupozti ni hotel, zatoizto Tatarzki General vuchinilie onoga Turchina zkupoga Califu vu onu komoru kincſa zapreti, prepovedauſi oſtro damuſze ni piti, ni jezti nigdar nikai nedà, nego na ſzredi ſzvoga kincſa da od glada pogine, koiegaie tak miluval, y ſparal troſſiti za oſzlobogienie ſzvoie od ſzuſanztva, y ſzmerti. Oh! kulikoie pak y kuliko na drugi ſzvet preminilo, koijbi y ſzada ſiveti ovde mogli, koij iz ſzame zkupozti ſparaiuch prokleteh penez jeſzu raiſſi hoteli vmreti, nego kai na vraeſtva, ali hranu potrebnu potroſſiti, y Bogbi hotel dabi vnogi vecs od pomankania hrane, neg od kakovoga betega, polek vſzega ſzvoga blaga nepoginuli, duſſe pako nyhove kam? eh vu pekel! vu pekel! ar ako on Evangeliumzki Bogatecz zbok toga ſzamoga daſzeie proti vbogomu Lazaru nemiloztivnoga izkazal, on vendar ſzam jeſze goztil: *Epulabatur quotidiè ſplendidè.* Moralie vendar vu peklu zakopan bitti, ar: *Mortuus eſt dives, & ſepultus eſt in inferno.* Vmerlie bogatecz y zakopanie vu peklu, kam poydu duſſe oneh koij niti ſzami vſivaiu blaga ſzvoiega, nitiga vbogem delè; Niſzuli adda vſzi ovi ſzlepaki od dimma prekoredne lyubavi k-penezom zaſzleplyeni?

Naideſze morebiti joſche gdo, tak zaſzleplyen koimi recſe, ja imam blaga, imam ſzrebercza, imam novcza, ali imam y dechiczu koiaſzumi jako na miſzli, daiu vu dobrom redu po ſzmerri moie provigienu oztavim, da nebudu kru-

ha petlyala, y zato iztinaie da ja ſparoma ſivem, y malo kai ali nikai vu ime Boſie, y za duſſu daiem, koieh ſzlepariu y neſzpametnozt premislyavaiuch S. Otecz Auguſtin govori:

S. Auguſt. in Pſal. 125. *Videte, inquit, ſi non eſt confuſio tota vita humana; quare enim laborant homines, cui laborant? filijs meis, inquiunt, & ipſi cui? filijs ſuis, & iſti quibus? etiam filijs ſuis; nemo ergo ſibi?* Vigyte, veli Sz. Auguſtin, ako ni komedia, y zmutnia veſz ſitek chlovechanzki, ar zakai delaiu lyudi, komu delaiu? Szinom ſzvoiem, odgovariaiu, ovi pako komu? Szinom ſzvoiem, y oni komu? tulikai ſzinom ſzvoiem; Nigdor adda ſzebe, niti zaſze nedela, vſziſze za deczu zkerbè za oztavitiu po ſzmerti bogatu, à nigdor nemiſzli za duſſu, za Chriſtuſſa? *Quid Chriſto, quid animæ, ſi omnia filijs?* pita Sz. Otecz, kai bude

Lucz c. 11. Chriſtuſſu? koi zapoveda pri Sz. Lukachu: *Date eleimoſynam, & omnia munda ſunt vobis.* Daite almuſtvo, y vſza chizta budu vam; kakſze vffate na ſzud niegov doyti, y na nyem pravichni oztati? akoſze on grozi pri Sz. Mattheu naibolye nemiloſzerdnem zkupczem, da nyh naioſtreie bude oſzugiaval: *Ite maledicti in ignem æternum.* Odhagiatie prokleti vu ogeny vekovechni, arſzem bil gladen y nizteme nahranili, bilſzem ſeien, y nizteme napoili, bilſzem gol, y nizteme odeli, ar kai moiem malyahnem vbogem ſzirotam nizte vuchinili, ni mene nizte vuchinili. *Quid animæ tuæ?* Kai bude duſſa tvoia imela vu nebu, ako ſzada pred tobum napervo nikai neposlyes? Odgovoris morebiti, ſzini moij jur po ſzmerti moie vuchine, y marlivo zapoved moiu izpune, koiem vu teſtamentumu zapovem kuliko moraiu na Sz. Maſſe, kai na Czirkve, ſpitale, y vbogem razdeliti, y ako komu bude kai duga? da marlivo y verno plate.

Oh! vſzi ti takovi ſzlepaki neſzpametni, poſzluhnete ne jur mene, niti koiega Apoſtola, ali Czirkvenoga Navuchitela, nego Seneku poganina, kai on ſzudi, y govori:

Seneca. *Magna enim hæreditas ex amico facit inimicum, non hæres plus de tua morte gaudebit, quo plus accipiet.* Veliko blago oztavlyeno po ſzmerti, iz priatelov chini nepriateli, arodvetnik tim vecs

y

y bolye budeſze nad ſzmertium veſzelil, chim vecs blaga dobi, oh! dabi vnogi y vnogi mertvi Roditeli ochi ſzvoie telovne odpreti, y iz groba van pogledati mogli, za videti kak nyhova decza teſtamentume izpuniuiu, kai za nyhove duſſe dobra chine, y kak z-blagom nym oztavlyenom barachu? Oh! kakbi onda ztoprav zpoznali ſzlepotu y neſzpametnozt ſzvoiu; kakſzuſze jako vkanili daſzu ono blago tak zkerbno ſzpravlyali, tak zkupo troſſili, tak marlivo chuvali, koie nym nikai nehaſzne, ar veli Sz. Bernardin: *Conſtat enim hæredes, ut plurimum eſſe infideles.* Znaſze da zkoro vſzi odvetniki, jeſzu neverniki.

Dokancham govorienie moie z-jednem Szmeſnem pripecheniem, kak naimre nekoi mudri chlovek Diogenes Cinikus ztoiechi jenkrat na kraiu jednoga puta vſzem rozgotom jeſze ſzmeial, y buduchi opitan zakaiſze tak jako y ſzladho ſzmeie? odgovorilie, pogleite y premiſzlete ako ni ſzmeha vredno, da na on kamen koi na ſzredi puta lesi, vecs od dvaiſzet lyudi vu ovom malom vremenu kai ja ovde ztoim, jeſze zadello, y popiknulo, ſzerdechiſze na niega, y kunuchiga, nieden vendar ni tuliko pameti imel dabiſze prignul po niega, y na ztran iz puta hitil, ali konche dabiſze bil ognul niega.

Takovoga rauno ſzmeha vredni jeſzu vſzi oni ſzadasnyeh vremen lyudi, koij zlo govore od mertveh daſzu oni blago ſzpravlyali, koiega niſzu vſivali, y te takove imaiu: *Pro petra ſcandali.* Za kamen ſzpachenia, ſzami pako gorie ſivu, negſzu oni ſiveli, bolyeſze zkerbè za blago, zkupeſſeie troſsè, marliveſſeie chuvaiu, tak daga niti Chriſtuſſu, niti za duſſu delè; nego na ſzvoiu deczu, koiemie oztavlyaiu, y Chriſtuſſa, y duſſe ſzvoie zpuſchaiu. Vide, chuiu, y znaiu ochivezto kak tulika nym dobro znana decza z-blagom od nyhoveh preminucheh roditelov zapuſchenom barachu, y kakſze malo za nyh maraiu, y iz nyhoveh duſſicz zpozablyuiu, z-blagom pak dobro ztoiè, goztechiſze, pianchuiuch, czifrazto opravlyaiuch, y na druge grehe troſſech, oh!

oh! ter niſzuli ti takovi ſzmeha vredni? Niſzuli ovi vſzi od dima zaſzleplyeni, duſſe pako teh takoveh preminucheh, oh! kakſze na drugom ſzvetu plachu, oh! kak kervave ſzuze toche, ali prez haſzni, y prez pomochi, kai daſze y vam N.N. nepripeti, naiſzi vſzaki vzeme navuk od Sz. Eukeriuſſa, y je ov: *Convertere in te, & tu potiùs tibi charior ſis, quàm tuis.* Oberniſze ò kerſcheni chlovek y vlezi ſzam vuſze, y ti bolye tebe drag budi, nego tvoiem: *Fac nunc, quod tunc facere velles.* Chini ſzada, kaibi onda vuchiniti hotel, zmiſzliſze reku na Chriſtuſſa y na duſſu, ſnymiſze pokaſi dareslyvoga, daſze tvoia duſſa pri Chriſtuſſu vu dike nebezke vekoma ſzmeiala, y veſzelila bude: *Quærite ergo primùm Regnum Dei.* Iſchete, y zkerbeteſze naipervo za kralyevzto nebezko daſze vredneh vuchinite vekoma vu nyem ſzmeiati, veſzeliti, y raduvati, Amen.

PET-

PETNAIZTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Prevnogi na ovom ſzvetu lyudi videſze ſivi; aliſzu vendar mertvi; Kak pako ſivi, ako mertvi? kak mertvi ako ſivi?

Ecce Defunctus. **Lucæ 7. v. 15.**

Ovo Mertvecz.

Iakoſze vkaniuiu vſzi oni ovoga Szveta lyudi, koij ſtimaiu da ov ſzvet je na ſzpodobu jednoga verta, ali ternacza punoga naſzladnoztih, y veſzelya, ali da bolye recſem na ſzpodobu zemelyzkoga paradiſuma; nebuduchi on vendar drugo, nego jeden ſzmerdlyvi ſpital pun vſzakoiachkeh betesnikov, pun mertveczev, vu koiega vendar Szin Boſi kakti jeden miloztivni Doctor y Vrachitel iz neba je dole doſſel, kod Sz. Auguſtin od niega govori: *Magnus de cœlo venit medicus, quia totus mundus jacebat ægrotus.* Veliki iz neba doſſelie Doctor, arie veſz ſzvet leſal beteſen, od koiega takai Sz. Matthe Evang. ſzvedochi: *Circuibat JEſus totam Gallilæam, ſanans omnem languorem, & infirmitatem in populo.* Obhagialie JEſus vſzu Galileiu vrachecſi vſze betege vu lyucztvu, davaiuch ſzlepczem vigenie, gluhem chuienie, hromem hogienie, ochiſchuiuch gubaucze, oſivlyuiuch mertvecze, kod-

S. Aug. ſerm. 9. de Verb. Apoſt.

Matth. c. 4. v. 23.

ſze rauno ta iztina vu danaſniem mertveczu od kogaſze vu danaſniem Sz. Evang. Sz. Lukach ſzpomina : *Ecce defunctus efferebatur filius unicus matris ſuæ.* Nut mertvecz noſſenie bil van ſzin jedini matere ſzvoie , za koiem iduchi tuſna matti milo plachuch y javchuch , nad koium mili JEſus ſzmiluval-ſzeie , y oſivelieie mertvoga ſzinka , ali kem nachinom , y kakovem vrachtvom ov Vrachitel nebezki ovoga mertvecza od ſzmerti je obudil? Nato odgovaria Sz. Pavel Apoſt. ove-
Hebr. c. 4. mi zkrovnemi rechmi : *Vivus eſt ſermo Dei , & efficax.* Siva je rech Boſia , toieto ſivechinecha je rech Boſia , y jakſa od
Hugo Card. vſzeh vrachtvih ovoga ſzveta : *Quia non ſolùm ab infirmitate liberat* , govori zverhu nyh Poſtuvani Hugo Cardinal , *ſed etiam à morte ſuſcitat , quod tamen non facit aliqua alia medicina.* Ar rech Boſia ne ſzamo vſze beteſne od betegov oſzlobagia, nego y od ſzmerti obugiuie , kai vendar niedno drugo vrachtvo nechini. Rechium ozdravelie Chriſtus onoga nevolynaka 38. leth polek ribniaka leſechega od koiegaſze Sz. Janus Ev.
Joan. c. 5. vu 5. delu ſzpomina , rekuchimu : *Surge , tolle lectum tuum.* Ztani gore vzemi poztelyu tvoiu. Rechium obudilie od ſzmerti onoga mertvoga mladencza od kogaſze danaſni Sz. Evang. ſzpomina , koiega kadabi na pokop neſzli , vuchinilie lyudi obztati , y k-mertveczu rekelie ove rechi : *Adoleſcens , tibi dico , ſurge.* Mladenecz tebe velim ztani gore : *Et reſedit , qui erat mortuus* , y podignulſzeie na ſzedechke koi ie mertev bil : Ovde moy Serafinzki Doctor Sz. Bonaventura
S. Bonav. ſer. 1. Dom. 11. Quadr. ovak govori od ovoga nebezkoga Doctora : *Nullum curavit Dominus corporaliter , quem primò non curaret ſpiritualiter , ideo nomine infirmitatis , ac etiam mortis corporalis , poteſt deſignari infirmitas , & mors ſpiritualis.* Nikoga ni ozdravel Gozpon na telu , koga nebi ozdravel y na duſſe , zato po betegu , y takai ſzmerti telovne , moraſze razumeti beteg , y ſzmert duſ-
S. Ambr. c. 10. ſeuna. Ar veli Sz. Ambroſ. *Nemo gravius ægrotat , quàm qui peccato vivit.* Nigdor bolye nebeteguie , nego koi grehu ſive;
Ezech. c. 18. v. 20. pache Duh Sz. po Sz. Ezekielu Proroku govori : *Anima , quæ peccaverit , ipſa morietur.* Duſſa , koia zagreffi , ona hoche umre-

umreti; odkud izpelyatiſze more da vſzaki krive vere, y kerſcheni greſni chlovek je zkupa ſiv, y mertev, mertev y ſiv, kak pako to? pokazati hochu, ſzamo poſzluh.

Za zpoznati adda kakbi to moglo bitti dabi chlovek mogel zkupa ſiv, y mertev bitti? potreba daſze naipervo potrudimo vu Sz. Piſzmo vu knige poroda k-naipervomu chloveku Adamu, koiega ztvoriuſi G. Bog iz cherne zemlye na kip y ſzpodobu ſzvoiu, y poztaviuſi vu niega duſſu: *Factus eſt homo in animam viventem.* Poztalie chlovek ſiv, potlam pako vuchiniuſiga kralya vſzeh ztvari, y gozpodara vſzega Paradiſuma, dabiſze neizgizdal, y iz Ztvoritela ſzvoga neſzpozabil, dalmuie jednu ſzamu zapoved pod veliku kaſtigu, y je ovakova: *Præcepitque ei, dicens: ex omni ligno Paradiſi comede.* Zapovedalmuie govorecſi; iz vſzakoga dreva koieſze vu paradiſumu nahagia, ſzad ſzlobodno jes: *De ligno autem ſcientiæ boni & mali ne comedas.* Iz dreva pako znania dobra, y zla, nai ſzada jezti, ar, *in quacumque die comederis, morte morieris.* Vu koimgoder dnevu budes jel ſzad ovoga prepovedanoga dreva, ſzmertium hoches vmreti: Znaſze pako daie Adam zapoved Boſiu prekerſil, vezda pitam, jeli adda vmerl? prez vſzake dvoinozti, znam dami vſzaki ſzpametni odgovori; kakſze pako to more recſi daie umerl, ako od potlam vecs od devet zto leth je ſivel: *Et factum eſt omne tempus, quod vixit Adam, nongenti triginta anni.* Veli Sz. Piſzmo ſivelie Adam devet zto y trideſzeti leth, ako adda Adam po grehu tuliko leth je ſivel, kakie bil mertev? ako mertev, kak ſiv? Adam, berſelie zagreſſil, poztalie ſzuſeny ſzmerti, y on izti dan, vuru, y hip, kadaie zagreſſil duſſa niegova je umerla, akoprem telo je ſivo oztallo: Odkud zpoznatiſze more da kod Adam, tak y vſzaki chlovek, kada ſzmertnem grehom zagreſsi duſſe ſzvoie ſzmert zaudaic, y tako moreſze recſi daie vſzaki greſni chlovek ſiv zkupa y mertev, ar ſiv na telu, mertev na duſſe.

Odovud zpoznatiſze more daie ſzmert dvoia, telovna naimre y duſſeuna, buduchi chlovek iz tela vmertelnoga,

Genes. c. 2. v. 7.

v. 16.

v. 17.

ibid. c. 5. v. 5.

y duſſe neumertelne ztvorien, ova dva, telo toieto y duſſa doklamſzu zkupa zkloplyena, chinè ſivoga chloveka, kadaſze pako duſſa od tela razluchi, onda telo poztane mertvo, nitiſze vecs chlovekom imenuvati more, nego zemlyum y prahom na kogaſze povracha, iz kogaie doslo: Ova chuiuchi gdo, ſelel bude znati, y mene hotel opitati, pokehdob daie chlovek iz tela vmertelnoga, y duſſe neumertelne ztvorien, kakſze budu mogle one Sz. Ezekiela rechi razumeti: *Anima. quæ peccaverit, ipſa morietur.* Duſſa koia zagreſſi, ona vmre: ako adda vmre? takoſze nemore recſi dabi bila neumertelna, akoie pak y duſſa vmertelna, tak mora y ona drugu duſſu imeti, koia nyu chinì ſiveti, kod ona pomaſe telu ſiveti: Buduchi pako iztina da telo chlovechanzko ſitek ſzvoy ima od duſſe, duſſa pak po grehu umira, kak more mertva duſſa telu pomagati ſiveti? kak mertvecz mertvecza more chiniti ſiveti?

Na ovo obodvoie mezto mene Sz. Otecz Auguſtin ovak odgovaria: *Quomodo, inquies, cùm vivat corpus, mortua eſt anima, cùm corpus non viveret, niſi vivificatum ab anima? Quomodo ergo mortua eſt anima, de qua vivit corpus?* Recheſmi, veli Sz. Otecz, kak vu ſivuchem telu more bitti duſſa mertva, pokehdob da telo prez pomochi duſſeune ſiveti nebi moglo? kak adda duſſa je mertva od koie telo ſive? *Audi ergo.* Poſzluhni adda vſzaki koi toga neznas, odgovaria Sz. Otecz, & diſce, y vuchiſze: *De anima Deus vivificat carnem; ipſam item animam vivificat de ſeipſo, non de ſeipſa.* Z-dùſſum G. Bog chinì ſiveti telo, duſſu pako on chinì ſiveti od ſzebe, a ne ona ſzama ſzebe. *Vita ergo corporis anima eſt; vita animæ Deus eſt: moritur corpus, cùm recedit anima, moritur ergo anima, ſi recedit Deus.* Sitek adda tela duſſa je, ſitek duſſe G. Bog je, vmira telo kadie duſſa zapuſcha, vmira adda y duſſa kadiu G. Bog zapuſcha, G. Bog pako odhagia od duſſe, kada ſzmertni greh vu nyu dohagia.

S. Aug. ſerm. 28. de Verb. Apoſt.

Nut adda izkazano kak telo, y duſſa ſivu, y umiraiu: *Peccatum ergo eſt mors animæ, alioquin immortalis* Greh adda

je

je ſzmert duſſe, drugach neumertelne, y akoprem duſſa po grehu je mertva, ni vendar tak mertva dabi telu nemogla pomagati ſiveti, odkud Guerricus Opat lepoie rekel zverhu oneh Sz. Auguſtina rechih: *Quid enim ſunt corpora peccatorum, niſi ſepulchra mortuorum?* Kaiſzu drugo tela greſneh lyudi, nego grobi mertvechki? Da pacſe ne ſzamo Guericus Opat, nego izti Szin Boſi priſzpodablya greſnike na ovom ſzvetu ſivuche tulikem mertvechkem grobom, ali leſzom, iz zvuna lepem, znutra punem ſzmrada y vonybè, govorecſi Sidovom, y po nyh vſzem greſnikom: *Similes eſtis ſepulchris dealbatis, quæ aforis parent hominibus ſpecioſa, intus verò ſunt plena oſſibus mortuorum. & omni ſpurcitia.* Matth. c. 23. v. 27. Szpodobni jezte grobom pobelyenem, koiſze zvuna vide lepi, znutra pako jeſzu puni koztih mertvechkeh, y vſzega ſzmrada, oh Boſe! dabi koiemu od naſz G. Bog dopuztil nuternia oneh greſnikov y greſnicz na ovom ſzvetu ſivucheh videti, oh! kakbi dalko od nyh beſali, ar ako Sz. Anſelmus veli: *Tolerabilius canis putridus fætet hominibus, quàm anima peccatrix Deo.* Vnogo leglye je podnaſſati lyudem odurnozt y vonybu gnyloga chervivoga pſza, negie G. Bogu jednu greſnu duſſu.

Kai jeden Angel Boſi je obznanil, koi putuiuchi z-jednem velikem ſzlugum Boſiem, y iduchi mimo jedne chervive ſzmerdeche merczine, on ſzluga Boſi zatiſznulie bil nôſz, y obraz na ztran obernul, doklamie mimo one merczine preſſel; Angel pako nikai tavoga ni vuchinil, malo dalye iduchi zkupa, zagledauſi Angel jednoga mladencza lepoga, y czifrazto oblechenoga, koiega Szluga Boſi niſze mogel zadozta nagledati; Angel pak niga mogel ni pogledati, nego od dalka zakritemi ochima, y zatiſznienem noſzöm je mimo niega preſſel, to vpamet vzemſi ſzluga Boſi opitalie Angela zakaiſzi tak nôſz zatiſche, y ochi zakriva? Odgovorilie Angel, teſeie G. Bogu, y nam Angelom niegovem podnaſſati odurnozt y vonybu vſzake greſne duſſe, kakovie y ov mladenecz, negie tebe y vſzem ovoga ſzveta lyudem, ne ſzamo jednoga chervivoga pſza, nego vſze naiodurneſſe ovoga ſzveta merczine podnezti. Za-

Zakaizato chudilſzeie negda Sz. Otecz Auguſtin videchi greſnike (za koieie on znal daſzu takovi;) veſzelitiſze, tanczati, igrati, dobre volye bitti, y vu grehehſze kalyati, zato imelie navadu on tem takovem govoriti, za odvernutijh od greha, y na pokoru obernuti. *Si quis cadaver putridum circumferens per civitatem vagaretur, nónne eum omnes fugerent?* Dabi bil gdo takov, koibi jednu ſzmerdlivu merczinu po varaſſu, y po hiſah obnaſſal, nebili vſze lyucztvo pred nym beſâlo? prez vſzake dvoinozti: *Hoc de te cogita*, veli nadalye Sz. Otecz, *qui animam tuam peccatis obrutam, atque mortuam circumfers.* To od tebe miſzliti moras ò greſnik, y greſnicza, koi vu ſzebe, y ſzobum ponaſſas duſſu tulikemi ztraſnemi grehi obterſenu, y vmorienu, koiu duſſu takovu toiezt greſnu dabi lyudem pravichnem y prez greha od Boga dopuſcheno bilo videti, y nye vonybu pochutiti, kodie dopuſcheno bilo Sz. Filipu Nereuſſu, oh! kakbi dalko beſali od teh takoveh; kai je joſche vecs, dabí koiemu zmegy vaſz N.N. za pokoru, ali kaſtigu jedno mertvo, gnylo, y ſzmerdeche telo, akoprem koiega naidraxega priatela, ali priatelicze, na plecha poztavlyeno, y privezano bilo, kakbiſzi on vu ſzerczu ſzvoiem pochutil? biliſze on ſnym po piaczu, vuliczah, y hiſah klatariI? bili on ſzlatko pil, jel, y dobre volye bil? *Ah! hoc de te cogita, qui animam tuam peccatis obrutam, atque mortuam circumfers.* Ah! to od tebe miſzli ò greſnik, ò greſnicza, koi duſſu tvoiu ſzmertnemi grehi obterſſenu okolu obnaſſas, kud goder hodis, y nitiſze Boga bois, nitiſze lyudih ſonas, koij za tvoie grehe znaiu, a ti nitiſze ſaloztis, nitiſze plaches, oh ludozt! y neſzrecha vſzake takove greſne duſſe.

Koiu ludozt, neſzrechu, y neſzpametnozt kervaveh ſzuz vrednu teh takoveh lyudi premislyavaiuch Sz. Cyprianus, y ſeleiuchie na pokoru, y pobolſanie obernuti, piſzalie jedne nechizte greſnicze, y po nye vſzem greſniczam y greſnikom ove rechi. *Si quem de tuis charis mortalitatis exitu perdidiſſes, ingemiſceres dolenter, & fleres; facie incultâ, veſte mu-*

S. Cyprian. lib. de lapſis.

mutatâ, neglecto capillo, vultu nubilo, ore dejecto, indicia mœroris oſtenderes. Dabi ti ò greſnicza koiega od tvoieh drageh pogubila, oh? kakbi zdihavala, y ſuhkoſze za nym plakala, pozabilabiſze iz kinchenia glave, iz rugania laſzih, iz malania obraza, y iz czifraztoga opraulyania, nego ſaloztnem obrazom, milem glaſzom, zlamenia ſzerchene ſalozti bi davala: *At animam tuam miſera! perdidiſti, & ſpiritualiter mortua funus tuum portare cæpiſti, & non acriter plangis, & non jugiter ingemiſcis.* Duſzu pako tvoiu ò neſzrechnicza! jeſzi pogubila, ar duhovnem nachinom po grehu vmorila, terſze neplaches, neſaluies, oh! neſzrechnicza, ti adda na vecs preſtimavas jednu perſonu od koie mallo, ali morebiti nigdar nikai dobra niſzi priela? neg preſtimavas duſſu tvoiu, prez koie pomochi nieden naimenſi hip ſiveti nebi mogla, oh! ſzlepota prevelika.

Zakaizato Sz. Otecz Auguſtin veſz tuſen y ſzerdit zverhu teh takoveh ſzlepotè, krichì, ovak vſzakoga izpitavaiuch: *An verò in te non ſunt viſcera pietatis chriſtianæ? ut plangas corpus, à quo diſceſſit anima, & non plangis animam, à qua diſceſſit Deus.* S. Aug. ſerm. 19. de SS. circa finem. Jeda morebiti ni vu tebe ò greſnik, ò greſnicza tuliko pomiluvania kerſchanzkoga? daſze plaches nad telom od duſſe zapuſchenom, à neplachesſze nad duſſum od Boga zapuſchenum, tuguiete, ſaloztiteſze, javchete, y potoke topleh ſzuz tochite, tela, y hiſe vaſſevu cherninu oblachite na zlamenie vexe ſalozti, zverhu ſzmerti, y pogublyenia ſzmerdlyvoga tela, koiega vaſſega deteta, rogiaka, ali priatela; à zverhu pogublyenia ſzvoie laztovite duſſicze, y miloſche Boſie, iztoga G. Boga, zmochiſze nemore jedna ſzuzicza, nemoreſze pokazati jedno naimenſe pravo ſzercheno zlamenie ſalozti? krichi adda krichi Sz. Auguſtin kulikoti drago, alimiſze vidi da zahman. *Corpus noſtrum plangimus, quod amamus; animam verò mortuam peccatis quam non amamus, nec plangimus, nec dolemus.* Idem ibid. Telo naſſe plachemo, koie lyubimo: Duſſu pako naſſu mertvu po grehu koiu nelyubimo, niti plachemo, niti ſaluiemo: Ako pak ja vecs od Sz. Auguſti-

gustina recsem, znam da krivo nerecsem; dasze naimre vnogi bolye, vecs, y duglye saluiu, y plachu nad pogublyeniem jednè neme bestie, neg nad pogublyeniem laztovite dusse szvoiè, y snyum milosche Bosie.

Dvoia razlika nahagiasze megy szmertium telovnum y dusseunum; Perva razlika je dasze dussa more szama zpoznati daie mertva, kai telu ni dano, niti dopuscheno, ar telo jenkrat od dusse zapuscheno, nemoresze zpoznati szamo szebe; Druga razlika je da dussa od greha vmoriena more znovich osiveti z-miloschum Bosium ako hoche; Telo pako jenkrat mertvo, y od dusse zapuschieno prez oszebuine milosche, y chuda Bosiega osiveti znovich nemore; y jedno telo nekuliko dan vu grobu lesseche dabi moglo szamo szebe videti od naidragseh priatelov zapuscheno, napol gnylo, y szmerdlyvo, cherumi verveche, oh! kuliku salozt onobi nad szobum pochutilo? szamo nasze bi merzelo, y ztokrat raissi pod zemlyum neg na zemlye vu takove szpodobe y ztalissu bi prebivalo. Dussa pako koia zpoznava szamu szebe, y szvoy nesszrechni ztalis, daie naimre mertva, G. Bogu, y Angelom niegovem vsza odurna, y voinucha, nitie drugo manka nego grob muk peklenzkeh, koi nyu jur odpert chaka, y vragi pripravni za odneztiu vu niega kodszu zanesszli, y vszaki dan nosze nesszrechneh duss prez broia, y koncza, y vendarsze nemara za vsze to, zakaizato nad temi takovemi Sz. Augustin dokancha szvoie govorienie ovemi rechmi: *Carnem, quam non possumus suscitare, plangimus: animam autem nostram mortuam non plangimus, quam suscitare possumus per pœnitentiam, & ad statum pristinum revocare.* Telo, koie nemoremo od szmerti obuditi, plachemo: dussu pako nassu mertvu neplachemo, koiubi mogli obuditi, y osiveti po Sz. pokore, y vu pervi ztalis milosche Bosie poztaviti, y vekoma chinitiu siveti, tersze nemaramo, neterszimo, niti nezkerbimo jednum saloztnum szuziczum, jednem szerchenem zkrussenieм, jednum rechium *peccavi*, zagressillszem, jednum kratkum pokorum, toga vuchiniti, oh! ter moreliszе vexa szle-

Idem ibid.

parіa,

paria, y neſzpametnozt na ſzvetu megy kerſcheniki naiti, ali liztor izmiſzliti?

Niti ſzamo neplachuſze vnogi zverhu ſzmerti duſſe ſzvoie, po kakove kerhkoche vmoriene, nego pache ſzadaſnie vreme nahagiaiuſze vnogi, y prevnoge, koij y koie za vſivati oneh hipneh naſzladnoztih telovneh, hotonczè vmariaiu mile dufficze ſzvoie, y nye puſchaiu leſati czele tiedne, meſzecze, y leta mertve, y ſzmerdeche vu kaikakveh odurneh greheh, prez vſzakoga ztraha, ſalozti, y pomiluvania.

Ni tak vuchinil, niti liztor pomiſzlil chiniti on chizti mladenecz Laus Kraly Franczuzki, koi potlambi dugo vremena leſal ztraſsne bolli terpechi, koiemu Doctor od vraga poſzlan, pochelie jenkrat govoriti odperto ovak; zmoſni Kralye boi, y beteg Vaſſe Szvetlozti kralyeuzke je pogibelen, y budevam na ſzmert, y to zbok ſzamoga toga zroka, da vu takove dobe mladozti z-chiztochum tak telo vaſſe trapite; kai razumeuſi chizti mladenecz y Sz. Kraly Laus, raſzerdilſzeie na onoga Doctora, y z-oſtrem pogledom pochelmuie ovak govoriti. *Apage maligne conſultor, malo enim mortem incurrere, quàm cum offenſa mei Creatoris ab hoc malo relevari.* Odhagiai zpredmene neverni peklenzki Doctor y tolnachnik, ar raiſſi hochu vmreti, neg zbantuvaniem Ztvoritela moga, od ovoga zla oſzloboditiſze. O Mladenczi! kadezte ſzada? vi naimre koij od vraga naputcheni, y zaſzleplyeni, tulikemi nechiztochami odurnemi vu koiehſze kalyate, neiſchete zdravia telovnoga, vnogo menie ſitka vekovechnoga, nego pacſe jedno y drugo pogublyate, y mertve mile duſſicze vaſſe vu ſzmerducheh telah vaſſeh okolu obnaſſate, kaſuchiſze dazte ſivi, jezte pak vecs mertvi neg ſivi, vecs vu grobu muk peklenzkeh, neg na zemlye, y to prez vſzakoga ztraha, prez vſzake ſalozti, y prez vſzakoga ſzmiluvania zverhu mileh duſſicz vaſſeh.

Ako ſelite N.N. vecs kai takovoga chuti, y znati, hodete za menum naimre vi ó mlade Divoichicze, iz Franczuzkoga Orſzaga, vu Egiptum, iz Varaſſa Pariſa, vu Varas Ale- In vitis PP. l. 8. c. 3.

xandrinzki, onde hochemo naiti jednu Gozpoczku kcher ſivu vu jednom grobu zakopanu, imenom Alexandru, koia rogiena od Gozpoczkeh bogateh Roditelov, lepa vu obrazu, giegerna vu derſaniu, ſzpametna vu chineniu, mudra vu govorieniu; priztupemoſze k-nye grobu, odpretega prez vſzakoga ztraha, y neboiteſze dabi iz nyega van kakova vonyba izesla, nego pacſe duhu nebezku pochutiti hochete; nalukneteſze nuter, y hochete zagledati ſivoga mertvecza zakopanoga pervo ſzmerti, koi akoprem je vecs mertvomu neg ſivomu ſzpodoben zbok tulikeh poztov, zime, vruchine, zkoznuvania, y traplyenia tela, kai ſtimate gdoie to? Ah! toie ona glaſzovita Alexandra Gozpodichna zbok ſzvoie lepote y mudrozti naiglaſzoviteſſa, zbok chiztoche y ſzvetozti naioſzebuineſſa, koiu obodvoiu za obehuvati raiſſiſzeie hotela ſzama ſivu zakopati, neg jednu y drugu pogubiti, y zbok toga vexe hvale vredna, negiu je veliki Kraly Alexander imel, koi ſzvoiem mechem tulike varaſſe y orſzage na Czintorome mertvechke je preobernul. Povechnam adda ò preiaka ſzoldatinia gdoie tebe ſzmel ſivu vu ov greb zakopati? Ja ſzama, odgovaria iz groba Alexandra, ali kada? tomuie jur dvanaizt let kaiſze ovde nahagiam, kaiteie pako nato genulo? Ovde ſzada N.N. a naimre vſze mlade Divoichicze vſeſza vaſſa odprete na poſzluh, ochi na plaes, ſzercza na pomiluvanie, razum na chudo, kakvoga nigdar chuli nizte. *Quidam inſano mei amore tenebatur, ne eam viderem, néve ab eo viderer, malui me vivam in hoc monumentum inferre, quàm offendere animam, quæ facta eſt ad imaginem Dei.* Neki mladenecz zalyubiuſſiſze neſzpametno vu me, koiega za nevideti, y od niega nebitti vigiena, raiſſiſzemſze ſiva vu ov grob poztavila, neg dabi duſſu vmorila koiaie na kip Boſi ztvoriena. O Divoichicze! kadezte vi takove? koie pred mladenczi ne ſzamo nebeſite, nego pache pred nye hodite, y za nymi hlepite, nezkrivateſze pred zalyublyenemi vu vaſz, nego za nymi ochima vaſſemi zbrivate, ſzerczmi omilate, prilik paidaſſitiſze po dnevu, y po nochi, izizkavate.

Iz

Iz Alexandrie hodmo vu Rimzki Varas, y onde hochemo mi naiti onu mladu Gozpu vekovechnoga ſzpomenka vrednu imenom Lucrecziu mertvu vkup y ſivu, koia za ſiveti na veke pri lyudeh vu dobrom ſzpomenku, nemoguchi zbok ſzvoie krive vere ſiveti pri Bogu, ſzama ſzvoium rukum popaduchi gol mecs, zabolaſzigaie hotonczè vu perſzi, govorecſi: *Quid enim mulieri ſalvi eſſe poteſt, amiſsâ pudicitiâ!* Kai more jedna Senna, dobra na ovom ſzvetu imeti, ako chiztochu y poſtenie pogubi? Ar ova Lucreczia buduchi od jednoga nechiztoga vablyena na praznozt, y videchiſze vu pogibeli veru zakonzku prelomiti, raiſſiſzeie hotela ſzama zkonchati, neg muſu ſzvomu neverna poztati, y tem nachinom ſive do danasniega dneva, y ſivela bude do koncza ſzveta vu dobrom glaſzu, y ſzpomenku pri lyudeh.

Razmete ò zakonzke Gozpe, y mlade ſznehe kai jedna poganinka je vuchinila za obchuvanie chiztoche, y za obderſanie vere ſzvoiemu zakonzhomu tovaruſſu? Vi velim koie raſzvetchene od Sz. Vere Katolichanzke dobro znate, kak oſtrum priſzegum na zdavaniu zavezalezteſze na vernozt vaſſem zakonzkem tovaruſſem, y kak ztraſſen greh je Praznozt, ter vendar vnoge zmegy vaſz vſze druge bolye lyubite neg vaſze zakonzke tovaruſſe, vaſſu chiztochu, vaſſe poſtenie, y mileh duſſicz vaſſeh vekovechno ſivlyenie, menie preſtimavate neg poganinka Lucreczia: Lucreczia ſivelaie, ſive, y ſivela bude konche na ſzvetu vu ſzpomenku, vi pako kaſeteſze daſzte ſive, ali duſſe vaſſe jeſzu mertve, koie okolu obnaſſate kalyaiuch tela vaſſa vu odurneh greheh, koiem zkoro, zkoro ſzmert konecz poztavi, y duſſe vaſſe na vekovechnozt prokletu zapelya.

Zakai zato dokancham ja z-glaſzovitum Lucreczium govorienie moie, akoprem ovakoveh y ſzveteh y ſzvetczkeh peldih mogelbi na ztotine pokazati, vſzake verzti, ztana, y ztaliſſa lyudih, muſkoga y ſenzkoga ſzpolla perſon, koie vſze za obchuvati chiztochu tela, y miloſchu Boſiu, z-koium na veke duſſicze nyhove vu nebu ſivu, y ſivele bu-

du, y na zemlye od kerſchench lyudi chazchené y hvalyene jeſzu, arſzu ſzvoia tela za obchuvanie chiztoche telovne y duſſeune dobrovolyno ſzvoie vrate pod meche, y na vſzakoiachke muke dobrovolyno jeſzu davale, y zato velim ja, da ako Lucreczia vechie preſtimavala ſzvoie poſtenie, neg telovno ſivlyenie, da je rekla: *Quid enim mulieri ſalvi eſſe poteſt amiſsâ pudicitiâ?* Kai more ſenna dobra imeti, ako poſtenia nima? Tak mi kerſcheniki duſni jeſzmo ſzpoznati da Miloſcha Boſia je vecs neg vſzega ſzveta blago, vecs neg vſze chazti, veſzelya, y naſzladnozri telovne, y zato moremo pak mi ovak recſi: *Quid enim homini ſalvi eſſe poteſt amiſsâ Dei gratiâ?* Kai more chlovek dobra imati, ako Miloſche Boſie nima? koia, valya vecs neg vſzi Papinzki, Ceſzarzki, y Kralyevzki tronuſſi, y korune, kod veli Sz. Auguſtin, ona Miloſcha Boſia, koia valya vecs neg veſz ſiroki ſzvet, zeuſzemi ſzvoiemi kincſi, chaztmi y naſzladnoztmi, koieſze od ſivucheh lyudi videti, chuti, poſeleti, y vuſivati mogu. *Prorſus hoc majus eſſe dixerim*, rechiſzu Sz. Auguſtina: *quàm eſt cœlum & terra, & quæcumque ſunt in cœlo, & in terra.* Morem recſi da Miloſcha Boſia je vecs negie nebo y zemlya, y negſzu vſza koiaſze na nebu y na zemlye nahagiaiu, y vendar ova tuliko preſtimana Miloſcha koia tuliko valya, kuliko valya ſzam G. Bog od neſzrechneh y neſzpametneh greſnikov tak ludoſze pogublya, prez koie duſſe naſſe jeſzu mertve pred liczem Boſiem, koia Boſia Miloſcha ako valya tuliko kuliko ſzam G. Bog, adda potrebnoie recſi da on koi kakovem grehom pogublya Miloſchu Boſiu, pogublya nebo, pogublya Boga, pogublya duſſu z-preſz. keruium mukum y ſzmertium Szina Boſiega odkuplyenu, y vendarſze nato nemiſzli, negoſze joſche greſſi, joſcheſze nevolyna jur na ſzmert raniena duſſa merczvari od hudobneh kerſchenikov.

S. Aug. tract. 291. in Joan.

Povecſtemi proſzimvaſz N.N. dabi koi Otecz, ali Mati imel pred ochima ſzvoiemi jedino milo detecze, koieie on ali ona ſzvoium rukum ranila, y videchie vmirati, nebiſze zkerbel za vrachitela ni za vracſtvo, zkoiembimuſze moglo

po-

pomocſi, y od ſzmerti nye oſzloboditi, y nitibiſze maral za vrachitela, nit za vracſtvo; Nego pacſe dabi koi zmegy nyh uzel vu ruke nös, terbi ſnym pochel bozti, rezati, y merczvariti ono zamertvo telo jedinoga deteta ſzvoiega, povecstemi velim N.N. kaibi vi od oveh takoveh Roditelov miſzlili, kaibi ſzudili, kai govorili? Nebili miſzlili, ſzudili, y govorili, da ovo niſzu Roditeli, nego henkari deteta ſzvoga, daſzu prez razuma y pameti, prez ſzercza y lyubavi kerſchanzke? Oh pravo y ſzpametnobi ſzudili, y govorili.

Szada pako povecſtemi kuliko vi duſs imate vu vaſz? prez vſzake dvoinozti recſe vſzaki da jednu jedinu ſzamu, y pravo, ova pako duſſa nili iztina da vam pomaſe ſiveti, prez koie vi bi mertvi bili, koiuie vu telo vaſſe ſzam G. Bog poztavil, kai pako vi chinite iz duſſe vaſſe, kada koiem ſzmertnem grehom greſſite? Nyu na ſzmert ranite, nyu vmariate, ar *Anima, quæ peccaverit, ipſa morietur.* Rekelſzem na pochetku da duſſa koia zagreſsi, vmreti hoche, y tako vi greſſech G. Boga iz duſſe vaſſe tirate, prez koiega ona ſiveti nemore, kod vi nemorete prez nye: kai vecs chinite kada grehe ſzmertne ponaulyate, y grehe grehom pridaiete? Eh! kai drugo nego kod on Otecz ali Matti izkaſuieteſze nemiloztivni henkari mileh duſſicz vaſſeh, nye jur mertve, ranech y merczvarech, kadabiſze morali k-ovomu nebezkomu vrachitelu za pomocs, y vracſtvo vtechi, nyemuſze moliti dabiſze nad duſſiczami vaſſemi ſzmiluval, y nym z-Miloſchum ſzvoium Boſanzkum ſitek povernul, kodgaie povernul one ſziromaſke vdovicze mertvomu ſzinu od koiegaſze danaſni Sz. Evang. ſzpomina: *Ecce Defunctus.* Ovo Mertvecz, koiu vdoviczu nebezki Doctot videchi vſzu tuſnu y ſaloztnu milo javchuchu, y ſuhko plachuchu mertvoga ſzinka ſzvoga, ſzmiluvalſzeie nad nyum, y obudilieie od ſzmerti ſzinka; koiu dabi on bil videl mertvoga ſzina neplakati, niti ſaluvati, nego mertvo telo raſati y merczvariti, nebiſze bil ſzmiluval nigdar nad nyum, nitie ſzina od ſzmerti obudil:

Razmes ò K. D. kai hochu recſi, y kaiſzem do doſzada

rekel? lahkome razmes, ako pamet imas, da naimre ti koiſzi z-koiem ſzmertnem grehom jedinu dusſiczu tvoiu ranil, y vmoril, nemoras nyu zdrugemi novemi grehi prez vſzakoga pomiluvania raniti y merczvariti, nego moras zverhu nye ſzmerti na ſzpodobu one vdovicze ſaluvatiſze, plakati, y milo zdiſſuch pomocſi od ovoga nebezkoga vrachitela proſziti, koi doſſelie iz Neba na zemlyu za vrachit, ozdravlyuvat, y oſiulyuvat greſnike, kod on ſzam od ſzebe ſzvedochi: *Ego veni, ut vitam habeant, & abundantiùs habeant.* Jaſzem doſſel dabi ſitek imeli, toieto greſne duſſe koieſzu po grehu mertve bile, znovich oſivele, y zmenum vu dike moie vekoma ſivele.

Joan. c. 10. v. 10.

Krichi adda krichi ò greſnik! ò greſnicza! z-greſnem Kralyem Davidom: *Quoniam iniquitatem meam ego cognoſco*, ſzmiluiſze mene G. Boſe, ar ja zpoznavam grehe moie, *Tibi ſoli peccavi, & malum coram te feci.* Zagreſſilſzem proti tebe G. Boſe, y veliko zlo pred tobum jeſzem vuchinil, zakai zato: *Miſerere mei Deus ſecundùm magnam miſericordiam tuam, & ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam.* Szmiluiſze mene Boſe polek velike miloſzerdnozti tvoie, y polek vnoſine pomiluvany tvoieh izbriſſi grehe moie: Ali ni dozta z-vuztmi ſiztor y jezikom krichati, kod vnogi chinè, *exiſtimantes, quòd in multiloquio ſuo exaudiantur.* Stimaiuchi da z-nyhovem govoreniem budu poſzluhnieni; Negoie potreba krichati iz glubine zkruſſenoga, y poniznoga ſzercza, ztalnem obechaniem pobolſania ſitka, y za vſzem tem z-tverdnem vffaniem vu nezgovornu miloſzerdnozt niegovu, da naimre on: *Qui non venit perdere, ſed ſalvare*, koi ni doſſel na ov ſzvet na naſſe pogublyenie, nego na zvelichenie, y on ſzam je rekel: *Nolo mortem peccatoris, ſed ut convertatur, & vivat.* Neſchu ſzmerti greſnika, toieto neſche dabi greſnik koi vu ſzmertnom grehu vmerl, nego daſze po Sz. pokore od greha odverne, y k-mene oberne, y tako na veke da pri mene, y z-menum vu Nebu da ſive, kai gdo god doſzechi ſelì, kodſzemga navchil nai chinì, Amen.

SEZT-

SEZTNAIZTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Zkupczi chim vecs blaga imaiu, temga bolye ſparaiu, y vecs ſzpravlyaiu, z-koiemſzi proklecztvo vexe zaſzluſuiu.

Ecce Homo quidam Hydropicus. Lucæ c. 14. v. 2.

Nut Chlovek neki Vodenobeteſen.

MUdri Plinius naioſzebuineſſi Piſzecz od natur vſzeh ztvarih, piſſuchi od kàch, ſzpominaſze megy oztalemi naibolye od nature kache Aſpis, tako imenuvane, da naimre ova kacha Aſpis je puna naiuruchesſega chemera, koia ako naide kade koie malyahno dete ſzpech, pribliſaſze k-niemu termu ſzvoiu glavu vu vuzta poztavi, y ſzvoi vruchi chemer vu dete bluie, y dete zaſzpano ſtimaiuchi da ima vu ſzvoich vuztah materineh perſzih pupek, pochne ſzeſznuti on vruchi chemer na mezto toploga materinzkoga mleka, koiega doklam iz gubcza kache Aſpis ſzeſzne, nemorega razluchiti od materinzkoga mleka, nego poklamſze naſzeſzne dete, y vuzta ſzvoia odmekne, onda pochuti ſuh-

kochu

kochu, onda pochne goreti od vruchine onoga chemera, y ztraſno ſeiati, onda pochne otekati po vſzem telu, po koſemſze on chemer razleva, y chimſze bolye ono dete vrachi, tem bolye gorì, chimſze bolye zaleva, tem bolye ſeia, doklam od onoga chemera, y ſeie poginuti mora: Kai rauno y vſzakem chlovekom na dobe, od kache Aſpis pichenom pripechaſze, da naimre y on od chemera kache Aſpis veſz oteche, y takovu ſeiu dobi, daſziu nikakvem napitkom vgaſziti nemore; zato neka mudra glava vuchinilaie na platnu izmalati jednoga takovoga betesnika, koiemu je podpiſzala ove dve rechi: *Semper ardentiùs.* Hotechi ovemi rechmi dati na znanie, da vſzaki on chlovek, koi od kache Aſpis je pichen, y ochemerien, takovu ſeiu terpi, da chim vecs, y bolye pie, tem gorie ſeia tia do ſzmerti. Ovem pako ovakovem beteſnikom naibolyeſze priſzpododiti more ne ſzamo on beteſnik vodenichen od koiegaſze danasni Sz. Evangelium ſzpomina: *Ecce homo quidam Hydropicus.* Nut ovo chlovek nekoi vodenobeteſen; Nego tulikai y vſzaki Zkupecz, ar kaktigoder moreſze recſi od onoga od kache Aſpis pichenoga: *Semper ardentiùs.* Tak tulikai y od Vodenicheneh beteſnikov da chim bolye più, tem bolye ſeiaiu; koieh naibolyeſze dotiche on diachki Proverbium: *Quò plus ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ.* Chimſze vech più vode, temſze bolye ſeiaiu, toieto chim ti takovi beteſniki bolye più, tem bolye ſeiaiu: Kaiſze od oveh obodveh beteſnikov govori, toſze vſze od vſzakoga Zkupcza recſi more polek Szvedochanztva Sz. Ivana Chriſoſtomuſſa, ovak govorecſega: *Rectè quidam dixit Avaros eſſe Hydropicos: Quomodo enim illi multam aquam ferentes in corpore, magis uruntur; ita etiam avari multas poſſidentes pecunias, plures concupiſcunt.* Pravoie nekoi rekel Zkupcze bitti Vodenichene: Ar kakti Vodedicheni, illi Vodenobeteſni vnoſinu vode noſzech vu ſzvoiem telu, tem bolye ſeiaiu; tak tulikai Zkupczi vnoſinu penez ladaiuch, vecſyh ſele, tak daſze y od nyh more recſi: *Quò plures poſſidentur, plures concupiſcuntur pecuniæ.* Chim ſzeijh vecs lada, tem-

S. Chryſoſt. in 1. Corint. hom. 14.

temſzeijh vecs ſeleie penez, tem bolyeſze za nye zkerbe, tem bolyeie ſparaiu, odkud Sz. Ambros premislyavaiuch vſzakoga zkupcza ſzlepotu veliku, y neſzrechu ne ſzamo vremenitnu, nego y vekovechnu ovak govori: *Anguſtiabitur ex abundantia, coarctabitur ex opulentia, infelix in præſentibus bonis, infelicior in futuris.* Ztizkan, traplyen y muchen bude od obilya blaga, y imany, koia neſzrechno bude moral oztaviti, á vnogo neſzrechneie na drugom ſzvetu plachati. Kai rauno y ja nakanilſzam pokazati. S. Ambroſ. ſer. 81.

Sz. Thomas od Aquine premislyavaiuch naturu, y hudobu ſzedem ſzmertneh grehov, y dvoiechi koibi zmegy nyh naivexi greh moral bitti, izpitava druge mudre Navuchitele: *Utrum avaritia ſit maximum peccatum?* Jeli zkupozt megy oztalemi ſzedmemi grehi naivexi greh? koiemu vſzi zkupa jednako odgovariaiu rechmi Duha Sz. po mudrom Siraku: *Avaro nihil ſceleſtiùs, nihil eſt iniquiùs, quàm amare pecuniam.* Od zkupcza nikai ni greſneſſega, toieto ni vexega greſnika, ar nikai ni gorſega y hudobneſſega, kak lyubiti peneze, zrok pako tomu daie Sz. Pavel Apoſtol ovemi ſzvoiemi malemi rechmi: *Radix omnium malorum eſt cupiditas, quam quidam appetentes erraverunt à fide.* Koren vſzeh grehov je pohlepnozt, koiu nekoij poſeleuſi, odztupiliſzu od vere, zverhu koieh rechi piſſuchi mudri Cornelius à Lapide govori: *Ecce quam omnium malorum radix eſt cupiditas, cùm ad apoſtaſiam, hæreſim, & infidelitatem deducat.* Nut kak ni vſzega zla koren poſelenie, pokehdob na odztuplyenie od vere, na Heretichanztvo, y na nevernozt napelyuie chloveka, kak pako to biva? ovak tolnachi: *Avarus enim, qui tantùm præſentia bona per fas & nefas quærit, negligit Deum, & Divina, adeóque tandem non credit ſupereſſe bona alia futuri ſæculi, religionem omnem ac fidem relinquit.* Zkupecz, koi liztor ovdeſnia vremenitna bogacztva pravem y krivem nachinom iſche; zamugiuie Boga, y Boſanzka, natuliko neveruie dabi kai bolſega na drugom ſzvetu bilo, y tako Veru Kerſchanzku oztavlya, y Sz. Mater Czirkvu zataiuie. Ecclſ. c. 10. v. 9. & 10. 1. Timot. c. 6. v. 10. Corn. à Lap.

Szada oztavemo jednomalo Sz. Paula Apoſt. ter poſzluhnemo jednoga Cicerona akoprem krivovernika kai on ſzudi y piſſe od hudobe greha zkupozti: *Nullum eſt officium tam ſanctum, atque ſolemne, quod non avaritia comminuere, atque violare ſtudeat.* Niedne ni tak dobre y ſzvete chazti koie nebi zkupozt pomenſati, ali zeuſzema zatreti terſzilaſze, kai da z-iztinum zpoznati, y rukami tipati budete N.N. mogli, velim ja ovak: Vu kerſchanztvu ni chazti vexe, y ſzveteſſe negie Popovzka ſzada; y pervotoga Apoſtolzka, ter vendar ove obodve naivexe vuchinilaie nevernoga Judaſſa prokleta zkupozt prodati, y pogubiti, Biſkupiu toieto y Apoſtolztvo: Kai chinì tulike Grade, Varaſſe, y Orſzage pogublyati; nego zkupozt oneh Generalov, y Comandantov? Kai chiní praviczu vu praudah zatirati; nego zkupozt oneh Prokoratorov, y Szudczev? Kai chinì lyudi krivo ſzvedochiti, y priſzegati; ako ne zkupozt? Kai chinì tulike pravichne vmirati? tulike Divoichicze czvet chiztoche ſzvoie pogublyati? tulike zakonzke ſzvoiem muſem veru prelamlyati? tulike negda bogate vdovicze od vſze nevolye pogibati? Ah kai, kai drugo vſza ova chinì, ako ne jedina prokleta zkupozt. Kai chinì kerſchenike ſzvoiu veru y Boga zataievati, pache y vu Sz. Sacramentu nyega ſidovom prodavati? mile dufficze ſzvoie vragom zapiſzavati? Nili vſzem ovem y vnogem drugem ztraſnem ſzmertnem grehom prokleta zkupozt zrok? odkud Sz. Otecz Auguſtin na veſz glaſz krichì ſzuproti ovomu prokletomu grehu zkupozti: *O avaritia peſtis interminabilis! O infernalis fames! omnia nempe ſuis terminis clauduntur, ſola avaritia nullo clauditur termino ſine fine.* O zkupozt kuga chemerna! koiaſze povſzud raſſiriava, niti nigder kraia nima, ô peklenzki glad zkupozt! koia chinì ſzebe podloſnoga chloveka vſzigdar za blagom hlepeti, y chimga vecs ima, y vſzaki dan dobiva, tem vecs ſeleie, ar zkupecz na ſzpodobu vodenichenoga beteſnika, koi chim vecs pie, tem bolye ſeia, *ſemper ardentiùs.* Takſze y od zkupeza recſi more da chim vecs ima, tem vecs ſeleie imati, natuliko daga Sz. Auguſtin jed-

Cicero orat. pro Quintia.

S Auguſt. ad Ar. in Eremo ſer. 48.

jednomu sivomu peklu prisspodablya: *Avarus inferno similis, imò animatùs est infernus; infernus enim quò plus devorat, eò plus desiderat; non aliter avarus, expleri non potest, nec satiari potest.* Idem l. de sal. docum. c. 30.

Zkupecz szpodobenie peklu, pacse je sivuchi pekel, ar pekel chim vecs possira, tem vecs seleie; Ne drugach zkupecz, napunitisze z-blagom zadozta nemore, nitisze zaszititi more, pekel sivi je vszaki zkupecz, ar ogeny peklenzki szobum obnassa, ar: *Semper ardentiùs.* gorechi vszaki dan bolye vu hlepeniu za blagom y bogacztvom, koi ogeny ovde vszakoga bogatcza muchi, y na veke vu peklu budega muchil, kod tomu imamo jednu ztrasnu Historiu, koiu izpiszuie Delrio.

Da naimte letta 1560. bilie vu Svevie jeden bogat Gozpon, koi imalie vszako letto dohodka vecs od 30. jezer zlateh dukàt, koij penezi vszako letto raztuchi, jesze morebiti on kada zaszitil? nikai menie nego to, akoprem nigdar ni noveza ni potrossil, nad koiem izpunileszusze pravichno one Sz. Augustina rechi: *Avaritia inexplebilis est, & numquid dicit, satis est.* Delrio ad ann. 1560. S. Aug. ser. 25. de verb. Dom.

Zkupozt nigdarsze nemore izpuniti, y nigdar neveli dozta je, nego na szpodobu vodenobetesnoga, ali od kache Aspis pichenoga betesnika, chim vecs più, *semper ardentiùs.* Tem vszigdar bolye seiaiu, betesniki vode, zkupczi blaga, od koieh y Sz. Gregur Papa szvedochi: *Omnis avarus ex potu sitim suam multiplicat, cùm enim, quæ appetit, assecutus fuerit, ad alia appetenda amplius, & amplius anhelat.* S. Gregor. l. 14. mor. c. 6.

Vszaki Zkupecz seiu szvoiu povexava, ar kada kai seli, dobi? za drugemi vsze vecs, y vecs hlepì. Rauno takovie bil on bogatecz Svevie, chim vecs vszaki dan dobivalie szrebra, y zlata ztemgaie vecs selel, pache ne szamo selel, nego y zkerbelszeie dobivatiga, koiega zkupozt natulikoie zrasszla, da nitiszeie vssal szam szvoiega kruha naiezti, vnogo menie vbogemga podeliti, pripetiussisze pako da neko letto sitek od velikoga desgieuia bilie poginul, y dalpo vszoi Svevie sitku bude dtaga czena, pochelie on szvoie staglye, y hambare, skrinie, y pode napuniavati, y kai doma ni prirasszlo, od drugeh lahku czenu pokuplyavati, z-vssaniem drugo leto on

ſitek trikrat draſe prodati , y z-penezmi moſnie napunîti , nitigaie niegovo vffanie y nakanenie vkanilo. Ar drugo leto poztalaie takova draſina kruha , daſzu morali vnogi od glada poginuti; kmeti naberzom prez kruha oztaſſe , od kojich on bogati Gozpon veſz ſitek je pokupil, natuliko daſzu priſzilyeni bili dohagiat k-onomu Gozponu ſzvoiega ſitka nazad kupuvat, alí on nikomu ni zerna ni hotel dati, akomu gdo ni plachal triplo vecs, negie on za niega dal; megy oztalemi koijſzu dohagiali ſitka k-ovomu zkupczu kupuvat, bilie jeden ſziromah ztarecz z-nekulikum dechiczum ſzvoium drobnum od glada pogiblyuchum , koi noſzilie vu rukah nekuliko groſſev, proſzechi onoga zkupcza dabimu za nye ſitka dal, à kaimu iz viſſega oztane duſen, damu hoche do malo vremena verno platiti , aliſze zkupecz ni hotel ſzmiluvatí , nato recſe ztarecz , Gozpone imam tri rali zemlyè , uzmeteiu za zalog, y vuſivaiteiu doklamvam platim , liztorme prehranete nekuliko dan , y mene z-moium dechiczum od ſzmerti obranete : Stimate N.N. daie on zkupecz privolil y ſzmiluvalſze nad onem vbogem? po nieden put , nego oſtrem pogledom otreſznulſzeie na niega y rekelmuie , da ako hoche ſitka imati , potreba da gotove peneze taki doneſze , prez koieh ni zerna ſitka nedobì ; Ovo chuiuch nevolyni od glada pogibaiuchi y ſzvoium dechiczum , on ztarecz, pochelie nemiloſzerdnozt onoga zkupcza G. Bogu tuſiti , y za kaſtigu na ſitek niegov proſziti , y proſnia niegova bilaie od G. Boga vſzliſſana , ar veli mudri Syrak : *Deprecatio pauperis ex ore,*

Eccl. c. 21. v. 6. *uſque ad aures perveniet illi.* Proſnia vbogoga iz vuzt , tia do vuh dohagia niemu , toieto G. Bogu , y malo niſe vu drugom meztu govori mudri Syrak : *Deprecationem læſi exaudiet ;*

Ibid. c. 35. v. 16. *non deſpiciet preces pupilli , ſi effundat loquellam gemitus.* Proſniu zbantuvanoga hoche poſzluhnuti , y na molitvu maloga deteta , y miloga zdihavania niegovoga glaſz hocheſze ogledati , y zato na proſniu onoga vbogoga ztarcza y na glaſz miloga zdihavania dechicze niegove od glada pogibaiuche , poka-

kazalie G. Bog ſzvoiu praviczu zverhu onoga nemiloztivnoga zkupcza poſzlauſſimu polek zaſzluſenia doztoine kaſtige, ar veli Duh Sz. po mudrom Salamonu: *Qui abſcondit frumenta, maledicetur in populis.* Koi zkriva ſitek, proklet bude megy lyucztvom, zverhu koieh rèchi govori Sz. Ivan Chriſoſtom: *Qui frumenti auget pretium, populo execrandus ſit.* Koi ſitku povexava czenu, od lyucztva za prokletoga naibude derſan, y kod jedno drugo piſzmo cſte: *Qui prohibet frumentum in neceſſitate populis, id hoſtibus ſuis relinquet.* Koi zkratchuie ſitek lyucztvu vu potreboche, niega bude moral oztaviti nepriatelom: koie rechi izpunileſzuſze nad ovem zkupczem od koiega govorim, koi vſzeh ſziromakov czele Svevie kletve jeſzi na ſzvoiu glavu nakopal, ar nekoij jeſzuga kleli, y od Boga proſzili dabimu na ſitek niegov takve kukcze poſzlal, koijbimuga vſzega zkonchali; nekoij razlyutiuſſiſze nad nemiloſzerdnoztium niegovuu proſziliſzu od Boga dabi ſive vrage poſzlal iz pekla koijbimu on ſitek, kogaie on nym vu nyhove potreboche zkratchuval, zkonchali, koie kletve akoprem niſzu bile prez greha, bileſzu vendar od Boga poſzluhnienc, y zato obodvoie ſzvoium velikum ſkodum on zkupecz je zpoznal.

Prov. c. 11. v. 26.

S. Joa. Chryſ. hom. 39. in Epiſt. ad Corinth.

Ar chez nekuliko dan poſzlauſi on ſzlugu ſzvoga gledat na marof kak vu kupeh, ſtaglyu, y hambareh, ſitek ztoi, y dabi popravil akoſze kade kai kvari, odiſſelie polek zapovedi ſzluga alì chez mal chaſz povernulſzeie nazad veſz bled, y od ztraha treſzuch pred Gozpona ſzvoga, povedaiuchimu da tri ztraſsni cherni rogati voli, koiem ſzpodobneh nigdar ni videl, ſzvoiemi velikemi rogmi kupe ſitka raztreſzaiu, y ſzamo klaſzie jedù, à ſzlamu puſchaiu, y ova povedauſſi ſzluga Gozponu od velikoga ztraha preuzet poztavilſzeie na poztelyu, y do tretiega dneva je umerl; Nut pochetek kaſtige Boſie zverhu nemiloztivnoga zkupcza, koga hotelie naipervo G. Bog ſzlug mentuvati; poſzlalie drugoga ſzlugu gledet jeli iztina ono kaije pervi povedal? ali y ov chez mal chaſz vnogo vexem ztrahom dotekelie pred Gozpona pove-

daiuch da ne ſzamo rogati voli kupe ſitka zkonchavaiu, nego y vu ſtaglyeh terbuhati ruſni cherni koini ne ſzamo zob, nego veſz drugi ſitek vſze na jagmu zoblyu, y fundavaiu, y ov ſzluga do drugoga dneva od ztraha je vmerl: Chuiuch ova Zkupecz odpravilſzeie ſzam oneh beſtijh gledat, y priblisavaiuchiſze k-Marofu pocheliſzuga chami prehaiati od ztraha, pochelſzeie treſzti daie komai mogel na nogah ztati, boiechiſze dabimuſze kakva neſzrecha nepripetila, vendar on komuie draxi bil ſitek polyzki, neg telovni pribliſalſzeie k-ſtaglyu, aliſze ni vffal vrat odpreti, vnogo menie vu nyega poyti, nego liztor chez jednu lukniczu nuterſzeie nalukaval, y zagledalie daſze ne ſzamo voli, y koini ſniegovem ſitkom gozte, nego pache pun ſtagely videlie y drugeh nemch ztvarih kod medvedov, diuieh praſzecz, jelenov, koſſut &c. koie beſtie ſitek niegov jeſzu grizle, raztreſzale, teptale, y na niſtar ſzpravlyale, kai videchi on zkupecz ne menie od ztraha, neg y od ſalozti zbok pogublyenia ſitka ſzvoiega poztalie y on lyuteſſi od ztochnoga pſza, pochelie ſzimo tamo tekati, y vſze okol ſzebe grizti, keruiumfze peniti, ruchati, doklam od lyudih vlovlyen, chverzto zvezan, na lancze pripet, y onak kod nailyuteſſa beſtia rucheh, y penechiſze neſzrechnu duſſu je zpuztil, telo pak one beſtie vu ſtaglyu buduche jeſzu zgrabile, raztergale, y odneſzle da ni bilo videti kud kam, more vendar ovo vſzaki lehko ſzuditi daie bila kaſtiga Boſia, koiu kaſtigu naibolye zpoznava neſzrechna duſſa niegova vu peklu, z-onem iztem bogatuſſem od koiegaſze Sz. Lukach ſzpomina: *Mortuus eſt dives, & ſepultus eſt in inferno*, koi tulikai vu peklu placha ne jur zato daie bogat bil, niti zato daſzeie czifrazto opravlyal, ali vſzaki dan goztil, nego ſzamo zato daſzeie nemiloztivnoga proti vbogomu Lazaru izkazal, da on ni hotel podeliti droptiniczu kruha nevolynaku od glada pogibaiuchemu Lazaru.

Razmete kai je to ò nemiloztivni kerſcheniki? povechtemi ako znate kai nym ſzada nyhovo blago y bogacztvo pomaſe?

maſe? koie oni tulikum marlivoztium jeſzu ſzpravlyali, tulikum zkerbium chuvali, tulikum ſaloztium oztaviti morali; ono blago, koie oni takſzu jako lyubili, tak ſparoma troſſili, tak nemilo vbogem zkratchuvali, kai nym ſzada pomaſe ono blago koieſzu oni vecs y bolye lyubili neg ſzvoiu duſſu, neg nebo, y neg ſzamoga G. Boga, za lyubav, y volyu koiega, kadſzu od vbogeh proſſeni bili, ſzmiluvatiſze niſzu hoteli; nitiſzuſze marali za Boſiu zapoved, arie Chriſtus zapovedal pri Sz. Lukachu: *Quod ſupereſt vobis, date eleëmoſynam.* Luc. 11. Kai prevech je vam, daite almuſtvo, koie rechi poſtuvani v. 41. Beda ovak razlaſe: *Quod neceſſario victui, & veſtimento ſupereſt, egenis diſtribuendum eſt.* Kai potrebne hrane, y oprave zviſſe je, ſzirotam razdelitiſze mora, koij pako toga nechinè, nego, kod on Evangeliumzki malo zgora imenuvani bogatecz prekorednoſze gozte, y opravlyaiu, à za vboge niti nemiſzle, ali pak oni zkupczi, koi chim vecs imaiu, tem vecs ſele ſzpravlyaiu, y zkrivaiu, da onoga blaga nitiſze ſzami vffaiu vſiti, nitiga hote vbogem podeliti, kaiſze velim vſzi ti takovi danaſz, ali zutra nadeiati moraiu?

Meneſze vidi daſze nym nekai ſzpodobnoga pripetiti hoche onakvoga, kaiſzeie negda pripetilo Lyucztvu Jeruſalemzkomu, kadaie preganiano bilo od neverneh Ceſzarov Tituſſa, y Veſpaſianuſſa, polek ſzvedochanztva Joſefa Hebrea, koiega lyucztva domovinu kadabi ova dva Ceſzara obſzeli bili, koie lyucztvo videchiſze vu pogibeli, miſzliloie kakbi moglo z-blagom ſzvoiem vuyti, y ſzmertiſze oſzlobditi, y izmiſzliloie ov nachin, daſzu naimre czekine, gemante, y drugo drago kamenie zobali kod chreſnie, y ſnym ſzvoie ſeludcze napunivſi, muchech jeſzu pobegnuli, alijhie nyhov kunſt, y vffanie vkanilo, ar nepriateli doznauſſi za ovu nyhovu pſzinu, potekliſzu za nymi, doztignulie, polovili, y vſzem do jednoga ſivem jeſzu terbuhe ne ſzamo, nego y ſeludcze razparali, czekine y ſmuk pobrali, nye pako onde vu velike muke puztiliſzu neſzrechno poginuti: Rauno tak z-vami ò nemiloztivni bogatczi, y neſzpametni zkupczi, od peklenzko

ke kache Aſpis picheni, y od chemera zkupozti napuhnieni pripetitiſze hoche, ar od vſzakoga zmegy vaſz govori Sz. Job: *Divitias, quas devoravit, evomet, & de ventre illius extrahet eas Deus.* Bogacztvo koieie poſerl, zblyuvati hoche, y iz terbuha niegovoga izulechi hoche nye G. Bog: Naiti vaſz hoche Boſanzka pravicza, koia z-mecſem ſzvoieh kaſtig vremenitneh y vekovechneh, iz terbuha, y ſzercz vaſſeh vlekla van bude ona Imania po ſzille zadoblyena, ona pohiſtva izcziganiena, ono ſzrebro zlato y drago kamenie po kriveh nachineh ſzpravlyeno, onu plachu ſzlugam y reſakom zaderſavanu, ono almuſtvo vbogem nemiloztivno zkratcheno, onu jednum rechium kerv iz ſulyev, y ſil oneh nevolyneh lyudi izſzeſznienu, ter teh takoveh terbuhe, ſeludcze, ſzercza, y duſſe z-telom zkupa izruchiti hoche vragom paklenem na muke vekovechne, y tako budu ſzvoium vekovechnum ſkodum zpoznavali, kai nym pomagalo bude ono blago tuliko ovde lyublyeno, koie ſzvoium vekovechnum ſkodum budu priſzilyeni oztaviti drugem: *Alienis relinquent divitias ſuas.* Oni pak: *Famam patientur ut canes.* Glad vekovechni budu kod pſzi terpeli, ter droptinicze naimenſe kruha, niti kaplicze vode dobiti nebudu mogli naſzredi onoga peklenzkoga ognia. Oh! iz kulikoga adda bogacztva, vu kuliko ſziromaſtvo doyti hotte? y zato Sz. Baſilius pravo te takove za naivexe vbogcze derſi, ar na ovom ſzvetu zlo ſivuchi, na drugom pak ſzvetu ſzvoie zlo ſivlyenie vekoma plachaiuchi prez vſzakoga naimenſega vffania vu nebo doiti govori vſzakomu od nyh: *Pauper profectò es, & omnium egens bonorum, charitate pauper, pietate pauper, fide erga Deum pauper, pauper æternâ ſpe.* Poſzluſſaite ò zkupczi, y bogatczi, kai vſzakomu od vaſz govori S. Baſilius. Sziromah ztanovito jeſzi, y vſzega dobra potreben, lyubavium ſziromah, poboſnoztium ſziromah, verum vu Boga ſziromah, ſziromah vekovechnem vffaniem vu diku nebezku doyti. *Quid igitur miſer te ipſum decipis? nunc tibi ea promittens, quorum poſteà Dominus non eris.* Kai adda ò neſzrechniak ſzam ſzebe vkaniuies?

Job. c. 20. v. 15.

S. Baſilius hom. 6 in Luc. c. 12.

Idem ibid.

iuies? ſzada tebe ona obechuch, koiem potlam Gozpon nebudes, govori y pita nadalye Sz. Baſilius, toieto hoche recſi, zakai ti ò bogatecz zkupi takſze puſchas od blaga tvoga zaſzleplyuvati, daie tak ſzpravlyas, ſparas, y chuvas kako dabi moral ovde na veke ſiveti.

Ovakovu miſzel meneſze vidi daie imel on Mladenecz bogati, od koiegaſze Sz. Mathei Evang. ſzpomina, koi doiduchi pred Chriſtuſſa, y opitah niega: *Magiſter, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam?* Meſter, kai imam dobra chiniti, da doidem vu ſitek vekovechni? koiemu Chriſtus na kratkom je odgovoril: *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* Szinko, ako hoches ti vu ſitek vekovechni dike nebezke vlezti, obderſavai zapovedi, onda opitalie Mladenecz *Quæ?* koie, y kakove zapovedi? odgovori niemu Chriſtus, neumori, nepraznui, nekradi, negovori krivo ſzvedochanztva, poſtui Otcza y Matter, lyubi bliſniega tvoga, kakti tebe ſzamoga, oh Gozpone! recſe Mladenecz, vſza ova jaſzem obderſaval od mladozti moie, kaimi joſche manka? onda Chriſtus, Mladenczu zadnich je rekel, moy dobri Mladenecz tebeie joſche jedno potrebno za ſiveti zmenum naveke vu nebu, toieto: *Vade, vende, quæ habes, & da pauperibus.* Poidi, prodai koia imas, y dai vbogem; chuiuchi to Mladenecz iz vuzt Chriſtuſſeveh, premenilie ſzvoy obraz, zamuknulie, herbet Chriſtuſſu obernulie: *Et abiit triſtis*, y odiſſelie ſzvoiem putem veſz ſalozten. O dobri Mladenecz! kai chinis, kai miſzlis, kam odhaias? niſzili ti doſſel pred Meſtra velikum ſelyum doznati kaibi moral chiniti, y kakbi moral ovde ſiveti, dabi mogla duſſa tvoia vekoma vu nebu ſiveti? y buduchiti povedano od iztine Boſanzke, ti tak potulyen y ſalozten nazad odhagias? govoraſſe vucheniki Chriſtuſſevi, Mladenczu, koiem Chrjſtus je rekel, puztetega nai ide ſzvoiem putom: *Erat enim habens multas poſſeſſiones.* Imalie vnoga imania, zverhu koich rechi mudri Sylveira ovak govori: *Nimis amabat poſſeſſiones terrenas, à quibus non poterat facilè divelli, ideò abiit triſtis.* Prevecs je lyubil ſzvoia imania, od koieh

Matth. c. 19. v. 16.

Sylveira in c. 19. Matt.

nisze mogel lahko odtrechi, y zato odisselie zpred Christussa salozten, armu Christusseve rechi niszu po volye bile, y zato rekelie nadalye Christus szvoiem Vuchenikom: *Amen dico vobis, quia dives difficilè intrabit in regnum cœlorum.* Velim vam da bogatecz teszko vleze vu kralyeuztvo nebeszko, y zato Vucheniki moij dragi ztemi takovemi malo vssania morete imeti, dabi vi vuchinili z-vassemi navuki nym nyhovo blago oduriti, y nye vbogem razdeliti, mene y vasz vu szironastvu naszleduvati, y za kralyevztvo nebeszkosze zkerbeti.

Vu drugeh knigah kralyeuzkeh y takai pri Sz. Mikeassu Proroku cstem kakie negda G. Bog szvoie Proroke razgovarial da vu Varassu Geth imenuvanom nai neprodekuiu, y
2. Reg. c. 2. v. 20. rechi Bosie nenazveschaiu: *Nolite annuntiare in Geth.* Naite nazveschati vu Gethu, y zrok ov je nym napervo doneszel:
Mich. c. 1. v. 9. *Quia desperata est plaga ejus.* Ar lyucztva onoga gresnoga varassa ranna je zdvoiena. Moy Sz. Anton od Padue zverhu
S. Anton. Paduan. ovoga Sz. Piszma govori: *Geth latinè interpretatur torcular, & denotat Avaros, qui tamquam torcular opprimunt, & emungunt pauperes.* Geth diachkem jezikom velisze Pressa, y zlamenuie Zkupcze, koij kakti pressa ztischu, smichu, y pressaiu szironahe, y vu onom Varassu Gethu vsze puno takoveh nemiloztivneh zkupczev je bilo, y zato premislyavaiuch Sz. Anton takoveh lyudi tverdokornozt pridaie ove rechi: *Istis ergo nec tuba prædicationis debemus annuntiare, nec lachrymis plorare; quia nec tuba prædicationis cordis duritiem flectere, nec lachrymæ ignem avaritiæ valent extinguere.* Ovem adda niti trumbetum prodekuvania moramo nazveschati, nitisze zverhu nyh plakati, ar niti trumbeta prodekvuania tverdokornozt szercza genuti, niti szuze ogeny zkupozti budu mogle vgaszíti, ar *desperata, desperata est plaga eorum.* Natulikoszu zalyublyeni vu szvoie blago neszrechni zkupczi, y od prekoredne lyubavi natuliko zaszleplyeni, daijm nikakvem nachinom ni mochi nyhoveh szercz od blaga odvernuti, niti lyubavi vu nye vgaszíti, y szlepotu nyhoveh ochijh odpreti.

Jay adda zto jezero krat vszem zkupem bogatussem: *Va vobis*

vobis divitibus, grozivamſze Szin Boſi pri Sz. Lukachu, *qui habetis hîc conſolationem veſtram.* Jay vam bogatczem, koij imate ovde veſzelye vaſſe. *Væ qui jungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis.* Jay vam koij hiſe k-hiſam, y nive k-nivam ſzpravlyate, â vboge od glada y nevolye na vuliczah, vu ſtallah, na gnoiu pogibati puſchate: koie Boſanzke groſnie premiſlyavaiuch mudri Ekumenius ov zrok zverhu nyh daie: *Oh miſerias, inquit, quæ advenient vobis* Toieto zbok velikeh neſzrech, y nevoly koie nad vaſz ò bogati zkupczi doiti moraiu Jay vam! *Quia divitiæ veſtræ comedent carnes veſtras, & ærugo auri, ac argenti contra vos teſtificabitur, & avaritiam veſtram arguent, quod nemini eas diſtribuere voluiſtis.* Jay vam Bogati zkupczi, ar bogacztvo vaſſe bude jello meſzo vaſſe, y hergiavina zlata y ſzrebra bude proti vam ſzvedochila, y zkupozt vaſſu tuſile, daga nikomu nizte hoteli podeliti.

Luczæ c. 6. v. 24.

Iſaiæ c. 5. v. 8.

Oecumenius.

Zakaizato z-vami ò bogati zkupczi dokancham govorienie moie, z-rechmi treh velikeh Navuchitelov Czirkveneh, y naipervo Sz. Ambroſom, koiega rechi jeſzu ove: *Eſurientium panis eſt, quem tu detines, nudorum veſtimentum eſt, quod tu recludis, miſerorum redemptio eſt pecunia, quam tu in terra fodis.* Gladneh kruh je, koga ti ſparas, golleh oprava ie, koiu ti po ſkriniah zapiras y zkrivas, Nevolyneh ſzusniev, y beteſnikov penezi jeſzu, koie ti vu zemlyu zakapas, ar ova vſza tebe je G. Bog dal, ne dabie ſparal, zkrival, y zakapal, nego dabi ſnymi ti vboge ſzirote pomagal, kai ako nechinis Jay tebe na veke, ar kakri goder veli Sz. Kraly David: *Beatus qui intelligit ſuper egenum & pauperem.* Blaſeni koijſze ſzmiluie zverhu vbogoga ſziromaha, tak ja velim proklet on koiſze neſzmiluie nad ſzirotum. Ako adda ſelite vekoma Blaſeni bitti, y prokleczvaſze oſzloboditi? vzemete navuk Sz. Ivana Chriſoſtoma: *Fias ut Job dives, ſed dic, ut ille dicebat, janua mea aperiebatur omni tribulato, pater eram pauperum; os viduæ benedixit mihi atque divitijs, quibus diteſco* Budi kakti Job bogat, ali reczi kakie on govoril, vrata moia odpertaſzu

S. Ambroſ.

Pſal. 40. v. 1.

S. Chryſoſt. hom. 2. de pat. Job.

vſzakomu nevolynomu, bilſzem vſzigdar oteez miloztivni vſzeh ſzirot; Vuzta vdovicze blagoſzlovila jeſzu mene, y blagu, koie ladam.

Budete adda bogati N.N. zkerbeteſze za vaſſu poſtenu hranu, ali z-onem bogacztvom, koie vaſſemi trudi, y Boſiem blagoſzlovom pravichno zadobite, y ſzpravite, pazete dobro daſzi blaſenztvo, à ne proklecztvo vekovechno zadobite y zato ſzpomeneteſze iz navuka Sz. Kralya Davida: *Divitiæ ſi affluant, nolite cor apponere.* Akovam G. Bog daie ſzvoy Sz. Blagoſzlov, y ſnym blaga, vu ono blago nepoztavlyaite vaſſega ſzercza, nye prekoredno lyubech, ſparaiuch y vbogem ſzirotam ſz. almuſtvo zkratchuiuch. Budete bogati, aliſze nezabete iz navuka y onoga tretiega Navuchitela Sz. toieto Auguſtina koivaſz opomina: *Noli temporalia præponere fidei tuæ.* Nai vremenitna prepoztavlyati vere tvoie, pazi dobro vſzaki ſivuchi kerſcheni chlovek, kai tebe tvoia vera zapoveda, z-onem naimre blagom tebe od G. Boga dopuſchenom ne goztitiſze y pianchuvati z-priatelmi, ne czifrazto oblachiti, vnogo menie vbogem zkratchuvati, kodie chiníl on Evangeliumzki bogatecz, zbok cheſza duſſa niegova zakopanaie vu peklu, ako neſches da y tvoia bude; Nego da budes miloſzerden y dareslyv kod Job, daſze pako z-Jobom duſſa tvoia vekoma veſzelila bude vu nebu, Amen.

Pſal. 61. v. 11.

3. Auguſt.

SZE-

SZEDEMNAIZTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Od lyubavi Kerſchanzke, z-koium vſzaki Kerſchenik je duſen lyubiti bliſniega ſzvoiega, kakti ſzamoga ſzebe.

Diliges proximũ tuũ, ſicut teipſum. Matth. c. 22. v. 39.

Lyubi bliſniega tvoiega kakti tebe ſzamoga.

Hudiſzme kadami na pamet dohagiaiu ona dva Diachka Proverbiuma, illiti navandna govorienia, kad naimre chuiem Diake govoriti: *Rara concordia fratrum.* Redka ſzloſnozt Bratie; Drugoch pako imaiu navadu govoriti: *Omne ſimile, diligit ſibi ſimile.* Vſzaka ztvar lyubi ſzebe podobnu ztvar. Iztinaie da imamo vnoge pelde kod tulike Argumentume za jednu ztran, y za drugu, kodſze cſte od Cambiſe Kralya Perſianzkoga, daie on tak oduriaval Bratta ſzvoga, y niega dotehdob preganial, doklamgaie vuchinil na drobne fallacze zeſzechi. Takſzuſze naztorila dva Bratta Remulus y Romus

doklam jeden drugoga z-mecſzem jeſzu preboli, y obodvaſze na jenkrat zhonchali: Chutizte mogli N.N. od nazloba med Bratium Kainom, y Abelom, med Joſefom y bratium niegovum, med Jakopom y Eſavom, med Izmaielom y Iſakom, ar Abel od Kaina bilie vmorien, Joſef od bratie prodan, Jakop od Eſava vkanien, Iſak izdan; addaſze pravo veli *Rara concordia fratrum.* Redka ſzloſnozt bratie: Iz druge pako ztrani da vſzaka ztvar lyubi ſzebe podobnu ztvar, toſze vidi, y zpoznava ne ſzamo megy lyudmi, nego y megy nailyuteſſem zveriem, kodſzu Oroſzlani, Riſzi, Pantere, Medvedi, da naimre oni lyube ſzebe ſzpodobna zveria, nitiſze megy ſzobum nepregainiaiu, neoduriavaiu, nekolyu, y nevmariaiu kod chinè lyudi ter naimre kerſcheni, koiem je od G. Boga dana zapoved pod ſzmertni greh obderſavana biti, toieto lyubiti bliſniega ſzvoga kod ſzebe ſzamoga. Ali kaiti lyubav je chetvera; Perva je telovna, kodie megy Zakonzkemi, koiſze megy ſzobum lyube, vu nevolye miluiu, pomaſu, za zdravie y ſivlyenie jeden drugomu zkerbè, z-koium lyubauium pri Bogu malo ali nikai naimov zadobivaiu, ar y pogani koij za Boſiu zapoved neznaiu, takſze megy ſzobum lyube; Nego akoſze lyube zkupa y na duſſe, toieto jeden drugomu da ſelè vu miloſche Boſie ſiveti, y duſsno zvelichenie dobiti: Druga lyubav je Nature illi naturalzka, koiaſze nahagia megy Roditelmi, y megy deczum, y ova lyubav je prez nainra vu nebu, ar vnogi Roditeli: *Corpora natorum amant, animas autem contemnunt.* Tela decze ſzvoie lyube, kod chine druge neme ztvari; Duſſicze pako zapuſchaiu, y za niſtar derſe, nego ako Sz. Joba naſzleduiu vu lyubavi, od koiega Olimpiodorus ſzvedochi: *Tanta in Deum, liberósque charitas erat, ut peccatorum etiam, quæ mente concipiuntur, curam ſuſciperet.* Tulikaie lyubav Jobova bila proti Bogu y decze ſzvoie, daie imel zkerb na nye da nebi kakovem dellom, y rechium, nego niti miſzelium greſnum G. Boga zbantuvali. Tretia lyubav je ſzuſzedztva, da naimre koi bolye lyubi ſzvoga ſzuſzeda, y znancza, neg koga ztranzkoga, ali

Olimpiod.

y

y ove lyubavi nam nezapoveda G. Bog, y chlovek takovum lyubauium nikakvoga naíma nedobiva pri Bogu. Cheterta lyubav je obchinzka koiunam vu danaſniem Sz. Evang. zapoveda G. Bog obderſavati, toieto da mi naipervo moramo niega iz vſzega ſzercza, jakozti, pameti, y duſſe lyubiti, potlam pak bliſniega naſſega, kod ſzameh naſz: *Diliges Dominum Deum tuum, & proximum tuum ſicut teipſum.* Koiu Zapoved gdo god zverſſeno obderſava, on ima vu ſzebe vſze dobrote, y je ſziguren vu nebo doyti, ar veli Sz. Auguſtin: *Omnia bona opera, unum opus eſt charitatis* Vſza dobra dela, jedno dello je lyubavi, y kaktigod vu zapovedi lyubavi Boſie, y bliſniega vſze druge zapovedi zaderſavaiuſze. *In his duobis præceptis univerſa lex pendet* Tak koi zverſſeno lyubi Boga y bliſniega, vſze druge Boſie zapovedi obderſava, y zato Sz. Janus Evang. preporuchaiuchi ovu lyubav Vucheníkom ſzvoiem govorecſi nym: *Filioli diligite alterutrum.* Szinki lyubeteſze megyſzobum. *Et ſi hoc eſt, ſufficit.* Koiu lyubav ako budete imeli, doztavam bude k-duſsnomu zvelicheniu. Od duſnozti adda ove Zapovedi, kak naimre vſzaki je duſen bliſniega ſzvoga lyubiti, kod ſzebe ſzamoga, vezdaſnie moie govorenie bude.

Sz. Gregur Papa y Navuchitel Czirkveni chudilſzeie nezgovorno zverhu nekoie ztanovite Prodeke, koiuie Szin Boſi Zvelichitel y Odkupitel ſzveta ſzvoiem Apoſtolom vuchinil, govorecſi: *Hoc eſt præceptum meum, ut diligatis invicem.* Ovo je zapoved moia, daſze lyubite megy ſzobum, y ovakſzeie puztil Sz. Otecz chuti govoriti: *Cùm cuncta ſacra eloquia plena ſint Divinis præceptis, quid eſt, quod de ſola dilectione quaſi ſingulari mandato Dominus dicit: Hoc eſt præceptum meum: niſi quia omne mandatum de ſola dilectione eſt.* Pokehdob da vſze Sz. Piſzmo puno je zapovedih Boſanzkeh, kai to mora bitti da od ſzame lyubavi kakti oſzebuine zapovedi Chriſtus govori: Ovo je zapoved moia: drugo nikai vu tomſze nezaderſava, nego kaiti vſzaka zapoved od ſzame lyubavi je: Ako adda vſze zapovedi jeſzu od lyubavi bliſniega, adda vſze zapovedi

S. Greg. P. hom. 27. in Evang.

povedi jeſzu jedna ſzama zapoved lyubavi, ar kaigoderſze zapoveda, vu lyubaviſze zaderſava, ter vu lyubavi bliſniega, pokehdob daſze vu lyubavi bliſniega, y lyubav Boſia zader-
Joan. c. 4. v. 20. ſava, kai nam ſzvedoche one Sz. Januſſa rechi: *Qui enim non diligit fratrem ſuum, quem videt; Deum, quem non videt, quomodo poteſt diligere?* Koi nelyubi brata ſzvoga koga vidi; Boga koga nevidi, kak more lyubiti? koich Sz. Apoſtola rechih jakozt za bolye zpoznati velim ovak: Kada koi Glavar kai oſtro zapoveda, y akoſze koi naide, koibi ovu zapoved za niſtar derſal, y nyu ne ſzamo pod vuho, nego y pod pete metal, kaiſze komu od vaſz vidi N.N. lyubili ta takov Glavara ſzvoiega ali ne? Nikai menie nego to, y pravo, ar nam
Joan. c. 14. v. 23. to ſzam Chriſtus ſzvedochi: *Qui non diligit me, ſermones meos non ſervat.* Koi nelyubi mene, rechi moie neobderſava. Vezda pak ja velim ovak G. Bog zapoveda oſtro nam da mi moramo bliſniega naſſega lyubiti, koiu zapoved ti ò chlovek tak ludo prekerſuies, ne ſzamo nelyubech bliſniega tvoga, nego joſchè niega nazlobuiuch, oduriavaiuch, preganiaiuch, y vſze zlo niemu na ſzamo ſelech, nego polek moguchnozti y chinech, addaſze rauno tak zponaſſas y z-G. Bogom tvoiem koi tebe ovu zapoved je dal: *Qui enim non diligit fratrem ſuum, quem videt, Deum quem non videt quomodo poteſt diligere?* Ar koi nelyubi bratta ſzvoga koga vidi; Boga, koga nevidi, kak more lyubiti? Adda mora iztina bitti daſze lyubav Boſia vu lyubavi bliſniega, y lyubav bliſniega vu lyubavi Boſie za-
S. Aug. lib. de diligen. Deo c. 1. derſava, ar veli Sz. Auguſtin: *Dilectio Dei, ſine dilectione proximi haberi non poteſt.* Lyubav Boſia prez lyubavi bliſniega imetiſze nemore.

Odkud vkaniuiuſze vnogi koij ſtimaiu, y govore da G. Boga lyube iz pravoga ſzercza, koiem ſzerczem onem iztem bliſniega ſzvoga nazlobuiu, veſzelechiſze zverhu kakove niegove neſzreche, ſaloztechiſze pako nad ſzrechum, mermraiuch proti niemu, y terſzechiſze naſkodeti na telu, blagu, ali poſteniu, oh! ter kak mogu ti takovi prez ochivezte laſi recſi da G. Boga lyube? Nai ti takovi czel dan mole Boga,

nai

nai tela ſzvoia trape gladom, ſeium, zimum, vruchinum, naiſze ponizuiu, y vſze nevolye dobrovolyno podnaſſaiu, nai almuſtva dele, nai jednum rechium chine za lyubav Boſiu dobra kulíko znaiu, mogu, y hote, ako pak nebudu bliſniega ſzvoga lyubili? vſza nyhova dobra dela za lyubav Boſiu vuchiniena buduim zahman, nitiſze more z-iztinum recſi da oni Boga lyube, ar lyubav Boſia prez lyubavi bliſniega, niti lyubav bliſniega prez lyubavi Boſie nemogu vu jednom chlovechanzkom ſzercu prebivati: Ar kakti telo prez duſſe, ima ſzpodobu chlovechanzku, ali je mertvo, tak rauno vera; uffanie, chiztocha, poniznozt y oztale dobrote prez lyubavi jeſzu mertve, niti Bogu prietne, niti k-duſsnomu zvelicheniu haſznovite, odkud Sz. Bernard veli ovak: *Caſtitas ſinè charitate, lampas eſt ſine oleo, tolle oleum, lampas non lucet, tolle charitatem, caſtitas non placet.* Chiztocha akoprem vſzeh dobrot naiplemeniteſſa, prez lyubavi, je kakti jeden kriſtalni lampas prez olya, vzemi olye, y lampas nebude ſzvetil, od vzemi lyubav od ſzercza chlovechanzkoga, chiztocha nebude draga niti povolyna prez lyubavi toieto one, od koienam danaſni Sz. Evangelium govori; y tonamie hotel Sz. Pavel Apoſt: obzaniti: *Si habuero fidem, ita ut montes transferam, & ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil ſum, nihil mihi prodeſt.* Ako ja budem imel veru tuliku y takovu da budem gore prenaſſal, ako vſze kai imam razdelim vbogem na hranu, ako dam telo moie na ogeny y vſze muke, lyubavi pako ako imel nebudem, nikai niſzem, vſzami nikai nepomaſu. Pri Sz. pako Januſſu Apoſtolu, y Evang. nahagiam zapiſzane ove rechi: *Hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem ſuum.* Ovu zapoved imamo od Boga, da koi Boga lyubi, lyubiti takai mora y Bratta ſzvoga, ali kak? poſzluh.

S. Bernard. 1. Co. c. 13. v. 1. & ſeq. 1. Joan. c. 4. v. 24.

Pripetiſze po neſzreche koiemu zmegy vaſz N.N. daſze z-nogum na tern nabode, oh! kak hitro miloztivno oko

prizkochi, ako rauno zmegy vſzeh kotrigov naidalyeie od
S. Augustin. noge: *Ecce ſpinam calcat pes*, veli Sz. Auguſtin, *& illicò pius accurrit oculus, quid tam longè ab oculis, quàm pes? longè quidem loco, proximus autem pietatis affectu.* Nut nabodeſze na tern noga, y taki miloztivno príſzkochi oko, kai je tak dalko od ochih, kod noga? dalko iztinaie z-meztom, ali blizu miloztivnem pomiluvaniem: On tvoy bliſni nabolſzeie na tern onoga ſziromaſtva, onoga betega, ali koie druge neſzreche, koiega bolye bodù, y muche, neg naiſpichazteſse ternie more nogu tvoiu muchiti, ah! nai príſzkochi oko tvoie miloſzerdnozti ò moy kerſcheniche! Kai mene zato, chuiem da vnogi odgovariaiu, da ov je opal vu ſziromaſtvo, on vu kakov beteg, on treti vu kakovu neſzrechu, kaiſzem ja tomu kriv? kai mene zkerb za niega? nitmie vu rodu, nitſzemu kai duſen, kai mene za niega? Iztinaie moy kerſchenik da on tebe nieden ni vu rodu, nitiſzi kai dobra od niega priel, ali, neznasli ti kai tebe Chriſtus vu danasniem Sz. Evangeliumu zapoveda; *Diliges proximum tuum ſicut te ipſum.* Da ti moras lyubiti bliſniega tvoga, kakti tebe ſzamoga, duſenſziga adda pomochi vu one nevolye niegove, ako nemores dellom, toieto ſziromahu z-podelyeniem almuſtva? beteſnomu, tvoiemi rukami? zbok toga da nimas chim niemu pomochi, ali daie dalko od tebe, eh! pomozimu konche: *Pietatis affectu*, jednem ſzerchenem pomiluvaniem; dalkoie od tebe on ſziromah ſzuſeny vu ſkure, y ſzmerdiyve temnicze od vſze nevolye, ali ti moras niemuſze priblíſati *Pietatis affectu.* Miloztivnem pomiluvaniem, y poboſnemi molitvíczami vzemſi navuk od Sz. Paula Apoſtola koi je govoril: *Opta-*
Rom. 9. v. 3. *bam enim ego ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis.* Selelſzem ja ſzam odverſen bitti od Chriſtuſſa za bratiu moiu. Takovu lyubav pokazalie Sz. Paulin Biſkup, koi ſzebe ſzamoga je prodal vu ſzuſanztvo za odkupiti jedinoga ſzinka jedne ſziromaſke vdovicze. Takovu lyubav pokazalie Sz. Martin Biſkup na ſzvoie zkradnie vure, kadaie duſſa niegova bila jur tako rekuchi na putu za poyt vuſivat dike nebezke,

on

on vendar krichalie vu nebo: *Domine ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius, non recuſo laborem.* Gozpone, akolzem joſche lyucztvu tvoiemu potreben, toieto za pomochimu vu nebo doyti, ja hochu rad joſche ovde oztati, znaiuchi dobro vſzi ovi da: *Dilectio Dei ſine dilectione proximi haberi non poteſt.* Da vu jednom ſzerczu kerſchanzkom lyubav Boſia prez lyubavi bliſniega imetiſze nemore.

Piſſu Naturaliſte od Jelenov; y nature nyhove, da naimre Jeleni kada hotte chez kakovu velíku vodu pluiuch preyti, naijakſi zmegy nyh naipervogaſze poztavi, y oztalem kakti put kaſe, oztali pako Jeleni vſzi kakti po ſnore jeden za drugem poztavlyaiuſze vu plov, ali tak da jeden na drugoga ſzvoie ſmehke roge poztavlyaiu, ſzam pervi ſzvoie roge nimaiuchi na koga poztaviti; nye na viſſak derſi, na herbtu pako ſzvoiem drugoga jelena za ſzobum pluiuchega dobrovolyno noſzi, koi, kadaſze vtrudi y opeſſavati pochinia, ondaſze oberne, y naizadaſze poztavi, breme ſzvoieh rogov na herbet onoga pred nym jelena poztavi, y tako vſzi premenczè chine, jeden drugoga pomaſuch, y lahkotech, kako dabi nym ona Zapoved bila dana: *Alter alterius onera portate.* Jeden drugoga bremena podnaſſaite. Tako vuchi naſz Sz. Pavel Apoſtol vu ſzvoiem liztu kogaie piſzal Galatom: *Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.* Kako dabi hotel recſi pazete dobro moij lyudi da jeden drugoga podnaſſate, y pomaſete vu potrebochah, ar tako chinechi izpuniti hochete Zapoved Chriſtuſſevu, koia zapoveda lyubiti bliſniega, kakti ſzebe ſzamoga, y kai gdo ſeli dabi niemu vu potreboche vuchinieno bilo, y on drugomu chiniti mora, koie Sz. Apoſtola rechi Euſebius Emiſſenus ovak razlaſe: *Alter alterius commodis ſtudeamus, & invicem labores, & opera noſtra portemus.* Jeden drugoga zlehkotiti zkerbemoſze da nebudemo gorſi od nemeh ztvarih, naimre od malo pervo imenuvaneh Jelenov, koij jeden drugoga lehkotili vu podnaſſaniu rogov jeſzu, y zkupa noſzemo trude y bremena teſkeh del naſſel: *Supportantes invicem in charitate*, veli vu jednom

Ad Galat. 6. v. 2.

Euſeb. Emiſſenus.

Epheſ. 4. v. 2.

drugom liztu ſzvoiem Sz. Pavel. Podnaſſaiuchiſze megy ſzobum vu lyubavi, ar *Charitas omnia ſuffert, omnia ſuſtinet.* Lyubav vſza dobrovolyno terpì, y podnaſſa, oh lyubav! zmegy vſzeh dobroth kerſchanzkeh naivexa, naipreſtimaneſſa, y naiplemeniteſſa, ar akoie iztina ono, kai govore Filoſofuſſi: *Qualia enim ſunt ſubjecta, talia & prædicata.* Megy vſzemi pak dobrotami onaie naipreſtimaneſſa koiaſze G. Boga dotiche, od Bogaſze pako veli: *Deus charitas eſt, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* G. Bog je lyubav, y koi prebiva y ſive vu lyubavi, prebiva y ſive vu Bogu, y G. Bog vu nyem, zato Sz. Otecz Auguſtin prodekuiuch bratie ſzvoie redovnè vu puſchine ovakie hvalil zmegy vſzeh dobroth naibolye Lyubav govoreczi: *Oh! quale bonum eſt charitas, fratres mei chariſſimi, ubi enim charitas eſt, quid eſt, quod poſſit deeſſe? ubi autem non eſt, quid eſt, quod poſſit prodeſſe?* Oh! brattia moia draga dabi vi znali kuliko, y kakovo dobro je lyubav? Ar kade lyubav je, kai more mankati onde? kade pak lyubavi ni, kai je kaibi haſzneti moglo? *Adde charitatem, proſunt omnia; deme charitatem, nil proſunt cætera.* Pridai adda lyubav k-oztalem dobrotam vu koieh ſives, y haſznele budu tebe vſze; od vzemi od nyh lyubav, y nikaiti nebudu haſznele oztale dobrote, ar veli Sz. Pavel: *Charitatem autem ſi non habuero, nihil mihi prodeſt.* Lyubavi pako ako nebudem imel vſza moia dobra dela nikaimi nebudu haſznela.

1. Cor. c. 13. v. 3.

S. Auguſtin. ſer. ad Frat. in Eremo.

Kak pako ſzadaſniega vremena kerſcheniki ovu naipervu, y naivexu Boſiu zapoved obderſavaiu? kakovu velim lyubav proti bliſniem izkaſuiu? ar veli Sz. Gregur: *Probatio dilectionis, eſt exhibitio operis.* Zlamenie prave lyubavi, je izkazanie della, toieto iz zvunzkeh naſſeh chinov poznavaſze nuternia lyubav koiu vu ſzerczu naſſem noſzimo proti G. Bogu, y bliſniemu naſſemu. Troiem pako nachinom moreſze izkazati lyubav proti bliſniemu, naimre: *Laudando abſentem, honorando præſentem, & adjuvando egentem.* Hvalech kadga nazochi ni, chaztech kadaie nazochi, pomaſuchi potrebnoga; vſzi tri nachini hvale jeſzu vredni, ali ov zadni je naipre-

preſtimaneſſi potrebnoga naimre pomaſuch, ar ovem nachinom zmegy oztaleh dveh izkaſuieſze prava iztinzka lyubav, hranech prez vſzakoga intereſſa y plache, one vboge od glada pogibaiuche, oblachech golle od zime vmiraiuche, pomaſuch beteſne na oneh poztelyah tuliko vremena gniuche, od ſzmrada y vſze nevolye komai ſivuche: Ali ſzadaſnie vreme gdeſze gdo takov megy kerſcheniki naiti more? Ni vecs Ferenczev Serafinzkeh koijbi gubavczem rane lizali; Ni vecs Elizabeth Kraliez Vugerzkeh koiebi ne ſzamo po ſpitaleh na mezto deklih ſzluſile betesnem, okolu nyh ſznaſile, nym nyhove grintave glave, y burlave noge rukami ſzvoiemi chiztile, ſznaſile, y kuſſuvale *Pietatis affectu.* Z-velikem pomiluvaniem, ar *Magiſtra omnium bonorum charitas eſt,* Abulenſ. *quæ nihil ſapit extraneum, nihil aſperum,* govori mudri Abulenſis. Meſtricza vſzeh dobroth je lyubav, koie nikai ni ztranzko, nikai ni oſtro, beteſnem pomagati: *Ita enim exercet corda atque corroborat, ut nihil grave, nihil difficile exiſtimet.* Tak jachi ſzercza chlovechanzka lyubav da nikai ſmehkoga nikai teſkoga nechute, nego vſze ſzladko, vſze vugodno, y povolyno. Kak ovu zapoved obderſavaiu oni bogatczi, koiem ſuſki y ſtakori ſitek kvare, kadaſzu pak od koiega vbogoga za niega proſſeni vu ime Boſie, govore daga nimaiu, ako pak na poſzudu? tako nedaduga prez vſure, nikai nemiſzlech, nitiſze kai maraiuch za one Chriſtuſſeve rechi pri Sz. Lukachu: *Benefacite, & mutuum date, nihil inde ſperantes,* Lucæ. 6. v. *& erit merces veſtra multa, & eritis filij Altiſſimi.* Dobro chinete, y poſzugiavaite prez vffania kakovoga Intereſſa ali dobichka od oneh, koiem kai dobra chinite, ali poſzudite, ar placha velika vaſz vu nebu chaka, y poztati hochete ſzini visniega G. Boga: Oh! adda zto jezero krat preſzrechna lyubav kerſchanzka, buduchi ona on preſtimani kincs, koi vſzako ſziromaſtvo premenia na bogacztvo, y iz ſzinov vraſieh premenia na ſzine viſniega G. Boga, y vendar gdeie koga videti ovu Boſiu zapoved obderſavati? ar kuliko vbogeh ſziroticz vidiſze vſzaki dan po vuliczah komai povlachiti, pod

oblukmi, y pred vratmi oneh bogateh almuſtva proſziti, kakſze pak odpravlyaiu? z-oſtremi rechmi, merzkem pogledom, velikem mermraniem, odkud to? Iz pomankania lyubavi. Kuliko vſzakoiachkemi kriviczami, pregonmi, obſanoztmi obterſſeneh vidiſze ſuhke ſzuze tochiti, odkud to? iz pomankania lyubavi y pomiluvania oneh Glavarov koiemſze pritusuiu. Kulike ſupplike podavaiu one vdovicze, ona prez Roditelov oſztavlyena dechicza pred Magiſtratuſſe, Glavare, y Szudcze; kulike kervave ſulye kaſu oni teſaki, ſzlugi, y ſzlusbenicze pred praviczum, terie jedni, y drugi nigdar dobiti nemogu, odkud to? Iz pomankania lyubavi, koiu vſzem kerſchenikom Odkupitel y Zvelichitel nas je dal polek ſzvedochanztva danaſniega Sz. Evang. *Diliges proximum tuum ſicut te ipſum.* Lyubi bliſniega tvoiega, kakti tebe ſzamoga.

Kakſze pak more naibolye, y nailegliе zpoznati ako gdo ovu Boſiu zapoved obderſava? To hochu jednum Hiſtorium pokazati koiu cſtem vu velikom zerczallu Peldih, y je ovakova. Da naimre neki Gozpon chim obilneſſi vu blagu, tem vexi greſnik buduchi, imalie vendar kruto poboſnu y Bogaboiechu Gozpu za Sennu, koia Redovnike je lyubila, y preſtimavala, pripetiloſzeie pak da dva Redovnika putnika navernuliſzuſze bili k-ove Gozpode, y ſzedechi za ſztolom Gozpon y Gozpa z-ovemi Redovniki pri obedu, reklaie Gozpa k-nym, moij dragi Patri povecſtenam kai duhovnoga, kakbiſze zvelichiti mogli, akobi to z-volyum Gozpona moiega bilo, nato y Gozpon recſe y ja takai proſzim da povezte, arbiſze ſelel zvelichiti, liztor da na kratkom povezte, ar za dugo prodecſtvo nemaram, onda jeden zmegy oneh Redovnikov je rekel: Ja vam moia Gozpoda kruto malo rechi povem, ali haſznoviteh, y potrebneh, koie ako vi obderſavali verno budete, ja na obchinzkom ſzudu Boſiem duſſu moiu, koium od mladozti moie G. Bogu ſzluſim, zaveſuiem Bogu za duſſe vaſſe, onda Gozpon recſe, povecſte adda, y ja vamſze z-priſzegum zaveſuiem daie obderſavati hochu; nato Redovnik recſe ovak, Chriſtus Zvelichitel

Ex Append. Exemplor. Spec. Magn. exempl. 12.

nas

nas rekelie vu Sz. Evangeliu: *Omnia quæcumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* Matth. c. 7. v. 12. Vſza koiagod hochete dabi vuchinili vam lyudi, y vi chinete nym, y Duh Sz. po Tobiaſſu Sz. Proroku rekelie: *Quod ab alio oderis tibi fieri, vide ne tu aliquando alteri facias.* Kai necheſ od drugoga tebe ſze chiniti, vigy da kada y ti drugomu kai takvoga nevuchinis: Ako adda ova moy Gozpone obderſavali budete, vu zvelicheniu nedvoite, nato recſe Gozpon, moy Pater iztolnachetemi te rechi, daie bolye razmem, y obderſavati znal budem: Odgovori Redovnik, Gozpone nili iztina dazte velik Gozpon, y kod takov ſelite dabi vam vaſſi podloſniki verni bili, vaſz chaztili, y poſtuvali, vam doztoino ſzluſili, y dvorili? Buduchi pak G. Bog vas Gozpodin, à vi niegov ſzluga, potreba adda da vi nyemu budete verni vu obderſavaniu zapovedih niegoveh, da vi niega ſzamoga chaztite, y hvalite. poſtuiuch preſz: Ime niegovo, y niemu konche po ſzvetkeh doztoino ſzluſite: Drugoch, dabi vi koie dete imeli; nebili ſeleli, y potrebuvali dabi ono dete vaſz poſtuvalo, lyubilo, y zapovedi vaſſe obderſavalo? prez vſzake dvoinozti toie iztina; G. Bog pako je vas miloztivni Otecz, kod vſzaki dan molite, y za Otcza niega zpoznavate, govorecs Otecs nas koiſzi na nebeſzeh, adda kai ſelite dabi vam vaſſe dete chinilo, chinete y vi Otczu vaſſemu nebezkomu. Szuprotivnem pako nachinom vi nebi radi dabi gdo vaſz na ſzmert izkal; dabi gdo vam kai vkral, ali po ſzille vzel; dabi gdo vu vaſſe hiſe praznuval, ali proti vam krivo ſzvedochil; ali dabi poſelel vaſſe blago, ſennu, druſinu; Rauno tak y vi moy Gozponne morate ſiveti, y kakti vambi drago bilo dabiſze vam zadovollchina dala od onoga, koibi vam kai krivo vuchinil, tak chinete y vi, jednum rechium kai hochete dabi vam vuchinieno bilo, chinete y vi drugomu; kai pak neſchete dabi vam vuchinieno bilo, nechinete ni vi drugomu: *Hoc fac, & vives.* Ovo chini, y naveke ſivel budes.

Ova vſza razumeuſi Gozpon rekelie ztanovito ove male

le rechi vredne jeſzu ne ſzamo razmislyene, nego y izpuinene bitti, y hochuſze vſzemi nachini terſziti polek nyh ſiveti, y kaitiſze velikoga krivcza zpoznavam, da naimre vnogem jeſzem vſzakoiachke krivicze vuchinil, y lyuczko poſzvoial, zato naiſze pouſzud razglaſzi, da komuſzem kai naimenſega duſen, naiſze oglaſzi, y plachen od mene napunom bude. Putuiuchi jenkrat putem polek jednoga melina kogaie jednomu ſziromahu chloveku voda razmetala bila, onda zmisliuſſiſze iz oneh rechi kaibi rad dabi tebe vuchinieno bilo, rekelie ſzam ſzobum, dabi ja ovak ſziromah bil, kodie gozpodar ovoga melina, menebi drago bilo dabime gdo pomogel popravitiga, y kvara mentuvati, adda ſzlugi moij odſzedemo od kony naſſeh, y pomozemo ovomu ſziromahu da kvaren nebude, y popravivſi melin, odidoſze ſzvoiem putom, y zeztauſſiſze z-jednem ſziromahom peregrinom od glada pogibaiuchem, doslomuie namiſzel, y ovoſzem obechal vuchiniti, naimre nad vbogemſze ſzmiluvati, ar dabi ja vu ovakovom ztaliſſu bil, menebi drago bilo dabiſze gdo nad menum ſzmiluval, mene nahranil y okrepil, y zato rekelie onomu peregrinu, hodi zmenum y ja hochu tebe za hranu, y opravu prezkerbeti, doiduchi domov, prielie Gozpon onoga peregrina za ruku, y dopelyauſiga pred ſzvoiu Gozpu, rekuchi nye, nut ovoſzemti gozta dopelyal, na koiega zkerb imai damu nikai nebude mankalo, koiemu Gozpa je odgovorila, ztanovito moy Gozpone vrednoie takovomu goztu dobro vuchiniti, za koiegaſze ſzam Chriſtus duſnik jemlye. Y goztechi dobro onoga ſziromaha, vuchinilmuie takai poztelyu napraviti vu druge komoricze polek koieie on ſzam ſzpal ſzvoium Gozpum, okolu pol nochi pochelie on ſziromah za dobremi jeztvinami, koiem morebiti ni bil privchen, jako ſeiati, zdihavati, y k-zadniemu na glaſz krichati, pomagaite lyudi, od ſeie vmiram, na koi glaſz prebudiuſiſze Gozpon, pochelie pitati, kai je to za jeden krich, y gdo krichi? poſzluſſa y Gozpa, koij obodva vzemſi vpamet daie to glaſz nyhovoga ſzuſzeda gozta, dá

naim-

naimre on od ſeie vmira , ondamuie doslo napamet obechanie niegovo, pochne govoriti, ovoie takai ono kaiſzem obechal Bogu moiemu, ar dabi ja bil vu takove ſeie, y vu takovom meztu, gdeſzi nebi znal, niti mogel za napitek pomocſi, menebi drago bilo dabi mene gdo z-napitkom friſke vode pomogel, ah hochu adda y ja niega, vzemſi adda ſzam Gozpon pehar vu ruke, odiſſelie k-zdenczu po friſku vodu,koiu vlekuchi iz zdencza poſkalilamuſzeie noga,y naglaucze vu zdenecz je opal, y vtopilſze, vu zoriu prebudiuſſiſze Gozpa y vzemſi vpamet da Gozpona ni polek nye,peregrin pako odpravlyaiuchiſze na put, ſtimalaie daie Gozpon pri nyem, y daga zprevagia, poztauſi dan; ztaneſze Gozpa gledi, izpitava druſinu gdeie Gozpon? ali za Gozpona nigdor nezna povedati, poyte anda ſzlugi po czirkvah, y po kloſtreh zvedat gdebi moral bitti, opravamuie ovde, à niega ni, kambi moral doſzpeti ? povernuchiſze nazad druſina povedaſſe daga nigder ni, onda Gozpa, nocheſzie hodil po vodu peregrinu, morebiti daie vu zdenecz opal ? vzemete adda ſelezne machke terga po zdenczu iſchete, kogaſzu y nasli, y potegnuli van mertvoga, na vratu koiega zagledaliſzu jeden zlat kolobaricz, na koiem napiſzaneſzu bile ove rechi : Mi Angeli pervo jeſzmo duſſu ovoga zaneſzli vu nebo, negie telo niegovo vu zdenczu merzlo poztalo, ar vu dellu miloſzerdia proti vbogomu ſitek ſzvoi je dokonchal, oh ! ſzrechna ſzmert takova.

Pravo adda je rekel negda Sz. Gregur Papa : *Nihil Deo gratius virtute dilectionis, nihil delectabilius diabolo extinctione charitatis.* Nikai ni G. Bogu dragſega od dobrote lyubavi y miloſzerdnozri proti bliſniemu, nikai ni povolyneſſega vragu od pomankania lyubavi, zakaizato N.N. proſzimvaſz za luybav Boſiu, y za lyubav koiu imate, ali konche imetibi morali proti dufficzam vaſſem predragum y preſz. keruium Chriſtuſſevum odkuplenem obderſavaite zverſſeno ovu danaſniu Zapoved od Zvelichitela dufficz vaſſeh vam danu, lyubech G. Boga, y bliſniega kod ſzebe ſzamoga, ar veli Sz. Anſelmus: S.Greg.Pap.

Nec proximum verè ſine Deo, nec Deum verè ſine proximo poſſumus diligere. Niti bliſniega pravo prez Boga, niti Boga pravo prez bliſniega moremo lyubiti, ar lyubav je jeden dar Boſi zmegy vſzeh darov naipreſtimaneſi kod govori Sz. Bernard: *Charitas donum Dei, quo nullum excellentius, ſicut enim aurum ſuperat metalla, & oleum ſupereminet omnibus liquoribus, ſic charitas ſuperat cæteras virtutes.* Ar kakti zlato je preſtimaneſſe od vſzeh rud, y kakti olye plava zverhu vſzeh vod, tak lyubav zviſſavaſze verhu vſzeh dobrot kerſchanzkeh, y darov Boſieh; iztinaie daie veliki dar Boſi Sz. Vera: *Fides eſt donum Dei*, prez koie ni moguche dabi chlovek G. Bogu drag mogel biti, ar *ſine fide impoſſibile eſt placere Deo.* Vendar veli Sz. Auguſtin: *Cum dilectione fides Chriſtiani, ſine dilectione fides dæmonis.* Z-lyubauium vera kerſchanzha, prez lyubavi vera vraſia, y zato nadalye ov Sz. Otecz govori: *Quicunque ſecundùm regulam veræ charitatis vivit, non homo, vel Angelus, ſed Deus cenſendus eſt.* Koigoder polek Regule prave kerſchanzke lyubavi ſive, ne ſzamo za kerſchenoga chloveka, ali Angela, nego za iztoga Boga moreſze derſati.

S. Anſelm. in Ep. ad Rom. c. 13.

S. Bernard.

S. Aug. l. 10. de Civitat. Dei.

Adda N.N. *Filioli diligamus alterutrum, quia præceptum Domini eſt.* Szinki moij dragi lyubemoſze megy ſzobum kod Bog zapoveda, ar *Qui non diligit, manet in morte.* Koi nelyubi, je ſzuſeny ſzmerti, akoliſze pak lyubimo, y lyubili budemo polek danaſniega navuka moiega to vſzakomu dozta bude k-duſsnomu zvelicheniu, ar *Charitas operit multitudinem peccatorum*, lyubav pokriva vnoſinu grehov, y zato *ſi ſolum fiat, ſufficit.* Ako ſzamo to biva, toieto lyubav med brattium, dozta je. Zato y ja velim, Amen.

OSZEM-

OSZEMNAIZTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Gresna Mislyenia iz szerez chlovechanzkeh izhagiaiucha zrok, y pochetek vszeh grehov jeszu.

Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Matth. c. 9. v. 4.

Zakai miszlite zla vu szerczah vasseh?

AKoszem rauno vnogo vremena potrossil, izchuch y premislyavaiuch kaibi moglo vu chloveku naipovolynessega bitti G. Bogu, y nikai niszem mogel takovoga naiti odlog jednoga jedinoga szercza, kodme vputcheva mudri Hugo Victorinus govorecsi: *Nihil humano corde sublimiùs, nihil nobiliùs, nil Deo gratiùs reperitur; quapropter nil aliud quærit à te, nisi cor tuum.* Nikai od szercza chlovechanzkoga, prestimanessega, nikai plemenitessega, nikai Bogu dragsega nenahagiasze, zakaizato nikai drugo nepotrebuie od tebe ô chlovek, nego szamo szercze tvoie, govorecsi: *Fili mi, præbe mihi cor tuum.* Szinko moy prikasmi szercze tvoie, y G. Bog to nepotrebuie prez oszebuinoga zroka, pokebdob da szercze chlovechanzko je kakti jeden ztan, y prebivali-

Hugo Victor.

Prov. c. 23. v. 26.

ſche vſzeh dobrot kerſchanzkeh, ar vu ſzerczu nahagiaſze prava ſalozt za grehe, y poniznozt, kod Sz. Kraly David go-
Pſal. 50. v. 19. vori: *Cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies.* Szercze zkruſſeno, y ponizno G. Boſe neches odurecſi. Vu ſzerczu
Ad Philip. c. 4. v. 7. nahagiaſze dobrota Sz. Mira: *Pax Dei cuſtodiat corda veſtra.* Mir Boſi nai chuva ſzercza vaſſa, govori Sz. Pavel Apoſt. Vu
Jacob. c. 4 v. 8. ſzerczu nahagiaſze chiztocha: *Purificate corda veſtra.* Chiztete ſzercza vaſſa, govori Sz. Jakop Apoſt. Vu ſzerczu nahagiaſze
Lucæ c. 10. v. 27. prava lyubav Boſia: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Lyubi G. Boga tvoga iz vſzega ſzercza tvoiega, govori Sz. Lukach Evang. Danaſni pako Sz. Evangelium mene vnoge miſzli zaudaie kade govori, da videehi Jesus oneh Piſzczev Sidovzkeh mislenia pochelie nym govoriti: *Ut quid cogitatis mala in cordibus veſtris?* Zakai miſzlite zla vu ſzerczah vaſſeh? adda vu ſzerczu ne ſzamo dobrote, nego y grehi zaderſavaiuſze, y prebivaiu? Ni drugach, arnam to potver-
Matth. c. 15. v. 19. giuie Sz. Mathe Evang. vu 15. delu: *De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, blaſphemiæ.* Ar iz ſzercza izhagiaiu miſzli zlochezte, lyudomorztya, praznozti, lotrie, tatbine, blaznozti, y tako nebiſze ja zkoro znal cheſza prieti, dabiſze neſzpominal iz rechih Duha Sz. koi naſz opomina dabi zeuſzum marlivoztium mi chuvali ſzercze naſſe, ar iz niega ſitek y ſzmert izhagiaiu:
Prov. c. 18. v. *Fili, omni cuſtodiâ ſerva cor tuum, ex ipſo enim mors & vita.* Szinko vſzum marlivoztium chuvai ſzercze tvoie, ar iz niega ſzmert y ſitek izhagia, ſzercze adda naſſe je kod jeden melin, vu koiemſze melya bela y prozta melye, toieto onakova, kakovſze ſitek vu niega doneſze: Szercze naſſe je kod jedan piacz na koiemſze lepa y merzka, ſzladka y ſuhka, preſtimana y priprozta dugovania prodavaiu, kakovaſze naimre na niega donaſſaiu: Szercze naſſe je kod jedan vert, ali czvetniak na koiem razte lepo y vugodno diſſeche czvetie, vſzakoiachke diſſeche y ſzmerdeche, pekuche, y bodeche travicze, kakovagod naſſi vertlyari, toieto naſſa chutenia nuter zaneſsù, odkud polek rechih danasniega Sz. Evang.

kanim

kanim govoriti, y pokazati da vſza zla, y vſzi grehi iz ſzercz naſſeh izhagiaiu, y zato zrok y pochetek vſzeh grehov jeſzu greſna mislyenia naſſa. Poſzluh.

Kulikoie zlo, y duſſeuna neſzrecha imati hotoncze zle miſzli vu ſzerczu ſzvoiem, moremo lehko iz rechih Sz. Mikeaſſa Proroka zpoznati, koi veli: *Væ vobis, qui cogitatis inutile.* Mich.c.i.v.1. Jay vam koij miſzlite ono kai nikai nehaſzne, takſzeie on onomu greſnomu lyucztvu grozil, koie rechi ja dobro premislyavaiuch, velim ovak, da akoſzeie jeden Sz. Prorok za ſzame nehaſznovite miſzli tak oſtro od ztrani Boſie onomu lyucztvu grozil, kakovoga Jay y pomagai, kakoveh kaſtig moraiuſze nadeiati, oni, koij vu ſzvoieh ſzerczah kuhaiu one gizdave, nechizte, nenavidne, y vſzakoiachke druge greſne miſzli, zakai zato velim ja tem takovem koyſze hotoncze zaderſavaiu vu greſneh miſzlah: *Væ! væ vobis, qui cogitatis iniquitatem.* Jay! jay vam koi miſzlite kakovogoder zlo: y tomu zrok daiem ov, z-onem velikem y mudrom Prodekatoru Thomaſu Stoplet: *Origo enim omnium malorum, cogitationes malæ.* Thomas Stoplet. Ar pochetek vſzeh zal, toieto vſzeh grehov, jeſzu miſzli zle, y greſne, ar vuchè mudri Filoſofi: *Nihil volitum, quin præcognitum.* Nikaiſze nepoſele, pervo negſze premiſzli, y zato Sz. Auguſtin vuchi: *Peccatum in tantum eſt peccatum, in quantum eſt voluntarium.* S. Auguſt. Greh na tuliko je greh, na kuliko je z volyum vuchinien, tojezt hotoncze, y zato niedno dello, da pacſe y niedna miſzel ako prem proti koiegod zapovedi Boſie je kai mislyeno, ali vuchinieno, greh ni, niti nemore bitti, doklamſze nezpozna, daie proti Boſie zapovedi ono dello, ali ona miſzel, zato Szin Boſi videchi ſzercza oneh Sidovov: *Qui ſcrutator cordium eſt.* On vu nyh one grehe koieſzu oni miſzlili, kakti vu jednom zerczallu je videl: *JESUS autem ut vidit cogitationes eorum, dixit illis: Ut quid cogitatis mala in cordibus veſtris?* Videuſi pako JESUS miſzli nyhove, rekelie nym, zakai miſzlite zla vu ſzerczah vaſſeh? govori danaſni Sz. Evang. kaiti onie dobro znal da kadaſze vu koiem ſzerczu zle miſzli zakorenè, kruto teſko je nye izkoreniti,

niti, y toga takovoga chloveka na vſzako zlo lahko napelyaiu.

Piſſe Elianus naturalzkeh ztvarih glaſzoviti Piſzecz da vu Orſzagu Libie kruto malo zdenczevſze nahagia, vruchina pak nezgovorna po letu lada; Putniki po onom Orſzagu putuiuch kruto veliku ſeiu terpè, y od velike ſeie vnogi pomiraiu, zato lyudi Orſzaga onoga hotechi nevolynem putnikom z-vodum provideti, vu vedriczah, y drugeh poſzudah znaſſaiu vodu na kriſeputia za okreplyenie putneh lyudih, ali ako oveh poſzud z-vodum napunieneh dobro nechuvaiu, takiſze vkup zpravi vnoſina karvanov, koij vu ſzvoieh klyuneh, y parklyek doneſzu maloga kamenycha, koie vu one poſzude megy vodu zpuztè doklamie kamenychem napune, y vodu van izleiu, potlam pako poſzude one do tehdob klyunmi ſzvoiemi klyuiu, doklamie y razbiu; Rauno tak morem ja recſi da ov ſzvet veſz gorì od vruchine poſeleny telovneh, *Totus mundus in maligno poſitus.* Veſz ſzvet vu zlu poztavlyen ſzuh, y puzt od koiega Sz. Kraly David govori: *In terra deſerta, & in inaquoſa.* Arſze vu nyem kruto malo nahagia vodè miloſche Boſie, tako da vnogi putniki, toiezt greſniki po nyem putuiuchi, od ſeie pogiblyu, ar vnogi y prevnogi ſivuchi vu ſzmertneh grehch vekovechnum ſzmertium vmiraiu, zbok pomankania vode miloſche Boſie: Zato hotechijm G. Bog pomochi, y providetijh vodum miloſche ſzvoie, poztavilie po vſzem ſzvetu vnoge poſzude pune vode nebezke, toiezt miloſche ſzvoie Boſanzke; poztavilie naipervo Sz. Proroke, za nymi Apoſtole, y Navuchitele Czirkvene, za ovemi Prodekatore, Szpovednike, y oztale Redovnike, koiecie napunil vodum Boſanzke ſzvoie miloſche, dabiu neſzrechnem greſnikom delili, y ſnyum duſſe nyhove krepili, y od ſzmerti vekovechne obranili: Ali kaiſze ovem poſzudam pripecha? ono ztanovito rauno kaiſzeie pripechalo poſzudam Libie malo pervo imenuvanem.

Pſal. 62. v. 3.

Takove poſzude ja nahagiam megy Proroki, megy Apoſtolmi, da pacſe y megy iztemi koruſſi Angelzkemi, da menſe od oveh na ztran oztavim; ar gdoie bil megy vſzemi Proroki

roki pravichneſſi, y ſzerczu Boſiemu povolyneſſi od Kralya Davida? od koiega ſzam G. Bog ſzvedochi: *Inveni David virum ſecundùm cor meum.* Naſſelſzem Davida po ſzerczu moiem, y vendar David tak pravichen, tak ſzvet, y G. Bogu tak povolyen, gdo nezna vu kak velike, y ztraſsne grehe, kodie Praznozt, y Lyudomorztvo je opal, ſzada pitam ja, kai ovu preſtimanu poſzudu je izpraznilo vode miloſche Boſie? kai velim tulikoga Szvetcza vu takove grehe prepazti vuchinilo? malo kameniche, drobni peſzek, koie peklenzki karvani vu ſzercze niegovo jeſzu zaneſzli, onoga manguvania, onoga prez potreboche chez obluk vu potok gledania, kaiſze beloga vu nyem giblye, onoga nechiztoga pomislyenia, vu nyem naſzlaienia, y za nym privolyenia, k-zadniemu y praznuvania, y lyudomorztva, ar David za mirouneie vuſivati tela Berſabeinoga, vuchinilie nye muſa Uriaſſa zkonchati: Nut poſzude prazne miloſche Boſie.

Od Prorokov, hodmo vu ſkolu Chriſtuſſevu, ar y onde naidemo takovu poſzudu od peklenzkeh karvanov izpraznienu, neſzrechnoga naimre Judaſſa Iſkariotu, koi tak lepa y plemenita poſzuda puna miloſche Boſie je bil, daie tulika chuda y mirakule chinil, da polek ſzvedochanztva vnogeh Sz. Otczev, iz obſzedeneh lyudi vrage je izganial, ali kaiſzeie pripetilo? oh tuſno y ſaloztno pripechenie! pripetiloſzeie daie on ſzam od vraga bil obſzeden: *Et poſt buccellam introivit in eum Sathanas.* I za zaloſaiem vlezelie vu niega Sathan peklenzki, ar videchi peklenzki karvani ovu preſtimanu poſzudu vodum miloſche Boſie napunienu, niſzu keſznili donezti drobnoga kamenicha, oneh, hochu recſi miſzlih polepneh na blago, koieſzu hitili vu ſzercze niegovo, kod Sz. Janus ſzvedochi: *Cùm diabolus jam miſiſſet in cor, ut traderet eum Judas.* Kadabi vrag jur poztavil vu ſzercze, dabi izdal niega Judas: koiu miſzel pohlepenia za blagom Judas neſzrechni priemſi vu ſzercze ſzvoie y nepreſtimavaiuchi dabimu kai naſkodeti mogla vu malom vremenu napelyalaie ona miſzel Judaſſa daie Meſtra ſzvoiem nevernem ſidovom

Joan. c. 13. v. 27.

Ibid. v. 2.

pro-

prodal, y tem nachinom peklenzki karvani ovu poſzudu jeſzu izpraznili, da ni kaplicza vode miloſche Boſie vu nye ni oztala, y potlam nyuſzu razbili: *Et ſuſpenſus crepuit medius.* I obeſſiuſziſze razpuchilſzeie telo y duſſu na veke pogubil.

Iz ſkole Chriſtuſſeve hodmo megy koruſſe Angelzke vu nebo, y onde hochemo naiti Poſzudu nezgovorne lepote z-vodum miloſche Boſie napunienu, prelepoga Angela Lucifera, koi takie lep y ſzvetel bil, da megy vſzemi Angelzkemi duhi ni imel ſzebe vu lepote para, koiega Sz. Prorok Ezekiel ovak lepo izpiſzuie: *Tu ſignaculum ſimilitudinis, plenus ſapientiâ, & perfectus decore, in delitiis paradiſi fuiſti; omnis lapis pretioſus operimentum tuum, perfectus in viis tuis à die conditionis tuæ, donec inventa eſt iniquitas in te.* Ti ò Lucifer zlamenie ſzpodobe Boſie, pun mudrozti, y zverſſen vu lepote, vu naſzladnoztiah nebezkeh jeſzi prebival; vſzem dragem kameniem jeſzi pokriven y odeven bil, vu vſzem bilſzi zverſſen od dneva ztvorenia tvoiega, doklamſzeie nasla hudoba vu tebe, ali kaiſzeie ove tak lepe, plemenite, y preſtimane poſzude pripetilo? Sz. Ezekiel Prorok odgovaria y vſzvemu ſzvetu na znanie daie govorecſi: *Et elevatum eſt cor tuum in decore tuo, perdidiſti ſapientiam tuam in decore tuo, nihili factus es, & non eris in perpetuum.* Iz viſzloſzeie ſzercze tvoie, vu lepote tvoie, pogubilſzi mudrozt tvoiu vu lepote tvoie, na nikaiſzi doſzpel, y nikai vekoma budes, ò ali zakai jedne tak lepe y plemenite ztvari, jednomu Herczegu Seregov Angelzkeh, tak oſtra kaſtigaſze daie? za kakovo greſno dello nailepſi Angel na naiodurneſſega vraga je ptemenien, y iz viſzine nebezke vu glubinu peklenzku hitſchen? znati ſelete zakai? oh Boſe! jedna ſzama ſzamehna miſzel gizdava, daſzeie naimre on vu ſzvoie lepote, y plemenſchine izviſzil, y izgizdal, hotechiſze viſniemu G. Bogu priſzpodobiti, kod Sz. Iſaias Prorpk niegove rechi napervo donaſſa: *Aſcendam ſuper altitudinem nubium, ſimilis ero Altiſſimo.* Hochuſze podignuti zverhu oblakov, y ſzpodoben budem viſniemu, nut vigyte ſzad y premiſzlete N.N. nakai jedna ſzama ohola miſzel je

Ezech. c. 28. v. 12. & 15.

Ibid. v. 17. & 19.

Iſaiæ c. 14. v. 14.

tak

tak lepoga Angela napelyala, dagaie iz nebezke viſzine, vu peklenzku glubinu hitila, y iz nailepſega Angela na naiodurneſſega vraga premenila, koiega izpitava Sz. Iſaias Prorok: *Quomodo cecidiſti de cœlo Lucifer, qui mane oriebaris? qui dicebas in corde tuo, in cœlum conſcendam, ſuper aſtra Dei exaltabo ſolium meum.* Kakſzi opal iz neba Lucifer, koiſziſze vu jutro, toieto na pochetku ztvorenia tvoiega tak lepo ſzvetil? koiſzi govoril vu ſzerczu tvoiem, vu nebo hochu ztupiti, zverhu zvezd Boſieh podignuti hochu tronus moy, aligaie vffanie vkanilo, ar veli Duh Sz. po mudrom Salamonu: *Perverſæ enim cogitationes ſeparant à Deo.* Greſne miſzli razluchuiu od Boga, y vu pekel poſſilyaiu onoga koiſze hotonczé vu nyh zaderſava, naſzladuie, y knym privolyuie, kodſzeie to z-nevernem Judaſſem, y gizdavem Luciferom pripetilo, y do danasniega dneva z-neizbroienemi greſniki Bogbi hotel dabiſze nepripechalo. Ibid. v. 12, & 13. Sap. c. 1. v. 3.

Szada hodmo za Luciferom iz neba vn pekel, k-naipervomu ſzuſniu Luciferovomu, naimre Cainu, koiegaie Lucifer naipervoga iz nazloba, vu Nenavidnozt proti Bratu ſzvomu Abelu napelyal, ar kadabi ova dva bratta Cain, y Abel G. Bogu aldove alduvali, ogledalſzeie G. Bog na aldov Abelov, à na Cainov ni: *Reſpexit Dominus ad Abel, & munera ejus; ad Cain verò, & ad munera illius non reſpexit.* Ogledalſzeie G. Bog na Abela, y na dare niegove; na Caina pako y na dare niegove niſze ogledal, to videchi Cain raſzerdilſzeie, porulilie obraz ſzvoy, pochelie na kriſeg gledati ſzvoga bratta Abela, y iz nenavidnozti pochelgaie nazlobuvati, doklamgaie y zkonchal, zkonchauſi bratta vu miloſche Boſie je zdvoil, natuliko daie on ſzam G. Bogu odgovoril: *Major eſt iniquitas mea, quàm ut veniam merear.* Vexaie hudoba moia, neg dabi ja oproſchenia vreden bil, toieto, hotelie recſi, akoprem ti ò G. Boſe jeſzi miloztiven, y miloſche tvoie ni kraia niti koncza, vendar jaſze zpoznavam tak velikoga greſnika, da miloſche tvoie, y oproſchenia grehov moieh niſzem vreden, y tako vu ſzvoie hudobe obztauſi neſzrechno je poginul, y naipervi vu pekel za Luciferom doſſel. Gen. c. 4. v. 4. & 5. v. 13.

Nut ſzada N.N. ova chuiuch gdoſze nepreztraſſi, y vu velike pogibeli za gizdavem Luciferom, za nenavidnem Cainom, y pohlepnem Judaſſem vu pekel poyti, nezpozna, ar gdoie on, koiemu kada teda one gizdave, nenavide, za blagom pohlepne, a naibolye pak nechizte miſzli vu glavu nedoidu? koie ako pak vu ſzercze puztì, vu nyh hotonczè zadersì, naſzladuie, y privoli, vu kulike ſzmertne grehe niega zapelyuiu? vu koich grehch kuliko leth vnogi ſivu, koich ni Popi, ni Fratri, ni Prodekatori, ni Szpovedniki zeuſzemi ſzvoiemi navuki, proſniami y groſniami, iz oneh navadneh nechizteh grehov nemogu izpelyati one Lotriſſe, y Praznike: Nemogu onem tatom, tolvaiem, vſuraſſem, zkupczem dopovedati dabi one tatbine, y vſure povernuli, na koie nyhovo pohlepno mislyenie je napelyalo, niti mogu one ſzerditcze, nenavidne, gizdave pregovoriti na lyubav kerſchanzku, y tako ni moguche dabiſze ti takovi prez oſzebuine miloſche Boſie zvelichiti mogli. Ar govori S. Iſidorus:

S. Iſidorus. *Cogitatio parit delectationem, delectatio conſenſum, conſenſus conſuetudinem, conſuetudo neceſſitatem, neceſſitas deſperationem, deſperatio mortem, & æternam damnationem.* Miſzel poragia naſzladnozt, naſzladnozt privolyenie, iz privolyenia biva navada, iz navade potrebchina, iz potrebchine zdvoinozt, zdvoinozt zaudaie ſzmert, proklecztvo vekovechno, y taki pridaie Sz. Otecz: *His, inquit, omnibus componitur catena, quibus voluntas noſtra captiva tenetur, & trahitur ad tartara.* Ovemi, veli, vſzemi nachini napravlyaſze lancz, zkoiemſze volya naſſa veſe, y vu pekel vleche, toie miſzlenie, naſzlaienie, privolyenie, navada, jeſzu kakti jedne veruge iz koiehſze lancz plete, koiem lanczem volya naſſaſze veſe, y duſſa od vragov vu pekel vleche: Zakaizato zrok zadovolyen ima Chriſtus Odkupitel nas vu danaſniem Evangeliumu ne ſzamo Piſczem Sidovzkem, nego y vſzemu narodu chlovechanzkomu krichati: *Ut quid cogitatis mala in cordibus veſtris?* Zakai miſzlite zla vu ſzerczah vaſſeh? y vendar malo gdoſze iz oneh vſzakoiachkeh greſneh miſzlih, na ſzpovedi tuſi, joſche menie

nie ſaluie, ter naimre zmegy ſenzkoga ſzpolla perſon mladeh, za koie miſzli, akoli ſzpovednik na ſzpovedi pita? odgovariaſze od bedazteh lyudi, jeſzem miſzlil, ali niſzem chinil, kulike onem mladenczem, y divoikam po dnevu, y po nochi miſzli nechizte chez glavu vu ſzercze dohagiaiu, vu koiehſze hotoncze zaderſavaiu, naſzladuiu, privolyuiu, iſchu prilike za zeztatiſze z-onemi koie lyube, za koiemi omilaiu, terſze vendar nekoij nemaraiu, nekoie ſzramuiu iz nyh ſzpovedati, y ako ſzpovedaiu, to lebudi kak chinè, prez zlamenia prave ſalozti, vffaiuchiſze vu ſzvoia dobra dela, kod vu pozte, molitve, y druge dobrote, vu koieh G. Bogu ſzluſe.

Ali ja tem takovem odgovariam ovak, da ako oni budu oſtreie poztili, y tela ſzvoia vſzakoiachkemi nachini trapili gorie, neg Sz. Pavel, Anton, Hilarion zeuſzemi naiſzveteſſemi Puſcheniki, y Pokorniki; ako vu vexe poniznozti, y ſziromaſtvu budu ſiveli, negie ſivel Sz. Ferencz Serafinzki? ako vecs Heretnikov y poganinov obernu na Sz. Veru, negie obernul Sz. Ferencz Xaverius; Ako budu imeli vecs naimov vu nebu negſzu imeli vſzi Szveteczi, y Szveticze Boſie, z-iztum Nebeszkum Kraliczum MARIUM Dev. od cheſzaſze dalye nemore recſi, ter ako jednum ſzamum greſnum miſzelyum hotoncze zagreſſe, iz nye neſzpovedu, y prez pokore umru, vſza nyhova dobra dela, nyh nebudu mogla oſzloboditi od zkvarenia vekovechnoga. Kod to poſzvedochiti morem kratkemi Hiſtoriami, y naipervo onum, koiu cſtem: *In Dominicali Canofilo.* Na danasnu Nedelyu napervo danum, koiu drugach izpiſſuie glaſzoviti Piſzecz Hiſtorijh Joannes Cluniacenſis.

Daie naimre bila nekoia vdovicza velika Gozpa kruto poboſna y Bogaboiecha, koia od vſzeh, à naibolye od Biſkupa kod Szpovednika ſzvoiega za Szveticzu bilaie ſtimana y derſana, koia neki dan zagledauſſiſze vu jednoga Biſkup ovoga Inaſſa, doslaieie na pamet jedna nechizta miſzel proti niemu, vu koieſzeie naſzladuvala, koiu miſzel neſtimaiuch vnogo za ſzmertni greh, zato nitiſzeie ſzpovedala iz nye; Joan. Raul. Cluniac. in Itinerar. Paradiſi ſer. 11. de pœn. Infern.

pripetiloſzeie pak daſzeie zbeteſala na ſzmert, vu kolem betegu duh pekleni doneſzelieie napervo onu miſzel, vu koie kod y pervo pochutilaie veſzelye y naſzladnozt, ali k-nye ni privolila kod ni pervo, ali kod ni vu perveh ſzpovedah, tak ni vu one zadnie ſzpovedi niſze tufila Biſkupu ſzpovedniku ſzvomu iz one miſzli nechizte, y tako vmerlaie, y kod jedna ſzveticza od vſzeh, à naibolye pako od Biſkupa Szpovednika ſzvoga preſtimavana, zakopanaie bila, za koiu Biſkup drugu noch Boga molechi, akobi morebiti za kakovu malu fallingu morala nye duſſa vu Purgatoriumu terpeti, po Boſiem prepuſcheniu videlie kakſzu one vdovicze duſſu vragi na roſteru pekli, y opitauſi zrok, kakovbi moral bitti one tak ztraſsne nye muke? koiamuie odgovorila, da za ſzamu jednu nechiztu miſzel iz koieſze ni ſzpovedala, ariu za tak velik greh ni derſala, na veke je zkvariena. O Boſe! à kai bude iz onch, koij vu tulikeh odurneh vſzakoiachkeh nechizteh greſneh miſzlah zaderſavaiuſze hotoncze, naſzladaiu, y k-nym privolyuiu, terſze iz nyh neſzpovedaiu, nitiſze ſaluiu, neſtimaiuchie za velike grehe pokehdob daijh z-dellom neizpuniuiu.

In Spec Exempl. Diſt. 9. Exem. cc.

Drugu cſtem vu velikom Zerczallu Peldih, koiu drugach izpiſzuie Jacobus de Paradiſo Cartuſienſi od jedne poboſne Divoiachke perſone, koiaie tak oſtro y poboſno ſivela da od vſzeh za ſzvetu je derſana bila, zbeteſauſſiſze y ova na ſzmert, ſzpovedalaſzeie jednomu Redovniku chizto iz vſzeh ſzvoich grehov odlog ſzame ſzvoie duhovne gizdozti, y preminula vu glaſzu ſzvetozti pri vſzeh, iz ſzveta ovoga, drugi dan po Boſiem prepuſcheniu izkazalaſzeie nye duſſa Szpovedniku vſza cherna, y kod jedno zrraſſilo, na koie vigenie preztraſſilſzeie Redovnik, y opital gdoie, koiemu duſſa je odgovorila, jaſzem duſſa one divoike koiaſzem za tak poboſnu bila derſana, y bilaſzem poboſna, trapilaſzem telo moie vſzakoiachkemi nachini, chuvalaſzemſze greha kakſzem naibolye znala, y mogla, vſzemi Sz. Sacramenti provigiena iz ovoga ſzveta preminula, kod to ſzam dobro znas, ali oh

tuga

tuga, y ſalozt! da povſzem tom naveke jeſzem zkvariena, y ro zbok niednoga drugoga greha, nego zbok ſzame gizdozti duhovne, naſzladuiuchiſze vu moiem poboſnom ſivlyeniu, y znaſſaiuchiſze zbok niega zverhu drugeh lyudi, y nederſechi toga za tulik greh, iz niegaſze niſzem ſzpovedala, zato zbok niega na veke vu glubinu peklenzku jeſzem oſzugiena, ovo zrekuchi duſſa neſzrechna, neztaloieie.

Ali ona koiaſze vu ovom iztom Zerczallu Peldih, rauno taki pred ovum gornium cſte je vnogo ztraſsneſſa, koiu drugacs piſſe Wilhelmus Lugdunzki Biſkup od onoga Puſchenika, koi vnogo leth vu puſchine oſtru pokoru chinechi, poboſno, y ſzveto G. Bogu ſzluſechi, zbeteſauſſiſze na ſzmert vuchinilie doyti k-ſzebe Opata iz bliſniega Kloſtra, dabiga Sz. Sacramenti Czirkvenemi providel, y kadabi Opat z-jednem drugem ſzvoiem fratrom iſſel k-beteſnomu Puſcheniku neſzuchi ſzobum Sz. Sacramentum za pricheztitiga, y iduchi zvoncheczem zvonechi, kai zachulie nekoi tolvay vu one puſchine, potekelie za glaſzom zvoncza gledat, kaibi to bilo, y doiduchi do Puſchenikove Celicze, naluknulſzeie nuter, pogledal y premiſlyaval onoga Puſchenika tulikum poboſnoztium vmiraiuchega, pochelie ne ſzamo miſzliti nego y govoriti, oh! dabi mene ovak ſzrechno mochi moy ſitek dokonchati, kai razumeuſi on vmiraiuchi Puſchenik, pomiſzlilie ſzam vu ſzvoiem ſzerczu, akobi hotel ovak vmreti, potrebabi tebe ovak ſiveti, kodſzem ja ſivel, y vu one miſzli gizdave neſzrechnu duſſu je zpuztil, koiega videchi tolvai mertvoga, potekelie za onem Opatom, veſz zkruſſen za grehe, y ſelechiſze ſzpovedati, on frater pako iduchi proti Kloſtru za Opatom ſuhkoſzeie zplakal, buduchimu od Boga obznanieno zkvarenie onoga Puſchenika, na koiega Opat ogledauſſiſze, y hotechiga opitati zrok onoga placſa, ondaſzeie on fratrek rozgotom naſzmeial, y zapovedaufimu Opat damu povè zrok onoga placſa, y ſzmeha, koiegamu y pove kaimuie od G. Boga ochituvano bilo, kak naimre, y zakai onoga Puſchenika duſſu vragi jeſzu vu pekel odneſzli, Tol-

Ibid. Exem. 199.

vaievu pako Angeli vu nebo jeſzu zaneſzli, onoga zbok gizdave miſzli jedne ſzame, ovoga pako zbok velikoga zkruſſenya za grehe, arſzu obodva vmerla, za zpoznati Opat jeſzuli obodva vmerla, vernulſzeie nazad y naſſelie na putu tolvaia, a puſchenika na ſzvoie poztelye mertvoga. Oh! kak pravo adda pravo govori Duh Sz. *Perverſæ enim cogitationes ſeparant à Deo.* Greſne miſzli razluchuiu od Boga, kodſzu razluchile ne ſzamo Caina, Judaſſa, onu Vdoviczu, onu Divoiku, y ovoga Puſchenika, nego y vnoge neizbroiene greſnike y greſnicze: *Quia abominatio Domini cogitationes malæ.* Ar G.Bog oduriava greſne miſzli, y one koijſze znaiuch hotoncze vu nyh zaderſzavaiu, y naſzladuiu. Oh Boſe vſzamoguchi! za jednu kratku miſzel, za jednu hipnu naſzladnozt, tak ztraſne vekovechne muke peklenzke? *Oh ſortem lugendam!* krichi Sz. Baſilius y ja ſnym ;zkupa, *poſt jejunia multa, poſt durum vitæ genus, poſt longas ad Deum preces, poſt uberes lachrymas effuſas, poſt denique annorum 30. 40. abſtinentiam, nudum omnibus, ac tot laborum mercede privatum reperiri.* Oh neſzrecha kervavemi ſzuzami vredna izplakana bitti! za vnogemi pozti, za oſtrem ſivlyeniem, za dugemi molitvami, za guztemi ſzuzami, za 30. 40. leth traplyeniem tela, praznogaſze prez vſzakoga naima, y plache pri Bogu naiti, ter zakai? za jednu kratku miſzel proti koiegod zapovedi Boſie, zbok koie ovi tri malopervo imenuvani tuliko leth, vu tulike oſtroche y ſzvetozti ſivuchi, vendar oh ſalozt! na ſzudu Boſiem nasliſzuſze prazni prez vſzakoga naimenſega naima pri Bogu, y zato na vſze veke vu muke peklenzke oſzugieni, y od Boga razlucheni, ar *Cogitationes perverſæ ſeparant à Deo.* Miſzli greſne razluchuiu od Boga.

Sapient. c. 1.

Prov. c. 15. v. 26.

S. Baſil. hom. 21. in Prov.

Akoli je adda tomu tak, hotte miſzliti, y recſi vnogi daſzu tak ſkodlive miſzli: *Et quis poterit ſalvus fieri?* Gdoſze bude mogel zvelichiti? ar nikoga ni koibi kada teda kai zloga nemiſzlil, y zato: *Væ! væ nobis!* Jay! jay nam! Tem takovem odgovariam z-jednem velike mudrozti Piſczem ovako: *Mentem non infeſtari malis cogitationibus impoſſibile eſt.* Ni moguche

Rudolph. à Toſigna.

guche dabi pameti naſſe nebile bantuvane od greſneh miſzlih; pacſe kod ſzvedochi Joannes à S. Geminiano, chimie koi chlovek poboſneſſi, chimſze bolye G. Boga boi, y niegove zapovedi terſziſze obderſavati, tem gorſem mislyeniem je obterſen. *Cogitationibus immundis maximè infeſtantur homines devoti.* Joan. à S. Gemin.

Mislyeniem nechiztem naibolyeſzu traplyeni lyudi poboſni; Ali ovdeie potrebno obiachitiſze navukom Sz. Gregura Pape, y niega dobro zapametiti, y je ov: *Quantumcumque immunda ſit cogitatio, mentem non polluit, ſi ratio non conſentit.* S. Gregor. Pap ſuper Ezech.

Nai ima gdo kakove god nechizte miſzli, pameti neoſzmrade, niti duſſe neſkode, ako razum knym neprivoli, y Sz. Auguſtin pridaie: *Aliud eſt pravas cogitationes ſentire, aliud eſt illis conſentire.* S. Auguſt.

Drugoie greſne miſzli chutiti, drugoie knym privoliti, ar kakti mi nemoremo vuchiniti dabi muhe na glave naſſe ne letale, kak vnogo menie moremo zapachiti greſnem miſzlam dabinam na pamet nedosle, nego kakgod iz glave naſſe muhu tiramo kadà pochutimo danaſz bode, y bantuie, tak duſni jeſzmo greſne miſzli iz pameti naſſe tirati, kadaie chutimo, y poznamo danam ſkode, daſzu proti Boſie zapovedi. *Neque contriſtari debemus, ſi in cogitationes malas inciderimus, verùm ſi in tentatione ſuperati fuerimus*, govori Sz. Bernard: S. Bernard. lib. Medit.

Nitiſze ſaloztiti moramo, akonam greſne miſzli vu glavu doidu, nego ako vu nyh obladani budemo: *Dæmonum enim eſt malas cogitationes ſugerere, noſtrum eſt iis non conſentire, nam quoties reſiſtimus, toties diabolum ſuperamus, Angelum Cuſtodem lætificamus, Deum honoramus.* idem ibid.

Vraſi poſzel je poduſzavati chloveka greſnem mislyeniem, naſſa duſnozt je proti nyemuſze boriti, y neprivoliti, ar kulikogod krat ſzuprotiſze poztavimo, y nye odbiemo, iz glave y ſzercza nye van iztiramo, tulikokrat vraga obladuiemo, Angela naſſega Chuvara razveſzelyuiemo, G. Boga chaztimo, y nam korune nebezke pri Bogu zadobivamo, ar veli Sz. Pavel Apoſt. *Quoties reſtiteris, toties coronaberis.* Kulikogod krat ſzuproti greſnem miſzlam tiſze oboris, tulikokrat korunien budes; Tako potrebaie zklenuti y recſi, da akobiſze gdo naſſel

ſel (kai kruto teſko je veruvati) koga nebi nigdar nikakva greſna miſzel bantuvala: Ali pak koibi od vſzakoiachkeh greſneh miſzlih bantuvan bil, terſze nebi proti nym boril, negobiſze nym podaval, vu nyh hotonczè zaderſaval, naſzladuval, y knym privolyuval, nieden od oveh ovakoveh ni korune, ni naima pri Bogu nebi imel, y teh takoveh Bogbi hotel dabi vexi del nebilo. I zato govori Sz. Pavel. *Non coronabitur, niſi qui legitimè certaverit.* Nebude korunien nego ſzam on koiſze proti greſnem miſzlam doztoino voiuval bude, odkud Sz. Bernard opomina vſzakoga Boſiega kerſchenika: *Quantâ igitur maximâ celeritate poterit, ſordidas malarum cogitationum muſcas in primo ſtatim limine abigas.* Kak y kuliko naiberſe zpoznas da tebe vu glavu doleti kakova greſna miſzel, koiate pochinia ſegutliti y naſzladnozt podbadati takiſze proti nye obori, y vſzemi nachini zkerbi nyu iz glaveſzi izbiti, kakti god z-muhum chinis, koia muha vecs krat chimſze bolye tira, temſze guſche povracha, tak da chloveka kakti neterplivnoga chini, y pazi kakiu zatuchi more, rauno tak potrebnoie z-greſnem mislyeniem chiniti.

a. ad Tim. c. 2. v. 5.

3. Bernard. loc. cit.

Morebitiſze naide gdo koibime rad opitati navuka kakbi mogel y moral greſne miſzli odbiati? Tomu odgovariam z-onem obchinzkem govorieniem: *Clavus clavum pellit.* Kada hoche gdo kakov klin iz dreva iz bitti, nili iztina daga z-drugem klinom izbia? Rauno tak mora vſzaki one greſne od vraga vu glavu zabiene miſzli, drugemi dobremi miſzlami izbiati: Naipervi klin je ſzpomenek muke y ſzmerti Chriſtuſſeve, koi klin je tulike jakozti, da vſzi klini greſneh miſzlih moraiumu mezto dati: *Tanta eſt vis paſſionis Chriſti, quòd ſi eam in mente firmiter haberemus, nulla libido peccati, nulla prævalere poteſt invidia.* Tulike jakozti je muka Chriſtuſſeva, da dabiu ztalno na pameti imeli, nikakvo nechizto poſelenie, nikakva nenavidna, ali koia druga greſna miſzel nebi pri uaſz mezta imela. Drugi klin je ſzpomenek ſzmerti, daie naimre jenkrat vmreti, telu na gnoyſze obernuti, à duſſe na ſzud Boſi poyti, y od vſzeh greſneh miſzlih, koie telu niſzu ni-

Idem ibid.

kai

kai haſznele, Szudczu nebezkomu oſter rachun dati. *Nihil enim revocat ſic à peccato, ſicut mortis continua meditatio*, veli Sz. Auguſtin. Nikai tak chloveka nechuva, y neodvracha od greha, kak mislyenie od ſzmerti, y to ſzam Duh Sz. potverguie: *Memorare noviſſima tua, & in æternum non peccabis.* Szpomeniſze kaiſzi, y nakaitie doyti, po ſzmerti kamtie poyti, y nigdar vecs nazad nedoyti, kai ako dobro premislyaval budes, budeti vu zabicze piti, y jezti, à vnogo bolye greſſiti, ar veli nadalye Duh Sz. *Qui timent Dominum, præparabunt corda ſua, & in conſpectu illius ſanctificabunt animas ſuas.* Koijſze Szudcza nebezkoga boie, chizta derſali budu ſzercza ſzvoia od vſzake naimenſe greſne miſzli, y tako ſivuchi poſzvetiti hote dufficze ſzvoie, Amen. S. Auguſt. Eccl.c.7.v. 40. Ibid.c.2. v. 20.

DEVETNAIZTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Na Szudu Boſiem nikakva izprichavania mezta nimaiu.

At ille obmutuit. Matth.c.22.v.13.

On pako zanemelie.

Otlambi on veliki Navuchitel Narodov Sz. Pavel Apoſt: bil vnoſinu Sidovzkoga lyuczтva na veru kerſchanzku obernul, boiechiſze dabiſze od nye neodvernuli, y pak vu blyuda ſzvoga ſzlepotu nepovernuli, guztokrat je on nye opominal oſtro, y nagovarial kak ztalni vu vere kerſchanzke obztati moraiu, govorecſi nym ovak:

Ad Hebr. c. 10. v. 26. *Voluntariè enim peccantibus nobis, poſt acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur hoſtia pro peccatis.* Hotechijm recſi, vidis ô moie drago lyucztvo, tiſzi ſzada zpoznalo pravu iztinzku veru kerſchanzku katolichanzku, y vu nyuſziſze podalo, pazi dobro da vu nye ztalno do ſzmerti budes, ako ſeleies vu vekovechno veſzelye nebezko doyti, y ſzvetlozt licza Boſiega vuſivati, y vecs nazad vu tvoy blud, y ſzlepotu tvoie krive vere daſze nepovernes, y znovich nezagreſſis, ar ako znovich zagreſſis? vſzi tvoij aldovi dobreh del prietni nebudu pri Bogu, nitiſti pomagali kai budu k-duſsnomu zvelicheniu. Negote bude chakal ztraſſen ſzud Boſi, na koiegati bude poyti, y ogeny vekovechni muk peklenzkeh vu ko-

Ibid. v. 27. ieti bude doyti. *Terribilis autem quædam expectatio judicii, & ignis æmulatio, quæ conſumptura eſt adverſarios*, govori nadalye Sz. Pavel. Ztraſſen pako ſzud chaka, y ogeny vekovechni protivnike Sz. Vere, koi nyh naveke zkonchati hoche, zakaizato *Horrendum eſt incidere in manus Dei viventis.* Ztrahota velika je vpazti vu ruke ſivoga Boga. Tako y ja tebe danaſni dan krichim ô moie N. lyucztvo, koiemuſzem do ſzada rech Boſiu nazveſchal, y koieſzem od ztrani kralya nebezkoga pozaval na ono Goſchenie, koiecie za vſzeh naſz pripravil polek ſzvedochanztva danaſniega Sz. Evangeliuma. *Dicite Invitatis, ecce prandium meum paravi.* Hodete moy Dvorianiki S. Apoſtoli y Prodekatori povecſte pozvanem daie obed moy gotov, y obznanete da vſzaki mora doyti vu ſzvadbench ſzvitah, toieto vu nove ſznaſne, lepe oprave; kodſze y dan danaſni od ſzpametneh lyudi obderſava, da kadaſzu od koiega velikoga Gozpodina pozvani vu gozti; ali na ſzvadbu, vſzakiſze terſzi vu lepe ſznasne oprave pokazati, boiechiſze dabimuſze nepripetilo, kod onomu, od kogaſze danaſni Sz. Evang. ſzpomina, koiemuie kraly rekel: *Amice, quomodo huc intrâſti, non habens veſtem nuptialem?* Priatel, kakſzi ſzimo doſſel, nimaiuchi halye ſzvadbene? kai chuiuchi on Gozt od velikoga ztraha zamuknulie, niti jedne rechi ni mogel odgovoriti: *At ille obmutuit*, onda zapovedalie kra-

ly

ly ſzlugam daga na rukah y nogah zveſu y vu temnieżu hite, kade bude plach y zubno ſkripanie. *Ligatis manibus, & pedibus, mittite eum in tenebras exteriores, ibi erit fletus, & ſtridor dentium.* Zverhu toga jaſze nemorem zadozta nachuditi da ov nevolyni chlovek nebuduchi tat, niti Ludomorecz, ni loter, ni blaznik, niti nikakov velik zlochinecz, y vendar je oſzugien na tak ztraſsnu muku, nego ſzamo zato da ſzvad bene oprave ni imel na ſzebe; y joſche bolyeſze chudim nad tem daſze on ni branil, izprichaval, molil za miloſchu, buduch da to vſzaki chlovek od nature ima branitiſze kulikoie moguche, izprichavati kai naibolye, moliti kai naiponizneie, kadaſze vidi na kakovu kaſtigu oſzugienoga, ter naimre kadſze krivcza nepoznava. Ov pako *Obmutuit.* Zamuknulie, y kakti nem je poztal, jeda morebiti ni mogel naiti kakovoga zroka zkoiembiſze bil mogel izprichati? Nili mogel recſi da ni znal daie takova oprava potrebna, ali pak daie morebiti ni mogel izmeccſi buduch ſziromah, ali konche daiuie zabil, ali ni vtegnul oblechi? y vendar on ſzvoieh vuzt ni odperl, nego taki *Obmutuit.* Zamuknulie y zanemel, kakovbi adda tomu zrok moral bitti? Chuiem dami vſzi Sz Otczi odgovariaiu, naimre pako Sz. Gregur Papa, daie zato zanemel, kaitie bil figura y ſzpodoba vſzakoga greſnoga chloveka, koi ſzmradnum Conſcienczium doide pred Szudcza nebezkoga, koiega duſſa kad pred ſzudcza doide vſzakoiachkemi grehi zakalyana, nebudeſze znala, niti mogla kak izprichati, *At ille obmutuit*, veli Sz. Gregur zverhu danaſniega Sz. Evang. *Quia in illa diſtrictione ultimæ increpationis omne argumentum ceſſat excuſationis, quippè quia ille foris increpat, qui teſtis conſcientiæ intus animam accuſat.* Ar na onom ſzudu zadniega karania, y rachunov davania, mezta nikakvoga nima nieden zrok izprichavania, ar on zvuna ſzudi, koi je ſzvedok nuterni vſzeh grehov, y zato Sz. Job veli: *Si repentè interroget, quis reſpondebit ei?* Akonaſz na naglom nepripravneh potegne na ſzvoy ſzud, gdo bude znal, y mogel niemu odgovoriti? Kai rauno y mene je genulo N.N. danaſz pokazati, kak na ſzudu

S. Gregorius hom. 28. in Evang.

Job. c. 9. v. 12.

Boſiem greſniki hote zanemeti, ar nikakva izprichavanìa tamo mezta nebudu imela, daſze bude vſaki terſzil pripraven derſati. Poſzluh

Da vſzaki greſni chlovek, naimre pako ſenzki ſzpol, y naibolye mlade perſone pripravlyaiuchiſze k-Sz. Szpovedi vecs miſzle kakbi mogle ſzvoie grehe pred Szpovednikom izprichati, dabi ja rekel daie to prava iztina, ſtimam da nebi krivo rekel; Daie pak vſzaki zvun Szpovedi pred drugemi zakriva kuliko naivecs zna y more, to vſzaki ſzpametni koi hoche pravo govoriti, mora valuvati, y potverditi, da paſze na potvergienie ove iztine, nahagiam peldu vu Sz. Piſzmu vu knigah Poroda, kak naimre Sikem Szin ztarcza Hemora zagledauſi mladu lepu Goſzpodichnu Dinu, vu koiuſzeie zalyubil, zgrabiliuie, y ſziluieie vuchinil ozkruniuſi nye Di-
Gen.c.33.v. voiachtvo: *Egreſſa eſt autem Dina filia Liæ, quam cùm vidiſſet*
1.2. *Sichem filius Hemor princeps terræ illius, adamavit eam, & rapuit, & dormivit cum illa, vi opprimens virginem.* Izeslaie pak bila Dina, veli Sz. Piſzmo, kchi Lie, koiu kadabi videl Sikem Szin Hemora, herczeg zemlyè onè, zalyubilſzeie vu nyu, y zgrabiliuie y ſzpalie ſnyum ſzilum ozkruniviſi Divoiku, y potlambi ſzvoiu nechiſztu naſzladnozt ſnyum bil izpunil, poſſelie onda k-otczu ſzvomu, proſzechiga dabimuſze dopu-
v.4. ztil z-Dinum oſeniti: *Et pergens ad Hemor Patrem ſuum, accipe, inquit, mihi puellam hanc in conjugem.* Poſſelie k-Hemoru otczu ſzvoiemu proſzechiga moy dragi otecz vzemi ti mene za Sennu ovu lepu divoichiczu Dinu, ſtimate morebiti N.N. da ov mladi Herczeg Sikem je povedal otczu ſzvomu, pſzinu ſzvoiu, koiuie Divoichicze Dine vuchinil? rauno, kakov
v.21. adda zrok napervo daie? veli: *Viri iſti pacifici ſunt, & volunt habitare nobiſcum.* Bratia Gozpodichne Dine jeſzu lyudi tihi y mirovni, koij ſele znami prebivati: Ali zakai ò Sikem nepovedas pravoga zroka otczu tvomu zbog koiega ſelis Dinu za Sennu imeti? zakai velim nepoves daſziu zgrabil, ſzilum ozkrunil, y morebit napunil? Chuiem dami mezto Sikema odgovaria vucheni Joannes della Haya, da to nikakvo ni

chudo

chudo da Sikem ſzvoy greh muchi, zkriva, y pokriti zkerbiſze: *Nullam violatæ Dinæ facit mentionem, peccatores enim ſua crimina ſemper tegere, vel ad minus excuſare nituntur.* Joan. della Haye. Nikaiſze od ozkrunenia Dine neſzpomina, ar greſniki ſzvoie grehe vſzigdar pokrivati, ali konche izprichati zkerbeſze.

Valuiem daie lahko vſzakomu od naſz grehe naſſe pred lyudmi zkriti, ali konche kem tem nachinom izprichati je lahko, ali na ſzudu Boſiem pred Szudczem nebezkem oh! kak teſko, pache y nemoguchno to bude vuchiniti; na ſzudu velim Boſiem kade pred pravichnem Szudczen nebezkem, kada y kade: *Ordinabuntur ante infelicem animam peccata, & crimina ſua, ut eam & convincat probatio, & confundat agnitio,* S. Auguſtin. ſer. 19. veli Sz. Auguſtin, vſza naiotaineſſa greſna mislyenia, chinenia, y govorienia po redu napervo doidu pred neſzrechnu duſſu koia vſza ona bude pred ſzobum kakti vu zerczalu videla, y poznavala, nitijh bude znala kak izprichati, vnogo menie zakriti, y tako *Obmuteſcet.* Zamuknuti y zanemeti od velikoga ztraha bude primorana, y kako ne? pokeh dob kod veli Sz. Ivan Chriſoſtomus: *Cœlum & terra, aqua & aer, ſol & luna, dies & noctes, & totus mundus ſtabunt adversùm nos, in teſtimonium peccatorum noſtrorum.* S. Joann. Chryſoſt. hom. 20. in Matth. Nebo y zemlya, voda y zrak, ſzuncze y meſzecz, dnevi y nochi, y veſz ſzvet ztali budu ſzuproti nam na ſzvedochanztvo grehov naſſeh, pod koiemi, na koiemi, y pred koiemi, mi jeſzmo greſſili: Oh! onda, onda vſzaka greſna duſſa vſza zmutchena od velikoga ztraha nebude znala kai odgovoriti, nitiſze izprichati nego: *Obmuteſcet.* Zamukne: *Et demiſſo capite præ confuſione malæ conſcientiæ in judicio coram Deo ſtabit miſer peccator trepidus & anxius, cùm dicetur de eo, ecce homo & opera ejus.* S. Bernard. lib. medit. c. 2. Zamukne, veli Sz. Bernard, vſzaka greſna duſſa na onom ztraſsnom ſzudu Boſiem zbok greſne Conſcienczie ſzvoie od velikoga ztraha bude derhtala y trepetala, kadaie bude recheno, ovo chlovek y chini niegovi, za koie chine, y miſzli niti ſzpovednikú ni hotela dati znati, dabimuie ſzpovedala bila; kai adda bude iz te takove duſſe? Nikai ztanovito drugo, nego rauno

ono y onak, kai y kak vuchinilie kraly z-onem, koi vugozti doiduchi prez ſzvadbeneh ſzvit, koi buduchi opitan: *Quomodo huc intrâſti ſine veſte nuptiali?* Kakſzi ſzimo doſſel prez ſzvadbene oprave: *At ille obmutuit.* On neznaiuchiſze kak izprichati, y zato za povedalgaie kraly zvezati, y vu temniczu hititi: Rauno tak hocheſze pripetiti vſzake greſne duſſe, koia doide iz tela pred Kralya nebezkoga vſza ſzmradna y zatepena od grehov, nitiſze bude znala ali mogla kak izprichati, nego od ztraha zamukne, y od Szudcza nebezkoga oſzugiena bude vu temniczu peklenzku, kade bude vekovechni placs, y ſkripanie zubi.

Ovoie on jeden jedini zrok da mudri, pametni, pache y ſzveti lyudi nikogaſze nigdar tuliko neboie, kuliko ſzameh ſzebe, y ſzvoieh greſneh chinov, ja dobro znam kakie negda Sz. y Bogaboiechi Kraly David izpitaval ſzam ſzebe, imali vu ſzebe kakov zrok, zbok kogabiſze on mogel ztraſſiti, y boiati na ſzvoie zkradnie vure, y na ſzudu Boſiem.

Pſal. 48. v. 6. *Cur timebo in die mala?* Zakaiſze budem boial vu dnevu zlocheztom? Szadni pako dan zoveſze zlochezti dan zbok ochituvania greſneh zlochezteh del, y tulikai veliſze *dies mala.* Den zlochezti, zbok ztraſsneh kaſtig koiem budu morali podvrechiſze greſne duſſe, za ſzvoia ſzlochezta dela, toieto greſna mislyenia, chinenia, y govorienia.

Koga adda, kai, y zakaiſze budem boial ja? veli Sz. David: morebiti budemſze boial preztraſnoga Szudcza nebezboga? ali on mene da korunu vekovechnoga veſzelya ako budem dober. Morebiti budemſze boial ſzerditoga obraza, y pogleda niegovoga? ali on mene bude miloztiven, y milome gledal, ako ja budem prez greha. Morebiti budemſze ztraſſil y boial pekleneh odurneh vragov? ali oni mene nebudu mogli ſkodeti, ako priatel Boſi budem. Morebiti budemſze boial vu peklenzke muke doyti? Ali pekel ni odpert nego greſnikom: *Cur timebo in die mala?* Zakaiſze adda budem boial ſzmertne vure y ſzuda Boſiega? Ah! Boimſze boim, y kruto boiatiſze moram, ar *Iniquitas calcanei mei circumdabit*

Ibid. *me.*

me. Greh pete moie hoche obztreti mene. Toieto hoche recſi, boimſze oneh moich naiotaineſſeh misleny, poſeleny, y chineny, koiaſzem morebiti za menie derſal, y preſtimaval neg blato koiemi od pet od pada, y zato: *Ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce ſervo tuo.* Ochiztitime Gozpone y oproztimi vſze otaine greheh moie, koij mene nemogu na miſzel doyti, y od grehov lyuczkeh koieſzu drugi name greſnika gledech chinili, y koiemſzem ja moium zlum peldum zrok bil, oproztimi, y ochiztime G. Boſe. Pſal. 18. v. 13.

Kai ſzada hochu recſi od oneh znaneh ſzmertneh grehov, vu koieh oni greſniki y greſnicze prez vſzakoga ztraha ſivu, ztraſſeſze pak y ſzramuiu nye ſzpovedati, y akolie ſzpovedaiu, to vendar nechine kodbi morali, nego vſzakoiachkemi nachini nye farbaiu, zakrivaiu, izprichavaiu, zataiuiu, kai bude iz teh takoveh neſzrechneh greſsneh duſs na ſzudu Boſiem, pred onem ztraſsnem Szudczem: *Qui novit abſcondita cordis* Koi vſza vidi, chuie, y zna, koia mi ne ſzamo chinimo vu naiſkureſſeh nochah, vu najotaineſſeh meztah, nego pache koia mi vu ſzerczah naſſeh kuhamo miſzlech, pred onem ztraſsnem, ſzudczem: *Qui manifeſtabit abſcondita tenebrarum, & conſilia cordium.* Koi na onom oſtrom ſzudu ſzvoiem bude greſne duſſe napervo poztavlyal one otaine grehe, koieie ona vu oneh ſkureh nochah, y meztah chinila, daiu nigdar ſivuchi chlovek ni mogel videti, y one zkrovne miſzli, za koie nikomu ni dala znati, nitiſzeie hotela iz nyh ſzpovedati: kakſze bude onda znala, ali mogla greſna duſſa izprichati? Nikak ztanovito ar veli mudri Simacus: *Non ſunt apud Deum prætextus & excuſationes.* Nikakova izprichavania pri Bogu mezta nimaiu: Pokrivaite liztor, y izprichavaite pred lyudmi, y ſzpovedniki greheh vaſſe kuliko hochete, morete, y znate, ali znaite, y tverdno veruite da Szudcza nebezkoga vu naikraiſſem ochnom megneniu, vu naimenſe miſzli, vkaniti nebudete mogli. Pſal. 43. v. 22.

Vnogi jeſzu nachini z-koiemiſzuſze navadili lyudi pred lyudmi izprichavati, ali ja ſzamo dva za navuk vas N.N. na

petvo

pervo donaſſam, druge pako na Szpovednike izpuſcham daſzeijh oni nai iz knig vuchè, kak moraiu z-cziganiaztemi greſniki baratati na ſzpovedi: Nekiſze izprichavaiu da niſzu znali dabi (poztavemo) naſzladna miſzel nechizta bila greh, ali akoſzu y znali to, ſtimali vendar niſzu dabi tak velik greh mogla bitti, nebuduchi dellom izpuniena. Drugiſze izprichavaiu, daſze niſzu mogli habati takovoga greha, daſzu imeli veliku potrebochu, ali ſzillu takov greh vuchiniti, y takoſze dozti krat izprichaiu pred chlovekom y pokore mentuiu: *Quia ignorantia excuſat, neceſſitas autem non habet legem.* Ali ja tem takovem odgovariam: *Alia ſunt judicia Dei, alia hominum*, daſzu naimre drugi ſzudi Boſi, drugi chlovechanzki, ar pred Szudczem nebezkem niti neznanie, niti potrebocha, niti ſzilla izprichati nebudu mogla, ar kodſzem zgora rekel: *Apud Deum non ſunt prætextus, & excuſationes.* Nikakva izprichavania pred Bogom mezta nimaiu.

Buduſze morebiti izprichavali oni neſzramni Mladenczi daſzu imeli velike vraſie tentaczie, y zkuſſavania; One nechizte Divoichicze, daſze niſzu mogle odtepati Mladenczem od koiehſzu na nechizto dello vſzemi nachini bile vablyene; Daſzu jedni y drugi vu takoveh prilikah bili, daſze niſzu mogli zderſati od greha, ar prez toga vu nyh je kerv kipela: Ali povecſte vi mene ò moij Mladenczi jezteli vi vu vexeh prilikah bili od Joſefa Szina Patriarke Jakopa, koiegaie niegova kralycza k-ſzebe na poztelyu vlekla, on pako raiſſie ſzvoy plaſch vu nye rukah oztavil, y pobegel, neg dabi czvet chiztoche ſzvoie pogubil: Premiſzlete vi Divoichicze tulike Sz. Devicze koiemſzu tulika bogacztva, kincſi, y chazti ponuiana bila, za pogublyenie chiztoche Divoachke, y one ne ſzamo vſza ova jeſzu odurile, nego y tela ſzvoia na ztraſne muke, y ſitek na ſzmert dobrovolyno dale, neg Divoiachku chiztochu pogubile, niſzuli bile one iz meſza, y kervi kodzte y vi?

Kakſze budu izprichavali oni Szerditczi koij dan y noch miſzle kakbiſze nad nepriatelom fantiti mogli? Reku morebiti

biti daſzu dusni ſzvoga, poſtenoga glaſza, y teſko zadoblyenoga blaga chuvati. Kak oni nezterplyvni ſzvoiu neterplyvnozt y zlo govorenie izprichavali budu? morebiti teſkochum betegov, y pregonov, ali koieh drugeh neſzrech? Ali kaiſzu vſze krivicze, ſpoti y obſanozti? kai betegi y pregoni? kai vſze neſzreche vaſſe jeſzu, na ſzpodobu oneh koieſzu terpeli vſzi Sz. Mucheniki y Muchenicze, z-Apoſtolmi zkupa? koij *Ibant gaudentes à conſpectu Concilij, quoniam digni habiti ſunt pro nomine JESU contumeliam pati.* Hodiliſzu pred poganinzka ſzpraviſcha y od nyh z-obſanoztmi y mukami obterſeni, veſzelechiſze daſzu imeli priliku kai takvoga za Ime JESUSſevo terpeti. Act. c. 5.

Kai anda vſzi vi N.N. koij tak lahko greſſite za izprichanie pred Szudczem nebezkem budete mogli napervo donezti? Rechete morebiti, da nizte znali da ov, ali on greh je tak velik, y G. Bogu oduren, y daga tak ztraſsno G. Bog kaſtiguie: à nizteli chuli vechkrat Prodekatore prodekuvati proti vſzakoiachkem grehom, y pogibeli vekovechne vu koieſze nahagiaiu vſzi greſniki y greſnicze? Eh zahman, zahman budu vſza izprichavania, ar na ſzudu Boſiem mezta nebudu imela; zahmanſzeie uffati vu izprichanie, niſzem znal daie takov, y tulik greh, zahman vu ſzlabozt, ali beteg, daſze ni bilo moguche od niega zderſati, veli Sz. Bernard: *Fruſtra ſibi de infirmitate vel ignorantia blandiuntur, qui ut liberiùs peccent, libenter ignorant.* Ar dabi z-neznaniem mogelſze gdo izprichati, on Gozt od kogaſze danaſni Sz. Evang. ſzpomina prez vſzake dvoinozti bilbiſze izprichal da ni znal kakſze vu gozti hodi, ali kaiti onie dobro znal da akoſze z-neznaniem izpricha, kraly niemu taki odgovori, zakai niſzi znal, niſzili mogel opitati moieh ſzlug koijſzute pozavali? y onibiti bili povedali; Niſzili videl vnoge druge iduch k-mene vu gozti vu ſznaſneh y oſzebuineh opravah, zakai adda konche nyh niſzi opital? S. Bernardi

Rauno tak na Szudu Boſiem hocheſze vſzake greſne duſſe pripetiti, kad na niega doide ſzmradnum Conſcienczium

ſzvoium, kadaiu Szudecz nebezki pital bude: *Amice quomodo huc intrâſti, non habens veſtem nuptialem?* Priatel kakſzi ſzimo doſſel, nimainchi halye ſzvadbene? Kako dabimu hotel recſi, kakovſi ti bil kerſchenik? kakſzi ſivel? kakſzi zapovedi moie obderſaval? kadeie ſzvadbena halya, toieto lyubav ſzerchena proti mene Bogu, y bliſniemu tvomu? Daſze pak po ſzvadbene halye lyubav zlamenuie, to vuchi Sz. Gregur
S. Greg. Pap. Papa govorecſi: *Quid debemus intelligere nuptialem veſtem, niſi charitatem? intrat enim ad nuptias, ſed cum nuptiali veſte non intrat, qui in S. Eccleſia exiſtens fidem habet, ſed charitate caret.* Kai moramo razumeti ſzvadbenu halyu, nego lyubav? Prihagia na ſzvadbu, ali ſzvadbenum halyum neprihagia, koi vu Sz. Matere Czirkve buduchi, veru ima, ali lyubavi nima. Kadeie adda lyubav, kade druge dobrote poboſnozt, chiztocha y terplyvnozt vu koieh mora vſzaki kerſchenik polek vere ſzvoie ſiveti, koigod ſeli na ſzvadbu vekovechnoga veſzelya doiti? Oh! kai onda pochne vſzaka greſna duſſa, kai y kak odgovariala bude Szudczu nebezkomu videchiſze y poznavaiuchi obterſſenu vſzakoiachkemi grehi, a prez vſzake pak dobrote. Morebiti izprichavalaſze bude da ni znala daſzu ova vſza k-zvelicheniu potrebna? Ali zahman ar *Non ſunt prætextus, & excuſationes apud Deum.* Nikakvi zroki, nikakva izprichania pri Bogu mezta nebudu imeli. Nikai, nikai nebude haſznelo izprichavatiſze z-neznaniem, ar Szudecz nebezki tem takovem taki odgovori, zakai niſzte znali? zato kaiti nizte znati hoteli; niſzemli ja moie ſzluge, toieto Prodekatore poſſilyal, tulike Redovnike y Szpovednike dabi tebe na ſzvadbu Veſzelya moiega nebezkoga zvali, koijſzuti povedali nazveſchaiuch kakſze mora vſzaki terſziti na onu ſzvadbu poyti, y ſzvoiemi peldami put jeſzu kazali po koiemſze mora hoditi, koi ſeleie na ſzvadbu, y gozti vekivechnoga veſzelya doiti, toieto put Sz. Pokore, vu oprave chizte Conſcienczie, prez vſzakoga konche ſzmertnoga greha: Zakai adda nizte nyh poſzluſſali, zakai nizte na nyh gledali, y nyh naſzleduvali? Nizteli chuli povedati od tulikeh ſzve-

teh

teh lyudi, kod od tulikeh ſzvatov, kem nachinom oni jeſzu ſiveli, za doyti ſzrechno na ſzvadbu y goſchenie nebezko koiega ſzada vuſivaiu, y na veke vuſivali budu. *Quid ad hæc reſpondebimus fratres?* Kai na ova odgovorimo Brattia moia draga? nikai ztanovitò, nego budemo priſzilyeni zamuknuti, kodie zamuknul bil on od kogaſze danaſni Sz. Evang. ſzpomina: *At ille obmutuit.* Poznavaiuchiſze kriveczem, adda izprichanie z-neznaniem pred Szudczem nebezkem nebude mezta imelo.

Niti ſzamo z-Neznaniem, nego takai z-potrebochum izprichatiſze nikai nebude haſznelo, za zpoznati tu iztinu, potrudemoſze vu perve knige Kralyevzke Sz. Piſzma, kade ja nahagiam vu 13. delu, kakſzuſze negda ſzpravili y podignuli bili Filiſteuſſi velikum voizkum proti Izraëlczem, koij natulikoſzuſze preztraſſili bili videchiſze vu ochivezte pogibeli, da od ztraha niſzu znali kai zacheti, negoie vſzaki miſzlil gde, y kakbiſze mogel zkriti y ſzmerti vuyti, kai videchi Kraly Saul, vuchinilie donezti Aldov kogaie ſzam ſzvoium rukum G. Bogu alduval za utaſitiga, y namolitimuſze dabi neprepuztil lyucztva ſzvoga od nepriatelov obladati, kaiſzeie pripetilo, joſche pravo Kraly aldova ni dokonchal, daie Samuel Prorok doſſel, y pochel oſtro karati Saula Kralya, daſzeie tak prevzetno pouffal Popouzku chazt obverſiti. *Locutúsque eſt ei Samuel, quid feciſti?* Rekelmuie Samuel, kaiſzi vuchinil? koiemu odgovorilie Saul: *Neceſſitate compulſus obtuli Sacrificium.* Od potreboche priſzliyen alduvalſzem aldov, videchi tuliku ſzillu nepriatelzku, y lyucztvo moie beſeche, tebe pako, niti niednoga Popa ovde nebuduchi, bilſzem priſzilyen ſzam z-Aldovom Boga taſiti, koiemu Samuel je odgovoril: *Stultè egiſti, nec cuſtodiſti mandatum Domini DEI tui, quæ præcepit tibi; Quòd ſi non feciſſes, jam nunc præparâſſet Dominus regnum tuum ſuper Iſraël in ſempiternum, ſed ampliùs nequaquam regnum tuum conſurget.* Norzkiſzi vuchinil, niti niſzi zapovedi G. Boga tvoiega obderſaval; kai dabi nebil vuchinil obztalobi, y obchuvalbi bil G. Bog kralyeuztvo tvoie 1. Reg. c. 13.

Izraëlzko naveke, koie odſzada nebude vecs ztalno: Adda potrebocha chloveka izprichati nemore, kaiſzegoder proti Boſie zapovedi chini, y tako krivoſze govori: *Neceſſitas non habet legem.* Potrebocha nima zapovedi, nato odgovaria Po-
Dionyſius Carthuſian. boſni; y prevucheni Dionyſius Carthuſianus: *Saul mendosè ſe excuſavit, quia non erat neceſſitas vera, abſoluta, & ſufficiens.* Saul laslivoſzeie izprichal, ar ni bila prava y zadovolyna potrebocha nyemu Aldova alduvati, znaiuch dobro on da za ztanovito hoche doyti na ſzedmi dan Samuel, zakaiga adda ni chakal? y zato krivoie rekel: *neceſſitate compulſus.* Od potreboche priſzilyen.

Rauno tak y dan danaſni vnogiſze izprichavaiu, kada kakovo zlo dello vuchine, ali koie dobro dello prepuzte chiniti, ter naimre na Sz. Szpovedi, ar pita Szpovednik onoga Tata, ali Tolvaia, zakaiſzi kral y razbial? Taki odgovori: *Neceſſitate compulſus.* Od potreboche priſzilyen, ar niſzem imel obchem ſiveti, ſiv niſzem mogel vu zemlyu poyti: à nebili bil mogel ſzluſiti, dellati, y tako ſzlusbum, y dellom poſteno ſiveti? Pita Szpovednik onu Divoyku, ali koiu mladu ſznehu, Divoika, Szneha, zakaizteſze prepuztila od onoga Mladencza, ali Zakonzkoga poſzebe obernuti? ah Pater! ſzilumie vuchinil, niſzemſze mogla obraniti; a dabiti bil hotel na mezto chiztoche, halyu ali rubachu iz tela ſzlechi, y ſzilum vzeti, nebiliſze bila branila zubmi y nohtmi? nebili na veſz glaſz krichala, y lyudi na pomoch zvala? bi prez vſzake dvoinozti, zakai adda tem nachinom niſziſze branila onem koijſzu tebe na greh vabili, y primariali? adda vecs preſtimavas tvoie czundravo perknie neg tvoiu chiztochu, y Boſiu miloſchu? *Ah ſtultè egiſti.* Norſzkiſzi chinila. Pita Szpovednik onoga Blaznika zakai blaznis proti G. Bogu, zakai prezmoſno Ime Boſie tak nedoztoino vu vuzta tvoia prijmlyes, kunuchi ſzebe y bliſniega, ſentavaiuch kriſem milem Bogom, priſzeſuchiſze za vſzakum rechium, z-Imenom Boſiem, mukum ſzmertium, ranami Chriſtuſſa Odkupitela tvoiega? Odgovoris da kadatiſze kakva neſzrecha pri-

peti,

peti, kakova ſzila chinì y krivicza, na blagu, telu, ali poſteniu, da moras zlo govoriti, ar ni mochi vſzega podnaſſati dobrovolyno, nitiſze vſzakomu pod pete dati, a gdote toga vuchi? gdote nato ſzili? Dabiſze tebe tvoy Glavar zagrozil da kadagod Preſz. Ime Boſie blaznech, kunuch, ali priſzeſuch vu vuzta tvoia primes, budes moral vu temniczu poyti, ali prì oberlinu jezik vu preczepu derſati: Ali pak tebebi na volyu zpuztil, da akoſze ti jeden dan od takovoga zloga govorienia zderſis, vſzaki dan jeden czekin dobis, Oh! kakbi vſzaki na ſzvoy jezik pazil, kakbi muchal, y mirouno vſze krivicze terpel, koiebimu gdo chinil, nili to iztina? ter zakai? ah za vuyti jedne male kaſtige; ali za zadoblyenie maloga dobichka. G. Bog pako groziſze tebe ò greſna duſſa z-mukami peklenzkemi, akoſze nebudes zderſavala od zloga govorienia, akoliſze pak budes zderſavala, obechari kralyevztvo nebezko: Zakaizato kai, y kak odgovoris na Szudu Boſiem za tulike tvoie ztraſne blaznozti, kletve, y priſzege? Ah hoches zanemeti na ſzpodobu onoga, od kogaſze danaſni Sz. Evang. ſzpomina: *At ille obmutuit.* On pako je zanemel. Od velikoga ztraha nebudes znala kai Szudczu nebezkomu odgovoriti, nitiſze budes mogla kak izprichati, ar ako pred Szpovednikom tvoia izprichavania, ſzille, y potreboche mezta nimaiu, vnogo menie budu prietna pred Szudczem nebezkem, y kaiſzeie onomu neſzrechniaku doiduchenu vu gozti prez ſzvadbene halye pripetilo dagaie naimre kraly oſzudil vu ſkuru temniczu: *Ligatis manibus, & pedibus mittite eum in tenebras.* Szvezanemi rukami y nogami poztavetega vu temniczu. Tak y z-vami hoche Kraly nebezki vuchiniti ako pred niega doidete ſzmradnum Conſcienczium, hoche zapovedati vragom peklenem kod ſzlugam ſzvoie Boſanzke pravicze da duſſe vaſſe odneſzu vu tmicze peklenzke, kade bude: *Fletus, & ſtridor dentium,* vekovechni plach, y ſkripanie zubih.

Zakai zato vzemi navuk ô kerſchena duſſa Sz. Auguſtina y niega obderſavai, y je ov: *Quando peccandi tibi libido inceſ-* S. Auguſt. in Pſal. 34.

ſerit, veniat quæſo in mentem horrendi judicij Chriſti recordatio. Kada tebe doide prilika ali volya greſſiti, ah! nekati doide na pamet onda ztraſſen Szud Chriſtuſſev, na koiega tebe bude doyti, kadſze naimenie nadeiala budes, y onde niemu budes primorana od vſzeh tvoieh misleny, chineny, y govorieny, koiehſze niſzi vffala oude tvoiemu Szpovedniku valuvati, tenek rachun dati, nitiſze budes znala, ali mogla kak izprichati, y polek zaſzluſenia doztoinu placha prieti,

S. Innoc. lib. 3. de contem. mundi. ar je on: *Potentiſſimus, quem nemo poteſt effugere; Juſtiſſimus, quem nemo poteſt corrumpere; Sapientiſſimus, quem nemo poteſt latere*, veli Sz. Innocencius Papa on Szudecz nebezki je naizmoſneſſi, komu nigdor nemore vuyti, Naipravichneſſi koga nigdor nemore vkaniti, Naimudreſſi pred kemſze nigdor

S. Anſelm. nemore zkriti, pred koiem: *Latere erit impoſſibile, apparere intolerabile*, veli Sz. Anſelmus, zkritiſze nebude moguche, pred nym ztati nebudeſze moglo podnaſſati od velikoga ztraha, y oſtreh rachunov, koie bude potrebuval, ne ſzamo od grehov, nego y dobreh del, kakovem nakaneniem, y poboſnoztium ona jeſzu vuchiniena bila?

Adda ò D. K. kakgoder ſeleis pred niega doyti, pred nym vu davaniu rachunov pravichna obztati, takſze terſzi ſiveti vu chiztoche Conſcienczie, krichi, y zdihavai poguſche k-niemu: *Juſte Judex ultionis, donum fac remiſſionis, ante diem rationis.* Oh Szudecz pravichni! ſzmiluiſze mene, y oprozti mene grehe moie, pervo negmi bude poyti pred te, od fitka moiega rachunov davat: *Preces meæ non ſunt dignæ, ſed tu bonus fac benigne, ne perenni cremer igne.* Iztinaie, zpoznavam, y valuiem da niſzem vreden dabi proſnie, y molitve moie od tebe poſzluhniene bile. Ali ti koiſzi dobrota vekovechna, y koiega miloſzerdnozt nima kraia ni koncza, budimi miloztiven na moie zkradnie vure, da zkruſſenem ſzerczem preminem, y od tebe vu vekovechni ogeny oſzugien nebudem, Amen.

DVA-

DVADESZETA NEDELYA PO TROJAKEH.

Vera prez dobreh dèl, je mertva, ar ſzamum Verum prez dobroga chinenia nemoreſze vu nebo doyti.

Credidit homo ſermoni, quem dixit ei JESUS, & ibat. Joan. c. 4. v. 5.

Veruvalie chlovek rechi, koiumuie rekel JESUS, y poſſelie.

AKo ja danaſni dan vaſz N.N. opitam, kakoviſzu kotrigi naipotrebneſſi chloveku putniku, za doyti na odlucheno mezto kam kàni y czilya poyti? derſim dami vſzaki naipriprozteſſi odgovori, daſzumu naipotrebneſſe ochi, y noge, y pravo recſe, ar ſzlepczu kruto teſko je putuvati, onomu pako koi nog nima, zeuſzema ni moguche hoditi. N.N. miſzmo vſzi putniki koij na ovom ſzvetu ſivemo, kod Sz. Job govori ſzam od ſzebe: *Advena ſum apud te, & peregrinus*, ar nimamo ovde ztalnoga mezta, nego buduchega vekovechnoga iſchemo: *Non habemus hic manentem civitatem, ſed futuram inquirimus.* Akolinam koi zmed oveh dveh kotrigov zmu-

Job. 29. v. 15.

Heb. 13. v. 14.

zmaka, kak budemo putuvali? Po koieh kotrigeh Sz. Navuchiteli, naimre pak Sz. Gregur Papa razmeiu Sz. Veru, z-dobremi dèli, ar veli daſze po Ocheh razme Vera, po nogah pako dobra dèla, komu god adda zmanka koigod kotrig od oveh dveh, ochi naimre, illiti Vera, ali pak noge, toieto dobra dela, ta takov nigdar neſche doyti na mezto, y varas, vekovechne dike nebezke proti koieſze putuie, kakti niſzu doſzpeli poganini, y ſidovi, niti nigdar dozpeti nehte, ar ovi zeuvſzemi krivoverniki, vu ſzvoie krive vere jeſzu ſzlepi, y kod tuliki ſzlepczi blyude od puta pelyaiuchega proti Dike nebezke, nehtechi vzeti zapovedi Boſie: Sidovi pako vzemſi zapovedi Boſie, alijh nehteſſe obderſavati, niti polek nyh ſiveti, y tako ſantavi, y hromi prez nog dobreh del, prepaliſzu, y prepadaiu za poganini vu glubinu muk peklenzkeh: *Rectè, inquit, poteſt cæco gentilis populus, claudo autem Judaicus comparari: Gentilis enim quaſi oculos non habuit, quia non receptâ lege non vidit, quo ire debuiſſet; & Judaicus habens oculos claudus fuit, quia legem quidem tenuit, ſed in ea greſſum boni operis non tetendit.* Rauno tak moreſze recſi od vſzakoga kerſchenoga chloveka, kodſze od Sidovov govori, arſze za kerſchenike derſe, ali polek zapovedih Boſieh neſivu, niti ſzvoie kerſchanzke vere z-dobrem ſivlyeniem polek Boſieh zapovedih nekaſu, zato kakti hrom na nogah nemore hoditi, nit kambi rad, zaiti, tak niti kerſchenik prez dobreh del, ſzvoium verum nigdar nedoide vu diku nebezku, vu koiu czilya, y ſeleie doyti. Ni takov bil on Kralicz od kogaſze danaſni Sz. Evang. ſzpomina: *Erat quidam Regulus, cujus filius infirmabatur.* Beſſe nekoi kralicz, koiega ſzin bilie beteſen, koi kralicz doznauſi da JESUS mimo prehagia, tekelie on ſzam knyemu proſzechiga dabimu ſzina ozdravel, y od ſzmerti oſzlobodil, arie jur umiral, koiemu odgovorilie JESUS gledech na veliku niegovu veru. *Vade, filius tuus vivit.* Odhagai nazad domov, ar tvoy ſzin ſive. *Credidit homo ſermoni, quem dixit ei JESUS, & ibat.* Veruvah chlovek rechem koiemuie rekel JESUS, nut ochih prave vere, *& ibat.*

S. Gregorius lib. 19. moral. c. 21.

Nut

Nut nog, dobreh dèl. Odkud N.N. moreſzi vſzaki lepu peldu, y navuk vzeti, kak polek ochijh prave Sz. Kerſchanzke Katolichanzke vere, mora vſzaki imati noge dobreh del, toieto ni dozta znati na pamet Sz. Boſie zapovedi, negoie potreba nye obderſavati, y polak nyh vu dobrotah verno G. Bogu ſzluſiti, koiſze god ſeleie vu nebu z-Bogom naveke veſzeliti, kod to obilneie pokazati hochu.

Vſzakomu adda Kerſcheniku Boſiemu naipervo potrebaie znati kai je Sz. Vera? Vucheni Teologuſſi nyu izpiſzuiu ovak: *Fides nihil eſt aliud, quàm habitus intellectûs, quo nos videntes, certè, & infallibiliter omnia credimus, quæ ab Eccleſia, Deo revelante, proponuntur.* Vera nikai ne drugo, nego jedno ztalno veruvanie, jeden dar iz nebeſz dan, y uleian vu naſſe duſſe, po koiem mi veruiemo tverdno vſze ono kai je odkrito Sz. Matere Czirkve od Duha Sz. koi nyu rauna, da pacſe ne ſzamo ona koiaſzu odkrita, y popiſzana, nego tulikai y ona koiaſze nevide, niti popiſzana niſzu. *Fides eſt donum Dei, ac lumen, quo illuſtratus homo firmiter aſſentitur omnibus, quæ Deus revelavit, & nobis per Eccleſiam credenda propoſuit, ſive ſcripta illa ſint, ſive non ſint.* Vera je dar Boſi, y ſzvetlozt, koium raſzvetchen chlovek ztalno veruie vſza koiaie G. Bog ochituval, y nam po Sz. Matere Czirkve veruvati zapovedal; aliſzu popiſzana ona, ali niſzu: Ovo pak veruvanie neztoí ſzamo vu razumu, ſzerczu, y vu duſſe; nego y vu volye, toieto vu izkazuvaniu dellom ono kaiſze razumom veruie, ar veli Sz. Jakop Apoſtol: *Fides ſine operibus mortua eſt.* Vera prez chinov je mertva, koiu iztinu potvergiuie Sz. Tridentinzko Szpraviſche: *Si quis dixerit ſolâ fide impium juſtificari poſſe, ita ut intelligat nihil aliud requiri, anathema ſit.* Ako gdo recſe daſze ſzamum verum greſnik zvelichiti more, tak razumeuſi damu drugo nikai ni potrebno dobra chiniti, nai bude proklet, kai vſze laglye moremo zpoznati iz prilik koienam napervo Sz. Otczi dauaiu, kakti Sz. Ivan Chryſoſtomus koi ovak veli: *Sicut lucerna non quidem ex oleo accenditur, ſed per oleum nutritur; ſic fides non quidem ex opere naſci-*

Jacob. c. 2. v. 20.

S. Jo. Chryſoſt. om. hom. 18.

naſcitur, ſed per opera nutritur. Kakti leſcherba ali lampas nevuſiſeſze od olya, negoſze z-olyem zderſava vu ſzverlozti; tak vera neporagiaſze iz dèl, illi dobreh chinov, negoſze z-dobremi deli krepi, y jachi, y nadalye ov izti Sz. Navuchitel vu drugom meztu govori: *Sicut quamdiu radix eſt viva, neceſſe eſt, ut ramos producat, & folia, ſi autem non produxerit, intelligis quòd radix in terra ficca ſit; ſic quamdiu fides cordis intra eſt, ſemper germinat opera bona.* Kakti doklamgod koren vu zemlye je ſiv y friſeg, potrebaie da poragia ſzverſie y liztie, ako pak toga nechini? tak vſzaki miſzli y vernie, daie koren ſzuh vu zemlye; Rauno tak rechiſze more od vere doklamgod je ſiva vu ſzerczu chlovechanzkom, poragia vnoga dobra dela, ako pak neporagia? tak vera je mertva; Iz cheſza vſzega izpelyatiſze more y zklenuti mora da kaktigod drevo ako ima koren friſeg mora van iz ſzebe poragiati, y goniti mladicze, liztie, czvetie, ſzad, kai ako nevuchini? vſzako naipriproſzteſſe dete ſzudi daie ono drevo ſzuho, y mertvo; Tak takai rechiſze more od vſzakoga kerſchenika chloveka, da ako nedoprinaſſa ſzada dobreh del, kada konche koia zapoved Boſia kai zapoveda, ali prepoveda chiniti, ter polek nye neſive, toga takovoga vera akoli ni zeuſzema mertva, tak moreſze ſzuditi da nazkorom umreti mora, ar veli Sz. Gregur: *Vera fides eſt, quæ huic, quòd dicit, moribus non contradicit.* Prava vera je, koia onomu kai govori, chinmi neprigovaria.

S. Gregorius hom. 19. in Evang.

Piſſe Plutarkus vu ſitku velikoga Kralya Alexandra, daie vu niegovom ſeregu bil jeden ſzoldat ztraslyvoga ſzercza vu harczu ſzuproti nepriatelu, koiega opitalie Kraly kakſze zove, koiemuie odgovoril ſzoldat damuie Alexander ime, kai razumeuſi Kraly oſtromuie odgovoril: *Aut muta nomen, aut gere te ut Alexander.* Ali premeni ime, aliſze derſi kakti Alexander, hotechimu reeſi tiſze zoves imenom moiem koiſzem tak ſzerchen Junak, y vſzega zkoro ſzveta Gozpodar, zdelomſze pako kaſes daſzi jeden Babiak prez ſzercza y batri vozti, zatoizto ali premeni ime, alime naſzledui vu boiu

ſzer-

ſzerchenoſze voiuiuch ſzuproti nepriatelom, ar ovum tvoium ztraſlivoztium velik ſpot, mene y imenu moiemu glaſzovitomu chinis.

Nekai ſzpodobnoga morem ja takai tebe ô kerſcheni greſni chlovek recſi, videchite ſzamem imenom kerſchenika, ſivlyeniem pako y ſsegami poganina, zakaizato: *Aut muta nomen, aut gere te ut Chriſtianum decet.* Ali premeni ime, alizſe derſi, kodſze kerſchenika doztoie, ſivuchi polek navuka Sz. Paula Apoſt. *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti ſum.* Naſzledniki moij budete, kodſzem y ja Chriſtuſſev, toieto hoche recſi, da akoſzmo pravi kerſcheniki, y ime Chriſtuſſevo noſzimo, potrebaie da Chriſtuſſa naſzleduiemo, ar veli Sz. Auguſtin: *Chriſtiani nomen ille fruſtrà ſortitur, qui Chriſtum minimè imitatur, quid enim tibi prodeſt vocari, quod non es, & nomen uſurpare alienum.* Kerſchanzko ime zahman on noſzi, koi Chriſtuſſa nenaſzleduie, ar kai haſzne tebe ozavatiſze ono kai niſzi, y lyuczkem imenomſze dichiti: *Sed ſi Chriſtianum te eſſe delectat, quæ Chriſtianitatis ſunt, gere; & meritò tibi Chriſtianum nomen aſſume.* Nego akotie drago kerſchenikom bitti, koiaſze kerſchenika doztoiaiu chini, y polek zapovedih Boſieh, polek Sz. Evangeliuma ſivi, Chriſtuſſa vu vſzeh dobrotah naſzledui, koi govori: *Exemplum dedi vibis, ut, quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Pelduſzem dal, y oztavil za vekovechni ſzpomenek vſzem kerſchenikom, da kakſzem ja vu lyubavi poniznozti, y oztaleh dobrotah ſivel, rauno tak da y oni chinè, y ſivu mene naſzleduiuch, ako ſeleiu y hotte za menum y k-mene vu nebo doyti, y zato Sz. Jakop Apoſt. opomina marlivo vſze one kerſchenike, koiſze z-kerſchanzkem imenom diehe, à ſivu pako poganinzki: *Quid proderit, ſi fidem dicat ſe quis habere, opera autem non habet: numquid poterit fides ſalvare illum?* Kai pomochi more, ali haſzneti, daſze gdo z-verum kerſchanzkum hvali, y dichi, chinov pako kerſchanzkeh nima, ar Chriſtuſſa nenaſzleduie, niti navukov y zapovedih Chriſtuſſeveh neobderſava, ſtima morebiti gdo daſze ſzamum ve-

1. Cut. c. 4. v. 16.

S. Auguſt. de verb. Apoſt.

Joan. c. 13. v. 15.

Jacob. c. 2. v. 14.

rum zvelichiti bude mogel? Eh *Fides ſine operibus mortua eſt.* Vera prez dobreh dèl je mertva, toieto ſzama vera prez dobreh del nikai nehaſzne, niti nepomaſe k-duſsnomu zvelicheniu.

Ovde chuiem nekoie ſzuproti moiem, niti ſzamo moiem, nego y ſzuproti Sz. Jakopa Apoſt. rechèm govoriti, da naimre kerſchenik ſzvoium verum kerſchanzkum katolichanzkum y prez drugeh dobreh del zvelichitiſze more, polek oneh

Marci c. 16. v. 16. Sz. Marka Evang. rechi: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit.* Ko veruval bude, y okerſchen bude, zvelichen bude. Sz.

Joan. c. 3. v. 36. pako Janus Evang. veli: *Qui autem incredulus eſt, non videbit vitam, ſed ira Dei manet ſuper eum.* Koi pako neveruvan je, nebude videl ſitka, nego ſzerditozt Boſia ztoi zverhu niega, kade ova dva Sz. Evangeliſte nikaiſze neſzpominaiu iz dobreh dèl, addaijh k-vere ni potrebno, y tako doztaie ſzama prava ſzveta naſſa vera prez drugeh dobreh dèl k-naſſemu duſsnomu zvelicheniu.

Polahko Bratia moia draga, ja vam na to ovak odgovariam, da vſzi oni koij goder ſzmeiu preuzetno recſi daie vera prez dobreh dèl doztak-zvelicheniu, jeſzu Heretniki, Szini, y naſzledniki Martina Luteruſſa, niti ja toga ſzam od ſzebe negovorim, nego po naputcheniu Sz. Otcza Auguſtina. Koi vam takovem ovak govori: Kerſchenik koi dobro veruies, a zlo ſives, nehvaliſze verum tvoium, nitiſze vu nyu neuffai, ar kruto mala, ali zeuſzema niedna razlika ni megy tobum, y megy poganinom, kako to? Ovak, povecsmi ô kerſchenik kaiſze tebe vidi, y kak ti razluchiti mores jednoga chloveka ztoiechega zapertemi ochima na ſzredi ſzunchene ſzvetlozti; od onoga, koi vu tmicze ztoi odpertemi ochima? Recſes prez vſzake dvoinozti daſze jeden od drugoga nikai neluche, ali kruto malo kai, y pravo: Szada pako velim ja ovak, vkup Sz. Auguſtinom, da kulikogodſze ova dva ſzlepaka megy ſzobum lùche, tuliko y vi z-

S. Auguſt. Heretniki, Luterani, y Poganini. *Paganus benè vivens patentibus oculis eſt in tenebris, quia non agnoſcit lucem ſuam Dominum,*

num: Christianus autem malè vivens, in luce quidem est, sed clausis oculis. Poganin koi polek nature ſzvoie ſive dobro, ima iztinaie ochi odperte, ali vu tmicze krive ſzvoie vere ſive, ar nezpoznava pravoga G. Boga: Kerſchenik pako koi zlo ſive, iztinaie da je na ſzredi ſzvetlozti, ali zapertemi ochima, ar zlo chinechi neſche videti, ni gledati onoga, koiega ime noſzi; *Et ſicut nihil prodeſt aperire oculos, ſi quis ſit in tenebris; ita nihil prodeſt eſſe in luce, ſi clauſi ſunt oculi,* govori Sz. Auguſtin, y kakti nikai nepomaſe odpirati ochi, ako gdo je vu tmicze; tak nikai nepomaſe bitti vu ſzvetlozti, ako zaperte jeſzu ochi: Idem.

Daie jeden poganin koi dobro ſive, y daie jeden kerſchenik koi zlo ſive, toie vſze jedno, da pacſe je vnogo gorie bitti kerſchenikom ter zlo ſiveti, neg bitti Poganom ter dobro ſiveti: Da jeden ſziromah hodi raztergan, nimu zameriti; nego da jeden bogati Gozpon hodi veſz czundrav kakti koi petlyar, y polek blaga ſzvoiega od nevolye y glada pogiblye, oh toie ſpota y ſzramote vredno, ar mu vſzaki ſzpametni more zameriti y od niega pravichno govoriti, ovoie jeden veliki norcz, y nikakvoga pomiluvania vreden, arbiſze mogel lepo opravlyati, y dobro hraniti, ter nemara y neſche, odkud Duh Sz. govori po mudrom Salamonu: *Quid prodeſt ſtulto habere divitias, cùm ſapientiam emere non poſſit.* Kai haſzne norczu imeti bogacztva, ako mudrozti kupiti nemore; Takoveh norczev y ſzadaſnie vreme oh Boſe! kulikoſzeyh na ſzvetu nahagia. Prov. c. 17. v. 16.

Ar dabi ja vezda vaſz ò N.N. jednoga za drugem po redu zachel izpitavati, kodſzu negda mornari izpitavali Jonaſſa Proroka: *Quod eſt opus tuum?* Kakovoie dello tvoie? Bratte, Szeztra, kakovo dello, kakov poſzel je tvoy? kai chinis, kak ſives? kulikobiſze naslo zmegy vſzeh vaſz, koij bimi po pravicze odgovoriti mogli onak kodie odgovoril Jonas Mornarom? *Hebræus ego ſum, & Dominum Deum cœli ego timeo.* Hebreus ja jeſzem, y Gozpona Boga nebezkoga jaſze boim, ali pak kod 70. Mudreh tolnachi: *Servus Domini ego ſum, &* Jonæ. 1. v. 8.

Dominum Deum cœli ego timeo. Szluga Gozponov ja jeſzem, y Gozpona Boga nebezkoga jaſze boim, y niega molim; Kuliko, kai ſtimate naslobiſze ſzadaſnie vreme, nevelim po vſzem ſzvetu, ali po vſzem naſſem Horvatczkom Orſzagu, nego liztor megy vami koijme poſzluſſate, takoveh? oh! Bogbi hotel dabi jeden ſzam ſzamehni po pravicze to od ſzebe mogel recſi, aliſze kruto boim daga niedinzkoga ni.

Ar kak hochete da to od ſzebe reku oni, koij oztavivſi pravoga ſivoga G. Boga na ztran, izizkavaiu kaikakve vragulie, y czoprie, pacſe nye ſzami chinè, vu nye veruiu, y vechſze vffaiu neg vu Ztvoritela ſzvoga: kak hochete da to od ſzebe rekù daſze G. Boga boiè, y niega chazte oni, koij preſzlauno Ime niegovo ſpotaiu, pſane, y proti niemu blazne, ſnym kunch, priſzeſuch, y blaznech.

Kak kochete da iztinzki rekù, da G. Boga mole, y niegaſze boiè oni, koij malo kteri Szvetek, à delavnik nigdar Sz. Meſſu poſzluſſaiu, y ako poſzluſſaiu, pod nyum vech greha chinè neg Boga mole, na poſzvetna vech miſzle neg na nebezka, po ſzvetkeh vexe y teſeſſe opravke opravlyaiu neg po delaune dneve, koi od leta do leta teſkoſze ſzpovedaiu, niti czelo letto Sz. Prodeke nepoſzluſſaiu. NB. Ovakſze more recſi od oztaleh greſnikov, koij Zapovedi Boſie prekerſavaiuch vecs Vragu neg G. Bogu ſzluſe. Koiu prevelikn ludozt y neſzpametnozt neſzrechneh greſnikov premislyavaiuch Sz. Biſkup Salvianus na veſz glaſz krichì: *Ubi eſt nune Catholica Fides, quam credimus? ubi eſt pietas, & caſtitatis opera, quæ diſcimus? Evangelia legimus, & impudici ſumus? Apoſtolos audimus, & inebriamur? Chriſtum ſequimur, & blaſphemamus? Probam legem nos habere dicimus, & improbam vitam gerimus.* Oh! ter kam, y nakai je doſzpel narod kerſchanzki? kadeie Vera Katolichanzka z-koiumſze kerſcheniki diche? Kadeie poboſnozt, kade chiztocha, kade oſztale kerſchanzke dobrote, koiehſzmoſze duſni vuchiti, y vu nyh terſziti ſiveti? Cſtemo, y cſteti poſzluſſamo Sz. Evangelium, ter joſche vu odurneh greheh ſivemo? Apoſtole y Nameztnike

S. Salvianus Epiſc.

nike nyhove Prodekatore poſzluſſamo, terſze vecs za gerlo y telo zkerbimo negza nebo y duſſu ſivuchi vu lakomoztiah, pianztvu, y nechiztochah? Chriſtuſſa naſzleduiemo, ter proti niemu blaznimo, govorimo da imamo lepe zapovedi, ter merzko proti nym greſſimo, tak krichi, y takſze tuſi Sz. Biſkup Salvianus.

Ja pako velim da ſzadaſnie neſzrechno vreme je takovo, da vnogi kerſcheniki koijbiſze morali dichiti ſzvoiem kerſchanzkem imenom, ſzramuiuſze ſiveti kodſze kerſchenika doztoie, arſze ſzramuiu vu Czirkve poboſno Boga moliti, guſche krat z-Chiſzlom vu rukah videti, y na ſzpoved hoditi, Sz. Sacramentum ali na proceſſiah, ali k-beteſnikom zprevagiati, jednum rechium ſzramuiuſze vu poboſnozti poniznozti, chiztoche, y oztaleh kerſchanzkeh dobrotah ſiveti, G. Bogu Ztvoritelu y Odkupitelu ſzvoiemu ſzluſiti, y niegove Sz. Zapovedi obderſavati; Boſe vſzamoguchi! Poſzluſſaite kerſcheniki kai ovde na ſpot y ſzramotu vaſſu hochu recſi; Nieden Turchin neſzramuieſze po Turzki ſiveti, nit Sidov po Sidovzki nit Heretnit po heretichanzki, nit Poganin po poganinzki; Kerſchenik pako ſzam ſzramuieſze ſzvoium verum, ſzvoiem Bogom, y po kerſchanzki polek niegoveh Sz. Zapovedih ſiveti, ſivuch niega chaztiti, y moliti: Ah! niſzu ni tak chinili Szvetczi Boſi, koij za pokazatiſze pravi kerſcheniki, niſzuſze ſzramuvali ſitek na ſzmert dati, arſzeie puztil Sz. Louvrencz na roſteru pechi; Sz. Stefan kamenuvati, Sz. Bartol na meh odreti; Sz. Apoſtoli, y Mucheniki vſzakoiachke pregone, y muke terpeti, y terpech Chriſtuſſa Odkupitela ſzvoga naſzleduvati. Szadaſnie pako vreme nahagiaiuſze vnogi y prevnogi kerſcheniki, koij ne ſzamo nehteſze kazati kod kerſcheniki, negoſze ſzilum kaſu Turczi, Sidovi, Heretniki, Poganini, od koiehſze more recſi: *Fideliter credunt, & gentiliter vivunt.* Verno veruiu, ali poganinzko ſivu, ar ſivu kako dabi nebilo neba, niti pekla, ſzuda Boſiega, niti Boga. *Fideliter credunt, & Hebraicè vivunt.* Verno veruiu, y po Sidovzki ſivu, pridaiem ja, ar ſivu vu

Czi-

Cziganiah y vſzurah vexeh neg Sidovi, kodſze to vſzaki dan vidi, y zpoznava da gde gdo koga vkaniti more, za ſzrechnogaſze derſi : Ako pak recſem joſche vecs da naimre : *Fideliter credunt, ſed Mahumetiçè vivunt.* Verno veruiu, ali po Turzki ſivu, ar ſivu vu nechiztochah vſzakoiachkeh gorie y odurneie ne ſzamo od Turkov, nego y od neme ſivine.

N.N. jaſze vffam y veruiem da vi vſzi koiehvaſz ovde pred menum vidim jezte pravo okerſcheni, y tako dazte pravi Boſi kerſcheniki, aliſzem priſzilyen recſi na ſzpodobu onoga plemenitoga chloveka iz Kartagine, koi od mladozti ſzvoie buduchi odhranien vu Rimu, potlamie na dobu doſſel, y od ſzvoie Obchine Kartaginenzke chez nekuliko vremena kakti Ablegatus poſzlan k-Rimzkomu Senatuſſu, doiduchi vu Rim chez nekuliko leth, y naiduchi vu Rimu vſze druge, y drugacheſſe ſsege, negieie on oztavil bil, da naimre vech ni videl megy Rimlyani one lyubavi proti Bogu, y bliſniemu, nikakve poboſnozti vu Sz. Czirkvah, nikakve chednozti na vuliczah, nikakve iztine na piaczu y ſtaczuneh, nikakve pravicze na vechnicze; Nego pouſzud jal, nazlob, gizdozt, zkupozt, pianztvo, cziganie, lotrie, praznozti, y vſzakoiachki odurni grehi da gozpodare, zato zakriknulie na veſz glaſz od velikoga chuda kakti oſzupnien. *Quid hoc video ò Roma!* Kai to vidim ò Rim! *Ah! video Romam, ſed mores Romanorum non video.* Ah! vidim, vidim dobro tebe ò Rimzki Varas, ali oneh perveh dobreh y ſzveteh ſseg ztareh negdasnieh Rimlyanov nevidim, vidim pun Varas lyucztva Rimzkoga, ali prez poboſnozti, prez poniznozti, prez chednozti, prez lyubavi y miloſzerdnozti, prez vſzakeh dobroth.

Rauno tak morem y ja recſi od ſzadasniega vremena kerſchenikov. *Video Chriſtianitatem, ſed mores Chriſtianorum non video. Confitentur ſe nôſſe Deum, factis autem negant.* Valuiu y zpoznavaiu pravoga jedinoga G. Boga troiega vu perſonah, jedinoga vu Boſanztvu, aliga z-chini, y ſivlyeniem ſzvoiem zataiuiu ſivuchi vſze drugach neg on zapoveda, vſzaki dan vu nove vexe, y vexe grehe prepadaiuch, nemiſz-

lech

lech na Boga, nit na veru, na nebo, nit na pekel, à vnogo menie na jedinu milu dussiczu szvoiu, koioi bude poyti na oster szud Bosi, rachunov davat od vere szvoie, kaiszu naimre veruvali, y ono kaiszu veruvali, kakszu obdersavali, y polek vere szvoie siveli, dobro ali zlo? y polek zaszlusenia na onom ztrasnom szudu chuti budu morali iz vuzt Szudcza nebezkoga sentenczziu ali blasenztva, ali pak proklecztva vekovechnoga: *Confitentur, confitentur se nosse Deum, factis autem negant.* Szpovedaiu da znaiu za pravoga sivoga Boga Ztvoritela neba y zemlyè, y Odkupitela nassega koi doide szudit sive, y mertve, ali z-chini, y sivlyeniem szvoiem to taiè, sivuch prez mertuka, y razloga, kako dabi nemorali nigdar vmreti, y na szud Bosi doyti, zato morem ja od szadasniega vremena kerschanztva recsi, kodie negda Sz. Pavel Apost. od onoga vremena lyudi piszal vu szvoiem liztu Rimlyanom, govorecsi: *Exinanita est fides, abolita est promissio.* Rom. c. 4. v. 14. Zkonchalaszeie vera, neztaloie obechania, koie vszaki kerschenik na Sz. Kerztu je obechal, kadie od Popa bil pitan, Odgovarias sze vragu y vszem pompam niegovem? vszaki je odgovoril y obechal, odgovariam, kakszе pako szada ovo obechanie od kerschenikov obdersava? koij vech vragu neg Bogu szluse, verneie vrasie neg Bosie zapovedi obdersavaiu, ar veli Sz. Gregur Papa: *Ille solùm veraciter credit, qui exercet operando, quod credit.* S. Greg. lib. de fide. On szam iztinzki veruie, koi izpuniuie dellom ono kai veruie, da to leglye, y bolye bude vszaki mogel razumeti, pitam ja vszakoga ovak.

Ti ò moy kerschenik koisze tvoium verum dichis, povecs ti mene kai ti veruies? Prez vszake dvoinozti ti mene odgovoris: *Credo in Deum Patrem Omnipotentem.* Ja veruiem vu Otcza Boga vszamoguchega, akoli to veruies? *Operibus demonstra mihi fidem tuam.* Z-chini pokasimi veru tvoiu, kadaszi naimre ti vu kakove nevolye, betegu, sziromastvu, ali pregonu, veruiesli ti da Otecz Bog nebezki, koi vsza chuie, vidi, y zna, da tulikaisse vidi, y zna vsze tvoie nevolye? Veruiesli da on, koiega volyum ali konche prepuscheniem

vſze ſzuprotivchine zverhu tebe dohagiaiu, on tulikai kakti vſzamoguchen Bog morete vſzega oſzloboditi zla, y vſzem dobrem tebe nadeliti? Oh Pater! kakovbi ja kerſchenik bil dabi toga neveruval? Ako pak veruies? zakai kunes, blaznis, vſze vrage y czopernike zezavas, y pri nyh pomochi iſches? Zakai vexe vffanie, vu lyudi, y vragulie kaikakve poztavlyas, neg vu zmoſnoga G. Boga tvoga? takliſze vu niega veruie? takliſze po kerſchanzko ſive?

Kai dalye vu Sz. Vere molis? *Et in JEſum Chriſtum Filium ejus unicum Dominum noſtrum.* Vu JEſuſſa Chriſtuſſa Szina nſegovoga jedinoga Gozpona naſſega, veruiesli to? da naimre ov mili razpeti Jesus je pravi Szin Otcza Boga nebezkoga? Koi za lyubav tvoiu je muku preterpel, kerv iztochil, y na kriſu razpet umerl; Koi tebe bude ſzudil, y vekovechnu ſentenczu ali blaſenztva, ali proklecztva zverhu tebe daval; Akoli to veruies, zakai y ti niega nelyubis? zakai ti za lyubav niegovu tvoie nevolye telovne neterpis dobrovolyno? zakaimuſze zahvalnoga neizkaſuies? nego pache proti niemu blaznis, niegovo Preſz. Ime pſanis, ſnymſze kunes, krivo priſzeſes, y ztvoiemi grehi niega znovich na kris razpinias: *Rurſum crucifigentes Filium Dei*, veli Sz. Pavel: Bude morebiti na ſzudu niegovom tebe tvoia vera branila pred nym, y tebe zvelichiti bude mogla prez dobreh del? pacſe z-tulikemi neizbroienemi grehi tvoiemi? Eh kakſze lyuto vu tom vkanìuies. NB. *Sic diſcurre per reliquos fidei articulos.*

Heb. c. 6. v. 6.

Kulikovaſzie pak ovde pred menum kerſchenikov prez vere, prez ztraha, y prez lyubavi Boſie? koijſze z-imenom kerſchanzkem diche, à ſzramuiuſze kerſchanzki ſiveti, veruiu vu Muku y Miloſzerdnozt Boſiu, aliſze za dobra dela, y ſzveto ſivlyenie nemaraiu, nego poſeleniam ſzvoiem ſzlobodnu vuzdu puſchaiuch gorie ne ſzamo od Sidovov, Turkov, y Poganinov, nego y od izte neme ſivine ſivu, terſze ti takovi vffaiu zvelichiti? Eh! nikai menie nego to, ar: *Fides ſine operibus mortua eſt.* Vera prez dobreh del mertva je, veli Sz.

Jakop

Jakop, Sz. pako Pavel Apoſtol ſzam od ſzebe govori: *Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum, nihil mihi prodeſt.* Ako budem imel vſzu veru takovu y tak veliku da budem mogel gore iz jednoga mezta na drugo premeſchati, lyubavi pako ako proti Bogu y bliſniemu imel nebudem, nikaimi vſza vera nepomaſe: Da pacſe y Sz. Ivan Chryſoſtomus ovak lepo vſze neſzpametne greſne kerſchenike vuchi: *Non quia ſacrati fontis aquas ingreſſus fidelis quiſpiam eſſe agnoſcitur; ſed à moribus, ſed ab aſpectu, à ſermone, à comitibus.* Nezpoznavaſze kerſchenikom vſzaki on koi je okerſchen, ar buduchi chlovek chloveku ſzpodoben, more koi turchin, ſidov, ali poganin zmeſsatiſze megy kerſchenike, y nebudeſze mogel po ſzamom kerztu kerſchenik razluchiti od nyh, nego kakſze razluchiti y zpoznati more daie gdo pravi Boſi kerſchenik? *A moribus, ab aſpectu, à ſermone, à comitibus.* Od dobreh ſseg, toie to ako gdo rad vu Czirkvu k-Boſie ſzlusbe hodi, vu nyeſze chedno derſi, y poboſno G. Boga moli, ako gdo rad Preſz. Sacrament zprevagia na Proceſſiah, ali k-beteſnikom, kadſze noſzi, ar toga vſzega krivoverczi nechine: *Ab aſpectu.* Po chednom pogledu, ako gdo nezbriva z-ochima ſzvoiemi kudmu ni potrebno, naimre po oneh obrazeh, y meztah kud ni ſzlobodno nit doztoino jednomu kerſcheniku gledati, ter navlaztito vu Sz. Czirkvah, y pred Sz. Sacramentom. *A ſermone.* Ako gdo rad od Boga, neba, pekla, y ſzuda Boſiega, kai chuie, y govori, kai poganini nechine, niti neveruiu. *A comitibus.* Od Paidaſtva, zkemſze naimre gdo rad paidaſſi, z-poſtenemi ali nepoſtenemi, greſnemi, ali Bogaboiechemi Kerſcheniki, ali pak kai je joſche gorie, daſze naimre raiſſi paidaſſi z-Luterani, Kalvini, y Poganini raiſſi neg z-kerſcheniki, ter kakſze od toga takovoga nebude moglo recſi da ov ni pravi kerſchenik, ali ako y je? takie liztor imenom, à ne kerſchanzkem ſivlyeniem, y tako zklenutiſze mora z-onem iztinzkem Sz. Jakopa govorieniem: *Fides ſine*

1. Cor. c. 13. v. 2.

Joan. Chryſ.

operibus mortua eſt. Vera ſzama prez dobreh del je mertva, y k-duſsnomu zvelicheniu nikai nepomaſe.

Zakaizato dokancham moie govorienie z-rechmi, danaſniega Sz. Evangeliuma, z-koiemiſzemie y pochel naimre od onoga kralicza koi doiduchi pred Chriſtuſſa z-velikum verum molitſze za Szina ſzvoga vmiraiuchega, koiega veru y vffanie videchi Szin Boſi rekelmuie: *Vade, filius tuus vivit.* Poydi domov nazad, ar tvoy ſzin ſive, kai razumeuſi kralicz veruvalie prez vſzake dvoinozti rechem iz vuzt vekovechne iztine iziduchem. *Credidit homo ſermoni*, y z-poniznum zahvalnoztium poſſelie: *Et ibat.* Tak y ti ò moy kerſchenik duſen jeſzi veruvati naipervo vſza ona, koia tebe G. Bog po Sz. Matere Czirkve veruvati zapoveda, potlam pak obderſavai Boſie zapovedi y Czirkvene, polek nyh terſziſze ſiveti vu vſzeh dobrotah, ako ſeleies pri Chriſtuſſu vu nebu z-Blaſenemi Kerſchanzkemi duſſiczami na vekeſze veſzeliti, Amen.

DVA-

DVADESZETA JPERVA NEDELYA PO TROJAKEH.

Kakſze vſzaki kerſchenik vu vſzeh ſzvoieh tugah, y nevolyah mora terplyvnoga pokazati; vſza dobrovolyno za lyubav Boſiu podnaſſaiuchi.

Tradidit eum Tortoribus. Matth. c. 18. v. 34.

Zruchilie niega Haharom.

KAkva ſzlusba, takva placha; kakva pregreſka, takva kaſtiga; kakovo zaſzluſenie: takovo y oſzugienie; nili iztina da mora bitti? Ah tuſni adda y neſzrechni naſſi pervi Otczi Adam y Eva! koiem buduchi od G. Boga pod oblazt izruchen Paradiſus zemelyzki, pun radozti y veſzelya, pun dobrote, y lepote, pun ſzlazti y naſzladnozti, koiega pak oni vu malom vremenu ladaiuch ludo y neſzpametno na jeden zemelzki pekel jeſzu premenili, zbok cheſza polek zaſzluſenia ſzvoga oſzugieni jeſzu bili od Boſanzke Pravicze ne ſzamo vu vekovechne tmicze zeuſzem oztankom ſzvoiem; Nego joſche y na ovom ſzvetu, je nyh y znami

zkupa podvergla pod oblazt vſzakoiachke fele Haharom,toieto vſzakoiachkem tugam y nevolyam telovnem, kodſzu naimre oni betegi, pregoni, ſziromaſtvo, y vſzakoiachke neſzreche. Koij naſz vnogo gorie muche y tràpe, negſzu muchili, y tràpili ſzlugu onoga kralya, od koiegaſſe danaſni Sz. Evangelium ſzpomina govorecſi: *Tradidit eum Tortoribus*, Zruchilgaie Haharom. Naiſze adda netuſi Minoſſes Kraly Candie videchi ſzvoia vffania plavati vu kervi; Nai muchì Theſeus Kraly Athene, videchi neſzrechno ſzvoi ſitek, z-kralievztvom zkupa zkonchavatiſze. Nai tiho hude Evagoras Kraly Cypra, videchiſze vu dvoru Kralya Artaxerſeſſà nepriatela ſzvoiega od naigorſeh lovaſzov menie preſtimanoga bitti. Naiſze velim ja vſzi ovi nikai netuſe proti Boſanzke Pravicze, daijh od tak nemileh Haharov puztì trapiti, nego pacſe naiſze proti ſzamem ſzebe tuſe zato da z-dobrovolynem podnaſſàniem niſzu duga platili, kogaſzu naſze vzeli po grehu perveh Otczev Adama, y Eve. Znanoie takai kak Laus Kraly Franczuzki vu naivexeh ſzrechah moralie od kuge neſzrechno poginuti; da Venceslavus Kraly Bohemie vu nailepſe dobe bilie od Bratta ſzvoga izdan y vmorien; da Hermenegildus Kraly Visgottov vu mladozti ſzvoie od otcza ſzvoga, y ſitka, y kralyeuztva je bil mentuvan: Ako adda ovi, y neizbroieni drugi niſzu mogli vuyti Haharom,koiemſzu z-naſſem pervem Otczem Adamom od Boſanzke Pravicze pod oblazt bili zrucheni, y dàni, daijh muche y trape, koiem morem y ja pripiſzati one Sz. Mathea rechi: *Tradidit eos Tortoribus*. Zruchilie G. Bog Adama zeuſzem oztankom niegovem Haharom, toieto vſzakoiachkem ſzuprotivchinam telovnem, daga muche y tràpe: Vendar ovi zadni ſzvoium vekovechnum haſznum, oni pako zgora imenuvani ſzvoium ſkodum jeſzu bili traplyeni, ar ovi za traplyenia ſzvoia diku nebezku, oni pako muke peklenzke zadobiliſzi jeſzu, y to zato, kaiti vſze tuge, nevolye, pregone, y traplyenia dobrovolyno za lyubav Boſiu jeſzu podnaſſali, y volyu ſzvoiu z-volyum Boſium vu vſzeh ſzuprotivchinah jeſzu

ſzla-

ſzlagali, zakai oni gorni niſzu ni miſlili, y zato Haharom peklenzkem jeſzu od Boſanzke Pravicze zrucheni daijh na veke muche y tràpe; Zakaizato N.N. da y mi nedoidemo pod oblazt onih peklenzkeh Haharov; potreba da mi vſze teſkoche, nevolye, y neſzreche, telovne y vremenitne koie nad naſz kakti tulike Hahare G. Bog poſſilya potrebnoie velim vſza dobrovolyno od miloſzerdneh ruk Boſieh prijmati, y terplyvno podnaſſati doklam ſnymi ovde Boſanzke Pravicze naplatimo, da pak na drugom ſzvetu plachati nebudemo morali, to na kratkom pokazati hochu.

Ztvariaiuch mudrozt Boſanzka na pochetku ſzveta pervoga chloveka, naſſega Otcza Adama, nadelilgaie petemi chuteini, okinchilgaie pametium, razumom, y volyum, vuchinilgaie Gozpona, y Gozpodara vſzega Paradiſuma, ali zverhu vſzeh oveh darov zaderſalſzie G. Bog gozpocztvo; odlok ſzame volye, koiu dalie chloveku pod oblazt, da chini ſnyum kaimu drago, y ſnyum da barache kak hoche, ar znanoie dobro daſze vnogi nahagiaiu ſzlepi, gluhi, nemi, hromi, bedaki, norczi, y to vſze po Boſiem prepuſcheniu; kaiſze pak volye chlovechanzke doztoie, y dotiche, ona od ſzamoga chloveka viſzi, daduchi G. Bog chloveku od nye ſlobodu, y vuzdu, da ſnyum barache kak zna, y hoche, dobro, ali zlo, krivo, ali pravo, y tako da ſzrechno, ali neſzrechno ſive: Dabi pako chlovek hudobu, ſkodu, y neſzrechu, koiaſzu pod ſzlobodnum volyum zakrivena, zpoznati mogel; Lyubav, y dobrota Boſanzka vnoge pelde je poztavila napervo, vu koie, kakti vu tulika zerczala mogelbilſze chlovek vgledati, y pogibel ſzvoiu zpoznati, med koiemi peldami naioſzebuineſſu ja nahagiam vu Sz. Piſzmu, naimre Sz. Joba, koiega zruchiuſi G. Bog Haharom lyutem, y ſzerditem pod oblazt, koijſzuga muchili, y tràpili vu niegoveh ſzrechah, bogacztvah, y chazteh; ar dobroie znano kuliku ſzrechu y bogacztvo je Job imal, proti koiemu dalie G. Bog oblazt Haharu peklenomu daga ne ſzamo vſzega blaga, y deczè mentuie govoreeſi G. Bog Haharu peklenemu:

Dixiſ

Job. c. 1. v. 12. *Dixit Dominus ad Satan: Ecce univerſa, quæ habet, in manu tua ſunt.* Nut vſza koia ima vu tvoieh rukah, y pod oblaztium tvoium jeſzu, niti ſzamo deczu, y blago Jobovo dalie G. Bog pod oblazt peklenoga ſzotone, nego y telo niegovo govorecſimu: *Ecce in manu tua eſt.* Nut y ſzam Job je vu rukah tvoieh chini iz niega kaiti drago liztormuſze duſſe nedotichi, ar zverhu nye tebe oblazti nedaiem: Znanoie pak takai kakie on peklenzki Hahar z-Jobovem blagom gozpodaril, koimuie hiſe poderl, vu nyh ſzine potukel, maroffe y ſtaglye ſitkom vkup y z-marhum posgal, niega k-zadniemu vſzega na telu ranil, y onak ranienoga na gnoy hitil, kai pak Job vu vſzeh oveh protivchinah je chinil, miſzlil, y govoril? kakie on ovoga Hahara traplyenie podnaſſal? poſzluhnete N.N. y navcheteſze: *In omnibus his non peccavit Job labijs ſuis, neque ſtultum aliquid contra Deum locutus eſt.* Vu vſzeh oveh protivchinah ni zagreſſil Job, niti kai norzkoga proti G. Bogu je govoril, nego vſzigdar vſze ſzuprotivchine od Boſieh ruk je prijmal, y vu nyh G. Boga hvalil, govorecſi: *Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum.* G. Bogie dal, G. Bogie vzel, nai bude Ime Gozponovo blagoſzlovlyeno: nai chinì z-menum G. Bog kakie goder niegva Szvolya, naimi poslye ſzreche, ali neſzreche, zdravie, ali betege, blago, ali ſziromaſtvo, vſzigdar y vu vſzem: *Sit Nomen Domini benedictum.* Nai bude Ime Gozponovo blagoſzlovlyeno; kai premislyavaiuch Sz. Gregur Papa, nam lep navuk daie govorecſi: *In omnibus, quæ agimus, vim ſuperna voluntatis inquiramus.* Vu vſzeh koia chinimo, jakozt viſnie volye iſchemo, kako dabi hotel ov Sz. Otecz recſi, vu vſzeh tugah y nevolyah, pregoneh, y neſzrechah, koiemi jeſzmo od Haharov Boſanzke Pravicze traplyeni, y mucheni, vu vſzeh potrebaie da mi volyu naſſu z-volyum Boſium ſzloſimo, y kakti od Boga nam vſza poſzlana, dobrovolyno terpimo, y podnaſſamo; ar veli Sz. Thomas od Aquine: *Divina voluntas regula eſt & menſura omnis bonæ voluntatis.* Boſia volya regula je y mera vſzake dobro volye; naſſa adda volya mora

Ibid. v. 21. S. Greg. in c. 5. Job. c. 34. S. Thom. in 4. diſt. 23. a. 6. de volunt. Dei.

regu-

regulu y meru imeti, polek koieſze mora raunati, nitiſze mora puztiti ladati, ali raunati od nikoga drugoga, nego od ſzamoga G. Boga, y ako rauno G. Bog nam ie ſzlobodnu volyu puztil, vendar chlovek vut van y czily od Boga je ztvorien, daſze rauna, y ſive polek volye Boſie, vſze ſzreche y neſzreche, zdravie, y betege, bogacztvo y ſziromaſtvo, jednako od ruk Boſieh prijmlyuch, kodnaſz Sz. Job lepo vuchi govorecſi: *Si bona ſuſcepimus de manu Domini, mala quare non ſuſcipiamus?* Akoſzmo dobra prieli radi od ruk Boſieh, zakai nebi y zla prijmali? Job. c. 2. v. 10.

Mudri Seneka premislyavaiuch ſitek chlovechanzki, govori daſze vnogi nahagiaiu ſivi lyudi, koij ſiveti neznaiu; vnogi govore, koij govoriti neznaiu; vnogiſze vuchè, y knige prevrachaiu, koij vuchitiſze y cſteti neznaiu; vnogi troſsè koij troſſiti neznaiu: ovde pak nai bude ſzlobodno mene pridati ono kai naipotrebneſſe je vſzakomu znati, y velim da mi vſzi ſivuchi lyudi vnoga chinimo, koia kruto malo gdo chiniti zna, ar buduchi vſzi zrucheni od Boſanzke Pravicze Haharom, koij naſz muche y trape, nekoga vech, nekoga menie, y vendar malo gdoſze naide koijbi terpeti, y dobrovolyno podnaſſati znal. Poztavemo na peldu dva chloveka butore derv na plechah ſzvoieh noſzeche iz loze domov, ali iz doma na prodaiu, zmegy koieh jeden butoru ſzvoiu ima chverzto zvezanu z-guſvami, drugi pako razvezanu na plecheh noſzi, povechte vi kmeti iztinu, koi zmegy oveh dveh butoru ſzvoiu leglye noſzi? prez vſzake dvoinozti butora zvezana leglyeſze noſzi, neg nezvezana; Vezda na to velim ja ovak, miſzmo oni koi noſzimo butore kriſev, toieto vſzakoiachkeh teſkoch, y nevoly koiemiſzmo obterſeni vu puſchine ovoga ſzveta, y ſnymi putuiemo proti domovine nebezke, gdo nye lehko, gdo teſko noſzi? ja ſzudim polek ſzvedochanztva muſkoga, da vſzaki on, koi butoru ſzvoieh kriſev ima zvezanu chverzto z-volyum Boſium, nyu kruto lehko, y veſzelo noſzi, toieto vſze ſzuprotivchine od ruk Boſieh prijmlye, y dobrovolyno podnaſſa, tomu takovomu

vſza lehka y veſzela jeſzu; ſzuprotivnem pako nachinom recſiſze mora od onoga koi butoru razvezanu noſzi, nemiſzlech na Boga, nego pod moras, y po ſzille vſza terpi, oh! kak teſkoſze tomu takovomu vidi.

Ruffin.l.3. Ruffinus piſſe od jednoga Puſchenika, koi doiduchi pred Bogaboiechega Opata Paſtora, pochelie milo zdihavaiuch tuſitiſze Sz. Opatu, da nemore bitti chlovek na ſzvetu koibi vech tuge y nevolye terpeti moral, neg on terpì, opitalgaie Opat kakovbi zrok tomu moral bitti? Odgovorilie mladi Puſchenik, oh Otecz ſzveti! mene vech ni moguche ſiveti, ar vſza peklenzka ſzilla, y vraſia meſtria, jeſzuſze proti mene podignule, na to Opat niemu je pochel govoriti. *Te impugnant dæmones?* Proti tebeſze bore vragi? ali znai da to ni iztina, ar *Non pugnant nobiſcum, quando voluntates noſtras facimus.* Ne, ne, neboreſze proti nam vragi kada mi volye naſſe izpuniuiemo, *ſed voluntates noſtræ dæmones factæ ſunt, & hæ ſunt, quæ tribulant nos.* Nego volye naſſe poztaleſzu tuliki vragi, y ove jeſzu, koie naſz muche y trape: Iz cheſza moremo mi zpoznati, da on koi vſza po volye ſzvoie hoche imeti, nemiſzlech nikai na volyu Boſiu, nitiſze ſnyum ſzloſiti, y polek nye ſitek ſzvoy raunati terſzi vu oneh teſkochah, y nevolyah, pregoneh y ſzuprotiuchinah, nai neveruie dabi niega vragi peklenzki muchili, y trapili, nego vſzakoga takovoga laztovita volya niegova muchi y trapi, odkud S. Joan. Climac. apud Gerſon. c. 3. Sz. Ivan Climacus lepo govori: *Qui ſibi dux eſſe vult, ſpreto duce proprio, non indiget dæmone tentante, quia factus eſt ſibimetipſi dæmon.* Koi ſzam ſzebe hoche voditi oztavlyaiuch laztovitoga vogyu, toieto G. Boga, nepotrebuie vraga zkuſſavaiuchega, arie vuchinien ſzam ſzebe vrag, kada naimre ſzam ſzvoiu volyu izpuniuie.

Sziromah vrag, on mora vſzemu, y vſzakoga zla krivecz, zrok y pochetnik bitti, ar kaiſze god ſzuprotivnoga pripetì, vſzeſze vragu pripiſſuie y kriunia daie, akoprem to iztina ni, ar dabi lyudi dobro premislyavali ſzameh ſzebe kak naimre ſivu? y kak zapovedi Boſie obderſavaiu? zpoz-

nalibi

nalibi da one ſzuprotivchine ne od vraga, nego od Boga kakti vremenitne namezto vekovechneh kaſtig nad naſz dohagiaiu, y nye dabi mi od ruk Boſieh prijmali, y volyu naſſu z-volyum Boſium ſzlagali? lahkobie podnaſſali, y tulike korune nebezke ſnymibiſzi zaſzluſili, zato te takove Duh Sz. opomina po Sz. Iſaiaſſu Proroku govorecſi: *Iniquitates veſtræ diviſerunt inter vos, & Deum veſtrum, & peccata veſtra abſconderunt faciem ſuam à vobis.* Hudobe vaſſe razluchile jeſzu vaſz od Boga vaſſega, y grehi vaſſi zakriliſzu obraz niegov od vaſz; Ni vrag, niti ova, ali ona ztvar, nego grehi vaſſi zrok y pochetek jeſzu da G. Bog od vaſz ſzvoy Boſanzki obraſz odvracha, ochi zapira, vuſſeſza zatiſche, ter vaſz puſcha od tulikeh nevoly trapiti, kod od tulikeh Haharov ſzvoie Boſanzke pravicze, adda ne ſzam vrag, nego grehi naſſi jeſzu naſſeh traplyeny zrok y pochetek, koie G. Bog iz oſzebuine dobrote y miloſzerdnozti ſzvoie nad naſz ovde na ovom ſzvetu poſſilya, ali zakai to? zakai pitam ja G. Gog poſſilya na polya y vinograde tuche y povodnie? vu hiſe betege y ſziromaſtvo? na blago praude, y tate? na telo pregone, y obſanozti? ovde chuiem Sz. Paula Apoſt. dami on odgovaria: *Ut faciat ex tentatione proventum.* Dabi iz oveh traplyeny telovneh vremenitneh vuchinil vekovechnu haſzen duſſiczam naſſem. Iſaiæ c. 59. v. 1. 1. Cor. c. 10. v. 13.

Ar gdo nezna kak Doctori, y Apotekari iz chemerneh lyuticz kach, preſtimani napravlyaiu Medritot, ili Teriak, jedino y naipreſtimaneſſe vrachtvo proti vſzem chemerom, kade Auguſtin Sz. ovo premislyavaiuch na czily govorienia moiega ovak lepo govori: *Intellige, Deum eſſe Medicum, & tribulationem eſſe medicamentum ad ſalutem, non pœnam ad damnationem.* Zapameti ò kerſcheni chlovek da G. Bog je Doctor y Vrachitel naimudreſſi, naimiloſzerdneſſi duſſe tvoie, y traplyenia telovna vremenitna akoprem ſuhka y chemerna, jeſzu vracſtva duſſe tvoie, na zvelichenie, ne kaſtiga na zkvarienie, ar navadnoie govorienie diachko: *Dulcia non meruit, qui non guſtavit amara.* Szlaſzti y veſzelya nebez- S. Auguſt.

koga ni vreden, koi ovde nekuſſa ſuhkoche nevoly telovneh.

Magiſtratuſſi Perſianzki vu velikom kruto preſtimaniu dersè ſzvoie plemenite lyudi, natuliko da akoſze pripeti koie poglavite perſone pregreſſiti, takimu ſzud vuchine, y naiduchiga krivcza, nekaſtigaiu niega niti z-vuzum, niti z-birſagi, negomu nailepſu opravu vzemu, nyu grabantom kakti ſzlugam pravicze zruchè, koiu oni obeſziuſi na drevo z-palichiem preteplyu, z-halapardami prebadaiu, ſzablyami nemilo landaiu, y tako kai Gozpon zagreſsì, to oprava platì.

Nekai ſzpodobnoga cſtem od Kralya Filipa IV. koi vu detinztvu ſzvoiem dobiuſi na dar jedno oſzebuino ſrebe, vu koieſzeie on mladi Kraly zeuſzema bil zalyubil, tak daieie vſzekontinoma hotel pred ochima imeti, tak daſzumuie morali tia vu kralyeuzke komore gdeie jedal, y ſzpaval, lovaſzi voditi; pripetiuſſiſze pako mladomu kralyu nekoiu dechinzku falingu, koiaſze ni priztoiala kralyeuzhoga deteta, vuchiniti, zato Otecz niegov zapovedalie Lovaſzem da pred ochima mladoga Kralya ono ſrebe z-korbachi dobro preteplyu, nepriztoiaiuchiſze Kralya tepzti, zaradi chazti niegove, kai mladomu Kralyu biloie teſe gledati, neg dabi on ſzam bil moran tepen bitti.

Ovakovem nachinom barache znami Otecz nas nebezki, koi zpoznavaiuchi vu naſz plemenſchinu Duſſicz naſſeh, koie duſſicze vuchinivſi vnoge ztraſne grehe, zbok koieh Magiſtratus nebezki ſzvoium Boſanzkum praviczum moralbi naſz ſzmertium vekovechnum kaſtigati, ali vendar toga nechini, nego kai? chinì pretepati muchiti, trapiti telo, z-koiem kakti jednum halyum je odevena y pokrivena duſſa naſſa: Tepzti zapoveda konia, toieto telo naſſe, da oproztì Gozponu, duſſe naimre naſſe, zapoveda zraku y oblakom da preteplyu polya, verte, y vinograde z-tuchum, da telo hrane mentuie; zapoveda ogniu da poſge hiſe, ſtalle, hleve, z-blagom y ſivinum; zapoveda betegom da muche y trape telo, a duſſe plemenite daſze oprozti; *Ut faciat cum tentatione proven-*

ventum. Da vuchinì z-telovnem traplyeniem, duſſe haſzen vekovechnu.

Tomu imamo lepu peldu vu Mauricziuſſu Ceſzaru, koi iz proztoga, y ſziromaſkoga ztana zpoznavainchiſze od G. Boga podignienoga na Ceſzarzki Tronus, y zbok ſzvoie nezahvalnozti, y grehov velikeh boialſzeie pogubiti tronus, y korunu dike nebezke, zato bolyeſzeie zkerbel za duſſu neg za telo, razpiſſuiuchi lizte vſzem Biſkupom y Glavarom Redounichkem po vſzoy Grecie, Paleſtine, y Egiptumu, proſzechi nyh, dabi za niega G. Boga molili vu to ime dabimu G. Bog dal y pokazal kakovo zlamenie na ovom ſzvetu zvelichenia niegovoga: koia proſnia, y molitva draga y prietna je bila G. Bogu, y po oneh ſzlugah ſzvoieh G. Bog iemu vuchinil odgovoriti ove male rechi: *Te, totámque familiam tuam collocat Deus inter electos.* Tebe y vſzu druſinu tvoiu poztavlya G. Bog megy izvolyene, y izebrane za diku nebezku. Ovde od vezda naiſze vſzaki pripravi na poſzluſſanie zlameny zvelichenia Ceſzara Mauricziuſſa, y potlam nye poſzluhne, nai dvoi ako more y ſzme da ni od Boga lyublyen, kadaie ovde na telu traplyen: Naipervo adda zlamenie Mauricziuſſevoga zvelichenia je bilo, daſzuſze proti niemu podignuli nebo, zrak, y voda, ochivezto prorokuvanie od velikeh ſzlug Boſieh, da Mauriczius Ceſzar mora pogubiti tronus y korunu Ceſzarzku, da Ceſzar mora ne ſzamo chazt, nego y vſzu druſinu pogubiti, y k-zadniemu on ſzam od nepriatelzkeh ruh nemilo zkonchan bitti, y prorokuvanie na zkorom jeſze izpunilo, arſzeie po Boſiem prepuſcheniu lyucztvo proti niemu podignulo, niega iz tronuſſa Ceſzarzkoga izhitilo, y iz chazti izverglo, ter na mezto niega lyutoga kervoloka Foku na Ceſzarzku chazt zebralo, na tronus poſzadilo, y korunum korunilo, koia vſza videchi Mauriczius podigſi ſzvoie ſzercze y ochi vu nebo k-G. Bogu govorilie z-Kralyem Davidom: *Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum.* Pravichenſi Gozpodine, y pravichen je ſzud tvoy. Foka pako videchiſze na Ceſzarzku chazt izviſſenoga, na tronus poſzaienoga, y koru- Pſal. 118.

num korunienoga, naipervich zapovedalie daſze na ſzredi piacza napravi y podigne jeden teatrum, y na niega daſze od henkara dopelya Mauriczius zevſzemi ſzvoiemi petemi ſzinmi, kade, zapovedalie pred ochima niegovemi naipervo vſze niegove ſzine nemilo porafati, y ovde Mauriczius niſze zpozabil iz Boga ſzvoiega, negoie ponaulyal one perve rechi: *Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum.* Pravichen jeſzi Gozpodine Boſe, y pravichen je ſzud tvoy, k-zadniemu zapovedalie Ceſzar y Mauricziuſſa onda na onom iztom meztu za ſzinmi taki zkonchati, y tako izpunileſzuſze one recſi Biſkupov, y Glavarov od Boga nadehniench, koieſzumu piſzali, da G. Bog niega, y niegovu druſinu je zebral y poztavil megy Szvetcze nebezke, oh ſzrechen y blaſeni Mauriczius! Ali oh! kakie malo ſzada na ſzvetu ovakoveh Mauriczіuſſev'l, ili vu terplyvnozti ovomu Ceſzaru Mauriczіuſſu ſzpodobneh kerſcheneh lyudi, koybi vſze krivicze y ſzuprotivchine dobrovolyno podnaſſali, y vu nyh volyu ſzvoiu z-volyum Boſium ſzlagali: Nego pacſe nahagiaiuſze vnogi preuzetni greſniki, koijſze pregovariaiu z-G. Bogom govorecſi: *Juſtus quidem es tu Domine, ſi diſputem tecum, verumtamen juſta loquar ad te: Quare via impiorum proſperatur? bene eſt omnibus, qui prævaricantur, & iniquè agunt.* Pravichen iztinaie jeſzi ti Gozpone, akoſze diſputuiem ztobum, vendar pravichna hochu govoriti k-tebe: Zakai greſniki tak ſzrechno ſivu? vſze dobro y povolyno imaiu, koij tvoie zapovedi prekerſſuiu, y zlo chine, a nam, koijſze terſzimo tebe ſzluſiti, grehaſze chuvati, tvoie zapovedi marlivo obderſavati, vſza na opak idu, gorieſzmo od vſzakoiachkeh nevoly traplyeni, neg oni: Da onem pianczem tucha vinograde potuche, onem lakomczem ſivina poczerka, onem zkupczem praude moſnie prazne, one lotriſſe vſzakoiachki betegi trape, one gizdaucze vſzi oduriavaiu, y pregainaiu, oh! nad temſze nechudimo: Nego da mi chimſze bolye pred vſzemi ponizuiemo, y priprozteie opravlyamo, tem bolye lyudi na naſz merzè, mermraiu, y ogovariaiu; chim mertuchliveie ſivemo, y vech al-

Jerem. c. 12. v. 1.

moſtva

moſtva vbogem delimo, tem vexe neſzreche zverhu naſſe ſivine, goricz, y poly dohagiaiu; Chim chizteie ſivemo, tem guzteſſi y vexi betegi naſz trape, oh Boſe! toſzu prevech ſuhki zaloſaij, koijſze teſko poſiraiu.

Szad N.N. hochu da mene, kod naimenſega ſzlugu y y nameztnika Boſiega hochu velim da poſzluhnete, y velim naipervo daie kruto teſko, ali akoie teſko, je y haſznovito veli Sz. Hieronym. *Durum, grande, & difficile eſt, ſed magna, magna, magna ſunt præmia.* Teſko, y ſmehko je pravichnomu tulike krivicze y traplyenia terpeti, ali veliki, veliki, veliki jeſzu naimi, y kornue, pripravlyene, vſzem dobrovolyno terpechem, y terplyvno za lyubav Boſiu podnaſſaiuchem kriſev ovoga ſzveta. Iztinaie da je teſko, ali vendar povechtemi kaivamſze od razpetoga Odkupitela vaſſega y Szina zkup Boſiega vidi? Jeli kada iz niegoveh vuzt kakova zla rech izesla, za koiubi on vreden bil ocztom napaian bitti? Jeli on kada ſzvoiemi rukami, ali nogami kakov kvar komu vuchinil, zbok koiegabi on vreden bil oſtremi chauli nye na kriſu pribiene imeti? Jeli on kada vu ſzvoiem ſzerczu koga naztoril, dabi ono vredno bilo ſzuliczum preboden bitti? koibi rekel y potverdil da on je kai takvoga vuchinil, za gorſega od poganov y turkov derſatibiſze moral. Ter vendar on tulike ſpote, pregone, muku, y ſzmert ni kriv, ni duſen je dobrovolyno podneſzel, zakai? ah! zakai drugo nego ſzamo za lyubav, odkuplyenie y zvelichenie duſſicz naſſeh, ter gdoſze bude ſzmel poteschavati, ali gdo bude on, koi za volyu, y lyubav niegovu, y oproſchenie grehov ſzvoieh nebude dobrovolyno podnaſſal kriſev ovoga ſzveta? S. Hieron.

Nainam bude na peldu Sz. Peter Muchenik Reda Sz. Dominika, kruto ſzvet y Bogaboiech, vreden bitti vechkrat pohagian iz neba od nekoieh Szveticz Boſieh ſzvoieh Patronuſſicz z-koiemiſzeie od nebezkoga veſzelya razgovarial, neki Redovnik vpamet vzemſi daſze Peter vu Komoricze zapert z-nekoiemi ſenzkemi perſonami razgovaria, zatuſilgaie pri Glavaru, koi akoprem toga ni veruvati mogel, dabi naimre

Peter

Peter tak ſzvet chlovek chinil k-ſzebe ſenne vu komoriczu hoditi, y ſnymiſze na ſzamom razgovarial, vendar dozvalgaie predſze, y pochelgaie izpitavati, kakovemi ſennami ima on paidaſtvo vu Kloſtru, y razgovore vu komorieze? Nato Peter ni hotel nikai odgovoriti, nego iz poniznozti hitilſzeie na ſzvoia kolena pred Glavara, kai Glavar videchi ſzudilgaie za krivcza, y zato poſzlalgaie taki vu jeden drugi Kloſter na pokoru, kade buduchi vu temniczu poztavlyen, ſaloztilſzeie naivech zbog pogublyenia poſtenoga imena y glaſza: Jenkrat buduchi puſchen van Sz. Meſſu poſzluſſat, y klechechi vu koruſſu podignulie ochi ſzvoie vu jedno Razpelo pochelie milo zdihavati, y ſuhkoſze plakati govorecſi k-Razpetomu Chriſtuſſu; vidis ò moy razpeti Jesus nakaiſzem doſſel? da ne ſzamo pogubilſzem moie poſteno ime, nego kakti jeden hudodelnik traplyen, y vuzen od Oltara tvoiega pretiran, kaiſzemti kriv da prepuſchas ovak zmenum baratati? Nato zachulie Peter glaſz iz onoga Razpela, Peter moy dragi, à kaiſzem ja Sidovom bil kriv, daſzu oni mene vuzili, y na kriſnom drevu razpetoga vmorili? Jeſzili ti pravichneſſi od mene? y tvoie krivicze koie terpis, ieſzuli vexe od moieh, koieſzem ja za lyubav tvoiu terpel? Vuchiſze adda od mene, y za lyubav moiu vſza dobrovolyno terpeti, akoſze ſeleies z-menum y pri mene vu dike moie vekoma veſzeliti.

Zakaizato Sz. Ivan Chriſoſtomus oſtro kara one neterplyune kerſchenike vu podnaſſaniu kriſev, koie nym G. Bog za nyhovo dobro iz oſzebuine lyubavi poſſilya, negobi radi ovde polek ſzvoieh poſeleny prez vſzakoga terplenia ſiveti, y po ſzmerti vu nebuſze veſzeliti; kai nemore bitti, ar ako: *Chriſtum oportebat pati, & ita intrare in gloriam ſuam*, veli Sz. Lukach. Akoie Chriſtuſſu bilo potrebno terpeti, y tak vlezti vu diku ſzvoiu, zato veli Navuchitel zlatovuzti zverhu oveh Sz. Lukacha rechi: *Chriſtus intravit in gloriam ſuam per paſſionem, & tu vis intrare in gloriam alienam ſine cruce?* Chriſtus je vlezel vu diku ſzvoiu po muke, à ti hoches vlezti vu diku lyuczku prez kriſa? Oh! nikai menie, nego to, ar

Luczc. 5.

S. Chriſoſt. hom. 66. ad pop.

Sz.

Sz. Effrem veli: *Via enim, quæ ducit ad cœlum, eſt via Crucis.* S. Ephrem.
Put koi pelya vu nebo, je put kriſa.

Dokancham adda govorienie moie, y pozavam vaſz vſzeh pod ovo Preſz. Kriſno Drevo, proſzechivaſz da razmiſzlite dobro ovoga, koi na nyem razpet viſzi, gdo je naimre on? y kai vam iz niega krichi on? *Exemplum dedi vobis.* Peldu jeſzem vam dal, toieto da kakſzem za lyubav vaſſu muku terpel, rad y dobrovolyno, koiu niſzem zaſzluſil, nego ſzamo za lyubav y odkuplyenie vaſſe, tak y vi za lyubav moiu dobrovolyno noſzete one kriſe po koichſze vu nebo ide, veſzelo adda y terplivno potrebaie od ruk Boſieh vſze teſkoche y nevolye prijmati kakti tulike dare y miloſche z-koiemi on naſz zkuſſava akoga lyubimo, y lyubech akoga naſzleduiemo, ar veli Sz. Auguſtin. *Nihil ſic probat amicum, quemadmodum oneris amici benevola ſuportatio.* S. Auguſt. Nikai tak neprobuie Priatela, kak terha y bremena priatelovoga dobrovolyno podnaſſanie: Zakaizato opominam vaſz rechmi Sz. Jakopa Apoſt. *Omne gaudium exiſtimate fratres, cùm in tentationes incideritis.* Jacobi c. 1. v. 2. Neplacheteſze N.N. neſaloztete, niti netuſete kadſze vidite od Haharov Boſanzke pravicze traplyeneh, negoſze veſzelete, y raduite ar *Momentaneum quod cruciat, æternum quod delectat*, kratka y hipnà jeſzu ova traplenia, zkoiemiſze dobivaiu vekovechna veſzelya,

Amen.

DVADESZETA J DRUGA NEDELYA PO TROJAKEH.

Kak potrebno y haſznovito je vſzakomu kerſcheniku vſzigdar na pameti imeti, da G. Bog vſza vidi, chuie, y zna, koiagodſze na ſzvetu chine, govore, y miſzle.

Cognitâ autem JESUS nequitiâ eorum. Matth. c. 22. v. 18.

Poznauſsi pako JESUS hudobu nyhovu.

NE ſzamo piſzati, nego y govoriti je vredno od onoga dragoga kamena, koiſze nahagia vu Gerchkom Orſzagu polek Kapadoczie, kod mudri Plinius od niega piſſe imenuiuchiga Fengites, iz kakvoga kamena vuchinilie bil Nero Ceſzar zezidati Czirkvu Boſicze Scie, koia Czirkva ako rauno oblukov ni imela, vrata pako kruto malyahna, y ova akoprem vſzigdar zaperta, ſzvetilaſzeie vendar nutre vſza, vnogo bolye neg dabi opoldan ſzuncze vu nye ſzvetilo, koie ſzvet-

ſzvetlozti je zrok bil on kamen Fengites iz koiegaie ſzvetlozt izhagiala ; Joſche drugu krepozt ov izti kamen Fengites vu ſzebe je imel ; daie naimre chloveku koigaie vu rukah pred ochima ſzvoiemi derſal , bolye neg niedno naichizteſſe zerczallo , vſza koiaſzuſze za herbtom , ako rauno y na dalkom chinila , tak dobro kako dabiſze na blizom pred ochima chinika je kazal : Zato Domiczianus Ceſzar (polek ſzvedochanztva mudroga Szvetoniuſſa) vſzigdarie ovakov kamen pri ſzebe noſzil , y guztokrat vu niega pogledal , za videti kaiſze za herbtom niegovem chinì : Ovu pako iztinu zpoznalie Maximilianus Ceſzar koi doiduchi jenkrat vu nekoi Varas , koiemu Magiſtratus onoga Varaſſa doneſzelie jednu veliku zlatu Medeniczu punu zlateh dukat y vſzakoiachkoga dragoga kamenia na Dar , polek toga proſzechiga dabiſze doztoial potruditi vu Palachu na Komediu koiaga gotova chaka , y Ceſzar priemſi on Dar poſſelie na Komediu chez nekuliko komor onoga dvora vu palachu , komornik pako Ceſzarov zabilie bil zapreti on Ceſzarov Gabinet toieto komoriczu vu koieie Ceſzar kvarter imal odiſſelie za Ceſzarom na Komediu , to vpamet vzemſi nekoi Dvorianik , daſzu vrata Gabineta Ceſzarovoga odperta , y daie prilika napunitiſzi ſeppe z-czekini , y dragem kameniem , oztalie od zada , y kadaie Ceſzar zeuſzem ſzvoiem dvorom Komediu gledal , ondaie on czekine , y drago kamenie , grabil y kral , Ceſzar pako imaiuchi on kamen Fengites priſzebe , gledelie vu nyega , za videti gdo zanym ztoì , y kakſze gdo dersì ? nut zagledalie tia vu Gabinet ſzvoy kakie dvorianik czekine y drago kamenie grabil , y vu ſep poztavlyal , povernuchiſze nazad Ceſzar iz Komedie vu ſzvoi Gabinet dozvalie predſze vſze ſzvoie Dvorianike , zapovedauſſijm daſzi nai vſzaki vzeme oneh czekinov , y dragoga kamenia kuliko hoche , na koiu zapoved niſzu leni bili Dvorianiki , ali vendar vſzaki pazilie na diſcrecziu , da ni prevech zagrabil , on tatina pako kodie naizadni dvorianik bil , tak tulikai y naizadni je priſztupil k-czekinom , y ni neg ſzamoga jednoga vzel , kai videchi Ceſzar recſe nyemu ,

ti koiſzi naizadni, y naimenſu plachu imas, zakaiſze bolye nepomores, y vech neuzemes ? Nato recſe Dvorianik vaſſa Szvetlozt doztaie ovo mene polek miloſche ſzvetlozti vaſſe, onda Ceſzar nyemu odgovori, naiti bude zadozti ò neverni ſzluga za vſzega ſivota tvoga, koiegabite taki moral mentuvati dabi hotel zbok prekoredne nevernozti tvoie; ſtimas morebiti da ja na Komedie buduchi niſzem tebe videl kaiſzi ti ovde chinil, y kakſzi iz ove Medenicze czekine grabil, y vu ſeppe poztavlyal ? odhagiai adda zpred oblichia moga, nitiſze vech nepouffai pred ochi moie doiti, vnogo menie za kakovu miloſchu proſziti; Velika jakozt bilaie onoga kamena Fengites : Ali ako ja premiſzlim jakozt, y vſzamoguchnozt ovoga nebezkoga kamena, od koiega Sz. Pavel Apoſt. govori : *Petra autem erat Chriſtus.* Kamen pako bilie Chriſtus, naidem joſche vexu razliku megy nymi, negie megy tmiczum, y ſzunchenum ſzvetloztium, megy ſuhkochum y ſzladkochum, ar od niega ſzvedochi vu jednom drugom meztu Sz. Apoſtol: *Et non eſt ullâ creatura inviſibilis in conſpectu ejus.* Ni na ſzvetu ztvari koie on nebi videl, y Sz. Auguſtin potverguie : *Deus totus eſt oculus, quia omnia videt, totus manus eſt, quia omnia operatur, totus eſt pes, quia ubique eſt.* G. Bog je veſz oko, ar vſza vidi; veſz je ruka, ar vſza chini; veſz je noga arie pouſzud, onie na nebu y na zemlye, vſza chuie, y zna koiagod mi miſzlimo, govorimo, y chinimo, kodnam rauno to danaſni Sz. Evang. obznanuie kadaſzuga Sidovi nekai izpitavali, ſtimaiuchi da on nezna kaj oni miſzle zato veli : *Cognitâ autem JESUS nequitiâ eorum.* Poznauſi pak Jesus hudobu nyhovu : Tak rauno on zna, chuie, y vidi, kaigod mi chinimo, miſzlimo, kai dabi y mi premislyavali, y vſzigdar na pameti imeli, oh! kakbiſze mi terſzili greha chuvati, y G. Bogu poboſneie ſzluſiti; odkud rauno to jemſzemſzi ja danaſz napervo vzel N.N. pokazati, kak potrebno, y haſznovito je vſzigdar G. Boga na pameti imeti, miſzlech da on vſza naſſa mislyenia, chinenia, y govorienia dobra, y zla, chuie, vidi, y zna. Proſzim za poſzluh.

1. Cor. c. 10.

Hebr. c. 4. v. 13.

S. Auguſt. Epiſt. 3. ad Fortun.

Neg.

Negdasni zrari poganinzki mudri Filoſofi, lepe kruto navuke jeſzu davali ſzvoiem Vuchenikom, kadſzu bili od nyh proſſeni za navuk kakbi mogli y morali ſiveti dabi od Bogov, y lyùdi hvalyeni, lyublyeni, y preſtimani bili. Tak mudri Cicero buduchi opitan od jednoga kakbi vu dobrotah ſiveti mogel? Odgovorilmuie ovak: *Id facillimè facies, ſi me cuiſemper uni magis placere voluiſti, tecum ſemper eſſe putabis, & omnibus, quæ facies, aut dices, intereſſe exiſtimabis.* Imas znati moy ſzinko, da tebe bude naileglye dobro ſiveti, ako budes miſzlil na me, komuſzi vſzigdar ſelel drag bitti, da naimre ja vſza tvoia chinenia vidim, y govorienia chuiem. Tak mudri Seneka ſzvoiemu Lucillu je navuk dal, govorecſimu: *Accipe utilem & ſalutarem clauſulam, quam tibi in animo affigere volo.* Vzemi ſzinko navuk kogati ſeleiem na pameti vſzigdar imeti: *Aliquis vir bonus tibi eligendus eſt, ac ſemper ante oculos habendus, ut ſic tamquam illo ſpectante vivamus, & omnia tamquam illo vidente faciamus.* Ako ti moy ſzinko ſeleies dobro y pravichno ſiveti, potreba daſzi ti koiega dobroga, y vu chazti poztavlyenoga chloveka izberes, y na niega vſzigdar miſzlis kako dabi pred tvoiemi ochima bil, y nate pazil kai chinis, y govoris, zrok pako tomu daie ovakov. *Magna enim peccatorum pars tollitur, ſi peccaturis teſtis aſſiſtat.* Ar vnogi grehi preztaiuſze chiniti, ako koga ſivuchega chloveka za ſzvedoka, greſniki pred ochima imaiu. Naileplye pako mudri Thales Mileſius jeden zmegy 7. Mudreh imelie navadu govoriti, y Vuchenikom ſzvoiem ovakov navuk davati. *Homines exiſtimare oportere Deos omnia cernentes, & Deorum eſſe plena omnia, ſicq; fore omnes meliores, & Deo teſte, & ſpectatore ſe agere omnia cenſerent.* Lyudi moraiu preſtimavati da Bogi vſza vide, y Bogov je vſze puno, na koie ako lyudi miſzlili budu da Bogi vſza nyhova chinenia y govorenia vide, y chuiu, y tako vſzi lyudi budu bolſi, arſze budu ſonali pred Bogmi zlo ſiveti.

Cicero.

Seneca.

Thales Mileſius.

Nut N.N. navukov poganinzkeh, koy poganini niſzu bili raſzvecheni vu Sz. Vere, negoſzu ſiveli polek nature, ni-

tiſzu znali da G. Bog placha dobrote z-dikum nebezkum, grehe pako z-mukami peklenzkemi, venda natuliko jeſzu preſtimavali dobrote, y oduriavali grehe, a vi koijſzte raſzvecheni od Duha Sz. koij veruiete vu pravoga ſivoga Boga Ztvoritela neba y zemlyè, koi vſza vidi, chuie, y zna, koia-
Hebr. c. 4. v. 13. god vſzega ſzveta lyudi miſzle, chine, y govore, ar *Omnia nuda, & aperta ſunt oculis ejus*, veli Sz. Pavel Apoſt. Vſza odkrita, y odperta jeſzu ochem niegovem, ter vendar od kerſchenikov tuliki ztraſni y odurni grehiſze chinè po dnevu y po nochi, vſzaku vuru y hip, kako dabi G. Bog gluh y ſzlep bil, y nevidel niti neznal kai mi zla, ali dobra chinimo, miſzlimo, y govorimo? kakſze budu ti takovi danaſz ali zutra mogli ali znali izprichati na Szudu Boſiem, kade on izti koi je ſzvedok bil grehov naſſeh, bude tulikaiſſe y Szudecz; kade Pogani naſz tuſili budu, koijſzuſze tak jako ſonali greſſiti pred Bogi ſzvoiemi, od koieh nitiſzuſze nadeiali plache za dobro ſivlyenie, niti kaſtig za greſſenie, y vendar polek ſzamoga nagnenia nature, tak dobro jeſzu ſiveli na ſpot vekovechni kerſcheneh greſnikov.

Iztinaie ja taiti nemorem da nepriateli glauni duſſicz naſſeh, imaiu po vſzud ſzvoia prugla nalechena, ſzvoie lechke poztavlyene, y mreſe razpreztrene za vlovitinas, y naveke zkvariti, koieh vſzeh za ognutiſze, y pod nyhovu oblazt neupazti kaiſzmo chinechi? moramo navuk od Sz. Kralya Davi-
Pſal. 24. v. 15. da vzetiſzi y je ov: *Oculi mei ſemper ad Dominum, & ipſe evellet de laqueo pedes meos.* Ochi moie hochu derſati vuperte vu G. Boga moiega, y on hoche obchuvati od vſzake lechke noge moie z-miloſchum ſzvoium ſzvetum, znaiuch dobro ja, da on vſza chuie, vidi, y zna, zato niega hochu vſzigdar pred ochima pameti, y razuma moiega imeti, y tako vſze nepriatelzke ſzille mene nebudu mogle naſkodeti: Zato Cle-
Clem. Alex. l. 3. pædag. c. 5. mens Alexandrinzki lepo govori: *Hâc ſolùm ratione fit, ut quis numquam labatur, ſi Deum ſibi ipſi ſemper præſentem exiſtimet.* Ovoie naipervi, naivexi, y naioſzebuineſſi zrok, da gdo nigdar negreſſi, ako naimre G. Boga vſzigder y vſzigdar pred ochima ſzvoiemi ima.

Ova-

Ovakovem nachinom branilſzeie Job ſzuproti vſzem nepriatelzkem ſzillam, y vraſiem lechkam, koi kulikeie on terpel pregone y ſzuprotivchine vſzaki dobro zna, y vendar: *In omnibus his non peccavit Job labijs ſuis.* Vu vſzeh protivchinah ni zagreſſil Job vuztmi ſzvoiemi, zakai pak ne? on vam ſzam odgovaria: *Nónne ipſe conſiderat vias meas, & cunctos greſſus meos dinumerat?* Negledili, y nepremislyavali on pute moie, y nebroili vſze korachaie moie? Adda Joba zderſavaloie od vſzakoga greha premislyavanie da G. Bog vſza chuie, vidi, y zua.

Job. c. 2. v. 10.

Ibid. c. 31. v. 4.

Ovakovem nachinom obchuval je mladi Joſef prelepi ezvet chiztoche ſzvoie, buduchi tak jako od Putifarove Sennè ſzvoie pako Gozpe naganian na ozkrunienie, y na praznuvanie govoreciſmu: *Dormi mecum.* Szpi zmenum, koiemi rechmi vſzaki dan je nagovariala ona nechizta Senna chiztoga mladencza Joſefa: *Hujusmodi verbis per ſingulos dies mulier moleſta erat adoleſcenti*, veli Sz. Piſzmo, ali chizti Mladenecz na vſze nye ſzladke y maztne rechi, na vſze ſzerchene porſnie, y obetania darov, y chaztih tverdeſſi, y merzleſſi od bruncza y mramora, po nieden put nye ni hotel privoliti, negoicie odgovarial. *Quomodo poſſum hoc malum facere, & peccare in Deum meum?* Kakie moguche dabi ja tuliko zlo vuchiniti, y proti G. Bogu moiemu zagreſſiti mogel? koiega ztalnozt premislyavaiuch Baſilius Seleucus ovak od niega govori: *Qui totus undique jaculis petebatur, unum contra omnia tela, memoriam habuit Creatoris.* Koi iz vſzeh ztran bilie ztrelami ztrelyan, y ſzuproti vſzem ztrelam jedini ſchit imelie ſzpomenek Ztvoritela ſzvoga, z-koiem ſchitom ſzpomenka onſzeie branil proti mladozti, lepote, poſeleniam, y proſniam Gozpe ſzvoie. Doklamiuie y obladal, y zato govori Sz. Bernard. *Dei reſpectus, hominis profectus.* Chlovek koi na Boga miſzli, y niega vſzigdar pred ochima ima, vſze ſzuprotivchine lahko obladuie.

Gen. c. 39. v. 10.

Baſil. ſeleuc. orat. 8.

S. Bernard.

Ovakovem Oruſiem borilaſzeie ona chizta, plemenita, y lepa Suſanna proti onem dvem nechiztem Ztarezem, koiu

oni

oni naiduchi na nye vertu vu jednom potoſczu ſzamu kupa tiſze vu one friſke vodicze, koiu oni pocheuſi nagovariati dabijm nyhovu nechiztu volyu izpunila, y k-nyhovomu poſeleniu privolila; kai ako nevuchinì, grozeſze daiu hote obtuſiti pred praviczum daſzuiu zapopali vu praznozti, y tako kod praznicza bude kamenuvana, koia vſza chizta Suſanna chuiuch, y G. Boga na ſzvoiem ſzerczu y pameti imaiuchi, pochelaie premislyavati ſzmertnu pogibel telovnu, zkoiumſzuieſze grozili, ali vnogo bolye premislyavalie ſzmert duſſeunu, koiubiſzi zaſzluſila, zato govorilaie ſzama ſzobum:

Daniel. c. 13 v. 23. *Anguſtiæ ſunt mihi undique, ſi enim egero, mors mihi eſt, ſi autem non egero, non effugiam manus veſtras.* Ztizkeſzumi nauſze kraie ako vuchinim, ali nevuchinim, ali Suſanna imaiuchi na pameti G. Boga ſzvoiega, daiu naimre on vidi, koi nyu ſzudil bude po ſzmerti, zato viteſkem ſzerczem odgovorilaie nym, toieto onem nechiztem Ztarczem. *Eh melius eſt mihi incidere abſque opere in manus veſtras, quam peccare in conſpectu Domini.* Ah bolyeie mene ztokrat vpazti prez greha vu ruke vaſſe, neg zagreſſiti zvami pred oblichaiem moiega G. Boga: *Cui omnia ſunt nuda & aperta.* Koiemu jeſzu vſza odkrita, y odperta, toieto znana, kaigoder vſzega ſzveta lyudi na zemlye chinè; neboimſze adda vaſſeh lasliveh tusbih, doklam G. Bog pravichnozt moiu vidi; Zato Sz. Auguſtin od pravichne Suſanne ovak piſſe: *Denique quando Suſanna caſta fœmina, fidelisque conjux à duobus falſis teſtibus urgebatur, TRINITAS ei in occulto, & abſcondito conſcientiæ ſuffragabatur.* Kada Suſanna chizta ſenna, y verna zakonzka je bila od dveh kriveh ſzvedokov na greh naganiana: Sz. TROIZTVO vu otainozti nye ſzercza, pameti, y conſcienczie jeie pomagalo, ar gdoie z-Bogom, Bogie ſnym.

Ibidem.

S. Auguſtin. Tract. 36. in Joan.

Toſzu dobro premislyavali negda zmegy Ceſzarov jeden Henrikus, zmegy Kralyev jeden Caſimirus, megy Herczegmi jeden Hermenegildus: megy Grofmi jeden Elzearius, megy Baroni jeden Rokus, megy Purgarmi jeden Homobonus, megy kmetmi jeden Iſidorus, megy Petlyarmi jeden Ser-

Servulus, ovi vſzi, y neizbroieni drugi, kaitiſzu vſzigdar G. Boga ſzvoiega na pameti imeli, y vſzigdar miſzlili da G. Bog vu nebu ſzedechi, na zemlye vidi kai vſzaki chlovek chini, chuie kai govori, zna kai miſzli, kod y danaſni Sz. Evang. ſzvedochi: *Cognitâ autem JESUS nequitiâ eorum.* Poznauſi JESUS kai Sidovi od niega na ſzerczah ſzvoieh miſzle: Zato izto ovi zgora recheni, y vſzi oztali Szvetczi, y Szveticze Boſie imaiuchi Boga pred ochima, terſziliſzuſze greha chuvati, nyemu vu vſzeh dobrotah ſzluſiti, doklam na zverſsenozt, potlam pak y na ſzvetozt jeſzu dozpeli dayh vſza Sz. Mati Czirkva, chaztì, y poſtuie.

Kai je vuchinilo zmegy Szoldatov Maurizziuſſa, zmegy Senatorov Apoloniuſſa, zmegy Arczetov Pantaleona, zmegy Plemenitaſſev Sebaſtiana, zmegy Herczegov Abdona, zmegy Kralyev Olauma zderſati daſze niſzu malikom klaniali, niti za Boge zpoznati hoteli, negoſzu raiſſi za veru Chriſtuſſevu, y za Chriſtuſſa ſzvoia tela na vſzakoiachke muke davali y tako Mucheniki Boſi poztali?

Gdoie, y kai je jednoga Sz. Benedicta z-tulikemi Benedictini, Sz. Auguſtina tulikemi Auguſtiniani, Sz. Ferencza tulikemi Franciſcani Conventuali y Capuczini, jednoga Bernarda, Dominika, Ignacziuſſa, y oztale tulikeh Sz. Redov Fundatore okinchil, tulikemi Sz. Sivlyenia Redovniki?

Gdoie napunil tulike Kloſtre z-Mladenczi, y Divoichiczami? Tulike puſchine y pechine z-Puſcheniki? vu koieh jedni y drugi ſzami iz ſzvoieh tèl meſzarnicze chinè, trapechi nye ne ſzamo z-poztimi, nego z-diſciplinami, cilicziumi, y vſzakoiachkemi drugemi pokorami? Ah gdo, gdobi drugi tomu zrok moral bitti, ako ne ſzam G. Bog, kogaſzu oni vſzigdar pred ochima ſzvoiemi imeli, miſzlech da on vſza chuie, vidi, y zna, kaiſze god dobra, y zla na ovom ſzvetu chini, y zato dabiſze y ſzada od kerſchenikov nato miſzlilo, oh! kakbiſze bolye ſivelo; kakbiſze naimre chedneie hodilo, poſteneie gledalo, ſzpametneie govorilo, poboſneie molilo, marliveie od vſzeh greſneh prilik beſalo, y zverſſe-

neie G. Bogu ſzluſilo ? Vſzaki anda nai poſzluhne Sz. Ivana Chriſoſtomuſſa navuk, niega nai dobro zapameti y premislyava : *Quid enim putas, etiamſi fecerimus, ut res clam ſit omnibus, oculum tamen illum, qui dormitare nequit, latere non poterimus.* Kai ſtimas ô gresnik, y gresnicza, akoprem tak zkrovno y otaino ti, y ja, greſſili budemo, danaſz nigdor videl nebude, oku vendar onomu koie ſzpati nigdar nemore zkritiſze nebudemo nigdar nikak mogli, dabinaſz nevidelo.

Joan. Chriſ.

Ov navuk Sz. y zlatovuztoga Navuchitela dobroie Sz. Pafnuczius Puſchenik zapametil, y ſnym onu veliku nechiztu gresniczu Taiſz na pokoru y pobolſanie ſitka je napelyal, koia pervo toga vnoge mladencze vu ſzvoiu mreſu je polovila, y vu pekel poſzlala, zakai doznavſi on Sz. Puſchenik preoblekelſzeie vu ſzveczku ſznaſnu opravu, y poſſelie vu nye hiſu kako dabi hotel ſnyum pregreſſiti, koiu ni bilo potreba vnogo ſznubiti nato, damuie taki privolila, zakaizato ſelechi on Sz. Otecz ſzvoy duhovni poſzel kai berſe, to berſe opraviti, proſziliuie dabiga vu jedno otaino mezto zapelyala, kade od nikoga nebi bili vigieni, zato pelyalagaie vu jednu komoru, ali on onde ni bil kontent, pelyala vu drugu, tretiu, y chetertu, alimu nigder ni bilo po volye, k-zadniemu zapelyalagaie vu jednu ſkuru komorchiczu malu, y niemu recſe, ovdeſze neboi nikoga, ovdenaſz nigdor nenaide, niti videl nebude nego Bog. Nato Puſchenik Pafnuczius oberneſze knye, y pochneie govoriti ovak, adda ò neſzrechnicza ti znas da G. Bog vidi y zna, kai chlovek vu vſzakom akoprem naiotaineſſem meztu chini, terſze joſche nebois pred nym greſſiti, zatem pochelieie napervo donaſſati nye neſzrechni y pogibelni greſni ztalis, y nyoi nye ſzlepe ochi odpervſi z-pomochium Duha Sz. genuliuie na zpoznanie, y pobolſanie greſnoga ſitka ſzvoiega, y na pokoru, koiuie od potlam ona tia do ſzmerti ſzvoie chinila za grehe ſzvoie, miſzlechi vſzigdar na Boga ſzvoiega, daiu naimre on vidi kai chini, nyu chuie kai govori, vſza zna koia miſzli vu koiem premislyavaniu, y oſtre pokore do ſzmerti je ſivela, y ſzrechno iz ovoga ſzveta preminula.

Szpo-

Szpodobnem zkoro nachinom Sz. Effrem jednu drugu nikai poſteneſſu od ove perve, greſniczu na pokoru y poboljſanie ſitka je pripelyal, koi Sz. Chlovek doiduchi iz puſchine vu Varas Edeſſu hrane petlyat, y vrag pekleni taki ſzvoiu mreſu je razprezterl hotechiga po jedne ſenchicze vloviti, koia ſzvoium oſzebuinum lepotum vnoſinu duſs je zapelyala, y vragu zadobila, mimo koie hiſe iduchi Sz. Effrem, ona razgalyena chez obluk hiſe ſzvoie gledechi zapazilaie pod oblukom iduchega pochelagaie nazavati govorechimu: *Benedicite Pater Effrem.* Blagoſzlovete Otecz Effrem, koie on je odgovoril, Bog nai tebe blagoſzlovi, nato ona opitalaie niega kaivam manka Sz. Otecz? onie odgovori, mankaiumi tri kameni, y jednomalo vapna za zazidati tha obluk cheſz koiega van gledas, to chuiuch ona rozgotomſzeie naſzmeiala, y od vraga poduſzena pochelagaie gore k-ſzebe zvati, z-nakaneniem niega na nechizt greh napelyati, on pak nadehnien od Duha Sz. poſſelie k-nye gore, z-nakaneniem nyu na pokoru obernuti; doiduchi ova dva zkupa, pochelaie ona niega taki prez vſze ceremonie, y ſzrama, maztnemi rechmi ſzvoie ſzercze odpiratimu, y ſelyu odkrivati, veliku lyubav napervo donaſſati, y ne ſzamo vabitiga, nego y proſziti na privolenie, y vgaſſenie gorucheh nechizteh plamnov; Nato on vuſgan vu lyubavi proti nye mile duſſicze, koiuie videl na putu bliſnem zkvarienia, zdehnuchi vu nebo, y zazvauſſi Duha Sz. na pomoch, pochelie one Greſnicze napervo donaſſati neſzrechni y pogibelni ztalis vu koiemſze nye duſſa nahagia, pochelieie govoriti od oſtroche ſzuda Boſiega y ztrahote muk peklenzkeh, koieiu na zkorom chakaiu, akoſze ſzvoga greſnoga ſivlyenia neoztavi, nepoboljſa, y za preſſeztne grehe nebude oſtru pokoru chinila; ali ona iz vſzega toga jeſze oſzmehavala, y za noriu vſza preſtimavala: Videchi Sz. Effrem da z-onum neſzrechniczum nikai nemore opraviti, nadehnien od Duha Sz. pochelieie ovak govoriti, pokehdob da ti po nieden put k-moiemu nagovarianiu neſches privoliti, hochu ja k-tvoiemu, y jeſzem gotov z-tobum

pregreſſiti, kai razumeuſi ona, gdo veſzeleſſi od nye? ona kerv koiaie vu nye ſzerczu kipela, pokazalaſzeie na liczu, ár zacherlyenena pochelaſzeie odpravlyati na poſzel, y pripravlyati. Nato reche nye Sz. Otecz, to nemore ovde, niti vezda bitti, nego kade, y kada mene bude drago, recſe ona, nai bude na vaſſe, liztor povechte kada y kade bude vaſſa volya; onda Sz. Otecz nye pove ove rechi: *De media die, in medio Civitatis.* Opoldnevom na ſzredi Varaſſa, hochemoſze zkupa zeztati, y nas poſzel opraviti: Kai razumeuſi ona vraſia kchi, oſzupnulaie, y odgovorila, jeli to ſzpametno izmislyenie? *Nónne pudore & rubore afficeremur?* Kakbi to moguche prez velikoga ſzrama, y zacherlyenenia vuchiniti? Kaibi lyudi iz naſz chinili? kulik ſzpot tobi nas bil? y kulike kaſtige mi bi morali podnezti? Onda Sz. Effrem pochelie zaſganem ſzerczen nye ovak govoriti: Addaſze ti ô neſzrechna greſnicza ſzramuies y bois pred lyudmi jednoga varaſſa jeden greh Bogu y lyudem oduren vuchiniti, y ſzam pogled nekulikeh perſon tebe more zderſati daga neches vuchiniti, á kai neznas, ali neveruies da G. Bog zna, chuie y vidi, koia ti, ja, y vſzega ſzveta lyudi chine govore, y miſzle? Ah neſzrechnicza! kakſze uffas ti pred Szudczem tvoiem nebezkem tulike y tak odurne grehe chiniti, za koie on tebe pred vſzem ſzvetom; y nebom, naveke vu pekel oſzugiaval bude? kulik ſzram y ztrah onda bude tvoy, kada y kade nitiſze budes imela kam zkriti, niti budes mogla kam pobechi kada od Szudcza nebezkoga vragom peklenem izruchena y na veke vu pekel oſzugiena budes, onde nebude moguche zagovornika dobiti, kade Szin Boſi y ſzvedok grehov tvoieh koieſzi pred niegovemi chima chinila, y Szudecz zkupa tvoy bude, pred koiem akoſze ſzada neponizis, za greſniczu nezpoznas, nepoſaluies, nepobolſas, y za grehe pokore nevuchinis? tvoie hipne telovne naſzladnozti z-mukami vekovechnemi plachala budes, koie rechi takſzu onu greſniczu pri ſzerczu opekle, na pameti raſzvetile, daie zpoznala ſzvoy neſzrechni y pogibelni ztalis, pochelaie klechech perſzi tuchi,

po-

potoke ſzuz iz ochijh tochiti, laſzi iz glave tergati, vu nebo zdihavati, y proſchenie grehov od G. Bog ponizno proſziti z-obechaniem ztalnoga do ſzmerti poboljſania ſitka, y taki vu jeden Kloſter posla kade do ſzmerti vu oſtre pokore G. Bogu je ſzluſila doklamie ſzrechno iz ovoga ſzveta preminula.

Szada N.N. dokancham moie govorienie opominaiuch vſzakoga zmegy vaſz rechmi Sz. Dorotheuſſa: *Nunquam ergo à corde tuo excidat Deus*; Nigdar iz ſzercza tvoga nai neizpade G. Bog: *Cogita Deum tibi ſemper eſſe præſentem, & coram illo ſtare, ſi magna vitia, & æterna ſupplicia cupis evitare.* Vſzigdar adda ò K. D. premislyavai daie G. Bog pred tobum y ztobum, da on vſza tvoia chinenia vidi, y vſzaku tvoiu rech chuie, ako ſeleies prez ſzmertneh grehov ſiveti, y muk vekovechneh oſzloboditiſze, ar povechtemi proſzimvaſz kaiſze vam vidi N.N. Jeli moguche, dabi jedna Gozpa zakonzka z-drugem hotela greſſiti, kadabi znala daſze nye Gozpon vu onom meztu nazochi nahagia? Jeli moguche, da jeden Tat poide ktazt pred Szudchevemi ochima, koiga chez malo vremena za onu iztu tatbinu ſzudil bude na galge? Jeli moguche da jeden Dvorianik budeſze vffal izdati, ali oztvariti kralya ſzvoiega, znaiuch daſzu kralyu vſze pſzine niegove znane? Mene ni moguche veruvati dabiſze koi pouffal to vuchiniti pred chlovekom: à kuliko pak menie budeſze gdo uffal to vuchiniti pred G. Bogom? Koi, kodſzem do ſzada pokazal, vſza vidi, chuie, y zna, y tako za iztinzke moraiuſze derſati one zgora rechene Clemenſa Alexandrinzkoga rechi: *Hâc ſolâ ratione fit, ut quis numquam labatur, ſi Deum ſibi ipſi præſentem exiſtimet.* Clem. Alex. Iz toga ſzamoga zroka biva da gdo nigdar negreſſi, ako G. Boga vſzigdar pred ochima ima, y veruie da on vſza niegova miſlenia chinenia, y govorenia, zna, vidi, y chuie, y mudri Lyranus pridaie nekuliko rechi od vſzakoga kerſchenika vredneh dobro zapametench bitti, y jeſzu ove: *Si enim Deum præſentem, & omnia videntem cogitaremus, aut vix, aut numquam peccaremus.* Lyran. in c. 8. Ezech. Ar dabi G. Boga vſzigdar na miſzleh y pred ochima imeli, alibi teſko, ali zeuſzema nigdar

nebi

3. Doroth.

Tobiæ c. 4. v. 6. nebi greſſili: *Omnibus ergo diebus vitæ tuæ in mente Deum habeto*, govorim vam N.N. kod je negda ztaracz Tobias na konczu ſitka ſzvoga opominal y navuk ſzinu ſzvomu daval govorechimu, ſzinko moy ja zpoznavam daſze pribliſava konecz ſitka moiega, zato opominamte y ov zadni Otchinzki navuk tebe oztavlyam, vſze tvoie ſive dni neſzpozabiſze iz G. Boga tvoga, negoga vſzigdar na pameti tvoie imai, y kaiſze niſzi, ali nebi pouffal pred ochima moiemi vuchiniti, vnogo menieſze pouffai pred nym liztor pomiſzliti; Rauno tak y ja N.N. vaſz vuchim, vaſz opominam, vaſz nagovariam, da vſzigdar y vſzigder G. Boga pred vami imate, vſzigdar miſzlechi davaſz on vidi, y marlivo gledi kai vi chinite, verno poſzluſſa, kai vi govorite, y za ztanovito zna kaigoder miſzlite, ar ovo mislenie vaſz bude zderſavalo od grehov, y gibalo na ſzveto y poboſno ſivlenie, zkoiemſzi zadobite vekovechno veſzelye, y duſsno zvelichenie,

Amen.

DVA-

DVADESZETA J TRETIA NEDELYA PO TROJAKEH.

Kak hitro chlovek zagreſsi; potrebnoie da prez odvlachenia za greh ſzvoy pokoru chini.

Domine, filia mea modò defuncta eſt. Matth. c. 9. v. 18.

Goſzpone, kchi moia ſzada vmerla je.

PUne jeſzu knige Sz. Piſzma, ter naimre novoga Zakona prechudneh Boſanzke jakozti chinov, kak naimre Szin Boſi vnogem vſzakoiachkem betesnikom zdravie je daval; kakti ſzlepem vigienie, gluhem chuienie, mutaztem govorienie, hromem hogienie, gubavem ochiſchenie, y tia mertvem oſivlyenie, od koieh mertveh ja vendar nenahagiam vu vſzem Sz. Evangeliumu vech nego ſzame tri, toieto mertvoga Lazara bratta, Marte y Magdalene: Szina jedinoga Vdovicze iz Naima, kogaſzu jur na pokapanie neſzli. Tretich, kcher mladu onoga Poglaunika od koieſze danaſni Sz. Evang. ſzopmina. Vu obugiavaniu pako od ſzmerti oveh treh Mertveczev oſzebuinu mudrozt za

nas

nas duhovni navuk Szin Boſi je pokazal, ar vu obugiavaniu Lazara ſzvedochi Sz. Janus Evang. daſzeie JESUS zburkal vu duhu: *Infremuit ſpiritu, & turbavit ſe ipſum.* I zburkalſzeie ſzam vu ſzebe, ali to ni bilo dozta, nego k-tomu *Lachrymatus eſt JESUS.* Plakalſzeie JESUS, nad mertvem Lazarom, z-koiem plachem joſche niga mogel od ſzmerti obuditi, negoie moral poyti tia do groba vu komie Lazar zakopan leſal, y onde velikem glaſzom krichech zvalgaie van iz groba: *Et clamavit voce magnâ, dicens: Lazare veni foras.* Lazar hodi van, y tako po tulikem zburkaniem, plachem, y krichem teda nega: *Prodijt, qui erat mortuus.* Iziſſelie van koi je bil mertev: Nut kulikaſzu bila potrebna za obuditi Lazara od ſzmerti, ali zakai? potlam povem. Vigymo megy temtoga kakie obudil od ſzmerti ſzina Vdovicze iz Naima, od koiega piſſe Sz. Lukach: *Ecce defunctus efferebatur filius unicus matris ſuæ.* Nut mertvecz noſſen be van ſzin jedini matere ſzvoie, kade naiduchiſze Szin Boſi, y videchi onu ſziromaſku Vdoviczu milo plakatiſze nad mertvem ſzinkom ſzvoiem. *Miſericordiâ motus ſuper eam, dixit illi, noli flere.* Szmiluvalſzeie nad nyum rekelieie, naiſze plakati, y taki priztupilie JESUS k-leſzu, y doteknuchiſzega rekelie prez vſzakoga zburkania, zmutchenia, ali placha: *Adoleſcens, tibi dico, ſurge.* Mladenecz tebe velim ztani gore. *Et reſedit, qui erat mortuus.* I podignulſzeie gore ſzedechki koi je mertev bil. Z-danasniega pako Poglaunika kcherium vſze drugach je baratal, ar mili JESUS liztor zagledauſſiu, rekelie: *Non eſt mortua puella, ſed dormit.* Ni vmerla deklicza, nego ſzpi, y priztupiuſi knye: *Tetigit manum ejus.* Prieliuie za ruku: *Et ſurrexit puella.* I ztalaie gore ſiva, y zdrava deklicza koia malo pervo je bila mertva. N.N. Nutvam zkrovnoztih mudrozti Boſanzke, koiemi hotelnamie Odkupitel nas dati za znanie, naipervo, kak teſko je jednoga dugo vremena vu grobu ſzmertnch grehov leſechega gresnika, od ſzmerti obuditi, ar veli Vuchemi Jacobus de Vitriaco: *Qui enim lapide malæ conſuetudinis premitur, quaſi Lazarus quatriduanus & fœtens, non niſi lachrymis,*

Joan. c. 11.

Jacob. Cardin. de Vitriac.

& clamore, magnâque difficultate ſuſcitari poteſt. Ar on koi kamenom greſne navade je pritiſznien, kakti Lazar 4. dni vu grobu leſechi y ſzmerdechi, nemoreſze nego ſzuzami, y krichem velikem od ſzmerti greha obuditi. Szuprotivnem pako nachinom obugiavaiuch ovu Dekliczu mertvu kcher onoga Poglavnika prez vſzake teſkoche je od ſzmerti ſivu chinil gore ztati, jednem naimre ſzamem proztem dotekneniem nye ruke, kakov zrok tomu mora bitti? Odgovaria Manſius: *Quia nimirum in ætate obierat innocenti.* Kaiti je vmerla tak mlada da joſche ni mogla greſſiti: Po ove pako Deklicze razumetiſze mora vſzaka kerſchena duſſa po privolyeniu na koi ſzmertni greh, vmoriena, kod moy Paduvanzki Sz. Anton vuchi: *Hæc filia eſt cujuslibet Chriſtiani anima, conſenſu peccati in domo conſcientiæ mortua.* Zrok adda obugenia tak lehkoga od ſzmerti na ſitek mene daie priliku govoriti, y pokazati kak vnogo leglye je vſzake greſne duſſe po grehu mertve, vu miloſche Boſie oſiveti, akoſze taki po pregreſke za ſzvoy greh zpokori: Negie one koia vu greheh kod Lazar dugo vremena leſi; To doklam pokaſem, poſzluh.

Manſius. S. Anton. de Pad. Dom. 24.

Znane jeſzu, y veruvania potrebne od vſzakoga kerſchenika one Boſanzke rechi po Sz. Ezekielu Proroku ſzvetu obznaniene da naimre: *Anima, quæ peccaverit, ipſa morietur.* Duſſa koia zagreſsì, ona vmre, y pred liczem Boſiem mertva poztane, ar kakgoder chlovek od treſka, ali puſke vudren, mertev taki opade, tak y ſzmertni greh duſſu chlovechanzku vmaria: Ovde potrebaie ſzada premiſzliti rechi denesniega Sz. Evang. akoſze ſelimo iz nyh kai navuchiti, daie naimre bil nekoi Poglavnik koi jedinu kcherchiczu je imel: *Unica filia erat*, veli Sz. Lukach, koia zbeteſauſſiſze na zkorom je vmerla, koiu tuſni otecz videchi mertvu, taki prez vſzakoga ſtentania y odvlachenia potekelie pred Kriſtuſſa pravum verum y vffaniem, vu moguchnozt y miloſzerdnozt niegovu, y poklekſi, pred Chriſtuſſa pochelmuſzeie naipervo tuſiti: *Domine, filia mea modò defuncta eſt.* Gozpone, kchi moia ſzada je vmerla, zatem pochelſzeie molitimu za nyu,

Ezech. c. 18.

dabiſze naimre doztoial doztupiti do nye, y doteknutiſzeie liztor : *Sed veni , impone manum tuam ſuper eam , & vivet.* Nego hodi proſzim tebe ò Gozpone, y poztavi liztor ruku tvoiu na nyu , jaſzem vu te vere da ona oſive, *& vivet* , y ſivela bude ; koiu veru, vffanie, poniznozt, y proſniu videchi mili JESUS, poſſelye ſnym , y vuchinilie kaigaie proſzil : *Et ſurrexit puella.* y goreſzeie ztala ſiva y zdrava deklicza.

Salozt zverhu ſzmerti jednoga deteta lekoie podnezti Roditelom , koij vech decze imaiu , ali onem koij nimaiu vech neg jedno ſzamo deteſcze, nitiſzega vffaiu vech imeti, ako nym ono jedino milo detecze vmre? Oh ! kuliku ſalozt chùte ? Takovu ſalozt pochutilie vu ſzvoiem ſzerczu on Poglaunik Jairus nad ſzmertium kchere ſzvoie jedine, daie taki ſzam vu perſone tekel pred Chriſtuſſa, y pred niega poklekſi molilmuſzeie : *Domine , filia mea modò defuncta eſt , ſed veni , impone manum tuam ſuper eam , & vivet.* Oh Gozpone ! kulilika neſzrecha jeſze mene pripetila, da naimre tuſni y ſaloztni Otecz niſzem imel nego jednu jedinu kcherchiczu, y onamie ſzada vmerla, ah! ſzmiluiſze ò Szin Davidov nad menum, y potrudiſze zmenum do nye , arſze vffam y tverdno veruiem da akoſzeie liztor doteknes tvoium Boſanzkum rukum, ona oſive, y takie bilo vuchinieno kodſzte N.N. do ſzada chuli.

Szadaſze povernemo nazad k-onem Sz. Antona rechem malo pervo povedanem, daſze naimre po ove kchere razmeti mora vſzakoga kerſchenika duſſa, koia berſeli koiemu grehu liztor privoli za vuchinitiga , da taki on hip umre , ar : *Anima , quæ peccaverit , ipſa morietur.* Duſſa, koia zagreſſi , vmreti mora ; mertva poztaie. Kai adda je duſen vſzaki kerſchenik chiniti ? Mora Poglaunika Jairuſſa naſzleduvati , koi natulikoſzeie ſaloztil zverhu pogublyenia jedinoga deteta , y nye za zadobiti nazad ni poſſilyal ſzlug niti Officzerov ſzvoieh k-Chriſtuſſu , ni chakal pol dneva , ali pak drugoga dneva , negoie ſzam taki potekel veſz ſalozten y ponizen pred Chriſtuſſa , y klechech tuſilmuſzeie zverhu neſzreche ſzvoie, potlam molilmuſzeie pravum verum y vffaniem daſze nad nym

ſzmi-

ſzmiluie y ruku ſzvoiu pretegne zverhu mertve kchere ſzvoie: Ovde ſzada potrebaie poſzluhnuti Sz. Ivana Chriſoſtoma koi ovak govori: *Omnia duplicia dedit nobis Deus, duos oculos, duas manus, duos pedes, ſi horum unum læditur, per alterum nos conſolamur.* S. Chriſoſt. hom. 22. ad pop. Vſza duplitna dalnamie G. Bog, dve ochi, dve vuha, dve ruke, dve noge, akoſze jedno zmegy oveh rani, drugo naſz batrive, y nam pomaſe ſiveti: *Animam verò dedit unicam, quam ſi perdiderimus, quanam vivemus?* Dúſſu pako jednu jedinu dalnamie G. Bog, koium ſivemo, y ako nyu, pogubimo, kak budemo ſiveli? Dúſſicza naſſa je ona jedna jedina kchi naſſa, y berſeli mi kakov ſzmertni greh vuchinimo, misleniem, chineniem, ali govorieniem, pogledom ali dotekneniem? tako on izti hip moremo z-iztinum recſi. *Anima mea modò defuncta eſt.* Duſſa moia ſzada je umerla: Kaiſzmo adda chinechi? Ah kai drugo negie on Poglaunik Jairus vuchinil, ako naimre ſelimo mertvu jedinu Dúſſiczu naſſu oſiveti, potreba je daſze taki vſzi ſaloztni prez ſtentania y odvlachenia vtechemo k-Odkupitelu naſſemu zkruſſenem ſzerczem damuſze pritufimo zverhu neſzreche naſſe, ſzpovedaiuch pred nameztnikom niegovem ſzpovednikom greh naſſe z-pravem vffaniem vu miloſchu niegovu, danamſze on ſzmiluvati hoche, y oproztiti greh, z-oproſcheniem grehov mertve dúſſicze ſitek novi povernuti keſzniti neſche.

Akoli pako taki na pochetku nebudemoſze marali, niti ſaluvali zverhu ſzmerti dúſſicze naſſe, nego od dneva do dneva odvlachili budemo pred Chriſtuſſa y Nameztnika niegovoga poyti, niti ſzamo od dneva do dneva, nego od dneva do tiedna, od tiedna do meſzecza, od meſzecza do letta, od letta do ſzmerti puſchali budemo vu grobu ſzmertneh odurneh grehov leſati. Oh! kak teſko, y kakti nemogúchno bude nyu mochi od ſzmerti onda obuditi, akoprem Nameztnik Chriſtuſſev Szpovednik budeſze burkal vu duhu, potil, krichal, zaklinial, molil, grozil greſniku vmiraiuchemu, ali za malu, y morebiti nikakovu haſzen, zakai? zato kaiti: *Impius cùm in profundum venerit, contemnit;* govori

Prov. c. 18. v. 3. Duh Sz. po mudrom Salamonu : Gresnik kada vu glubinu opade, toieto kadaſze vu greheh zakorení, y vnogo let vu nyh ſive, takvogaie teſe prez kraia y koncza neg Lazara vu grobu 3. dni leſechega, y jur ſzmerdechega oſiveti, y iz groba grehov van chinit iziti.

Tonamie ſzam G. Bog hotel po ſzvoiem Jeremiaſſu Proroku obznaniti, zapovedauſimu poyti vu hiſu jednoga Lon-
Jerem. c. 18. chara: *Surge, & deſcende in domum figuli.* Ztani gore, y poidi vu hiſu lonchara, na koiu Boſiu zapoved pokoren Sz. Prorok ztalſzeie taki, y poſſelie vu hiſu loncharovu, y gledalie lonchara kak loncze dela; povernuchiſze pako nazad, opitalgaie G. Bog kai je videl, y kaiſzeie navchil pri loncharu ? Odgovorilie Sz. Prorok, videlſzem lonchara iz blata loncze, y vſzakoiachke poſzude napravlyati, y kadamu ni poſzuda po volye bila, zmeſſalie znovich ono blato, y iz niega novu poſzudu je vuchinil kodie ſzam hotel: Nato rekelie G. Bog: *Numquid ſicut figulus iſte, potero vobis facere, & ſicut lutum figuli, ſic & vos in manu mea.* Nili iztina da kak god ov lonchar chini, morem y ja vam vuchiniti, y kod blato loncharovo, takzte y vi vu rukah moieh, da morem zvami chiniti kai mene drago, zakaizato ſzluga moy verni Jeremias, hodi ti prodekuvat moiemu Iſraëlzkomu lyucztvu od ztrani moie, y povechmu damu ja porucham : *Ut revertatur unuſquisque à via ſua mala.* Daſze nai vſzaki kaiberſe to berſe poverne, nazad k-mene od puta ſzvoga greſnoga, po Sz. pokore, doklam vu hudobe ſzvoie neoztara, y tverdokorno nepoztane, ar drugach bude zlo po nye. Nemarauſſiſze pako Izraelczi za Sz. Proroka rechi, negoſzu vu ſzvoieh greheh y hudobah terdokorni obztali, zakaizato zapovedalie znovich G. Bog Pro-
c. 19. v. 1. roku : *Vade, & accipe lagunculam figuli teſteam à ſenioribus populi, & à ſenioribus Sacerdotum.* Hodi, vzemi jeden zemlyeni pehar od naiztareſſeh lyudih, y Popov, ter poteri on pehar pred lyucztvom okol tebe ztoiechem : *Contere lagunculam in oculis virorum, qui tecum ſunt.* I takoie vuchinil na Boſiu zapoved Sz. Jeremias; Ali kai je G. Bog ovem nachinom hotel

dati

dati na znanie lyucztvu Iſraelzkomu ? Odgovaria vucheni Lyranus : *Ad oſtendendum irremediabile populi peccatum.* Hotelie dati na znanie da grehi nyhovi, vu koichſzu oni oztarali, y tverdokorni poztalli, nemoguſze vech oproztiti, kakti iz jedne ztare potrene poſzude y na drobne falate raſzipane ni mochi vech novoga pehara vuchiniti, odkud Sz. Hieronym takai lepo govori ovak : *Vas figuli, antequam in teſtam fuerit obduratum, ſi diſſipetur, reformabile eſt.* Poſzuda Loncharova iz friſkoga blata napravlyena, akoſze y razbie, moreſze popraviti, ako pak poſzuſſiſze y oztara, terſze razbie, za popravlyenie ni. Rauno tak greſnik akoſze taki po grehu zpozna za krivcza, k-G. Bogu oberne po Sz. pokore y pobolſatiſze nakani ? Oh lehko Miloſchu Boſiu zadobi, iz poſzude potrene, nova poſzuda za ztol nebezki doztoina lahkoſze napravi : Akoli pak oztara, y zakoreni greſnik vu greheh ? onda teſko y kakti nemoguchno : Zakai zato potrebaie naſzleduvati onoga Poglaunika Jairuſſa za oſivlyenie duſſe ſzvoie y taki pred Chriſtuſſevoga Nameztnika techi tuſechiſze proſziti : *Domine anima mea modò defuncta eſt, ſed impone manum tuam ſuper eam, & vivet.* Gozpone Otecz Duhovni, zagreſſilſzem malo pervo, y duſſa moia je vmerla, ah ſzmiluiteſze y poztavete ruku vaſſu zverhu nye, y ſivela bude. Lyranus. S. Hieron. in Pſal. 2.

Nekoi ne prevecs vuchen diak doiduchi na jeden Gozpoczki vert, na koiem zagledauſi jednu veliku Dinyu vu jednom zteklu, zachudilſzeie, neznaiuchi nitiſze domiſzliti moguchi kakie ona velika Dinia chez tak malu lukniczu vu ono zteklo dozpela ? zato opitalie vertlyara, koi ſzmeiuchiſze iz bedaztoche diaka, povedalmuie kakie nuter dozpela, da naimre kakie Dinia odczvela, y pokazalaſzeie po czvetu dinicza, ondaiuie taki vu ono zteklo poztavil, nyu vu zteklu puztil razti doklamie na veliku dinyu izraſzla, pred koie velikochum y zteklo ſzeie razpuchilo y poterlo. Rauno tak biva z-vſzakem greſnikom, koi privoliuſi kakvomu god grehu, akoliſze taki na pochetku za ſzvoy greh nepoſaluie, y neſzpokori, nego vu ſzerdczu ſzvoiem kakti vu jednom zteklu

puztì on greh razti, koi vſzaki dan bolye razte, ſivuchi greſnik polek nagnenia ſzvoieh beſtinzkeh poſeleny, doklamſze zteklo tela y ſzercza razbie, y potere, dinia pako greha ne na ztol kralya nebezkoga, nego na gnoy peklenzki hitchena bude: Hochu recſi, da vnogi na pochetku pregreſſenia ſzvoiega moglibi jednum pravum ſaloztium, jednum kratkum ſzpovedium pomochi jedine mile dufficze ſzvoie, y nyu od peklenzkeh muk oſzloboditi, ter nehte, niti nemaraiu, negoiu puſchaiu vſzaki dan vu vexeh greheh kakti vu jednom zteklu razti, ali vu grobu zakopanu leſati tia do zkradnie vure, kadaſze zteklo tela razbie, y kada krich, plach, nagovariania, groſnie y proſnie vſzeh Redovnikov kod Chriſtuſſeveh nameztnikov nyu od ſzmerti greha obuditi, y ſitek miloſche Boſie nye povernuti nebudu mogli: Zakaizato N. N. potrebnoie da vſzaki mora naſzleduvati onoga Poglavnika Jairuſſa od kogaſze danasni Sz. Evang. ſzpomina, y berſeliſze zpozna vu kakov greh opazti, naimre ſzmertni, nai taki teche pred Chriſtuſſa razpetoga na kriſnom drevu, y zkruſſenem ſzerczem naiſze prituſi: *Domine, anima mea modò defuncta eſt.* Gozpone ſzadaie duſſa moia umerla, arſzem ſzada takov greh proti tvoie Boſanzke zapovedi vuchinil, zato molimtiſze y proſzimte dami oproztis, daſze nad moium greſnum, y po grehu mertvum dufficzum ſzmilúies.

Chetvere fele lyudi nahagiaiuſze na ſzvetu; Nekoij koij nitiſzu vuchinili koi naimenſi greh, nitiſzu chinili, ali chine kakove pokore, y ovi ovakovi jeſzu malyahna dechicza koia po Sz. kerztu, pervo neg k-pameti doidu vmiraiu, ovem takovem prez vſzake pokore odpertaſzu vrata nebezka. Druga fela lyudi je ova, koij naimre zagreſſili niſzu, y vendar oſtru pokoru chinili jeſzu, kakovie bil Sz. Ivan Kerztitel koi joſche vu materine vutrobe bilie poſzvechen, niti greha nikakvoga nigdar ni vuchinil, y vendar vu puſchine oſtru pokoru je chinil. Tretia fela lyudi je ova, naimre koiiſzu zagreſſili, ali za grehe pokore niſzu chinili, kodie bil Cain, Abſolon, Judas, y neizbroieni drugi, koij jur tuliko leth vu peklu go-

re

rè: Ovoie on greh koijſze nigdar neodpuſcha, niti neopraſcha, kodbiſze to z-neizbroienemi peldami y hiſtoriami poſzvedochiti moglo, od koieh ſzamu jednu nai bude ſzlobodno ovde napervo donezti koiu naimre izpiſzuie Sz. Bernardin, y je ovakova. S. Bernardin. ſer. 13. To. 1.

Daie naimre bil jeden Bogatecz velik greſnik, iz Boga y duſſe ſzvoie zpozablyen vnogo leth vu grobu grehov leſechi, y ſzmerdechi, koiega ſzercze je bilo tverdeie od mramora kamena, koiemu poſzlalie G. Bog ſzmertni beteg, vu koiem betegu kadabi bil moral za duſſu miſzliti, y poſzpovednikaſzi poſzlati, ondaie razpoſſilyal on druſinu ſzvoiu, nekoie dugòv teriat, nekoie po ſzenymeh na terſtvo; Senna niegova y Rodbina videchi ſzmertnu pogibel, poſzlaliſzu po Redovnika za ozkerbetimu duſſu Sz. Sacramenti, y Szpovednik ni keſznil doyti akoprem za malu, ali nikakovu haſzen, ar doiduchi pred beteſnoga Bogatuſſa ochi, y pozdravivſiga, koiemu kadabi bil moral beteſnik odgovoriti, y zahvaliti, ondaie pochel okolu ſzebe ztoieche izpitavati kakov je ſzeniem? jeli kai lyudi na nyem? prodaieliſze kai? Szpovednik pochelie preſzekavati ova izpitavania duhovnemi razgovori, govorechimu, moy Gozpone vezdaie jeden dober ſzeniem za vaſz, na koiem moreteſzi za malu czenu kincſe nebezke kupiti, vezdaie vreme jednoga dobichka koiemu nigdar nebude koncza, vezdaie vreme za zlocheztu plachu diku nebezku zadobitiſzi; ovo anda tak ſzrechno vreme nezamudemo Sz. Pokore chiniti, prez koie dika nebezka, y duſsnò zvelichenie nemoreſze zadobiti: Ali beteſnik vſza ova poztavivſi pod vuho, pochelie pitati okolu ſzebe ſzvoie domache ztoieche, jeli dosla Barka z-blagom? Szpovednik niemu odgovori, moy Gozpone Barka tela vaſſega je vu velike pogibeli z-blagom duſſe vaſſe koiaſze vu nyem zaderſava, moraſze na zkorom razbitti, y duſſicza vaſſa od vſzeh vſzega ſzveta kincſev preſtimaneſſa moraſze vu glubinu muk peklenzkeh vtopiti, akoie kai berſe, to berſe nepomorete z-Ankorum ſzerchenoga zkruſſenia, y Sz. Szpovedi, vſze ovoga

ſzveta

ſzveta zkerbi na ztran oztavlyaiuch, ter vſze ſzvoie vffanie vu muku ſmert, y miloſzerdnozt Odkupitela ſzvoga poztavlyaiuch, ali vſze zahman y za lyudo, gluhomuſze prodekuie, ar *Impius, cùm in profundum venerit peccatorum, contemnet.* Greſnik kada vu glubinu zaide grehov vſza nagovarania y karania, vſze proſnie y groſnie za niſtar derſi, koie rechi ovak razlaſe mudri de Lyra: *Contemnit ſupplicia, contemnit correptionem, pœnitentiam, omnémque ſpiritualem medicinam,* Tak y ov greſni bogatecz vſza duhovna za niſtar derſechi, vu jame ſzmertneh grehov 30. leth leſechi y ſzmerdechi, na toie doſſel da za pokoru niti ſzpoved ni hotel ni chuti, negie trikrat zakriknul Nemorem, nemorem, nemorem, y ovo izrekuchi neſzrechnu duſſu iz glubine jame grehov, vu glubinu muk peklenzkeh je poſzlal. Oh! kak pravo govori Duh Sz. po mudrom Siraku: *Cor durum malè habebit in noviſſimo.* Szercze tverdo zlo bude imelo na zkradnie vure. Niti moy Serafinzki Doctor Sz. Bonaventura ni krivo rekel: *Sicut peccator quò magìs elongatur à Deo, eò ſtrictiùs illaqueatur à diabolo.* Kakti greſnik chim duglye vu greheh ſive, y dalye od Boga ztoi, temie bolye zamotavan od vraga vu mreſe, chimſze bolye mota temſze bolye czuka, temſze bolye prilepchuie, doklam jagar doide, zaicza y pticzu zatuche, y na kuhiniu zaneſze, takſzu vuchinili, z-duſſum ovoga bogatcza jagari peklenzki.

Prov. c. 18. v. 3.

Nic. de Lyra.

Eccleſ. c. 3. v. 27.

S. Bonav. in Luc. c. 11.

Troie fele dela moguſze naiti vu jednom kerſcheniku, naimre dèla ſiva, dèla traplyena, y dèla mertva: Dèla ſiva jeſzu ona koieſze chinè od chloveka vu miloſche Boſie ſivuchega; vu miloſche Boſie pak je chlovek onda, kadati nad ſzobum nikakvoga ſzmertnoga greha nima, zkoiemi dobremi deli zaſzluſuieſzi chlovek korune, y naime vu dike nebezke. Dèla traplyena jeſzu ona koiaſzu vuchiniena vu miloſche Boſie, ali kada chlovek vuchinì kakov ſzmertni greh, onda ona dèla poztaiu zamertva, y dabimuſze ſzmert pripetila vu onom ztaliſſu ſzmertnoga greha, akoprem kakvogagod naimenſega, vſza ona niegova dobra dèla, akoprembi neznam kak velika bila, oſzloboditi niega nebi mogla od

zkva-

zkvarenia vekovechnoga; Akoli pak chlovek po grehu ſzmertnom pokoru vuchini? tako ona perva dobra dela pred ſzmertnem grehom vuchiniena znovich oſivu, y haſznovita jeſzu k-duſsnomu zvelicheniu. Dèla mertva jeſzu ona, koia chlovek chinì vu ztaliſſu ſzmertnoga greha, z-koiemiſzi greſnik nezaſzluſuie nikakvoga naimenſega naima niti korune pri Bogu, dabi rauno greſnik vech poztil negſzu poztili vſzi Sz. Puſcheniki, dabi vſze kai na ſzvetu lepoga y dragoga ima vbogem razdelil, dabi on iz tela ſzvoiega meſzarniczu vuchinil, vu kakovom naimenſem ſzmertnom grehu, zeuſzemi ſzvoiemi dobremi deli onbi moral na veke k-vragu poyti.

Vezdaſze povracham na czily govorienia moiega, y opominam vſzakoga kerſchenika Boſiega da nai dobro premiſzli veliku ſkodu koiu chinì vſzaki naimenſi greh ſzmertni, y vu kakove pogibeli chinì ſiveti greſnika: Zakai zato akoſze komu kada pripetì po kerhkoche, ali po hmainoche vu kakov greh ſzmertni opazti? Opomina vſzakoga takovoga Duh Sz. po mudrom Syraku: *Ne tardes converti ad Dominum, nec differas de die in diem, ſubitò enim veniet ira illius.* Nekeſzni obernutiſze (toieto po Sz. Pokore) k-G. Bogu, niti neodvlachi od dneva do dneva pokoru chiniti za tvoy greh, ar kad naimeny morebiti ſtimal budes, vmreti budes moral, y zeuſzemi tvoiemi dobremi deli, koieſzi ne ſzamo vu ztaliſſu ſzmertnoga greha, nego y onemi koieſzi vuchinil pervo negoſzi zagreſſil, k-vragu poydes. Nut adda pervoga zroka, zbok koiega vſzaki greſni chlovek je duſen taki po pregreſſeniu po Sz. pokore obernutiſze, y povernuti k-G. Bogu ſzvoiemu, koi ſeleie dobro duſſicze ſzvoie. Drugi pak zrok je ov, kaiti chim chlovek duglye odvlachi pokoru y ſzpoved, tem od onoga vraga pod koiega oblaztium ſive, poztaie bolye zaſzleplyen vu pamèti, vu ſzerczu tverdokoren, na pokoru bolye len, y tako toga takovoga kruto teſko ali y nemogucchno je mochi na chiztu ſzpoved, y pravu pokoru genuti, y od ſzmerti greha obuditi. Zato veli Sz. Hieronym: *Stultum eſt in tali ſtatu vivere, in quo quis mori non audeat; quomodo vi-* Eccl. 5. v. 8. S. Hieron.

vere potes, ſi mori non audes? Noria je vu takovom ztaliſſu ſiveti, vu koiemſze gdo neuffa umreti; kak ſiveti mores akoſze vmreti neuffas?

S. Aug ſerm. 41. ad Fratr.

Zakaizato dokancham moie govorienie z-rechmi Sz. Auguſtina: *Agite pœnitentiam fratres, antequam mors inimica naturæ vos aggrediatur.* Delaite pokoru Brattia pervo negovaſz ſzmert nepriatelicza nature chlovechanzke nazkochi: *Nam cùm in extrema ægritudine fueritis fratres, oh! quàm forte, ô quàm durum erit vobis pœnitere, & confiteri de malis commiſſis, & de bonis omiſſis.* Ar na ſzmertnom zkradniem vremenu kada budete Brattia, oh! kak teſko, ô kak ſmehko budeſze videlo vam ſaloztiti y ſzpovedati iz tulikeh grehov vuchinieneh, y dobreh del oztavlyeneh vu ſzpravlyaniu blaga y bogacztva, vu vgaianiu nevolynomu telu, a na milu duſſiczu, na nebo, na Boga niti nemiſzlech: *O ſtulti ergo filij Adæ!* krichi nadalye Sz. Otecz. O nori adda Szini Adamovi! *Cur hæc caduca ita adamatis, ut propter ea animas veſtras perdatis, & æternis pœnis tradatis.* Zakaizte vu ova himbena, chalarna, y hipna veſzelya toieto naſzladnozti y bogacztva tak zalyublyeni, daſze iz Boga y neba zpozablyuiete, duſſicze vaſſe pogublyate, y vu vekovechne muke nye poſſilyate.

Ah! ne tako ne Bratia moia draga, nego berſelivamſze pripeti po kerhkoche vu kakov ſzmertni greh opazti, y ſnym milu jedinu diſſiczu vmoriti, naſzleduite onoga Poglavnika Jairuſſa, od kogaſze deneſni Sz. Evang. ſzpomina, da berſelimuie jedina kchi vmerla bila, taki prez vſzakoga ſtentania potekelie pred Chriſtuſſa, tak velim y vi prez vſzakoga ſtentania duſni jezte pred razpetoga Chriſtuſſa vſzi zkruſſeni y ſaloztni, poyti y poklekſi pred niega prituſitimuſze kakzte ludo y neſzpametno proti niemu zagreſſili, y duſſiczu vaſſu pred liczem niegovem vmorili: *Domine, anima mea defuncta eſt.* Poſaluiteſze iz glubine ſzercza, y za oproſchenie proſzete, z-nakaneniem tverdnem kai naiberſe na ſzpoved poyti, y ſzvoy greſni ſitek ne ſzamo Szpovedniku valuvati, nego y pobolſatiga, kai y ako vuchinite miloſchu Boſiu, y

mertve

mertve dussicze vasse sitek vekovechni lahko zadobite, ar veli G. Bog po szvoiem Ezekielu Proroku: *Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, vitâ vivet, & non morietur.* Ako pak gresnik bude chinil pokoru za grehe szvoie, sivel bude, y vmreti nesche, ako adda selite veköma vu nebu z-Bogom siveti, pokoru delaite za grehe, y to prez odvlachenia od dneva do tiedna, od tiedna da meszecza, od meszecza do leta, od leta do szmerti, ar *Pœnitentia sera, rarò aut nunquam vera.* Pokora keszna, redko ali nigdar dobra, pravichna, y haszno vita, Amen. Ezech. c. 18. v. 21.

DVADESZETA J CHETERTA NEDELYA PO TROJAKEH.

Marlivo premislyavanie ſzmertne vure ztizkih ; chinì chloveka grehaſze chuvati , y zapovedi Bofie obderſavati.

Erit tunc tribulatio magna. Matth. 25. v. 21.

Bude onda traplyenie veliko.

Eli fabula izmislyenia , ali prava hiſtoria; jeli Las ali iztina ono kai od jednoga mudroga Filoſofuſſa cſtem , diſputuvalſze vu tom nebudem , recſi vendar morem daie vech iztine , neg laſi ſzpodobno , toieto daſzeie vu Alexandrie naſſel bil jeden Filoſofus koi na jednom ſzenymu napravilſzie bil med drugemi kramari jeden ſtaczun , y dalie bil na glaſz da on ima na prodaiu takovo blago y parteku , kakovaſze pri niednom naibogateſſem kramaru vu vſze Alexandrie , y Egiptumu nenahagia , kaiſzeie vſzemu lyucztvu kakti y ſzamomu Kralyu chudno videlo , naimre pak videchi Filoſofuſſa vu ſtaczunu praznom ſzedeti , y nikai drugo neimeti nego pred ſzobum jeden folius papera , pero , y tintu , ſeleiuchi adda Kraly znati kai ima takvoga oſzebuinoga na prodaiu , poſſelie ſzam kniemu , y naiduchi ſtaczun prazen , pochelgaie kakti

oſz-

oſzmehavaiuch izpitavati, pochemon ſzvoiu parteku prodaie? Odgovorilie Filoſofus Kralyu, da on ſzvoga blaga neda ni novza menie od deſzet talentumov, koiemuie kraly taki hitil liztor dabi mogel videti ono niegovo tak oſzebuino blago, koiemu Filoſofus na jedne malyahne czedulicze napiſzalie ove rechi: QUIDQUID AGIS, PRUDENTER AGE, ET RESPICE FINEM. Kaigod chinis, ſzpametno chini, y pazi na konecz, toieto kak dokonchas ono kai chinis, koie rechi vuchinilie Kraly po vſzeh ztenah ſzvoga kralyeuzkoga dvora namalati, na tanichreh, zdelah, y pehareh iz koiehie pil y jel, izrezati, na ſzvoieh opravah chinilieie od ſtikarov ſzrebrom naſtikati, od ſsvely na rubiu zlatom naſſiti; chez nekuliko vremena dogovoriuſſiſze nekoij podloſniki kralyu ſzmert zaudati, podmitiſſe adda dobro kralyevzkoga barbera, da kada bude kralyu podbrival bradu, nekamu z-britvum poſirak prereſe, kchemu za dobru prietu plachu privolilie Barber, y doiduchi pred kralya za podbrivatmu bradu, nut zapazilie na ruchniku zlatom naſſite ove rechi: *Quidquid agis, prudenter age, & reſpice finem.* Kaigod chinis, ſzpametno chini, y pazi na konecz, koie rechi cſtuchi Barber y premislyavaiuchi, ako ja kralya zkoncham, kakov konecz bude moy? pochelſzeie od ztraha trezti, bled poztaiati, y farbu premeniati, damu ni moguche bilo kralya podbrivati, zachudilſzeie kraly, y opitalie Barbera zakaiſze treſze? y da po vſzaki put hoche znati zrok onoga ztraha, onda Barber poklekſi pred kralya valuvalie zrok ztraha ſzvoga, y ochituval nevernozt podloſnikov, proſziuſſi za oproſchenie, y miloſchu, koiuie y dobil: Onda ztoprav kraly zpoznalie vrednozt oneh rechih koieie od Filoſofuſſa kupil, daſzuga naimre ſzmerti oſzlobodile, oh! dabi y dan danaſni vi N.N. tak ſzrechni bili y ſzpametni, dabi vi takai od mene prez vſzake plache vzeli y dobro premiſzlili one deneſniega Sz. Evangelia rechi: *Erit tunc tribulatio magna.* Da naimre doiti hoche jedno tak velikoga traplyenia vreme, kakvoga od pochetka ſzveta chlovek ſivuchi ni pochutil, toieto vreme ſzmerti, oh! onda onda *erit tribulatio*

magna. Bude traplyenie, budu ztizke velike, na konczu ſitka chloveku greſnomu, koiſze na on konecz ſitka ſzvoga nigdar ni zmiſzlil, niti polek zapovedih Boſieh ſiveti terſzil, nego vſzigdar telu, poſeleniam, y chuteniam po volye hodech, oh! kak teſko! teſko! tomu takovomu bude vmreti, y kulikem ztrahom budeſze duſſa od tela razluchavala? zakai zato opominam y ja vſzakoga zmed vaſz: *Quidquid agis, prudenter age, & reſpice finem.* ar y Sz. Auguſtin veli: *Prudentis eſt, non tam cujuslibet rei principium proſpicere, quàm finem, exitúmque providere.* Szpametnoga chloveka je ne ſuliko na pochetek vſzakoga dugovania gledati, kuliko konecz premiſzlyavati, zakai zato nakanilſzem pokazati deneſz kak marlivo premislyavanie ſzmertne vure ztizkih y traplenia, chinì chloveka poboſno Bogu ſzluſiti, y zapovedi niegove Sz. obderſavati.

S. Auguſt. in Spec. peccat. c. 3.

Naiztraſsneſſi Evangelium zmed vſzeh koijſze chez leto chuiu iz Prodekalniez cſteti, polek moie priprozte pameti vidimiſze da je danaſni, y on koiſze danaſz chez 8. dan bude cſtel, na pervu Nedelyu Adventa, ar obodva drugo negovore nego od jay y pomagai, od traplenia y ztizkih, od zlameny vſzakoiachkeh prechudneh y preztraſneh, na nebu y na zemlye, ſzuproti koiem ſzmertnem ztizkam y trapleniam vſzaki kerſcheni ſivuchi chlovek, doklamie joſche zdrav moreſze ozkerbeti z-vracſtvom kruto haſznovitem koie vracſtvo niemu haſznelo y pomagalo bude na niegove ſzmertne vure, od koie akoprem govori mudri Ariſtoteles: *Omnium terribilium terribiliſſimum eſt mors.* Kaiſzegod ztrahot more na ſzvetu naiti, med vſzemi naiztraſneſſa je ſzmert, na koiu vendar ako gdo vſzaki dan marlivo miſzli, ovem premislyavaniem nyu ſzebe chiní ſzladku, ar ovo premislyavanie chloveka zteſe od greha, y vu pravichnozti chini ſiveti, koiſze pak na konczu ſitka prez greha, y pravichen naide, onſze ſzmerti neboì, odkud Sz. Gregur govori ovak: *Perfecta vita eſt mortis meditatio, quam cùm juſti ſolicitè peragunt, culparum laqueos evadunt, unde Job, quia cogitabat de ſepulchro, aptè*

Ariſt. lib. 3. Ethic.

S. Greg. lib. 3. moral.

aptè ſubjungit, non peccavi. Zverſſeno ſivlyenie, je na ſzmert mislyenie, vu koiem akoſze pravichni zaderſavaiu vnogem grehom vuhagiaiu, zato Job kaitie marlivo na grob miſzlil, pravoie rekel: *Non peccavi.* Niſzem zagreſſil, kade Peter Damianus pridaie: *Nec mirum, quòd non peccavit, quia non eſt vitio diverſorium, in qua verſatur mente ſepulchrum.* Niti je chuda vredno da Job ni zagreſſil, ar ni grehu mezta, vu one pameti, ſzerczu, y duſſe, koia vſzigdar od ſzmerti miſzle, y grob pred ochima imaiu, kai y Sz. Auguſtin potverguie govorecſi: *Nihil ſic homines revocat à peccato, quemadmodum imminentis mortis meditatio.* Nikai ni tak jakoga y moguchnoga kaibi chloveka leglye zderſavalo od greha, kakie ſzpomenek priduche ſzmerti, y pak vu drugom meztu ov izti Sz. Otecz pridaie tverdech ſzvoie govorienie: *Conſideratio mortis eſt deſtructio ſuperbiæ, extinctio invidiæ, effugatio luxuriæ, perfectio ſanctimoniæ, præparatio ſalutis æternæ.* Premislyavanie ſzmerti je zatiranie gizdozti, ugaſſuvanie nenavidnozti, odtiravanie nechiztoche, zverſſenozt ſzvetozti pripravek duſsnoga zvelichenia, koi pako na ſzmert miſzlech ſive, prez greha ſive, koi pak prez greha ſive, prez greha y vmira, ar *Qualis vita, mors eſt ita.* Kak gdo ſive, tak y vmira, gdo pak prez greha vmira ſzrechno y veſzelo vmira.

Petr. Damia.

S. Aug. ſpec. pec. c. 1.

Idem ibid.

Dobroie znana pregreſka Adamova z-koiumie on ſzuſeny ſzmerti poztal, koiega dabi G. Bog bil hotel vmoriti, y vu pekel hititi onda kadagaie iz Paradiſuma iztiral, mogel bi bil vuchiniti, kodie z-Luczíferom vuchinil, koiega za jeden greh gizdozti iz neba vu peklenzku glubinu je hitil, aliſze z-Adamom ni hotel tak nemiloztivnoga izkazati, nego kai je vuchinil? ovde nai vſzaki poſzluhne ne mene nego Sz. Ivana Chriſoſtoma ovak vuchechega: *Conſidera Dei providentiam, non ipſum mori primum permiſit, ſed hoc filium ejus pati voluit;* Premiſzli ò chlovek Boſie provigienie, da naimre ni hotel G. Bog prepuztiti Adama pervoga vmreti, negoie hotel to ſzina niegovoga Abela terpeti, toicto ſzmert podieti, ali zakai to? Odgovária Sz. Navuchitel y tomu zrok ov daie: *Ut ante ocu-*

S. Joann. Chryſoſt.

los

los ſuos tabeſcens, magnam ex hoc aſpectu caperet diſciplinam. Zatoie prepuztil G. Bog pravichnoga Abela Szina Adamovoga pervo vmreti; dabi naimre Adam videchi niegovo mertvo truplo, ſzpomenulſze kai je chlovek, y nakaimuie doyti, chinil pokoru za greh ſzvoy, kodiuie y chinil, ar dokanchaiuch Sz. Navuchitel govorienie ſzvoie, veli: *Cùm vidit filium ſuum Abel mortuum, tunc egit pœnitentiam.* Kadaie Adam videl mertvoga ſzina ſzvoga Abela, ondaie Pokoru za greh ſzvoy chinil, y pokoru chinechi ne ſzamo zvelichen nego y Szvetecz poztal, iz cheſza vſzega zpoznatiſze more da zrok zvelichenia y ſzvetozti Adamove je bila Sz. Pokora, pokore pako zrok biloie vigienie mertvoga trupla ſzina ſzvoiega, y premislyavanie ſzmerti, daie rauno y niemu na ono doyti, adda premislyavanie ſzmerti je zrok Sz. pokore, habania od grehov, beſania od greſneh prilik, duſnoga zvelichenia, y izte ſzvetozti.

Ova iztina moreſze tulikai poſzvedochiti z-Hiſtorium Jakopa Puſchenika koiu izpiſzuiu Metafraſtes, y Lypomanus, da naimre ov Puſchenik Jakop bilie jeden ſzvet chlovek, navuchen od detinztva vu puſchine ſiveti molech y poztech, kakti jeden drugi Ivan kerztitel, natuliko daie vnoga chuda chinil, vu koie ſzvetozti ſivuchi jur 40. leth, potlam pako obladan od vraſie tentaczie prepalie vu greh lotrie, ar pregreſſiuſi z-jednum ſenzkum perſonum, y boiechiſze dabi ona zanoſzila, y tako niegov greh doznan bil, zkonchalie onu perſonu ſzam ſzvoium rukum, kai berſelie vuchinil, zpoznalie ſzvoi neſzrechni ztalis, y ztrahotu grehov ſzvoieh, pobegnulie iz one puſchine kakti zdvoien, y potlambiſze dugo vremena kaikud po ſzvetu klatil na ſzpodobu Kaina ſzina Adamovoga miſzlech y govorecs ſzam ſzobum: *Major eſt iniquitas mea, quàm ut veniam merear.* Vexa je hudoba moia, y grehi moij, negie miloſcha Boſia, pripetiloſzeie pak zeztatimuſze z-jednem Bogaboiechem Puſchenikom, z-koiem razgovariaiuchiſze nekuliko vremena veſz zburkan y zamiſlyen, k-zadniemu povedalmuie neſzrechno ſzvoie pripechenie,

nie, y ztalis pogibelni, pitaiuchiga akobi moguche kak bilo oproschenie tulikeh grehov, y miloschu Bosiu zadobiti? koiemu odgovorilie on drugi Puschenik one Evangeliumzke ali da bolye recsem szamoga Christussa recsi: *Dico tibi, quòd ita gaudium erit super uno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentiâ.* Bratte moy dragi imas znati, y tverdno veruvati, da akosze ti iz grehov tvoich pravichno szpoves, doztoino posaluies, y za nye pokoru vuchinis, ne szamo tvoij grehi budu tebe oproschenі, nego zverhu tebe y pokore tvoie vexe veszelye bude vu nebu, negsze szada ima zverhu devedeszet y devet pravichneh, ar G. Bog *Non vult mortem peccatoris, sed ut magis convertatur, & vivat.* Nesche dabi gresnik vmerl, nego daszе zpokori y sive; Ova rasumeusi gresni Jakop Puschenik od pravilszeie Szpovednika izkat, y koiegaie pervoga nassel szpovedalmuszeie zvelikum saloztium, potlam pak pochelie szam szobum miszliti kakovubi pokoru on moral y mogel vuchiniti za grehe szvoie, y za zadoblyenie miloschе Bosie; y kadabi nato miszlil putem hodech nadosselie bil nad jednu jamu, vu koiu je vlezel, y vu nye nassel vnosinu mertvechkeh koztih, nadehnien od Boga ondeszie mezto zebral za pokoru, y one kozti na kup je szpravil, ter pred nye, kakti pred jeden Oltar je pokleknul, pochevsi pregledati y premislyavati jednu za drugum koztium vu jedne premislyavalie jednoga bogatussa zmosnoga komuszuszе vszi klaniali; vu druge premislyavalie jednoga nechiztoga lotrissa, koi vu telovneh naszladnoztiah je od mladeh nog sivel; Vu tretie premislyavalie lepotu koie mlade poglavite senzke persone, premislyalie kam bogacztva, kam veszelya, kam naszladnozti, kam lepota nyhova? vszegaie neztalo, y drugo ni oztallo zvun oneh goleh koztih, koieszе razluchiti nemogu, niti poznati jedna od druge, chiabi ova, ali ona morala bitti? Dusse pako szam G. Bog zna vu kakove vekovechnoztiszе nahagiaiu, jeli nebezke, ali pak peklenzke, vu koiem razmislyavaniu czelch 14. leth. on Puschenik megy onemi koztmi ostru pokoru delaiuch je sivel, doklamie nazad mi- Luc. c. 15. v. 7.

ſoſchu Boſiu dobil, y vnogo vexa chuda od portlam chinil, nego pervo, daie vſzemu ſzvetu za jedno chudo bil; od koiega rauno vidimiſze daie Sz. Job govoril: *Ipſe ad ſepulchra ducetur, & in congeries mortuorum vigilabit.* On vu grobie zapelyan bude, y megy mertvemi zkoznuval bude, kodie rauno ov Puſchenik zapelyan bil, y onde tak zkoznuval, da vu nebu naveke ſivel bude.

Job. c. 21. v. 32.

Szadaſze ſa nazad povracham k-naſſemu pervomu Otczu Adamu, koi kadaie zagledal ſzina ſzvoga mertvoga Abela: *Egit pœnitentiam.* Chinilie pokoru za greh ſzvoy, jeden ſzam pogled mertvoga tela ſzina Abela genuloie Adama na chinenie oſtro pokore za jedno jedino ſzamo prekerſenie zapovedi Boſie, hochu recſi, za ſzam jeden jedini greh Adam *Egit pœnitentiam.* Vi pako ò Szini y Kchere Adamovi, koij vaſſe ſive dni videli jezte tulike vmiraiuche, y mertvecze vſzakoaichke verzti lyudi, ter na ſzmert nemiſzlite, niti miſzlite kai danaſz, ali zutra iz vaſz bude? y kam duſſe vaſſe poidu? koiezte vi ne jednem ſzamem ſzmertnem grehom, kod Adam, nego prevnogemi y neizbroienemi, jezte na ſzmert ranili, a kak pako za nye pokoru delate? Odkud biva da y ſzada nepreztaiete greſſiti, y zapovedi Boſie prekerſavati? Ja znam dami Sz. Kraly David taki gotov bude zrok toga povedati, naimre: *Quoniam non eſt reſpectus morti eorum.* Koie rechi Lorinus ovak tolnachi: *Hoc eſt, non reſpiciunt ad mortem.* Kaiti naimre ti takovi nemiſzle da vmreti moraiu, nemiſzle na konecz ſitka ſzvoga, nemiſzle na one ztizke ſzmertne da naimre onda *Erit tribulatio magna*, takovo traplyenie, ztrah, y ztizke zeuſzeh ztran budu primorani terpeti, kakoveh niſzu nigdar zpoznali. Jeli pak to moguche veruvati dabi Adamov Odvetek na ſzmert, y one ſzmertne ztizke nemiſzlil? ar vſzaki dobro zna y veruie damuie jenkrat vmreti, a nezna pako, kak, kada, ni kade? Ar *ſtatutum eſt omnibus hominibus ſemel mori.* Dokonianoie y dopitano vu Szpraviſchu Preſz. Troiztva vſzem lyudem jenkrat umreti:

Psal. 72. v. 4.

Ovde vezda pitam ja vſzakoga zmed vaſz N.N. kulikozte videli vi mertvecze v noſziti po vuliczah na pokop? kulikozteijh vi ſzami zprevodili do groba? Pri kulikeh ſzmerti vi jezte bili, y videli

videli kakſzu teſko vmirali? kulike ztizke y traplenia oni vmiraiuchi jeſzu chutili? Niſzteliſze zmiſzlili da morebiti rauno onak teſko, ali morebiti joſche teſe budeſze duſſa vaſſa od tela razluchavala, kada bude videla kakti vu zerczalu vſe ſzvoie grehe, iz koiehſze morebiti nigdar nizte pravo y chizto ſzpovedali, vnogo menieſze za nye kaiali y ſaluvali, naimenie doztoinu pokoru chinili: Kada budete videli vrage peklene koijvaſz budu tentali na zdvoinozt vu miloſche Boſie, y ſzililiſze budu duſſu vaſſu greſnu iz tela iztergnuti. Oh! kulike ztizke budu onda vaſſe ò greſne duſſe! Od koieh ztizkih eluiete takai vechkrat Prodekatore iz Prodekalnicz krichati, y vendar joſcheſze greſſi, joſcheſze ſive vecs po ſivinzko neg po kerſchanzko kako dabi ali ovde vekoma na ſzvetu ſiveti morali, ali pak kako dabi beſtinzke pare, a ne chlovechanzke duſſe z-Preſz. Kernium Szina Boſiega Odkupitela naſſega odkuplyene vu telu ſzvoiem ponaſſali, od kud adda tulika ludozt, y neſzpametnoſzt vaſſa ò kerſchene greſne duſſe?

Ovde chuiem mene odgovariati Sz. Ivana Chriſoſtomuſſa zlatovuztoga Navuchitela Czirkvenoga zverhu ludozti kerſchanzke y veli: *Fabulam rem eſſe putant, & nec verè lugent, nec emendantur.* Za fabulu y pripovezt derſe kerſcheniki, kai knige vuchè, kai Prodekatori krichè, y kai pelde kaſu od ztizkih na ſzmertne vure, y toie zrok daſze lyudi ſzmerti neboie, y neboiecziſze ſzmerti, tak lahko greſsè y vu grehch prez pokore do ſzmerti ſivu, y po ſzmerti naveke vu pekel idu: *fabulam rem eſſe putant*, vſze za noriu derſe kaiſze od ztizkih ſzmertneh govori: *& nec verè lugent, nec emendantur.* I zato nitiſze pravo za grehe ſaluiu, niti ſzvoy ſitek pobolſavaiu, nego vu greheh zakorenieni do ſzmerti, prez vſzakoga ztraha ſivu, kadaſze pravichni, ſzveti, y Bogaboiechi lyudi od velikoga ztraha plaſſe, boie, plachu, y vu nebo zdihavaiu, miloſzerdnozt Boſiu na pomoch zazavaiuch, kodie megy oztalemi Sz. Kraly David chinil kadaie krichal vu nebo k-G. Bogu: *Adjuva me Domine Deus meus, ſalvum me fac ſecundùm miſericordiam tuam.* Szmiluimiſze G. Boſe, y pomozime, zvelichitiſze polek nezgovorne miloſzerdnozti tvoie;

S. Jo: Chriſoſtom. hom. 28. ad Pop.

Pſal. 108. v. 26.

takſzu zdihavali y krichali, kod y dan danaſnji zdihavaiu y kriche na ſzmertnom vremenu vſzi dobri y Bogaboiechi lyudi, koij ſivuchi na ſzvetu terſzilizuſze prez greha, konche ſzmertnoga, G. Bogu ſzlusiti, ali zpoznavaiuchiſze z Paulom Apoſtolom, koi je govoril: *Nihil mihi conſcius ſum, ſed non in hoc juſtificatus ſum.* Da akoprem nechutimſze imati na duſſe kakov greh, zato vendar nezpoznavamſze pravichnoga, ar *Alia ſunt judicia Dei, alia hominum.* Drugiſzu ſzudi Boſi, drugi chlovechanzki, oh! ſzrechniſzu vſzi ti takovi vmiraiuchi, ſzrechna ſzmert nyhova.

1. Cor. c. 4. v. 4.

Ali kuliko ſzrechneſſa je ſzmert oveh, tuliko neſzrechneſſa je oneh od koiehſze rechèni Sz. Kraly David ſzpomina: *Quoniam non eſt in morte, qui memor ſit tui.* Arga ni na ſzmerti koibiſze ſzpominal iz tebe, toieto hotelie Sz. Kraly David recſi da vnogi greſniki ako prem na nyhove zkradnie ſzmertne vure zdihavaiu, ſalozteſze, plachuſze, ali toga oni nechine za grehe ſzvoie, y za oproſchenie nyhovo, nego pache, to chinè kaiti vide da moraiu oztaviti ono blago y bogacztvo, koieſzu tuliko leth z tulikemi trudi ſzpravlyali, one naſzladnozti telovne vu koiehſzuſze tuliko vremena gorie od neme ſivine kalyali, one priatele, onu rodbinu, onu deczu, jednum rechium ſzvet y chalarnozti niegove, od oveh takoveh y Duh Sz. po mudrom Salamonu govori: *Viis ſuis replebitur ſtultus.* Hocheſze zmutiti vu puteh ſzvoieh norcz, toieto hotelie recſi da kaktigod kadaſze jeden nahagia na ſzredi jednoga verta labirintuſſa ſzimo ter tamo po puteh hodechi y nemoguchi van iziti, akoga opita gdo zakai neide van iz onoga verta? Odgovaria, tulikoie oveh putov daſze neznam koga prieti, po koiembi mogel van iziti, natulikomie pamet zmutchena da neznam ſzam kud hodim, kam poyti, nitiſze moral, znam kam obernuti.

Pſal. 6. v. 6.

Prov. c. 14. v. 14.

Raunoſze tak pripecha onem greſnikom koij ſzvoiu pokoru odvlache na ſzmertnu poztelyu, ar ondaſze nahagiaiu tak zburkani, y zmutcheni od vnoſine odurneh grehov ſzvoieh, daſze neznaiu koiega puta prieti po koiembi van iziti mogli na ſzigurnozt zvelichenia, y zadoblyenia miloſche Boſie: Ar ako oni miſzle na put koi pelya vu nebo, po koiemſzu vſzi Szvetczi y

Szve-

Szveticze Boſie hodili, toieto put pokore, put noſſenia kriſa, y podnaſſanie dobrovolyno teſkoch y nevoly ovoga ſzveta za volyu y lyubav Boſiu; vide pred ſzobum ov put zagragien z-terniem y kupiniem, naſzladnoztih telovneh vu koiehſzu ſiveli. Akoſze obernu na put Sz. Szpovedi? zpoznavaiuſze preſzlabeh vu pamèti za mochi izmiſzliti tulike grehé zkoiemi nyhova greſna conſcienczia je obterſſena. Ako miſzle na put zkruſſenia ſzerchenoga y ſalozt za grehe? neznaiuſzega kak prieti, ar po nyem niſzu nigdar hodili, toieto neznaiu kai je zkruſſenie, y kakova ſalozt je potrebna. Ako na put obrambe y pomochi Szvetczev y Szveticz Boſieh? nahagiaiuga zapertoga ar oni nym nigdar poboſni, niſzu bili, nitiſzu nyh chaztili. Kai adda pochnu, y kamſze obernu oni greſniki na nyhove zkradnie vure? Oh! onda, onda *Erit tribulatio magna.* Bude traplyenie veliko, ztizke takove, kakoveh ſivuchi chlovek nigdar ni pochutil, niti zpoznal.

Povecſtemi proſzimvaſz N.N. nili iztina, da on koibi danaſz prez vſzakoga apetita pri gozpoczkom goſcheniu bil, y oneh tak ſmahneh jeztvin nemogel jezti, zutra pak na putu doiduchimu ne ſzamo apetit jezti nego y cherni glad, a nebi pri ſzebe ni droptine kruha, vnogo menie kakove jeztvine imel, chimbiſze y kuliko okrepiti mogel, nebili ov miſzlil na vcherasne goſchenie, y ſelel za onem vcheraſniem ztollom ſzedeti, ali kaiti takove prilike nima, oh! kuliko traplenie mora on chutiti? Zbeteſaſze gdo, y vruchinaga prime, vu vruchine ztraſna ſegia, oh! kakmu napamet dohagiaiu friſke vodicze oneh zdenczev, y zvirainkov, za koie pervo ni maral, doklamie zdrav bil, koieh vu potreboche nemoguchi imeti, oh kulika muka, y traplenie je toga takovoga betesnika? Odkud akoie gdo pochutil takov glad, y ſciu, mora takai znati kakovaie teh takoveh muka, y traplenie.

Rauno tak hotelie Sz. Jeremias Prorok recſi od vſzake vmiraiuche greſne kerſchene duſſe ove recſi: *Recordata eſt Jeruſalem omnium deſiderabilium ſuorum, quæ habuerat à diebus antiquis.* Da naimre vſzaka greſna duſſa ſzpominalaſze bude na konczu ſitka ſzvoga iz ſzvoieh bogacztvih, veſzelya y naſzladnoztih, koieh ovde vſivaiuch proti G. Bogu je greſſila, y namezto dike, kincſev Thren. c. 1. v. 7.

y naſzladnoztih nebezkeh, zaſzlusilaſzie muke peklenzke: Onda onda na konczu ſitka budeſze ſzpominala z-velikum mukum ſzvoium iz onoga nigdar zadozta preczenienoga vremena, vu koiem imelaie priliku grehovſze oſzloboditi, vu miloſche Boſie ſiveti, tulike korune y naime nebezke zadobitiſzi vſzaki dan ſivuchi vu Sz. Dobrotah, ter ni marala niti miſzlila zato: Onda onda buduie na pamet dohagiale oneh Prodekatorov y Szpovednikov navuki y karania, za koieſze ni marala, nego pache oſzmehavala; Ah onda, onda bude ſelela ſzpovedatiſze, za grehe kaiati, y pokoru chiniti, ali vecs vremena nebude tomu. *Recordata eſt Jeruſalem omnium deſiderabilium ſuorum.* Szpominalaſze bude kerſchena duſſa iz vſzeh telovneh preiduchch, y duhovneh priduchch poſeleny ſzvoieh, ali prez vſzake naimenſe haſzni.

Kraly Antiokus potlambi bil vſzem ſzvoiem poſeleniam vgodil, y zaſzitilſze naſzladnoztih telovneh, k-zadniemu naslagaie Boſia Pravicza, od koie videchiſze vſzakoiachkemi betegmi y ſzuprotivchinami obterſſenoga vu tugiem orſzagu, y k-
1. Matth. c. 6. v. 12. zadniemu pribliſavatiſze k-ſzmerti, k-Szudu Boſiemu, y k-vekovechnozti peklenzke, nitiſze vffaiuch vecs vu ſzvoie nevolye pomochi, pochelie na veſz glaſz kakie mogel krichati. *Heu! in quantam tribulationem deveni, & in quos fluctus triſtitiæ, in qua nunc ſum: qui jucundus eram & dilectus in poteſtate mea.* Ohime! vu kakovo traplenie doſzpel jeſzem, y vu kakove ſzlape ſalozti opal, vu koiehſze ſzad nahagiam; koiſzem pervo veſzel, y lyublyen bil vu moie zmoſnozti. *Nunc reminiſcor malorum, quæ feci in Jeruſalem.* Szadſze ſzpominam iz velikeh krivicz, ſkod, y hudob moich, koieſzem pochinil vu Jeruſelemu. *Cognovi, quia propterea invenerunt me mala iſta, &, ecce pereo triſtitiâ.* Zpoznavam da zbog moie hudobe, krivicz, y ſkod koieſzem pochinil moie dni vu Jeruſalemu, doſle jeſzu nadme ove velike nevolye, vu koieh od velike ſalozti vmiram; Oh! ter gdobi to bil mogel veruvati dabi ja jeden tak zmoſen Kral Antiokus, jeden tak mlad veſzel, y od vſzeh lyublen Herczeg iz tulikoga veſzelya, vu ovuliku ſalozt, iz tulikeh ſzrech vu ovuliku neſzrechu, iz tulikeh naſzladnoztih vu tulike betege y muke, dozpeti moral, nig-

nigdarsze toga nisem nadeial, nitibi bil veruval, dabi gdo to bil mene povedal.

Traplenie, muku, salozt, tugu, koiu recheni Kraly Antiokus na konczu sitka szvoga je chutil y terpel szpominaiuchisze iz krivicz y skode vuchinieneh vu Jerusalemu, boimsze da vnogi y prevnogi kersheniki na szvoie szmertne vure chute, y chutili budu, kada nym napamet dohagiali, y od vragov pred ochi poztavlyani budu oni nyhovi ztrasni y odurni prevnogi grehi, lakomozti, pianztva, zkupozti, vsure, tatbine, y vszakoiachke nechiztoche, vu koiehszusze tuliko leth kalyali, one krivicze koieszu blisniem sivem y mertvem vuchinili, pacse y iztem Czirkvam Bosiem ne szamo tulike kvare, nego y spote jeszu chinili: *Oh! reminiscor malorum, quæ feci.* Budu krichali oni neszrechniaki szpominamsze iz grehov koieszem pochinil moie sive dni, y snymi Boga moiega zbantuval, miloschu niegovu pogubil, y dussu moiu vragom peklenem prodal, koiu chakaiu za izvlechiu iz gresnoga tela moiega, y odneztiu vu peklenzke muke: *Cognosco, quia propterea invenerunt me mala ista.* Szpoznavam da ova muka, ovo traplenie, ove ztizke dosle jeszu nadme zarad grehov moieh: *Et ecce pereo tristitiâ.* I nut pogiblyem od salozti, ali salozti takove koia mene vech nehaszne, niti nepomase k-oproscheniu grehov, y k-zadoblyeniu miloschе Bosie. Oh! pravo, pravo adda szvedochi danasni Sz. Evang. *Erit tunc tribulatio magna.* Bude onda, toieto, na szmertne vure traplyenie veliko salozt, muka, ztizke nezgovorne vszake gresne dusse.

Zakaizato dokancham govorienie moie, opominaiuch vszakoga Bosiega kersheneka koi god seleie onem trapleniam y ztizkam na konczu sitka szvoiega vuyti: *Quidquid agis, prudenter age, & respice finem.* Kaigod chinis, miszlis, ali govoris, szpametno chini, pravichno miszli, dobro govori, gledech vszigdar na konecz onoga chinenia, mislyenia, y govorenia, da naimre snym Boga tvoiega nezbantuies, miloschе niegove nepogubis, y dussu vu pogibel zkvarienia vekovechnoga nepoztavis. *Quidquid agis, prudenter age, & respice finem.* Kaigod chinis,

chinis, dobra, ali zla, imai vſzigdar na pameti, y vſzigdar miſzli na konecz ſitka tvoiega, kakgoder ſelis vmreti, y ſitek tvoy dokonchati, tak ſivi, miſzlech vſzigdar na konecz ſitka tvoiega neznaiuchi za niega kada, y kade tebe naide. Vzemſi navuk od mudroga Zeleukuſſa koi navuk davalie on Lokremſom, koiemie y regule daval kak ſiveti moraiu, y je ov: *Singulos oportet ſemper, in ſingulis actionibus illud tempus mortis adeò cogitationibus familiare facere, acſi præſens eſſet.* Vſzem y vſzakomu potrebnoie vſzigdar vu vſzeh chineh ono vreme ſzmerti tak na pameti imeti, kak dabi taki on chaſz moral vmreti: *Hoc affigamus animo, hoc nobis ſæpè dicamus: Moriendum eſt.* Ovo dobro zapametemo, ovo nam ſzami govoremo po guztom, Umretimie, kulikoie pak to haſznovito, poſzluhnemo Sz. Gregura: *Nihil enim ſic ad edomandum deſideriorum carnalium apetitum valet, quàm ut unuſquiſque hoc, quod vivum diligit, quale ſit mortuum, penſet.* Nikai tak nezteſe chloveka od poſeleny naimre telovneh, kuliko premislyavanie kakovaie ona ztvar po ſzmerti, koiaſze vu ſivotu lyubi. Jednum rechium kak gdo ſeli vmreti, takſze nai terſzi ſiveti vſzigdar miſzlech na konecz ſitka ſzvoga: Quidquid ergo agis, prudenter age, & reſpice

Seleucus.

S. Greg. lib. 26. moral. c. 31.

FINEM.

A. M. D. G. & B. V. M. H.

PREDGOVOR ZVERHU DESZETEREH ZAPOVEDIH BOSIEH.

VElika Szrecha, velika chazt je bila z-koiumie G. Bog na pochetku ſzveta nadelil bil pervoga chloveka Adama, vuchinivſiga Gozpona y Gozpodara pod ſzobum naivexega zverhu zemelyzkoga Paradiſuma y vſzeh ztvari, kod Sz. Kraly David govori. *Conſtituiſti eum ſuper opera manuum tuarum.* Poztavilſziga zverhu chinov rùk tvoich, y niemuie pod oblazt podvergel vſze ſivuche ztvari. *Omnia ſubjeciſti ſub pedibus ejus.* Potlambiſze pako Adam iz tulike dobrote, y miloſche Boſie ſzebe izkazane bil zpozabil, Ztvoritelu ſzvoiemu nevernoga, y z-nevernoztium nezahvalnoga pokazal, prekerſiuſi niegovu zapoved, y z-prekerſeniem iz miloſche niegove izpal; Gozpocztva, y Gozpodarztva mentuvan, iz para- Pſal. 8. v. 7. 8.

paradiſuma van je bil iztiran. Nad koiem vendar dobri G. Bog iz ſzvoie gluboke miloſzerdnozti, y dobrote niga hotel taki kaſtigati, y vu pekel hititi, kotie z-Luciferom vuchinil, negomuie dàl dve druge zapovedi, polek koieh on, y z-oztankom ſzvoiem bi morali ſitek ſzvoy raunati. Perva zapoved je bila, kakſze naimre on mora z-Bogom ſzvoiem ponaſſati. Druga pako je ova kakſze mora z-bliſniem ſzvoiem izkazuvati, naimre, da vſze ono kai ſeli gdo dabi ſzebe vuchinieno bilo, nai bliſnemu chinì; kai pak neſche dabi niemu vuchinieno bilo, nai nechinì bliſniemu ſzvomu. Ove pak dve zapovedi zapiſzalie niemu G. Bog vu naturalzkom razumu niegovom, kadeicie mogla duſſa niegova vſzako ochnò megnenie videti, y cſteti; kotſzeie to taki zpoznalo vu perveh dveh ſzineh niegoveh, Kainu naimre y Abelu, koi polek naturalzkoga razuma zpoznavaliſzu G. Boga kod Ztvoritela ſzvoga, y niemu za pokazat ſzvoiu podloſnozt, y pokornozt, zezidaliſzu Oltar, zverhu koiega oni niemu na chazt aldove jeſzu alduvali: Ovemi dvemi zapovedmi naturalzkemi ſiveloie ono pervo lyucztvo, ali chim duglye je ſivelo, tem gorſe je bilo, ar vu vexe grehe prepadalo, y iz Ztvoritela ſzvoga jeſze zpozablyuvalo, natuliko da ona naturalzka zapoved pri vnogeh lyudeh na nikai je dosla bila, y za nikaiſzeie preſtimavala; tak da y ono Izraelzko zebrano lyucztvo iz perve naturalzke zapovedi zpozabiuſſiſze, po naputcheniu Vraſiem odpaloie od prave vere vu G. Boga Ztvoritela ſzvoga, y zmiſzliloſzie druge kaikakve krive Boge, koieh Bogov kipe jeſzi napraulyalo iz ſzrebra, zlata, bruncza, ſeleza, kamenia, dreuia &c. nymſzeie klanialo, y kakti pravoga Boga na pomocs zazavalo. Da pache ne ſzamo to, nego z-vnogemi drugemi nememi ztvarmi, kod kachami, pozoimi, baſiliskuſſi &c. je tak chinilo, toieto, nye chaztilo, nymſze klanialo, y napomoch je zazavalo, aldove nym alduiuch, chazt pako Boſiu y ſzlusbu niegovu za niſtar je derſalo, ter vu vſzakoiachkeh ztraſsneh, y odurneh greheh proti perve naturalzke zapovedi je ſivelo, tak daſzeje moglo recſi od ono-

ga

ga nevernoga greſnoga lyucztva. *Multa malitia erat in terra,* Gen. c. 6. v. 5. *& cuncta cogitatio cordis intenta ad malum.* Velika hudoba bilaie na zemlye, y vſzaka miſzel nagniena na zlo: Zbok koieh grehov G. Bog polek ſzvoie Boſanzke Pravicze bilbi moral ſzvet zkonchati, toga vendar dobrota y miloſzerdnozt niegova nimu prepuztila vuchiniti, negoie ponovil zapoved nature: Za lyucztvo pako Izraelſzko ſzvoie zebrano, dalie nove zapovedi po Moiſeſſu ſzluge ſzvoiem polek koiehbi ſivelo, y ſivuchi znalo kai mora, ali nemora chiniti, ali kaimu bude ſzlobodno, y prepovedano, odkud mudri Cornelius à Lapide ovak govori. *Quia hæc lex obſcurabatur in homine, hinc* Corn. à Lap. in Epiſt. c. 2. v. 20. *DEUS per Moyſen tulit legem clarè explicantem, quid licitum eſſet, & illicitum* Ar ova zapoved (toieto nature) potemnilaſzeie vu chloveku, zato G. Bog po Moiſeſſu dalie zapoved ochito kaſuchu kai ſzlobodno je, y kai ni ſzlobodno, koia zapoved zoveſze *Decalogus*, toieto Deſzetere Zapovedi zkoiemi on ni kanil zapoved nature zatreti, nego ponoviti, y tem bolye vu ſzerczah chlovechanzkeh zaſzaditi, naimre onda kadaie Moiſeſſa poſzlal bil k-Faraonu Kralyu Egiptonzkomu, za oſzloboditi iz Szuſanztva Egiptonzkoga y oblazti Faraonove lyucztvo ſzvoie Izraelzko, koie izpelyauſi Moyſes iz vuze y tuge Egiptonzke, y pelyaiuchie proti zemlye obechane po puſchinah Arabie, koiega G Bog dozvavſi na goru Sinai, dalmuie jednu Tablu na dvoie razdelyenu na koie 2-perztom Boſiem napiſzane jeſzu bile zapovedi polek koieh lyucztvo moralobi ſiveti. *Dedítque Dominus Moyſi in monte* Exodi c. 31. v. 18. *Sinai duas tabulas lapideas ſcriptas digito DEI.* Na koieh tablah naſtampalie G. Bog ſzam ſzvoie Boſanzke Ruke perztom Deſzetere zapovedi, ali tak da na jedne table napiſzaneſzu bile ſzame 3. zapovedi perve koieſze niega ſzamoga dotichu, naimre, Jaſzem G. Bog tvoy, vu koiega ſzamoga y vu niednoga drugoga vſzaki ſivuchi chlovek veruvati mora. Druga neprijmli zahman vu vuzta Imena G. Boga tvoiega. Tretia, ſzpomeniſze da Szvetke ſzvetis. Na druge pako Table zapiſzanoie bilo 7. oztaleh Zapovedih koieſze dotichu bliſniega

naſſega, kod naimre Poſtui Otcza, y Mater, Neumori, Nepraznui, Nekradi, Negovori kriva ſzvedochanztva. Nepoſeli ſenè, niti blaga bliſniega tvoga. Koie zapovedi hotelie Ottecz Bog nebezki y vu novom Teſtamentumu po Szinku ſzvoiem jedinorogienem Zvelichitelom naſſem ponoviti y potverditi vu Sz. Evangeliumu ne ſzamo rechium, nego y peldum z-onem naimre Mladenczem pri Sz. Mattheu Evang. Koi doiduchi pred Chriſtuſſa, pochelgaie izpitavati *MAGISTER BONE, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam?* MESTER DOBRI, kai dobra chinil budem, da dobim ſitek vekovechni? Lepo, ſzpametno, y hvale vredno biloie ovo pitanie, na koie Chriſtus je niemu lyublyeno odgovoril; Szinko moy dragi *ſi vis ad vitam ingredi?* Ako hoches ti vu ſitek vekovechni ulezti? *Serva Mandata.* Obderſavai Zapovedi. Mladenecz nato opitalie Chriſtuſſa *Quæ?* Koie? Stimaiuchi da Chriſtus razme druge Evangeliumzke zapovedi, alimuie Chriſtus odperto napervo doneſzel Zapovedi naturalzke koieſzu na druge Moiſeſſeve Table napiſzane bile od perzta Boſanzke Ruke, naimre: *Non homicidium facies, non adulterabis, non facies furtum, non falſum teſtimonium dices, Honora Patrem tuum, & Matrem tuam, & diliges proximum tuum ſicut teipſum.* Neumori, Nepraznui, Nekradi, Negovori kriva ſzvedochanztva; Poſtui otcza y mater, y lyubi bliſniegà tvoga, kakti tebe ſzamoga. Od koieh vſzeh Zapovedih Boſanzkeh vkup y Naturalzkeh, nakanilſzem nadalye govorenie moie pelyati, y od vſzake zoſzeb, ona napervo donezti, koiaſzem ſzudil nai potrebneſſa, y naihaſznoviteſſa vſzakomu Kerſcheniku znati, y obderſavati, koi ſelcie y hoche zvelichen bitti; Neka adda bude pochetek govorenia vu Imenu Boſiem od ſzamoga jedinoga vſzeh ztvarih pochetnika Vſzamoguchega G. Boga.

Matth. c. 19. v. 16.

OD

OD PERVE BOSIE ZAPOVEDI.

PERVA PRODEKA.

Kakſze mora vu jednoga ſzamoga G. Boga Ztvoritela neba, zemlyè, y vſzeh ztvari, veruvati.

Ego ſum Dominus DEUS tuus. Exod. c. 20. v. 2.

Ja jeſzem Gozpodin Bog tvoy.

Ameriuſſiſze jenkrat nekoi mudri Filoſofus na Sz. Antona Opata y Puſchenika, pochelſzeie ſnym razgovariati, kak naimre on vu puſchine tuliko leth vu tak oſtre pokore tak ztalen more ſiveti prez vſzake chlovechanzke pomochi, y prez vſzake knige, zkoiumbiſzi on mogel vreme kratiti, y kakovo duhovno razveſzelenie iz nye imeti? Na koie pitanie odgovorilie Sz. Anton onomu Filoſofuſſu, da naimre on ima jednu knigu po dnevu, y po nochi pred ochima ſzvoiemi, koia kniga je ov veſz ſiroki ſzvet, zeuſzem Boſiem ztvoreniem, y ova kniga nezaderſava vu ſzebe vech nego

szameh-pet foliuszev, Na pervom foliussu ztòi zapiszana zemlya zeuszem dreuiem, czvetiem, y traviczami, zeuszemi rudami szrebra, zlata, y dragoga kamenia. Na drugom foliussu ja cstem siroko y gluboko morie, zeuszemi ribami giungiazom, y dragem giungiem koia vu nyem raztù. Na tretom foliussu ja vidim izpiszan zrak zeuszemi pticzami, koie po nyem lechu. Na chetertom foliussu ztoiè popiszane jakozti ognia, zkoiemi on narodu chlovechanzkomu szluszi. Na petom y naizadniem foliussu ja nahagiam izpiszanu lepotu y szvetlozt nebezku, koiu nebo od Ztvoritela szvoga dobiva G. Boga vszamoguchega troiega vu Personah, jedinoga vu Bosanztvu: Qvoie moy Filosofus ona kniga z-koiumszi ja vreme kratim, y iz koiesze ja vuchim siveti, Ztvoritela moiega vu vszeh ztvarah zpoznavati, chaztiti, hvaliti, y dichiti: Ov folius peti mene vuchì vu niega szamoga veruvati prez vszake dvoinozti, vu niegasze uffati, y niega szamoga lyubiti, kodme on takai szam vuchì po szvoiem Moyseszu Proroku govorecsi: *Ego sum Dominus DEUS tuus.* Jaszem G. Bog. tvoy. *Non habebis Deos alienos coram me.* Nemai Bogov tugieh pred menum. Koiega zapoved ja podnevu, y po nochi pred ochima razuma moiega, na petom foliusu knige moie zapiszanu imam, y polek nye terszimsze siveti, prez vszake dvoinorti y disputuvania vu nyega szamoga veruiuch, y vu niega vsze uffanie moie poztavlyaiuch, koi odgovor Sz. Antona moremoszi y mi vszi kerscheniki za navuk vzeti, y vuchitisze kak moramo vu szamoga jedinoga G. Boga veruvati, za obderszavati zverszeno Pervu niegov zapoved, kai obilneie pokazati kanim y hochu.

Iztinaie dabi potrebno vszakomu Bosiemu Kerscheniku znati kai je Bog, y kakov je Bog, ali kaiti Sz. Ivan Damascenus veli daga ni ne szamo na zemlye, nego niti y na nebu razuma chlovechanzkoga, niti Angelzkoga koibi mogel premisliti kai je Bog, ali jezikom dopovedati kakovie G. Bog. *Essentia DEI*, rechiszu Sz. Damascena, *quid*, *& qualis in se sit! comprehendi à creato intellectu, & humano sermone effari non potest.*

S. Joan. Damasc. l. 1. de fid. orth. c. 1.

Bitie

Bitie Boſie kai, y kakovoie vu ſzebe, od ztvorienoga razuma nemoreſze preſzechi, niti od chlovechanzkoga jezika izrecſi, kainamie y Duh Sz. po mudrom Syraku hotel obznaniti ovemi malemi rechmi. *Alta profunditas, quis inveniet eam?* Eccle. c. 3 v. 25. Viſzoka glubina je bitie Boſie, gdoiu naiti, ali doſzechi bude mogel? nima dna, nima kraia, nima koncza, chez ovo gluboko morie Boſanztva, ſzlaba ladicza razuma chlovechanzkoga prepelyati nemore, odkud mudri Platina ſzvedochi od Sz. Otcza Pape Piuſſa drugoga ovoga imena daie govoril: *Naturam Divinam, credendo meliùs, quàm diſſerendo inveſtigari.* Platina in Vita Pii II. Natura Boſanzka, veruiuch bolye, neg govorech nahagiaſze; ar gdoie on koibi znal y mogel doſzechi jednu naimenſu teniu velichanztva jednoga jedinoga ſzamoga G. Boga vu ſzvoiem bitiu, y nature, a troiega pak vu Perſonah? Da Perſona koia poragia Szina je pravi Otecz Bog nebezki; Perſona koiaſze poragia, toieto Szin, je pravi Bog; Da Perſona koia od Otcza y Szina pohagia, je pravi Duh Sz. Bog, ter vendar niſzu dva, ali tri Bogi, nego jedem ſzam ſzamehni G. Bog. Perva Perſona nezapira vu ſzebe Szinovztva. Druga nezapira Otchinztva, Treta niti Otchinztva, niti Szinovztva vu ſzebe zapira, ter vendar vſze tri Perſone jeſzu jednako zverſſene, jednako ſzvete, jednako vſzamoguchne, jednako vekovechne. Vſzeh treh je jedno jedino Boſanztvo, jedno bitie, jedna natura; Vſze zverſſenozti y laztovitozti jednoga Boſanztva jeſzu vſzem trem Perſonam jednake; Ter vendar povſzem tom Perva Perſona ni Druga, ali Tretia, niti Druga ni Perva ali Tretia, niti Tretia ni Perva ali Druga y zato pravo Sz. Ambros govori. *Impoſſibile eſt Generationis Divinæ ſcire ſecretum, mens deficit, vox ſilet, non me a tantùm, ſed & Angelorum.* S. Amb. de fide c. 6. Poragania Boſanzkeh Perſon zkrovnozt ni moguche znati, razum zmankava, glaſz premuknuie ne ſzamo moy, nego y Angelzki; Odkud potreba da mi vſzi Boſi Kerſcheniki vzememo navuk od mudroga Pilete. *DEum eſſe crede, & colito, ſed ne inquirito; nam nihil habebis hìc aliud, quam continuum quærere.* Pileta. Da je jeden jedini

G.

G. Bog marlivo verui, y niega poſtui, chazti, y moli, ali nai izizkavati kai je, y kakovie, ar drugoga dobichka nebudes imel, nego vſzekuntinzko izkanie.

Dozta budi adda vſzakomu Boſiemu Kerſcheniku znati da G. Bog je Troy vu Perſonah, Jedini pako vu Boſanztvu, toieto Otecz, Szin, y Duh Sz. jedini G. Bog koi je ztvoril nebo y zemlyu, y vſza koiaſze na nyh nahagiaiu, koi nima pochetka, niti bude nigdar imel koncza, kodnamie to vu perve ſzvoie Zapovedi on ſzam obznanil govorecſi *Ego ſum Dominus DEus tuus.* Ja jeſzem G. Bog tvoy y Ztvoritel ò Narod chlovechanzki, vu koiega ti veruvati, y uffatiſze moras mene ſzamoga chaztiti, lyubiti, y boiatiſze jeſzi duſen. *Ego ſum Dominus DEus tuus.* Ja jeſzem G. Bog tvoy Gozpodin, y gozpodar neba y zemlye koi uſza vidim, chuiem, y znam, koiaſze na nebu, y na zemlye chinè, niti prez volye, ali prepuſchenia moiega more naimenſi laſz iz glave, ali lizt iz dreva opazti. *Ego ſum Dominus DEus tuus.* Ja jeſzem G. Bog tvoy, y hochu ja ſzam od ztvoreny moich za Ztvoritela zpoznan, veruvan, hvalyen, molyen, y lyublyen bitti.

Da pak on ſzam to od naſz potrebuie govorecſi. *Dominum DEum tuum adorabis, & timebis, ac illi ſoli ſervies.* G. Bogu tvoiemu klanialſze budes, y niegaſze boial budes, y niemu ſzamomu ſzluſil budes, tomu jeſzu vnogi zroki zmed koieh naipervi je ov, daie ov vexi od vſzega ſzveta Gozpodè vu zmoſnozti y moguchnozti, arie vſzamoguchen, *Domini enim eſt terra, & plenitudo ejus.* Veli Sz. Kraly David Gozponova je zemlya y vſza koiaſze na nie nahagiaiu. *Tu feciſti cœlum & terram, & quidquid cœli ambitu continetur,* Szvedochi od niega Sz. Piſzmo: Tiſzi ztvoril nebo y zemlyu, y vſza koiaſze na nyh nahagiaiu: *Dominus omnium es, nec eſt, qui reſiſtat majeſtati tuæ.* Tiſzi Gozpodin vſzeh ztvari, nitiga ni koibiſze ſzuproti poztavil zmoſnozti tvoie, y toie zrok zbok koiega mi G. Boga naſſega boiatiſze moramo, y niemu klaniati, arga ni na nebu, niti na zemlye vu zmoſnozti niemu ſzpodobnoga.

Matth. c. 4. v. 10. Deut. c. 6. v. 13.

Exod. c. 19. v. 10.

v. 11.

Jeſzu

Jeſzu y drugi vnogi zroki zbok koiehbiſzé mi morali G. Boga naſſega boiati, niega chaztiti, niega lyubiti; chaztitiga moramo zbok toga daie on naſz na ſzpodobu y kip ſzvoy Boſanzki ztvoril, a ne kakovum nemum ztvarium; vu naruchaiu Sz. Matere Czirkve, a ne megy poganini; lyubitiga moramo zbok toga, da on naſz hrani y od vſzega zla brani, daie on za lyubav naſſu doſſel na zemlyu, chlovekom poztal, za odkupitinaſz ſzvoium Preſz Keruium, mukum, y ſzmertium, od ſzmerti vekovechne. Boiatiſzega takai moramo zato kaiti on bude nas Szudecz koi ſzada vidi vſza naſſa chinenia, chuie vſza naſſa govorenia, zna vſza naſſa mislyenia, vidi, chuie, y zna, kak mi vu niega veruiemo, kak niega chaztimo, kakga lyubimo, y ova vſza z-oſtrochum ſzvoie Boſanzke Pravicze bude ſzudil, y polek zaſzluſenia chez naſz ſentencziu ali proklecztva, ali blaſenztva daval.

Da pak vnogi zmed kerſchenikov G. Bogu neſzluſe, niega nelyube, niega nechaztè nitiſzega boiè, nego pache neizbrojenemi ztraſſnemi grehi niega bantuiu, muche, y polek ſzvedochanztva Sz. Pavla Apoſt. znovich na kris razpiniaiu: *Rurſum crucifigentes Filium DEI.* Szina Boſiega Chriſtuſſa jednakoga vu Boſanztvu Otczu Bogu nebezkomu greſni kerſcheniki znovich na kris razpinaiu kada proti niegovem Sz. Zapovedam greſsè; koi pak tomu zrok mora biti? polek moiega priproztoga razuma, ja ſzudim da nieden drugi vexi zrok tomu nemore bitti, kak ov, daga naimre oni nezpoznavaiu za Boga Ztvoritela y Odkupitela ſzvoga, toieto za Boga vſzamoguchega, vſza znaiuchega, vſza videchega, y vſza chuiuchega; Pripetiſze vechkrat morebiti daſze gdo zmegy vaſz zeztane z-koiem velikem Goſzpodinom na putu vu kmetczke, ali petlyarzke oprave preoblechenem, koiemuſze vi niti poklonite, niti odkriete, a vnogo menie iz puta vugnete, nego pache vi niega iz puta vu blato rinete, druknete, obſſanite, zbantuiete, zakai to? kaitiga nepoznate. Hebrz. c. 6. v. 6.

Priperiſze da koi takov velik Gozpodin preoblechen vu kmetezke ali petlyarzke oprave doide kvam na ztan, kodie doſſel bil negda Kraly Rekaredus k-iednomu Vuglaru koi vu gore je vuglenie ſgal, ar kraly buduchi vu one gore na lovu, oblechen vu priprozte oprave, y techuch za zveriem, zablyudilie bil vu gore, y po nye czel dan bludil do tverde nochi, nameriuſſiſze pak jur vu skure nochi na vuglarovu Huticzu, proſziglaie ztana onu noch, ar nevidi, niti nezna kam dalye poyti, Vuglar izprichalſzeie daga nemore prieti, derſechiga za kakvoga lovaſza ali tepcza, a neznaiuchi daie kraly, zato zaperlmuie pred noſzom vrata, ali kraly oborilie vrata, y ſzilum iemu nuter vlezel, kai videchi Vuglar pochelſzeie na niega karati, niega pſaniti, k-zadniemu niega drukati, y tepzti, kai vſze Kraly je dobrovolyno terpel y mirovno podnaſſal onu czelu noch. Drugi dan doiduchi kraly domov, poſzlalie taki po onoga Vuglara, koga dopelyauſi pred kralya vu tronuſſu ſzedechega, koiemu pochelie kraly govoriti, vidislime, ypoznasli mene? na koje rechi Vuglar pochelſzeie domislyati iz obraza kralyevoga, da je on moral onu noch pri niem bitti, kogaie tak lepo goztil, pochelie farbu premeniati, y od ztrahaſze trezti, tak da ne ſzamo ni mogel od velikoga ztraha na nogahſze derſati, negoie natla opal pred kralyem y duſſu ſzvoiu onde na meztu je zpuztil.

Szada pitam ja vſzakoga Boſiega kerſchenika, kai je kraly Rekaredus naproti Kralyu neba y zemlyè? tuliko, kuliko tmicza naproti ſzvetlozti, blato naproti zlatu: kaiſzu oni ſpoti, y krivicze koiele priel kraly Rekaredus od Vuglara, naproti ſpotom y kriviczam koie Kraly nebezki prijmlye od naſz greſneh y nezahvalneh kerſchenikov vu tulikeh greheh ſzmertneh ſivucheh? z-koiemi mi niega pſanimo, ranimo, y na kris razpiniamo, koi, y kakov zrok tomu mora bitti? Ah ter kakov drugi, ako ne ov jeden jedini, daga mi nezpoznavamo, kaiti velim nepremislyavamo daie on, on izti zmoſni vſza moguchni, vſza znaiuchi: y vſza videchi Kraly nebezki,

bezki, koi, kodnaſzie iz niſtara ztvoril, taknaſz more y zkonchati, od koiega vſza imamo, koia imamo, y vſzega naſz more vu jednom hipu mentuvati, y na dno pekla zduſſum y telom hititi, zato adda lyudi greſsè, kaiti toga neznaiu, niti nato miſzle; ali doide doide vreme, kadſze naimenie nadeiali budu da poslye po nyh ſzmert, koia nyh pripelya pred tronus niegov, y onde polek ſzvedochanztva Sz. Januſſa Evang. *Videbunt, in quem transfixerunt.* Budu videli y poznavali, kogaſzu ne jenkrat, kod vuglar Rekareduſſa, nego jezero y jezerokrat ſzvoiemi jeziki pſanili, ſzvoiemi rukami ranili, kai onda pochnete greſniki y greſnicze, kada y kade *latere erit impoſſibile; apparere intollerabile*, kod Sz. Anſelmus govori, zkritiſze nebude kam, nazochi ztati nebude moguche od velikoga ztraha, ar: *Cuncta geſta & cogitata cunctorum ibi patebunt.* Vſza chinenia, mislienia, y govorienia vſzeh y vſzakoga buduſze videla, Oh! ter kai onda pochnes kerſchena greſna duſſa? ako on Vuglar od ztraha pred jednem chlovekom moralie duſſu zpuztiti, kakſze ti nebudes ztraſſila pred G. Bogom tvoiem, kadaga budes videla, y chula ztraſſnu ſentencziu vekovechne ſzmerti, y muk peklenzkeh chezte davati? Joan. c. 19. v. 37. S. Anſelm.

On koiſzeie narodil, y odhranil vu kakove puſchine megy bedaztem, ali da bolye recſem diuiem lyueztuom. ta takov malo, ali nikai zna povedati od Kralya, ali Ceſzara, Poglaunika ſzvoga, zna da ima nekoga zverhu ſzebe, aliga malo ſtima, malo lyubi, malo boì; nego akómu gdo pove od niegove zmoſnozti, oſtroche vu kaſtiganiu krivczev, od dareslivozti vu daruvaniu dobreh, oh! ondaga na vech preſtimava, bolyeſzega bòi y terſziſze zverſſeneie polek zapovedih niegoveh ſiveti. Rauno tak moreſze od vſzakoga kerſchenika recſi, da ako rauno vu G. Boga veruie, daie vu nebu Troy vu Perſonah, jedini pak vu Boſanztvu, ovo veruanìe, maloga bude gibalo na obderſavanie niegoveh Sz. Zapovedih, na lyubav, y na ztrah; nego polek ovoga veruania potrebaie vſzakomu razmislyavati niegovu oſtru

Praviczu vu kaſtiganiu na ovom, y na drugom ſzvetu ne ſzamo poganov koij vu niega neveruiu, nego y kerſcheníkov koy niegove Sz. Zapovedi neobderſavaiu; Polek toga potrebnoie razmislyavanie niegove nezgovorne proti nam lyubavi, dobrote, y miloſzerdnozti izkazane, kadaie iz nebez na zemlyu doſſel, y naturu chlovechanzku naſze vzemſi tulikem ſpotom, pregonom, mukam, y izte ſzmerti jeſze podvergel, dabi ſzvoium mukum y ſzmertium naſz od ſzmerti vekovechne odkupil, y oſzlobodil. *Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cœlis.* Koi za naſz lyudi, y za naſſe zvelichenie ztupilie na zemlyu za izkatnaſz pogublyeneh, za odkuplyavat naſz ſzuſniev, za oſivetinaſz mertveh, ſzvoium mukum, kervium y ſzmertium, za koia vſza on od naſz drugo nepotrebuie, nego dabiga y mi lyubili, lyubech chaztili, chaztech grehaſze chuvali, y niegove Sz. Zapovedi obderſavali, obderſavaiuch, vſze teskoche y nevolye dobrovolyno za lyubav niegovu podnaſſali.

Daſze pako ſzadasnie ſaloztno, y neſzrechno ureme, vſze drugach ſive, da lyudi kerſcheni G. Boga ne ſzamo nelyube, nitiſzega boiè, da za volyu y lyubav niegovu nikakve naimenſe ſzuprotivchine nemogu, niti nehte podnaſſati dobrovolyno, tomu vſzemu ni drugi zrok, nego kaiti neveruiu vu pravoga ſivoga G. Boga, negoſzi izizkavaiu kaikut po ſzmetiu krive Boge vu koieſze vech uffaiu nego vu Ztvoritela ſzvoga, nemiſzlech, niti neveruiuch od oneh Chriſtuſſeveh rechi, koieſze k-perve Boſie Zapovedi priztoiaiu: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſervies.* G. Boga tvoiega molil y chaztil budes, y niemu ſzamomu ſzluſil budes, kako dabi hotel recſi polek razlagania vuchenoga Didacuſſa Niſſenuſſa, da mi kerſcheniki dusni jeſzmo ne ſzamo veruvati vu G. Boga naſſega, nego dusni takai jeſzmo niemu ſzamomu ſzluſiti: *Servitute latriæ, quæ ſoli Deo debetur.* Toieto ſzlusbum klaniania, koie klanianie ſzamomu G. Bogu doztoieſze, y taki pridaie recheni Didacus Niſſenus ove rechi: *At multi Chriſtiani ſunt, qui apertè huic præcepto adverſantur, inſer-*

Matth. c. 4.

Didacus Niſſen in lucæ. c. 4.

inſervientes ſuis appetitibus, quos tamquam Deos colunt. Ali vnogi kerſcheniki jeſzu, koijſzu ochivezto ove zapovedi ſzuprotivni, ſzluſech ſzvoiem poſeleniam, koia kakti Boge mole, ar veli Sz. Thomas od Aquine: *Idololatria eſt cultus Divinus, creaturis exhibitus.* Bolvanztvo je, kada gdo onu chazt koiaſze ſzamoga G. Boga doztoie, ztvoreniu izkaſuie, takova pako chazt ſzamoga G. Boga doztoiaiucha je ova, kada gdo ſzvoie hotenie, volyu, y nagnenie ima proti koie ztvari, tak daie gotov vſzaku Boſiu zapoved prelomiti y prekerſiti, za nepogubiti one ztvari akoiu ima, ali pak za zadobitiu, akoie nima. Takovu chazt izkaſuiu greſniki ztvaram kada greſsè; ar povechmi ô greſnik y greſnicza, kada ti greſſis, kai miſzlis, kai chinis, kam czilyas, komu chazt izkaſuies? G. Bogu po nieden put, ar na mezto chazti, ti niega pſanis y bantuies, komu adda? Poſeleniam tvoiem greſnem, koia po Uraſiem naputcheniu izpuniuies; Onem ztvaram vu koieſzi zalyublyen, y zaradi koieh G. Boga tvoiega bantuies, y rako te takove za tvoie Boge zpoznavas. Thom. Aqu. 2.2.q.94.a.1

Kaiti pak ovo guztokrat pri kerſchenikeh pripechuieſze, zato pravichnoſze tuſi ſaloztno krichechi Sz. Bernard: *Væ! væ! in domo DEI horrendum videmus. Quidni? Idololatras miniſtrantes.* Jay! jay! nekai ztraſnoga vidimo vu hiſe Boſie: kai takovoga? Poganine, y kriveh Bogov ſzluge: Kaiſze pak po ove Czirkve Boſie razme? *Domus DEI, Eccleſia orthodoxa eſt,* govori Didacus Niſſenus: Hiſa Boſia je Sz. Matti Czirkva Katholichanzka, Poganzki pako ſzluge koijſze vu nyh puſchaiu videti, jeſzu oni kerſcheniki, koij ſzvoiem mislyeniem, volyum, y poſeleniem, czilyaiu vecs na ztvari ovoga ſzveta, neg na Ztvoritela nyhovoga y ſzvoiega, nye vecs lyubecs, za nymi bolye hlepech, za nyeſze bolye zkerbech, vu nyeſze bolye vffaiuch, y nym bolye ſzluſech, neg ſzamomu G. Bogu ſzvoiemu, odkud moreſze recſi da one ztvari jeſzu nyhovi Bogi, ar veli Sz. Makarius: *Cui rei alligatum eſt cor, quóve illud trahit cupiditas, hoc illi Deus eſt.* K-chemu privezano je ſzercze, y kam nye pelya poſelenie, toie nyemu Bog: Ako S. Bernard. Didac. Niſſen. loco. cit. S. Macar. hom. 43.

adda ò kerſchena duſſa ti bolye hlepìs za bogacztvom, neg za Bogom, za nyeſze bolye zkerbìs, neg za Boſiu ſzlusbu, vu nye vexe tvoie vffanie poztaulyas, neg vu ſzamoga G. Boga? *Oh! hoc tibi DEUS eſt.* Oh! ovoie tebe tvoy Bog. Takſze more recſi od vſzeh lakomczev y pianczev, *Horum DEUS venter eſt.* Da naimre nyhov Bog je terbuh, ar ti takovi za vgoditi terbuhu ſzvoiemu, nemiluiu vſzaku Boſiu, y Czirkvenu zapoved prekerſiti: Od nechizteh pako greſnikov govori Petrus Bleſenſis: *Quicumque ad Altare Domini accedit inquinatus luxuriâ, juxta Filium Virginis, idolum ponit Veneris.* Toſze more razumeti ne ſzamo od vſzeh Meſnikov, nego y od oztaleh gresnikov k-Preſz. Oltarzkomu Sacramentumu priztuplyuiucheh. Niti ſzamo od oveh dvoieh moreſze recſi da kadagodſze z-gresnum conſcziencziu priztuplyuiu k-Preſz. Sacramentumu, da vſzigdar polek Szina MARIE Dev. poztavlyaiu Boſiczu Venus; Nego takai moreſze recſi od vſzeh gresnikov y gresnicz koiiſze, y koie vu vſzakoiachkeh nechiztochah kalyaiu, pache y od oneh koij od takoveh odurnoztih raiſſi miſzle, govore, poſzluſſaiu, neg od G. Boga, od rechi Boſie, y od duhovneh ztvari. Naibolye pak moraſze to recſi od oneh koiiſze ſzvoiemi Maliki, toieto tovaruſſi y tovaruſſiczami raiſſi, y guſche zeztaiu, pohagiaiu, paidaſſe, y po kuteh povlache, neg z-Ztvoritelom ſzvoiem vu Sz. Czirkvah, nye vecs lyube, y preſtimavaiu nego G. Boga, nymſze niſe klanianu neg ſzamomu G. Bogu, y tako vſzi ti takovi Ztvoritela y Odkupitela ſzvoga nezpoznavaiu za Boga, Nego ztvari koie lyube vecs neg Boga, y tako ni krivo rekel Sz. Macarius: *Cui rei alligatum eſt cor, hoc illi Deus eſt.* Kchemu gdo privezano ima ſzercze ſzvoie, ono niemu Bog je, y teh takoveh pun je ſzvet, y pun je pekel, ar zbok toga vſze duſſe vu peklu gore, y zbok toga vnogi y neizbroieni kerſcheniki z-drugemi poganini vu pekel poidu, ar ovi takovi kerſcheniki jeſzu gorſi od poganinov, buduchi oni raſzvecheni vu Sz. Vere, chuiuchi tulike Prodeke, vide-

Petr. Bleſen. ſer. 22.

S. Macarius

chi

chi tulike dobre pelde pobosneh y Bogaboiecheh lyudi ſzvetczkeh y redovneh, cheſza vſzega nimaiu poganini.

Ove pako takove gresne kerſchenike na dober put pripelyati, y na zpoznanie pravoga ſivoga G. Boga na odurienie ztvarih, greha, y vſzeh greſneh prilik, kaibiſze vuchiniti moralo? Napervomi dohagia Sz. Kraly David onemi ſzvoiemi punemi uffania vu G. Boga rechmi: *Conſerva me Domine, quoniam ſperavi in te; Dixi Domino, Deus meus es tu.* Obchuvai mene Gozpone, arſzemſze uffal vu te; rekelſzem Gozponu Bog moy jeſzi ti, kako dabi hotel bil recſi Sz. Kraly David, kod razlaſu vucheni Didacus Niſſenus y Piccus. Jaſzem rekel da ja tebe ò G. Boſe ſzamoga zpoznavam za Gozpona Ztvoritela, hranitela, y branitela moiega, y vu tebe ſzamoga poztaulyam vſze uffanie moie: Tebe ſzamomu ſzercze moie daruiem: Tebe ſzamoga chaztiti y moliti do ſzmerti moie hochu, ar *Deus meus es tu.* Bog moy y vſze dobro moie jeſzi ti. Oh! kak lepe rechi jeſzu ove, koie vſzaki kerſchenik duſenbi vſzaki dan, vuru y hip, na ſzerczu y vuzteh ſzvoieh imeti, ar *Totus juſti ſtatus conſiſtit in hoc verbo*, govori Herczeg od Mirandole, Joannes Piccus zverhu Davidoveh rechih, ali poſzluhnemo kai k-nym pridaie: *Sed pauci ſunt, qui illud poſſint verè dicere.* Veſz pravichnoga chloveka ztalis zaderſavaſze vu ove rechi Bog moy jeſzi ti, alijhie malo koijbi to z-iztinum recſi mogli, y zrok tomu daie: *Quia avarus dicit pecuniæ, guloſus crapulæ, incontinens libidini, Deus meus es tu.* Ar zkupecz penezom, lakomecz pianztvu, nechizt lotrie veli, Bog moy jeſzi ti: Ar uſzaki on koi kai lyubi, za Boga ſzvoga zpoznava, preſtimava, y Ztvoritelu ſzvomu prepoztaulya.

Pſal. 15. v. 1. & 2.

Joan. Picus.

Ali vſzi ti takovi naiſzi dobro paze da na nyhove zkradnie vure, kadaſze budu videli od ſzvoieh Bogov zapuſcheneh, a od G. Boga odurieneh, koiega kad budu na pomoch zazavali, alijm odgovorienio bude. *Ubi ſunt Dij eorum, in quibus habebant fiduciam?* Kadeſzu vaſſi Bogi ò neſzrechne gresne duſſe, vu koiezteſze vffali, koiemzteſze klaniali, bolye

Deuter. c. 32. v. 37.

2.38. lye neg mene? *Surgant, & opitulentur vobis.* Naisze ztanu ly naivam pomasu. Jaszem vasz iz nistara na moy kip ztvoril, tulikemi darmi y milosschami na telu y na dusse nadelil, ne zato dabi vi snymi telu, szvetu, y vragu szlusili, nego mene Ztvoritelu vassemu, kaiti pak vi nizte zame marali, nego za nyh, anda naivam oni pamasu: *Surgant, & opitulentur vobis; & in necessitate vos protegant.* Naisze gore ztanu, y naivam pomasu, naivasz vu potrebochah vasseh brane, ako kai mogu, Amen.

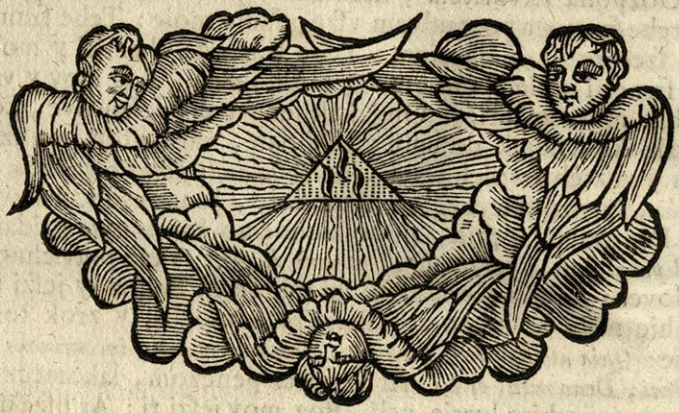

OD PERVE BOSIE ZAPOVEDI

DRUGA PRODEKA.

Kulika ſzlepota je oneh Kerſchenikov, koij veruiu vu jedinoga G. Boga, Ztvoritela neba, y zemlyè; ali zaſzleplyeni od uraga, zataiuiu Ztvoritela, uragomſze klaniaiuch, y vu nyh vſze ſzvoie uffanie poztaulyaiuch.

Non habebis Deos alienos coramme. Exod. 20.

Nimai tugieh Bogov pred menum.

PRemislyavaiuch Sz. Otczi one Chriſtuſſeve rechi pri Sz. Januſſu Evang. vu 16. dèlu: *Quia non crediderunt in me.* Ar niſzu veruvali vu me, razmeiu vſzi zkupa y vuchè daſze ove rechi razumeti moraiu od greha nevernozti, poganztva, aliti malikuvania, derſechiſze navuka Sz. Paula Apoſt. *Omne autem, quod non eſt fide, peccatum eſt.* Vſze pako, kai ni iz vere, greh je, ar ako Sz. Tridentinzko Szpraviſche k-chazti y hvale Sz. Vere Katolichanzke govori: Joan. 16. v. 9. Rom. c. 14. v. 23.

Fides

Conc. Trid. Seſſ. 6. c. 8. *Fides humanæ ſalutis initium eſt, fundamentum, & radix omnis juſtificationis.* Vera zvelichenia chlovechanzkoga pochetek je, fundamentum y koren vſze pravichnozti, kaiti veli Sz. Pavel Ad Hebr. c. 11. Apoſt. *Sine fide impoſſibile eſt placere Deo.* Prez vere ni moguche dabi chlovek drag G. Bogu mogel bitti; koie rechi premislyavaiuch Sz, Thomas od Aquine ovakovu iz nyh izpelyuie S. Thom in Catena aur. conſequencziu: *Ergo infidelitas eſt graviſſimum peccatum.* Adda nevernozt, illi krivovernozt je naivexi greh, ar akoprem krivoverniki neznam kai dobra chinè, vſza nyhova dobra dela nym nikaï nehaſzneiu, nitï vu ſzvoie krive poganzke vere nikakvoga naimenſega uffania mogu imeti vu nebo doiti, S. Bonavent. in 2. diſt. 41. to lepo potverguie moi Serafinzki Sz. Bonaventura: *Quia per nullam actionem, quam agunt, liberantur à culpa, adeòque nec ſperare poſſunt vitam æternam.* Kaiti nikakvem dobrem dellom koie chinè neoſzlobagiaiuſze greha, y zato nitiſze uffati mogu vu ſitek vekovechni, y dokancha Sz. Gregur Papa: S. Greg. Pap. *Extra Eccleſiam nullus omninò ſalvatur.* Zvun Sz. Matere Czirkve nigdor prekorubczè zvelichitiſze nemore, ar prez prave vere nigdor nemore G. Bogu drag bitti, y prieten: Zakaizato ako rauno Euripides je tak oſtro poztil, da nigdar ni meſza nikakvoga, niti kai kuhania jel. Ako prem Cicero je tak chizto ſivel, da zbok vuchenia ni hotel za ſennu vzeti keher herczega Hirciuſſa, kodie ſznublyen y proſſen bil. Akoprem Tales Mileſius tak marlivo je vu nebo gledal premislyavaiuch lepotu niegovu da na zemlyu po koieie hodil niſze doztoial gledati. Ako rauno Soerates je tak terplyven bil, daſze nigdar ni vu ſzerczu zburkal, niti vu pameti zmutil, nad vſzekuntinzkem zverhu ſzebe laianiem jezichne ſenne ſzvoie Xantipe. Akoprem Pitthagoras je natuliko ſziromaſtvo preſtimaval, daie jednoga ſzvoga vuchenika nagovoril; da nigdar nikai ſzvoga laztovitoga ni hotel imeti; vendar vſzi ovi y neizbroieni drugi nym ſzpodobni zeuſzemi ſzvoiemi dobremi deli ſitka vekovechnoga zaſzluſili niſzu, nego na muke S. Auguſt. vekovechne oſzugieni jeſzu, ar veli Sz. Auguſtin: *Omnium infidelium vita peccatum eſt.* Vſzeh bludnikov, y krivovernikov

kov ſitek, illi ſiulyenie je jeden greh. Oude pák ja na czily govorenia moiega velim ovak, da ako poganini y krivoverniki nezpoznavaiuch pravoga ſivoga G. Boga nebezkoga, zeuſzemi nyhovemi dobremi deli, preſzvetloga licza niegovoga nigdar videli nebudu; kaiſze moraiu nadeiati oni kerſcheniki, koij rogieni y odkoieni vu naruchaiu Sz. Matere Czirkve Katolichanzke, zpoznavaiuch vu treh Perſonah jedino Boſanztvo, y da Szin Boſi koinaſzie ſzvoium Preſz. Keruium, mukum, y ſzmertium odkupil, naſz tulikai ſzudil bude, ter pouſzem tom puſchaiuſze zaſzlepiti od uraga peklenoga, da oni zataiuiu Ztvoritela, y Odkupitela ſzvoga, kipe nyhove poplyiniu, y uragomſze klaniaiu, kod naimre chinè vſzi Czoperniki y Czopernicze, koiem groziſze oſtro G. Bog po ſzvoiem Sz. Sofoniaſſu Proroku: *Diſperdam eos, qui jurant in Domino, & jurant in Melchom.* Zatreti naveke hochu vſze one koij priſzeſu na vernozt mene Gozponu ſzvoiemu, y priſzeſu na vernozt uragu peklenomu; Niti ſzamo takſze grozi Czopernikom, nego tulikai y vſzem onem koij proti Perve ſzvoie Zapovedi greſsè: *Non habebis Deos alienos coram me.* Nimai Bogov tugieh pred menum. Vecskrat poztaulyaiuch ſzvoia uffania bolye vu Ztvari, neg vu Ztvoritela, verncie izizkavaiuch pri nyh, y po ſzmetiu pomochi vu potrebochah ſzvoieh, nego pri vſzamoguchem vſzeh ztvoreny Ztvoritelu. Od ſzlepote koich y pogibeli vekovechne vu koie ſivu, bude ovo ſzadasnie govorienie moie. Sophoniæ c. 1. v. 5.

Naſſelbiſze morebiti gdo zmegy kerſchenikov, koibiſze zverhu ove Zapovedi Boſie chudil, y mene opitati hotel, zakai G. Bog ovu zapoved nam kerſchenikom je dal? *Non habebis Deos alienos coram me.* Nimai tugieh Bogov pred menum? Nato ja odgovariam, da akoprem ova Zapoved vu ztarom Teſtamentumu po Moyſeſſu lyucztvu Iſraelzkomu je bila dana; Mi tulikai vu novom Teſtamentumu Kerſcheniki nye podlosni jeſzmo poztalli: Ar ako vu ztarom zakonu lyucztvo na mezto pravoga Boga y Ztvoritela ſzvoga, moliloie y chaztilo ne Ztvoritela, nego ztvorenia kod ſzrebro,

zlato, pacſe y izte neme odurne ztvari, kod kache, pozoie &c. za ſzvoie Boge; Vnogi takai ſzadasniega vremena kerſcheniki izkaſuiuſze ſzamem imenom kerſcheniki, mislyeniem pako chineniem y govoreniem vnogo gorſeh od poganinov, y krivovernikov, od koieh Sz. Pavel Apoſt. govori: *Confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant.* Govore da zpoznavaiu Ztvoritela neba y zemlyè za pravoga ſivoga G. Boga, aliga gresnem ſzvoiem ſivlyeniem zataiuiu, onu chazt y hvalu koiubi morali Ztvoritelu ſzvomu izkazati, nyu ztvaram izkaſuiu, vu nye vexe uffanie ſzvoie poztavlyaiu, neg vu Ztvoritela G. Boga ſzvoga, ar govori Sz. Hieronim: *Quia id, propter quod homo recedit à Deo, cenſetur plus facere, quàm Deum.* Ar ono zbok cheſza chlovek odztuplyava od Boga, ſzudiſze vecs preſtimavati neg Boga, y zato ni chuda vredno daſze ova Zapoved y kerſchenikov dotiche, y ti takovi oſzebuinem nachinom jeſzu Czoperniki, y Czopernicze, ali kaiti ni vſze czopria, kai lyudi za czopriu dersè, zato potrebaie znati kai je czopria, y kai ni?

S Hieron. in c. 2. Amos.

Nedvoim daſzu vnogi zmegy vaſz N. N. videli Kauklyare po vuſinczu tanczati, z-lokotom vuztnicza lyudem zaklepati, deſzet nitih koncza ſzlepechki chez lukniczu malyahne iglicze preulechi, y oztale vnoge kunſte izkazuvati; od koieh unogi ſtimaiu, veruiu, y govore da onoga oni nemogu prez uragulie chiniti, ali krivo miſzle, y govore. Cſtete hiſtorie y hochete naiti od mudroga Arkimedeſſa Matematikuſſa zapiſzano daie on izmiſzlil y napravil bil takovo zteklo, koie kadaie naproti ſzunczu poztaulyeno bilo, kamogoderie ono ſzvoie ſzunchene trake chezſze puſchalo, y poztaulyalo, gorie neg ogeny ie vuſigalo, y na niſtar ſzpraulyalo, kodſzeie rauno to pripetilo vu Czarigradu, koi buduchi podſzeden po zemlye y po vode od nepriatelzke ſzille, ov izti Arkimede ſpoztavilie zteklo ſzvoie naproti ſzunczu, y trakom niegovem ſzeiaiuchem vu nepriatelzke barke na moriu, koieſzuſze od one uruchine vuſgale, y vſze zgorele, y tak ovem nachinom Czarigradzki varas od nepriatelzke ſzille je oſzlobodil. Blaſeni Albertus Magnus Biskup Regenſpurgzki ſzvo-

ium

ium naturalzkum mudroztium napravilie bil jednu glavu, koiaie ſzama od ſzebe mogla y znala govoriti, kako vſzakoga ſivoga chloveka. Caroluſſu velikomu Czeſzaru prikazanie bil jeden orel iz bruncza napraulyen, koi orel ſzam od ſzebe je letal, kakti vſzaki drugi ſivuchi orel; y vecs takoveh meſtrijh videloſzeie, ne jur od uraga, nego od chlovechanzkeh mudroztih izmislyeneh, koieſze nemogu za Czoprie ſtimati.

Ar Czopria koiaie ſzuproti Perve Boſie zapovedi, je ona, y onda, kadatiſze gdo z-vragom zpaidaſsi, priatelztvo y pogodbu vuchini, odperto, ali otaino, toieto kada gdo za vraſiu volyu G. Boga, y B. D. MARIV zatài, Razpetoga Chrituſſa poplyuie, vraga pako za ſzvoga kralya zpoznava, y niemuſze klania, ſnym pogodbu vuchiniuſi da kai goder chlovek od niega potrebuval bude, vu vſzem niemu mora hudi duh pomagati, y pokoren niemu bitti, kai y chinì rad y veſzel, dabi tem bolye naſzlednika ſzvoga zaſzlepil, y vu grehe vexe napelyati mogel, y vu ſzvoie ſzlusbe vztanovitiga, odkud ti takovi od vraga zaſzleplyeni mogu ſzlobodno recſi one Sz. Iſaiaſſa rechi: *Cum inferno fecimus pactum.* Vu- Iſaiæ c. 28. chiniliſzmo z-peklom pogodbu; pogodba pako vuchè vſzi v. 15. mudri Teologuſsi da je dvoie fele, naimre pogodba nuternia, ypogodba zvunzka, toieto muchecha, y odperta; pogodba nuternia illiti muchecha biva, kada chlovek vraga nevidi, niti ſnym negovori, nego liztor po nuternem napucheniu vraſiem chlovekſze cheſza prime, vu kai on tverdno veruie, y na veruvanie druge lyudi napelyuie, y naputchuie; kakti na peldu: Naputi vrag chloveka daie ovo ali ono dugovanie za zmerznino dobro pri ſzebe noſziti, Czopernik ovo naputchenie vraſie obznani koiemu drugomu pravichnomu chloveku, on chlovek ſzvoiemu priatelu, on priatel ſzvoiemu Rogiaku, on Rogiak ſzvoiemu znanczu, y tako vnogi ztem barachu veruiuchi, uffaiuchiſze vnogi bolye vu ono dugovanie, y pripovezti, od vraga izmislyene, neg vu ſzamoga G. Boga, y takova naputchevania ieſzu vnoga vſzakoiachka, kakti pobirania oneh golch koztih chlovechanz-

voriſſemu da czel legion, toieto 6666. opitalie nadalye zakai tuliko od nyh je vu nyu doslo? odgovoriliſzumu da zbok nye grehov jeden ſzam od G. Boga bilie vu nyu poſzlan; kaiti pak nye roditeli y rodbina, nyu jeſzu dali na vracſtvo jednomu muſu, za koiegaſzu znali da zna vecs neg hruske pechi, zato na kaſtigu jenaſz Bog tuliko vu nyu poſzlal: Ovo razumeuſi Sz. Biskup opomenulie naipervo onu neſzrechniczu na pokoru, y Sz. Szpoved, Rodbinu pako je oſtro pokaral zbok nyhovoga greha vuchinienoga proti Perve Boſie Zapvedi; zatem pochelie G. Boga zaſgano moliti, y po molitve vrage exorczisuvati, zakliniati, y izganiati, koieie y iztiral vſze do jednoga, y Deklicha zdravoga Rodbine izruchil.

Je takai y druga fela oneh koij z-Vragom imaiu odpert zavez, zvun Czopernikov, kodſzu naimre oni, koij vu ſzvo jeh potrebochah vraga napomoch zazavaiu, ſeleiuchi od niega navchitiſze kakove meſtrie za nayti kakov kincs, za vuyti kakove neſzreche, za zadoblyenie kakove chazti ali ſzreche, za izpunienie ſzvoga telovnoga poſelenia, y zto drugeh zrokov ovom ſzpodobneh, koia za vuſivati do kratkoga vremena na ovem ſzvetu, ſzvoie neſzrechne duſſe niemu naveke zapiſſuiu, kod tomu imamo ztraſnu peldu vu onom neſzrechnom Mladenczu imenom Gunituſſu, od koiega Sz. Peter Damian piſſe, daie naimre on Mladencz Gunitus imel nekoie nepriatele, nad koiemi nemoguchiſze nikak fantiti, k-zadniemu utekelſzeie k-vragu za pomoch, koiega dozvauſi pochelgaie proſziti za pomocs fantitiſze nad nepriatelmi, dabi naimre nye mogel iz chazti nyhove izvrecſi, ſzebe chazti nyhove dobiti, y nye za podloſnike imeti; kai obechal muie duh pekleni vſze verno opraviti vu malom vremenu, ali tak, damu Mladenecz Gunitus duſſu ſzvoiu zapiſſe, privolilie Mladenecz, ali y on ovum Condiczium daga vragtri dni pred ſzmertivm opomene da mora umreti. *Dictum, factum*, priztalie, y obechalie Vrag k-tomu; ſtimaiuchi Gunitus da vu oneh treh dneveh budeſze mogel iz grehov ſzvo-

ieh

ieh ſzpovedati, y pomochium Redounikov od peklenoga duha, y oſzloboditi, chez malo uremena duh pekleni ſegavoztium ſzvoium izvergelie iz chazti nepriatele Gunituſſeve, y niegaie na one chazti izviſzil, nye pako pod oblazt nyegovu je poztavil, ali do malo kruto uremena ono niegovo gozpoduvanie je terpelo, ar chez nekuliko dan zbeteſauſiſze Gunitus, doſſelie k-nyemu vrag pekleni z-tuſnemi novinami, da naimre do tretiega dneva umreti mora; kai razumeuſi Gunitus, poſzlalie taki po Redovnike, koiemie naipervo povedal ſzvoi neſzrechni y pogibelni ztalis, kak naimre y zakai zapiſzalſzeie uragu, potlam pak damuie jur od vraga ſzmert napovedana polek obechania; To razumeuſi Redouniki pocheliſzu naipervo Gunituſſa na pravu ſzpoved nagovariati, y na poſaluvanie za grehe, ali Gunitus nato nym je odgovoril, da toga nyemu ni moguche vuchiniti zbok grehov koijſzu tuliki y takovi, damuijh ni moguche pravo ſzpovedati, nitiſze uffa miloſchu Boſiu zadobiti, y kaiſzumu goder Redovniki od miloſche Boſie, y od ztrahote muk peklenzkeh govorili, vſzeſzu kakti gluhomu prodekuvali, doklam k-zadniemu treti dan prez ſzpovedi, y pokore neſzrechnu duſſu, onomu komuiuie bil zapiſzal takai je zruchil na veke pod oblazt vu muke peklenzke. Oh! kak pravo adda pravo Duh Sz. po mudrom Syraku govori: *Qui amat periculum, peribit in illo.* Koi lyubi pogibel, pogine vu nye, kodie poginul ov neſzrechni mladenecz Gunitus y drugi neizbroieni koijſze z-vragmi pachaiu, y paidaſtvo imaiu, ali pogodbu kakovu chine, ar vragi pekleni zabztuny y prez haſzni ſzvoie nikomu nikai nechine, niti nepomaſu, nego czily nyhov je vſzigdar zkvarienie duſs. *Ut ita viciſſim ſuper eorum tum animas, tum corpora, per ejusmodi pactionem conſequantur imperium,* govori Maiolus Biſkup.

Eccl. c. 3. v. 27.

Majolus p. 2. coll. 3. de fagis.

Niti ſzamo ſivu vu pogibeli vekovechnoga zkvarienia oni ſzami koij z-vragom kakov poſzel ali zavez imaiu, nego tulikai y vſzi oni koijſze z-Czoperniki pachaiu, y od nyh kakovoga tolnacha pitaiu, ali pomochi vu potrebochah proſze,

ar vſzi takovi proti Perve Boſie Zapovedi greſsè, y zato vſzem
Levit. c. 20. v. 6. tem takovem groziſze G. Bog, govorecſi: *Anima, quæ declinaverit ad magos, interficiam illam de medio populi mei.* Duſſa, koiaſze uteche k-Czopernikom, hochuiu umoriti, zmegy lyucztva moiega, y kako ne? ar veli Sz. Cyprianus k-navuku
S. CyPrian. lib. de dupp. martyrio. vſzega kerſchanztva: *Qui magicis artibus utuntur, tacitè Chriſtum negant, dum cum dæmone fœdus habent.* Koij z-Czopernemi meſtriami barachu, muchech Chriſtuſſa zataiiuiu, kad z-vragom zavez imaiu.

Oudeſze naide gdo koi ova chuiuch mene odgovori. Ja znam y veruiem da G. Bog je vſzamoguchen, koga hoche zdravoga ali betesnoga, ſivoga ali mertvoga vu chiniti, to na niegve volye y moguchnozti ztoi, ali ſzada z-lyudmi nechini takoveh chud, dabi prez vracſtvih lyudi mogli ſiveti, y zato ja vu moieh nevolyah ako iſchem pomochi pri lyudeh, nezataiuiem zato Chriſtuſſa kod Sz. Cyprian govori: Nato za odgovoriti, naimi bude ſzlobodno Kralya Aſu za peldu napervo poztaviti, od koiegaſze ſzpomina Sz. Piſzmo daie ztraſnu bol vu nogah terpel:
2. Paraj. cap. 16. v. 12. *Ægrotavit Aſa dolore pedum vehementiſſimo.* Kai pak je zachel vu one teſke bolli? je morebitti od G. Boga pomochi y polaschicze proſzil? nimu niti namiſzli Bog bil: *Et nec in infirmitate ſua quæſivit Dominum.* Niti vu betegu ſzvoiem izkalie G. Boga na pomoch, nego kai je vuchinil? *Sed magis in medicorum arte confiſus eſt.* Bolyeſzeie vu Doctorzku meſtriu pouffal, kade G. Bog nezameria iztinaie, polek ſzvedochanztva Sz. Cajetana, Kralyu Aſe daie od Doctorov pomochi potrebuval, negomu zameria daie perulye od nyh pomochi potrebuval neg od nyega, y vexe ſzvoie vffanie vu nyhovu meſtriu poztavlyal, neg vu vſzamo-
S. Cajetan. guchnozt niegovu: *Non arguitur, quòd uſus fuerit medicis, ſed quòd uſus medicorum fuerit ei ratio, ut non quæreret ſanitatem à Deo.* Ni zato karania ureden bil Aſa Kraly daie od Doctorov pomochi potrebuval, nego zato zamera je vreden da ono potrebuvanie biloie zrok daſze iz Boga pervo ni ſzpomenul, y od niega pervo neg od Doctorov pomochi proſzil, kaimuſzeie adda pripetilo? to, daie zeuſzemi Doctorzkemi uracſtvi moral umreti vu one bolli y betegu.

Sza-

Szada pako ja velim ovak, da Ako Kraly Asa zamera, pokarania, y kastige je bil vreden zbok toga daie pervo, y vexe szvoie uffanie poztavil vu Doctore, neg vu G. Boga: Kuliko vexega zamera, pokarania, y kastige vredni jeszu vszi oni kerscheniki, koij oztaulyaiuch pravoga sivoga G. Boga, vu szvoieh ne szamo betegeh, nego y vu drugeh potrebochah pomochi ischu y proszе pri vrageh, y naszlednikeh nyhoveh Czopernicczah: Nainam y ovde bude na peldu jeden drugi Kraly, naimre Okoczias, koi opaduchi jenkrat iz ztolcza vu palache szvoie, noguszie vtergnul bil, y vu one neszreche, y bolli kai je vuchinil? morebitiszeie k-G. Bogu utekel y niega na pomoch zazval? nikai menie nego to, kai adda? *Misit nuntios.* Poszlalie taki Poszle, ali kam, y pokai? *dicens ad eos, ite, consulite Belzebuh Deum Accaron, utrum vivere queam de infirmitate mea hac?* Poyte moij Poszli tolnacha pitat Belzebuha Boga Akarona, ako ja siv oztanem vu ovom moiem betegu? zbok cheszа raszerdilszeie G. Bog, y poszlalie bil pred one Poszle, Proroka szvoga Eliassa ovemi rechmi: *Numquid non est Deus in Israël, ut eatis ad consulendum Deum Accaron?* Kai ni Boga vu Izraelu, da idete tolnacha pitat Belzebuha Boga Akarona? Zakaizato pravi sivi G. Bog Izraëlzki porucha Kralyu vasszemu: *Idcircò de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris.* Povecste vi Kralyu vasszemu damu porucha G. Bog Izraëlzki, da iz poztelye na koiuie legel, vecs neizide, nego mora szmertium vmreti, y takszeie pripetilo. 2. Reg. c. 1. v. 2. Ibid. Ibid.

Rauno ovakve kastige nadeiatisze moraiu vszi oni kerscheniki, koij proti Perve Bosie Zapovedi gresse derszechi Boge nad Bogom, utechuchisze ne szamo vu betegeh, nego y vu drugeh potrebochah szvoieh k-peklenzkomu Belzebuhu, y naszlednikom niegovem Czopernikom, nym vecs veruiuch, y vu nyhsze vecs uffaiuch neg vu G. Boga szvoiega; oh! ter kaisze drugo nadeiati mogu nego szmerti, y szmerti vekovechne kakovum kastiganie bil malo pervo imenuvani kraly Okozias. Ar veli Jus Canonicum. *Omnis curatio quæ à magicis artibus, vel ab ipsis demoniis expetitur, mors est potiùs dicenda, quam vita.* Uszako urachenie koiesze od Czo- Jus Canon. Can. 26. 92. cap. qui sine

perneh meſtrijh, ali od izteh uragov potrebuie, za ſzmert moreſze bolye derſati, nego za ſitek, kod unogi y preunogi y dan danaſni takove Boſie kaſtige nad ſzobum zpoznavaiu, od koieh Poſtuvani Hugo Cardinal govori. *Quia DEi conſilium, & auxilium reliquerunt, ideò nec ſalutis remedium invenerunt.* Kaiti Boſi tolnach, y pomoch jeſzu oztavili, zato niti zdrauiu pomochi niſzu vu Czopriah nasli, negoſzu neſzrechno poginuti morali, y dan danaſni pogiblyu.

Hugo Card.

Nitiſze ova razumeti moraiu prepovedana vu chlovechanzkeh ſzamo betegeh, nego y vu ſivinzkeh; niti ſzamo vu betegeh, nego y vu vſzeh drugeh neſzrechah, ali potrebochah, veru toieto y uffanie ſzvoie poztaulyati vu Czoprie, y bahorie, ar veli Sz. Ivan Chriſoſtomus. *Superſtitioſa illa quæ ægris applicatis, Idololatriam ſapiunt.* Ar vu ona dugovania vu koiaſze nebi ſzmeti uffati, niti veruvati, ter koi kerſchenik veruie y uſze ſzvoie uffanie poztaulya, ne vecs kot kerſchenik, nego kod poganin ſive, veruiuchi vu kaikakve vragulie, kakti vu tulike krive Boge, proti Perve Boſie Zapovedi: *Non habebis DEos alienos.* Nimai tugieh Bogov.

S Chryſoſt. hom. 2.

Dokancham govorienie moie od Perve Boſie Zapovedi z-jednem lepem navukom kakſze obderſavati more, y to iz Sz. Piſzma, kade cſtem pri Sz. Jeremiaſſu Proroku, da kadaie obſzeden bil varas Jeruſalemzki od kralya Babilonzkoga, poſzlalie bil G. Bog ſzvoga Sz. Jeremiaſſa k-Abdemeleku govoreciſmu. *Vade, & dic Abdemelec Æthiopi.* Poidi, y povecs Abdemeleku harapu, idem Gozpone kod zapovedas odgovorilie Jeremias, ali kaimu moram povedati? povecſmu damu ja porucham ovak. *Liberabo te in die illa, & non traderis in manus virorum quos tu formidas.* Hochu tebe oſzloboditi od ruk nepriatelzkeh koiehſze boìs, y proti koiem od mene pomochi proſzis, *Et gladio non cades, quia in me habuiſti fiduciam.* Niti od mecha neſches poginuti kaitiſziſze vu me G. Boga tvoga uffal.

Jerem. cap. 39. v. 16.

Nut N. N. kak G. Bog brani y pomaſe one koij vu niega veruiu, y uffaiu, k-niemuſze vu potrebochah ſzvoieh

vte-

vrechu, y za pomocs preporuchaiu; kodie vuchinil z-Abdemelekom dagaie po ſzvoiem Proroku obatrivel, y ſzigurnoga vuchinil daga od ſzuſanztva, y ſzmerti oſzloboditi hoche. Tonamie y Sz. Kraly Davíd hotel potverditi, y kakti naſz podvuchiti kak mora vſzaki kerſchenik polek Perve Boſie Zapovedi ſiveti, vu jednoga jedinoga G. Boga Ztvoritela neba y zemlye veruvati, niegaſze boiati, y vſze ſzvoie uffanie vu niega poztaulyati, a ne vu vragulie, czoprie, y bahorie: *Ecce oculi Domini ſuper metuentes eum, & in eis, qui ſperant ſuper miſericordia ejus.* Nut ochi Boſie, kak one viroztuiu y paze zverhu oneh koyſze niega boiè, vu niega veruiu uffaiu, y vu potrebochah ſzvoich od miloſzerdnozti niegove pomochi proſze. *Sperate ergo in eo omnis congregatio populi.* Uffaiteſze adda vu niega ſzamoga: *Effundite coram illo corda veſtra, DEus adjutor noſter in æternum.* Uffaiteſze vu niega vſzi verni niegovi, y ſzercza vaſſa niemu ſzamomu alduite, niega ſzamoga lyubech, niemu ſzamomu ſzluſech, od niega ſzamoga z-pravem uffaniem pomochi proſzech y chakaiuch, znaiuch dobro y tverdno veruiuch, da *Præter ſpem in DEum, ſpes omnis eſt vana & inanis.* Zvun uffania vſza druga nikai nehaſzneiu, niti nepomaſu, arie on *Adiutor noſter in æternum.* Pomochnik nas vekovechni, vu vſzeh potrebochah naſſeh telouneh, y duſſeuneh, vremenitneh y vekovechneh: Takſze adda vffaite, y tak vu niega ſzamoga veruite da budete z-iztinum na vaſſe zkradnie vure recſi mogli: *In te Domine ſperavi, non confundar in æternum.* Vu tebeſzem G. Boſe veruval, y vuteſzemſze vſzigdar uffal, neodverzime od preſzvetloga licza tvoga na veke, Amen.

OD

OD DRUGE BOSIE ZAPOVEDI

PERVA PRODEKA.

Velika krivicza chiniſze G. Bogu niegovo Preſz: Ime nedoztoino zazavaiuch; Ali unogo vexa chiniſze znym prez potrebe, y krivo Priſzeſuch.

Non aſſumes Nomen Domini DEI tui in vanum. Exod. c. 20. v. 7.

Neprijmli Ime G. Boga tvoga zahman.

DIſputaczia ne malla bilaie negda megy mudremi, y ſzvetemi lyudmi, ako naimre Preſz: Ime Boſie, ali pako Ime Jeſuſſevo vexe chazti, y preſtimania je vredno? za koieh lyudi diſputaczie Sz. Pavel Apos. nikai nemara, nitiſze megy nye vu diſputuvanie puſcha, nego pache vſzem vuzta zapira, ovemi ſzvoiemi malemi rechmi. *Donavit illi Nomen, quod eſt ſuper omne Nomen.* Daruvalmuie Ime, koie je zverhu vſzakoga Imena pokehdob da vu ovom Preſz: Imenu zaperti jeſzu kincſi Boſanzke mudrozti, y zmoſnozti, kod nadalye Sz. Pavel govori. *In quo ſunt abſconditi omnes The-*

Ad Philip. c. 2. v. 9.

Ad Coloſ. c. 2. v. 3.

Theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ. Iz koiega Imena vſze ſzreche telovne y duſſeune nam izviraiu, arga ni imena ovak ſmoſnoga, y lyudem haſznovitoga k-zdrauiu telovnomu, y duſſnomu zvelicheniu. *Nec enim eſt aliud nomen ſub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos ſalvos fieri.* Niti ni drugo ime pod nebom dano lyudem, koiebi nam k-zvelicheniu potrebno bilo, vele chini Apoſtolzki, ar *Omnis quicumque invocaverit Nomen Domini, ſalvus erit.* Vſzaki Boſi kerſchenik koigod zazove Ime Gozponovo vu ſzvoieh potrebochah telovneh y duſſevneh, pomoch y obrambu, na telu y na duſſe zpoznati hoche; koie Ime poboſno zazavano veſzelì nebezke duhe, od ztraha chinì derhtati peklene vrage, y niemuſze klaniaiu Angeli vu nebu, duſſicze vu purgatoriumu, y lyudi na zemlye: Zakaizato viſni G. Otecz Bog nebezki koi ovo Preſz: Ime, Szinku ſzvomu jedinorogienomu, ſzebe vu vſzem jednakomu je prikazal, hotelie takai ſzvetu taki drugu Zapoved poztaviti, y po ſzvoiem Moiſeſſu Proroku obznaniti daſze nemora zahman y nedoztoino, a vnogo menie greſno vu vuzta prijmati: *Non aſſumes Nomen Domini DEI tui in vanum.* Neprijmli Imena G. Boga tvoga vu vuzta tvoia zahman, y taki pridaie groſniu proti onem koij ovu Zapoved nebudu hoteli obderſavati. *Nec enim habebit inſontem Dominus eum, qui aſſumpſerit Nomen Domini DEI ſui fruſtrà.* Niti bude prez kaſtige on, koi zazaval bude Ime G. Boga ſzvoga zahman; buduchi adda da iz ovoga preſzvetoga y preſzmoſnoga Imena nikai zla, nego vſze dobro telovno y duſſevno izhagia, vſze Boſanzke miloſche po nyemſze dobivaiu, ni vredno niti doztoino dabiſze ono vu vuzta chlovechanzka zahman, y prez haſzni, vnogo menie iz ſſale, y norie, naimenie pako greſſech prijmalo, y imenuvalo, nego uſzigdar chaztilo, hvalilo, y vu potrebochah telovneh y duſſevneh na pomocs zazavalo. *Solent enim nonnulli etiam ludentes, & ridentes reverendum Nomen JESU proferre.* Jeſzu vnogi preunogi kerſcheniki (veli Theodoretus) koij igraiuch, ſzmeiuch, noruiuch, za vſzakum tako rekuch rechium

Actor. c. 4. v. 12.

Ibid. cap. 2. v. 21.

Exod. c. 20. v. 7.

Theod. cit. à Maud. idſo. 1. in 2. Ptzc.

preſz-

preſzlauno Ime Jeſuſſevo zazavaiu. Conradus pako Clingius jeden izCzirkveneh mudreh Piſzczev y branitelov Sz. Vere katolich: zverhu druge Boſie Zapovedi rechih ovak govori. *In vanum Nomen DEI aſſumitur, quando quis inutiles fabulas, riſiones, ſtultiloquia, aut quæſtiones inanes de Deo, ac rebus Divinis fabulatur, ut rideant homines.* Zahmanſze vu vuzta Ime Boſie prijmlye, kada gdo fabule y ſſalicze pripoveda norzke zganyke od Boga, y Boſanzkeh dugovany napervo daie, daſze lyudi ſzmeiu: Ali vſzi ti takovi moguſze y moraiu oſtre kaſtige Boſie nadeiati, arſze nym grozi G. Bog. *Quia non erit impunitus, qui ſuper re vana Nomen ejus aſſumpſerit.* Ar nebude prez kaſtige koi prez potreboche vu ſſalah y noriah Ime niegovo, toieto Szinka niegovoga zazaval bude. Ako pako oni koij vu ſſalah y noriah, zahman y prez haſzni Preſz. Ime Jeſuſſevo zazavaiu, kaſtig Boſieh nadeiatiſze moraiu, kuliko bolye oni, koyſze za vſzakum rechium z-ovem Pteſz: Imenon prez potreboche priſzeſu, pacſe vech krat krivo y napraudeno, koiemi priſzegami kulik ſpot y kriviczu niemu chinè, ſzebe pako kuliku skodu y kaſtige zaſzluſiu? vu ove Perve Prodeke pokazati hochu.

Conradus Clingi. in Cathec. l. 2. cap. 4.

Deuter. c. 5. v. 11.

K-zverſſenomu obderſavaniu Druge Boſie Zapovedi koiaſze naivech, y naiguſche z-Priſzegum prekerſſuie, potrebaie adda naipervo znati: *Quid eſt Juramentum?* kai je Priſzega? naipervo Sz. Auguſtin ovak vuchi. *Juramentum eſt affirmare vel negare de aliqua re, Nominis DEI atteſtatione interpoſitâ.* Priſzega je od cheſza kai potverditi, ali zataiti Imena Boſiega ſzvedochanztva z-priloſeniem. Mudri Buſembaum takai vuchi ovak. *Juramentum eſt invocatio tacita, vel expreſſa Numinis Divini tamquam primæ, & infallibilis veritatis in teſtem alicujus rei.* Priſzega je zazavanie mucheche, ali z-rechium Boſanzke naiperve, y vekovechne iztine na ſzvedochanztvo kakvoga dugovania. Ali ni dozta znati kai je priſzega; nego vnogo bolye potrebnoie znati jeliſze ſzlobodno priſzegati? y to kak, kada, y zakai? y to ne prez zroka, arſze zna izSz. Evang. da odkupitel nas po vſzaki put prepoveda

S. Auguſt.

priſ-

prisegatisze govorecsi pri Sz. Matheu: *Ego autem dico vobis non jurare omninò.* Ja pako govorim vam dasze neprisezesete, nego ako hochete kai potverditi, ali zataiti, reczete je ali pak nì: *Sit autem sermo vester, Est, est. Non, non.* Nai bude pak govorenie vasse Je, Je, Ni, Ni: *Quod autem his abundantius est, à malo est.* Kaigoder pako od oveh dveh rechi je vecs recseno, vszeie zlo, y greh Sz. Jakop Apost. tulikai polek navuka szvoga nebezkogaMestra za naipervi navuk daie dasze prisegati nemoramo: *Ante omnia fratres mei nolite jurare.* Pred vszemi navuki bratia moia ov vam nai bude na szerczu y na pameti, dasze neprisezesete: Jz druge ztrani pako znasze daszusze prisegali Angeli, kod on kogaie Sz. Janus Apostol videl vu Apocalipsu, y chul prisegati. *Et juravit per viventem in sæcula sæculorum.* I prisegelie po sivuchem na vsze veke vekoma; da pacse ne szamo Angel, nego y szam G. Bog polek szvedochanztva Sz. Kralya Davida jesze prisegel: *Juravit Dominus & non pœnitebit eum.* Prisegelszeie Gozpon y nebudemu sal.

Matth. c. 5. v. 12. Jacobi c. 5. v. 12. Apoc. c. 10. v. 6. Psal. 109. v. 4.

Ova adda dobro premiszlivsi, jelisze szlobodno prisegati, ali nì? nato Sz. Thomas od Aqvine 2. 2. q. 69. a. 2. odgovaria, da ako rauno jeszusze prisegali Sz. Lyudi, kod Sz. Pavel Apostol vu liztu kogaie pisal Rimlyanom: *Testis est mihi DEUS.* Szvedok je mene Bog, y vu drugom kogaie pisal Corintianczem: *Testem invoco DEum.* Szvedoka nazavamBoga; ako rauno prisegalszeie Angel, y szam G. Bog, povszem tom prez velike, y oszebuine potreboche ni szlobodno prisegatisze, kod Sz. Thomas vuchi derszechisze oneh Sz. Jeremiassa rechi: *Et jurabis, vivit Dominus in veritate, & justitia, & judicio.* I budes prisegal sive G. Bog (ar takovaie bila negda prisegatisze navada vu ztarom zakonu) z-iztinum, praviczum, y razumom, y zato veli Sz. Thomas: *Jurantem omnem oportet cum judicio, veritate & justitia jurare.* Prisegaiuchemu vszakomu potrebnoie z-razumom, iztinum, y praviczum prisegati: Razumom, toieto dasze iz velike potreboche, a ne za lebudkai vnogo menie iz norie prisze-

Ad Rom. c. 1. 2. Corinth. c. 1. Jerem. c. 4. v. 2. S. Thom. 2. 2. q. 69. a. 2.

Soctates. Iſes, kod naimre mudri Socrates vuchì: *Vel ut teipſum turpi ſuſpicione liberes, vel ut amicum ex magnis periculis eripias.* Ali da tebe od kakove nepoſtene ſzumnie, ali priatela tvoga od velike pogibeli oſzlobodis. Ter naimre pred Praviczum, Szudzcem, ali koiem tvoiem Glavarom mores ſzlobodno priſzechi, ali tak da priſzega ona bude iztinzka, a ne kriva, y lasliva, y to hoche recſi: *In veritate.* Vu iztine, zakai ti ochivezto znas da je iztina ono kay govoris, a ne las; *In Juſtitia.* Vu Pravicze, hoche recſi da ti ſzlobodno priſzeſes za ono kai je poſteno, y ſzlobodno chiniti, prez vregenia Boſiega, y ſkode bliſniega, ar ono kay tebe ni dopuſcheno prez greha vuchiniti, kakti opitiſze, krazti, umariati, razbiati &c. bliſniemu tvomu na telu, blagu, ali poſteniu naskodeti, ovakova kod tebe ni ſzlobodno chiniti, tak y na ovaſze priſzechi prez ſzmertnoga greha zbok velike krivicze koiaſze G. Bogu chinì, ni ſzlobodno. Odkuda Sz. Caietan zverhu Chriſtuſſevoga prepo-

S. Cajet. in c. 5. Matth. vedania priſzegatiſze ovakie lepo razlaſe: *Præceptum Chriſti prohibens non jurare, reffertur ad jurare nudum, & ad jurare non veſtitum circumſtantiis Judicii, Juſtitiæ, & Veritatis.* Zapoved Chriſtuſſeva prepovedaiucha priſzegatiſze, razumeſze od priſzegania gologa, ali ne oblechenoga onemi tremi condicziami kakti tulikemi ſzvitami Razuma iztine, pravicze, od koieh ako liztor jedna manka, tak priſzega je greſna, ar ako priſzeſe gdo razumno, y pravichno, ali ne iztinzki, greſsì, ar laſe; ako pak priſzeſe razumno, y iztinzki, a ne pravichno, takov tulikai greſsì, ar priſzeſe na greh daga hoche vuchiniti: Ako priſzeſe Iztinzki y pravichno, ali ne razumno, ov takai greſsì, ar priſzeſe za lebudi kai, iz norie, ſsale, ali za kakov mal dobichek, y ovakoveh prez razuma priſzeſnikov je pun ſzvet, naimre med kerſchenìki.

Nekudeſze adda niti neprepovedaiu priſzege Razumne, Iztinzke, y pravichne: Nego ja prigovariam onem kerſchenikom, koy neznaiu jedne tako rekuch rechi recſi prez priſzege, prez nazavania preſz: Imena Boſiega na ſzvedochanztvo

chanztvo ſzvoieh norijh , fabul , y laſih , y te takove ja kudim , y oduriavam ; Ar ako chlovek zaide na piacz megy tergovcze ; vu ſtaczune megy kramare y kupcze ; vu hiſe megy Gozpodare y druſinu ; Na polye ali vu goricze megy teſake , kai chuie guſche nyh govoriti , kak Ime Boſie zahman vu vuzta ſzvoia prijmati priſzeſuchiſze , kunuch , blaznech , natuliko da nemogu pet , ſezt rechih recſi prez ſpota Boſiega Imena : *Ut fere nemo vendat aliquid vel emat , aut negotium aliquod peragat , qui non jurisjurandi religionem interponat Deique SS. Nomen millies etiam in re leviſſima , & inani temerè interponat.* Triten. Catheс. de 2. Præc. Decal. c. 1. Tomi ſzvedochi Tridentinzki katekismus , Natulikoie navaden ov greh Priſzege megy kerſcheniki, da zkoro nikoga ni koibi kai prodaval , ali kupuval , ali kakov drugi poſzel opraulyal , ter nebi priſzegalſze za lebudkai maloga , y prez haſzni Preſz : Ime Boſie zazaval ; Dabi to islo za Ceſzarzke korune , za kralyeuzke bate , za kralyeuztva , ali orſzage , za blago y imania , za chazti y poſtenie , za izto telovno zdrauie y ſiulyene , joſche chlovek tak ludo y neſzpametno z-Preſz Imenom Boſiem baratati nebi moral , kuliko pak menie prez greha moreſze priſzegati za kakov mal dobichek ? *Pro decem obulis juramenta fiunt , & perjuria.* Govori Sz. Ivan Chriſoſtomus , za deſzet bechev priſzege bivaiu , kletve y blazne , ja pridaiem. S. Joannes Chryſ hom. 9. in Acta. Ali ô moy Sz. Ivane zlatovuzti , hodi ti vu naſſu Horvatczku zemlyu y budes chul da ne ſzamo verztni lyudi nego y mala decza koia jos neznaiu Boga moliti , znaiuſze pako z-Boſiem imenom priſzegati , y to ne za deſzet bechev , nego y za jedno jeicze , za jednu hrusku , za jeden zaloſai kruha , oh ! kulike y kulike kletve y priſzege chuiuſze od ztareh y mladeh , y to vecskrat krivo y nepraudeno ſzvedocheſze z-Preſz : Imenom Boſiem , y G. Boga za ſzvedoka laſih ſzvoieh prijmlyu , a kai pak gorſega y ztraſneſſega je , ali bitti more , kak G. Boga, koi je *æterna veritas.* Vekovechna iztina , za laſcza derſati, nili to velika blaznozt , koiaſze vu krive priſzege zaderſava?

Tuſilſzeie negda G. Bog proti greſnomu lyucztvu Izraëlz-

raélzkomu po ſzvoiem Sz. Jeremiaſſu Proroku, govorecſi.
Jerem. c. 2. v. 10. *Tranſite ad inſulas Cethim & videte, & conſiderate vehementer ſi factum eſt hujuscemodi.* Poyte k-otokom Cethim, ter vigyte y premiſzlete akoie ono lyucztvo tulike y takove grehe chinilo, kod vi chinite, *Si mutavit gens DEOS ſuos?* Akoie ono lyucztvo premenilo Boge ſzvoie? Rauno tak y ja krichim N. N. vam koijme poſzluſſate, poyte, pogleite, y premiſzlete vſze narode Poganinzke, ako oni tak na mallo preſtimavaiu krive Boge ſzvoie, kod kerſcheniki na mallo preſtimavaiu pravoga ſivoga G. Boga ſzvoga? koibiſze velim tak guzto, nedoztoino, y krivo klel, y priſzegal z-Imenom Boga ſzvoga, kodſze kerſcheniki kunù, y priſzeſu z-Imenom Ztvoritela, y Zvelichitela ſzvoga? pri koieh: *Plura ſunt Juramenta, quàm verba.* Vech priſzeg ne ſzamo prez haſzni y potreboche, nego kriveh y lasliveh je na vuzteh, neg drugeh rechi, govori Sz. Auguſtin, a ne ja. Poyte velim poyte megy Turke, Agarene, y vſze druge Pogane, gleite, poſzluſſaite, y premislaite marlivo kak oni ſivu? akoſze oni Imenom ſzvoieh Malikov kunù ali priſzeſu, iz ſsale, norie, prez potreboche krivo y nepraudeno? y toga nigder neſchete naiti, chuti, niti videti, dabi oni vu tak malom poſteniu y preſtimaniu Imena Bogov ſzvoieh derſali, kod kerſcheniki z-G. Bogom chinè, za vſzakum recſium Preſz: Ime Boſie, ſzvete Ranne, y muku Chriſtuſſevu zazavaiuch prez potreboche, iz norie, bogmaiuch, priſzeſuch, kunuch, blaznecs, Oh! adda Rerſcheniki gorſi od Poganinov.

Kai pako hochu recſi od oneh Kerſchenikov koij pred Szudczi y Glavari krivo y nepraudeno priſzeſuſze na Razpelo, na Sz. Evangelium, na Preſz: Sacramentum, zevſzem Preſz: Troyztvom, B. D. MARIUM, y vſzem dvorom nebeszkem, govorecſi Tako mene pomozi G. Bog y vſze Preſz: Troyztvo Otecz, Szin y Duh Sz. B. D. MARIA, y vez dvor nebeszki, daie to iztina, ali da toga niſzem uzel, rekel, vuchinil: Te ako to vſze krivo tais, y tak ztraſſnum priſzegumſze izprichavas; znas ali neznas kai onda chinis? ako neznas?

nas? poſzluſſai ne mene nego Sz. Petra Damiana ovak govorecſega: *Quisquis jusjurandum violat, à Chriſti ſe corpore ſeparat, & à Redemptionis humanæ myſteriis alienat.* Gdogod krivo priſzeſe, ali priſzegu prekerſuie, onſze od Chriſtuſſevoga Tela od druſuie, y od muke Odkupitela, ztranzkoga chinì; toieto vu ochiveztu pogibel vekovechnoga zkvarienia poztaulya, na ſzpodobu oneh kerſchenikov koij veru katolichanzku oztaulyaiuch poganini poztaiu: S. Petr. Damia.

Kai hochu recſi od oneh, koij ſzvoiemi krivemi priſzegami bliſniem ſzvoiem na ſzreche, blagu, y poſteniu skode? krivo povedaiuch, y z-priſzegum ſzvoie laſi potvergiavaiuch proti ovomu, ali one, daſzu takov ali takov greh vuchinili, za koiega oni niſzu ni miſzlili, pri lyudeh pako poſten glaſz, y ſzrechu jeſzu pogubili, y od pravicze birſaſeni bili, kaiſze adda od oveh takoveh drugo recſi more, ali mora, nego da: *Non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.* Ne odpuſchaſze greh, doklamſze nepoverne po krivicze vzeto blago y poſtenie, duſniſzu adda rech ſzvoiu nazad uzeti, y poſtenie (akobi potrebno bilo) z-priſzegum nazad povernuti kai akoli nevuchine? kaſtig ztraſsneh Boſieh na ovom, y na drugom ſzvetu nadeiatiſze moraiu, arſze grozì G. Bog: *Non erit impunitus, qui ſuper re vana Nomen ejus aſſumpſerit.* Neoztane prez kaſtige koi prez zroka Ime niegovo zazaval bude, vnogo pak bolye on koi z-Imenom niegovem bude krivo priſzegal, klel, y blaznil, koia iztina moreſze potverditi z-vnogemi Hiſtoriami, zmegy koieh dve, ali tri napervo donezti hochu na kratkom. Deut. c. 5. v.

Piſse Gregorius Turonenſis da neki zlochezt chlovek kadabi iz nazloba bil vuſgal hiſu jednomu ſzvomu ſzuſzedu, na koiega imaiuchi ſzumniu Pravicza, potegnulagaie na ſzud, y na priſzegu, koi batrivo je priſzegel da on ni kriv, niti hiſe vuſgal, ali nut pravicze Boſie, koiaie pred vſzem lyucztvom onoga neſzrechniaka z-goruchem ogniem obzterla, vu koiemie y zgorel, duſſu pak vu ogeny peklenzki vekvechni poſzlal.

Vu Zerczalu hiſtoriih cſteſze od jednoga Gozpodina koi vu uremenu Caroluſsa Velikoga Ceſzara krivoie bil uzel dvem ſzeztram nyhovu vekovechinu z-piſzmi zkupa, koiega one obtuſiuſi pri Ceſzaru, koiega zbok tulike krivicze onem dvem ſzeztram vuchiniene dozvalie Ceſzar predſze y zapovedal muie da poverne nazad ona po krivicze uzeta za koiaie obtuſen, ali ov tailie kakie naivech znal y mogel, potlam y priſzegel daſze za kriucza nezpoznava, vuchemſze potvaria, y jedvaiſzeie priſzegel krivo y nepraudeno, dagaje G. Bog pravichno kaſtigal, arſzeie onde na meztu razpuchil, y neſzrechnu duſſu zpuztil.

Apud Valer. Venetum. l. 4. c. 7. ex 2.

Valerius Venetus pako piſse od jedne ſennè Vdovicze vu ottoku Corſike, koia imaiuchi jedinu kcherchiczu, koiu za poſteno za muſa vdati kadbi na dobu dosla, oztavilieie bil nye pokoini Otecz 300. Rainiskov, ova pako Mati boiechiſze dabie gdo doma one peneze neukral, zauffalaieie iednomu ſzuſzedu vu ſzrambu dati, od koiega nenadeiaiuchiſze nikakve pſzine, zato niti od niega je potrebuvala kakvoga piſzma dabie priel bil vu ſzrambu, izraztuchi kchi na dobu y imaiuchi priliku za muſa poyti, potrebuvalaie Vdovicza peneze od ſzuſzeda, koi ni hotel znati za nye kako dabiih nigdar nebil priel, ona ſziromaska ni znala kai zacheti biliga isla tuſit pravicze, ali ne? nimaiuchi kai pokazati, videchi pako niega tak ztalno taiti, poslaie vendar pred Praviczu vſza tuſna ſuhkemi ſzuzami na ocheh, pritufiſze Szudczu, povemu vſze pripechenie, kak, kada, y kade je ona niemu one peneze pred niegovum ſennum zruchila y preporuchila, za koie vezda neſche nikai znati: Vuchinilie Szudecz dozvati predſze onoga malovrednoga chloveka, od koiega potrebuvalie peneze, on pako marlivoie tail, vuchinì doiti y Sennu niegovu, koia takai kod y on ztalno jeſzu taili da za nikakve peneze neznaiu, k-zadniemu prignalieie obodva na priſzegu, y obodva na ſitek ſzvoy y deczè ſzvoiè jeſzu krivo priſzegli da neznaiu nikai za potrebuvane peneze; ali Pravicza Boſia naslaie nye, y peneze, ar ova dva krivoklet

nika

nika imaliſzu tri ſzine, jednoga dva meſzecza, drugoga pet let, y tretiega 25. let ztara, povernuchiſze zpred Szudcza matti domov, nasla je chudnem nachinom zibku preobernienu, y naimlaiſega ſzina pod nyum zaduſsenoga mertvoga, pochelaiuie taki Conſcizenczia grizti da ono mora pochetek kaſtige Boſie bitti, y kadabiſze bila morala greſniczum zpoznati, y od Boga proſchenia grehov ſzvoieh proſziti, vſza zdvoiena prielaie nos y ſnym zaklalaie drugoga ſzina ſzvoga, niti ovde ni bil konecz kaſtige Boſie, ar doiduchi mus domov, y videchi dva ſzina mertva, vez zdvoien zmeknul je mecs, y zabolgaie vu perſzi ſenne ſzvoie, y onde na meztu je nyu zarazil, potlam pochelie krichati daſzeie vſze ſzuſzedztvo zteklo, y nasloie punu hiſu kervi prepovedauſſiſze on ſzam za krivcza, od pravicze vlovlyen, y na ſzmert oſzugien, ali rauno onda nimaiuchi onde henkara koibiga zkonchal, kai ſtimate N. N. kaiſzeie pripetilo? znam daſze domiſzliti nemorete, zato poſzluhnete oſtrochu PraviczeBoſie; kadabi Szudecz chinil izpitavati gdobiſze hotel vu henkarzku chazt podati y onoga lyudomorcza zkonchati, zkochilie napervo pred Szudcza naiztareſſi ſzin onoga neſzrechniaka, y ponudilſzeie da hoche on zkonchati Otcza, koi je niega Matere niegove mentuval; ali joſche y oude ni konecz kaſtige Boſie, ar on neſzrechni ſzin potlambi Roditela ſzvoga henkarzkem nachinom bil zkonchal na piaczu pred vſzem lyucztvom, pochelie razmislyati ſzvoiu nezahvalnozt proti Roditelu ſzvomu, y obſanozt veliku vu koiuie opal, veſz zdvoien, onum iztum rukum z-koiumie otcza zkonchal, y ſzebe neſzrechnu ſzmert je zaudal. Oudeſzuſze z-iztinum izpunile one rechi grozechega G. Boga pri Sz. Zakariaſu Proroku. *Maledictio veniet in domum jurantis in* zach. 5. v. 4. *Nomine meo mendaciter.* Proklecztvo doiti hoche vu hiſu priſzeſuchega Imenom moiem laslyvo; Kaiſzeie pako ovem do ſzada imenuvanem pripetilo y neizbroienem drugem Priſzeſnikom, togaſze y ſzadasniega vremena priſzesniki nadeiati moraiu. Razmete kerſcheniki kai je to? kaiſze vam od toga vidi? Nai-

Naideſze koigod koimi recſe, iztinaie prava da ja vecs krat priſzeſem, y Boſiem Imenom ſzvedochim, ali ne z-kvarom bliſniega, niti za kakovo veliko dugovanie, nego za potvergienie moiega govorienia, negda iz ſsale y norie, y to vecs iz navade, koiemiſze kakti ni moguche oztaviti, ar nigdar nemiſzlim ja z-priſzegum moium niti ſentavaniem moiem akoprem kriſem milem Bogom, niti Sacramentaniem, niti nazavanien Sz. pet Ran Chriſtuſſeveh, nekanim ja G. Boga pſaniti, y na niegov ſpot ovak govoriti, nego liztor iz neſzrechne navade, koieſze nemorem oztaviti. Tomu takovomu odgovariam ovak dabi od Preſzvetloga Ceſzara dosla zapoved, daſze nigdor neſzme vecs, ne ſzamo priſzegati budi pravo budi krivo, nego niti Ime Boſie, ali Preſz: Ranne ſzpominati, y akoſze gdo bude chul kai takvoga govoriti, za vſzaki put mora, akoie premoguch, jeden czekin platiti, akoli pak ni premoguch czekina dati, jeden dan y noch vu temnicze zapert mora ob ſzuhom poztiti: Szuprotiunem pako nachinom dabi tem takovem nauadnem priſzesnikom obechano bilo za vſzaki dan jeden zlat dukat, akoſze od takovoga govorenia zderſavali budu, Oh! kakbiſze jeziki za zubmi derſali, Oh! kakbiſze bolye na rechi pazilo, Oh! kakbiſze lyudi od nyhovoga navadnoga zloga govorenia zderſavli, ali zakai? za pogublenie, ali zadoblyenie jednoga zlatoga dukata, za vuyti jednoga dneva temnicze, y pozta. Ah Boſe moy miloztiuni! vidis ti kak lyudi na vecs preſtimavaiu jeden zlat dukat, neg tebe, y z-kincſi tvoiemi nebezkemi; y kakſze vecs boiè jednoga dneva y nochi temnicze, neg tmicz y mùk vekovechneh peklenzkeh, z-koiemiſze ti grozis onem navadnem kletnikom, y vendar nemaraiu, niti za obetanie kincſev nebezkeh, niti za groſniu z-mukami peklenzkemi.

Ja znam da Rimlyani biliſzu vuchinili zapóved da koi godſzeie chul kada Priſzechi krivo ali pravo, z-potreboc hum ali prez nye, imenom nyhovoga malika Januſſa glavn je moral pogubiti. Nahagiam *in Decretis Eccleſiaſticis capite ſtatuimus.*

daie

daie vuchiniena bila zapoved na pochetku Vere Katolichanzke, da akobiſze gdo bil chul Imenom Boſiem kleti, priſzegati, blazniti, moralie za pervi put 7. tiednov pred czirkvenemi vrati, z-vuſinczem na vrat obeſſenem klechati, y vſze petke ob ſzuhom poztiti.

Szadasnie pako tusno ureme, kakſze obderſava ova Zapoved Boſia pri kerſchenikeh? kakſze kaſtiguiu tuliki koij Imenom Boſiem tak ztraſno priſzeſu? ah niga ni koibi liztor vuzta ſzvoia odperl za pokarati te takove, unogo menie koibi nye kaſtigal, ali nai vſzi ti takovi poſzluſſaiu Sz. Bernardina od Siene kai on govori: *Facinoris procul dubio culpam habet, qui, quod poteſt corrigere, negligit emendare.* Greha je delnik vſzaki on, koiga more pokarati, y zapachiti, ter nemara vuchiniti; Akoſze proti komu koia rech recſe y kuliko dotichucha poſtenia, oh! kakſze chlovek nebrani? kulike Inquiſiczie chineſze? czeli proceſſuſſi, praude podiſu, ztroſki chineſze: Za braniti pako Preſz. Ime Boſie, gdoſze mara y zkerbi? gdo kara ali kaſtiga one, koij nye pſane? Kadeſzi ſzada ò moy Sz. Ivan Chriſoſtomus z-onemi tvoiemi zlatemi vuzti daſze pri kerſchenikeh nepuſchas chuti: *In proprijs injurijs patientes eſſe laudabile eſt, injurias autem DEI diſſimulare impium eſt.* Krivicze ſzebe vuchiniene terplivno podnaſſati hvale je vredno, krivicze pako Bogu vuchiniene nekaſtigati greh je, odkud ti takovi koij chuiu Boſiemu Imenu kriviczu y ſzpot chiniti, ter muchè, nebrane, nekaraiu, niti nekaſtigaiu, naimre akoſzu glavari, delniki poztaiu oneh grehov, y tako delniki poztanu tulikaiſse muk oneh greſnikov, ar *Participes in culpa, conſortes ſunt in pœna.*

S. Bernard. Senenſ.

S. Joann. Chryſoſt.

Naiſzi vzemu za peldu vſzi kerſcheniki jedno malyahno detecze, Szina naimre Creſzuſſa Ceſzara, koie joſche pri perſzah ſzvoie doike videchi jednoga ſzoldata z-gollem mechem nazkochiti Otcza ſzvoga Ceſzara, zakriknuloie: *Ne Patrem meum Creſſum occidas.* Nemoi Otcza moga Creſzuſſa vmoriti. Kai chinè pako kerſcheniki kada proti G. Bogu z-jeziki ſzvoiemi greſsè? Odgovaria Sz. Auguſtin: *Peccator cùm commit-*

S. Auguſtin

mittit peccatum, quantum in ſe eſt, mittit manus in Deum, & occidit eum. Greſnik kad greſſi, kuliko pri nyem ztoi, ruke ſzvoie na Boga poztaulya, y niega umaria: *Gladio linguæ*, z-
Pſal. 56. v. 5. mechem jezika, ar veli Sz. Kraly David: *Lingua eorum gladius acutus.* Jezik nyhov mecs oſter.

Adda ò K. D.! kada ti vidis, ali chuies bliſniega tvoga Priſzegatiſze, kleti, blazniti z-Preſz. Imenom Boſiem, ah! krichi krichi na veſz glaſz: *Ne occidas Patrem meum Celeſtem.* Oh! neſzrechnik, neſzrechnicza, neumariai tak nemilo Otcza moga nebeszkoga z-mechem prokletoga jezika tvoga, Nepriſzeſi, nekuni, neblazni Imenom niegovem Preſz. kod y ſzam Duh Sz. po mudrom Syraku opomina vſzakoga Boſiega Ker-
Eccl. c. 23. v. 9. ſehenika: *Jurationi non aſveſcat os tuum; multi enim caſus in illa.* Priſzegam naiſze neprivuchaiu vuzta tvoia; ar vu priſzegah jeſzu unoga pripechenia, ar vſzi mudri y Sz. Navuchiteli vuchè, y ſzvedoche, da on koi ima navadu liztor iz ſsale priſzegatiſze, na kratkom uremenu podaſze y vu takove priſzege koie vnoge gtehe za ſzobum budu ulekle, grehi pako ka-
S. Joann. Chryſ. hom. 2. oper. imperfect. ſtige, kod Sz. Ivan Chriſoſtomus vuchi: *Qui conſuetudinem facit jurare, in rebus idoneis, frequenter & in rebus ſuperfluis, conſvetudine trahente perjurat.* Koiſze navadi priſzegati vu potreboche, navadaga hoche zapelyati y na priſzege prez potreboche, potlam pako y na krivichne.

Dokancham adda govorienie moie z-rechmi Duha Sz.
Eccl. c. 23. v. 18. pri mudrom Syraku: *Nominatio DEI non ſit aſſidua in ore tuo.* Nezazavai za vſzakum rechium Preſz: y prezmosnoga Imena JESUSſevoga, niti Preſz: niegoveh Ran, zahman y prez potreboche, kod rauno to G. Bog vu ove Druge ſzvoie Zapovedi prepoveda chiniti: *Non aſſumes Nomen Domini DEI tui in vanum.* Neprijmli Ime G. Boga tvoga vu vuzta tvoia zahman, nego vſzigdar na chazt niegovu kodnaſzie Chriſtus nauchil vu Otecz naſſu: *Sanctificetur nomen tuum.* Szvetiſze Ime
S. Chryſoſt. hom. 27. ad popul. tvoie, y kodieie Job blagoſzlaulyal: *Sit Nomen Domini benedictum.* Neka bude blagoſzlovno Ime Boſie: *In orationibus ergo invoca*, krichi vuchech Sz. Ivan Chriſoſtom: *Voca eum ad*

ini.

inimici beneficium, voca ad animæ tuæ ſalutem. Na molitve adda, y vu potreboche zazavai pobosno na pomoch Ime Boſie, zazavai na haſzen nepriatela, zazavai nye na pomoch duſsnoga tvoga zvelichenia y bude tebe ſchit, y obramba proti vſzem nepriatelzkem ſzillam na zkradnie vure tvoie, Amen.

OD DRUGE BOSIE ZAPOVEDI

DRUGA PRODEKA.

Blaznozt, ne menie neg y Priſzega, zaderſavaſze vu Druge Zapovedi od Boga prepovedana, zbok velikoga ſpota koiega Blazniki nyemu chinè; y kak takovi od G. Boga oſtro kaſtigani jeſzu.

Non aſſumes Nomen Domini DEI tui in vanum. Exod. c. 20. v. 7.

Neprijmli Ime G. Boga tvoga zahman.

VU negdasneh ztareh Rimzkeh Annaleh, y Hiſtoriah vnoga chudna, y hvale vredna cſtuſze pripechenia, koia, akoprem od poganzke vere lyudi vuchiniena, za nas vendar navuk, y duhouni napredek kruto haſznovita ja cſtem y nahagiam: Naimre pako k-czilyu ſzadasniega govorienia mo-

ga naiprikladneſſe vidimiſze ono, kada Marcus Pinarius Rimzkeh Senatorov Glavar, na ſzvoiem pervom meztu ſzedechi megy Rimzkum Obchinum, jednu novu zapoved je vuchinil prezvati, y zapovedal daſze pod veliku kaſtigu od vſzeh marlivo mora obderſavati. Kai chuiuch Marcus Servilius, pochelſzeie oſzmehavati, y oſpotavati iz Glavara ſzvoga, y zapovedi niegove, y kaiti dobromuie znano bilo viteſko ſzercze Pinariuſſevo, zato ni hotel ochito mermrati, nitiſzeie uffal obchinu burkati, y na puntariu duſziti, negoie hotel pervo zpoznati kai Pinarius od niega chùti, y ſtima? zato rekelie Pinariuſſu, povecsmi ò Pinarius dabi ja moy jezik proti tebe, y proti zapovedi tvoie prezvane, y obderſavatiu marlivo, tak oſtro zapovedano, podignul, biliſze ti proti mene tak oſtroga vu kaſtiganiu pokazal, kakti proti komugod drugomu, koi za nyu nebi maral, nitibiu obderſavati hotel? To razumeuſi Pinarius od Serviliuſſa odgorilmuie ovak: Servili, moras znati, y mene tverdno veruvati, da akoſzem ja koi greh kada kaſtigal vu kom, takſzem nakanil y dokonial tak dobro vu tebe, kakti vu vſzakom drugom moiem podlosnikom grehe jezika kaſtigati. Takſzu y vnogi drugi mudri, y pri lyucztvu preſtimani lyudi davali czelem Obchinam zapovedi, polek koiehbi lyucztvo ſiveti moglo y moralo mirouno, ſzlosno, y lyubleno, kakti Mercurius y Trimegiſter davaliſzu zapovedi Egiptonczem, Fokoneus Gerkom, Licurgus Lacedemonczem, Solon Athenianczem, y tako vnogi drugi od koiehſze Sz. Iſidor ſzpomina, koij vendar vſzi, zeuſzemi ſzvoiemi Zapovedmi niſzu czilyali na kakovu duhovnu haſzen, nego liztor za ſzvoie Intereſſe y uremenitne chazti y bogacztva; za duſsno pako zvelichenie nitiſzu znali kai, niti miſzlili, Gozp. Bog pako koi je izta mudrozt vekovechna, koi vu jakozti, y zmosnozti nima ſzebe ſzpodobnoga na nebu, niti na zemlye, koiega ſelya y volya vſzigdar je bila vſze duſſicze od ſzebe ztvoriene pri ſzebe vu nebu imeti, izmiſzlilie Deſzetere Zapovedi, koienamie po Moiſeſſu ſzvoiem Proroku nazveztil, od koiega Sz. Gregur

govo-

govori: *Ecce DEUS excelſus in fortitudine ſua, & nullus eſt ſimilis ei in Legislatoribus.* Nut viſniega Boga vu zmoſnozti y jakozti ſzvoie, koiemu ni ſzpodobnoga megy vſzemi koijſzu kada lyudem zapovedi davali: Ov velim viſni vſzam: G. Bog dalnamie deſzetere zapovedi obechaiuch miloſchu ſzvoiu, y diku nebezku vſzem koij nye zverſseno obderſavali budu; grozechiſze pako ovem z-mukami pehlenzkemi, koij nye nebudu obderſavati hoteli, ter naimre pako y naioſzebuineie onem, koij proti Druge ſzvoie zapovedi z-Jeziki ſzvoiemi greſſili budu, niegovo Preſz. Ime pſanech ztraſsnemi, odurnemi Blaznoztmi, govoreſi: *Non aſſumes Nomen Domini DEI tui in vanum.* Neprijmli Ime G. Boga tvoga zahman, koie rechi ovak tolnachi Sz. Antonin: *In vanum aſſumit, qui illud nominat blaſphemando, & maledicendo.* Zahman prijmlye, koi nye imenuie blaznech, y kunuch od koiega prokletoga greha Blaznozti govore naipervo Sz. Hieronim. *Blaſphemia veniam non meretur*: Blaznozt oproſchenia ni uredna, tomu pako zrok daie Hugo à S. Vict. *Quia nihil horribilius blaſphemiâ, quæ ponit in excelſum os ſuum.* Ar nikai ztraſsneſſega ni od blaznozti, koia poztaulya na visniega G. Boga vuzta ſzvoia; Od ztrahote adda ovoga greha blaznozti, z-koiemſze proti Druge Boſie Zapovedi greſsì, bude govorienie moie.

S. Antonin. in Repert. Tit. 14. c. 4. paragr. 3.

S. Hiero. in Apolog. adverſ Ruffin.

Hugo à S. Vict. l. 17. in c. 11. Iſaiæ.

Mudri Teologuſſi, y Sz. Otczi izpiſzuiuch Blaznozt z-koiumſze naigorie proti Druge Boſie Zapovedi greſſi, govore ovak. *Blaſphemia, eſt DEO, vel Sanctis, aut Sacris rebus, verbis injuriam irrogare.* Blaznozt je G. Bogu, ali Szvetczem, y ſzvetem dugoveniam, rechium ſpot chiniti. Ov greh blaznozti je tak velik daga ni greha vexega od niega veli recheni malo pervo Hugo. *Omne quippe peccatum Blaſphemiâ levis eſt.* Ar vſzaki greh ob blaznozti menſi je, iztinaie da greſnik uſzakem grehom G. Boga ztraſno bantuie, ali nigdar z-niednem tuliko kuliko Blaznoztium, zbok prevelikoga ſpota koiſze G. Bogu chini, zato Sz. Thomas od Aquine ovak Blaznozt izpiſzuie. *Peccatum Blaſphemiæ habet quamdam infinitatem ex infinitate Divinæ Majeſtatis, tanto enim offenſio eſt major, quan-*

S. Thom. 2. 2. q. 1. a. 6.

to major eſt ille in quem delinquitur. Greh Blaznozti zaderſava nekai vekovechnozti Boſanzke, koiaſze z-blaznoztium bantuie gorie neg niednem drugem grehom, ar tuliko bantuvanie je vexe, kuliko vexi je on, proti koiemuſze blazni. Nili iztina da vexa obſanozt, y pregreska je ona, koiaſze chini jednomu Gozponu, negie ona, koiaſze chini ſzluge; vexa, koiaſze chini jednomu Gozpodinu, neg koiaſze chini podloſniku, vexa koiaſze chini Kralyu, neg koiemu Dvorianiku niegovomu. G. Bog pako buduchi kraly vſzeh kralyev, y Gozpodin vſze Gozpode: *Rex Regum, & Dominus Dominantium.* Koi od ſzebe vexega, zmoſneſsega, jakſsega, y vekovechneſsega nima; adda y greh blaznozti z-koiemſze greſnik poſtenia niegovoga dotiche, y niega z-blaznoztium gorie neg niednem drugem grehom pſani, je zmegy vſzeh grehov naivexi.

Drugi grehi, kakti lyudomorztvo, praznozt, tatbina, y oztali jeſzu proti G. Bogu vu tom ni dvoiti, ali vendar nedotichuſ e tuliko poſtenia niegovoga, kuliko blaznozt ne ſzamo heretichanzka, nego y vſzaka druga od kerſchenikov proti niemu, Matere niegove, Szvetczem, ali ſzvetem dugovaniam zblyuvana, y vendar ov prokleti greh natulikoie doſſel, da ztari y mladi, vbogi y bogati, Gozpoda y kmeti, vu nyemſze nahagiaiu, natuliko daſzi vnogi za ſpot dersè, ako neſentavaiu kriſem milem razpetem G. Bogom, ako ne Erdegataiu, Boga vu Preſz. Sacramentu za greſnika nederſe, y imenuiu, ar kada gdo reche kurva Sacramentczka, vu Preſz. pako Sacramentu je pravo Sz. Telo Boſie, je pravi Bog, adda polek takovoga govorienina moralbiſze G. Bog za Lotra derſati. Oh ztrahota greha blaznozti! oh nebeſza! zakai zderſavate one trezke, daiih nehitate vu proklete blaznike, y ti ò cherna zemlya! zakaiſzi tak tverda, daſze pod takovemi nepuczas, y vu glubinu peklenzku nyh nepoſiras?

Sz. y Bogaboiechi Iſaias Prorok premislyavaiuch hudobu y grehe naroda chlovechanzkoga podigſi ſzvoie ochi y glaſz vu nebo pochelie krichati. *Audite Cœli, & auribus percipe ter-*

Iſai.c.1.v.2.

va, quoniam Dominus locutus eſt. Poſzluſsaite nebeſza, y ti zemlya odpri tvoia vuſeſza, y vſza ztvorenia nebezka, y zemelyzka, poſzluſsaite marlivo kai vas, y moi G. Bog govori. *Filios enutrivi, & exaltavi, ipſi autem ſpreverunt me.* Szine jeſzem odhranil, y izviſzil, oni pako mene jeſzu oſpotali, opſanili, y za niſtar preſtimali. *Cognovit Bos poſſeſſorem ſvum,* v. 3. *& Aſinus præſepe Domini.* Poznavalie Vol Gozpodara ſzvoga y Oſzel Jaſzle Gozponovo. *Iſraël autem me non cognovit.* Izraël pako mene ni poznal, zakaizato, *Væ genti peccatrici, populo gravi iniquitate, Filiis ſceleratis.* Jai narodu greſnomu, lyuczrvu velike hudobè, ſzinom nichemurnem. v. 4.

Moy mili Uſzam: G. Boſe! kaiſzu takvoga morali on narod, ono Lyucztvo, oni ſzini vuchiniti, povecſmi proſzimte, daſze ti tak jako pred nebom, zemlyum, y vſzemi zrvarmi proti nym tuſis, morebitiſzu znovich telle za Boga odebraliſzi y nye molili? kodſzu negda chinili vu puſchine; ne: Morebitiſzu tvoie dare y miloſche z-koiemiſzie ti nadelil, za niſtar derſali, nitiſze tebe za nye niſzu zahvalneh izkazali? ne, nego nekai gorſsega: Morebiti niſzu ſzvetkov obſzluſavali, ni za ſzlusbu tvoiu marali, unogo pak menie aldovov tebe alduvali? ah joſche nekai gorſega: Morebiti Sz. Czirkvih niſz uchaztili? iztinaie da niſzu, ali joſche y zverhu toga nekai gorſega jeſzu vuchinili; nu povecſnam zkoro kai vre takvoga jeſzu vuchinili? Morebiti tvoieh Poſzlov y Legatuſsev, tvojeh Prorokov niſzu poſzluſsali, niti poſtuvali, nego pacſe jeſzuie pſanili, preganiali, muchili, y vumariali? y toſzu chinili, ali zverhu vſzeh oveh grehov, hudob, y nichemurnoztih, joſcheſzu nekai gorſega vuchinili kaibi jur to moralo takvoga bitti? Ah! *Dereliquerunt Dominum, & blaſphemaverunt ſanctum Iſraël.* Oztaviliſzu Goſzpona, blazniliſzu proti ſzvetomu Izraëlu. Ovo, ovoie mene naibolye ſal, daſzu naimre oni ſzvoiemi prokletemi jeziki blaznili proti ſzvetomu Iſraëlu, ov nyhov greh je vexi, ztraſsneſſi, y mene odurneſſi od vſzeh drugeh grehov, koieſzu kada vuchinili; z-koiem grehom kaſuſse blazniki nerazu-

razumneſſeh od vola y oſla, da pacſe y od vſzeh nemeh ztvarih, ar vol, oſzel, kony, mezg, paſz, y vſza naiozoineſſa zverià kadaſzu zaperta, poznavaiu onoga koi nym hranu daie, y kai dobra chinì, y polek moguchnozti ſzvoie proti nym zahvalneh izkaſuiu: ſzam chlovek neſche zpoznati za ſzvoga Gozpona Ztvoritela ſzvoga, y vſzeh ztvari, Boga vſzamoguchega, od koiega nepreztanczè tuliko dobra, darov, y miloſch prijmlye, nitiſze nyemu zahvalnoga izkaſuie, nego pacſe na mezto zahvalnozti, na mezto hvale, y chazti, koiubimu moral dati, proti nyemu blazni ſentavaiuch kriſem milem Bogom, Sacramentaiuchi, Erdegataiuch &c. kadabiga velim moral hvaliti, chaztiti y blagoſzlaulyati, nyega pſani ſzvoiem prokletom jezikom, oh! nezahvalnozt prokleta:

9. Hiero. in Apolo & Ruffi. lib. 2. *Ad benedicendum*, krichì Sz. Hieronim, *non ad maledicendum creati ſumus.* Oh lyudi greſni! kai neznate toga, danaſzie G. Bog ztvoril na ov ſzvet, dabi mi niega hvalili, chaztili, y blagoſzlaulyali, a ne dabiga prokliniali, pſanili, y proti nyemu, ali z-Preſz. Imenom niegovem blaznili. Niega kod Ztvoritela ſzvoga hvali, y blagoſzlaulya ſzuncze, meſzecz, zvezde, ogeny, voda, zemlya, niega blagoſzlaulya zrak, roſza, deſgy, ſzneg, led, zima, y uruchina, den y noch, ſzvetlozt tmicza, vſze ztvari y ztvorenia blagoſzlaulyaiu y hvale Ztvoritela ſzvoga, ſzamo chlovek greſni, ter naimre blaznik niega pſani, odkud Sz. Bernardinus govori: *Omnes creaturæ numquam ceſſant à laude Creatoris, excepto maledicto blaſphematore.* Vſze ztvari nigdar nepreztaiu od hvale Ztvoritela, odlok prokletoga blaznika.

3. Bernard. Senenſ

Povechmi adda ò prokleti blaznik! kaitie nigdar G. Bog zla, ali ſkode vuchinil, da ti niega z-tvoiem prokletem jezikom tak ztrasno bantuies, proti niemu blaznech, y niega pſanech? Ako ti koiemu chloveku kakovu naimenſu krivu rech recſes, aliſze poſtenia niegovoga doteknes? moras tvoiu rech nazad uzeti, nili to iztina? nemorasliga proſchenia proſziti, y vecskrat ſzam ſzebe pred nym obſaniti, govorecſi, kaiſzem rekel, peſzkiſzem rekel: Kuliko pak ovo jeſzi primo-

moran vuchiniti, ako ti koiemu vexemu od tebe Gozpodinu, ali Chaztniku kaj prigovoris? Ako pak kai takvoga vuchinis tvoiemu Poglauniku Kralyu, ali Ceſzaru? ti prez vſzake dvoinozti primoran jeſzi z-blagom, koſum, morebiti y ſitkom tvoy jezik platiti.

Ako adda ſpota y obſanozti neſche chuti, nit terpeti jeden chlovek, zakaibiu terpeti moral G. Bog? ako neſche ſzluga, zakaibiu terpel Gozpon? ako neſche ztvorenie, zakaibiu Ztvoritel? Ako ti ô greſna duſſa! nemores od bliſniega tvoga kakvoga naimenſega prigovora, ali ſpota podnezti, kak bude mogel Zvelichitel tvoy od tebe podnaſſati? Zakai zato tuſiſze G. Bog ſzuproti tem takovem greſnikom, po ſzvoiem korunienem Proroku Davidu, govorecſi: *Si inimicus meus maledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem utique.* Dabi nepriatel moy Turchin, ali Poganin koigoder proti mene blaznil, joſchebi preterpel, y podnaſſal; Nego da ti koibi moral moy priatel bitti, koiſze imenom moiem dichis: *Qui ſimul mecum dulces capiebas cibos.* Koiſze pri moiem ztollu z-preſzladkum jeztvinum Tela moiega hranis, y moium Preſz. Keruium napaias, terſze vffas na me tvoia prokleta vuzta odpirati blaznech proti mene? Oh nezahvalnozt! Oh hudoba prokleta vſzeh blaznikov! *Nihil horribilius blaſphemiâ, quæ ponit in cœlum os ſuum.* Nikai ztraſneſſega ni od blaznozti, govori Sz. Bernardin, koia poztavlya na nebo vuzta ſzvoia, y nadalye pun ſzvete ſzerditozti krichi ſzuproti tem takovem: *O rabidi canes! ô diabolici homines! ô incarnati dæmones blaſphemi!* O ztekli pſzi! ô uraſi lyudi! ô telouni uragi blazniki! koij odpirate vaſſe proklete gubcze, y glaſze podiſete vu nebo na G. Boga pſanech, blaznech da vſze germi, miloſcha pak Boſia prevelika, da iz neba zverhu vaſz gorucheh ztrel nepuſcha, y ſnymi vaſz nezkonchava.

Pſal. 54. v. 13.

S. Bern. Sen. Tom. 4. c. 2.

Szpominaſze mudri Seneka vu jedneh ſzvoieh knigah od Szoldatov Ceſzara Kaiuſſa, da naimre oni videchiſze vecskrat od nepriatelov ſzvoieh obladaneh, raſzerdiliſzuſze na ſzvoie Boge, y hotechiſze nad nymi fantiti, hitaliſzu ztrele vu ne-

Seneca l. 1. de Ira.

bo, ſtimaiuchi ſnymi Bogom ſzvoiem naſkodeti, ali kaiſzeie pripetilo? Ztrele jeſzu nazad dole opadale izraven oberh ſzoldatov, koieſzu na ſzmert ranile, y na meztu nekoie umariale. Rauno tak pripechaſze z-blazniki, koijſze vecskrat raſzerguiu na G. Boga, oſzebuinem nachinom kadaſze vide od nepriatelov obladaneh, od betegov traplyeneh, prez ſzreche vu igre &c. onda oni vſzi ſzerditi podiſu ſzvoie proklete jezike vu nebo vſzakoiachkemi blaznami, daie ztrahota miſzliti, a joſche vexa, nye ſzpominati, z-koiemi oni kod tulikemi ztrelami, dabijm moguche bilo, G. Boga bi zkonchali; Ali G. Bog odbia nym nyhove ztrele, oberh nyhoveh glav, toieto zbok oneh blaznoztih, joſche vexe neſzreche nad nyh poſſilia, y nye oude z-vremenitnemi na telu, tamo pak z-vekovechnemi mukami na duſſe kaſtiguie. Takie naſkodel greſni jezik onomu blazniku, kogaie G. Bog zapovedal bil po Moiſeſſu kamenuvati: *Educ blaſphemum extra caſtra, & lapidet eum populus univerſus.* Izpelyai van blaznika iz tabora, y naiga kamenuie vſze lyucztvo. Takie haſtigan bil Holofernes, za blaznozt ſzvoiu, kadaie govoril: *Non eſt Deus, niſi Nabuchodonoſor.* Ni Boga nego Nabukodonozor, zbok koie blaznozti kaſtigalgaie G. Bog, dagaie jedna ſzlaba ſenchicza, kodie bil Judit, y glave, y ſitka mentuvala. Takie kaſtigal blaznoga Kralya Aſſirianzkoga, z-jednem Angelom, koimuie jednu noch 185000. toieto zto oſzemdeſzet, y pet jezer ſzoldatov na polyu poraſal. Takie kaſtigal G. Bog Kralya Antiokuſſa zbok blaznoztih niegoveh, damuie ne ſzamo jezik, nego y vſze relo ſivomu zegnilo, y ovak iz vremenitne telounè muke, prepal vu muke vekovechne peklenzke, arſzumu chervi ſivomu relo poieli, vragi pak duſſu vu pekel od vlekli. Tak y dan danaſni G. Bog vſzakoiachkemi nachini kaſtiguie po ſzvetu blaznike, y vekoma vu peklu kaſtigal bude, niti ſzamo kaſtiga blaznike, nego pacſe vecskrat zbok jednoga blaznika, czele ſerege ſzoldatov, Varaſſe, Provinczie, Orſzage, zkonchava, y zatira.

Levit. c. 24. v. 14.

Judith. c. 6. v. 2.

4. Reg. c. 19. v. 35.

2. Mach. c. 9. v. 9.

Znam dobro daſze vnogi blazniki izprichavaiu, nekoij ſzer-

ſzerditoztium, nekoij pianztvom, nekoij ſsalum, nekoij zlum navadum, koia vendar vſza nyh neizprichavaiu od greha; na koia izprichavania puſcham ja poboſnoga, y vuchenoga moiega Redda chloveka Bernardina à Buſto odgovoriti tem takovem mezto mene, koi veli da vſzaka blaznozt proti G. Bogu, y Imenu niegovomu, proti Muke, Rannam, Kervi, y Kriſu Chriſtuſſevomu, proti Preſz. Sacramentu &c. je ſzmertni greh: Moreſze vendar pripetiti daie negda liztof mali greh, kakti naimre kada chlovek nezna da one rechi koie govori jeſzu blaznozt, kod bedazti muſi vechkrat Erdegataiu, Terentetaiu kodſzuſze od drugeh navchili, neznaiu pako kai one rechi zlamenuiu, y tako prez vſzakoga premislyenia dabi greh bile, nye govore: *Cùm autem advertit verba eſſe blaſphematoria, licèt ſubitò ex iræ impetu hoc faciat, non propter hoc excuſatur à mortali.* Kada gdo dozna da one rechi jeſzu blaznozt, ako rauno iz ſzerditozti nagle nye govore, neizprichavaiuſze zato od ſzmertnoga greha; ar gdo bude mogel izprichati od lyudomorztva, koi iz ſzerditozti, ali pianztva nagło mech zmekne, y ſnym chloveka prebode, y vmori na meztu? ztanovito nigdor. Unogo menie izprichatiſze more blaznik ſzvoium nagloztium, ſzerditoztium, ali pianztvom. Rauno tak govori zgora recheni Bernardin od oneh koij iz ſsale y norie blazne: *Si quis blaſphemat jocosè, aut temerariè, peccat mortaliter.* Ako gdo blazni iz ſsale y norie, ali preuzetno greſſi ſzmertnem grehom, ar vſzaka blaznozt zaderſava vu ſzebe ſpot y obſsanozt Boſiu, koia obſanozt vſzigdar je ſzmertni greh, zakaizato Layman zeuſzemi Theologuſſi vuche da vſzaki greſnik, duſenſzeie pod ſzmertni greh zle navade oztaviti, naibolye pako blaznik, buduch da greh je vexi od vſzeh drugeh grehov, kod Sz. Hierouym govoi: *Omne quippe peccatum comparatum blaſphemiæ, levius eſt.* Vſzaki greh priſ podoblyen blaznozti, menſi je od nye, ar z-blaznoztium chiniſze ſpot y krivicza ſzamomu G. Bogu, a drugomu nikomu od ztvoreny niegoveh, kaiſze z-drugemi grehi nechini, ar ako gdo krade? chini kri-

Bern. rd. Buſto.

Idem

S. Hieron. in Iaiz c. 18.

viczu onomu komu krade, ako umaria, chini kriviczu onomu koga ubia, ako gdo praznuie, krivo ſzvedochi, krivo ſzudi, ogovaria? &c. iztinaie da proti Boſie zapovedi greſſi, ali liztor proti ztvoreniu, blaznech pako greſsi proti ſzamomu Ztvoritelu: Poztavemo na peldu ovak, dabiſze koi naſſel, koibiſze pouffal koiega vernoga Czeſzarzkoga ſzoldata na ſzmert raniti, nebili to za zlo Ceſzar uzel, y za kriviczuſzi preſtimaval? ztanovito bi: dabi pako gdo to koiemu officzeru vuchinil, nebili toga joſche bolye ſal Ceſzaru bilo? a dabi Generala koiega Regimenta tak ranil gdo, kaibi Ceſzar rekel? nebili ſentencziu oſtre ſzmerti chez niega dal? prez vſzake dvoinozti. A dabi pak na ſzamoga Ceſzara oruſie podignul y ſnym na niega zamahnul za zkonchatiga, ako rauno nebiga ni ranil, kaibi rekel, ? kai Ceſzaricza? kai dvorianiki, gdebi ovomu ſzigurno mezto bilo, za obchuvatiſze od Ceſzarzke ſzerditozti y kaſtige? morebiti Kloſtri Redounichki? ne, morebiti Czirkve Boſie? ne: Morebitibiſze gdo naſſel zmegy Ceſzarzkeh officerov, Generalov Dvorianikov koibiſze Ceſzaru za niega molil? Oh nikai menie nego to, y pravo, ar koi poztaulya na Poglaunika ſzvoga ruku ſzvoiu, miloſche ni vreden.

Szada hodmo â figura ad figuratum, na czily govorienia, kai chinè greſni blazniki, kada ſzvoie proklete jezike poztaulyaiu na G. Boga? Odgovaria Sz. Auguſtin: *Peccator cum comittit peccatum, quantum in ſe eſt, mittit manus in Deum & occidit eum.* Greſnik ter naimre blaznik kada proti G. Bogu greſſi blaznech, poztaulya kuliko na nyem ztoi ruke ſzvoie na Boga, y umaria niega: Odkud kodie negda ztaracz Heli ſzvoiem ſzinom govoril kadaieie videl zlo chiniti, y proti Bogu greſſiti tak y ja govorim vſzakomu greſniku, naibolye pako blazniku. *Si peccaverit vir in virum, placari ei poteſt DEus; ſi autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo?* Ako zagreſſi chlovek proti chloveku, ſzmiluvatimuſze more G. Bog; ako pak zagreſſi chlovek proti G. Bogu, gdo bude za niegaſze molil? Razmete blazniki kai hochu recſi? Ako naim-

S. Auguſt.

1. Reg. c. 2. v. 25.

naimre kakovu kriviczu vuchinite vi na telu ali blagu blisniemu vasemu? ah szmiluvativamisze more G. Bog y on greh vam oproztiti, ako kakov spot vuchinite Szvetczem ali Szveticzam Bosiem, kod tulikem Officerom, y Dvorianikom nebezkem? ah szmiluvativamsze more G. Bog; ali ako vi budete izraven proti szamomu G. Bogu gressili, blaznech, y niega kunuch? ali iemlyuchi niemu kaisze niega dotiche, toieto da Bog ni pravichen, ni miloztiven, da nezna niti nevidi kaisze na zemlye chini &c. *Quis orabit pro eo?* Gdosze za takovoga blaznika bude molil? morebiti Angeli, ali Szvetczi Bosyi? eh nikai menie kakto: Morebiti Kralicza nebezka z-seregmi Szveteh Devicz y Muchenicz? oh josche menie nego vszi drugi, nebude na nebu blasenoga duha koibisze nad blaznikom szmiluval, y za niegasze Kralyu nebezkomu molil: Nut adda Blazniki vu kakove pogibeli vi sivete, y kakoveh kastig vi nadeiatisze morate od Kralya nebezkoga, koiemu vi tulike spote, y krivicze vasemi blaznoztmi chinite.

Nitimisze oude nai nigdor neizprichava govorecsi, iztinaie ja vecskrat govorim, y tepem z-gresnem moiem jezikom, kaisze nepriztoie, ali nesclem, nemiszlim, niti nekanim onem moiem govorieniem G. Bogu prigovoriti, aliga posspotati, y obsaniti, nego liztor iz sale y iz norie vecs, krat to biva, y zato vffamsze G. Bog mene nesche za zlo uzeti, nitime zato kastigati; Nato vam odgovariam z-iednum Histórium koiu chtem od jednoga takovoga Mladencza, koi megy drugemi mladenczi vu tovarustvu buduchi pochelszeie szaliti, y iz sale proti G. Bogu morguiuch blazniti, koiegaszu drugi opominali dasze nai z-G. Bogom nesali, koiemie on odgovoril, kaimi hoche Bog zato? Nut chudne Bosie kastige, ar jedvai daie izrekel on neszrechniak, kaimi hoche Bog zato? damuie doletela jedna muha na nösz, koiu on odtirausi ali za malu haszen, ar ona do tretiega pourachaiuchisze vsze na jedno mezto, y niega vsze bolye bodechi, nad chim raszerdilszeie na muhu y rekelie, muha te-

beie ſzam urag ztvoril, y urag tebe okol moiega noſza noſzi, zatem muha, ali da bolye rechem ſzam urag vu kipu one muhe zaletelſzeie vu nöſz, koiu peklenzku muhu chim bolye on je kopal van, ztem muha gore viſse vu noſzniczu je isla, doklamie y vu mosgeni zasla, onda on neſzrechniak offerknuchiſze okolu na naglom trikrat vu onem kollu ſzvoieh tovaruſsev, na tla tak ztraſsno ſzobum je buſsil, kako dabi iz zraka opal daſzeie viza zemlya ztreſzla veſz chern taki poztal, ſzvoi jezik prokleti van iztelebil; y onde ruchech kod nema ztvar neſzrechnu duſsu je zpuztil, na peldu onem y vſzem drugem mladenczem koijſze neznaiu prez Boſiega ſpota y krivicze ſsaliti.

Szada pako velim ovak, ako G. Bog ſsalne blazne tak oſtro kaſtiguie, kak nekaſtiguie oneh ſzerditczev, y pianczev? Nai poſzvedochi to ona Hiſtoria koiu Diſcipulus piſſe *in ſuo Promptuario.* Od jednoga Igraſsa koi zaigrauſſi vſze kai je imel, akoprem molilie G. Boga za ſzrechu, ali nedo binſſie raſzerdilſzeie, y rekelie Boſe kadme ti neſches poſzluhnuti, niti pomochi, od ſzada hochu raiſſi uragu ſzluſiti nego tebe, koiegaie onde na meztu vrag zgrabil, z-duſsum y telom pred vſzemi odneſzel, kam pako? lahkoſze ſzuditi more da ne vu nebo nego vu pekel.

Diſcip. in Prom. ſer. 24. de temp.

Zakaizato akoli je gdo zmegy vaſz N. N. grehu blaznozti podan, naiſzi peldu uzeme iz oveh dveh Hiſtorijh, koiem ſzpodobneh pune jeſzu knige, y naiſze vſzemi nachini terſzi, y zkerbi ovoga greha oztaviti, ako neſche nad ſzobum kaſtig uremenitneh, y vekovechneh zpoznati, ar kakti ni vexega, y ochivezteſsega zlamenia vu beteſsniku, nego kada merzlu ſzapu ima kod Hipocrates govori. *Frigida reſpiratio lethalis.* Merzla oduha ſzmertna: zloie zlamenie kadaſzu ruke y noge betesniku merzle, ali akoie merzla oduha? potrebaie za niega leſz pripraviti, y grob od preti, ar mora umreti. Tak govorim ja ad greſne duſse, ako koi greſnik ima merzle ruke, da nikakvoga almustva nedaie,

ie, niti blisnaiega vu kakove potreboche sivuchega nepomase, toie zlo zlamenie; ako ima merzle noge, nerad hodech po szvetkeh, joschе menie po delatnikeh k-szlusbe Bosie, nepohagiaiuch vuzneh, y betesneh, niti zprevagiaiuch Sz. Sacramentum k-betesnem, niti mertve vu grob, roszu vsza zlamenia merzle lyubavi prori G. Bogu, y blisniemu, zlamenia szmerti. Ali kada polek oveh zlameny gresnik ima merzlu szappu, toieto kadasze ne szamo nechazti, niti neposztuie G. Bog z-dobremi deli, negosze pache od nyh pszami onemi blaznoztmi, ova, ova szappa je naiochivezteſse zlamenie szmerti vekovechne. *Frigida respiratio mortalis.* Teh takoveh blaznikov odpert grob mùk vekovechneh peklenzkeh chaka, za posretijh, kodie poserl Koru, Datana, y Abirona, ar veli Sz. Auguſtin. *Non minus peccant qui Christum blasphemant regnantem in cœlis, quam qui eum crucifixerunt ambulantem in terris.* S. August. Nikai menie gresse koij blazne proti Chriſtusſu kralyuiuchemu vu nebu, negszu greſſili koyszuga na zemlye hodechega razpeli na krisno drevo y umorili. Sidovi szamo jenkrat jeszu biehuvali, y muchili Chriſtuſſa Szina Bosiega veli Sz. Auguſtin: *Flagellatus est Christus semel flagellis Judæorum.* Blazniki pako nepreztaiu nigdar szvoiemi blaznoztmi niega bichuvati: *Flagellatur autem semper blasphemiis Christianorum.* Bichuiesze pako vszigdar z-blazneniem kerschanzkem.

Adda ò kerschene gresne dusse! zvami dokancham ovo govorienie moie, z-koiemszemvam pokazal ztrahotu greha Blaznozti, y pogibel ochiveztu vekovechnoga zkvarienia vszeh blaznikov, velim, vszeh, toieto tuliko oneh koij iz szerditozti y pianztva, kuliko oneh koij iz navade, ssale, y norie proti Ztvoritelu, y Odkupitelu blazne, zakai zato: *Blasphemia tollatur à vobis cum omni malitia.* Ephes. c. 4. v. 31. Opominam vasz proszim, y zakliniam vasz z-rechmi Sz. Paula Apost. Blanozt naisze oduzeme od vasz, vszakum hudobum, toieto, dasze imate oztaviti tak dobro iz navade szerditozti, y pianztva, kak iz ssale y norie blazniti proti G. Bogu, ter niega

niega ovde morate chaztiti, hvaliti blagoszlaulyati, y vu vaszeh potrebochah telouneh y dusseuneh poboszno na pomocs zazavati, ar tako chinech vuchinitesze vredneh pri nyem vekoma vu nebu kralyuvati, Amen.

OD DRUGE BOSIE ZAPOVEDI

TRETIA PRODEKA.

Od ztrahote greha Kletvih, z-koiemi takai gresszisze proti Druge Bosie Zapovedi; szpominaiuch Ime Bosie na skodu blisniega.

Maledicam maledicentibus. Gen. c. 12. v. 3.

Prekleti hochu kletnike.

MUdreh, y vucheneh Doctorov, y Urachitelov navada, y Regula je ovo, da kada koiega betesnika pod szvoiu zkerb na uracstvo dobè, akoga vide y zpoznaiu vu kakove pogibelne uruchine, nym ni dozta tipati szille na rukah kak pulsus bie, y iz nyh szuditi vu kakovom ztalisu nahagiasze szercze, vu koiem dusa prebiva; nego polek onoga tipania szil na rukah, chineszi takai od betesnika jezik pokazati, iz koiega leglye, berse, y bolye zpoznaiu vu kakovom

vom ztaliſſu nahagiaſze beteſnik, ar vecs krat pulſus na rukah lepo y dobro bie, y kaſe da nikakve pogibeli vu beteſniku ni, ali vecs krat laſe, y vkaniuie priprozte Doctore koij neznaiu nikai za on Hipocrateſseu navuk, y regulu koiu ou daie ovemi malemi rechmi. *Lingua nigra & virulenta, calamitoſa.* Jezik chern, y zelenkazt, pogibelen je, zlamenuie blizu ſzebe ſzmert, koia more beteſnika zadaviti, akomuſze kai berſe, to berſe nepomore od ſzpametnoga Doctora, y G. Bog akomuſze neſzmiluie. Szpodobnem nachinom zpoznavatiſze mogu betegi duſſeuni, ar oh! kuliko, y kuliko je zmegy vaſz N. N. beteſneh na duſſe, koieh ſille, y pulſus lepo biu, ali jeziki zlo y pogibelno kaſu: Jeſzu unogi koij hode vſzaki dan vu czirkvu, onde poboſno G. Boga mole, prodeke poſzluſsaiu, y po guztomſze ſzpovedaiu, pulſus lepo bie, y zlamenie zdrauia daie, y ſitka vekovechnoga, delè almuſtva, brane y zagovariaiu bliſnie, po guztom oſtro pozte, vu chiztoche, y poniznozti dobru peldu vſzem davaiu, oh! ovoſzu zlamenia prez vſzake naimenſe ſzumnie kakove ſzmertne pogibeli: Ali nai pokaſe vſzaki ſzvoy jezik Doctoru ſzvomu Duhovnomu, naimre Szpovedniku, oh! kak cherne, y zelene pune jada y chemera hocheie nayti, y zpoznati na nyh ochiveztu pogibel ſzmerti vekovechne, ar *Lingua nigra, & virulenta calamitoſiſſima.* Toieto oneh greſnikov koij z-chemernemi jeziki ſzvoiemi, ne ſzamo zahman prijmlyu vu greſna vuzta ſzvoia prezmoſno y Preſz: Ime Boſie, nedoztoino priſzeſu, odurno blazne, y kunù bliſniega ſzvoga dayhie ztrahota poſzluſſati, ah! ovi vſzi takovi imaiu cherne y zelene, ar pune chemera jezike, od koieh S7. Kraly David ſzvedochi: *Venenum aſpidum ſub labiis eorum, quorum os maledictione plenum eſt.* Chemer lyuticz kach pod vuztniczami ſzvoiemi, toieto na jezikeh ſzvoieh noſze, koy puna vuzta imaiu kletvih, y kaiti tak dobro Kletniki proti druge Boſie zapovedi greſsè, kakti Blazniki y Priſzesniki, koia zapoved prepoveda Ime Boſie prez haſzne imenuvati, y ako prepoveda prez haſzne, vnogo bolye prepovedaie

imenuvati na skodu bliſniega, kod chinè kletniki kada govore, daiti G. Bog glavu vtergnuti, ali na galge doyti, dabi Bog dal dabiſze zemlya pod tobum razpuchila, y na dno pekla tebe poſerla &c. Vſzi ovi takovi kletniki proti Druge Boſie zapovedi ſzmertnem grehom greſsè; ar veli G. Bog *Non aſſumes Nomen Domini DEI tui invanum.* Neprijmli G. Boga tvoga Ime zahman, prez haſzni tvoie, ali bliſniega tuoga vu vuzta tvoia zahman, koie rechi Sz. Antonin ovak tolnachi: *Invanum aſſumit, qui illud nominat blaſphemando & maledicendo.* Zahmanie prijmlye, koi nye imenuie blaznech, y kunuch, y kaiti vu preſsezrne Prodeke govorilſzem od Blaznozti, vu ove pako kanim pokazati kakov greh je Kletva, kod vſzem naiobchinzkeſſi, tak ſeleiem daſze od vſzeh naibolye razme govorenie moie, y od vſzeh dobro zapameti, koie pochiniam.

S. Antoni in Repert. Tit. 14. c. 5. Parac. 3.

Rekelſzem daſze iz jezika zpoznava naibolye pogibel duhovna vſzake kerſchene greſne duſse, adda ako Doctori zpoznavaiu ſzmertnu pogibel bolye iz jezika, nego iz pulſuſſa, tak ſzuprotiunem nachinom potrebnoie recſi, da ako rauno pulſus zlo kaſe, jezik pako je lep, friſeg, rumen, ſzmertiſze ni boiati, y to rauno vidimiſze daie hotel kraly Salamon obznaniti ovemi malemi rechmi. *Mors, & vita, in manu linguæ.* Szmert y ſitek zpoznavaſze na jeziku, od kud nekoi Poëta jezik ovak izpiſzuie.

Prov. c. 18. v. 18.

Nil melius linguâ, linguâ nil peius eâdem
Triſtia cum dulci, toxica melle miſcet.

Nikai bolſega, niti gorſega ni od jezika, ar jezik ſuhki chemer ſzladkem medom meſsa; ſzladek med jeſzu molitve, Sz. Szpovedi, branienie y zagovarianie, karanie y vuchenie na dobro bliſniega ſzvoga, oh ſzladek med! Ali ovem medom ſzladkem, vnogi kerſcheniki lyuti meſſaiu chemer kriveh priſzeg, blaznoztih, Ogovorov, kriveh ſzvedochanztvih, odurneh nechizteh rechih na ſzpachenie, y zlu peldu, bliſneh, z-chemerom tulikeh vſzakoiachkeh preztraſneh kletvih, koiemu grehu kletvih podverſeni jeſzu bolye neg

nied-

niednomu drugomu vſzi ztari, y mladi, gozpoda y kmeti, muskoga y ſenzkoga ſzpolla perſone: koie kletnike oh! kak G. Bog oſtro na ovom, y na drugom ſzvetu kaſtiguie oude na telu, tamo pako na duſſe.

Pod jednum kruto lepum, ali chudnum, y punum Boſanzkeh zkrounoztih ſzpodobum izkazalſzeie negda Criſtus Sz. Januſſu vu Apocalipſu kod Sz. Janus poveda, daie ztal na ſzredi ſzedem zlateh ſzvechniakov, oblechen vu jedne duge halye, prepaſzan zlatem paſzom, imaiuchi laſzi na glave na ſzpodobu jedne vune chizte y bele kakti ſzneg, Ochi niegove bileſzu kakti plamen ſzvetle, noge kakti razbelyeni bruncz, koiega kadabi Sz. Janus vu ove ſzpodobe bil zagledal, opalie pred niega, od velikoga ztraha, koiemuie Chriſtus rekel. *Noli timere, ego ſum primus & noviſſimus, vivus & mortuus, & ecce ſum vivens in ſæcula ſæculorum, & habeo claves mortis, & inferni.* Apoc. Cz. 1. v. 18. Neboiſze moy Janus jaſzem naipervi y naizadni, ſiv y mertev, y nut ſivem na vſze veke vekoma, y imam klyuche ſzmerti y pekla, koie vigienie Sz. Navuchiteli unogemi moduſſi tolnache, chudeſze pak nad tem da Chriſtus imaiuchi oblazt zverhu neba y pekla, pacſe y izte klyuche od neba y pekla, ter klyuche od neba zauffalie jednomu chloveku, naimre Sz. Petru Apoſt. y po nyem vſzem Meſnikom da od grekov greſnike odveſuiuch, nym vrata nebezka odpiraiu; Klyuche pako od pekla y ſzmerti niednomu chloveku ni hotel zruchiti y zauffati, negoieie hotel pri ſzebe y pod ſzvoium oblaztium zaderſati, zakai pak to? Sz. Juſtinus Muchenik odgovaria daie on to iz nezgovorne dobrote y miloſzerdnozti ſzvoie vuchinil, znaiuchi on dobro da dabi klyuche peklenzke koiemu chloveku bil zauffal, zdauniabi ſzvet bil zkonchan y malo koia duſſa doſlabi vu nebo, ar oni ſzerditi, y nenavidni lyudi uſzebi vu pekel k-vragu poſzlali, kodſze to vidi, chuie, y zpoznava vſzaki dan ne ſzamo megy nepriatelmi, nego y megy naibliſnum rodbinum, kulikem vragom jeden drugoga izdaie,

ſelechi y od Boga proſzechi, ne ſzamo one velike teloune neſzreche, nego, y vekovechno zkvarienie duſſe.

Ali ti takovi kletniki nai dobro paze y premiſzle kai chinè, y naiſze z-G. Bogom nikai neſſale, ar kunuch bliſniega ſzvoga G. Bogu veliku kriviczu chine, buduchi to jeden veliki ſzmertni greh, kodſze zpoznati morè iz onoga odgovora koiegaie dal Sz. Gregur Papa jednomu od koga-

S. Grego. l. 3. dialog. c. 15. ie opitan bil, ako kletva je greh? *De hoc peccato (Maledicentiæ) cur me percontaris an grave ſit? Cum Paulus dicat, neque Maledici Regnum DEI poſſidebunt; penſa igitur, quàm gravis culpa ſit, quæ ſeparat à regno vitæ.* Od ovoga greha (kletve) zakaime izpitavas ako je velik? Pokehdob Pavel govori, niti kletniki kralyeuztvo Boſie nebudu ladali; pazi adda kak velik greh je, koi razluchava od kralyeuztva ſitka vekovechnoga. Poſzluhnemo nadalye Sz. Tomaſa od Aqvine kai on

S. Thom. 2. 2. q. 76. a. 3. od greha kletve chùti y govori. *Dicendum eſt, quòd maledictio, per quam pronuntiatur malum contra aliquem imprecando, vel optando ſecundùm ſuum genus, eſt peccatum mortale; & tantò gravius, quantò perſonam, cui maledicimus, magis amare, & revereri tenemur.* Potrebnoie adda recſi, da kletva z-koiumſzè imenuie kakovo zlo veliko proti komu proſzèchi, y ſelechimuie je ſzmertni greh; y greh tem vexi, kuliko bolye perſonu koiaſze proklinia lyubiti y chaztiti jeſzmo duſni kodſzu Roditeli y Dobrochiniteli, Glavari ſzveczki, y Paztiri duhovni &c.

Dabi klerva nebila velik greh, nebi negda Judas Maka-

2. Mach. c. 6. beus zapovedal bil kletnike ſive sgati. *Maledicos vivos concremare juſſit.* Kletnike ſive zesgati zapovedalie. Niti G. Bog Moiſeſſevu ſzeztru nebi bil kaſtigal ztraſnem betegom Gube dabi kletva nebila velik greh, ar ona ſzamo jenkrat prekleuſi Bratta ſzvoga, taki od Boga kaſtiganaie bila, daie od glave do pet gubava poztala: Ako pak ona neſzrechnicza za ſzamu jednu kletvu prez miloſche tak ztraſno bilaie od Boga kaſtigana? kakoveh kaſtig nadeiatiſze moraiu, oni koij dan y noch nepreztaiu tak ruſno kleti bliſnie ſzvoie, ne ſzamo iz na glozti,

ti, nego pacſe iz pravoga ſzercza ſeleiu y od Boga proſze veliko zlo telovnò, a joſche vexe duhovnò; kakova adda bude teh takoveh kaſtiga? ah bude kaſtiga takova, y tulika, od koie vexu ſzam G. Bog nemore dati, prokleczrvo kodſze on ſzam grozì, govorecſi: *Maledicam maledicentibus tibi*, hochu prekleti one, koij tebe budu kleli oh ter moreliſze vexa kaſtiga od ove naiti ali izmiſzliti? bitti naimre prokletom od ſzamoga G. Boga: Ar ako jeden Noë prekleuſſi ſzina ſzvoga Kama: *Maledictus Cam*, Kam y z-deczum ſzvoium biliſzu vſzigdar neſzrechni y od vſzeh preganiani. Joſve prokleuſi Varas Jeriko, y one koijbiga znovich zidali, potlambi jenkrat bil poruſſen, zato on Varas jeſze uruſſil, y puzt oztal. Eliſeus prokleuſi onu Deczu, koiaſzu iz niega ſpot delala, y taki dua medveda iz gorè jeſzu iztekli, y onu deczu poraſali. David prokleuſi Gore Gelboie, y potlam na nye niti desgia, niti roſzè, ni kaplya ni opála, y tako od ſzuſse poztaho neplodne vnogo vremena. Gen. c. 12. v. 3.

Szada velim ja ovak, ako oveh lyudi kletve bileſzu tak oſtro y zverſseno izpuniene; kakſze nebudu izpuniavale kletve Boſie, zverhu oneh, koij tak nemilo, y vechkrat prez vſzakoga zroka, iz pravoga ſzercza kletvami vnogo vexemi, y ztraſneſſemi germe, y trezkaiu? *Ah maledicam maledicentibus tibi.* Prekleti hochu one, koij tebe budu kleli. Naipervoie G. Bog proklel kachu vu zemelyzkom paradiſumu, zato od vſzeh, zmegy vſzeh nemeh ztvari naibolye je oduriavana, y preganiana kakti naiſkodliveſſa zmegy vſzeh ztvoreny. *Maledictus eris inter omnia animantia, & beſtias terræ.* Prokleta budes megy vſzemi nememi ztvarmi y beſtiami zemelyzkemi. gen. c. 3. v. 14.

Rauno tak govori nekoi mudri Navuchitel da zmegy vſzeh greſnikov naibolyeſzu od Boga prokleti, kletniki, koie Sz. Kraly David priſzpodablya lyuticzam kacham, govorecſi od nyh. *Venenum aſpidum ſub labijs eorum, quorum os maledictione plenum eſt.* Chemer lyuticz kach pod vuztniczami nyhovemi, koie vuzta puna jeſzu kletvih. Pſal. 13. v. 3.

Gdomi vezda bude mogel, ali ſzmel recſi da Kletva ni

velik greh? buduchi da G. Bog kletnike tak oſtro proklinia, iz koiega Boſanzkoga prokliniania tulike y takove neſzreche zverhu kletnikov dohagiaiu, y dabi nebile kletve ſzmertni greh, Sz. Pavel nebi govoril: *Neque maledicì regnum Dei poſſidebunt.* Niti kletniki kralyevztvo Boſie ladali budu: ſzada naiſze ſzam vſzaki ſzudi kuliko krat chez dan ſzmertnem grehom zagreſſi, da naimre tuliko, kulikogodkrat bliſniega ſzvoga prekune, y niemu kakovo veliko zlo od G. Boga proſzi, ali poſeleie.

Kletva je tak velik greh, y tulika odurnozt, da Sz. Mihaly Arkangel borechiſze z. vragom za telo Moiſeſſevo, niſzeJudæ v. 9. ga vffal prekleti, negomuie ſzamo rekel: *Imperet tibi DEUS.* Naiti zapove G. Bog, zverhu cheſza mudri Salvianus nemoreſze zadozta nachuditi, daſze chlovek pouffa prekleti chloveka, y niega vragu zdavati, koi na Boſiu podobu, y za di-S. Salvian. ku nebezku je ztvorien, y zato veli: *Si Angelorum Principi non licuit diabolo maledicere; quantò minùs licebit homini proximo ſuo dira imprecari?* Ako Angelzkomu Herczegu ni ſzlobodno bilo uraga prekleti, kuliko menie ſzlobodno bude chloveku, bliſniemu ſzvomu kakovo veliko zlo ſeleti? Ter vẽdar kaiſze drugo chuie dan y noch, vuru y hip, od ztareh y mladeh, vbogeh y bogateh, Gozpode y kmetov, kak ztraſsne y odurne kletve. NB. *Hìcenarra modos maledicendi patriæ.* Ruchi, bechi vrag iz tebe, y iz tvoie duſſe, jezero million vragov dabite na dno pekla zaneſzlo &c. Zverhu koieh kletvih chudiſze Sz. Iv an Chriſoſtomus da jedẽ kerſchenik ſzvoiemi vuztmi koia ima zazlamenuvana Imenom Preſz: Troyztva, vffaſze liztor jenkrat zakleti ſzam ſzebe, ali bliſniega ſzvoga prekleti. Dabi pako on ſzadaſnie vreme doſſel na ov ſzvet, y po vſzem kerſchanztvu hodil, poſzluſsaiuch kakſze kerſcheniki megy ſzobum lyube, y pogaiaiu, oh ja veruiem dabiſze vnogo bolye ſzada, neg pervo vu ſzvoiem vremenu puztil chuti krichech na veſz glaſz: *O tempora, ô mores! ô Chriſtiani hominis ignominia!* Joan. Chryſoſtm. *ô Religionis ſanctæ dedecus, & vituperium æternis lachrymis deplorandum.* O ſzlepota prevelika, ò odurnozt nezgovorna naroda

roda chlovechanzkoga vekovechnemi ſzuzami vredna izplakana bitti, da jeden kerſchenik, koi na Sz. Kerztu okerſchen vu imenu Preſz. Troyztva, odgovorilſzeie vragu, ter ſzada guſchekrat chez ſzam jedan dan vragu duſſu ſzvoiu zdaie, negiu czelo leto G. Bogu preporucha, ô ludozt, y neſzpametnozt prevelika! Kterie on tolvay, koibi ſzam hotonczè zval k-ſzebe henkara dabiga muchil, y zkonchal? kteraie tak neſzpametna pticza dabi hotoncze k-iaztrebu letela dabiu vlovil y raztergal? niſzuli adda vſzi kletniki gorſi, y neſzpametneſſi od oveh? neznateli ò neſzrechniaki kai Sz. Peter govori: *Adverſarius veſter diabolus, tamquam leo rugiens circumit quærens quem devoret.* Protiunik vas vrag kakti oroſzlan ruchechi obhagia, iſchuch kogabi poſerl, akolite adda on ſzam iſche, nitiga potreba zvati, arti doide joſche y prerano, pacſe jurbite bil poſerl, dabimu tvoy mitoztiuni G. Bog nebil jakozti zkratil. Ali poſzluhni ò neſzrechni kletnik kai Duh Sz. govori od tebe. *Dilexit maledictionem, & veniet ei, & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.* Lyubilie proklecztvo, y doidemu, y ni hotel blagoſzlova, y dalko bude od nyega, chuieteli kletniki, y razmeteli kaivam Duh Sz. po Sz. Kralyu Davidu govori? Vi velim greſni kletniki, koy ne ſzamo deczu vaſſu, roditele vaſse, bliſnie vaſse, y ſzameh ſzebe tak ruſno y ztraſno kunete, y vſzem vragom zdaiete, tako rekuch vſzaku vuru y hip; à na Boſi blagoſzlov nitiſze nezmiſzlite morebiti vu meſzeczu jenkrat, kaiſze adda nadeiati morete od G. Boga? ono kaizte lyubili, y od G. Boga proſzili, doide vam toieto proklecztvo, doide vu vaſse hiſe, vu vaſſa tela vu vaſse duſſe. Ono pako kaizte oduriavali, toieto blagoſzlov, beſal, y dalko bude ztal od vaſz.

1. Petri c. 5. v. 8.

Pſal. 108. v. 12.

Toſzu zpoznali ſzvoium uremenitnum ſkodum oude na ovom ſzvetu unogi y neizbroieni, pacſe y dan danaſni unogi zpoznavaiu, ſivuchi vu oneh pregoneh, ſziromaſtvu, betegeh, y kaikakveh drugeh nevolyah, ar blagoſzlova Boſiega ni ſnymi, y kaije joſche gorie, boiatiſzeie da y na drugom

gom szvetu budu vekoma prokleti, zbog kletvih szvoich, kaibisze moglo z-vnogemi Historiami poszvedochiti, kak naimre G. Bog na ovom, y na drugom szvetu kletnike kastiguie, zmegy koich nekoie na kratkom hochu napervo donezti.

Fornerius. Naipervo od jednoga Igrassa, od koiega Fornerius pisse daie imel navadu za vszakum rechium kletisze, govorecsi, vragme vzemi, zbok chesza bilie vecskrat opominan od tovarusev, karan od szpovednikov, ali zahman, k-zadniemu prepuztilie G. Bog da ono proklecztvo koieszie izkal dosloie zverhu niega, ar jenkrat vu igre zakleussisze rekuchi, naime vszi vragi vzemu, ako szada pogubim igru ovu, nut kastige Bosie, da on neszrechniak komai izrekuchi onu kletvu, daszuga vragi zgrabili od ztolla pri koiemszeie igral, obetla hitili, y muchili, kai videchi tovarussi, oszupnuliszu od ztraha, vendar pocheliszu krisatiga y Sz. Vodum vrage odganiati, doiduchi on neszrechniak k-szebe y k-pameti napol mertev od ztraha y muke, nagovarialiszuga na Sz. Szpoved, y pokoru; ali on zato ni hotel chuti, niti znati, nego onde na meztu ruchechi kod oroszlan neszrechnu dussu je zpuztil, y taki vesz chern poztal, prez vszake dvoinozti od vragov zadaulyen, y dussa vu pekel odnessena.

Delrio disp. mag. tom. 2. p. 7. sess. 1. Ni mense ztrahote uredna ona Historla, koiu pisse Delrio glaszoviti Piszecz Tovarustva JESUSsevoya od jedne Gozpodichne vu Saxonie, koia vu velikom bogacztvu od Roditelov szvoich na szvetu oztaulyena, ali vu dobrotah kruto maleh, ar pervo uremena doztoineh let senitve, za musa je selela poyti, zbok chesza unoge vure chez dan trossilaie chez obluk szvoie hise na vuliczu gledech, y ochima zbrivaiuch po obrazeh muskeh person, koiabiszeioi bolye dopala, pripetiloszeie megy oztalemi jednomu mladenczu sznasnomu vu obrazu, ali sziromahu vu imetku mimo preiti, koi zagledausi Goszpodichnu na obluku odkrilszeie, y poklonilszeie nye, y ona josche bolye nyemu, arszeie lepota niegovoga obraza nye dopala, vpametie uzel mladenecz on nye comple-

plement, povernulſzeie onem putom na zkorom nazad, y joſche vexi complement je dobil, kakvoga drugem lyudem ni chinila, to uzemſi vpamet mladenecz nye lepe complemente ſzebe dvakrat izkazane, pochne ſzam ſzobum miſzliti, da ono nemore prez kakve takve lyubavi bitti, kuſſalie drugi, y treti dan mimo hoditi, y vſzaki put vexe y lepſe Complemente, y zlamenia lyubavi je zpoznaval, pochne izkati priliku ſnyum govoriti, y zpoznatiſze, koiu dobiuſi y na hitrom ne ſzamo jeſze zpoznal, nego y priatelztvo vuchinil, natuliko dagaie Gozpodichna y za Zaruchnika ſzvoga potrebuvala, ali on poznaiuch nye Gozpoczku rodbinu, y obilno bogacztvo niſze uffal nato dozpeti, zato nitie hotel on ktomu privoliti, vendar na tulika nye zabaulyania privolilie mladenecz, y veruie nye dal, y ſnyum perzten premenil, ali joſche ſzumnechiſze mladenecz, damu ona zmanka vu vere, y parole, ali razgovoriena od rodbine, ali dobiuſi koiega drugoga lepſega, plemeniteſsega, y bogateſſega mladencza (kodſzeie y pripetilo) niega na czedilu oztavi, pocheliuie adda opominati da nai dobro pazi kai chini, da nai iz nyega norcza nechini, nato ona niemu je odgovorila. Ako ja nigdar drugoga vzemem, kak tebe ò dragi mladenecz, naime na one ſzvadbe vrag uzeme; ali kaiti ſenne ni veruvati, tak y ova onoga mladencza, ali joſche bolye ſzamu ſzebe je vkanila, arſzeie oglaſzil jeden drugi Gozpoczki vnogo lepſi mladenecz, naipervo pri rodbine, potlam pak y pri nye, proſzechi nyu za Zaruchniczu, koiaſzeie izprichala da toga nemore vecs vuchiniti, arie jur drugoga zaruchila, zato on pervi mladenecz od rodbine karan zato daſzeie pouffal z-onum Gozpodichnum zaruchiti povedalie kakie ona nyega ſznubila, a ne on yu, y kakſzeie zaklela, zato vſze rodbina ni hotela chuti, nego z-groſniami velikemi vuchinilagaie odztupiti, y ona Gozpodichna videchi drugoga gozpoczkoga vnogo lepſega mladencza, pogubilaie lyubav y volyu k-pervomu, zato dalamuie dobru moſniu penez y perzten niegov nazad, to videchi mla-

deneez odgovorile nye ; Gozpodichna izpomeneteſze, ako ne iz one velike vaſe proti mene lyubavi , konchema iz ztraſsne kletve , koiuzte vuchinila , naſzmeialaſzeie ona , y opomenek niegov pod vuho je vergla , drugoga zaruchiuſi y ſzvadbu vuchinivſi , kada drugi ſzvati naiboſſe volye jeſzu bili , ona vſza tuſna y ſaloztna je bila, ariuie Conſcienczia grizla , y nut kadabiſze ſzvati k-tanczu pripraulyali doide ieden nezvan gozt Gozpoczki jeden mladenecz megy nye, koi potlambiſze bil razgovoril z-ſzvatmi , niemu naipervomu ponudiliſzu Zaruchniczu na tanecz , koiu on prieuſſi za ruku pochne ſnyum lepo tanczati y kolo verteti , y dokonchauſi tanecz , polek navade vuchiniuſi vſzem ſzvatom Reverencziu , potlam pak kako dabi hotel drugi tanecz z-nyum vuchiniti prieliuie za ruku , y pod pazuha zgrabil , ehez obluk ſnyum je odletel vu zrak , kai ſzvati videchi preztraſſiliſzuſze, y pobegnuſſe vſzaki ſzebe na dom , koiem on peklenzki mladenecz doſſelie naproti , y opravu ſzvadbenu one neſzrechnicze proklete je nazad doneſzel, govorecſi da zverhu one oprave nima nikakve oblazti , nego liztor zverhu tela , y duſse onè , koiaiuie noſzila , y to zrekuchi neztalo, gaie zpred ochijh ; Nut izpunieneh Sz. kralya Dauida rechih. *Voluit maledictionem , & veniet ei.* Hotelaie proklectvo , y dosloieie , ar kotſzeie zaklela pervomu Zaruchniku, y vragu zdala , takie y od G. Boga nyemu zdana pod oblazt z-duſsum, y teom bila.

Kai hochu recſi od one Dekle , koia razbiuſi jeden lonecz vu kuhinie , zbok koiega raſzerdiuſſiſze na nyu Gozpodaricza , y nyu ne ſzamo ſpotati , nego y z-paliczum pochelaie mlatiti , kai y dekle ni bilo po volye , ſzedechi za ztollom pri obedu Gozpodaricza , a dekla vu kuhinie od ſzerditozti fuczala y czmihala , koiu kadabi Gozpodaricza zvala k-obedu , odgovorilaie dekla , nai vraga poiem vu pervom zaloſaiu , ako danaſz budem pri tom ztollu jela ; ali za nedobiti znovich palicze po herbtu , z-koiumſzeie Gozpodaricza grozila , poslaie k-ztollu , y vu pervom zaloſaiu kogaie

gaie vu vuzta poztavila, vraga je poſerla, koi je ſnyum ob tla hitil, y ztraſno muchil, koiega vnogo leth je vu ſzebe noſzila za navuk y peldu vſzem kletnikom.

Kai, kai hochu ja verh vſzeh oveh pripecheny recſi? oh! kai drugo, kai drugo, nego dabi G. Bog nebil tak miloztiven, terbi hotel vſzigdar vuſzliſſati one kletve, y greſne proſnie oneh kletnikov, kulikobi do ſzada lyudi naſzvetu bilo? ztanovito kruto mallo, y to neſzamo ztareh, nego y malyahne deczè; od oneh pako maleh, kulikobijh bilo, koij nebi od vragov obſzedeni bili? tesko nieden, kak pako, y od kud to? Odtud, kaiti ztari y mladi na ſzvoieh jezikeh drugo nenoſze nego vraga, ar z-vragom na vuzteh idu ſzpat, z-vragom na vuzteh zbuguiuſze y gore ztaiu, z-vragom na jello, z-vragom na dello, koiega ako ſzami nenazavaiu, nyhovi ztarei Otczi y Matere, Gozpodari y Gozpodaricze k-nymga y vu nyh poſſilyaiu, oh ter kaiſze dobra more nadeiati jeden Otecz, ali Matti, od ſzvoie decze? koiu kadabi morali zlameniem Sz. Kriſa, y z-poſkroplyeniem Sz. Vode poſzlati ſzpat, ali jezt, to vſze z-kletvami chinè: Nadeiatiſze moraiu Boſie kaſtige, kodie kaſtigana biſa ona Matti od koieſze cſte vu ſitku Sz. Zenona Muchenika koia imaiuchi jedinoga dve lette ztaroga ſzinka, koi zbeteſauſſiſze, y leſechi vu uruchine czelu noch nimaiuchi Mati pokoia polek niega, proſzechi vſzekontima pitti, koiemu dopol nochi matti je terpliuno ſzluſila, ali prigruztiuſſiſze ne tuliko zkoznuvati, y kadabimu piti davala reklaie iz neterpliunozti, ali ne iz ſzercza, na, pi, dabi vraga popilo, y kodie rekla, takie G. Bog prepuztil da on hip, ono dete vu one vode vraga je popilo, z-koiemie hudi duhſzimo tamo hital, z-kulikum ſaloztium neſzrechne mateze,? lahkoſze ſzuditi more, z-koiem neznaiuch kai zacheti, nego dopelyauſſie k-grobu Sz. Zenona Muchen: y niega na pomocs zazvavſi, vragie iz deteta iziſsel. In vita S. zenon. M.

Dabi velim ja znovich vſzigdar uſzliſſal G. Bog. chlovechanzke kletve, oh kuliko y kulikobijh vu peklu jur tuliko

leth gorelo ? kulikobish mertveh bilo , koij y szada na ovom sivetu sivu ? kulikobijh od vraga prozteh bilo ? ah boimsze boim da nieden zmegy vasz,ar tesko veruiem daie koi sivuchi chlovek koi kada teda szam szebe nebibil preklel y vragu zdal , ali odkoga toga preklet bil.

Nahagiaiusze vnogi , koijsze tuse da nimaiu szreche szvoium dechiczum , daszu ozoina , nepokorna , nepobosna , &c. da po galgah szmerde ; Nato nai poszlussaiu Roditeli ne mene , nego szamoga Duha Sz. govorecsega po mudrom Siraku : *Benedictio Patris firmat domos filiorum ; maledictio autem matris eradicat fundamenta.* Blagoszlov Otchinzki ztalne chini hise nyhoveh szinou ; proklinianie pako Materinzko ruie fundamente , razmete kai je to ?

Eccli. c. 3. v. 11.

Naidusze drngi , koijsze tuse da nimaiu szreche vu blagu , marhe , goriczah y polyah , vu terstvu y mestrie : Ti takovi nai idu megy paztire , megy tesake na polye , vu goricze , na szinokose , nai poszlussaiu one paztire y tesake kak Boga mole , poszlussaite vassu vu hise drusinu , premiszlete szameh szebe , kulikem vragom drusinu , mestriu , y blago zdaiete ? kak kunete , tersze chudite da blagoszlova nimate ? Eh ! ne chudetesze , nego Boga hvalete da josche gorie ni , ar veli Duh Sz. po mudrom Esdre : *Maledictio vorabit terram.* Kletva bude posirala zemlyu , kletve vasse , jeszu , y budu zrok vszeh vasseh neszrech.

Isaiæ c. 24. v. 6.

Nitimi nai nigdor nevogori ja vszaki dan prekunem vecskrat szam szebe y blisniega moga , prekunem zlo vreme,prekunem zemlyu , y druga ztvorenia Bosia , vendar hvala Bogu josches esem siv , zdrau , y pridobrom imetku ? Ali ja tem takovem odgovariam rechmi mudroga Salamona. *Ne dixeris ; peccavi , & quid mihi triste accidit ?* Negovori , zagressilszem , y kaimiszeie zloga pripetilo ? *Altissimus enim est patiens redditor.* Ar visni G. Bog podnassa do vremena gresnika , chakaiuchiga na pokoru y pobolsanie , y ako tebe ô gresna dussa oude nekastiguie , negoti vsze po volye puscha, oh ! znai y verui daie zlamenie velike szerditozti Bosie kod

Eccli. c. 5. v. 4.

Sz.

Sz. Hieronim vuchi: *Magna ira est, quando peccantibus non irascitur DEus.* Velika szerditozt je, kadaszе gresechem neizkasuie szerditoga G. Bog, toieto kada nyh oude na telu y na blagu nekastignie, arie zlamenie daijh na drugom szvetu kastigal bude doide vreme kada on bude tebe govoril. *Tacui semper, silui, patiens fui.* Muchalszem vszigdar, terpelszem, y podnaszal jeszem tebe, ali szada: *Dissipabo te, & absorbebo simul.* Hochuti raztrezti tvoie bogacztvo, potuchi tvoie blago, zatreti tvoie goricze, y polya, tebe hochu posreti naglum szmertium, y dussu naveke vu pekel rinuti. Amen.

S. Hieron. L. 1. ep. 1.

Isaiz c. 42. v. 14.

OD DRUGE BOSIE ZAPOVEDI CHETERTA PRODEKA.

Kakszе Zagovori chiniti y izpuniavati moraiu? koie chinechi ako neizpuniuiu? proti Druge Bosie Zapovedi gresè.

Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere. Ecc. 5. Akoszisze kai zagovoril Bogu; nekeszni izpuniti.

VU Deszetereh Bosich Zapovedah nahagiamja da G. Bog vu nyh vech prepoveda Chloveku, neg zapoveda chiniti, y obdersavati; ar veli, Jaszem G. Bog tvoy, nimai tugich Bogov pred menum. Vu druge veli pak Neprijmli G. Boga vu vuzta tvoia zahman, toieto nebogmaisze, nepriszesi, neblazni,

blazni, nekùni, niti z-Bogom tvoiem nenorui zagovariaiuchiſze z-jezikom chiniti ono kai nemores, neſzmes, ali ſzerdczem izpuniti nekànis ar veli Duh Sz. po mudrom Syraku, da ovo ovakovo obechanie, y zagovarianie je norzko, y G. Bo-
Eccl. c. 5. v. 3. gu jako ſzuprotivno. *Diſplicet enim Deo infidelis, & ſtulta promiſſio.* Salie Bogu zverhu nevernoga y norzkoga obechania: zakaizato taki zapoveda: *Si quid voviſti Deo; ne moreris reddere.* Akoſziſze kai zagovoril Bogu; nekeſzni izpuniti. Zapoveda takai Szvetke ſzvetiti, y Roditele poſtuvati; druge pako vſze oztale zapovedi, jeſzu liztor prepovedne, kod neumori, nepraznui, nekradi, negovori krivoga ſzvedochanztva &c. koie zapovedi akoſze prekerſse, ſzmertnem grehom chloveka obterſze: Kai takai y Prepovedi, akoſze neobderſavaiu; vu pogibel ſzmerti vekovechne, proti nym greſsechè poztaulyaiu: Ar tak dobro on ſzmertnem grehom greſsì koi Otcza y Mater nepoſtuie, kak on, koi proti perve zapovedi, vu Czoprie, y krive Boge veruie. Tak dobro kriuczem Boſiem poztaie on, koi Szvetkov Boſieh neſzveti, kak on koi blazni, kune, umaria, praznuie, ali krade; y Zagovorov Bogu vuchinieneh neizpunuie, odkud nadalye
Ibid. v. 4. Duh Sz. opomina: *Multò meliùs eſt non vovere, quàm poſt votum promiſſa non reddere.* Unogo bolye je nezagovariatiſze, kak po zagovoru obechana neizpuniavati: Zaderſavaiuchiſze ja joſche vu Druge Boſie Zapovedi, ali da bolye recſem Prepovedi, koiá prepoveda Ime Boſie zahman, unogo bolye pak nepoboſno, nedoztoino, y preuzetno vu vuzta prijmati, kod chinè oni vſzi, koijſze prez uſzakoga zroka, ſzille, y potreboche priſzeſu, koij blazne, y koij ſzami ſzebe, ali bliſnie ſzvoiè kunù Imenom Boſiem, Kriſem, ali Mukum Chriſtuſſevum, govorecſi, poterite G. Bog, zaterite Kris, ali Muka Kriſtuſſeva &c. Kai rauno poleg navuka vſzeh Navuchitelov chinè y oni vſzi, koij vu ſzvoieh potrebochah Ime Boſie, Ime JESUSSA, y MARIE napomocs zazavaiu, y dabi tem berſe od nyh poſzluhnieni y pomiluvani bili, vſzakoiachke zagovore chinè, iz koiehſze potlam lahko zpozablyuiu,

blyuiu, ali za izpuniti nye, leneh y nemarnehſze izkaſuiu, do ſzmerti odulache, y tako umiriaiu pervo negie izpuniuiu zakaizato Sz. Antonin govori: *Multò magìs in vanum aſſumit Nomen DEI, qui vota facit pro illicitis, vel licita non implet.* D. Antonin. in reduc tit. 14. parag. 3. Unogo jache zahman zazava y prijmlye Ime Boſie vu vuzta, koi zagovore chinì za zadoblyenie onoga kai ni ſzlobodno. ni poſeleti, ali pak ſzlobodne zagovore neizpunuie, y pridaie vucheni Jacob Marcanczius govorecſi: *Peccant contra hoc Præceptum, qui vota Deo, vel Sanctis nuncupata non implent.* Jacob Marcan. Tract. 3. de char. lec. 7. Greſsè proti ove druge Boſie zapovedi, koij zagovore Bogu, ali Szvetczem vuchiniene neizpunuiu, ar kadaſze gdo zagovaria G. Bogu- B. D. MARIE, ali Szvetczem Boſiem, kai na chazt moliti, vuchiniti, ali dati, ter zagovora ſzvoga neizpuniuie; Ime Boſie, y B. D. MARIE zahman vu vuzta ſzvoia prijmlye, y ovem nachinom vu Druge Boſie Zapovedi, koia prepoveda prijmati Preſz. Ime Boſie vu vuzta zahman. *Non aſſumes Nomen Dei tui in vanum.* Zapiraſze takai Zagovor, ar kadaſze gdo zagovaria, tako govori, oh vſram. G. Boſe, y B. D. MARIA, ali, ò Sz. Anton, ò Sz. Florian, Sz. Lucia, Sz. Apolonia, oſzlobodeteme ove nevolye, ovoga betega, ja hochu na chazt vaſsu, moliti, almuſtvo dati, ali poztiti tuliko y tuliko, duſenie vuchiniti, y zagovor izpuniti verno, y marlivo, kod Duh Sz. opomina: *Si quid vovisti, ne moreris reddere.* Akoſzi kai obechal, y zagovorilſze vuchiniti, nekeſzni izpuniti, kai rauno obilneie nakanilſzem pokazati, kakſze naimre zagovori moraiu chiniti y izpuniavari.

Naipervo potrebnoie znari kaije Zagovor, y kai chlovek chinì, kada kakov zagovor chini. Obchinzkem nachinom Zagovor izpiſsuieſze ovak: *Votum eſt deliberata promiſſio Deo facta de meliori bono.* S. Thom. 2. 2. q. 88. Zagovor je obechanie G. Bogu vuchinieno z-kakovem dobrem dellom, iliti vuchiniti kakovo dobro dello G. Bogu bolye drago, y dopadeche. Vu Zagovarianiu potrebnoie upamet dobro uzeti troie dugovanie; Pervich, Zagovor veliſze Obechanie, adda on koi kai nakani vuchiniti na chazt Boſiu, B. D. MARIE, ali Szvetcza koiega, takov

takov nechinì pravoga Zagovora , unogo pak menie Zagovariasze on , koi liztor selì kakovo dobro dello vuchiniti : Negoie potrebno ono zaobechanie z-jezikom izrecsi , naiti , y szerczem moresze chlovek zaobechati , y zagovoriti , ar kakti G. Bogu unogo dragsa je molitva koiasze szerczem chinì , neg ona koia z-vuztmi , tak y zagovor , koisze iz pravoga szercza G. Bogu chinì , moresze recsi y veruvati daie konche tuliko prieten , ako ni y prietnessi od onoga , koisze z-vuztmi chinì. Nut navuka Sz. Thomasa : *Promissio procedit ex proposito faciendi ; propositum autem aliquam deliberationem præexigit , cùm sit actus voluntatis deliberatæ.* Obechanie izhagia iz nakanenia vuchiniti kai , nakanienie pako potrebuie od Zagovornika szlobodno odluchenie , buduch jedno dello viszeche od szlobodne volye nasse , vuchiniti , ali nevuchiniti Zagovor. y tako veli nadalye Sz. Thomas : *Ad votum tria requiruntur , Deliberatio , Propositum voluntatis , & Promissio , in qua perficitur ratio voti.* K-Zagovoru troia jeszu potrebna , szlobodno odluchenie , tverdno nakanienie , y ztalno zaobechanie , y vu ovom zadniem zadersavasze pravi Zagovor. Zakaizato , Zagovor koi chloveka vese szmertnem grehom ; Pervich mora biti vuchinien z-premislyenem y previgienem nachinom ; Drugoch iz dobrè y szlobodne volye ; Tretich z-nakanieniem zavezatisze pod greh ; Chetertich ono chimsze chlovek G. Bogu zavesuie zagovariaiuch , mora biti dello G. Bogu drago , y povolyno ; Petich , da Persona koiasze zagovaria , y zavesuie , morasze zpoznati moguchnum szvoy Zagovor izpuniti. Tak vuchì Lessius.

S.Tho. 2.2. q. 81. a. 3.

Lessius de Justi. l. 2. c. 4. d. 1.

Dasze chloveh more zagovoriti , y Zagovorom szvoiem zazevati , imamo vu Sz. Piszmu unoge pelde , megy koiemi je pervi Jakop Patriarka na peldu , koi putuiuchi vu Mesopotamiu : *Vovit votum dicens* , veli od niega Sz. Pismo. *Si fuerit Deus mecum , & custodierit me in via , per quam ambulo ; reversúsque fuero prosperè in domum Patris mei ; erit mihi Dominus in Deum.* Ako bude G. Bog zmenum , y chuval mene bude na putu po koiem hodim : y akosze povernem szrechno vu hisu

Gen. c. 28. v. 20.

hiſu Otcza moiega; bude mene Gozpon, za Boga. Hotelie recſi, jaſze zaobechuiem, y zaveſuiem G. Bogu moiemu, da ja uſze moie ſive dni za niednoga drugoga Boga zvun ſzamoga jedinoga Ztvoritela moiega neſchu znati, unogo menie veruvati, naimenie klaniatiſze, ali moliti. Oudeſze naide gdo, koimi recſe, kai potreba Jakopu ova obetati, y z-ovemſze zagovariati, kai prez uſzakoga zagovora je duſen chiniti. Nato ja odgovariam da nikai neſkode, y nikai zato, da Perva Boſia zapoved, y izta natura Jakopu zapoveda zpoznavati, y veruvati do ſzmerti vu Ztvoritela ſzvoga, G. Bogu vendar Zagovor je drag y povolyen da chlovek iz vexe poboſnozti y lyubavi proti G.Bogu zaveſuieſze niemu na vernozt, y ſzlusbu do ſzmerti.

Anna Mati Proroka Samuela, zasganoie molila G. Boga, y ſuhkemi ſzuzami poleiana zagovarialaſzeie G. Bogu govorecſi polek ſzvedochanztva Sz. Piſzma: *Votum vovit, dicens: Domine exercituum ſi reſpiciens videris afflictionem famulæ tuæ, & recordatus mei fueris, dederisque ſervæ tuæ ſexum virilem; dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus.* Zagovorilaſzeie govorecſi: Gozpone ſeregov akoſze ogledas na ſalozt ſzlusbenicze tvoie, y ſzpomenes iz mene; daduchimi jednoga Szinka; nyega ja hochu alduvati y prikazati tebe na ſzlusbu uſze niegove ſive dni. Aſa Kraly Jude po ſzmerti Otcza ſzvoga, izpunilie Zagovor niegov: *Ea quæ voverat Pater ſuus, & ipſe intulit in domum Domini argentum, & aurum, vaſorúmque diverſam ſuppellectilem*, veli Sz. Piſzmo. Ona koiaie zaobechal Otecz niegov, onie zaneſzel vu hiſu Boſiu, ſzrebro, y zlato, y uſzakoiachkeh poſzudih pohiſtvo. Takie Esdra izpunil zapoved Kralya ſzvoga Artaxerſeſſa, koiemu zeuſzem lyucztvom zapovedanoie bilo dare zagovorne ſzrebra y zlata zanezti vu Czirkvu Boſiu. Na zahvalnozt daijhie G. Bog oſzlobodil od nepriatelzke ſzille. *Ut pergeremus in Jeruſalem*, veli Sz. Piſzmo, *Manus Dei noſtri fuit ſuper nos, & liberavit nos de manu inimici, & inſidiatoris in via: Venimus in Jeruſalem, appenſum eſt argentum, & aurum.* Ruka Boſia bilaie zverhu

1. Reg. c. 1. v. 11.

2. Paral. c. 15. v. 18.

Esdræ 1. c. 8. v. 31. & 33.

naſz na putu iduchem vu Jeruſalem, y naſzie oſzlobodila od ruk nepriatelzkeh: doiduchi pak vu Jeruſalem obeſſenie bil dar vu Czirkve Boſie iz ſzrebra, y zlata. Rauno tak chiniloie lyucztvo Betulianzko, kadaſcie z-rukum mlade udove Judithc.16. v. 22. Judite oſzlobodil od nepriatelzke ſzille. *Omnis populus poſt victoriam venit in Jeruſalem, adorare Dominum, & obtulerunt omnes holocauſta, & vota, & repromiſſiones ſuas.* Uſze lyucztvo po predoblyeniu nepriatela dosloie vu Jeruſalem klaniatſze G. Bogu, y daruvaliſzu uſzi aldove, y zagovore, y za obechania ſzvoia. Ovoſzu pelde Sz. Piſzma, kakſzuſze negda zagovariali, y kak marlivo zagovore ſzvoie jeſzu izpuniavali.

Oude, pervo neg dalye poydem z-govorieniem moiem, potrebnoie da povem, kai znati je potrebno, naimre daſze unogi zagovariaiu poztiti Sz. Apolonie za zubnù bol; Sz. Lucie za ochnù &c. Nai uſzaki zna daſze ſzvoiem Zagovorom zaveſuie ſzamomu G. Bogu, a ne Szvetezu, ali Szveticze, nego liztor zaobechuiſze na chazt, y poſtenie ovoga Szvetcza, ali one Szveticze, ovo ali ono dobro vuchiniti, vu koich Szvetczeh vexem nachinom y oſzebuineſſem prebiva, G. Bog neg vu drugeh ztvoreniah, y tako koiſze zaobechuie k-chazti koiega Szvetcza kai dobra chiniti, zagovariaſze, y za eſuie ſzamomu G. Bogu, y tako koi vu ſzvoiem obechaniu zfalli, takov G. Boga, y Szvetcza ukaniuie, nechinech onoga kaije obechal. Zakaizato opomina Duh Sz. po mudrom Siraku:

Eccl.c.5.v.2. *Si quid voviſti Deo, ne moreris reddere, diſplicet enim infidelis & ſtulta promiſſio.* Akoſzi kai zaobechal G. Bogu, nekeſzni vuchiniti, ar ni drago niemu neverno, y norzko zagovarianie.

v. 4. *Multò meliùs eſt non vovere, quàm poſt votum promiſſa non reddere.* Unogo bolye je nezagovariatiſze, nego po zagovoru obechana neizpuniti. Oude potreba dobro upamet uzeti onu rech: *Stulta promiſſio.* Norzko obechanie. Da naimre Zagovor mora biti ſzpameten, y obechanie kakovoga dobroga della, ar ono kaiſze G. Bogu obecha, mora dobro, y niemu drago biti, y tako dabiſze gdo zagovoril kakovo zlo y gresno dello vuchiniti, ov zagovor bilbi norzki, y tako G.

Bogu

Bogu ſzuprotiven. Odkud y Sz. Bernard vu jednom ſzvoiem Razgovoru oztavilie zapiſzane ove rechi : *Meliùs eſt non vovere, quàm vovere illud, quod ſibi is, cui promittitur, nolit exolvi.* Bolyeie nezagovariatiſze, nego obetati ono, kai on, koiemuie zaobechano, neſche dabiſze izpunilo. S. Bernard.

Takov norzki zagovor vuchinilíſzu bili Sidovi da nehte ni piti, ni jezti, doklam Sz. Paula Apoſt. neumorè : *Factâ autem die collegerunt ſe quidam ex Judæis, & devoverunt ſe, dicentes, neque manducaturos, neque bibituros, donec occiderent Paulum*, govore y ſzvedoche to Chini Apoſtolzki : Kaiſze komu vidi od ovoga obechania, y zagovora Sidovzkoga, nili notzko y gresno ? kako dabi G. Bogu bilo drago y povolyno, ono kaiſze prez lyuczkè ſkode, y prez greha vuchiniti nemore. Act. c. 23. v. 12.

Takov norzki Zagovor je vuchinil negda on glaſzoviti Szoldat Jeffte Herczeg y Poglaunik Sidovzki, od koiegaſze ſzpomina Sz. Piſzmo : *Votum vovit Domino, dicens : ſi tradideris filios Amon in manus meas ; quicumque primus fuerit egreſſus de foribus domûs meæ, mihique occurrerit, eum holocauſtum faciam Domino.* Moraiuchiſze pobiti z-ſzinmi Amonovemi, zagovorilſzeie G. Bogu, da akomu da ſzrechu obladati nepriatele ſzvoie, da on pak hoche G. Bogu alduvati na dar onu ztvar, koiamu naiperva iz hiſe ſzvoie naproti doide, kadaſze bude ſzrechno nazad pourachal iz tabora na dom ſzvoy, y nut pribliſavaiuchiſze on ſzrechno y veſzelo domov, izeslomuie naipervo naproti jedino dete ſzerchena kchi ſzvoia : *Cum tympanis & choris.* Uſzakoiachkemi muſikami za prieti z-chaztium y veſzelyem Otcza ſzvoga, Herczeſicza nailepſe dobè (koia dabi bila doma za pechium kudelyu prela, bolyebi bila upetila) koiu zagledauſi Otecz preztraſſilſzeie, y zakriknul, Jay mene dete moie drago kaiſzi vuchinilo ? Oh ! neſzrecha moia, y tvoia prevelika, je tebe predme doneſzla, ar imas znati kchi moia draga, ſzerchèno moie dete, daſzem ja zaobechalſze G. Bogu na aldov daruvati, ono, kaimi naipervo naproti doide, kodſzimi ti dos- Judic. c. 11. v. 30.

la, y ov zagovor ja nemorem, niti neſzmem prelomiti, tebe adda ò veſzelye y radozt moia bude umreti. To chuiuch Herceſicza mlada Otcza ſzvoga govoriti, gdo nebi veruval daſze ona nebi preſzenetila, y iz muſike zpozabila z-koiumie ona naproti otczu ſzvomu dosla, y vendar nikai takvoga vu nye ni bilo, nego ſzercheno onaie otczu ſzvomu odgo-

Ibid. v. 36. vorila: *Pater mi, ſi aperuiſti os tuum ad Dominum, fac mihi, quodcumque pollicitus es, conceſſâ tibi ultione, atque victoriâ de hoſtibus tuis.* Otecz moy akoſzi odperl vuzta tvoia, y obechal G. Bogu, kai y kod govoris, vnchini zmenum polek zagovora tvoga, daduchi tebe G. Bog ſzrechu obladati nepriatele tvoie. Negote ſzamo proſzim za zadniu miloſchu, *da* ovoga tvoga zaobechania izpunienie do dveh ſzamo Meſzeczev oduleches, y mene z-moiemi tovaruſſiczami y divoikami puztis na goru poyti, y okolu gore plakat lepotu, y mladozt moiu divoiachku: *Hoc ſolùm mihi præſta, quod deprecor, dimitte me, ut duobus menſibus circumeam montem, & plangam virginitatem meam cum ſodalibus meis.* Kai nye ſaloztni Otecz dobrovolyno jeie dopuztil govorecſi: *Vade.* Poydi. Odislaie, y chez dva meſzeca vernoſzeie povernula nazad, y prez proſnie, ali batrivenia chiega za podieti dobrovolyno ſzmert, ona ſzama od ſzebe ſzercheno y batrivo pred velikum unoſinum Gozpodè, y proztoga lyucztva pokleknulaie pred Otcza ſzvoga, y ſzama ſzvoiemi rukami ſzvoy gozpoczki urat je odkrila, na mah naraunala, y vudarecz z-mechem od Otcza ſzvoiega rùk je hotonczè priela, y onde ſitek ſzvoy dokonchala. Oh! ova chuiuch gdoſze nebude chudil, nad ovum tulikum vernoztium, y Otcza, y Kchere, izpunienia Zagovora Bogu vuchinienoga? y gdebiſze ſzada megy Kerſcheniki koi Otecz, a unogo menye kchi takova nasla? Ako prem ja Jefftu vu tom nehvalim, niti zagovor niegov za ſzpameten derſim, ar y Sz. Hieronym govori zverhu nyega ovak:

S. Hieron. *In vovendo fuit ſtultus, quia diſcretionem non habuit, & in reddendo impius.* Zagovariaiuchiſze ovak bilie norcz, y vu izpunieniu ovoga zagovora bilie gresnik; Arie mogel on premiſz-

premiſzliti pervo negſzeie zagovarial, kai bude akomi naproti koi chlovek doide (kodie y doſſel) ali pak koie nechizto ſivinche, zmegy koieh ni jednoga ni drugoga ni ſzmeti alduvati: Ar vu drugom delu Deuteronomia prepovedanoie bilo lyudi Bogu alduvati. Vu knigah pako Broia prepovedana je bila ſivina nechizta alduvati.

Niti ona mlada Herczeſicza Jefftova kchi ni bila duſna vu tom Otczu ſzvomu pokorna biti; ar on koi zagovor chinì, kodga ſzam iz ſzvoie dobre volye chini, takoga mora ſzam zaſze vuchiniti, ar uſzi mudri Navuchiteli vuche, da *Filius non tenetur ſervare votum factum â Patre, niſi in votum conſenſerit.* Szin ni duſen izpuniti Zagovor vuchinien od Otcza, ako k-onomu Zagovoru y on ſzam neprivoli, *& ratificaverit.* Y nepotverdi. Tak Sz. Bonaventura Doctor Serafinzki buduch zagovorien od Matere ſzvoie vu red Sz. Ferencza ſerafinzkoga, dabi on ſzam nebil privolil iz ſzvoie dobre volye k-onomu Materinzkomu zagovoru, nebiga bil duſen izpuniti. Odkud zpoznatiſze y izpelyati more da kada Roditeli zagovariaiu deczu ſzvoiu prez nyhovoga znania buduch joſche malyahna; ali prez nyhovoga privolyenia buduch jur pri pameti, kadaſzu naimre na putu, ali vu kakove nevolye, da akoijh G. Bog kakove neſzreche, ali betega oſzlobodi, budu morala poztiti, ali vina nigdar piti, ali kakovu drugu pokoru chiniti, ali pak vu koi Sz. Red poyti, chiztochu do ſzmerti obderſavati; ako za ove Zagovore decza niſzu znala, kadaſzuie Roditeli chinili, y potlam za nye doznauſi, k-nym niſzu privolili nitijh potverdili? obderſavati niſzuijh duſni, niti izpuniti. Takſze more recſi od oneh beteſnikov, koijſze zagovariaiu vu betegu k-uſzakoiachkem czirkvam na uſzakoiachke pozte, &c. ako ti takovi umrù? y Zagovori ſnymi pomrù, y tako mus za ſzvoiu ſennu, niti ſenna za muſa, ali na mezto muſa mertvoga ni duſna izpuniti zagovora, akoprem zna za one zagovore, ali knym ona ni privolila, dabie ona po ſzmerti muſa ſzvoga izpuniavala: Takſze nai recſe od deczè, y pria-

telov, po ſzmerti Roditelov y priatelov nyhoveh, vucheemſze unogi ukaniuiu.

Pſal. 75. Hugo Cardinal premislyavaiuch one Sz. Kralya Davida rechi. *Vovete, & reddite Domino DEO veſtro omnes, qui in circuitu ejus affertis munera.* Hotechi Sz. Kraly David z-ovemi rechmi opomenuti lyudi kerſchene da ono kaiſze jenkrat G. Bogu po zagovoru obecha, izpunitiſze takai mora, alï kaiſzu to za jedni lyudi? pita Hugo z-koiem Sz. Prorok korunieni govori? Jeſzu (odgovaria Hugo) oni malo pametni, ako ne y prez razuma lyudi koij tulike y takove oſtre, teske, y kakti za izpuniti nemoguchne zagovore chinè poztavemo na peldu, Naideſze koia gingava Gozpodichna vu kakove teskoche y nevolye, koie za mentuvatiſze, zagovoriſze na Biztriczu k-B. D. MARIE boſza prez piliſsa y jeliſsa iz Zagreba chez goru poyti, y nazad doyti. Zagovoriſze ona mlada Grofficza, ali pak koia ztara Babicza, vu ſzvoie potreboche peſsicze vu Marie-Czel poyti, koie komai mogu cheſz hiſu preyti. Zagovoriſze ov poztati Redounikom; on drugi pomochi udati za muſa onu ſziromasku Divoichiczu; Ovi, y one od dneva do dneva, od tiedna do meſzecza, do leta odulache izpuniti zagovore ſzvoie, izprichavaiuchiſze one ſzlaboztium ſzvoium; ovi pako jedenſze izprichava da ako poyde vu Red, nebude mogel chiztoche obderſavati y polek toga niegva familia hocheſze dokonchati. Drugi veli, daſzu teska leta, tenki dohodki, ni doma ob chem ſiveti, unogo menie Dekliche chim udavati. Uſzi pako zkupa izprichavaiuſze daſzu oni one zagovore priſzilyeni bili vuchiniti za oſzloboditiſze one velike nevolye vu koieſzuſze nahagiali.

Z-temi takovemi nai ſzada bude dopuſcheno mene govoriti, y velim ovak: Kadazteſze zagovariali, alizte znali kai govorite, ali nizte znali? akozte znali, jezteli imeli nakanenie izpuniti ono kaizte obetali, ali nizte? ako nizte znali? znamenie da pri prave pameti nizte bili (kai mene je tesko veruvati) y tako jezte izprichani. Akozte pak znali,

li, y nakanenia nizte imeli? takzteſze iz Boga y MARIE Dev. norcza delali; hotechijh ukaniti, kako dabi oni neznali vaſseh miſzlih: Ako pak jezte znali kaizte govorili, y ſzerczem rechi vaſse potverdili? Tako kai naiberſe, y naibolye morete, izpuniti jezte duſni. Ar veli Sz. Piſzmo. *Cum votum voveris Domino DEO tuo, non tardabis reddere, quia requiret illud Dominus DEUS tuus; & ſi moratus fueris, reputabitur in peccatum.* Kada Zagovor vuchinis G. Bogu tvoiemu, nebudes keſznil izpunitiga, arga bude potrebuval G. Bog tvoy; y ako budes keſznil, za greh budeti uzeto. Zakaizato uſzaki on koiſzeie zagovoril G. Bogu hotonczè, dobrovolyno, y znaiuch, kakovo dobro dello vuchiniti, naiſze z-Bogom, 7-MARIVM Dev. y Szvetczi Boſiemi neſsali, y norcza nechinì, ako neſche na telu y na duſse zpoznati kaſtige Boſie, ar ako onomu koi liztor odulachi y keſzni izpuniti zagovore G. Bog jemlye za greh? kuliko bolye uzeme za greh onomu, koi nima volye, niti nakanenia izpuniti nye? Deut. c. 23. v. 21.

Sz. Antonin piſse od jednoga koiſzeie zagovoril bil poyti vu Red Sz. Ferencza, koi zagovor odulachilie izpuniti, premislyavaiuch golotu, boſzotu, zimu, pozte, polnochno ztaienie, zdvoilie, da on toga nebi mogel obnaſsati, y zato poſselie vu jeden drugi Red koiſze zove Canonicorum Regularium vu koiem malo vech od pol leta buduchi, zbeteſalſzeie na ſzmert, nagovarian na ſzpoved odgovorilie. Kaimi haſzne ſzpoved, akoſzem jur proklet, *Apparuit enim mihi Dominus, ut iratus dicens, vocavi te, & renuiſti, ideò vade ad pœnas inferni.* Izkazalmiſzeie G. Bog kakti ſzerdit govorecſi, zvalſzemte vu Red moiega ſzluge Ferencza, obechalſzimi, y jeſzime ukanil, odhagiai adda vu muke peklenzke, ova povedauſi neſzrechniak prez ſzpovedi duſsu ie zpuztil. Razmete NN. kaije to? zato koigodſze vu kakovom zagovoru z-razumom G. Bogu vuchinienom nahagia, naiga nekeſzni izpuniti, ar ako pervo umre, tesko po niegovu duſſu bude. *Cum votum voveris Domino, non tardabis reddere,* S. Antonin. 3 p. Hiſtor. tit. 24. c. 9.

re ; quia requiret illud Dominus DEUS : Et ſi moratus fueris ? reputabitur tibi in peccatum. Kada kai obechas G. Bogu , nekeſzni izpuniti , ar *omne promiſſum cadit in Debitum.* Kai obechas duſenſzi izpuniti , y ov dùg G. Bog bude od tebe potrebuval : Ako pak umres ? zgrehom ſzmertnem umres , y tako zkvarien budes.

Drugu Hiſtoriu piſse Petrus Damianus od jednoga, koi vozechiſze po zburkanom moriu, y videchiſze vu ochivezte pogibeli utoplyenia obechalie G. Bogu da hoche Redounikom poztati , akoga od one ſzmertne pogibeli oſzlobodì, y kodie ſelel ſzmerti oſzloboditiſze , dobilie miloſchu , ali kaiti zagovora ni izpunil , zpoznalie kaſtigu Boſiu , ar *buduchimu* dragſe naſzladnozti teloune , neg Redounichke pokore , odulachilie na dugom izpunienie zagovora , hotechi pervo vu ſzebe ugaſziti plamne nechiztoga poſelenia , y zato kadabi jenkrat naibolſe volye bil , y poſeleniam ſzvoiem ugaial , po prepuſcheniu Boſiem opalmuie jeden czigel na glavu , y na meztu onde zatukel , y duſsu niegovu je poſzlal vu plamne vekovechne peklenzke. Nut N. N. kak G. Bog kaſtiguie ne ſzamo one, koij prekerſuiu Zagovore, nego y one , koij keſzneiu , y odulache kai berſe , to berſe polek moguchnozti ſzvoie , izpuniavati nye.

Petrus Damianus.

Ali da nerecſe gdogod , toſzu Hiſtorie koiem niſzmo duſni veruvati , ja vam iz Sz. piſzma hochu ſzvedochanztvo napervo donezti , koie nahagiam vu Chineh Apoſtolzkeh , kak naimre Ananias prodauſi jedno polye, y poloviczu oneh penèz doneſzelie bil Apoſtolom , poloviczu pak zaſze je bil zachuval. Sz. Peter poznauſi cziganiu Ananiaſsevu opitalgaie lepem nachinom ; Ananias , jeſzuli ovo uſzi penezi , koieſzi ti za polye prodano priel ? Ananias odgovorilie Gozpone jeſzu : Niſzi za vech polya prodal , nego ſzamo za ovuliko penez ? Gozpone niſzem. Ah nevernik ! rekelie Ananiaſsu Sz. Peter , takliſze z-G. Bogom barache ? *Non es mentibus hominibus , ſed DEO.* Niſziſze ſzlagal ti lyudem , nego G. Bogu , aliga hoches ſzlano platiti : *Audiens autem Ana-*

Acto. c. 5.

Ananias hæc verba, cecidit, & expiravit. Chuiuchi pako Ananias ove rechi, opalie y dusu je zpuztil. Oh Bose! kakovaie to kastiga? kaije zagresil Ananias daie tak ostro naglum szmertium bil kastigan? Zatailie peneze, y ni iztine povedal; to znam y veruiem, alimi to memore vu glavu da za jednu las, tak ostro ti kastiguies. Nechudemosze N. N. nad tem, arsze nekai vech zaderslava kriunie vu Ananiasu, neg szama lass, y ie ovo, da Ananias zagovorilszeie y zaobechal usze peneze do novcza na chazt Bosiu dati, kaibijh god za polye prodàno priel, potlam pak ovoga szvoga Zagovora on ni izpunil, nedaiuch nego poloviczu penèz, a poloviczu zasze je zaderssal, y ovoie bil zrok nagle szmerti niegove. *Ananias pecunias DEO voverat, quas, post, perswasione diaboli victus, subtraxit; sed quâ morte mulctatus sit, scis.* Ananias peneze G. Bogu je obechal, koie, potlam od naputchenia urasiega obladan zkratilie, ali kakovum szmertium bilie kastigan, dobto znas; takie piszal vu liztu Venancziusu Sz. Gregur. Sz. Hieronym takai szvedochi. *Ananias & Saphyra ideo repentinâ morte puniti sunt, quia post votum obtulerunt quasi sua, & non ejus, cui semel ea voverant.* Ananias y Safira zato naglum szmertium kastigani jeszu, kaiti po zagovoru, daruvaliszu nekuliko penez kakti szvoieh, a ne kakti onoga, komuszuie jenkrat po zagovoru zaobechali.

S. Grego. in Epist. ad Venan.

S. Hieron. ad Demetr.

Kaiszeie ovem pripetilo, nai uszaki pazi dasze niemu nepripeti, arie josche on ztari pravichni Bog vu nebu, z-koiemsze ni potreba noruvati, nitisze on puscha od nasz ukaniuvati, zakaizato govori Duh Sz. po mudrom Syraku: *Melius est non vovere, quam post votum promissa non reddere.* Bolyebi ztokrat bilo nezagovariatisze, nego po zagovoru obechana neizpuniavati y zrok tomu Duh Sz. daie ov, *Displicet enim DEO infidelis, & stulta promissio.* Salie G. Bogu neverno, y norzko obechanie.

Eccle. c. 5. v. 4.

Oude naideszeijh vech od jednoga, koij rekû, Iztinaie jaszem vuchinil kaikakve zagovore, arszemsze nahagial

obztrenoga od nepriatelov, ali obterſenoga z-praudami. Vu ſzmertne pogibeli na vode, vu betegeh napoztelye &c. Jednum rechium bilſzem priſzilyen zagovore chiniti, koieh nigdar nebi bil vuchinil, dabi vu tulike nevolye, y potreboche nebil, y zato uffamſze dami G. Bog za zlo neuzeme, akoijh neizpunim. Ovoie unogeh vech neg norzko izprichavanie, vigymo akoie pravo ali ni?

Znaneſzu morebiti N. N. Tuge, nevolye y teskoche vaſze ali pitam ja vaſz takoveh jeſzuli bile vexe od oneh koieie kraly David terpel kadaſzeie zagovarial G. Bogu, ? Nevelili on? *Reddam tibi vota mea, quæ diſtinxerunt labia mea, & locutum eſt Cor meum in tribulatione mea.* Zagovore moiekoieſzem ja z-vuztmi y ſzerczem moiem G. Boſe vuchinil vu moieh pregoneh koieſzem prijmal od Saula y Semeia; Ovmeie z-kameniem naganial, on iz kralyeuzke chazti iztirati mene y izurechi jeſze terſzil; vu ogovoreh koieie proti mene ſzpraulyal Mikol; vu nevernozti nezahvalnozti, y nepokornozti Abſolona ſzina; vu ſzmertnom betegu mladogay naidragſega ſzinka z-Berſabeum zadoblyenoga; vu kuge, vu voizkah &c. *Vota mea Domino reddam coram omni populo eius.* Zagovore moie hochu izpuniti pred uſzem lyucztom. Odkud zpoznatiſze more iz Davida Sz. rechi da ako prem chlovek je vu neznam kakove potreboche, teskoche, y nevolye, kadaſze zagovaria, od Zagovorov izpunienia izprichan ni; Da pache ako hochemo pravo, y razumno govoriti, veliku nezahvalnozt izkaſuiu proti G. Bogu oni, koij Zagovorov neizpuniuiu, ar akoie nym drago bilo daijhie G. Bog ſzmerti, y drugeh neſzrech oſzlobodil? Nai bude drago y platiti G. Bogu onu dobrotu y pomocs vu potrebochah izkazanu.

Kal. 65.

Pſal. 115.

Ar dabi gdo vaſz vu kakove neſzreche, ali pogibeli pomagal, kogabi vi na pomocs zvali, y nyemuſze z-ovem ali onem darom zaobechali zahvalnoga izkazati, poztavemo na peldu jednoga Prokoratora, onbi vam pomogel, vi pako za on dar obechani nebi hoteli ni znati, ni miſzliti;

Kaibi

Kaibi on vas Dobrochinitel od vasz miszlil ? Pripetilabivamsze kakova nova neszrecha, morebiti vexa od perve, vibi pak tekli k-niemu pomocsi proszit, kaibivam pak on odgovoril ? bili bil polek vasz ? eh ! bi bil pondri vasz, a ne polek vasz, zakai ? zato, kaiti kak vi snym, tak on zvami. Akoprem *Ab humanis ad Divina nulla comparatio.* Vendar nai bude mene szlobodno recsi na kratkom kak mi z-Bogom, z-MARIVM Dev. z-Szvetczi y Szveticzami Bosiemi barachemo tak y oni z-nami, ar veli Duh Sz. *Ruina est homini devotare DEUM & Sanctos, & post vota retractare.* Prov. c. 20. v. 25. Zkonchanie je chloveku Zagovariatisze, y po Zagovoreh szvoiu recs nazad jemati.

Unogi jeszu koij vu uremenu Sz Jubileuma chinesze po Szpovednikeh od szvoieh Zagovorov ali zeuszema odvezuvati, ali na menie, y leglye premeniati. Iztinaie dasze to more ne szamo vu Jubileumu, nego y uszaki dan od unogeh Szpovednikov vuchiniti, koi Privilegium illi oblazt imaiu, od Sz. Otcza Pape : Ali ti takovi nai poszluhnu Sz. Bernarda kai on nato odgovaria. *Absque necessitate remissio voti, non dispensatio, sed prævaricatio est.* S. Bernar. in serm. Apud Loch, ner. Prez potreboche odvezanie od zagovorov, ni odvezanie, nego prelomlyenie y prekersenie.

Dokancham moie govorienie, y velim, da Zagovor koisze chini prez razloga, y pameti, ali z-nakaneniem snym G. Boga ukaniti, nimaiuchi na szerczu, y volye onoga izpuniti, kaisze zagovariaiuch obecha chiniti, ali z-nakaneniem iz onoga zagovora szpovedatisze, y po Szpovedniku od niega odvezati, ovako chinechi uszigdarsze proti Druge Bosie Zapovedi gresi. Mora adda Zagovor szpameten biti, szerczem y jezikom obechan, vernosze izpuniti, y to kai naibezse, kai akolisze szuprotiunem nachinom vuchini, uszaki takov kastig Bosieh nadeiatisze mora ne szamo telouneh na ovom, nego y dusseuneh na drugom szvetu, ako ne vekovechneh, konche uremenitneh vu Purgatoriumu arsze unoge Historie cstù kakszusze preminucheh dussicze, sivu-

chem lyudem izkazvuale, y od nyh proſzile dabi mezto nyh one zamugiene, ali pozablyene zagovore izpunili, zbok koich moraiu vu purgatoriu goreti doklam izpunieni budu. Zakaizato velim y opominam vaſz N. N. da z-vaſsemi Zagovori ſzpametno hodete, naimre nezagovariaiuchiſze onokai nemorete; daite vuchinete, y izpunete kai naibolye, y naiberſe morete zagovore vaſse. *Vovete, & reddite*: Vu velike potreboche vaſse, ali iz nuternie lyubavi vaſse proti G. Bogu y MARIE Dev. *Vovete*, zagovariaiteſze ſzlobodno, ali razumno, toieto da ono kaiſze zagovorite, y Bogu obechate, verno izpunite. *Vovete & reddite.* Naiſze nigdor tak lahko nezagovaria, niti neobecha Bogu, MARIE Dev. ali Szveczem Boſiem na chazt chiniti, kaiſze neuffa do ſzmerti zverſseno obderſavati, kod naimre vu chiztoche ſiveti, ali nigdarſze neſeniti, ali vina nigdar nepiti, dalko Sz. mezta peſſiche pohagiati &c. koij zagovori pervo negbiſze od koga vuchinili, nebi ſkodelo od Szpovednika ſzvoga tolnacha pitati. Unogiſze pako ukaniuiu, y vu pameti mute dvoiechi jeſzuliſze pravo zagovoriti, ali pak liztor zaobechali proztem nachinom ovo, ali ono vuchiniti, dati, moliti? Zakaizato duſniſzu Szpovednika opitati, koi nyh mora iz dvoinozti izpelyati, koiem y ja navuk daiem ovakov, naimre, Akoſzi ti ſzerczem nakanil, y z-jezikom obechal iz tvoie dobre volye G. Bogu, B. D. MARIE ali koiemu Szveczu, na chazt ovo, ali ono dobro dello tverdno izpuniti, ali do uremena, ali do ſzmerti, duſenſzi pod ſzmertni greh izpuniti. Ako pak ti jeſzi ſzamo zaobechalſze z-Condiczium ako budes mogel, ali doklam budes mogel ovo, ali ono vuchiniti, ako nevuchinis, ali uſzigdar, ali nigdar? zato negreſſis, arſze zaobechal niſzi pod nikakov greh ono obechanie obderſati, akoli pak obderſavas ovo nakanenie tvoie doklam naiduglye, y kai naibolye mores? Naiem velik pri Bogu imas, y plache od G. Boga nadeiatiſze mores, ar veli Sz. Pauel od G. Boga. *Fidelis enim eſt, qui repromiſſit.* Amen.

Hebr. c. 10. v. 23.

OD

OD TRETIE BOSIE ZAPOVEDI

PERVA PRODEKA.

Kakſze moraiu Szvetki Boſi ſzvetiti, od kerſchenikov y obſzluſavati ?

Mementout Diem Sabbati ſanctifices. Exo. 20.

Szpomeniſze da Szvetke ſzvetis.

DA Uſzam: G. Bog ztvariaiuchi na pochetku ſzveta ztvari , y ztvorenia ſzvoia na nebu y na zemlye, odluchilie takai uſzakomu ztanovito mezto za prebivaliſche , ſztalis y poſzel , vu koiemſzu ona morala kontenta biti, y Ztvoritela ſzvoga hvaliti ; Tako onie Angele vu nebu ztvoril, dabiga oni tamo gore nepreztancze hvalili, y dichili: Zvun neba vu Firmamentumu ztvorilie Szuncze, Meſzecz, Zvezde , dabi one ſzvet raſzvetchuvale, y z-jakoztium ſzvoium zemlyu krepile, y plodnu chinile. Zrak ztvorilie megy nebom y megy zemlyum, dabi uſzem zemelyzkem pametnem, y nemem ztvaram bil za oduhu , y pomagal ſiveti. Morie y vode ztvoriuſſi odluchilijmie kanale y ſille po koieh jedne vu druge teeſi , y razlevatiſze mogu , k-praniu y razhlageniu naroda chlovechanzkoga da ſzluſe. Zemlya pako tak

diuiem kak domachem nemem ztvaram odluchenaie od mudrozti Boſanzke za prebivaliſche. Uſze ztvari oztaiu na ſzvoiem redu y meztu od Boga nym odluchenom. Angeli ako kam od Boga niſzu poſzlani, ztoie uſzigdar zmirom vu nebu, vuſivaiuch ſzvetlozt licza Boſiega. Szuncze y planete ztoiè vu nebu pomaſuchi Zemlye roditi, y uremena czeloga leta kazati. Zrak na ſzredine ſzvoie oztaie, koiega prepuhavania mi uſzi uſivamo, koiega dabi nebilo, poginutibi uſzi morali. Morie oztaie na ſzvoiem meztu, niti dalye ſzme raſſiritiſze, negmuie od G. Boga odlucheno. Zemlya takai oztaie na ſzvoiem meztu, tak ptiche vu zraku, tak ribe vu moriu y vodah, y oztale neme ztvari domache y diuie, na zemlye, uſzaka ztvar G. Boga vu ſzvoiem meztu da onde chazù y hvali kakti Ztvoritela ſzvoga, y niemu naſslusbu da dvori. Szam chlovek ſzuprotiſze poztaulya Boſie volye; y zapovedi niegove naimenie obderſava, koiegaie odluchil za diku nebezku, y niegaie megy uſzemi ztvarmi zemelyzkemi ſzamoga razumnoga ztvoril, dabi on zmegy uſzeh ztvarih Boga Ztvoritela naibolye chaztil, y naizverſseneie zapovedi niegove obderſaval, koie obderſavaiuch, mogelbiſzi pako zaſzluſiti diku nebezku. Ztvorilgaie z-pametium y razumom, dabi on prepoztavil nebezka zemelyzkem, vekovechna vremenitnem, bogacztva ovoga ſzveta, kincſem nebezkem, opominaiuchi uſzeh y uſzakoga : *Quærite primùm Regnum DEI.* y dabi to tem leglye mogliſzi lyudi zadobiti, odluchilie jeden dan vu tiednu daſze konche vu nyem chlovek iz Boga ſzvoiega ſzpomene, niega vu niem chazti, y poſtuie, vu niem daſze za kralyevztva nebezkoga zadoblyenie zkerbi zapovedauſi Szvetke ſzvetiti, toieto zderſavatiſze od uſzakoga della, y od uſzeh zkerbih ovoga ſzveta, ter liztor niemu ſzamomu ſzluſiti, ſzluſech za kralyeuzto nebezkoſze zkerbeti. Kod Sz. Auguſt. vuchi : *A veſpera die Sabbati, uſque ad veſperam diei Dominici ſequeſtrati à rurali opere, & ab omni negotio, ſoli Divino cultui vacemus.* Od vechera Szobotnoga, do vechera Nedelynoga, preztauſi od vſzakoga della, ſzamo-

S Aug ſer. 251. de temp.

momu G. Bogu ſzluſemo. Kai rauno vu vezdaſniem govorieniu kanim pokazati, kak naimre G. Bog zapoveda vu Tretie ſzvoie Zapovèdi ſzvetke ſzvetiti govorecſi: *Memento ut diem Sabbati ſanctifices.* Szpomeniſze da Szvetke ſzvetis, kakſze pak ſzadaſnie ureme na malo preſtimava, y da nerecſem menie neg niedna druga, jeli tomu tak ali nì? chuti hochete.

Szvetke ſzvetiti, naideſze morebiti gdo, koimi recſe, da ni nikakva Boſia zapoved, nego ſzamo jedno prozto opominanie, *Memento.* Szpomeniſze. Ar akoſze uſze Boſie zapovedi premiſzle, uſzaka ima ſzvoiu zapoved ali prepoved, kakti neumori, nepraznui, nekradi &c. ovde pako ſzamo veli ſzpomeniſze: Kai adda G. Bog z-ovum rechium hoche razumeti? Ja nato odgovariam, ovak hoche razumeti da chlovek buduch czel tieden vu velikeh poſzleh, y zkerbi, vu zadobivaniu blaga y bogacztva, kod y oztala k-ſitku telounomu potrebna, nemiſzlechi nikai za duſsu, za Boga, niti za nebo; y tako konche vu Szvetek nai ſzam vuſze uleze, nai ſzvoie raztreſsene miſzli ukup ſzpravi, naiſze iz G. Boga ſzvoga ſzpomene, naiſze natulike neizbroiene Boſanzke dare, y miloſche ſzebe nadelyene zmiſzli, za nye naimuſze konche vu Szvetek zahvalnoga izkaſe, y za druge vu napredek preporùcha Vu Szvetek naiſze chlovek zpomene iz grehov ſzvoieh, z-koiemije delanne dneve Boga ſzvoiega Ztvoritela, y Dobrochinitela tak nemilo zbantuval, za nye daſze greſnik vu Szvetek poſaluie, y iz nyh ſzpovè. Vu Szvetek naiſze ſzpomene chlovek na ſzvoiu duſsu, y nyu z-poſzluſſaniem Rechi Boſie, ali z-cſteniem kakoveh knig duhouneh, z-Sz. Molitvum pod Sz. Maſsami, Vecherniczami, y Completami, da nai okrepi, y nahrani. Da pako mi duſni jeſzmo Szvetke Boſie ſzvetiti, toie lahko veruvati, ar ako y poganini ſzvoieh Bogov ſzvetke jeſzu ſzvetili, y do danasnie ga dneva nye ſzvete, kuliko bolye mi kerſcheniki duſni jeſzmo po Szvetkeh chaztiti G. Boga naſsega?

Da pak negda vu ztarom zakonu bilaie Zapoved ſzobotni dan ſzvetiti, na mezto koiega mi vu novom zakonu ſzvetimo

timo dan Nedelyni, zroki jeſzu ovi. Da naimre ſidovom zapovedanoie bilo ſzobote ſzvetiti, kodie y do danasniega
S. Athanaſ. dneva ſzvete: *Ut recordarentur beneficii creationis, quod Sabbatho finitum eſt.* Dabiſze ſzpominali iz dneva ztvorienia ſzvoiega, koieie bilo vu Szobotu dokonchano. Doiduchi pako Szin Boſi na ov ſzvet Narod chlovechanzki odkuplyavat ſzvoium Preſz. Keruium, koi dar, y miloſcha, je unogo vexi od miloſche Ztvorienia, y tako dabiſze mi kerſcheniki ſzpominali iz Odkuplyenia naſſega, na mezto Szobote ov ſzpomenek od Sz. Apoſtolov na Nedelyni dan je preneſſen bil, tak vuchi Sz.
S. Thom. Thomas: *Judæi in memoriam primæ creationis colebant Sabbathum: Chriſtus autem veniens fecit novam creationem; per primam enim homo terrenus, per ſecundam homo cœleſtis effectus eſt.* S. Cy-
S. Cyril. lib. 10. in Joan. rillus pridaie: *Dominicam debuiſſe ſubſtitui Sabbatho, quia lex Moyſis deſinere, & lex Evangelica ſubintrare debuit.* Nedelya ſzeie morala poztaviti, mezto Szobote, ar zapoved Moiſeſſeva preztaiati, y Evangeliumzka pochiniati je zachela. Sz. Augu-
S. Aug. ſer. 251. de temp. ſtin takaiſſe govori: *Dominicum diem Apoſtoli religiosâ ſolemnitate habendum ſanxerunt.* Nedelyni dan Apoſtoli ſzvetiti, y uſzum poboſnoztium obſzluſavati jeſzu zapovedali, y to zbok unogeh zrokov, zmegy koieh meneſze oſzebuineſſi vide ovi 3. zbok ſzpomenka oſzebuineſſeh miloſch y Darov Boſieh, ar Odkupitel nas narodilſzeie vu Nedelyno jutro, kod ſzvedochi 6. *Sinodus Conſtancienſis.* Vu Nedelyu on je od mertveh gore ztal. Vu Nedelyu poſzlalie Duha Sz. zverhu Apoſtolov, y ovoſzu oni naivexi 3. dari, y miloſche naioſzebuineſſe, na ſzpomenek koieh zapovedaſze nam kerſchenikom ſzvetiti Nedelyni dan, odkud Nedelyni dan zoveſze Dan Gozponov, ar od Szina Boſiega z-unogemi chudi poſzvechen: *Hæc dies quam fecit Dominus*, popeva Sz. Matti Czirkva na Vuzmenu Nedelyu. Ovo je dan koiegaie vuchinil Gozpon. Koie dneve kakſzu negdaſni kerſcheniki ſzvetili, y kakie ſzadaſni ſzvetè? kada od negdaſneh vu knigah eſtem, ſzadaſnie pako vidim y premislyavam, laſzimiſze od ztraha nadiſu.

Ja

Ja cſtem kai piſse Niceforus da negdaſni kerſcheniki kadaſzu preganiani bili od Diocleczianuſsa Ceſzara prepuſchali niſzu Szvetkov Boſieh z-oſzebuinum poboſnoztium obſzluſavati pod veſz ztrah nevernoga Ceſzara, natuliko da na ſzam Boſichni dan vu ſzamom Nicomedie Varaſsu 20. jezer kerſchenikov biloie poraſano, koijſzuſze tamo bili ſzpravili kobſzluſavaniu Sz. Boſichnoga dneva. Niceph. l. 7. c. 6.

Cſtem dalye kai piſse Rinaldus, daſze nahagia zapiſzano vu liztu Sz. Dionyſiuſsa, da naimre ſzvoiega uremena kerſcheniki kade god ſzuſze nahagiali pozkriveni, ali vu temniczah zaperti, z-poboſnoztium naivexum kakſzu znali, y mogli zkupa ſzloſeni Szvetke Boſie obſzluſavali jeſzu. Od Gottov pako cſtem nekai vexega chuda uredno, naimre da ovi buduchi na Sz. Vuzmeni Dan. nazkocheni od Nepriatelov ſzvoieh Rimlyanov k-chazti onoga Sz. Dneva raiſſiſzuſze puztili poraſati, neg branitiſze, ali liztor oruſie vu ruke uzeti: *Admirandum cunctis ſæculis exemplum relinquentes*, piſse od nyh Magnus, *quod potius mori, quam ſe defendendo Chriſtianæ Eccleſiæ Feſtum violare voluiſſent.* Rinal. Anno 263. nu. 13. 14. Joan. Mag. l. 15. c. 9.

Kadeſzu ſzada oni negdaſni poboſni, y Bogaboiechi Poglauniki ſzveta, koijſzu pod oſtre kaſtige zapovedali Szvetke ſzvetiti od podloſnikov ſzvoieh. Sz. Theodoſius je zapovedal da po Szvetkeh nemoraiuſze komedie chiniti. Sz. Conſtancius je prepovedal po Szvetkeh Praude ſzuditi, y ſtaczune odperte derſati, meſterzkem lyudem pako prodavati, y delati. Leon, y Antimius daliſzu ovakov Edictum van. *Dies feſtos Majeſtati altiſſimæ dedicatos, nullis volumus voluptatibus occupari.* Dneve ſzvete viſniemu Bogu alduvane zapovedamo daſze z-nikakvemi naſzladnoztmi, recreacziami, y veſzelyi, obſzluſavaiu, nego ſzamum liztor poboſnoztium, y toſzu oni z-peldami pokazuvali, ar akoie kada nyhov Godouni dan vu koi ſzvetek opal y doſsel, niegaſzu na delauni dan odulekli, pod velike kaſtige prepovedaliſzu vu ſzvetkeh goſchenia, muſike, tancze, ſzvadbe, y oztale naſzladnozti.

Szadaſnie pako ureme kakſze megy nami kerſcheniki ſive ? Oh ztrahmeie ne ſzamo nego y ſzram liztor miſzliti od toga. Da naimre on viſni Uſzam: G. Bog koije ztvoril uſze dneve, y leta, odluchiuſi zaſze ſzam jeden dan, dabiſze na chazt y diku niegovu potroſſil, y od unogeh kerſchenikov komai jeden fertaly vure dobiva, vu koiem fertalyu Sz. Meſsu na jedne tako rekuch noge ztoiechi odſzluſenu, oni na jednom kolenu klechechi poſzluſsaiu, z-iezikom berbraiuch kakovu molitviczu, z-ochima pako okolu zbrivaiuch, y ſzerczem Bog zna kud, klatechiſze: Oztalo pako czeloga dneva ureme troſse vu goſcheniah, pianchuvaniu Akoprem Sz. Szpraviſche Trullanzko zapoveda. *Tantam debere eſſe illius diei reverentiam, & obſervantiam, ut præter orationes, & Miſſarum ſolemnia, & ea, quæ ad veſcendum pertinent, nihil aliud fiat.* Tulika chazt odlagatiſze mora dnevu onomu, toieto Nedelynomu, y takſze mora obderſavati, da zvun Sz Molitve, y Sz. Màſs, y oneh koiaſzu k-uſzagdaſnie hrane potrebna, drugo nikai zeuſzema neſzmeſze niti nemora chiniti vu ſzvetechni Dan.

Conc. Trul. can. 8.

Sz. Gregur Papa rakai govori. *Dominico die à labore ceſſandum eſt, atque omnimodo orationibus inſiſtendum, ut ſi quid negligentiæ per ſex dies agitur, per diem Reſurrectionis Dominicæ precibus expietur.* Nedelyni dan od della preztatiſze mora, y po uſzaki nachin vu molitve potroſſiti, da ako gdo vu 6. dneveh je bil len vu ſzlusbe Boſie, ali G. Boga z-koiem grehom zbantuval, vu Nedelyni dan, daſze pobolſa. G. Bog oztavilie nam 6. dan vu tiednu, y zaſze ni zachuval, nego ſzam jeden dan, ov adda dan Nedelyni gdogod neſzveti, nego vu goſcheniu, pianchuvaniu, tanczaniu, kaije joſche gorie vu kakovom dellu y poſzluvaniu potroſsi? Takov moreſze recſi, y derſati za Tata Boſiega, ar G. Bogu krade on dan koiegaie on zaſze obderſal, y zachuval.

S. Greg l. 11. epiſt. 3. in fine.

Sz. Gregur Nanzian pako piſsuchi od Dneva Boſiega, toieto od Szvetka, govori. *DEI memoria præcipuum feſti caput eſt.* Toieto hotelie recſi da Szvetek odluchilie G. Bog oſze-

S. Gregorius Nanz. in Orat S. Lumina.

oſzebuiem nachinom dabiſze on dan lyudi iz Boga Ztvoritela, y Odkupitela, ſzpominali, iz laztovitoztih, dobroth, y miloſch niegoveh, Dabi mi konche vu Szvetek niemuſze zahvalneh izkazuvali, niega chaztili, y niemu vu Czirkvah naimre ſzluſili, ne ſzamo od della, nego y od goſcheny on dan zderſavali: Ali to uſze ſzadaſnie ureme za ſzmeh kerſcheniki derſe, ar chlovek koi czel tieden ſparoma five, vu Nedelyu hoche vech jeztvin imeti, on koi czel tieden ni vina morebiti pil; vu Nedelyu hoche biti pian, y kai czel tieden tesko delaiuch je dobil, vu Szvetek na igrah, y pianchuvaniu pogublya; On koi czel tieden je chizto y poſteno ſivel, vu Szvetek hocheſze laihariti. Po Szvetkeh obſzluſavaiuſze ſzvadbe, chineſze ſzvade, pogublyaſze poſtenie, zdrauie, blago, y duſsa. Vu Szvetek jednum rechium kadabi chlovek naibolye duſen bil od Boga miſzliti, G. Bogu ſzluſiti, y za duſsno zvelichenieſze zkerbeti, onda naivech od ſzveta, tela, y uraga miſzli, y nym ſzluſi, ſzluſech duſse ſzvoie vekovechne muke zaſzluſuie: *Quantò ergo magis putandum eſt*, krichi Iſidorus Clarius, *eos graviſſimè peccare, qui negotiationibus, ſpectaculis, ludis, tripudiis, ſaltationibúsque incumbunt, qui vinolentis comeſſationibus, colloquiis pravis, & impudicis cantilenis diem feſtum conſpurcant.* Gdo bude znal y mogel izprichati od ſzmertnoga greha one kerſchenike koij po Szvetkeh bolye telu, ſzvetu, y uragu ſzluſech ugaiaiu, neg czel tieden, iz G. Boga pako menieſze ſzpomina iu, neg czel tieden. Za duſsno zvelichenie menieſze zkerbè, neg nigdar, troſsechi y pogublyuiuch one Sz. dneve vu noriah, tanczeh, pianztvu, lakomozti, nechiztochah, y oztaleh drugeh ztraſsneh greheh. Iſido. Clar. ora. 21.

Kai haſzne onem kramarom y Tergouczem po Szvetkeh zaperte derſati ſzvoie Staczune? kai haſzne Meſterzkem lyudem zderſavatiſze od della? kai haſzne kmetom y Teſakom preztaiati od ſzvoieh trudov, po oneh Szvetkeh? ako pak vu Szvetkeh ſivù vu vexeh greheh neg nieden delauni dan. *Quæ enim magis ſervilia opera, quàm peccaminoſa?* Pita vuche- Barrad. tom. 1. l. 10. c. 4 moral.

ni Barradius: Oh kakbi unogo bolye chinili oni kramari dabi vu ſzvoich ſtaczuneh ziake prodavali, y oni meſterzki lyudi pri ſzvoiem dellu doma ſzedeli po Szvetkeh Boſieh, neg daſze kaikud laihare, trudech telo ſzvoie vech jeden Szvetek vu greheh, neg czel tieden doma pri meſtrie, ar dabi vu Szvetek doma delali, ſzam jeden greh bi vuchinili, ovak pako vu Szvetku jednom vech grehov chinè, neg czel tieden pri meſtrie ſzedech. Kulikoie oh Boſe! kerſchenikov na ſzvetu koij vu delauni dan liztor pol vure boieſze pogubiti vu manguvaniu, niti druſine ſzvoie puzteſze pravo pochinuti ali naiezti, takſzu zkerbni daſze nyhovi poſzli marlivo opraulyaiu, unogo menie puſchaiu druſinu, ali ſzami miſzle *kakov greh chiniti*, odulachech uſze grehe na Szvetek, onda ſzvoiem poſeleniam ugaiaiuch bolye neg czel tieden. *Haccine ſolemnes dies Domini decent, quæ alios dies non decent?* Pita mudi Tertulianus. Ovaliſze priztoiaiu ſzvetoga Dneva Boſiega, koiaſze drugoga dneva nepriztoiaiu?

Tertulianus

Cztem vu Sz. Piſzmu, da buduchi odpraulyen Apollonius od nevernoga Antiokuſsa vu on veliki prelepi, y Sz. Varas Jeruſalemzki z-dvadeſzt y dvemi jezermi ſzoldatov, za poraſati, y zkonchati onoga varaſsa lyucztvo, vu koiega doiduchi kakti priatelzkem nachinom, kaſuchiſze nikai zla nemiſzliti, y ſivelie mirouno priatelzkem nachinom tia do Szobote, nego vu Sz. Szobotni dan, kada uſze ono ſid ouzko lyucztvo ſiveloie vu poboſnozti nyhove, y vu alduvaniu Aldovov, Apollonius muchech y znevarczè podignulie oruſie proti nym, y nyeie nemilo poraſal. *Tunc feriatis Judæis arma capere ſuis præcepit, omnésque, qui ad ſpectaculum proceſſerant, trucidavit &c.* Szpodobnem nachinom pekleni duhi z-kerſchenemi lyudmi barachu, koie czel tieden puſchaiu pri miru ſzvoie poſzle opraulyati, kako dabiſze za nyh nemarali. *Pacem ſimulans quieſcit uſque ad diem ſanctum.* Miruie do Sz. Dneva kakti Apollonius. Nego vu Szvetek podiſeſze uſzum ſzillum y jakoztium proti nym z-tovaruſſi ſzvoiemi telounemi uragmi, koieh ufzemi nachini tenta y zkuſsa-

2. Macha. c. 5. v. 26.

Ibid. v. 25.

va,

va, od poboſnozti odurachaiuch, y na uſzakoiachke grehe napelyuiuch, y tako na duſse umariaiuch ar *Anima, quæ peccaverit, ipſa morietur.* Oh kai nechini, y kolikoſze nezkerbi peklenzki Satan za ukrazti G. Bogu dneve, koieie on zaſze odebral y odluchil, y po grehu vuchinitie ſzvoie. *Et gloriati ſunt qui oderunt te, in medio ſolemnitatis tuæ.* Govori Sz. Kraly David z-G. Bogom, y hvalilisuſze koïſzu tebe oduriavali, na ſzredi Szvetka tvoiega. Pſal. 73. v. 4.

Negdaſnia uremena imeliſzu Sidovi unoge Szvetechne dneve, koieſzu oni prez kraia y koncza bolye obderſavali, nego mi kerſcheniki obſzluſavamo naſſe, ar oni vu Szvetek niſzu ni ognia doma vuſigali, unogo menie jezti kuhali, y goſchenia chinili, kod ſzada kerſcheniki chinè, nut ſzvedochanztva iz Sz. Piſzma: *Non ſuccendetis ignem in omnibus habitaculis veſtris, per diem Sabbati.* Nebudete podſigali ognia vu hiſah vaſſeh, vſze Szobotne dneve. Nitiſzu ſzmeli prodavati ali kupuvati, niti prenaſſati nikakvoga dugovania iz jednoga mezta vu drugo, toſze pak zpoznati more iz oneh rechih koieſzu jednomu beteſniku od Chriſtuſſa ozdravlyenomu Sidovi govorili: *Sabbatum eſt, non licet tibi tollere grabatum tuum.* Vu Szvetek nigdor ni ſzmel putuvati; Neki pako Sidov vu Anglie pri Theokſpurgu letta 1260. vu uremenu Henrikuſſa III. ovoga imena Kralya Anglianzkoga putuiuchi vu Szvetek pripetiloſzeie daie opal vu jednu punu ſzmrada y gnoia mlaku, mimo koiega iduchi jeden kerſchenik, y pitalgaie kai chini vu onom blatu? zakai neide van? akoli nemore, damu hoche pomochi. Nato odgovorilie Sidov, *Sabbata noſtra colo, de ſtercore ſurgere nolo.* Szobotu naſſu ſzvetim iz ſzmrada ſztati neſchu. Drugi pako dan toieto vu Nedelyu jutro pourachaïuchiſze kerſchenik onem iztem putom nazad, naſſelie joſche Sidova do gerla vu mlake, koiegaie pochel proſziti Sidov dabimu pomogel van iziti, ali ni hotel, govorechimu: *Sabbata noſtra quidem Salamon celebrabis ibidem.* Obſzluſavalſzi uchera ti vu tom blatu tvoy Szvetek, moras y danaſz nas pako Szvetek obſzluſavati vu tom iztom Exodi. 35.

blatu, ar ako tebe ni bilo ſzlobodno uchera vu tvoiem Szvetku van iziti; Niti danaſz mene vu moiem ſzvetku ni ſzlobodno tebe pomagati. Vu Szvetek Sidovi niſzu ſzmeli ne ſzamo kakovo teſko dello delati; nego niti piſzati, ali broiti, niti ſzvech ali lampaſſev uſzekuvati, niti lizta odpirati, akobijm neznam od koga doſſel y piſzan bil, unogo menie na niega odgovariati.

Nut NN. kak verno y marlivo Sidovi Szvetke ſzvoie obſzluſavali jeſzu; A kak pako kerſcheniki obſzluſavaiu ſzvoie? ſzram ne menie nego y ztrah je mene na to liztor miſzliti, poſzluhnete N.N. mezto mene Sz. Bernarda, kaj on od toga chuti? y nutga, kai govori: *Nunc vix contineo lachrymas, ita pudet teporis, torporisque miſerabilium temporum horum.* Komaiſze morem od ſzuz zderſati y placſa, kad razmislyam lenozt, y malo preſtimanie kerſchanztva vu obſzluſavaniu Szvetkov, koij ſtimaiu da obderſavaiu, y ſzvetè Szvetke kod Sz. Mat. Czirkva zapoveda, ſivu pako gorie od Sidovov y Turkov. Ali daſze bolye zpoznaiu Sz. Bernarda rechi, y pomankanie ſzadasnieh kerſchenikov vu obſzluſavaniu Szvetkov, potrebaie napervo donezti duſnozt zapovedi Boſie, *Memento, ut diem Sabbati ſanctifices.* Szpomeniſze Sz. Dan ſzvetiti. Zatem pako pridaie ove druge rechi: *Non facies in eo omne opus ſervile.* Vuperveh recheh zapoveda, vu drugeh pak prepoveda, ali premiſzlemo bolye rechi, ako ſelimo razmeti zapoved. *Memento.* Szpomeniſze, zakai veli Szpomeniſze, a neveli kod vu drugeh zapovedah: *Sabata ſanctifica.* Szobote ſzveti; Mudri Cajetanus nato veli da G. Bog hotelie kakti opomenuti chloveka da po Szvetkeh je duſen ne ſzamo od uſzakoga della zderſatiſze, nego polek toga mora on dan vu poboſnozti potroſſiti, hodech vu jutro y po poldan vu Czirkvu k-Sz. Maſſam, k-Prodekam, k-Vechernie. *Ad hoc enim*, veli Sz. Thomas Ang. *homo ab alijs operibus, ad Dei ſervitium non pertinentibus, abſtinet die Sabbato, ut vacet operibus ad Dei ſervitium pertinentibus.* Zakai pako veli: *Sanctifices.* Szveti? Zato kaiti dabi nepridal ove rechi, takobiſze lyudi ſzpominali iz Szvetka,

2. Berna. ſer. 2. in Cant.

3. Thom. 22. q. 122. a. 4.

agila

aliga nebi ſzvetili, nego pacſe vexe grehe vu nyem, neg vu delauni dan bi chinili.

Vu chemſze adda zaderſava Szvetchenie Szvetkov? *Non facies omne opus ſervile in eo.* Nebudes chinil nikakvoga della vu nyem. Toie uſze jedno kako dabi Gozp. Bog hotel recſi da chlovek kerſchenik moraſze neſzamo od della, nego y od greha vu Szvetek zderſavati. Adda, recſe morebiti koi neſzpametni, pokehdob prepovedaſze vu Szvetek greſſiti, tak vu delaunik bude ſzlobodno greſſiti. Nè, nedai Bog nato nit pomiſzliti, nego zato G. Bog zapovedalie da nimamo vu Szvetek greſſiti, kakti vu dnevu, koiegaſzie G. Bog oſzebuinem nachinom na ſzlusbu, y molitvu odluchil, y zatoie lyucztvu Izraelzkomu govoril: *Calendas veſtras, & ſolemnitates veſtras odivit anima mea*: Dneve vaſſe, y Szvetke vaſſe oduriava duſſa moia, toieto bolye G. Bog oduriava onoga koi vu Szvetek greſsì, neg onoga, koi po Szvetkeh kai dela, y tako bolyeſze greſsì proti ove 3. Boſie Zapovedi pianchuiuch, tanczaiuch, igraiuch &c. neg kakovo drugo poſteno dello opraulyaiuch. Da pacſe govore Navuchiteli: *Peccantem in die feſto, duplex peccatum incurrere.* On koi vu Szvetek greſsì, dva greha chinì.

Quandoque etiam in feſtis licet laborare.

Sz. Mat. Czirkva nebuduchi machaha, nego miloztiuna Mati vſzeh V. K. koia dobro zna, ako y kada je dopuſcheno po Szvetkeh delati? toieto kod vſze duhoune pravde govore *Pro neceſſitate*, kade Gloſſa pridaie: *Puta, ſi res eſſet peritura*, y zato moy Bernardin. Buſtenſis veli p. 1. Roſ. ſer. 19. parte 3. daſze izprichava od greha uſzaki on, koi po Szvetkeh ſzpraulya pod krov ſitek, ali ſzeno, kadſze ochivezto zloga uremena nadeiaiu: *Licitum eſt hoc tempore res ſuas portare ad locum ſecurum.* I to potverguie moy Eligius Beſſæus Flor. Theol. mor. feſt. Tom. 2. *Certum eſt ex communi ſententia Doctorum, licere agricolis laborare, & exercere ſervilia diebus feſtis, quando adeſt neceſſitas.*

Iztinaie da ova 3. Boſia Zapoved prepoveda vu Szvetek uſza-

uſzako, naimre teſko kakovo dello, ali vendar kakti vele
Luc. c. 6. diaki: *Nulla Regula ſine exceptione.* Tak y ova Zapoved neprepoveda tak oſtro dellati vu Szvetek, dabi kada teda prez uſzakoga greha neprepuſchala, y to vidimſze da vu 4. pripecheniah prepuſcha. Pervich vu kakove velike ſzille, y po-
Matth. c. 12. treboche; ar ja znam daie negda Chriſtus pred Fariſeuſſi izprichaval Apoſtole ſzvoie, zato daſzu vu Szvetek pobirali klaſzie, nye mlatili za vuchinitiſzi kruha, arſzu od glada po-
Ibid. gibali, jezti pako niſzu imeli kai. Drugoch, nahagiam pri Sz. Mattheiu kakie Chriſtus izprichaval Mesnike pred Sidoumi od greha kadaſzu naimre vu jedne velike potreboche nekai delali vu Czirkve na diku y chazt Boſiu. Tretich, Szlobodnoie vu Szvetek delati za kakovu ochiveztu, y naglu pomocs, y potrebochu bliſniega, y tomu imamo peldu vu ſzamom Chriſtuſſu koi vu Szobotu kakti ſzvetechni dan ozdravelie jednoga ſziromaha ſzuhu ruhu imaiuchega, y onem Sidovom koijſzuſze zato na niega karali, oſtro je odgovoril, daiuchi nym napervo priliku ovu, ako koiega od vaſz vol, ali oſzel vu jamu opade vu Szvetek, netechetelimu taki na pomocs, za iſzulechiga van iz one jame? Chetertich, Pokornozt Glavarom izprichava od della, kad naimre Gozpoda, y Gozpodari zapovedaiu kai vu Szvetek delati, duſniſzu pokorni bitti, y greha nimaiu, ali Glavari malo kada jeſzu izprichani od greha, zapovedaiuch podloſnikom ſzvoiem delati kada naimre to chinè prez velike ſzille, y potreboche ochivezte. Jednum rechium Szvetke Boſie koi hoche pravo ſzvetiti, y ovu Boſiu zapoved zverſſeno obderſavati? Od Della, y od Greha moraſze zderſavati, G. Boga chaztiti, y moliti, Dare y miloſche nam od niega nadelyene premislyavati, y za nyeſze niemu zahvalneh izkazuvati. Sz. pako Matti Czirkva zapoveda pod ſzmertni greh uſzakomu kerſcheniku, uſzaki Szvetek konche jednu czelu Sz. Meſſu poſzluſſati, koia zapoved iztinaie da izprichava one beteſne, y putnike, koijbi radi Sz. Meſſu poſzluſſati, ali nemogu, kakti y one koij beteſnikom dvore, y unoge druge, ali nigder

ne-

necſtem dabi izprichavala one koij po ſzenymeh hode, ter zbok terſtva ſzvoiega Sz. Meſſu nepoſzluſſaiu. Ovemſze z-pravum iztinum mogu recſi one rechi: *Quærite primùm Regnum Dei.* Iſchete naipervo Kralyevztvo Boſie odkud pravichnaie ona tusba; y zdihavanie Sz. Jeremiaſſa Proroka: *Viæ Sion lugent eo quòd non ſint, qui veniant ad ſolemnitatem.* Puti Sion, kiſze plachu, daga ni zgledati chloveka koibi po nyh hodil na poboſnozt k-Czirkve Boſie. Koie rechi morem ja unogo z-vexum iztinum od ſzadaſnieh kerſchenikov recſi, koieh ako prem puni jeſzu puti, y na jezera ſzpraulyaſzeijh zkupa k-Sz. Czirkvam kada znaiu daie pri koie Czirkve Boſie Poſzvetiliſche, ali Proſchenie, ali od jezero resko jedenſze nahagia koibi zbok poboſnozti iſſel; nego uſzi zbok terſtva, zbok pianztva, zbok zeztaiania z-onemi priatelmi y priateliczami &c. koiem proſchenie y poboſnozt nit namiſzli ni, y od teh takoveh tesko zmegy ſzto jeden Sz. Meſsu poſzluſsa. Takoie y ni drugach, nego da ſzadaſnie ſaloztno y neſzrechno ureme chimſzu vexi Szvetki, ztemſze menie G. Bogu ſzluſi, ar ztem vexiſze grehi chinè, ztem bolyeſze ſzvetu telu, y uragu ſzlnſi, neg G. Bogu, natuliko daſze izti duhi pekleni ztem diche polek ſzvedochanztva Sz. Kralya Davida. *Et gloriati ſunt, qui oderunt te, in medio ſolemnitatis tuæ.* Pſal. 73. v. 4. Y hvaliliſze jeſzu koijſzu oduriavali tebe, vu ſzredi Szvetka tvoiega, kade Hugo Card jemlye upamet da uragi pekleni chloveka bolye tentaiu vu Szvetek, neg vu nieden drugi delauni dan, y to iz nenavidnozti koiu noſze proti ſzlusbe Boſie, kakti onem takai naimom, koijſze po Szvetkeh od lyudih dobivaiu. *Gloriati ſunt Dæmones.* Rechiſzu poſtuvanoga Hugona zverhu zgora rechench Davidoveh rechih: *Quòd in diebus feſtis plura, & pejora peccata accidiſſent.* Hvaliliſzuſze Uragi daſze po Szvetkeh vech, y vexeh grehov chinì, neg po delauneh dneveh, y Bogbi hotel dabi iztina nebila. Odkud millo zdihavaiuch krichì Sz. Antonin. *Heu miſeranda cœcitas Chriſtianorum! quia plura peccata faciunt & graviora diebus feſtis,* S. Anton. in ſum. p. 2. tit. 9. c. 7.

quàm feriatibus. Jay neſzrechna ſzlepota kerſcheneh lyudi! ar vexe grehe chinè po Szvetkeh, neg delaune dneve.

Akolije pako to iztina, y akoſzu oude koij zmegy vaſz takovi? Tak ſnymi dokancham ſzadaſnie govorienie moie, proſzechi nyh dabi naſzleduvali ne jur one Sidove, koijſzu Chriſtuſsa na kris razpiniali, kod Sz. Janus ſzvedocſi. *Quærebant illum in die feſto.* Joan. c. 7. v. 11. Daſzuga vu ſzveteczni dan naſzmert izkali. Nego hochu, y proſzim naiſze doztoiaiu naſzleduvati one druge Sidove, koij, kadaſzeie za Chriſtuſsa govorilo dabiga uredno uloviti, vuziti y umoriti, razgovarialiſzu druge, da toga nai nechine vu Szvetek, *Non in die feſto.* Rauno tak y ja velim uſzem Mladenczem y Divoikam, akoliſze morate, priſzilyeni od vaſze zlochezte pameti, y greſneh poſeleny zkupa zeztaiati, noruvati, tanczati &c.? tak velim ja nym. *Non in die feſto.* Zeztaiteſze, noruite, y tanczaite, ali ne vu Szvetek. Hochete vi poſeruhi vaſsemu gerlu. y tetbuhu ugaiati? Eh *Non in die feſto.* Serete, y pianchuite akoprem proti moie, y Boſie volye dopuſchati vam moram, ali toga nechinete vu Szvetek. *Non in die feſto.* Hochete pouſzaki put chuteniam vaſsem po volye hoditi, y ſnyni G. Boga vaſsega bantuvati? *Ah non in die feſto.* Nechinete toga vu Szvetek ne, *Feſtivitates ne dehoneſtetis.* Szvetkov Boſieh neſpotaite, takie piſzal negdaſniem kerſchenikom Sz. Ignaczius Muchenik, y ja vam govorim o N. N. imate 6. dan vu tiednu za ozkerbeti telo vaſse, y za ugoditi nyemu, ſzedmi dan G. Bog je zaſze zachuval, nekradetemuga, ov izti 7. dan odluchilie za duſsno zvelichenie vaſse, nezgubetega ludo, y nezaſzluſuiteſzi vu nyem vekovechnoga zkvarienia. Kodſzie zaſzluſila ona malo poſtena, menie poboſna Senna, od koie piſse Caſtipratenſis daie bila vu Brabanczie neka Senchicza na tancze kruto nagniena, koia vſzaki Szvetek hotelaie tanczati, jeden Szvetek doznauſi za mladencze kadeſzuſze kugliali poslaie z-hegeduſſi knym, y nyh na tanecz vabech, y okol nyh offerkavaiuchiſze, po Boſiem prepuſcheniu zmeknulſzeie mladenczu globus na ztran

(kogaie

(kogaie vu kugline hotel hititi) y zaletelie vu glavu one neſzrechnicze, koiu razbiuſſi, y moſgiene iz nie van izhitiuſi na meztu je opala y neſzrechnu duſſu je zpuztila, kam poſzlala? to naibolye G. Bog zna, y od naſz ſzuditiſze lehko more odkud govori Sz. Anguſtin. *Præſtaret ſæpius vel juvenes ſtivam aratri ducere, vel puellas lanam nere, quàm diebus feſtis periculosè ſaltare.* Meniebi greſſili mladenczi dabi na polyu pluſili, y divoike dabi vunu prelle, neg po Szvetkeh pogibelno tanczali, ar veli vucheni Oleaſter opominaiuch vſzakoga Boſiega kerſchenika. *Nota DEUM non dicere, quòd Sabbathi recordaberis, ut in eo gaudeas, tripudies, ſaltes, ſed ut illud ſanctifices.* Zapameti dobro ò kerſcheni chlovek da nègovori G. Bog vu Tretie ſzvoie Zapovedi, dabiſze ſzpominal iz Szobotnoga dneva kot Szvetnoga, dabiſze vu niem veſzelil, goztil, pianchuval, igral, pleſzal, naſzladuval, nego daga ſzvetis, vu Czirkvu hodech Sz. Meſu, y Prodeku poſzluſsaiuch (od koieh obedveh budem zoſzeb govoril) tem nachinom niega chaztis, hvalis, molis y niemu ſzluſis. Za dare y miloſche od niega priete zahvalnogaſze izkaſuies, y za nieſze vu napredek preporuchas. Zakai zato N. N. *Non in die feſto.* Negreſsete poSzveteh Dneveh, niti nedelyaite, ako neſchete oſtreh Boſieh kaſtig na ovom, y na drugom ſzvetu zpoznati, kod ſzuie zpoznavali vnogi y preunogi oude do vremena, neizbroieni pako nye zpoznavaiu, y vekoma zpoznavali budu vu mukah peklenzkeh, kai obodvoie vu druge Prodeke izkazati hochu, Amen.

S. Auguſtiu, lib. de 10. Chordis.

Oleaſter in Exodi. c. 20.

OD TRETIE BOSIE ZAPOVEDI

DRUGA PRODEKA.

Kakſzu od Boga kaſtigani, na ovom, y na drugom ſzvetu koij Szvetkov neſzvetè.

Cuſtodite Sabbatum meum; Sanctum eſt enim: Qui fecerit in illo opus, peribit anima illius. Exod. c. 31. v. 14.

Chuvaite Szobotu moiu; ar je Szveta: Koi bude vu nye delal, poginuti hoche duſsa niegova.

MUdri, y vucheni Democritus imelie navadu govoriti da ov ſzvet dvoie ſzamo dugovanie zderſava: lyubav naimre y ztrah, ar nekoij lyudi ovoga ſzveta hote lyubauium, nekoij pako ztrahom raunani biti, pri nekoieh z-dobra, y iz lyubavi nikai ni mochi opraviti, nego liztor ztrahom, pri nekoieh pako ſzuprotiunem nachinom ztrahomſze nikai nemore opraviti, nego liztor z-lyubauium. Zato Cyrus Kraly Perſianzki lyubav y ztrah prizpodablyalie dvem rukam uſza-

koga

koga ſzpametnoga Poglaunika, da naimre z-jednum rukum mora plachati z-dobrem podlosnike poleg zapovedih niegoveh ſivuche, vu druge pako ruke mora derſati kaſtige, y ſnymi hudobne, zlo ſivuche, y zapovedi kralyeuzke prekerſavaiuche kaſtigaiuch, vu ztrahu derſati. Ovem rauno nachinom Kraly neba y zemlyè izkaſuieſze proti narodu chlovechanzkomu kakti podlosnikom ſzvoiem od koiega Sz. Kraly David ſzvedochi govorecſi: *Dulcis & rectus Dominus.* Szladek, y pravichen G. Bog. Pſal 24. Koie Sz. Kralya Davida rechi Caſſiodorus ovak razlaſe: *Dicitur dulcis, ut ametur; & rectus, ut timeatur.* Caſſiodor. Govoriſze zato ſzladek G. Bog dabiſze od podlosnikov lyubil, Pravichen pako zato dabiſzega lyudi boiali y ztraſſili, y ov izti Sz. Kraly David joſche ochiteie govori od ztraha da naimre prez niega nebimogel ſzvet obztati, ar ztrah je pochetek mudrozti, y uſzeh dobrot kerſchanzkeh: *Initium ſapientiæ timor Domini.* Ar nikai ni kaibi chloveka bolye od greha odurachalo, y zapovedi Boſie zverſeneie obderſavati chinilo, negie ztrah Boſi, premislyavanie oneh ztraſsneh kaſtig y mùk, koieſzu od Boga hudobnem gresnikom pripraulyene. Rauno ovakove miſzli biliſzu y nekoij poganini takai, ar veli Pliuius da ztrah gresnike preobracha, y premenia na pravichne lyudi, Livius veli da ztrah je naivexi vuzel lyubavi vu jednom Varaſſu. Sz. pako Bernard veli da ztrah je tovarus poboſnozti, y daſze ova dva razdruſiti nemogu, ar akoie koga ztrah G. Boga, y kaſtig niegoveh? ni moguche dabi poboſen nebil; rauno tak on poboſen chlovek ni moguche dabiſze G. Boga neboial. Picianus dersì ztrah za nairauneſſi, y naipravichneſſi put proti blaſene vekovechnozti. Oh! takoie y ni drugach, nego da ztrah Boſi je ſzvet, y od uſzeh mudreh, poboſneh, y ſzveteh lyùdi hvalyen, ar duſsnomu zvelicheniu zeuſzema potreben, tak da one, koieh lyubav Boſia nemore od grehov, y prekerſsavania zapovedih Boſieh zderſavati, zderſavaie ztrah kaſtig Boſieh; Zakai zato vu ovom ſzadaſniem govoreniu moiem ztraſne kaſtige Boſie kanim napervo donezti z-koiemije G.

Bog oſtro kaſtigal, y do danesniega dneva kaſtiguie uſze one, koij Szvetkov neſzvete kodbi morali, y duſni bili, zderſavaiuchiſze od uſzakoga della, niega ſzamoga chaztiti, moliti, y za duſnò ſzvoie zvelichenieſze zkerbeti to doklam pokaſem proſzim za marliv poſzluh.

Negdasnie ztaro ureme vu ztarom naimre zakonu tak ztraſsnogaſzeie G. Bog izkazuval ſzuproti onem koij Szvetkov niſzu ſzvetili, da ſzinom Izraelzkem ne ſzamo jeprepovedal delati po Szvetkeh, nego tulikai je prepovedal vu Szvetek brati po zemlye onu Mannu kruh nebezki, kogaie on nym 40. leth iz neba dole puſchal uſzaki tieden 6. dan, toieto vu nedelyu, pondelyek, tork, ſzredu, chetertek, y petek, a vu ſzobotu nikai, negoſzuſzi oneh 6. dan morali prezkerbeti y za ſzobotu akoſzu hoteli jezti; Kakov pako zrok tomu je moral biti? Odgovaria Abulenſis, dabi naimre ono pobiranie nyh neodurachalo od poboſnozti, y od ſzlusbe Boſie vu Szvetechni dan, kodie pri nyh onda bila Szobota, kai ſzada pri naſz je Nedelya, dabi jednum rechium vu Szvetek od nicheſza drugoga nemiſzlili, nego od Boga, y za nikaiſze drugo nezkerbeli, nego za duſnò zvelichenie ſzvoie. Zakaizato dalie po Moiſeſſu lyucztvu onomu Izraelzkomu zapoved ovakovu. *Cuſtodite Sabbatum meum; ſanctum eſt enim; qui polluerit illud, morte morietur; Et qui fecerit in illo opus, peribit anima illius.* Chuvaite Szobotu moiu, arie Szveta; koi ozkruni nyu, ſzmertium hoche vumreti: koi chinil bude vu nye dello kakovo, poginuti hoche duſsa niegova na veke y ove zapovedi oſtrochu zpoznalie ſzvoium ſkodum on koi vu Szobotu bilie vigien od Szinov Izraelzkeh derva pobirati, koiega dello biloie taki razglaſſeno megy onem lyucztvom, y ov chlovek bilie dopelyan k-Moiſeſſu, od koiega zapovedanoie bilo daſze takov vu temniczu poztavi, potlam pako poſſelie Moiſes pitat G. Boga kakovu kaſtigu on je zaſzluſil? y G. Bog odgovoril muie: *Morte moriatur.* Szmertium nai umre, oh ztrasna kaſtiga! za tak malu pregreſku, ali kakovum ſzmertium? Uſza obchina koiaſze vu taboru

Exodi c. 31. v. 14.

na-

nahagia naiga kamenuie, y tako be vuchinieno, izpelyaſse niega van iz tabora lyucztvò, y ondegaie kamenuvalo, y umorilo. Ova Zapoved dabiſze y ſzada obderſavala, oh kuliko y kulikobi moralo lyudi kamenuvaneh biti? koij naimre po Szvetkeh ne ſzamo pobiraiu po lozah ztaro ſzuho ſzverſiè, y kolye, nego pacſe czele voze glauny ſzekù, vu lyuczkeh lozah vechkrat y naſzecheneh kradù, y domov noſze, ali voze po Szvetkeh Boſieh, doma pak nye czepaiu, nut kakkſze Szvetki Boſi ſzvetè? ne ſzamo delaiuch, nego y kraduch.

Da pako ovoga koi ſzamo ie pobiral, y ukup ſzpraulyal vu loze ſzuho dreuie G. Bog je zapovedal tak oſtro prez uſzake miloſche kaſtigati zrok tomu je bil ov, kaitije on bil naipervi, koi zapoved ovu Boſiu je prelomil, y drugem zlu peldu dal. Odkud hotelnamie G. Bog na znanie dati, kod upamet jemlye Iſidorus. *Quòd ſi, qui ligna collegerat in die Sabbati, juſſu Domini lapidibus obrutus eſt: quantò magis putandum eſt, eos graviſſimè peccare, qui negotiationibus, tripudiis, ſaltationibus, colloquiis pravis, & impudicis cantilenis feſtum conſpurcant. &c.* Sz. Cyrillus joſche nekai vech upamet jemlye, y velì, da kaktigoder treſche y derva jeſzu zrok ognia, tak nechizte rechi, neſzramne popeuke, malopoſteni pogledi, jeſzu zrok ognia nechizteh poſeleny, y uſzakoiachkeh odurneh grehov, zkoiemiſze bolye, y guſche G. Bog bantuie po Szvetkeh, nego po drugeh delauneh dneveh, ako adda on je moral kamenuvan biti, koi za ſzvoiu potrebochu, prez nichie ſkode, ſzamo zbok kakovoga maloga ſzpacheneia tak oſtrum kaſtigum od Boga je bil kaſtigan, kakove kaſtige moraiuſze nadeiati, koi po Szvetkeh tulike, tak ztraſne, y odurne grehe chinè z-ochiveztem ſzpacheniem uſzega Varaſsa? S. Iſidorus.

Tonam poſzvedochiti naipervo more ona Hiſtoria, koiu piſse Cantipratanus od iedne Gozpodichne koiaie imela navadu uſzaki Szvetek neſzamo derva pobirati, nego y podſigati ſzerczą unogeh Mladenczev z-koiemiſzeie naſzladuva- S. Thomas Cantipr.

la

la tanczaiuch y kaikakve druge grehe chinech, koi z-tanczi zkupa hode, y to z-ochiveztem ſzpacheniem: koiu G. Bog nemoguchi podnaſsati prez kaſtige, nemaraiuchiſze ona za opominania Redounikov, niti za karania Prodekatorov, y Szpovednikov, y zato jeden Szvetek kadaſzeie ona naibolye vu tanczu offerkavala od trezka iz neba vudrena y na meztu umoriena je natla opala, y buduchi na pokop neſſena, doſselie naproti jeden ztraſsen vol, ali da bolye recſeni pekleni urag vu kipu jednoga volla, koi ſzvoiemi rogmi izhitil je van ono mertvo telo, y nye na falate je z-rogmi raztergal jednum takovum ztraſnum y odurnum vonybum, daſzeie lahko ſzuditi moglo nye vekovechno zkvarienie. Dabi G. Bog y ſzada ovem nachinom hotel kaſtigati uſze one, koie, y koij po Szvetkeh od pol dan do polnochi, y vechkrat tia do zorie vu tanczeh y nechizteh paidaſtveh ureme troſsè, y G. Boga z-tulikemi nechiztemi grehi bantuiu, oh! kuliko y kulikobijh k-uragu islo? Nai adda uſzi ti takovi poſzluhnu kakſze nym G. Bog po ſzvoiem Amoſsu Proroku grozi, govorecſi. *Odi, & projeci feſtivitates veſtras, & non capiam odorem cœtuum veſtrorum.* Oduriavam Szvetke vaſse y duha paidaſtvih, y ſzpraviſchih vaſseh mene ni draga niti povolyna, zakaizato imateſze tverdno nadeiati da ja *Convertam feſtivitates veſtras in luctum.* Hochu obernuti Szvetke, toieto veſzelya ſzvetkov vaſseh na plach, tugu, y ſalozt. Ovakovu groſniu z-kaſtigum zkupa jeſzu unogi nad ſzobum zpoznali.

Amos c. 5. v. 21.

Ar ja cſtem kai piſse Eukerius *in vita S. Mauritii.* Da jeden ſzrebernar bilie veſz ztuchen jednu noch od nekoieh ſzveteh Thebeov zato kaitije vu Nedelyu nekai delal. Rinaldus piſse da jeden koi vu Nedelyu je na ſerniah melyu mlel, melyaie gorela, Ruka pako niegova nepreztancze ſzama od ſzebe jeſze obrachala, kakti melinzki kamen, zkoiumie on vu Nedelyu on ſerninzki kamen obrachal. Gregur Turon: ſzpominaſze daie doſsel iz neba jeden ogeny na jednu hiſu koiuie vuſgal y zeſgal, kaiti on, chiaie hiſa bila, Szvet-

Fucherius in Vita S. Maurit.

Rinaldus

Gregorius Turon.

ka

ka Sz. Mariana ni ſzvetil. Od jednoga drugoga ſzpominaſze komuſzeie obraz nazad bil obernul onda, kadaie vu jeden Szvetek hotel poyti vinograda obdelavat. Nadalye Rinaldus ſzvedochi od jednoga koi na dan Sz. Kunegunde je ſel nekoi ſitek, uſze lyucztvo je videlo iz klaſzià kerv van czureti; Ruka pako onoga koi on izti dan zmlatcheni ſitek je veial, je uſzehnula. Rodericus Toletanus ſzvedochi od jednoga koi vu Szvetek Sz. Uldarica ſzeno pokoſseno je preſzuſsaval y na kup ſzpraulyal, ono ſzeno nakupu ſzamo odſzebe jeſze vuſgalo y uſze zgorelo. Od Ivana pako Kralya Kaſtiglie ov izti Piſzecz piſse da jednu Nedelyu iziahauſi konya van za vuchitiga na ruku jahati, konygaie iz ſzebe hitil, y poteptal, daie onde na meztu mertev oztal. Rodedicus Toletan.

Nu ſzada N. N. premiſzlemo y ſzudemo mi, ako ova malla della, koia ni ſzpodobna kakti nifzu koiemu velikomu grehu tak oſtro od G. Boga jeſzu bila kaſtigana? kakoveh kaſtig moraiuſze nadeiati oni, koij vu Szvetek y po Szvetkeh chinè ono, kai prez greha nieden delauni dan nebi ſzmeli chiniti, buduchi od nature ſzvoie grehi, od Boga y Czirkve prepovedani. Daſze pak ſzadaſnie ureme naſse nevide konche tak po guztom ovakve Boſie kaſtige nad onemi koij Szvetkov neſzvetè, ne ſzamo zderſavaiuchiſze od greha, nego y od della, ja drugi zrok nenahagiam, niti neſtimam dabi mogel bitti, nego kaitie takoveh greſnikov tuliko, koi ove Sz. Boſie zapovedi neobderſavaiu, da dabie kaſtigati hotel, mallo gdo bi ſiv oztal, ali konche prez kakve takve oſtre kaſtige: Zato izto z-obchinzkemi kaſtigami zoſzebne grehe kaſtiguie, ar one tuche, one ſzuſse, one povodnie, oni betegi, kuga, glad, voizka, ogeny, odkud tulike kaſtige? *Eh! neque à dextris, neque à ſiniſtris, ſed quia DEUS juſtus eſt.* Nedohagiaiu ova uſza po czopriah, ali po pripecheniu, kod unogi ſtimaiu, nego kaiti G. Bog je pravichen, koiſzeie zagrozil po ſzvoiem Sz. Aggeaſsu Proroku govoreeſi: *Seminaſtis multum, & intuliſtis parum; comediſtis, & non eſtis ſatiati; operuiſtis vos, & non eſtis calefacti.* Aggæ. c. 1. v. 6.

Szeializte unogo, alizte ſzpravili mallo; Jelizte y pili, aliſze nizte zaſzitili; Odevalizteſze, aliſze nizte ztopili: Takoie N. N. y ni drugach, nego da y ſzadaſnie ureme unogi kerſcheniki greſni ovakove Boſie pravichne kaſtige nad ſzobum zpoznavaiu, ar unogi ſzeiu, ali malo ſzpraulyaiu, unogi ſerù, y sleve, aliſze naſzititi nemogu, ar blagoſzlova Boſiega nimaiu, unogiſze zkerbè, trude, y potè delaiuch po dnevu, y po nochi, techuch po gorah y dolinah, po Szvetkeh y petkeh za napuniti moſnie z-penezi, hambare ſitkom, pennicze vinom, skrinie ſzrebrom y zlatom. Ne maraiuchiſze zaSzvetke, niti za ſzlusbuBoſiu. Ali nai uſzi ti takovi dobro premiſzle kakſze nadalye G. Bog nym grozi po Sz. Ageaſsu Proroku. *Reſpexiſtis ad amplius, & ecce factum eſt minus: Intuliſtis in domum, & exſufflavi illud.* Chimzte vecs imeli, temzteſze za vech zkerbeli, jaſzem pako y ono kaizte imelli, pomenſal: Nanoſzilizte vu hiſe vaſse blaga, jaſzemie pako izpuhal, da nizte znali ſzami kamie dozpello. Koi pako zrok tomu mora bitti da vu tulikeh dobichkeh nikakovoga blagoſzlova, niti haſzne ni? Na ovo pitanie odgovaria ſzam G. Bog. *Dicit Dominus exercituum; quia domus mea deſerta, & vos feſtinatis unuſquisque in domum ſuam.* Veli G. Bog ſeregov; kaiti hiſa moia je zapuſchena, y vi ſetuiete vu hiſe vaſse: Toieto hotelie recſi G. Bog nai to vſzaki tverdno zna, y veruie da uſze kaſtige y neſzreche koie nad ſzobum zpoznava, dohagiaiu zbok toga, kaiti po Szvetkeh Boſieh nemaraiuchiſze za ſzlusbu Boſiu, niti za hiſu Boſiu, toieto Sz. Czirkvu, vu koiu kadabi morali poyti molit, y chaztit G. Boga, onda aliſze doma goztè, ali vu kerchmah, y kletah pianchuiu, ali po ſzenymeh hode ali na polyu ſzeno y ſitek zpraulyaiu, vu lozah derva ſzekù, po gorah zverinu lovech techu, vech krat y prez poſzluſsania Sz. Maſse: Toie adda zrok da ni blagoſzlova, kaiti lyudi za vſzaſze bolye zkerbe, neg zaBoga y za nebo; vu vſza vexa uffania poztaulyaiu neg vu Boga, za uſza vech miſzle neg za ſzlusbu Boſiu, y Szvetke niegove, ar kak gdo z-Bogom, tak Bog ſnym. Od-

Ibid. v. 9.

Ibidem.

kud

kud mudri Cornelius â Lapide zverhu zgora recheneh Ageaſſa Proroka, ali da bolye recſem ſzamoga G. Boga po ſzvoiem Sz. Proroku rechih ovak govori. *Notent hic Agricolæ, diſcantque ſe parum fructum ex ampla ſemente ſubinde colligere, quia neglexerunt templum, Miſſas, Feſta; DEUS enim punit fame, & pauperie neglectum Sui, & Sacrorum.* Nai zapamete Teſaki, y naiſze vuchè malu haſzen iz velike ſzetve dobivati, kaiti zapuſchaiu Czirkve Boſie, nemaraiuſze za Sz. Maſſe, prekerſuiu Szvetke; Ar G. Bog kaſtiguie gladom, y ſziromaſtvom uſze one koij za niega, niti za Sz. Zapovedi niegove nemariu, y to liztor do uremena na ovom ſzvetu, na drugom pako po ſzmerti kaſtigaie z-vekovechnem gladom, ſeium, ſziromaſtvom, y mukami peklenzkemi, kod je kaſtigal onoga neſzrechniaka, od koiega piſse Godeſcalcus Hollen vu velikom Zerczallu Peldih. Cornelius à Lapide in c. 1. Aggæi.

Daie naimre bil nekoi prez ztraha Boſiega chlovek plemenit y bogat koiſzeie mallo maral za ſzlusbu Boſiu, ter naimre za Sz. Maſsu, koiu vech y vechkrat je zamugiaval, ar po Szvetkeh jahalie uſzako jutro van, akoie mogel dozpeti k-Meſse, dobro, ako ne? vu tomſzi glave ni terl. Vu Czirkvu akoie y doſsel kada, vech greha neg dobra je vuchinil, ar pod Sz. Maſsum aliſzeie razgovarial, ali od Gozpodarztva ſzvoga miſzlil, ali po Czirkve z-velikem ſzpacheniem vech po ſenzkeh obrazeh, nego po Oltareh gledal Prodecſtvo pako bolyemuie ſzmerdelo, neg uragu temian; k-zadniemu nemoguchiga G. Bog vech podnaſsati dopuztil je uragu oblazt zverhu niega, koi pekleni duh, jaſsuchemu Gozponu vu Czirkvu doſselie naproti, hitilgaie iz konya, zgrabilgaie za urat, koiegamuie y utergel, z-preleianiem unoſine kervi, koiaſze y do deneſniega dneva na onom meſztu vidi na jednom tverdom kamenu za vekovechni ſzpomenek, nemoguchiſze nikak odeprati, niti oztrugati, rekuchimu urag, ti niſzi hotel rad Sz. Meſse, y Rechi Boſie poſzluſsati ſzada budes moral uſzaki dan na veke jaukanie y czvilenie, placs y zubnò skripanie poſsluſsati, Bogbi hotel da- Goſtcal. Hollen in Mag. Spec. Exemp V. Miſſa.

bi ov ſzam neſzrechniak bil vu peklu, aliſze boim daijh vexi del zbok prekerſenia ove Tretie Boſie Zapovedi ide vu pekel, neg zbok niedne druge, ar ako G. Bog ne ſzamo velike pregreske tak oſtro kaſtiga nego y male kodſ am malo pervo povedal, *Et quis poterit ſalvus fieri?*

Surius. Chudno pripechenie pove daSurius od jednoga Bogaboiechega Opata Ricard uſsa koi vu ſzvoieh poſzleh zabaulyen nekak zabechki vuchinilſzie jeden Szvetek bradu podbrivati, koiu kadabimu Barber podbrival zagledalie jednoga uragulina offerkavatiſze okolu Barbera, opitalgaie Opat, kai iſches, y kai chinis oude? Odgovorilie urag, jaſzem Barberov ſzluga, laſzi koie on tebe na brade podbriva, ja pobiram, y ſznaſim da nieden neoztane na zemlye, zakaito chinis? odgovorile chinim zato, kaiti na zkradnie vure tvoie ja tebe doneſzem napervo jednu bradu iz oveh laſzih koie ti chinis tebe vu Szvetek podbrivati, z-koium bradum budes imal dozta poſzla, morebit y moy oztanes. Zakaibi ti ſzotona moral mene rentati z-temi laſzmi, ako ja nikai nedelam, nego Barber, odgovorilie urag, Barber je tvoy ſzluga, y on mora chiniti kaimu ti zapoves, z-Barberom adda ja za ovo podbrivanie nimam nikai poſzla, nego z-tobum, koiſzi nyemu zapovedal vu Szvetek delati. Adda podbrivanie je dello? ako pak je dello? tak Barberi koij vu Szvetek brade podbrivaiu, proti Tretie Boſie Zapovedi greſsè, ? prez uſzake dvoinozti, y kako ne? Ako vu Szvetek jutro imaiu vech poſzla z-bradami nego czel tieden, tak da vechkrat komai mogu k-Meſse, y one ne czele dozpeti, y to za plachu, kai joſche bolye povexava nyhov greh, y gdoje on koibi nato zmiſzlil? koibi to za greh derſal?

Iz cheſza uſzega moreſze ov kratek navuk uzeti daGozpoda y Gozpodari, koij ne ſzamo znaiu da nyhova druſina y podloſniki Szvetkov Boſieh neſzvetè kodbi morali, nego pache oni nym zapovedaiu po Szvetkeh delati; Znaiu da druſina nehodi k-Sz. Maſse, niti k-Sz. Prodecſtvu, ne ſzamo nemaraiuſze zato, nego pacſe nym zapovedaiu kamogod

poy ti,

poyti, ali kaigod chiniti ono vreme prez uſzake potreboche: Oh kakov rachun budu G. Bogu davali od ſzvoie druſine grehov, y ovo naibolyeſze razumeti more od Szukachev, koij chimſzu vexi Szvetki, tem vech poſzla imaiu, y tem menie Bogu ſzluſe, a za Sz. Maſsu niti nemiſzle, y tomuſzem ja ſzam dober ſzvedok, kodſzem vechkrat vu Dvoreh vpamet uzel, da na izti ſzam Sz. Boſichni dan niſzu bili ſzukachi pri Meſſe, y czelu noch y dan jeſzu delali, ah neſzrechno telo naſse, daſze lyudi vech za nye trude y zkerbè, neg za mile duſſicze ſzvoie.

Dokancham adda govorienie moie z-rechmi ſzamoga G. Boga, koie nahagiam vu Sz. Piſzmu, y jeſzu ove: *Cuſtodite Sabbata mea, & pavete ad ſanctuarium meum; Si in præceptis meis ambu averitis, & mandata mea cuſtodieritis, dabo vobis pluvias temporibus ſuis, & terra gignet germen ſuum, & pomis arbores replebuntur.* Chuvaite moie Szobote da nebudete vu nyh kakovoga della delali, y boiteſze vu ſzvetom meztu kai gresnoga miſzliti chiniti ali govoriti: Ako ove moie zapovedi obderſavali budete? ja vam dam potrebne roſzicze y desgie za zemlye vaſse, koievam vuchinim plodne y rodne. *Dabo pacem in finibus veſtris.* Puſztim vaſz na miru ſiveti vu kotareh vaſseh. *Aufferam malas beſtias.* Hochu oduzeti uſze ſkodlive neme ztvari davam vu nichem nebudu mogle naſkodeti. Levit. c. 26. v. 2. &c.

Akoli pak nebudete Szvetke moie ſzvetili, niti Czirkve moie chaztili? Budem uſze naopak zvami baratal. *Quòd ſi non audieritis me, nec feceritis omnia mandata mea; ſi ſpreveritis leges meas? Ego quoque hæc faciam vobis.* Akoli nebudete poſzluſsali mene, niti chinili uſza koia vam zapovedam, ako zaniſtar budete derſali zapovedi moie? Ja tulikai ova vuchinim vam: *Viſitabo vos in egeſtate, & ardore.* Pohodim vaſz ſziromaſtvom, y z-uruchnum ſzunchenum koiavam zemlye jalove vuchinì, y ognienum, koiavam uſze kai imate zesge, y popàli, y z-neizbroienemi drugemi kaſtigami groziſze G. Bog y dan danasni uſzem onem koij Szvetkov niegoveh neſzvetè kod- Ibid. v. 16.

kodbi morali; y Zapovedih niegoveh neobderſavaiu, kodbi dusni bili: Zakaizato Sz. Ivan Chriſoſtomus opomina vſzakoga Boſiega kerſchenika verno y marlivo obderſavati ovu Tretiu Boſiu Zapoved, toieto Szvetke ſzvetiti, zderſavaiuchiſze od uſzakoga della, ter ſzamomu G. Bogu ſzluſiti, nezkerbechiſze tuliko za dobichke uremenitne ovoga ſzveta, kuliko za vekovechne nebezke, ar G. Bog placha verno na ovom ſzvetu uſze ſzvoie verne kerſchenike koij ovu Tretiu niegovu zapoved marlivo obderſavaiu, y one neverne y neboboſne koijſze vecs za blago uremenitno, neg zvelichenie duſſeunò po Szvetkeh zkerbè.

Kak adda G. Bog blagoſzlaulya, y verno placha one koij Szvetke niegove ſzvetè, y vu nyh niega chaztè, poſzvedochitiſze more onum Hiſtorium koiu piſse Tomas Cantipratan od jednoga Teſaka pobosnoga y Bogaboiechega chloveka, koi koſzechi z-drugemi naietemi teſaki jednu ſzinokoſsu vu Szobotni dan, y pod vecher chuiuchi pri Czirkvè zvoniti na zlamenie Nedelynoga Szvetka, taki preztalie koſziti, y odpravilſzeie domov, pak vu Czirkvu Boga molit, iz koiega oſzmehavaſzliuſze drugi teſaki, y pri Gozpodaru jeſzuga obtuſili da ni zaſzluſil plache ar dokoncza ſnymi ni delal, koie niti ni dobil na punom kod drugi teſaki, koijſzu do nochi koſzili, ali on zato ni maral; doiduchi pak vu pondelyek jutro znovich na onu Szinokoſsu megy one izte teſake koſzit, y zamahnuchi pervi put z-koſzum po trave, potegnulie megy travum jeden veliki zlat dukat, na koiem ove rechi bileſzu napiſzane: *Manus DEI me compegit, & donum me redegit, pauperi qui non fregit, diem feſtum celebrem.* Ruka Boſia mene je napravila, y dar je mene vuchinila, ſziromanu koi ni prelomil dan Szvetechni, y takomuie G. Bog naplatil ztoverztium, kai vu dveh vurah nyemu ſzluſech ja zamudil; Nut adda kak G. Bog blagoſzlaulya joſche na jovom ſzvetu one koij niegove Szvetke ſzvetè, y vu nyh niega chaztè vu Szveteh Czirkvah niegoveh oni pako koij toga nechine, nit ovoga teſaka nenaſzleduiu, zpoznati hote nad ſzobum na

Thom. Cantiprat. l. 2. Apum c. 53.

mezto

mezto blagoſzlova, prokleczтvo uremenitno y vekovechno, odkud Sz. Ivan Chriſoſtomus opomina uſzakoga Boſiega Kerſchenika ovak govorecs: *Vide, ne fortè, dum per exiguum temporis ſpatium non vis teipſum à terrenis curis amovere, integrorum annorum laborem amittas.* Pazi dobro ò kerſcheni chlovek, da morebiti za koie kratko ureme, za jeden mal chaſz, vu koiemſze ti po Szvetkeh od zemelzkeh zkerbih, y od della zderſati neſches kod tebe G. Bog zapoveda, da nepogubis na jenkrat uſza koiaſzi vnogo leth trudom y potom zpraulyal, y to na ovom Szvetu: Na drugom pako, (opominam ja vſzakoga kerſchenika) pazi dobro da nepogubis tvoie duſse na veke z-kineſi nebezkemi vekovechnemi, ar veli vucheni Heroldus: *Puniuntur in anima, quod eſt maximum bonorum omnium bonum, prævaricatores feſtorum Domini, quia, quoties ſcienter feſtum ſolvunt, toties mortaliter peccant, & propriam animam occidunt.* Kaſtigaiuſze od Boga na duſſe, koia je vſzeh dobroth naivexe dobro, vſzi oni koij Szvetkov Boſieh neſzvetè, ar kuliko god krat hotoncè y znaiuch kai po Szvetkeh prez velike ſzille, y potreboche delaiu, ſzmertnem grehom greſſè, y greſſech duſſe ſzvoie umariaiu.

S. Chryſoſt. contra eos, qui Div. Off. abſt.

Heroldus.

Anda N.N. ako ſeleiete blagoſzlov Boſi na vaſſem telu, y blagu zpoznati, duſſicze pako vaſſe vekoma zvelichiti, Szvetke Boſie ſzvetete, ne ſzamo zderſavaiuchiſze od uſzakoga della, y ſzmertnoga greha, nego y G. Boga chaztech y molech ter naimre vu Czirkvah niegoveh Sz. Maſſe, y Prodeke poboſno poſzluſſaiuch, od koieh obodvoieh, kulikoſzu uſzakomu potrebna, y haſznovita k-duſsnomu zhelicheniu, bude priduche moie govorenie,

a za ſzada, Amen.

OD

OD TRETIE BOSIE ZAPOVEDI

TRETIA PRODEKA.

Szvetki moraiuſze ſzvetiti ne ſzamo zder-ſavaiuchiſze od uſzakoga della, y gre-ha: nego y k-ſzlusbe Boſie, naimre k-Sz. Maſsam hodechi, kod y Sz. Matti Czirkva to zapoveda.

Immola DEO Sacrificium laudis. Pſal. 49.

Aldui Bogu Aldov hvale.

Ztinaie da negda vu ztarom zakonu unogi uſzakoiachki Aldovi od lyudih G. Bogu alduvani jeſzu bili; Kakti Abel alduvalmuie pervinu ſzvoieh ovacz. Noe po obchinzkom potopu podignulie bil y zezidal Oltar, na koiem od vſzake fele ſivine, y pticz alduvalie G. Bogu. Abraham gotovie bil alduvatimu jedinoga Szinka ſzvoga Iſaka, dabimu Angel od Boga poſzlan nebil zapachil. Elias alduvalie Bogu volle; Aron alduvalie temian; Melkizedek kruh y vino: Salamon pak oh! kuliko jezer vſzakoiachke ſivine na chazt Boſiu je alduval?

Sz.

Sz. III. Kralyi alduvaliſzu Bogu vkup y chloveku, Temian, zlato, y plemenitu mazt. Niti dalye oude govoriti kanim, ali hochu od velikeh, y oſzebuineh darov koieſzu unogi zmosni Kralyi y Czeſzari alduvali G. Bogu, buduchi da uſzi aldovi koieſzu od pochetka ſzveta lyudi G. Bogu alduvali niſzu nikai proti Aldovu Preſz. Oltarzkoga Sacramenta vu Sz. Meſſe, kadeſze alduie Otczu Bogu nebezkomu Preſz. Telo y Kerv Szina niegovoga Chriſtuſſa JESUSSA, koi aldov je naivexi, naiplemeniteſſi, y naipreſtimaneſſi, y Otczu Bogu nebezkomu naidragſi, y naipovolyneſſi, na proti koiemu uſze ſzrebro y zlato je nienie neg gnoy y blato, naproti ſzrebru y zlatu. Nitiſze mogu Szuncze, Meſzecz, ali Zvezde ſnym tekmiti, ar veli Sz. Albertus: *Cæterarum omnium hoſtiarum vim, & magnitudinem; magnitudine ſuâ & dignitate obruit.* Oztaleh vſzeh drugeh aldovov jakozt y velichanztvo; velichanztvem ſzvoiem y urednoztium obladuie ov Boſanzki Aldov, nebuduchi vexega aldova od onoga koiſze pod kruſnom kipu od Maſnikov vu Sz. Meſſe Otczu nebezkomu alduie, kodnam to potverguie B. Lourencz Juſtinian govorecſi. *Nihil hoc ſacrificio acceptabilius DEO Patri pro reconcilian-dis peccatoribus, pro expiandis ſceleribus, ac captivis fidelibus re-dimendis, utilius nihil in Eccleſia DEI offerri poteſt.* Nikai od ovoga Aldova (toieko Sz. Meſſe) ni prietneſsega Bogu, za pomiriti ſnym greſnike, za grehov oproſchenie dobiti, y ſzuſniev kerſchanzkeh odkuplenie, haſznoviteſsega nikai nemoreſze vu Czirkve Boſie alduvati, y tomu zrok daie ov, *Quippè cùm ſit memoriale efficaciſſimum illius excellentiſſimæ charitatis, quam ipſe Dominus JESUS Chriſtus ultimum Paſcha celebraturus oſtendit; quam in crucis patibulo moriendo notam fecit; & in ipſo idem Dominus myſticè quotidiè deſignatur.* Kaiti buduchi ov Aldov ſzpomenek naivexi one nezgovorne lyubaui koiuie ſzam Gozpon nas Chriſtus JESUS na zadnie vechere pokazal, y na kriſnom drevu razpet vumiraiuch obznanil, y vu Sz. Maſse ov izti Gozpon nas vuſzaki dan pod kruſnom

S. Albertus lib 2. de Sacrifi.

B. Laurent. Juſtinianus de Inſtructione vitæ lat. c. 20.

kipu alduieſze. Iz cheſza vſzega zpoznatiſze more kuliko urednozti y preczembe je Sz. Meſsa, vu koieſze tulika zkrounozt, y tak veliko zlamenie lyubavi Szina Boſiega proti narodu chlovechanzkomu zaderſava, zato ne prez zroka Sz. Matti Czirkva vſzem kerſchenem katolikom zapoveda konche jednu Sz. Meſsu vſzaki Szvetek poboſno poſzluſsati, y nyu poſzluſsaiuch Szvetke ſzvetiti, koijſze nemogu pako bolye ſzvetiti nego pohagiaiuch Czirkve Boſie y vu nyh pri ſzlusbe Boſie bitti, toieto pri Sz. Maſsah, Prodekah, Od Vecherniah, Completah; Boga chaztiti y hvaliti; kod vrednozti adda y jakozti Sz. Maſse, vu koie Meſnik Otczu nebezkomu Szinka niegovoga pod kruſnom kipu vu Preſz: Oltarzkom Sacramentu za uſze verne ſive, y mertve alduie; Drugoch od haſznovitozti nye poboſnoga poſzluſsania; potlam pak y od duſnozti kerſchanzke polek zapovedi Sz. Mattere Czirkve, naimre po Szvetkeh knyoi hogenia, bude ſzadaſnie moie govorenie.

Zmed uſzeh adda ſzlusbih koie Sz. Matti Czirkva G. Bogu izkazati y vuchiniti more, naivexe, naidraxe, y naipreſtimaneſse dello je Sz. Meſsa; ar akoprem uſza dobra dela G. Bogu jeſzu draga y prietna, vendar kaiti dela chlovechanzka jeſzu unogem nezverſsenoztiam podverſena, y vexe ſzvetozti vu ſzebe nezaderſavaiu, negiu nym chlovek daie, chinechi vſza ſzvoia dobra dela, dobrem nakaneniem na chazt y diku Boſiu: Sz. pako Meſsa ni dello chlovechanzko, nego Boſanzko, kod ono koieie od ſzamoga Chriſtuſsa izmiſlyeno, y pocheto, po koie Meſse vexu chazt, y poſtenie, vexu radozt y veſzelye chuti Preſz. TROIZTVO, nego zverhu uſzeh chaztih koie od koruſsev Angelzkeh, y vſzeh duhov nebezkeh prijmlye; vexu velim radozt y chazt zaudaie G. Bogu jedna ſzama Sz. Meſsa od kogagod akoprem naipriprozteſsega Meſnika povedana, neg zaudaiu uſzeh blaſseneh Duhov nebeſzkeh, y vſzeh naipoboſneſseh lyudi zemelyzkeh hvale y molitve.

Tri

Tri pako zroki jeſzu zakai mi G. Bogu alduiemo vu Sz. Meſse preſz. Telo Kervf Chriſtuſevu, koij zroki priſzpodablyaiuſze onem trem Aldovom ztaroga zakona, zmegy koieh pervi zvalſzeie *Holocauſtum.* Vu koiem Aldovu vſze kaiſzu alduvali, jeſzu zeſgali, tak da nikai ni oztaialo, dabiſze od oude lyudi navuchili, y zpoznali kakſzu duſni iz pravoga ſzercza duſsu y telo G. Bogu alduvati. Drugi Aldov zvalſzeie *Sacrificium pro peccatis.* Aldov za grehe, koi Aldov lyudi alduvaliſzu G. Bogu za odpuſchenie grehov ſzvoieh. Treti Aldov zvalſzeie *Hoſtia pacifica.* Toieto on Aldov kogaſzu alduvali G. Bogu za zahvalnozt zbok tulikeh dobrochineny, koiaſzu od Boga prijmali, ali za zadoblyenie koie nove miloſche, koiuſzu od Boga ſeleli dobiti, y rauno zbok oveh treh zrokov mi tulikai Otczu Bogu nebezkomu alduiemo Sz. Meſsu, kodſzmo to y duſni chiniti veli Sz. Thomas od Aquine. *Maximè enim obligatur homo DEO propter ejus majeſtatem, ſecundò propter offenſam commiſſam, tertiò propter beneficia percepta, vel primò ſperanda.* Naivech duſen je chlovek Bogu zbok niegove zmoſnozti y velichanztva; drugoch zbok grehov zkoiemigaie chlovek zbantuval; tretich, zbok dobrochineny prieteh, ali ztoprav z-vffaniem dobitie. S. Thom. 1. 2. 4. 102. 2. 3.

Mi pako G. Bogu naſsemu zmoſnomu, miloztiunomu, y dareslyvomu draxega y povolyneſsega dara nemoremo alduvati od ovoga, toieto od Sz. Meſse, ar ako razmiſzlimo vſza koiaſze na ſzvetu nahagiaiu, neſchemo naiti niedinzke ztvari koiabi vredna bila alduvana niemu bitti, kodieto negda zpoznal Sz. Mikeas Prorok kadaie govoril. *Quid dignum offeram Domino?* Kai vrednoga hochu ali morem alduvati Gozponu? nebuduchi na ſzvetu ztvari koiabiſze mogla vredno y doztoino G. Bogu alduvati. Michæ. 6. v. 6.

Aldovi ztaroga zakona biliſzu G. Bogu dragi, koiiſzu bili kakti jedna pelda y ſzpodoba ſzadaſniega Aldova Sz. Meſse, y ſzpomenek Zvelichitela naſsega koiſzeie Otczu ſzvomu nebezkomu zverhu Oltara znovich alduval, k-vexe

pomochi y haſzne duſſicz naſseh, odkud govori Sz. Janus,

Apoc. c. 13. v. 8. *Agnus occiſus eſt ab origine mundi.* Agnecz je zaklan od pochetka ſzveta. Da pak Aldov Sz. Meſse zmed uſzeh aldovov od pochetka do koncza ſzveta niemu alduvaneh, je naidraxi y naiprietneſſi, to moremo zpoznati iz oveh poboſnoga Tomaſa Kempiſsa rechi. *Sacerdos cùm celebrat, DEum honorat, Angelos lætificat, Eccleſiam ædificat, vivos adjuvat, defunctis requiem præſtat, & ſeſe bonorum omnium participem reddit.* Maſnik kad Meſsu ſzluſi Boga chazti, Angele veſzeli, Czirkvu izviſzuie, ſive pomaſe, Mertvem pokoy zadobiva nye oſzlobagaiuch iz muk purgatoriumzkeh, y ſzam ſzebe vſzeh dobrot delnika chini. Oh! kulike adda dobrote vu Sz. Meſse zaderſavaiuſze: Koia Meſsa da tem bolye bude od vſzakoga kerſchenika preſtimavana, poſzluhnemo Sz. Navuchitele Czirkvene kai od nye piſsu y govore, y naipervo zlatovuztoga Sz. Chriſoſtoma koi ovak veli. *Per id tempus & Angeli Sacerdoti aſſident, & locus altari vicinus in illius honorem, qui immolatur, Angelorum choris plenus eſt.* Ono vreme kada Meſnik Meſsu ſzluſi, Angeli nebezki niemu dvore, y mezto naibliſne oltara za chaztit onoga koiſze na oltaru alduie, je puno koruſsev Angelzkeh. Tonam potvergiuie Sz. Gregur Papa piſsuchi od Aldova Sz. Meſse. *Quis fidelium dubium habere poſſit in ipſa immolationis hora ad Sacerdotis vocem Cœlos aperiri, & in illo JESU Chriſti myſterio Angelorum choros adeſse?* Gdo dvoi, ali dvoiti more od verneh Kerſchenikov vu uremenu Aldova Sz. Meſse na glaſz Meſnika nebeſza odpiratiſze, y koruſse Angelzke dole dohagiati na ſzlusbu; toieto hoche recſi Sz. Navuchitel, da kada Maſnik hoche onu blagoſzloulyenu Hoſtiu poſzvetiti, y pochne one Sz. Rechi zgovariati, ondaſze nebeſza od piraiu, y Chriſtus z-koruſſi Angelzkemi kakti Kraly z-dvorianiki ſzvoiemi dole na Oltar, y vu ruke Maſnika dohagia: Sz. pako Hieronim joſche vech pridaie govorecſi. *Beata Virgo MARIA, & omnes Sancti commitantur Chriſtum in manus Sacerdotis venientem.* Blaſena Devicza MARIA, y uſzi Szvetczi zprevagiaiu Chriſtuſſa vu ruke Maſnika iduchega. Na

Thomas à Kemp. l. 4. c. 5. Paragr. 3.

Joannes Chryſoſtomus lib. 7. de Sacram.

S. Gregorius lib. 4. dialogus cap. 56.

S. Hieronymus contra Vigilium.

Na potvergenie ove iztine nai bude ono kai cſtem vu ſitku Sz. Oſwalda Biskupa, da naimre kadaie ov Sz. Biskup Meſsu ſzluſil, po Boſiem prepuſcheniu zagledauſi niegov miniſter Angela polek oltara ztoiechega preztraſſilſzeie bil y pobegnul, na mezto koiega Angel Boſi do koncza Meſse je miniſtruval Sz. Biskupu. Nut adda N. N. gdo ova chuiuch od Sz. Czirkvench Navuchitelov veruval y za iztinu derſal nebude, y Sz. Meſsu na vnogo preſtimaval, preſtimavaiuch k-nye ne ſzamo po Szvetkeh, nego y vſzaki dan nebudeſze terſzil hoditi, nyu poboſno poſzluſsati, y Sz. zkrovnozti koieſ e vu nye zaderſavaiu premislyavati, od koieh zkrovnoztih Sz. Bernard govori. *Miſsa tam plena eſt myſteriis, ſicut mare guttis, ſicut ſol attomis, ſicut firmamentum ſtellis, & Cœlum empyreum Angelis.* Meſsa je tak puna zkrovnoztih, kakti ſzuncze praha, kakti dolyne nebo zvezd, y gornie Angelov: Na koie vendar zkrounozti od jezero lyudi teskoſze jeden naide koibiſze pod Sz. Meſsum zmiſzlil, nego kai chine lyudi vu Czirkvah pod Sz. Meſsum? vech zla neg dobra, ar vech greſse neg Boga mole, zbrivaiuch ochima ſzvoiemi po obrazeh chlovechanzkeh premislyavaiuch nyhovu lepotu, y vu nyuſze zalyublyuiuch, herbet pako k-oltaru obrachaiuch onomu koi je *Specioſus præ filiis hominum.* Nailepſi zmed vſzega ſzveta lyudi, y onem blaſenem duhom nebezkem koij okolu oltara Meſniku dvore, kada Szina Boſiega Otczu nebezkomu za grehe naſse alduie. Kai vech chine? razgovariaiuſze, oſzmehavaiu, druge ogovariaiu, oſzuguiu, y vu vſzakoiachkeh greſneh miſzlah zaderſavaiu. zkoiemi G. Boga bantuiu, kadabimuſze morali zahvalneh zaprieta dobrachinenia izkazati, za grehov oproſchenie moliti, y za priduche potreboche duſſevne y teloune poboſno preporuchati.

In Vitas Oſwaldi.

S. Bernardus comp. The. Virt. lib. 6. c. 11.

Vu Sitku Sz. Theodoſiuſſa Ceſzara cſtem da on kada godie iſſel vu Czirkvu k-Sz. Meſse, uſzigdarie pred Czirkvum ſzvoiu Ceſzarzku korunu y mech, pache y obutel oztavil, premislyavaiuch kam, pred koga, y pokai ide? Da

naimre ide vu hiſu Boſiu, pred Kralya nebezkoga, grehov ſzvoich oproſchenia proſzit, y zato iſselie nuter böſz, gologlav, y prez oruſia veſz ponizen y poboſen, kadeie on tulikum chednoztium klechal, kako dabi ſzvoiemi telovnemi ochima videl pred ſzobum Kralya nebezkoga onako, kotga vu nebu Szvetczi nebezki vide: Koi ſzveti y Bogaboiechi Ceſzar dabi ſzada na ſzvet doſsel y videl kerſcheníke kak oni vu Czirkvu idu oboruſni kakti na voizku, dabi videl kakſze vu Czirkve derſe, ? naimre da ne drugach nego dabi na kakove Komedie bili. Oh! ter kaibi od teh takoveh ſzudil y govoril?

Kaibi ſzudila y govorila jedna Sz. Elizabeta Kralicza Ugerzka? koia kadaie vu Czirkvu isla, naipriproztesſu opravu ie oblekla, govorecſi duſze nepriztoi gizdavo y czifrazto doiti pred onoga, koiſzeie ponizil y ſziromah poztal za chloveka, oztavivſi nebezko kralyevztvo naturu chlovechanzku naſze vzemſi uſzem podverſen, y podloſen iz gluboke ſzvoie poniznozti je poztal; zato y ova Sz. Kralicza natulikoſzeie ponizuvala pred nym, da kakti jedna petlyaricza pred nyega vu Sz. Czirkvu je hodila, y putem iduchi premislyavala kam y pred koga ide? zato govorilaie ſzama ſzobum, vane oztanete vſze chalarne miſzli ar idem pred onoga koi vidi ſzercza chlovechanzka, y doiduchi vu Czirkvu poztaulyalaſzeie vu takov kut ali mezto, kade ni lehko od lyudi vigiena bila. Kaibi velim ja ova Sz. Kralicza rekla dabi ſzadaſniega vremena ſenzki ſzpol videla czifrazteie y gizdaveie hoditi vu Czirkvu neg dabi na ſzvadbu ali na tanecz isle, y to ſzam Bog zna kakovem nakaneniem hodiſze tem nachinom vu Czirkve Boſie, ja nikoga niti niednu neſzudim, nego rechi Sz. Auguſtina napervo donaſſam, y jeſzu ove: *Diabolo ductore in Eccleſiæ conventum pergitis; qui iſtic non precibus inſiſtitis, ſed fabulis, jocis, & alijs peccatis cum ipſo dæmone ad æterna pergitis tormenia.* Od vraga jeſzu te takove pelyane, y zprevagiane, koie vu Czirkvu tak czifrazte hode za bitti vigiene, y za mochiſze zeztati z-ovemi ali onemi z-koiemi

2. Auguſti. ſerm. 33 2.

pod

pod Sz. Maſſami vech greha chine neg Boga mole, razgovariaiuchiſze, oſzmehavaiuch, y kaikakva nym od vraga vu ſzercze y glavu poztaulyena miſzlech, vech neg na Sz. Meſſu, y tako ſnym zkupa vu peklenzke muke prepadaiu, zato pravo pravo govori Sz. Ambroſius: *Multi cum parvo peccato ad Eccleſiam veniunt, & cum multis ac maximis ab Eccleſia recedunt.* S. Ambroſ. ſer. 88. Vnogi y vnoge z-malem grehom dohagiaiu vu Czirkvu, ali z-vnogemi y velikemi izhagiaiu iz Czirkve.

Oude proſzim dami pove vſzaki zmed vaſz N.N. kaiſze komu vidi dabi nas preſzvetli Ceſzar uſzem ſzvoiem podlosnikom dal na glaſz y znanie, da on ztanovit dan vu takovo mezto doiti hoche, kade bude ſzvoie graczie, miloſche, y dare delil, krivczem krivicze opraſchaiuch, vboge z-blagom nadelyuiuch &c. jednum rechium koigod ono ureme vu takovo mezto pred niega doide, niemuſze ponizi, y molilſze niemu bude, kaigod proſzil bude, zadobiti hoche; Gdo ova znaiuch nebi ſsetuval pred niega doyti? Dabi pako koi krivecz Poglaunikov doſſel pred niega, y kadabimuſze moral, ne ſzamo kolenom, nego y glavum do cherne zemlyè prignienum ponizno za oproſchenie moliti, toga on nebi chinil, negobi bahato doſſel vu palachu, y prez vſzakoga naklona pred Ceſzarabiſze poſzadil, okolu po palache gledal, z-dvorianiki y drugemi podloſniki Ceſzarzkemi razgovarial, oſzmehaval, noruval, na Ceſzara pako nebi ni miſzlil, ni gledal; Kaibi Ceſzar z-ovem takovem krivczem pochel? bilimu krivicze oproztil? Eh! palichie, temniczu, henkarzki mech, mezto miloſche y darov uredenbi bil, y prez vſzake dvoinozti bie zadobil. Dabi jedna ſziromaſka y od nevolye pogibaiucha ſenzka perſona ono ureme dosla pred Ceſzara vſza czifrazta y naſpekana, y ovabiſze vſzakomu drugomu naimenſemu Inaſſu pervo neg Ceſzaru naklonila, po drugeh ochima zbrivala, naſzmehavala, namigavala kako dabi vukoie burdelnicze, à ne vu Ceſzarzkom dvoru, pred tronuſsẽ, y ochima Ceſzarovemi bila; Kaibi Ceſzar z-ovum takovum pochel? kakbiu nadelil? lahkoie ſzuditi, y zato ja od toga

dalye

dalye negovorim, nego k-czilyu govorenia moiega velim na kratkom ovak, da naimre vnogi y vnoge hode y dohagiaiu vu Sz. Czirkve kakti vu palache Kralya nebezkoga, y pred niegovemi ochima zponaſſaiuſze gorie neg vu kerchmah, ali burdelniczah, y ovi takovi na mezto oproſchenia grehov zaſzluſuiuſzi y zadobivaiu muke peklenzke? na mezto pomochi vu nyhoveh nevolyah y nyhovom ſziromaſtvu, tem vexeh neſzrech, y nevòly nadeiatiſze moraiu, od Kralya nebezhoga, koi pod Sz. Meſsum iz neba dohagia ſzvoieh miloſch, y darov delit onem poboſnem kerſchenikom.

Zakaizato potrebnoie vſzakomu vu Czirkvu iduchemu kerſcheniku dobro premiſzliti kam, pred koga, y pokai ide? da naimre ide ne na ſzvadbu, ne na tanecz, ali na komediu, nego vu palachu y pred troonus Kralya nebezkoga koi iz neba dohagia z-tulikum pompum kodſzmo od zgora chuli, dohagia ſzvoieh miloſch y darov delit ſzvoiem poboſnem y poniznoga ſzercza kerſchenikom, ar veli Sz Innocenczius III. ovoga imena Papa: *Per hujus Sacrificij virtutem, univerſæ in nobis virtutes augentur, & omnium gratiarum fructus exuberant.* Po ovoga Aldova, toieto Sz. Meſſe krepozti vſze vu naſz dobrote povexavaiuſze, y vſzeh miloſch Boſanzkeh dar izhagia: *Salutaris enim Hoſtiæ immolatio* (veli nadalye ov Sz. Otecz) *eſt DEI glorificatio, bonorúmque ejus copioſa bonificatio.* Preſz. Hoſtie alduvanie je Boſie odichenie, y uſzeh dobroth obilno zadoblyenie. Nikai adda ni preſtimaneſſega niti Otczu Bogu nebezkomu dragſega od Aldova Sz. Meſſe, koiu, koi god kerſchenik poboſno poſzluſſa, naimre prez ſzmertnoga greha, vech naima pri Bogu zadobiva, neg dabi neznam kak dalka Sz. mezta pohagial, ar nigder ni ſzveteſſega mezta od onoga kadeſze Preſz. Telo y Kerv Szina Boſiega Otczu niegovomu nebezkomu alduie: Niti ſzamo naime vu nebu pri Bogu zadobivaiu oni koij radi k-Sz. Meſſe hode y nyu poboſno poſzluſſaiu, nego pacſe y na ovom ſzvetu Boſanzkemi bla-

Innocentius III. lib. 3. de Sacrifi. Miſſæ.

blagoſzloumi nadelieni jeſzu, kod vucheni Diſcipulus vuchi govorecſi: *Qui Miſſam audit, proſperabitur in illo die in laboribus, in artificio, in peregrinationibus: Et Dominus confortabit eum in corpore, & in anima.* Koi Mèſſu poſzluſſa, napreduval bude on dan vu ſzvoieh poſzleh, vu meſtrie, vu putuvaniu: y Gozpon obiachi niega na telu y na duſſe.

Ove izte Vuchenoga Diſcipuluſſa rechi mogelbi ja unogemi hiſtoriami poſzvedochiti, dabimi vreme dopuſchalo, nekoie vendar oſzebuineſze budimi ſzlobodno na kratkom napervo donezti, y naipervu akoprem vnogem dobro znanu, naimre od Sz. Iſidoruſſa, koiu Surius ovak izpiſſuie vu ſitku niegovom, da naimre Iſidorus ſzluſechi jednoga gozpodara takſzeie pogodil bil ſnym, da bude mogel ſzlobodno vſzaki dan k-Sz. Meſſe hoditi, iz cheſza tuliko gozpodar, kuliko druſina oſzmehavaſeſze iz Iſidora, ali on zato nikai ni maral, pripetiuſſiſze pako da neki dan buduchi Iſidor z-plugom na polyu, y zachufſſi ov poboſni ſzluga Boſi pri jedne Czitkvicze k-Meſſe zvoniti, oztavilie na polyu plug ſzvoi, y volle vu jarmu, odiſſelie k-Sz. Meſſe, koiu doklamie on poſzluſſal, dosliſzu Angeli od Boga poſzlani, y vu vremenu pol vuricze zoraliſzu Angeli vech neg drugi teſaki czel dan, nut nili iztina kai Diſcipulus ie rekel? *Qui Miſſam audit, proſperabitur in illo die in laboribus.* Koi Meſsu poſzluſsa, napreduval bude on dan vu dellu.

Pedagogus Chriſtianus ſzpomiaſze od nekoiega glaſzovitoga, ali vkup y poboſnoga Viteza Ferdinanda Antolinuſſa, koi imaiuchi voiſzku z-Saracenuſſi, y doiduchi ureme za pobitiſze ſnymi, koij akoprem buduchi jur blizu za podignuti oruſie, Antolinus vendar kod poboſni Junak ni hotel proti nym poyti, doklam ni Sz. Meſsu poſzluhnul, y na konczu Meſse blagoſzlova od Meſnika dobil, y zato dobilie pri Bogu miloſchu da niegov Sz. Angel Chuvar derſalie Saracene vu ztrahu doklamie Antolinus doſsel y ſnym zkupa nad nepriatele vudril, koieie z-pomochium Boſium y Angelzkum taki vu ztrah poztavil, y ſzrechno obladal, ad-

Pædago. Chriſt. pag. 2. c. 8.

da y oude zpoznávaiuſze iztinzke one Diſcipuluſseve rechi. *Qui Miſsam audit, proſperabitur in illo die.* Koi Meſsu poſzluſsa, napreduval bude on dan, y kaiti Diſcipulus veli da ne ſzamo vu dellu nego y vu meſtrie napreduie chlovek, koi poboſno Meſsu poſzluſsa. *Proſperabitur in artificio.* k-potvergeniu adda y ove iztine Lucas Pinellus, y Surius piſsu od dveh meſterzkeh lyudi ovak.

Lucas Pinellus.

Daſzu naimre vu jednom Varaſsu bila dva meſterzka chloveka, jeden bogat, drugi ſziromah, ov ſziromah delalie y trudilſzeie dan y noch, ne ſzamo po delaunikeh, nego y po Szvetkeh, zkerbechiſze za poſten fallat kruha, zkoiembi mogel ſzebe, ſennu, y druſinu vu zdrauiu y ſitku obderſati, alimu od rùk meſtria ni isla, y chimie marliveie delal, temie menie dobival: Drugi pako meſter ako prem imelie punu hiſu decze y druſine, niti poloviczu tuliko ni delal, vendarie imel vſzega dozti y obilno; zeztauſſiſze adda ova dva meſtra zkupa, pochelſzeie on pervi onomu drugomu tuſiti, da chim marliveie dela, tem menie ima, y damu meſtria od ruk neide, kaiſzi to zlamenuie, kakov tomu zrok mora bitti? Vi pako kume ni pol toliko nedelate, y vſzega zadozta imate, odkud to? Nato odgovorilmuie ov dobro ztoiechi, akoli moy kume ſelete tomu zrok znati, doidete zutra ranehno k-mene, y ja vam zrok moie ſzreche ne ſzamo povem, nego y pokaſem, *dictum factum.* Doiduchi drugi dan kodmuie recheno bilo, ov Bogati rekelmuie hodmo vu Czirkvu, poidoſse obodva zkupa, y poſzluhnuchi Sz. Meſsu, povernoſseſze nazad, y odpravilgaie domov delat, govorecſimu kume poyte domov na vas poſzel, ter zutra pak doydete, doſselie pak drugi dan vu jutro, y on pelyalgaie k-Meſse, y tako do tretiega dneva ovomu prigruzteloſzeie tuliko krat ſnym terczariti vu Czirkvu, pochelmuie govoriti ja ſzam znam put vu Czirkvu, y veruiem vu Sz. Meſsu, ti mene liztor povech zrok ſzreche tvoie; Nato odgovorilmuie on bogati, kume dragi zroka ſzreche moie ja tebe drugoga nemorem, niti neznam povedati,

vedati, nego vſzagdaſnie poſzluſsanie Sz. Meſse znaiuchi dobro kai Chriſtus je rekel: *Quærite primum Regnum DEI, & omnia adjicientur vobis.* Iſchete naipervo kralievztvo nebezko, y oztala hote vam bitti dana, iz poſzluſsania vſzagdaſniega Sz. Maſse ja vſza imam, koia imam, ſeleies y ti vu tvoie meſtrie od Boga blagoſzlovlien bitti? terſziſze y ti vſzaki dan pri Sz. Meſse bitti, y od Meſnika na konczu Meſse blagoſzlov dobiti, pochelie polek ovoga navuka ſiveti, y blagoſzlov Boſi nad ſzobum zpoznavati, tak da vu malom vremenu bogat je poztal. Adda y oude zpoznavaiuſze iztinzke one Diſcipuluſseve rechi. *Qui Miſſam audit, proſperabitur in laboribus, in artificio.* Koi Meſsu poſzluſsa napreduval bude vu dellu, y vu meſtrie. Matth. c. 6. v. 33.

Joſche dve rechi oztaiumi zgora rechenoga vuchenoga Diſcipuluſsa za iztolnachiti, y jeſzu ove. *Et Dominus confortabit eum in corpore, & in anima.* G. Bog obiachiti hoche niega na telu, y na duſse, kade chuiem Sz. Gregura Papu govoriti. *Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium eſt contra omnia mundi pericula firmamentum.* Preſzveti Meſni Aldov je ſzuproti uſzem ovoga ſ. veta pogibelyam ſchit y obramba, koia iztina nemoreſze bolye poſzvedochiti, y potverditi nego z-peldami y hiſtoriami, koieh akoprem pune jeſzu knige, ja vendar ſzame dve zmed oztaleh koieſzem cſtel, kod prikladneſse k-czilyu govorenia moiega napervo donezti hochu, y ſnymi govorenie dokonchati, y naiperva nai bude ona, koiu nahagiam in Biblioteca Lohner od treh Terſczev. S. Gregorius loco ſupra citato.

Piſse adda Lohner glaſzoviti Piſzecz iz Tovaruſtva Jeſuſſevoga da letta 1570. pripetiloſzeie blizu Rima, da iz varaſſa Gubio posliſzu bili tri Terſczi na ſzeniem, koij opravivſi terſtvo ſzvoie pri vechere pochelisuſze razgovariati kak drugi dan putuvali budu, od koieh dva jedne miſzli jeſzu bili, govorecſi daſzeie potreba zutra vu zoriu ztati y na put odpraviti, da za dneva budemo mogli domov doyti, treti paidas pochelie govoriti, bratia draga zutraie Sz. Nedelya potrebaie premiſzlitiſze zaradi Sz. Meſse, koiu, vi Biblio. Lohner v. Sacrifi. n. 43.

dobro znate daſzmo duſni poſzluſsati, y ako oude nebudemo pri nye, tak nebudemo nigder, ia ſzudim dabi bolye oude poſzluhnuti Sz. Meſſu, y malo kai zaloſiti, neg prez Sz. Maſſe na teſche domov poyti, ali ona dva niſzu hotela k-ovomu pametnemu tolnachu privoliti, y zato vu zoriu ztauſſiſze, y oztavivſi paidaſſa na poztelye odisliſzu putom ſzvoiem, on pako poboſni y Bogaboiechi nyhov paidas poſzluhnulie Sz. Meſsu, y poMeſse froſtuklyal jednomalo, y onako Boſiem blagoſzlovom od pravilſzeie na put, doiduchi do jednoga potoka, naſselie pri kraiu vnogo lyucztva, koieie ona dva neſzrechna niegova paidaſsa mertva kod merczine iz vode van uleklo, pod koiemiſzeie mozt uderl, oni vu vodu opali, vu nye vtopili, blago, ſitek, y duſsu pogubili, preztraſsilſzeie, y Bogu je zahvalil da ſnymi ni iſsel, y tako ſzrechu ſzvoiu Sz. Meſse poſzluhnieniu, y blagoſzlovn od Meſnika prietomu je pripiſzal; Nut nili iztina kai Sz. Gregur je rekel da. *Miſſa contra omnia mundi pericula firmamentum.* Meſſa proti vſzem ſzveta ovoga pogibeliam obramba.

S. Antoni p 2. Tit 9 c. 30 paragr. 2.

Niti ona druga Pelda koiu Sz. Antonin Erſek Florentinzki od dveh mladenczev piſse, je menſega chuda, y zapametenia uredna, da naimre dogovorilaſzuſze bila vu vecher da drugi dan hote poyti na polye pticz lovit, jeden zmed nyh bilie pervo pri Sz. Meſſe kod poboſneſſi od drugoga, drugi pako za Meſſu nimaral, odidoſse adda zkupa van napolye, kade dobro dugo buduchi, y klatechiſze po polyu vu prepovedani Szvetek, nemiſzlechi on drugi na Sz. Meſſu, za koiugaie on poboſni tovarus niegov opominal, y nagovarial dabi isli nazad domov zaradi Sz. Meſse, koiu ni poſzluhnul buduchi Szvetek, ali kaiti bolyeſzumu pticze na miſzli bile y pri ſzerczu neg Sz. Meſſa, oſzmehavalſzeie iz tovaruſſa ſzvoga, alimuie ſzmeh preſzel, ar onizti chaſz pocheliſzuſze oblaki podigati, meſſati, burkati, germeti blizkati pocheloie vu nyh, y iz nyh zachulſzeie jeden glaſz ove dve rechi izgovariaiuchi, Vudriga vudri. Y taki zpuztilſzeie trezk iz neba, y vu onoga nepoboſnoga Mladencza vudril, koi vu Szvetek Sz. Meſſe ni poſz-

poſzluhnul, niega onde do ſzmerti vmoril, ovu ztrahotu chuſuch y videchi drugi Mladenecz pochelie beſati domov, y zachulie glaſz iz neba kod pervich, Vudri vu niega, vudri, ali neki drugi glaſz je odgovoril pervomu, nemoremga vudriti arie danaſz chul. *Et Verbum Caro Factum eſt.* Rech Meſzom je vuchiniena, toieto daie bil pri Sz. Meſſe on Mladenecz tia do koncza zadniega Evangeliuma. Iz koie pelde, y pripetchenia moguſzi peldu uzeti vſzi lovczi, jagari, terſczi, y oztali koij tak ludo y nemarno vech krat po Szvetkeh Sz. Meſſe zamugiuiu, hodechi po loveh y ſzenymeh, nemaraiuchiſze za Boſiu y Czirkvenu zapoved, koie jeſzu Szvetke ſzvetiti, y ſzvetech vu Czirkvu k-ſzlusbam Boſiem, a ne vu love, y na ſzenyme hoditi, ako nehte nad ſzobum kaſtig Boſieh zpoznati, kodſzuie zpoznali rechena dva terſcza, y on lovecz, y drugi neizbroieni kod ſzini nepokorni Sz. Matere Czirkve, koia zapoveda vſzaki Szvetek Sz. Meſſu poſzluſati konche jednu, y nyu od pochetka do koncza, ali konche od pochetka pervoga Evangeliuma, do koncza zadniega, to tulikaiſſe zapoveda Szpraviſche Agathenzko govorecſi. *Miſſas die Dominico ſæcularibus totas audire ſpeciali ordine præcipimus; ita ut ſaltem ante benedictionem egredi non præſumat populus.* Concil. Agatho c. Miſſas. Meſſe dneve Nedelyne ſzveczkem lyudem czele poſzluſſati oſzebuinum zapovedium zapovedamo; tak da konche pred blagoſzlovom nebude ſzmelo iziti, y oditi lyucztvo od Czirkve, y Meſse.

Ali ni dozta po Szvetkeh vu Czirkvu k-Sz. Maſſe hoditi, negoie vech k-tomu potrebno, koi hoche zapovedi Boſie y Czirkvene zadozta vuchiniti, ar vnogi hode vu Czirkvu, y vendar Sz. Meſſe nepoſzluſſaiu, kodſzu naipervi oni, koij po Czirkve ziake prodavaiu, po obrazeh zbrivaiu, z-drugemiſze razgovariaiu, y druge oſzmehavaiu, ogovariaiu, oſzuguiu; Jeſzu y drugi, koij na chiſzlo Boga mole, ali ſzami ſzebe nerazmeiu, ar Bog zna kudſze ſzvoium pametium klate, proti koiemſze tuſi G. Bog: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè eſt à me.* Lyucztvo ovo z-vuztmi mene huali, ſzercze pako nyhovo je dalko od mene, kodſzeie negda pro-

ti Sidovom tusil, y tako ovi obodvoij Sz. Messe neposzlussaiu, niti zapovedi Czirkvene zadovolyno nechine, pacse vecs zla neg dobra chine; Kai pako hochu recsi od oneh klatesev y pianczev, koij po Szvetkeh kadabi morali k-szlusbe Bosie, y naimre k-Sz. Masse poyti, ondasze klatare po ostariah, po kerchmah, po kletah. serùch y pianchuiuch, kaksze budu mogli od greha szmertnoga izprichati? kak kastigam Bosiem vuyti? Kuliki Szvetki obszlusavaiusze chez leto po Czirkvah Bosieh z-Rimzkem vech krat proscheniem? y kulikoie kerschenikov koijsze niti za Szvetke, niti za Czirkve, niti za proschenia Rimzka maraiu? od koiehsze more y szada Sz. Jeremias pravichno tusiti, govorecsi. *Viæ sion lugent, eò quòd non sint, qui veniant ad solemnitatem.* Puti Sionzki plachusze zato daga ni koibi dossel na poboshozt. Ja pako velim da puti k-Sz. Czirkvam plachusze zbok nepoboshozti kerschanzke, buduchi malo malo kerschenikov koijbi po nyh hodili, y oni koij hode, Bog zna kakovem nakaneniem hode.

Zklenuiem adda y nagovariam usze Verne kershenike rechmi Sz. Augustina, z-koiemie on nagovarial lyucztvo szvo-
S. Augustin. iega vremena. *In die Dominico nullus se à sacrarum Missarum celebratione separet, neque quis domi remaneat.* Vu dan Nedelyni naisze nigdor od Sz. Messeh doma nezadersava, negosze nai tersi vszaki polek vsze moguchnozti vszaki Szvetek konche jednu Sz. Mesu, y nyu czelu poszlusati, vsve zkerbi, vsze poszle na ztran oztavivsi, ar veli Christus pri Sz. Matheu. *Quærite primum Regnum DEI, & omnia adjicienter vobis.* Ischete naipervo Kralyevztvo nebezko, y oztala vam budu dana, imate czel tieden zkerbetisze za telo, y blago, konche vu Szvetek zkerbetesze za Boga, y za nebo, to pako chinili budete, kada budete zapovedi Bosie, y Czirkvene obdersavali, Szvetke doztoino szvetech, vu nyh k-szlusbe Bosie hodech, y Sz. Masse poboshno poszlussaiuch. Amen.

OD

OD TRETIE BOSIE ZAPOVEDI CHETERTA PRODEKA.

Niti ſzamo zderſavaniem od della, y hogeniem k-Sz. Maſsam, nego y poſzſluſsaniem Sz. Prodik Szvetki Boſi ſzvetitiſze moraiu.

Beati qui audiunt Verbum DEI. Lucæ c. 11.

Blaſeni koij poſzluſsaiu Rech Boſiu.

VSzigdar je navada bila, kodie to vſzakomu dobro znano, da ne ſzamo med pametnemi lyudmi, nego tulikai y med nememi ztvarmi, otczi, y matere moraiuſze zkerbeti za hranu ſzvoiem mladem ſzinom, y kcheram: Ottecz Bog nebezki pak buduchi kod Ztvoritel Ottecz miloztiuni vſzeh ztvari, zato on ſzvoium Boſanzkum mudroztium zkerbiſze za hranu vſzem ſzvoiem ztvoreniam, kod on, koi odpiraiuch ruku ſzvoiu vſze ztvari blagoſzlovom napuniuie, kod od niega popeva Sz. Kraly David: *Oculi omnium in te ſperant Domine, & tu das illis eſcam in tempore.* Ochi vſzeh ztvari vu teſze uffaiu Gozpone, y ti daies nym hranu, vu vremenu. Pſal. 144. v. 15.

Dvo-

Dvoium pako hranum nahagiam vu Sz. Piſzmu daie hranil perve one ſzvoie negdasnie ſzine toieto, ono ztaro lyucztvo Iſraelzko potlakamieie po Moyſeſſu vuchinil izpelyati iz ſzuſanztva Faraona Kralya, pervo negieie zapelyal vu zemlyu obechanu; Jedna hrana bila je Manna, koiaie vu ſzebe zaderſavala uſzakoiachke fele ſzlazti, y ſmahe, koium Mannum czeleh 40. leth hranilie G. Bog ſzvoie lyucztvo vu puſchine; Druga hrana bilaie duhovna, toieto oni duſſeuni navuki koieie G. Bog nym po Moiſeſſu daval, y ovi bili jeſzu unogi, med koiemi takai bile jeſzu, Deſzetere Zapovedi, z-koium hranum onie hranil duſſe nyhove, dabie bil mogel pripelyati vu zemlyu dike nebezke: Ovo lyucztvo Izraelzko da znate N.N. zlamenuvaloie naſz ſzadasniega vremena kerſchenike; ar ako nye G. Bog oſzlobodilie od oblazti y ſzuſanztva Faraona Kralya, naſz je oſzlobodil zpod oblazti uraga peklenoga; akoie nyh hranil Mannum kruhom Angelzkem vu puſchine, naſz tulikai hrani vu puſchine ovoga ſzveta pervo neg naſz zapelya vu domovinu obechanu dike ſzvoie nebezke: Akoie nyh dvoie fele kruhom hranil, Mannum naimre y duhovnemi navuki; naſz tulikai dvoie fele kruhom hrani, materialzkem toieto, y Rechium Boſium, z-kruhom tela naſſa hrani koia do vremena moraiu terpeti; Rechium pako Boſium, toiezt duhounemi navuki hrani duſſicze naſſe za vuchinitie vekoma ſiveti y ſzobum kralyuvati vu dike ſzvoie, odkud Zvelichitel nas kadaie vu puſchine od vraga zkuſſavan bil, dabi naimre kamenie na kruh premenil, odgovorilmuie:

Matth. c. 4. v. 4. *Non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Neſive ob ſzamom kruhom chlovek, nego vſzakum rechium koia izhagia iz vuzt Boſieh, rechi pako koie izhagiaiu iz vuzt Prodekatorzkeh kod nameztnikov Apoſtolzkeh jeſzu rechi Boſie, arie Kriſtus rekel Apoſtolom, y po nyh vſzem Prodekatorom govori:

Ibid. c. 10. v. 20. *Non enim vos eſtis, qui loquimini, ſed Spiritus, Patris veſtri, qui loquitur in vobis.* Nizte vi koij govorite, nego Duh Otcza vaſſega koi zvami govori; Zakaizato pravoie ſzudila Sz. Matti Czirkva, daie odluchila Prodekatore

koijbi

koijbi Rechium Boſium, kod hranum duhounum lyucztvo kerſchanzko hranili, y to oſzebuinem nachinom po Szvetkeh, kada lyucztvu prepoveda delati, y Szvetke ſzvetiti zapoveda: *Memento, ut diem Sabbati ſanctifices*, Szpomeniſze da Szvetke ſzvetis. *Non facies omne opus in eo*: Nikai nebudes poſzluval vu nyh, kai adda mora chiniti chlovek vu Szvetek, y kak Szvetke ſzvetiti? morebiti manguiuch, ſzpech, igraiuch, pianchuiuch, tanczaiuch, y vnoge druge grehe chinech? kod Bogbi dal dabi unogi y preunogi neſiveli, ah! ne, ne, neg po Szvetkeh kerſcheniki duſni jeſzu vu Sz. Czirkve kſzlusbe Boſie hoditi, vu nyh Sz. Meſſe y Rech Boſiu, toieto Sz. Prodeke poſzluſſati, y ovum hranum duhovnum Rechi Boſie, duſſicze ſzvoie krepiti, prez koie one moraiu poginuti, kod telo chlovechanzko prez hrane nemore ſivo obztati, zakaizato od duſnozti, y potreboche poſzluſſania Rechi Boſie bude ovo govorenie moie. Exodi c. 20. v. 10.

Razgovariaiuchiſze neki put Szin Boſi z-Vucheniki ſzvoiemi od zkrovnoztih Boſanzkeh, med oztalemi rechmi rekelie nym takai ove: *Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis; & & aures, quæ audiunt, quæ vos auditis: dico enim vobis, quòd multi Prophetæ & Reges cupierunt audire, quæ auditis, & non audierunt.* Blaſene ochi koie vide ona, koia vi vidite; y vuſſeſza koia chuiu ona, koia vi chuiete: ar vam govorim da vnogi Proroki y Kralyi ſeleliſzu videti y chuti koia vi vidite y chuiete, y niſzu chuli, ovo izto moreſze pravichno recſi od ſzadasniega vremena kerſchenikov, da naimre blaſene jeſzu nyhove ochi koie vide tuliko poboſneh Redovnikov, y mudreh Szpovednikov, kod tulikeh Nameztnikov Chriſtuſſeveh, y blaſena Vuſſeſza nyhova koia chuiu tuliko vucheneh Prodekatorov zkrovnozti Boſanzke nazveſchati, od prave vere y zapovedih Boſieh prodekuvati, ar kada nyh chuiu, ſzamoga G. Boga poſzluſſaiu, buduch da on ſzam ſnymi govori, y potverguie govorecſi: *Qui vos audit, me audit.* Koi vaſz poſzluſſa, mene poſzluſſa, ar Prodekatori jeſzu nameztniki y Poſzli od Chriſtuſſa poſzlani ſzvetu pokoru nazveſchat, Lucæ c. 10. v. 23. Lucæ c. 10. v. 16.

kodie Sz. Pavel Apoſt. negda ſzam od ſzebe y ſzvoieh tovaruſſev, kod y od Prodekatorov nyhoveh naſzlednikov govoril: *Pro Chriſto legatione fungimur, tamquam ipſo exhortante per nos.* Na mezto Chriſtuſſa naſſe poſzluvanie opraulyamo, kako dabi on znami govoril. Oh! dabi ſzada imali vnogi y prevnogi poganinzki Kralyi, Ceſzari, y narodi ovu ſzrechu od Boga y miloſchu, chuti naimre Prodekatore kod tulike Boſie Poſzle, prez vſzake dvoinozti vechbiſzeijh na veru obernulo, negſze greſnikov obracha na pokoru: y daie to prava iztina, poſzluſſaite N.N. kaiſzeje vu jednom latinzkom Varaſſu pripetilo, naimre da neko ureme hodechi neki Turchin mimo jedne Czirkve, vu koiuie vſze lyucztvo ſetuvalo, za koiem lyucztvom poſſelie y on, zagledauſſi na prodekalnicze jednoga glaſzovitoga Prodekatora, koiegaie tia do koneza tak marlivo poſzluſſal, daſzeie lyucztvo chudilo, y po prodeke iziduchi Turchin zdrugem lyucztvom iz Czirkve, opitanie bil, kaimuſze vidi od one prodeke koiuie tak marlivo poſzluſſal? Odgovorilie ove rechi. Vira moia muhamedova, dabi one rechi povidane bile va Czarigradu, ali Babilonu, od deſzet illiadi, toieto, jezer Turak, ſezt illiadi obratilobiſze na viru kavurzku, toieto, kerſchanzku. Nut N.N. nili to ſpot y ſzramota naroda kerſchanzkoga? Boſe moy! y vſze dobro moie, kulikoſzi ti razpoſzlal tvoieh Poſzlov y Nameztnikov po ſzvetu, ter naimre po kerſchanztvu, koij po vſzeh Czirkvah tvoieh nazveſchaiuch zasganem ſzerczem Rech tvoiu Boſanzku, ali za kakovu haſzen? gdeſze kakovo pobolſanie vidi?

2. Corint. c. 5. v. 20.

Zakaizato kakſzeie goder Chriſtus onem dvem Varaſſem Koroczainu, y Betſaide grozil govorecſi: *Væ tibi Corozain, væ tibi Bethſaida: quia ſi in Tyro & Sidone factæ fuiſſent virtutes, quæ factæ ſunt in te, olim in cinere & cilicio pœnitentiam egiſſent.* Jay tebe Koroczain, jay tebe Bethſaida: ar dabi vu Tyru, y Sidonu vuchiniene bile krepozti, koieſzu vu tebe chiniene, negdabi ono lyucztvo vu pepelu y ciliczium bilo pokoru delalo. Tak rauno y ja, akoprem naimenſi zmed

Luc. c. 10. v. 13.

Pro-

Prodekatorov kod Poſzlov y Nameztnikov Chriſtuſſeveh tebe govorin ò lyucztvo Varaſſa N. koie po vſzeh Czirkvah imas tulike Prodekatore, koij tebe peldum y rechium vuchè kak moras vu tvoie vere ſzvete ſiveti, Boga lyubiti, niegove Sz. Zapovedi obderſavati, grehaſze habati y vu Sz. ztrahu niemu ſzluſiti, koij navuki dabi vu poganinzkeh varaſſeh povedani, y peldum pokazani bili, vnogi y preunogibiſze omekchali, na veru obernuli, y za grehe pokoru oſtru chinili, koiu vi nechinite, y zato vexi rachun budezte Bogu davali, y vexe proklecztvo od poganinov zadobivali, toieto vexe muke peklenzke terpeti morali neg poganini: *Verumtamen Tyro & Sidoni remiſſius erit in judicio, quàm vobis.* Ar Tyru y Sidonu leglye bude na ſzudu nego vam. v. 14.

Odkud pako tulika neſzrecha naroda kerſchanzkoga? mogelbi oude rechi Sz. Paula napervo donezti da naimre kerſchanztvo: *A veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur.* Kerſchanztvo velim ſzadasniega vremena od iztine Evangeliumzke, y pravichneh navukov Prodekatorzkeh vuſſeſza ſzvoia odvrachaiu, y fabulam ali pripovezztiam bolye veruiu neg Boſanzkem navukom: Ako hode, ali nehode prodik poſzluſſat, za fabulu vſze derſe kai Prodekatori govore: Ali y ove kerſchanzke hudobe ja jeden drugi zrok nahagiam, y je ov, da kaktigod telo chlovechanzko nemore prez hrane ſiveti vu pravichnozti y miloſche Boſie prez hrane hrana pako duſſeuna je Rech Boſia kod Sz. Gregur Papa govori: *Cibus mentis eſt ſermo Dei, & quaſi acceptus cibus ſtomacho languente rejicitur, quando auditus ſermo in ventre mentis non retinetur; ſed quisquis alimentum non retinet, hujus profectò vita deſperata eſt: æternæ igitur mortis periculum formidate.* Hrana pameti, illi duſſe, je Rech Boſia, y kakti prietu jeztvinu beteſen ſeludecz nazad pouracha, tak y rech Boſia vu raztreſſene pameti nezaderſavaſze, nego chez jedno vuho nuter chez drugo van; ali koi god ſeludecz jeztvine telovne, y koia god pamet hrane duhovne vu ſzebe nezaderſava, toga 2. Tim. c. 4. v. 4. S. Gregor. hom. 15. in Evang.

takovoga ſitek je zdvoien: Zakaizato N.N. chuvaiteſze pogibeli ſzmerti vekovechne, koiavaſz za ſzigurno chaka, ako hranu duhovnu dufficzam vaſſem zkratchuvali budete, toieto ako Sz. Prodik y duhovneh Prodekatorzkeh navukov poſzluſſali marlivo, nye na pameti y ſzerczu verno zaderſavali, y polek nyh ſiveli nebudete? ſzmerti vekovechne nadeiatiſze morate. Te pako takove mudri Origenes za neſzpametneſſe od izteh nemeh beſtijh dersi, y preſtimava govorecſi:

Origenes. *Omnia animalia cognoſcunt proprios cibos, & appetunt eos: ſed & inter homines ætas, valetudo, & habitudo corporis, diverſa alimenta appetit, ſolus Chriſtinnus animæ cibos faſtidit, & nauſeat.* Vſze neme ztvari zpoznavaiu laztovite jeztvine, y z-apetitom nye ſele: Kakti oroſzlan, medved, vuk, ſelè jezti meſzo, naimre chlovechanzko; Jelen, Kony, vol, ſelè jeſzti travu, golub, gerlicza, vrabecz, kokoſſi ſelè zobati ſitto, pache y med lyudmi polek verznozti ſele ſzebe laztovitu hranu, kakti malyahna dechicza hlepe za mlekom, kad na dobu doidu ſeleſze hraniti uſzakoiachkemi jeztvinami od meſza, rib, y trauf, ſzladkemi y kiſzelemi, pechenemi y kuhanemi, y vſzaki ſeli, y terſziſze polek moguchnozti ſeludczu ſzvomu vgoditi, ſzam ſzamehni kerſchenik hranu duſſe ſzvoie beſi, y oduriava, y nyu gladom zbok pomankania rechi Boſie vmaria.

Nahagiaiuſze takai vnogi kerſcheniki, ali da bolye rechem henkari dufficz ſzvoieh, koij govore Ja jur znam kai Bog y Sz. Matti Czirkva vu nyhoveh Zapovedah prepovedaiu, znam damie jenkrat vmreti, po ſzmerti na ſzud Boſi doyti, y onde polek zaſzluſenia ali vu nebo, ali vu pekel oſzugienomu bitti, vſza ova znam y veruiem, kaimie adda potrebno vſzaki Szvetek k-prodekam terczariti, y onde vreme gubiti; Razmelſzemte dobro ò nevernik mile dufficze tvoie, y odgovariamti na norzko y neſzpametno govorenie tvoie, pitaiuch naipervo tebe, kaitiſze vidi od ognia, koi akoprem je neznam kak velik y goruch, akoſze k-nyemu nebude prilagalo dervf, kak dugo bude gorel? doklam bude imel kai ſgati, nili iſtina? akomuſze pako dervf nepriloſi, neugaſzneli?

neli? toie vſze pravo, y ja velim daie prava iztina. Takſze recſi mora od lampaſſa punoga olya, kak dugo bude gorel, y ſzvetil? nili iztina da doklam bude imel olya kai ſgati? akomuſze pako olya nebude prilevalo, neſcheli vgaſznuti? prez vſzake dvoinozti. Takſze recſi mora od jednoga verta, ali czvetniaka, koi akoſze danaſz oſznaſi, okopa, ſzemeniem napuni, koi akoſze nebude plel, y zaleval, ono ſzeme aliſze poſzuſſi, ali akoſze y vklie, pred travami razti nebude moglo, nego bude zaduſſeno, niti czvetia bude rodilo, ako velim po guztom nebude zalevano, y pleveno.

Rauno tak potrebnoie ſzuditi y govoriti od Duſſicz kerſchanzkeh, da naimre akoprem danaſz koia duſsa vſza gorì vu lyubavi Boſie, akoliſze ovomu goruchemu ogniu nebude prilagalo dervf Boſie naimre Rechi, y navukov duhouneh, on ogeny lyubavi moraſze na zkorom vgaſziti. Duſsa naſsa je on Vert danaſz oſznaſen od hudeh greſneh trauf, y poſzeian ſzemenom rechi Boſie toieto onemi duhovnemi navuki, kakti tulikem czvetiem, koi vert duhovni akoliſze y kuliko zapuzti, nitiſze plel, ali zaleval nebude, one koprive grehov koie joſche iz ſzercza niſzu izkoreniene bile, hote zaduſſiti dobro ſzeme da ſzada nikakvoga rodilo nebude, jednum rechium da ochito recſem, on kerſchenik koi akoprem je neznam kak poboſen y Bogaboiech, pun ſzveteh dobroth, akoſze nemara za Sz. Prodeke, y duhovne navuke, do malo vremena vu poboſnozti, y dobrotah ſivel bude.

Drugoch odgovariam ovak da vſzaki chlovek naimre kerſcheni akoprem je neznam kak muder y vuchen, vendar imaſze joſche kai od drugeh vuchiti, y navuchiti, ar G. Bog zapoveda daſze lyudi od lyudih vuchè, y to potvergiuie naimudreſſi Kraly Salamon. *Audiens ſapiens, ſapientior erit.* Prov. c. 1. v. 5. Poſzluſsaiuch ſzpameten, ſzpametneſſi bude. Gdoie pak zmed vaſz, koij velite da vſza znate kai Prodekatori prodekuiu, ſzveteſſi od Davida Kralya? y vendar onie marlivo poſzluſsal Natana Proroka kadagaie karal za pregreske niegove. Gdoie zmed vaſz vexi Boſi priatel negie bil Moyſes?

z-koiemie vech krat govoril, y vendar ovie mirovno poſzluſsal Tazta ſzvoga Madiana, od koiegaie oſtro karan bil. Komu zmed vaſz je nazveſcheno kada od ztrani Boſie bilo, daſzumu grehi oproſcheni, y molitve vuſzliſſane bile, kakti Corneliuſsu? y vendar ov izti Cornelius bilie od Boga poſzlan vu skolu k-Sz. Petru Apoſ. Ti pako ò nevolyni greſni kerſcheni chlovek, koi nitiſzi ſzvet kodie bil David; niti tak muder kodie bil Salamõ; niti tulik priatel Boſi kodie bil Moiſes; nititie kada ob-nanieno bilo oproſchenie grehov kakti Corneliuſsu, y vendar ti ſzmes recſi ali liztor pomiſzliti da tebe ni potreba Prodekatorov, niti nyhoveh navukov? Oh! toie jedno ochitno znamenie tvoie tverdokornozti, y nemarnozti za milu duſſiczu tvoiu, koia na zkorom bude morala poginuti, y ti ſnyum budes primoran na veke vu pekel poyti, buduchi iztina ono kai vſzi Sz. Otczi vuchè, da naipervo y naivexe znamenie je ako gdo zvelichen, ali zkvarien bude? ako naimre rad ali nerad Sz. Prodeke poſzluſsa? Kod na peldu.

Hochete N. N. poznati da koi chlovek je ſiv ali mertev, zdrav ali beteſen? pazete naipervo ako diſse, y z-kotrigi giblye? tak ſzudete daie ſiv: ako frisko govori, pie, je, hodi? tak reczete daie zdrav: protiunem pako nachinom ako komai vuzta odpira, ako vſzaku jeztvinu oduriava, za vino nemara, niti na nogah ztati nemore? Oh! toie ochito zlamenie daie beteſen, ako pak nediſse nitiſze negiblye, zlamenie daie mertev. Rauno tak reczete od oneh koij redkokrat, ali pak nigdar k-Prodeke hode, da naimre ti takovi aliſzu vu pogibeli ſzmerti vekovechne, aliſzu jur mertvi y zapiſzani vu broiu prokleteh, ar ako Iztina vekovechna Szin Boſi je rekel. *Beati qui audiunt verbum DEI, & cuſtodiunt illud.* Blaſeni koij poſzluſſaiu rech Boſiu, y nyu obderſavaiu: Ako adda ove takove za blaſene preſtimava y imenuie? Tako od oneh koij rechi Boſie nepoſzluſſaiu kaiſze drugo more, y mora recſi nego daſzu ti takovi prokleti; poſzluhnemo Vuchenoga Didaka Stellu kai on od teh

Luca c. 11. v. 28.

tako-

takoveh ſzudi y govori. *Magnum* veli on *reprobationis ſignum eſt, nolle audire verbum DEI: Eſt ergo ſignum quod homo non ſit à Deo, qui recuſat audire verbum Dei.* Veliko zkvarnozti zlamenie je, nehoteti poſzluſſati Rech Boſiu: Je adda znamenie da chlovek ni od Boga, koi neſche poſzluſſati Rech Boſiu, y to izto ſzam Szin Boſi potverguie pri Sz. Januſsu, da kakie z-onem Sidovzkom lyucztvom govoril, tak takai ſzadaſniemi kerſcheniki govori, koijſze nemaraiu za Rech Boſiu. *Qui ex DEO eſt. Verba DEI audit; propterea vos non auditis, quia ex DEO non eſtis.* Koi od Boga je, rechi Boſiu poſzluſsa; zato pak vi nepoſzluſſate, kaiti od Boga nizte; Ako pak ti takovi niſzu od Boga, niti Boſi, tak ja morem recſi daſzu od uraga, y uraſi ſzini. Didac. Stella. Joan. c. 8. v. 47.

Naturaliſte piſsu od nature mladeh ovchicz illi janczev, da naimre imaiu *Cognitionem agnitivam.* Oſzebuinu laztovitozt poznania, y zato Sz. Iſidorus veli daſze zato janiecz diachkem jezikom zove *Agnus.* Kaiti zmed vſzeh nemeh ztvari naivexe nagnenie naturalzko ima poznati ſzvoiu mater. *Agnus ab agnoſcendo.* Kodſze to zpoznava da vu naivexem credu ovacz, vſzaki janiecz pozna glaſz matere ſzvoie, y knye teche, oztavivſi vſze druge na ztran; koie nature kozlichi nimaiu. N. N. ſelelbi dabi vſzi janczi bili, a nieden kozlich, imamo vſzi jednoga Otcza Boga nebezkoga, y mater jednu Sz. Czirkvu, koieh kod janczi duſni jeſzmo poſzluſsati, ako ſelimo kod pravi ſzinki od nyh zpoznavani bitti, y od nyh branieni pred peklenzkemi nepriatelmi ar Chriſtus Szin Boſi veli. *Oves meæ vocem meam audiunt Et cognoſco eas; Et ſequuntur me.* Ovcze moie glaſz moy poſzluſſaiu; y poznavam nye, y one naſzleduiu mene, kai vecs? *Et ego vitam æternam do eis, & non rapiet quisquam de manu mea.* Ja nym ſitek vekovechni daiem, nitijh gdo bude mogel zgrabiti iz ruk moieh. Oh! blaſene zto jezero krat te takove ovchicze Boſie, koie rade poſzluſſaiu glaſz Boſi, ar na ſzudni dan. *Statuet oves quidem à dextris ſuis, hoedos autem à ſiniſtris.* Poztaviti hoche ovcze na deſzniczu Matth. c. 25. v. 33.

ſzvoiu,

ſzvoiu; kozliche pako na levu, Ovchicze ſzobum vu nebo hoche odpelyati; kozliche pako z-vragmi vu pekel pretirati. Szada N. N. nai vſzaki ſzam ſzebe ſzùdi budeli na deſzno, ali na levo, poideli vu nebo, ali vu pekel? y to naileglye zpoznati more iz toga ako rad ali nerad Rech Boſiu poſzluſsa, y zkupa ono kai chuie obderſava, ar ni dozta poſzluſſati, negoie k-tomu potrebno y obderſavati, ako ſeleiemo blaſeni poztati, ar veli Chriſtus: *Beati qui audiunt verbum DEI, & cuſtodiunt illud.* Blaſeni koij poſzluſſaiu Rech Boſiu, y nyu obderſavaiu, odkuda oni koij po Szvetkeh hode vu Czirkvu k-Prodekam, ali nepaze na Prodekatora kai govori, y kak vuchi, nego pod prodekum ali dremlyu, aliſze zkem razgovariaiu, ali na ſzvoie terſtvo, y gozpodarztvo miſzle, ti takovi blaſenztva zadobiti nehte, kod ni oni koij marlivo poſzluſsaiu prodeku, ali vendar polek navukov neſivu, ar veli Sz. Jakop Apoſ. *Si quis auditor eſt verbi & non factor, hic comparabitur viro conſideranti vultum nativitatis ſuæ in ſpeculo.* Ako gdo poſzluſſitel je Rechi Boſie, a nechini pako niti neſive polek nye, bude priſzpodoblyen chloveku premislyavaiuchemu obraz ſzvoy vu zerczalu, ar on koiſze vu zerczalu gledi kokovie na obrazu, doklam gledi vu zerczallo zna kakovie, berſeliſze od zerczalla odverne, zabi ſzam naſze kakovie, zakaizato opomina Sz. Jakop *Eſtote factores verbi, & non auditores tantum.* Izpuinuite Rech Boſiu, a nepoſzluſſaite liztor.

Jacobi c. 1. v. 23.

Takovie bil on greſnik od koiega cſtem vu velikom zerczallu Peldih kogaie videl on Bogaboiechi Puſchenik imenom Paulus Simplex Sz. Antona Opata Vuchenik, koi imelie od Boga tu miloſchu daie poznaval vſzakoga chloveka nuternia, y ztalis vu kakovomſze nahagia; jenkrat iduchi lyucztvo vu Czirkvu k-Sz. Prodeke, pred Czirkvenemi vrati je ztal, gledal, y premislyaval vſze vu Czirkvu iduche, y videlie kak vexi del lyudi isloie od Angelov zprevagianeh, ali med nymi zagledal je takai jednoga greſnika imaiuchega na noſzu jednu veliku kariku, y dva lancza, koieſzu derſali

dva

dva vraga vu rukah, jeden na jednu, drugi na drugu ztran onoga greſnika nateſuch, y nazad od Czirkve vlekuch, za nym pako od dalka iſſelie niegov Angel Chuvar veſz tuſen y ſalozten; Nad ovem vigeniem raſaloztilſzeie takai on Puſchenik, y iſſelie za nym vu czirkvu, kade zaſgano molilie G. Boga za onoga greſnika dabimuſze ſzmiluval, dabiſze zpoznal, y zpokoril za grehe ſzvoie, y po molitve iſſelie gledat onoga greſnika vu kakovom ztaliſſu nahagiaſze, y zagledalga je prez karike, prez lanczev, y prez vragov, Angela niegovoga Chuvara veſzeloga polek niega ztoiechega, za prodekum iziduchi van iz Czirkve, y onoga chloveka zazvalie na ztran, proſzechiga dabimu povedal, kaiſzeie navuchil na Prodeke, y kai pod prodekum je chinil? Odgovorilmuie chulſzem prodekuvati od velikoga miloſzerdia Boſiega, koie je tuliko, da dabi chlovek neznam kak velike grehe vuchinil, akoſze za nye poſaluie y zpokori, oproſchenie dobi, *Si fuerint peccata veſtra ut coccinum, dealbabuntur ſicut nix.* Rekelie Prodekator Ako budu grehi vaſſi cherni kakti okſtan, hoteſze obeleti kakti ſzneg, koie rechi opekleſzume k-ſzerczu, y obechalſzem Bogu moiemu daſze hochu iz grehov moieh zpokoriti, ſzpovedati, y pobolſati, buduchi G. Bog tak miloztiven: Ovo razumeuſi Puſchenik pochelie pak on niemu povedati ſzvoie pred prodekum, y za prodekum vigienie, kak naimre iſſelie vu Czirkvu zavuzdan, od vragov pelyan, y kod vuglen veſz chern; iz Czirkve pako veſz bel kod ſzneg od ſzvoga Angela Chuvara zprevagian, kai tem bolye je genulo onoga greſnika na pokoru, koiuie tia do ſzmerti oſtru chinil za grehe ſzvoie, y ſzveto Bogu ſzluſech, ſzrechno je preminul. *Beati ergo qui audiunt Verbum DEI, & cuſtodiunt illud.* Blaſeni adda koij poſzluſſaiu Rech Boſiu, y nyu obderſavaiu, razmete kerſcheniki kai je to? da naimre ne oni koij poſzluſsaiu, nego koij y obderſavaiu ono kai chuiui; ar kakti goder ni za dozta k-ſitku chlovechanzkomu telounomu da gdo ima dozta ſitka vſzakoiachkoga y penez; negoie potrebno daſzi on ſitek chini

zemlyeti, kruha zpechi, y niega jezti, za peneze pak daſzi kupi meſza, rib, ali kai drugoga, koia potrebno je daſzi chinì zkuhati, zpechi, y onem daſze hrani: Tak rauno velim ja da ni dozta ako gdo dozta Prodik poſzluſsa, negoie potreba obderſavati ono kaiſze chuie, polek Prodekatorzkeh navukov daſze terſzi ſiveti, koi hoche blaſen biti. Nai takai gdo ima pred ſzobum uſzakoiachkeh jeztvin, y pitvine, akoſze nebude hotel ſnymi hraniti od glada bude moral poginuti y umreti: Tak y on koi poſzluſsa vſzakoiachke prodeke, ako polek oneh navukov Prodekatorzkeh nebube ſivel, ſzmertium vekovechnum poginuti mora. Kodie poginul on Mus od koiega cſtem in Prato fiorito, y Jacobus de Vitriaco piſſe.

Jacobus de Vitri. ſerm. 190.

Daie naimre bil nekoi Mus unogem grehom podan, hodilie vendar rad Rech Boſiu poſzluſſat, ali kadaie chul Prodekatore krichati, y karati chez one grehe koiem onie bil podan y podverſen, niſzi puztil k-ſzerczu nyhova karania y navuke, negdaie pochel kai drugo pod prodekum miſzliti, negdaie iziſſel van iz Czirkve, tako on vech y vech krat chinechi doklamie od vraga zaſzleplyen bil, da vech niti k-Prodekam ni hotel hoditi, za nechuti kai takvoga kaibi duſſe niegove na hranu y ſitek vekovechni moglo haſzneti, nego pache dabi tem ſzlobodneie mogel greſſiti, kodie y chinil tia do ſzmerti, y tako ſivuch za Boga, y za duſſu nemiſzlech prez ſzpovedi y pokore je umerl, y neſzrechnu ſzvoiu duſſu vu pekel poſzlal, kodie to ſzam Chriſtus Szin Boſi za vekovechni ſzpomenek, y navuk uſzemu ſzvetu ochituval, ar drugi dan po ſzmerti onoga greſnika buduchi mertvo telo niegovo na pokop vu Czirkvu doneſſeno, y pred Meſſum pocheuſi Plebanus z-drugemi Popi Officium mertvechki za duſsu niegovu popevati, Razpelo koieie na ſzredi Czirkve ztalo od tergnuloie ſzvoie obodve ruke od kriſa, y ſnymi zatiſznuloſzie vuſeſza krichechi: *Non audiam, non audiam.* Neſchu chuti, neſchu chuti: kai Redouniki y vſze lyucztvo chuiuchi y videchi, prextraſſiliſzuſze, neznaiuchi kaibi ovo

veli-

veliko chudo zlamenuvati moglo, zato od Plebanuſsa nagovorieni poklekoſſe vſzi pred ono Razpelo, moliliſzu Razpetoga Odkupitela dabijm obznanil zrok onoga prechudnoga pripetchenia, y dobiliſzu miloſchu, daijmie Razpeti Chriſtus odgovoril ove rechi. Ov za koiega duſſu vi jezte pocheli moliti, ja molybe y molitvih vaſseh neſchu chuti niti poſzluſſati, pokeh dob daie on gladom duſsu ſzvoiu pogubil, nehotechi nyu hraniti, y krepiti hranum Rechi Boſie, nemaraiuchiſze za Sz. Prodeke, y hotoncze nehotechi hoditi k-nym za poſzluſſat duhouneh navukov, polek koieh bilbi mogel ſiveti, y duſſu ſzvoiu zvelichiti, koiuſzu jur uragi vu pekel odneſzli, to chuiuchi Popi y lyuczt-vo, onu merczinu greſnu izneſzliſzu van iz Czirkve kod neurednu vu Sz. meztu pok imati, nego na gnoiu jeſzuiu zakopali. Oh! kak pravo adda pravo mudri Markanczius je rekel. *Qui non vult Eccleſiæ januam intrare humiliatus, neceſſe eſt ei, ut januam inferni intret coactus.* Koi ni hotel chez Czirkvena vrata hoditi nuter ponizen, potrebaie da chez peklenzka ide vu pekel priſzilyen: toieto hotelie recſi on mudri chlovek da vſzaki kerſchenik koi nerad hodi vu Sz. Czirkvu, naimre po Szvetkeh Bofieh k-ſzlusbe Boſie kod naimre k-Sz. Maſſam y Prodekam, potreba je da ov takov iz Boga y duſse ſzvoie zpozablyeni chlovek bude moral poyti vu muke peklenzke vekovechne. Jacob. Marcan.

Vu koie ako y vi N. N. neſchete zaiti, Rech Boſia naivam tak dobro naSzerczu bude kakti y Sz. Meſſa, za poſzluſſati naimre vſzaki Szvetek polek vſze moguchnozti jednu y drugu, ar imate znati da Rech Boſia je kakti jedē goruchi lampas koi ſzveti hodechem po tmiczah da kam nezablyude od pravoga puta zvelichenia, kod Sz. Kraly David je govoril. *Lucerna pedibus meis verbum tuum.* Lampas nogam moiem rech tvoia: da anda vnogi hode po tmiczah oneh vſzakoiachkeh grehov, kakvoie chudo, y da vnogi zablyuguiu od pravoga puta vu nebo pelyaiuchega, ter prepadaiu vſze naglauczè vu glubinu muk peklenzkeh, gdoie tomu kriv nego vſzaki ſzam ſzebe, kaitiſze nemara za lampas goruchi Rechi Boſie, kaiti velim k-Sz. Prodekam hoditi neſche, y zato tem takovem rechiſze more *Perditio tua ex te.* Pogubl-enie tvoie iz tebe, Amen. Pſal. 118.

OD CHETERTE BOSIE ZAPOVEDI

Kulika, y kakova dusnozt Dechinzka proti Roditelom szvoiem zaderszavasze vu ove Cheterte Bosie Zapovedi.

Honora Patrem tuum, & Matrem tuam.
Exod. c. 20. v. 12.

Postui Otcza tvoga, y Mater tvoiu.

IUrie vszem y vszakomu dobro znano, kod y od mene na pochetku govorienia moiega od Deszetereh Bosieh Zapovedi povedano, ono kaisze vu Sz. Piszma Knigah Deuteronomia vu chetertom delu zapiszano nahagia; kak naimre G. Bog daiuchi po Moisessu szvoiem, Lyucztvu Izraelzkomu Deszetere Zapovedi, nyeie na dveh iz kamena tablah napiszal: *Scripsit in duabus tabulis lapideis.* Piszalie na dveh tablah kameniteh, ali zakai tak male zapovedi hotelie G. Bog na dveh tablah piszati, koiebi lahko bil mogel na jedne szame table zapiszati, hotelbi morebiti gdo od mene zrok tomu znati, y mene opitati? koiemu ja odgovariam, da naimre zato,

Deut. c. 4. v. 13.

zato, kaiti perve tri zapovedi dotichuſze ſzamoga G. Boga; oztale pako druge dotichuſze chloveka, y megy ovemi oztalemi zapovedmi naipervuie poztavil ovu, da Decza moraiu poſtuvati Roditele ſzvoie: *Honora patrem tuum, & matrem tuam.* Lyubi otcza tvoiega, y mater tvoiu. Ar y Sz. Thomas veli: *Tibi ſunt parentes, primo honorandi loco.* Toieto hoche recſi, ò Szin! ò Kchi! tvoia duſnozt je pod Bogom naipervich lyubiti, y poſtuvati Roditele tvoie: *Conveniens enim erat poſt præcepta, quibus in DEUM ordinamur, dari hominibus præceptum de honore Parentum, qui noſtri poſt Deum particulare principium ſunt.* S. Thom. 2. 2. q. 122. a. 5.

Priztoialoſzeie y doztoialo da za zapovedmi, koieſze G. Boga dotichu, naipervaſze ona poztavi zapoved, koiaſze dotiche poſtenia Roditelov, kod naſſeh naiperveh pod Bogom pochetnikov. Niti ſzamo Sz. Navuchiteli ovu Chetertu Boſiu Zapoved ſzude y govore daie uredna y doztoina pervoga mezta za tremi pervemi, nego tulikai y izti ſzlepi Poganini, na unogo derſe y preſtimauaiu ovu Boſiu Zapoved, ako rauno neznaiu daie od Boga dana, zmegy koieh on ztari Filoſofus Soffocles priſzpodablyaiuch Roditele Bogom, govori: *Lex jubet parentibus honores, æquales præſtare Divinis.* Soffocles. Zapoved zapoveda Roditelom chazti jednake izkazuvati, kakti Bogom, y imelie zrok tak ſzuditi, y govoriti, ar chlovek ima telo od Roditelov, Duſſu pako od Boga, y tako chlovek ima nekai Boſanzkoga vu ſzebe, ar Duſſu od ſzamoga G. Boga vu telo ſzvoie poztaulyenu, zbok koie duſſe kodſzmo G. Bogu duſni zahvalni bitti: Tak tulikai duſni jeſzmo zahvalni bitti Roditelom naſſem zbok tela koieſzunam oni dali, ovu pako duſnozt koiuſzmo naivecs pod Bogom duſni Roditelom naſſem, naipervich moramo zchaztium y poſteniem izkazati, kodnam to ſzam G. Bog zapoveda: *Honora Patrem, & Matrem.* Poſtui Otcza y Mater, polek izkazania chazti y poſtenia Roditelom potrebnaie lyubav, pokornozt, y vu potreboche pomoch, kai vſze vu ovoi Prodike obilneie izkazati kanim, y hochu.

Akoprem V. G. Bog Ztvoritel vſzeh ztvari, dalie na

oneh zgora imenuvaneh kameniteh tablah zapoved vſzem ſzinom y kcheram naroda chlovechanzkoga, kak moraiu Roditele ſzvoie chaztiti, y poſtuvati, obechaiuchi dugo ſiulyenie, blagoſzlov vu blagu, y odvetku: *Honora Patrem, & Matrem, ut ſis longævus ſuper terram.* Poſtui Otcza y Mater da budes dugo ſivel na zemlye. Duh pako Sz. po mudrom Syraku ovak lepo vuchi Deczu kak, y zakai moraiu poſtuvati Roditele ſzvoie: *In opere, & ſermone, ac omni patientia honora Patrem tuum, ut ſuperveniat tibi benedictio.* Vu chineniu y govoreniu, vſzum terpliunoztium poſtui Otcza tvoga, da zverhu tebe doide blagoſzlov, y malo niſe vu 7. delu opomina Duh Sz. vſzako dete: *In toto corde tuo honora Patrem tuum, & gemitus Matris tuæ non obliviſcaris. Memento, quoniam niſi per illos, natus non fuiſſes.* Iz vſzega ſzercza tvoga, lyubi Otcza tvoga, y zdihavania Matere tvoie nepozabi. Ar ſzpomeniſze da dabi nyh nebilo, y ti nebi bil rogien. *Memento.* Szpomeniſze, kulike omilavicze tvoia mati je preterpela kadateie zanoſzila, kak marlivu zkerb na te je imela kadateie noſzila dabite nezgubila, ali telu nenaſkodela. *Memento.* Szpomeniſze, kulikum teſkochum ona je tebe vu ſzvoie vutrobe noſzila, kulikum bolyum y mukum ona je tebe na ſzvet rodila. *Memento.* Szpomeniſze, kak milo ona je tebe doila, vu plenicze obviala, kupala, ſznaſila, y zibala, kulike nochi je ona zbok tebe zkoznuvala. Oh! *Memento, memento.* Szpomeniſze ſzpomeni iz oneh velikeh zkerbih y trudov, koieie ona na te imela, pervo negoteie, jezti, hoditi, y govoriti navuchila, doklamteie na noge poztavila y chloveka vuchinila. Takie y ztaracz Tobias pred ſzmertium ſzvoium opominal y vuchil ſzinka ſzvoga, govorecſimu: *Honorem habebis Matri tuæ, omnibus diebus vitæ ejus; Memor enim eſſe debes, quæ, & quanta pericula paſſa ſit propter te, in utero ſuo.* Poſtuval budes Mater tvoiu, vſze dni ſitka nienoga; ſzpominaiuchiſze iz pogibelih koieie ona terpela, y nevoly koieie imela noſzechi tebe vu vutrobe ſzvoie.

Eccleſ. c. 3. v. 9. & 10.

Idem c. 7. v. 29.

Tobiæ c. 4. v. 3.

Akoprem, rekelſzem malo pervo, Ztvoritel nas Otecz

Bog

Bog nebezki dalnamie po Moſieſſu na Tablah napiſzane Zapovedi ſzvoie, polek koieh znalibi y morali ſiveti, vendar to niemu ni zadozta bilo, negoie hotel on jedinorogienoga Szinka ſzvoga na ſzvet poſzlati, naturu chlovechanzku vu prechizte Vutrobe MARIE Dev. naſze uzeti, y od nye roditiſze, dabi on z-peldum pokazal, y Adamov odvetek navuchil kak Decza moraiu Roditele ſzvoie poſtuvati, lyubiti, nym pokorni bitti, y za nyhſze zkerbeti, koi akoprem pravi Bog vu chlovechanzke nature buduchi, hotelie vendar ſzvoiem ztareiem Joſefu, y MARIE podloſen bitti, kod od niega Sz. Lukach Evang. ſzvedochi. *Et erat ſubditus illis.* Luce c. 2. v. 51. Y bilie podloſen nym: Ali zakaiſzeie zmoſnozt Boſanzka natuliko ponizila, daſzeie hotela odvetku Adamovomu, y ztvorieniu ſzvoiemu podloſiti, kodſzu bili Joſef, y MARIA? jeda morebiti zbok velike nyhove ſzvetozti, za pokazati ſzvetu kulikoſze vu nebu preſtimavaiu dobrote ſzveteh y poboſneh na zemlye ſivucheh lyudi? Ne. Jeda morebiti zato, kaiti Joſef y MARIA iz viſzokoga Kralya Davida pokolenia jeſzu dosli? Ne, ne, nego ſzamo zato, kaitiſzu oni niegovi Ztarei bili, kaiti velim MARIA akopremgaie zverhunaturalzkem nachinon od Duha Sz. priela, zanoſzila, y rodila, kakti prava vendar niegova Mati jega 9. meſzecz vu ſzvoie prechizte Divoiachke vutrobe noſzila, rodila, doſla, y odkoila Sz. Joſef pako kakti Zarnchnik MARIE Dev. vu odkoieniu, y ozkerblyeniu uſzu Otchinzku lyubav proti niemu izkazauſi, tem nachinom ime Oteza, Szina Boſiega jeſzi zaſzluſil, kodgaie imenuvala MARIA Dev. k-Szinku ſzvomu govoreſi. *Fili, quid feciſti nobis ſic, ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te.* Kadaſzuga vu Jernſalemu bili pogubili, y vu Czirkve megy Doctormi nasli bili; Szinko zakaiſzinam tak vuchinil; Nut Otecz tvoy Joſef, y ja velikum ſalozt-um jeſzmote izkali: Kademiſze napervo poztaulya Sz. Ambros zverhu ovoga pripechenia govoreſi. *Honorabat igitur Joſeph, & MARIAM Chriſtus, non naturæ debito, ſed pietatis officio.* S. Ambroſ. l. 8. in Luc. c. 18. Poſtuvalie adda Joſefa y MARIV Chriſtus, ne iz

naturalzke duſnozti, nego iz Lyubavi koiuie on kakti Bog proti nym imel. *Et erat ſubditus illis.* Y bilie podloſen nym, gdo, komu? Bog chloveku, Ztvoritel ztvoreniu, Chriſtus JESUS, MARIE y Joſefu, kai Sz. Bernard premislyavaiuch, obrachaſze k-ſzadaſnieh vremen Szinom, y kcheram, ovak vſzakomu govorecſi. *Diſce & tu, quid parentibus tuis debeas; diſce ò homo obedire, diſce terra te ſubdere, diſce pulvis obtemperare.* Vuchiſze y ti, ò Szin, y kchi, kaiſzi Roditelom tvoiem duſen; Vuchiſze ò Chlovek pokoren bitti, vuchiſze zemlya podloſiti, vuchiſze prah zapovedi izpuniavati.

S. Bern Ab. hom. 1.

Hodmo vu Sz. Piſzmo, kade vu tretieh knigah Kralyeuzkeh naiti hochemo lepu kruto peldu za navuk vſzem ſzinom kak Matere ſzvoie chaztiti moraiu, kak naimre poiduchi jenkrat Bethſabea pred ſzina ſzvoga Kralya Salamona, jedne male miloſche proſzit, y kadabi Kraly vu tronuſſu ſzvoiem ſzedechi, y z-Tolnachniki ſzvoiemi tolnach chinechi zagledal bil Mater ſzvoiu proti ſzebe iduchu: *Surrexit Rex in occurſum ejus, adoravitque eam.* Ztalſzeie gore Kraly iz tronuſſa ſzvoga, poſſelie naproti Matere ſzvoie, koie nizko pokloniuſſiſze, vuchinilie ztolecz za nyu donezti, *poſitùsque eſt tronus matri ejus, quæ ſedit ad dexteram ejus.* Koiuie na deſzniczu ſzvoiu vuchinil ſzezti, koia pochelamuie govoriti: *Petitionem unam parvulam ego deprecor à te;* Jednu maliahnu proſniu imam pri tebe ò Kraly, kai razumeuſi Salamon iz vuzt matere ſzvoie, taki odgovorilie nye: *Pete mater, neque enim fas eſt, ut avertam faciem tuam.* Proſzi Matti ar ni vredno, ni doztoino, dabi ja tebe kai zkratil. Oh! kak lep, y vekovechnoga ſzpomenka vreden odgovor je ov jednoga ſzina proti matere ſzvoie, koi pervo negie proſniu materinu chul ali razmel, obechalieie izpunitiu: Jezte chuli, razmelli, y vpamet dobro vzeli ò ſzini chlovechanzki chazt y poſtenie, koieie naizmoſneſſi, y naimudreſſi zmeg vſzega ſzveta lyudmi Kraly Salamon proti matere ſzvoie izkazal? kakſze pako vi zponaſſate z-Roditelmi vaſſemi? Nechuieteli kaivam Sz. Bernard krichi govorecſi: *Tenentur filij parentes reve-*

3. Reg. c. 2. v. 19.

v. 20.

revereri, ſcilicet aſſurgendo, obtemperando, & ſimila faciendo. Duſni jeſzu ſzini Roditele ſzvoie chaztiti, ztoiechi naimre pred nymi, izpuniavaiuchi zapovedi nyhove, y ovem ſzpodobna chinechi: Szadaſnie pako vreme, kak ſzini navuke ſzveteh Navuchitelov izpuniuiu? kak Chriſtuſſa Szina Boſiega peldu naſzleduiu? koi Joſefu y MARIE bilie podloſen y pokoren od narogenia ſzvoga: *Erat ſubditus illis.* Natuliko, da kaiſzu god iz niega hoteli chiniti, y od niega imeti, onie nym vu vſzem y vſzigdar pokoren bil, y podloſen; Akoliſzu nyemu Joſef, ali MARIA rekli, Szinko hodi ſzimo podaimi, ali derſimi ovo, doſſelie, podalie, derſalie; akomuie recheno bilo poi tamo, doneſzimi, ali vuchini ono, poſſelie, doneſzelie, vuchinilie, y to vſze pokorno, ponizno, veſzelo, prez vſzakoga izprichavania, omuhavania, mermrania, ali merzkoga na nyh gledania, prez vſzake naimenſe neterplivnozti, vnogo menie ſzerditozti; kodſze ſzadaſnega uremena ſzini y kchere ſzvoiemi Roditelmi zponaſſaiu, daie ztrahota miſzliti, a unogo vexa chuti, ali gledati. Nemaraiuchiſze za Sz. Paula Apoſt. rechi. *Filii obedite Parentibus per omnia.* Decza pokorna budete Roditelom vu vſzem, nitiſze maraiu za zapoved Tridentinzkoga Katekiſmuſsa. *Ut Parentibus filii honorem habeant, ut pareant, ut obſequantur.* Da ſzini Otcze ſzvoie chazte, daſzuim pokorni, daijm ſzluſe, dvore, y nyh pomaſu: Ali vſzi takovi nepokorni y nezahualni ſzini y kchere, nai dobro zapamete rechi Duha Sz. zkoiemiſze nym grozi, y jeſzu ove. *Qui affligit Patrem, & fugat Matrem, ignominioſus eſt, & infelix.* Koi ſalozti Otcza, y pregania Mater, obſanien bude y neſzrechen, koiu iztinu potverditi hochu jednem chudnem pripecheniem, koie izpiſzuie jeden novi, noveh Pripecheny Piſzecz.

S. Bern. Ab. T. 1. ter. 4. poſt. Dom. 3. quad.

Cathec. Triden. lib 3. de 4. præc. Decal.

Prov. c. 19. v. 26.

Da naimre Letta 1552. na jedenaizti dan Septembra pripetiloſzeie jednomu malovrednomu, y nezahvalnomu ſzinu koi ſzvomu Otczu dozta tuge y ſalozti je zaudaval, kakti on koi za ochine rechi ni maral, koiemu jenkrat zapove-

dauſi Otecz nekoi poſzel opraviti, y gruztechimuſze Otchinzku volyu y zapoved izpuniti, chiniſzeie gluhoga kako dabi nechul kai Otecz govori, nitiſzeie iz mezta genuti hotel, zbok cheſza raſ erdiuſſiſze Otecz rekelmuie iz one ſzerditozti, Nedaitiſze G. Bog nigdar iz toga mezta genuti, kad za rechi nemaras, y ova kletva bilaie od Boga poſzluhniena y potvergiena, ar Dechak na onom meztu je tak ztalen obztal, da niti ſzam, niti nikakvum chlovechanzkum jakoztium ali meſtrium, niſze mogel iz onoga mezta genuti, dan y noch na nogah je ztal z-nezgovornum mukum ſzvoium, niti ſzezti, niti obernuti niſze mogel, ar veſz dreven, drugach ſiv y zdrav na ſzereczu, kruto malo jeduch, menie piuchi, nikai neſzpech vu 3. letah veſz je zeſzehnul, y to G. Bog je prepuztil niemu za kaſtigu, druge pako decze za peldu, koiuſzu iz dalkeh orſzagov Roditeli vodili gledat, daſze navuche kak G. Bog nepokornozt Deczè kaſtiguie: Roditeli y drugi lyudi ſzmiluiuchiſze nad onem nevolynakom, koiemu nemoguchi nikakvemi uracſtvi pomocſi, pocheliſzuſze za niega G. Bogu moliti, y unoge zagovore chiniti, ali za malu haſzen, ar G. Bog gledechi na onoga Dechaka neduſnozt, toieto da drugoga od one nepokornozti vexega greha ni imel nad ſzobum, zato dopuztilmuie jakozt daie mogel ſzedeti na onom meztu, y onak ſzedech ali ztoiech druga chetiri leta moralie onde obſanozt, y pokoru za ſzvoi greh nepokornozti chiniti, vuchechi peldum y rechmi drugu Deczu koiuſzu Roditeli k-nyemu vodili, kak G. Bog kaſtiga nepokornu y nezahvalnu Deczu proti Roditelom ſzvoiem, y buduchi od lyudi izpitavan kakſzi chuti? Odgovar jalie, ſivem do volye Boſie vu ove pokore koiumie za nepokornozt moiu poſzlal, z-tverdnem uffaniem vu miloſzerdnozt Boſiu, dami moy greh oprozti, y nakonczu ſzedmoga leta poſzlalmuie ſzmert, koi z-velikem zkruſſeniem ſzereza pred unoſinum lyueztva onde ztoiechega batreven od Szpovednika veſzelo y ſzrechno Duſsu ſzvoiu je zpuztil, y G Bog na znamenie oproſchenia greha niegovoga puztilie ono mert-

vo

vo telo iz mezta odmeknuti prez vſzake pachke, y teſkoche, koie kerſchanzkem nachinom jepokopano bilo. Iz koie Pelde naiſzi Decza peldu uzemu, ako nehte kaſtige Boſie nad ſzobum zpoznati, kodſzuie unoga y neizbroiena decza, vremenitne y vekovechne, na telu y duſze zpoznala, od koieh, pune jeſzu knige peldih, kai y Sz. Piſzmom poſzvedochitiſze more, naimre vu Kamu Szinu Noieſſevom, koi videchi pianoga Otcza ſzvoga, oſpotavalſzeie, y oſzmehaval iz niega, bilie proklet od niega. *Maledictus Chanaam, ſervus ſervorum erit fratribus ſuis.* Proklet Kanaan, ſzluga ſzlug bude bratie ſzvoie. Preganialie y Abſolon Otcza ſzvoga Davida, y bilie od Boga kaſtigan, da beſechi pred nepriatelmi pod jednem hraztom, y zamotauſſimuſze laſzi na ſzvers raztovu onde neſzrechno obeſſen, y kopiem preboden mertev je oztal. Takovu kaſtigu zpoznalie nad ſzobum Abimelek potlamie na trucz Otczu ſzvomu zatukel y pomoril 70. Brattov ſzvoieh, daie y on bil umorien. *Reddidit DEUS malum, quod fecerat Abimelec contra Patrem ſuum.* Povernulie G. Bog zlo, koieie vuchinil bil Abimelek proti Otczu ſzvomu. Takovu kaſtigu zpoznalaſzu dva ſzina ztarcza Heli, Ofni naimre y Finees, od koieh kadabi ztaracz Otecz bil chul kakov oni ſpot chinè vſzemu Izräelu, y kakſzu ſzpavali z lyuczkemi ſennami, onie nye karal, ali za karanie nyegovo niſzu marali, y zato G. Bog nieie naglum ſzmertium kaſtigal.

Gen. 9. v. 25.

2. Reg. c. 18. v. 9.

Judic. c. 9. v. 56.

1. Reg. c. 2. v. 24. & 3. 4.

Nai poſzvedochi to y ona hiſtoria koiu cſtem *In libero Apum.* Kak naimre vu Franczuzkom orſzagu je bil jeden Mladenecz, koi ſzvoium hudobum, nepokornoztium, nezahvalnoztium, y nemiloſzerdnoztium pervo vremena ſzpravilie pod zemlyu Roditele ſzvoie, ar ne ſzamo on nyh ni lyubil y poſtuval, nego vſze kai on nym je mogel ſzuproti volye vuchiniti, toie chinil, za nye y za nihove rechi nemaraiuch, nye odurjavaiuch, preganiauch, prez vſzake miloſche, y lyubavi natuliko daſzu vech od ſalozti y tuge, neg od kakove druge nevolye umreti morali: Ali pravich-

In libero Apum. l. 2. c. 14. p. 17.

ni G. Bog ni hotel ovoga nevernoga ſzina na ſzvetu terpeti, negomuie jeden ztraſſen beteg poſzlal, koigaie muchil tia doklamie y duſſu zpuztil, ar buduchi b izu ſzmerti on neſzrechni ſzin pochelie na veſz glaſz krichati, pomagaite kerſcheni lyudi, pomagaite, ar moy Otecz, y Matti hote mene zatuchi, kai chuiuchi lyudi okol niega ztoiechi, zachudiſſeſze, y opitaſſe niega, zakai to govori, pokehdob da Otecz y Mati jeſzu zdaunia pomerli, ali on jos bolye pochelie krichati kakti manen y zvun ſzebe, pomagaite kerſcheni lyudi, ar moy Otecz je mene kamenom glavu razbil, y to rekuchi, ruchech kod nemo ſivinche neſzrechnu, duſſu je zpuztil prez vſzake ſzpovedi, y pokore, koiega telo mertvo taki vſze cherno y odurno ztraſno voinuche je poztalo, zato izto y na gnoiu zakopano; Odkud ſzuditiſze more da y duſſa tesko licza Boſiega vuſiva, kai je tomu vſzemu zrok? Neobderſavanie Cheterte Boſie Zapovedi, koia veli *Honora Patrem & Matrem*, poſtui Otcza v Mater.

Nitiſzeie potreba izprichavati, kod unogi navadu imaiu, govorecſi, moy Otecz je pianecz, moia mati je chudna y uragometna, nijm nigdar mochi ugoditi, nitijhie mochi podnaſſati, vſzem lyudem koijh poznaiu jeſzu na ſzmeh, nam pako na ſpot, y ſalozt, kakie adda moguche pred nymi muchati, ? nyh lyubiti? ako ni moguche polek nyh ſiveti? Decza moia draga, ako vi jezero izprichavany napervo doneſzete, morate vendar znati, da nebudete nigdar izprichani od obderſavania Cheterte Zapovedi Boſie, koia veli *Honora Patrem &c.* Poſtui Otcza y Mater, ar vi nemorate gledati Otcza vaſſega kakti piancza, raſzipnika, ali kakove god druge fallinge imaiuchega, nego ſzamo kakti Otcza y Roditela, y kod takovoga vſzigdar duſni jezte poſtuvati, lyubiti, pokorni y poſzluſni niemu bitti, y vu potreboche uſzum moguchnoztium tia do ſzmerti pomagati: Kai pako hochu recſi od oneh Szinov, y kcherih, koij ne ſzamo nepoſtuiu, y nelyube, niti nepomaſu Roditele ſzvoie, nego zverhu toga ſzramuiuſze z-nymi, chinechiſze kako

dabijh

dabijh nepoznavali; y to zato, kaiti morebiti jeszu petlyari, ali kmeti, decza pako po navukeh, y razumnozti, ali po szreche od Boga dane, na visse izvissena.

Oudemi napamet dohagiaiu unoga dugovania, koia mudri Syrak napervo donassa, radi koiehbisze vszaki chlovek moral szramuvati, megy koiemi je tulikai ovo, dasze Decza szramuiu szvoiemi Roditelmi, kada naimre vu kakovu neszrechu Roditel opade, Decza pako videchisze od kakove szreche izvisseneh na chazti, y vu bogacztvah obilneh: ali kuliko vexe hvale jeszu uredna ona Decza koiasze ponizuiu pred Roditelmi szvoiemi, koie vide vu proztom ztalissu, vu nevolye, y petlyarie; tuliko vexega spota uredna jeszu ona Decza, koia videchi szebe od szreche izvisseneh na chazti y bogacztva, iz kmetczkoga sziromaskoga ztana, szramniusze z-Roditelmi szvoiemi, nitisze za nyh maraiu, dabijh vu nyhove nevolye pomagali.

Niszu takovi bili oni dva Pape, Benedictus naimre XI. y Bonifacius VIII. koij iz proztoga, sziromaskoga ztana povisseni jeszu bili na Papinzku chazt, doklamszu josche nym nyhove Matere sivele, koie doiduchi vu Rim, y vu Papinzki dvor za pozdravit szine szvoie, videchi pako nye Dvorianiki vu kmetczke czundrave oprave oblechene, szudiliszu dabiszi Papa za spot uzel dabi niegovu mater onak czundravu pred niega dopelyali, zato vuchiniliszuie preoblechi vu gozpoczke oprave, y onak pred Papu dopelyali, ali ova obodva Sz. Otcza jednakoszu odgovorili dvorianikom, ni ovo moia mati, ar mati koiaie mene rodila, y odhranila, bilaie sziromaska kmeticza, y zato ove gozpe nezpoznavam za moiu mater, odpelyaiteiu zpred mene, y tako vuchinisse, izlekussi nyh iz gozpoczke oprave, y oblechene vu nyhovu z-koiumszu dosle bilc, onak pred Pape puschene, za prave matere zpoznane, obilno nadelyene, y z-dobremi mosniami domovsze povernule.

Nitiszu takovi bili oni tri szini jedne matere udovicze, od koieh pisse Eranciscus Solier *in Historia Japonica*, da letta 1404. Franc. Soli, in Histor.

Japonia ad Anno 1404.

1404. nekoia Gozpa Udovicza z-tremi ſzinmi vu tuliko ſziromaſtvo dozpela, da vecs ni bilo mochi, niti znati kud kam; Mati miluvalaie ſzine, ſzini pak mater, y za pomochi drage matere zkerbeliſzuſze kakſzu naibolye znali, y mogli; k-zadniemu videchi da ni mochi poſteno zmagati hrane za mater koia ni mogla ſzluſiti, a ſzramuvalaſzeie petlyati, za pomochi adda nye, vuchiniſse ſzini tolnach, kakbiu naimre mogli poſteno do ſzmerti hranu provideti, koie rauno vreme vuchinienoie bilo jedno veliko zlo, ali od koga? niſze znallo, zato Kraly Indianzki puztilie na glaſz da gdogod krivcza pove, ali dopelia, dobru ſummu penez dobi, ovoie mlaiſſemu ſzinu napamet bilo doslo, dabiſze jeden zmegy nyh za krivcza dal, y ſzmert podiel za pomochi matere onemi penezmi pohvaliſſe ztareſſa dva ovo izmiſlyenie mlaiſſega brata, y k-nyemu privoliſſe, zato pocheliſzu koczku hitati da on koi naimenie hiti, za krivczaſze van da, y opalaie koczka na naimlaiſſega ſzina, koi za pomochi drage matere, dobrovolyno je privolil vumret; Odidoſſe adda dva ztareia bratta pred Magiſtratus, y obtuſiſſe brata ſzvoga, po koiega taki ſzoldati poſzlani beſſe, y naiduchiga na putu, zgrabiſſega, y pred praviczu odpelyaſse, kade buduch opitan, akoie on ono zlo dello vuchinil? odgovorilie da ie, y zato taki okovan, y na lancz vu temniczu je poztaulyen bil, onem pako brattom obechana ſumma penez odbroiena je bila, zkoiumſzu veſzeli domov k-matere dosli, y nyu obatriveli da bude imela obchem ſiveti, koia videchi peneze, pochelaieie izpitavati odkudſzu nym oni penezi, ſzumnechiſze da morebitti jeſzu vkragieni, y da ona hoche raiſſi umreti neg tatbinum ſiveti, potlam pochelaie y za mlaiſſega ſzina izpitavati, oni pak taiechi da neznaiu za niega, pochelaſzeie takai ſzumniti daſzuga morebiti prodali, y zato ni hotela ni gledati oneh penez, doklam god nye nepovedu, kak, y odkuſzuie dobili? y kadeie nye naimlaiſi ſzin? videchi ova dva dobra ſzina mater ſzvoiu dragu tak ſaloztnu, y prez pokoia, da ne mogla jezti, pitti, niti ſzpati od velikeh ſzumnih, y

zkerbi

zkerbi za ſzvoga naimlaiſſega ſzinka, y boiechiſze za nyu dabiſze nezbeteſala od velike zkerbi, y ſalozti, povedoſseie vſze pripechenie; kai ona razumeuſi pochelaſzeie ſuhko plakati y javkati za ſzinom ſzvoiem, krichech daſze ona neſche keruium ſzina ſzvoga hraniti, zato uzelaie peneze y ſnymi poslaie pred Senatus, od kogaſzu bili dàni, y pred nye hitiuſi peneze nazada, potrebuvalaie pravichnoga ſzina ſzvoga, povedauſi pripechenie, y veliku lyubav ſzinov ſzvoieh proti ſzebe, z-koiumſzuſze zkerbeli nye pomochi vu potreboche poztaulyene: Ovo chuiuch Senatus dalie Kralyu na znanie, Kraly pako zapovedalie mater y ſzine predſze dopelyati, koieie ſzam izpitaval kakſzeie pripetilo, y povedauſimu uſze iz puta, pohvalilie lyubav tuliko ſzinov proti matere, kuliko materinu proti ſzinu, zakaizato prikazalie Kraly dvem ztareiem ſzinom, dve zto zlateh dukat, mlaiſſemu pako ſzinu odluchilie plachu z-koium mater ſzvoiu, y ſzebe mogelie do ſzmerti dohraniti. Oh! blaſeni Orſzag koi takovu deczu ima; Oh! blaſena matti, koia takove ſzine rodì; Oh! blaſena decza, koia takoku lyubav imaiu proti roditelom ſzvoiem; Oh? blaſena lyubav, koia takovu hvalu ima.

Szadasne pako ureme oh! kakſze malo takoveh hiſtorijh na ſzvetu nahagia, akoprem naturalzka zapoved giblie, poganini, y nema ſivina peldami vuchè, G. Bog zapoveda, daſze moraiu Roditeli od ſzinov y kcheri ſzvoieh ne ſzamo poſtuvati, y lyubiti, nego tia do ſzmerti pomagati. *Honora Patrem & Matrem.* Poſtui Otcza y Mater. Nego pacſe ſzadaſniega uremena decza, nahagiaiuſze unoga y unoga, koia Roditele ſzvoie pſane, ſpotaiu y kunù nazochi pred ochima, pred drugemi pak nye ogovariaiu, ſnymiſze ſzramuiu, nye oduriavaiu, ſzerde, preganiaiu, od glada y nevolye pogibati, y umirati puſchaiu; Kaiſze pako moraiu nadeiati vſza takova nezahvalna, nemiloztiuna, Bogu y Roditelom nepokorna decza? Nai poſzluhnu oſtre groſnie, y kaſtige, koie ſzam Duh Sz. naipervo po mudrom Salamonu nym obznanuie: *Qui affligit Patrem, & fugat Matrem, eſt ignominioſus,* Prov. c. 19. v. 26.

&

& infelix. Koi ſaloztì, ali ſzerdi Otcza ſzvoga, y pregania Mater ſzvoiu, bude na ſpot uſzemu ſzvetu, y neſzrechen ne ſzamo na ovom do uremena ; nego y na drugom ſzvetu na veke, ar bude vekoma proklet, kod Duh Sz. po mudrom Siraku govori: *Quàm malæ famæ eſt, qui derelinquit Patrem ; & eſt maledictus à Deo, qui exaſperat Matrem.* Kak zloga glaſza, y nepoſtenoga imena je, koi zapuſcha, oduriava, ali pregania Otcza ſzvoga; y je proklet od Boga koi raſzerguie, y ſalozti Mater ſzvoiu.

Eccli. c. 3. v. 18.

Nu ſzada ò nezahvalna y nemiloztiuna decza, razmete kai je to ? kakſze G. Bog grozì vſzem vam koia neobderſavate niegove Sz. Cheterte Zapovedi, toieto koi nepoſtuiete Roditele vaſſe : *Maledictus, qui non honorat Patrem ſuum, & Matrem ſuam.* Proklet vſzaki ſzin y kchi, koi nepoſtuie Otcza, y Mater ſzvoiu, kaiſze pak od ove kaſtige gorſega naiti more ? Zakaizato z-vami dokancham govorienie moic od ove Cheterte Boſie Zapovedi, kodſzemie y pochel, naimre: *Honora Patrem tuum, & Matrem tuam, ut ſis longævus ſuper terram.* Ako hoches na ovom ſzvetu unogo let ſzrechno, zdravo, y veſzelo ſiveti, na drugom pako vekoma kralyuvati? Poſtui Roditele tvoie, obderſavai Boſiu Zapoved; kade morebitiſze naide koie dete, koieme opita, kakbiſze mogla, y morala ova Zapoved naizverſeneie obderſavati? Ja tomu odgovariam, kodie jenkrat na takovo pitanie jedna mudra glava odgovorila bila Kralyu Tolomeuſſu malemi rechmi, y jeſzu ove ; *Si nulla in re illos triſtitiâ afficies.* Ako vu nichem nigdar ti tvoie Roditele nezbantuies, niti neraſaloztis: ovak ako ſivel, y z-Roditeli tvoiemi baratal budes, nadeiatiſze mores dugo ſiveti, blagoſzloulyen vu blagu y dechicze tvoie od Boga biti, ſnymi pod ztarozt veſzelye imeti, y napokonezz koncza ſitek y veſzelye vekovechno od Boga zadobiti, adda velim y ja z-Poëtum.

Deuter. c. 27. v. 16.

NB. Vide plura de hac materia Part. 4. Dom. 1. poſt Feſt. 3. Reg.

Qui cupis eſſe felix, charos venerare Parentes.
Quæ Patri facies, filius illa tibi.

Koi ſelis bitti ſzrechen, drage poſtui Roditele;
Kai Otczu vuchinis, ſzin ona tebe, Amen.

OD PETE BOSIE ZAPOVEDI

PERVA PRODEKA.

Od ztrahote greha Lyudomorztva; kulikemi nachini moreſze vuchiniti? y proti Pete Boſie Zapovedi zagreſſiti?

Non Occides. Exodi c. 20. Neumori.

POtlambi G. Bog ſzvoium Boſanzkum mudroztium, y vſzamoguchnoztium na pochetku ſzveta ztvoril bil nebo, y zemlyu, ſzuncze, y meſzecz, tmiczu y ſzvetlozt; potlambi jur bil napunil zrak z-pticzami, vode z-ribami, zemlyu travami, gore zverinami; doiduchi naizadnich do chloveka, koibi moral Herczegom poztati vſzega ſzveta, y kod takov gozpoduvati, y gozpodariti zverhu vſzeh ztvari, y ztvoreny Boſieh; uzelie G. Bog naizadnich jednu grudu zemlyè vu ruke ſzvoie Boſanzkè, iz koieie napravil chloveka, y pritiznulie ſzvoja Boſanzka vuzta, k-vuztam onoga iz zemlyè napraulyenoga chloveka, *Et inſpiravit in faciem ſpiraculum vitæ.* Y dehnulie vu niega dnh ſiulenia, *Et factus eſt homo in animam viventem.* Poztalie chlovek ſiu, hoditi y govoriti taki je pochel, koiega

chloveka zbok razumne duſse, koiuie vu niega dehnul, je ne ſzamo razluchil od nemeh ztvari, nad koiemi je gozpoduval negogaie vuchinil zverhu ſzamoga ſebe gozpodarom, nadeliuſiga razumom, pametium, y volyum, tak daie znal razluchiti dobro od zla, y daie na niegove volye ztalo zlo, ali dobro chiniti, polek ſzvedochanztva mudroga Siraka
Eccli. c. 15. v. 14. govorecſega. *DEUS ab initio conſtituit hominem, & reliquit illum in manu conſilii ſui.* G. Bog na pochetku poztavilie chloveka, y oztavilgaie vu ruke tolnacha ſzvoga; toieto da ſive polek ſzvoie ſzlobodne volye, ali vendar dalmuie y zapovedi polek koiehbi znal y moral ſitek ſzvoi raunati: *Adiecit mandata, & præcepta ſua.*
v. 15. Aliga ni priſzilil k-nym, negomuie na ſzlobodnu volyu zpuztil polek nyh ſiveti, ali neſiveti. *Si volueris mandata ſervare, conſervabunt te.* Akoli budes hotel Zapovedi obderſavati? *conſervabunt te.* Chuvale budu tebe od vſzakoga zla, naimre vekovechnoga. Zapovedi pako koieie G. Bog chloveku po ſzvoiem Proroku Moiſeſſu dal jeſzu one Deſzetere, megy koiemi naivexa y naioſzebuineſsa je Peta toieto Lyudomorztvo, arie zapovedal vu nye da Chlovek chloveka nemora umariati, *Non occides.* Neumori. Znaiuch dobro G. Bog kulikaſze krivicza niemu chinì od lyudomorcza, y onomu koga umaria, y kaiti proti ove Boſie Zapovedi greſſiſze unogemi nachini, naimre. *Facto, Præcepto, Conſilio, & Auxilio.* Chinom, Zapovedium, Tolnachem, y Pomochium. Odkud kulikomi bude moguche terſzitiſze hochu pokazati ztrahotu greha Lyudomorztva, y oſtrochu ſzerditozti Boſie z-koium on na ovom y na drugom ſzvetu Ludomorcze kaſtiguic, proſzim za poſzluh.

Naipervo adda potrebnoie znati kai je Lyudomorztvo? mudri Teologuſſi vuchè ovak. *Homicidium eſt hominis ab homine facta cæſio.* Lyudomorztvo je chloveka od chloveka vuchinieno ranenie, po koiem raneniu vnogaſze razumeti moraiu, z-koiemiſze proti ove Pete Boſie Zapovedi greſſi, ar vu ove rechi. *Non occides.* Neumori, nezaderſavaſze ſzamo prozto umorenie illiti zaudavanie ſzmerti, budi oruſiem, che-

chemerom, vodum, ogniem, ali kakovem god drugem nachinom: Nego tulikai y jezikom, kak pako jezikom? vu drugom prodecſtvu pokaſem, ſzada ſzamo od proztoga Lyudomorztva govorim kulik naimre greh je chloveka zkonchati, y ſitka mentuvati, koi greh premislyavaiuch Sz. Thomas od Aquine izpitava, ieli vexi od blaznozti proti G. Bogu y ov Sz. Angelzki Navuchitel taki ſzam na ſzvoie izpitavanie odgovaria ovak: Akoliſze premislyavaiu rechi jednoga blaznika, zkoiemi on G. Boga pſani, y nachin koiem Lydomorecz bliſniemu ſzvomu na telu y ſitku ſkodi, takoſze mora blaznozt za vexi greh od Lyudomorztva derſati: Akoliſze pako premislyava ſkoda koia iz lyudomorztva y blaznozti izhagia? Tak lyudomorztvo je vnogo vexi greh od blaznozti. *Si autem comparentur ſecundum effectum nocendi ſic homicidium præponderat.* Ar kai more jeden blaznik blaznoztium ſzvoium naskodeti G. Bogu? Nikai naimenſega. Lyudomorecz pako onomu koga umaria, uzimlye ſitek kogamu veſz ſzvet povernuti nemore, koi chlovechanzki ſitek od ſzamoga G. Boga natulikoie preſtiman, da zbok ſitka chlovechanzkoga ztvorilie nebo, y zemlyu, na nebu ſzuncze, meſzecz, y zvezde; na zemlye pako vſzakoiachki ſzad, y zverie; ztvorilie zrak y vu nyem pticze, ztvorilie vodu y vu nye ribe, ztvorilie ogeny za vſze potreboche, znaiuchi Ztvoritel nebezki da chlovek prez oveh elementumov nebi mogel ſiveti, zakaizato iz vſzega toga zpoznatiſze more na kuliko G. Bog chloveka, y ſitek niegov je preſtimaval; Velim vech, za lyubav y volyu chloveka ſzam Ztvoritel naturu chlovechanzku naſze je uzel, y za oſzloboditi chloveka od ſzmerti vekovechne, ſzam ſzebe na muku, y ſzmert je dal: Ako pak chlovek proti chloveku tak nemiloztiunogaſze izkaſuie, da niega nemilo zarazuie, y umarja, oh kuliku kriviczu ta takov Ztvoritelu nebezkomu chini? A kuliko pak joſche vexu chini kriviczu Odkupitelu, ako chloveka vu ſzmertnom grehu ſivuchega umaria? arga tem nachinom ſitka telounoga y duſſeunoga, uremenitno-

S. Thom. 2. 2. q. 13. a. 3.

ga y vekovechnoga mentuie , koi chlovek na kip y ſzpodo-
Gen.c.9.v.6. bu Boſiu je vuchinien , *Ad imaginem quippe DEI factus eſt homo.* Veli Sz. Piſzmo, ako pak chlovek na kip Boſi je z.vorien , tak velim ja ovak , da vſzaki on koi nepreſtimava kipa , nepreſtimava niti onoga , na koiega ſzpodobu je vuchi-
Ariſtot. nien , ar veli Ariſtoteles. *Eſt idem motus in Imaginem , & Imaginatum.* Je jednako dello koieſze chinì kipu, y onomu koiegaie ſzpodoba.

Vezda velim ovak , dabi jeden kip na ſzpodobu naſsega Preſzvetloga Czeſzara napraulyen , y na ochito mezto poztaulyen bil , y naſſelbiſze koi takov chlovek koibiſze pouffal on kip zkonchati , y zatreti , nèbili vuchinil. *Crimen læſæ Majeſtatis ?* Nebili proti ſzamomu Ceſzaru zagreſſil? ztanovito bi, y kod takov bilbi oſtro kaſtigan. Velim vech, dabiſze koi kerſchenik znaſſel , koibi na jedno Razpelo illi kip y podobu RazpetogaOdkupitela naſſega ſzvoie ruke poztavil, nye razbil, pod noge hitil ſnymi poteptal, y na niſtar ſzpravil, kaibi rekli y ſzudili drugi kerſcheniki od toga takovoga ? nebili vſzi na niega krichali oh ! prokleti Sidov, oh poganin ! oh vragometniak ! kakbiga praude ſzvetczke y Czirkvene ſzudile ? A kakovoga ſzuda , kakoveh kaſtig chakati , y nadeiatiſze mora vſzaki Lyudomorecz , koi kipe niegove , toieto kerſchene lyudi na kip y ſzpodobu niegovu vuchiniene , y na ochito mezto ſzveta ovoga poztaulyene nemilo zarazuie , umaria , y zkonchava ?

Od Ceſzara Teodoſiuſſa piſſu Hiſtorie da kadabi on doznal bil preuzetnozt veliku lyucztva Antiokenzkoga, daie naimre ono poruſſilo , poterlo , y na niſtar ſzpravilo kipe , illi Statuæ , koieie on na ſzpodobu ſzvoiu bil napravil, y na ſzredi piacza poztavil ; natulikoſzeie bil raſzerdil, daie zapovedal bil veſz on glaſzoviti varas do fundamentov poruſſiti , y vſze lyucztvo pomoriti , y dabiſze Redouniki nebili namolili , zapoved Ceſzarzka izpunienabi bila : Ako pak jeden chlovek kodie bil Teodoſius Ceſzar natulikoſzeiè raſzerdil za on ſpot , y kriviczu niemu vuchinienu , z-po-

ruſſe-

ruſſeniem oneh niegoveh kipov iz dreva izrezaneh, ali pak iz ſzrebra izleianeh na ſzpodobu ſzvoiu ; oh ! kuliko vexa je Boſia ſzerditozt zverhu Lyudomorczev, koij, ſive kipe niegove iz licza zemlyè zkonchavaiu, y duſſicze nyhove za koieie ſzin Boſi muku terpel, kerv preleial, y britku ſzmert podneſzel.

Hodmo vu Sz. Piſzmo, k-naipervomu Lyudomorczu pervorogienomu Szinu chlovechanzkomu Cainu, koi iz nenavidnozti pravoga bratta ſzvoga Abela je zkonchal iz licza zemlyè, *Cumque eſſent in agro, conſurrexit Cain adverſus fratrem ſuum Abel, & interfecit eum.* Iziduchi van napolye Cain z-brattom Abelom podignulſzeie Cain proti brattu ſzvomu Abelu, y zatukelgaie : Kai videchi G. Bog opitalgaie naipervo za bratta Abella, potlam pak odkrilmuie greh brattomorztva, *Quid feciſti?* Oh neſzrechniak kaiſzi vuchinil? Tiſze laslivo pred menum izprichavas da neznas za bratta tvoga Abela, a kerv niegova koiuſzi tvoium prokletum rukum preleal krichì iz zemlyè kmene vu nebo *Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra.* Zakaizato proklet budes zverhu zemlyè. *Nunc igitur maledictus eris ſuper terram. Cum operatus fueris eam, non dabit tibi fructus ſuos.* Budeſiu oral, kopal, ſzeial, trudech y potechi, ali zahman, ar ona tebe ſzada nebude rodila : Nut kaſtige Boſie lyudomorczu Cainu na zemlyè ſivuchemu dane ; k-tomu vſzemu pridalie G. Bog joſche drugu kaſtigu y je ova. *Vagus, & profugus eris ſuper terram.* Klatilſze budes po ſzvetu, y nigder ztalnoga ali ſzigurnoga mezta nebudes imel, koiemi rechmì zbudilie G. Bog vu Conſcienczie Cainove jeden velik ztrah, koigaie muchil y trapil tak, da akoſzeie liztor jeden lizt na drevu ali na zemlye od vetra genul, ongaie taki zachul, y ſtimal, damu gdo za herbtom gollem mechem ztoì za zkonchatiga, y zato veſz zburkan Cain pochelie govoriti G. Bogu. *Ecce eiicis me hodie â facie terræ, & â facie tua abſcondar.* Ti ò pravichni Boſie natulikoſziſze zbog greha moiega name raſzerdil dame tiras iz licza zemlye, y moramſze zkriti od licza gen. 4. v. 8.

tvoiega, ali neznam kam? ar *Omnis qui invenerit me occidet me.* Vſzaki koi mene naide, mene ubie, y umori, y ni prez zroka on to govoril, domislyaiuchiſze on dobro iz oneh Boſieh rechi. *Quicumque effuderit ſanguinem humanum, fundetur ſanguis illius.* Gdogod bude preleval chlovechanzku kerv, prelevana bude kerv niegova, jaſzem neſzrechniak preleal kerv bratta moga, moia takai kerv bude prelevana; jaſzem nemilo zatukel bratta moiega, zato y ja budem zatuchen, y tako Cain vſzaki chaſz, vſzaki hip, vu vſzakom meztu, nadeialſzeie y boial ali od chloveka, ali od nemoga zvereta umorien y zkonchan bitti; zbok cheſza onſzeie ogibal orſzachkeh putov, y obchinzkeh ztez, dabiſze zkem nezeztal, beſalie po gorah, y po lozah, zkrivaiuchiſze y ſzmerti boiechi, akoie od dalka videl chloveka ali koie zvere, zkrivalſzeie vu jame y pechine; Natulikogaie muchila y trapila greſna Conſcienczia niegova daie krichal veſz zdvoien oh Boſe! dabimiſze mochi, y znati kam od licza tvoga zkriti, ar *Major eſt iniquitas mea, quam ut veniam merear.* Vexaie hudoba moia, neg dabi oproſchenia bil ureden, y tako zdvoien, od lameka bilie umorien, y od vragov vu pekel odvlechena duſsa niegova.

Ali ne ſzamoga Caina G. Bog zbog lyudomorztva je tak ztraſno kaſtigal, nego pacſe y do danasniega dneva vnogi lyudomorzczi zpoznavaiu nad ſzobum kaſtige Boſie, koieh nyhova Conſcienczia grize, muchi, y trapi, miſzlech na krivicze koieſzu oni bliſniem ſzvoiem vuchinili, nyh nemilo umariaiuch, y morebiti duſſicze nyhove vu pekel poſſilyaiuch.

2. Mach. c. 4. Negovorim oude od peldih koieſze vu Sz. Piſzmu nahagiaiu, kod naimre od Andronikuſſa, koi po naputcheniu y proſnie Menelauſa muchech velikoga Popa Oniaſſa je zkonchal, zakai doznauſi Kraly Antiokus zapovedalie na onom iztom meztu Andronikuſſa zkonchati, Niti od Abimeleka koi 70. brattov ſzvoieh je pomoril - dabi ſzam kralyuvati mogel, aligaie uſſanie ukanilo, ar cheſz malo uremena: *Reddidit Deus malum, quod fecerat Abimelech contra Patrem, interfectis ſeptuaginta fra-*

Judic. c. 9. v. 56.

fratribus ſuis. Povernulie G. Bog zlo, koieie vuchinil Abimelek proti Otczu ſzvomu, vmorechi ſzedemdeſzet brattov ſzvoieh, arie y on neſzrechno moral umreti. Od Joaba pak iztinaie dabi imal unogo govoriti, ali na kratkom hochu povedati da niega niti Sz. Czirkva, niti vu Czirkve Sz. Oltar za koiegaſzeie bil priel kadaſzuga Salamonovi Szoldati na ſzmert izkali ſzmerti ne oſzlobodil; damu Salamon ni hotel oproztiti, negoie zapovedal Banaiaſu ſzvoiemu ſzoldatu poidi y gde god naides Joaba: *Interfice eum.* Umoriga prez vſzake miloſche, za koiu zapoved doznauſi Joab pobegnulie iz doma ſzvoga vu Czirkvu Boſiu, vu koie vſzi hudodelniki imaiu ſzvoiu obrambu, ali Joab moralie vu Czirkve polek Oltara nemilo poginuti; kakova adda pregreſka bilaie Joabova? Lyudomorztvo, arie on dva mlada Herczega prez znania y dopuſchenia Kralya ſzvoga Davida ſzvoium rukum umoril, y zkonchal; nitiſze ni ſonal Abſolona Davidovoga ſzina zkonchati, akoprem pred vſzemi Oberztari, zapovedalie bil David ochito daſzu vſzi officiali y ſzoldati chuli, megy koiemi je y Joab bil: *Cuſtodite mihi puerum Abſolon.* Chuvaitemi Dete y Szina moiega Abſolona, Joab vendar za onu Kralya ſzvoga zapoved ni maral, nego je troiem kopiem prebol ſzercze Abſalonovo, naiduchiga obeſſenoga za laſzi na ſzverſi jednoga hrazta viſzeti, y onako neſzrechnomu Abſolonu ſzmert zaudal, y duſſu vu pekel je poſzlal, ar Abſolona vu velikeh ſzmertneh greheh je zkonchal, kai Davida y Salamona je naivech, y naibolye pri ſzerczu peklo, y zato ſzvetozt Davidova, y mudrozt Salamonova, ſzudilaie, y dopitala prez vſzake miloſche ſzmert greſnomu lyudomorczu Joabu nad kemſzuſze takai izpunile one Boſanzke rechi: *Quicumque effuderit humanum ſanguinem, fundetur ſanguis illius.* Gdogod bude preleval chlovechanzku kerv, prelevana bude kerv niegova: Koie pripechenie tak dobro Cainovo, kak Joabovo moreſzi vſzaki kerſchenik za peldu vzeti, y na ovo zmislyaiuchiſze od lyudomorztva zderſavati, ter naimre y naibolye da gdo koga vu ſzmertnom grehu neumori, y tako

3. Reg. c. 2. v. 29.

ſitka

ſitka telounoga, y duſſeunoga nementuie. *Non occides.* Neumori, da morebiti tebe tulikai Czirkve, Altari, B.D. MARIA, Szveczi y Szveticze Boſie ſzvoie obrambe nezkrate, kadaſze vu nye, y k-nym vu ſzmertne pogibeli teloune y duſſeune vutekal budes, ar Kraly neba, y zemlyè zapovedal bude ſzmerti, y vragòm, kakti ſzlugam ſzvoie Boſanzke Pravicze, *Vade, interfice eum.* Poidi umoriga gdega god naides, ar miloſche ni vreden niti pomiluvania, koi nemilo bliſniega ſzvoga umaria, y duſſu niegovu vu pekel poſſilya; y zato tem takovem nemilem lyudomorczem groziſze G. Bog po ſzvoiem Iſaiaſſu Proroku: *Cùm extenderitis manus veſtras, avertam oculos meos à vobis, & cùm multiplicaveritis oraorationem, non exaudiam, manus enim veſtræ plenæ ſunt ſanguine.* Kada vu ztrahu pogibeli ſzmertne podigali budete ruke vaſſe k-mene vu nebo, obernuti hochu ochi moie od vaſz davaſz nebudu videle, y kada budete podigali glaſze vaſſe milo zdiſſuch, ſuhko plachuch, mene proſzech, y molech za miloſchu, y pomiluvanie: *Non exaudiam.* Zatiſznuti hochu vuſſeſza moia, nitivaſz poſzluhnuti hochu: ali zakai ne? O miloztivni drugach G. Boſe: *Cui proprium eſt miſereri ſemper & parcere.* Koiega laztovitozt je ſzmiluvatiſze vſzigdar y oproztiti, toie iztina, daſze ſzmiluvati moram, y hochu chez vſzakoga greſnika, ali chez onoga: *Cujus manus plenæ ſunt ſanguine.* Koiega ruke pune jeſzu kervi chlovechanzke, po nieden nachin, ar *Vox ſanguinis clamat ad me de terra.* Glaſz kervi koiuſzu oni prelevali nemilo zarazuiuch, y umariaiuch bliſne ſzvoie, proti moie Pete Zapovedi, krichì kmene vu nebo od zemlyè, mene na fantchenie y na kaſtiganie primariaiuch, y to ne ſzamo kaſtigami vekovechnemi, nego joſche y na ovom ſzvetu uremenitnemi, kaibiſze neizhroienemi hiſtoriami poſzvedochiti moglo, zmegy koieh ja cſtem pri Baroniuſſu jednu oſzebuinu, y je ovakova.

Iſaiæ c. 1. v. 15.

Baron Auno Chriſ. 659.

Piſſe Baronius da od Chriſtuſſevoga Narogenia letto 659. Ceſzar Conſtans II. po naduſzeniu vraſiem bratta pravoga ſzvoga Theodoſiuſſa jur Diaconuſſa, toieto Sz. Redde imaiuchega

iuchega nemilo je zarazil, aligaie taki nasla pravicza Boſanzka, ar kerv ni kriva, ni duſna krichalie vu nebo k-Bogu, kodie krichala Abelova proti brattu ſzvoiemu Cainu, zato kod drugi Cain bilie kaſtigan od nye na ovom y na drugom ſzvetu, ar od greſne Conſcienczie ſzvoie muchen, y traplyen, kod Cain *vagus & profugus.* Klatilſzeie beſech po ſzvetu, za koiemie obtekala greſna Conſcienczia niegova, koiagaie vnogo bolye muchila, nego Caina niegova, ar *Poſuit Dominus* gen. 4. v. 15. *Cain ſignum, ut non interficeret eum omnis, qui inveniſſet eum.* PoztauilieG.BogCainu zlamenie,daga nebi umoril vſzaki koibiga naſſel, toga zlamenia ov Brattomorecz Conſtans ni imel, pacſe, nitimuie kada na miſzel dosla pokora, ali miloſcha Boſia, kodie Cainu dosla bila, kadaie krichal: *Major eſt iniquitas mea, quàm ut veniam merear.* Vexaie hudoba moia, neg dabi oproſchenia vreden bil, y tako zdvoiuſi vu miloſche Boſie neſzrechno naveke poginul, ov pako Brattomorecz bilie tem neſzrechneſſi od Caina da nitiſzeie na pokoru zmiſzlil, vnogo menie je nyu chinil, neg veſz manen, kod norcz prez pameti obtekalie vſze kute, y zakutke dabiſze kade mogel zkriti, y pokoi Conſcienczie ſzvoie naiti, ali vſze zahman, ar gdegoderie bil, vſzigdar pred ochima ſzvoiemi imelie bratta Teodoſiuſſa vu dalmatike oblechenoga kod Diakonuſſa, y pehar pun kervi vu rnke derſechega, koiegamuie ponuial pitti, govorecſi. *Bibe Frater.* Pì Bratte kako dabimu hotel recſi, ovo imas bratte pehar pun kervi moie, koiuſzi iz tela moiega tak nemilo preleial, pì, y napiſzeie. *Bibe Frater.* Pì Bratte kerv iz pehara ovoga kerv,ne onu z-koiumteie Chriſtus odkupil, nego koiumſziſzi ti proklecztvo zaſzluſil. *Bibe Frater.* Pì Bratte, ne kerv Agnecza Boſiega z-koiumie on mir med Bogom y chlovekom greſnem vuchinil, nego pehar pun ſzerditozti Boſie, koiuſzi ti proti tebe zbudil, y podignul. Vzemi pehar pun kervi moie, koia potrebuie kerv tvoiu od pravichnoga G. Boga: Videlie, y chulie vſza ova neſzrechni Brattomorecz Ceſzar, y od ztraha derſchuch nitiſzeie znal pomochi, nitiſzeie znal

kam zkriti, gdega nebi niegova greſna Conſcienczia trapila y muchila, ako prem vu Siciliu bilie odiſſel, ona ſnym povſzud je bila, doklam vu Syrakuſe bilie neſzrechno umorien od ſzvoieh dvorianikov, letta 668. y tako iz muke uremenitne, na vekovechnu je preminul, kod ſzvedochi Sigonius. *Lib. 3. de Regno Italiæ.*

Niti ſzame kerſchenike lyudomorcze, nego y Poganine neznaiuche za ovu Petu Boſiu Zapoved G. Bog oſtro kaſtiguie na ovom y na drugom ſzvetu, kodie naimre kaſtiguval Lucrecziuſſa polek ſzvedochanztva Suriuſſa Piſzcza glaſzovitoga, da naimre Sz. Beatrix Devicza imaiuchi jedno dobro imainiche, koiegaſzeie zpohtelo bilo rechenomu Poganinu Lucrecziuſſu, y nemoguchie od nye nikak dobiti zdobra, zato poſſelie pred Poglaunika ſzvoga zatuſiuſſi Beatrix daie ona kerſchenicza, y kod takova proti nyhovem Bogom blazni, koiemu dopuztilie Poglaunik daiu zkoncha, y zato vloviliuie taki, y onu noch nyu je zkonchal, y drugi dan poztavilſzeie vu nye Imainiche, koiegaje do malo uremena vuſival, ar chez nekuliko dan buduchi vu nyem z-nekoiemi priatelmi ſzvoiemi dobre volye, kade, noſzechi neka ſenna jedno malyahno detecze vu naruchaiu ni pol letta ztaro, po prepuſcheniu Boſiem pocheloie glaſzno y chizto zgovariati ove rechi. *Audi Lucreti, occidiſti, & invaſiſti, itaque datus es in manus inimici.* Chuies Lucreczius umorilſzi, y dobilſzi kaiſzi ſelel, zato dan jeſzi vu ruke nepriatela, ovo chuiuch Lucreczius y z-goztmi ſzvoiemi, zachudiliſzuſze vſzi y preztraſſili, ali naibolye krivecz Lucreczius, prebledelie y derhtati pochel, vu koiegaie on izti hip urag pekleni ulezel, koigaie onde pred uſzemi 3. czele vure ztraſno, muchil y k-zadniemu ſnym obetla hitiuſi, pod koiemſzeie zemlya razpuchila, y vu glubinu peklenzku duſſum y telom poſerla: Oude velim ja ſzada ako G. Bog poganine neznaiuche za Boſie Zapovedi tak oſtro kaſtiguie, kaiſze moraiu nadeiati kerſcheni lyudomorczi? *Solet enim DEUS.* veli mudri Cornelius, *Etiam apud gentiles homicidium miro judicio,*

Corn à Lap. in c. 21. Deut.

dicio, & indicio detegere, ac vindicare. Nauadenie G. Bog y pri poganineh chudnem ſzudom y nachinom lyudomorztvo odkrivati, y kaſtigati: Ako pak z-poganini G. Bog tak oſtro barache, nye na telu y duſſe kaſtigaiuch za prelevanie kervi chlovechanzke, koij za ovu petu Boſiu Zapoved nikai neznaiu; kuliko ztokrat vexeh kaſtig na ovom, y na drugom ſzvetu od oſtre Boſanzke pravicze nadeiatiſze moraiu oni kervoloki, koij tak nemilo zarazuiu y umariaiu telo y duſſu bliſnieh ſzvoieh?

Ali oude potrebaie znati, da ne ſzamo oruſiem, y kervi prelevaniem greſſiſze proti ove pete Boſie Zapovedi, nego y unogemi drugemi nachini, a naimre y oſzebuinem nachinom jeſzu one Doike y Matere, koie doiech malyahnu dechiczu, ali napoztelye, ali vu zibke, na nyhſze naſzlaniaiuch, nyu zaduſſuiu, y umariaiu. Niti ſzamo ovem nachinom, nego kaije joſche gorie, da unoge Matere, ali da bolye recſem kurvende, za neupazti vu ſpot pri lyudeh, berſeli dete porodè, damu vrat zavinu, y kamen na vrat obeſze, zahite vu vodu ali kam drugam, prez kerzta, y tako duſſu y telo pogubè, kai niedna nailyuteſsa nema ztuar ſzvoiemi mlademi nechinì. Kai hochu recſi od oneh, koie ne ſzamo rogienu deczu umariaiu, nego vſzakoiachkemi nachini joſche vu Vutrobah ſzvoieh milu dechiczu umariaiu, nekoie tanczaiuch, nekoie teska bremena zdiſuch, ali noſzech, kod chine one Zakonzke; Nekoie vſzakoiachke pitnicze piuch, nekoie z-rukami terbuhe gnietuch, za zkonchati dete vu vutrobe kod one kurvende chinè, od koieh Sz. Ivan Chriſoſtom govori. *Non ſolum quod natum eſt occidunt, ſed & ne naſcatur prohibent.* Nahagiaiuſze, veli Sz. Navuchitel, unoge tak nemile kerſchenieze, koie ne ſzamo deczu koiu rodè umariaiu, nego daſze rodila nebi, za pachuiu: Zakaizato mudri Tertulianus ovak govori. *Homicidii feſtinatio eſt prohibere naſci, nec reffert natam quis eripiat animam, an naſcentem diſturbet.* Kako dabi hotel recſi, tak dobro greſno je lyudomorztvo, kadaſze dete zanoſſeno pokvari, pervo neg duſſu

S. Chryſoſt. hom. 25. in Epiſt. ad Rom.

Tertul. in Apolo. c. 9.

dobi, kodie lyudomorztvo kadaſze iz deteta rogienoga, ali nerogienoga duſſa iztira, ar vſze takove greſsè proti ove Pete Boſie Zapovedi. *Non occides.* Neumori. Odkud vſze te takove prez ſzercza chlovechanzkoga ſenne nai poſzluh-nu naipervo mudroga Athenagoraſſa koi napochetku Sz. Matere Czirkve na velikom glaſzu je bil, kodie ſzada Sz. Auguſtinus, veli adda: *Mulieres medicamentis abortivis utentes, homines occidere, & DEO rationem reddituras dicimus.* Senne koie rabe vracſtva za iztirati plod lyudomorkinie jeſzu, y kod takove oſter rachun Bogu davale budu, y Sz. Auguſtin pridaie ove rechi. *Quia quæcumque hoc fecerit, ante tribunal Chriſti ſciat ſe eorum cauſam, quos occiderit, eſſe daturam.* Ar nai vſzaka takova lyudomorkinia zna y veruie, da pred ſzudom Chriſtuſſevom, od vſzeh koie pomori, rachun bude davala. Tuliko za zkonchanie telouno, kuliko za pogublyenie oneh mileh duſſicz, koie licza Boſiega nigdar nebudu videle. Koie iz oneh tmicz limbuſſa kriche vu nebo k-G. Bogu. *Uſque quo Domine non judicas, & vindicas ſanguinem noſtrum?* Kai chinis G. Boſe da ti nezkonchas matere naſſe nemile, nyh na tvoy pravichni ſzud nepotegnes, y nad nyimſze nefantis zverhu kervi naſſe?

Artanag. in Legat. pro C....

S. Auguſti. ſer. 244. de temp.

Joſche zverhu vſzeh oveh, lyudomorztuih, Sz. Auguſtin nahagia nekoia druga, toieto oneh koij davaiu pitti ſennam. *Potum ſterilitatis.* Napitek neplodnozti, ali one koiega ſzame, hotoncze più vuto ime da nebi decze rodile, kod chinè one kurvende, dabiſze ſzlobodneie mogle kalati vu burdelniczah; y takaiſſe one Zakonzke koie aliſzu teskoga poroda, ali pak maloga imetka za deczu hraniti, y koiti: Mogelbi joſche oude nekai recſi od zakonzkeh lyudi kak oni vu Sz. Zakonzkom ztaliſsu poztaiu lyudomorczi, ali to oztaulyam na Sz. Auguſtina koiega rechi Zakonzki lyudi nai dobro zapamete, y jeſzu ove, *Quantoscunque parere poterat, & non peperit, tantorum homicidiorum ſe ream agnoſcat.* Kulikogod decze mogla je koia ſenna roditi, y ni rodila, tulikeh lyudomorztvih krivum naiſze zpozna, to-

S. Auguſtin. loco Cita.

ieto

ieto daie tuliko lyudi umorila, kuliko deczè moglabi bila roditi, y nijh rodila, niti zanoſzila, po ſzvoie kriunie, ar ni hotela: Oh! kakſze vſze ove uffaiu na ſzud Boſi doiti? kak Szudczu nebezkomu od tulikeh duſſicz vu tmicze vekovechne poſzlaneh gde nebudu nigdar licza Boſiega videle rachun dati? kakſze budu mogle, ali znale izprichati? Oh tesko, tesko, ali zeuſzema y nemoguchno, nego tak dobro vu nyh, kod y vu vſzeh drugeh lyudomorczeh izpunitiſze hote one Sz. Sz. Ianuſſa Apoſtola rechi koieie vu pervom ſzvoiem liztu piſzal Vuchenikom ſzvoiem. *Scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam.* Znate dobro da uſzaki lyudomorecz toieto nieden lyudomorecz, nima ſitka vekovechnoga, ako pak Sz. Apoſtol od vſzakoga lyudomorza to govori, kaiſze budu mogli nadeiati oni lyudomorczi, koijſzu tulike nekerſchene duſſe vu limbus, iliti tmicze vekovechne poſzlali? A kai oni, koijſzu tulike duſſe kerſchene vu muke vekovechne poſzlali? Toga mene ni potreba kazati, ar vſzaki ſzpametni more lehko ſzuditi, zato ja dokancham y velim,

1. Joan. c. 3. v. 15.

AMEN.

OD PETE BOSIE ZAPOVEDI

DRUGA PRODEKA.

Priſeptauczi Lyudomorczem ſzpodobni, y od Lyudomorczev groſi; koij z-jeziki ſzvoiemi unogem vecs skode, neg lyodomorczi oruſiem ſzvoiem.

Non Occides. Exodi 20. c. 13. Neumori.

DA Ztvoritel neba, y zemlyè, na pochetku ſzveta vſzakoiachka prechudna ztvorenia je ztvoril na zemlye, y vu moriu, to vſzaki dobro zna, y veruie, a naibolye pak oni, koij cſtu, ali cſteti jeſtu chuli Pliniuſſa, y druga od ztvarih naturalzkeh Piſcze: Teſkoie vendar veruvati ono, kai nekoij piſſu od nature, y jakozti nekoieh Pticz; od koieh ja cſtem daſze nahagia nekoia Pticza Laran imenuvana polek Indianzkoga moria, velika kakti golub, tulike pako jakozti da more naivexu morzku Ribu Balenu umoriti, ar kada ova Riba Balena iz moria van ſzvoy gubecz pokaſe, za izhitit iz ſzebe morzku vodu, ondaſze ova pticza Laran zaletì vuſz voy gubecz, y tia vu terbuh preletì, kakti chez jeden obluk vu

kakovu

kakovu hiſu, ali komoru, y zaiduchi do ſzercza, nye do teh dob klyuie, doklam uſze izklyuie, poiè, y ono ztraſſillo morzko umorì; koiu Ribu kada mornari naidu mertvu, na ſzuho nyu izulekù, na fallate poſzekù, y Pticzu Laran ſivu vu nye naiduchi proztu odleteti puſchaiu. Druga Ptícza nahagiaſze vu Gorah koie razluchuiu Tatarzki Orſzag od Indianzkoga, Perſianzkoga, y Medinzkoga, koia tulikeie velikoche, y jakozti, da more Volla, Konya, y z-konianikom odnezti, y zoveſze Griffus, od zpreda pticze lepe, od zada pako lyutomu Oroſzlanu zpodobna, imaiucha krelyuti deſzet pedniev duge. Treta Pticza zoveſze Remora, koia ſzamem ſzvoiem pogledom, y krichem chloveka mimo ſzebe iduchega chinì tak ztalnoga na meztu obztati, kako dabi privezan bil, nitiſze more kam genuti, doklam god ona kam drugam neodletì. Nahagiaiuſze joſche nekoie druge Pticze, koieſze zovu Incendiarie tak zgrablive, da kaigod kade popazti mogu, ſzilum zgrabe, nitiſze mogu od iztoga ognia zderſati, nego gdega naidu, vu niegaſze zaletè, vu parklye, y vu klyun zgrabe vuglenia, koie do teh dob noſze po zraku lechuch, doklamyh pochne pechi ondaie iz parklyev, y klyuna dole puztè opazti, y vechkrat pripetiſze da vuglenie goruche na krove opade, y tako da vecskrat czele Varaſſe zesgù, y na niſtar zprave. Ovakoveh Pticz ako prem ne vu truplu, vendar vu nature, oh Boſe! kuliko y kuliko, nevelim po vſzem ſzvetu, nego liztor vu naſſem Horvatczkom Orſzagu nahagiaſze? y zovuſze Priſſeptauczi, koij vu gubczeh ſzvoieh noſze on jezike oſtre y ſpichazte kakti tulike meche, od koieh Sz. Auguſtin govorì: *Exacuerunt tamquam gladium linguas ſuas.* Nabruſziliſzu kakti mech jezike ſzvoie. Z-koiemi oſtremi, y ſpichaztemi jeziki unogem vexu ſkodu chinè, y vexu muku zaudaiu, doklam y ſzmerti nyhove zrok poztaiu; Neg oni lyudomorczi koij chloveku oruſiem kakovem ſzmert zaudaiu, odkud ne ſzamo lyudomorczem priſzpodobiti, nego pacſe y od nyh gorſi rechiſze mogu, tak dobro ovi, kakti y oni greſſechi proti Pete Boſie Zapovedi,

S. Augnſtin. Tract. in Pſal. 61.

zbok

zbok ſzvoieh pregreſkih jednakeh kaſtig nadeiatiſze moraiu, kai y pokazati hochu, liztor nai vſzaki N.N. marlivo poſzluſſa.

Mudri, y vucheni Teologuſſi izpitavaiuſze med ſzobum: *Quid eſt Suſurratio?* Kai je Priſſeptavanie? Sz. Tomas od Aquine odgovaria kai nam dozta bude znati, danam vecs nebude potreba drugeh izpitavati, y veli ovak: *Suſurratio eſt occulta oblocutio contra proximum, ad diſſolvendam amicitiam, & ſeminandas diſcordias inter proximos, & amicos.* Priſeptavanie je otaino ogovarianie proti bliſniemu, za raztepzti priatelztvo, y poſzeati ſzvadu med bliſniemi, y priatelmi, y rauno tak vuchè ona dva mudra Valenczia, y Sotus, da naimre Priſeptavanie ni nikai drugo nego otaino ogovarianie, mira, lyubavi, y priatelztva med priatelmi raztepanie, y ſzeianie zmutnih, karkih, nemira y nepokoia, iz koieh unoga zlà, keruna prelevania, y izte ſzmerti, aliti lyudomorztva izhagiaiu. Ovi takovi Priſeptauczi ſzmertnem grehom greſsè, ne menie neg Ogovorczi, y koij ochivezto potvariaiu kakovem grehom bliſniega ſzvoiega: Da pacſe Priſeptavanie je unogo vexi greh, od oveh dveh, veli Sz. Tomas, y zrok daie, govorecs: *Eſt autem peccatum hoc gravius detrectatione, propter damnum gravius, quod infert proximo; tollit enim amicitiam, quæ cuicumque bono temporali prævalet.* Je pako greh ov (toieto Priſeptanie) vexi od ogovora, zbok vexe ſkode koiu Priſeptavecz chinì bliſniemu ſzvomu; mentuiuchi nyega priatelztva, lyubavi, ſzloſnozti y vernozti, koiuie z-bliſniem ſzvoiem uſival, buduchi daga ni kaibiſze od ſzercza chlovechanzkoga moglo bolye ſeleti, y lyubiti, kak jeden pravi zveztni vernì priatel, y to ſzam Duh Sz. po mudrom Syraku vuchì ovemi rechmi: *Amicus fidelis, protectio fortis, qui autem invenit illum, invenit theſaurum.* Priatel verni obramba jaka, koi pako naide niega, naide kincs, y nadalie: *Amico fideli nulla comparatio; & non eſt digna ponderatio auri & argenti contra bonitatem fidei illius.* Priatelu vernomu nikaiſze priſzpodobiti nemore; Nitiſze zlatom ali ſzrebrom prevagnuti y preczeniti more vernozt niegova.

3. Thom. 2. 2. q. 74. a. 1.

Idem ubi ſup. a. 2.

Eccleſ. c. 6. v. 14. & ſeq.

Ovo

Ovo adda Priatelztvo tuliko od szamoga Duha Sz. preſtimano, y hvalieno, koi razmetche, nechinili velike ſkode, y krivicze bliſniemu ſzvoiemu? Negreſſili velikem ſzmertnem grehom? prez vſzake dvoinozti, odgovaria mudri Cornelius à Lapide, da pacſe vexi greh ſzmertni chinì Priſeptavecz od Lyudomorztva: *Eſt enim ſuſurrationis peccatum majus homicidio; quia per hanc occiditur charitas inter duos, quæ plus æſtimatur, quàm vita naturalis.* Corn. à Lap. in Prov. Ar Priſeptavania greh je vexi od lyudomorztva; kaiti z-Priſeptaviem umariaſze lyubau megy dvemi, koia lyubau vecs preſtimavaſze neg ſiulyenie naturalzko: Ja pako joſche vecs pridaiem, da naimre iz Priſeptavania izhagia ne jedno Lyudomorztvo, nego unoga, y zkonchavanie unogeh gozpoczkeh Familijh, czeleh Varaſſev, y Orſzagov, y to mene potverguie mudri Drexelius govorecſi: *Lingua ſuſurronis liberos in parentes, fratres in ſorores, maritos in uxores, cognatos in cognatos, vicinos in vicinos, amicos in amicos commovet.* Drexel. Jezik Priſeptaucza deczu proti Roditelom, bratiu proti ſzeztram, muſe proti ſzvoiem ſennam, rodbinu proti rodbine, ſzuſzede proti ſzuſzedom, priatele proti priatelom poduſzuie, kaiſze adda more vecs od prokleteh Priſeptauczev izmiſzliti, ali gorſega vuchiniti? koie pravichno Sz. Gregur Papa imenuie ſzine urazie: *Suſurratores filij ſathanæ.* Priſeptauczi ſzini ſzotone peklenzkoga, y tomu ov zrok daie: *Quia ſi filij DEI vocantur, qui pacem faciunt, procul dubio filij erunt Sathanæ, qui eam confundunt.* S. Gregorius Papa. Ar ako ſzini Boſi zovuſze oni, koij mir chinè, y lyube; prez uſzake dvoinozti ſzini ſzotone peklenzkoga jeſzu, y budu oni, koij mir razteplyu, y neſzloſnozt med bliſniemi chinè; Ar kaktigod Lucifer vu nebu razmetalie priatelztvo med Bogom y Angelmi; Na zemlye pako megy Bogom y Narodom chlovechanzkem, ſzvoiem prokletem nenavidnem Priſeptaniem vunebu Angelom; na Zemlye perve Matere Eve: Tak y ſzadaſnie ureme razmechu Priſeptauczi kod ſzini uraſi mir y lyubau med lyudmi! Ali kai je dobil Lucifer z-onem ſzvoiem priſeptaniem? dobilie to daie iz nailepſega Angela naiodurneſſem

durneſſem vragom poztal, y iz viſzine nebezke, vu glubinu penklenzku hitchen bil na uſze veke proklet od Boſanzke Pravicze, tak rauno y uſze ovoga ſzveta Priſeptaucze proklinia G. Bog polek ſzvedochanztva mudroga Syraka.

Eccli. c. 28. v. 15. *Suſurro, & Bilinguis maledictus, multos enim turbavit, pacem habentes.* Priſeptavecz, y Dvoiezichen proklet, arie unoge zburkal vu miru ſivuche;

v. 17. *Multos commovit, diſperſit illos de gente in gentem, Civitates muratas divitum deſtruxit, & domos magnatorum effodit.* Priſeptauczi prokleti obzidane bogate Varaſſe poruſſuiu, tia do fundamentov; Poglavite, y Gozpoczke Familie na niſtar ſzpraulyaiu, chinechi med Poglauniki Kralyi y Herczegi neſzloſnozt, koij medſzobum, podiſu velike voizke, z-ogniem, y oruſiem prauichnu kervf prelevaiu, Varaſſe robè, y ogniem pale, lyucztvo ni krivo ni duſno raſaiu, y pomariaiu, Oh! prokleti Dvoiezichni Priſeptauczi, kulikem zlam oni jeſzu zrok?

Ovoſzu ovo one proklete, y G. Bogu odurne Pticze koieh naturu na pochetku ovoga moiega govorenia jeſzem povedal, koieh Ptícz ni nam potreba kaikud po tugieh Orſzageh poyti izizkavat, buduchi daijh vu naſſem Horvatczkom orſzagu nemanka: Ar ako Pticza Laran moguchna je umoriti naivexu Ribu Balenu z-klyunom ſzvoiem; Tako y Priſeptavecz moguchenie umoriti ſzvoiem prokletem jezikom glaſz, poſtenie, y telo vſzake naivexe Gozpoczke Familie Perſone; Laran Pticza zaletiſze vu terbuh ribe Balene, y ſzvoiem klyunom nutre nye ſzercze klyuie; Tak

Prov. c. 18. v. 8. chinì y Priſeptavecz kod mudri Salamon ſzvedochi. *Verba Bilinguis (id eſt Suſurronis) quaſi ſimplicia, & ipſa perveniunt uſque ad interiora ventris.* Rechi dvoiezichnoga (toieto Priſeptaucza) videſze kakti priprozte, prez vſzake hudobe y skode, da pache kakovoga dobroga hotenia, lyubavi, y priatelztva pune, aliſze zaletavaiu tia do ſzercza, koie muche, tràpe, y zkonchavaiu, y unogem ſzmerti zrok poztaiu.

Poztavemo na peldu dva Mladencza, zmed koieh jeden imaiuchi dobru priliku dobiti za Zaruchniczu jednu pleme-

menitu, poſtenu, ſznaſnu, y bogatu Gozpodichnu, koie marlivo dvori, po guztom pohagia, ſnyumſze paidaſſi, y okolu hodi, zakai zkoro uſzi lyudi znaiu; Ovo videchi on drugi Mladenecz daſze jur ov kakti k-Szvadbe pripraulya, pochnemu na vuho priſeptavati kako dabimu naivexi priatel bil, y muchech na uffanom govoriti: Bratte dragi vidim ja di ti neznas kai lyubis, y za chim hodis, vidim y zpoznavam datiſze hoche kachu za nadreh, kris na plecheh, y roge na chellu noſziti? negovorimti dalye, ſzpametenſzi, moreſme lehko razumeti. Ova chuiuch on pervi Mladenecz, prime k-ſzerczu one rechi, miſzli ſzam ſzobum, on moy priatel mora nekai vech znati od one Gozpodichne negſzem ja chul, ali vpamet uzel povenemu ſzercze, y vu nyem pochnuſze ugaſzuvati oni pervi plamni lyubavi, doklamiu oduri y oztavi; drugi lyudi tó videchi, koijſzu znali za lyubav, y nakanenie nyhovo, pochnuſze chuditi, ſzumniti, y ſzuditi daie ona Gozpodichna morala negde partu pogubiti, adda dalko od takove, y tako ona ſziromaska od uſzeh oduriena, akoprem ni kriva, ni duſna, nigdor za nyu maraiuchi, kervf pako vu telu kipuchu podnaſſati nemoguchi, prodà ſzvoiu chiztu y poſtenu partu, za hipnu naſzladnozt, koiaie pako zauda veliku ſalozt, y zapelya na zdvoinozt, ar zadobi dvoia jetra koia dabi na ſzvet, y nye kurvinztvo, na ſzvetlo nedoslo, zkerbiſze uſzakoiachkemi nachini ona jetra, ali da bolye recſem ono jur zanoſſeno, y morebiti jur ſivo dete iz ſzebe pervo uremena iztirati, y zkonchati, y tako morebiti vecs, y vecs krat: Chuies Priſeptavecz kai jeto? niſzili ti ovomu lyudomorztvu pervi zrok y pochetek? Ov Mladenecz pako pogubiuſi ovu dobru ſzrechu y iſchuch druge, nameriſze na pravu kakovu lyuticzu kachu, koiaga dotehdob ſzvoiem ſpichaztem jezikom grize, chemerom napaia, doklamga y zkoncha, chuiesly pak ò Priſeptavecz kai je to? niſzili ti zrok uſzeh grekov y ſzmerti, ne ſzamo teloune, nego morebiti y duſſeune ovoga nevolynaka?

Druga Pticza zoveſze Remora, koia ſzamem pog edom,

ali glaſzom priveſe chloveka daſze nemore pomochi: Takov je vſzaki Priſeptavecz, koi videchi daſze gdo pochinia iz kakove nevolye izkapati, y pomagati, vu bogacztvu napreduvati; On pochne to tesko gledati, pache y vuzta ſzvoia prokleta odpirati y bliſniemu ſzvomu vu napredku pachiti. Poztavemo na peldu jednoga Ceſzarzkoga, Herczeskoga, ali koiega drugoga Gozpodina Officiala, koi iz ſziromaſtva ſzvoiem razumom doſſelie na kakovu chazt, vu koie chazti ſzvoiemu Gozpodinu verno ſzluſechi, od nyega takai bilie lyublyen y preſtimanpochneſze pomagati, z-plachum koiu ima od Gozpodina pochneſzi pokuplyavati zemlye y vinograde, iz koieh dobiva z-Boſiem blagoſzlovom kruha obilno y vina, z-ovem pochne terſiti, y vu imetku napreduvati: Zagleda to Pticza Remora, naimre Priſeptavecz pochne vuzta ſzvoia prokleta odpirati priſeptavaiuchi onomu Gozpodinu kak zlo on niegov Official niemu Gozpodari, kakmu vecz krade neg dobiva od dohodkov, y z-onemi tatbinami, on ſzebe zemlye y vinograde kupuie, nye obdelava z-kmeti niegovemi, kakſze vſzaki dan gozti, kak czifrazto opraulya: Koia on Gozpodin Priſeptauczu veruiuch, raſzerdiſze na Officiala, iz chaztiga izverſe, y uſza koia ima niemu uzeme, kakti tulike tatbine, y tako mentuiega blaga, y dobroga glaſza, zbog cheſza videchiſze prez blaga, y preſtimania, vu ſziromaſtvu y ſalozti, kod ni kriv ni duſen, zbeteſaſze, od nikud nimaiuch pomochi, Bog zna kulike grehe chini, vu koieh umre, telo y duſſu pogubi; gdo tomu zrok? Ah Priſeptavecz prokleti, Pticza prokleta Remora.

Tretia Pticza zoveſze Griffus, koia je tak jaka, da more uſzagoga naituzteſſega konya, y volla podignuti, y od nezti, zpreda ſzpodobnaie miloztiune pticze, od zada pako lyutomu Oroſzlanu; Takov je uſzaki Priſeptavecz, koi zpreda toieto nazochi kaſeſze lyublyen, y miloztiuen, ali od zada je lyuti oroſzlan tak jak da more na jenkrat ne jednoga Volla, ali konya, nego unoſinu od nyh more podignuti,

nuti, y odnezti; Ar ako vidi koiega blisniega szvoga vu gracze y milosche koiega zmosnoga Gozpodina, z-koiemsze on na uffanom paidassi, y od uszega klyuche nosi, koiemu Gozpodin ne szamo blago, y kincs, nego y usze szvoie zkrounozti zauffa: Vu szvoiem takai Gozpodarztvu dobro napreduie, dersechi na Marofeh lepu tuztu, y pitanu Marhu, vu stallah drechne konye, jednum rechium videchi Prisseptavecz da ov takov vu blagu, y presstimaniu je velikom, toga niemu nemoguchi terpeti, kai chini? Ide k-onomu Gozpodinu z-maztnemi rechmi pochnemu prisseptavati, y proti onomu blisnemu szvomu marlivo lagati, da naimre on niegove zkrounozti prodaie, z-blagom niegovem bogat poztaie, konye y marhu pokuplyuie zasze, koie pune stalle y hleve ima; To chuiuch Gozpodin, y naglo veruiuch onem maztnem rechem prokletoga Prisseptaucza, oduri onoga, uzememu klyuche od uszega, nitiga puzti vecs predsze doyti kod nevernika szvoga, y kod tata szvojega blaga, usze konye y uszu sivinu iz niegoveh stal, y hlevov podigne, y odnesze; onoga pako nevolynaka vuchini vuziti y praudumu szuditi, ako prem pravichnomu, tak da mora y glavu pogubiti: Gdoie tulike krivicze zrok? Prokleta Pticza Griffus, toieto Prisseptavecz.

Cheterta fela Ptiez je, koiesze zovu Incendiarie, toieto one, koie goruchi ogeny vu szvoieh klyuneh nosze, y snym hise, dvore, grade, varasse y czele orszage vusisu, sgù, pale, y na nistar szpraulyaiu, vu nyh ztanounike umariaiu, y unoge Gozpoczke Familie nekoie na petlyarztvo szpraulyaiu, nekoie zeuszema zkonchavaiu. Takoviszu Prisseptauczi koij ne szamo vu hisah, dvoreh, gradeh, ali varasseh raznassaiu ogeny onoga prisseptavania vusisuchi szercza szerditoztium oneh, koiem prisseptavaiu, y lasu; nego tulikai lechu y po orszageh z-guzkinemi perutmi pissuchi onem Poglaunikom y Herczegom vszakoiachke lasi z-koiemi nyhova szercza vusisu, nazlob chine, tak da velike voizke zdisu, prelevaniu pravichne kervi, y szmerti neizbroieneh ker-

ſcheneh lyudi zrok poztaiu, oh ter moreliſze kai gorſega, y uragometneſſega naiti, ali izmiſzliti? *Ah! maledictus ergo ſuſurro & bilinguis*: Proklet adda Priſeptavecz y dvoiezichni chlovek, koi tulike zmutnie med mirounemi lyudi chinì; koi tulikem karvavem voizkam je zrok; koi tulikem pravichnem ſzmert zaudaie; tulike varaſſe na pepel obracha, tulike Familie Gozpoczke zkonchava: Nili adda ov Greh Priſeptania vexi od ogovora, od tatbine, od tolvaiztva, y lyudomorztva? ztanovito je, zbok tulikeh ſkod y krivicz, koie tulikem neizbroienem pravichnem chinì: Kaiſze pak ima nadeiati za plachu od Boga, y chloveka uſzaki Priſeptavecz?

Prov. c. 6. v. 35. Odgovaria mudri Salamon govorecſi: *Huic ex templò veniet perditio ſua, & ſubitò conteretur.* Ovomu znevaricze doide pogublyenie niegovo, y taki zkonchan bude.

Kodie bil zkonchan Antipater Kralya Herodeſſa Szin, od koiega piſſe Joſephus Judæus, koi Antipater videchi da niegov ztaracz Otecz Herodes mora na zkorom umreti, y boiechiſze dabimu koi Brat Kralyevztva nepreuzel, Alexander, toieto, ali pak Ariſtobulus brat, zato priſeptalie Otczu ſzvomu Antipater, da dva niegova bratta dogovoriliſzuſze daga hotte umoriti y zkonchati, zakai zato Ottecz uchinilie obedvem onem ſzinom taki glave odſzechi; cheſz nekuliko uremena doznauſſi Ottecz hudobu tretiega ſzina Antipatra, y niegovo krivo obtuſenie, uchinilgaie prez vſzake miloſche na ſzredi piacza obeſziti, toie dobil ſzvoiem priſeptaniem neverni Antipater daſze pravo nad nym izpuniuiu

Joſeph. Judæ.

Prov. c. 6. v. 35. one Duha Sz. rechi: *Huic ex templò veniet perditio ſua*, ovomu znevarczè doide zkonchanie niegovo. I one druge: *Suſurratori autem odium, & inimicitia, & contumelia.* Priſeptavczu pako naztor, nepriatelztvo, y obſanozt.

Drugu cſtem vu ſitkuSz. Elizabbete Portugalzke Kralicze koiu piſſe Ribadaniera *in ejus vita*, da ova Sz. y Bogaboiecha Kralicza videchi jednoga ſzvoiega Inaſſa chiſzteſſega y poboſneſſega od drugeh, zbog toga boliegaie lyubila neg druge, y nyemu vecs zauffala neg drugem, kai oni drugi niſzu

Ribadan. in vita S. Eliſab

mogli

mogli videti, zato izto jeden zmeg nyh, kolegaſe ovo preſtimauanie bolye pri ſzerczu peklo od vraga napuchen priſeptalie Dionyſiu Kralyu muſu ove Sz. Kralicze, da Kralicza z-takovem y takovem uſzekuntinom zkupa prebiva, na ſzamom vecskrat zaperta po dnevu y po nochi, on od vlzega kliuche noſzi, ſnyumſze noruie opehaua &c. Kraly to razumeuſi odluchilie daga hoche zkonchati, vuchini anda iednu vapneniczu vsgati, y onem teſakom zapovedalie, da koigod perui doide od Kralya poſzel pitaiuch, jezteli jur izpunili kai je Kraly zapovedal, toga takovoga da vu goruchu pech ſiuoga hitte: Zapovedah anda Kraly ovomu obtuſenomu da ide tam z-takovem glaſzom, koi za izpuniti Kralyeuzku zapoved, nenadeiaiuchiſze nikakvoga zla, odidoh, y iduchi mimo jedne Czirkuicze, zachulie zvoniti na podignanie nauernulſzeie nurer y pri one Meſſe oztal, pache kakti poboſni mladenecz oztalie y pri druge czele, megy temtoga ov koigaie obtuſil feleiuchi znati jeli jur nyegov tovarus zgorel, iſſelte ako prem y nepoſzlan gledat, y doiduchi k-Pechi opitah delaucze jezte jur izpunili kaivamie Kraly zapovedal? to chuiuch delauczi zgrabiſſega y na glauczè vu pech goruchu hitiſſega cheſz mal chaſz doide on perui kogaie kraly bil poſzlal, y opitaijh jeſzti vuchinili kaivamie Kraly zapovedal? Odgovoriſſe da jeſzu, poverneſze nazad marlivo ov y doiduchi pred Kralya povè daie izpuniena zapoved, zachiudiſze Kraly zagledauſſi niega, pochne izpitauat dugovanie y zpoznalie praviczu Boſiu y kaſtigu nad onem priſseptauczem, od onoga uremena Kraly oztavilſzeie perveh praznoztih, y vu velike lyubaui ſzvoium Kraliczum do ſzmerti je ſivel; pravo anda veli Duh Sz. *Maledictus ſuſurro*, prokleti Priſſeptaueçz, ar toſze z-ochima vidi.

Ali joſche bolye to proklecztvo Boſie zverhu Priſeptavczev potverditinam more ona hiſtoria, koiu piſſe Joannes Ægidius Redda Dominikanzkoga od jedne Babe, z-koium dokonchati hochu govorienie moie, y je ovakova; da naimre iduchi jenkrat putem nekoia Baburda, y naiduchi pod jed-

Joan. Aegidius in Lib. Scala cœli.

jednem drevom jednoga mladencza ſzedechega , y jednu moſniu penèz vu ruke derſechega , ali uſzega ſaloztnoga , koiega opitalaie Baba kai onde chini? zakaiſze ſalozti? y kai vu ruke derſi? gdoie , kam , y odkud ide? Odgovorilie mladenecz , jaſzem urag iz pekla , koiſze ſalozten nazad vu pekel pouracham iz Varaſſa , zbok toga da pri oneh Zakonzkeh tovaruſſeh , toieto pri takovom kramaru , y ſenne niegove , med koiemi unogo uremena jeſzemſze terſzil mir, lyubav , y ſzloſnozt raztepzti , y poſzvaditie med ſzobum, alimi ni bilo moguche toga vuchiniti ; akoliſze uffas to vuchiniti ? prikaſemti ovu moſniu penez : Videchi Baba daiu ſzrecha iſche bogata poztati , privolilaie , obechalaie, y moſniu penèz uzela , y domov odneſzla , potlam pak poslaie naipervo vu ſtaczun k-onomu kramaru , kadeſzie zebrala ſzukna na halyu , y niemuie platila , ali vu ſtaczunu je nye oztavila pri kramaru , govorecſi da ima nekai oprauka, zato potlam ali ſzama doide, ali pak poslye po nye : Od kramara poslaie izkat niegove ſennè, z-koium pominaiuchiſze lepo, pochneie priſſeptavati, govorecſi,moia draga Gozpà meneie vaſz kruto millo , da vas Gozpon druge bolye lyubi nego vaſz , y ſnymi ſive , zakai morebiti vi neznate , ali ja dobro znam kai on vu Staczunu chinì , kada vi vu hiſe kudelyu predete , kai akolimi neveruiete? pazete na obluku vu takovom uremenu , gdo nuter , ali van podie, y kai noſzi, ar on ſzvoiem priateliczam prikaſuie , kai one ſzame hotte: pazilaie marlivo ſenna, y zapazilaie kakie Baba povedala , pochelaſzeie ne ſzamo ſzumniti , nego y veruvati Babinomu priſſeptaniu : Drugi dan pazilaie Baba na Gozpu kadaie vu Czirkvu k-Meſſe isla , y ondaie Baba k-kramaru dosla koiemuie priſeptala da niegova Gozpa ima priatelztvo nechizto -Sacriſtanom Redounikom , da nai liztor pazi na nyh, kak ona z-onem Redounikom po zakutkeh Czirkveneh lepo govori ſepchuch , y ſzmeiuch , veruvalie kramar Babe , pochelſzeie ſzumniti , y na ſennu merzko gledati , ſenna pako joſche merſeie na muſa , pochelaſzuſze obodva vu

ſzerczah

ſzerczah burkati, y jeden drugoga z-kurvarium potvariati, preganiati, videchi Baba da-nye peklenzki ogeny vu ſzerczu oneh dveh zakonzkeh dobro gorì. Priztupilaie znovich k-Gozpè, govorecſi nye, milomivaſzie moia draga Gozpa da vi tulike ne ſzamo krivicze, nego y pregone terpite od vaſſega Gozpona, akoli hochete davam bude dober, vuchinete ovak, vecherez kada poidete ſzpat poztaveteſzi ovu moiu oſtru kozturiczu pod vankuſniczu, y kada vas Gozpon polek vaſz na poztelye zaſzpì, ondamu vi nekuliko dlak iz brade odreſete, zutra pak zeſgete, y popiti vu vinu on pepel daite, privolilaie, y zahvalilaſzeie Babe Gozpa za on navuk. Od Gozpe poslaie Baba vu ſtaczun k-kramaru, pochelagaie maztnemi rechmi opominati daſze nai chuva ſzmerti, ar Gozpa niegova je nakanila onu noch z-koztu-rum poſirake prerezati, y zaklati, veruvalie y to kramar, y imelie zkerb na ſennu, odiduchi ova dva Zakonzka ſzpat na poztelyu zkupa ako prem puni jada y chemera, chez mal chaſz pochelie mus naglozt herkati, kako dabi ſzpal, kai upamet uzemſi ſenna pochelaie polahko zpod vanykuſ-nicze kozturu ulechi, y okol brade muſeve ſuslyati y pipa-ti gdebi mogla kai odrezati; Onda mus zgrabilie nyu, za ruku, pochelie krichati y druſinu zvati, da ſzvechu done-ſzù, koiu doneſzuchi, y naiduchi, ſenne vu ruke britvu, hotelie on nyu z-onum britvum zaklati, y bilbi vuchinil da-bi druſina, y lyudi koijſzuſze na on krich zbuchili y dotek-li, nebili zapachili, med koiemi lyudmi doteklaie bila y ona Baba, za Babum pako y on peklenzki mladenecz, koi je mir med onemi dvemi Zakonzkemi vuchinil, povedauſ-ſiſze gdoie, y kak 3. leta uſzum ſzvoium ſegavoztium ni mogel tuliko opraviti pri oneh dveh, kulikoie ova Baba opravila vu 3. dneveh, zato potrebnoie daie platim polek zaſzluſenia nienoga, zgrabilie adda urag Baburdu, ſnyum vu zid je bubnul, niega prederl, y ſnyum odiſſel, kam pa-ko? ſzudete vi koijme poſzluſſate.

Nut adda N. N. kak G. Bog kaſtiguie, y placha Priſep-

taucze proklete ne ſzamo na ovom, nego y na drugom ſzvetu, kod unogo gorſe greſnike od Lyudomorczev, koij tulikem skodam y zlam zrok y pochetek jeſzu, y kak on nye proklinia? koiemu proklecztvu ako ſeleiete y hochete vuyti, y vu diku nebezku doyti? *Attende ne labaris in lingua, & caſus tuus ſit inſanabilis.* Pazi da nezagreſſis z-jezikom, oſzebuinem nachinom Priſeptavaiuch, ar z-Priſeptavaniem jemlyeſze bliſniemu poſtenie, blago, y ſiulyenie (kodſzem pokazal) ova pako doklamſze nazad nepovernu, greh ni oproſchen, ar *Non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.* Neodpuſchaſze greh, doklamſze nepoverne kai je komu uzeto, Priſeptavecz pak uſza ova troia ſzvoiem jezikom jemlye bliſniemu ſzvomu, koiamu ni moguche povernuti, adda niti je moguche dabiſze mogel zvelichiti, Amen.

Eccli. c. 28. v. 30.

OD SEZTE BOSIE ZAPOVEDI

PERVA PRODEKA.

Od odurnoga, y pogibelnoga greha Lotrie: koiaſze kod y uſzako nechizto dello; vu Sezte Zapovedi prepoveda. *Non Mœchaberis.* Exo. c. 20. Nelotrui.

Remislyavaiuchi ja priproztem moiem razumom unoga velika, y prechudna Bofanzka dela, tuliko vu ztarom, kuliko vu novom Teſtamentumu popiſzana, nachuditiſze zverhu nyh zadozta nemorem: Kak naimre na zapoved Josve Generala kadſzeie ſzuproti nepriatelom voiuval, ſzunecze vuchinilie G. Bog na meztu obztati,

tati, doklamie nepriatele predobil, y obladal. Kak Moiſeſſu dalie jakozt jednum ſibum morie razdeliti. Kak Samſonu dalie oblazt iz oſzelſzke laloke chiniti vodu van tecſi. Kem nachinom vuchinilie od Eliſeuſſa jednomu mertveczu ſitek povernuti. Kuliko ſzercze je dal Davidu mladomu Paztiriczu ſzuproti oboruſnomu Goliatu, prez oruſià poztavitiſze, y niega obladati. Nili chuda uredno dello Szina Boſiega bilo vu Novom Teſtamentumu, ono na ſzvàdbe premenenie vodè na vino? Ono nahranenie viſſe petjezèr lyudi, ſzamemi petemi hlebczi kruha? Ono zapovedanie vetrom y vihrom na moriu miruvati? Tulikem ſzlepem vigenie, gluhem chuienie, hromem hogenie, gubavem ochiſchenie, mertvem ſitek povrachati? Oh ter gdo bude mogel nigdar vu tom dvoiti da ova vſza niſzu bila. *Opera dexteræ Excelſi.* Chudovita dela deſznicze viſniega G. Boga? Niti menſega chuda, y preſtimania uredna jeſzu Zvelichitela naſſega dela vu izkaniu zvelichenia duſſicz chlovechanzkeh; kak naimre on je zval za ſzobum Petra y Andraſſa od ribichkeh mres; Jakopa y Januſſa od ſzerchench roditelov nyhoveh; Matheuſſa od harmiczarzkoga ztolla; Zakeuſſa od vſurarzkeh knig; Samaritanku pri zdenczu od praznikov nienih; Magdalenu od nechizteh lyubitelov ſzvoieh; vſza ova, y neizbroiena druga ovem ſzpodobna dèla od mudrozti y vſzamoguchnozti Boſanzke vuchiniena, jeſzu velikoga chuda y preſtimania uredna, ali vendar jedno od drugoga kodie vexe dello bilo, tak y vexega chuda vredno; y zato vuchè Sz. Otczi da unogo vexe y preſtimaneſſe dello je obernenie jednoga greſnika na pokoru, negie povernenie jednomu mertveczu ſiulenie, y akoprem nahagiaiuſze unogi greſniki na ſzvetu vu uſzakoiachkeh greheh ſivuchi, uſzeh vendar leglyeie obernuti na pobolſanie ſitka, y na pokoru, neg jednoga ali jednu greſniczu vu nechiztochah ſivuchu, kodmi to ſzvedochi B. Lourencz Juſtinianus govorecs od nechizteh greſnikov. *Ex his rarus invenitur, qui realiter ad DEUM convertitur.* Zmegy oveh takoveh redeg- S. Laurent Juſti.

ſze nahagia, koibiſze pravo k-Bogu obernul, y akoprem vu ove Sezte Zapovedi prepovedaſze ſzama Praznozt, *Non Moechaberis.* Vendar Sz. Ambros, Auguſtin, y vſzi Sz. Navuchiteli ſzvedoche daſze ne ſzamo Praznozt, nego takai lotria, y uſzi oztali nechizti grehi prepovedaiu, zato ja vu ovom Prodechtvu kanim od ſzame lotrie, vu drugom pako od Praznozti govoriti. Proſzim za Poſzluh.

Chudno vigenie biloie pokazano Sz. Danielu Proroku, koiemu vu ſznu pokazaſſeſze chetiri vetri, iz chetireh kraiev ſzveta puhati, y na velikom moriu boritiſze kakti megy ſzobum, iz koiega moria izidoſſe van chetvere fele zveria: Pervo zvere podobnoie bilo jednomu Oroſzlanu z-orlovemi kreliutmi. Drugo podobnoie bilo medvedu. Tretie podobu imeloie jedne Pantere z-ptichemi perutmi. Chetерto pako Zvere biloie naiztraſneſſe. *Et non habebat formam cui aſimilaretur.* Ni imelo podobe, y tako nitiſzeie moglo komu prizpodobiti: Zverhu kojega vigenia Danielovoga Sz. Otczi uſzi jednako ſzude y govore, daſze po pervom troiem zveriu razmeiu tri pervi glauni grehi Gizdozt, Jal, y Zkupozt, po chetertom pako zveretu razmeſze Lotria, ar kaktigoder ztrahota y odurnozt onoga chetertoga zvereta nemoreſze zadozta izpiſzati, tak y Lotria nemoreſze iztolnachiti kak velik y oduren je greh, ar y naimudreſſi Kraly Salamon uſzum ſzvoium mudroztium niga znal kak izpiſzati nego ovemi malemi rechmi. *Penè fui in omni malo.* Zkoro bilſzem vu vſzem zlu, kadſzem naimre lotruval, y praznuval, ar greh nechizti vſza zla, hudobe, y odurnozti vu ſzebe zaderſava, koieſze na zemlye naiti mogu.

Prov. c. 5. v. 14.

Jeſzu unogi koij govore da greh nechizti, ni tak velik greh, kod unogi ſtimaiu, vu tomſze ja nebudem diſputuval, niti z-tem uremena gubil, doztamie imeti Sz. Gregura Papu koi na mezto moie odgovori, da naimre. *Peccata carnalia ſunt minoris culpæ, & majoris infamiæ.* Grehi nechizti jeſzu menſe pregreske, y vexe obſanozti uredni, toieto greſniki nechizti vexi ſpot y obſanozt zadobivaiuſzi pri

S. Gregor l. 33. moral c. 11.

lyudeh

lyudeh ſzvoiem nechiztem ſiulyeniem, neg gizdauczi, tàti, lyudomorczi, y oztali: Ar polek ſzvedochanztva Sz. Paula Apoſtola uſzi drugi greſniki ſzvoiemi grehi skode liztor duſſam ſzvoiem, y nye oſzmrade, telu pako krivicze nikakove nechinè: Nechizti pako greſniki skode, ſzmrade, y kriviczu chinè ne ſzamo duſſe, nego y telu. *Qui fornicatur.* Veli Sz. Pavel. *In corpus ſuum peccat.* Koi Lotruie, na telo ſzvoie greſſi, neveli *per corpus.* Po telu. Nego veli *in corpus.* Na telo, koie rechi Sz. Iſidorus ovak razlaſe. *In ipſum delinquit, ipſum polluit, reum criminis ipſum effecit.* Na nye greſsì, nye ozkruniuie, y greſno chinì nye. Ovu iztinu jeſzu negda zpoznavali, y valuvali negdaſni ztari Babilonczi, Egiptonczi, Gerki, y Rimlyani z-onum navadum koiuſzu obderſavali uſzigdar, daſzuſze naimre uſzigdar kupali za uſzakem nechiztom dellom. *Purgantes flumine noctem.* On ſzmrad nochni z-koiemſzu tela ſzvoia ſzmradili y ozkrunievali, vu potochne vode jeſzu chiztili, cheſza ni bilo potreba chiniti gizdauczem zkupczem, ſzerditczem, niti oztalem greſnikom; Akoprem vu tom kupaniu ſzvoiu veliku ſzlepotu jeſzu izkazuvali, nebuduch uſzega ſzveta vode zadozta za oprati, ochiztiti, y opoſteneti telo jenkrat ozkrunieno, chiztochu pogublyenu. *Tanta eſt fœditas, & ſpurcities violatæ caſtitatis.* Veli Sz. Clemens Papa. Tulikaie neſznaga y odurnozt ozkruniene chiztoche.

1. Cor. c. 6. v. 18.

Iſid. Peluſ. l. 4. ep. 129.

Clem. Rom. 6. Conſtit. c. 18.

Kakie pako G. Bogu y Angelom nyegovem oduren uſzaki nechizt greſnik, y greſnicza, zpoznatiſze more iz one Hiſtorie, koiaſze cſte vu ſitkeh Sz. Otzev, kakſzeie naimre jenkrat pridruſil bil na putu za tovaruſſa Angel Boſi, jednomu Sz. Otczu Puſcheniku, koi putuiuchi zkupa nameriſſeſze na jednu gnylu, chervivu, voinuchu merczinu polek puta leſechu, y mimo uye iduchi, on Sz. Puſchenik zakrilſzie z-jednum rukum ochi, à z-drugum zatiſznulie nöſz y vuzta, doklamie mimo preſsel: Angel pako nikai takovoga ni vuchinil, kako dabi on nikai nevidel, y upamet neuzel. Chez mal chaſz doſſelie naproti nym jeden kruto lep, ſznaſen Mladenecz,

In vitis PP.

koiega berſelie zagledal Angel, unogo bolye zatizkalſzie vuzta, nöſz, y ochi pred nym, negie chinil on Sz. Otecz pred onum merczinum. To videchi Puſchenik zachudilſzeie, y Angela je opital, zakaiſzi nöſz y ochi zatiſche? koiemuie Angel odgovoril ovak; Vam lyudem je ſzuprotiuna y odurna jedna voinucha merczina koiega mertvoga ſivincheta; Ali imas znati y tverdno veruvati da G. Bogu, y nam Angielom nyegovem prez kraia y koncza je odurneſſa y ſzuprotiuneſſa voinba uſzake nechiſzte perſone, kodie y ov Mladenecz, neg mogu odurne y ſzuprotiune biti uſzega ſzveta merczine jednomu ſivuchemu chloveku: Od oveh takoveh chinimiſze, daie miſzlil Sz. Kraly David kadaie popeval: *Homo cùm in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis, quibus non eſt intellectus.* Chlovek kadabi vu poſteniu bil, ni razmel, priſzpodoblyenie ſivine neſpametne, y vuchinienie ſzpodoben nye, kakti kony y mezg koij nimaiu razuma. Ovi ovakovi nechizti greſniki G. Bogu jeſzu tak odurni, y ſzuprotiuni, da on hoche raiſſi pri krivovernikeh chizto ſivucheh biti, y ſnymi prebivati, neg z-nechiztemi kerſcheniki, kod Antiochus piſſe Hom. 114. *Nam Deus cum carnalibus eſſe non vult, niſi ad puniendos, & eligit potiùs habitare cum infidelibus pudicis, quàm fidelibus impudicis.* Neſche, neſche G. Bog z-nechiztemi greſniki ſiveti drugach, nego ſzamo za kaſtigatijh, kodie rauno kaſtigal jednoga velikoga Goſzpodina, koiega chazt, y ime muchim, ako prem uſzemu ſzvetu je znana chazt, ime, y nechizto ſiulyenie.

Pſal. 48.

Antiochus hom. 114.

Piſſe adda Baronius da letta 1054. od jednoga velikoga Gozpodina zbok nechiztoga ſiulyenia zkvarienoga, polek ſzvedochanztva Sz. Petra Damiana, koiega duſſa po ſzmerti izkazalaſzeie bila jednomu konyaniku vu ſzpodobe jednoga ztraſsnoga zvereta, ali da bolye recſem iztoga ztraſſilla, imajuchi vuſſeſza y rep Oſzelzki, truplo pako kakti medved, na ovo vigienie preztraſſilſzeie konianik, y hotechi pobegnuti, pregovoriloie ono ztraſſillo z-chlovechanzkem glaſzom k-onomu konianiku, y pochelomuie govoriti, neboiſze, niti nebèſi,

Baron. anno 1054.

bèſi, ar imas znati daſzem ja bil chlovek, kodſzi y ti, y bilſzem vu takove chazti, tako imenuvan : *Sed quia beſtialiter vixi, poſt finem vitæ, beſtiæ præferre ſpeciem merui.* Kaitiſzem beſtinzki ſivel, po ſzmerti, beſtinzki kip y ſzpodobu obnaſſati jeſzem polek zaſzluſenia primoran.

Nekai ſzpodobnogaſze cſte od jednoga drugoga ztraſſilla, ſenzkomu ſzpollu za zerczallo, kak naimre jenkrat jedna poboſna kchi, molechi za duſſu mertve matere ſzvoie, y ſeleiuchi znati vu kakovomſze ztaliſſu nahagia, nut po Boſiem prepuſcheniu izkazalaſzeie duſſa na ſzpodobu jedne oderte praſzicze, zprevagiana od dveh velikeh cherneh ztraſneh Komuſzev, na koie ztraſsno y odurno vigienie preztraſſilaſzeie kchi, daie hotela chez obluk van vuiti, ali ono ztraſſillo peklenzko pocheloie govoriti, neztraſſiſze niti nebeſi, arſzem ja duſſa neſzrechne matere tvoiè, za koiuſzi ſelela znati vu kakovomſze ztaliſſu nahagia, nutme adda ovo vekoma prokletu; Nato obatrivelaſzeie kchi, y opitalaie duſſu, koi zrok mora bitti proklecztva tvoiega? niſzili ti tak poboſuo ſivela, y mene poboſnozti vuchila? odgovorilaie duſſa, ah! kaimie haſznela poboſnozt, kad chiztoche niſzam lyubila, nego vu praznotiah, da pacſe y z-Otczem tvoiem proti nature ſivuchi odurneie neg nemo ſivinche, iz koieh grehov nigdar pravo ſzpovedalaſze niſzem. niti pravoga poſaluvania, unogo menie nakanenia pobolſati imela jeſzem, y tako kod nema ztvar ſivuchi, y prez pokore preminuchi, ſzvinzkum ſzpodobum kodme vidis od Boſanzke pravicze y vu peklu kaſtigana jeſzem, to zrekuchi, z-velikem potreſzom rulech y czuilech kod ſzvinia neztaloie duſſe, oztaviuſi veliku ztraſsnu, y odurnu vonybu za ſzobum vu one hiſe, da ni bilo moguche vech ztanuvati vu nye.

Nut greſniki y greſnicze nechizti, zerczala beſtinzkoga ſitka vaſſega, ugleiteſze dobro vu nye y premiſzlete kaizte ſzada, y nakaivamie doyti? kakove plache nadeiatiſze motete za vaſſe beſtinzke naſzladnozti? ah! kak pravo govori Sz. Peter Chryſologus, da nechizti greſnik: *A ſe migrat, & ab homine* S. Petr. Chryſolog. ſer. 2.

de fil. prodi. *homine totus tranſit in beſtiam.* Chlovek na kip y ſzpodobu Boſiu ztvorien podauſſiſze vu nechizto ſiulyenie, od ſzebe preminuie, y od chlovechanzke ſzpodobe veſz premeniaſze na beſtiu, chinechiſze ſzpodobnoga konyu y mezgu prez ra-

Ezech. 36. v. 32. zuma y pameti. *Sicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus. Eh! confundimini, & erubeſcite ſuper vijs veſtris.* Krichivam Sz. Ezekiel Prorok: Szramuiteſze, y zacherleneteſze zverhu putov vaſſeh. Ali ò moy Sz. Ezekiel chudimſze ja tebe da ti nechizte greſnike na ſzrameslyvozt, y zacherlenienie nagovarias, buduch oni prez toga joſche y prevech ſzrameslyvi; natuliko daſze od velikoga ſzrama niti ſzpovedniku neuffaiu ſzpovedati ſzvoieh odurnoztih, y beſtinzkeh naſzladnoztih, y akolie ſzpovedaiu, prez velikoga zacherlenienia, neehinè, ako prem za mallu haſzen nyhovoga duſsnoga zvelichenia, arſze oni ſzramuiu y ſonaiu bolye jednoga chloveka, neg Boga Ztvoritela ſzvoga, y uſzega nebezkoga dvora.

Vezda pak z-vami govorim ò nechizti greſniki, y greſnicze! koij ako ſzami ſzebe jezte odurni, kuliko ſtimate dazte odurneſſi lyudem? koiem grehi vaſſi nechizti znani jeſzu, ah znaite! davaſz uſzaki chizt, y poſten kerſchenik bolye oduriava, neg niednoga naigubaveſſega chloveka. Ako pako od chizteh y poſteneh lyùdi, natuliko jezte oduriava ni; kuliko bolye vaſz oduriava izta chiztocha nebezka G.

Lact. Firm. ib. ad Hoph. l. 3. Bog? poſzluhnete vuchenoga Lactanciuſſa, onvam poveda govorecs. *Nihil tam inviſum DEO, quam mens inceſta, & animus impurus.* Nikai menie nemore videti G. Bog, kak pamet nechiztu, y ſzercze ſzmradno, z-poſeleniem na Lotrie, na praznozti, na rodbinztvo; ako ſzamo nechizta ſzercza y miſzli oduriava G. Bog, kuliko neoduriava chinenia? A vi Angeli Chuvari oveh ztraſſil peklenzkeh, koijzte lepota nebezka navadni vugledatiſze vu zerczalo prez makulicze preſzvetloga licza Boſiega, kak morete obztati polek tulikoga ſzmrada y vonybe odurneſſe od uſzake gube, ? z-koium voniaiu y ſzmerdè oni nechizti greſniki, y greſnicze, koiemzte vi za Chuva-

re

re od Boga odlucheni: koieh ne ſzamo ſivuchi, nego y mertvi lyudi podnaſſati niſzu mogli.

Ar ja cſtem da doiduchi naproti Sz. Filipu Nereiu, y Sz. Catharine od Siene nekoi nechizti greſnik, malo da niſzu omegleli od velike teſine chutechi odurnozt nechiztoche niegove. Sz. pako Magdalena de Paczis, koie duſſa je jur vu nebu megy Serafini ſzvetlozt licza Boſiega vuſivala, doiduchi pako nekoi nechizt mladenecz nye Sz Tela gledat, daloie zlamenie ono mertvo telo, da nemore podnaſſati nechiztoga greſnika, obernuchiſze z-herbtom k-nyemu, : Sz. Ferencz de Paula takai dalie zlamenie po ſzmerti, kuliko nechiztochu oduriava, ar doiduchi nekoia nechizta ſenna vu Neopol za videti, y chaztiti Zub Sz. Ferencza, koi Zub buduchi vu Kriſtalu zapert, y hotechiga ona kusnuti, na dvoieſzeie razpuchil.

Nu adda, ako lyudem ovoga ſzveta, Angelom nebezkem y Szvetczem Boſiem ſivem y mertvem natulikoie odurna uſzaka nechizta duſſa, bude morebiti povolyna uragom peklenem? Oh nikai menie nego to! ar akoprem uragi pekleni uſzakoiachki, na uſzakoiake grehe naſz tentaiu: Stimate morebiti da uſzakoiachki na nechiztochu takai naſz tentaiu? ne, neveruite toga, opomina Sz. Thomas, ar oni plemeniteſſi y bliſneſſi Lucifera nedoztoiaiuſze naſz na nechiztochu tentati, nego ovu chazt izpuſchaiu na naimenſe, y naiprozteſſe Angele peklene, rechi Sz. Thomaſa jeſzu ove. *Dicuntur Magiſtri aliquot dæmones, qui memores antiquæ nobilitatis, dedignantur de luxuria tentare.* Adda ò nechizti greſnikì y uragom peklenem jezte odurni, y kako ne? ako piſſu Hiſtorie od jedne greſnicze koia ſzama ſzvoiem telom y duſſu je ſzmradila, izkazalſzeie nye urag zatiſznienem noſzom, y zakrivenem i ochima krichech pfui, pfui, pfui, y ovakoie beſal od nye, nemoguchi one nye nechiztoche podnezti.

Kai ſzada hochemo recſi od G. Boga, kak y kulikoie nyemu ſzuprotiuna nechiztocha? ako to ſelimo zpoznati, hodmo vu Sz. Piſzmo, vu koiem nigderſze nenahagia zapiſza-

no, dabiſze natuliko G. Bog zbok koiegagod greha bil ſaluval, kodſzeie ſaluval zbok nechiztoga greha daie chloveka
Gen c.6 v.6. ztvoril: *Pœnituit eum, quòd hominem feciſſet.* Salmuie bilo daie chloveka ztvoril, ali zakaj? ſzvedochi Sz. piſzmo, y veli
Ibid. v.5. da zato, kaitie videl. *Quòd multa malitia hominum eſſet in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta eſſet ad malum.* Videlie G. Bog daie velika hudoba chlovechanzka nàſztala na zemlye, y naroda chlovechanzkoga miſzli, y ſzercza nagniena
Ibid. v.3. ieſzu bila na zlo: zakaizato. *Non permanebit ſpiritus meus in homine.* Nebude prebival duh moy vu chloveku. Zakaj ne? zato, *Quia Caro eſt.* Kaitie Meſzo, koie rechi Gloſa razla-
gloſa. ſe ovak. *Id eſt nimis implicatus peccatis carnalibus.* Kaitie prevech podan, y zamotan vu greheh nechizteh. Zbok nechizteh grehov adda vu koichiſzeie kalyal narod Chlovechanzki, kaſtigalgaje z-obchinzkem potopom, y zkonchalgaie iz licza zemlyè ar *venit diluvium, & predidit omnes.* Doſſelie potop, y zkonchalie uſze, ſztare y mlade, goſzpodu y kmete, uboge y bogate. Natulikoſzu lyudi onoga uremena G. Bogu odurni bili zbok nechiztoga obchinzkoga ſiulyenia, vu koiemſzuſze tak odurno kalyali, daijh ni mogel podnaſſati; Oudemiſze nekak chudna vidi ona rech. *Omnes* Uſze adda y malu deczu G. Bog z-potopom je zkonchal? prez uſzake dvoinozti, a kaiſzu deczа kriva bila? ona joſche niſzu greſſila, eh neveruite N. N. niti decze, ter naimre ſenzkoga ſzpolla, kaigoder od ſzedmoga leta je ztareie, ar vu unogeh. *Malitia ſuperat ætatem.* Kod vuche Theologiſſi, y opominam uſze Roditele ter naimre Matere, da nai imaiu marlyvu zkerb na kchere ſzvoie, ako nehte y one z-kcherami nad ſzobum zpoznati kaſtige Boſie, ovo ja negovorim prez iztinzkoga zroka; ar ovu iztinu pomaſemi
S. Remigi in Epiſt. ad Roma. potverditi Sz. Remigius Biskup govoreczi. *Demptis parvulis ex adultis propter vitium carnis pauci ſalvantur.* Zvun malyahne deczè, oude potreba dobro zapometiti ove dve rechi, malyahne deczè, toieto one deeze koja neznaiu pravo govoriti, niti hoditi, zlata od jabuke razluchiti, y preſtima-

ti,

ti, ova ovakova niſzu podverſena grehu, od druge pako povexe deczè malo gdoſze zvelichi, zbok ſzamoga nechiztoga greha, y tomu daie zrok Sz. Biskup ovakov. *Nam alia vitia forinſecus ſunt, hæc autem peſtis connaturalis eſt.* Kaiti drugì grehi kod gizdozt, nenavidnozt, blaznozt, lakomozt, do malo chaſza terpè, neoztaulyaiu korena vu ſzerczah: Greh pako nechizti. *Inhæret intus.* Nutreſze vu ſzerczu dersì privezan y prikloplyen, daſze nepuztì tak lahko odtrechi, veli Sz. Thomas Ang. toicto da kadaſze vu mladozti, vu detinztvu koie dete podà nechiztocham, vechga tak lahko ni mochi prez oſzebuine miloſche Boſie odvinuti, y na odurienie nechiztoga ſitka nagovoriti; koiu teskochù ja ſzam ieſzem zpoznal, ali zmegy jezero neznam nego za ſzamu jednu nechiztu vu nailepſe dobe, à vu naiodurneſſeh greheh navadnu y zakorenienu od detinzkeh nòg greſniczu, koiu na pravi pùt z-pomochium Boſium jeſzem obernul y pripelyal. S. Baſilius.

Iztinaie moij N. N. prevech velika ne ſzamo nam Prodekatorom, nego joſche bolye Szpovednikom, y unogem Bogaboiechem kerſchenikom dobro znana, da naimre koi hoche jednoga greſnika vu greheh zakorenienoga od greha odvernuti, y na pravi pùt pokore, y pobolſania ſitka dopelyati, mora doſzta truda uſiti, y dozta rechih potroſſiti ar ti takovi za pokoru nemaraiu, za pobolſanie niti nemiſzle. *Renuerunt accipere diſciplinam.* Veli Sz. Jeremias Prorok. *Induraverunt facies ſuas.* Nehteſze povernuti, nego vu terdokornozti ſzvoie oztaiu. Ove rechi akoprem moguſze od uſzeh greſnikov vu greheh zakorenieneh razumeti, naibolye vendar y naioſzebuineie od nechizteh lotriſſev, buduch nyh teſe neg niedne druge greſnike omekchati, na pokoru y pobolſanie ſitka pripelyati; Kod to naturalzki ſzvedoche zroki; ar chimie drevo ſziroveſſe y mokreſſe, ztemſzega teſe ogeny prijmlye, buduch faihtnozt y voda ogniu ſzuprotiuna; Rauno tak ſzabl a ali ſzekira teſe ſzeche ſelezo, ali kamen, neg drevo, buduch tverdeie ſele- Jerem. c. 5. v. 3.

zo y kamen od dreva. Koi pako greh, zmegy uſzeh grehov je faihtneſſi od nechiztoche? buduch izti gnyli ſzmrad. Koi greſnik je tverdeſſi od praznika, ali lotriſſa, y koibiſze bolye poztaulyal ſzuproti Rechi Boſie, negſzu nechizti greſniki? Rech Boſia je jeden Boſanzki ogeny z-koiemſze vuſiſu ſzercza greſna kod Sz. Kraly David govori *Ignitum eloquium tuum vechementer.* Rech Boſia je jeden oſter mech, kod Sz. Pavel ſzvedochi. *Aſſumite gladium ſpiritûs, quod eſt verbum DEI.* Uzmete mech duha, kai je Rech Boſia. Tervendar z-ovem Boſanzkem Ognyem ni moguche vusgati ona gnyla ſzercza nechizteh greſnikov, zakai ne? ah zato, odgovaria Sz. David. *Quia in limo profundi defixum eſt.* Kaiti ſzercze nechiztoga greſnika, y greſnicze zakopanoie vu glubine onoga ſzmrada y jur tuliko leth lesì vu mlake oneh uſzakoiachkeh nechizteh odurneh grehov. Niti je moguche preſzechi ona ſzercza od oneh nechizteh lyubavih y naſzladnoztih, vu koieh jur tuliko leth ſivu, buduch ona tverdea od kamena mramora, y ſeleza.

Pſal. 118. v. 140.

Epheſ. c. 6. v. 17.

Cſtem, da buduch jenkrat izganian urag iz jedne obſzedene perſone, bilie zaklet da povè kakov greh je naivexi? y zbok koiega greha naivech duſs ide vu pekel? Odgovorilie duh pekleni, da zmegyuſzeh grehov naivexi je, nechiztocha, y zbok nechiztoche naivech duſs ide vu pekel. Nato Redounik ſzuprotiſzeie poztavil, y rekel da Heretichanztvo, blaznozt, y zdvoinozt jeſzu vexi grehi od nechiztoche, ali Urag kod ſini Theologus odgovorilie ovak. *Quantum ad Theologiam majora ſunt iſta, quantum ad reditum majora ſunt illa.* Iztinaie daſzu veliki grehi, heretichanztvo blaznozt, zdvoinozt; arſzu taki ſzuproti Bogu, ali vendar nechizti greh je vexi, ar iz uſzeh drugeh grehov leſe izide greſnik, y leſeſzeijh oztavi, tak daſze vech vu nye nepoverne: Ali on koiſze jenkrat vu nechiztochu podà, y vu nye zakorenì, tesko y ſmehko, van izide, y ni kakti moguche dabiſzeijh oztaviti mogel tak dabiſze nigdar veeh vu nye nepourachal.

Ako adda tak teskoſze iz nechiztoga greha izhagia, y

tak

tak lahkoſze vu niega pouracha? kai je potreba tuliko krichati nam Prodekatorom nad nym, y greſnikom nyemu podverſenem? buduch ovo jeden beteg odurne ſzmerdlyve gube koiaſze kruto tesko izurachiti more, y greſnik nechizti, koi ali koiaſze jenkrat vu nechiztochu podà, y onu ſzmerdlyvu greſnu naſzladnozt zpozna, tesko y ſmehkoſze vech van iz nye izkopa, ar od teh takoveh rauno greſnikov vidimiſze daie hotel Duh Sz. Ove rechi, recſi. *Impius cùm in profundum peccatorum venerit, contemnit.* Nechizti greſnik kadaſze jenkrat vu nechiztoche podà, y vu nyh zakorenì gluboko, *Contemnit.* Zanikuie Zverhu koie rèchi mudri Lyranus ovak govori. *Contemnit ſupplicia, contemnit correptionem, pœnitentiam, omnémque medicinam.* Zanikuie vſze muke, zaniſtar dersì karania, pokoru, y uſzako duhouno urachtvo. Zakaizato zahmanie ztemi koijſze neboiè niti kaſtig uremenitneh, niti mùk vekovechneh, koijſze oſzme havaiu iz karany Prodekatorzkeh, iz groſnyh Szpovednikov, iz opominanyh Redounikov, y Bogaboiecheh kerſchenikov; koij za pokoru niti nemiſzle, za urachtvo duhounò znati nit chuti nehte. Odkud nekrichì prez zroka Sz. Mikeas Prorok nam Prodekatorom govorecſi. *In Geth nolite annuntiare, lachrymis ne ploretis.* Vu Gethu neprodekuite r niti ſzuz netochete, ali zakai ne ò Sz. Prorok? *Quia deſperata eſt plaga ejus.* Arie zdvoiena ranna niegova. Geth, potrebaie znati, daſze zove jeden varas pun uſzakoiachkeh greſnikov, ar akoie kade drugde koi greſnik na kaſtigu, ali na ſzmert izkan, vu Geth pobegne, y ondeie ſziguren, ondemu nigdor nikai nemore, niti neſche; Da pache on koi hoche ſzlobodno prez ztraha nechizto ſiveti, vu Gethu tomu proztor naide. Zverhu oveh adda Sz. Mikeaſſa Proroka rechi moi Sz. Anton Paduvanzki ovak govori: *Iſtis ergo nec tubâ prædicationis debemus annuntiare, nec lachrymis plorare; quia nec tuba prædicationis cordis duritiem, nec lachrymæ corporis mollitiem, ignémque libidinis, extinguere valent.* Ovem adda niti z-trumbetum prodekuvania moramo nazveſchati,

Prov. c. 18.

Lyranas in cita. cap.

Michæ. c. 1. v. 10. v. 9.

S. Anton. de Padu.

velchati, niti ſzuzami plakati? ar niti trumbeta prodekuvania ſzercza tverdokornozt, niti ſzuze tela nechiztochu, y ogeny odurnoga poſelenia ugaſziti mogu, y tako akoſze ja razpuchim od kricha, ako raztalim od placſa, nad nechiztemi greſniki, zahman vidimiſze da bude; Ar te takove nit lepota chiztoche, nit odurnozt nechiztoche, nit zalyublyenie vu diku, nebezku, niti ztrah mùk peklenzkeh mogu ztegnuti od beſtinzkoga nyhovoga ſitka, zakai ne? ah zato, zato! *Quia deſperata, deſperata eſt plaga eorum!* Kaiti nyhova ranna, y beteg greſnoga nechiztoga ſiulyenia je zdoien, damu ni vech mochi pomochi, ar ti takovi oſzmehavaiuſze iz Redounikov, oſpotavaiu iz Szpovednikov, norcze chine iz Prodekatorov; Kakovi naiſzi budu ſzami.

Oh! Pater! Oh Pater! Kai je to, gdome to zove? oh Pater! oh Pater! Gdoſzi, jeſzili duh, ali chlovek? ah nitiſzem duh, nitiſzem chlovek, negoſzem neſzrechna vu nechizteh greheh zakoreniena duſsa, kai adda ſelis, y potrebuies od mene? ah! kaibi potrebuvala, kadami pomochi ni mochi, buduch ranna moia, y beteg moy zdvoien. Ar moie telo y ſzercze niſzu iz meſza y kervi, negoſzu iz chiztoga ſvepla, koia za vuſgati zadovolynaie uſzaka naimenſa izkricza pogleda, rechi, ali zlamenia kokovoga zvunzkoga, y potlamſze jenkrat vuſge, plamnov nechizteh, kakti ni moguche vech ugaſziti. Chulaſzem y chuiem vechkrat ptoti ovomu neſzrechnomu grehu Prodekatore krichati, zmukami peklenzkemi proti nyemuſze groziti, koie doklam chuiem krichati, karati, y grozitiſze, ztraſſimſze, y imam volyu oztavitiſze nechiztoga ſitka, y oduriti naſzladnozti nichemurne, *Ali*, kai zlamenuie ov tvoy Ali? ah zlamenuie tugu y nevolyu! ar akoprem chutimſze od Prodekatorov gibati na pobolſanie, ali chutimſze takai z-jednem ztraſſnem lanczem, zle navade, privezanu, y ztiſznienu, daſze genuti iz meſzta nemorem: Jeſzem obterſena od nechiztoga betega, toga netaim; moy beteg nechizti da je pogibelen, to veruiem y valuiem; pomochi y urachtva za niega da ne-

man-

mankaiu, vu tom nedvoim; negomiſze nekak chudno y te-
sko vidi, radabi ozdraveti, ter nemorem; radabiſze zve-
lichiti, ter neznam kak. A kakovoie to govorienie? zpoz-
navati beteg, y pogibelnozt niegovu, ter nemaratiſze za
uracſtva, y za zdrauie, izprichavaiuchiſze da vech ni mo-
guche ozdraveti; oh! ter kakie to moguche veruvati? Poſz-
luhnime adda o greſna prokleta duſsa!

Jeda morebiti ona miloſzerdnozt Ztvoritela, y Odkupi-
tela tvoga, koi, za izurachiti uſze duſſeunè betege, iz ſzvoie
laztovite Preſz. Kervi vuchinilie jednu kupely, ſtimas y ve-
ruies da tebe nebude mogel izurachiti? Mogliſzuſze izura-
chiti jeden Bonifacius Papa vu Rimu; Auguſtinus vu Milanu;
Gulielmus vu Aquitanie? Mogleſzuſze izurachiti, jedna Sa-
maritanka pri zdenczu? Magdalena vu goſcheniu; jedna Pe-
lagia, jedna Taida, jedna Maria Egiptcziaka, y neizbroieni
drugi, y druge velike y odurne greſnicze, vu izteh nechizteh
burdelniczah; Ti pako velis, daſze izurachiti nemores? daſze
tvoieh nechiztoch oztaviti neznas? *Oh deſperata, deſperata eſt*
plaga tua! Zdvoiena, zdvoienaie ranna tvoia! Hodi adda
hodi ò prokleta duſſa! odhagiai ò kamen ſzpachenia! taraczat
glubine peklenzke. Hodi ò goruchi ogorek! podſigat ognia
peklenzkoga; Hodi hrana peklenzkeh pozoiev! hranit y na-
paiat, glad y sèiu vekovechneh plamnov peklenzkeh.

Ali pervo neg odides, y neg z-tobum dokonias razluchi-
tiſze od naſz, obztoiſze jednomalo, y poſzluhni jeden na-
vuk koiegati tia iz Rima od ztrani Sz. Matere Czirkve Kato-
lichanzke po mene poſſilya, y porucha Sz. Otecz Papa Gre-
gur, koiſze vu maleh recheh zaderſava, daga ztem leglye
zapametiti, y napameti obderſavati budes znala, y mogla,
y jeſzu ove jedine rechi: *Momentaneum quod delectat; æternum,*
quod cruciat. Hipno je kai naſzladuie; Vekovechnoie kai
muchi: toieto hipne jeſzu ove nechiztoche teloune, vu ko-
iehſze naſzladuies: Vekovechne pak jeſzu muke peklenzke
vu koie poides. Vu koie pervo neg poides; hodi k-ogniu,
uzemi jednu izkriczu goruchu na tvoiu dlan, ali poztavi tvoy

nai-

naimenſi pérztecz na goruchu ſzvechu, kuſſai kak dugo budes mogla onu izkriczu na dlani, y perztecz na goruche ſzveche derſati? ter premiſzli kaije ona izkricza, y gorucha ſzvecha proti peklenzkomu ogniu? kaije ono ureme muke kratko, proti vekovechnozti mùk peklenzkeh? vu koie budes morala poiti za hipnè naſzladnozti tvoie teloune.

Ahi neſzrechnicza! kakie mene tebe milo y iz velikoga pomiluvania govorimti z-Sz. Iſaiaſſem Prorokom: *Non eſt abbreviata manus Domini.* Joſche nad tobum ni zkratchena ruka Goſzponova, ako rauno Sz. Pavel Apoſt. je rekel: *Neque fornicarij, neque adulteri, neque molles Regnum DEI poſſidebunt.* Niti lotriſſi, niti Prazniki, niti kakvigod nechizti greſniki kralyeztva Boſiega budu ladalì, y pravo govori, ar koijgod vu takovom grehu premine, Licza Boſiega nigdar nevidi; Nevelì pak daſze nebi mogel greha oztaviti, y zvelichiti, ako rauno poſtuvani Franciſcus Mendocza govori: *Impurus homo per magnum miraculum ab infauſta morte, & inferni ſupplicio liberatur.* Nechizt chlovek po velikom chudu, od neſzrechne ſzmerti, y peklenzkeh mùk moreſze oſzloboditi; Zdvoiti vendar nemoras, vu miloſzerdnozti Boſie, ar imas znati, da ov izti Odkupitel y ſzadate z-odpertem ſzerczem chaka, za prieti tebe vu miloſchu ſzvoiu, chakate z-raſſirienemi rukami za obieti, y k-ſzebe pritiznuti tebe, chakate z-nagnienum glavum za kuſnuti tebe. Ako pak ti nemaras, y pobolſatiſze neſches? Ja tebe neznam nit nemorem pomochi. *Perditio tua ex te.* Pogublyenie tvoie iz tebe, Amen.

Iaiæ c. 59. v. 1.

2. Cor. c. 6. v. 9.

Franc. Mendoza.

OD

OD SEZTE BOSIE ZAPOVEDI

DRUGA PRODEKA.

Greh Praznozti, kuliko vexi je od lotrie: Tulikoſze bolye vu ove Sezte Zapovedi Boſie prepoveda.

Non mœchaberis. Exod. c. 20. Nepraznuy.

CHudno izpitavanie biloie negda onoga Sz. y Bogaboiechega Iſaiſſa Proroka, koie ja cſtem vu 40. delu knig niegoveh, y je ovakovo: *Quis menſus eſt pugillo aquas, & cœlos palmo ponderavit?* Gdoie meril ſsakum vode, y nebeſza pedniem vagal? *Quis appendit tribus digitis molem terræ?* Gdo zderſava tremi perſti ſmechinu zemlyè? koiemu naimudreſſi zmegy vſzega ſzveta lyudi Kraly Salamon odgovaria, da naimre to chini on koi nebeſa, zemlyu, y vſze ztvari je ztvoril, kaiſze zpoznava iz oveh Salamonoveh rechi: *Omnia in menſura, & numero, & pondere diſpoſuiſti.* Vſzaſzi G. Boſe na mere, y broiu, y vage na red poztavil, kako dabi hotel bil recſi, G. Boſe tiſzi on zmoſni G. Bog koiſzi vſzem ztvaram poztavil meru, broy, y vagu: Oude muchim ja od mere, nikai negovorim od broia, ztvarih ovoga ſzveta, nego ſzamo od ſmechine y vage [n]yhove kanim povedati kai na ſzvetu je naiſmehkeſſega

Iſaiæ c. 40. v. 12.

Sap. c. 11. v. 21.

za iziti van, y doyti na czily moiega govorenia, toieto, kakov naimre greh je naivexi, y naiſmekſi, koiemſze ova Sezta Boſia Zapoved prekerſuie, Ar zpoznavam da megy vſzemi chetiremi Elementumi, Zemlya je naiſmekſa, ar Voda je lehkeſſa Od zemlyè, Zrak je lehkeſſi od vodè, Oogeny je lehkeſſi od zraka. Megy mehkemi y czurechemi ztvarmi, Med je naiſmekſi ar mleko je lehkeſſe od meda, voda od mleka, vino od vodè, olye pako nailehkeſſe od vſzeh oveh, ar ober vſzeh plava. Megy Rudami, nailehkeſſi je koſziter, ar ſelezo je ſmekſe od koſzitra, kotlovina od ſeleza, ſzrebro od kotlovine, Olovo od ſzrebra, Zlato pak od olova y vſzeh oztaleh je naiſmekſe. Rauno tak y vu drugeh dugovaniah ſzuditi, y recſiſze more, kod naimre od Dobroth, y hudob chlovechanzkeh, jedne od drugeh jeſzu vexe, y ſmekſe. Ali ja oude nekanim od Dobroth govoriti, koia je vexa od druge, G. Bogu dragſa, y preſtimaneſſa; Nego ſzamo od hudob y grehov ter naimre nechizteh, z-koiemiſze Sezta Boſia Zapoved prekerſuie, proti koie Zapovedi, vees nachinmi moreſze zagreſſiti, neg proti niedne druge, ali, vſze druge nachine na ztran oztaulyam, ter prozteh rechi ove Zapovedi naimre. *Non Mœchaberis.* NePraznuy; derſatiſze hochu, pokazauſi vu perve Prodeke kak Lotria je oduren y pogibelen greh Oude pako govoriti hochu od ſzame Praznozti kak naimre Praznozt je velik, y ſmehkek greh, kak G. Bogu ſzuprotiven, od poganinov, y nemeh ztvarih oduriavan, y kaſtigan, kaſtigami uremenitnemi, od G. Boga pako ne ſzamo kaſtigami uremenitnemi, nego y mukami vekovechnemi, kai doklam pokaſem proſzim za poſzluh.

Da vſzamoguchi G. Bog vu ove Sezte ſzvoie Zapovedi prepoveda liztor ſzamu Praznozt ovemi rechmi. *Non Mœchaberis.* Nepraznui, neſzpominaiuchiſze nikai iz Lotrie, y drugeh joſche vexeh nechizteh grehov, vu tomſze nai nigdor, nechudi, ar tomu Sz. Antonin ovakov zrok naper-

S. Antonin. P. 1. tex. 14. vo donaſsa. *Cum præcepta Decalogi pertineant ad juſtitiam, quæ reddit debitum alteri, & nemini infert nocumentum, vel injuriam, magis*

magis fit clare injuria proximo per Adulterium, quam per alios modos luxuriæ, ideoque expresè prohibetur. Kaiti Deſzetere Zapovdi, jeſzu Zapovedi Pravicze, ſnymiſze prepovedaiu oſzebuinem nachinom grehi oni, koij voiuiu proti pravicze, koia nikomu skode nechinì, z-Praznoztium pako chiniſze skoda y kriviczaZakonzkomu ztaliſſu, koiu nechinì lotria, niti drugi nieden greh nechizti, zato zoſzebnem nachinom od Boga prepovedaſze Praznozt, Takai za Lyudomorztvom, ar vu Pete Zapovedi rekelje G. Bog. *Non occides.* Neumori. Vu ove pako Sezte veli. *Non Mœchaberis.* Nepraznui, ar za lyudomorztvom naivexa krivicza chiniſze bliſniemu z-Praznoztium, y zato Sz. Ivan Chriſoſtomus veli. *Adulterium gravius eſt furto, quia Adultero omnis adempta eſt excuſatio.* Praznozt je ſmekſi greh od Tatbine, koiaſze vu Szedme Zapovedi prepoveda, ar Tat izprichatiſze more daie priſzilyen bil krazti za mochi ſiveti, Prazniku pako oduzetoie izprichavanie, ar prez praznuvania ſiveti lehko more.

S. Joannes Chryſoſtomus hom. 3. de verb. Iſaiæ.

Tri Dare ima Sz. Zakonztvo, zato ako Zakonzki chlovek pregreſsì, dve skode ſzvomu ztaliſſu vuchinì: Senna pako tri skode: Pervi Dar je vernozt, drugi Sacramentum, treti Szàd, kaiſze vernozti doztoie, y dotiche, obodva Zakonzka tovaruſſa nyu duſni jeſzu jeden drugomu obderſavati, kodſzuſzi na udavaniu z-priſzegum obechali tia do ſzmerti. Kaiſze Sacramenta Zakonztva doztoie, jeſzuſzi obodva Tovaruſſa jednaka, y ovoga Sacramenta delnika, arſzuſze obodva jednako zavezala. Kuliko pako za Szad, oudeſze unoga moraiu znati, naipervo po Szadu razumetiſze moraiu Decza, vu ovomſze vech ſenne ned muſi krivè, ar mùs Fachuka nigdar ne doneſze vu hiſu ſzvoie ſennè, kodga ſenna doneſze ſzvoiemu muſu, zanoſziuſi od drugoga muſa, doneſze ſzvoiemu muſu lyuczko dete, potvariaiuch ſzvoiega muſa ſnym, y z-ovem Fachukom ſenna chinì veliku kriviczu druge prave zakonzke decze, ar on fachuk druge decze kruh iz vuzt jemlye: Zakaizato Pra nicza duſnaie pod ſzmertni greh, zakonzku deczu bolye lyubiti, y verneie

neie nyu prigledati, neg fachuka; Mora polek toga Otcza onoga Fachuka nagovariati, da pomore ono ſzvoie dete hraniti. Ako ono Dete zrazte na dobu, mora Praznicza zkerbeti ſnym tak, da ono druge decze nebude na kvar, dabi naimre ono moralo z-drugum deczùm dèl Otchinztva imeti. Zverhu ovoga nai Praznicze Szpovednika tolnach pitaiu kai, y kak chiniti moraiu, oude uſzega ni mochi napervo donezti. Je joſche jedna krivicza koiu Praznicze tovaruſſu ſzvomu, y Sz. Zakonu chinè, ali od nye oude ochito ni ſzmeti govoriti to oztaulyam na Szpovednike.

S. Joannes Chriſtoſtomus loc. cit.

Pravo adda pravo govori Sz. Ivan Chr ſoſtomus. *Adulterium omni latrocinio gravior tranſgreſſio.* Praznozt od uſzakoga tolvaiztva, je vexe pregreſſenie, ar Praznic-e z-onem fachukom, zakonzke dec-e, kriviczu veliku chinè; akoli decze zakonzke nì? tak chinè kriviczu Rodbine onoga zakonzkoga muſa, koi ſzvoie blago oztaulya fachuku ſtimaiuchi ſzvoie pravo dete, koiega blaga vuchinilbi odvetnike rodbinu ſzvoiu, ali za ſzvoiu duſſu, y duſſicze preminucheh ſzvoieh bilbi razdelil na Sz. Maſſe y almuſtva. *Quid in omnibus peccatis adulterio gravius?* Kai more bitti megy uſzemi grihi od praznozti vexega? pita Sz. Otecz Papa Clemens, y zrok ovomu ſzvoiemu pitaniu ovakov pridaie. *Secundum namque locum in pœnis obtinet.* Ar drugo mezto megy kaſtigami ima koie rechi Gloſſa ovak razlaſe. *In pœnis, id eſt, in prohibitionibus ſecundæ tabulæ Moyſis.* Praznozt je drugi greh vu kaſtige, toieto vu prepovedaniah Boſieh na druge table Moyſeſſeve: Ar vu perve table Moyſeſſeve prepovedalie G. Bog uſze grehe koiiſzegod proti chazti niegove, y Sz. Katolichanzke Vere vuchiniti mogu: na druge pako table prepovedalie uſze grehe koiſze chloveku vuchiniti mogu, kakti. *Non occides.* Neumori. Toie naiperva druge table prepoved, buduch da vexega zla, krivicze, y skode chlovck chloveku nemore vuchiniti, nego kadaga ſitka mentuie, kodſzem to pokazal, za ovum pako taki nadozpevadruga prepoved. *Non Mœchaberis.* Nepraznui, buduchi za

Siem. Pap. epiſt. ad Jacob frat. Domini.

Gloſſ.

lyudo-

lyudomorztvom naivexi greh Praznozt, ar praznozt je jedna odurna makula, koiaſze more pokriti daiu lyudi nevide, illi za onu otainu praznozt da neznaiu, aliſze odeprati, y izbriſzati nemore. Praznozt, je jeden ſzmertni chemer zakonzkoga ztaliſſa, je jeden dim peklenzki, jedno pòruſſenie hiſs, jeden cherv conſcienczie, y toie zrok da negda vu ztarom zakonu tak oſtro prepovedalaſzeie praznozt ar ako liztor doteknulſzeie gdo lyuczke ſenè ſzmertium moralie umreti. *Qui tetigerit hominis uxorem, morte moriatur.* Kuliko bolye prepovedaſze izta Praznozt? Gen. 26. v. 11.

Dabi ſzadaſnie ureme ovakova zapoved tak vernoſze obderſavala, ter liztor Prazniki y Praznicze, prez oneh, koij z-onem obimaniem, opipavaniem, kuſſuvaniem na praznozt vabe, ſzmertium kaſtiganibi morali bitti, gdebiſze tuliko grobov naiti moglo za zakapatijh? Sz. piſzmo ſzvedochi da Judas ſzvoiu ſznehu Thamar zpoznauſi za prazniczu, zapovedaliuie ſivu zeſgati. *Producite eam ut comburatur.* Dopelyaiteiu ſzimo daſze nai zeſge. Vu drugom meztu ztòi zapiſzana ova Zapoved. *Si quis Adulterium perpetraverit cum conjuge proximi ſui, morte moriatur.* Ako gdo praznozt vuchinì, z-ſennum bliſniega ſzvoga, ſzmertium nai umre, toieto naiſze kamenuie; Ovakova Zapoved dabiſze y ſzada po ſzvetu, med kerſcheniki obderſavala, oh Boſe! kulikobi dervf potrebno za zeſgati vſze praznicze? kuliko kakamenia za kamenuvat praznike? gen. 38. Levit. c. 20.

Niti ſzamo vu Sz. Piſzmu nahagiaiuſze Prazniki oſtro kaſtigani, nego y od Poganinov piſse Diodorus, da naimre pri Egiptonczeh bilaie navada y zapoved Prazniku jezero palicz omeknuti, Praznicze pak nòſz odrezati. Plutarkus piſſe da pri narodu Kumanzkomu bilaie navada Praznike y Praznicze na Szeniem voditi, onde k-iednomu kamenu, (kodie pri naſz Berlin) moralie Praznik privezan od uſzega lyucztva ſpot terpeti: Praznicza pako po uſzem ne ſzamo ſzenymu, nego y po uſzeh varaskeh vuliczah moralaie na Oſzlu jahati za ſzvoy vekovechni ſpot, y obſanozt. Oh Diodorus. Plutar.

kuliko Oſzlov potrebabi uſzaki ſzenyem pri naſz, dabiſze uſze praznicze doznale, y ovak kaſtigati morale? Cœlius Rodeginus piſſe od Ceſzarov Juliuſſa, Auguſtuſſa, Tiberiuſſa, Domiczianuſſa, y Aurelianuſſa, daſzu Praznike ovem nachinom kaſtigali, naimre, dveh drev ſzverſi jeſzu prignuli, na nye za ruke y noge praznike privezali, y onak puztili od oneh drev razcheſznutijh. Dabi y ſzada ovakov ztrah bil Praznikom, y ovakovemi ztraſſili dreva punila vu Horvatczkom Orſzgu, oh! kakbiſze chizteie ſivelo.

Cœlius Rodeg.

Chuda ne maloga uredne jeſzu ove kaſtige od krive vere lyudih zaudavane Praznikom, ali unogo vexega chuda je uredno da izte Beſtie oduriavaiu, y naztore Praznozt ne ſzamo megy ſzobum, nego y megy lyudmi. Ar Stroki imaiu ovu naturu, da kada naidu koiu ſzamiczu daſzeie z-drugem Strokom ſzamczem zmeſſala, uſzega onoga kotara Stroki ſzpraveſze na jedno mezto, kam onu prazniczu ſzobum dopelyaiu, y na jeden breſaniek nyu poztave, zverhu koie oni jeden chaſz obletavaiuch, proti nyeſze zpuztè, nyu raztergaiu, y umore. Elianus pak piſſe, daie vu Teſſalie bila jedna ſenna imenom Alcione, koia, kada nye muſa ni bilo doma, zmeſſalaſzeie bila z-jednem ſzlugum ſzvoiem, koie praznuvanie videchi Strok koiſzeie vu one hiſe odhranil, zkochilie na praznika, y z-klyunom ſzvoiem obodve ochi jemu van izpehnul. Nadalye piſſe ov izti Piſzecz od jednoga Elefanta, koi, kada, Gozpodar niegov ni bil pri nyem, zagledalie jednoga koi Sennum Gozpodara ſzvoga je greſſil nechizto, raſzerdilſzeie Elefant zverhu tulike krivicze koiaſzeie onum praznoztium Goſzpodaru ſzvomu chinila, y nyh nazkochilie, onde na meztu obodva je zatukel. Oh kuliko y kuliko ſzlepczev praznikov, y udouczev zakonzkeh muſev bi bilo? dabi G. Bog ſzadą Beſtiam tuliko pameti y razuma dal, kulikoſzu Stroki y Elefanti imeli, kodſzem do ſzada pokazal, zakai zato.

Aelianus lib. 5. & 11. de natura shimal. c. 2. & 15.

Job. c. 12. v. 7. *Interroga jumenta & docebunt te; & volatilia cœli, & indicabunt tibi.* Velim ja z-Sz. Jobom, Opitai ò kerſcheni chlovek nemu ſiuinu y vuchila bude tebe, opitai pticze nebez-

ke,

ke, y povedù tebe y pokasu z-chinom kak oni chiztochu y vernozt proti tovarusem szvoiem lyube. Oh! spot y szramota naroda Chlovechanzkoga, daszu unoge naimre Senne gorse od nemeh bestijh; Daite liztor Praznicze proklete ukaniuite lyudi, zaszleplyuite vasse Zakonzke tovarusse, ali znaite da Boga vassega niti ukaniti, niti zaszlepiti budete nigdar mogle, arvam Sz. Ambros govori. *Etsi Maritum fefelleris, eum non falles, & non evades judicem totius mundi, quem custodem thalami tui spreviſti.* Ako rauno zakonzkoga tovarussa tvoiega ukanis, onoga nesches ukaniti, niti budes mogla vuyti Szudcza uszega sirokoga szveta, koiega kakti Chuvara tvoie zakonzke poztelye jeszi zanistar vergla; Od niega moras za szigurno nadeiatisze kastige ne szamo uremenitne teloune, nego y vekovechne na drugom szvetu, kodie ove obodve Bosie kastige zpoznal na jenkrat jeden poglavit Mladenecz, jednoga velikoga Gozpodina jedini szin. S. Ambroſi. lib. de Abrah. c. 2.

Koj Mladenecz hodech k-P.P. Jesovitam vu skolu, dersalszeie lepo, chedno, poboszno, y posteno nekuliko uremena vu menseh naimre skolah, doklam podraztuchi y vu letah y vu skolah nekai od tela, nekai od uraga, nekai od zleh tovarussev zapelian pochelszeie vesz premeniati, chuteniam vuzdu puschati, chednozt y poboszozt pogublyati, poseleniam ugaiati &c. za koia uszа znalie dobro Otecz ali buduchimu jedini szin dragsi od desznega oka szvoga, uszamuie prepuschal, y z-niednum naimensum rechium niga hotel razsaloztiti, poztalie klates, igràs, tanczàs, kurvis, na veliko szpachenie uszeh diakov, pache y uszemu Varassu paidassechisze po dnevu, y po nochi z-jednum zakonzkum Gozpum, nigdormu ni szmel kai szuproti recsi, unogo menie kai vuchiniti, nego jeden Prodekator Tovarustva Jesussevoga uzelszie szercze z-onem duhom Apostolzkem prodekuvalie iz prodekalnicze proti takovomu grehu, kod y ja szada prodekuiem, ali zahman, possélie k-Otczu niegovomu pochelmuie szina tusiti, dusnozt veliku otchinzku z-koiumsze

iumſ/e moraiu decza vu ztrahu Boſiem odkoievati, na pervo donaſſati, ali Otecz liztorſzeie ſzmeial nad tem uſzem, y odgovorilie Prodekatoru: *Adoleſcentum ſunt hæc vitia, fervor juvenilis non adeò temperari poteſt.* Ovoſzu fallinge mladeh lyudih, uruchina kervi nyhove nemoreſze taki ugaſziti, eh lyudem mladem moraſze kai prepuztiti, takoviſzmo y mi bili, kada bude ztareſſi, ondaga bude od toga leglye zderſavati: Oh neſzrechni Otecz! oh Szinomorecz prokleti! Na ov odgovor onoga prokletoga Otcza odgovorilie Peter Prodekator ovak: *Timendum eſt Domine, & utinam ſim falſus vates, ne tibi, ac filio tuo æternum brevi à vindice manu Dei, inferatur exitium.* Boiatiſzeie jako Gozponne dragi, y barbi ja kriv prorok bil, dabi zverhu tebe, y ſzina tvoga na naglom vekovechna kaſtiga Boſia nedosla, y ni krivo govoril, ar chez nekuliko dan potlam naiduchi Mus one Praznicze vu ſzvoie hiſe Mladencza y ſnyum na poztelye ukupa, doſſelie muchech nuter z-gollem mecſem, y vu naivexe naſzladnozti koinſzu ona dva megy ſzobum vuſivala, zabolie mecs ſzvoy vu n/e, niega, nyu, y blazinu je prek y prek prebol, ytia vu dezku zabol kade onak pribita moralaſzu ona neſzrechniaka duſſe ſzvoie izpuztiti, y iz naivexe naſzladnozti telovne, vu naivexe muke peklenzke poſzlati. Oh neſzrechna, ſpotlyva, y prokleta ſzmert! oh ter kai ſaloztneſſega negie to? na jenkrat kadaſze chlovek naimenie nadeie pogubiti telo, ſitek, poſtenie, y duſſu. Otecz razumeuſi ovu neſzrechnu ſzmert, zpoznavaiuchi ſzebe ſzamoga vu tom krivcza, nedavaiuch ztraha ſzinu kodmuie od Prodekatora povedano bilo, poztalie zvun ſzebe, y on do malo uremena kakti veſz zdvoien neſzrechno ſitek ſzvoy je dokonchal. Nut adda N.N. kak G. Bog na ovom y na drugom ſzvetu kaſtiguie greh Praznozti, to premiſzlete doklamvam vech kai povem.

Atheneus piſſe od jedne glaſzovite kurve y Praznicze imenom Fryne vu Orſzagu Greczie ſivuche, koia ſzvoiem nechiztem ſitkom od unogeh mladeh y ztareh, zakonzkeh

y

y prozteh lyudih takov y tulik kincs je ukup ſzpravila, daie ona obetala ſzvoiem ztroſkom obgraditi, y obzidati on veliki y glaſzoviti Varas Thebu, koiegaie negda veliki Alexander bil razgradil, y poruſſil, akoie Varaſczi hote dopuztiti na mramoru izrezane ove rechi: *Quod Alexander deſtruxit, Phyrne meretrix extruxit.* Za vekovechni ſzpomenek zverhu Varaſkeh urath poztaviti. Toieto kai Alexander je poruſſil, toie Fryne kurva zezidala. Oh kulikobi y ſzada takoveh prokleteh beſtijh muſkoga y ſenzkoga ſzpolla perſon vu praznoztiah y lotriah gorie od neme ſivine ſivucheh chlovek naſſel, koijſzu natuliko zaſzleplyeni, y zakorenieni vu nechiztochah daſze ne ſzamo G. Boga neboie, y lyudih neſzramuiu, negoſze joſche hvale. *Gloriantur in malitia.* y za chazt dersè kadaſze mogu zkem zmeſſati, ar te takove perſone vabe kſzebe one Mladencze, nye ſzvoiemi prokletemi pogledi zaſzleplyuiu govorechijm onum Sz. Piſzma prazniczum: *Veni inebriemur uberibus, & fruamur cupitis amplexibus, donec illuceſcat dies, non enim eſt vir in domo ſua, abijt via longiſſima.* Hodi daſze napiemo y zaſzitimo perſzih, da uſiemo obimania do dneva, ar muſa ni doma, odiſſelie na dalek put: Taklije to ò proklete praznicze? kada zakonzkeh muſev vaſseh ni doma, onda vi vuſivate beſtinzkeh vaſſeh naſzladnoztih? Takliſze obderſava vernozt na koiuzte priſzegle pred razpetem na kriſu Odkupitelom vaſſem, chuvati tia do ſzmerti Zakonzkem vaſſem, veru, nyh ſzameh y nikoga drugoga lyubech? Verujeteli da ov izti Odkupitel vas ie videl y chul vaſz priſzegati na udavaniu? Verujeteli davaſz on bude takai po ſzmerti vaſſe ſzudil? Verujeteli da on uſza vaſſa nechizta mislyenia, poſelenia, chinenia, y praznuvania, koia vi vu naiotaineſſeh meztah, y naiſkureſſeh nochah chinite, y miſzlite, on velim da chuie, vidi, y zna? Oua uſza ako vi neverujete? Kerſcheniki nizte, nego pogani: Akoli pako verujete, y vendar nemarate? tako jeſzte: *Sicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus.* Kakti kony y merg koij razuma y pameti nimaiu, kalyaiuchiſze vu oneh nechiztochah y praznoztiah gorie od

Prov. c. 7. v. 18.

ízte neme ſivine, kada vaſſi muſi trudeſze y potè, techuch po vode y zemlye, po zleh uremenah y puteh, glad y ſeïu terpechi za zadobiti y priſparati koi novchecz, z-koiembi vaſz mogli poſteno hraniti, y opraulyati, onda vi nym roge pribiate, ſpot y ſzramotu chinite? odkud morateſze ízlobodno nadeiati od Boſanzke pravicze oſtreh y ztraſsneh kaſtig ne ſzamo uremenitneh, nego y vekovechneh, ar Sz. Pavel
Epheſ. c. 5. Apoſt. odperto govori: *Hoc ſcitote, intelligentes, quòd omnis fornicator aut immundus, non habet hæreditatem in regno Chriſti, & DEI.* To morate znati, y veruvati, da nieden lotris, ali nechizt kerſchenik, nima dèla, niti vekovechne vu dike nebezke, ali joſche odperteie od ſzameh praznikov y prazniez vu jednom drugom liztu ov Sz. Aploſtol govori. *Neque adulteri Regnum DEI poſſidebunt.* Niti Prazniki budu nigdar z-kralyeuztvom nebezkem ladali.
1. Cotin. 6. 6. v. 10.

Vu velikom Zereczallu Peldih cſtem kak G. Bog Praznike oſtro kaſtiguie, kai negda hotelie pokazati jednomu Vuglaru, koi Bogaboiechi chlovek zbok dobrote ſzvoie bilie kruto drag jednomu Gozpodinu, ov Vuglar ſguch vuglenie vu loze, y polek onoga vuglenia viroztuiuch vu nochi, zagledalie proti ſzebe tecſi jednu gollu ſennu, za koium tekelie jeden chlovek na jednom chernom konyu, z-gollem mecſem vu rukah, y dotekuchi ona ſenna do one goruche jame vu koieſzeie vuglenie ſgalo, pochelaie okolu nye beſati pred onem konyanikom koiu on doztigſi, preboliuie z-mecſem, y vu goruchu onu jamu hitil, koia buduch dobro pechena uzeliuie predſze na konya, y odiſselie nazad: Ovo vigenie vech nochih jeſze kazalo Vuglaru, koi neznaiuchi kaibi zlamenuvalo, y kaibi nyemu chiniti, veſz zamislyen, y ſalozten buduchi Vuglar, opitanie bil od onoga Gozpodina kaimu manka daie tak ſalozten? Odgouvorilie nikaimi nemanka, nego takovo y takovo vigienie chiníme ſaloztnoga, y povedalmuie uſze, kai Gozpodin hotelie ſzam takai videti, zato ſzpovedalſzeie y poſaluval za grehe, y premeniuſi opravu odiſſelie z-Vuglarom vu goru, kade obod-

va

va vu nochi viroztuiuch , opol nochi zachuliſzu glaſz jedne Trumbete glaſzne , prekriſiliſzuſze , y ztrahom oneh ztaſſil chakali jeſzu , y nut zagledaſſe ſennu gollu pred konianikom beſechu , koiu on doztigſi preboliuie z-mechem , y vu ogeny hitil , megy temtoga dodalſzie ſzercza on Gozpodin y vu imenu Boſiem zaklelie onoga konyanika damu pove , gdoie? kaije ? y kai zlamenuie ono vigienie ? obztalſzeie konianik,y povedalie daie ona ſenna duſſa jednoga niegovoga ſzoldata Officera zakonzke tovaruſſicze, koia zalyubiuſiſze vu me, z-menum je praznuvala , y dabi tem ſzlobodneie y guſche mogla z menum greſſiti , ſzvoiemu zakonzkomu tovaruſſu je ſzmert zaudala,y zmenum do ſzmerti nechizteh lyubvih je vuſivala,za koi greh moralibi bitti zkvarieni,ali mileſzerdnoztBoſia dalanamie ureme na ſzmertne poztelye daſzmoſze ſzpovedali vendar , y tako muk vekovechneh oſzlobodili , negonamie ova muka od oſtre Boſanzke pravicze do ſzudniega dneva odluchena , y imas znati da ova duſſa chùti jezerokrat vexu muku od prebadania moiega , neg dabi z-kakovemgod oruſiem raniena bila , muka pako onoga ognia je nye joſche vexa : Ov cherni kony nakoiem jaiſem je urag pekleni , koi pak mene neſzmerno muchi: Bilivam kak mocſi pomocſi? opitalie Gozpodin,koiemu odgovrilie da bi,y povedauſimu kem nachinom , zgrabiuſi onu ſennu , neztaloie onoga vigienia. Nut Prazniki y Praznicze oſtroche Pravicze Boſie , a kai neterpè oneh duſſe vu peklu , koie prez vſzake miloſche vu niega jeſzu riniene? ſzudete vi N. N.

Plutarkus piſſe od velikoga Kralya Alexandra, da naimre on zagledauſi jednu ſznaſnu ſenzku perſonu ſelelſzeie ſnyum zpoznati , y priatelztvo vuchiniti , zato poruchilie y poſzlal bil po nyu ona pako buduchi keſzno vu vecher k-Alexandru doplyana , opitaliuie,zakai tak keſzno na zapoved kralyeuzku hodis ? koiemu ona je odgovorila, chakalaſzem uremena y prilike , daſzem mogla prez znania muſa moiega ſzimo tebe ò Kraly na ſzlusbu doyti , to chuiuchi Kraly y razumevſi da ona Muſa ima , rekelie kai? *Virum habes ;*

Muſa adda imas ti? beſi, odhagiay od mene, y dalko ztoy od poztelye moie, arſze nepriztoie Kralyu praznuvati, koiega dufnozt je praznike y praznicze oſtro kaſtigati. Oh David Kraly! kadeſzi? chuiesli kai zmoſni Kraly Alexander govori? priztoiliſze tebe chiniti, z-Berſabeum Uriaſſevum ſennum praznuvati, kaiſze Alexandru Kralyu ni priztoialo? Oh moy David! dabi ti bil Berſabeiu taki nazad odpravil, kulikem kaſtigam bilbi ti vuſſel? Ti nebi pogubil bil kralyeuzkoga Tituluſſa, ar dobro znas da kadaie od Boga k-tebe poſzlan bil Natan Prorok tebe karat zbog praznozti tvoie, on tebe kralyem ni imenuval, nego ſzamoie rekel. *Tu es ille Vir.* Tiſzi on greſni chlovek. Drugoch, tibi nebil chûtil one velike tuge y ſalozti imel zverhu pogublyenia onoga tebe tak dragoga deteta, koietije Berſabea rodila. Tretich, nad tvoium takai deczum tulike ſalozti, y ſpota nebi bil imel, ar Aman tvoy ſzin obſzililie ſzeztru ſzvoiu Thamar, y zato od Abſolona bratta ſzvoga nemilo je bil zarazen; Abſolon pred nepriatelmi beſech, oztalie za laſzi na hraztu od ruke Boſie obeſſen, y z-kopiem preboden, neſzrechno ſitek ſzvoy je dokonchal. I tako Davida, Praznuvanie niegovo, vu unoge neſzreche je poztavilo, koie mudre Padilla z-malemi rechmi ovak izpiſſuie.

Iideph. Padilla in c. 3. Habac. diſc. 9. *Qui alieni honoris thalamum violavit, non modò regnum, ſed & generoſam indolem perdidit, juréque imperium in alios amiſit, qui imperium ad alienam uxorem uſurpavit.* Koi lyuczkoga poſtenia poztelyu je ozkrunil, ne ſzamo kralyeuztvo, nego y gegiernu deczu je pogubil, y po pravicze oblazt zverhu drugeh je pogubil, koiſzeie pouffal z-lyuczkum ſennum zapovedati:

2. Reg. c. 12. v. 10. y Natan Prorok od ztrani Boſie obznanilmuie ovak. *Uriam Hethæum percuſſiſti gladio, & uxorem illius accepiſti tibi in uxorem, quamobrem non recedet gladius de domo tua uſque in ſempiternum.* Uriaſſa vuchinilſzi z-mecſem zkonchati, y ſennu niegovu uzelſzi za ſennu tvoiu, zato neodide mecs od hiſe tvoie na veke.

Za vuyti adda y oſzloboditiſze tulikeh uremenitneh,

y

y vekovechneh kaſtig Boſieh, kaiſze chiniti mora ? Nedvoim dami uſzaki odgovori, daſzeie potreba tak velikoga greha kod je Praznozt chuvati, ali kakſze more pomochi onomu koi vu takovom grehu je zakorenien, y zaſzleplyen natuliko da nitiſze mara za poſtenie, niti za zdrauie, niti za duſſno zvelichenie ? Ja z-dvemi kratkemi Peldami hochu lep navuk dati, y govorienie moie dokonchari. Naipervo jednu ſzmeſnu cſtem od jednoga koi polek ſzvoie zakonzke ſene imalie dve druge priatelicze, ov hotechi jenkrat poyti vu Coloniu na ſzeniem, pochelamuſzeie jedna preporuchati dabie iz ſzenyma koſuh doneſzel iz koſicz zverinzkeh. Druga pako proſzilaie dabie doneſzel lepoga ſzukna za jednu halyu, koiemie y obechal; za ſennu pak ſzvoiu ni nemiſzlech dabi nye kai doneſzel, vendar opitalie y nyu kai pak ona proſzi dabie iz ſzenyma doneſzel ? koiamuie rekla mene naidragſe bude, y naibolye ugodis, ako kupis tuliko pameti daſze budes videl vu kulike ſzlepote ſives, lyubech polek mene y vech neg mene dve praznicze tvoie, obechalie da hoche y to on donezti, oſzmehavaiuchiſze iz ove nye proſnie: Doiduchi vu Coloniu na ſzenyem pokupilie Praznicam kaiſzu ſelele, ali pameti ni bilo na prodaiu : Povedalie oſtariaſſu pri komie na ztanu bil kakie od ſzvoieh ſen proſſen za ſzenyem, koiegaie y kupil, ali za ſennu nezna gde kupiti pameti, koiabiga mogla razdruſiti od Praznicz, koiemu Oſtarias recſe, ja tebe takove pameti prodam y prez plache, vuchini liztor ono kai tebe nauchim, Poidi domov y pervo zakolyi jednoga kokota, ter z-keruium niegovum pomaſiſzi obraſz, oblechiſze vu ztaru opravu, y ovak poydi pred jednu priateliczu veſz ſalozten povechie kakſzi na putu razbit, ranien, y uſzega mentuvan; y rauno tak poydes k-druge priatelicze, hodilie, vuchinilie, y one ſzerdite na niega pocheleſzuga zpredſzebe y odſzebe tirati, y van iz hiſe czukati videchiga vu ſziromaſtvu, govorechimu odhagiay tepecz k-tvoie ſene, nikakvoga poſzla nimas pri naſz: poſſelie y k-ſenne ſzvoie koiagaie pochela miluvati, y batri-

Godeſcal Holen. ſer. 43. ex ſpec. Exem.

veti, daſze nai neſalozti za pogublyenem blagom daie liztorſiv oztal, toie dozta ,jur z-pomochium Boſium dobiſze blago z-uremenom. On to videchi kak niegova ſenna za koiu on ni maral, nyega lyubi, y batrive. One pako kurvende videchiga vu ſziromaſtvu jeſzuga od ſzebe triale,zpoznalſzeie, odurilie one kurvende, y ſzvoium ſennum vu lyubavi y ſzloſnozti do ſzmerti je ſivel.

Drugu cſtem vu Annaleh Sz. Dominika od jedne viſzokoga rodda Gozpè koia imaiuchi ſzvoga Gozpodina velikoga Praznika, koiega kaiti ona je opominala dabiſze onoga ſitka oztavil, zlo iz nye je chinil, y on bolſi nikai ni poztaial, kaiſzeie pripetilo? Ona za vuchiniti trucz y ſpot Gozpodinu ſzvomu prezkerbelaſzie y ona jednoga koije ſnyum ſzpaval, y onu noch pervo negoie nyega k-ſzebe puztila, videloſzeie nye kako dabi vu peklu bila, y videla onde muke za Praznike, y Praznicze pripraulyene, kak naimre oneh praznicz duſſe iz jedne goruche pechi vu drugu od pozoiev pekleneh jeſzu prehitavane bile. Kak ſzmolum razczvertum y ſveplom oblevane jeſzu bile, one neſzrechne duſſe y krichale,daieie po uſzem peklu chuti bilo: Megy oztalemi pokazanaie bila nye jedna pech prazna uſza ogniena y razbelyena, povedauſſi nye uragi da ona prazna pech chaka gotova duſſu nye Muſa Praznika, kai videchi y chuiuch pochelaſzeieſuhko plakati, y plachuch jeſze prebudila,y vu takve teſine na ſzerczu nasla daſzeie od velikoga ztraha y potila y plakala. Drugi dan poslaie k-Sz. Dominiku, y povedalamuie vigienie, koi Sz. Chlovek dalie nye ſzvoie chiſzlo, y rekel daie nai ſzvoiemu Gozpodinu pod vanykus poztavi kada ſzpat, poyde; vuchinilaie, y onu noch rauno onokovo vigienie je videl Gozpodin nad koiemſzeie y on preztraſſil, vu jutro taki k-Sz. Dominiku je tekel, y povedal vigienie, proſzechiga za tolnach, kai naimre chiniti mora, koiemu Sz. Dominik je odgovoril rechmi ztarcza Tobiaſſa koieie on ſzinu ſzvomu govoril za vekovechni navuk, naimre: *Attende tibi fili mi ab omni fornicatione, & præter uxorem tuam, numquam patiaris*

Tobiæ 4. v. 13.

tiaris crimen ſcire. Paziſzi ſzinko y chuvaiſze od vſzake lotrie, y odlog tvoie zakonzke ſenne, nigdar negreſsi z-drugum, Takie opominal Sz. Dominik onoga Praznika, Tak opominam ja takai vſzakoga Praznika, y Prazniczu koiſze ſeleie muk peklenzkeh oſzloboditi, y vu dike nebezke vekoma veſzeliti, oztaveteſze velim lyuczkeh ſen, ar veli Sz. Duh po mudrom Salamonu: *Fovea profunda os aliena.* Jama gluboka jeſzu vuzta lyuczke ſennè; zverhu koieh rechi govori poſtuvani Beda: *Qui enim verba, vel oſcula meretricis amplectitur, quaſi januam jam gehennalis pulſat abyſſi, citoque mergitur, ſi pedem cautus non retrahit.* Ar gdo rechi kurvinzke poſzluſſa, y kuſſuvania prijmlye, jur na vrata peklenzka kuchi, y na hitrom prepada, ako nog ſzpametno nazad neodmiche, kodie odmeknul bil on malo pervo imenuvani Gozpodin vu praznozti ſivuchi, koi priemſi k-ſzerczu navuk Sz: Dominika, pobolſalie ſzvoy greſni ſitek, vuchinilie pokoru za odurne grehe praznozti, y ſzrechno z-Gozpum ſzvoium ſitek ſzvoy je dokanchal: *Deſcendant ergo in infernum viventes, ne deſcendant morientes.* N.N. dokanchaiuch ja ovo moie vezdaſnie od Sezte Boſie Zapovedi govorenie opominam, y nagovariam vaſz, da ztupete ſzada z-miſzli vaſſemi vu pekel, y premiſzlete kak tamo Prazniki ſzvoie praznozti plachaiu, ako neſchete po ſzmerti z-duſſiczami vaſſemi dole poyti na veke, znaiuch y tverdno veruiuchi Sz. Paulu Apoſtolu govorechemu: *Neque adulteri regnum Dei poſſidebunt.* Niti Prazniki kraleuztvom Boſiem ladali budu, Amen.

Prov. c. 22. v. 14.

Ven. Beda in Prov. c. 22.

1. Corinth. c. 6. v. 10.

OD

OD SZEDME BOSIE ZAPOVEDI

Od Greha Tatbine, kulikemi nachini greh Tatbine moreſze vuchiniti? y kak pun ſzvet je Tatov.

Non furtum facies. Exod.c.20. Nekradi.

ZNaiuchi od veka V. G. Bog kai vſzakomu chloveku je, y vſzigdar bude naidragſega, y naipovolyneſſega, naimre ſitek telouni, poſtenie, y blago, zato hotelie vu ſzvoieh Deſzetereh Zapovedah pod ſzmertni greh prepovedati uſze one grehe, koiiſze ſitka chlovechanzkoga, poſtenia, y blaga dotichu, y to kruto malemi ar ſzamemi dvemi rechmi, ar vu Pete zapovedi veli: *Non occides.* Nai umariati. Vu Sezte: *Non mœchaberis.* Nai Praznuvati. Vu ove pako Szedme: *Non furtum facies.* Nai krazti: y to ne prez zroka, ar znaiuchi dobro on kulike hudobe jeſzu ovi grehi, y kulikemi nachini moreſze proti ovem trem zapovedam greſſiti, buduchi unoge fele lyudomorztva, ne menie fel nechiztoch, koieſze vſze pod rechium praznozti zaderſavaiu, kodſzem vu preſſeztneh Prodekah pokazal, y takai kak grehi lyudomorztva jeſzu ztraſni, grehi Praznozti y oztali nechizti kakſzu odurni; Szada pako od Szedme Boſie Zapovedi, toieto od Tatbine moraiuchi govoriti, neznam kak, y odkud moiega pocheti

cheti govorenia buduchi ov greh obchinzkessi od oztaleh dveh perveh toieto od lyudomorztva, y Praznozti, ar ovomu Grehu Tatbine podverseni jeszu ztari y mladi, Gozpoczkoga y kmetczkoga pokolenia lyudi, ar nekoij skomczè kod Tati; Nekoij szilum kod Tolvaij lyuczkò grabe; Nekoij z-Cziganium kod Sidovi y Czigani lyudi ukanuiuch, z-lyuczkemi kervavemi sulyi bogati poztaiu, y dusse szvoie hotonczè uragu prodavaiu, znaiuchi kruto dobro da naimre. *Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.* Neodpuschasze greh, akosze nepourucha oduzeto. Nigdor pako nekrade, niti szilum, ali cziganium kai jemlye vu to ime dabi nazad povrachal, y tako z-lyuczkem blagom do mallo uremena, dobrosze goztechi, lepo opraulyaiuch, muke vekovechne zaszlusuiuszi, arsze grozi G. Bog po szvoiem Sz. Habakuku Proroku. *Væ ei, qui multiplicat non sua! usquequo & aggravat contra se densum lutum?* Jai y pomagai uszakomu, koi povexava pod oblazt szvoiu lyuczkò blago; y kak dugo szuproti szebe szpraulya guzto blato? toieto guzte kastige Bosie. *Quia tu spoliasti gentes multas, spoliabunt te omnes.* Kaitiszi ti, toieto Tat, y Tolvay Sidov, y Czigan unoge lyudi mentuval nyhovoga imetka, y nym nyhovo blago pograbil, imas tverdno veruvat, da y tebe tvoie vszi na jagmu budu grabili, da tebe, unogo menie tvoiemu odvetku ono krivo zadoblyeno blago nebude nahaszen, nego pache tebe y nym na vekovechnu skodu; kak adda skodliv y pogibelen je greh Tatbine, koiasze vu Szedme Bosie Zapovedi od G. Boga prepoveda. *Non furtum facies.* Nekradi, to ja Sz. Piszmom y Sz Navuchitelmi poszvedochiti hochu, z-Historia pako potverditi y pokazati kuliko fèl Tatov, y Tolvaiev je na szvetu, koij proti ove Szedme Zapovedi gresè, y vu kulike pogibeli zkvarenia sivu, vu ove Prodeke nakanil jeszem, y hochu, liztor proszim za posluh.

Habac. c. 2. v. 6.

Ibid. v. 8.

Vu oveh adda rechèh. *Non furtum facies.* Nechini Tatbine, illiti nekradi, zadersavaiusze usze tatbine, razbiania, y cziganie, koiu tatbinu vszi mudri Teologussi ovak izpiszu-

iu. *Furtum eſt ablatio rei alienæ, invito Domino.* Tatbina je uzetie dugovania lyuczkoga, prez znania onoga chigovoie, toieto, kada gdo kai muchech, ali ochito po ſzille uzeme; Od vſzeh pako mudreh y vucheneh lyudi razluchavaſze greh tatbine, od greha tolvaiztva, ar velè Sz. Canones, toie-

Canon. 14. q. 5. c. pœnale. to Duhoune Praude. *Pœnale eſt occultè aufferre; multò majoris pœnæ eſt viſibiliter eripere.* Kaſtige uredna je tatbina, toieto skoma kai uzeti, y odnezti, ali unogo vexe kaſtige je uredno tolvaiztvo, illi ochito kai ſzilum uzeti. Na to morebiti rekelbimi gdo god, akoli Tolvaiztvo je vexe kaſtige uredno zbog toga, kaiti je vexi greh od tatbine, zakai anda ſzpomenulſzeie G. Bog vu ſzvoieh zapovedah liztor od Tatbine od Tolvaiztva pako zeulſzema nikai? Na ovo pitanie odgo-

S. Auguſt. varia mezto mene Sz. Auguſtin govorecſi. *Non enim rapinam permiſit, qui furtum prohibuit, ſed utique furti nomine in lege veteris teſtamenti, & rapinam intelligi.* Ni dopuztil tolvaiztva, koi tatbinu, je prepovedal, nego tatbinzkem imenom vu Zapovedi ztaroga zakona tolvaiztvo takai razumevaloſzeie; iz koieh rechih zpoznatiſze more vſzaka fela y modus, illi nachin krivichnoga poſzvoiavania blaga luczkoga, budi ſzilum cziganium, ali koiemgod drugem nachinom, koij vſzi proti ove Szedme Boſie Zapovedi greſsè, niti vu dike nebezke kralyuvali budu, ako nepovernu luczczko po krivicze uzeto blago, od koieh Sz. Pavel Apoſtol

1. Corin. c. 6. v. 10. ochito govori. *Neque fures, neque rapaces regnum DEI poſſidebunt.* Niti Tati, niti zgrablivczi kralyevztvo Boſie ladali budu. Kakoviſzu pako ti zgrablivczi? opita mene morebiti gdo, koiemu ja odgovariam da ne ſzamo tati, y tolvaij, koij po nochi kradu, y po dnevu na puteh razbiaiu, razumetiſze moraiu po zgrablivczeh, ar prez oveh jeſzu y unogi drugi zgrablivczi, koijſzu unogo uredneſſi na galgah viſzeti, neg oni koie vi vidite obeſſene, y oveh ovakoveh je vech po ſzvetu, neg prozteh tatov, ali tolvaiev, Hodmijh ſzvetu izkat, y pochnemo naipervo od male deczè, adda po zmed koieh unoga znaiu pervo krazti neg Boga moliti, ar ova

gde

gde naidu kakov ſ. ad, kruha, ſzira, jaicze, uzemu muchech za pojezti y vina za napitiſze ali pak kai takvoga druge decze podeliti, y prikazati, Tomu za Szvedoka poztaulya Sz. Auguſtin ſzam ſzebe, govorecſi. *Furta faciebam de cellario parentum, & de menſa, vel gula imperante, vel ut haberem quod pueris darem.* S. Auguſt. lib 1. Conf. c. 19. Kralſzem iz peunicze Roditelov moieh, y od ztolla, ali iz lakomozti, ali dabi imel kaibi decze dàl. Poztauſſi pako Mladenecz pameten, valuie takai ſzam od ſzebe kakie z-drugemi hodil po lyuczkeh verteh, y vinogradeh po nochi ſzada y grozdia krazt, ne jur iz potreboche, kako dabiga doma nimal, nego iz proxie, y malo-urednozti ſzvoie. *Nam id furabar quod mihi abundabat, & quod multò meliùs erat.* Idem ibid. lib. 2. c. 20. Arſzem ono kral kaimie prevecs bilo, y kai unogo bolſe ie bilo: Mladenczi priemſiſze maleh tatbin, prihagiaiu y na vexe naimre na peneze, koie, nekoij Roditelom, nekoij Gozpode pri koieh ſzluſe, kradù, y nye troſsè prez potreboche, na pianztva, na igre, na gizdave oprave, y lotrie.

Od Deczè, y Mladenczev, hodmo k-Terſczem naimre onem koij z-Cziganiami ſivu, krive mere derſechi, predrago prodavaiuch, blago zlochezto za dobro davaiuch, ali konche zlochezto z-dobrem meſſaiuch, zato govori mudri Salamon. *Statera doloſa abominatio eſt apud DEUM.* Prov. c. 11. v. 1. Studera, iliti vaga vkaniesliva, odurna je G. Bogu, toieto ono vkanieslivo vaganie, y prodavanie blaga, kod tatbinu, y tolvaiztvo oduriava G. Bog, y te takove oſtro kaſtiguie na ovom, y drugom ſzvetu, kod cſtem od takoveh dveh Terſczev, ali kramarov ztraſſno pripechenie y je ovakovo.

Piſſe Poſana od dveh kramarov verleh tatov koijſzu zkupa terſili, kaikakvem terſtvom, y ſeleiuchi hitro bogati poztati, terſziliſzuſze vu vſzakom terſtvu duplit dobichek imeti, zakaizato z-blagom, y uagum, vkaniuvaliſzu lyudi kaiſzu naivecs mogli, kod y ſzada unogi chinè, ali on V. G. Bog koi vſza vidi, chuie, y zna, krivicze prez kaſtig nepuſcha preyti, y ovem dvem ni oproztil, ar jedno-

Poſana. Parte 2.

ga od nyh zdravoga, y friskoga, vu nochi na poztelye dopuztilie uragu daga zadavi, y szobum vu pekel odneſze, kod y je vuchinil. Drugi pako tovarus niegov videchi paidaſſa naglum ſzmertium kaſtiganoga, od ſalozti, y ztraha zbereſalſzeie na naglom, y ſzvoi greſni ſitek neſzrechno dokonchal, ar videchi niegova ſenna, rodbina, y priateli daſze beteg povexava, on pako ſzlab poztaie, nagovarialiſzuga na Szpoved, y zkruſſenie za grehe, kakti y na Sz. Prichesſchanie poputno, koiemie on odgovoril, kaimiſzeie potreba ſzpovedati, y pricheſchati, akoſzemſze k-vuzmu ſzpovedal y pricheztil, ter vendar joſche y ſzada nemorem poſreti Sz. Hoſtie, koiamiſzeie vu vuzteh neba priela, y tak prilepila, z-nezgovornum moium bolyum, daiu nikakvem nachinom nemorem odtrechi, to razumeuſi okolu ztoiechi, tem bolye jeſzuga nagovariali na pokoru, ar je ono ochivezto zlamenie kaſtige Boſie, napervo donaſſaiuch niemu pogibel zvelichenia, ali vendar da G. Bogie miloztiven, aliſzu gluhomu prodekuvali, arie on nym odgovoril, kakſze more recſi Bog miloztiven, koi mene je ofzudil vu muke peklenzke, koieſzem jur videl mene pripraune polek mojega paidaſſa, koieſzmoſzi obodva z-naſſem krivem terſtvom, y dobichkom zaſzluſili, to izrekuchi neſzrechnu duſſu je zpuztil, y vu pekel poſzlal, kade ſzebe ſzpodobne vu cziganiah kramare, y terſcze chakaiu.

Ovakoveh kaſtig Boſieh nadeiatiſze moraiu oni druge fele Terſczi, y gorſſi od perveh, koij naimre tatbine kupuiu, y pri ſzebe zaderſavaiu, znaiuch dobro da ono blago ne ſzamo je ukragieno, nego pacſe znaiu od koga, y komu je ukragieno, ter kai je joſche gorie, da morebiti ſnyovem tolnachem, y naputcheniem, od koieh Tridentinzki Katekiſmus govori: *Sunt enim fures, qui furto ſublatas res emunt.* Jeſzu takai tati, koij vkragiena dugovania kupuiu; y rauno takovi jeſzu Tati vſzi oni koij tatbine knyum vu ſzrambu doneſſene chuvaiu, ar ovem nachinom pomaſu krazti, ako rauno krazt nehode, y tako vſzi ti takovi: *Participes in culpa, conſortes ſunt*

Cathech. Trid. de 7. Præc. Dec.

in pœna. Delniki vu grehu tatbine, tovaruſſi budu vu muke.

K-ovem iztem Tatom Katekiſmus Tridentinzki prizpodablya one, koij kada kai zablyenoga, ali pogublyenoga naidu, zaſze obderſavaiu, niti nepourachaiu, kodbi duſni bili: *Sunt etiam fures, qui res inventas detinent.* Jeſzu tulikaiſſe tati, koij dugovania naidena zaderſavaiu, tatinzkem nachinom ona poſzvoiavaiu, niti nepourachaiu kodbi duſni bili, kakie pako to G. Bogu ſal, zpoznatiſze more iz Sz. Piſzma, ar kadabi po zapovedi Boſie Joſve General Szoldatczki podſzel bil Varas Jeriko, pervo negoſzuga pocheli bili ſturmati, dalie po vſzem ſeregu, y taboru van ovu prepoved da ako nym G. Bog da ſzrechu dobiti pod oblazt on Varas, nieden ſzoldat naiſze nepovffa nikai naimenſega vzeti, y zaſze obernuti, ſturmaliſzu, y ſzrechno dobili jeſzu on Varas Jeriko pod oblazt, prepoved takai Generalovu verno jeſzu obderſavali vſzi ſzoldati, odlog ſzamoga jednoga Akana, koi pourachaiuchiſze van iz varaſſa, naſſelie na putu jeden plaſch velike urednozti, y nekuliko ſzrebra, koia obodvoia kakti pogubliena pobralie Akan, y odneſzel ſzobum; koiega Akana dabi gdo bil opital, zakaiſzi to vuchinil? znam dabi on odgovoril bil, nitiſzemga vkral, nitiſzem ſzilum vzel, negoſzem na zemlye leſeche kod zgublyeno naſſel, pobral, y odneſzel; y vendar G. Bog raſzerdilſzeie ne ſzamo na jednoga Akana, nego y na vſze lyucztvo Izraelzko, proti koiemu tuſilſzeie ovak govorecſi: *Peccavit Iſrael, & prævaricatus eſt pactum meum: tuleruntque de Anathemate, furati ſunt, atque mentiti.* Zagreſſiloie lyucztvò Izraelzko, y prekerſiloie zapoved moiu: arſzu lyuczkò uzeli; ukrali, y ſzlagaliſze jeſzu, zakaizato rekelie G. Bog: *Non ero ultrà vobiſcum, donec conteratis eum, qui hujus ſceleris reus eſt.* Nebudem ja vecs dalye zvami, doklam nezkonchachate onoga, koi ove pregreſke je krivecz, ova chuiuchi iz vuzt Boſieh Joſve, pochelie zezvedati za krivcza one pregreſke, y doznauſi daie Akan, y pochelmuie govoriti: *Fili mi, da gloriam Domino Deo Iſrael, & confitere, atque indica mihi,*

Idem l. 8. c. 2.

Joſue c. 7. v. 11.

v. 12.

v. 19.

hi, quid feceris. Szinko moy dai hvalu G. Bogu Izraelzkomu ter povech y kasi kaiszi vuchinil. Onda Akan pochelie valuvati szvoiu pregreſku govorecſi: *Verè ego peccavi Domino Deo Iſrael,*
v. 20. *& ſic, & ſic feci.* Ztanovito jaſzem pregreſſil G. Bogu Izraelzkomu, y tak jeſzem vuchinil, povedaiuch kak, y kai na putu je naſſel, pobral, y odneſzel: Nato Joſve vuchinilie onu tatbinu poizkati y napervo donezti, pache y van na polye iznezti, Akana z-nyegovum druſinum, blagom, y ſivinum
v. 25. izpelyati. Kadegaie vuchinil zkonchati: *Lapidavitque eum omnis Iſrael, & cuncta, quæ illius erant, igne conſumpta ſunt.* Ondeſzuga Izraelczi kamenuvali, y vſza koiaie imel jeſzu zesgali.

Nut N.N. kak G. Bogu ſzuprotiuno je dugovania naide na poſzvoiati, y greſſiti proti niegove Szedme Zapovedi, ar takova naidena dugovania poſzvoiati je vſze jednako kakti nye vkrazti polek navuka takai Sz. Auguſtina: *Si quid inveniſti, & non reddidiſti, rapuiſti.* Akoſzi ò chlovek kai naſſel, y niſzi povernul, takſzi ſzilum vzel. Kuliko bolye moraiu ſzuprotiune bitti tatbine, y tolvaiztva? zbog koieh vecskrat G. Bog kaſtiguie Varaſſe, Provinczie, y Orſzage, kugum, gladom, y voizkum, one pako koijbi duſni takove kaſtigati, y nechine, kaſtiguie na telu, blagu, y duſſe; y vendar kulikoie ſzada na ſzvetu ne ſzamo tatov y tolvaiev, nego y Akanov, koij lyuczko naideno blago poſzvoiavaiu, ali kakſze kaſtigaiu? Jaſze neſzpominam dabi kada chul bil, unogo menie videl takovoga kaſtiganoga, ali ako ovde niſzu niti povernuli, niti od pravicze kaſtigani bili, naiſze za ſzigurno nadeiaiu od G. Boga kaſtigani bitti: *Non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.* Neodpuſchaſze greh, niti neopraſcha, doklamſze lyucztko nepoverne.

Odkud ukaniuiuſze jako unogi neſzpametni lyudi, koij naiduchi kai, velzeleſze, y za ſzrechuſzi derſè, od koieh Sz. Hieronym ovak govori: *Multi ſine peccato putant ſe eſſe, ſi alienum, quod invenerint, teneant, & dicunt; Deus mihi dedit, cui debeo reddere?* Unogi prez greha ſtimaiuſze bitti, ako lyucz-

ko,

ko, kai naidu, dersè, y velè, Bogie mene dal. Komu moram povernuti? Stimaiu y veruiu prez greha szlobodno dersati y vusivati ono kaisze naide, kod dar Bosi, akoprem gresè prez uszake dvoinozti proti 7. Bosie Zapovedi, ali veli Sz. Hieronym. *Discant hoc peccatum esse rapinæ, si quis inventa non reddit.* Nai znaiu uszi ti takovi daie to greh zgrablyvozti illi tatbine, kada gdo naidena, nepouracha. Odgovariaiu iztinaie unogi: *Deus mihi dedit: cui debeo reddere?* G. Bog je mene ovo poszlal, y dàl, komuie budem moral pourachati? koiem ja odgovariam znovich da povervuti morate onomu, komu szlissa, y chieie bilo, akoli neznate chieie bilo? izpitavaite gdoie ouem putom issel, gdoie vu onom meztu bil, y akoli nikak nemorete zezvedeti gozpodara, morate usze ono ubogem razdeliti polek navuka zgora rechenoga Sz. Augustina. Naidesze pak gdo koimi recse, koncse zapitek morem zame zadersati, kogabimi prez toga moral dati gozpodar dabisze znassel, kai? moral dati zapitek? a gdeie ov moras zapiszan, y zapovedan? po nieden put tebe neide naimensi giukesz za zapitek, nego akotj on iz szvoie dobre volye kai prikazati hoche, joschе y ovoga nebi moral uzeti, ako naimre niszi imel kakvoga velikoga truda y zkerbi vu nosseniu, ali chuvaniu onoga naidenoga blaga.

Sz. Augustin jednu lepu Historiu poveda od jednoga koije bil nassel jednu mosniu vu koieie 200. czekinov bilo, koi kakti dobre conscienczie chlovek pochelie taki izpitavati, y zezvedati, za gozpodara oneh penèz, ar *Reddendum sciebat, sed cui redderet, ignorabat*, veli Sz. Augustin, povernuti da mora, znalie, ali komubi povernul, ni znal. Nasselie gozpodara koiemuie on verno mosniu povernul, kodiuie nassel z-czekini punu, prez potrebuvania za zapitek naimensega giukesza, ou vendar gozpodar odperlie mosniu, y odbroilmuie 20. czekinov iz szvoie dobre volye, ov pak pochelszeie izprichavati da nesche ni jednoga, menie 20. czekinov od niega uzeti, pochnega prosziti gozpodar da konche poloviczu, toieto 10. czekinov uzeme zasze koiemu za zlamenie

zah-

zahvalnozti iz dobre volye prikasuie, alisze y nato ov pregovoriti ni puztil; k-zadniemu pochelgaie gozpodar y truczati da mora za szpomenek niegove dareslyvozti konche 5. czekinov uzeti, ali y z-truczom nikai ni opravil; Nato gozpodar pokehdob da ti nesches od oveh penez nikai uzeti, neschuijh ni ja imeti, neszie kamti drago, chini snymi kai hoches, nezpoznavamie za moie, razumeusi on chlvek uzelie kakti priszilyen oneh 5. czekinov, koieie pak taki pervem petlyarom na koieszeie nameril, razdelil; *Quale certamen fratres mei*, krichi Sz. Auguszti: *qualis pugna? qualis conflictus?* Kakovo borenie Bratia moia draga, kakov harcz, kakovo chudno y prechudno voiuvanie biloie megy onemi dvemi? krichi Sz. Auguszti vesz od chuda oszupnien. Kada drugi kai nahagiaiu pozablyenoga, ali pogublyenoga, znaiuch da moraiu lyuczko povernuti, teskoijmsze vendar vidi onoga naidenoga blaga mentuvati, y znaiuch da drugach nemore biti, nego daie lyuczko akoprem naideno povernuti, kulike y kakove zapitke nepotrebuiu pervo neg iz ruk daiu? zakaizato opomina Sz. Auguszti. *Discant hoc peccatum esse, si quis inventum non reddat.* Nai zna uszaki daie szmertni greh proti 7. Bosie Zapovedi szpodoben tatbine, y tolvaiztvu. Kada gdo kai nahagia, ter nepouracha.

3. August. ser. 19 de Verb. Apost.

Idem.

On glaszoviti negdasnieh ztareh sseg y pripecheny imenom Elianus, pisse da pri Stagiriteh lyucztvu Macedonzkem bilaie ova navada, y zapoved, da ono kai gdo ni kade poztavil, niti od onud vzeti ni szmel. *Quod non depositisti, ne tollas.* Kai nisi dole poztavil; neuzimli niti neodnassai. Od jednoga pako drugoga lyucztva pisse ov izti Piszecz Elianus, koie lyucztvo dersaloie za ochitoga tata, vszakoga onoga, koi kadaie kai na putu zgublyenoga, ali kade zablyenoga nassel, y poszvoial, y takov zapopaden, od pravicze kakti vszaki tat za nepostenoga bilie dersan, y kastigan: Suprotiunem pako nachinom oszebuine hvale, chazti, y postenia urednoga dersali jeszu nekoiega chloveka Demonatessa imenom, koi naiduchi jeden zlat perzten, poz-

tavilie bil na ochitno mezto, na jednom paperu ove rechi napisane, koi takov perzten je pogubil, Demonates jega nassel, naisi po niega doide, dobitiga hoche. Szadasnie takai ureme hvale y prestimania uredenbi bil takov chlovek, ali oh! kak maloie na szvetu megy kerscheniki takoveh lyudi, koij akoprem znaiu za szedmu Bosiu zapoved, koia prepoveda krazti, y lyuczko blago po krivicze zadoblyeno poszvoiavati, y vendar nikaisze nemaraiu, nego pacse za szrechuszi derse od Boga poszlanu kad kade kai naidu, ali vszaki takov chlovek nai poszluhne Sz. Augustina. *Si quid inveniſti, & non reddidiſti, rapuiſti, quantum potuiſti, feciſti, DEUS cor interrogat, non manum.* Akoszi kai nassel, y nisi povernul, szilum jeszi uzel, kulikoszi mogel, jeszi vuchinil, G. Bog szercze pita a ne ruku: toiero tisi dobro znal da ono dugovanie kojeszi ti nassel, ni tebe G. Bog iz neba dole hitil, niti iz zemlye ni zrasilo, nego daieie negdo po neszreche pogubil, y tako kod lyuczko dusenszi vszemi nachini gozpodara izkati, ali kod zgora recheni Demonates, ali po nazveschaniu iz prodekalnicz od Prodekatorov, y ako nikak gozpodar nemoresze zezvedeti, josche y onda neverui dabie mogel poszvoiati, y zasze zadersati, ar veli Sz. Augustin. *Quòd ſi rerum Dominus nulla ratione inveniri poteſt, illa bona inventa ſunt in uſus pauperum conferenda.* Ako Gozpodar dugovany naideneh nikakszе nemore zvedeti y naiti, moraiusze vbogem razdeliti. A po nieden put poszvoiavati, arbisze gressilo proti szedme Bosie Zapovedi, koia prepoveda krazti.

S. Auguſtinus lec. 9. hom. 9. q. 5. c. ſiquid.

Idem.

K-ovem do szada povedanem Tatom pridrusitisze moraiu y oni, koij Testamentumov neizpuniuiu, kodszu naimre Executori, ne menie neg y oni, koij Czirkve okragiuiu, ar veli moy vucheni Bernardinus Bustensis. *Committitur rapina ab his, qui nolunt ſolvere legata facta ad pias cauſas, & committunt ſacrilegium.* Chinisze razboiztvo y tatbina od oneh, koij nehte plachati testamente, y izpuniavati ona, koiaszu na szveta mezta, ali na Sz. Masse oztaulyena, ar kai je bolsega to Executori zasze zadersavaiu, y megy szobum delè,

Bernar. a Buſto Roſ. p. 1. ſer. 25.

po Executoreh pako razumetiſze moraiu, vſzi oni, koiem umiraiuchi jeſzu blago ſzvoie oztavili, zauffali, y naruchili, dabie za nyhove duſſe na Czirkve, kloſtre, ſpitale, y Sz. Maſſe razdelili, oniſze pako z-onem blagom goztè nemilo troſſech na igre, pianztva, gizdozti, lotrie, a na duſſe preminucheh niti nemiſzle, odkud Sz. Ivan Chriſoſtomus govori. *Si quis teſtamenta perquirat, innumera etiam hic mala, fraudes, furta, inſidias, deprahendet.* Ako gdo teſtamentume pregleda, neizbroiena y oude zla cziganie, tatbine, razboiztva nahagia: Ar ako umiraiuchi koi kerſcheni chlovek kai za duſſu ſzvoiu oztaulya, naruchaiuch, y zapovedaiuch Odvetnikom y Executorom da ovoga ali onoga blaga tuliko y tuliko na Sz. mezta, ali Sz. Meſſe razdele, oni onde vech ſzvoga dobichka, neg pomochi preninuchem iſchu, ako ne vſze zaſze obderſavaiuch, tak konche. *Quid pro quo.* Davaiuch, toieto ako umiraiuchi oztaulya za duſſu ſzvoiu roo. Rainiskov, oni ſzamo deſzet davaiu, ako oztaulya volla, oni davaiu telle, ako koiu drevenku pſenieze, oni daiu koiu mericzu zmeſzi, y tako izhagiaiu van vnoge krivicze, tatbine od obchinzkeh tatov, y tolvaiev ſivuchem lyudem, ar ovi lyudi joſcheſze pomochi mogu, y ſzvoiemi trudi bogati poztati, umiraiuchi pako, y na drugi ſzvet odhagiaiuchi, ſzobum nikai neneſzù, nego ſzvoie teſtamentume, toieto ono razluchenie blaga ſzvoga, za duſſe ſzvoie, naruchaiuch Odvetnikom y Executorom, daie kai berſe, to berſe za nymi poslyu, toieto, daie razdelè, kodſzu naruchili y zapovedali, ovi pak toga nechinechi, nyh puſchaiu tamo od glada, y ſegie pogibati, koieſze proti nym tuſe. *Quare perſequimini me, & carnibus meis ſaturamini?* Zakai preganiate mene, y meſzom moiem hraniteſze, koie rechi Gulielmus Pariſienis ovak razlaſe. *Quare duriſſime in purgatorio me cruciari permittitis, qui carnibus meis, id eſt bonis vobis relictis, ſaturamini?* Zakai tak ztraſno mene muchitiſze vu purgatoriumu puſchate, koiſze meſzom moiem toieto blagom van oztaulyenom zaſzichuie-

S. Joannes Chryſoſtomus hom. 28. in Joan.

Gulel. Pariſienſer. de Defunc.

te?

te? moreliſze pak vexa tatbina od ove naiti? vſzi mudri, y vſze praude govore da chimſze ſziromaskeſſemu kai vkrade, tem vexi je greh, koi pako na ſzvetu ſivuchi chlovek je ali more bitti ſziromaskeſſi, y vu vexe potreboche poztaulyen, negſzu one mile Purgatoriumzke duſſicze? zakaizato vſzi takovi tati moraiuſze oſtreh kaſtig od Szudcza nebezkoga kod zaruchnika oneh mileh duſſicz nadeiati, koieſzu oni okrali, oplenili, y porobili, kodie unogi zpoznavaiu, y zpoznavali na veke vu peklu budu.

Thomas Cantipratanus piſſe od jednoga takovoga tata, da naimre vu uremenu Caroluſſa pervoga ovoga imena Czeſzara, nekoi ſzoldat zbeteſalſzeie bil na ſzmert, y na zkradnie vure zapovedalie bil Vnuku ſzvomu da taki berſeli premine iz ovoga ſzveta, proda konya, y oruſie niegovo, y za one peneze nai taki vuchini Sz. Meſſe ſzluſiti, Vnuk pako ni zato maral, nego konya y oruſie zaſze je zachuval, nemaraiuchiſze pak za duſſu Deda ſzvoiega, po prepuſcheniu pako Boſiem izkazalaſzeie ſzoldatova duſſa Vnuku kakti tatu ſzvomu, uſza vu ogniu, niega oſtro pokarauſi zbok never nozti y nemiloztiunozti obznanilamuie da nazkorom mora umreti, y od Boſanzke pravicze za nevernozt y tatbinu ſzvoiu doztoinu kaſtigu prieti, kod ie bilo vuchinieno daie na naglom prez ſzpovedi y pokore umerl. Tom. Cant. l. 2. Apum. c. 35.

Sz. Bernardin pako piſſe od nevernozti jedne zakonzke ſennè proti mertvomu muſu ſzvoiemu, koia dva zkonzka tovaruſſa dogovoriliſzuſze bili megy ſzobum, kuliko Sz. Maſs jeden za drugoga po ſzmerti duſen bude chiniti ſzluſiti, iz imetka, y blaga vu hiſu doneſſenoga, pripetiloſzeie daie pervo umerl mus, koiega ſenna na dan pokopa vuchinilaie nekuliko Sz. Meſs za duſſu muſa ſzvoga ſzluſiti, ali potlam vechie ona miſzlila za drugoga muſa, neg za duſſu pervoga, tak daſzeie y zabila iz nye, prepuztilie pak G. Bog nekoie druge poboſne ſenne videti telounemi ochima ſzvoiemi onoga mertvoga y zakopanoga klechechega pred jednem razpelom, y praviczu Boſiu nazavati dabiſze zverhu

nevernozti ſenne niegove fantila, y ovo vigenie do tretiega videlaie y chula ona poboſna ſenna, kai ona obznaniuſi Vdovicze, ova pak za ſzmeh y noriu to je derſala, alieie preſzello, arſzeie na naglom na ſzmert zbeteſala, prez vſzake ſzpovedi y pokore neſzrechno umerla, kam pako duſſa? lehkoſze ſzuditi more toieto kam vecs takoveh tatov, y taticz, koij prez pokore, y pourachania krivo uzetoga blaga, umiraiu:

Kulikoijh je pako umiraiucheh, koij ſzvoie blago, kod ſzrebro, zlato, polya, goricze, marhu, y koiagod druga na Czirkve, Capele, Oltare, Sz. Bratovchine oztaulyaiu, po ſzmerti koieh, ſzini, kchere, odvetniki, Executori ova zaſze obderſavaiu, niſzuli ovi takovi Tati, y tolvaij? oh gdobi vu tom dvoiti mogel? Od koieh Sz. Mati Czirkva govori. *Sacrilegium, & contra legem eſt, ſi quis, quod venerabilibus locis relinquitur, pravæ voluntatis ſtudiis, tentaverit ſuis compendiis retinere.* Je veliki ſzmertni greh, y proti Zapovedi (toieto ſzedme koia prepoveda krazti) ako gdo, od onoga kai ſzvetem meztam je oztaulyeno, zaſze obracha, y poſzvoiava: Kai meneſze vidi da je vſze jedno, kakti dabi iz Czirkve, Capele, ali iz Oltara vkral, y nadalye govore Sz Canones. *Sacrilegium comittitur aufferendo Sacrum de Sacro, vel non Sacrum à Sacro, ſive Sacrum de non Sacro.* Szmertni greh koiſze zove Sacrilegium chiniſze, odnaſſaiuch ſzveto od ſzvetoga; kod ſzvetu Ruhu, ali poſzvechen kelih od Sz. Czirkve, ali ono kai ni poſzvecheno, kodſzu aldovi, ali blago ſzvetem meztam Czirkuam toieto Capelam &c. Oztaulieno, ali pak ſzveto od neſzvetoga, kodbi bilo vu koie hiſe na ſzrambe buduchu poſzvechenu ruhu, ali kelih vkrazti.

Can 17.4.4. c. Sacr.

Ibidem c. ſi quis.

Takove Tate nahagiam ja vu Sz. Piſzmu naimre Antiokuſſa Kralya Sirie koi doiduchi vu Czirkvu Jeruſalemzku kaigoderie naſſel od zlata, ali ſzrebra vu nyc kod ſzvechniake, lampaſſe, kuppe, korune &c. vſzeie pobral, y odneſſel. *Qui accepit argentum & aurum, & vaſa concupiſcibilia, & accepit theſauros*

ſauros occultos, quos invenit, & ſublatis omnibus, abijt in terram ſuam, veli Sz. Piſzmo: Daie pobral ſzrebro, zlato, y kincſe otaine, koiaie naſſel, y odneſzelieie vu domovinu ſzvoiu, alieie y platil ſzlano, ar: *Qui univerſa conſpicit Dominus Deus Iſraël, percuſſit eum inſanabili, & inviſibili plagâ.* On zmoſni G. Bog Izraelzki, koi uſza vidi, koiaſze na zemlye chine, kaſtigalie ovoga gizdavoga tata Antiokuſſa nuternium rannum, koia nitiſzeie mogla videti, vnogo menie izurachiti, doklamſzuſze nutre vu vutrobe niegove chervi napravili, koijſzuga grizli, doklamſzumu y koſu pregrizli, y onako van z-gnylem meſzom czureli, y kapali: *Ita ut de corpore impij vermes ſcaturirent, ac viventes in doloribus carnes effluerent*, y ovo tulikum vonybum daga nigdor ni mogel terpeti, y tako od vſzeh oztaulyen, y zapuſchen kod jedna cherviva ſzmerdecha merczina: *Peregrè in montibus miſerabili obitu, vitâ functus eſt.* Megy gorami neſzrechnum ſzmertium kod nemo ſivinche na gnoiu, ſitek ſzvoi je dokonchal, akoprem ponizuvalſzeie pred G. Bogom, molechimuſze za oproſchenie y pomiluvanie, ali zahman, ar prekeſzno: *Orabat autem hic ſceleſtus Dominum, à quo miſericordiam non eſſet conſecuturus* Obetalie ne ſzamo povernuti vſza koia je vu Czirkve pograbil y odneſſel, nego y z-naibolſemi darmi da hoche Czirkvu okincſiti, y vnogo vech poſzud za Czirkvu napraviti: *Templum etiam ſanctum, quod priùs expoliaverat, optimis donis ornaturum, & ſancta vaſa multiplicaturum.* Ali vſze zahman y zaludo, ar miloſche vecs ni bilo mezta, od kuda pravoie rekel Sz. Ivan Chriſoſtomus: *Si peccaverit vir in virum, placari poteſt ei Deus, ſi peccaverit autem in Deum, quis orabit pro eo?* Ako zagreſſi chlovek proti chloveku, ſzmiluvatimuſze more G. Bog, koi pako zagreſſi proti G. Bogu, gdo bude za niega molil? koie rechi Gloſa razlale y veli: *Peccare in Deum, eſt peccare in ea, quæ ad Dei cultum pertinent.* Greſſiti proti G. Bogu, je greſſiti na ona, koia ua chazt Boſiu napraulyena, y dana jeſzu, kodſzu Czirkveni Kelihi, Maſsne, y Oltarzke ruhe, oztala vſza koiaſzu k-Czirkvam, Oltarom, y ſzlusbe

1. Mach c. 1. v. 24.

2. Mach. c. 9. v. 5.

Ibid. v. 9.

Ibid. v. 28.

Ibid. v. 28.

Ibid. v. 16.

Bosie potrebna, y tako, ako gdo ova poszvoia, y pokrade, naisze nadeie ostre Bosie kastige, ako ne na ovom, tak ztanovito na drugom szvetu kodiuie zpoznal recheni Kraly Antiokus, na ovom y na drugom szvetu.

Ova izta kniga Sz. Piszma szpominasze od Heliodorussa, kogaie Kraly Seleucus poszlal bil vu Jerusalem dabi vu Czirkve pobral peneze, ne jur Czirkvene, nego nekoieh Vdovicz, koieszuie tamo vu szrambu, kod vu szegurno mezto poztavile bile, y doiduchi Heliodorus do Czirkve Bosie, kod szvetoga mezta, szvoiemi Junaki, koiemszeie po Bosiem prepuscheniu izkazal y naproti poztavil jeden ztrassen konyanik vesz vu zlatu oblechen, koi podbolie konya daie pervemi nogami na glavu Heliodorussa zkochil, nadozpesse takai dva mladencza od Boga poszlani, y ovi biliszu Angeli:

2. Mach. c. 3. v. 26. *Apparuerunt duo juvenes virtute decori, speciosique amictu, qui circumsteterunt eum, & ex utraque parte flagellabant, sine intermissione, multis plagis verberantes.* Koij mladenczi obztreusi Heliodorussa prignienoga od konyzkeh nog nepreztancze jeszuga bichuvali y unogemi rannami napunili. Heliodorus pako je zamertev lesal, koiegaszu szoldati niegovi oztavili, y od ztraha komai povusli, to videchi lyucztvo Izraelzko hvaliloie G. Boga, daie Czirkvu nyhovu obchuval od nepriatelzke szille; Nekoij pako priateli Heliodorussevi posliszu k-velikomu Popu Oniassu, proszechiga dabisze on G. Bogu

Ibid. v. 33. molil za Heliodorussa dabiga nepuztil umreti: *Cumque Summus Sacerdos exoraret, ijdem juvenes eisdem vestibus amicti astantes Heliodoro, dixerunt: Oniæ Sacerdoti gratias age.* Potlambi veliki Pop molil, oni izti mladenczi, vu oneh izteh lepeh halyah oblecheni ztoiechi polek Heliodora, rekossemu: Oniassu Massniku hvali, koi zate je molil, date niszmo do szmerti zatukli: *Nam propter eum tibi Dominus vitam donavit.* Ar zaradi niega tebeie G. Bog sitek prikazal: Ov akoprem nikai szvetoga ni vu Czirkve szvetom meztu vzel, nego szamo peneze nekoie vdovicze, y to ne zasze, niti szam szvoium volyum, nego za Kralya Seleukussa, y za niega, po zapovedi niegove,

gove, vendar od G. Boga tak oſtro bilie kaſtigan: *Non tam propter illa bona*, govori Hugo Cardinal: *quantum propter libertatem loci.* Ne tuliko zaradi oneh penez, kuliko zbok ſzvetozti y ſzloboſchine mezta czirkvenoga, zverhu cheſza mudri Cornelius ovak govori: *Si ita Deus caſtigavit Heliodorum, depoſita ſolùm, à templo aufferre conantem: quomodo caſtigabit eos, qui templorum, monaſteriorum, & piorum locorum res proprias diripiunt, & in profanos uſus convertunt?* Akoie tak G. Bog kaſtigal Heliodoruſſa, koi liztor ona koiaſzu vu ſzrambu poztaulyena bila vu Czirkve, terſzilſzeie odnezti: Kak kaſtigal bude one, koij Czirkvena, Kloſterzka, y ſzveteh mezt dugovania kradu, ali ſzilum jemlyu, poſzvoiavaiu, y na grehe troſsè? kulikoijhie pako koijſze gozte, pianchuiu, czifraiu, y na druge grehe troſsè ono blago koieſzu poboſni Kerſcheniki Czirkvam, Kloſtrom, y drugem ſzvetem meztam oztavili? Ali kak pravo, tak zdravo, ar koi krade, zloga glade. Hugo Card. Corn. à Lap.

Piſſe Bolandus *in Vita S. Andreæ*, od dveh tatov koij vu Sz. meztu zakopane perſone hotechi porobiti, kaſtige Boſie nad ſzobum jeſzu zpoznali, ar jeden hotechi jednu mertvu Gozpodichnu vu rake zakopanu iz nye lepe halye ſzlechi, potlambi klaruſſ pravoga gungia odvezal, y opraveſze priel, onde na meztu je oſzlepel. Drugi hotechi rauno ovak z-jednum mertvum Gozpum vuchiniti, koie kadabi bil pochel halyu odvezuvati, onda poBoſiem prepuſcheniupodignulaſze je goreGozpakod ſiva, tatu ſzvoiemu obodve ochi je zpehnula, od obodveh pako doznavſi pravicza, polek zeſzluſenia je zkonchala. Nut tatiCzirkveni nut tati mertvechki, nut tati mileh duſſicz, y lyudi ſivucheh, kaivamſze iz oveh peldih vidi? Boland. in vita S. Andr.

Ali joſche tatom ni koncza, arijhie unogo vech, negſzemijh do ſzada povedal, koiebimi prevecs vſze na pervo donezti, nekoie vendar povexe, y oſzebuineſſe zamuchati nemorem, kodſzu naimre vnoga velika Gozpoda, koij naimre ſzvoie podlosnike derù, y iz ſulyev nyhoveh kervf van preſſaiu, ovu iztinu Sz. Ferencz de Paula jednem velikem chudom pokazalie Ferdinandu Kralyu Neapolitanzkomu, koi

Kraly

Kraly ovomu Sz. chloveku ponialie jednu ſummu penez na zidanie jednoga Kloſtra, aliſzeie Sz. Ferencz ponizno izprichal Kralyu, govorecſi, da on neſche oneh penez koijſzu izpreſſani iz ſulyev ſziromaſkeh podloſnikov, na koie rechi raſaloztilſzeie Kraly, neſtimaiuchi niti neveruiuchi dabi kai krivichneh penez vu niegove komore bilo, Sz. Ferencz pako za pokazati iztinzko govorenie ſzvoie zagrabilie onde pred Kralyem ſsaku penez oneh, koijſzu na jednom kupu bili, koieie pochel pred ochima kralyevemi ſmikati, y nut chuda, pochelaie taki kervf van czureti, y Sz. Ferencz rekelie Kralyu: *Annè hic miſellorum cruor mutus erit?* Kai ſtimaſ ò Kraly da ova ubogeh nevolyneh lyudi kervf muchala bude? y praviczu Boſanzku, daſze nad tobum fanti, nazvala nebude? oh! vkaniuies ti ſzam tebe ako to ſtimas, y veruies.

Niti ſzamo Gozpoda, nego vnogo bolye Officiali, y chaztniki nyhovi proti ove ſzedme Boſie Zapovedi greſsè, kodſze Sz. Mathe Evang. od jednoga takovoga ſzpomina vu 8. delu, koi rachune daiuchi Gozponu ſzvomu, zaoztal muie bil duſen deſzet jezer talentumov, koieie on poſzvoial, pokral, y potroſſil bil, y nimaiuchi chim platiti, zapovedalie bil Gozpon ſennu niegovu, y deczu prodati: *Cùm non haberet unde redderet, juſſit eum Dominus venundari, & uxorem ejus, & filios.* Ali zakai ſennu, y deczu vuchinilie Gozpon ſnym zkupa prodati? Odgovaria mudri Origenes: *Multorum talentorum factus eſt debitor, quia ſecutus eſt mulierem.* Zato on ſzluga, y Officzial zaoztalie tuliko duſen Gozponu ſzvomu, kaiti ſenne ſzvoie je po volye hodil, koiaie potrebuvala obilneſſu hranu, czifrazteſſu opravu, negie placha niegova znaſſala, y moſnia premagala, kaiti ſenna y decza pomagali jeſzu krazti, ali konche zrok one tatbine bili, zato y kaſtige vredni poztali y tako: *Participes in culpa, conſortes ſunt in pœna.* Delniki vu grehu, jednaki paidaſſi moraiu bitti vu kaſtige, a kuliko pak y kuliko takoveh tatov y ſzadaſnie vreme na ſzvetu?

Matth c. 18. v. 25.

Origen. hom. 7. in Matth.

Tomas Cantipratanus ſzpominaſze od jednoga takovoga koi doiduchi na ſzmertnu poztelyu, zpoznavaiuchi da vſze

kai

kai ima po kriveh nachineh je zadobil, y to za lyubav, y volyu szvoie sennè, y deczè, videchiszi szmert pribliszavati, pochelie testamentum dictuvati Notariussu ovak govorecsi. Vu Imenu urasiem Amen, Telo moie naisze vu zemlyu zakopa, Dussu pako moiu oztaulyam vragom, ovo chuiuchi Notarius y szvedoki stimaliszu da fantasera, y daie zvun szebe pocheliszusze jeden drugova gledati, kai betesni upamet uzemsi, daite (rekelie nym) liztor marlivo pissete, y veruite daszem pri dobre pameti, y znam kai govorim ali ne prez zroka, Oztaulyam adda dussu moiu, y dusse senne, y decze moie vragom peklenem, kakti y dussu Szpovednika moiega, ar zaradi sennè y deczè moie jeszem ja tuliko blaga krivo szpravil, y po zlu vergel, koiega ni mochi povernuti, zbok chesza niszam nigdar bil od Szpovednika karan, y zato on, potreba da za menum, z-sennum moium, y deczum moraiu vu pekel poyti, ovo zrekùchi neszrechnu dussu je zpuztil.

K-zadniemu da vsze oztale proti szedme Bosie Zapovedi gresseche na ztran oztavim dokancham govorienie moie z-Prokoratori, od koieh Sz. Thomas od Aquine ovak govori. *Qui scienter injustam causam defendunt, absque dubio ad restitutionem tenentur ejus damni quod contra justitiam per eorum auxilium pars altera incurrit.* Gdogod znaiuchi krivichnoga brani, prez vszake dvoinozti dusenie na pourachanie one skode, koiu proti pravicze z-pomochium niegovum druga ztran terpì. Dabi pako vszi Prokoratori hoteli pourachati vsza, koiaszu ovakovem nachinŏ dobili, y ne szamo ovakovèm, nego y unogemi drugemi nachini, koieh mene ni potreba oude napervo donassati, arszu y prevech dobro znani, neznam kakbi siveli, y szmertisze dochakali? kaiti pako toga nechinè, na vecs prestimavaiuch postenie y sitek telouni, neg diku y vesselie vekovechnò, zato ti takovi, naisze nadeiaiu poyti za onem Prokoratorom od koiega pisse Momignus. S. Thomas 2. 2. q. 71. a. 3.

Nasselszeie adda bil nekoi Prokorator, koi szvoiemi Momig. in Quadr. fol. 150.

Allegacziami unoge praude je dobil, ali krivo y nepraudeno, unoge proceſſuſſe je odulachil, dabi on tem vecs poulechi mogel, y takovemi nachini branech krivichne, preganiaiuch pravichne, je bogat poztal, unogem unoge krivicze vuchiniuſi, y na petlyariu dopelyauſi: Jenkrat iziduchi van iz varaſſa, y hotechi poyti na marof ſz oi gledat kaiſze chini, pridruſilmuſzeie za tovaruſſa duh pekleni, koiegaie on ochima ſzvoiemi telounemi videl ne prez ztraha, argaie grizel chervf greſne conſcienczie, znaiuchi dobro kem nachinom on marof on, y vſze drugo blago y imania, koia lada, je zadobil, naimre po cziganie, y daſze grehi neopraſchaiu, doklamſze lyuczka krivo zadoblyena nepourachaiu, bilbiſze rad onoga rogatoga tovaruſſa oſzloboditi, ali ni znal, nit mogel kak; pripetiloſzeie daie jeden mus jednoga tuztoga praſzeza na prodaiu pelyal, y nehotechi praſzecz napervo poyti, pochelgaie mus kleti, govorecſi, hodi napervo urag vute vlezi. Prokorator ovo chuiuchi, obernulſzeie k-tovaruſſu ſzvomu uragu rekuchimu, kai nechuies muſa kakte vu ſzvoiu ſzviniu zove? odgovorile urag, nimam ja nikai poſzla z-ſzviniami, nego z-duſſami: Iduchi malo dalye, pripetiloſzeie mimo jedne hiſe preyti, kade pred urati neka mati ſzedechi ſzvoie dete je cheſzala, y nehotechi dete zmirom glave derſati, preklelaieie govorecſi, budi zmirom dabite urag uzel; nato rekelie pak Prokorator uragu, jeſzili chul kai ova ſenna je rekla? Odgovorilie urag chulſzem, ali nimam nikai ſnyum poſzla, ar ona ni ono iz ſzercza rekla, toſzu navadne ſenzke rechi, nad detetom pako nimam oblazti, ar dete ni greſſilo: K-zadniemu doiduchi Prokorator z-paidaſſem ſzvoiem k-nekoie hiſe pred koiumſzu dva chloveka ztala ſzpominaiuchiſze rauno od onoga Prokoratora, kulike krivicze onie nym vuchinil, y nyh nyhovoga ſziromaſtva mentuval, koiega onde nazochi pocheliſzu kleti, govorecſi Gozpone jeztenaſz na petlyariu zpravili, alivam nai Bog da tak ſzrechno uſivati naſſega ſziromaſtva, y umreti, kodztenaſz pravo naſſega mentuvali,

vali, naivasz urag uzeme y snym, misze budemo hranarili kak budemo mogli, oude obztalszeie urag, y Prokoratora zadersal, govorechimu, chuies kai ova dva govore? nato rekelie Prokorator, chuiem ja, ali Bog nechuie kai pszi laiu, recse niemu Urag, Chulie G. Bog, y uszlissalie nyhovo govorenie, y mene je zapovedal, da nyhovu prosniu izpunim, zato hodi ti zmenum, zgrabilgaie prod ochima oneh lyudi, y onde snym na zemlyu bubnul, pod koiemszeie razpuchila, y Prokoratora z-uragom zkupa poserla, prez vszake dvoinozti vu glubinu peklenzku.

Nut N. N. kak G. Bog placha one koij niegovu szedmu Sz. Zapoved neobdersavaiu, nego vszakoiachkemi nachini. *Per fas, & nefas.* Lyuczko blago nekoij tatbinzki muchech nekoij po szille ochitno, nekoij z-Cziganium dobivaiu, ladaiu, vusivaiu, za koiem szirote suhko plachu, milo zdihavaiu, od nevolye pogiblyuchi, nekoij kunù, nekoij od Boga praviczu potrebuiu, y zato takove ostro kastiguie, kodzte do szada chuli. Kakoveh kastig nadeiatisze moraiu takai uszi Szudczi krivichni, koij prodavaiu Praviczu za dare y takovemi darmì bogati poztaiu. *Væ ergo ei qui multiplicat non sua.* Dokancham govorenie moie z-rechmi Sz. Habakuka Proroka, Jay onomu, koi povexava, krivo y nepraudeno grabech lyuczko blago, koij za poztati szami bogati, druge robè, oplenyuiu, y na petlyariu zpraulyaiu, ar nai znaiu, y tverdno veruiu, da *Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.* Neodpuschasze greh dokszе lyuczko nepoverne ytako. 1. Cor. c. 6. v. 10.

Neque fures, neque rapaces Regnum Dei possidebunt. Niti tati, niti zgrabliuczi kalyevztvom nebezkem ladali nebudu, Amen.

OD OSZME BOSIE ZAPOVEDI

PERVA PRODEKA.

Kakſze z-Laſium proti Oſzme Zapovedi greſsi? kada, y kakov greh je laati.

Non loqueris falſum teſtimonium. Exo. c. 20.

Negovori krivoga ſzvedochanztva.

ON zmed glaſzoviteh negdaſnieh ztareh uremèn Piſczev mudri, y vucheni Herodotus, govorecſi od plemenſchine chlovechanzke, zpoznalie y valuval, da zmed, vſzeh darov naturalzkeh koiemi G. Bog chloveka je nadelil, naivexi dar, je dar govorenia, toieto da more, y zna govoriti; ar da ima razumnozt, ova je laztovita y Angelom; da ima chutenie, to imaiu y beſtie, ar chùte kadaie gdo bie; govoriti pako ſzamomu chloveku je laztovito, y meneſze vidi da mudri Herodotus ni krivo rekel, ar ako kincſi, y velike preczembe dari neztoie na ochitnom meztu, nego med zidmi zkriveni, tak y jezik z-koiem chlovek ima dar govorenia, zakrilaie natura dvemi jakemi zidinami, jednum meſznum, drugum koztenum, toieto vuztniczami, y zubmi; Ali zakai G. Bog je tak jako ob-

gra-

gradil jezik chlovechanzki, bolye neg nieden drugi kotrig? Odgovaria Sz. Ivan Chriſoſtom: *Ideo DEUS voluit linguam velut muro dupplici circumdari, nam dentium tegmine, & labiorum cuſtdia continetur, ne verba improvida garrulitate proferantur.* S Ivan Chryſoſtomus. Zatoie G. Bog hotel jezik kakti dvoiem zidom obztreti, arſze med zubmi y vuztniczami brani, chuva, y zaderſava, dabi rechi nerazumne y proti pameti negovoril: y akoprem chlovek ima bitie z-kameniem, ſiulenie z-dreuiem, chutenie z-beſtiami, razumnozt z-Angelmi, ima vendar zverhu vſzega toga y govorenie, koiega niedno ztvorenie Boſie zvun ſzamoga chloveka nima, y zato chlovek od kamenia, dreuia, nemeh ztvarih, y izteh Angelov nebezkeh moreſze na vecs preſtimati, zbok govorenia, dagaie pako G. Bog z-govoreniem nadelil, meneſze vidi naivexi zrok ov, dabi naimre on Ztvoritela ſzvoga hvalil, chaztil, y molil, grehe ſzvoie ſzpovedal, za priete dare y miloſche zahvalnogaſze izkazuval, bliſniega pako ſzvoga vu nevolye batrivel, vu pregoneh y ogovoreh branil, y zagovarial. Ali oh tuga y ſalozt! daſze ſzadaſnie ureme vſze drugach vidi, chuie, y zpoznava, med kerſchenemi lyudmi, koij z-jeziki ſzvoiemi nehvale, niti nechazte Ztvoritela ſzvoga, negoga pſane y bantuiu, proti niemu blaznech, morguiuch, y ſzvoieh grehov niega za ſzvedoka potvariaiuch, onemi naimre krivemi priſzegami, laſmi, y krivichnemi ſzvedochanztui, z-koiemi veliku kriviczu chine bliſniem ſzvoiem, ni krivem, ni duſnem, skodechi nym na telu, blagu, y poſteniu, koiem nachinom kakſze proti 8. BoſieZapovedi greſſi, hochu naipervo vu ove Prodeke govoriti od prozteh laſih, kulik, y kakov je greh lagati, kak G. Bogu ſzuprotiven, laſczu pako kak skodliv greh je laganie? pokazati lochu, ar Duh Sz. govori po mudrom Salamonu. *Sex ſunt quæ odit Dominus; Oculos ſublimes, linguam mendacem, manus effundentes ſanguinem innoxium, cor machinans cogitationes peſſimas, pedes veloces ad currendum in malum, proferentem mendacia, teſtem fallacem, & eum qui ſeminat inter fratres diſcordias.* Prov. c. 6. Seztera je-

ſzu, koia oduriava G. Bog, naimre ochi z-koiemiſze negleda lepo na bliſniega, Jezik lasliv, ruke prelevaiuche neduſnu kerv, ſzercze koie vu ſzebe kuha hudobne miſzli, noge hitro tekuche na kvar bliſniega y na vſzako zlo, chloveka laſi govorechega, ſzvedoka krivichnoga, y onoga koi ſzvoiem jezikom ſzeie ſzvade y karke med bratium. Zakaizato pokeh dob daſzem do ſzada govoril od uſzeh oveh G. Bogu odurneh gehov, oztaiumi joſche dva, naimre od lagania, y krivoga ſzvedochanztva zato vu ove prodeke govoriti hochu od Lagania, y pokazati kak Bogu y lyudem je odurno: Vu druge pako Prodeke od krivoga ſzvedochanztva, za vezda proſzim za poſzluh.

Od laſi adda kod naiobchinzkeſſe fallinge naroda chlovechanzkoga, z-koiumſze proti 8. Boſie Zapovedi greſsi pochiniam govorenie, ar ako prem veli G. Bog. *Non loqueris contra proximum tuum falſum teſtimonium.* Negovori proti bliſniemu tvomu krivoga ſzvedochanztva. Vendarſze vu ove zapovedi ne ſzamo krivo ſzvedochanztvo nego y laganie prepoveda, arſze krivo ſzvedochiti prez laſi nemore; Kai pako hoche recſi las po diachki? *Mendacium*, toieto, S. Thom. 2. 2. q. 110. a. 1. *Contra mentem dicere.* Odkud Sz. Thomas od Aquine veli. *Mendacium nominatur ex eo, quod contra mentem dicitur.* Las imenuieſze iz onoga, kaiſze proti pameti govori, proti pameti pako govori vſzaki on, koi poveda, ali govori ono, S. Auguſtin. cont mend. lib. 4. c. 1. kai zna da iztina ni, ar veli Sz. Auguſtin. *Mendacium eſt falſa ſignificatio, cum voluntate fallendi.* Las je krivo povedanie, z-volyum y hoteniem govoriti ono kai zna da ni iztina: Ovakovo pako govorenie je troie fele naimre kod vuchè mudri. *Jocoſum, officioſum, & pernitioſum.* Perve fele las, veliſze Sſalna, y chiniſze onda, kada gdo kai iz norie govori kai zna dani iztina, prez vſzake naimenſe skode, ali krivicze bliſniega ſzvoga, niti kàni G. Boga onum laſium bantuvati. Druge fele las zoveſze *Officioſum.* I je ona, kada gdo govori kai ni iztina, za obraniti ſzebe, ali bliſniega od kakove neſzreche, kakti y za preprechiti put vexem ſzvadam, kletvam,

vam, prisegam, blaznoztiam, lyudomorztvu, y drugem grehom. Trete fele las, velisze *Pernicioſum.* Skodliva, kada naimre gdo krivo govorecs je zrok kakove nesreche, ali skode, y obsanozti; y ove vsze tri fele lasi, niszu prez kakvoga takvoga greha, ter naimre perve dve fele, kaisze pako tretie fele lasi doztoie, grehie tem vexi, chim vexe skode, ali nesreche je lasecz zrok, blisniemu szvomu: Ar akosze Chriſtus grozi vu Sz. Evangeliumu. *Quoniam omne verbum otioſum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii.* Od vszake nehasznovite, y nepotrebne rechi, koiu govorili budu lyudi, rachun budu morali dati na szudu Bosiem, ako pak to od vszake rechi nepotrebne, kuliko bolye od laslive? ar veli Sz. Piszmo. *Os, quod mentitur, occidit animam.* Vuzta koia lasu, vmariaiu dussu, y vu drugom meztu groziſze Duh Sz. Lasczem. *Omnibus mendacibus, pars illorum erit in ſtagno ardenti, igne, & ſulphure, quod eſt mors ſecunda.* Vszi lasczi imaiu szvoy del y mezto vu jame ognia y svepla pune, kai hoche recsi szmert druga, toieto dusseuna, vekovechna, y tosze razumeti mora od Lasczev tretie fele, koie iz szercza oduriava G. Bog.

Matth. c. 12. v. 36.

Scap. c. 2.

Apoc. c. 5.

Adda ni, niti nebude nikak nigdar szmeti lagati? prez uszake dvoinozti da ni, niti nebude, ar dabisze y kak dopuschalo prez greha lagati, tak Prodekatorom na prodekalniczah, Szpovednikom vu Szpovedalniczah, Szudczem vu praudah, Kramarom vu Staczuneh, neizbroienem drugem nebisze vsze veruvalo, odkud Sz. Bernard govori. *Nullum juſtum mendacium; omne mendacium in omnibus peccatum eſt.* Niedna las ni pravichna; vszaka pako las vszigdar y vu vszem je greh: Zakaizato opomina Sz. Augustin. *Quisquis autem esse aliquod genus mendacii, quod peccatum non sit, putaverit, decipit seipsum tupiter.* Gdogod pako kakovu god las stimal bude da ni greh, on szam szebe merzko vkaniuie. Ar dabi vszaka naimensa las nebila greh Sz. Anselmus Biskup nebisze negda bil puztil chuti govoriti ochito pred vszem

S Bernardus lib de grat & lib. arb.

S Augustin.

vſzem ſzvetom, z-koiem, y vſzi Sz. Otczi dersè, ovak govorecſi Dabi ja mogel veſz peklenzki ogeny vgaſziti, y vſze proklete duſſe iz pekla oſzloboditi, jednum ſzamum kakovum naimenſum laſium, toga joſche nebi moral, niti hotel vuchiniti, zbok zbantuvania Boſiega. Sz. pako Auguſtin pridaie, Dabi ja znal daſze mora veſz ſzvet uruſſiti y zkonchati, y jabiga mogel najmenſum laſium zderſati, y obchuvati, toga vendar nebi hotel vuchiniti, zaradi krivicze koiubi G. Bog moiemu onum laſium vuchinil y ovoſze razme od perveh dveh fel laſi, y zato veli Sz. Auguſtin. *Duo ſunt omnino genera mendaciorum, in quibus non magna culpa eſt, ſed non ſunt tamen omnino ſine culpa, cum aut jocamur, aut ut proximo proſimus, mentimur.* Dvoie fele jeſzu laſi, vu koieh ni ſzmertnoga greha, ali vendar niſzu zeuſzema prez greha, kadaſze naimre ali noruiemo, ali bliſniemu pomocſi zkerbimo, laſemo: Zakaizato vkaniuiuſze jako vſzi oni, tak Redounì kak Szvetczki lyudi, koij ſtimaiu da ni greh iz ſsale y norie, za dug chaſz, y razveſzelenie bliſniega kakovu malu, ali veliku las omeknuti, ar putuiuchi jenkrat Sz. Thomas od Aqvine ſzvoiem tovaruſſem Redounikom, veſz zamislyen, koiemu rekelie tovarus iz norie y ſsale Thomas nut poglei volle po zraku leteche, to chuiuchi Thomas podignulie vu zrak ochi ſzvoie kakti veruiuch tovaruſſu, ov pako naſzmeialſze je zverhu hitroga veruvania, tak mudroga chloveka, ali Thomas pogledauſi oſtro tovaruſſa ſzvoga, rekelmuie. *Facilius ò frater credendum boves volare, quam Religioſum mentiri.* Leglieie ò bratte veruvati, volle po zraku letati, neg jednoga Redovnika lagati; Takie Sz. Chlovek ſsalnu las oſtro karal.

S. Auguſtin. in Pſal. 129.

Ali nekai vexega chuda uredno piſſe Surius vu ſitku Sz. Anſelmuſſa Biſkupa, da naimre ov Sz. chlovek od vſzeh kerſchenikov je ſzudil, y govoril, ono kai malo pervo imenuvani Thomas od ſzameh Redounikov, tak da Sz. Anſelmus vſzakomu kerſcheniku vſze je veruval, kaigodmuie gdo povedal, hotechiga pako nekoij lyudi ukaniti, y buduchi

chi od priatelov opomenien daijm nai neveruie, odgovorilie ove rechi: *Numquid non Chriſtiani ſunt? quomodo ergo mentiri poſſunt?* Kai morebiti niſzu kerſcheniki? kakbi adda kerſcheniki lagati mogli? kako dabi hotel recſi, da ni moguche dabi kerſcheniki lagati mogli, ako izti poganin Ariſtoteles vuchì daſze od laſi vſzaki chlovek chuvati, habati, y beſati mora: *Omne mendacium per ſe pravum, eſt fugiendum.* Vſzaka las kod hudoba moraſze beſati. Ariſt. Eth.

Kak pako ſzadasniega uremena kerſcheniki besè, y chuvaiuſze lagania? ako unogi govore da ni moguche prez laſi ſiveti, ter naimre oni Terſczi y Kramari, da oni prez lagania nemogu vu ſzvoiem terſtvu dobichka imeti, prez dobichka pako ni moguche poſteno ſiveti: Ja pako rauno tem tako govorechem velim da laſu, dabi naimre oni nemogli prez laſi krame ſzvoie prodavati, niti dobichka imeti, y tako niti poſteno ſiveti, kay nym jednum hiſtorium potverditi hochu, koiu piſſe Ceſarius od dveh kramarov Varaſſa Kolonie, koieh nyhov duhouni Glavar oſtro pokarauſi chuiuchie lagati, y krivo priſzegati, koiemu jeden od nyh odgovorilie, Gozpone, Kramar ali terſecz, potreba da zna y lagati, y priſzegati, toſzu naſſe perve ſkole lekczie, koieh, gdo nezna, vu terſtvo naiſze nepuſcha. Nato rekelie duhovni Glavar, ali ò moy chlovek toſze od Boga prepoveda, y ova prepoved vu 8. Boſie zapovedi zaderſavaſze, zakaizato proſzimte vuchini onak, y ono kai ja tebe navuchim, naimre daſze zagovoris nekuliko uremena prez vſzake laſi prodavati blago tvoie, povedaiuch kupczu czenu pravichnu, y budes videl da ov zagovor tebe bude na dobichek: Obechalie, y vuchinilie, jeden y drugi, kodſzu navcheni bili, y terpeliſzu vu obechaniu do leta dan, ali nyhov zagovor ne dobichek, nego kvar nym je doneſzel, kodſzuſze na konczu leta Glavaru pritusili, od koiega nagovorieniſzu bili da joſche jedno leto nai kuſſaiu zderſavatiſze od lagania, y hote zpoznati ſzrechu, vuchiniſſe, y zpoznaſſe, ar lyucztvo uzemſi to vpamet daſzu pravichni y zduſsni Kramari, da glede vecs na duſſu, Cæſarius.

neg na blago, pocheliſzu vſzi lyudi od nyh kupuvati, kulikoſzu potrebuvali plache za blago, davati, y tako ſzrechni y bogati jeſzu poztali: Iz cheſza, zpoznatiſze more da laganie ni haſznovito, nego pache ſkodlivo, y tako ne ſzamo za kakov god mal dobichek, nego pacſe za zadoblyenie vſzega ſzveta blaga, naimenſa las nemoraſze recſi, kod Sz. Au-

S. Auguſt. in Pſal. 70. guſtin vuchi: *Non licet mentiri pro ullius boni cauſa, nec pro ullius ſalute æterna, nec pro toto mundo.* Ni ſzmeti lagati za niednoga dobra zrok niti za nichie zvelichenie vekovechno, niti za veſz ſzvet: Naiſze adda lyudi med ſzobum ſzvade, naiſze preganiaiu, naiſze kolyu, y umariaiu, naiſze czele familie, Varaſſi, Provinczie, y Orſzagi zkonchavaiu, veſz ſzvet nai pervo po zlu ide, neg dabiſze jednum ſzamum naimenſum laſium G. Bog zbantuval, ar: *Non ſunt facienda mala, ut eveniant bona.* Neſzmeuſze chiniti zla, dabi iz nyh dobra doſla, Razmete kerſcheniki kai je to?

Zovuchi Chriſtus na ſzvoie naſzleduvanie, y za ſzobum vſzakoiachke fele lyudi, toieto, dobre, y zlochezte, pravichne y greſne je zval, kakti zmed greſnikov zvalie preuzetnoga pregonitela Rerſchanzkoga Saula, Vſuraſſa Matthea, y Zakeuſſa, ochitu greſniczu Magdalenu, priprozte lyudi vſze Apoſtole, nigderſze pako neceſte dabi koiega laſeza zval, y toſze zpoznati more vu onom Piſzmoznanczu Sidovzkom, koi doiduchi predChriſtuſſa, ſeleiuchi y hotechi on takai nie-

Matth. c. 8. gov naſzlednik bitti, rekelmuie: *Magiſter ſequar te, quocumque ieris.* Meſter idem za tobum, kamgoder poides, aliga Chriſtus ni hotel imeti, znaiuchi dobro niega, daie naimre on jeden zmed oneh, od koich Sz. Bernard govori: *Hi ſunt,*

S. Bern. Epi. ad Eug. *qui docuerunt linguas loqui grandia, cùm operarentur exigua, largiſſimi promiſſores, pareiſſimi exhibitores, diſerti adversùs juſtitiam, eruditi pro falſitate.* Ovi jeſzu koijſzu vuchili govoriti velika, y vnoga, kadaſzu ſzami chinili malla, obilni vu obechaniu, zkupi vu davaniu, mudri proti pravicze, razumni

Prov. c. 30. v. 8. za laſi, y kaiti laſczi jeſzu vucheniki y ſzini uraſi, zato laſcze chini dalko od ſzebe ztati: *Vanitatem, & verba mendacia lon-*

gè

gè faciam à me. Chalarnozt, y rechi laslive dalko hochu vuchiniti od mene, zakaito? zato, kaiti: *Quia mendaces sunt discipuli, filiique diaboli.* Kaiti lasczi jeszu vucheniki y szini vrasi, za koie pripraulyenoie mezto, y prebivalische: *In stagno ardenti, in igne, & sulphure.* Vu peklenzke goruche jame, vu ogniu, y sveplu vekovechnom, veli Sz. Janus Evangelista, y vendar po vszem tom ov greh lagania, zmegy vszeh drugeh grehov je zkoro naiobchinszkessi med szadasniega uremena kerscheniki, tak daga vnogi vechkrat ne szamo nederse za greh, nego pache stimaiu y veruiu, daszu dusni lagati, za oszloboditi szebe, ali blisniega szvoga, od kakove velike obsanozti, neszreche, ali szmerti teloune, ali oude tem takovem odgovaria Sz. Bernard govorecsi: *Nemo, ne quidem suam vitam tueri debet mendacio.* Nigdor, niti szvoga siulenia braniti mora lasium, kodszu chinili vszi Sz. Mucheniki y vnogi drugi szluge Bosi, odkoiehsze prez broia historie vu knigah nahagiaiu, daszu raisi hoteli umreti, neg naimensum lasium kakovum G. Boga szvoga zbantuvati, imaiuchi na szerczu y na pameti on lepi navuk Sz. Thomasa od Aquine: *Melius est mori, & crudeliter quidem, quàm solum minimum proferre mendacium.* Bolyeie, szpametneie, y hasznoviteie umreti ako prem pod mukami neznam kak velikemi, neg szamu jednu naimensu las recsi.

S. Bernard. de gratia & Arbit.

S. Thomas 2.2.q. 10. c 3.

Tomu imamo lepu peldu vu Sz. Antimussu Biskupu Nicomedie, koi sivuchi vu uremenu kadaie Maximianus Ceszar preganial kerschanztvo, y poszlausi dvadeszet szoldatov izkat Antimussa Biskupa, zapovedium daga marlivo ischu, y gdegoderga naidu, daga ulove, y zvezanoga pred Ceszara dopelyaiu, za zkonchatiga, kod naivexega branitela vere Katholichanzke, doiduchi szoldati trudni y gladni vu Nicomediu, y nameriussise naipervo na hisu Antimussa Biskupa, vech miszlech kakbisze mogli okrepiti, neg Ceszarzku zapoved izpuniti, pocheliszu proszziti piti y jeszti, koiehie Biskup lyublyeno priel y kod putnikom trudnem y gladnem vuchinilie dobru vecheru pripraviti, pri koie onie szam nym

Surius in Vita S. Antimi Epis.

dvoril, y tuliku lyubav izkazal daſze ſzoldati niſzu mogli zadozta nachuditi, y med ſzobum ſzpominati da tak dobroga chloveka niſzu nigdar videli. Onda opitalie nyh Sz. Antimus Biſkup, odkud, kam, y po kakovom poſzlu oni idu? Koiemu oni odgovoriſse daſzu oni poſzlani od ſzvoga Ceſzara Maximinuſſa izkat, y lovit nekoiega Biſkupa Antimuſſa imenom, koiega Ceſzar zkonchati kani, zbok toga da on veru katolichanzku tak jako brani, y mi neznamo gdebiga naiti mogli, onda Sz. Biſkup odgovorilie nym, budete dobre volye bratia, arvam nebude potrebno dalko niega izkat poyti, ja ſzam vaſz k-niemu zapelyam, y niega vam vu ruke dam, gdo veſzeleſſi neg oni, k-zadniemu potlambiſze naieli dobro y napili, pocheliſzu Biſkupu hvaliti za tuliku lyubav nym izkazanu, potlam pako y proſzitiga dabijm povedal kadeie Antimus? koiem je on odgovoril Jaſzem on Antimus koiega vi iſchete, ovoſzemvam chinete zmenum kaivam drago; ovo chuiuchi Szoldati, preſzenetiliſzuſze, od chuda, y ztraha niſzu znali kai zacheti, niti recſi; premislyavaiuch niegovu veliku lyubav y dobrotu proti nym izkazanu, iz druge ztrani oſtru zapoved Ceſzarzku, k-zadniemu dokonialiſzu med ſzobum oproztiti Antimuſſu, y pred Ceſzarom zlagati govorecs daga niſzu mogli naiti; Onda Antimus reeſe nym, po nieden put vi toga neſzmete chiniti, ar kerſcheníkom nigdar ni dopuſcheno lagati, niti prepuztiti dabi drugi zbog nyh lagali, hodmo liztor zkupa pred Ceſzara, ar raiſſi hochu ja umreti, neg dabi vi zbog mene, y znaniem moiem lagali, y tako Sz. Biſkup vſza oztaviuſi poſlelie ſnymi batrivo pred Ceſzara, od koiega taki na muke y ſzmert bilie oſzugien, koiu raiſſi y veſzeleſſi je podneſzel, neg dabi bil prepuztil G. Boga z-naimenſum laſium zbantuvati.

S. Hieron. Epiſt. 94. Ali unogo vexega chuda je vredno ono pripechenie vu Vercelle Varaſſu Orſzaga lombardie od koiegaſze ſzpomina Sz. Hieronym, kak naimre jeden Gozpodin ſzumnechiſze na ſzvoiu Gozpù daie z-jednem Inaſſem praznuvala, vuchinilie

nilie dozvati Szudcza y henkara, da Szudecz nai praviczu vuchinì ſnymi dvemi, nimaichi pako zadovolnoga zroka, niti ſzvedoka, dopitalie naipervo mladenczu muku, da na nye valuie iztinu, ov pako ako prem pravichen, kod tatov tailie na pochetku da ni nigdar z-Gozpum ſzvoium praznuval, ali nebuduchimu veruvano, potegnienie bolye bil od henkara, y nemoguchi muke podnaſſati, zlagalſzeie govorecſi daie ſnyum ſivel: Za tem potegnienaie bila y Gozpa na muku, na koie, kod pravichna podignulaie ochi ſzvoie vu nebo govorecſi. Tiſzi moi jedini ſzvedok ò dobri JESHS! koi vſza vidis y znas, da ja neſchu zato taiti pravichnozt moiu, dabi nepoginula; Nego zato lagati neſchu, dabi negreſſila; Ti pako ò neſzrechni mladenecz! ako na ſzmert ſetuies, zakai chinis y mene ztobum pranichnu umreti? ſeleiem iztinaie y ja umreti ali ne kod laſicza, unogo menie kod praznicza, pravichnozt moiu z-menum poneſzem pred pravichnoga Szudcza nebezkoga: Nato povexaneſzu bile nye muke dabi valuvala praznozt, ali zahman ar ona ztalna na vſzeh mukah koieie henkar znal y mogel nye zaudati, govorilaie henkaru, Schipli, ſgi, reſi, ſzeczi, deri, kulikoti drago ja lagati neſchu, kriva niſzem, doide ureme y dàn, kadſze pravichnozt moia odkrie: Chudilſzeie Szudecz, niti menie henkar, koi Szudczu je rekel, kaiſzeie potreba chuditi nad ovum, koia raiſſi hoche vſze muke terpeti, neg ſzmert podieti, mladenecz valuie, ova pak ztalno tai, od jednoga ſzamoga praznozt niſze mogla vuchiniti, zato zapovedalie Szudecz obodvem glave odſzechi, mladenczu naipervo na jeden mah glavu je odſzekel, Gozpà pako ſzama je pokleknula nitiſzi ni puztila ochi zavezati, negoieie uperte vu nebo derſala, y vrat henkaru podvergla, koi na niega z-mechem je zamahnul kakie treba aliga ni preſzekel, nego nekuliko maliahneh kaplicz po belom vratu rumene kervi jeſze prelealo, zamahne drugoch, ali kod od mramora kamena nazad mech je od zkochil, zamahne y tretich kai naiaxe je mogel, ali vſze zahman, prez-

traſſiſze henkar, pochne derhtati y bled poztaiati, Gozpa pako od oneh jakeh vudarzev omeglevati, y napol mertva natla opaduchi, koieie hotel henkar poſirake z-mechem obrezati za zkonchatiu, alimuſzeie mech previl kako dabi iz voizka bil onak napol mertvu zakopaliſzu Gozpù, pod vecher pako buduchi jedne druge ſenne pokop, vu onom iztom grobu, hotechi one Gozpe mertvo telo van hititi na hranu pticzam y zveriù, nasliſzuiu pod zemlyum friſku zdravu, rumenu, govorecſu, ò dobri moi JESUS uffanie ſzercza moga, tebe ſivem, y od ſzada ſivela budem, kai lyudi onde buduchi, videchi, y boiechiſze dabi znovich od pravicze na muku nebila potegniena, oſtrigliſzuie nye lepe laſzi, y vu musku opravu preobleki, vu koie odeslaię vu puſchinu, onde do ſzmerti ſzveto ſivuchi G. Bogu ſzlufila. Nut N. N. kak ova Gozpà znalaie umreti, lagati pak ni znala.

Takſzu vuchinili vnogi y vnoge drugi, koij blago, y bogacztvo, veſzelie y naſzladnozti, chazti y priatelztva oztavili jeſzu, telo na muke, y ſitek nz ſzmert raiſſi dali, neg dabi G. Boga naimenſum laſium zbantuvali, odkud Sz. Auguſtin ovak govori. *Si nec ipſa vita præponenda eſt veritati, quid obiici poteſt, propter quod mentiendum eſſe contendunt, qui aliquando putant oportere mentiri?* Ako niti laztoviti ſitek prepoztavitiſze mora iztiene, kaiſze mora ſzuproti recſi, zbok cheſzabiſze moglo lagati, kod oni govore daie negda potrebno lagati? kako dabi hotel recſi, ako ni ſzmeti lagati za oſzloboditiſze od ſzmerti teloune, buduchi ſitek illi ſiulyenie vſzakomu chloveku dragſe od vſzega ſzveta blaga, kak bude ſzmeti lagati za zadoblyenie kakvoga god maloga dobichka, veſzelya ali naſzladnozti vremenitne y hipne? y zato vu jednom drugom meztu veli Sz. Auguſtin. *Poſito in anguſtiis vel damno pecuniæ, aut damno juſtitiæ, perde potius pecuniam, ne perdas juſtitiam.* Buduchi poztaulyen vu ztizke y pogibeli terpeti skodu penez, ali skodu pravichnozti, pogubi herlye peneze, da nepogubis pravichnozti, arie

S. Auguſtin. in Pſal. 139.

Bo-

Boſia Zapoved prezvana po Sz. Paulu. *Non ſunt facienda mala, ut eveniant bona.* Nemoraiuſze chiniti zla, dabi iz nyh van dosla dobra: Toieto dabi gdo mogel vſzega ſzveta blago pod oblazt zadobiti, y veſz ſiroki ſzvet od zkonchania zderſati jednum naimenſum laſium, joſcheſze nebi morala vuchiniti zbok krivicze koiaſze onum laſium G. Bogu chini, y zrok tomu daie Sz. Auguſtin. *Injuria DEO illata gravior eſt omni humano malo,* Krivicza koiaſze naimenſum laſium Bogu chini, vexa je y ſmehkſa od vſzakoga chlovechanzkoga zla, y skode.

Poztavemo y reczemo, ako prem rechiſze neſzme, niti nemore, de naimre las ni nikakov greh, nitiſze nigder neprepoveda, toieto prozta las z-koiumſze nikomu neſkodi, ja vendar velim da vſzaki poſten chlovek zderſavatiſze mora od lagania, zbok one hudobe y merzkoche, koiu las vu ſzebe zaderſava, ar kuliko krat iz jedne prozte laſi izhagiaiu van tulika bogmania, priſzege, kletve, lyudomorztva z-koiemi laſczi ſzami ſzebe brane dabi za laſcze derſani nebili, y preſtimania pri lyudeh nepogubili, ar akoſze gdo vu laſi zapopade jenkrat, dvakrat, ali trikrat, potlam ako bude y priſzegal, veruvania nebude imel, kod Sz. Hieronim govori. *Antiquus ſermo eſt, mendaces pro munere conſequi hoc, ut nec cum vera dixerint, fidem inveniant.* S. Hieron. Epiſt. ad Julian. 34. Ztaro govorenie je, da laſczi to dobivaiu za dar, da jako kada y iztinu povedaiu, lyudi nym neveruiu, to y poganin Ariſtoteles je rekel od laſczev, kadaie opitan bil kakovu haſzen y dobichek zaſzluſuieſzi laſecz ſzvoiem laganiem? odgovorilie. *Hoc unum, ut cum vera dixerit, nemo credat.* Ovo jedno jedino zaſzluſuieſzi, da ako y kada y iztinu govori, nigdormu neveruie.

Szada dokancham moie govorenie zeuſzemi onemi koiem lagati je drago, morebiti y navadno, povecſtemi proſzimvaſz jeli vam drago vaſſe poſtenie? ja veruiem dami vſzaki pametni odgovori, da je, y pravo; Dabivam pako gdo rekel tiſzi jeden laſecz, biliſzi za poſtenie ov titulus vzeli?

ali

ali pak dabi vi kai povedali budi krivo, ali pravo; terbi vam gdo nazochi rekel, toie las kai povedas, kakbiſze pri ſzerczu chutili? kaibi pocheli? kulike ſzvade, karke, plyuzke, keruna prelevania, lyudomorztva nebi van izisla, kakſze nebi fantili za ſzvoiu obſanozt? Kakie pak moguche da lyudi tak lahko lagati znaiu y mogu, y za laſcze derſani nehte bitti; da pacſe za ſpot derſeſzi kadaijh gdo za takove potvaria, ſzramvaſzie za laſcze derſaneh bitti, a nivaſz ſzram lagati, zakaizato opomina Sz. Hieronym vſzakoga takovoga govorecſi: *Obſecro te, ut qui mendacij alterum criminaris, deſinas ipſe mentiri.* Proſzim ja tebe, koi vu drugom kudis laganie, ſzam da preztanes lagati, ar iz laſih nezgovorna zla van izhagaiu tak telouna, kak duſſeuna, kod Sz. Bernard vuchi: *Mendacium eſt cauſa innumerabilium malorum, & ſcelerum.* Las je zrok neizbroieneh zel y grehov, koia velika zla y grehe premislyavaiuch Sz. Pavel Apoſtol opominanaſz govorecſi: *Nolite mentiri invicem.* Naite lagati med ſzobum, y vu liztu kogaie Efeſianczem piſzal opomina: *Deponentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo ſuo.* Obalyuiuch iz jezikov vaſſeh las, govorete iztinu, vſzaki z-bliſniem ſzvoiem, ar G. Bog laſcze jako oduriava: *Odit Dominus proferentem mendacia, & teſtem fallacem,* Laſcza y ſzvedoka krivichnoga.

Ad Coloſ. c. 3. v. 9.

Epheſ. c. 4. v. 25.

Da pako G. Bog oduriava Laſcze, ni prez zroka ar on koi laſe, iztine negovori, niti las z-iztinum prebivati nemore. Chriſtus pako Szin Boſi je Iztina vekovechna kod ſzam od ſzebe govori: *Epo ſum Via, Veritas, & Vita.* Jaſzem put, iztina, y ſitek, y koij iztinu govore, oni jeſzu pravi naſzledniki, Chriſtuſſevi, koij pako laſi lyube y govore, oni jeſzu naſzledniki, y ſzini vraſi, buduchi da las je vu peklu izmislyena od Luczifera Otcza vſzeh laſczev, koiuie vu paradiſus zemelzki doneſzel y ſnyum naſſu pervu Mater Evu prekanil, kadiuie pital, zakaivamie Bog prepovedal iz vſzakoga dreva koie vu paradiſumu razte ſzad jezti? Koiemu odgovorilaie Eva da zato: *Nè fortè moriamur.* Dabi morebit ne umerli, onda laſecz pekleni omeknulie naipervu veliku las z-koiumie

Gen. c. 3. v. 4.

Evu

Evu prekanil, govorecſi: *Nequaquam moriemini, ſed eritis ſicut Dij.* Neſchete umreti ako iz ovoga vam prepovedanoga dreva ſzad budete jeli, nego budete kakti Bogi, y tako z-laſium prekanilie urag ſennu, ſenna pako prekanilaie muſa ſzvoga Adama, y tako ovo ſzeme uraſie poſzeano vu ſzerczu perveh naſſeh Otczev Adama y Eve razlaſzloſzeie po vſzem ſirokom ſzvetu kod Sz. Oſeas ſzvedochi: *Non eſt veritas in terra, ſed maledictum & mendacium inundaverunt.* Ni iztine na zemlie nego proklecztvo y las zeuſzemi lada. Kaiſze pako moraiu vſzi laſczi kod ſzini uraſi, y kod takovi od Boga odurieni nadeiati za plachu ſzvoieh laſih? Vekovechinu Otcza ſzvoga ar veli Sz. Antonin: *Diabolus mendax eſt, & Pater mendacij, ipſe primus mendacium invenit, cùm per ſerpentem mulieri primæ dixit: Nequaquam moriemini.* Vrag je laſecz, y Otecz laſi, arie on pervi las naſſel, kadaie po kache pervu ſennu vkanil, govorecs neumrete: *Ex quo ſequitur, quòd mendaces ſint filij diaboli per imitationem.* Odkudſze izpelyuie da laſczi jeſzu ſzini uraſi, po naſzleduvaniu, y dokancha ſzvoie govorenie recheni Sz. Antonin. *Filijs debetur hæreditas patris, hæreditas autem diaboli eſt cruciatus ignis & ſulphuris.* Szinom doztoieſze vekovechina Otcza nyhovoga, vekovechina pako uraſia kod Otcza vſzeh laſczev jeſzu muke peklenzke ognia y ſvepla, adda rauno oveh muk moraiuſze nadeiati vſzi laſczi, y to potverguie Sz. Kraly David: *Perdes omnes qui loquuntur mendacium.* Pogubiti hoches vſze koij laſi govore.

Oſeæ c. 4.

S. Antonin. p. 2 t. 10. c. 6.

Epheſ. c. 4. v. 25.

Dokancham adda Sz. Paulom govorenie moie, opominaiuch vſzeh koij do ſzada laganiu podverſeni jeſzu bili: *Propter quod deponentes mendacium loquimini veritatem unusquisque cum proximo ſuo.* Zbok cheſza odztaulyaiuch las, illi laganie, govorete iztinu vſzaki z-bliſnem ſzvoiem, y kodie negda Sz. Bernard vu jednom liztu Szeztre ſzvoie piſzal ove rechi: *Chariſſima ſoror, moneo te, ut ſummoperè fugias omne genus mendacii: leges ſæculi damnant falſarios, leges Dei puniunt mendaces.* Predraga Szeztra opominam tebe, da uſzum moguchnoztium beſis vſzake fele laſi: Zapovedi Szvetczke oſzu-

Pſal. 5. v. 7.

S. Bern. ſer. 31. ad Soror.

giuiu krivcze, zapovedi Boſie kaſtiguiu laſcze, y rauno ov navuk od Sz. Bernarda Szeztre ſzvoie dàn, ja takai vam N.N. moij daiem, y napervo poztaulyam glaſzoviteh lyudi pelde, koij nigdar naimenſe laſi niſzu vuchinili, kodie naimre bil jeden Bogaboiechi Puſchenik Arnulfus, koi na ſzmertne poztelye buduchi pohogien od drugeh Puſchenikov, y oproſſen dabijm kakov duhouni navuk za zadni ſzpomenek oztavil, koiemie odgovoril, Brattia draga, ja neznam dabi kada za ſivota kai dobra bil vuchinil, nego ſzamo vu tom imalſzem vſzigdar zkerb, da nigdar nikakve naimenſe laſi niſzem rekel. Szpodobnoga nekai cſtem od Opata Benuſſa koiemu za vekovechnu hvalu pripiſzane jeſzu bile ove rechi: *Numquam iratus, numquam mentitus.* Nigdar ſzerdit, nigdar ni lagal. Muchim od drugeh nezgovorneh ovakove hvale urednch lyudi, nego ſzamo uſzakomu laſem podverſenomu chloveku velim rechi Sz. Effrema: *Mendacium ut draconem fugito, & paradiſum intrabis.* Las kakti pozoia beſi, y vu nebo zaides, Amen.

OD

OD OSZME BOSIE ZAPOVEDI

DURGA PRODEKA.

Od Krivoga Szvedochanztva, z-koiem kulika Krivicza chiniſze Szudczu nebezkomu, y zemelyzkomu, kakti y bliſniemu proti koiemuſze ſzvedochi.

Non loqueris contra proximum tuum falſum teſtimonium. Exod. c. 20.

Negovori proti bliſniemu tvomu krivoga Szvedochanztva.

KUliko uſzako laslivo, y krivo govorenie je ſpota y obſanozti uredno, tulikoie pravichno y iztinzko od uſzeh ſzpametneh ne ſzamo kerſchenikov, nego y izteh poganinov uſzigdar hvalyeno bilo, ar veli mudri Epictetus: *Nihil nobilius, nihilque æſtimabilius veritate.* Nikai plemeniteſſega, y preſtimaneſſega ni od iztine, ar iztinzko govorenie chini chloveka uſzake chazti y preſtimania urednoga, rekelie Marſilius: *Veritas virum reddit dignitate dignum,* & Epictetus. Marſilius.

& honore. Zakaizato ſzpametni Egiptonczi naibolyeſzu preſtimavali chloveka, koiegaſzu zpoznavali iztinu lyubechega, y las oduriavaiuchega, y toga takovoga poztaulyaliſzu za glavara zverhu drugeh akoprem plemeniteſſeh, vucheneſſeh, y bogateſſeh, govorecſi z-Ciceronom mudrem: *Homini eſt propria, & neceſſaria veri prolatio.* Chloveku je laztovito y potrebno iztinzko govorenie; od koiega nieden Sz. Navuchitel Czirkveni bolye nebi bil mogel recſi, naimre od kerſcheneh lyudi, koij duſni jeſzu naſzleduvati Chriſtuſſa, koi je prava iztina kod ſzam od ſzebe ſzvedochi govorecſi: *Ego ſum Via, Veritas, & Vita.* Ja jeſzem Put, Iztina, y Sitek, Sz. pako Kraly David od niega govori: *Univerſæ viæ Domini miſericordia, & veritas.* Uſzi puti Gozponovi jeſzu Miloſzerdnozt, y Iztina, toieto vu vſzem ſiuleniu Chriſtuſſevom naibolyeſze ſzveti Miloſzerdnozt koiuie on proti vſzem lyudem izkazuval, y iztinzko niegovo govorenie, koiemie lyucztvò vuchil, y karal, odkud buduchi jenkrat Demoſtenes mudri opitan od jednoga: *Quid Deo ſimile haberent homines?* Kaibi lyudi ovoga ſzveta mogli vu ſzebe imeti, vu chembiſze mogli Bogu ſzpodobneh pokazati? malemi toieto dvemi ſzamemi rechmi je na pitanie ſzvoie odgovoril, naimre: *Veritatem amando.* Iztinu lyubechi. Odkud ja izpelyuiem da akoſzu oni G. Bogu kod Iztine vekovechne ſzpodobni, koij Iztinu lyube, y govore? Tak oni koij radi laſu, y laſuch krivo ſzvedoche moraiuſze uragu priſzpodobiti, koi je pochetnik laſi, y vſzeh laſczev Otecz, G. Bogu oduren y ſzuprotiven, zeuſzemi ſzinmi ſzvoiemi, odkud Sz. Auguſtin opomina vſze kerſchenike govorecſi: *Cavete fratres mendacium, quia omnes, qui amant mendacium, filij ſunt diaboli.* Chuvaiteſze brattia laſi, ar vſzi koij lyube las, ſzini jeſzu vraſi, y zato G. Bog prepovedalie vu oſzme ſzvoie Zapovedi vſzaku las, koium naimre naſkoditibiſze moglo bliſniemu, oſzebuinem pako nachinom krivo ſzvedochanztvo, govorecſi: *Non loqueris contra proximum tuum falſum teſtimonium.* Nai govoriti proti bliſniemu tvomu krivo ſzvedochanztvo. Pokazauſi adda ja vu

Cicero.

Joan. c. 14. v. 6.

Pſal. 24. v. 10.

Demoſthen.

pre-

preſeztnom Prodecſtvu kakov y kulik greh je vſzaka las; ſzada potreba da pokaſem kulik y kakov greh je krivo ſzvedochanztvo, kak Bogu y lyudem odurno, y od nyh kak oſtro kaſtigano? To doklam pokaſem proſzim za poſzluh.

Da vſzaki Boſi kerſchenik zna kai je krivo Szvedochanztvo, vu Oſzme Zapovedi od G. Boga prepovedano? vu tom nedvoim, da pako vſzaki zna kulik y kakov greh je? Kak Bogu oduren, y lyudem ſkodliv? to teſko veruvati morem, zakaizato potrebnoie naipervo vſzakomu znati daſze proti ove 8. Zapovedi Boſie dvoiem nachinom greſſiti more, govorecs naimre y Szvedochecs proti bliſniemu ono kai zna da je recſeno, ali vuchinieno, y to naimre na ſzudu, kada od Szudcza je izpitavan da iztinu valuie, y tako ali kriviczu govorecs, ali praviczu zataiuiuch, jednakoſze proti ove 8. Zapovedi Boſie greſſi, ar veli Sz. Auguſtin: *Reus eſt, qui veritatem occultat, & qui mendacium dicit; quia ille prodeſſe non vult, & iſte obeſſe deſiderat.* S. Auguſt. Krivecz je, koi iztinu zataiuie, y koi las poveda; ar on pomochi, y haſzneti neſche, ov pako ſkodeti ſelì, y tako obodva jednako proti 8. zapovedi greſsè, greſſech pako trem veliku kriviczu chinè polek ſzvedochanztva Sz. Iſidora: *Teſtis falſidicus tribus eſt perſonis obnoxius. 1. Deo, pejerando, quem contemnit. 2. Judici, quem metiendo fallit. 3. Innocenti, quem falſo teſtimonio lædit.* Szvedok krivogovorecſi trem perſonam kriviczu chinì: Pervich G. Bogu, kadaga ſzvoium priſzegum za ſzvedoka ſzvoie laſi potvaria: Drugoch, kad Szudcza laſuch ukaniuie: Tretich, kada proti niemu krivo y nepraudeno ſzvedochech, chiniga ne ſzamo vu obſanozt opazti, nego z-moſnium ukup y koſum plachati, y morebiti vu henkarzke ruke doyti, Oh! ter kulika krivicza, y ſalozt je ova pravichnomu chloveku, od krivoga ſzvedoka? kakmu krivi ſzvedok vſza ova poverne? nigdar, ako pak nigdar? tak y greh niegovoga krivoga ſzvedochanztva nebude niemu nigdar oproſchen, ar *Non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.* Neodpuſchaſze greh, doklamſze nepoverne lyuczko. Krivi ſzvedok pako ſzvoiem jezikom,

mentuiuchi bliſniega ſzvoga ni krivoga ni duſnoga, poſtenia, blaga, zdrauia, ſitka, kak bude ova vſza pourachal? Nikak, adda pravo Duh Sz. govori: *Teſtis mendax peribit.* Szvedok laslivi poginuti hoche, y to naveke.

Prov. c 21. v. 28.

Ako pak koi greſni chlovek buduchi vu rukah Pravicze dobì zaſze ſzvedoke, koij niega za obraniti z-laſium, morebiti y priſzegum taie da on onoga ni vuchinil, zakai niega Szudecz y Pravicza potvaria, y vuzi; poztavemo jednoga tata, za tatbinu, za koiubi on ureden bil ſzmerti, akoliga ſzvedoki z-laſmi obrane od ſzmerti; ti takovi vkaniuiu Szudcza, zaſzlepliuiu praviczu, y krivczu priliku daiu znovich krazti, lyudem ſkodu chiniti, y pekelſzi ſzluſiti, koiemu, y oni, kod delniki grehov niegoveh, vuyti nehte. Od koieh ſzvedokov govori Sz. Iſidorus. *Quatuor modis pervertitur humanum judicium: Timore, dum intuitu poteſtatis alicujus veritatem loqui pertimeſcimus: Cupiditate, dum præmio animum alicujus corrumpimus: Odio, dum contra quemlibet adverſarium molimur: Amore, dum propinquo, vel amico complacere contendimus.* Chetiremi nachini zapelyuieſze chlovechanzki ſzud: Ztrahom? kada gledech na perſone vu chazti poztaulyene iztinu govoriti boimoſze: Poſeleniem, ali pohlepeniem, kada darmi koga podmitimo: Nazlobom: kada proti koiemu nepriatelu rog ſgemo: Lyubauium, kada rodbine, ali priatelu ſeleiemo pomochi, y niemu dragi bitti, y ovi vſzi chetiri nachini kriveh ſzvedokov, nikakvémi zrokmi od ſzmertnoga greha izprichati nemogu, y naimenie pak one, koij za kakov mal dobichek krivo ſzvedoche, y priſzeſu proti pravichnomu, koij ne ſzamo moguſze prizpodobiti Judaſſu, negoſze moraiu recſi, y preſtimati za gorſe od Judaſſa, ar Judas prodalie Iztinu vekovechnu Chriſtuſſa Szina Boſiega koi ſzam od ſzebe ſzvedochi. *Ego ſum veritas.* Jaſzem Iztina. Prodalgaie velim Sidovom kod nepriatelom za 30. ſzreberniakov: Zverhu koie nevernozti Judaſſeve unogi kerſcheniki chudeſze, y zpachuiu, koij morebiti jeſzu ſzami gorſi od Judaſſa ar za menſu pla-

S. Iſidorus.

chu,

chu, naimre za 5. 6. groſſi, morebiti y za menie prodavaiu iztinu, krivo ſzvedochech, y ſzvedochanztvo ſzvoie priſzegum, y kletvum potvergiuiuch: Judas prodalie, y izdal Chriſtuſſa Sidovom na muku, neſtimaiuch daga umoriti hote, videchi pako daſzuga na ſzmert oſzudili, doſſelie z-penezi nazad, koieie pred Sidove hitil, govoreczi: *Peccavi, tradens ſanguinem juſtum.* Zagreſſilſzem prodaiuch pravichnu kerv: krivi pako ſzvedoki kad vide da koi pravichni chlovek polek nyhovoga ſzvedochanztva, ni kriv ni duſen, oſzugienie na ſzmert, nezpoznavaiu pred Praviczum greha ſzvoga, niti nepourachaiu oneh novacz koieſzu dobili; adda jeſzu gorſi od Judaſſa. Judas ſzamo jenkrat prodalie Chriſtuſſa Sidovom, koijſzuga muchili, y umorili: krivi ſzvedoki pak vechkrat Szina Boſiega prodavaiu, pache ſzamì niega na kris razpiniaiu, kad naimre iztinu zataiuiu, y laſi povedaiu, tako chinechi greſſe, ar veli Sz. Auguſtin: *Peccator cùm committit peccatum, quantum in ſe eſt, mittit manus in Deum, & occidit eum.* Greſnik kada greſſi, kuliko na nyem ztòi, poztaulya ruke na Boga, y umaria niega, tonam potverditi mogu takai one Sz. Pault Apoſt. rechi: *Rurſum crucifigentes ſibimetipſis Filium Dei.* Znovich razpiniaiuch Chriſtuſſa Szina Boſiega.

Od oveh kriveh Szvedokov Duh Sz. po mudrom Salamonu govori, daſze moraiu oſtreh kaſtig Boſieh nadeiati. *Teſtis falſus non erit impunitus. & qui mendacia loquitur, non effugiet.* Szvedok krivichni nebude prez kaſtige; y koi laſi govori neuvide. Toie to *Non effugiet.* Nevuide pravicze Boſanzke, kod niſzu vusli oni tri zlochezti, y greſni lyudi, koij buduchi od Sz. Narciſſuſſa Biſkupa Jeruſalemzkoga zbog nyhovoga ſiulenia vech krat oſtro karani y kaſtigani, cheſza oni nemoguchi podnaſſati, zato iz jala obtuſiliſzu niega, zbok greha lotrie, za koiu on ni nit miſzlil, y niega pred Ceſzarom tuſech krivo y nepraudeno, za vexega veruvania radi, Pervi je rekel, naime Bog ogniem zkoncha, ako krivo govorim, Drugi je rekel, Naime Bog Gubum kaſtiga, ako iztinu nepovedam. Treti je rekel, Nai taki ſzlep poztanem ako

Prov. c. 19. v. 5.

Fulgoſius l. 6. c. 1.

naidenoga zvereta Jagarom davati, kamo dotekelie y Grof na konyu do oneCellicze, odſzede od konya ide okolu gledat kaibi to bilo? y nut naide jednu ſenzku perſonu vſzu ſzuhu, chernu, raztergganu, z-iednem deteſczem vu naruchaiu, polek nyh koſſutu, zachudiſze nad vigeniem, pochne izpitavati gdoie ona, y kai onde chini? koiemu povedalaie Genoveva vſze ſzvoie neſzrechno pripechenie, opitaiu kakſze imenom zove? ona odgovorilaie moie ime ie Genoveva, y Groffa moiega ime je Sigefridus, to razumeuſi Grof obieliuie lyublyeno, y vu ſzvoy plaſch nyu je zavil poſzlal ſzluge ſzvoie domov po hintov, vzemſi ſzinka vu naruchai odpravilſzeie ſnyum po puſchine, koiemie koſſuta put kazala doklamſzu van izisli, onda koſſuta povernulaſzeie vu puſchinu, Grof pako ſzvoiu dragu Groficzu, odpelialie vu hintovu domov, y dozvauſi Prefectuſſa predſze, y taki zapovedal onem iztem Grabantom daga zveſu, zvezanoga vu onu puſchinu odpelyaiu, onde damu naipervo obodve ruke, y noge odſzcku, potlam pako damu na zatilyku ſivomu jezik izreſu, y onak ſivoga oztave, da od glada y nevolye pogine, y takoie vuchinieno bilo, oh! pravo adda pravo Duh Sz. je rekel. *Teſtis falſus non erit impunitus, & qui mendacia loquitur, non effugiet.* Krivi ſzvedok nebude prez kaſtige, y koi laſi govori, nevuide Boſanzke pravicze.

Non effugiet. Nevuide kaſtige Boſie krivi ſzvedok, kod niſzu vusli y oni ſzvedoki, od koieh piſſe Euſebius, daſzu-
Euſeb. Cæſar. l. 9. c. 7. Hiſto. Eccleſ. ſze znasli bili takovi lyudi, koij od nepriatelov Gregura Biſkupa Agrigentinzkoga buduchi podmiteni zpenzmi dabiga Pape obtuſili zbok nekoieh odurneh grehov, za koie on nigdar ni miſzlil, koij berſeliſzu pred Papum zgovorili krivo ſzvedochanztvo proti pravichnomu chloveku, G. Bog prepuztilie uragom oblazt zverhu nyh, koieſzu onde pred Papum zgrabili, vu zrak odneſzli, onde nye muchene, y ztuchene iz zraka na zemlyu hitili vſze cherne kakti harape ztraſnemi obrazi, odurnemi gubczi, od uragov obſzedeni, na peldu vſzemu ſzvetu nekuliko utemena

jeſzu

jeſzu ſiveli, y onak neſzrechno ſitek ſzvoy dokonchali, y duſſe vu pekel poſzlali, kodſze kruto boim, ali vendar toga Piſzecz neſzvedochi.

Non effugiet. Nevuide kaſtige Boſie, kod ni vuſſel on Gozpodar hudobni, koiemu letta 1619. prigrúztiuſſiſze derſati jednoga ſzlugu ſzvoga pri ſzebe, a joſche bolye platitimu niegve kervave ſulye, odpravilgaie odſzebe potvoriuſſiga krivo y nepraudeno znekakvum tatbinum, zbok cheſza dosliſzu y pred Szudcza, pred koiem nemoguchi Gozpodar zadovolyno probuvati ſzvoie tatbinzke potvore, k-zadniemu zaklelſzeie Gozpodar govorecſi, dabi Bog dal dabi na ovom meztu naglum ſzmertium umerl, ako pravo negovorim, koie rechi komai izrekuchi na onom meztu je mertev dole opal, y neſzrechnu duſſu zpuztil. Da pako ſzadaſnie ureme tak maloſze vidi takoveh peldih, y ochivezteh Boſieh kaſtig na ſzvetu, morebiti da ni takoveh hudobneh lyudi? Oh Bogbi hotel dabijh nebilo, aliſze boim daijhie y prevech vnogo, koij iz jala, nazloba, ali ztraha, iz lyubavi proti rodbine, priatelom, y penezom koijſze obechu, gotovi jeſzu krivo lagati, Iztinu zamuchavati prez vſzakoga ztraha z-kletvami y priſzegami laſi ſzvoie potvergiavati, y duſſe ſzvoie vragom izdavati, y prodavati na veke vu pekel; Za koie vech krat Glavari znaiu, ali vendar nigdar niednoga nekaſtigaiu, niti ſnym drugem pelde nepokaſu, kodſzu negda izti Poganini chinili, y Poganzki narodi do danaſniega dneva chine, ar Alexander ab Alexandro piſſe od Indianczev, da naimre ovi, kadaſzu koiega zeznali daie krivo proti bliſniemu ſzvomu ſzvedochil vuchiniliſzumu za kaſtigu na rukah, y nogah perzte odſzechi. Narod Piſſidie imelje navadu krivem ſzvedokom Nöſz y Vuſſeſza odrezavati. Narod Libie imelie navadu prodavati krive ſzvedoke drugem Narodom, kod kerſcheniki prodavaiu zlochezte lyudi Benechanom na Galie, nekoiem pako je ochi izbadal, y to na nyhovu obſanozt, y drugem lyudem na peldu, daſze nebi uffali krivo ſzvedochiti, znaiuch

iuch kulika zla, y ſkode iz takoveh van dohagiaiu. Traianus Ceſzar zapovedie po ſzvoiem Czeſzarztvu van dal, da gdogodſze naide dabi krivo ſzvedochil, moraiuga utopiti ſivoga. Claudius Ceſzar zapovedalie takove na falate zeſzechi, y pſzom dati poiezti; y tako neizbroieni drugi Narodi, y Poglauniki oduriavali, y kaſtigali jeſzu krive ſzvedoke, y zato pravichneieſzeie ſivelo, leglyeſzeie pravicza kraiala, y ſzvedokov ni unogo potrebno bilo: Szadaſnie pako ureme med kerſcheniki, pri Narodu Horvaczkom kakſze ſive? kakſze praude ſzude? kakſze krivi ſzvedoki kaſtigaiu? Negovorim dalye, arie dobro znano.

Povernemoſze nazad vu Sz. Piſzmo, y vu knige Deuteronomia naiti hochemo kakie G. Bog zapovedal Szudczem y Glavarom, kai, y kak chiniti moraiu z-krivemi Szvedoki, y veli. *Cumque diligentiſſime perſcrutantes, invenerint falſum teſtem dixiſſe contra fratrem ſuum mendacium: reddent ei, ſicut fratri ſuo facere cogitavit.* Potlakam marlivo zvedaiuch naidu krivoga ſzvedoka daie lagal proti brattu ſzvomu: Naimu povernu y vuchine, kodie on brattu ſzvomu miſzlil vuchiniti, zrok pako tomu daie ov. *Ut audientes cæteri timorem habeant, & nequaquam talia audeant facere.* Da naimre drugi lyudi kad chuli y videli budu kaiſze z-krivemi ſzvedoki chinì, buduſze boiali, y nikai takvoga chiniti nebuduſze uffali. *Non miſereberis ejus, ſed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, exiges.* Nemiluiga nikai, nego duſſu za duſſu, oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nogu za nogu potrebuval budes: Toieto, da kada gdo koga krivo obtuſi, ali proti komu hotoncze krivo ſzvedochi, kaſtiga rauno onakova moraſze dati tomu takovomu krivomu ſzvedoku, kakovabi dopitana bila onomu koi je obtuſen, dabiſze kriuczem bil naſſel y ova kaſtiga zoveſze diachkem jezikom *Pœna Talionis.*

Deuter. c. 19. v. 18. & 19.

v. 20.

v. 21.

Koia Zapoved vu ztarom zakonu marlivoſzeie obderſavala, vu praudah, kodſze zpoznati more iz unogeh peldih, mene budi zadozta jednu ſzamu Suſannu napervo donezti,

koia

koia od dveh ztarczev buduchi vablyena na praznozt, koiem ona nehotechi privoliti k-nyhovomu odurnomu poſeleniu zatuſenaie od nyh iz jala bila pred praviczum kod praznicza, zbok koiega greha navada y zapoved je onda bila, takove kamenuvati, ali po Boſie pomochi naidenaie bila Suſanna pravichna, y oni Ztarczi krivichni ſzvedoki, zato na mezto Suſanne ſzvedoki od vſzega lyucztva kameniem poſzipani y kaſtigani jeſzu bili polek Zapovedi Boſie, koia veli. *Si invenerint falſum teſtem dixiſſe contra fratrem mendacium, reddant ei, ſicut fratri ſuo facere cogitavit.* Ako naidu krivoga ſzvedoka povedati proti brattu ſzvomu las, nekamu odvernu, kodie on brattu ſzvomu vuchiniti miſzlil, oniſzu miſzlili dabiſze polek nyhove laſi Suſanna pravichna kamenuvala, kaiti pak nyhovo krivo obtuſenie zeznanoie bilo, zato onum rauno iztum kaſtigum, kaſtigani jeſzubili, poſzipani toieto kameniem y umorieni.

Ovakovem nachinom negdaſne ztaro ureme imeliſzu navadu y kerſchanzki Herczegi krive ſzvedoke kaſtigati, kodſze iz unogeh iztinzkeh hiſtorijh zpoznava, mene dozta budi jednu ſzamu iz knig Rimzkeh pripecheny napervo donezti od naipervoga kerſchanzke Vere Herczega Conſtantinuſſa Velikoga Ceſzara, koi ſzvoie Ceſzaricze Fauſte vuchinilie od henkara glavu odſzechi, doznauſi daie krivo tuſila y ſzvedochila proti Criſpuſſu Paztorku ſzvomu, kako dabie ſzillu bil hotel vuchiniti, ako prem on, kod chizti Joſef Putifarove ſenne ni hotel privoliti, kadgaie ona po ſzebe obrachala, tak ni Criſpus ſzvoie machahe ni hotel privoliti, kadgaie ona po ſzebe obrachala, y na nechizto dello vabila, zato ona raſzerdiuſſiſze na niega, obtuſilagaie krivo y nepraudeno pri Ceſzaru, koi prenaglivſſiſze vu veruvaniu, vuchinilie ſzinu ſzvomu glavu odſzechi, ali chez nekuliko vremena doznauſi Ceſzar daie Ceſzaricza na niega krivo povedala, buduchi ona ſzama kriva, zato preſz vſzake miloſche zapovedalie y nye glavu odſzechi, na kiſtigu nye krivoga ſzvedochanztva.

Lib. 10. Hiſt. Roman.

Rechemi morebit oude gdogod: Ova Zapoved negda vu ztarom zakonu, y morebiti na pochetku kerſchanztva jeſze obderſavala, ali ſzadaſnie ureme nye niti glaſza ni, ni velim videti, niti chuti, dabiſze koi krivi Szvedok kaſtigal, y zato tak lehkoſze ſzvedoki nahagiaiu koij zaradi priatelztva y rodbinztva, nekoij iz jala y nazloba, nekoij pako za kakovgod mal dobichek gotovi jeſzu pred praviczum proti pravichnomu krivo ſzvedochiti, y proti krivichnomu iztinu zamuchati, y zataiti, y to zkletvami y priſzegami potvergiavaiuch duſſe ſzvoie vragom prodavati; Ako prem Praude Szveczke, imaiu ſzvoie Zapovedi kakbiſze ti takovi kaſtigati morali, naimre *pœnâ Talionis*, kodſzem jur z-peldum Suſanne pokazal iz Sz. Piſzma, tu kaſtigu y Sz. Szpraviſche Londinzko pod Sz. Otczem Papum Gregurom IX. ovoga imena krivem ſzvedokom je dopitalo ovemi rechmi: *Teſtis falſus in præjudicium tertij, pœnâ falſarij puniendus eſt.* Krivi ſzvedok na ſkodu tretiega govorecs, kaſtigum onoga proti komu krivo ſzvedochi kaſtigatiſze mora. Sz. pako Szpraviſche Czirkveno vu Sabinu obſzluſavano dopitaloie, y zapovedalo daſze vſzi krivi ſzvedoki moraiu prokleti: *Teſtes falſi ſunt excommunicandi.* Joſche vecs, y nekai oſzebuineſſega jedno drugo Szpraviſche Czirkveno je dopitalo ovemi rechmi: *Inducens ad teſtificandum falſum, excommunicetur uſque ad mortem.* Da naimre vſzaki on koi z-proſnium, ali groſnium, ali pak kakovum plachum napelyuie krive ſzvedoke, moraſze prokleti, do ſzmerti, tak daga nigdor od proklecztva nemore odvezati, nego na zkradnie vure, ako pak onda Szpovednika imati nemore, y tako umre, vu proklecztvu pogine.

Concil. londin.

Concil. Sabinen. c. 6.

Concil. Matiſtonenſe c. 17.

Dokancham govorenie moie, uffaiuchiſze da koimeie marlivo poſzluſſal, lahkomeie razumeti mogel kak naimre velik, y pogibelen greh je krivo ſzvedochanztvo koie G. Bog vu Oſzme ſzvoie Zapovedi tak oſtro prepoveda, znaiuch kulika kriviczaiſze ſnym chloveku, y ſzebe chini, y vu kuliku pogihel vekovechnoga proklecztva krivi ſzvedok ſzam ſzebe poztaulya, ar zverhu vſzeh do ſzada imenuvaneh Bo

ſieh-

ſieh y chlovechanzkeh kaſtig koiem je podverſen, duſenie na pourachanie vſzeh krivicz, ſkode, y poſtenia, koie pravichni po niegovom krivom ſzvedochanztu je preterpel y podneſzel, kai ako, y doklam nepoverne? Greh niegov niemu oproſchen ni, *Non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.* Neopraſchaſze greh, doklamſze krivo uzeto nepovracha.

Zakaizato opominam y nagovariam vaſz N.N. vſzeh zkupa y vſzakoga zoſzeb, rechmi Sz. Petra Damiana: *Tu itaque dilectiſſime, noli ſupprimere veritatem, ſed eam in omni negotio, & controverſia, juxta tuum poſſe defende.* Ti adda prelyubleni Bratte, nai zatirati iztine; negoiu vu vſzakom poſzlu, meztu, y prilike poleg tvoie moguchnozti brani: y zrok tomu daie ov, *Chriſtum enim, qui Veritas eſt, negare, convincitur; qui veritati pro humana gratia reluctatur.* Ar vſzaki takov Chriſtuſſa koi je iztina vekovechnà zataiuvati ſzudiſze; koi god Iztine za lyubav y volyu chlovechanzku, ali kakov god dobichek miloſche, ali blaga ſzuprotiſze poztaulya. Nezataiuimo adda Chriſtuſſa Iztinu vekovechnu z-laſmi, y krivem ſzvedochanztvom proti Iztine, y Pravichnozti, negoſze derſemo Iztine, nyu lyubech, za nyu ztoiech, ſnyum ſivuch, y za nyu gotovi umreti; ako ſeleiemo z-Chriſtuſſem vu nebu na veke kralyuvati, koi je prava *Via, Veritas, & Vita.*

Put, Iztina, y Sitek, Amen.

S. Petr. Damia. lib. 6. Epiſt. 10.

OD

OD DEVETE BOSIE ZAPOVEDI.

Kak, y Kada z-Poſeleniem nechiztem proti Devete Boſie Zapovedi zagreſsitiſze more.

Non concupiſces Uxorem proximi tui. Ex. 20.

Nepoſeli Sennè bliſniega tvoiega.

LEpoie nebo, ſzvetloie ſzuncze, chizteſzu zvezde, ali gdo nevidi vechkrat ovu nyhovu lepotu, ſzvetlozt, y chiztochu, od cherneh oblakov pokrivenu? lepoie okinchena zemlya vſzakoiachkem Czvetiem, traviczami, y dreuiem, ali ova nye lepota nili po letu vechkrat tuchum, po zime pako mrazom, y ſznegom poſpotana, y pokvariena? Lepoie, chizto, y ſzvetlo, zlato y ſzrebro, kadaie palerano, ali ovu niegovu lepotu, chiztochu, y ſzvetloſzt, hergia pokvari. Lepoie morie, doklamie tiho, y chizto, narodu chlovechanzkomu takai kruto haſznovito; ali vechkrat od vetrov zburkano, ztraſno y odurno poztaie, y po niem vozeche vu veliku pogibel poztaulya. Lepa jeſzu unoga druga ztvorenia Boſia, y unogo preſtimana, ali vecskrat pogublyaiu pri lyudeh ſzvoiu lepotu y preſtimanie, med koiemi ztvoreini nailepſu, y naipreſtimaneſſu ja nahagiam duſſu vſzako-

ga

ga pravichnoga chloveka, kakti onu, koia je na kip y podobu Boſiu ztvoriena, y Preſzvetum kervium Szina Boſiega odkuplyena, odkud Sz. Bernard veli: *Totus mundus ad unius animæ pretium æſtimari non poteſt: Non enim pro toto mundo Deus animam ſuam dare voluit, quam pro anima humana dedit.* S. Bern. lib. medi. 2. c. 3. Duſſa chlovechanzka od ſzamoga G. Boga ztvoriena, od Szina niegovoga je na vecs preſtimavana neg veſz ſiroki ſzvet zeuſzemi kincſi ſzvoiemi; Ar on, tòieto Szin Boſi, za veſz ſzvet ni hotel dati Duſſe ſzvoiè, koiuie pak dal za odkuplenie duſſe chlovechanzke, y vendar ovu tak lepu, y preſtimanu duſſu oh! kuliko, y kuliko krat megle oneh nechizteh, prekoredneh, y nedoztoineh poſeleny, y cherni oblaki oneh privoleny k-nechiztomu dellu z-vſzakoiachke verzti y ztaliſſa perſonami, pokrivaiu, y nye lepotu zakrivaiu, ſzmrade, y poſpotavaiu? Kulikokrat vetri oneh vſzakoiachkeh nechizteh misleny y poſeleny burkaiu ſzercza, y pameti naſſe, koia chine pogublyati lepotu y chiztochu duſſicz naſſeh, kodnamie to hotel Sz. Pavel Apoſt. obznaniti, govoreci: *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ eſt in membris meis.* Rom. c. 7. v. 3. Ja chutim drugu zapoved vu kotrigeh moieh, ſzuprotiunu zapovedi duſſe moie; chutim y zpoznavam kak mene moie poſelenie uleche na zkvarenie proti volye y pameti moie, priſzilyuiuchi kakti nyu na privolenie, y tonamie Chriſtus pri Sz. Matheu obznanil govoreci: *De corde enim exeunt cogitationes malæ, adulteria, fornicationes.* Matth. c. 15. v. 19. Iz ſzercza izhagiaiu zle miſzli, praznozti, lotrie, toieto, poſelenia na praznozti, y lotrie, koia ſzvetlozt y lepotu duſſicz naſſeh zakrivaiu, ſzmrade, y nye G. Bogu odurne chinè; zakaizato ni prez zroka G. Bog vu Sezte ſzvoie Zapovedi prepovedal praznozt, y vſzaku lotriu, ovemi dvemi rechmì: *Non mœchaberis.* Nepraznui toieto chuvaiſze od vſzakoga nechiztoga greha daga nevuchinis. Vu Devete pako Zapovedi prepoveda ne ſzamo vſzako nechizto dello, nego y mislyenie, ali poſelenie na nye: *Non concupiſces Uxorem proximi tui.* Nepoſeli ſennè bliſniega tvoiega. Pokazauſi

adda ja vu Sezte Zapovedi kuliki grehi jeſzu Praznozt, y lotria, vu ove pako Zapovedi Devete prepovedàiuch G. Bog y mislenie z-poſeleniem na takove grehe ; Pokazati adda kanim kak , y kadaſze z-poſeleniem nechiztem proti Devete Zapovedi pregreſſiti more? y kaiti vu Deſzete takai prepoveda poſelenie za blagom lyuczkem. *Non concupiſces Domum proximi tui.* Nepoſeli hiſe bliſniega tvoga , Zato od ovoga takai poſelenia nekai na kratkom zoſzeb ove Prodeke pridati hochu , y pokazati kak takai y kada ſnymſze greſsi proti Deſzete Zapovedi Boſie , Poſzluh adda nai bu marliv.

To jur vſzaki Boſi kerſchenik dobro zna y veruie da G. Bog je pouſzud , y da on zna , chuie , y vidi , kaigod michinimo , govorimo , y miſzlimo , zbog toga naſz opomina Sz. Pavel Apoſt. govorecſi. *Nolite errare , DEUS non irridetur , quæ enim ſeminaverit homo , hæc & metet.* Kako dabi hotel recſi. Lyudi , naiteſze vkaniuvati , niti miſzliti dabi G. Bog neznal kai vi miſzlite , y nevidel kai vi chinite , ar imate znati daie on. *Diſcretor cogitationum , & intentionum cordis.* On vidi , zna , y ſzudi vſza naiotaineſſa mislenia , y nakanenia naſſa. *Quæ enim ſeminaverit homo, hæc & metet.* Koia bude ſzeial chlovek , ona bude y ſel , zato potrebaie marlivo paziti na ſzeme , koie , y kakovo mi vu naſſeh ſzerczah ſzeiemo , ar kakovoie ſzeme , takovie y ſzad, pokehdob da kakogod iz ſzemena koieſze vu zemlyu poſzeie izide van ſzad zlochezt , ali dober , toieto takov , kakovoie y ſzeme ; Rauno tak iz miſzlih koie mi vu ſzerczah naſſeh ſzeiemo , akoliſzu dobre ? dober ſzad van izhagia , akoſzu pak zlochezte ? tak zlochezt : Odkud Sz. Auguſtin govori. *Impoſſibile eſt, ut habeat mala facta , qui habet cogitationes bonas, & è contra , ut habeat bona facta , qui habet cogitationes malas : facta enim de cogitatione procedunt , & quæ ſemenaverit homo, hæc & metet.* Ni moguche dabi zlo chinil on koi dobro miſzli niti ni moguche dabi dobro chinil on , koi zlo miſzli : Vuchem naipervi naſſi Otczi Adam y Eva jeſzu falili, koij doklam god vu ſzerczah ſzvoieh dobre miſzli jeſzu imeli, ſzrechni

Ad Gala. c. 6. ℣ 7.

Ad Hebr. c. 4. v. 12.

S. Auguſtin. citat. à Ludovicus de Ponte.

ni y G. Bogu dragi jeſzu bili; berſeli pako puztiliſzu vu ſzercza ſzvoia onu greſnu miſzel, od kache peklenzke nym natuknienu. *Eritis ſicut Dij ſcientes bonum & malum.* Budete kakti Bogi, znaiuchi dobro y zlo, toieto doklam god Eva je na ſzerczu y na pameti imela Boſiu zapoved zderſavatiſze naimre od ſzada nye prepovedanoga ſzrechnaie bila, ali kak dugo je terpela ona nye ſzrecha? doklamie dosla pod drevo onoga prepovedanoga ſzada, na koiega podigſi ona ſzvoie ochi, od koieh Poëta poveva. *Oculi ſunt in amore duces.* Ochi jeſzu vu lyubavi voggie, tak y nye ochi jeſzuiu napelyale daſzeie ona vu on prepovedani ſzad zalyubila; *Vidit mulier, quod bonum eſſet lignum ad veſcendum, & pulchrum oculis, aſpectuque delectabile.* Veli Sz. Piſzmo. Zagledalaie ſenna ſzad dreva onoga daie lep pred ochima, y vu gledaniu naſzladen: kaiſzeie pripetilo, morebiti daie zagreſſila, y Boſiu Zapoved prekerſila? Ne, po nieden put, akoprem Sz. Auguſtin veli. *Impoſsibile eſt quin viſis tangamur.* Ni moguche dabi od vigieneh dugovany gibani nebili vuchiniti kakovo zlo, ali dobro, toieto ni moguche dabi chloveka negibalo na poſelenie, niegovo vigienie: Dabi pak mi vſzigdar greſſili kada kai zagledamo y poſelimo, tak nigdor zvelichen nebi bil: Dabi takai ovo poſelenie bilo greh, illi prepovedano pod greh, mibiſze ovoga greha po Sz. Kerztu oſzlobodili bili, kodſzmoſze oſzlobodili greha Iztochnoga, ar Sz. Kerzt vſze grehe obalya, poſelenia pako neobalya, adda prozto poſelenie greh nemore bitti, nego ſzamo je Boſia kaſtiga y pokora za on Iztochni greh chloveku dana; kakti kadaſze gdo ſzpoveda, Szpovednik akoprem odveſe od grehov, vſzigdar vendar kakovu pokoru naloſi; Rauno tak dalie G. Bog naſſemu Otczu Adamu, y vſzemu niegovomu Odvetku za pokoru, Poſelenie, adda poſelenie kakti poſelenie ſzamo od ſzebe, y vu ſzebe ni greh, doklamſze chlovek znaiuch hotonczè vu nyem nezaderſava, nenaſzladuie, y k-niemu neprivolyuie, kod Sz. Gregur Papa vuchi govoreczi. *Mentem nequaquam cogitatio immunda inquinat, cùm pul-* Gen. c. 3. v. 6.

S. greg. lib. 21. moral. c. 3.

pulſat, ſed cùm hanc ſibi per delectationem ſubiugat. Pamet po nieden put miſzel nechizta nezateplye, kada kuchi, nego kada nyu ſzebe z-naſzladnoztium pod oblazt dobiva.

S. Auguſtin. hom. 42. c. 8. Sz. Auguſtin zverhu oneh Sz. Jakopa Apoſt. rechi. *Concupiſcentia cum conceperit, parit peccatum.* Ovak govori y nye razlaſe. *Non eſt unde concipiat, niſi de te, conſenſiſti? quaſi concubuiſti cum corde tuo.* Kako dabi hotel recſi, Greſno poſelenie je kakti jedna matti, koia ſzama od ſzebe prieti nemore, unogo menie roditi; prez pomochi volye, koia je kakti jeden Otecz od koiega ova matti prijmlye y poragia ſzad greha, toieto zlo poſelenie; koiemu poſeleniu ako ti ò chlovek tvoiu volyu prilaſes, y privolyuies? tako ti vu ſzerczu tvoiem greh poraggias. *Cum conceperit, parit peccatum.* Kada ſzerczem kakovomu poſeleniu privolis, onda ſzerczem onakov greh vuchinis, akopremga dellom neizpunis, toieto ako tebe poſelenie doide z-koium Divoikum greſſiti, y tiſze vu onom poſeleniu hotonczè zaderſavas, y naſzladuies? prozti ſzmertni greh vuchinis: Ako pak privolis ſnyum pregreſſiti, ako y dabi moguche bilo? onda vu ſzerczu tvoiem ſnyum lotruies. Rauno tak moraſze recſi od Zakonzkeh, y Redounch perſon, kakti y od Rodbine &c.

S. Joannes Chryſoſtomus hom. 19. ad pop. Odkud Sz. Ivan Chriſoſtomus govori. *Concupiſcere naturale eſt, at male concupiſcere, voluntatis eſt.* Poſeleti, naturalzko je, ali zlo poſeleti pri volye je, na peldu. Zagleda kade koi mladenecz ſznaſnu ſenzku perſonu, budi Divoiku, budi Zakonzku, poſeleniega vleche k-nye, y ſnyumſze zpoznati vu nechizt van, greſſili zato? Ne, arie to naturalzko muſkomu y ſenzkomu ſzpollu, Nego akoſze hotoncze znaiuch vu onom poſeleniu naſzladuie, y k-nyemu privolyuie onda, onda, ſzerczem on izti greh izpuniuie. *At male concupiſcere voluntatis eſt.* Lotrie, Praznozti &c. y tonam potverguie Sz. Proſper. *Non has affectiones habendo, ſed eis male utendo, dilinquimus.* Negreſſimo zato danam vſzakoiachke zle miſzli, y poſelenia na pamet dohagiaiu nego akoſze vu nyh hotoncze naſzladuiemo, y k-nym privolyuiemo, onda

S. Proſp. de vita contemp. lib. 2. c. 3.

greſſi-

greſſimo, ar veli Sz. Gregur Papa. *Tribus modis tentatio agitur, ſugeſtione, delectatione, & conſenſu.* Tremi nachini zkuſſavanieſze chini, poduſzavaniem, naſzladuvaniem y privoleniem. *Et nos cùm tentamur, plerumque in delectationem aut etiam in conſenſum labimur.* I mi kadaſzmo zkuſſavani, y poduſzavani, naivech vu naſzladnozt, y takai vu privolyenie opadamo: Odkud to? Odgovaria Sz. Otecz. *Quia de carnis peccato propagati, in nobis ipſis gerimus, unde certamina toleramus.* Ar buduchi mi iz greſnoga tela rogieni, vu naſz takai zaderſavamo, odkud voizku podnaſſamo, kodſzeie negda Sz. Kraly David G. Bogu molil, y izprichaval za greh praznozti kogaie bil vuchinil, govorecſi. *Et in peccatis concepit me mater mea.* I vu greheh zanoſzilameie matti moia. Zakaizato ovomu poduſzavaniu, *illi* one perve nechizte miſzli koianam na pamet naturalzkem nagneniem doide, berſeliu zpoznamo, y pochutimo gibatinaſz na naſzlaienie, duſni jeſzmo taki izbitiu iz glave, kai akoli vuchinimo? Naiem, y korunu vu nebu dobivamo, y to tuliko krat, kuliko kratſze proti nye oborimo, ar veli Sz. Pavel. *Quoties reſtiteris, toties coronaberis.* Kuliko kratſze oboris, tuliko krat korunien budes. Szuprotiunem pako nachinom, ako mi toga nevuchinimo, negoſze hotonçze vu onom poſeleniu naſzladuiemo, ſzmertnem grehom greſſimo, Ako pak privolimo, k-onomu poſeleniu? mallo menſi greh chinimo, neg dabiga zdellom izpunili, ar veli Chriſtus pri Sz. Matheu. *Qui viderit mulierem, ad concupiſcendum eam, jam mœchatus eſt eam in corde ſuo.* Koi videl bude ſennu za poſeleti nyu, jurie zagreſſil ſnyum vu ſzerczu ſzvoiem: Tak rauno y od Senzkoga ſzpolla razumeti y rechiſze more, da koiagod Senzka glava gledi koiu muſku perſonu ſ, za poſeletiu, jur ſnyum vu ſzerczu ſzvoiem greſsi, y lotruie, ali praznuie. Odkud vkaniuiuſze jako y vu ochiveztu pogibel ſzmertnoga greha poztaulyaiu oni, y one, koij, y koie, naglozt hode vu takove hiſe, Czirkve, ali mezta, kade znaiu da naidu takove perſone, koie nyhovomu ſzerczu

S. greg. loc. cit.

Pſal. 50. v. 6.

Matth. c. 5. v. 28.

drage budu, ar *Oculi ſunt in amore duces.* Ochi jeſzu vu lyubavi voggie, koie perſone chim guſche, y duglie budu gledali, tem vexe plamne lyubavi vu ſzerczah ſzvoieh proti nym budu chutili, doklam y privole ſnymiſze zpoznati, naſzladuvati y vu velike grehe prepazti kaiſze z-Peldami poſzvedochiti more, y hochu.

Chriſtoph. de Vega.

Chriſtof della Vega piſſe od jedne oſzebuinoga rodda, y dobrote Gozpè, od vſzeh kakti za jednu ſzveticzu derſane koia vendar od ſzvoieh Ochijh vkaniena, na veke je zkvariena, ar ova imaiuchi jednoga mladoga friſkoga, y vu obrazu lepoga Dvorianika, z-koiem jenkrat na ſzamom buduchi pogledauſiga vu obraz, iz koiega pogleda proztoga prez vſzake hudobe, doslaicie nechizta miſzel vu glavu, od koie poduſzavana dabiga y drugoch pogledala, kai y je vuchinila, vu koiega lepote pochelaſzeie naſzladuvati, doklam gaie poſzelela, y privolila greh ſnym vuchiniti, y to vſze vu kratkom chaſzu, aliſzeie taki proti nye oborila, y nyu iz glave izbila, nekai zbok ſzrama chlovechanzkoga, nekai iz ztraha Boſiega, zpoznauſiſze daie zlo vuchinila, y proti Boſie zapovedi zagreſſila, ali po naputcheniu uraſiem batrivelaſzeie ſzama da ona tak kratka miſzel nemore bitti tak velik greh, zato nitiſzeie iz one miſzli ſzpovedala, y tako umerla vſzemi Sz. Sacramenti provigiena y obiachena, za koie duſſu molechi nye Szpovednik, po Boſiem prepuſcheniu, za nas nauk, pokazalaſzeie ona duſſa vſza vu gorochem plamnu, Szpovedniku, rekuchimu, nemoli zame arſzem naveke prokleta, preztraſſiſze Szpovednik, y opitalie zrok nye proklecztva, koiaie tak ſzveto ſivela, y preminula iz ovoga ſzveta? odgovorilaie, iztinaie, daſzemſze terſzila vſzigdar poboſno G. Bogu ſzluſiti, y zvelichenabi bila, dabiſze iz iedne ſzame kratke nechizte miſzli vu koieſzemſze malo chaſza naſzladuvala, y k-nye privolila, ſzpovedala bila, kaitiſzemiu pak zbok kratkoche uremena za niſtar derſala, y ſzpovedalaſze niſzem, akopremſzemſze ſaluvala, armeie Conſcienczia grizla, zato na veke jeſzem

prok-

prokleta, y ovo izrekuchi neztaloie onoga ztraſſila. Oh Boſe! adda za jednu kratku miſzel, vekovechna muka zadobivaſze? Iz koiega neſzrechnoga pripetchenia zpoznatiſze more, da ne ſzamo, dellom, nego ochima, miſzelyum, y ſzerczem lotruvati, y praznuvatiſze more, toieto kakova perſona je ona koiaſze, vidi, y poſelè z-privoleniem, akoie naimre ſzlobodna, ali pak zakonzka? Ar veli Sz. Iſidorus. *Antequam perficiatur Adulterium in opere, jam adulterium extat in cogitatione.* Pervo negſze izverſsì praznozt vu dellu, jur praznozt poztaie vu miſzle, kadſze naimre z-miſzelium k-praznozti privoli. S. Iſidor. lib. 2. Sent. c. 37.

Jeden beteſnik, od betega k-poztelye prikovan, akoprem nemoreſze gore ztati, niti rukami ali nogami gibati, more vendar tat, lyudomorecz, loter, y praznik bitti, prez vſzake chlovechanzke pomochi, ako naimre od ovakoveh grehov miſzli, y k-misleniu privoli, ar veli Sz. Peter Chryſolog. *Principium peccati à cogitatione ducitur.* Pochetek greha od mislyenia izpelyuieſze; Zakaizato akoſze adda perva miſzel greſna nepotiſſi, y iz glave neiztira, nego vu pameti zadersava, y vu ſzercze prehagia, vu koieſze chlovek hotonczè naſzladuie, y uaſzladuiuch k-one miſzli privolyuie, onda on greh ſzerczem izpuniuie. S. Petrus Chryſol.

Takovie bil on Mladenecz odkoiega Ceſarius piſſe, da vu mladozti ſzvoie bilie kruto poboſen, ali prevech od nature nagnien paidaſſitiſze, ſsaliti, y noruvati z-mlademi divoikami, ali vendar prez ozkrunienia divoiachtva, ali kaiti ſzlama polek ognia nemore obztati prez plamna, tak y on mladenecz polek mladeh divoiak ni mogel obztati prez plamna gorucheh nechizteh poſeleny, koia poſelenia on za tulik greh ni derſal, da liztor dellom ni zagreſſil. Zbeteſauſſiſze mladenecz na ſzmert, vuchinilſzie Szpovednika dozvati, koiemu chizto vſze ſzvoie grehe je valuval, y za nyeſze plachuch ſaluval, Sz. Sacramentumi na put proti blaſene vekovechnozti obiachil, ako rauno na mezto blaſene vu prokletu neſzrechnu duſſu ſzvoiu je poſzlal, koiaſzeie chez nekuliko dan Cæſarius.

po

Boſiem prepuſcheniu izkazala bila jednomu priatelu ſzvomu vſza vu goruchem ſveplenem ogniu, koiu zagledauſi chlovek preztraſſilſzeie, koiemu duſſa je pregovorila, rekuchi, neboiſze, jaſzem duſſa onoga mladencza priatela tvoga, nemoli zame arſzem na veke prokleta, na to recſe chlovek, kakie to moguche? niſzili ti tak zkruſſena, tak lepo, ſzveto, y poboſno iz ovoga ſzveta preminula, daſzmo vſzi ſtimali daſzi izraven vu nebo odisla; Nato odgovorilaie duſſa, iztinaie daſzem vſza vuchinila, koiaſze poboſnoga kerſchenika doztoiaiu na ſzmertne poztelie chiniti, y bilabi zvelichena, dabi k-jedne ſzame nechizte miſzli nebila privolila, koiumie duh pekleni vu ſzercze bil poztavil, kakoveh naimre naſzladnoztih zakonzki lyudi vuſivaiu, koiu naſzladnozt zpoznati tuliko uremena imelſzem tuliko prilik z-tulikemi Divoikami, ali nigdar niſzem hotel, na zkradniem pako uremenu fitka moiega, po naduſzeniu duha peklenoga jeſzem privolil, da ako ſiv oztanem zpoznatie hochu, vu ovom misleniu hipnom jeſzem iz tela izesla, y vu peklenzke vekovechne muke zasla. Razmete mladenczi, chuieteli divoichicze kai je to? zapamete dobro ovoga mladencza neſzrechno pripechenie, ali joſche bolye mudroga Corneliuſſa govorenie: *Homo infirmus ex habitu facilè cadit, & conſentit, ſicq́ peccat, & damnatur.* Chlovek beteſen iz navade lahko opade, y privoli, y tako zagreſſi, y zkvariſze, toieto hoche recſi, on chlovek koi doklamie zdrav radſze naſzladuie vu nechiztom mislyeniu, y poſeleniu, kadſze takai zbeteſa iz one navade perve, polek naduſzavania uraſiega radie ima, k-niemu privolyuie, vu nyem umira, y zkvarien poztaie. I tonam potvergiuie Sz. Tridentinzko Szpraviſche da od nechiztoga poſelenia jeſzu traplyeni ne ſzamo mladi. y zdravi lyudi, nego takai ztari y beteſni, tia do ſzmerti. *Concupiſcentiam in renatis manere uſque ad agonem, atque adeò ad meritum, & coronam ijs, qui fortiter ei reſiſtunt, neque non conſentientibus poſſe nocere.* Poſelenie vu kerſcheneh lyudèh prebiva, y ztoi tia do zkradnie vure, y tako na vexi naiem, y koru-

Cornel. à Lap.

Conc. Trid. Seſſ. 5.

nu

nu onem, koijſze proti niemu bore, niti poſelenie more naſkodeti, nego onem koij k-nyemu privolyuiu kodie naſkodelo malo pervo imenuvanomu mladenczu, koiemu dabi on na zkradniem uremenu ſitka ſzvoiega nebil privolil, proklet nebi bil.

Hodmo vu Sz. Piſzmo, y naimre vu Evangelium Sz. Januſſa Evang. koiſze ſzpomina vu 13. delu od neſzrechnoga Judaſſevoga pripechenia, kak naimre on iz Chriſtuſſeve Skole vu pekel je prepal, iz Apoſtola ſzuſeny uraſi poztal, koie velike y vekovechne neſzreche, gdo y kakov pochetek je bil? ochito poveda Sz Janus. *Cùm diabolus miſiſſet in cor ejus, ut traderet eum Judæis.* Kadabi urag poſzlal bil vu ſzercze niegovo, dabi izdal niega (toieto Meſtra ſzvoga, Szina Boſiega) Sidovom: Kai pako je urag poſzlal vu ſzercze niegovo? greſnu miſzel, vu koiem mislyeniu onſzeie zaderſal hotonczè, y dobrovolyno hlepechi za penezmi. Odkuda pravo govori Sz. Hieronym. *Diabolus ſolet, antequam veniat præcurſorem adventûs ſui facere cogitationem.* Urag peklenı ima navadu, pervo neg ſzam doide, prehodnika prihoda ſzvoga vuchiniti miſzel, y tako pervo nego on je doſſel ſzam vu ſzercze Judaſſevo poſzlalie pervo miſzel, za videti ako vu Judaſſevom ſzerczu ztan dobì, ali ne? toieto akoſze Judas zadersì vu one miſzli, y k-nye privoli, ali ne? Judas jeſze zaderſal, y privolil, odiduchi k-ſidovom y ſnymi govoreczi. *Quid vultis mihi dare, & ego eum vobis tradam.* Kai hochete mene dati, y ja vam niega izdam. *Et obtulerunt ei 30. Argenteos.* I ponudiſſemu trideſzet ſzreberniakov koie dobiuſi Judas. *Introivit in eum Sathanas.* Ulezelie vu nyega ſzotona peklenzki. Oh! neſzrechni Judas, kaiſzi vuchinil? kamſziſze vergel? Daſzi ti predragoga tvoga Meſtra, y Zvelichitela duſſe tvoie Sidovom za 30. ſzreberniakov, duſſu pako tvoiu uragom tak neſzpametno prodal? Dabi ti ne ſzamo vſze kincſe y bogacztva Sidouzka, nego y vſzega ſzveta za plachu bil dobil, y nyh do ſzudniega dneva vuſivati mogel, uſzebi to premallo bilo, a vendar ti za ſzameh 30.

Joan. c. 13. v. 2.

S. Hiero. Epiſt. 22.

ſzreberniakov, koieh niſzi nego ſzam jedan dan vu tvoieh rukah imal, y nym nikakve haſzniniſzi uzel, Zvelichitela tvoga Sidovom na muku y ſzmert uremenitnu, Duſſu pak tvoiu uragom na muku y ſzmert vekovechnu jeſzi prodal. Kaiteie tak jako zaſzlepilo, y tebe tvoiu pamet zmutilo? Jedna ſzama miſzel, koiumuie urag vu ſzercze poſzlal. *Cùm diabolus miſiſſet in cor ejus.* Koiu dabi on taki iz ſzercza bil odhitil y nye mezta vu nyem nedal, nezaderſauſſiſze y nye, na vekebi vu nebu z-drugemi Apoſtolmi Kralyuval, kaiti pako toga on ni vuchinil, navekeſze vu peklu z-uragmi muchil bude. Oh neſzrechna takva miſzel!

Szadſze k-vam obracham ò greſniki y greſnicze, Mladenczi y Divoike, Zaruchniki y Zaruchnicze, Udovczi y Udovicze, y pitam ja vaſz, akomi liztor znate odgovoriti, kuliko krat urag pekleni vu ſzercza vaſſa je poſzlal one nechizte miſzli, vu koiehzteſze vi naſzladuiuchi zaderſavali, miſzlech pervi kakbi ſzladko y vugodno bilo ovum, ali onum perſonum ſiveti: premislyavaiuchi drugi toieto Zaruchniki naſzladnozti koie vu Sz. Zakonu vuſivali budu; treti pako Udovczi y Udovicze ſzpominaiuchiſze od naſzladnoztih koieſzu negda vu Sz. Zakonu vuſivali, y vu oveh miſzlah kuliko y kuliko krat jezteſze hotonczè naſzladuvali? a kuliko pako krat jezteſze iz takoveh misleny y naſzladuvany ſzpovedali? boimſze da nigdar, ar ja buduchi do ſzada blizu 40leth Szpovednikom, nemoremſze ſzpomenuti dabimiſze nigdar gdo od teh takoveh misleny zverhu priducheh, ali preſzeztneh Zakonzkeh naſzladnoztih ſzpovedal bil, koi zrok adda tomu? Ja drugoga nemorem naiti, nego da Zaruchniki y Udovczi toga za greh nederſè, aliſze vu tom jako vkaniuiu, ar ni pervi, ni drugi oblazti nimaiu zverhu tovaruſsev ſzvoieh, unogo menie naſzladnoztih telouneh vuſivati, y tako kai ni ſzmeti z-dellom izpuniti, niti miſzliti od onoga della je ſzlobodno; y tako ja nahagiam unoge greſnike neſzpametneſſe, y bolye od uraga zaſzleplyene negie neſzrechni Judas bil, ar akoie Judas Meſtra ſzvoga Chriſtuſſa

ſtuſſa Szina Boſiega, y duſſu ſzvoiu prodal, imelie kulik tulik dobichek, naimre 30. ſzreberniakov, greſniki pako prez vſzakoga naimenſega dobichka prodavaiu mile duſſicze ſzvoie uragom peklenem, ar povechtemi ò greſne duſſe! kakov dobichek, kakovu haſzen imate vi, iz oneh greſneh nechizteh misleny od uraga vam vu ſzercza vaſſa poſzlaneh? vu koichſze znaiuch, hotoncze zaderſavate, y naſzladuiete? pokaſete vaſſe dobichke, koie iz nyh dobivate, kotie Judas pokazal. Oh! koi galſeniak moreſze za neſzrechneſſega derſati od onoga, koi z-tatmi derſechi, uffaiuchiſze kakov dèl oneh tatbin dobiti, y nikai ni dobil, viſzeti podpunoma mora na galgah z-toraruſſi ſzvoiemi, koij z-tatbinami jeſzu dobro ztali. Rauno tak velim, koia duſſa vu peklu je neſzrechneſſa od onè koia za ſzamu kakovu nechiztu miſzel je tamo zasla, iz koie miſzli oude nikakve haſzni ni zpoznala, tamoiu vendar z-lotriſſi y Prazniki vu mukah plachati mora, krichechi na ſzpodobu kralya Liſimakuſſa koi za jeden napitek friſke vodè prodalie ſzvoie kralyevztvo, ſzloboſchinu, y vſze kai god dobra je imel, potlam pak millo zdihavaiuch, y ſuhko plachuch je krichal. *Oh! quam brevis voluptatis gratiâ, & Regnum; & libertatem amiſi.* Oh! kak za kratku naſzladnozt y kralievztvo jeſzem pogubil y ſzloboſchinu. Tako tako krichè vu peklu duſſe oneh nechizteh lotriſsev y Praznikov, koij za kakovu kratku naſzladnozt nechiztu telovnu koiuſzu oude vuſivali, pogubiliſzu kralyeztvo nebezko, y poztaliſzu na veke ſzuſni uragov pekleneh: krichè, krichè unogo bolye one duſſe vu peklu, koie na ovom ſzvetu naſzladnozti telovne niſzn ſzpoznale, nego vu ſzamom miſzleniu proti Devete Boſie Zapovedi jeſzu greſſile, iz koiega mislenia dobichka nikakvoga niſzu imelle. Judas ſzamo jenkrat Chriſtuſſa je ptodal, greſniki pako oh! kuliko y kuliko krat vſzaki dan proda-aiu duſſe ſzvoie greſſechi proti ove Devete Zapovedi Boſie, adda ſzadasniega uremena greſniki jeſzu gorſi, y neſzpametneſſi od Judaſſa prokletoga.

Zakaizato dokanchaiuch govorenie ovo moie od Devete Boſie Zapovedi, opominam vſze verne Boſie kerſchenike rechmi Sz. Bernarda. *Ne admittatur à vobis ſuggeſtio, & prava cogitatio, quia ignem gehennalem in ſe conceptum geſtat, quo, ſi exarſerit? totus conflagrabit homo.* Naiſze neprepuſcha od vaſz poduſzavanie, y greſno mislenie vu ſzercza vaſſa doiti, ar ogeny peklenzki vu ſzebe noſzi, z-koiem - akoſze vuſge? veſz zgoreti hoche chlovek. Ar poduſzavanie uraſie je na ſzpodobu jedne izkricze goruche, koiu ako mi taki na pochetku, berſelinam na gollu koſu opade, y pecſi pochne, neodhitimo od naſz y iz koſe naſſe, ona vſze bolye bude ſgala, doklam veliku rannu vuchinì, koieſze pront priverſe, y chloveka zeſge: Tak jedna mala nechizta miſzel koiu urag chloveku vu ſzercze hiti, akoliu prepuztì, y odhititi taki na pochetku zamudì, chinì rannu poſelenia, za poſeleniem priverſeſze pront privolenia, koi neſzrechnomu chloveku ſzmert zaudaie, y ſzmert vekovechnu, ar veli moy Serafinzki Doctor Sz. Bonaventura. *Concupiſcentia eſt quidam animæ ignis, quæ citò inflamatur, & vix extingui poteſt.* Poſelenie je ogeny duſſe, koiſze hitro vuſge, y kruto teſko vgaſzitiſze more: Zakaizato Duh Sz. opomina vſzakoga kerſchenika po mudrom Salamonu. *Omni ergo cuſtodiâ ſerva cor tuum.* Vſzum adda marlivoztium ò kerſcheni chlovek chuvai ſzercze tvoie da urag pekleni nevuchinì ztobum na ſzpodobu Pompeiuſſa Ceſzara, koi doiduchi pod jeden velik Varas, y niega ſzvoiemi ſeregmi podſzel, videchi pako daga nikak nemore pod oblazt z-oruſiem dobiti pochelie miſzliti kakbiga ſegavoztium dobiti y obladati mogel, y zmiſzlilie ovu pſzinu, daie naimre dal na znanie Varaſczem, daijh on hoche vu miru oztaviti, y voizkum ſzvoium zpod niega odztupiti, nego ſzamo proſzi Varaſcze dabimu ovu miloſchu vuchinili, y ſzoldate niegove beteſne, y raniene koij hoditi nemogu nuter na ztan puztili, doklambi ozdraveli; damu nebi na putu poginuli: Na koiu proſniu privoliſſe neſzpametni Varaſczi, to razumeuſi

S. Bernard. in c. 31. gen. ſect. 11.

S Bonaven. in Dizt. ſal. tit. 3. c. 8.

Prov. c. 4. v. 23.

Julius Frontin.

Ceſzar

Ceſzar odluchilie naibolſe ſzoldate navuchiuſſie kakſze moraiu nevolyni y beteſni kazati, pod opravu pako da pozkriu ſzvoie oruſie, ter liztor z-paliczami vu rukah da idu vu Varas; Koiemſzu Varaſczi vu Spitalu kvarter odluchili, nenadeiaiuchiſze, niti neſzumnechi kakvoga zla od nyh prieti, y tako prez vſzake ztraſe jeſzu puztili nye vu Spitalu pochivati po dnevu y po nochi: Kadſzu pako Varaſczi vu nochi poſzpali, izisliſzu ſzoldati iz Spitala oboruſni, koijſzu ztraſcze pri vrateh varaſkeh potukli; urata ſirom odperli Ceſzara y ſeregmi niegovemi nuter puztili, y Gozpodara Varaſſa onoga vuchinili; tak ſzvedochi Piſzecz ztareh pripeſcheny Julius Frontinus. Rauno tak peklenzki Pompeus ukaniuie one, koie na nechizto dello nemore dopelyati, y pod oblazt ſzvoiu dobiti, ponuia chloveku one male ſzlabe miſzli, y poſelenia, koiaſze na pochetku vide daſzu ſzlaba, y grehu neſzpodobna, koia akoſze vu ſzercza naſſa puztè, hitro jaka poztaiu, y neſzpametnoga chloveka pod oblazt uraga peklenoga poztaulyaiu.

Ali ò moy chlovek povechmi proſzimte, kai ti vidis, y nahagias vu drugom chloveku takovoga oſzebuinoga, kai tebe na zalyublyenie, y poſelenie nechizto, proti ove Devete Boſie Zapovedi giblye? nedvoim dami odgovoris, da lepota obraza, y to ja tebe veruiem. Ali povechmi nadalye ako znas k-chemu naibolye y obraz, y vſze telo chlovechanzko priſzpodobitiſze more? Meneſze vidi da toga neznas, zato hochu ja tebe povedati, da naimre vſzaki ſivuchi chlovek budi mus, ali ſenna naibolyeſze priſzpodobiti mogu jednomu vutlomu ſaklyu punomu ſzmrada, gnoia, y vonybè, koi iz niega na uſze kraie van idu ckez luknie, y pred koiem gnoiem ti ochi tvoie odurachas, nöſz zatiſches, y od niega dalko besìs; jeli to iztina, ali ni? dobro premiſzli, y ſzam ſzudi. Ja pako velim da ſzlepota zverhu vſzeh ſzlepot je ova naivexa, zalyublyavatiſze vu jeden takov ſzmrad, y niega poſeleti, y ſnymſze naſzladuvati, ter za jeden ſzam falachecz, lepe koſicze, koiaſze na liczu chlovechanzkom

vidi

vidi, koie chlovek uſiti nemore, pogublya pako vekovechno uſivanie preſzvetoga, y preſzvetloga licza Boſiega ; Za jednu hipnù naſzladnozt, koiaſze chuti vu ſzerczu z-onem poſeleniem, aliſze neuſiva z-chinom pogubiti ona vekovechna veſzelya y naſzladnoſzti koiaſze, od oneh blaſeneh duſſicz, vu chiztoche ne ſzamo tela, nego y ſzercza ſivucheh na ovom ſzvetu, gore vu nebu uſivaiu y vekoma vuſivala budu, vu gledaniu preſzvetloga licza Boſiega. Poſzluhnete adda uſzi zkupa N.N. ne mene greſnika, nego Sz. Navuchitela Ivana Chriſoſtomuſſa, y dobro zapametete niegove rechi, z-koiemi zklenuiem govorenie moie, y jeſzu ove. *Quod momentaneum eſt, & leve delectationis noſtræ; æternum ignis ac tormentorum pondus operabitur in nobis.* Kai hipnò, y ſzlabo je naſzladnoſzti naſse (kodſzu naimre nechizte miſzli y poſelenia) vekovechno breme ognia y mùk peklenzkeh zrok jeſzu uſzem onem koijſze vu nyh naſzladuiu, y nym privolyuiu,

S. Joa. Chriſoſt. lib. de Relig.

AMEN.

OD

OD DESZETE BOSIE ZAPOVEDI.

Poſelenie pako blaga lyuczkoga, prepovedaſze vu ové Deſzete Boſie Zapovedi, ali kak, y kada prekerſitiſze more?

Non concupiſces Domum, nec rem aliquam, Proximi tui. Exod. c. 20.

Nepoſeli Hiſe, niti dugovania kakovoga, Bliſniega tvoga.

SZ. Janus Evang. premislyavaiuchi ov ſzvet, y chalarnozti niegove, zeuſzemi lyudmi od Kralya do petlyara, ztare y mlade, uboge y bogate, gozpodu y kmete, muſkoga y ſenzkoga ſzpolla lyudi, kak naimre vſzi ſivu, zakaiſze zkerbè, y trude, kai ſelè, y za chim naibolye hlepè, y naſſelie vu vſzeh lyudeh y chineh nyhoveh chalarnozt ſzveta, y da vexi del od nyh vechſze trudi, zkerbì, y hlepì za ſkodlivemi neg haſznovitemi dugovaini. *Quoniam omne, quod in mundo eſt, concupiſcentia carnis, & concupiſcentia oculorum eſt.* Joan. c. 2 v. 16. Ar vſze kaigodie na ſzvetu, poſelenie telounò, y poſelenie ochnò je. Selè naimre uſzi, y klepè za telounemi naſzladnoſzti

noſztmi od koiega poſelenia telounoga do ſzada obilnoſzem vu Devete Boſie Zapovedi govoril; Od ſzada pako kanim na kratkom zverhu Deſzete Boſie Zapovedi govoriti od Poſelenia naimre ochnoga, y pokazati kakſze y kada z-Ochnem poſeleniem proti ove Boſie Zapovedi greſsi, vu koie Zapovedi prepoveda poſeleti lyuczku hiſu, lyuczkò druſinche, lyuczko ſivinche, lyuczko blago, y vſze kai drugi ima ſzebe dragoga, y potrebnoga, zakaizato ako gdo kai takovoga pri bliſnem ſzvoiem ochima zapazi, y vidi, takiga volya uleche ono imeti, y poſeleti, ali vendar negreſſiſze vſzigdar proti Boſie zapovedi z-onem proztem poſeleniem, ar moy vucheni Bernardinus à Buſto vuchì ovak: *In hoc Præcepto prohibetur omnis concupiſcentia alicujus rei, inordinata, & immoderatus appetitus habendi, maximè cum damno proximi.* Vu ovoi Zapovedi prepovedaſze vſzako poſelenie koiega god dugovania prekoredno, y nedoztoino hlepenie imeti, naimre ſkodum bliſniega; odkud zpoznatiſze more da vech fel jeſzu poſelenia, illi da vech nachinmi more gdo kai lyuczkoga poſeleti. Negda z-grehom, negda prez greha.

Bernardin. Buſtenſ pti. Roſ ſer. 30. p. 2.

Ar jeden koi kai takovoga ſzebe povolynoga na drugom, ali pri drugom vidi, poztavemo kakovu lepu opravu, ſznasno oruſie, drechnoga konya, gozpoczku ſzpravu, verno druſinche, ſzpametnu gozpodariczu, plodno polye, dobro vino rodeche goricze, lep dvor, tuzto marſe &c. pochnemu ſzercze hlepeti za takovem, miſzli ſzam ſzobum y govori, ah dabi mochi ovo, ali ono imeti kakbi ſzrechen ja bil, ovo ovakovo poſelenie ni nikakov greh, nitiſze ſnym proti Deſzete Boſie Zapovedi greſsi: ar na cziganiu nikakvu nemiſzli, akoprem morebiti prez kakve takve nenavidnozti ni, da rexi ov ali on, ovo ali ono ima, a ja nimam. Nego akobi gdo kai takvoga poſelel kai pri drugom vidi niemu dragoga, y potrebnoga, ter hlepechi za onem pochelbi miſzliti na pſzine y cziganie, kakbi naimre ſzvoga bliſniega mogel one oprave, oruſia, konya, ſzprave &c. mentuvati, y pod ſzvoiu oblazt dobiti, ſzilum ali cziganium, bliſniega

pako

ſaloztium y ſkodum, ovem ovakovem poſeleniem vſzigdar chlovek ſzmertnem grehom greſſi, proti Deſzete Boſie Zapovedi, odkud ne prozto poſelenie nego nachin zkoiemſze ſeleie, chinì chloveka Deſzetu Boſiu Zapoved prekerſſiti, akoli pako tem nachinom kai takovoga zadobì, ne ſzamo proti Deſzete Zapovedi, nego y proti Szedme greſsì Boſie, koia krazti prepoveda: *Nõ furtum facies.* Nekradi, vu koie rechi zaderſavaſze takai tolvaiztvo, y vſzako krivemi nachinmi zadoblyenie blaga, kodſzem to pokazal govorecſi od Szedme Zapovedi Boſie.

Szada hodmo vu Sz. Piſzmo vu Perve naimre Knige Kralyeuzke, kade hochemo naiti zapiſzano kakſzeie negda Kraly Saul puztil bil obladati od prekorednoga poſelenia, y nedoztoinoga pohlepenia za blagom lyucztva Amalecitanzkoga, koiemu zapovedauſi G. Bog po ſzvoiem Proroku Samuelu: *Vade, & percute Amalec, & demolire univerſa ejus; non parcas ei, & non concupiſcas ex rebus ipſius aliquid; ſed interfice à viro uſque ad mulierem, & parvulum atque lactantem, bovem, & ovem, camelum & aſinum.* 1. Reg. c. 15. v. 3. Poidi ò Saul y vudri Amaleka lyucztvo greſno y neverno, y poruſſimu vſza koia ima, neproztimu, niti nepoſeli od blaga niegovoga kai; nego potuczi y umori od chloveka do ſennè, mladu deczu, y ſzeſznuchu, Volla y Ovczu, Gamilu y Oſzla. Razumeuſi Kraly Saul od Proroka ovu Boſiu zapoved, podignulſzeie ſzvoiemi ſeregmi proti lyucztvu Amalecitanzkomu, koie pochelie tuchi y raſati uſze ſzploh ztare y mlade, muſkoga y ſenzkoga ſzpolla, ſzamoga Kralya Amaleciranzkoga ſivoga je ulovil. *Et apprehendit Agag Regem Amalec vivum; omne autem vulgus interfecit in ore gladii.* 8. v. 8. Videchi Saul Kralya Amalecitanzkoga Agag mladoga y lepoga vu perſone, lyublyenoga y drechnoga vu derſaniu, obilnoga vu blagu, oproztilmuie ſitek, kakti y ſivine niegove lepe y tuzte, *Et pepercit Saul; & populus, Agag, & optimis gregibus ovium, & armentorum.* v. 9. Oproztilie Saul y lyucztvo niegovo Kralyu Agagu, y Chredam niegovem ovacz, y marhe, pache ne ſzamo Ktalyu, ovczam y marhe niegove je oproztil Saul pro-

ti Zapovedi Boſie, nego takai oprave, y vſzemu kai lepoga ie bilo, zpozabiuſſiſze iz rechih Boſieh. *Et non concupiſcas ex rebus ipſius aliquid.* Nepoſeli nitiſze nepohlepi na kakovo dugovanie nyhovo: Zbok koiega prekerſenia Zapovedi Boſie, zpoznalie vu kratkom chaſzu nad ſzobum kaſtigu Boſiu, ar hotechi Saul y lyucztvo ſzvoie iz one ſivine koiuſzu proti Boſie Zapovedi ſivu puztili bili, y domov, z-kralyem Agagom odpelyali, hotechi velim lyucztvo Aldove G.

v. 21. Bogu alduvati. *Tulit de præda populus, oves & boves, ut immolet Domino DEO ſuo.* Ali Prorok Samuel pochelie Saula Kralya karati, od ztrani Boſie nyemuſze groziti, vezda poſz-

v. 22. luhnemo kak? *Numquid vult Dominus holocauſta & victimas, & non potius ut obediatur voci Domini?* Hoche morebiti G. Bog raiſſi aldove, neg dabiſze odderſavale rechi, y zapovedi niegove? Akoli toſtimas ò Kraly, krivo ſtimas, y jakoſze ukaniuies, kai z-tvoiem vekovechnem ſpotom, y ſkodum zpoznaval budes: ar *Melior eſt obedientia quam victima, & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle aquieſcere.* Bolſaie pokornozt, negſzu aldovi, y je kakti greh poganztva neobderſavati Zapovedi Boſie Zakaizato ò Saul imas znati da kak ti z-Bogom

v. 23. tak Bog z-tobum. *Pro eo ergo quod abieciſti ſermonem Domini, abiecit te Dominus ne ſis Rex.* Zato adda kairiſzi zavergel rech y Zapoved Boſiu, zavergelie tebe G. Bog da nebudes kod Kraly zapovedal, y tako Saul zbog nepokornozti ſzvoie, zkoiumie G. Boga zbantuval prekerſiuſi zapoved niegovu, bilie od Boga odverſen iz kralyeuztva izverſen, od uraga obſzeden y traplyen, doklam veſz zdvoien ſzam ſzebe ſzvo-

1. Reg. c. 31. iem mechem je zkonchal. *Arripuit itaque Saul gladium, &*

v. 4. *irruit ſuper eum.* Zgrabilie adda Saul mecs, koiega ſpiczu naraunalſzie proti ſzerczu, y onak na niega opal, ſzercze prebol, y duſſu vu pekel poſzlal. Nut N. N. kulikem neſzrecham uremenitnem, y vekovechnem poſelenie y hlepenie za blagom lyuczkem, neſzrechnomu Saulu je zrok bilo.

Szadſze k-vam obracham N. N. y pitam ja vaſz, znateli vi Szvete Deſzetere Boſie Zapovedi? Oh Pater Prodekator

kako-

kakovoie to vaſſe pitanie? Ter kakovibi mi kerſcheniki bili, dabi neznali kai nam G. Bog zapoveda, ali prepoveda? dragomie to chuti od vaſz, ali kaiti ni dozta ova znati, negoie potreba y obderſavati: Vi adda dobro znate kai G. Bog vu ove Deſzete Zapovedi vam prepoveda, naimre Poſelenie lyuczkoga blaga, y imetka. *Non Concupiſces domum nec rem Proximi tui.* Nepoſeli hiſe bliſniega tvoga, po koie hiſe vſzi Navuchiteli razmeiu vſza ona koiaſze vu hiſe nahagiaiu, kod lyudi, ſzluge, dekle, Oprave, pohiſthva, konye volle y oztala, kakti takai vſza ona, koia k-hiſam ſzliſſaiu, kodſzu vinogradi polya ſzinokoſſe, verti, gore, loze &c. Ova adda vſza prepoveda G. Bog poſeleti, toieto krivem nachinom dobiti, y podſze podkopati, ſkodum velikum y ſaloztium bliſniega: Naiſzi adda vſzaki kerſchenik ſzvoiu ruku na perſzi poztavi, nai premiſzli, jeli kada kai lyuczkoga poſelel proti ove Deſzete Boſie Zapovedi, y kai je joſche gorie jeli kai od koga prepovedanem nachinom dobil? Akoli je kai dobil? naiſze poverne vu Szedmu Boſiu Zapoved, iz nieſze navuchì, kai ima chiniti, y naiſzi uzeme peldu ne ſzamo od zgora imenuvanoga Saula Kralya nego takai y iz Hiſtorie koiu ſzada hochu napervo donezti, y je ovakova.

Ivan Nicius piſſe od jednoga Portugalzkoga Gozpodina, koi zvunzkem nachinom ſivelie tak poboſno, y Bogaboiechi, da ni bilo izrecſi, molilie vſzaki dan Breviar, kodga mole Meſniki, ſzpovedalſzeie zkoro vſzakeh oſzem dan, Almuſtva obilna delilie vbogem, y Redounikom, natuliko da vnogi koijga niſzu poznali, za ſzvetoga chloveka jeſzu derſali, y ſtimali; ali nuterniem nachinom vechie uragu ſzluſil neg Bogu, ar ſzercze niegovo hlepeloie bolye za bagom l uczkem; nego za kincſi nebeſkemi, gdegodie kai videl ſzebe dragoga y povolynoga, obtomie doteh dob hodil, doklamie v dobil, ne prez velike ſalozti y ſkode bliſnieh ſzvoieh od koieh klet y preklinian je bil, y kletve nyhove, kod pravichne tusbe proti niemu G. Bog je poſzluhnul, ar ne i dan iziduchi on Gozpodin z Chiſzelczem vu rukah, van iz

Joan. Nicius lib. de Virt. & Vitiis. c. 4.

dvora ſzvoga na ſsetanie, ali bolye miſzlech na ſzvoie dobichke, neg na Chiſzlo zagledalie da jedenz-liztom, teche proti dvoru ſzvomu, obztalſzeie Gozpodin doklamie chlovék doſſel, od koiega lizt priemſi y zpoznauſi daie od nekoga niemu piſzá, pochelgaie odpirati, chlovek pako on neznani ſzvoiem putom nazad obernulſzeie y odiſſel, odkudie bil doſſel, Gozpodin pako berſelie pochel lizt eſteti, pochelie farbu na obrazu premeniati, od ztraha derhtati, y glaſzno krichati Jay mene neſzrechnomu! Dvorianiki za nym ztoiechi pocheliſzuſze chuditi, jeden drugoga gledati, y miſzliti kakove to ſaloztne novine moralie Gozpodin dobiti? ſzumniliſzuſze vendar da nikai dobra ni, megy temtoga Gozpodin od ztraha y ſalozti je onde na meztu omeglel, y zamertev va tla opal, koiegaſzu dvorianiki domov odneſ.li, y na poztelyu poloſili, na koie leſechi, y plaho okolu gledechi zagledalie pred ſzobum 27. ztraſſil, koij bili jeſzu pekleni duhi, od koieh dvadeſzet je vu niega ulezlo, koijſzuga ztraſſno muchili y trapili, Redouniki dozvani na pomocs, ali za mallu haſzen, ar akoprem oni jakemi Exorciſmuſſi jeſzu nye zakliniali, y vau tirali, oniſzu nym iz nutra odgovariali, miſzmo po Boſie zapovedi vu ovoga greſnika ulezli, zato za vaſſe zapovedi mi mallo, ali nikai maramo; Oneh takai ſzedem uragov koiiſzu okolu poztelye vu kaikakveh podobah onoga greſnoga pohlepnoga chloveka obhagiali, y duſſu niegovu ztregli Redouniki jeſzu zakliniali dabi nazad vu pekel odisli aliſzuſze oni peklenzki duhi oſzmehavali iz Redounikov, paeſe y grehe nyhove otaine ochito pred vſzemi onde ztoiechemi lyudmi povedali, zakai Redouniki niſzu marali, nego pache y ſzami jeſzu iz poniznozti potvergiavali, da ne ſzamo one, nego y unoge druge grehe jeſzu vuchinili, koia poniznozt oneh Redounikov gizdave urage bolye je muchila, neg uſzi nyhovi preiaki Exorciſmuſſi, natuliko daſzu pocheli med ſzobum govoriti, kai chinimo mi oude, y kai chakamo tak dugo? zakaiſze puſchamo tak dugo od oveh Redounikov muchiti, trapiti, y pſaniti? Uzememo

kai

kai je naſſe, y odhagiaimo ſnym, doklamſzu to govorili pekleni duhi, neſzrechni Gozpodin zpuztilie duſſu ſzvoiu, y neztaloie vu onom hipu uragov, odkud ſzuditiſze lahko more daie od oneh uragov vu pekel odneſſena bila koiemu ni molitve nit almuſtva pomochi niſzu mogla, doklam god za lyuczkem blagom hlepechi proti Deſzete Boſie Zapovedi je ſivel.

Iz ove Hiſtorie moguſzi unogi ſzadaſnieh uremen kerſcheniki peldu vzeti, oni naimre koij nebuduchi kontenti y zadovolyni z-onem kai G. Bog je nym dal nego y za lyuczkem blagom hlepè, kai pri drugeh lepoga, y ſzebe povolynoga vide, ſelè, terſzeſze y zkerbè kakbi mogli ono od bliſniega ſzvoga zadobiti, y podſze podkopati, ali nai poſzluſſaiu vſzi ti takovi kakſze nym G. Bog po ſzvoiem Sz. Mikeaſſu Proroku grozì, govorechi. *Væ, qui cogitatis inutile, & operamini malum.* Jay vam koij miſzlite nehaſznovita, y zlo chinite, toieto hoche recſi Sz. Prorok Jay vſzem onem koij miſzle ne ſzamo nehaſznovita, nego pache na krivicze, y ſkode bliſnyeh ſzvoieh, hlepechi za blagom nyhovem, y miſzlechi kakbi oni mogli nyh onoga nyhovoga blaga mentuvati, y nye podſze podkopati, ne prez velike ſkode, y ſalozti bliſnyeh, buduchi to ptoti Deſzete Boſie Zapovedi: *Non concupiſces rem proximi tui.* Nepoſeli blaga bliſniega tvoga, po koiem blagu razmeſze vſze kai lepoga, dobroga, dragoga ima gdo kai niemu ſzamomu je povolyno y potrebno, budi ovo oprava, ali ſzprava, budi druſinche ali ſivinche, &c. *Et concupierunt agros, & violenter tulerunt, & rapuerunt domos*: govori Sz. Mikeas Prorok. Daſzu poſeleli lyuczka polya, y ſzilum jeſzuie poſzvoiali, y pograbili jeſzu lyuczke dvore y ztania; Zakaizato veli G. Bog: *Ecce ego cogito ſuper familiam iſtam malum, dicit Dominus.* Nut ja miſzlim zverhu ove takove poſeruſne familie zlo, veli G. Bog, y zlo veliko, nyh naimre oſtro kaſtigati na ovom, y na drugom ſzvetu, oude, poſzlati miſzlim nad nyh betege, na druſinu ſzmert, na nemu ſivinu kugu, na polya nyhova ſzuſſu, na

Mich. c. 2. v. 1.

v. 2.

v. 5.

goricze tuchu, na dvore ogeny, y miszlim takoveh moieh nevernikov, koijsze za Zapovedi moie nemaraiu, dusse vu muke peklenzke vekovechne poszlati.

Zakaizato dokancham govorenie moie naimre od ove Deszete Bosie Zapovedi, rechmi Sz. Ivana Chrisostomussa, y jeszu ovakove. *Vis ditari ò homo? Amicum habeas Deum, & omnium ditissimus eris.* Hochesli ò chlovek bogat poztati? Priatela imai Boga, y zmed vszeh naibogatessi budes; Ako pak hoches da G. Bog tvoy priatel bude? potreba da y ti niegov priatel budes, kakszе pako ovo priatelztvo zpoznavati bude moglo? Iz Lyubavi priatelzke, Lyubav pako priatelzka odkudszе zpoznava? iz poszlussania glasza dragoga priatela. Ar veli Sz. Ambros: *Da amantem, & audit quod dico.* Dai pravoga lyubitela, y poszlussa kaimu priatel govori. Nas pako priatel naivexi, y nailyubleness da je Szin Bosi C. J. koi za lyubav nassu dosselie iz neba na zemlyu, chlovekom poztal, muku terpel, kervf preleial, y britku szmert podnesszel, to vszaki dobro zna. Ov izti Priatel nebezki nam govori pri Sz. Janussu Evang. *Si diligitis me, mandata mea servate.* Akozte pravi lyubiteli moij, y ako mene lyubite, Zapovedi moie obderszavaite, ar *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me.* Koi ima zapovedi moie, y obderszava nye, on je, koi lyubi mene: Adda ò K.D.! krichi iz glubine szercza tvoga k-predragomu priatelu tvomu Christussu Jesussu z-rechmi Sz. Augustina: *Præbe mihi Domine luem, & intelligentiam, ut intelligere valeam mandata tua, intelligendo servare, servando vivere tecum in æternum.* Nadelime Gozpone szvetlozium, y razumnoztium, da razumeti budem mogel zapovedi tvoie, razumeusi obderszavati, obderszavaiuch nye, z-tobum na veke siveti vu tvoie dike nebezke, Amen.

S. Joannes Chrysostomus hom. 2. ad popul.

S. Ambros.

Joannes 14. v. 21.

S. August.

PRO-

PRODEKA NAIZADNIA.

ZVERHU LAHKOTE OBDERSAVANIA ZAPOVEDIH BOSIEH.

Finem loquendi pariter omnes audiamus: DEUM time, & mandata ejus obſerva.
Eccleſ. c. 12. v. 13.

Zverſsetek govorenia takai vſzi poſzluſsaimo:

Bogaſze boy, y Zapovedi niegove obderſavai.

DA uſzakomu chloveku je reſko po ſzille dobromu bitti, vu tom ni dvoiti; ar gdoie on, koibi ſelel, y rad terpel one uſzakoiachke betege, y neſzreche? one pregone, ſpote, y obſanozti? Gdoie on, koibi veſzel bil vu ſziromaſtvu, y za one, koijſzuga vu ſziromaſtvo y obſanozt poztavili: G. Boga molil? Gdoie on koibi telo ſzvoie poztom, diſciplinami, y cilicziumi tràpil; chutenia y poſelenia na vuzde derſal, polek Deſzetereh zapovedih zverſſenoga obderſavania poboſno G. Bogu ſzluſil? Oh! *Rara avis Phœnix.* Redka pticza Fenix. Ar kak goder megy vſzemi vſzega ſzveta pticzami naired-

nairedkeſſa je pticza Fenix, tak y med lyudmi vſzega ſzveta vairedkeſſi je chlovek zverſſenozti takove, y dobrote tak zverſsene, pokehdob da zmed oneh ztaroga uremena lyudi zerczallo terpliunozti, y zverſſenozti Job Szveti premislyavaiuch teſkochu y ſzlabozt ſzvoiu veliku vu obderſavaniu tulikeh y tak teſkeh Boſanzkeh Zapovedih, po Moiſeſſu lyucztvu Sidovzkomu daneh, koie Sz. Auguſtin imenuie: *Sarcina innumerabilium obſervationum.* Biſzaga neizbroieneh obderſavany, zato ovakſzeie Sz. Job G. Bogu tuſil: *Nec fortitudo lapidum, fortitudo mea; nec caro mea ænea eſt.* Niti jakozt kamenia, jakozt moia; niti meſzo moie bruncheno je, dabi moglo tulike tak teſke y oſtre zapovedi tvoie obderſavati: Niti ſzam Job vu ztarom zakonu zpoznavalie teſkochu, oſtrochu, y ſmechinu Boſieh zapovedih onomu Sidovzkomu lyucztvu po Moiſeſſu Proroku daneh; nego y Sz. Peter Apoſt. vu novom zakonu valuie prez uſzakoga ſonania daſzu prevech teſke, ſmehke y oſtre bile, govorecſi od nyh z. Apoſtolmi, y pregovariaiuchiſze, akobiſze moralo polek nyh ſiveti, kodſzu nekoij ſtimali, koiemie Sz. Peter rekel: *Quid tentatis Deum, imponere jugum ſuper cervices diſcipulorum, quod neque Patres noſtri, neque nos portare potuimus.* Kai zkuſſavate G. Boga za poztaviti jarem zverhu naſz, koiega niti Otczi naſſi, niti mi noſziti jeſzmo mogli, y ni chudo daſzuſze tuſili, y poteſchavali zverhu teſkoche jarma 600. y 13. zapovedih od Otcza Boga nebezkoga po Moiſeſſu onomu ztaromu lyucztvu daneh, ar imàloie zrok poteſchavatiſze: Nego da ſzadaſnieh uremèn poteſchavaſze lyucztvo kerſchanzko na jarem Kriſtuſſev, toieto na zapovedi niegove, koieh on ni vech nam nego ſzamo deſzet dàl, zmed vſzeh oneh ſezt zt y trinaizt, govorecſi kerſcheniki da ov jarem zapovedih niegoveh nam na urat obeſſen, je prevech ſzmehkeh, koiega ni mochi noſziti, toieto da zapovedih niegoveh ni moguche obderſavati, akoprem on ſzam naſz batrive, y nagovaria: *Tollite jugum meum ſuper vos, & diſcite à me.* Uzmete jarem moi zverhu vaſz, y vucheteſze od mene niega noſziti.

S. Auguſtin.

Job. c. 6. v. 12.

Actor. c. 15. v. 10.

Matth. c. 11. v. 29. & 30.

Jugum

Jugum enim meum ſvave eſt, & onus meum leve. Jarem moy je vugoden, y breme moie lahko, y vendar unogiſze poteſchavaiu, y poteſchavaiuch vkaniuiu, miſzlech y govorecs da put koi pelya vu nebo je teſek y oſter, da ſiveti polek Zapovedih Kriſtuſſeveh, je noſziti preteſko y preſmehko breme, da pocheti za grehe pokoru delati, y Bogu ſzluſiti trapech y na vuzde derſech nedoztoina ſzvoia poſelenia je jedna vſzagdaſnia ſzmert, jednum rechium. *Lex Chriſtianorum, lex impoſſibilium*, govore unogi kerſcheniki ukup z-Lurerani, Calvinuſſi y nym podobnemi krivoverniki da naimre Zapovedi kerſchanzke jeſzu zapovedi nemoguchne za obderſavatiſze? Oh! ovo, ovo je chuda uredno. Zakaizato dokanchaiuch ja ovu moiu Petu y naizadniu kniſiczu z-Deſzeteremi Zapovedmi opominam uſzeh zkupa N. N. rechmi mudroga Salamona, zkoiemi on takai petu knigu ſzvoiu je dokonchal, govorecſi. *Finem loquendi pariter omnes audiamus; DEUM time, & Mandata ejus obſerva.* Zverſſetek govorenia takaiſſe vſzi poſzluſſaimo; Bogaſze boy, y zapovedi niegove obderſavai, y ovem naizadniem moiem govoreniem hochu pokazati da zapovedi Boſie niſzu nemoguchne, niti teſke, ali ſmehke za obderſavati, nego kruto lehke polek ſzvedochanztva Sz. Januſſa Apoſt. *Mandata ejus gravia non ſunt.* Zapovedi niegove teſke niſzu, kai doklam pokaſem proſzim za poſzluh. 1. Joan. c. 5. v. 3.

Prez zapovedih ni moguche ſiveti, y veſz ſzvet moralbi na nikai doyti dabiſze zapovedmi neraunal, toie vech neg iztina, koiu ſzam mudri Cicero zpoznava, y valuie govorecſi. *Sine lege nec domus ulla, nec gens, nec Civitas, nec univerſum genus humanum ſtare, nec rerum natura omnis, nec ipſe mundus ſubſiſtere poſſunt.* Prez Zapovedi hiſa niedna, niti narod, niti varas koi, niti veſz narod Chlovechanzki ztati, niti natura vſzeh ztvari, niti izti ſzvet obztati mogu. Mudri Plato pako oztavilie vu ſzvoieh knigah zapiſzane ove rechi. *Si absque legibus homines viverent, nihilo à feris atrociſſimis diſcreparent.* Dabi prez Zapovedih lyudi ſiveli, vu ni- Cicero 3. de legib. Plato de leg

chemſze nebi od zveria nailyuteſſega razluchavali, k-zadnieмu y mudri Ariſtoteles piſſuchi od Zapovedih ovakie zapiſzal vſzemu ſzvetu za ſzpomenek vekovechni y navuk. *Sicut optimum animalium homo lege fruens, ſic peſſimum à lege & juſtitia ſeparatus.* Kakti naibolſi zmegy vſzeh nemeh ztvarih je chlovek polek regule, y Zapovedi ſivuchi, tak naigorſi moreſze recſi da je on od vſzeh nemeh ztvari koi prez razloga y Zapovedi ſive. Zakaizato vſzi narodi naineverneſſi imeliſzu ſzvoie Glavare y Poglaunike od koiehſzu regule y Zapovedi prijmali polek koiehſzu ſzvoi ſitek raunali, tak piſſu Hiſtorikuſſi daſzu Perſianczi imali Zoroaſtu, Egiptonczi Trimegiſtra, Candianczi Minou, Cartaginenczi Carona, Lacedemonczi Licurga, Athenianczi Dragona, y Solona, Rimlyani Numu Pompilia, Arabi Mahometa, Sidovi Moiſeſſa po vuzteh Boſieh, kod mi kerſcheniki imamo Chriſtuſſa Szina Boſiega: Odkud dvoiaſze imenuie Zapoved, Boſanzka toieto y Chlovechanzka, Moiſeſſeva y Chriſtuſſeva, zovuſze Boſanzke kod od Boga dane, oztale pako chlovechanzke kaiti od chloveka izmislyene y dane: Zapoved Boſanzka je prava regula vſzeh drugeh zapovedih, po koiehſze vſze druge chlovechanzke zapovedi raunati moraiu. *Per me Reges regnant, & legum conditores juſta decernunt.* Veli Duh Sz. po mudrom Salamonu. Po mene Kralyi raunaiu, y zapovedi davaiuchi pravichno ſzude, zato Sz. Auguſtin zverhu oveh Duha Sz. rechi ovak lepo govori. *In lege temporali nihil eſt juſtum atque legitimum, quod ex lege æterna homines ſibi non derivaverint.* Vu zapovedi uremenitne nikai ni pravichnoga, kai iz zapovedi vekovechne lyudi ſzebe nebi uzeli. Odkud Zapovedi Boſie potrebnoie vu velikom preſtimaniu derſati, ter naimre od kerſchenikov kod raſzvetcheneh vu Sz. Vere katolichanzke, koij znaiu y veruiu da prez nyh niti poboſno ſiveti, niti vu nebo doyti nemogu, ar veli ſzam Chriſtus pri Sz. Mattheu. *Si vis ad vitam ingredi ſerva mandata.* Ako hoches ò kerſchena duſſa vu ſitek dike nebezke doyti, obderſavai Zapovedi, buduchi one nam potrebne

Ariſto. de leg.

Prov. c. 8. v. 15.

S. Auguſtin.

Matth. c. 19. v. 17.

y haſznovite, kod orlu nyegove krelyuti za leteti vu nebo k-Szunczu Pravicze Chriſtuſſu JESUSSU.

Premiſzlemo onu veliku pticzu imenom Orla letechega pod nebo proti ſzunczu, y hochemo videti kak one niegove velike y ſmehke krelyuti niega povifzuiu na vifzinu proti ſzunczu, koie akomufze poteru, ali izpuchu, y akomufze rauno ono teſko y ſmehko breme oduzeme, on ztem nikai lehkeſſi, nego pache ſmekſi poztane, nitifze bude mogel jeden pedeny vifzoko prez nyh od zemlye podignuti, ali zakai ne? Zato kaiti one perutnicze illi krelyuti koiefze chlovechanzkem ochem velike y ſmehke vide, Orlu pak jeſzu na pomoch y lahkotu za mochi leglye, y hitreie doleteti y doſzechi do ſzvoga predragoga ſzunecza. Rauno tak govori Sz. Bernard od Sz. Zapovedih. *Ut onus allevians ſimile pennis avium, quæ corpulentiorem reddunt ſubſtantiam, ſed agiliorem.* Toieto hoche recſi da Zapovedi Boſie jeſzu iedna ſmechina lehkochinecha na izpodobu perutnicz ptichich, koie vexe chinè telo, ali lehkefse; Rauno tak velike y ſmehkefze vide ochem chlovechanzkem Zapovedi Boſie, kadaie liztor gledaiu, á neobderſavaiu; ali onem koij nye obderſavaiu, lehkotu veliku zaudavaiu leteti na vifzinu nebefzku k-Szunczu Pravicze Chriſtuſſu akofze pak Orlu, ali koiegod Pticze izpuknu iz krelyutih naiperve y naivexe dve pere, veliku ſzlabinu chùti letati. Akofze pako ali vſza pera iz perutnicz izpuſchu, ali pak perutnicze pretergnu, onda zevſzema nemore leteti, nego pri zemlye oztane, y nevolyno pogine. Rauno tak rechifze more od oneh, koij naiperve y naivexe dve Zapovedi Boſie pogubè, lyubav naimre Boſiu, y bliſniega, veliku ſzlabinu chùte podigatifze vu nebo, toieto ſiveti vu dobrotah; Ako pak vſze defzetere zapovedi prelamlyu, toiezt neobderſavaiu? ſmehki y teſki poztaiu vu ſzlusbe Boſie, y vu podiganiu ſzvoieh miſzlih vu nebo k-ſzunczu Pravicze Odkupitelu ſzvomu, oh! kuliko pak y kuliko med kerſcheniki nahagiafze takoveh Orlov prez perutnicz, y prez peria, ozkubeneh ar prez dobreh del, y

S. Bernard. ſup. Decal.

naimov pri Bogu, hochu recsi, oneh kerschenikov, koij zapovedih Bosieh neobdersavaiu, nitisze za Boga maraiu, ali za szvoie dusno zvelichenie zkerbè, nepodisu razumov, y szercz szvoieh k-Szunczu Pravicze Kristussu, nego po zemlye hodech, za zemelyzka y telouna, akoprem uremenitna y hipna zkerbechisze, uragu szluse, niegove zapovedi obdersavaiuch verneie, y zverssenеie nego Bosie, akoprem zapovedi urasie unogo tesesse jeszu, nego Bosie; ar kai neterpè oni Szerditczi pervo negsze sante y naplatè nad onemi od koiehszu zbantvuani? Kai neterpè oni Gizdauczi pohlepni na chazti, pervo nego blisniemu szvoiemu jamu zkopaiu, niega iz chazti vu nyu hite, y szebe na niegovu chazt podignu? Kai neterpè oni Terszczi y Kramari po letu y po zime, po dnevu y po nochi putuiuch po gorah y vodah z-pogibelium sitka szvoga, terpechi glad y seiu, zimu y uruchinu, za zadoblyenie kakvoga maloga dobichka, y ovo z-tulikemi czi-ganiami, y priszegami, z-prelamlyaniem Sz. poztov, y zamugiavaniem Sz. Mass po szvetkeh? Kai neterpè oni nechizti szmerdlivi lotrissi pervo neg koiu chiztu senzku persónu obernu na nyhovo odurno poselenie? Ah! Kristus moy predragi dabi ti ona nym zapovedal, koia zapoveda szerditozt, nenavidnozt, gizdozt, zkupozt, lotria, ja tverdno stimam y veruiem, dabi tebe szadasniega uremena kerschenìki na szredi piacza prezvali za nemiloztiunoga Atilu, Nerona, y Diocleczina nailyutesse poganine.

Velim dalye, dabi Kristus zapovedal ob szuhom kruhu y vode poztiti, kodie zapovedala Bosicza Diana lyucztvu Scitie, ali da moramo iz nasseh tel meszarnicze chiniti, kodie zapovedal Bog Mercurius Gallom, ali da ne szamo mi moramo nassu kerv prelevati, nego y sitek na szmert dati, kodie zapovedal Bog Saturnus Affrikanczem, dabi ovem nachinom sivuchi urednehsze vuchinili zadobiti korunu y sitek vekovechni nebezki; vsza ova mibi dusni bili vuchiniti, govori Sz. Thomas de Villanova; Ali toga takovoga nikai nam nezapoveda Zvelichitel nas. *A vobis non exigitur mors,*

S. Thom. de Villa Nova.

mors, non ſangais, non ſupplicia. Od vaſz nepotrebuieſze ſzmert, niti kerv, niti muke, nego ſzamo on vam zapoveda ſzvoie deſzetere zapovedi kruto lahke y ſzladke, y za nyhovo obderſavanie obecha ſitek vekovechni, korunu y diku, govorecſi vſzakomu od naſz. *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* Ako hoches vu ſitek ulezti, obderſavai; zapovedi; kakſze pak obderſavaiu? y oni koij nyh neobderſavaiu, kakſze od Glavarov ſzvetczkeh, y duhouneh kaſtigaiu?

Poztavemo jednu kratku peldu naimre ovakovu, Dabi naſz Preſzvetli Ceſzar poſzlal vu Horvatczki Orſzag jeden mandatum, y vu nyem zapovedal ono izto kai Kriſtus vu ſzvoieh deſzetereh zapovedah prepoveda, y zapoveda chiniti daſze naimre nebi ſzmeti z-imenom Boſiem ſsaliti, kleti, priſzegati, blazniti, vu Czoprie y uragulie veruvati, niti nyh kaikud po ſzmetiu, y pri babah izizkavati, Szvetki Czirkveni poboſno obſzluſavati, daſze moraiu, y Roditeli od deczè vu poſteniu derſati, koij proti ovomu Mandatumu zagreſsi, da mora kaſtigan y iz Orſzaga iztiran bitti y proſcribuvan: Daſze nigdor neſzme nad nepriatelom niti oruſiem, niti jezikom fantiti; Daſze nemoraiu Tatbine, niti uſure chiniti; Daſze lyudi moraiu od lotrie, y praznozti izderſavati; Da nigdor neſzme proti bliſniemu krivo ſzvedochiti, niti nikak lagati unogo menie ſzvoie laſi y kriva ſzvedochanztva z-priſzegami potvergiavati; y vſzakomu zmed oveh greſnikov za vſzaku pregreſku kakov birſag, ali kaſtiga vu Ceſzarzkom mandatumu dabi prepiſzana bila; Glavarom pako hiſnem varaſkem, y orſzachkem oſtra zapoved dana, da pod glauno pogublenie moraiu na takove greſnike paziti, y nyh kaſtigati. Oh! kakbiſze verno kruto ove zapovedi od Glavarov y podloſnikov obderſavale. Oh! kakbiſze poboſneie na ſzvetu ſivelo. Oh! kakbiſzeijh kruto mallo chulo tuſiti na ove Ceſzarzke zapovedi daſzu teſke y nemoguchne za obderſavatiſze, oh! kakbi Glavari marliveie pazili na takove greſnike. Zakai to? za neupazti vu kakovu

uremenitnu kaſtigu: Adda (velim ja) za neupazti vu kakovu uremenitnu kaſtigu zapovedi chlovechanzke obderſavalebiſze tak lehko verno, y marlivo, od glavarov y podloſnikov, za koieh obderſavanie, jednem y drugem Ceſzar plache nikakve neobeche, y tako nitibiſzeie lyudi nadeiati mogli. Zapovedi pako Boſie Ceſzara vſzeh Ceſzarov, Kralya uſzeh Kralyev, y Gozpodina vſze Gozpode tak teſko, ludo, y nemarno obderſavaiuſze od kerſchenikov, za koieh on obderſavanie obeche ſitek y veſzelye vekovechno, onem pako koij nyh neobderſavaiu groziſze z-mukum y ſzmertium vekovechnum peklenzkum: *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* Ako hoches vu ſitek vekovechni ulezti, obderſavai zapovedi, govori Iztina vekovechna Kriſtus JESUS, iz koieh rechi moreſze ovak izpelyati da ſzami oni koij obderſavaiu Zapovedi Boſie ſitek vekovechni dobivaiu, oni pako koij nyh neobderſavaiu ſitka vekovechnoga nedobivaiu, kai adda za plachu dobivaiu? odgovaria ſzam G. Bog po Sz. Ezekielu Proroku: *Anima, quæ peccaverit, ipſa morietur.* Duſſa, koia zapovedi Boſie neobderſava greſsi, koia pako greſsi, na veke umira vu mukah peklenzkeh zakopana.

Szada govorim z-onemi kerſcheniki, koij od uraga zaſzleplyeni y uputcheni z-krivoverniki Luterani y Calvini govore daſzu Zapovedi Boſie prevech teſke y ſmehke, daijh ni moguche obderſavati, y tem takovem za zerczallo napervo poztaulyam onoga Evangeliomzkoga Mladencza koi doiduchi pred Kriſtuſſa pochelmuie govoriti: *Magiſter bone, quid boni faciam, ut vitam æternam poſſideam?* Meſtre dobri, kai imam dobra chiniti, da ſitek vekovechni zadobim? Koiemu Kriſtus taki je odgovoril: *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* Ako hoches vu ſitek ulezti, obderſavai zapovedi, ztem ni bil Mladenecz kontent, negoie opital Kriſtuſſa *Quæ?* Koie Zapovedi? nato Kriſtus pochelmuie reczituvati ſzvoie deſzetere zapovedi, neumori, nekradi, nepraznui &c. kai chuiuch Mladenecz odgovorilie Kriſtuſſu: *Omnia hæc cuſtodivi à juventute mea.* Uſza ova jeſzem obderſaval od mladozti moie.

moie. Razmete kerſcheniki kai ov mladenecz je rekel, da od mladozti ſzvoie je uſze Boſie zapovedi zverſſeno obderſaval, akoie pak mogel on nye obderſavati, zakai nebi mogli y vi? Dabi Zapovedi Boſie nebile moguchne za obderſavati, takbi mallo Szvetczev y Szveticz vu nebu bilo. Dabi Zapovedi Boſie nemoguchne bile obderſavatiſze, tak nigdar nebi mogla, niti ſzmela Pravicza lyudi vuziti, muchiti, y henkarom vu ruke davati; velim vecs na vexu obſanozt krivovernikov, naimre, dabi iztina bila (kod oni vuche) da Zapovedi Boſie jeſzu nemoguchne obderſavatiſze, adda uſzi Luterani, Calvini, y Krivoverniki jeſzu Lyudomorczi, Tati, Tolvaij, Czoperniki, Prazniki &c.

Dabi Szin Boſij Zvelichitel nas z-nami Kerſcheniki tak oſter bil, y tak nemiloztiunogaſze proti nam pokazal, kodſzeie negda Roboam Szin Kralya Salomona po ſzmerti Otcza ſzvoga pokazal oſtroga proti podloſnikom ſzvoiem takbi joſche kakov takov zrok imeli poteſchevatiſze proti niemu, koiega lyucztvo moliloſzeie Roboamu govoreczi: *Imminue paululùm de imperio Patris tui duriſſimo, & de jugo graviſſimo, quod impoſuit nobis, & ſerviemus tibi.* Pomenſai malyahno zapovedania Otcza tvoga pretverdoga, y jarma preſmehkoga, kogaie na naſz obeſzil, y hochemo tebe verno ſzluſiti, na koiu proſniu Roboam kadabiſze bil moral omekchati, y ſzmiluvati nad l. ucztvom ſzvoiem, ondaie tverdei y nemiloztiunei poztal, niemu ov odgovor daiuch. *Pater meus poſuit ſuper vos jugum grave; ego autem addam ſuper jugum veſtrum; Pater meus cæcidit vos flagellis, ego autem ſcorpionibus vos cædam.* Ottecz moy poztavilie zverhu vaſz jarem ſmehkek; ja pako pridati hochu zverhu jarma vaſſega; Ottecz moy tepelie vaſz z-bichi, ja pako z-ſkorpioni budem vaſz tepel: Koi nemiloztivni odgovor Roboamov razumeuſi nevolyno lyncztvo preztraſſiloſzeie y od niega odbillo, terſzie drugoga kralya naslo y zebralo. 3 Reg. c. 12. v. 4. Ibid. v. 14

Unogo drugach Kriſtus JESUS Szin Kralya nebezkoga znami kerſcheniki, neg Roboam Szin Kralya Salamona z-podloſ-

loſniki ſzvoiemi, jeſze zponeſzel, y miloztivneſſega proti nam izkazal, ar on pervi jarem koiegaie Ottecz niegov nebezki na urat tverdokornch Sidovov bil obeſzil, nam ni povexal, nego pomenſal, y nam ſzvoi jarem kruto lehkeh y ſzladek je vuchinil, batrivechi on ſzam naſz ſzvoie zebrano lyucztvo kerſchanzko govori nam : *Tollite jugum meum ſuper vos.* Uzemete jarem moy zverhu vaſz, y neboiteſze nikai dabivam ſmehkeh bil, ali dabi ja vaſz z-onem ztaroga teſtamenta, od Ottcza moga Sidovom na vrat obeſſenem obterſziti hotel, ne, ne, negovam daiem jarem lehkek, ſzladek, y vugoden, ar ja od ſzeztzto y trinaizt zapovedih koiele Otecz moy Sidovom dal oztaulyam ſzeztzto y tri, ter ſzameh deſzet jemlyem y vam daiem, vam oztaulyam, koie vam budu ne na vexu teſkochu, ali muku, nego pacſe na vexi pokoy, ſzlazt, y radozt. *Jugum enim meum ſuave eſt, & onus meum leve.* Jarem moy ſzladek je, y breme moie lehko, y vendar oh Boſe! kuliko y kuliko kerſchenikov nahagiaſze ſzadaſnie ureme na ſzvetu, koijſzi chinè teſke, y nemoguchne zapovedi Kriſtuſſeve, nitijh obderſavaiu, niti niega za Kralya ſzvoga zpoznavaiu, nego telu ſzvetu y uragu ſzluſe, nyhove zapovedi za lahke y ſzladke derſech, polek nyh lyudo y neſzpametno ſivu vu uſzakoiachkeh greheh.

Potlambiſze ono greſno lyucztvo Izraelzko G. Bogu zneverilo bilo, y nepokorno poztallo, tuſechiſze y mermraiuch proti niemu, y zapovedam niegovem, kako dabi nemoguchne bile za obderſavatiſze, koie lyucztvo za obſaniti, y pokazatimu da zapovedi niegove niſzu teſke, niti nemoguchne obderſavati, y kakſze ono krivo proti niemu tuſi. Dozvalie k-ſzebe Sz. Jeremiaſſa Proroka kodſze cſte vu 35. delu knig niegoveh, y zapovedalmnie da uzeme jeden baril dobroga vina, z-koiem barilom vina da nai ide vu hiſu Rekabitov:

Jerem.c.35. *Vade ad Domum Rechabitarum, & dabis eis bibere vinum.* Poidi moy Jeremias vu hiſu Rekabitov z-barilom vina, koiega nym podnudis pitti. Rekabite pako biliſzu jedno oſzebuino lyucztvo, y narod vu Izraelu ukup ſzpraulyeno, koiega naro-

da

da pervi Ottecz bilie imenom Rekab, koiega pokolenie zvaloſzcie Rekabite, koi narod unogo zto leth je pervo ſivel, negie Jeremias bil od Boga k-niemu poſzlan: On adda dobri y Bogaboiechi chlovek Rekab iz oſzebuine ſzvoie poboſnozti, y vernozti proti G. Bogu hotelie deczu ſzvoiu, y veſz ſzvoy odvetek kakti jeden Red Sidouzki vuchiniti, illiti med Sidoumi jeden Redounichki ztalis pocheti, koiemie on nekoie Zapovedi izmiſzlil y poztavil, polek koiehbi ono lyucztvo ſiveti moralo, y nye verno obderſavaiuch G. Bogu ſzluſiti duſno bilo, y jeſzu ove: *Non bibetis vinum vos, & filij* ibidem v. 7. *veſtri uſque in ſempiternum.* Nebudete pili vina vi, y ſzini vaſſi tia na veke. *Et domum non ædificabitis, & ſementem non ſeretis, & vineas non plantabitis, nec habebitis: ſed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus veſtris, ut vivatis diebus multis ſuper faciem terræ.* Hiſe nebudete zidali, niti ſzemenia ſzeiali, niti vinogradov nebudete ſzadili, ali imali: nego pod ſatormi budete prebivali uſze vaſſe ſive dni, da tem nachinom, unogi chaſz ſiveti budete mogli zverhu licza zemlyè.

Poſzlalie adda G. Bog ſzvoga Proroka Jeremiaſſa k-ovomu Rekabitanzkomu lyucztu z-barillom dobroga vina, zapovedauſſimu da nai ono lyucztvo vkup ſzpraui, y niemu da nai ponudi y napie onoga vina: *Et dabis eis bibere vinum.* Koi Sz. Prorok za izpunit zapoved Boſiu poſſelie k-lyucztvu ónomu y je nye ſzpravil vkup vu jednu herczeſku palachu, poztavilie pred nye vino, y nye iz barilla pochelie vu kupicze tochiti, napiati, y ponuiati govorecſi: *Bibite vinum.* Pite vino lyudi, y budete dobre volye, y neboyteſze dabivam kai naſkodelo: Nato odgovoriloie ono lyucztvo Sz. Proroku, mentuinaſz Bog to vuchiniti ò Prorok Boſi, mi jeſzmo Redoune perſone, koiem nas pervi Ottecz je prepovedal vu perve ſzvoie zapovedi vino piti, niti ſzamo nam nego ſennam, y ſzinom naſſem, y uſzemu odvetku naſſemu, zakaizato: *Non bibemus vinum.* Nebudemo pili vina, y za obderſavanie ove niegove zapovedi, gotovi jeſzmo pervo umreti nego nyu prelomiti, y prekerſiti vu naimenſem koiu god

zmed nyh : Nego mi hochemo vu treznozti, mertuchlivozti, y glubokom ſziromaſtvu dobrovolyno do ſmerti ſiveti, y G. Bogu ſzluſiti, uffaiuchiſze vu provigenie niegovo da on naſz neoztavi nigdar vu potrebochah naſſeh, koie Zapovedi naſſi Dedi, y Prededi tuliko ztotin leth jeſzu obderſavali, zakaibie adda morali y hoteli mi prekerſiti? Tebe adda ò dobri Prorok za tvoiu dobru volyu, y lyubav koiuſzi nam hotel izkazati lepo y ponizno hvalimo, a tvoga vina pili nebudemo: *Non bibemus vinum.* Nebudemo pili vina.

Ovo chuiuch y videchi Jeremias uzelie ſzvoy baril z-vinom na plecha ſzvoia, y odiſſelie nazad putom ſzvoiem koiem doſſelie bil k-nym; potlam pak opitalie G. Bog Jeremiaſla jeli izpunil zapoved niegovu? koiemu odgovorilie da je marlivo: *Poſui enim coram filijs Rechabitarum ſciphos plenos vino, & calices; & dixi ad eos: Bibite vinum.* Poztavilſzem pred Szine Rekabitanzke kupicze, y kuppe pune vina dobroga, y nagovarialſzemie dabi pili, ali niſzem nikai mogel opraviti pri nyh, arſzumi mahom odgovorili: *Non bibemus vinum in ſempiternum*, ar *Pater noſter præcepit nobis, dicens: Non bibetis vinum.* Ottecz nas prepovedalie nam govorecs: Nebudete pili vina, y zato moralſzemſze z-moiem barillom punom vina nazad povernuti. Ibid. v. 5.

Nato rekelie G. Bog Jeremiaſſu, ſzada poidi k-Szinom Izraelzkem, koijſze proti mene, y zapovedam moiem tuſe, daſzu prevech oſtre y ſmehke daijh nemogu obderſavati, povecs y prodekui nym kaiſzeie tebe z-Rekabiti pripetilo, poztavi nym pred ochi kak naimre jeden chlovek lyudem, jeden Ottecz Szinom ſzvoiem teſke zapovedi je dal, y poztavil, da naimre neſzmeiu nigdar vina pitti, ni polya, ni vinogradov imeti, niti his napraulyati, nego da pod ſatormi moraiu prebivati y vendar ſzebe y deczu moraiu hraniti, niſzuli ovo teſke zapovedi? y vendar Rekabite nye tak verno prez vſzakoga poteſchavania obderſavaiu. Moie pako lyucztvo tuſiſze proti mene y zapovedam moiem koieſzu ztokrat menſe, y lehkeſſe, negſzu zapovedi Rekabitov, govo-

vorees daijh obderſavati nemogu, niti mene pokorno bitti hoche, nili to ſpot y ſramota?

Szada pako ja velim ovak daſzeie G. Bog proti onomu nevernomu ſidovzkomu lyucztvu tuſil koiemuie tulike y tak teſke zapovedi bil dal daijh ni moglo, ali hotelo obderſavati, to ni tulikoga chuda uredno; Nego daſze proti ſzadaſnega uremena kerſchenikom tuſiti mora, koij nimaiu nego ſzameh deſzet zapovedih, y oneh kruto lehkeh y povolyneh, oh! to je ne ſzamo chuda, nego y vekovechnoga ſpota uredno. Dabi G. Bog bil dal kerſchenikom, onak oſtre zapovedi, kod Rekab odvetku ſzvomu, joſchebiſze duſni podloſiti zbok vekovechne plache koiebiſze nadeiati morali po ſzmerti vu dike nebezke, koiu G. Bog je pripravil, y obechal onem koij niega lyube, y za lyubav niegovu zapovedi niegove obderſavaiu, ako verniemo Sz. Paulu Apoſt. koi je videl onu plachu, y povedal da. *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparavit DEUS diligentibus ſe.* Niti oko Chlvechanzko je videlo, niti vuho je chulo, niti vu ſzercze chlovechanzko je doſlo, ono kai G. Bog je pripravil ſzebe lyubechem. Da adda kerſcheniki tak ludo y neſzpametno ſivu, y Zapovedi Boſie prekerſavaiu, tuſechiſze daijh nemogu obderſavati, odkud to dohagia? ne jur iz, ali od zapovedih, arſzu one lehke ſzladke, y vugodne, nego to dohagia iz tvoie zlochezte pameti ò moy kerſcheni chlovek, dohagia iz tvoieh greſneh poſeleny, od prekoredne lyubavi proti telu tvoiemu, à kruto malle y merzle proti G. Bogu, y zato Sz. Auguſtin za odpreti ochi ſzlepe tem takovem prez lyubavi Boſie kerſchenikom ovak lepo govori. *Quomodo eſt enim grave, cùm ſit dilectionis mandatum? Aut enim quisque non diligit; & grave eſt: aut diligit, & grave eſſe non poteſt.* Kak more bitti ſmehka, buduchi lyubavi zapoved? ali vſzaki nelyubi, y teſinu chuti: ako pak lyubi, niemu nikai teſkoga ni, nikakve teſine nechuti vu obderſavaniu zapovedih Boſieh, y vu drugom meztu govori ov Sz. Ottecz. *Amanti ſvave eſt, non amanti durum eſt;* *amanti*

S. Auguſtin. lib. de Vit. & grat. c. 69.

Idem ſer. 12 de verb. Ap. poſt. c. 7.

amanti ſvave eſt, Dominus dedit ſvavitatem. Lyubechemu vu godno je, nelyubechemu teſko je: Lyubechemu vugodno ie, Gozpon je dal vugodnozt, kadaie naimre rekel. *Jugum meum ſvave eſt.* Jarem moy, toieto zapovedi moie ieſzu vugodne y lehke, ali liztor onem koij mene lyube.

Dokancham z-onem chudnem pripecheniem vu Turzke zemlye, kak naimre Turzki Czar dalie bil van zapoved obchinzku, da pod glauno zgubi enie nigdor neſzme vu lov hoditi na zverniak ztanovit, koiegaſzie on ſzam za ſzvoiu rekreacziu bil odebral, ov izti Czar imalie dva mlada Szina, koij mladi herczegi, neznam jeſzuli zabech za Czarovu prepoved, ali pak ſtimaiuch n m ſzlobodno vu onom ternaczu loviti, neki dan posliſzu tamo vu lov, to doznauſi Ottecz, zapovedalie nepokorne ſzine zkonchati, to chuſiuch Gozpoda Turzka posliſzu pred Czara proſzit miloſche za mlade herczege, ali Czar tverd vu ſzvoie ſzerdidozti, ni hotel proztiti po nieden put, koiega tverdokornozt videchi Gozpoda, pochelaſzuga nagovariati da konche jednomu nai oprozti, koi za nym bude mogel Czarom poztati, y familiu niegovu povexati, na kai komai nagovoriuſiga; zapovedalie Czar daſze doneſzu tri mali ztoleki jeden na levo, drugi na deſzno tronuſſa niegovoga daſze poztave; treti pako ztolek na ſzredi palache, vſzi tri z-barſunom pokriti poztaulyeni buduchi, zapovedalie daſze na ztolek iz deſzne ztrani poztavi niegova koruna, na ztolek pako iz leve ztrani zelena ſzvilna ſnora; na ſzredni pak ztolek daſze poztave koczke; onda vuchinilie pred vſzum Gozpodum ſzvoja dva ſzina doyti, koiem potlambi bil nyhovu nepokornozt pred ochi ſzerditemi rechmi poztavil, zapovedalie daſze nai koczkaiu za ſiulyenie, ar on koi vech hiti dobi korunu na glavu, koi pak menie hiti, dobi zelenu onde pripraunu ſnoru na urat. N. N. *Finem loquendi pariter omnes audiamus: DEUM time, & mandata ejus obſerva.* Dokanchaiuch moie govorenie, velim y opominam vſze Verne kerſchenike, y vſzakoga zoſzeb, rechmi mudroga Syraka, ali da bolye rechem

chem ſzamoga Duha Sz. Zverſſetek govorenia moiega takaiſſe vſzi poſzluſſaimo, y jeſzu ove rechi *DEUM time.* G Bogaſze boy. *Et Mandata ejus obſerva.* I Zapovedi niego ve obderſavai, ar Imas znati, y tverdno veruvati, da *Hinc tibi Corona, inde Gehænna paratur.* Od ovud tebe koruna nebeſka od onud pak muka peklenzka tebe pripraulyena chaka. *Elige ergo.* Izberiſzi adda, ali tvoy urat jarmu kriſtuſſevo podurecſi, y zapovedi niegove zverſseno obderſavati, terza plachu korunu vekovechnoga blaſenſtva dobiti? ali pak *Elige.* Izberiſzi proti zapovedam Boſiem, tvoiem beſtinzkem poſeleniam po volye hoditi, y uragu ſzluſiti, od koiega zadergnien y naveke vu muke peklenzke zaulechen budes, ar *Hinc tibi Corona, inde Gehænna paratur.* Od ovud Koruna, od onud muka Peklenzka tebe pripraulyena chaka; na tvoie volye ztoi ſzada zebrati ſzebè jednu, ali drugu, y to z-obderſavaniem, ali neobderſavaniem zapovedih Boſieh. *Quid ergo tibi opus eſt, ut bonus fias?* pita mudri Seneka, y odgovaria ſzam na ſzvoie pitanie jednum ſzamum rechium, toieto *Velle.* Hoteti: ja pako velim tebe ò kerſcheni chlovek! *Quid tibi opus eſt, ut ſalvus fias?* Kai tebe je potrebno da zvelichen budes? *Velle* Hoteti, toieto jedno ſzercheno y ztalno hotenie obderſavati zverſſeno Zapovedi Boſie: Podigni adda ſzercze, y miſzel tvoiu vu nebo k-G Bogu, terga proſzi y molli z-kralyem Davidom. *Deduc me Domine in ſemitam mandatorum tuorum, quia ipſam volui.* Zapelyaime G. Boſe na put zapovedih tvoieh, od koiegaſzem bil zablyudil, ar od ſzada kanim, tverdno obecham, y hochuſze terſziti vſzemi nachini po nyem hoditi, tebe lyubiti, tebeſze boiati, y tvoie Sz. Pſal. 118. v. 4.

Zapovedi do koncza ſitka moiega obderſavati.

Amen tako neka bude na uſze veke vekovechnè. Amen.

ET

HÆC OMNIA

TAM

Præsentia, quam Præcedentia, Pabula Spiritualia cedant ad DEI Ter Optimi, Maximi, à quo bona cuncta procedunt, Gloriam & Honorem. Ovium Christianarum æternam Salutem. Pastorúmque earundem comodum atque utilitatem.

REGISTER ZVERHU NEDELY.

PERVA NEDELEYA PO TROIAKEH.

DA jè jeden G. Bog vu Treh Perſonah ; toſze zpoznava ne ſzamo iz Sz. Piſzma, nego y iz unogeh ochituvany : Od koiega kulikoie chloveku menie mocſi govoriti : tulikoie vecs vu niega veruvati, y lyubitiga potrebno.

Quod unus ſolus Dominus DEUS in Tribus Perſonis exiſtat ; hoc patet non ſolùm ex ſacris Paginis, verùm & ex multis revelationibus : De quo quantò minùs homini loqui fas eſt, tantò magis in eum credere, eúmque amare neceſſe eſt. fol. 1.

DRUGA NEDELYA PO TROIAKEH.

Chudo zverhu vſzeh, chud naivexe izkazalaie mudrozt, y dobrota Boſanzka, daduchi chloveku na hranu ſzvoie Boſanzko Telo vu Preſz : Oltarzkom Sacramentumu, koiſze ove dneve na proceſſiah obnaſſa ; y odkud ove Proceſſie ſzvoy pochetek imaiu?

Miraculum miraculorum maximum oſtendit Divina ſapientia, dando homini in cibum ſuum Corpus Dominicum in SS. Sacramento, quod hiſce diebus in Proceſſionibus circumfertur ; & unde hæ Proceſſiones ſuam originem trahant? fol. 13.

TRETA NEDELYA.

Kak ſkodlivo, y ſpotlivo jè, bolye na lyuczkè, neg na ſzvoie pazi-ti grehe, y nye odkrivati.

Quàm pernitioſum, & exitioſum ſit, ad aliena magis, quàm ad propria attendere peccata, eáque palam facere. fol. 25.

CHE-

CHETERTA NEDELYA.
Uſza dobra dela od kerſchenika vu ztaliſſu ſzmertnoga greha vuchiniena, jeſzu prez naima, kod vſzakoga krivovernika, y poganina.
Cuncta opera bonâ à Chriſtiano in ſtatu mortalis peccati facta non ſunt meritoria, ad inſtar cujuscumque Infidelis, aut Pagani. fol. 39.
PETA NEDELYA.
Greh Nazloba kak G. Bogu oduren; y nazlobnem ſzerditczem pogibelen?
Vitium Odii quàm DEO exoſum, & iracundis pernitioſum? fol. 45.
SEZTA NEDELIA.
Kak gdo z-Bogom, tak Bog z-ſnym.
Prout quis cum DEO; Sic DEUS cum eo. fol. 69.
SZEDMA NEDELYA.
Kak vſzako drevo nerodeche dobroga ſzada podſzekuieſze, y vu ogeny poztaulya: Tak chini G. Bog z-uſzakem kerſchenikom ſzada dobreh dèl nerodechem.
Ut Arbor non producens fructum bonum, ſuccciditur, ac in ignem projicitur: Sic agit DEUS cum Chriſtiano, non producente fructus bonorum operum. fol. 83.
OSZMA NEDELYA.
Kak vſzaki kerſchenik z-blagom ſzebe od Boga nadelyenom, more y mora ſzirote Boſie ſzebe priatelicze vuchiniti vu nebu, naimre pak Duſſicze Purgatoriumzke kod naiſziromaſkeſſe.
Qualiter quivis Chriſtianus cum ſubſtantia à DEO ſibi largita, poſſit ac debeat pauperes ſibi conciliare amicos in Cœlo, vel maximè autem Animas Purgatorii tamquam omnium miſerrimas. fol. 98.
DEVETA NEDELYA.
Od neſzrechnoga ztaliſſa vſzake greſne duſſe vu ſzmertnom grehu ſivuche.
De infelici ſtatu omnis animæ in peccato mortali viventis. fol. 113.
DESZETA NEDELYA.
Zahvalnozt kuliko Bogu y lyudem je dragſa y prietneſſa: Tuliko nezahvalnozt je odurneſſa.
Gratitudo quanti DEO gratior eſt & acceptior: tantò abominabilior eſt Ingratitudo. fol. 121.
JEDE-

Gdo, kak, y koga po onom Evangeliumzkem mutaku y gluhaku zlamenuvanoga k-Chriſtuſſu pripelyati mora.

Quis, quem, & qualiter per illum Evangelicum ſurdum & mutum ſignificatum ad Chriſtum deducere obligatur. fol. 142.

DVANAIZTA NEDELYA.

Preunogi kerſcheniki izkaſuiuſze vechkrat proti bliſniem ſzvoiem od nemeh ztvarih nemiloſzerdneſſeh.

Plurimi Chriſtianorum demonſtrant ſe ſæpius erga proximos egenos, ipſis feris immiſericordiores. fol. 156.

TRINAIZTA NEDELYA.

Zakaiſzu nekoij lyudi ſzrechni, nekoij neſzrechni? y kai bolye haſzne, ſzrechnomu, ali neſzrechnomu bitti?

Cur aliqui hominum felices, alii infelices? Quidvè magis proſit felices eſſe, an infelices? fol. 170.

CHETIRINAIZTA NEDELYA.

Bogacztva ovoga ſzveta zaſzleplyuiu ſzebe lyubeche, na ſzpodobu dima, kadſze za nye prekoredno zkerbè.

Divitiæ mundanæ excæcant amatores ſuos ad inſtar fumi. fol. 186.

PETNAIZTA NEDELYA.

Preunogi na ovom ſzvetu lyudi videſze daſzu ſivi, aliſzu vendar mertvi; kak pako ſivi, ako mertvi? kak mertvi, ako ſivi?

Plurimi Chriſtianorum videntur eſſe vivi, & tamen ſunt mortui: Quomodo ergo vivi, ſi mortui? qualiter mortui, ſi vivi? fol. 201.

SEZTNAIZTA NEDELYA.

Zkupczi chim vech blaga imaiu, temga bolye ſparaiu; z-koiem ſparaniem tem ſuhkeſſe muke peklenzke ſzebe zaſzluſuiu.

Avari quò ditiores, eò ſunt tenaciores; quâ tenacitate accumulant ſibi pœnas inferni eò acerbiores. fol. 215.

SZEDEMNAIZTA NEDELYA.

Od lyubavi kerſchanzke, z-koium vſzaki kerſchenik je duſen lyubiti bliſniega ſzvoga kod ſzebe ſzamoga.

De Charitate Chriſtiana, quâ quivis Chriſtianus obligatur amare proximum ſuum, ut ſemetipſum. fol. 229.

OSZEMNAIZTA NEDELYA.

Greſna mislenia iz ſzercz chlovechanzkeh izhagiaiucha: zrok y pochetek uſzeh grehov jeſzu.

Cogitationes malæ ex cordibus humanis prodeunt: , causa & origo sunt omnium peccatorum. fol. 243.

DEVETNAIZTA NEDELYA.

Na Izudu Boſiem nikakva izprichavania mezta nimalu.

In Tribunali Divino nullas excuſationes locum habituras probatur. fol. 257.

DUADESZETA NEDELYA.

Vera prez dobreh dèl je mertva; ar ſzamum verum prez dabreh dèl nemoreſze vu nebo doyti.

Fides ſine operibus mortua eſt: Nam abſque bonis operibus non pervenitur ad Aſtra. fol. 271.

DVADESZETA Y PERVA NEDELYA.

Kakſze vſzaki kerſchenik vu ſzvoieh tugah y nevolyah mora batriveti; y vſze za lyubav Boſiu terpliuno podnaſſati.

Qualiter homo Chriſtianus in adverſitatibus ſuis debeat ſemetipſum ſolari, cunctáque amore DEI patienter ſufferre. fol. 285.

DUADESZETA Y DRUGA NEDELYA.

Kak vſzakomu kerſcheniku je potrebno, y haſznovito vſzigdar napameti imeti, da G. Bog vſza vidi, chuie, y zna, koiagodſze na ſzvetu chinè, miſzle, y govore.

Quàm cuilibet Chriſtiano neceſſarium, utilèque ſit, ſemper mente revolvere, DEUM omnia videre, audire, ac noſſe, quæque in mundo fiant, cogitentur, aut proferantur. fol. 298.

DUADESZETA Y TRETA NEDELYA.

Berſcli chlovek zagreſsì, potrebnoie da prez odvlachenia za greh ſzvoy pokoru chinì.

Illicò poſt comiſſum peccatum, abſque ſimulatione pro eodem peccato pœnitentia agenda. fol. 311.

DUADESZETA Y CHETERTA NEDELYA.

Marlivo premislyavanie ſzmertne vure ztizkih, chinì chloveka grehaſze chuvati, y Zapovedi Boſie obderſavati.

Jugis memoria mortis horæ anguſtiarum, facit hominem vitare peccata, & DEI obſervare Mandata. fol. 324.

ZVER-

ZVERHU DESZETEREH BOSIEH ZAPOVEDIH OD PERVE ZAPOVEDI

PERVA PRODEKA.

KAkſze mora vu ſzamoga jedinoga G. Boga Ztvoritelà neba y zemlyè, y uſzeh ztvarih, veruvati?

Qualiter in unum DEUM Creatorem cœli & terræ, omniúmque creaturarum credendum? fol. 5.

DRUGA PRODEKA.

Kulika ſzlepota je oneh kerſchenikov, koij veruiu vu jedinoga G. Boga Ztvoritela neba y zemlye; ali zaſzleplyeni od uraga, zataiuiu Ztvoritela ſzvoga, uragomſze klaniaiuch, y vu nyh uſze ſzvoie uffanie poztaulyaiuch.

Quanta cæcitas ſit eorum Chriſtianorum, qui credunt quidem in unum DEUM creatorem cœli, ac terræ; aſt obcæcati à dæmone, abnegant Creatorem ſuum, dæmones adorando, ac in iisdem omnem ſpem ſuam collocando. fol. 9.

OD DRUGE ZAPOVEDI.

PERVA PRODEKA.

Velika krivicza chiniſze G. Bogu nedoztoino Sz. Ime niegovo zazavaiuch: Ali unogo vexa chiniſze ſnym prez potreboche, y krivo Priſzeſuch.

Magna injuria ſit D. DEO incedenter SS. Nomen eius pronuntiando: Aſt multò major ſit cum eodem ſine neceſſitate, falséque Jurando. fol. 30.

DRUGA PRODEKA.

Blaznozt ne menie neg Priſzega zaderſavaſze vu Druge Boſie zapovedi prepovedana, zbok velikoga ſpota, koiega Blazniki G. Bogu chinè; y kak ti takovi oſtro kaſtigani jeſzu?

Blaſphæmia non minùs quàm Juramentum complectitur in Secundo Præcepto inhibita, ob maximum deſpectum quem Blaſphæmi DEO exhibent; & quàm ſeverè tales puniuntur? fol. 43.

TRE-

TRETIA PRODEKA.
Od ztrahote greha Kletvih z-koiemi takai gresſiſze proti Druge Boſie Zapovedi, ſzpominaiuch Preſ. Ime Boſie na ſkodu bliſniega.
De horrore peccati Imprecationis, quo pariter transgreditur Secundum Præceptum, Invocando Nomen Domini in damnum proximi. fol. 56.
CHETERTA PRODEKA.
Zagovori kakſze chiniti, y izpuniavati moraiu? Koie chinechi ako neizpuniuiu? proti Druge Zapovedi Boſie greſſe.
Vota qualiter fieri, ac adimpleri debeant? quæ, facientes & non adimplentes contra Secundum Domini Præceptum peccant. fol. 69.

OD TRETIE ZAPOVEDI.

PERVA PRODEKA.
Kakſze moraiu prepovedani Szvetki ſzvetiti, y obſzluſavati?
Qualiter debeant præcepta Feſta ſanctificari, ac celebrari? fol. 85.
DRUGA PRODEKA.
Kak oſtro od Boga kaſtigani jeſzu; koij Szvetkov neſzvete?
Quàm severè à DEO puniuntur; qui Feſta non ſanctificant? fol. 100
TRETIA PRODEKA.
Szvetkiſze ſzvetiti moraiu ne ſzamo zderſavaiuch od della, y greha nego hodech k-Boſie ſzlusbe, naimre k-Sz. Maſſam, kod y Sz. Matti Czirkva to zapoveda.
Feſta ſanctificantur non ſolum abſtinendo à labore, verùm frequentando Eccleſias, ibique aſſiſtendo Miſſis, prout hoc ipſum & S. Mater Eccleſia præcipit, omni feſto Miſſam audire. fol. 112.
CHETERTA PRODEKA.
Niti ſzamo zderſavanie od della, y poſzluſſaniem Sz. Màſs nego y z-poſzluſſaniem takai Sz. Prodik Szvetki ſzvetitiſze moraiu.
Neque ſolum abſtinendo à labore, & audiendo Miſſas, verùm & auſcultando Conciones Feſta ſanctificari debent. fol. 127.

OD CHETERTE ZAPOVEDI.

Kulika, y kakova duſnozt Dechinzka proti Roditelom ſzvoiem, zaderſavaſze vu Cheterte Boſie Zapovedi.
Quanta, qualiſvè obligatio Prolium erga Genitores ſuos, contineatur in hoc Quarto Præcepto Decalogi. fol. 140.

OD

OD PETE ZAPOVEDI.

PERVA PRODEKA.

Od ztrahote greha Lyudomorztva ; y kulikemi nachini moreſze vuchiniti ? y proti Pete Boſie Zapovedi zagreſſiti ?

De horrore peccati Homicidij; quotve modis poſſit fieri ? ac contra hoc Præceptum Quintum Decalogi peccari ? fol. 153.

DRUGA PRODEKA.

Priſeptauczi Lyudomorczem ſzpodobni , y od Lyudomorczev gorſi : koij z-jeziki ſzvoiemi unogem vecs ſkode , neg lyudomorczi oruſiem ſzvoiem.

Suſurrones homicidis ſimiles , imò & his deteriores : qui linguis ſuis plurimis plus nocent, quàm Homicidæ quovis genere armorum fol. 166.

OD SEZTE ZAPOVEDI.

PERVA PRODEKA.

Od odurnoga , y pogibelnoga greha Lotrie : koiaſze kod y uſzako nechizto dello ; vu Sezte Zapovedi prepoveda.

De abominabili , & periculoſo peccato Luxuriæ : quæ veluti & quodlibet aliud laſcivum opus ; in 6. Præcepto prohibetur. fol. 178.

DRUGA PRODEKA.

Greh Praznozti chim vexi je od Lotrie ; tem bolyeſze od Boga vu Sezte Zapovedi prepoveda.

Peccatum Adulterij quò graviùs eſt Luxuriâ : eò magis à Deo in hoc Præcepto Sexto Decalogi vetatur. fol. 193.

OD SZEDME ZAPOVEDI.

Od Greha Tatbine ; Kulikemi nachini moreſze Greh Tatbine vuchiniti ? y kak pun ſzvet je Tatov.

De Peccato Furti : Quot modis poteſt Peccatum Furti committi ? Et quàm plenus mundus ſit Furum. fol. 203.

OD OSZME ZAPOVEDI.

PERVA PRODEKA.

Rakſze z-Laſium proti Oſzme Zapovedi greſſi ? kakti takai kada y kakov greh je lagati ?

Qualiter cum Mendacio contra 8. Domini Præceptum peccatur ? veluti etiam quando , qualéve peccatum ſit mentiri ? fol. 228.

DRUGA PRODEKA
Od krivoga Szvedochanztva, z-koiem kulika krivicza chiniſze Szudczu Nebezkomu, y zemelyzkomu, kakti y bliſniemu, proti koiemuſze krivo ſzvedochi.
De falſo Teſtimonio, quo, quanta injuria irrogatur Judici Cœleſti, Terreſtri, ac etiam Proximo, contra quem falsè teſtimonium perhibetur. fol. 243.

OD DEVETE ZAPOVEDI.
Kak, y kada z-poſeleniem nechiztem proti Devete Boſie Zapovedi zagreſſitiſze more?
Quomodo, & quando cum Concupiſcentia impura contra 9. Domini Præceptum peccari poſſit? fol. 256.

OD DESZETE ZAPOVEDI.
Poſelenie pako blaga lyuczkoga, prepovedaſze vu ove Deſzete Boſie Zapovedi, ali kak, y kada prekerſitiſze more?
Concupiſcentia verò bonorum proximi, prohibetur in hoc 10. Præcepto, verùm qualiter, quandòve transgredi poſſit? fol. 271.

PRODEKA NAIZADNIA.
Zverhu lehkote obderſavania Deſzetereh Boſieh Zapovedih.
ſuper facilitate obſervantiæ Præceptorum Decalogi. fol. 279.

FINIS.

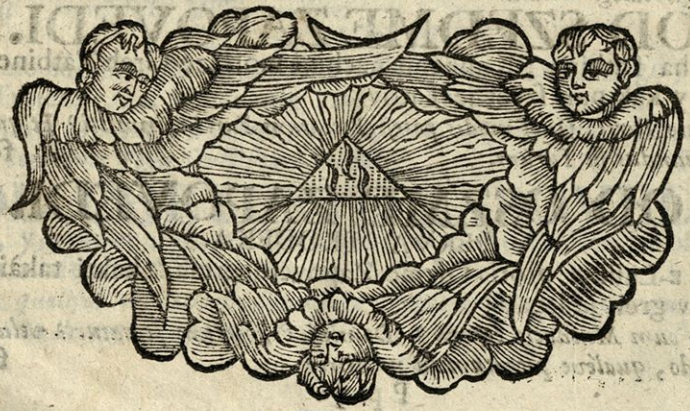

OD DEVETE ZAPOVEDI

OD DESETE ZAPOVEDI

OD DELA NAZADNJA

FINIS.

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

353259

5